NOVUM TESTAMENTUM GRAECE ET LATINE

curavit

EBERHARD NESTLE

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE ET LATINE

Utrumque textum

cum apparatu critico ex editionibus
et libris manu scriptis collecto

imprimendum curavit

EBERHARD NESTLE

Editio septima
recognita

STUTTGART
Privilegierte Württembergische Bibelanstalt
1923

1. Auflage 1906.	4. Auflage 1912.
2. „ 1907.	5. „ 1914.
3. „ 1910.	6. „ 1921.

7. Auflage 1923.

Druck mit Sätzen der Privileg. Württ. Bibelanstalt
von der Stuttgarter Vereins-Buchdruckerei

In Memoriam.

Die nono mensis Martii 1913 auctor huius editionis, pater meus carissimus, DDr. Eberh. Nestle, defunctus est. Opus eius, quod semper ei unice cordi fuit, a Societate Biblica Stuttgartiensi mihi traditum est in posterum curandum.

Postquam in quinta Graeco-Latina impressione (1914) distinctio pericoparum opera complurium professorum, quorum quos quisque saepius tractaverat libros Novi Testamenti examinavit, ubi necessarium videbatur, mutata est et in sexta (1921) omnes loci paralleli maxima pastoris em. A. Leube (Ludwigsburg) cura revisi sunt, nunc in praesenti septima impressione pauca tantummodo, temporum ratione habita, emendavi et addidi, quae mihi imprimis, ut in prioribus editionibus, a professore P. Schmiedel (Zürich), qui septuagesimo aetatis anno peracto indefessa cura huic operi adest, suppeditata sunt.

Omnia reliqua doceant Monita patris mei infra sequentia, amicosque huius editionis rogo, ut in posterum quoque mihi adsint in hoc libro magis magisque perpoliendo.

Ulm a. D., 31. Mai 1922.

Erwin Nestle.

Monitum.

Post sextam impressionem editionis Graecae et quintam Graeco-Germanicae sequitur prima impressio editionis Graeco-Latinae. Cum textus Latinus paginis stereotypis constet, Graecus (et Germanicus) typis, ut typographi dicunt, stantibus, necesse erat, ut paginae Latinae in suo ordine remanerent i. e. rectae rectae, versae versae, Graecarum ordo inverteretur, notis marginalibus ad oppositam paginae partem translatis. Quod opus typothetarum mihi causa fuit omnes locos parallelos de novo revidendi.

In secunda editione multos locos parallelos, non nullas lectiones variantes parti Graecae addidi, errores detectos ex utraque semovi; in tertia editione denuo nonnullos errores ex Latina parte semovi, in Graeca omnia continet, quae in editione septima et octava addita vel emendata sunt, in primis Eusebii synopsin, antiquas capitulationes, novos locos parallelos (v. p. IX s.).

Quarta editio sequitur editionem alteram textus latini, omnia continens, quae huic accesserunt; pars Graeca cum editione nona textus Graeci concordat.

Maulbronnae, 16. Aug. 1906; 25. Aug. 1907; 24. Nov. 1909; 4. Mart. 1912.

Eb. Nestle.

Te totum applica ad textum
rem totam applica ad te.

J. A. Bengel.

(Nm Tm Gm manuale, 1734, praefatio.)

Manualis praesens editio Novi Testamenti Graeci pro fundamento habet praecipuas illas recensiones quae in XIX. saeculo elaboratae sunt, Tischendorfianam et Westcott-Hortianam; quibuscum coniungebatur in prima editione (1898) Ni Ti Gri recensio, quam R. Fr. Weymouth evulgavit. E lectionibus variantibus quae duobus placebat, in textum recepta est, altera in margine reposita. Ibidem, in prima editione, inde ab Actis Apostolorum, omnes lectiones erant collectae, quae recensioni a Bernardo Weiss inceptae propriae sunt; in tertia editione, completa interea hac recensione, Evangeliis anno 1900 editis, lectiones Weissianae cum Tischendorfianis aut Westcott-Hortianis consentientes in textum receptae, Weymouthianae ubique in marginem relegatae sunt, ita ut hae ad constituendum textum iam non valerent. Ubi omnes, H, T, W, inter se discrepant, lectio media, e qua ceterae facillime derivandae sunt, in textum recepta est (v. Mt 1,24. 25. R 8,24 etc.).

Conferebatur textus Tischendorfianus, siglo T notatus, — inspecta multis in locis ipsa Tischendorfii editione octava critica maiore (Lipsiae 1869.72, siglum Ti) — secundum exemplar editionis minoris ab Oscar de Gebhardt curatae (tertium emissae), quod postea typothetarum manibus inserviebat [1]); textus Anglorum (H) ad editionem minorem, mense Octobri 1895 reimpressam, adhibitis ceteris eiusdem recensionis impressionibus (Dec. 1881, Aug. 1890; May 1885) [2]). De Wey-

[1]) Novum Testamentum Graece ex ultima Tischendorfii recensione edidit Oscar de Gebhardt. Editio stereotypa minor tertium emissa, Lipsiae, B. Tauchnitz 1895. Editio quarta anni 1898 in tertia nostra impressione paucis in locis (e. g. 2 K 5,19; Ap. 17,9) citatur, siglo T^4; correctiones a Gregory notatae siglo Ti-Gr (e. g. Mt 7,13.14. 12,46; Lc 23,32; Jo 16,27; Act 17,29).

[2]) The New Testament in the original Greek. The Text revised by Brooke Foss Westcott D.D. and Fenton John Anthony Hort D.D., London and Cambridge, Macmillan 1895, 618 pp. Prima impressio: Cambridge and London, May 1885. Prima impressio maioris editionis Cambr. and London, May 1881, repetita Dec. 1881, Aug. 1890, Jan. 1898 (v. Lc 7,47). Alia forma bibliopola textum impressit London 1895 (v. R 8,20).

mouth (R)[3]) et Weiss (W)[4]) praeter titulum hic nil subiungendum est.

Omnes harum editionum differentiae, quae alicuius momenti videbantur, receptae sunt; negligebantur minutiora, ut *ν ἐφελκυστικόν*, *οὕτως* et *οὕτω* (plerumque)[5]), differentiae orthographicae quoad *ι* subscriptum[6]), litteras initiales[7]),

---

3) The Resultant Greek Testament, exhibiting the text in which the Majority of Modern Editors are agreed, and containing all the readings of Stephens (1550), Lachmann, Tregelles, Tischendorf, Lightfoot ..., Ellicott ..., Alford, Weiss ..., the Bâle edition (1880), Westcott and Hort and the Revision Committee by Richard Francis Weymouth. London, Elliot Stock (1886; novo titulo: Cheap edition 1892; mutato titulo 1896; third ed., James Clarke & Co. 1905).

4) Das Neue Testament. Textkritische Untersuchungen und Textherstellung von D. Bernhard Weiss. Erster Theil: Apostelgeschichte. Katholische Briefe. Apokalypse. Leipzig, Hinrichs 1894 (20 Mk.). Zweiter Theil: Die paulinischen Briefe einschliesslich des Hebräerbriefs 1896 (18 Mk.). Dritter Theil. Die vier Evangelien 1900 (20 Mk.). Composita est pars prima e fasciculis IX, 3/4; VIII, 3; VII, 1 collectionis ab O. de Gebhardt et A. Harnack editae, Texte und Untersuchungen, annis 1893, 92, 91 emissis. Partis secundae et tertiae prodierunt exempla sine disquisitione critica sub titulo: Die Paulinischen Briefe (vol. III. Die vier Evangelien) im berichtigten Text. Mit kurzer Erläuterung zum Handgebrauche bei der Schriftlektüre (12 Mk. 50. et 12 Mk.); disquisitiones criticae (sub titulo: „Textkritik der Paulinischen Briefe", „Textkritik der vier Evangelien") sunt fasciculi XIV, 3 et XIX, 2 (= Nova Series IV, 2) collectionis dictae, annis 1896 et 99 emissi. De secunda editione 1902—05 v. infra.

5) Editiones plerumque concordant. Weiss e. g. praebet *ν* in *πασιν* Mt 2,16. 23,20. Lc 16,26. Act 17,25; *ενδυμασιν* Mt 7,15; *βλεπουσιν* 18,10; *πνευμασιν* Mc 1,27; *χαλωσιν* 2,4; *πενθουσιν* 16,10; *εχουσιν* Lc 16,29; *γινωσκουσιν* J 10,14; item Act 5,19; 18,10; 26,5; 1 P 4,6 (*κριθ.*); omittit *ν* in *δεησεσι* Lc 2,37; (*ηλθε* 9,55); (*αγόυσι* J 8,3); habet *ουτω* Mt 3,15.

6) Scripsimus cum H *ζῷον*, *Ἡρῴδης* etc., *εἰκῇ*, *κρυφῇ*, *λάθρᾳ*, *πανταχῇ*, *πάντῃ*, contra H *ἀγαπᾶν*, *ζῆν* etc.

7) a) H scribit *χριστὸς* et *κύριος* (non *X* et *K*) in vocativo et post articulum, exceptis locis L 23,2 *χριστὸν βασιλέα* (sic et W), 2 K 3,18 *ἀπὸ κυρίου πνεύματος*; R ubique *Χρ.* et *Κύριος*; W *χρ.* Ap 11,15. 12,10. Scripsimus *Διάβολος* (et *Σατανᾶς*) cum H Ap 12,9. 20,2; ceteris in locis *διάβολος* et *σατανᾶς*; HR ubique *Σατανᾶς*.

aspirationem [8]) et accentuationem [9]) in nominibus propriis et communibus [10]), vocalismum [11]), divisionem vocum [12]), diaeresim [13]), enclisim [14]).

Sigla in exscribendis variantibus adhibita sunt haec:

+ : addit, addunt; v. Mt 1,8.

— : omittit, omittunt; v. Mt 1,24.

pr : praemittit, praemittunt; v. Mt 12,35.

> : transponit, transponunt; v. p. XXV (gr.-lat.).

fin : finis versus; v. Mt 3,15.

i. e. : id est; v. Act 27,15.

c. prc. cjg. : cum praecedenti conjungit; v. Mt 23,32.

etc : lectio recurrens, primo tantum loco notata; v. Mt 3,1.

1° 2° 3° : verbum in eodem versu saepius occurrens; v. Mt 1,8.

H : Textus Westcott-Hortianus

ℋ lectio textualis, ubicumque lectio marginalis cum textu nostro exacte congruit

---

b) HR : Ἀγρὸς (et *Χωρίον*) *Αἵματος* (sed Act 1,19 R *αἵματος*), Ἀγρὸς *τοῦ Κεραμέως*, *Ἀππίου Φόρου*, *Ἀρείου Πάγου*, *Κρανίου Τόπος* (etiam T *Κρανίου* J 19,17, econtra *κρανίου* Mt 27,33. Mc 15,22), *Νέαν Πόλιν*, *Τριῶν Ταβερνῶν*, *Ὡραίᾳ Πύλῃ* (sed R cum TW *πύλῃ*).

8) H : *Ἅβελ*, *Ἅγαρ*, *Ἁδραμυντηνός*, *Ἁδρίας*, *Ἁκελδαμάχ*, *Ἁλφαῖος*, *Ἁνανίας*, *Ἅννα*, *Ἅννας*, *Ἁρέτας*, *Ἁριμαθαία*, *Ἑζεκίας*, *Ἑμμώρ*, *Ἑνώχ*, *Ἑσρώμ*, *Εὕα*; econtra *Ἐβραῖος*, *Ἠλείας*, *Ἠσαίας* (sic vult W ubique), *Ἰερειχώ*, *Ἰερεμίας*, *Ἰεροσόλυμα*, *Ἰερουσαλήμ* Nonnulla notata sunt.

9) H scribit *Ἀββά*, *Γαββαθά*, *Γολγοθά*, *Κανά*, *Κορβάν*, *Σινά*; ceteri — *ᾶ*.

10) H praefert *κῆρυξ*, *κηρύξαι*; *συνίων*, *συνίουσιν*, *συνίωσιν*; *συντετρίφθαι* (et R); *μίγμα* (R), *σπίλος* (R E 5,27 *ί*, 2 P 2,13 *ῖ*), *στύλος*, *ψύχος*; *δέσμαι*; non amplius *ἔντος* (Mt 23,26); W vult ubique *θλίψις*.

11) HT praeferunt *ει* in *Ἠλείας*, *Ἰερειχώ* (item W *Ἰερειχώ*, sed Hebr 11,30 -*ριχ*-), *Ἰσραηλείτης*, *Σαμάρεια*, *Σαμαρείτης*; differentia in *δουλία*, *ἐριθία*, *παιδία*, *Καισαρία*, *Λαοδικία* plerumque notatur; W vult ubique *Καισάρειαν*.

12) Cum H *ἀπ' ἄρτι*, *ἀρά γε*, *εἴ γε*, *καί γε*, (*μὲν οὖν γε* Ph 3,8), *εἴ πως*, *μή πως*, *μή ποτε* (*μήποτε* H Mt 25,9; *εἴ περ* h 2 K 5,3), *μή που*, *διὰ παντός*, *διὰ τί*, *ἵνα τί*; W *τουτέστιν*, *μή γε* (Lc 5,36.37).

13) H scribit *ι* et *υ* (non *ϊ* et *ϋ*) e. gr. in *Ἀχαία*, *Βηθσαιδάν*, *Γαῖος*, *Ἠσαίας*, *Καιάφα*, *Καίν*, *Μωυσῆς*, *Ναίν*; *πρωί*, *πρωινός*, *διικνούμενος*, *διισχυρίζεσθαι*; sed *Ἀχαϊκός*, *Ἐβραϊστί*, *Πτολεμαΐς*, *πρόϊμος*.

14) at vide Mt 7,4 *σοῦ*; J 15,20. 19,11; Act 10,33. 26,24 etc; T *μου τίς* L 8,46, *που τὶς* H 2,6.

h lectio marginalis

h^r lectio reiecta notabilis (ex appendice); additur ^{lat}, ubi latinis tantum testibus nituntur (L 21,11)

h^r ⊣ ⊢ *vl* ⊣ h^r ⊢ lectio quam Westcott-Hort occidentalem („western“) appellant et his signis ⊣ ⊢ includunt

h^s lectio in suspicionem vocata; additur †, ubicumque Westcott-Hort errorem primarium praesupponunt

cj cjj (= conjicit aut Westcott aut Hort; conjiciunt ambo) addidi, ubi se ipsos lectionem conformasse confitentur, quia testes graecos aut non habent aut (velut H 11,4; 13,21) non satis graves existimant; commemorant eos qui extant in editione maiore

^{v} (= sec. versionem vel versiones tantum), ubi lectionem versione vel versionibus tantum innixam eodem modo quo graecis testibus fultas praebent, velut Mc 6,33 h^{r2}; J 8,9.

^{e} (= secundum formam emendatam), ubi in omnibus editionibus lectionem, quam in mente habuerunt, non recte exhibent. Sic Mt 27,17 lectionem reiectam *Ἰησοῦν Βαραββᾶν* praebent (ut v. 16); sed codices, ad quos ipsi in editione maiore provocant, habent *Ἰησοῦν τὸν Βαραββᾶν*. Si appendix editionis maioris veram perhibet lectionem, hanc sine nota reddidi, videlicet Mc 6,3; Act 16,12; R 11,6; 1 K 7,33; H 12,11; Jd 22 s.

⟦ ⟧ unci duplicati apud H locos circumdant quos occidentales praecipue testes aut omittunt („western non-interpolations“, L 22,19 s; 24,3.6.12.36.40.51.52; Mt 27,49) aut praebent („western interpolations“, Mt 16,2 s; L 22,43 s; 23,34; Mc 16,9—20; J 7,53—8,11).

RTTiW vide supra

HRT uncis [ ] includunt verbum vel verba, de quibus recipiendis dubitant; in apparatu nostro sigla uncis inclusa sunt; exempli gratia

Mt 1,24 [ο] : RW—T significat: T omittit vocem *ὁ*, quam RW sine uncis, H uncis inclusam in textu habent

Mt 15,14 *τυφλων* : [h]—*ℋ* Westcott-Hort omittit in textu vocem *τυφλων* a RTW praebitam, sed habet in margine uncis inclusam; similiter de versibus; cf. Mt 12,47 etc.

2) Praeter has editionum discrepantias in margine inferiore additae sunt aliae lectiones e codicibus manu scriptis petitae, quoad Evangelia et Acta in primis, nec tamen omnes e codice Cantabrigiensi. Alias huius codicis singularitates invenies inter lectiones reiectas notabiles, quas Westcott-Hort signis ⊣ ⊢ distinxerunt. Haustae sunt hae lectiones omnes paene ex apparatu critico editionis Tischendorfianae octavae; pleraeque codicibus Graecis innituntur, vix una et altera testimonio

versionum antiquissimarum aut scriptorum christianorum, ut Apc 18,17 mare; merae conjecturae signo? vel *cj* significatae uncisque inclusae sunt; inclusa quoque, quae ad interpunctionem solam pertinent. Ubi plures lectiones variantes ad eandem textus partem pertinentes afferuntur, plerumque signum: ante singulas repetitum est; e. g. Mt 16,3 ad voc. *δύνασθε*.

In prima (et secunda) editione hae lectiones sine testibus allegatae erant, in tertia recensentium monitis cedens sigla testium addere conatus sum. Ut lectionum, ita testium quin plus quam delectum darem, spatii angustia obstabat. In Evangeliis et Actis quae sine siglo manserunt lectiones codici Cantabrigiensi sunt propriae. Lectionibus in textu recepto servatis ab initio (in Evangelio Matthaei) nihil praeter ς est additum, et D ubicumque talis lectio iam in isto codice invenitur; in ceteris partibus unus alterve codex adiungebatur, antiquissimus quisque, si licebat. Additis literis *a* (vel *al*) *m pc pl* indicavi, alios multos paucos plurimos codices vel testes accedere.

Inveniuntur in margine sigla sequentia:

I. Codices graeci
 1) Evangeliorum
  a) unciales ***ℵABCDEFGHIKLMNPRSTUWW^{b}XZI ΔΘΛΨΦ*** (= archetypus codicum ***13. 69. 124. 346. 543. 713. 788. 826. 828*** qui a W. H. Ferrar nomen acceperunt).
  b) minusculi ***1. 9. 13. 28. 38. 56. 64. 66. 69. 83. 108. 122. 131. 157. 225. 243. 245. 348. 435. 472. 565. 743. 1012.*** (***1al*** saepius = ***1. 118. 131. 209***).
  c) lectionaria ***22. 47^{ev}***.
 2) Actorum et Epistolarum Catholicarum
  a) ***ℵABCDEGHKLPΨ***
  b) ***1-10. 13-15. 17. 25. 27-29. 31-34. 36. 38. 40. 54. 56. 61. 68. 69. 70. 73. 83. 95-100. 106. 114. 137. 163. 209*. 489. 1739.***
 3) Epistolarum Paulinarum
  a) ***ℵABCDEFGHKLMP***
  b) ***1-7. 10. 13. 15. 17. 18. 21. 22. 27. 31-34. 37-39. 43. 46. 47. 67**. 69-71. 73. 74. 80. 93. 106. 109. 115. 132. 134. 1739.***
  c) lectionaria (R 2,12).

4) Apocalypseos
   a) ℵ***ACPQ*** (aliis = ***B***)
   b) ***1. 2. 6-9. 11-14. 16. 17. 18. 25. 26. 28. 31. 33. 36. 38. 41. 49. 79. 80. 98. 469.***

ℵ****A**** etc. primam manum significat, $A^2 B^3$ etc. secundam, tertiam etc.

II. Versiones

got = gotica Ulfilae; *latt* a) Veteris Latinae codices *a b c d e* ff_2 *k p q*; b) vg = Vulgata Hieronymi (vg^{cl} = Clementina 1592); sah = Sahidica Egypti superioris; boh = Bohairica Eg. inferioris; copt = Coptica; syr^p = Peschitta; syr^s = Syriaca in monte Sinai reperta; syr^c = Curetoniana; syr^{hr} = harclensis; syr lect = Lectionarium Palaestinense in Studiis Sinaiticis no VI (1897) editum; arm. = armeniaca.

III. Scriptores

Chrysostomus, Clemens Alex., Dorotheus, Epiphanius, Eusebius, Evang. sec. Hebraeos, Hieronymus, Irenaeus, Justinus, Lucifer, Marcion, Origenes, Polycarpus, Primasius, Ps.-Clemens homil., Tatianus, Tertullianus. comm(entatores). edd. = Editiones. Erasmus. Ln = Lachmann. ς = textus receptus; $ς^1$ = editio Stephanica (1550) $ς^e$ = editio Elzeviriana (1624).[15])

3) In margine exteriore congesti sunt
   a) omnes loci paralleli, qui editionem Germanicam „recognitam“ illustrant
   b) loci similes e Vetere Testamento apud H et T in appendice collecti
   c) haud pauci novi.

Additur LXX si non hebraicus textus, sed graeca versio alluditur, ut L 1,41; Symm. (1 K 4,13) = versio Symmachi.

Exterior impressionis forma (litterae pinguiores, quae locos e V. T. citatos distinguunt, strophi, pericopae) in primis

---

[15]) Accuratiora de his testibus (ℵ Codex Sinaiticus, ***A*** Alexandrinus, ***B*** Vaticanus, ***C*** Ephraemi rescriptus etc.) Prolegomena dant, quibus C. R. Gregory 1884—94 editionem Tischendorfianam octavam criticam maiorem locupletavit, vel Eb. Nestle, Einführung in das griechische Neue Testament (ed. tert., Gottingae 1909); C. R. Gregory, Textkritik des Neuen Testamentes (Lipsiae 1900—1909); H. v. Soden, Die Schriften des N. T. (I. Berlin 1902—10. II. Gottingae 1913).

editionem Westcott-Hortianam sequitur (at v. p. 1). Versus ad Bengelii exemplum signo | distinguuntur, ubicumque initium ex interpunctione non cognoscitur. Numerantur — paucis locis exceptis, de quibus infra p. 665 — ut apud HR secundum editionem Stephanicam anni 1551, i. e. primam, in quam introducti sunt. Initium sectionis vel capitis antiqui, ubi cum initio versus non congruit, asterisco * insignitur, *cf* Mt 7,16; R 13,14 (lat.).

Reliqua per se clara erunt.

Divenditis exemplaribus primae impressionis, cuius Monitum Ulmae, Mense Febr. 1898 scripseram, et secundae 1899 (Monitum: Maulbronnae, Oct. 1898), dein tertiae editionis (1901)[16]), ad quartam praeparandam (Febr. 1903) contuli alteram recensionis Weissianae editionem (1902). Quintae impressioni praeparandae profuit editio quam pro Societate Biblica Britannorum 1904 centesimum annum agente curavi; pro sexta contuli Evangelia a B. Weiss denuo edita (1905), multosque locos parallelos inserui, quos amicus A. Leube pastor (tum) Sonthemiae ad Brentiam mihi transmisit.[17]) Quae ad septimam et octavam editionem accesserint, sequentes paginae ostendent. In nona editione margo exterior locis parallelis plus quam sexcentis locupletabatur, quorum plurimos amicus A. Leube mihi transmittebat; apparatus curis indefessis professoris P. Schmiedel expurgabatur; in textu perpauca mutavi, ut J 16,27, interpunctionem Jc 4,14. De apparatu plene redintegrando cogitandum erit, quando recensio quam H. von Soden pollicitus est publici iuris facta erit; interim nil restat nisi ut omnibus qui de instituendo et perpoliendo opere meruerunt merebuntve, gratias agam quam maximas, lecturis autem exoptem ut quam plenissimum fructum ex eo capiant.

---

[16]) E praefatione hic repeto:
Ante omnes qui de perpolienda tertia editione bene meruerunt, Professor Turicensis P. Schmiedel nominandus est, qui novandis Concordantiis operam dans plurimas notationes mihi transmisit.

[17]) Accuratiora vide p. 665 in appendice.

Maulbronnae, Cal. Mai. 1912. EB. NESTLE.

Postquam in Latina N^i T^i editione a. 1906 emissa Eusebii Caesariensis synopsin evangeliorum, qualem Tischendorf et Wordsworth-White exhibuerant, necnon antiquissimorum Latinorum codicum capitulationes margini addideram, Graecae editioni talia adiumenta et ornamenta deesse in dies magis dolui. Addidi igitur — praeter multos locos parallelos — in septima editione (Apr. 1908)

1. in Evangeliis: a) Eusebii synopsin cum epistula ad Carpianum; b) capitulationem Graecam antiquam (*κεφάλαια*), numeris cursivis (*1*, *2* etc.) insignitam; v. Matth. 2,1. Initia librorum in hac capitulatione non numerari usui correspondet, quem et Corpus Juris (Instit. et Dig.) et opera patrum ecclesiasticorum haud pauca sequuntur; c) divisionem codicis Vaticani et Zacynthii), numeris maioribus (1, 2) distinctam; v. Matth. 1,6.12. Uncis angulatis < > numeri includuntur, qui in codice desunt, quadratis [ ] superflui. 2. in posteriore parte a) capitulationem antiquam; b) in actibus et epistulis divisionem codicis Vaticani duplicem; antiquiorem ut supra insignitam, iuniorem litteris pinguioribus; v. Act 2,5.14; 3,1.

Eusebianum opus quod attinet, Tischendorf satis habuerat ut in Latinum, ita etiam in Graecum textum eam transferre recensionem, quam a. Ph. Buttmanno f. variorum < Latinorum > librorum ope magno studio correctam C. Lachmannus a. 1842 Hieronymianae interpretationi inseruit; ego ex omni testium genere praestantissimos quosque adhibui: codices Graecos ℵ ACD, Latinos *bfg*, versionem gothicam, copticam (a G. Horner 1898 editam), collatis insuper editionibus prioribus (Erasmi, Stephani, Millii, Matthaei, Lloydii, Scriveneri, Tregellesii). Pleniora dedi in disquisitione Germanice scripta: Die Eusebianische Evangelien-Synopse (Neue kirchliche Zeitschrift 19,1—3 (1908). Primum igitur nunc labor Eusebii correctior quam antehac studiosis exhibetur; v. e. g. sectiones Lucanas secundam et tertiam ad 1,36.38, non ad 2,6.8.

Tabulae sunt Buttmannianae, sed collatae cum editionibus supra dictis E[rasmi]$^{2-5}$, St[ephani], M[illii], Ma[tthaei], L[loydii] annorum 1828, 1836, Scr[iveneri], 𝔗[ischendorfii], 𝔚[ordsworth-Whitii]. Epistolae ad Carpianum apparatus nonnulla operibus Gregorii (Textkritik 893) et v. Soden (I, 388) debet (Ln = Lachmann). Hieronymi epistulam ad Damasum ex editione mea Latina addidi.

Pericopas Ecclesiae Graecae in marginibus vel in appendice addendas posteriori tempori reservare coactus curiosos refero ad editiones Matthaei 1803—7, Scholzii 1830—36, patriarchatus Constantinopolitani 1904.

In octava editione accesserunt in margine exteriore plus quam quingenti loci paralleli, quorum plurimi rursus pastori A. Leube (nunc Unter-Jesingae) debentur; e libris non canonicis ego nonnullos adieci; e. g. e. Psalterio Salomonis ad Mt 6,26; Lc 2,11; 11,22. — Ex apparatu superiore semovi omnes lectiones Weissianas, quas ab autore non longius probari P. Schmiedel mihi significavit; in inferiore praeter nonnullas lectiones minoris momenti addidi ad Mc 16,14 particulam nunc primum Graece ex Aegypto reportatam.

Interim, dum meliora desunt, his utere mecum.

Maulbronnae, Oct. 1909.

EB. NESTLE.

Εὐσέβιος Καρπιανῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Ἀμμώνιος μὲν ὁ Ἀλεξανδρεὺς πολλὴν ὡς εἰκὸς φιλοπονίαν καὶ σπουδὴν εἰσαγηοχὼς τὸ διὰ τεσσάρων ἡμῖν καταλέλοιπεν εὐαγγέλιον, τῷ κατὰ Ματθαῖον τὰς ὁμοφώνους τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν περικοπὰς παραθείς, ὡς ἐξ ἀνάγκης συμβῆναι τὸν τῆς ἀκολουθίας εἱρμὸν τῶν τριῶν διαφθαρῆναι ὅσον ἐπὶ τῷ ὕφει τῆς ἀναγνώσεως· ἵνα δὲ σωζομένου καὶ τοῦ τῶν λοιπῶν δι' ὅλου σώματός τε καὶ εἱρμοῦ εἰδέναι ἔχοις τοὺς οἰκείους ἑκάστου εὐαγγελιστοῦ τόπους, ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν φιλαλήθως εἰπεῖν, ἐκ τοῦ πονήματος τοῦ προειρημένου ἀνδρὸς εἰληφὼς ἀφορμὰς καθ' ἑτέραν μέθοδον κανόνας δέκα τὸν ἀριθμὸν διεχάραξά σοι τοὺς ὑποτεταγμένους. ὧν ὁ μὲν πρῶτος περιέχει ἀριθμοὺς ἐν οἷς τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν οἱ τέσσαρες, Ματθαῖος Μάρκος Λουκᾶς Ἰωάννης· ὁ δεύτερος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Μάρκος Λουκᾶς· ὁ τρίτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Λουκᾶς Ἰωάννης· ὁ τέταρτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς Ματθαῖος Μάρκος Ἰωάννης· ὁ πέμπτος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος Λουκᾶς· ὁ ἕκτος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος Μάρκος· ὁ ἕβδομος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος Ἰωάννης· ὁ ὄγδοος ἐν ᾧ οἱ δύο, Λουκᾶς Μάρκος· ὁ ἔνατος ἐν ᾧ οἱ δύο, Λουκᾶς Ἰωάννης· ὁ δέκατος, ἐν ᾧ ἕκαστος αὐτῶν περί τινων ἰδίως ἀνέγραψεν. αὕτη μὲν οὖν ἡ τῶν ὑποτεταγμένων κανόνων ὑπόθεσις, ἡ δὲ σαφὴς αὐτῶν διήγησίς ἐστιν ἥδε. ἐφ' ἑκάστῳ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ἀριθμός τις πρόκειται, κατὰ μέρος ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ πρώτου, εἶτα δευτέρου καὶ τρίτου, καὶ καθεξῆς προϊὼν δι' ὅλου μέχρι τοῦ τέλους τῶν βιβλίων. καθ' ἕκαστον δὲ ἀριθμὸν ὑποσημείωσις πρόκειται διὰ κινναβάρεως, δηλοῦσα ἐν ποίῳ τῶν δέκα κανόνων κείμενος ὁ ἀριθμὸς τυγχάνει. οἷον

Inscr. E—L *Υποθεσις κανονων της των ευαγγελιστων συμφωνιας* Ma *Ἐυσεβίου κάνονες* (*sic*) ***3*** *codd — ο* ***13*** vS *των αριθμων* (err. typ.) ***22*** Ma Scr L^{nunc} > *περί τινων ἕκ. αὐτ.* ϛ—L^{36} Ln *περὶ τίνων ἕκ. αὐτ.* E — *περι τινων* ***24*** *cod — εστιν* ***25*** ϛ—L *προκ. κ.μ., αρχ.* ***26*** E *cod — του* ***27*** E—Ln *του βιβλιου* ***28*** E *δια του μελανος εγκειται* ϛ—Ln > *δια κινναβ. προκ.*

εἰ μὲν α΄, δῆλον ὡς ἐν τῷ πρώτῳ· εἰ δὲ β΄, ἐν τῷ δευτέρῳ· καὶ οὕτως μέχρι τῶν δέκα. εἰ οὖν ἀναπτύξας ἕν τι τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ὁποιονδήποτε βουληθείης ἐπιστῆσαί τινι ᾧ βούλει κεφαλαίῳ, καὶ γνῶναι τίνες τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν, καὶ τοὺς οἰκείους ἐν ἑκάστῳ τόπους εὑρεῖν, ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν, ἧς ἐπέχεις περικοπῆς ἀναλαβὼν τὸν προκείμενον ἀριθμόν, ἐπιζητήσας τε αὐτὸν ἔνδον ἐν τῷ κανόνι ὃν ἡ διὰ τοῦ κινναβάρεως ὑποσημείωσις ὑποβέβληκεν, εἴσῃ μὲν εὐθὺς ἐκ τῶν ἐπὶ μετώπου τοῦ κανόνος προγραφῶν ὁπόσοι τε καὶ τίνες περὶ οὗ ζητεῖς εἰρήκασιν· ἐπιστήσας δὲ καὶ τοῖς τῶν λοιπῶν εὐαγγελίων ἀριθμοῖς τοῖς ἐν τῷ κανόνι ᾧ ἐπέχεις ἀριθμῷ παρακειμένοις, ἐπιζητήσας τε αὐτοὺς ἔνδον ἐν τοῖς οἰκείοις ἑκάστου εὐαγγελίου τόποις, τὰ παραπλήσια λέγοντας αὐτοὺς εὑρήσεις.

---

31 ϛ—Ln *ουτω καθεξης μ.* ***32*** E—Ln *επιστηναι* | E *τι* ***34*** *cod οικ. εκαστου* ***35*** E *το αυτο* ***36*** E — *εν* ***37*** E *μελανος* ***38*** *μεν*] E + *ουν* ***39*** E—Ln — *τε* | *περι ου ζητ.*] E—Ln *τα παραπλησια* ***41*** E *αριθμος παρακειμενος* | *τε*] E *cod δε* ***43*** E—Ln — *αυτους* | *fin* Eϛ *codd* + *Ερρωσο εν Κυριω.*

CANON I, IN QUO QUATTUOR

Mt	Mc	Lc	Ioh	Mt	Mc	Lc	Ioh	Mt	Mc	Lc	Ioh
8	2	7	10	98	96	116	129	244	139	250	146
11	4	10	6	98	96	116	131	274	156	260	20
11	4	10	12	98	96	116	144	274	156	260	48
11	4	10	14	133	37	77	109	274	156	260	96
11	4	10	28	141	50	19	59	276	158	74	98
14	5	13	15	142	51	21	35	280	162	269	122
23	27	17	46	147	64	93	49	284	165	266	55
23	27	34	46	166	82	94	17	284	165	266	63
23	27	45	46	166	82	94	74	284	165	266	65
70	20	37	38	209	119	234	100	284	165	266	67
87	139	250	141	211	121	238	21	289	170	275	126
87	139	250	146	220	122	239	77	291	172	279	156
98	96	116	40	220	129	242	85	294	175	281	161
98	96	116	111	220	129	261	88	295	176	282	42
98	96	116	120	244	139	250	141	295	176	282	57

I. 87^{2} *etc*] — E—Ma 98^{1-6}] > E^2 *in Joh* 120. 111. 40. 144. 129. 131, *it* ϛ—Scr, *sed* — 144, *cf. can. X.* 166^{1} *etc*] — E^2; Ma *in Mr.* 64 220^{1-3}] > E^2 *in solo Joh* 85. 88. 77 220^{3}] ϛ—Scr *in Mc* 122 $295^{1.2}$] > E^2 *in Joh* 57. 42.

Mt	Mc	Lc	Ioh	Mt	Mc	Lc	Ioh	Mt	Mc	Lc	Ioh
300	181	285	79	315	196	292	175	334	212	321	201
300	181	285	158	318	199	300	176	335	214	324	199
302	183	287	160	320	200	302	178	336	215	317	198
304	184	289	170	320	200	302	180	336	215	319	198
306	187	290	162	325	204	310	184	343	223	329	204
306	187	290	174	326	205	311	188	348	227	332	206
310	191	297	69	326	205	313	194	349	228	333	208
313	194	294	172	328	206	314	196	352	231	336	209
314	195	291	166	331	209	315	197	352	231	336	211
314	195	291	168	332	210	318	197				

CANON II, IN QUO TRES

Mt	Mc	Lc	Mt	Mc	Lc	Mt	Mc	Lc	Mt	Mc	Lc
15	6	15	94	86	97	179	99	197	251	146	255
21	10	32	94	86	146	190	105	195	253	148	204
31	102	185	103	1	70	192	106	216	258	150	257
32	39	79	114	24	41	193	107	121	259	151	258
32	39	133	116	25	42	193	107	218	264	155	156
50	41	56	116	25	165	194	108	152	269	154	228
62	13	4	116	25	177	194	108	219	271	42	230
62	13	24	121	32	127	195	109	220	278	160	263
63	18	33	122	33	129	198	110	221	281	163	268
67	15	26	123	34	147	199	111	173	285	166	265
69	47	83	130	35	82	201	112	222	285	166	267
71	21	38	131	36	76	203	114	270	296	177	280
72	22	39	135	38	78	205	116	224	296	177	284
72	22	186	137	44	167	206	117	232	301	182	286
73	23	40	143	57	90	208	118	233	308	189	305
74	49	85	144	59	12	217	127	240	312	193	299
76	52	169	149	66	35	219	128	241	316	197	293
79	29	86	149	66	43	223	130	243	317	198	295
80	30	44	153	69	36	225	134	245	322	202	309
82	53	87	164	79	144	226	133	244	338	218	322
82	53	110	168	83	95	229	135	137	339	219	325
83	54	87	168	83	206	229	135	246	340	220	327
83	54	112	170	85	96	242	137	237	342	222	323
85	55	88	172	87	98	242	137	248	344	224	328
85	55	114	174	91	99	243	138	249	346	225	330
88	141	148	176	93	101	248	143	209	353	232	337
88	141	251	178	95	102	248	143	253	354	233	338
92	40	80	178	95	217	249	144	254			

$300^{1.2}$] > E^{2} *in Joh* 158. 79, *sed scribit* „ϱϑγ" *pro* 79 320^{2} *etc*] — E—Scr, *cf can. IV.* 352^{2}] ϛ *in Joh 209*

II. $32^{1.2}$] > E—Scr *in Lc* 133. 79 67] Ma *in Mc 35* 83^{1}] E$^{3-5}$ *in Lc 88* $85^{1.2}$] > E^{2} 114. 88. $149^{1.2}$] > E^{2} 43. 35. 168^{2}] ϛ—L^{28} *in Lc 96* 178^{2}] Ma *in Lc 117* 201] Ma *in Lc 122* 229^{1}] E ϛ *in Lc 237* 264] M—L^{28} *in Lc 256*

CANON III, IN QUO TRES

Mt	Lc	Ioh	Mt	Lc	Ioh	Mt	Lc	Ioh	Mt	Lc	Ioh
1	14	1	64	65	37	111	119	148	112	119	87
1	14	3	90	58	118	112	119	8	112	119	90
1	14	5	90	58	139	112	119	44	112	119	142
7	6	2	97	211	105	112	119	61	112	119	154
7	6	25	111	119	30	112	119	76	146	92	47
59	63	116	111	119	114						

CANON IV, IN QUO TRES

Mt	Mc	Ioh	Mt	Mc	Ioh	Mt	Mc	Ioh	Mt	Mc	Ioh
18	8	26	204	115	135	279	161	72	307	188	164
117	26	93	216	125	128	279	161	121	321	201	192
117	26	95	216	125	133	287	168	152	323	203	183
150	67	51	216	125	137	293	174	107	329	207	185
161	77	23	216	125	150	297	178	70	329	207	187
161	77	53	277	159	98	299	180	103	333	211	203
204	115	91									

CANON V, IN QUO DUO

Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc
3	2	46	153	68	105	119	126	183	198	240	141
10	8	47	134	78	108	125	62	187	199	241	175
12	11	48	191	84	111	127	128	197	272	255	202
16	16	49	150	86	109	128	132	213	235	256	205
25	46	51	59	93	145	129	130	221	181	257	213
27	48	53	125	95	160	132	81	228	139	261	207
28	47	54	54	96	182	134	120	231	179	262	212
30	49	55	170	96	184	138	168	231	215	265	157
34	194	57	61	102	69	156	57	232	142	266	155
36	162	58	60	104	71	158	226	234	136	266	157
38	53	60	171	105	193	162	161	236	135	267	158
40	52	61	64	107	73	175	200	237	138	270	229
41	55	65	172	108	115	182	187	238	140	272	231
43	123	66	66	110	118	182	189				

III. 59] $E^{4.5}$ 54 112^{-8}] > E^{2} *in Joh* 87. 44. 61. 76. 90. 8. 154. 142. 112^{1}] Ma *in Joh. 5*   146] E^{3-5} *in Lc 47 in Joh 97.*

IV. 216^{1-4}] > E^{2} *in Joh* 150. 128. 137. 133 216^{1}] $E^{4.5}$ *in Mc* 115 $279^{1.2}$] > E^{2} *in Joh* 121. 72   307 *etc*] + E—Scr 321. 201. 180, *cf. can. 1.*

V. 27 *etc*] E—L^{28} *26.* 47. L^{36} Scr *26.* 48   28 *etc*] E—L^{28} *in Lc* 48   102] ϛ *in Lc 160* 231^{1} *etc*] 𝔗𝔚 *in Lc* 176 231^{2}] E^{3} „σσλ“ $E^{4.5}$ „σολ“   232] E^{3-5} „οβ“ 266^{2} *etc*] — E—L^{28} (*hab* L^{36} Scr).

CANON VI, IN QUO DUO

Mt	Mc	Mt	Mc	Mt	Mc	Mt	Mc	Mt	Mc	Mt	Mc
9	3	145	60	165	80	224	131	275	157	309	190
17	7	148	65	169	84	246	140	282	164	311	192
20	9	152	68	173	89	247	142	286	167	330	208
22	11	154	71	180	100	250	145	288	169	337	217
44	126	157	72	189	103	252	147	290	171	341	221
77	63	159	73	202	113	254	149	292	173	347	226
100	98	160	76	214	120	260	152	298	179	350	229
139	45	163	78	215	124	263	153	305	185		

CANON VII, IN QUO DUO

Mt	Ioh	Mt	Ioh	Mt	Ioh	Mt	Ioh
5	83	19	32	120	82	207	101
19	19	19	34	185	215		

CANON VIII, IN QUO DUO

Lc	Mc	Lc	Mc	Lc	Mc	Lc	Mc	Lc	Mc
23	12	27	28	89	56	103	97	277	216
25	14	28	17	91	61	247	136	335	230
27	16	84	48	100	75				

CANON IX, IN QUO DUO

Lc	Ioh	Lc	Ioh	Lc	Ioh	Lc	Ioh	Lc	Ioh	Lc	Ioh
30	219	274	227	303	186	307	190	340	213	341	225
30	222	274	229	303	190	312	182	340	217		
262	113	274	231	307	182	312	186	341	221		
262	124	303	182	307	186	312	190	341	223		

CANON X, IN QUO MATTH. PROPRIE

2	33	56	106	136	181	210	235	319
4	35	75	109	140	184	212	239	324
6	37	81	113	151	186	218	245	327
13	39	89	115	155	188	222	268	345
24	42	91	118	167	191	227	273	351
26	45	99	124	171	196	230	283	355
29	52	101	126	177	200	233	303	

VI. 139] E 13*4*   275] E „σϱε".

VII. 19^{1} *etc*] M *in Joh* „εϑ"   120 *etc*] E$^{4.5}$ ϛ *in Joh* „βπ"

VIII. 335 *etc*] + E 340. 234, + ϛ—Scr 339. 235.

IX. 274$^{1.2}$ *etc*] > E^{2} *in Joh* 229. 227.   303^{1}—312^{3} *etc*] > E^{2} 303. 307. 312 *ter*   303^{2} 307^{2} 312^{2}] E$^{3-5}$ „ϱπξ" *ter*   340^{2}] E 34*1*   341$^{2.3}$] E 342.

X. Mt 26] E—Scr 27   235] 𝕿 236.

CANON X, IN QUO MARC. PROPRIE

19	43	58	70	81	90	94	104	132	213
31	46	62	74	88	92	101	123	186	

CANON X, IN QUO LUC. PROPRIE

1	31	106	149	176	201	236	278	308
3	50	107	151	178	203	252	283	316
5	51	113	154	180	208	256	288	320
9	67	117	159	183	210	259	296	326
18	68	122	163	188	214	264	298	331
20	72	124	164	190	223	271	301	334
22	75	131	166	192	225	273	304	339
29	104	143	174	196	227	276	306	342

CANON X, IN QUO IOH. PROPRIE

4	31	58	81	108	134	157	181	212
7	33	60	84	110	136	159	189	214
9	36	62	86	112	138	163	191	216
11	39	64	89	115	140	165	193	218
13	41	66	92	117	143	167	195	220
16	43	68	94	119	145	169	200	224
18	45	71	97	123	147	171	202	226
22	50	73	99	125	149	173	205	228
24	52	75	102	127	151	177	207	230
27	54	78	104	130	153	179	210	232
29	56	80	106	132	155			

Mc 213] + E 235, + ς—L^{28} 234, + L^{36} Scr 234. 236
Lc 339] *casu typogr. excidisse vid in* L^{36}, — Scr 342] E 34*3*
Joh 143] + M—Scr 144, *cf. can. I.*

Latinae Versionis lectio, ubi consensione patrum Latinorum vel etiam aliorum testium idoneorum firmatur, eximium ob singularem antiquitatem pondus habet.

J. A. Bengel.
(Gnomon, praef. § 8.)

Quantum autoritatis insit Latinae versioni ad textum Novi Testamenti probe instituendum recteque intellegendum, non est cur hic amplius exponam[1]). Hoc unum moneo, singula Evangelia a variis translata esse manibus, antiquissimis igitur temporibus, quando tetraeuangelii autoritas nondum praevalebat.

Est, exempli gratia, παρακαλεῖν in Mt = rogare, in Mc = deprecari; ἐπιτιμᾶν in Mt = increpare, in Mc = comminari; ἀρχιερεύς (plerumque) in Mt = princeps sacerdotum, in Mc = summus sacerdos, in J = pontifex. lagenam aquae baiulans Mc 14,13 = amphoram aquae portans L 22,10 *etc.*

Similiter epistulam ad Hebraeos non eadem manus vertisse videtur, cui Paulinarum epistularum versionem debemus.

Augetur huius versionis autoritas, quia Hieronymus a. 383 Evangelia corrigens plurima manere patiebatur, ut fuerant, et quae mutanda ei videbantur, ex veterum Graecorum codicum collatione corrigebat, ut ipse testatur in epistula ad Damasum operi suo praemissa (infra p. XIV).

Eo magis miraris paene neminem adhuc huius versionis recensionem criticam per editionem manualem eis accessibilem fecisse quorum est Novum Testamentum recte et intellegere et exponere.

Quae causae talem editionem inhibuerint, hic taceo; sufficit, brevi abhinc tempore res in melius mutatas esse.

Prodiit die V mensis Iulii anno salutis MDCCCLXXXIX primus fasciculus operis praestantissimi

---

1) Vide nunc Ad. v. Harnack, Zur Revision der Prinzipien der neutestamentlichen Textkritik (Beiträge VII), 1916.

NOUUM TESTAMENTUM DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI LATINE secundum editionem sancti Hieronymi ad codicum manuscriptorum fidem recensuit IOHANNES WORDSWORTH, S. T. P. episcopus Sarisburiensis in operis societatem adsumto HENRICO IULIANO WHITE, A. M. Collegii Mertonensis socio. Pars prior — Quattuor Evangelia Oxonii e typographeo Clarendoniano MDCCCLXXXIX—MDCCCXCVIII. 4°. XXXVIII. 779 pp.

Partis secundae fasciculus primus, Actus Apostolorum continens, secutus est a. MDCCCCV.

Qui typographeo Clarendoniano Delegati praesunt litteris ab editoris socio H. J. White d. 23. Oct. 1905 ad me datis permiserunt, ut tanti operis fructum cum omnibus communicarem.

Habes ergo in praesenti volumine

1) Textum Clementinum ex editione anni 1592 quam fidelissime repetitum;
2) Collationem Editionis Sixtinae anni 1590, omnibus prioribus pleniorem et accuratiorem;
3) Collationem textus a Wordsworth-White constituti.
4) Cum opus Anglicum, quo tempore editionem meam inchoavi, Actus nondum praecessisset, in secunda N.T. parte contuli recensiones criticas, quae fere solae in saeculo praeterito tentabantur
   a) Lachmannianam a. 1850,
   b) Tischendorfianam a. 1854,

   quibus addidi collationem duorum codicum

   c) Amiatini, a Tischendorfio et a Tregellesio editi,
   d) Fuldensis, a Lachmannio collati et ab E. Ranke editi.
5) In margine interiore, ad Evangelia Eusebianae sectiones additae sunt, quibuscum conferas praefationis p. IX ss., ad Epistulas (et Apocalypsin) capitula codicum supra dictorum, Amiatini et Fuldensis; in margine exteriore loci paralleli ex sexta impressione N. T. Graeci a me curati.
6) Denique post praefationem invenies Epistulam ad Laodicenses, quae per millennium plurimorum Bibliorum Latinorum pars fuit et in Bibliis Germanicis praelutheranis locum obtinuit, unâ cum Hieronymi epistula ad Damasum supra memorata.

Ut omnia quam accuratissime imprimerentur cautum est, quoad humanarum virium imbecillitas permisit. Neque in his minimis licet nobis perfectis esse.

Nunc ad singula

1) ad textum Clementinum — siglum $\mathfrak{C}$. Typotheta operabatur ex exemplari editionis N. T. a M. Hetzenauer, Oeniponte 1899, curatae; plagulas ego secundum exemplar editionis originalis anni 1592 corrigebam.

Ubi varietas alterius editionis Vaticanae (Romae 1593. 4°) citanda erat, prior siglo $\mathfrak{C}^{92}$, posterior $\mathfrak{C}^{93}$ notatur. Quae de tertia editione (Romae 1598. 8° = $\mathfrak{C}^{98}$) et de indicibus correctoriis editionum 1592 et 93 citantur ($^{\text{corr. 92; corr. 93}}$), ex editione Romana anni 1618 et e collationibus Francisci Bukentop (Lux de Luce, 1710) et Leandri van Ess (Biblia Sacra, Tubingae 1824, 22) depromebantur, cum exemplaria editionum 1592 et 93 a me adhibita his indicibus correctoriis careant et exemplar editionis tertiae mihi ad manus non esset. Denique cum iam plus quam 500 paginae editionis meae impressae essent, in manus venit exemplar editionis novissimae

> Biblia Sacra Vulgatae Editionis ex ipsis Vaticanis exemplaribus inter se atque cum indice errorum corrigendorum collatis critice edidit P. Michael Hetzenauer O. C., Oeniponte, MCMVI.

Continet haec editio 'Epilogum criticum', qui sub titulo 'Variantes Clementinae' accuratissimam collationem editionum supra dictarum ($\mathfrak{C}^{92 \cdot 93 \cdot 98}$) editionisque praebet, quam C. Vercellone Romae 1861 in lucem edidit. In textu constituendo Hetzenauer, ubi impressiones posteriores ($^{93 \cdot 98}$) contra primariam stabant, illas sequebatur; gaudeo, me plerumque Carolum Vercellone a mea parte habere, quod scripturam editionis primariae retinui.

2) Pro textu Sixtino ($\mathfrak{S}$) utebar exemplari Bibliothecae Regiae Stuttgartiensis (tres tomi in uno volumine; Praeliminaria 2 fol., V. T. p. 1—899; Bibliorum Sacrorum Tomus Tertius Novum Testamentum continens (2 folia) Matth.—Apoc. p. 900—1141; numeratur p. „938" mendose pro 958, et „1113—1141" pro 1103—1131).

Priores collationes, quas James, Bukentop, van Ess, Wordsworth-White instituerunt, haud paucis locis emendandas et supplendas inveni; meum laborem cum epilogo Hetzenaueri contuli. Nam praeter 'Variantes Clementinas' continet seriem

secundam 'Variantes Sixtinae inscriptam. Differentias mere orthographicas (quoad literas initiales, ut Angelus — a-, Propheta — p-, Scriptura — s-; distinctionem verborum ut quomodo — quo modo, siquis — si quis etc.), item interpunctionem, ubi nullius momenti erat, ego excluseram, Hetzenauer includit. Contuli apparatum meum cum Z — hoc siglo Hetzenauer pro editione sua utitur —; itaque lector nunc de ratione quae inter editionem Sixtinam et Clementinam intercedat, certus esse potest. Neglexi divisionem versuum in 𝔖, quam Sixtus V motu proprio introduxit, Clemens VIII iustis de causis cum communi mutavit. Habent, e. g., in 𝔖 capitula Matthaei I—VII versus 46, 17, 15, 17, 37, 33, 25. Ad divisionem Stephanicam, vel potius Hentenianam revertens — de exemplari Bibliorum Hentenianorum Antverpiae a. 1583 excussorum a revisoribus Vaticanis adhibito cf 𝔚 I p. XXVIII s. — ℭ intendisse videtur illam stricte observandam; vide e. g. I Tim III,3.4, ubi ℭ non ante sed post „sed" dividit, quia in Graeco v. 4 incipit *τοῦ ἰδίου* („non cupidum, sed | suae"); at, ut Stephanus ipse in suis Latinis Bibliis a. 1555 haud raro priorem suam divisionem N. T. anni 1551 deseruit, ita et in ℭ nonnullae novae divisiones inrepserunt, et ne ipsae quidem editiones Vaticanae inter se concordant. Exemplo sit I Thess IV, ubi 𝔖 7—13 numerat, quae ℭ^{92} cum nobis 13—18, ℭ$^{93.98}$ 12—17; similiter Mt XV; XVII; II Thess II. 𝔚 editionem Stephanicam 1555 sequitur; me primae divisioni anni 1551 adhaesisse, variantibus Clementinis in margine notatis, probatum iri spero.

3) Editio a Wordsworth-White curata (𝔚) textum Hieronymianum restituisse videtur, quoad id testibus hodie praesentibus fieri licet. Vera igitur lectio non in textu, sed in apparatu editionis meae quaerenda est. Ubi a lectione editionis Sixtinae distinguenda erat, siglo 𝔚 notatur, ceteris omnibus in locis siglo caret. Omisi ex apparatu vel primo tantum loco notavi variationes orthographicas regulariter recurrentes.

𝔚 plerumque non assimilat ad-, con-, dis-, in-, sub-; scribit igitur: adclamare, adcurrere, adferre (Mc 6,27; 12,15 *et semper in* J; *sed* allatus, attulit, *et semper* afficere *et* attendere; *e contra* ammirari Mt 7,28. L 2,48; 11,14); adfirmare, adfligere, adlevare, adnuntiare, adplicere, adponere, adprehendere (*plerumque*), adpropiare, adpropinquare (*at* apparere), adquiescere, adquirere, adseq-, adsidere, adsimilare (*non* Mt 6,8; 7,24), adsistere, adstare, adsuere,

adsumere (*plerumque in* Mc, *non in* Mt); conlaudare, conloqui, conpati, conpertus, conpungere; disrumpere; inlucescere, inludere, inluminare, inmaculatus, inminere, inmittere, inmund- (*sed* implere, adimplere), inponere (*saepius*), inpossibilis, inprobitas, inproperari, inprudens, inpudic-, inreprehensibilis, inruere (*sed* irritus); submittere *(interdum)*.

𝔚 scribit

ae *pro* oe (cael- *ut* vg), caena, faen-, haed-, maer-, paenit-

e *pro* ae Mattheus *etc.*

e *pro* i intelleg-, Esaias, heresis, teloneum, navem *(in Evv.)*, paracletus

i *pro* e calcia-, hordiac-

i *pro* y lacrima

oe *pro* ae proel- *(ut* 𝔖 *passim)*

oe *pro* e oboed-

o *pro* oy Moses

u *pro* o adulesc-, epistula, lucusta

u *pro* y murra

c *pro* ch car-, clamys (simulacr-)

c *pro* qu cotid-

c *pro* t conviciari, solacium, *at* nuntiare (*ut* ℭ Lc 9,61)

f *pro* ph fiala

laguena, *at* ungent-, extinguntur.

h: harena, harundo, have, holus, hordiaceus; Helias, Hieremias, Hiericho, Hierosolyma, Hierusalem, Gabrihel, Israhel *etc.*, Iohanna, Iohannes

p *pro* b optuli *(interdum)*

icere in compositis *ut* eicere, deicere *etc*

quotiens (*at* praegnas); promtus; sumsi, temtare; expectare, *at* exspirare, exsuperare, exsurgere.

𝔚 *geminat:* corrigia, loquella, querella, mercennar-; nummular-, rettulit, Sarra, sollicitus; *at* anulus, elemosyna, litus, milia, oport-, vilicare; grabattus.

𝔚 *iungit:* etsi, etiamsi, quemadmodum, quomodo

separat: ab intus, ad invicem, a foris, a modo, ante quam; bene dicere, b. facere *(fere semper)*; cruci figere *(non longius* 𝔚^{2}); de foris, de intus, de super, de sursum; id ipsum; legis peritus; male habere, manu factus; ne quando, ne quis, nonaginta novem; pater familias, plus quam, prius q.; quo modo, quo usque, quoad

usque; se ipsos *etc.*, si quid *etc.*; terrae motus; usque dum, usque quo; vale facere, verum tamen.

Similem orthographiam sequuntur editores Lachmann et Tischendorf, codices Amiatinus et Fuldensis.

4) a) Carolus Lachmannus a. 1842—1850 Novum Testamentum graece et latine recensens nulla ratione editionum impressarum habita textum ex paucis sed bonis codicibus constituere ausus est, lectionibus variantibus inter uncos rotundos ( ), additionibus inter quadratos [ ] positis. Praeter collationem textus Lachmanniani (= 𝔏) plerasque harum variantium et additionum suis signis i. e. ( ) et [ ] in apparatum recepi.

b) Inter editiones N. T. a Tischendorfio emissas est: Novum Testamentum Triglottum Graece Latine Germanice ... Latinum Hieronymi notata Clementina lectione ex auctoritate codicum restituit ... Aenoth. Frid. Const. Tischendorf Lipsiae, Avenarius et Mendelssohn MDCCCLIV; editio secunda [repetita] MDCCCLXV. Pars latina seorsum prodiit 1854 et 1864.

Tischendorfius in textu constituendo frequentissime cum Lachmanno consentit; nec mirum quia uterque codices Amiatinum et Fuldensem duces habuit; Tischendorfius (= 𝔗) in apparatu praeter lectiones Clementinas e codice Amiatino multas, e Fuldensi nonnullas notavit; ego horum codicum plenam collationem exhibere constitui, partim quia inter praestantissimos testes textus Hieronymiani numerantur, partim ut iis qui impressos tantum libros legere consueverunt, hoc exemplo ostenderem, quot quantisque vitiis iam codices antiquissimi praestantissimique scateant.

c) De codice Amiatino (= *A*) non necessarium est errores palaeographorum celeberrimorum repetere aut retegere; eum iussu Abbatis Ceolfridi in Anglia scriptum et ab eodem a. 715 Sancto Petro Romae oblatum esse nunc constat. Lachmannus de huius codicis neglegentissima collatione dependebat, quam Ferd. Flor. Fleck a. 1840 publici iuris fecit; Tischendorfius codicem a. 1850 edidit, postquam, ut in Prolegomenis testatur, „Sam. Prid. Tregellius ... collationem codicis Amiatini quam ipse non ita multo post me Florentiae instituerat, ex Anglia Lipsiam transmisit: qua quidem ubique cum schedis meis comparata factum est ut magna cum fiducia textum Amiatinum edere possem". Nihilominus hic et illic errores in hac editione occurrunt. Ut taceam mendum typographicum

forte pro 'sorte' Lc 1,9, quod a van Ess 1824 ad Fleckium 1840, a Fleckio ad Tischendorfium tam in editionem codicis Amiatini 1850, quam in editionem criticam a. 1854.64 transmigravit: in ipsa epistula ad Damasum Tischendorfius omnia errorum genera admisit, quae in conferendis codicibus occurrere possunt: verbum omisit, quod in codice est, verba dedit, quae in codice desunt, verba aliter dedit, quam in codice extant (vide infra p. XIV). Haec affero eorum memor quae J 8,7 et Jc 3,2 scripta sunt, ut lectores discant quantam diligentiam tale opus postulet. Tischendorfii ego editionem imprimis propter indicem lectionum manu posteriore correctarum adhibui (prol. p. XXXII—XLVI), textum ex editione contuli, quam S. Pr. Tregellesio debemus (The Greek New Testament, edited from ancient authorities, with their various readings in full, and the Latin Version of Jerome, by Samuel Prideaux Tregelles. London 1857—1879.) Differentias inter notationes Tischendorfii et Tregellesii interdum notavi.

d) ***F*** designat codicem Fuldensem: „A. D. 541—546 iussu Victoris Episcopi Capuae scriptus et ab ipso Victore correctus. Edidit E. Ranke Marburgi 1868" (𝔚 I p. XII). Ante E. Ranke hunc codicem C. Lachmannus cum magna diligentia — interdum, quoad codice non inspecto iudicare licet — maiore quam Ranke adhibuit. ***F***² plerumque ipsius Victoris manum designat. Codicem olim Bonifatii fuisse lectione „sobrii estote et vigilate et excitamini" comprobari videtur quae a Bonifatio in epist. 70 citatur, hodieque ad 1 Pet. 5,8 in margine codicis ***F*** legitur.

Ubi omnes hi testes (Lachmannus, Tischendorfius, Amiatinus, Fuldensis) consentiunt, in prima editione lectiones sine siglis in apparatu positae erant, ut R 1,1 „> Chr. I.", quod significabat, pro textuali lectione 'Iesu Christi' omnes hos testes (𝔏𝔗***AF***) inversum ordinem verborum 'Christi Iesu' tueri. Ubi ad hos quattuor testes Sixtina quoque editio accedit „*et* 𝔖" scriptum erat, ut R 12,10, ubi „caritatem *et* 𝔖 (ch-)" significabat, pro ablativo „charitate", quem ℭ praebet, 𝔖𝔏𝔗***AF*** accusativum habere, verbo in 𝔖 per „ch-", in ceteris testibus per c- scripto. Lectiones sic nude positae pro regula genuinae haberi poterunt, lectionibus textualibus certe praeferendae sunt. Nam, quod nemini ante editionem 𝔚 perspicere, paucis suspicari licuit, textus Clementinus talis est, ut in Evangeliis et Actibus plus centum lectiones Clementinas numeraverim, quae ne ab uno quidem codicum a 𝔚 adhibitorum exhibentur

(ut septies „ergo“; formae nominum propriorum ut Arimathaea, Iscariotes, Melita; verborum ut idololatria; lectiones ut liberis Lc 20,28 pro filiis); talesque lectiones non modo a theologis, sed etiam a philologis — videas Thesaurum Linguae Latinae sub voce Arimathaea — usque ad hunc diem pro genuinis Hieronymi lectionibus citantur! Profecto, rem minime inutilem, immo maxime necessariam fecisse me credo, si pro meis viribus laboravi, ut talis rerum status desineret, societatique Biblicae Stuttgartianae persuasi ut, quae antea paucissimis ad manus essent, ea quam plurimis exhiberentur.

Divenditis exemplaribus primae impressionis cum paginae 1—96 iam iterum impressae essent, in manus meas venit (22. XII. 1911) recensionis 𝔚 ‘editio minor’ curante Henrico J. White (Oxonii e typographeo Clarendoniano, Londini apud Societatem Bibliophilorum Britannicam et Externam 1911 XX. 620).[1]) Continet haec editio usque ad finem S. Pauli ad Romanos epistulae textum quem editione maiore Wordsworth-White adprobaverunt, in reliquis vero libris credunt, cum demum editio maior typis impressa fuerit, fore ut textus eius ab hoc qui lectori benivolo nunc commendatur, haud multum abhorrere videatur. In margine praebet selectas lectiones codicum manu scriptorum ACDFGHV (MZ) et plenam collationem editionum 𝔖ℭ.

Magno cum gaudio hac editione ad emendandam meam utebar; in priore parte (Mt—Act) ex apparatu in meum transferens quae me fugerant; erant haec plura quam suspicabar; in secunda (Rom—Apoc) totum textum contuli. Nunc igitur etiam in hac parte omnes lectiones nullo siglo notatae eae sunt, quae a 𝔚 commendantur. Plurimae a codicibus ***AF*** aut certe ab uno horum codicum praebentur et iam editoribus 𝔏𝔗 aut alteri eorum placuerant. In prima editione, ut supra dixi, eae lectiones siglo caruerant, quae ab omnibus testibus ***AF***𝔏𝔗 praebebantur, nunc in his locis argumentum ex silentio de ***A*** vel ***F*** vel 𝔏 vel 𝔗 non longius valet. Apparatum in his locis augere siglis de his testibus additis vix pretii fuisset; omnia ex ***AF***𝔏𝔗 allata delere nolui. Sufficit ut lectorem iterum moneam, veram lectionem non in textu editionis meae sed in apparatu e lectionibus nullo siglo notatis i. e. a 𝔚 commendatis quaerendam esse.

---

[1]) Alia exemplaria habent in titulo: Oxonii E Typographeo Clarendoniano, Londini et Noui Eboraci apud Henricum Frowde.

5) Minoris momenti, neque tamen nullius sunt sectiones Eusebianae, capitulationes antiquissimae, quas in margine notavi.

6) Sigla in exscribendis variantibus adhibita fere eadem sunt atque in Novo Testamento Graeco; accedit siglum > ad indicandam inversionem; id ubicumque adspexeris, inversum tantum ordinem verborum adesse scias. Sunt ergo haec:

+: addit, addunt; *cf* Mt 5,9.

—: omittit, omittunt; *cf* Mt 2,13.

>: invertit, invertunt; *cf* Mt 1,20.

coni: coniungit, coniungunt; *cf* L 1,3.

fin: finis versus; *cf* Mt 12,3.

inc: incipit, incipiunt; *cf* Mt 9,24; 10,2.

pr: praemittit, praemittunt; *cf* R 5,17.

𝕮: textus Clementinus; *cf* Mt 5,4; $^{92, 93, 98}$ additur, ubi editiones annorum 92, 93, 98 variant; $^{corr. 92, 93, 98}$ indices correctorii harum editionum; *cf* Mt 8,28; $^{c. corr.}$ textus contra indicem correctorium; *cf* Mt 26,53; 𝕮 *primo* (vel 𝕮*) ponitur, ubi correctio non in indice, sed in ipso textu per rasuram aut atramentum aut prelum effecta est, ut Mt 24,15.

𝕷: textus Lachmannianus; *cf* Rom., *Inscr.*; — [𝕷] significat, 𝕷 lectionem uncis [ ] includere; *cf* R 1,13.15.

𝕾: textus Sixtinus; *cf* Mt 1,13; 𝕾 *primo*, ubi correctio in ipso textu prelo vel calamo efficiebatur; *cf* Mc 10,1.

𝕿: textus Tischendorfianus; *cf* Rom., *Inscr.*

𝖂: textus Wordsworth-Whitianus; *cf* Mt 1,13; eiusdem textus sunt omnes lectiones nullo siglo notatae; *cf* Mt, *Inscr.* et 1,3. Lectio de qua dubitant, signis † . . . † apud 𝖂 circumdatur; *cf* Mt 16,9.10. $𝖂^2$ notat editionem minorem, ubi a $𝖂^1$ (= maiore) distinguenda erat; *cf* Act 6,13. Uncis [ ] includitur versio duplex Mc 9,15.

A: codex Amiatinus; *cf* R 1,5; ***A*** vel* ^{1}, A^2, prima, secunda manus; *sec. Tr.*, *sec. Ti* additur, ubi Tregellesius et Tischendorfius de scriptura codicis differunt; *cf* H 3,6.

F: codex Fuldensis; F^1, F^2, F^3, prima, secunda, tertia manus, F^2 plerumque Victoris manum significat.

Uncis curvatis ( ) vel quadratis [ ] lectiones circumdatae sunt quae in editione Lachmanniana sic notatae inveniuntur, neque ex Amiatino neque ex Fuldensi haustae (vide supra pag. XXII, 4 a); *cf* R 1,27; 2,14.15.

Siglo addito unci curvati minorem vel secundam varietatem notant; ut R 8,14 hi (𝕷***F*** hii); 11,24 hi (hii ***F***) i. e. *pro* „ii“ 𝕷𝕿𝖂***AF*** habent hi, sed ***F*** vel 𝕷***F*** scribunt hii.

etc variantibus orthographicis regulariter recurrentibus additur, ubi primo occurrunt; *cf* Mt 1,24; 2,1.6.

nonne? num? coniecturam indicat; *cf* Jd 9; Ap 5,12.

De sectionibus Eusebianis monendum est, tabulas et notas numerales eas esse, quas a Ph. Buttmanno f. pro C. Lachmanno 1842 elaboratas 𝔗 in editionem latinam et graecam, 𝔚 ex 𝔗 transsumpsit; meliora dedi in editione graeca.

In Epistulis numeri crassiores **1 2 3** notant capitula codicibus ***AF*** communia, crassiores in uncis ( ) quae solus ***F***, tenuiores in uncis (20), quae solus ***A*** praebet (*cf* R 8,17). In epistula ad Hebraeos et Apocalypsi numeri crassiores sine uncis codicem ***F*** designant, quia ***A*** in Apoc. capitulatione omnino caret, in epistula ad Hebraeos aliam praebet.

7) Divisio versuum, ubi ex interpunctione cognosci non poterat, lineola parva (| ; *cf* Mt 1,3) notata est; initium sectionis vel capitis, ubi cum initio versus non concordat, asterisco distinguitur (*; *cf* Mt 7,16; R 13,14).

8) Paginae latinae paginis editionis graecae (et germanicae) exacte correspondent; ubi spatium deerat, aut pars apparatus ad praecedentem vel sequentem paginam reponebatur (*cf* p. 13.14; 76.77 *etc*), aut — in posteriore parte — lineae textus comprimebantur (*cf* p. 395), aut hoc et illud fieri necesse erat (p. 449. 450).

Reliqua per se clara erunt.

9) Prius quam finem faciam, Protestantes moneo, versione Latina non modo ad textum Graecum recte constituendum et intellegendum, sed etiam ad versionem Lutheri recte diiudicandam neminem carere posse. J. A. Bengelium exempla locorum collegisse, ubi Lutherus "e Vulgata vel ut Vulgata" verterit, in libello meo 'J. A. Bengel als Gelehrter' (1893, p. 139) docui; unum exemplum ibi allatum (Lc 15,30) non modo in Lutherum, sed e Luthero in novissimas versiones, a C. Weizsäcker (editiones priores) et C. Stage elaboratas transiit.

Qui accuratiora de versione Latina discere cupit, adeat Prolegomena, quibus C. R. Gregory 1884—94 editionem Tischendorfianam criticam maiorem complevit, vel eiusdem „Textkritik des neuen Testamentes“ (Lipsiae 1900, 02); praefationem et epilogum editionis 𝔚; libellum meum „Einführung in das griechische Neue Testament“ (ed. 3., Gottingae 1909); quae in volumine tertio editionis tertiae Encyclopaediae Protestanticae Fritzschium secutus de hac versione scripsi (seorsum edita in:

Urtext und Übersetzungen der Bibel); de editione Sixtina et Clementina: 'Ein Jubilaeum der lateinischen Bibel Zum 9. November 1892' (in libro meo: 'Marginalien und Materialien'); Xavier-Marie le Bachelet, S. J., Bellarmin et la Bible Sixto-Clémentine: Étude et Documents inédits (Paris 1911); Paul Maria Baumgarten, Die Vulgata Sixtina von 1590 und ihre Einführungsbulle: Aktenstücke und Untersuchungen (Münster i. W. 1911); item quae H. J. White apud Hastings' 'Dictionary of the Bible' IV, 873—890 disseruit; commentarios et introductiones biblicas Protestantium et Catholicorum; in primis quae Samuel Berger ad historiam huius versionis elucidandam contribuit: opus eius praemio coronatum „Histoire de la Vulgate pendant les premiers siècles du moyen age", Paris 1893, eiusdemque laborem posthumum „Les Préfaces jointes aux livres de la Bible dans les manuscrits de la Vulgate", Paris 1902 (Acad. des Inscr. I Ser., t. XI, II. p.).

Subiungo Hieronymi Epistulam ad Damasum cum explanatione sectionum Eusebianarum (ex 𝔏𝔗𝔚*A*) et Epistulam ad Laodicenses quae in ***F*** post Col. locum habet, secundum recensionem ab J. B. Lightfoot constitutam, quam Ad. Harnack apud Lietzmann, 'Kleine Texte' no 12 repetiit, cum lectionibus codicis ***F*** in margine positis.

Restat ut Societati Biblicae, quae hanc editionem Latinam Graecae addendam suscepit, gratias agam quam maximas, lecturis autem exoptem ut quam plenissimum ex eo fructum capiant.

Maulbronnae d. 15. Julii 1906; Jan. 1912.

Eb. Nestle.

EPISTULA AD DAMASUM.

BEATO PAPAE DAMASO HIERONYMUS.

Novum opus facere me cogis ex veteri, ut post exemplaria scripturarum toto orbe dispersa quasi quidam arbiter sedeam et, quia inter se variant, quae sint illa quae cum Graeca consentiant veritate decernam. Pius labor, sed periculosa praesumptio, iudicare de ceteris ipsum ab omnibus iudicandum, senis mutare linguam et canescentem mundum ad initia retrahere parvulorum. Quis enim doctus pariter vel indoctus, cum in manus volumen adsumpserit et a saliva quam semel inbibit viderit discrepare quod lectitat, non statim erumpat in vocem, me falsarium me clamans esse sacrilegum, qui audeam aliquid in veteribus libris addere, mutare, corrigere? Adversum quam invidiam duplex causa me consolatur: quod et tu qui summus sacerdos es fieri iubes, et verum non esse quod variat etiam maledicorum testimonio conprobatur. Si enim Latinis exemplaribus fides est adhibenda, respondeant quibus: tot sunt paene quot codices. Sin autem veritas est quaerenda de pluribus, cur non ad Graecam originem revertentes ea quae vel a vitiosis interpretibus male edita vel a praesumptoribus imperitis emendata perversius vel a librariis dormitantibus aut addita sunt aut mutata corrigimus? Neque vero ego de veteri disputo testamento, quod a septuaginta senioribus in Graecam linguam versum tertio gradu ad nos usque pervenit. Non quaero quid Aquila quid Symmachus sapiant, quare Theodotion inter novos et veteres medius incedat: sit illa vera interpretatio quam

Inscr.] — ***A*** | [Incipit Praefatio S. Eusebii Hieronymi in quattuor Evangelia] 𝔏𝔗 *1* Beatissimo 𝔗***A*** *2* > me fac. 𝔏 *6* praesumt- ***A*** , *it 21* *7* canisc- ***A*** + [iam] 𝔏 *9* adsums- ***A*** *16* compr- 𝔗***A*** *18* sunt] + enim [𝔏]𝔗***A*** + [exemplaria] *21* inper- 𝔏 *22* — aut 1º *Ti* (*invito* ***A***) *23* — testam. [𝔏] *26* Theodotio 𝔗***A*** *27* — medius ***A*** (*invito Ti*)

apostoli probaverunt. De novo nunc loquor testamento, quod Graecum esse non dubium est, excepto apostolo Mattheo, qui primus in Iudaea evangelium Christi Hebraeis litteris edidit. Hoc certe cum in nostro sermone discordat et diversos rivulorum tramites ducit, uno de fonte quaerendum est. Praetermitto eos codices quos a Luciano et Hesychio nuncupatos paucorum hominum adserit perversa contentio: quibus utique nec in veteri instrumento post septuaginta interpretes emendare quid licuit nec in novo profuit emendasse, cum multarum gentium linguis scriptura ante translata doceat falsa esse quae addita sunt.

Igitur haec praesens praefatiuncula pollicetur quattuor tantum evangelia, quorum ordo iste est, Mattheus Marcus Lucas Iohannes, codicum Graecorum emendata conlatione sed veterum. Quae ne multum a lectionis Latinae consuetudine discreparent, ita calamo temperavimus ut, his tantum quae sensum videbantur mutare correctis, reliqua manere pateremur ut fuerant.

Canones quoque, quos Eusebius Caesariensis episcopus Alexandrinum secutus Ammonium in decem numeros ordinavit, sicut in Graeco habentur expressimus; quodsi quis de curiosis voluerit nosse quae in evangeliis vel eadem vel vicina vel sola sint, eorum distinctione cognoscat. Magnus siquidem hic in nostris codicibus error inolevit, dum quod in eadem re alius evangelista plus dixit, in alio, quia minus putaverint, addiderunt; vel dum eundem sensum alius aliter expressit, ille qui unum e quattuor primum legerat, ad eius exemplum ceteros quoque aestimaverit emendandos. Unde accidit ut apud nos mixta sint omnia, et in Marco plura Lucae atque Matthei, rursum in Mattheo Iohannis et Marci, et in ceteris reliquorum quae aliis propria sunt inveniantur. Cum itaque canones legeris qui subiecti sunt, confusionis errore sublato, et similia omnium scies et singulis sua quaeque restitues. In canone primo concordant quattuor, Mattheus Marcus Lucas Iohannes; in secundo tres, Mattheus

29 — esse *A* | Matthaeo 𝕷𝕿 *etc* *32.33* unio *et* quaerendus *A* *37* scribt- 𝕷 *39* hoc *A* *40* — tantum [𝕷] *42* sed et *A* | a] e *A* *43* imperavimus *A* (*invito Ti*) *48* quo si q. *A* quod siq. 𝕷 *51 leg.* (>) quod dum 𝕷 *52 leg.* qui 𝕷 *53 leg.* addi debere 𝕷 | eumdem *Ti* (*invito A*) *56* aput 𝕷 *57* [plura] Ioh. 𝕷 *58* — in *A* | [in] aliis 𝕷 *60* — scies [𝕷] *62—67* in] + canone 𝕿*A*

Marcus Lucas; in tertio tres, Mattheus Lucas Iohannes; in quarto tres, Mattheus Marcus Iohannes; in quinto duo, Mattheus Lucas; in sexto duo, Mattheus Marcus; in septimo duo, Mattheus Iohannes; in octavo duo, Lucas Marcus; in nono duo, Lucas Iohannes; in decimo propria unusquisque, quae non habentur in aliis, ediderunt. Singulis evangeliis ab uno incipiens usque ad finem librorum dispar numerus increscit. Hic nigro colore praescriptus sub se habet alium ex minio numerum discolorem, qui ad decem usque procedens indicat, prior numerus in quo sit canone requirendus. Cum igitur aperto codice verbi gratia illud sive illud capitulum scire volueris cuius canonis sit, statim ex subiecto numero doceberis, et recurrens ad principia in quibus canonum est distincta congeries, eodemque statim canone ex titulo frontis invento, illum quem quaerebas numerum eiusdem evangelistae qui et ipse ex inscriptione signatur invenies, atque e vicinia ceterorum tramitibus inspectis quos numeros e regione habeant adnotabis; et cum scieris, recurres ad volumina singulorum, et sine mora, repertis numeris quos ante signaveras, reperies et loca in quibus vel eadem vel vicina dixerunt. Opto ut in Christo valeas et memineris mei, papa beatissime.

EXPLICIT EPISTULA HIERONYMI.

63.64 — Matth. L. Ioh.; in quarto tres 𝔗 *68* Singulis] + vero [𝔏]𝔗 *Ti* (*invito A*) *69* ad] in 𝔗*A* *70* perscr- 𝔗*A** perscribt- 𝔏 *73* illut *bis* 𝔏 *76* eodem[que] 𝔏 *78* inscribt- 𝔏 *79* adque [e] 𝔏 *82* repper- 𝔏𝔗*A* | et] *leg.* ea 𝔏 *83.84* [Opto . . beat.] 𝔏 *Subscr.* — [𝔏]𝔗*A*

AD LAODICENSES.

Paulus apostolus non ab hominibus neque per hominem
sed per Ihesum Christum, fratribus qui sunt Laodiciae,
gratia uobis et pax a deo patre et domino Ihesu Christo. 2
Gratias ago Christo per omnem orationem meam, quod 3
permanentes estis in eo et perseuerantes in operibus eius,
promissum expectantes in diem iudicii. neque destituant 4
uos quorundam uaniloquia insinuantium, ut uos euertant a
ueritate euangelii, quod a me praedicatur. et nunc faciet 5
deus, ut quae sunt ex me ad profectum ueritatis euangelii
..... deseruientes et facientes benignitatem operum quae [?]
salutis uitae aeternae. et nunc palam sunt uincula mea, 6
quae patior in Christo, quibus laetor et gaudeo. et hoc 7
mihi est ad salutem perpetuam, quod ipsum factum oratio-
nibus uestris et administrante spiritu sancto, siue per
uitam siue per mortem. est enim mihi uita in Christo et 8
mori gaudium. et id ipsum in uobis faciet misericordia 9
sua, ut eandem dilectionem habeatis et sitis unianimes.
Ergo, dilectissimi, ut audistis praesentia mei, ita retinete 10
et facite in timore dei, et erit uobis uita in aeternum; est 11
enim deus qui operatur in uos, et facite sine retractu quae- 12
cumque facitis.
Et quod est, dilectissimi, gaudete in Christo et prae- 13
cauete sordidos in lucro. omnes sint petitiones uestrae palam 14
apud deum, et estote firmi in sensu Christi. et quae integra 15
et uera et pudica et iusta et amabilia, facite. et quae 16
audistis et accepistis, in corde retinete, et erit uobis pax. 18
Salutant uos sancti. Gratia domini Ihesu cum spiritu 19
uestro; et facite legi [Colosensibus et] Colosensium uobis. 20

Inscr. Exp. ad Colossenses Inc. ad Laodicenses
Timotheum instituit et docet de ordinatione episcopatus et diaconii et omnis ecclesiasticae disciplinae
5 quae 1°] qui | ev. des. | operumque sal. *7* administrantem spiritum sanctum *8* mihi] + vere *9* id] in | misericordiam suam *20* — [Col. et]
Subscr. Exp. ad Laodicenses Inc. ad Timotheum

1–17: L 3,23–38.

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ

1 Chr 17,11. Gn 5,1; 22,18.
1 Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυεὶδ 1
υἱοῦ Ἀβραάμ.
Gn 21,3.12; 25,26; 29,35; 49,10. 1 Chr 1,34.
2 Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαὰκ δὲ ἐγέν-
νησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν
1 Chr 2,5.9. Gn 38,29.30. Rth 4,12.18–22.
3 καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν
τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ, Φαρὲς
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ, Ἑσρὼμ δὲ ἐγέννησεν τὸν
1 Chr 2,10 s.
4 Ἀράμ, ˡἈρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμινα-
δὰβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών, Ναασσὼν δὲ ἐγέν-
Rth 4,13–17. Jos 2,1; H 11,31; Jc 2,25.
5 νησεν τὸν Σαλμών, Σαλμὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοὲς
ἐκ τῆς Ῥαχάβ, Βοὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβὴδ ἐκ τῆς
2 Sm 12,24.
6 Ῥούθ, Ἰωβὴδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί, ˡἸεσσαὶ δὲ 2
ἐγέννησεν τὸν Δαυεὶδ τὸν βασιλέα. Δαυεὶδ δὲ ἐγέν-
1 Chr 3,10–16.
7 νησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, Σολομὼν
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ, Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν
8 Ἀβιά, Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ, ˡἈσὰφ δὲ ἐγέν-
νησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησεν τὸν
9 Ἰωράμ, Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζείαν, ˡὈζείας δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἰωάθαμ, Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησεν τὸν
10 Ἄχαζ, Ἄχαζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑζεκίαν, ˡἙζεκίας δὲ
ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν
1 Esr 1,32 Lxx.
11 Ἀμώς, Ἀμὼς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσείαν, ˡἸωσείας
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ

R *ευαγγελιον κ. Μ.* 1,3 H *῾Εσρωμ* 7.8 W *᾿Ασά, ᾿Ασὰ* 8 *εγεννησεν* 3º: hʳ+ *τον Οχοζιαν, Οχοζιας δε εγεννησεν τον Ιωας, Ιωας δε εγεννησεν τον Αμασιαν, Αμασιας δε εγεννησεν* 9 H *Ιωαθάμ, Ιωαθὰμ* | H *Αχας* 9.10 H *῾Εζεκ.* 10 W *᾿Αμών, ᾿Αμὼν* 11 *εγεννησεν*: hʳ+ *τον Ιωακειμ, Ιωακειμ δε εγεννησεν*

1,3 *Ζαρε* **B** 7 *Αβιουδ* **D** (in Lc, v. p. 150)

SANCTVM

IESV CHRISTI

EVANGELIVM

SECVNDVM MATTHAEVM.

1–17: L 3,23–38.

1/3 LIBER generationis Iesu Christi filii David, 1 1 Chr 17,11. Gn 5,1; 22,18.
filii Abraham.
Abraham genuit Isaac. Isaac autem ge- 2 Gn 21,3.12; 25,26; 29,35; 49,10.
nuit Iacob. Iacob autem genuit Iudam, et 1 Chr 1,34.
fratres eius. Iudas autem genuit Phares, et 3 1 Chr 2,5.9.
Zaram de Thamar. Phares autem genuit Gn 38,29.30. Rth 4,18–22.
Esron. Esron autem genuit Aram. ¦ Aram 4 1 Chr 2,10 s.
autem genuit Aminadab. Aminadab autem
genuit Naasson. Naasson autem genuit Sal-
mon. Salmon autem genuit Booz de Rahab. 5 Rth 4,13–17.
Booz autem genuit Obed ex Ruth. Obed
autem genuit Iesse. Iesse autem genuit 6 2 Sm 12,24.
David regem. David autem rex genuit Salo-
monem ex ea, quae fuit Uriae. Salomon 7 1 Chr 3,10–16.
autem genuit Roboam. Roboam autem genuit
Abiam. Abias autem genuit Asa. ¦ Asa autem 8
genuit Iosaphat. Iosaphat autem genuit Io-
ram. Ioram autem genuit Oziam. ¦ Ozias 9
autem genuit Ioatham. Ioatham autem genuit
Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam. ¦ Eze- 10
chias autem genuit Manassen. Manasses autem
genuit Amon. Amon autem genuit Iosiam.
Iosias autem genuit Iechoniam, et fratres eius 11 1 Esr 1,32 Lxx.

Inscr. EUANGELIUM SECUNDUM MATTHEUM.
1,*3* zara | esrom *bis*
5 rachab *7* abia *bis*

1 Chr 3,17. Esra 3,2. 12 in transmigratione Babylonis. Et post trans-
migrationem Babylonis: Iechonias genuit Sa-
lathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel.
13 ¦ Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem
genuit Eliacim. Eliacim autem genuit Azor.
14 ¦ Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem
genuit Achim. Achim autem genuit Eliud.
15 ¦ Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem
genuit Mathan. Mathan autem genuit Iacob.
27,17.22. 16 Iacob autem genuit Ioseph virum Mariae, de
qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.
17 Omnes itaque generationes ab Abraham 2/10
usque ad David, generationes quattuordecim:
et a David usque ad transmigrationem Baby-
lonis, generationes quattuordecim: et a trans-
migratione Babylonis usque ad Christum, ge-
nerationes quattuordecim.
L 1,35. 18 Christi autem generatio sic erat: * Cum 3/5
esset desponsata mater eius Maria Ioseph,
antequam convenirent, inventa est in utero
19 habens de Spiritu sancto. Ioseph autem vir 4/10
eius cum esset iustus, et nollet eam tradu-
18. 20 cere: voluit occulte dimittere eam. Haec
autem eo cogitante, ecce Angelus Domini
apparuit in somnis ei, dicens: Ioseph fili
David, noli timere accipere Mariam con-
iugem tuam: quod enim in ea natum est,
L 1,31; 2,21. Act 4,12. 21 de Spiritu sancto est. pariet autem filium:
et vocabis nomen eius IESUM: ipse enim
salvum faciet populum suum a peccatis
Is 7,14. 22 eorum. Hoc autem totum factum est,

13 𝔖𝔚 Eliachim *bis*
15 matthan *bis*
17 itaque] ergo
20 > in s. app. ei

3 ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετ- 12 1 Chr 3,17.
οικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σα- Esra 3,2.
λαθιήλ, Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ,
| Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιοὺδ δὲ 13
ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακείμ, Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἀζώρ, | Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ, Σαδὼκ 14
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχείμ, Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἐλιούδ, | Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεά- 15
ζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Μαθθάν, Μαθθὰν δὲ ἐγέν-
νησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσὴφ 16 27,17.22.
τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγό-
μενος Χριστός.

4 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυεὶδ 17
2,10 γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυεὶδ ἕως τῆς
μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ
ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ
γενεαὶ δεκατέσσαρες.

5 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν. 18 L 1,35.
3,5 *μνηστευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰω-
σήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὑρέθη ἐν γαστρὶ
4,10 ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ 19
αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγμα-
τίσαι, ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν. ταῦτα 20 18.
δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' J 3,6.
ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσὴφ υἱὸς Δαυείδ, μὴ
φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου·
τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν
ἁγίου. τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα 21 L 1,31; 2,21.
αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ Act 4,12.
ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν 22 Is 7,14.

---

18 Η [ΙΗΣΟΥ] ΧΡΙΣΤΟΥ h *χριστοῦ Ἰησοῦ* W *Χρ. Ι.* | h[r] *γεννησις* *20* hRT *Μαριάμ* *22* W *τουτο*

---

16 Ιωσηφ ω μνηστευθεισα παρθενος Μαριαμ εγεννησεν Ιησουν τον λεγομενον Χριστον Φ Josephum; Josephus, cui desponsata erat Maria virgo, genuit Jesum qui appellatur Christus syr[s]

ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προ-
φήτου λέγοντος·
23 **ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν,**
καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ,
Is 8,8 Lxx. *ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον* **μεθ' ἡμῶν ὁ θεός.**
24 *ἐγερθεὶς δὲ [ὁ] Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν* 6
ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ παρ-
25 *έλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν*
αὐτὴν ἕως [οὗ] ἔτεκεν υἱόν· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα
αὐτοῦ Ἰησοῦν.

L 2,1–7. Nu 23,7. **2** *Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰου-* 1
δαίας ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι
Gn 49,10. Nu 24,17. 2 P 1,19. Ap 22,16. 2 *ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέ-*
γοντες· ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαί-
ων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ,
3 *καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ἀκούσας δὲ ὁ βα-*
σιλεὺς Ἡρῴδης ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα
4 *μετ' αὐτοῦ, καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς*
καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν
Mch 5,1.3. J 7,42. 5 *ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ἐν* 5,
Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ
τοῦ προφήτου·
6 **καὶ σὺ Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα,**
οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα·
ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος,
2 Sm 5,2. **ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.**
7 *Τότε Ἡρῴδης λάθρᾳ καλέσας τοὺς μάγους* 8
ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου 6,
8 *ἀστέρος, καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν·*
πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου·

---

24 [ο] : **RW—T** *25* [οὗ] : **RT—W** | h^r *τον υιον [αυτης]*
L 2,7. *τον πρωτοτοκον* **2**,*6* **HR** *σύ, Βηθλεὲμ γη*

---

23 καλεσεις 25 και 1⁰ . . . ετεκεν : και ετεκεν αυτω syr^s
2,*4 — παρ αυτων | (αυτων· που . . . γενναται;) 6 (γη : γης*
Drusius *cj) | Β. της Ιουδαιας· μη ελ.*

ut adimpleretur quod dictum est a Domino
per Prophetam dicentem:
Ecce virgo in utero habebit, et pariet filium: 23
et vocabunt nomen eius Emmanuel,
quod est interpretatum Nobiscum Deus. Ex- 24
urgens autem Ioseph a somno, fecit sicut prae-
cepit ei angelus Domini, et accepit coniugem
suam. Et non cognoscebat eam donec peperit 25 L 2,7.
filium suum primogenitum: et vocavit nomen
eius Iesum.

Cum ergo natus esset Iesus in Bethlehem 2 L 2,1-7.
Iuda in diebus Herodis regis, ecce Magi ab
oriente venerunt Ierosolymam, ¹ dicentes: Ubi 2 Nu 24,17.
est qui natus est rex Iudaeorum? vidimus
enim stellam eius in oriente, et venimus ado-
rare eum. Audiens autem Herodes rex, tur- 3
batus est, et omnis Ierosolyma cum illo. Et 4
congregans omnes principes sacerdotum, et
Scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi Christus
5/7 nasceretur. At illi dixerunt ei: In Bethlehem 5 Mch 5,1. J 7,42.
Iudae: Sic enim scriptum est per Prophetam:
Et tu Bethlehem terra Iuda, 6
nequaquam minima es in principibus Iuda:
ex te enim exiet dux,
qui regat populum meum Israel.
6/10 Tunc Herodes clam vocatis Magis dili- 7
genter didicit ab eis tempus stellae, quae
apparuit eis: et mittens illos in Bethlehem, 8
dixit: Ite, et interrogate diligenter de puero:

---

22 id quod
23 𝔖 vocabitur | emmanuhel
24 exsurg. *etc*
2,*1* bethleem *etc* | iudaeae | hierosolymam *etc*
5 𝔖 Iuda 𝔚 iudaeae
6 reget | israhel *etc*

et cum inveneritis, renunciate mihi, ut et ego
9 veniens adorem eum. Qui cum audissent
regem, abierunt. et ecce stella, quam viderant
in oriente, antecedebat eos, usquedum veniens
10 staret supra, ubi erat puer. Videntes autem
Ps 72,10.15. 11 stellam gavisi sunt gaudio magno valde. Et
Is 60,6. intrantes domum, invenerunt puerum cum
Maria matre eius, et procidentes adoraverunt
eum: et apertis thesauris suis obtulerunt ei
12 munera, aurum, thus, et myrrham. Et responso
accepto in somnis ne redirent ad Herodem,
per aliam viam reversi sunt in regionem suam.
Ex 2,15. 13 Qui cum recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicens: Surge,
et accipe puerum, et matrem eius, et fuge in
Aegyptum, et esto ibi usque dum dicam tibi.
Futurum est enim ut Herodes quaerat puerum
14 ad perdendum eum. Qui consurgens accepit
puerum, et matrem eius nocte, et secessit in
Hos 11,1. 15 Aegyptum: et erat ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur quod dictum est a
Domino per Prophetam dicentem: Ex Aegypto
vocavi filium meum.
16 Tunc Herodes videns quoniam illusus esset
a Magis, iratus est valde, et mittens occidit
omnes pueros, qui erant in Bethlehem, et in
omnibus finibus eius a bimatu et infra secundum tempus, quod exquisierat a Magis.
Jr 31,15. 17 Tunc adimpletum est quod dictum est per
Ieremiam prophetam dicentem:
Gn 35,19. 18 Vox in Rama audita est
ploratus, et ululatus multus:

---

8 renuntiate *etc* *11* 𝔖𝔚 tus | murram
13 𝔖 — et 1° *14* recessit
16 inlusus *etc* *17* hieremiam *etc* *18* est , pl. et

ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ
ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ 9
βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον
ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς ἕως ἐλθὼν ἐστάθη
ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα 10
ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. καὶ ἐλθόντες 11 Ps 72,10.15. Is 60,6.
εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς
μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ,
καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν
αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. καὶ χρη- 12
ματισθέντες κατ᾽ ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῴδην,
δι᾽ ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.
9 *Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου* 13 Ex 2,15. Nu 23,22; 24,8 Is 19,1. Ap 12,4.
φαίνεται κατ᾽ ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ λέγων· ἐγερθεὶς
παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ
φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω
σοι· μέλλει γὰρ Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ
ἀπολέσαι αὐτό. ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον 14
καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς
Αἴγυπτον, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρῴδου· 15 Hos 11,1. Nu 23,22; 24,8
ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προ-
*φήτου λέγοντος· **ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.***
10 *Τότε Ἡρῴδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν* 16
μάγων ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν
πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν
πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω,
κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων.
ˈτότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προ- 17 Jr 31,15.
φήτου λέγοντος·

φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, 18 Gn 35,19.
κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς·

---

11 τους θησ.: h[r] *τας πηρας* *13* h *κατ οναρ εφανη*
18 R *Ραμᾶ*

---

9 επανω του παιδιου ***D*** syr[s] *11 τον παιδα, it 13 bis. 14. 20. 21.*
17 ρηθεν : + υπο κυριου 18 κλαυθμος : pr *θρηνος και* ***Dplς***

Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς,
καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.
19 *Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρῴδου, ἰδοὺ ἄγγελος* 11
κυρίου φαίνεται κατ᾽ ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ
Ex 4,19. 20 ¹ *λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν*
μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνή-
κασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.
21 ¹*ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μη-*
22 *τέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. ἀκού-*
σας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρῴδου ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελ-
θεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ᾽ ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς
Jdc 13,5. L 1,26; 2,39. 23 *τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς*
Is 11,1; 53,2. J 1,46. *πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν*
Lv 21,12. *διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.*

1–12: Mc 1,2–8. 3 *Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται* 3
L 3,3–18. *Ἰωάνης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ* 7,3
L 1,13. 4,17. 2 *τῆς Ἰουδαίας,* ¹ *λέγων· μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ*
Is 40,3. 3 *βασιλεία τῶν οὐρανῶν. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς* 8,1
J 1,23. *διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος·*
φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·
ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.
2 Rg 1,8. 4 *Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάνης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ* (1
Lv 11,21 s. *τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν* 9,6
ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι
11,7 ss. 5 *ἄγριον. Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα* (1
καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορ-
6 *δάνου, καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ᾽*
12,34; 23,33. 7 *αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἰδὼν* 10,
Gn 3,15. *δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχο-*
μένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα εἶπεν αὐτοῖς· γεννήματα
ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελ-

23 T *Ναζαρεθ* **3**,*1 etc.* RT *Ιωαννης* *3 etc.* RT *Ἡσαΐου*

3,*7 βαπτ.:* + *αυτου* ***Dpl ς***

Rachel plorans filios suos,
et noluit consolari, quia non sunt.
Defuncto autem Herode, ecce angelus Do- 19
mini apparuit in somnis Ioseph in Aegypto,
dicens: Surge, et accipe puerum, et matrem 20 Ex 4,19.
eius, et vade in terram Israel: defuncti sunt
enim, qui quaerebant animam pueri. Qui 21
consurgens, accepit puerum, et matrem eius,
et venit in terram Israel. Audiens autem quòd 22
Archelaus regnaret in Iudaea pro Herode patre
suo, timuit illò ire: et admonitus in somnis,
secessit in partes Galilaeae. Et veniens habi- 23 L 1,26; 2,39. Is 11,1; 53,2. J 1,46.
tavit in civitate, quae vocatur Nazareth: ut
adimpleretur quod dictum est per Prophetas:
Quoniam Nazaraeus vocabitur. 1–12: Mc 1,2–8.
7/3 In diebus autem illis venit Ioannes Baptista 3 L 3,3–18. L 1,13.
praedicans in deserto Iudaeae, et dicens: Poe- 2 4,17.
nitentiam agite: appropinquavit enim regnum
8/1 caelorum. Hic est enim, qui dictus est per 3 Is 40,3. J 1,23.
Isaiam prophetam dicentem:
Vox clamantis in deserto: Parate viam
Domini: rectas facite semitas eius.
9/6 Ipse autem Ioannes habebat vestimentum de 4 2 Rg 1,8.
pilis camelorum, et zonam pelliceam circa
lumbos suos: esca autem eius erat locustae,
et mel silvestre. Tunc exibat ad eum Iero- 5
solyma, et omnis Iudaea, et omnis regio circa
Iordanem; et baptizabantur ab eo in Iordane, 6
10/5 confitentes peccata sua. Videns autem mul- 7 12,34; 23,33. Gn 3,15.
tos Pharisaeorum, et Sadducaeorum venientes
ad baptismum suum, dixit eis: Progenies
viperarum, quis demonstravit vobis fugere a

19 > app. ang. dom. *21* surgens *22* quod] quia | illuc *23* nazareus *etc* **3**,*1* iohannes *etc* *2* paenit. *etc* | 𝔚 adpr- 𝔖 appr-abit *3* 𝔖 de quo dictum est | esaiam *4* pelliciam | lucustae *5* exiebat | circum | iordanen *etc* *6* > in iord. ab eo

8 ventura ira? Facite ergo fructum dignum
R 2,28.29; 4,12. 9 poenitentiae. Et ne velitis dicere intra vos:
J 8,33.39. Patrem habemus Abraham. dico enim vobis
quoniam potens est Deus de lapidibus istis
L 13,7–9. 10 suscitare filios Abrahae. Iam enim securis
J 15,6. ad radicem arborum posita est. Omnis ergo
arbor, quae non facit fructum bonum, ex-
J 1,15.26.27.33. 11 cidetur, et in ignem mittetur. Ego quidem 11/1
Act 1,5. baptizo vos in aqua in poenitentiam: qui
autem post me venturus est, fortior me est,
cuius non sum dignus calceamenta portare:
ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, et igni.
13,30. 12 Cuius ventilabrum in manu sua: et permun- 12/5
dabit aream suam: et congregabit triticum
suum in horreum, paleas autem comburet
13–17: Mc 1,9–11. igni inextinguibili.
L 3,21.22. J 1,31–34. 13 Tunc venit Iesus a Galilaea in Iordanem 13/10
14 ad Ioannem, ut baptizaretur ab eo. Ioannes
autem prohibebat eum, dicens: Ego a te debeo
15 baptizari, et tu venis ad me? Respondens
autem Iesus, dixit ei: Sine modo: sic enim
decet nos implere omnem iustitiam. Tunc
10,16. 16 dimisit eum. Baptizatus autem Iesus, con- 14/1
1 P 4,14. Ez 1,1. festim ascendit de aqua. et ecce aperti sunt
ei caeli: et vidit spiritum Dei descendentem
17,5. 17 sicut columbam, et venientem super se. Et
Ps 2,7. Is 42,1. ecce vox de caelis dicens: Hic est filius meus
1–11: Mc 1,12.13. dilectus, in quo mihi complacui.
L 4,1–13. H 4,15. 4 Tunc Iesus ductus est in desertum a 15/2
Ex 34,28. 1 Rg 19,8. 2 Spiritu, ut tentaretur a diabolo. Et cum 16/5
ieiunasset quadraginta diebus, et quadra-
Gn 3,1–7. 3 ginta noctibus, postea esuriit. Et accedens

---

7 futura ira *9* potest *10* 𝔖 arboris
11 > vos baptizo | calciamenta | 𝔖 igne *12* 𝔖 igne
16 – et 3°. 4,*1* ab sp. | temtaretur *etc*

λούσης ὀργῆς; ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς 8 L 3,8. Act 26,20.
μετανοίας· ˈκαὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα 9 R 2,28.29; 4,12. J 8,33.39.
ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται
ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ
Ἀβραάμ. ἤδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν 10 L 13,7–9. J 15,6.
δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρ-
1 *πὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ἐγὼ* 11 J 1,15.26.27.33.30. Act 1,5; 19,4. 11,8.
μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ
ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστιν, οὗ
οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς
5 *ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· οὗ τὸ* 12 13,30.
πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα
αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀπο-
θήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.
) *Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας* 13 13–17: Mc 1,9–11.
0 *ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάνην τοῦ βα-* L 3,21.22. J 1,31–34.
πτισθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ. ὁ δὲ διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· 14 J 13,6.
ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ
ἔρχῃ πρός με; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 15 5,17.
αὐτῷ· ἄφες ἄρτι· οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν
ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν
1 *αὐτόν. βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ* 16 10,16. 1 P 4,14.
τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἠνεῴχθησαν οἱ οὐρανοί, καὶ Is 11,2. Ez 1,1.
εἶδεν πνεῦμα θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστεράν,
ἐρχόμενον ἐπ᾽ αὐτόν· καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐ- 17 17,5. E 2,3. Ps 2,7. Gn 22,2.
ρανῶν λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπη- Is 42,1.
τός, ἐν ᾧ εὐδόκησα. 1–11: Mc 1,12.13.
6 *Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ* **4** L 4,1–13. H 4,15.
2 *τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου.* Ex 34,28.
5 ˈ*καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ τεσσερά-* 2 1 Rg 19,8.
κοντα νύκτας ὕστερον ἐπείνασεν. καὶ προσελθὼν 3 Gn 3,1–7.

---

12 αποθηκην: h+ *αυτου* *15 αυτω*: hRT *προς αυτον* | fin h[r]+ et cum baptizaretur, lumen ingens circumfulsit de aqua, ita ut timerent omnes qui advenerant. *16 ηνεωχθ.*: T *ανεωχθ.* h+ *αυτω* *17* h *μου, ο αγαπητος εν* | T *ηυδοκησα* 4,*1* H [o] *2* HR *και νυκτ. τεσσερ.*

Ps 2,7. L 23,35.37.39. ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ
Dt 8,3. Sap 16,26. 4 ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ὁ δὲ ἀπο-
J 4,34. κριθεὶς εἶπεν· γέγραπται· **οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ**
ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκ-
27,53. 5 **πορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ.** Τότε παραλαμ- 17
Dn 9,27. βάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ
Ps 91,11.12. 6 ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ
27,42. λέγει αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν
κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι

τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ
καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε,
μή ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.

Dt 6,16. 7 ˈἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πάλιν γέγραπται· **οὐκ ἐκ-**
Dt 3,27; 34,1. Ap 21,10. 8 **πειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.** Πάλιν παρα- 18
16,26. λαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν,
καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ
9 κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ εἶπεν αὐτῷ·
ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς
Dt 6,13. 10 μοι. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὕπαγε, σατανᾶ·
16,23. Dt 32,43 Lxx. γέγραπται γάρ· **κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις**
1 Rg 19,5 ss. 11 **καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.** Τότε ἀφίησιν αὐτὸν 17,6
J 1,51. H 1,6.14. ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ
12–17: Mc 1,14.15. διηκόνουν αὐτῷ.
L 4,14.15. 14,13. 12 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἰωάνης παρεδόθη ἀνεχώρησεν 19
14,3. J 2,12. 13 εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὰ 18,4
ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καφαρναοὺμ τὴν παραθαλασ- 19,7
Is 8,23; 9,1. J 7,52. 14 σίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ· ἵνα πλη-
ρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος·
15 **γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης,**
L 1,78 s. 16 **πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν,** ˈ**ὁ λαὸς ὁ**
καθήμενος ἐν σκοτίᾳ φῶς εἶδεν μέγα, καὶ τοῖς καθημέ-
νοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

---

3 H *ειπὸν* *4* *επι* : W *εν* *10* *υπαγε* : h[r]+ *οπισω* [*μου*]
15 RW — , 2[o] *16* T *σκοτει*

---

7 *ου πειρασεις*

tentator dixit ei: Si filius Dei es, dic ut lapides
isti panes fiant. Qui respondens dixit: Scriptum 4 Dt 8,3.
est: Non in solo pane vivit homo, sed in omni
verbo, quod procedit de ore Dei. Tunc assumpsit 5 27,53.
eum diabolus in sanctam civitatem, et statuit
eum super pinnaculum templi, ¹ et dixit ei: Si 6 Ps 91,11.12.
filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim:
Quia angelis suis mandavit de te,
et in manibus tollent te,
ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.
Ait illi Iesus: Rursum scriptum est: Non ten- 7 Dt 6,16.
tabis Dominum Deum tuum. Iterum assumpsit 8 Dt 34,1. Ap 21,10.
eum diabolus in montem excelsum valde: et
ostendit ei omnia regna mundi, et gloriam
eorum, ¹ et dixit ei: Haec omnia tibi dabo, si 9
cadens adoraveris me. Tunc dicit ei Iesus: 10 Dt 6,13.
Vade Satana: Scriptum est enim: Dominum
17/6 Deum tuum adorabis, et illi soli servies. Tunc 11 J 1,51. H 1,6.14.
reliquit eum diabolus: et ecce angeli accesse-
runt, et ministrabant ei. 12–17: Mc 1,14.15. L 4,14.15.
18/4 Cum autem audisset Iesus quòd Ioannes 12
19/7 traditus esset, secessit in Galilaeam: et, re- 13 14,3. J 2,12.
licta civitate Nazareth, venit, et habitavit in
Capharnaum maritima, in finibus Zabulon, et
Nephthalim: ut adimpleretur quod dictum est 14 Is 8,23; 9,1. J 7,52.
per Isaiam prophetam:
Terra Zabulon, et terra Nephthalim, via 15
maris trans Iordanem, Galilaea gentium
¹ populus, qui sedebat in tenebris, vidit lucem 16
magnam: et sedentibus in regione umbrae
mortis, lux orta est eis.

---

4 > pane solo *5* assumit | supra *6* mandabit | 𝔖 ut ... tollant *7* 𝔖 Iesus rursum: Scr. *8* assumit *9* ei] illi | > tibi omnia *10* satanas *12* — Iesus *13* maritimam | nepthalim *14* impleretur *15* 𝔚 nepthalim 𝔖 Nephtalim | 𝔖𝔚 Galilaeae | *fin* 𝔖𝔚 : *16* 𝔖 ambulabat | > luc. vid. magn. | reg. et umbra

3,2. 17 Exinde coepit Iesus praedicare, et dicere: 20/6
Poenitentiam agite: appropinquavit enim reg-
num caelorum.
18-22: Mc 1,16-20. L 5,1-11. J 1,40 s. 18 Ambulans autem Iesus iuxta mare Gali-
laeae, vidit duos fratres, Simonem, qui vocatur
Petrus, et Andream fratrem eius, mittentes
13,47. Ez 47,10. 19 rete in mare, (erant enim piscatores) ¦ et ait 21/2
illis: Venite post me, et faciam vos fieri pisca-
19,27. 20 tores hominum. At illi continuo relictis retibus
21 secuti sunt eum. Et procedens inde, vidit alios 22/6
duos fratres, Iacobum Zebedaei, et Ioannem
fratrem eius in navi cum Zebedaeo patre
eorum, reficientes retia sua: et vocavit eos.
22 Illi autem statim relictis retibus et patre,
secuti sunt eum.
Mc 1,39 L 4,15.44. Act 10,38. 23 Et circuibat Iesus totam Galilaeam, docens 23/1
in synagogis eorum, et praedicans evangelium
regni: et sanans omnem languorem, et omnem
Mc 6,55. 24 infirmitatem in populo. Et abiit opinio eius in
totam Syriam, et obtulerunt ei omnes male
habentes, variis languoribus, et tormentis
comprehensos, et qui daemonia habebant, et
Mc 3,7.8. L 6,17-19. 25 lunaticos, et paralyticos, et curavit eos: et
secutae sunt eum turbae multae de Galilaea,
et Decapoli, et de Ierosolymis, et de Iudaea,
et de trans Iordanem.
c 5-7: L 6,20-49. 5 Videns autem Iesus turbas, ascendit in 24/10
montem, et cum sedisset, accesserunt ad eum
2 discipuli eius, et aperiens os suum docebat 25/5
eos dicens:
Is 57,15; 61,1. 11,5. L 4,18. 3 Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum
est regnum caelorum.

17 𝔚 adpr- 𝔖 appr-abit
18 — Iesus
23 circumibat *etc*
25 — de 2º 3º
5,1 — Iesus

4 *Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν·* 17 3,2.
6 *μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.*
0 *Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλι-* 18 18–22: Mc 1,16–20.
λαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον L 5,1–11.
Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλον- J 1,40 s.
τας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ 13,47.
2 *ἁλεεῖς. καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ* 19 Ez 47,10. Jr 16,16.
ποιήσω ὑμᾶς ἁλεεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ εὐθέως 20 19,27.
6 *ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προ-* 21
βὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον
τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς
αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκά-
λεσεν αὐτούς. οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον 22
καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.
1 *Καὶ περιῆγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ, διδάσκων* 23 Mc 1,39.
1 *ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέ-* L 4,15.44. Act 10,38.
λιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον 9,35; 10,1.
2 *καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἀπῆλθεν* 24 Mc 6,55.
ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσ- 17,15.
ήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικί-
λαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, δαιμονι-
ζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς,
καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ 25 Mc 3,7.8.
ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ L 6,17–19.
Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.
3 *Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ* 5 c 5–7: L 6,20–49.
0 *καθίσαντος αὐτοῦ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ* 15,29.
5 *αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν* 2 26,1.
αὐτοὺς λέγων·
5 *Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν* 3 Is 57,15; 61,1. 11,5. L 4,18.
ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Jc 2,5.

---

17 h— *μετανοειτε et γαρ* *24 συνεχομ.*: T+ *και*
5,*1* W *προσηλθον* | H [*αυτω*]

---

18 παραγων *24 Συριαν : συνοριαν Γ*

Ps 126,5. Is 61,2. 4 *μακάριοι* **οἱ πενθοῦντες**, *ὅτι αὐτοὶ* **παρακλη-**
Ap 7,17. **θήσονται.**
Ps 37,11. 5 *μακάριοι* **οἱ πραεῖς**, *ὅτι αὐτοὶ* **κληρονομήσουσιν** 27,1
τὴν γῆν.
L 18,9.14. 6 *μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιο-* 28,5
σύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.
Jc 2,13. 7 *μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.* 29,1
Ps 24,4; 51,12; 73,1. 8 *μακάριοι* **οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ**, *ὅτι αὐτοὶ τὸν* 24
1 J 3,2.3. Tt 1,15 s. *θεὸν ὄψονται.*
H 12,14. 9 *μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι [αὐτοὶ] υἱοὶ θεοῦ*
R 15,33; 16,20. *κληθήσονται.*
1 P 3,14. 10 *μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι*
αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
J 16,2. 1 P 4,14. 11 *μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν* 30,5
καὶ εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι
Jc 5,10. 12 *ἕνεκεν ἐμοῦ. χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς*
H 11,33—38. *ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν*
τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.
Mc 9,50. 13 *Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας* 31,2
L 14,34.35. *μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει*
ἔτι εἰ μὴ βληθὲν ἔξω καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν
J 8,12. 14 *ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου.* 25
Ap 21,10 s. *οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη·* 32,2
Mc 4,21. 15 *οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ*
L 8,16; 11,33. *τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει*
E 5,8.9. 16 *πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς*
1 P 2,12. R 2,23. *ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν*
τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν
τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
3,15. L 4,21. R 3,31; 8,4; 17 *Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον* 26
10,4. Jr 31,33. *ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ* 33,1
L 16,17; 21,32 s. 18 *πληρῶσαι. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ* 34,5

4.5 ⊣ hʳ ⊢ T *5.4*   *9* [*αυτοι*] : W—T   *10.11* W *ενεκα*
11 T *διωξουσιν*   *13* T *αλα bis*

---

10 εσται 11 — ψευδομενοι | εμου : δικαιοσυνης 12 προ υμων: + υπαρχοντας

26/10 Beati mites: quoniam ipsi possidebunt 5 Ps 37,11.
terram.
27/5 Beati, qui lugent: quoniam ipsi consola- 4 Ps 126,5. Is 61,2. Ap 7,17.
buntur.
28/5 Beati, qui esuriunt, et sitiunt iustitiam: quo- 6
niam ipsi saturabuntur.
29/10 Beati misericordes: quoniam ipsi misericor- 7 Jc 2,13.
diam consequentur.
Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum 8 Ps 24,4; 51,12; 73,1. 1 J 3,2.3.
videbunt.
Beati pacifici: quoniam filii Dei vocabuntur. 9 H 12,14.
Beati, qui persecutionem patiuntur propter 10 1 P 3,14.
iustitiam: quoniam ipsorum est regnum
caelorum.
30/5 Beati estis cum maledixerint vobis, et perse- 11 1 P 4,14.
cuti vos fuerint, et dixerint omne malum ad-
versum vos mentientes, propter me: gaudete, 12 Jc 5,10. H 11,33–38.
et exultate, quoniam merces vestra copiosa
est in caelis. sic enim persecuti sunt prophetas,
qui fuerunt ante vos.
31/2 Vos estis sal terrae. Quòd si sal evanuerit, 13 Mc 9,50. L 14,34.35.
in quo salietur? ad nihilum valet ultra, nisi
ut mittatur foras, et conculcetur ab homi-
32/2 nibus. | Vos estis lux mundi. Non potest ci- 14 J 8,12. Ap 21,10 s.
vitas abscondi supra montem posita. neque 15 Mc 4,21. L 8,16; 11,33.
accendunt lucernam, et ponunt eam sub modio,
sed super candelabrum ut luceat omnibus, qui
in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram 16 E 5,8.9. 1 P 2,12.
hominibus: ut videant opera vestra bona, et
glorificent patrem vestrum, qui in caelis est.
33/10 Nolite putare quoniam veni solvere legem, 17 3,15. L 4,21. R 3,31; 10,4.
aut prophetas: non veni solvere, sed adim-
34/5 plere. Amen quippe dico vobis, donec transeat 18 L 16,17; 21,33.

(*5.4* 𝕮 *numerat 4.5* [𝕾 *2.3*]) *9* quoniam] + ipsi *11* vobis] 𝕾 + homines *13* sallietur *16* > vestra b. op.

caelum et terra, iota unum, aut unus apex
non praeteribit a lege, donec omnia fiant.
Jc 2,10. 19 Qui ergo solverit unum de mandatis istis mi- 35/10
1 K 15,9. nimis, et docuerit sic homines, minimus vo-
cabitur in regno caelorum: qui autem fecerit
et docuerit, hic magnus vocabitur in regno
20 caelorum. Dico enim vobis, quia nisi abunda-
verit iustitia vestra plus quàm Scribarum,
Ex 20,13; et Pharisaeorum, non intrabitis in regnum
21,12. 21 caelorum. Audistis quia dictum est antiquis:
Lv 24,17. Dt 17,8. Non occides: qui autem occiderit, reus erit
1 J 3,15. 22 iudicio. Ego autem dico vobis: quia omnis,
qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui
autem dixerit fratri suo, raca: reus erit con-
cilio. Qui autem dixerit, fatue: reus erit
Mc 11,25. 23 gehennae ignis. Si ergo offers munus tuum
ad altare, et ibi recordatus fueris quia frater
24 tuus habet aliquid adversum te: relinque ibi
munus tuum ante altare, et vade prius recon-
ciliari fratri tuo: et tunc veniens offeres munus
6,14.15; 18,35. 25 tuum. Esto consentiens adversario tuo cito 36/5
L 12,58.59. 1 P 5,8. dum es in via cum eo: ne forte tradat te
adversarius iudici, et iudex tradat te ministro:
26 et in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non
exies inde, donec reddas novissimum quadran-
Ex 20,14. 27 tem. Audistis quia dictum est antiquis: Non 37/10
Iob 31,1. 28 moechaberis. Ego autem dico vobis: quia
2 P 2,14. omnis, qui viderit mulierem ad concupiscen-
dum eam, iam moechatus est eam in corde
29 suo. Quòd si oculus tuus dexter scandalizat te,

---

22 racha
23 offeres
24 reconciliare | offers
28 quoniam

ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ
μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένη-
0 ται. ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων 19 Jc 2,10. 1 K 15,9. 28,20.
τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους,
ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν·
ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κλη-
θήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. λέγω γὰρ 20 6,1; 18,3.
ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη
πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ Ex 20,13; 21,12.
7 εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἠκού- 21 Lv 24,17. Dt 17,8
σατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· **οὐ φονεύσεις**· ὃς
δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. ἐγὼ δὲ 22 1 J 3,15.
λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥ α κ ά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ·
ὃς δ' ἂν εἴπῃ μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν
τοῦ πυρός. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου 23 Mc 11,25.
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελ-
φός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν 24
σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶ-
τον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν
5 πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ 25 6,14.15; 18,35. L 12,58.59. 1 P 5,8.
σου ταχὺ ἕως ὅτου εἶ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ·
μή ποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ καὶ ὁ
κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ·
ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν 26
8 ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. Ἠκούσατε ὅτι 27 Ex 20,14.
0 ἐρρέθη· **οὐ μοιχεύσεις**. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι 28 Job 31,1. 2 P 2,14. 2 Sm 11,2.
πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι
[αὐτὴν] ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.
1 εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, 29

---

18 H *κερεα* | H *[αν]* *21* R *ερρηθη*, *it 27. 31. 33. 38. 43.* *22 αυτου* 1[o] : h[r]+ *εικη* | T *ραχα* *24* W *πρωτον*, *28 [αυτην]* : RW—T

---

18 του νομου : + και των προφητων 13 27 ερρεθη : + τοις αρχαιοις Laϛ

18,8.9. Mc 9,43.47. ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι
Kol 3,5. ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ
30 σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. καὶ εἰ ἡ δεξιά
σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε
ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν
19,3–9. μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν
Mc 10,4-12. Dt 24,1. 31 ἀπέλθῃ. Ἐρρέθη δέ· ὃς ἂν **ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα** 29
L 16,18. 32 **αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον.** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν
1 K 7,10.11. ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς
Ex 20,7. λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι, καὶ ὃς
Lv 19,12. Nu 30,3. 33 ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται. Πάλιν 30
Dt 23,22. Ps 50,14. ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· **οὐκ ἐπιορκή-**
23,16–22. **σεις, ἀποδώσεις** δὲ **τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου.**
Is 66,1. Act 7,49. 34 ˈἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε ἐν **τῷ**
Ps 48,3; 99,5. Thr 2,1. 35 **οὐρανῷ**, ὅτι **θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ**· μήτε ἐν **τῇ**
γῇ, ὅτι **ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ**· μήτε
εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι **πόλις** ἐστὶν **τοῦ μεγάλου βα-**
36 **σιλέως**· μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ
δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν.
2 K 1,17. Jc 5,12. 37 ˈἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὒ οὔ· τὸ δὲ περισ-
Lv 24,19.20. 38 σὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν. Ἠκούσατε 31
ὅτι ἐρρέθη· **ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα**
J 18,22.23. 39 **ἀντὶ ὀδόντος.** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι
Lv 19,18. τῷ πονηρῷ· * ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίζει εἰς τὴν δεξιὰν 38,
1 K 6,7. 40 σιαγόνα [σου], στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ
τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου
41 λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις σε 39,
42 ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. τῷ
αἰτοῦντί σε δός, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανί-
Lv 19,18. 43 σασθαι μὴ ἀποστραφῇς. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· 32
ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν

---

32 **H** [*και ος εαν απολ. γαμ. μοιχ.*] *37 εστω* : **hW** *εσται* | **h**[r] *τό Ναί ναί καί τό Οὔ οὔ* *39* [*σου*] : **RW—T**

---

32 ος αν απολυση | *μοιχευθ.* : *μοιχασθαι* *EKL* *39* — *δεξιαν* *41 δυο* : pr *ετι αλλα*

erue eum, et proiice abs te: expedit enim tibi 18,8.9. Mc 9,43.47.
ut pereat unum membrorum tuorum, quàm Kol 3,5.
totum corpus tuum mittatur in gehennam. Et 30
si dextra manus tua scandalizat te, abscide
eam, et proiice abs te: expedit enim tibi ut
pereat unum membrorum tuorum, quàm totum
corpus tuum eat in gehennam. Dictum est 31 19,3–9. Mc 10,4–12.
autem: Quicumque dimiserit uxorem suam, Dt 24,1.
det ei libellum repudii. Ego autem dico vobis: 32 L 16,18. 1 K 7,10.11.
Quia omnis, qui dimiserit uxorem suam, ex-
cepta fornicationis causa, facit eam moechari:
et qui dimissam duxerit, adulterat. Iterum 33 Ex 20,7. Lv 19,12.
audistis quia dictum est antiquis: Non periu- Nu 30,3.
rabis: reddes autem Domino iuramenta tua. 23,16–22.
Ego autem dico vobis, non iurare omnino, 34 Is 66,1. Act 7,49.
neque per caelum, quia thronus Dei est: neque 35 Ps 48,3.
per terram, quia scabellum est pedum eius:
neque per Ierosolymam, quia civitas est magni
regis: neque per caput tuum iuraveris, quia 36
non potes unum capillum album facere, aut
nigrum. Sit autem sermo vester, est, est: 37 2 K 1,17. Jc 5,12.
non, non: quod autem his abundantius est,
a malo est. Audistis quia dictum est: 38 Lv 24,19.20.
Oculum pro oculo, et dentem pro dente. Ego 39 J 18,22.23. Lv 19,18.
38/5 autem dico vobis, non resistere malo: *sed si
quis te percusserit in dexteram maxillam tuam,
praebe illi et alteram: et ei, qui vult tecum 40 1 K 6,7.
iudicio contendere, et tunicam tuam tollere,
39/10 dimitte ei et pallium. et quicumque te angaria- 41
verit mille passus, vade cum illo et alia duo.
Qui petit a te, da ei: et volenti mutuari a te, 42
40/5 ne avertaris. Audistis quia dictum est: Di- 43 Lv 19,18.
liges proximum tuum, et odio habebis inimicum

---

29 proice *etc* *30* dextera | 𝔖 abscinde *31* ei] illi
33 peierabis *39* dextera maxilla tua *40* tecum]
𝔖 + in | remitte *41* — et 2°

Ex 23,4.5. R 12,14.20. L 23,34. Act 7,59. 44 tuum. Ego autem dico vobis: Diligite inimicos
vestros, benefacite his, qui oderunt vos: et
orate pro persequentibus, et calumniantibus
E 5,1. 45 vos: ut sitis filii patris vestri, qui in caelis
est: qui solem suum oriri facit super bonos,
et malos: et pluit super iustos et iniustos.
46 Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam 41/5
mercedem habebitis? nonne et publicani hoc
47 faciunt? Et si salutaveritis fratres vestros
tantum, quid amplius facitis? nonne et ethnici
Lv 19,2. 48 hoc faciunt? Estote ergo vos perfecti, sicut
et pater vester caelestis perfectus est.
6 Attendite ne iustitiam vestram faciatis 42/10
coram hominibus, ut videamini ab eis: alio-
quin mercedem non habebitis apud patrem
2 vestrum, qui in caelis est. Cum ergo facis
eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut
hypocritae faciunt in synagogis, et in vicis,
ut honorificentur ab hominibus: Amen dico
25,37–40. R 12,8. 3 vobis, receperunt mercedem suam. Te autem
faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua
4 quid faciat dextera tua: ut sit eleemosyna
tua in abscondito, et pater tuus, qui videt in
abscondito, reddet tibi.
23,6. 5 Et cum oratis, non eritis sicut hypo-
critae, qui amant in synagogis, et in angu-
lis platearum stantes orare, ut videantur
ab hominibus: amen dico vobis, receperunt
2 Rg 4,33. Is 26,20 Lxx. 6 mercedem suam. Tu autem cum oraveris,
intra in cubiculum tuum, et clauso ostio,

---

46 diligatis
6,*2* facies | elemosynam *etc*
6 orabis | ostio tuo

σου. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς 44 Ex 23,4.5. R 12,14.20.
ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς· L 23,34. Act 7,60.
ˡὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν 45 E 5,1.
οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ L 6,35.
πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους
καὶ ἀδίκους. ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶν- 46 1 T 5,8.
τας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶ-
ναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς 47
ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ
καὶ οἱ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; **Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς** 48 Dt 18,13. Lv 19,2.
τέλειοι ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν. Jc 1,4.
Προσέχετε δὲ τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν 6 5,20. 23,5.
ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι
αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ
πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν 2
ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου,
ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς
καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μι-
σθὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ 3 25,37–40. R 12,8.
γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, ὅπως 4 6. 18.
ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ
σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. Καὶ 5 23,6.
ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς οἱ ὑποκριταί·
ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γω-
νίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως
φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέ-
χουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, 6 2 Rg 4,33.
εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν Is 26,20 Lxx. H 11,6. 4.18.

---

46 το αυτο : hW *ουτως* 6,*1* HR [*δε*] | T — *τοις* 4 T *ἡ σοῦ ελεημ. ᾗ*

---

44 υμων : + *ευλογειτε τους καταρωμενους υμας, καλως ποιειτε τοις μισουσιν υμας* ***Dpl***ϛ | *των* : + *επηρεαζοντων και* ***Dpl*** *47 αδελφ.* : *φιλους* ***Lpl*** | *εθνικοι* : *τελωναι* ***Epl*** **6**,*1 δικαιοσ.* : *ελεημοσυνην* ***Epl***ϛ : *δοσιν* ℵ[1] 4 fin + *εν τω φανερω* ϛ syr[s] *5 προσευχη ουκ εση* ***Dpl***ϛ

σου πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ·
καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει
Is 1,15. 7 *σοι. Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ὥσπερ* 41
οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν
32. 8 *εἰσακουσθήσονται. μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν*
γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς
Ez 36,23. L 11,2–4. 9 *αἰτῆσαι αὐτόν. οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς·*
J 17,6. 7,11. *Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·*
Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·
7,21. 26,42. L 22,42. 10 *ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου·*
Act 1,3.6. *γενηθήτω τὸ θέλημά σου,*
ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς·
J 6,32. 11 *Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον·*
14.15. 18,21–35. 12 *καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ*
ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·
J 17,11.15. 2 T 4,18. 13 *καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ*
ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.
14 *Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παρα-* 44
πτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν
Mc 11,25.26. 15 *ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις,*
οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα
Is 58,5–9. L 24,17. 16 *ὑμῶν. Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς* 31
οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ 45
πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις
νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν
17 *μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου*
4.6. 18 *τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως*
μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ
πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ· καὶ ὁ πατήρ σου
ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι.

---

8 γαρ : [H]W+ *ο θεος* *10* W *ελθετω* | W *επι της γης* *13* h[r]+ *οτι σου εστιν η βασιλεια και η δυναμις και η δοξα εις τους αιωνας. αμην.* (Chr 29,11–13.) *15 ανθρωποις* : [H]R+ *τα παραπτωματα αυτων* *18* hW *νηστευων τοις ανθρ.*

6 — *τω* 2° **D 1** *al* vg syr[s] | fin + *εν τω φανερω* **ς**, *it* *18* **7 εθνικοι : υποκριται B** *8* **αιτ. αυτ. : ανοιξαι το στομα** **12 αφιομεν D** *al* **αφιεμεν G** *al* **ς** *18* (— *τω* 2° ut *6* Wellhausen *cj*) | fin ut *6*

ora patrem tuum in abscondito: et pater tuus
43/5 qui videt in abscondito, reddet tibi. Orantes 7 Is 1,15.
autem, nolite multum loqui, sicut ethnici.
putant enim quòd in multiloquio suo exau-
diantur. Nolite ergo assimilari eis. scit enim 8 32.
pater vester, quid opus sit vobis, antequam
petatis eum.

Sic ergo vos orabitis: 9 L 11,2–4. J 17,6. 7,11.
Pater noster, qui es in caelis:
sanctificetur nomen tuum.
Adveniat regnum tuum. 10 7,21. L 22,42.
Fiat voluntas tua,
sicut in caelo, et in terra.
Panem nostrum supersubstantialem da nobis 11
hodie.
Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos 12 14.15. 18,21–35.
dimittimus debitoribus nostris.
Et ne nos inducas in tentationem. 13 J 17,11.15.
Sed libera nos a malo. Amen.

44/6 Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum: 14
dimittet et vobis pater vester caelestis delicta
vestra. Si autem non dimiseritis hominibus: 15 Mc 11,25.26.
nec pater vester dimittet vobis peccata vestra.
45/10 Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypo- 16 Is 58,5–9.
critae tristes. exterminant enim facies suas,
ut appareant hominibus ieiunantes. Amen
dico vobis, quia receperunt mercedem suam.
Tu autem, cum ieiunas, unge caput tuum, 17
et faciem tuam lava, ¹ ne videaris hominibus 18
ieiunans, sed patri tuo, qui est in abscondito:
et pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

---

7 ethnici] 𝔖 + faciunt. | quod] quia *8* quid] quibus *13* > inducas nos | — amen *15* — vobis *16* exterm.] demoliuntur | pareant

(*ad p.* 14) *19* erugo *etc* *22* — tui *et* tuus 1° | > si f. oc. t. simpl. *23* > neq. fuerit | — ipsae | *fin*.

19 Nolite thesaurizare vobis thesauros in
terra: ubi aerugo, et tinea demolitur: et ubi
19,21. 20 fures effodiunt, et furantur. Thesaurizate 46/5
L 12,33.34. Kol 3,1.2. autem vobis thesauros in caelo: ubi neque
aerugo, neque tinea demolitur, et ubi fures
21 non effodiunt, nec furantur. Ubi enim est
L 11,34–36. 22 thesaurus tuus, ibi est et cor tuum. Lucerna 47/5
corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus
fuerit simplex: totum corpus tuum lucidum
20,15. 23 erit. Si autem oculus tuus fuerit nequam:
totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo
lumen, quod in te est, tenebrae sunt: ipsae
L 16,9.13. 24 tenebrae quantae erunt? Nemo potest duobus 48/5
dominis servire: aut enim unum odio habebit,
et alterum diliget: aut unum sustinebit, et
alterum contemnet. Non potestis Deo servire,
25–33: L 12,22–31. 25 et mammonae. Ideo dico vobis, ne soliciti 49/5
Ph 4,6. sitis animae vestrae quid manducetis, neque
1 P 5,7. 1 T 6,6. H 13,5. corpori vestro quid induamini. Nonne anima
plus est quàm esca: et corpus plus quàm
10,29–31. 26 vestimentum? Respicite volatilia caeli, quo-
niam non serunt, neque metunt, neque con-
gregant in horrea: et pater vester caelestis
pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis?
27 Quis autem vestrum cogitans potest adiicere
28 ad staturam suam cubitum unum? Et de
vestimento quid soliciti estis? Considerate
lilia agri quomodo crescunt: non laborant,
1 Rg 10. 29 neque nent. Dico autem vobis, quoniam nec
Salomon in omni gloria sua coopertus est
30 sicut unum ex istis. Si autem foenum agri,
quod hodie est, et cras in clibanum mittitur,
Deus sic vestit: quanto magis vos modicae
31 fidei? Nolite ergo soliciti esse, dicentes:

(*cf. p.* 13) *24* mamonae *25* sollicitì *etc* | — plus 2º
27 adicere *etc* *28* 𝔖ℭ[92] *. pro ?* *30* aut.] 𝔖 enim | minimae fid.

Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, 19
ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται
διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν 20 19,21.
θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις L 12,33.34. Kol 3,1.2.
ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ
κλέπτουσιν· ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρός σου, ἐκεῖ 21 24,28.
ἔσται καὶ ἡ καρδία σου. Ὁ λύχνος τοῦ σώμα- 22 L 11,34—36.
τός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ᾖ ὁ ὀφθαλμός E 1,18.
σου ἁπλοῦς, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται·
ˈἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά 23 20,15.
σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ Mc 7,22. J 11,10.
σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον. Οὐδεὶς δύναται 24 L 16,9.13.
δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει
καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ
τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ δύνασθε θεῷ δου-
λεύειν καὶ μαμωνᾷ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ 25 25—33: L 12,22—31.
μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε [ἢ τί πίητε], Ph 4,6.
μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ 1 P 5,7. 1 T 6,6
πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύ- H 13,5.
ματος; ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, 26 10,29—31.
ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν Ps Sal 5,10 s.
εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος
τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν;
ˈτίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ 27
τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; καὶ περὶ ἐνδύμα- 28
τος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ
πῶς αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν· ˈλέγω 29 1 Rg 10.
δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ
περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ 30
ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλό-
μενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον
ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες· 31

---

21 H [*και*] *22* **T**— *ουν* | H *φωτινον* *23* H *σκοτινον*
25 [*η τι πιητε*] : **RW—T**

---

24 ουδεις : + *οικετης* ***Lvc***

τί φάγωμεν; ἤ· τί πίωμεν; ἤ· τί περιβαλώμεθα;
s. 32 ¹πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν· οἶδεν γὰρ
ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων
R 14,17. 1 Rg 3,13.14. Ps 37,4.25. 33 ἁπάντων. ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν καὶ
τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστε-
11. Ex 16,19. 34 θήσεται ὑμῖν. μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον,
ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει ἑαυτῆς· ἀρκετὸν τῇ
ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.
R 2,1. 1 K 4,5. 7 2 ¹Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ¹ἐν ᾧ γὰρ κρίματι 39
Mc 4,24. κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρη- 50
L 6,37 s. 3 θήσεται ὑμῖν. τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν 51
τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ
Sir 18,21. 4 ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ
ἀδελφῷ σου· ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ
ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
5 σου; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ
σου τὴν δοκόν, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ
10,11. 6 κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ 40
δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαρ- 52
γαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μή ποτε
καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ
Mc 11,24. L 11,9–13. Jr 29,13.14. 7 στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ δοθή- 41
J 14,13; 16,23 s. σεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ 53
Jc 1,5. 8 ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει,
καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγή-
9 σεται. ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσει
10 ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹ἢ
Jc 1,17. 6,9. 11 καὶ ἰχθὺν αἰτήσει, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹εἰ
οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ
διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ
ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦ-
22,39.40. L 6,31. R 13,8–10. 12 σιν αὐτόν. Πάντα οὖν ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα 54

---

33 βασ. (h^r+ *του θεου)* : W *δικαιοσ.* | *δικαιοσ.* : W *βασιλ.* *34 εαυτ.* : H *αὐτης* W *αὐτ.* *7,4 εκ* : W *απο* | *σου* 3° *et* 5 1° : HT *σοῦ* | fin T. *6* W *καταπατησωσιν* *8* hW *ανοιγεται* *9* HR—[*εστιν* *11* fin R; *12 εαν* : RW *αν*

---

34 τα εαυτης ***EKa***
7,11 — δοματα ***Lpc***

Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut
quo operiemur? haec enim omnia gentes in- 32 3.
quirunt. Scit enim pater vester, quia his
omnibus indigetis. Quaerite ergo primum 33 R 14,17.
regnum Dei, et iustitiam eius: et haec omnia 1 Rg 3,13.14. Ps 37,4.25.
adiicientur vobis. Nolite ergo soliciti esse in 34 11. Ex 16,19.
crastinum. Crastinus enim dies solicitus erit
sibiipsi. sufficit diei malitia sua.
50/2 Nolite iudicare, ut non iudicemini. In 7 2 R 2,1. 1 K 4,5.
quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini: Mc 4,24.
et in qua mensura mensi fueritis, remetietur
51/5 vobis. Quid autem vides festucam in oculo 3
fratris tui: et trabem in oculo tuo non vides?
Aut quomodo dicis fratri tuo: Sine eiiciam 4
festucam de oculo tuo: et ecce trabs est in
oculo tuo? Hypocrita, eiice primum trabem 5
de oculo tuo, et tunc videbis eiicere festucam
52/10 de oculo fratris tui. Nolite dare sanctum 6 10,11.
canibus: neque mittatis margaritas vestras
ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus
53/5 suis, et conversi dirumpant vos. Petite, et 7 Mc 11,24. L 11,9–13.
dabitur vobis: quaerite, et invenietis: pulsate, Jr 29,13.14. J 14,13; 16,23.
et aperietur vobis. Omnis enim, qui petit, 8
accipit: et qui quaerit, invenit: et pulsanti
aperietur. Aut quis est ex vobis homo, 9
quem si petierit filius suus panem, numquid
lapidem porriget ei? Aut si piscem petierit, 10
numquid serpentem porriget ei? Si ergo 11 Jc 1,17.
vos, cum sitis mali, nostis bona data dare 6,9.
filiis vestris: quanto magis pater vester,
qui in caelis est, dabit bona petentibus
54/5 se? Omnia ergo quaecumque vultis ut 12 22,39.40. L 6,31. R 13,8–10.

---

33 ergo] autem *34* > esse sollciciti | sibi ipse 7,*1* 𝔊 et non iudicabimini: nolite condemnare, et non condemnabimini *2* metietur *4* 𝔊 Frater sine | trabes *6* disrump- *10* petet *11* — data

faciant vobis homines, et vos facite illis.
Haec est enim lex, et Prophetae.
L 13,24. J 10,7.9. 13 Intrate per angustam portam: quia lata $\frac{55}{5}$
porta, et spatiosa via est, quae ducit ad
perditionem, et multi sunt qui intrant per
19,24. Act 14,22. 14 eam. Quàm angusta porta, et arcta via est,
quae ducit ad vitam: et pauci sunt, qui in-
24,4.5.24. Act 20,29. 15 veniunt eam! Attendite a falsis prophetis, $\frac{56}{10}$
qui veniunt ad vos in vestimentis ovium,
G 5,19–22. Jc 3,12. 16 intrinsecus autem sunt lupi rapaces: a fruc-
tibus eorum cognoscetis eos. * Numquid colli- $\frac{57}{5}$
gunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus?
12,33. 17 Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: $\frac{58}{5}$
18 mala autem arbor malos fructus facit. Non
potest arbor bona malos fructus facere: neque
3,10. J 15,2.6. 19 arbor mala bonos fructus facere: Omnis arbor,
quae non facit fructum bonum, excidetur, et
20 in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum
21,29. R 2,13. Jc 1,22.25; 2,14. 1 K 12,3. 21 cognoscetis eos. Non omnis, qui dicit mihi, $\frac{59}{3}$
Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum:
sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in
caelis est, ipse intrabit in regnum caelorum.
L 13,25–27. 1 K 13,1.2. Jr 14,14; 27,15. 22 Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, $\frac{60}{5}$
nonne in nomine tuo prophetavimus, et in
nomine tuo daemonia eiecimus, et in nomine
13,41; 25,41. 2 T 2,19. Ps 6,9. 23 tuo virtutes multas fecimus? Et tunc con-
fitebor illis: Quia numquam novi vos: disce-
dite a me, qui operamini iniquitatem.
21. 24 Omnis ergo, qui audit verba mea $\frac{61}{5}$
haec, et facit ea, assimilabitur viro sa-

12 illis] eis *13* — est
14 arta | — est
17 > fr. malos *18* > fr. malos | > fr. bonos
19 exciditur *et* mittitur
22 > in tuo nom. *ter*
23 ⅏ omnes qui

ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς
ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ
προφῆται.
Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα 13 L 13,24. J 10,7.9.
[ἡ πύλη] καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς
τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι
δι᾽ αὐτῆς· ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ 14 19,24. Act 14,22.
ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν
οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν. Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδο- 15 24,4.5.24 Act 20,29.
προφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύ-
μασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἅρπαγες.
⸀ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. 16 G 5,19–22. Jc 3,12.
*μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὰς ἢ ἀπὸ
τριβόλων σῦκα; οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρ- 17 12,33.
ποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρ-
ποὺς πονηροὺς ποιεῖ. οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν 18
καρποὺς πονηροὺς ἐνεγκεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν
καρποὺς καλοὺς ἐνεγκεῖν. πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν 19 3,10. J 15,2.6.
καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
⸀ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. 20
⸀Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι κύριε κύριε, εἰσελεύσεται 21 21,29. R 2,13. Jc 1,22.25; 2,14. 1 K 12,3.
εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ᾽ ὁ ποιῶν τὸ
θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
⸀πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· κύριε 22 L 13,25–27. 1 K 13,1.2. Jr 14,14; 27,15.
κύριε, οὐ **τῷ σῷ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν**, καὶ
τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ
ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; καὶ τότε 23 13,41; 25,41. 2 T 2,19.
ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς·
ἀποχωρεῖτε ἀπ᾽ ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Ps 6,9.
Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τού- 24 21. 16,18. Sir 22,19.
τους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρο-

---

13 [η πυλη] : hW—H Ti-Gr *14* W οτι δε | η πυλη : [T] — Ti-Gr *15* W προσεχ. δε *17* h W ποιει καλους *18* ενεγκειν 2° : HR ποιειν *21* h^r+ ⊣ ουτος εισελευσεται εις την βασιλειαν των ουρανων ⊢ *22* κυριε κυριε : h^r+ ου τω ονοματι σου εφαγομεν και [τω ονοματι σου] επιομεν, *23* W · οτι ... υμας, *24* H [τουτους]

νίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν
25 *πέτραν. καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ*
ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν
τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν· τεθεμελίωτο γὰρ
Jc 1,22. 26 *ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λό-* 4
γους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται
ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν
Ez 13,10.11. 27 *ἐπὶ τὴν ἄμμον. καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον*
οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσ-
έκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν ἡ
11,1; 13,53; *πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.*
19,1; 26,1. Ex 31,18. 28 *Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους* 4
22,33. Mc 1,22. L 4,32. *τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ* 61
J 7,46. 29 *αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων,*
καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν.
1–4: Mc 1,40–44. 8 *Καταβάντος δὲ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολού-* 6
L 5,12–14. 2 *θησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. καὶ ἰδοὺ λεπρὸς προσ-* 62
ελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς,
Nu 12,13. 3 *δύνασαί με καθαρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα*
ἥψατο αὐτοῦ λέγων· θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐ-
9,30. Mc 7,36. 4 *θέως ἐκαθερίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. καὶ λέγει αὐτῷ*
L 17,14. Lv 13,49; *ὁ Ἰησοῦς· ὅρα μηδενὶ εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν*
14,2–32. *δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκον τὸ δῶρον ὃ προσ-*
έταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
5–13: L 7,1–10. 5 *Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Καφαρναοὺμ προσ-* 7
J 4,47. 6 *ῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν* [1] *καὶ* 64
λέγων· κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ
7 *παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. λέγει αὐτῷ·*
8 *ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἑκα-*
τόνταρχος ἔφη· κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ
τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ

25.27 H *ηλθαν*   *29 αυτων* : h^r + ⊣ *και οι Φαρισαιοι* ⊦
8,*1* T *καταβαντι δε αυτω* *3* R *εκαθαρισθη* *5.8* T *εκατονταρχης*

8,*4 μηδενι* : + *μηδεν Γpc* *5* Post haec autem accessit ei chiliarchus syr^s *7 εγω* : pr *ακολουθει μοι* ℵ* | (fin;

pienti, qui aedificavit domum suam supra
petram, ˡ et descendit pluvia, et venerunt flu- 25
mina, et flaverunt venti, et irruerunt in do-
mum illam, et non cecidit: fundata enim erat
super petram. Et omnis, qui audit verba mea 26
haec, et non facit ea, similis erit viro stulto,
qui aedificavit domum suam super arenam:
et descendit pluvia, et venerunt flumina, et 27 Ez 13,10.11.
flaverunt venti, et irruerunt in domum illam,
et cecidit, et fuit ruina illius magna.
62/2 Et factum est: cum consummasset Iesus 28 11,1; 13,53. 19,1; 26,1. 22,33. Mc 1,22. L 4,32.
verba haec, admirabantur turbae super doc-
trina eius. Erat enim docens eos sicut 29 J 7,46.
potestatem habens, et non sicut Scribae
eorum, et Pharisaei.
63/2 Cum autem descendisset de monte, se- 8 1–4: Mc 1,40–44. L 5,12–14.
quutae sunt eum turbae multae: et ecce 2
leprosus veniens, adorabat eum, dicens: Do-
mine, si vis, potes me mundare. Et extendens 3
Iesus manum, tetigit eum, dicens: Volo. Mun-
dare. Et confestim mundata est lepra eius.
Et ait illi Iesus: Vide, nemini dixeris: sed 4 9,30. Mc 7,36. L 17,14. Lv 13,49; 14,2–32.
vade, ostende te sacerdoti, et offer munus,
quod praecepit Moyses, in testimonium illis.
64/3 Cum autem introisset Capharnaum, acces- 5 5–13: L 7,1–10.
sit ad eum Centurio, rogans eum, ˡ et dicens: 6 J 4,47.
Domine, puer meus iacet in domo paralyticus,
et male torquetur. Et ait illi Iesus: Ego ve- 7
niam, et curabo eum. Et respondens Cen- 8
turio, ait: Domine, non sum dignus ut intres
sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et

---

25 inru- *etc* | 𝔖𝔚 supra *26* supra | harenam *etc*
27 illius] eius *28* ammir- | doctrinam *29* — et 1° |
𝔖 — eorum
8,*1* secutae *3* > ext. man. tet. eum iesus
4 moses *etc* *7* — et 1°

9 sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum
sub potestate constitutus, habens sub me
milites, et dico huic, Vade, et vadit: et alii,
Veni, et venit: et servo meo, Fac hoc, et
15,28. 10 facit. Audiens autem Iesus miratus est, et
sequentibus se dixit: Amen dico vobis, non
L 13,28.29. Is 49,12; 59,19. Ml 1,11. Ps 107,3. 11 inveni tantam fidem in Israel. Dico autem 65/5
vobis, quòd multi ab Oriente, et Occidente
venient, et recumbent cum Abraham, et Isaac,
22,13; 24,51; 25,30. 12 et Iacob in regno caelorum: filii autem regni
eiicientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus,
9,29; 15,28. 13 et stridor dentium. Et dixit Iesus Centurioni: 66/5
Vade, et sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus
est puer in illa hora.
14–16: Mc 1,29–34. L 4,38–41. 1 K 9,5. 14 Et cum venisset Iesus in domum Petri, 67/2
vidit socrum eius iacentem, et febricitantem:
15 et tetigit manum eius, et dimisit eam febris,
16 et surrexit, et ministrabat eis. Vespere
autem facto, obtulerunt ei multos daemonia
habentes: et eiiciebat spiritus verbo: et omnes
Is 53,4. J 1,29.36. 17 male habentes curavit: ut adimpleretur quod
dictum est per Isaiam prophetam, dicentem:
Ipse infirmitates nostras accepit: et aegrota-
tiones nostras portavit.
Mc 4,35. L 8,22. 18 Videns autem Iesus turbas multas
19–22: L 9,57–60. 19 circum se, iussit ire trans fretum. Et 68/5
accedens unus scriba, ait illi: Magister,
2 K 8,9. 20 sequar te, quocumque ieris. Et dicit ei

---

9 — constitutus | 𝔖𝔚 alio
12 𝔖 ubi
13 > in hora illa
16 optul- *etc*
17 — nostras 2°
18 iussit] 𝔖 + discipulos

ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι 9
ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ
λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ·
ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· ποίησον
τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν 10 15,28. Mc 6,6.
καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, παρ'
οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ εὗρον. λέγω 11 L 13,28.29. Is 49,12; 59,19.
δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ **ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν** Ml 1,11.
ἥξουσιν καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ps 107,3.
Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν·
ˈοἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ 12 13,42.50; 22,13; 24,51; 25,30
σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ Ps 112,10.
ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ 13 9,29; 15,28.
ἑκατοντάρχῃ· ὕπαγε, ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι.
καὶ ἰάθη ὁ παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν 14 **14–16:** Mc 1,29–34.
τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν· L 4,38–41. 1 K 9,5.
ˈκαὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ 15 Mc 5,41. 9,25.
πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτῷ. Ὀψίας 16
δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους
πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ
πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· ὅπως 17 Is 53,4. J 1,29.36.
πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέ-
γοντος· **αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς
νόσους ἐβάστασεν.**

Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄχλον περὶ αὐτὸν ἐκέ- 18 Mc 4,35. L 8,22.
λευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. Καὶ προσελθὼν 19 **19–22:** L 9,57–60.
εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε, ἀκο-
λουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. καὶ λέγει αὐτῷ 20 2 K 8,9.

---

9 εξουσ. : H + [*τασσομενος*] *10 παρ . . . Ισρ.* : T *ουδε εν τω Ισρ. τοσαυτην πιστιν* *11 μετα* : h[r] *εν τοις κολποις* [*του*] *12 εκβληθ.* : ⌐ h[r1] ⌐ T *εξελευσονται* h[r2] ibunt *18 οχλον* : RT *πολλους οχλους* h [*πολλους*] *οχλους*

---

9 (υπο εξουσιαν εχων) *11 μετα* : *εις κολπους* Ps.-Clem. hom. *13* fin + *και υποστρεψας ο εκατονταρχος εις τον οικον αυτου (εν αυτη τη ωρα) ευρεν τον παιδα υγιαινοντα* ℵ**pl* *15 αυτω* : *αυτοις* *Lpl*ς

Ps 84,4. ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ
1 Rg 19,20. 21 ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. ἕτερος
δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ· κύριε, ἐπίτρεψόν
μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα
J 1,43; 5,25. R 6,13. 22 μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι, καὶ
ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.
23–27: Mc 4,36–41. 23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν 11
L 8,23–25. Ps 4,9. 24 αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας 69
ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύ-
πτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν.
Jon 1,4 ss. 25 ˈκαὶ προσελθόντες ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες· κύριε,
14,31; 16,8. Ps 89,10; 107,25 ss. 26 σῶσον, ἀπολλύμεθα. καὶ λέγει αὐτοῖς· τί δειλοί
ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς
ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη
L 5,8. 27 μεγάλη. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες·
ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ
28–34: Mc 5,1–17. 28 θάλασσα αὐτῷ ὑπακούουσιν; Καὶ ἐλθόντος 12
L 8,26–37. αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδα-
ρηνῶν ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ
τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ
ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης.
1 Rg 17,18. L 4,41. 29 ˈκαὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες· τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ
2 P 2,4. τοῦ θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι
18,34. 30 ἡμᾶς; ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων
31 πολλῶν βοσκομένη. οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν
αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἀπόστειλον
32 ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς
χοίρους· καὶ ἰδοὺ ὥρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ

---

22 T— *Ιησους* *23* HR— *το* *28 Γαδαρ.* : h[r1] *Γερασηνων* [2] *Γεργεσηνων* *32* HR *απηλθαν*

---

24 κυματων : + *ην γαρ ο ανεμος εναντιος αυτοις* **108** *26 (τι;)* *29 υιε* : pr *Ιησου* ϛ | *βασαν.* : *απολεσαι* ℵ* *30 (δε* : + *ου* Beza *cj)* *31 αποστ. ημας* : *επιτρεψον ημιν απελθειν* ϛ *32 τ. χοιρ.* : *την αγελην των χοιρων* ϛ

Iesus: Vulpes foveas habent, et volucres caeli
nidos: filius autem hominis non habet ubi
caput reclinet. Alius autem de discipulis eius 21 1 Rg 19,20.
ait illi: Domine, permitte me primum ire, et
sepelire patrem meum. Iesus autem ait illi: 22 J 1,43; 5,25. R 6,13.
Sequere me, et dimitte mortuos sepelire mor-
tuos suos.
69/2 Et ascendente eo in naviculam, secuti 23 23–27: Mc 4,36–41. L 8,23–25.
sunt eum discipuli eius: et ecce motus 24 Ps 4,9.
magnus factus est in mari ita ut navicula
operiretur fluctibus, ipse vero dormiebat. Et 25
accesserunt ad eum Discipuli eius, et suscita-
verunt eum, dicentes: Domine, salva nos,
perimus. Et dicit eis Iesus: Quid timidi estis, 26 14,31; 16,8. Ps 107,25 ss.
modicae fidei? Tunc surgens, imperavit ventis,
et mari, et facta est tranquillitas magna. Porro 27
homines mirati sunt, dicentes: Qualis est hic,
quia venti, et mare obediunt ei? Et cum 28 28–34: Mc 5,1–17. L 8,26–37.
venisset trans fretum in regionem Geraseno-
rum, occurrerunt ei duo habentes daemonia,
de monumentis exeuntes, saevi nimis, ita ut
nemo posset transire per viam illam. Et ecce 29 L 4,41. 2 P 2,4.
clamaverunt, dicentes: Quid nobis, et tibi,
Iesu fili Dei? Venisti huc ante tempus tor-
quere nos? Erat autem non longe ab illis 30
grex multorum porcorum pascens. Daemones 31
autem rogabant eum, dicentes: Si eiicis
nos hinc, mitte nos in gregem porcorum.
Et ait illis: Ite. At illi exeuntes abierunt in 32
porcos, et ecce impetu abiit totus grex per

---

20 nidos] tabernacula | 𝔖 cap. suum *25* — ad eum disc. eius *26* — Iesus | increpavit | vento *27* et venti | oboed- *etc* *28* venisset (*sic et* corr 93.98)] 𝔖 venisset Iesus ℭ 93.98 venissent *29* — Iesu *30* > porc. mult. *31* — hinc *32* 𝔖 magno imp.

praeceps in mare: et mortui sunt in aquis.
33 Pastores autem fugerunt: et venientes in
civitatem, nunciaverunt omnia, et de eis, qui
34 daemonia habuerant. Et ecce tota civitas
exiit obviam Iesu: et viso eo rogabant, ut
1–8: Mc 2,1–12. 9 transiret a finibus eorum. Et ascendens in 70/1
L 5,17–26. 4,13. naviculam, transfretavit, et venit in civitatem
2 suam. Et ecce offerebant ei paralyticum
iacentem in lecto. Et videns Iesus fidem illo-
rum, dixit paralytico: Confide fili, remittuntur
Mc 2,7. 3 tibi peccata tua. Et ecce quidam de Scribis
12,25. J 2,25. 4 dixerunt intra se: Hic blasphemat. Et cum
vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit: Ut
5 quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid
est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata
6 tua: an dicere: Surge, et ambula? Ut autem
sciatis, quia filius hominis habet potestatem
in terra dimittendi peccata, tunc ait paraly-
tico: Surge, tolle lectum tuum, et vade in
7 domum tuam. Et surrexit, et abiit in domum
8 suam. Videntes autem turbae timuerunt, et
glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem
9–13: Mc 2,13–17. 9 talem hominibus. Et, cum transiret inde 71/2
L 5,27–32. Iesus, vidit hominem sedentem in telonio,
Matthaeum nomine. Et ait illi: Sequere me.
10 Et surgens, secutus est eum. ¦ Et factum est 72/2
discumbente eo in domo, ecce multi publicani,
et peccatores venientes discumbebant cum Iesu,
L 15,2. 11 et discipulis eius. Et videntes Pharisaei, dice-
bant discipulis eius: Quare cum publicanis,
et peccatoribus manducat Magister vester?

---

33 𝔖 haec omnia | his *34* 𝔖 rog. eum
9,*1* 𝔖 asc. Iesus *2* 𝔖 Vid. autem
5 — tua | an] aut
6 > sciatis aut. | quoniam
9 teloneo | mattheum

τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν
τοῖς ὕδασιν. οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελ- 33
θόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ
τῶν δαιμονιζομένων. καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις 34 25,1.
ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν J 12,13.
παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.
4 *Καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασεν, καὶ ἦλθεν εἰς* 9 1–8: Mc 2,1–12.
1 13 *τὴν ἰδίαν πόλιν. Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ* 2 L 5,17–26. 4,13.
παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν
ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ·
θάρσει, τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. καὶ 3 Mc 2,7.
ἰδού τινες τῶν γραμματέων εἶπαν ἐν ἑαυτοῖς· οὗτος
βλασφημεῖ. καὶ εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις 4 12,25. J 2,25.
αὐτῶν εἶπεν· ἵνα τί ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς L 9,47.
καρδίαις ὑμῶν; ¹ τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· 5
ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ
περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς 6 J 5,8; 17,2.
τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας —
τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· ἔγειρε ἆρόν σου τὴν
κλίνην καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἐγερθεὶς 7
ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ 8
ὄχλοι ἐφοβήθησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν
5 *δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ* 9 9–13: Mc 2,13–17.
2 *παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθή-* L 5,27–32.
μενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Μαθθαῖον λεγόμενον,
καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς
2 *ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακει-* 10
μένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ
ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι 11 L 15,2; 19,7.
ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· διὰ τί μετὰ τῶν
τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;

---

34 τω : **hT** *του* | **W** *ινα* 9,*3* **T** *ειπον* *4* **hT** *ιδων*
6 **hT** *εγερθεις* *9* **T** *ηκολουθει* *10* **T**— *και* 2°

---

32 — του N 9,*8 εφοβηθ.* : *εθαυμασαν* ς *9 Ματθαιον* ς
11 εσθιει : + *και πινει Ma*

12 ˡὁ δὲ ἀκούσας εἶπεν· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες 78,
12,7. Hos 6,6. 13 ἰατροῦ ἀλλ᾽ οἱ κακῶς ἔχοντες. πορευθέντες δὲ
1 Sm 15,22. 18,11. μάθετε τί ἐστιν· ἔλεος **θέλω καὶ οὐ θυσίαν**· οὐ
γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.
14–17: Mc 2,18–22. 14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάνου λέ- 56
L 5,33–38. L 18,12. γοντες· διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν,
J 3,29. 15 οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν; καὶ εἶπεν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμ-
φῶνος πενθεῖν ἐφ᾽ ὅσον μετ᾽ αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος;
ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ᾽ αὐτῶν ὁ
J 1,17. 16 νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. οὐδεὶς δὲ ἐπι-
βάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ
παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ
Job 32,19. 17 ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. οὐδὲ βάλ-
λουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ
μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ
οἱ ἀσκοὶ ἀπόλλυνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον
εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.
18–26: Mc 5,21–43. 18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρχων 15
L 8,40–56. [εἷς] προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων ὅτι ἡ 74,
θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες
19 τὴν χεῖρά σου ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ ζήσεται. καὶ ἐγερ-
θεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθει αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ
20 αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη 16
προσελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ
14,36. 21 ἱματίου αὐτοῦ· ˡ ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ· ἐὰν μόνον
Mc 5,34. 22 ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. ὁ δὲ
Ἰησοῦς στραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν εἶπεν· θάρσει,
θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη

---

12 H *αλλα* *14 νηστευομεν* : h + *πολλα* *15 νυμφωνος* : h^{r} ⊣*νυμφιου*⊢ *18* [*εις*] *προσελθ.* : RW : hT *εισελθ.* | T— *οτι* *19* h *ηκολουθησεν* *22* T— *Ιησους*

---

12 ιατρων א *13* fin + *εις μετανοιαν* ς *15 πενθ.* : *νηστευειν* | fin + *εν εκειναις ταις ημεραις* *17 ρησσει ο οινος ο νεος τους α. και ο οινος απολλυται κ. οι ασκοι* *20 ετη* : + *εχουσα εν τη ασθενεια* L

73/2 At Iesus audiens, ait: Non est opus valentibus 12
medicus, sed male habentibus. Euntes autem 13 12,7. Hos 6,6. 1 Sm 15,22.
discite quid est: Misericordiam volo, et non 18,11.
sacrificium. Non enim veni vocare iustos, sed
peccatores. Tunc accesserunt ad eum disci- 14 14–17: Mc 2,18–22.
puli Ioannis, dicentes: Quare nos, et Pharisaei L 5,33–38.
ieiunamus frequenter: discipuli autem tui non L 18,12.
ieiunant? Et ait illis Iesus: Numquid possunt 15 J 3,29.
filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est
sponsus? Venient autem dies cum auferetur
ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt. Nemo 16 J 1,17.
autem immittit commissuram panni rudis in
vestimentum vetus: tollit enim plenitudinem
eius a vestimento: et peior scissura fit. Neque 17
mittunt vinum novum in utres veteres. alio-
quin rumpuntur utres, et vinum effunditur,
et utres pereunt. Sed vinum novum in utres
novos mittunt: et ambo conservantur.

74/2 Haec illo loquente ad eos, ecce princeps 18 18–26: Mc 5,22–43.
unus accessit, et adorabat eum, dicens: Do- L 8,41–56.
mine, filia mea modo defuncta est: sed veni,
impone manum tuam super eam, et vivet. Et 19
surgens Iesus, sequebatur eum, et discipuli
eius. Et ecce mulier, quae sanguinis fluxum 20
patiebatur duodecim annis, accessit retro, et
tetigit fimbriam vestimenti eius. Dicebat 21 14,36.
enim intra se: Si tetigero tantum vesti-
mentum eius: salva ero. At Iesus con- 22
versus, et videns eam, dixit: Confide filia,
fides tua te salvam fecit. Et salva facta est

---

12 medico
16 inmitt. *etc*
18 — domine | inpone *etc* | — tuam

23 mulier ex illa hora. Et cum venisset Iesus
in domum principis, et vidisset tibicines et
J 11,11.14.25. 24 turbam tumultuantem, ׀ dicebat: Recedite: non
est enim mortua puella, sed dormit. Et de-
25 ridebant eum. Et cum eiecta esset turba,
intravit: et tenuit manum eius. Et surrexit
26 puella. Et exiit fama haec in universam
27 terram illam. Et transeunte inde Iesu, se- 75/10
cuti sunt eum duo caeci, clamantes, et di-
28 centes: Miserere nostri, fili David. Cum autem
venisset domum, accesserunt ad eum caeci.
Et dicit eis Iesus: Creditis quia hoc possum
facere vobis? Dicunt ei: Utique, Domine.
8,13. 29 Tunc tetigit oculos eorum, dicens: Secundum
8,4. 30 fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi
eorum: et comminatus est illis Iesus, dicens:
31 Videte ne quis sciat. Illi autem exeuntes, diffa-
32 maverunt eum in tota terra illa. Egressis
autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mu-
33 tum, daemonium habentem. Et eiecto daemo-
nio, locutus est mutus, et miratae sunt turbae,
dicentes: Numquam apparuit sic in Israel.
12,24. 34 Pharisaei autem dicebant: In principe daemo-
niorum eiicit daemones.

4,23. 35 Et circuibat Iesus omnes civitates, et 76/2
castella, docens in synagogis eorum, et
praedicans evangelium regni, et curans
omnem languorem, et omnem infirmitatem.
14,14. Mc 6,34. 36 Videns autem turbas, misertus est eis: 77/6

(*24* 𝕮 *inc.* v. *24* Recedite)
25 eius] 𝕾 + et dixit : Puella surge :
28 > poss. hoc
30 eor.] illorum
33 daemone
35 circumibat *etc* | > civ. omn.

ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν ὁ 23
Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς
αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον ˡ ἔλεγεν· 24 J 11,11.14.25.
ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ
καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ˡ ὅτε δὲ ἐξεβλήθη 25 8,15.
ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ
ἠγέρθη τὸ κοράσιον. καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς 26
58 ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην. Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ 27 20,29–34.
5,10 Ἰησοῦ ἠκολούθησαν δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέ-
γοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυείδ. ἐλθόντι δὲ εἰς 28
τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποι-
ῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ· ναί, κύριε. τότε ἥψατο τῶν 29 8,13.
ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν
γενηθήτω ὑμῖν. καὶ ἠνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφ- 30 8,4.
θαλμοί. καὶ ἐνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων·
ὁρᾶτε, μηδεὶς γινωσκέτω. οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφή- 31
18 μισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. Αὐτῶν δὲ 32
ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ κωφὸν δαι-
μονιζόμενον. καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου 33 15,31. L 7,16.
ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι
λέγοντες· οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ.
οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαι- 34 12,24.
μονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

59 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ 35 4,23; 10,1.
76,2 τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ
θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.
60 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, 36 14,14. Mc 6,34.
77,6

26 h *αυτης* *27* *ηκολ.* : hRT+ *αυτω* | 𝔎 *υιε* *28* T *προσηλθαν* | hW *τουτο δυναμαι* *30* T *ανεωχθησαν* *32* *αυτω* : T+ *ανθρωπον* *34* *οι . . . δαιμονια* : [H]

24 fin + *ειδοτες οτι απεθανεν* ℵ* *29* *ομματων* *35* fin + *εν τω λαω* ς + *και πολλοι ηκολουθησαν αυτω* 𝔏a

Nu 27,17. 1 Rg 22,17. Ez 34,5. ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα
L 10,2. 37 μὴ ἔχοντα ποιμένα. τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς 78,5
J 4,35. αὐτοῦ· ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·
38 ¹δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ
1–15: Mc 6,7–13. 10 ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. Καὶ προσκα- 19
L 9,1–5. λεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν 79,2
17,19 s. 4,23; 9,35. αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων ὥστε ἐκ-
βάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ
2–4: Mc 3,14–19. 2 πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων 61
L 6,13–16. τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος 80,2
J 1,40–49. Act 1,13. Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβος
ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάνης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ,
3 ¹Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Μαθθαῖος
ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖος,
4 ¹Σίμων ὁ Καναναῖος καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ὁ
5 καὶ παραδοὺς αὐτόν. Τούτους τοὺς δώδεκα 62
ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων· 81,1
9,36; 15,24; 18,12; 28,19. Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν
J 10,16. Act 13,46. 6 Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον
Jr 50,6. πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ.
4,17. L 10,9. 7 ¹πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες ὅτι ἤγγικεν ἡ
Act 9,34.40; 20,33; 28,10. 8 βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, 82,
2 Rg 5,16. νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια
9 ἐκβάλλετε· * δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. Μὴ 63
κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς
L 10,4. 10 τὰς ζώνας ὑμῶν, μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο
1 T 5,18. Nu 18,31. χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ
11 ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ. εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν 83,
ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός
L 10,5.6. 12 ἐστιν· κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. εἰσερχό- 84,

10,*3* *Θαδδ.* : ⊣ h[r1] ⊢ T *Λεββαιος*, h[r*] *Λεββαιος ο επικληθεις Θαδδαιος* * Judas Zelotes *5* T *Σαμαριτων*

36 εσκυλ. : εκλελυμενοι ς 10,*1 εξουσιαν* : + *κατα* ***Em*** | *μαλακ.* : + *εν τω λαω* ***L*** *4 Κανανιτης* ς *6 πορ. : υπαγετε* *7 η* : pr *εφ υμας* ***N*** *10 ραβδους* ***Cpl*** | *της τροφ.* : *του μισθου* ***Ka***

quia erant vexati, et iacentes sicut oves non Nu 27,17. Ez 34,5.
78/5 habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis: 37 L 10,2.
Messis quidem multa, operarii autem pauci.
Rogate ergo Dominum messis, ut mittat 38
79/2 operarios in messem suam. Et convocatis **10** 1–15: Mc 6,7–13. L 9,1–5.
duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem
spirituum immundorum, ut eiicerent eos, et
curarent omnem languorem, et omnem infir-
80/2 mitatem. Duodecim autem Apostolorum no- 2 2–4: Mc 3,14–19.
mina sunt haec. Primus: Simon, qui dicitur L 6,13–16. J 1,40–49.
Petrus, et Andreas frater eius, Iacobus Zebe-
daei, et Ioannes frater eius, ꞌ Philippus, et 3
Bartholomaeus, Thomas, et Matthaeus publi-
canus, Iacobus Alphaei, et Thaddaeus, ꞌ Simon 4
Cananaeus, et Iudas Iscariotes, qui et tradidit
81/10 eum. Hos duodecim misit Iesus: praecipiens 5
eis, dicens:
In viam gentium ne abieritis, et in civi-
tates Samaritanorum ne intraveritis: sed po- 6 15,24. Act 13,46.
tius ite ad oves, quae perierunt domus Israel. Jr 50,6.
82/2 Euntes autem praedicate, dicentes: Quia 7 4,17. L 10,9.
appropinquavit regnum caelorum. Infirmos 8 Act 20,33.
curate, mortuos suscitate, leprosos mundate,
daemones eiicite: gratis accepistis, gratis date.
Nolite possidere aurum, neque argentum, neque 9
pecuniam in zonis vestris: non peram in via, 10 L 10,4.
neque duas tunicas, neque calceamenta, neque 1 T 5,18. Nu 18,31.
virgam: dignus enim est operarius cibo suo.
83/2 In quamcumque autem civitatem, aut castel- 11
lum intraveritis, interrogate, quis in ea dignus
84/5 sit: et ibi manete donec exeatis. Intran- 12 L 10,5.6.

---

38 eiciat
10,(*2* 𝕮 *inc.* v. *3* Iacobus) *3* alphei
4 𝕮[93] Chananaeus | scariotes *5* 𝕾𝖂 eis et
10 calciamenta *11* — autem

tes autem in domum, salutate eam, dicentes:
13 Pax huic domui. Et si quidem fuerit domus
illa digna, veniet pax vestra super eam: si
autem non fuerit digna, pax vestra revertetur
L 10,10–12. 14 ad vos. Et quicumque non receperit vos, 85/2
Act 13,51; 18,6. neque audierit sermones vestros: exeuntes
foras de domo, vel civitate, excutite pulverem
11,24. 15 de pedibus vestris. Amen dico vobis: Tolera-
L 20,47. bilius erit terrae Sodomorum, et Gomorrhaeo-
L 10,3. J 10,12. 16 rum in die iudicii, quàm illi civitati. Ecce 86/5
Act 20,29. R 16,19. ego mitto vos sicut oves in medio luporum.
E 5,15. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et
17–22: Mc 13,9–13. 17 simplices sicut columbae. Cavete autem ab 87/1
L 21,12–17. 24,9. hominibus. Tradent enim vos in conciliis, et
24,14. 18 in synagogis suis flagellabunt vos: et ad
Act 25,23; 27,24. praesides, et ad reges ducemini propter me
L 12,11.12. 19 in testimonium illis, et gentibus. Cum autem 88/2
tradent vos, nolite cogitare quomodo, aut quid
loquamini: dabitur enim vobis in illa hora,
J 14,26. 20 quid loquamini. non enim vos estis qui loqui-
1 K 2,4. mini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur
35. 21 in vobis. Tradet autem frater fratrem in
Mch 7,6. mortem, et pater filium: et insurgent filii in
24,9.13. 22 parentes, et morte eos afficient: et eritis odio
J 15,21. omnibus propter nomen meum: qui autem
perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.
16,28. 23 Cum autem persequentur vos in civitate ista, 89/10
fugite in aliam. Amen dico vobis, non con-
summabitis civitates Israel, donec veniat Filius
L 6,40. 13,16; 15,20. 24 hominis. Non est discipulus super magistrum, 90/3
12,24. 25 nec servus super dominum suum. sufficit

---

12 — dic. . . . domui
13 — illa | veniat | ad vos revertatur
14 de civit. *15* gomorraeorum
22 𝔊 omnibus hominibus | — usque
23 amen enim

μενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν· καὶ 13 J 20,19.
ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν
ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς
ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. καὶ ὃς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς 14 L 10,10–12. Act 13,51; 18,6.
μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω
τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν
κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 15 11,24. Gn 19,4. L 20,47.
ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν
ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἰδοὺ ἐγὼ 16 L 10,3. J 10,12. Act 20,29.
ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· R 16,19. E 5,15.
γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι Sir 13,21. 17–22:
ὡς αἱ περιστεραί. Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀν- 17 Mc 13,9–13. L 21,12–17.
θρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, 24,9. 2 K 11,24. Act 6,12.
καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· 24,14. Dt 31,26.
ˈκαὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν 18 Act 25,23; 27,24.
ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ὅταν 19 L 12,11.12.
δὲ παραδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί
λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
τί λαλήσητε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, 20 J 14,26. 1 K 2,4.
ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν
ὑμῖν. παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον 21 35.
*καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ **ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ*** Mch 7,6.
***γονεῖς** καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. καὶ ἔσεσθε* 22 24,9.13. J 15,21.
μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ
ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὅταν δὲ 23 16,28; 23,34.
διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς
τὴν ἑτέραν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε
τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ ἕως ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου. Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκα- 24 L 6,40. J 13,16; 15,20.
λον οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ἀρκετὸν 25 12,24.

---

13 W *ελθετω* | *προς* : ℋ *εφ* *14* *των* : hT pr *εκ* *16* W *εις μεσον* | h *ο οφις* *21* h *επαναστησεται* *23* *ετεραν* : h^r + ⊣ *καν εκ ταυτης διωκωσιν υμας φευγετε εις την αλλην* ⊢ | *του* 1° : [H]—W

---

12 fin + *λεγοντες ειρηνη τω οικω τουτω* ℵ**D* *14* — *της οικιας η* *16* *ακεραιοι* : *απλουστατοι* *19* — *δοθησεται . . . λαλησητε* *DL*

τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ,
καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. * εἰ τὸν οἰκο- 91,
δεσπότην Βεεζεβοὺλ ἐπεκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον
26–33: L 12,2–9. 26 τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ. μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς·
Mc 4,22. * οὐδὲν γάρ ἐστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυ- 92,
L 8,17. 27 φθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ὃ λέγω 93,
ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς
Jc 4,12. 28 τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. καὶ
2 Mcc 13,14. H 10,31. μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα,
Ez 3,9. τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβεῖσθε
δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα
29 ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσα-
ρίου πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ
1 Sm 14,45. 30 τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. ὑμῶν δὲ καὶ αἱ
τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν.
6,26; 12,12. 31 μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε
32 ὑμεῖς. Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμ- 66
προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ
ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
L 9,26. 33 ˈὅστις δ᾽ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, 94,
2 T 2,12. ἀρνήσομαι κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου
34–36: L 12,51–53. 34 τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον 67
βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν 95,
Mch 7,6. 35 εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν. ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄν-
θρωπον **κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυγατέρα**
κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ τῆς
36 **πενθερᾶς αὐτῆς**, καὶ **ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ**
Dt 33,9. 37 **οἰκιακοὶ αὐτοῦ**. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ 68
L 14,26.27. ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ 96,
16,24.25. 38 θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὃς
οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ

---

25 hW *τω οικοδεσποτη et τοις οικιακοις* | RT *Βεελζεβουλ* *28 φοβεισθε* 1° : H *φοβηθητε* | H *αποκτεινοντων* *32.33* T— *τοις* *33 ὁ αν* : HR *δε*

---

25 καλουσιν *28 αποκτ.* : *σφαξαι* ***D**** | *εις γεενναν* *29 επι τ. γην* : *εις την παγιδα* Orig. (cf. Amos 3,5) *31 πολλω* ***83*** *37* — *αξιος* 1°—2° ***B*D***

discipulo, ut sit sicut magister eius: et servo,
91/10 sicut dominus eius. * Si Patrem familias Beel-
zebub vocaverunt: quanto magis domesticos 26–33:
92/2 eius? Ne ergo timueritis eos: *Nihil enim est 26 L 12,2–9.
opertum, quod non revelabitur: et occultum, Mc 4,22. L 8,17.
93/5 quod non scietur. Quod dico vobis in tenebris, 27
dicite in lumine: et quod in aure auditis,
praedicate super tecta. Et nolite timere eos, 28 Jc 4,12.
qui occidunt corpus, animam autem non pos-
sunt occidere: sed potius timete eum, qui
potest et animam, et corpus perdere in gehen-
nam. Nonne duo passeres asse vaeneunt: et 29
unus ex illis non cadet super terram sine
patre vestro? Vestri autem capilli capitis 30
omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: 31 12,12.
multis passeribus meliores estis vos. Omnis 32
ergo, qui confitebitur me coram hominibus,
confitebor et ego eum coram Patre meo, qui
94/2 in caelis est: qui autem negaverit me coram 33 L 9,26.
hominibus, negabo et ego eum coram Patre
95/5 meo, qui in caelis est. Nolite arbitrari quia 34 34–36: L 12,51–53.
pacem venerim mittere in terram: non veni
pacem mittere, sed gladium. veni enim sepa- 35 Mch 7,6.
rare hominem adversus patrem suum, et filiam
adversus matrem suam, et nurum adversus
socrum suam: et inimici hominis, domestici 36
96/5 eius. Qui amat patrem, aut matrem plus 37 Dt 33,9. L 14,26.27.
quàm me, non est me dignus. et qui amat
filium, aut filiam super me, non est me dignus.
Et qui non accipit crucem suam, et sequitur 38 16,24.25.

---

25 servus
26 — est *28* > eum tim.
29 𝔖𝔚 veneunt (𝔚 ? . . . vestro.)
30 aut. et cap.
32.33 > est in cael.
34 > venerim mitt. pac. in terr.

L 17,33. J 12,25. 39 me, non est me dignus. Qui invenit animam 97/3
suam, perdet illam: et qui perdiderit animam
18,5. L 10,16. J 12,44; 13,20. 40 suam propter me, inveniet eam. Qui recipit 98/1
vos, me recipit: et qui me recipit, recipit
41 eum, qui me misit. Qui recipit prophetam in 99/10
nomine prophetae, mercedem prophetae ac-
cipiet: et qui recipit iustum in nomine iusti,
25,40. Mc 9,41. 42 mercedem iusti accipiet. Et quicumque potum 100/6
dederit uni ex minimis istis calicem aquae
frigidae tantum in nomine discipuli: amen
dico vobis, non perdet mercedem suam.

7,28; 13,53; 19,1; 26,1. **11** Et factum est, cum consummasset Iesus, 101/10
praecipiens duodecim discipulis suis, transiit
inde ut doceret, et praedicaret in civitatibus
eorum.

2–19: L 7,18–35. 2 Ioannes autem cum audisset in vinculis 102/5
14,3. opera Christi, mittens duos de discipulis suis,
Ml 3,1. 3 ait illi: Tu es, qui venturus es, an alium
Dn 9,26. 4 expectamus? Et respondens Iesus ait illis:
Euntes renunciate Ioanni quae audistis, et
Is 35,5.6; 61,1. 5,3; L 4,18. 5 vidistis. Caeci vident, claudi ambulant, le-
prosi mundantur, surdi audiunt, mortui resur-
13,57; 26,31. 6 gunt, pauperes evangelizantur: et beatus est,
3,1.5. 7 qui non fuerit scandalizatus in me. Illis
autem abeuntibus, coepit Iesus dicere ad
turbas de Ioanne: Quid existis in desertum
8 videre? arundinem vento agitatam? Sed
quid existis videre? hominem mollibus
vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur,
L 1,76. 9 in domibus regum sunt. Sed quid existis
videre? prophetam? Etiam dico vobis,

11,4 **renuntiate** *etc*
7 harund- *etc* | **desertum ? vid. ar.** ***8.9*** **existis ? vid. hom. (proph.)**

ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. ὁ εὑρὼν τὴν 39 **L 17,33. J 12,25.**
ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν. Ὁ δεχό- 40 **18,5. L 10,16. J 12,44; 13,20. Act 16,15.**
μενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος
δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ δεχόμενος προ- 41 **13,17; 23,29. 1 Rg 17,9–24; 2 Rg 4,8–37.**
φήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου
λήμψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα
δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται. καὶ ὃς ἐὰν 42 **6,2; 25,40. Mc 9,41.**
ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ
μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ
μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.
Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων 11 **7,28; 13,53; 19,1; 26,1.**
τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ
διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

Ὁ δὲ Ἰωάνης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ 2 **2–19: L 7,18–35.**
τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν **14,3.**
αὐτοῦ ¹ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον 3 **3,11. Ml 3,1.**
προσδοκῶμεν; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 4 **13,13; 15,31.**
αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάνει ἃ ἀκούετε
καὶ βλέπετε· **τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν** καὶ χωλοὶ περι- 5 **Is 35,5.6; 61,1. 5,3. L 4,18.**
πατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκού-
ουσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ **πτωχοὶ** εὐαγγελί-
ζονται· καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ 6 **13,57; 26,31.**
ἐν ἐμοί. Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ 7 **3,1.5.**
Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάνου· τί ἐξήλ-
θατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ
ἀνέμου σαλευόμενον; ¹ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; 8 **2; 3,4.**
ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ
μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων.
¹ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε; προφήτην ἰδεῖν; ναὶ λέγω ὑμῖν, 9 **L 1,76.**

---

42 HR *αν* | *απολ. τ. μισθ.* : h[r] ⊣ *αποληται ο μισθος* ⊢ **11,***4* RT *Ιωαννη* | *5* h— *και 1⁰* *6* HR *αν* *8* T *εξηλθατε; ανθρ. ιδειν εν* *9* H *ναί,*

---

42 ελαχιστων | *ψυχρ.* : *ψυχρουν* ***M*** pr *υδατος* ***D*** *11,2 Χριστου* : *Ιησου* ***Dal*** | *δια* : *δυο* ***ς*** *7* (*ερημον; θεασ. καλ.*) *8 μαλακ.* : + *ιματιοις* ***ς*** | *βασιλειων* ***E***

Ex 23,20. Ml 3,1. Mc 1,2. J 3,28. 10 *καὶ περισσότερον προφήτου. οὗτός ἐστιν περὶ οὗ* 10ε
γέγραπται·
ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
ώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.
13,17. Job 14,1. 11 *ˈἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς* 10
γυναικῶν μείζων Ἰωάνου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ
μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων
L 16,16; 13,24. J 6,15. 12 *αὐτοῦ ἐστιν. ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάνου τοῦ* 10
βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
1 P 1,10. 13 *βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. πάντες*
γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάνου ἐπρο-
Ml 3,23. L 1,17. 17,10—13. 14 *φήτευσαν· καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν* 10
15 *Ἠλείας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέ-*
16 *τω. Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία* 7
ἐστὶν παιδίοις καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἃ προσ- 10
Prv 29,9. Eccl 3,4. 17 *φωνοῦντα τοῖς ἑτέροις ˈ λέγουσιν·*
ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκόψασθε.
3,4. J 10,20. 18 *ˈἦλθεν γὰρ Ἰωάνης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ*
9,14.15. 19 *λέγουσιν· δαιμόνιον ἔχει. ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-*
που ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· ἰδοὺ ἄνθρωπος
φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν.
καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῆς.
20—24: L 10,12—15. 20 *Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο* 7
αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν· 10
Dn 9,3. Jona 3,6. L 9,10. 21 *ˈοὐαί σοι, Χοραζείν· οὐαί σοι, Βηθσαϊδάν· ὅτι εἰ*
ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ
Prv 6,34. R 2,12. 22 *μετενόησαν. πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι*
4,13.16; 8,5; 9,1. Is 14,13.15. 23 *ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. καὶ*
*σύ, Καφαρναούμ, μὴ **ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως***
***ᾅδου καταβήσῃ·** * ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγενήθησαν* 1(

16 R *εταιροις* *19 εργων* : h[r] *τεκνων* *23* W*η . . . υψωθης*, | [T *καταβιβασθηση*

12 και : + οι *15 ωτα : + ακουειν ℵplϚ*

103/2 et plus quàm prophetam. Hic est enim, de 10 Ml 3,1. Mc 1,2. J 3,28.
quo scriptum est:
Ecce ego mitto angelum meum ante faciem
tuam, qui praeparabit viam tuam ante te.
104/5 Amen dico vobis, non surrexit inter natos 11 13,17.
mulierum maior Ioanne Baptista: qui autem
minor est in regno caelorum, maior est illo.
105/5 A diebus autem Ioannis Baptistae usque nunc, 12 L 16,16; 13,24. J 6,15.
regnum caelorum vim patitur, et violenti
106/10 rapiunt illud. Omnes enim prophetae, et lex 13
usque ad Ioannem prophetaverunt: et si vultis 14 Ml 3,23. 17,10–13.
recipere, ipse est Elias, qui venturus est. Qui 15
107/5 habet aures audiendi, audiat. Cui autem 16
similem aestimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro: qui clamantes coaequalibus ꜝdicunt: 17 Prv 29,9.
Cecinimus vobis, et non saltastis:
lamentavimus, et non planxistis.
Venit enim Ioannes neque manducans, neque 18 3,4.
bibens, et dicunt: Daemonium habet. Venit 19 9,14.15.
filius hominis manducans, et bibens, et dicunt:
Ecce homo vorax, et potator vini, publicanorum, et peccatorum amicus. Et iustificata est
108/5 sapientia a filiis suis. Tunc coepit exprobrare 20 20–24: L 10,12–15.
civitatibus, in quibus factae sunt plurimae virtutes eius, quia non egissent poenitentiam. Vae 21 Jona 3,6.
tibi Corozain, vae tibi Bethsaida: quia, si in
Tyro, et Sidone factae essent virtutes, quae
factae sunt in vobis, olim in cilicio, et cinere
poenitentiam egissent. Verumtamen dico vobis: 22
Tyro, et Sidoni remissius erit in die iudicii, quàm
vobis. Et tu Capharnaum, numquid usque in 23 4,13; 8,5; 9,1. Is 14,13.15.
caelum exaltaberis? usque in infernum descendes. * quia, si in Sodomis factae fuissent
109/10

10 > enim est *13* iohannen *14* helias *etc*
21 chorazain

virtutes, quae factae sunt in te, forte man-
10,15. 24 sissent usque in hanc diem. Verumtamen
dico vobis, quia terrae Sodomorum remissius
erit in die iudicii, quàm tibi.
25–27: L 10,21.22. 25 In illo tempore respondens Iesus dixit: 110/5
1 K 1,26–29. Confiteor tibi, Pater, Domine caeli et terrae,
Sir 51,1. Act 17,24. quia abscondisti haec a sapientibus, et pru-
26 dentibus, et revelasti ea parvulis. Ita Pater:
28,18. 27 quoniam sic fuit placitum ante te. Omnia 111/3
J 3,35; 17,2. Ph 2,9. mihi tradita sunt a Patre meo. *Et nemo 112/3
16,17. G 1,15 s. novit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis
novit, nisi Filius, et cui voluerit filius reve-
12,20. Jr 31,25. Sir 51,33 s. 28 lare. Venite ad me omnes, qui laboratis, et 113/10
Jr 6,16. 29 onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite
1 Rg 12,4. Ps 2,3 Lxx. iugum meum super vos, et discite a me, quia
mitis sum, et humilis corde: et invenietis re-
1 J 5,3. 30 quiem animabus vestris. Iugum enim meum
suave est, et onus meum leve.
1–8: Mc 2,23–28. L 6,1–5. 12 In illo tempore abiit Iesus per sata sab- 114/2
Dt 5,14; 23,26. bato: discipuli autem eius esurientes coepe-
Ex 20,10. 2 runt vellere spicas, et manducare. Pharisaei
autem videntes, dixerunt ei: Ecce discipuli
tui faciunt quod non licet facere sabbatis.
1 Sm 21,7. 3 At ille dixit eis: Non legistis quid fecerit
David, quando esuriit, et qui cum eo erant:
Lv 24,9. 4 quomodo intravit in domum Dei, et panes pro-
positionis comedit, quos non licebat ei edere,
neque his, qui cum eo erant, nisi solis sacer-
Nu 28,9. 5 dotibus? Aut non legistis in lege quia sab- 115/10
batis sacerdotes in templo sabbatum violant,
6 et sine crimine sunt? Dico autem vobis,
9,13. Hos 6,6. 7 quia templo maior est hic. Si autem sciretis,
quid est: Misericordiam volo, et non sacri-
ficium: numquam condemnassetis innocentes:

23 hunc *30* leve est 12,*1* > sabb. p. sata *2* SW lic. eis *3 fin* SW ? *pro* :

αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἂν μέχρι
τῆς σήμερον. πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Σοδόμων 24 10,15.
ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί. 25–27:
74 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς 25 L 10,21.22.
5 εἶπεν· ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ 1K 1,19.26–29; 2,6. Sir 51,1.
καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνε- Act 17,24. Is 29,14 Lxx.
τῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ⸀ ναί, ὁ πατήρ, 26 Prv 16,21. 1 K 1,21.
8 ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. Πάντα 27 28,18.
3 μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, * καὶ οὐδεὶς J 3,35; 14,6; 17,2.
ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν Ph 2,9. G 1,15 s.
πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν 16,17.
75 βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. Δεῦτε πρός με 28 12,20; 23,4. Jr 31,25.
10 πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ Sir 24,25; 51,33 s.
ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς 29 1 Rg 12,4.
καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραΰς εἰμι καὶ ταπεινὸς Jr 6,16. Ps 2,3 Lxx.
τῇ καρδίᾳ, καὶ **εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς** G 5,1.
ὑμῶν· ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον 30 1 J 5,3.
μου ἐλαφρόν ἐστιν. 1–8:
6 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς 12 Mc 2,23–28. L 6,1–5.
2 σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. Dt 5,14; 23,26.
⸀οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ· ἰδοὺ οἱ 2 Ex 20,10. J 5,10.
μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν
σαββάτῳ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἀνέγνωτε τί 3 1 Sm 21,7.
ἐποίησεν Δαυεὶδ ὅτε ἐπείνασεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;
⸀πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ **τοὺς** 4 Lv 24,9.
ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγον, ὃ οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ
φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν
0 μόνοις; ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς 5 Nu 28,9. J 7,22 s.
σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦ-
σιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ 6 J 2,19.21.
μεῖζόν ἐστιν ὧδε. εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν· **ἔλεος θέλω** 7 9,13. Hos 6,6.
καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους.

12,1 W σαββατοις

27 επιγιν... υιος 1°: εγνω τ. πατ. ει μη ο υ. ου. τ. υ. ει μη ο π. Justin.

9–14: 8 κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
Mc 3,1–6. L 6,6–11. 9 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν
L 14,3. 10 αὐτῶν. καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ
ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν
11 θεραπεῦσαι; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν
αὐτοῖς· τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἕξει πρό-
βατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν
L 14,5. 12 εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; πόσῳ
οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου. ὥστε ἔξεστιν
13 τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. τότε λέγει τῷ
ἀνθρώπῳ· ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα. καὶ ἐξέτεινεν,
J 5,16.18. 14 καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. ἐξελθόντες
δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ,
Mc 3,7–12. 15 ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς
ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν.* καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί,
8,4; 9,30. J 7,4. 16 καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, ꜌ καὶ ἐπετίμησεν
Is 42,1–4; 41,9. 17 αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· ἵνα πλη-
ρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος·
Hg 2,23. 3,17. Act 3,13.26; 4,27.30. 18 **ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ᾑρέτισα,**
ὁ ἀγαπητός μου ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου·
θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν,
καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ.
2 T 2,24. 19 **οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει,**
οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ.
Hb 1,4. 20 **κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει**
καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει,
ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν.
Act 4,12. 21 **καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.**
22–45: Mc 3,22–30. L 11,14–26. 29–32. 22 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς
καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν κω-
J 7,31. 23 φὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο πάντες
οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς

---

10 HR *θεραπευειν* *11* H [*εσται*] *12* W *προβατου;* | W *σαββατοις* *18 ον 2°:* W *εις ον* | T *ηυδοκησεν* *22* 𝔎 *τοτε προσηνεγκαν α. δαιμονιζομενον τυφλον κ. κωφον*

---

15 οχλοι πολλοι 𝔇ϛ *19 — ταις* 𝔑 *22 τον: + τυφλον και* ϛ

Dominus enim est filius hominis etiam sab- 8 9–14:
116/2 bati. Et cum inde transisset, venit in syna- 9 Mc 3,1–6. L 6,6–11.
gogam eorum. Et ecce homo manum habens 10 L 14,3.
aridam, et interrogabant eum, dicentes: Si
licet sabbatis curare? ut accusarent eum.
Ipse autem dixit illis: Quis erit ex vobis 11
homo, qui habeat ovem unam, et si ceciderit
haec sabbatis in foveam, nonne tenebit, et
levabit eam? Quanto magis melior est homo 12 L 14,5.
ove? Itaque licet sabbatis benefacere. | Tunc 13
ait homini: Extende manum tuam. Et ex-
tendit, et restituta est sanitati sicut altera.
117/4 Exeuntes autem Pharisaei, consilium facie- 14 J 5,16.
bant adversus eum, quomodo perderent eum.
118/10 Iesus autem sciens recessit inde: et secuti 15 Mc 3,7–12.
sunt eum multi, et curavit eos omnes: et 16 8,4.
praecepit eis ne manifestum eum facerent.
Ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam 17 Is 42,1–4; 41,9.
prophetam, dicentem:

Ecce puer meus, quem elegi, 18 3,17.
dilectus meus, in quo bene complacuit ani-
mae meae.
Ponam spiritum meum super eum,
et iudicium gentibus nunciabit.
Non contendet, neque clamabit, 19
neque audiet aliquis in plateis vocem eius:
arundinem quassatam non confringet, 20
et linum fumigans non extinguet.
donec eiiciat ad victoriam iudicium:
et in nomine eius Gentes sperabunt. 21

119/5 Tunc oblatus est ei daemonium habens, 22 22–45: Mc 3,22–30. L 11,14–26. 29–32.
caecus, et mutus, et curavit eum ita ut
120/7 loqueretur, et videret. Et stupebant omnes 23
turbae, et dicebant: Numquid hic est filius

---

8 > est enim 12 ove. | bene facere *etc* 14 𝕾 quo modo | > eum perd. 15 secessit 18 placuit

9,34. 24 David? Pharisaei autem audientes, dixerunt: 121/2
Hic non eiicit daemones nisi in Beelzebub
25 principe daemoniorum. Iesus autem sciens 122/2
cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum
divisum contra se, desolabitur: et omnis ci-
vitas, vel domus divisa contra se, non stabit.
26 Et si satanas satanam eiicit, adversus se di-
visus est: quomodo ergo stabit regnum eius?
27 Et si ego in Beelzebub eiicio daemones, filii
vestri in quo eiiciunt? Ideo ipsi iudices vestri
1 J 3,8. 28 erunt. Si autem ego in spiritu Dei eiicio
1 Th 2,16. daemones, igitur pervenit in vos regnum Dei.
Is 49,24. 29 aut quomodo potest quisquam intrare in do-
1 J 4,4. mum fortis, et vasa eius diripere, nisi prius
alligaverit fortem? et tunc domum illius di-
Mc 9,40. J 11,52. 30 ripiet. Qui non est mecum, contra me est:
H 6,4.6; 10,26. 31 et qui non congregat mecum, spargit. Ideo 123/2
1 J 5,16. dico vobis: Omne peccatum, et blasphemia
remittetur hominibus, spiritus autem blasphe-
L 12,10. 32 mia non remittetur. Et quicumque dixerit
1 T 1,13. verbum contra filium hominis, remittetur ei:
qui autem dixerit contra Spiritum sanctum,
non remittetur ei neque in hoc saeculo,
7,17. 33 neque in futuro. Aut facite arborem bo- 124/10
nam, et fructum eius bonum: aut facite
arborem malam, et fructum eius malum:
3,7. 34 siquidem ex fructu arbor agnoscitur. Pro-
J 8,43; 12,39. R 8,7. genies viperarum, quomodo potestis bona
loqui, cum sitis mali? ex abundantia enim
L 6,45. 35 cordis os loquitur. Bonus homo de bono the- 125/5
sauro profert bona: et malus homo de malo

---

24 princ. daemonum
25 desolatur *26* satanan
27 > erunt vestri
29 diripiat
31 𝔖 aut. blasphemiae

,2 Δαυείδ; ˈ οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον· οὗτος 24 9,34.
οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ Βεεζεβοὺλ 2 Th 2,9.
,2 ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. εἰδὼς δὲ τὰς ἐνθυμήσεις 25
αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα
καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία
μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. καὶ εἰ 26
ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν
ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ;
ˈκαὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεεζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, 27
οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ
κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ 28 24,23. 1 J 3,8.
ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς 1 Th 2,16.
ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν 29 Is 49,24.
εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ 1 J 4,4. 4,1–11.
ἁρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ 1 Sm 17,50 ss.
τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει; ὁ μὴ ὢν μετ' 30 Mc 9,40.
ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ J 11,52.
,2 σκορπίζει. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία 31 H 6,4.6; 10,26.
καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ 1 J 5,16.
τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται. καὶ 32 L 12,10.
ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, 1 T 1,13.
ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύ-
ματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν
10 τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ἢ ποιήσατε 33 7,17.
τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν,
ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν
αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
γινώσκεται. γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε 34 3,7. J 8,43; 12,39.
ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισ- R 8,7.
,5 σεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ὁ ἀγα- 35 L 6,45.
θὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει 13,52.
ἀγαθά, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ

24.27 **RT** *Βεελζεβουλ* *29* **HR** *ισχυρον; et διαρπασει.* | **T** *διαρπασῃ;* *31 αφεθησ. 1⁰* : h + *υμιν* *32 ουκ αφεθ.* : hW *ου μη αφεθη* *35 αγαθα* : hT pr *τα*

---

25 ιδων ℵ²*D* *33 (ο καρπος . . καλος, . . ο καρπος . σαπρος·* Wellhausen *cj)*

24. 36 *θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι* 126
Jd 15. *πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ λαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι,*
ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως·
L 19,22. 37 ⁱ*ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν*
λόγων σου καταδικασθήσῃ.
16,1. 38 *Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινες τῶν γραμματέων* 23
1 K 1,22. *καὶ Φαρισαίων λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ* 127
16,4. 39 *σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς·* 128
γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ
σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ
Jona 2,1. 40 *τοῦ προφήτου. ὥσπερ γὰρ* **ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ**
τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, *οὕτως*
ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς
Jona 3,5. 41 *τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ἄνδρες Νινευεῖται*
ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης
καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ
1 Rg 10,1–10. 42 *κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. βασί-*
λισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς
γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν
ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν
Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε.
43 *Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ* 12
ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν
44 *ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει. τότε λέγει· εἰς τὸν*
οἶκόν μου ἐπιστρέψω ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν
εὑρίσκει σχολάζοντα [καὶ] σεσαρωμένον καὶ κεκο-
2 P 2,20. 45 *σμημένον. τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ'*
27,64. *ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ,*
καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα
τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως
ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.
46–50:
Mc 3,31–35. 46 *Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ* 8
L 8,19–21. *καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω ζητοῦντες* 11
13,55.

ǀ ǁ *38* W— *και Φαρισ.* *44* [*και*] : T—RW *46* H Ti-Gr *ιστηκεισαν*

126/10 thesauro profert mala. Dico autem vobis 36
quoniam omne verbum otiosum, quod locuti
fuerint homines, reddent rationem de eo in
die iudicii. Ex verbis enim tuis iustificaberis, 37
et ex verbis tuis condemnaberis.
127/5 Tunc responderunt ei quidam de Scribis 38 16,1.
et Pharisaeis, dicentes: Magister, volumus a 1 K 1,22.
128/5 te signum videre. Qui respondens ait illis: 39
Generatio mala, et adultera signum quaerit:
et signum non dabitur ei, nisi signum Ionae
prophetae. Sicut enim fuit Ionas in ventre 40 Jona 2,1.2.
ceti tribus diebus, et tribus noctibus; sic erit
Filius hominis in corde terrae tribus diebus,
et tribus noctibus. Viri Ninivitae surgent in 41 Jona 3,5.
iudicio cum generatione ista, et condemnabunt
eam: quia poenitentiam egerunt in praedica-
tione Ionae. Et ecce plus quàm Ionas hic.
Regina austri surget in iudicio cum genera- 42 1 Rg 10,1–10.
tione ista, et condemnabit eam: quia venit a
finibus terrae audire sapientiam Salomonis,
129/5 et ecce plus quàm Salomon hic. Cum autem 43
immundus spiritus exierit ab homine, ambulat
per loca arida, quaerens requiem, et non in-
venit. Tunc dicit: Revertar in domum meam, 44
unde exivi. Et veniens invenit eam vacantem,
scopis mundatam, et ornatam. Tunc vadit, et 45 2 P 2,20.
assumit septem alios spiritus secum nequiores
se, et intrantes habitant ibi: et fiunt novis-
sima hominis illius peiora prioribus. Sic erit
et generationi huic pessimae. 46–50:
130/2 Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater 46 Mc 3,31–35.
eius, et fratres stabant foris, quaerentes L 8,19–21. 13,55.

---

41 ninevitae | q. iona
43 inmund. *etc*
44 — eam

47 loqui ei. Dixit autem ei quidam: Ecce mater
tua, et fratres tui foris stant quaerentes te.
L 2,49. 48 At ipse respondens dicenti sibi, ait: Quae est
49 mater mea, et qui sunt fratres mei? Et ex-
tendens manum in discipulos suos, dixit: Ecce
R 8,29. J 15,14. 50 mater mea, et fratres mei. Quicumque enim
fecerit voluntatem Patris mei, qui in caelis
est: ipse meus frater, et soror, et mater est.

1–23: Mc 4,1–20. L 8,4–15. 13 In illo die exiens Iesus de domo, sedebat 131/2
2 secus mare. Et congregatae sunt ad eum
turbae multae, ita ut in naviculam ascendens
3 sederet: et omnis turba stabat in littore, ׀ et
locutus est eis multa in parabolis, dicens:
4 Ecce exiit qui seminat, seminare. Et dum
seminat, quaedam ceciderunt secus viam, et
venerunt volucres caeli, et comederunt ea.
5 Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non
habebant terram multam: et continuo exorta
sunt, quia non habebant altitudinem terrae.
6 sole autem orto aestuaverunt: et quia non
7 habebant radicem, aruerunt. Alia autem ce-
ciderunt in spinas: et creverunt spinae, et
8 suffocaverunt ea. Alia autem ceciderunt in
terram bonam: et dabant fructum, aliud
centesimum, aliud sexagesimum, aliud trige-
9 simum. Qui habet aures audiendi, audiat.
10 Et accedentes discipuli dixerunt ei: Quare
11 in parabolis loqueris eis? Qui respon-
dens, ait illis: Quia vobis datum est
nosse mysteria regni caelorum: illis autem
25,29. Mc 4,25. L 8,18. 12 non est datum. Qui enim habet, dabitur 132/5

48 ille *49* — suos *50* et frater
13,*2* litore *etc* *3* 𝕲 seminare semen suum
4 — caeli *8* vero | tricesimum

αὐτῷ λαλῆσαι. [εἶπεν δέ τις αὐτῷ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ 47
σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασιν ζητοῦντές
σοι λαλῆσαι.] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ λέγοντι 48 L 2,49.
αὐτῷ· τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ
ἀδελφοί μου; καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα [αὐτοῦ] ἐπὶ 49
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου
καὶ οἱ ἀδελφοί μου· ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ 50 R 8,29. J 15,14.
θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός
μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

1–23: Mc 4,1–20. L 8,4–15.

,2 *Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς τῆς* 13 36.
οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συνήχθη- 2 Mc 3,9.
σαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς
πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ
4 *τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ* 3 34 s.
ἐν παραβολαῖς λέγων· Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων
τοῦ σπείρειν. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν 4
ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ
κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη 5
ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξαν-
έτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς, ἡλίου δὲ ἀνα- 6
τείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν
ἐξηράνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ 7
ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα 8
δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν,
ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. ὁ 9
33 *ἔχων ὦτα ἀκουέτω. Καὶ προσελθόντες οἱ μα-* 10 34 s.
θηταὶ εἶπαν αὐτῷ· διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς
αὐτοῖς; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὅτι ὑμῖν δέδοται 11
γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν,
3,5 *ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται* 12 25,29. Mc 4,25. L 8,18.

---

[47] hRW—H *48* W— *μου* 2° *49* [*αυτου*] : RW—T
13,*1* *της* : hT pr *εκ* *2* H *ιστηκει* *4* hRT *ηλθον* (T-*εν*) *τα*
π. και *5* W *της γης* *6* W *εκαυματωθη* *7* hT *επνιξαν*
11 *ειπεν* : hRW+ *αυτοις* | H *οτι Υμιν*

13,*9* *ωτα* : + *ακουειν* **D*ς***, *it* 43

αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ
11,4. Dt 29,3. 13 ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παρα- 133,
J 6,36. βολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν
Is 6,9.10. 14 καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνιοῦσιν. καὶ ἀνα-
J 12,40. Act 13,40 s; πληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἠσαΐου ἡ λέγουσα·
28,26.27. **ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,**
καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε.
15 **ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου,**
καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν,
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν·
μή ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν
καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν,
16,17. Prv 20,12. **καὶ ἰάσομαι αὐτούς.**
Mc 8,17 s. L 10,23.24. 16 ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ 134,
J 8,56. 17 τὰ ὦτα [ὑμῶν] ὅτι ἀκούουσιν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν
1 J 1,1 ss. 10,41; 23,29. ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν
1 P 1,10. ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ
18 οὐκ ἤκουσαν. Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν 84
19 τοῦ σπείραντος. Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς 135,
βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ
ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός
20 ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς. ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη
σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ
21 εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· οὐκ ἔχει δὲ
ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν, γενομένης
δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκαν-
6,19–34. 22 δαλίζεται. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός
L 14 18–20. 1 T 6,9. ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ
αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συνπνίγει τὸν
23 λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν

---

13 HR *συνίουσιν* *16* [*υμων*] : T—W *17* T— *γαρ* | T *ἴδαν* W *ειδον*

---

13 οτι etc: *ινα βλ. μη βλεπωσιν κ. α. μη ακουσωσιν και μη συνωσιν μη ποτε επιστρεψωσιν* *14 πληρουται* ***1 243*** Chrys. | *λεγουσα*: + *πορευθητι και ειπε τω λαω τουτω* *17 ηδυνηθησαν ιδειν*

ei, et abundabit: qui autem non habet, et
133/1 quod habet auferetur ab eo. Ideo in para- 13 Dt 29,3.
bolis loquor eis: quia videntes non vident, et
audientes non audiunt, neque intelligunt. Et 14 Is 6,9.10. J 12,40.
adimpletur in eis prophetia Isaiae dicentis: Act 28,26.27.
Auditu audietis, et non intelligetis:
et videntes videbitis, et non videbitis.
Incrassatum est enim cor populi huius, 15
et auribus graviter audierunt,
et oculos suos clauserunt:
nequando videant oculis,
et auribus audiant,
et corde intelligant, et convertantur,
et sanem eos.
134/5 Vestri autem beati oculi quia vident, et aures 16 L 10,23.24.
vestrae quia audiunt. Amen quippe dico vobis, 17
quia multi prophetae, et iusti cupierunt videre
quae videtis, et non viderunt: et audire quae
135/2 auditis, et non audierunt. Vos ergo audite 18
parabolam seminantis. Omnis, qui audit ver- 19
bum regni, et non intelligit, venit malus, et
rapit quod seminatum est in corde eius: hic
est qui secus viam seminatus est. Qui autem 20
super petrosa seminatus est, hic est, qui ver-
bum audit, et continuo cum gaudio accipit
illud: non habet autem in se radicem, sed 21
est temporalis. facta autem tribulatione et
persecutione propter verbum, continuo scan-
dalizatur. Qui autem seminatus est in spinis, 22 6,19–34. 1 T 6,9.
hic est, qui verbum audit, et solicitudo saeculi
istius, et fallacia divitiarum suffocat verbum,
et sine fructu efficitur. Qui vero in terram 23

---

14 𝔊 ut adimpleatur | — in | dicens | intelleg- *etc*
15 cluserunt | ne quando | > oc. vid.
20 supra
22 > est sem. in spin.

bonam seminatus est, hic est qui audit verbum, et intelligit, et fructum affert, et facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud vero trigesimum.
36–43. 24 Aliam parabolam proposuit illis, dicens: 136/10
Simile factum est regnum caelorum homini,
qui seminavit bonum semen in agro suo.
25 cum autem dormirent homines, venit inimicus
eius, et superseminavit zizania in medio tri-
26 tici, et abiit. Cum autem crevisset herba, et
fructum fecisset, tunc apparuerunt et zizania.
27 Accedentes autem servi patrisfamilias, dixe-
runt ei: Domine, nonne bonum semen semi-
nasti in agro tuo? Unde ergo habet zizania?
28 Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit: Servi
autem dixerunt ei, Vis, imus, et colligimus
29 ea? Et ait: Non: ne forte colligentes zizania,
3,12. 30 eradicetis simul cum eis et triticum. Sinite
utraque crescere usque ad messem, et in
tempore messis dicam messoribus: Colligite
primum zizania, et alligate ea in fasciculos
ad comburendum, triticum autem congregate
31.32: Mc 4,30–32. L 13,18.19; 17,6. 31 in horreum meum. Aliam parabolam pro- 137/2
posuit eis dicens: Simile est regnum caelorum
grano sinapis, quod accipiens homo semi-
Dn 4,9.18. Ez 17,23; 31,6. Ps 104,12. 32 navit in agro suo: quod minimum quidem
est omnibus seminibus: cum autem creverit,
maius est omnibus oleribus, et fit arbor,
ita ut volucres caeli veniant, et habitent
L 13,20.21. 33 in ramis eius. Aliam parabolam lo- 138/5
cutus est eis. Simile est regnum caelorum
fermento, quod acceptum mulier abscondit

---

23 centum | sexaginta | al. vero] porro al. | triginta
27 patris fam. *30* — in 2°
32 holeribus

γῆν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων
καὶ συνιείς, ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὃ μὲν
ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.
85 *Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων·* 24 36–43.
3,10 *ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπεί-*
ραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ἐν δὲ τῷ 25 Mc 4,27. Job 31,40.
καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς
καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ
ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν 26
ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. προσελθόντες 27
δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· κύριε,
οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ;
πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια;[1] *ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· ἐχθρὸς* 28
ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι αὐτῷ
λέγουσιν· θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά;
ὁ δέ φησιν· οὔ, μή ποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια 29
ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. ἄφετε συναυ- 30 3,12. Ap 14,15.
ξάνεσθαι ἀμφότερα ἕως τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν
καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· συλλέξατε
πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας
πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συνα-
86 *γάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου. Ἄλλην παρα-* 31 31.32: Mc 4,30–32.
7,2 *βολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοία ἐστὶν ἡ* L 13,18.19; 17,6.
βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν 17,20.
ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὃ μικρό- 32 Dn 4,9.18.
τερον μέν ἐστιν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ Ez 17,23; 31,6 Ps 104,12.
αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται
δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν **τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ**
87 **καὶ κατασκηνοῖν** *ἐν* **τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.** *Ἄλλην* 33 16,6.
8,5 *παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία* L 13,20.21.
τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν

---

28 **H**— *δουλοι* | **T** *λεγουσιν αυτω* *30 εως* : h^1 *αχρι* h^2**T** *μεχρι* | **H** [*εις*] | *ℋ συναγετε* *33* **H** [*ελαλησ. αυτοις*]

---

31 παρεθ. : *ελαλησεν* **Da**

εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.
Mc 4,33.34. 34 *Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς* 139,6
τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν ἐλάλει
Ps 78,2. 35 *αὐτοῖς· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προ-*
φήτου λέγοντος·

ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου,
ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς.

1. 24–30. 36 *Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν.* 88
Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· 140,10
διασάφησον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων
37 *τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ σπείρων*
1 K 3,9. 38 *τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ὁ*
δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα,
οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνιά
39 *εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας*
αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια
J 15,6. 40 *αἰῶνός ἐστιν, οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. ὥσπερ*
οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται,
Zph 1,3. 41 *οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἀποστε-*
25,31–46. *λεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ,*
7,23. *καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα*
τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν,
50; 8,12. 42 *καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός·*
Ps 112,10. Dn 3,6. *ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν-*
Dn 12,3. 43 *των. τότε* **οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν** *ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ*
βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω.
9,29. L 14,33. 44 *Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ* 89
Ph 3,7. Prv 2,4. Sir 20,32. *κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος*
ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει
καὶ πωλεῖ ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν
45 *ἐκεῖνον. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν* 90

---

35 δια : hT+ *Ησαιου* | W *καταβολ. κοσμου* *36* HR *προσηλθαν* | *διασαφ.* : T *φρασον* *44 οσα* : hRT pr *παντα*

---

34 ουδεν : *ουκ* ***Dϛ*** *37 ανθρ.* : *θεου* ***28*** *40 (fin·)* *43* cf 9 *44 ανθρ.* : *τις*

in farinae satis tribus, donec fermentatum
139/6 est totum. Haec omnia locutus est Iesus 34 Mc 4,33.34.
in parabolis ad turbas: et sine parabolis non
loquebatur eis: ut impleretur quod dictum 35 Ps 78,2.
erat per Prophetam dicentem:

Aperiam in parabolis os meum,
eructabo abscondita a constitutione mundi.

140/10 Tunc, dimissis turbis, venit in domum: 36 24–30.
et accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes:
Edissere nobis parabolam zizaniorum agri.
Qui respondens ait illis: Qui seminat bonum 37
semen, est Filius hominis. Ager autem, est 38 1 K 3,9.
mundus. Bonum vero semen, hi sunt filii
regni. Zizania autem, filii sunt nequam.
Inimicus autem, qui seminavit ea, est dia- 39
bolus. Messis vero, consummatio saeculi est.
Messores autem, angeli sunt. ¹ Sicut ergo colli- 40 J 15,6.
guntur zizania, et igni comburuntur: sic erit
in consummatione saeculi. mittet filius ho- 41 Zph 1,3. 25,31–46. 7,23.
minis angelos suos, et colligent de regno eius
omnia scandala, et eos, qui faciunt iniqui-
tatem: ¹ et mittent eos in caminum ignis. Ibi 42 8,12.
erit fletus, et stridor dentium. Tunc iusti 43 Dn 12,3.
fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum.
Qui habet aures audiendi, audiat. ¹ Simile 44 19,29. L 14,33. Ph 3,7. Prv 2,4.
est regnum caelorum thesauro abscon-
dito in agro: quem qui invénit homo,
abscondit, et prae gaudio illius vadit,
et vendit universa quae habet, et emit
agrum illum. Iterum simile est regnum 45

---

35 adimpleretur
36 dissere
37 — illis
40 𝔊 igne
43 patr. sui | — audiendi

caelorum homini negotiatori, quaerenti bonas
Prv 8,10.11. 46 margaritas. Inventa autem una pretiosa mar-
garita, abiit, et vendidit omnia quae habuit,
22,9.10. 47 et emit eam. Iterum simile est regnum
caelorum sagenae missae in mare, et ex
48 omni genere piscium congreganti. quam,
cum impleta esset, educentes, et secus littus
sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos
25,32. 49 autem foras miserunt. Sic erit in consum-
matione saeculi: exibunt angeli, et separa-
50 bunt malos de medio iustorum, et mittent
eos in caminum ignis: ibi erit fletus, et stridor
51 dentium. Intellexistis haec omnia? Dicunt
52 ei: Etiam. Ait illis: Ideo omnis scriba doctus
in regno caelorum, similis est homini patri-
familias, qui profert de thesauro suo nova
et vetera.

53–58: Mc 6,1–6. 53 Et factum est, cum consummasset Iesus
L 4,15–30. 7,28; 11,1; 19,1; 26,1. 54 parabolas istas, transiit inde. Et veniens in 141/1
patriam suam, docebat eos in synagogis
eorum, ita ut mirarentur, et dicerent: Unde
55 huic sapientia haec, et virtutes? Nonne
hic est fabri filius? Nonne mater eius di-
citur Maria, et fratres eius, Iacobus, et
J 7,15.52. 56 Ioseph, et Simon, et Iudas? et sorores
eius, nonne omnes apud nos sunt? Unde
J 4,44. 57 ergo huic omnia ista? Et scandalizabantur
in eo. * Iesus autem dixit eis: Non est pro- 142/1
pheta sine honore nisi in patria sua, et in

---

47 — piscium
52 patri fam.

οὐρανῶν ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας·
εὑρὼν δὲ ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην ἀπελ- 46 Prv 8,10.11. Ph 3,7 s.
θὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν
91 αὐτόν. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν 47 22,9.10. Hb 1,17.
οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ
ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· ἣν ὅτε ἐπληρώθη 48
ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες
συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγη, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω
ἔβαλον. οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· 49 25,32. Ps 1,5.
ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονη-
ροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς 50 42. 8,12.
εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς Ps 112,10. Dn 3,6.
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Συνήκατε ταῦτα 51
πάντα; λέγουσιν αὐτῷ· ναί. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· 52 12,35.
διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασι- 23,13.34.
λείᾳ τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκο-
δεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ **53–58:**
καινὰ καὶ παλαιά. Mc 6,1–6. L 4,15–30.
92 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παρα- 53 7,28; 11,1; 19,1; 26,1.
1,1 βολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν. καὶ ἐλθὼν εἰς 54
τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συνα-
γωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν·
πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; ˡ οὐχ 55
οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχ ἡ μήτηρ
αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
Ἰάκωβος καὶ Ἰωσὴφ καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; καὶ 56 J 7,15.52.
αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσιν;
πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; ˡ καὶ ἐσκανδαλίζοντο 57 J 4,44.
2,1 ἐν αὐτῷ. * ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἔστιν
προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι καὶ ἐν τῇ

---

45 εμπορω : hRT pr *ανθρωπω* *52 ειπεν* : h *λεγει*
55 Ιωσηφ : h[r1] *Ιωσης* [2] *Ιωαννης* *57 τη* 1[0] : hT+ *ιδια*

---

46 πεπραϰ. : *επωλησεν* *48 ϰαλλιστα* *49 αιωνος* : *ϰοσμου* *51 ναι* : + *ϰυριε* ς *52 εϰβαλλει* : *προφερει* Orig.
54 η : pr *πασα*

58 *οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις*
πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

1–12: Mc 6,14.17–30. **14** *Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ τε-* 25 93
L 9,7–9; 8,19.20. 2 *τραάρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν* 143,2
4,24. L 8,3. *αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν Ἰωάνης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς*
ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνά-
11,2. 3 *μεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. Ὁ γὰρ Ἡρῴδης κρατήσας* 144,2
τὸν Ἰωάνην ἔδησεν καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο διὰ
Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ
19,9. Lv 18,16; 20,21. 4 *αὐτοῦ· ˡ ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάνης αὐτῷ· οὐκ ἔξεστίν*
21,26. 5 *σοι ἔχειν αὐτήν. καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι*
ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.
6 *γενεσίοις δὲ γενομένοις τοῦ Ἡρῴδου ὠρχήσατο ἡ* 145,6
θυγάτηρ τῆς Ἡρῳδιάδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρεσεν
7 *τῷ Ἡρῴδῃ, ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ*
8 *δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. ἡ δὲ προβιβασθεῖσα*
ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς· δός μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ
9 *πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάνου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ*
λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς
17,12. 10 *συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι, καὶ πέμψας*
11 *ἀπεκεφάλισεν Ἰωάνην ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ ἠνέχθη*
ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ,
12 *καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσελθόντες*
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ πτῶμα καὶ ἔθαψαν αὐτόν,
13–21: Mc 6,31–44. 13 *καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ. Ἀκούσας* 94
L 9,10–17. *δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς* 146,1
J 6,1–13. 4,12. *ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι*
9,36. 14 *ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. Καὶ*
ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ'
αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν.

14,*3 Ηρ.* : **W**+ *τοτε* | **T** [*Φιλιππου*] *4* **T**— *ο* *7* **H** *μετα*
13 **hT** *πεζοὶ*

---

58 τας απιστιας 14,*2 ο βαπτ.* : + *ον εγω απεκεφαλισα*
6 — γενομενοις latt | *η θυγατ. αυτου Ηρωδιας* *8 — επι*
πιναχι την *9 ελυπηθη et δια δε* ϛ *12 σωμα* ϛ

domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas 58
propter incredulitatem illorum.

143/2 In illo tempore audivit Herodes tetrarcha **14** 1–12: Mc 6,14.17–30. L 9,7–9; 3,19.20.
famam Iesu: ' et ait pueris suis: Hic est 2
Ioannes Baptista: ipse surrexit a mortuis, et
144/2 ideo virtutes operantur in eo. Herodes enim 3 11,2.
tenuit Ioannem, et alligavit eum: et posuit in
carcerem propter Herodiadem uxorem fratris
sui. Dicebat enim illi Ioannes: Non licet tibi 4 Lv 18,16; 20,21.
habere eam. Et volens illum occidere, timuit 5 21,26.
populum: quia sicut prophetam eum habe-
145/6 bant. Die autem natalis Herodis saltavit filia 6
Herodiadis in medio, et placuit Herodi. Unde 7
cum iuramento pollicitus est ei dare quod-
cumque postulasset ab eo. At illa praemo- 8
nita a matre sua, Da mihi, inquit, hic in
disco caput Ioannis Baptistae. Et contrista- 9
tus est rex: propter iuramentum autem, et
eos, qui pariter recumbebant, iussit dari.
Misitque et decollavit Ioannem in carcere. 10 17,12.
Et allatum est caput eius in disco, et datum 11
est puellae, et attulit matri suae. Et acce- 12
dentes discipuli eius, tulerunt corpus eius,
et sepelierunt illud: et venientes nuncia-
146/3 verunt Iesu. Quod cum audisset Iesus, 13 13–21: Mc 6,31–44. L 9,10–17. J 6,1–13.
secessit inde in navicula, in locum deser-
tum seorsum: et cum audissent turbae,
secutae sunt eum pedestres de civitatibus.
Et exiens vidit turbam multam, et miser- 14 9,36.
tus est eis, et curavit languidos eorum.

14,*1* audiit *9* 𝔊 iusiurandum
11 tulit *12* — eius 2°
13 𝔊 in naviculam
14 eis] eius

15 Vespere autem facto, accesserunt ad eum 147/1
discipuli eius, dicentes: Desertus est locus,
et hora iam praeteriit: dimitte turbas, ut
16 euntes in castella, emant sibi escas. Iesus
autem dixit eis: Non habent necesse ire:
17 date illis vos manducare. Responderunt ei:
Non habemus hic nisi quinque panes, et duos
18 pisces. Qui ait eis: Afferte mihi illos huc.
19 Et cum iussisset turbam discumbere super
foenum, acceptis quinque panibus, et duobus
piscibus, aspiciens in caelum benedixit, et
fregit, et dedit discipulis panes, discipuli
2 Rg 4,44 20 autem turbis. Et manducaverunt omnes, et
saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim
21 cophinos fragmentorum plenos. Manducantium autem fuit numerus, quinque millia
virorum, exceptis mulieribus, et parvulis.
22—36: Mc 6,45—56. J 6,15—21. 22 Et statim compulit Iesus discipulos ascendere 148/6
in naviculam, et praecedere eum trans fretum,
L 6,12; 9,18. 23 donec dimitteret turbas. Et dimissa turba, 149/2
ascendit in montem solus orare. * Vespere 150/4
24 autem facto solus erat ibi. navicula autem
in medio mari iactabatur fluctibus: erat
25 enim contrarius ventus. Quarta autem vigilia noctis, venit ad eos ambulans super mare.
L 24,37 26 Et videntes eum super mare ambulantem,
turbati sunt, dicentes: Quia phantasma est.
27 Et prae timore clamaverunt. ' Statimque Iesus
locutus est eis, dicens: Habete fiduciam: ego

---

18 > illos mihi
19 supra | faenum *etc* | 𝔖 autem dederunt
21 milia *etc*
22 stat. iussit discipulos
25.26 𝔖𝔚 supra

95 ὀψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ 15
7,1 λέγοντες· ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρ-
ῆλθεν· ἀπόλυσον οὖν τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες
εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ὁ 16
δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελ-
θεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ λέγουσιν 17
αὐτῷ· οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ
δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπεν· φέρετέ μοι ὧδε αὐτούς. 18
καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ 19 J 11,41; 17,1. Act 20,35.
χόρτου, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο
ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν, καὶ
κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ
μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ 20 2 Rg 4,44.
ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλα-
σμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες 21
ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν
96 καὶ παιδίων. Καὶ [εὐθέως] ἠνάγκασεν τοὺς 22 22–36: Mc 6,45–56. J 6,15–21.
8,6 μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν
9,2 εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. καὶ 23 L 6,12; 9,18.
ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ᾽ ἰδίαν
0,4 προσεύξασθαι. * ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ.
τὸ δὲ πλοῖον ἤδη σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς 24
ἀπεῖχεν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἦν γὰρ
ἐναντίος ὁ ἄνεμος. τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς 25 Ps 77,20. Job 9,8.
ἦλθεν πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Is 43,16.
οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης 26 L 24,37.
περιπατοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμά
ἐστιν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθὺς δὲ 27
ἐλάλησεν [ὁ Ἰησοῦς] αὐτοῖς λέγων· θαρσεῖτε, ἐγώ

---

15 HR *προσηλθαν* | hT *παρηλθεν ηδη·* | ℋR— *ουν* *16* T— *Ιησους* *19* h *και εκελευσεν . . . και λαβων* *22* [*ευθεως*] : RW—T | W *μαθ. αυτου* | ℋ— *το* 1° *24* *σταδ. . . . απειχεν* (W-ε), : hRT *μεσον της θαλασσης ην* *26* *οι δε μαθ. ιδ.* : T *ιδοντες δε* *27* [*ο Ιησ.*] : RW—T

---

19 τους χορτους ϛ *τον χορτον* ***D***

28 *εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος* 151,1
εἶπεν· κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς
29 *σὲ ἐπὶ τὰ ὕδατα.* ˈ *ὁ δὲ εἶπεν· ἐλθέ. καὶ καταβὰς*
ἀπὸ τοῦ πλοίου Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ
30 *ὕδατα καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. βλέπων δὲ*
τὸν ἄνεμον ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζε-
8,26; 28,17. 31 *σθαι ἔκραξεν λέγων· κύριε, σῶσόν με. εὐθέως δὲ*
ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ
32 *λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας;* ˈ *καὶ ἀνα-* 152,
βάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.
J 1,49. 33 *οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες·*
Mc 6,53 s. 34 *ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον* 97
35 *ἐπὶ τὴν γῆν εἰς Γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν* 153,
οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην
τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάν-
9,21. L 6,19. 36 *τας τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν*
ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου
αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο διεσώθησαν.
1–20: Mc 7,1–23. **15** *Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων* 28
Dt 4,2. L 11,38. 2 *Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς λέγοντες· διὰ τί οἱ* 154,
μαθηταί σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν
πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας ὅταν
3 *ἄρτον ἐσθίωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς·*
διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ
Ex 20,12; 21,17. Dt 5,16. 4 *θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ὁ γὰρ θεὸς εἶπεν·*
τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, *καί·* **ὁ κακολογῶν**
Prv 28,24. 5 **πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω·** *ὑμεῖς δὲ*
λέγετε· ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· δῶρον
6 *ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς,* ˈ *οὐ μὴ τιμήσει τὸν πατέρα*
αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τὸν

---

28 H *αυτω* post *ειπεν* *29 και ηλθ.* : hR *ελθειν* *34* H *ηλθαν* *36* H [*αυτον*] 15,*4 ειπεν* : T *ενετειλατο λεγων* *6* HR— *η την μητερα αυτου*

---

30 ανεμον : + *ισχυρον* ***D*ς** *34 επι* : *εις* et — *εις* ς | *Γεννησαρ* 15,*1 απο* : pr *οι* ς *5* (*ωφεληθης* ***B***[3]) *6 ου* pr *ουδεν εστιν* א* pr *και* ς | *τον λογον* : *την εντολην* ς

51/10 sum, nolite timere. Respondens autem Petrus 28
dixit: Domine, si tu es, iube me ad te venire
super aquas. ' At ipse ait: veni. Et descen- 29
dens Petrus de navicula, ambulabat super
aquam ut veniret ad Iesum. Videns vero 30
ventum validum, timuit: et cum coepisset
mergi, clamavit dicens: Domine, salvum me
fac. Et continuo Iesus extendens manum, 31 8,26.
apprehendit eum: et ait illi: Modicae fidei,
52/6 quare dubitasti? Et cum ascendissent in 32
naviculam, cessavit ventus. Qui autem in 33
navicula erant, venerunt, et adoraverunt eum,
53/2 dicentes: Vere filius Dei es. Et cum trans- 34
fretassent, venerunt in terram Genesar. Et 35
cum cognovissent eum viri loci illius, mise-
runt in universam regionem illam, et obtule-
runt ei omnes male habentes: et rogabant 36 9,21. L 6,19.
eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent.
Et quicumque tetigerunt, salvi facti sunt.

54/6 Tunc accesserunt ad eum ab Ierosolymis 15 1–20: Mc 7,1–23.
Scribae, et Pharisaei, dicentes: Quare disci- 2 Dt 4,2. L 11,38.
puli tui transgrediuntur traditionem seniorum?
non enim lavant manus suas cum panem
manducant. Ipse autem respondens ait illis: 3
Quare et vos transgredimini mandatum Dei
propter traditionem vestram? Nam Deus 4 Ex 20,12; 21,17. Dt 5,16.
dixit: Honora patrem, et matrem. et: Qui
maledixerit patri, vel matri, morte moriatur.
Vos autem dicitis: Quicumque dixerit patri, 5
vel matri, Munus quodcumque est ex me,
tibi proderit: et non honorificabit patrem 6
suum, aut matrem suam: et irritum fecistis

---

28 > venire ad te *31* adpreh- *etc* *32* 𝔊 ascendisset *34* gennesar
15,*2* 𝔊 traditiones *4* patr. tuum | male dixerit *6* — suam

mandatum Dei propter traditionem vestram.
Is 29,13 Lxx. 7 Hypocritae, bene prophetavit de vobis Isaias,
dicens:

8 Populus hic labiis me honorat:
cor autem eorum longe est a me.
9 Sine causa autem colunt me,
docentes doctrinas, et mandata hominum.

10 Et convocatis ad se turbis, dixit eis: Audite,
12,34. 1 T 4,4. 11 et intelligite. Non quod intrat in os, coin-
quinat hominem: sed quod procedit ex ore,
12 hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes 155/10
discipuli eius, dixerunt ei: Scis quia Phari-
J 15,2. 13 saei audito verbo hoc, scandalizati sunt? At
ille respondens ait: Omnis plantatio, quam
non plantavit Pater meus caelestis, eradica-
23,24. L 6,39. J 9,40. R 2,19. 14 bitur. Sinite illos: caeci sunt, et duces 156/5
caecorum. caecus autem si caeco ducatum
15 praestet, ambo in foveam cadunt. Respon- 157/6
dens autem Petrus dixit ei: Edissere nobis
16 parabolam istam. At ille dixit: Adhuc et vos
17 sine intellectu estis? Non intelligitis quia
omne, quod in os intrat, in ventrem vadit,
18 et in secessum emittitur? Quae autem pro-
cedunt de ore, de corde exeunt, et ea coin-
Gn 8,21. 19 quinant hominem: de corde enim exeunt co-
gitationes malae, homicidia, adulteria, fornica-
tiones, furta, falsa testimonia, blasphemiae.
20 ¹ haec sunt, quae coinquinant hominem. Non
lotis autem manibus manducare, non coin-
quinat hominem.

21–28: Mc 7,24–30. 21 Et egressus inde Iesus secessit in
22 partes Tyri, et Sidonis. Et ecce mulier
Chananaea a finibus illis egressa clamavit,

---

9 — et   *12* — hoc   *14* — et

λόγον τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ὑποκρι- 7 Is 29,13 Lxx.
ταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἠσαΐας λέγων·
ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ, 8 J 5,42; 16,3.
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·
μάτην δὲ σέβονταί με, 9 Kol 2,22. Tt 1,14.
διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.
Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· 10
ἀκούετε καὶ συνίετε· ⁱ οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα 11 12,34. 1 T 4,4. Jc 3,6.
κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ
,10 *τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Τότε* 12
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ λέγουσιν αὐτῷ· οἶδας
ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδα-
λίσθησαν; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· πᾶσα φυτεία 13 J 15,2.
ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζω-
6,5 *θήσεται. ἄφετε αὐτούς· τυφλοί εἰσιν ὁδηγοὶ τυφ-* 14 23,24. L 6,39. J 9,40. R 2,19.
λῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι
7,6 *εἰς βόθυνον πεσοῦνται. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος* 15
εἶπεν αὐτῷ· φράσον ἡμῖν τὴν παραβολήν. ὁ δὲ 16
εἶπεν· ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε 17
ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν
κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; τὰ 18
δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας
ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ἐκ γὰρ 19 Gn 8,21.
τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι,
μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασ-
φημίαι. ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρω- 20
πον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν
ἄνθρωπον.
99 *Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς* 21 21–28: Mc 7,24–30.
τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χανα- 22 1 Rg 17,8–24.
ναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἔκραζεν Mc 3,8.

---

6 λογον : hT *νομον* *14* hT *οδηγοι εισιν τυφλοι* | *τυφλων* : [h] —*H* *22* hT *εκραξεν* W *εκραυγαζεν*

---

8 απεχει : εστιν *11 ου* : + *παν* | *κοινωνει it 18* *14 αυτους* : *τους τυφλους* *17 ουπω* ϛ *18* cf *11* *20 κοινωνουντα*

λέγουσα· ἐλέησόν με, κύριε υἱὸς Δαυείδ· ἡ θυγάτηρ
23 *μου κακῶς δαιμονίζεται. ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη*
αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἠρώτουν αὐτὸν λέγοντες· ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι
10,6. 24 *κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν·* 158,5
L 4,25–27. *οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολω-*
25 *λότα οἴκου Ἰσραήλ. ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει* 159,6
26 *αὐτῷ λέγουσα· κύριε, βοήθει μοι. ὁ δὲ ἀποκρι-*
θεὶς εἶπεν· οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον
27 *τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ἡ δὲ εἶπεν·*
ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν
ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν
8,10.13. 28 *κυρίων αὐτῶν. τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν*
αὐτῇ· ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω
σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ
τῆς ὥρας ἐκείνης.

5,1. Mc 7,31. 29 *Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ* 30 1
τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ 160,6
Mc 8,10. 30 *ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι*
πολλοὶ ἔχοντες μεθ᾽ ἑαυτῶν χωλούς, κυλλούς,
τυφλούς, κωφούς, καὶ ἑτέρους πολλούς, καὶ ἔριψαν
αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν
11,4 s. 31 *αὐτούς· ὥστε τὸν ὄχλον θαυμάσαι βλέποντας*
Mc 7,37. L 7,16. *κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς καὶ χωλοὺς*
περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδό-
32–39: Mc 8,1–10. 32 *ξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλε-* 31
14,14. *σάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· σπλαγχνίζομαι*
ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν
μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς
33 *νήστεις οὐ θέλω, μή ποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ*
λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ

---

22 h *υιε* 26 *εστ. καλ.* : T *εξεστιν* 27 H [*γαρ*] 30 *χωλ. . . . κωφ.* : h[s] † . . . † : RT *χωλ. τυφλ. κωφ. κυλλ.* | RW *ερριψαν* 31 hW *τους οχλους* | W *βλεποντ. θαυμασαι* | *λαλουντ.* : h *ακουοντας* | *ℋ*— *κυλλους υγιεις* | hT *εδοξαζον* 32 H [*ηδη*] | [T *νηστις*

---

30 *παρα* : *υπο* | *αυτους* 2° : + *παντας*

dicens ei: Miserere mei Domine fili David:
filia mea male a daemonio vexatur. Qui non 23
respondit ei verbum. Et accedentes discipuli
eius rogabant eum dicentes: Dimitte eam:
58/5 quia clamat post nos. Ipse autem respon- 24 10,6.
dens, ait: Non sum missus nisi ad oves, quae
59/6 perierunt domus Israel. At illa venit, et ado- 25
ravit eum, dicens: Domine, adiuva me. Qui 26
respondens ait: Non est bonum sumere panem
filiorum, et mittere canibus. At illa dixit: 27
Etiam Domine: nam et catelli edunt de micis,
quae cadunt de mensa dominorum suorum.
Tunc respondens Iesus, ait illi: O mulier, 28 8,10.13.
magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et
sanata est filia eius ex illa hora.
60/6 Et cum transisset inde Iesus, venit secus 29 Mc 7,31.
Mare Galilaeae: et ascendens in montem,
sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbae 30 Mc 3,10.
multae, habentes secum mutos, caecos, clau-
dos, debiles, et alios multos: et proiecerunt
eos ad pedes eius, et curavit eos: ita ut 31 Mc 7,37.
turbae mirarentur videntes mutos loquentes,
claudos ambulantes, caecos videntes: et magni-
ficabant Deum Israel. Iesus autem, convo- 32 32–39: Mc 8,1–10.
catis discipulis suis, dixit: Misereor turbae, 14,14.
quia triduo iam perseverant mecum, et non
habent quod manducent: et dimittere eos
ieiunos nolo, ne deficiant in via. Et dicunt 33
ei discipuli: Unde ergo nobis in deserto

---

28 eius] illius
30 mut. clodos caec.
31 clodos

panes tantos, ut saturemus turbam tantam?
34 ¹ Et ait illis Iesus: Quot habetis panes? At
illi dixerunt: Septem, et paucos pisciculos.
35 Et praecepit turbae, ut discumberent super
36 terram. Et accipiens septem panes, et pisces,
et gratias agens, fregit, et dedit discipulis
37 suis, et discipuli dederunt populo. Et comederunt omnes, et saturati sunt. Et quod
superfuit de fragmentis, tulerunt septem
38 sportas plenas. Erant autem qui manducaverunt, quattuor millia hominum, extra
39 parvulos, et mulieres. Et, dimissa turba,
ascendit in naviculam: et venit in fines
Magedan.
1–12: Mc 8,11–21. 16 Et accesserunt ad eum Pharisaei, et Sad- 161/4
12,38. ducaei tentantes: et rogaverunt eum ut signum
L 12,54–56. 2 de caelo ostenderet eis. At ille respondens, 162/5
ait illis: Facto vespere dicitis: Serenum erit,
11,1. 3 rubicundum est enim caelum. Et mane: Hodie
tempestas, rutilat enim triste caelum. *Faciem 163/6
ergo caeli diiudicare nostis: signa autem tem-
Jona 2,1. 12,39.40. 4 porum non potestis scire? Generatio mala et
adultera signum quaerit: et signum non dabitur ei, nisi signum Ionae prophetae. Et
5 relictis illis, abiit. Et cum venissent discipuli eius trans fretum, obliti sunt panes ac-
L 12,1. 6 cipere. Qui dixit illis: Intuemini, et cavete 164/2
a fermento Pharisaeorum, et Sadducaeorum.
7 At illi cogitabant intra se dicentes: Quia panes 165/6
6,30. 8 non accepimus. Sciens autem Iesus, dixit: Quid
cogitatis intra vos modicae fidei, quia panes non

---

34 > panes habetis
35 discumberet *38* manducaverant
16,*2* illis] eis
3 — scire *4* — prophetae
7.8 𝔖𝔚 inter

ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; καὶ 34
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ
δὲ εἶπαν· ἑπτά, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. καὶ παραγ- 35
γείλας τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν ˈἔλαβεν 36
τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας καὶ εὐχαρι-
στήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ
μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ 37
ἐχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων
ἦραν ἑπτὰ σφυρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες 38
ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ
παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ 39
πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγαδάν.
Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδου- **16** 1–12: Mc 8,11–21.
καῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ 12,38.
τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 2 L 12,54–56.
εἶπεν αὐτοῖς· [ὀψίας γενομένης λέγετε· εὐδία,
πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός·ˈ καὶ πρωΐ· σήμερον χειμών, 3 11,4.
πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. τὸ μὲν πρόσ-
ωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ
σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;] γενεὰ πονηρὰ 4 Jona 2,1. 12,39.40.
καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ
δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. καὶ
καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν. Καὶ ἐλθόντες οἱ 5
μαθηταὶ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν.
ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὁρᾶτε καὶ προσέχετε 6 L 12,1.
ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.
οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι ἄρτους 7 J 4,33.
οὐκ ἐλάβομεν. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τί δια- 8 6,30.
λογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ

---

34 RT *ειπον* *37* RT *σπυριδας* *38 ησαν* : h+ *ως* | hT *παιδ. κ. γυναικ.* 16,*1* H [*οι*] | hT *επηρωτων* *2.3* [*οψιας ... δυνασθε*] : ⟦H⟧W *3* fin ; : H. *4* W *αιτει* *5* hW *λαβειν αρτους*

35.36 παραγγειλας ... ελαβεν : εκελευσε ... και λαβων ϛ *39 Μαγδαλα* ϛ 16,*3 ουρανος : αηρ* | *το* : pr *υποκριται* ϛ | *δυν. : δοκιμαζετε* ***L*** : *συνιετε* ***S*** : + *δοκιμαζειν* ***G*** : + *γνωναι* ***245. 1012*** *4* — *και μοιχαλις*

14,17–21. Mc 6,52. 9 ἔχετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε
ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους
15,34–38. 10 ἐλάβετε; οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχι-
11 λίων καὶ πόσας σφυρίδας ἐλάβετε; πῶς οὐ νοεῖτε
ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δὲ ἀπὸ
J 6,27. 12 τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. τότε
συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης
[τῶν ἄρτων], ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων
καὶ Σαδδουκαίων.

13–20: Mc 8,27–30. L 9,18–21. 13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρίας
τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων·
τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ
14,2. 17,10. 21,11.46. L 7,16. 14 ἀνθρώπου; οἱ δὲ εἶπαν· οἱ μὲν Ἰωάνην τὸν
βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλείαν, ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν
15 ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. λέγει αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα
26,63. J 6,69. 16 με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν·
G 1,15.16. 17,4.5. 17 σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· μακάριος εἶ,
J 1,42. E 2,20. 7,24. Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκά-
Job 38,17. Is 38,10. λυψέν σοι ἀλλ᾽ ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
Jr 1,19. 18 κἀγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ
Sap 16,13. Ps 9,14; 107,18. τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ
18,18. 23,13. 19 πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. δώσω σοι
Mc 13,34. J 20,23. τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν
Ap 1,18. δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν
17,9. 20 τοῖς οὐρανοῖς. τότε ἐπετίμησεν τοῖς μαθηταῖς
ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός.

21–28: Mc 8,31–9,1. L 9,22–27. 21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο Ἰησοῦς Χριστὸς δεικνύειν τοῖς
12,40. J 2,19. μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελ-

---

8 εχετε : T *ελαβετε* *10* RT *σπυριδας* *12* [*των αρτων*] : RW : T *των Φαρισαιων και Σαδδουκαιων* | W *αλλ᾽* | W *τ. Σ. κ. Φ.* *17* H [*τοις*] *20 επετιμ.* : hRT *διεστειλατο* *21 Ιησ. Χριστος* : h^{r1}T *ο Ιησ.* h^{r2}R *Ιησ.* h^{r3} —

---

13 τινα : + *με* **D** *ς* | — *τον* *16 σωζοντος* *17* — *Βαρι. . . . ουρανοις* Tat. | *βαρ Ιωνα* *ς* *18* — *καγω . . . οτι* et — *και επι . . . εκκλησ.* Tat. | *ου κατισχ. αυτης* : te non vincent Tat. *19* — *vers.* Tat. | pr *και* *ς* | *σοι δωσω*

habetis? Nondum intelligitis, neque recorda- 9 14,17–21.
mini quinque panum in quinque millia homi-
num, et quot cophinos sumpsistis? neque 10 15,34–38.
septem panum in quattuor millia hominum,
et quot sportas sumpsistis? Quare non in- 11
telligitis, quia non de pane dixi vobis: Ca-
vete a fermento Pharisaeorum, et Sadducae-
orum? Tunc intellexerunt quia non dixerit 12 J 6,27.
cavendum a fermento panum, sed a doctrina
Pharisaeorum, et Sadducaeorum.

Venit autem Iesus in partes Caesareae 13 13–20: Mc 8,27–30. L 9,18–21.
Philippi: et interrogabat discipulos suos, di-
cens: Quem dicunt homines esse Filium ho-
minis? At illi dixerunt: Alii Ioannem Bap- 14 14,2. 17,10.
tistam, alii autem Eliam, alii vero Ieremiam,
aut unum ex prophetis. Dicit illis Iesus: Vos 15
autem quem me esse dicitis? Respondens 16 J 6,69.
Simon Petrus dixit: Tu es Christus, filius
Dei vivi. Respondens autem Iesus, dixit ei: 17 G 1,15.16. 17,4.5.
Beatus es Simon Bar Iona: quia caro, et
sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus,
qui in caelis est. Et ego dico tibi, quia tu 18 J 1,42. E 2,20. Job 38,17. Is 38,10. Ps 9,14; 107,18. Sap 16,13.
es Petrus, et super hanc petram aedificabo
ecclesiam meam, et portae inferi non prae-
valebunt adversus eam. Et tibi dabo claves 19 18,18. Ap 1,18.
regni caelorum. Et quodcumque ligaveris
super terram, erit ligatum et in caelis: et
quodcumque solveris super terram, erit solu-
tum et in caelis. Tunc praecepit discipulis 20 17,9.
suis ut nemini dicerent quia ipse esset Iesus
Christus.

Exinde coepit Iesus ostendere discipulis 21 21–28: Mc 8,31–9,1. L 9,22–27. 12,40. J 2,19.
suis, quia oporteret eum ire Ierosolymam,

---

9 qu. † milium † hom. *10* quatt. † milium † hom. *15* — Iesus *17* — ei | 𝔊 Bariona *18* adversum *19* — et 3º 5º

et multa pati a senioribus, et Scribis, et
principibus sacerdotum, et occidi, et tertia die
22 resurgere. Et assumens eum Petrus, coepit 169/6
increpare illum dicens: Absit a te, Domine:
Is 8,14. 23 non erit tibi hoc. Qui conversus, dixit Petro:
Vade post me satana, scandalum es mihi:
quia non sapis ea, quae Dei sunt, sed ea,
10,38.39. 24 quae hominum. Tunc Iesus dixit discipulis 170/2
suis: Si quis vult post me venire, abneget
semetipsum, et tollat crucem suam, et se-
25 quatur me. Qui enim voluerit animam suam
salvam facere, perdet eam. qui autem perdi-
derit animam suam propter me, inveniet eam.
4,8. 26 Quid enim prodest homini, si mundum uni-
versum lucretur, animae vero suae detrimen-
tum patiatur? Aut quam dabit homo com-
J 5,29. R 2,6. Ps 62,13. Prv 24,12. 27 mutationem pro anima sua? Filius enim 171/10
hominis venturus est in gloria Patris sui cum
angelis suis; et tunc reddet unicuique se-
10,23. 28 cundum opera eius. Amen dico vobis, sunt 172/2
quidam de hic stantibus, qui non gustabunt
mortem, donec videant Filium hominis ve-
nientem in regno suo.

1–13: Mc 9,2–13. L 9,28–36. 17 Et post dies sex assumit Iesus Petrum,
et Iacobum, et Ioannem fratrem eius, et ducit
2 P 1,16–18. 2 illos in montem excelsum seorsum: et trans-
figuratus est ante eos. Et resplenduit facies
eius sicut sol: vestimenta autem eius facta
3 sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt
illis Moyses, et Elias cum eo loquentes.
4 Respondens autem Petrus, dixit ad Ie-
sum: Domine, bonum est nos hic esse: si

---

27 opus
17,*1* assumit (*sic et* corr 93)] 𝔖ℭ 93 assumpsit 𝔚 assumsit | 𝔖 duxit *3* apparuit | moses

θεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ
ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ
τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. καὶ προσλαβόμενος 22
αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων·
ἵλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ὁ δὲ 23 Is 8,14. 2 Sm 19,23.
στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ· ὕπαγε ὀπίσω μου, R 8,32.
σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ 1 K 2,11; 3,3. 4,10. 1 P 2,8.
τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Τότε ὁ 24 10,38.39.
Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· εἴ τις θέλει
ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω
τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ 25
ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·
ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ,
εὑρήσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος, 26 4,8. Ph 3,8.
ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν
αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλ-
λαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ 27 J 5,29. R 2,6.
ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ps 62,13. Prv 24,12.
μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε **ἀποδώσει ἑκάστῳ** Sir 32(35),24.
κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν 28 10,23; 26,64.
τινες τῶν ὧδε ἑστώτων οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται
θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς 17 1–13: Mc 9,2–13.
τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν L 9,28–36.
αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ᾽ J 12,28–41. Ex 24,16.
ἰδίαν. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ 2 2 P 1,16–18. Ex 34,29.
ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ
ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ 3 10; 22,32. 1 P 1,10 ss.
ὤφθη αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἡλείας συνλαλοῦντες Ml 3,22.23.
μετ᾽ αὐτοῦ. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ 4
Ἰησοῦ· κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ

---

22 hW *Π. λεγει αυτω επιτιμων* *24* H[o] 17,*1* *Ιακωβ.*: h pr *τον*

21 μετα τρεις ημερας, it 17,*23* *26 ωφελειται* DϚ *27 τα εργα* ℵ* 17,*1 αναγει* | *κατ᾽ ιδιαν* : *λιαν*

θέλεις, ποιήσω ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ
3,17. 16,16.17. 5 *Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἠλείᾳ μίαν. ἔτι αὐτοῦ λα-*
Ps 2,7. Gn 22,2. *λοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς,*
Is 42,1. *καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός*
Dt 18,15.19. E 2,3. *ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα·*
Hb 3,2 Lxx. 6 *ἀκούετε αὐτοῦ. καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν*
ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα.
Ap 1,17. 7 *καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἁψάμενος αὐτῶν*
8 *εἶπεν· ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ἐπάραντες δὲ*
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ αὐτὸν
16,20. 9 *Ἰησοῦν μόνον. Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ* 1
ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· μηδενὶ
εἴπητε τὸ ὅραμα ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ
11,14. Ml 3,23. 10 *νεκρῶν ἐγερθῇ. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ* 1
8. *λέγοντες· τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἠλείαν*
11 *δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν·* **Ἠλείας**
14,9.10. 12 **μὲν ἔρχεται καὶ ἀποκαταστήσει πάντα·** *λέγω δὲ*
L 23,25. *ὑμῖν ὅτι Ἠλείας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν*
αὐτόν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν·
οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν
L 1,17. 13 *ὑπ' αὐτῶν. τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ*
Ἰωάνου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.
14–21: Mc 9,14–29. 14 *Καὶ ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν αὐτῷ* 3
L 9,37–42. 15 *ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν ⸀καὶ λέγων· κύριε,* 1
4,24. *ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ*
κακῶς ἔχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ
16 *πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. καὶ προσήνεγκα αὐτὸν*
τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν
Dt 32,5. 17 *θεραπεῦσαι. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ*
J 14,9. Kol 3,13. *γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε μεθ'*

4 hW *σκηνας τρεις* | W *κ. μιαν Ηλεια* 5 H *φωτινη* 8 *αυτον : τον* hRT 9 *εγερθη* : h *αναστη* 10 W *μαθ. αυτου* 12 HR *αλλα* 12.13 *ουτως ... αυτων. τοτε ... αυτοις* : h[r] *τοτε ... αυτοις. ουτως ... αυτων.* 15 *εχει* : hRT *πασχει* 17 h [*τοτε*] *αποκριθεις ο*

11 *ερχεται* : + *πρωτον* ϛ 15 *πολλακις* 2° : *ενιοτε* D Orig. 17 *απιστος* : *πονηρα* Z

vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi unum,
Moysi unum, et Eliae unum. Adhuc eo lo- 5 3,17.
quente, ecce nubes lucida obumbravit eos. 16,16.17. Dt 18,15.
Et ecce vox de nube, dicens: Hic est Filius
meus dilectus, in quo mihi bene complacui:
ipsum audite. Et audientes discipuli cecide- 6
runt in faciem suam, et timuerunt valde. Et 7
accessit Iesus, et tetigit eos: dixitque eis:
Surgite, et nolite timere. Levantes autem 8
oculos suos, neminem viderunt, nisi solum
Iesum. Et descendentibus illis de monte, 9 16,20.
praecepit eis Iesus, dicens: Nemini dixeritis
visionem, donec Filius hominis a mortuis re-
73/6 surgat. Et interrogaverunt eum discipuli, di- 10 11,14. Ml 3,23
centes: Quid ergo Scribae dicunt quòd Eliam
oporteat primum venire? At ille respondens, 11
ait eis: Elias quidem venturus est, et resti-
tuet omnia. dico autem vobis, quia Elias 12 14,9.10.
iam venit, et non cognoverunt eum, sed fe- L 23,25.
cerunt in eo quaecumque voluerunt. Sic et
Filius hominis passurus est ab eis. Tunc in- 13 L 1,17.
tellexerunt discipuli, quia de Ioanne Baptista
dixisset eis.

74/2 Et cum venisset ad turbam, accessit ad 14 14–21: Mc 9,14–29.
eum homo genibus provolutus ante eum, di- 15 L 9,37–42.
cens: Domine, miserere filio meo, quia luna-
ticus est, et male patitur: nam saepe cadit
in ignem, et crebro in aquam. et obtuli 16
eum discipulis tuis, et non potuerunt curare
eum. Respondens autem Iesus, ait: O gene- 17 Dt 32,5.
ratio incredula, et perversa quousque ero J 14,9.

---

4 et mosi
5 nubis
9 — eis
*15 (*𝕮[92] *om „15“,* 𝕮[93.98] *numerant 15—26 pro 16—27)*
17 — autem | quo usque

vobiscum? usquequo patiar vos? Afferte huc
18 illum ad me. Et increpavit illum Iesus, et
exiit ab eo daemonium, et curatus est puer
10,1. 19 ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad 175/5
Iesum secreto, et dixerunt: Quare nos non
21,21. L 17,6. Mc 11,23. 20 potuimus eiicere illum? Dixit illis Iesus:
Propter incredulitatem vestram. Amen quippe
dico vobis, si habueritis fidem, sicut granum
sinapis, dicetis monti huic, Transi hinc illuc,
et transibit, et nihil impossibile erit vobis.
21 Hoc autem genus non eiicitur nisi per ora-
tionem, et ieiunium.

22.23: Mc 9,30–32. L 9,43–45. 22 Conversantibus autem eis in Galilaea, 176/2
16,21. dixit illis Iesus: Filius hominis tradendus
23 est in manus hominum: et occident eum,
et tertia die resurget. Et contristati sunt
vehementer.

Ex 30,13. 24 Et cum venissent Capharnaum, accesse- 177/10
runt qui didrachma accipiebant, ad Petrum,
et dixerunt ei: Magister vester non solvit
25 didrachma? ꞁ Ait: Etiam. Et cum intrasset in
domum, praevenit eum Iesus, dicens: Quid
tibi videtur Simon? Reges terrae a quibus
accipiunt tributum vel censum? a filiis suis,
26 an ab alienis? ꞁ Et ille dixit: Ab alienis. Dixit
27 illi Iesus: Ergo liberi sunt filii. Ut autem
non scandalizemus eos, vade ad mare, et
mitte hamum: et eum piscem, qui primus
ascenderit, tolle: et aperto ore eius, invenies
staterem: illum sumens, da eis pro me, et te.

---

17 usque quo
18 illum] eum
20 dicit | — Iesus | 𝔖𝔚 — illuc | inposs- *etc*
23 tertio
24 didragma *bis* | — ei *25* — in

ὑμῶν ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ
μοι αὐτὸν ὧδε. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, 18
καὶ ἐξῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθερα-
πεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Τότε προσ- 19 10,1.
ελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ᾽ ἰδίαν εἶπον·
διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ὁ δὲ 20 21,21. L 17,6. Mc 11,23. 13,31. 1 K 13,2
λέγει αὐτοῖς· διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν
γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινά-
πεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· μετάβα ἔνθεν ἐκεῖ,
καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. 22.23: Mc 9,30–32. L 9,43–45.
Συστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν 22
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 16,21. 2 Sm 24,14.
παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀπο-
κτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. 23 J 16,6.
καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.
Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλ- 24 Ex 30,13.
θον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ
εἶπαν· ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ δίδραχμα;
λέγει· ναί. καὶ ἐλθόντα εἰς τὴν οἰκίαν προ- 25
έφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί σοι δοκεῖ,
Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβά-
νουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ
ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; εἰπόντος δέ· ἀπὸ τῶν ἀλλο- 26
τρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν
οἱ υἱοί. ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πο- 27 R 14,13. 1 K 8,13.
ρευθεὶς εἰς θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν
ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον, καὶ ἀνοίξας τὸ
στόμα αὐτοῦ εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς
αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

---

19 H *ειπαν* *21* h[r][R] *τουτο δε το γενος ουκ εκπορευεται ει μη εν προσευχη και νηστεια.* *23 εγερθ.* : hW *αναστησεται* *24 τελει* : HR+ *τα* *25* hT *εισελθοντα* | hW *τινος* *27* hT *σκανδαλιζωμεν* — Mc 9,29.

---

20 απιστιαν ***Dϛ*** *22 αυτων δε αναστρεφομενων (αναστρ. et ϛ)* *23* cf 16,*21* | — *και ελ. σφ.* ***K***

1–9: Mc 9,33–47. 18 *Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ* 37
L 9,46–48. *Ἰησοῦ λέγοντες· τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασι-* 178
2 *λείᾳ τῶν οὐρανῶν; καὶ προσκαλεσάμενος παιδίον*
5,20; 19,14. 3 *ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν ¹καὶ εἶπεν· ἀμὴν*
J 3,3.5. *λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ*
παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν
4 *οὐρανῶν. ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ*
παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασι-
10,40. J 13,20. 5 *λείᾳ τῶν οὐρανῶν. καὶ ὃς ἐὰν δέξηται ἓν παιδίον*
6 *τοιοῦτο ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· ὃς δ' ἂν* 179
σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόν-
των εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος
ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ
26,24. 7 *ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. Οὐαὶ τῷ κόσμῳ* 11
L 17,1.2. *ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γὰρ ἐλθεῖν τὰ σκάν-*
δαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον
5,29.30. 8 *ἔρχεται. Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου* 180
σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
καλόν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν κυλλὸν ἢ
χωλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι
9 *εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου*
σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
καλόν σοί ἐστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν,
ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν
H 1,14. 10 *τοῦ πυρός. Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν* 18
L 2,13. Act 12,15. *μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι*
αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσ-
12–14: 12 *ωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Τί ὑμῖν* 3
L 15,4–7. *δοκεῖ; ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα* 18
1 P 2,25. *καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφήσει τὰ ἐνενήκοντα*
ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον;

---

1 εκεινη : hW + *δε* *7 γαρ* : T + *εστιν* *10 εν ουρανοις*
9,13. L 19,10. 1⁰ : [h] W *εν τω ουρανω* *11* h[r] *ηλθεν γαρ ο υιος του αν-*
θρωπου σωσαι το απολωλος. *12 αφησει* : T *αφεις et — και*

---

1 ωρα : *ημερα 1* *8 αυτον* : *αυτα* ϛ | *βλ. εις την γεενναν*
του πυρος 1 *10 τουτων* : + *των πιστευοντων εις εμε*

178/2 In illa hora accesserunt discipuli ad Ie- 18 1–9: Mc 9,33–47.
sum, dicentes: Quis putas, maior est in regno L 9,46–48.
caelorum? Et advocans Iesus parvulum, sta- 2
tuit eum in medio eorum, ¦ et dixit: Amen 3 19,14. J 3,3.5.
dico vobis, nisi conversi fueritis, et efficiamini
sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelo-
rum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut 4
parvulus iste, hic est maior in regno caelo-
rum. Et qui susceperit unum parvulum talem 5 10,40. J 13,20.
179/2 in nomine meo, me suscipit. qui autem scan- 6 L 17,1.2.
dalizaverit unum de pusillis istis, qui in me
credunt, expedit ei ut suspendatur mola asi-
naria in collo eius, et demergatur in profun-
dum maris. ¦ Vae mundo a scandalis. Necesse 7
est enim ut veniant scandala: verumtamen
vae homini illi, per quem scandalum venit.
180/6 Si autem manus tua, vel pes tuus scandalizat 8 5,29.30.
te: abscide eum, et proiice abs te: bonum
tibi est ad vitam ingredi debilem, vel claudum,
quàm duas manus, vel duos pedes habentem
mitti in ignem aeternum. Et si oculus tuus 9
scandalizat te, erue eum, et proiice abs te:
bonum tibi est cum uno oculo in vitam in-
trare, quàm duos oculos habentem mitti in
181/10 gehennam ignis. Videte ne contemnatis 10 H 1,14.
unum ex his pusillis: dico enim vobis,
quia angeli eorum in caelis semper vident
faciem patris mei, qui in caelis est. Venit 11
enim filius hominis salvare quod perierat.
182/5 Quid vobis videtur? si fuerint alicui 12 12–14: L 15,4–7.
centum oves, et erraverit una ex eis:
nonne relinquit nonagintanovem in monti-
bus, et vadit quaerere eam, quae erravit?

18,*7* ab | — illi
8 𝔊 abscinde | clodum
9 est † unoculum † in   *12* relinquet

13 et si contigerit ut inveniat eam: amen dico
vobis, quia gaudet super eam magis quàm
super nonagintanovem, quae non erraverunt.
14 Sic non est voluntas ante Patrem vestrum,
qui in caelis est, ut pereat unus de pusillis
Lv 19,17. 15 istis. Si autem peccaverit in te frater tuus, 183/5
L 17,3. G 6,1. vade, et corripe eum inter te, et ipsum solum.
Dt 19,15. 16 si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. ꞌ si 184/10
autem te non audierit, adhibe tecum adhuc
unum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium
1 K 5,13. 17 testium stet omne verbum. Quòd si non
audierit eos: dic ecclesiae. si autem ecclesiam
non audierit: sit tibi sicut ethnicus, et publi-
16,19. 18 canus. Amen dico vobis, quaecumque alliga- 185/7
J 20,23. veritis super terram, erunt ligata et in caelo:
et quaecumque solveritis super terram, erunt
Mc 11,24. 19 soluta et in caelo. Iterum dico vobis, quia 186/10
si duo ex vobis consenserint super terram,
de omni re quamcumque petierint, fiet illis a
28,20. J 14,23. 20 patre meo, qui in caelis est. Ubi enim sunt
duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi
sum in medio eorum.
21 Tunc accedens Petrus ad eum, dixit: Do- 187/5
mine quoties peccabit in me frater meus, et
L 17,4. 22 dimittam ei? usque septies? Dicit illi Iesus:
Non dico tibi usque septies: sed usque septua-
23 gies septies. Ideo assimilatum est regnum cae- 188/10
lorum homini regi, qui voluit rationem ponere
24 cum servis suis. Et cum coepisset rationem
ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei

---

13 gaudebit
16 > non te | > testium vel trium
17 aut. et eccl.
19 quacumque
21 quotiens *etc*
23 adsimil. *24* — ei 2°

ˈκαὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι 13
χαίρει ἐπ᾽ αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα
τοῖς μὴ πεπλανημένοις. οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα 14
ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα
3,5 ἀπόληται ἓν τῶν μικρῶν τούτων. Ἐὰν δὲ 15 Lv 19,17. L 17,3. G 6,1.
ἁμαρτήσῃ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε ἔλεγξον αὐτὸν
μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούσῃ,
,10 ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, 16 Dt 19,15.
παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ **στόματος**
δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα· ἐὰν δὲ 17 1 K 5,13. 16,18.
παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὸν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ
τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ
5,7 ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα 18 16,19. J 20,23.
ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα ἐν οὐρανῷ,
καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα
11 ἐν οὐρανῷ. Πάλιν [ἀμὴν] λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο 19 Mc 11,24. J 16,24. 1 K 5,4.
,10 συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς
πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς
παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. οὗ γάρ 20 28,20. J 14,23.
εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα,
ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.
7,5 Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· κύριε, 21
ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ
ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ˈλέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· 22 L 17,4. Gn 4,24.
οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις, ἀλλὰ ἕως ἑβδομηκον-
39 τάκις ἑπτά. Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν 23 22,2; 25,19.
,10 οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν συνᾶραι
λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. ἀρξαμένου δὲ 24
αὐτοῦ συναίρειν, προσήχθη εἷς αὐτῷ ὀφειλέτης

---

14 υμων : **𝔎** *μου* *16 σου* : **T** *σεαυτου* | **h** *ετι ενα η δυο μετα σου* *17* **RW** *ειπε* *19 [αμην]* : **RW—T** | **T** *συμφωνησουσιν* *20* **h**[r] *ουκ εισιν γαρ δυο η τρεις συνηγμενοι εις το εμον ονομα, παρ οις ουκ ειμι εν μεσω αυτων.* *21 αυτω* 1⁰ : [H] | **W** *ο αδ. μου εις εμε* *24* **T** *προσηνεχθη* | **R** *αυτω εις*

---

15 αμαρτ. : + *εις σε* ***D*ς** *16* — *μαρτυρων*

25 μυρίων ταλάντων. μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀπο-
δοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος πραθῆναι καὶ
τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ἔχει,
26 καὶ ἀποδοθῆναι. πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει
αὐτῷ λέγων· μακροθύμησον ἐπ᾽ ἐμοί, καὶ πάντα
27 ἀποδώσω σοι. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ
δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον
28 ἀφῆκεν αὐτῷ. ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν
ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν
δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων·
29 ἀπόδος εἴ τι ὀφείλεις. πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος
αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· μακροθύμησον ἐπ᾽
30 ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ
ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως ἀποδῷ
31 τὸ ὀφειλόμενον. ἰδόντες οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ
τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες
διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα.
7,2. L 6,36–38. 32 τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει
αὐτῷ· δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην
33 ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ
σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς κἀγὼ σὲ ἠλέησα;
5,26; 22,7. 34 καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν
τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλό-
6,14.15. 35 μενον αὐτῷ. Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος
ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

1–9: Mc 10,1–12. 19 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους 11
7,28; 11,1; 13,53; 26,1. τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν 189
εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

---

25 εχει : T ειχεν 26 δουλ. : T+ εκεινος 27 H [εκεινου] | H δανιον 31 W αυτου οι συνδ. | γενομ. 1° : T γινομενα 33 W κἀγώ σε 34 H [ου] | HR— αυτω

---

24 μυριων : πολλων ℵ* 26 λεγ. : + κυριε ς 28 αποδ. : + μοι ς 29 αυτου : + εις τους ποδας αυτου ς | και : + παντα ς 34 — παν 35 επουρανιος ς | υμων : + τα παραπτωματα αυτων ς 19,1 ετελ. : ελαλησεν

decem millia talenta. Cum autem non haberet 25
unde redderet, iussit eum dominus eius ve-
nundari, et uxorem eius, et filios, et omnia,
quae habebat, et reddi. Procidens autem 26
servus ille, orabat eum, dicens: Patientiam
habe in me, et omnia reddam tibi. Misertus 27
autem dominus servi illius, dimisit eum, et
debitum dimisit ei. Egressus autem servus 28
ille invenit unum de conservis suis, qui debe-
bat ei centum denarios: et tenens suffocabat
eum, dicens: Redde quod debes. Et proci- 29
dens conservus eius, rogabat eum, dicens:
Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi.
Ille autem noluit: sed abiit, et misit eum in 30
carcerem donec redderet debitum. Videntes 31
autem conservi eius quae fiebant, contristati
sunt valde: et venerunt, et narraverunt do-
mino suo omnia, quae facta fuerant. Tunc 32
vocavit illum dominus suus: et ait illi: Serve
nequam, omne debitum dimisi tibi quoniam
rogasti me: nonne ergo oportuit et te mise- 33
reri conservi tui, sicut et ego tui misertus
sum? Et iratus dominus eius tradidit eum 34 5,26.
tortoribus, quoadusque redderet universum
debitum. Sic et Pater meus caelestis faciet 35 6,14.15.
vobis, si non remiseritis unusquisque fratri
suo de cordibus vestris.

189/6 Et factum est, cum consummasset 19 1–9: Mc 10,1–12.
Iesus sermones istos, migravit a Galilaea, 7,28; 11,1: 13,53; 26,1.
et venit in fines Iudaeae trans Iordanem,

---

24 milia *etc*
25 — eius 1°
31 f. erant
33 non ergo

2 ¹et secutae sunt eum turbae multae, et curavit
eos ibi.
5,31.32. 3 Et accesserunt ad eum Pharisaei ten-
tantes eum, et dicentes: Si licet homini di-
mittere uxorem suam, quacumque ex causa?
Gn 1,27. 4 Qui respondens, ait eis: Non legistis, quia
qui fecit hominem ab initio, masculum, et
Gn 2,24. 5 feminam fecit eos? ¹ et dixit: Propter hoc
E 5,31. dimittet homo patrem, et matrem, et adhae-
rebit uxori suae, et erunt duo in carne una.
1 K 7,10.11. 6 ¹itaque iam non sunt duo, sed una caro. Quod
Dt 24,1. 7 ergo Deus coniunxit, homo non separet. Di-
cunt illi: Quid ergo Moyses mandavit dare
8 libellum repudii, et dimittere? Ait illis: Quo-
niam Moyses ad duritiam cordis vestri per-
misit vobis dimittere uxores vestras: ab initio
L 16,18. 9 autem non fuit sic. Dico autem vobis, quia 190/2
quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob
fornicationem, et aliam duxerit, moechatur:
10 et qui dimissam duxerit, moechatur. Dicunt 191/10
ei discipuli eius: Si ita est causa hominis
1 K 7,7.17. 11 cum uxore, non expedit nubere. Qui dixit
illis: Non omnes capiunt verbum istud, sed
12 quibus datum est. Sunt enim eunuchi, qui de
matris utero sic nati sunt: et sunt eunuchi,
qui facti sunt ab hominibus: et sunt eunuchi,
qui seipsos castraverunt propter regnum cae-
lorum. Qui potest capere capiat.
13–15: Mc 10,13–16. L 18,15–17. 13 Tunc oblati sunt ei parvuli, ut 192/2
manus eis imponeret, et oraret. Disci-

19,*4* — hominem
(*5* 𝕮 *inc.* v. *5* Propter)
7 dari *8* > sic fuit
10 homini | ux.] muliere
11 — illis
13 inpon- *etc*

καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπ- 2
πευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.
3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ Φαρισαῖοι πειράζοντες 3 5,31.32.
αὐτὸν καὶ λέγοντες· εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ὁ δὲ ἀπο- 4 Gn 1,27.
κριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ κτίσας ἀπ᾽
ἀρχῆς **ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς** ¹ καὶ εἶπεν· 5 Gn 2,24.
ἕνεκα τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα E 5,31.
καὶ τὴν μητέρα καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ,
καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; ὥστε οὐκέτι 6 1 K 6,17; 7,10.11.
εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν,
ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. λέγουσιν αὐτῷ· τί οὖν 7 Dt 24,1.
Μωϋσῆς ἐνετείλατο **δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ**
ἀπολῦσαι; λέγει αὐτοῖς· ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν 8
σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς
γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ᾽ ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως.
2 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα 9 L 16,18. 14,4.
αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται.
10 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία 10
τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει
γαμῆσαι. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐ πάντες χωροῦσιν 11 1 K 7,7.17.
τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ᾽ οἷς δέδοται. εἰσὶν γὰρ 12
εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν L 14,20.
οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν
ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες
εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.
ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω.
4 Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς 13 13–15: Mc 10,13–16. L 18,15–17.
2 χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθη-

---

3 H *προσηλθαν* | *αυτω* : T+ *οι* *4* RT *ποιησας* *4.5* TW *αυτούς; και . . . μιαν.* (W·) *7 απολυσαι* : hW+ *αυτην* *8* H *αυτοις οτι* M. *9* hW— *οτι* | *μη επι . . . μοιχαται* : h *παρεκτος λογου πορνειας, ποιει αυτην μοιχευθηναι, και ο απολελυμενην γαμησας μοιχαται* *11* H— *τουτον*

---

3 εξεστιν : + *ανθρωπω* **D**ϛ *6 συνεζ.* : + *εις εν* *8 ουκ εγενετο* *10 ανθρ.* : *ανδρος*

18,2.3. 14 *ταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄφετε*
τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με·
τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
15 *καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.*
16—30: Mc 10,17—31. 16 *Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν αὐτῷ εἶπεν· διδά-* 41
L 18,18—30. R 2,7. *σκαλε, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον;* 193
L 10,26—28. 17 *ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ;*
εἷς ἐστιν ὁ ἀγαθός· εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν
Ex 20,13—16. 18 *εἰσελθεῖν, τήρει τὰς ἐντολάς. λέγει αὐτῷ· ποίας;*
Dt 5,17—20. *ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη· τὸ οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις,*
Ex 20,12. 19 ***οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις,*** ⌐***τίμα τὸν πατέρα***
Lv 19,18. Dt 5,16. ***καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς***
20 ***σεαυτόν.*** *λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· ταῦτα πάντα*
6,20. L 12,33. 21 *ἐφύλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ; ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· εἰ* 194
Ph 3,7 s. *θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρ-*
χοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν
Ps 62,11. 22 *οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ἀκούσας δὲ ὁ* 195
νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ
23 *ἔχων κτήματα πολλά. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς*
μαθηταῖς αὐτοῦ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλούσιος
δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν
24 *οὐρανῶν. πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν*
κάμηλον διὰ τρήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν ἢ
7,28. 25 *πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ἀκούσαντες*
δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες· τίς
Gn 18,14. Job 42,2. Zch 8,6. 26 *ἄρα δύναται σωθῆναι; ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς*

---

14 ειπεν : **hT+** *αυτοις* | **T** *προς εμε* *16 διδασκαλε* : **h**^{r}**+** *αγαθε* *17 τι με . . . αγαθος* : **h**^{r1e} *τι με λεγεις αγαθον· ουδεις αγαθος ει μη εις ο θεος* ^{2v} post *αγαθος* + *ο θεος* ^{3} post *αγ.* + *ο πατηρ [μου ο εν τοις ουρανοις]* | **hRT** *τηρησον* *18 λεγει α. ποι.* : **hT** *ποιας; φησιν* | *εφη* : **hRT** *ειπεν* *19* **h**^{rv}**—** *και αγαπ. . . . σεαυτον* *20* **hT** *παντα ταυτα* *21 εφη* : **h** *λεγει* | *δος* : **[H] R+** *τοις* | **T** *ουρανω* *22* **T—** *τον λογον* : **[H]W+** *τουτον* | **W** *χρηματα* *24 υμιν* : **hT+** *οτι* | **hRT** *τρυπηματος* | **hW** *διελθειν* | *πλουσιον* : **hW+** *εισελθειν* | *του θεου* : **T** *των ουρανων*

---

20 εφυλαξαμην **ς** + *εκ νεοτητος (μου)* (***D***)**ς** *24 καμιλον 5 9 pc* *25 εξεπλησσ.* : + *και εφοβηθησαν*

puli autem increpabant eos. Iesus vero ait 14 18,2.3.
eis: Sinite parvulos, et nolite eos prohibere
ad me venire: talium est enim regnum cae-
lorum. Et cum imposuisset eis manus, abiit 15
inde.
193/2 Et ecce unus accedens, ait illi: Magister 16 16–30: Mc 10,17–31.
bone, quid boni faciam ut habeam vitam L 18,18–30.
aeternam? Qui dixit ei: Quid me interrogas 17 L 10,26–28.
de bono? Unus est bonus, Deus. Si autem
vis ad vitam ingredi, serva mandata. Dicit 18 Ex 20,12–16.
illi: Quae? Iesus autem dixit: Non homi- Dt 5,17–20.
cidium facies: Non adulterabis: Non facies
furtum: Non falsum testimonium dices: ¹ Ho- 19 Ex 20,12.
nora patrem tuum, et matrem tuam, et diliges Lv 19,18. Dt 5,16.
proximum tuum sicut teipsum. Dicit illi ado- 20
lescens: Omnia haec custodivi a iuventute
194/2 mea, quid adhuc mihi deest? Ait illi Iesus: 21 6,20. L 12,33.
Si vis perfectus esse, vade, vende quae habes,
et da pauperibus, et habebis thesaurum in
195/2 caelo: et veni, sequere me. Cum audisset 22 Ps 62,11.
autem adolescens verbum, abiit tristis: erat
enim habens multas possessiones. Iesus 23
autem dixit discipulis suis: Amen dico vobis,
quia dives difficile intrabit in regnum caelorum.
Et iterum dico vobis: Facilius est camelum 24
per foramen acus transire, quàm divitem in-
trare in regnum caelorum. Auditis autem his, 25
discipuli mirabantur valde, dicentes: Quis ergo
poterit salvus esse? Aspiciens autem Iesus, 26 Gn 18,14.
Job 42,2.
Zch 8,6.

---

19 — tuum 1⁰ *et* tuam
20 adulesc- *etc* | 𝕾𝖂 — a iuv. mea
21 vende] 𝕾 + omnia

dixit illis: Apud homines hoc impossibile
est: apud Deum autem omnia possibilia
L 5,11. 27 sunt. Tunc respondens Petrus, dixit ei:
Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus
L 22,30. Dn 7,9.10. 28 te: quid ergo erit nobis? Iesus autem dixit 196/10
illis: Amen dico vobis, quòd vos, qui secuti
estis me, in regeneratione cum sederit filius
hominis in sede maiestatis suae, * sedebitis et 197/5
vos super sedes duodecim, iudicantes duode-
H 10,34. 29 cim tribus Israel. Et omnis, qui reliquerit 198/2
domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem,
aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros
propter nomen meum, centuplum accipiet, et
20,16. L 13,30. 30 vitam aeternam possidebit. Multi autem erunt 199/2
20 primi novissimi, et novissimi primi. Simile 200/10
21,33. est regnum caelorum homini patrifamilias,
qui exiit primo mane conducere operarios in
2 vineam suam. Conventione autem facta cum
operariis ex denario diurno, misit eos in vi-
3 neam suam. Et egressus circa horam ter-
4 tiam, vidit alios stantes in foro otiosos, ' et
dixit illis: Ite et vos in vineam meam, et
5 quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem
abierunt. Iterum autem exiit circa sextam,
6 et nonam horam: et fecit similiter. Circa
undecimam vero exiit, et invenit alios
stantes, et dicit illis: Quid hic statis
7 tota die otiosi? Dicunt ei: Quia nemo nos
conduxit. Dicit illis: Ite et vos in vineam
8 meam. Cum sero autem factum esset,
dicit dominus vineae procuratori suo: Voca

---

29 reliquit
20,*1* est enim | patri fam.
4 > illis dixit
4.7 — meam

εἶπεν αὐτοῖς· παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν
ἐστιν, **παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά.** Τότε ἀπο- 27 L 5,11.
κριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφή-
καμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται
ἡμῖν; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν 28 L 22,30. Dn 7,9.10.
ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιν- Ap 3,21.
γενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ
θρόνου δόξης αὐτοῦ, * καθήσεσθε καὶ αὐτοὶ ἐπὶ
δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ
Ἰσραήλ. καὶ πᾶς ὅστις ἀφῆκεν οἰκίας ἢ ἀδελ- 29 H 10,34.
φοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τέκνα ἢ
ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος, πολλαπλασίονα
λήμψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. Πολλοὶ δὲ 30 20,16. L 13,30.
ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. Ὁμοία 20
γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ 21,33.
οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσα- Is 5,1–7.
σθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. συμφωνήσας 2 13.
δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν Tob 5,15 Lxx.
ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. καὶ 3
ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας
ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς, ˈκαὶ ἐκείνοις εἶπεν· ὑπάγετε 4
καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον
δώσω ὑμῖν.ˈ οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν [δὲ] ἐξελθὼν 5
περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως.
περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους 6
ἑστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς· τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην
τὴν ἡμέραν ἀργοί; λέγουσιν αὐτῷ· ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς 7
ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς
τὸν ἀμπελῶνα. ὀψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος 8 Lv 19,13.
τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· κάλεσον τοὺς

---

26 T *δυνατα παντα* *28* RT *καϑισεσϑε* | *αυτοι* : HR *υμεις* *29 οικιας η* : hT *η οικιας* post *αγρους* | T *ενεκα* 20,*5* [*δε*] : T—W

---

28 αυτοις : *αυτω* *29 μητ.* : + *η γυναικα* ℵal | *εκατονταπλασιονα* Dϛ 20,*6 εξηλϑεν και* | *εστωτ.* : + *αργους* ϛ *7 αμπελωνα* : + *και ο εαν η δικαιον ληψεσϑε* ϛ

ἐργάτας καὶ ἀπόδος τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ
Dt 24,14 s. 9 τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. ἐλθόντες δὲ οἱ
περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.
10 καὶ ἐλθόντες οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλεῖον
λήμψονται· καὶ ἔλαβον τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί.
11 λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου
12 ˈλέγοντες· οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν,
καὶ ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας τοῖς βαστάσασι
2. 13 τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς ἑνὶ αὐτῶν εἶπεν· ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ
14 σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ˈἆρον τὸ σὸν
καὶ ὕπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς
R 9,16.21. 15 καὶ σοί· οὐκ ἔξεστίν μοι ὃ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς
6,23. Mc 7,22. Ps 34,9. ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν ὅτι ἐγὼ
19,30. 16 ἀγαθός εἰμι; Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ
οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.

17—19: Mc 10,32—34. 17 Μέλλων δὲ ἀναβαίνειν Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσό- 1
L 18,31—33. λυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα κατ' ἰδίαν, καὶ ἐν 2
16,21; 17,22.23. 18 τῇ ὁδῷ εἶπεν αὐτοῖς· ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερο-
σόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται
τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρι-
19 νοῦσιν αὐτὸν εἰς θάνατον, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν
τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ
σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.

20—28: Mc 10,35—45. 20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβε- 4
10,2. δαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνοῦσα καὶ 2
19,28. L 23,42. 21 αἰτοῦσά τι ἀπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· τί θέλεις;

---

8 αποδος : **hW**+ *αυτοις* *9* **RT** *και ελθοντες οι* *10 και ελθ.* : **T** *ελθοντες δε* | **T** *πλειονα* | **H** [*το*] *12* **hW** *ημιν αυτους* | **W** *καυσωνα;* *13* **h** *ειπ. ενι αυτ.* **W** *αυτ. ενι ειπ.* *14 δε* : [**h**] **W** *εγω* *15 ουκ* : **T** pr *η* *16 εσχατοι* 2⁰ : ⫞ **h**ʳ ⊦ + *πολλοι γαρ εισιν κλητοι ολιγοι δε εκλεκτοι* (22,14.) *17* **hRT** *Και αναβαινων ο Ιησ.* | *δωδ.* : **HR**+ [*μαθητας*] *18* [**H**] **R** *θανατω* *19 εγερθ.* : **hW** *αναστησεται* *20 απ* : **hT** *παρ*

---

13 συνεφωνησα σοι **L** *15 ἢ : ει* **ς**

operarios, et redde illis mercedem incipiens a
novissimis usque ad primos. Cum venissent 9
ergo qui circa undecimam horam venerant,
acceperunt singulos denarios. Venientes autem 10
et primi, arbitrati sunt quòd plus essent ac-
cepturi: acceperunt autem et ipsi singulos
denarios. Et accipientes murmurabant ad- 11
versus patremfamilias, ' dicentes: Hi novis- 12
simi una hora fecerunt, et pares illos nobis
fecisti, qui portavimus pondus diei, et aestus.
At ille respondens uni eorum, dixit: Amice 13
non facio tibi iniuriam: nonne ex denario
convenisti mecum? Tolle quod tuum est, et 14
vade: volo autem et huic novissimo dare sicut
et tibi. Aut non licet mihi quod volo, facere? 15 R 9,16.21.
an oculus tuus nequam est, quia ego bonus 6,23.
sum? Sic erunt novissimi primi, et primi 16 19,30; 22,14.
novissimi. multi enim sunt vocati, pauci vero
electi.

201/2 Et ascendens Iesus Ierosolymam, as- 17 17–19: Mc 10,32–34.
sumpsit duodecim discipulos secreto, et ait L 18,31–33.
illis: Ecce ascendimus Ierosolymam, et filius 18 16,21; 17,22.23.
hominis tradetur principibus sacerdotum, et
Scribis, et condemnabunt eum morte, ' et 19
tradent eum Gentibus ad illudendum, et
flagellandum, et crucifigendum, et tertia die
resurget.

202/6 Tunc accessit ad eum mater filiorum 20 20–28: Mc 10,35–45.
Zebedaei cum filiis suis, adorans et petens 10,2.
aliquid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis? 21 19,28.

---

11 patrem fam.
16 > sunt enim | vero] autem
19 deludendum

Ait illi: Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus
ad dexteram tuam, et unus ad sinistram in
26,39. J 18,11. 22 regno tuo. Respondens autem Iesus, dixit:
Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem,
quem ego bibiturus sum? Dicunt ei: Possu-
Act 12,2. Ap 1,9. 23 mus. Ait illis: Calicem quidem meum bibe-
tis: sedere autem ad dexteram meam vel si-
nistram non est meum dare vobis, sed quibus
L 22,24–26. 24 paratum est a Patre meo. Et audientes de- 203/2
cem, indignati sunt de duobus fratribus.
25 Iesus autem vocavit eos ad se, et ait: Scitis
quia principes gentium dominantur eorum:
et qui maiores sunt, potestatem exercent
23,11. 26 in eos. Non ita erit inter vos: sed qui-
cumque voluerit inter vos maior fieri, sit
Mc 9,35. 27 vester minister: et qui voluerit inter vos
L 22,27. Ph 2,7. 1 T 2,6. 28 primus esse, erit vester servus. sicut filius 204/4
hominis non venit ministrari, sed ministrare,
et dare animam suam, redemptionem pro
29–34: multis.
Mc 10,46–52. L 18,35–43. 29 Et egredientibus illis ab Iericho, se- 205/2
15,22. 30 cuta est eum turba multa, et ecce duo
caeci sedentes secus viam, audierunt,
quia Iesus transiret: et clamaverunt,
dicentes: Domine miserere nostri, fili
31 David. Turba autem increpabat eos ut

---

23 vel] et
28 𝔖 in redempt.
29 hiericho *etc*

λέγει αὐτῷ· εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί
μου εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ
βασιλείᾳ σου. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐκ 22 26,39. J 18,11.
οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον
ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; λέγουσιν αὐτῷ· δυνάμεθα.
λέγει αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, τὸ δὲ 23 Act 12,2. Ap 1,9.
καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν
ἐμὸν τοῦτο δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ
πατρός μου. καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν 24 L 22,24–26.
περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλε- 25
σάμενος αὐτοὺς εἶπεν· οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν
ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατ-
εξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως ἐστὶν ἐν ὑμῖν· 26 23,11. 1 K 9,19.
ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔσται
ὑμῶν διάκονος, καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι 27 Mc 9,35.
πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος· ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ 28 Ps 49,8.
ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακο- Is 53,10 ss. L 22,27.
νῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ Ph 2,7. 1 T 2,6
πολλῶν.

Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἰερειχὼ ἠκο- 29 29–34: Mc 10,46–52.
λούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ 30 L 18,35–43.
καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς 15,22.
παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς,
υἱὸς Δαυείδ. ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα 31

---

21 λεγει αυτω : **h** *η δε ειπεν* *23 και* : **hW** *η* | **HR**— *τουτο* *24* **T** *ακουσαντες δε οι* *26 εστιν* : **RT** *εσται* | **H** *αν* | **hW** *μεγας εν υμιν* *27 εν υμιν ειν.* : **hW** *ειναι υμων* | **W** *εστω* *28* **fin** **h**^{r} + *υμεις δε ζητειτε εκ μικρου αυξησαι και εκ μειζονος ελαττον ειναι. εισερχομενοι δε και παρακληθεντες δειπνησαι μη ανακλινεσθε εις τους εξεχοντας τοπους, μη ποτε ενδοξοτερος σου επελθη και προσελθων ο δειπνοκλητωρ ειπη σοι Ετι κατω χωρει, και καταισχυνθηση. εαν δε αναπεσης εις τον ηττονα τοπον και επελθη σου ηττων, ερει σοι ο δειπνοκλητωρ Συναγε ετι ανω, και εσται σοι τουτο χρησιμον.* *30* **T**— *κυριε* | **hT** *υιε,* *it 31* — L 14,8–10.

---

22 πινειν : + *η το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι,* *it 23* + *και το β. ο ε. β. βαπτισθησεσθε* ϛ *23* (·*ἄλλοις 225 d*) *24 ηρξαντο αγανακτειν* א *26.27 εσται* : *εστω* ϛ — L 12,50.

σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μεῖζον ἔκραξαν λέγοντες· κύριε,
32 *ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυείδ. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς*
ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· τί θέλετε ποιήσω
33 *ὑμῖν; λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφ-*
34 *θαλμοὶ ἡμῶν. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο*
τῶν ὀμμάτων αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν καὶ
ἠκολούθησαν αὐτῷ.

1–9: Mc 11,1–10. L 19,29–38. J 12,12–16. 21 *Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον* 45
εἰς Βηθφαγὴ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε Ἰησοῦς 206
2 *ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς ˈλέγων αὐτοῖς· πορεύεσθε*
εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθὺς
εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς·
26,18. 3 *λύσαντες ἀγάγετέ μοι. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι,*
ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθὺς δὲ
4 *ἀποστελεῖ αὐτούς. Τοῦτο δὲ γέγονεν ἵνα πληρωθῇ* 20
τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος·

Is 62,11. Zch 9,9. 5 **εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών·**
ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι
πραῢς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον
καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.

6 *πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς* 20
7 *συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ˈἤγαγον τὴν ὄνον καὶ*
τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν τὰ ἱμάτια,
2 Rg 9,13. 8 *καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος*
ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ
ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἐστρών-

---

32 H [o] *33* fin h[r1] + Quibus dixit Jesus Creditis posse me hoc facere? qui responderunt ei Ita, Domine [2v] + et videamus te *34* W *αυτ. τ. ομματ.* 21,*1* R *Βηθφαγῆ* | W *ο Ιησ.* *2* RW *ευθεως* | h *αγετε* *6* T *προσεταξεν* *8* *εστρωννυον* : T *εστρωσαν*

---

34 οφθαλμων ς | ανεβλ. : + αυτων οι οφθαλμοι ς 21,*1 ηγγισεν C*[3] | *ηλθεν* ℵ**C*[3] | *εις 3*[o] : *προς ς* *3 τι : τι ποιειτε Dal* | *αποστελλει Cpl* *4 δε : + ολον Bς* *5 — υιον* ℵ[2] | *υποζυγιον* *7 αυτων 1*[o] : *αυτον* | *εκαθητο D εκαθισαν* ℵ* *επεκαθισαν* ℵ[3] | *αυτων 2*[o] : *αυτου D* : *αυτον* ℵ[3]

tacerent. At illi magis clamabant, dicentes:
Domine, miserere nostri, fili David. Et stetit 32
Iesus, et vocavit eos, et ait: Quid vultis ut
faciam vobis? Dicunt illi: Domine, ut ape- 33
riantur oculi nostri. Misertus autem eorum 34
Iesus, tetigit oculos eorum. Et confestim
viderunt, et secuti sunt eum.

1–11:
206/2 Et cum appropinquassent Ierosolymis, et 21 Mc 11,1–10. L 19,29–38.
venissent Bethphage ad Montem oliveti: tunc J 12,12–19.
Iesus misit duos discipulos, ¹ dicens eis: Ite 2
in castellum, quod contra vos est, et statim
invenietis asinam alligatam, et pullum cum
ea: solvite, et adducite mihi: ¹ et siquis vobis 3 26,18.
aliquid dixerit, dicite quia Dominus his opus
207/7 habet: et confestim dimittet eos. Hoc autem 4
totum factum est, ut adimpleretur quod dictum
est per Prophetam dicentem:

Dicite filiae Sion: 5 Zch 9,9. Is 62,11.
Ecce rex tuus venit tibi
mansuetus, sedens super asinam,
et pullum filium subiugalis.

208/2 Euntes autem discipuli, fecerunt sicut 6
praecepit illis Iesus. Et adduxerunt asi- 7
nam, et pullum: et imposuerunt super
eos vestimenta sua, et eum desuper se-
dere fecerunt. Plurima autem turba stra- 8 2 Rg 9,13.
verunt vestimenta sua in via: alii autem
caedebant ramos de arboribus, et sterne-

21,*1* bethfage
4 — totum | impleretur
5 et sedens
7 sup. eis

Ps 118,25.26. 2 Sm 14,4. 9 bant in via: turbae autem, quae praecedebant, 209/1
et quae sequebantur, clamabant, dicentes:
Hosanna filio David:
benedictus, qui venit in nomine Domini:
hosanna in altissimis.
10 Et cum intrasset Ierosolymam, commota est 210/10
46. 11 universa civitas, dicens: Quis est hic? Po-
puli autem dicebant: Hic est Iesus propheta
a Nazareth Galilaeae.

12–22: Mc 11,11–24. L 19,45–48. J 2,14–16. 12 Et intravit Iesus in templum Dei, et 211/1
eiiciebat omnes vendentes, et ementes in
templo, et mensas numulariorum, et cathedras
Is 56,7. Jr 7,11. 13 vendentium columbas evertit: et dicit eis:
Scriptum est: Domus mea domus orationis
vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam
14 latronum. Et accesserunt ad eum caeci, et 212/10
Ps 118,25. 15 claudi in templo: et sanavit eos. Videntes 213/5
autem principes sacerdotum, et Scribae mira-
bilia, quae fecit, et pueros clamantes in
templo, et dicentes: Hosanna filio David:
Ps 8,3. 16 indignati sunt, ' et dixerunt ei: Audis quid
isti dicunt? Iesus autem dixit eis: Utique.
numquam legistis: Quia ex ore infantium, et
17 lactentium perfecisti laudem? Et relictis illis, 214/6
abiit foras extra Civitatem in Bethaniam:
ibique mansit.
18 Mane autem revertens in Civitatem, esuriit.
L 13,6. 19 Et videns fici arborem unam secus viam, venit
ad eam: et nihil invenit in ea nisi folia tan-
tum, et ait illi: Numquam ex te fructus nas-
catur in sempiternum. Et arefacta est continuo

---

9 osanna *bis* | venturus est
12 nummular. *15* osanna
16 dicant | dicit | lactantium

νυον ἐν τῇ ὁδῷ. οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες αὐτὸν 9 Ps 118,25.26. 2 Sm 14,4. 23,39.
καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες·
ὡσαννὰ *τῷ υἱῷ Δαυείδ·*
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου·
ὡσαννὰ *ἐν τοῖς ὑψίστοις.*
καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἰεροσόλυμα ἐσείσθη 10
πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· τίς ἐστιν οὗτος; οἱ δὲ 11 46.
ὄχλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς ὁ
ἀπὸ Ναζαρὲθ τῆς Γαλιλαίας.

Καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ 12 12—22: Mc 11,11—24. L 19,45—48. J 2,14—16.
ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγορά-
ζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολ-
λυβιστῶν κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν
πωλούντων τὰς περιστεράς, καὶ λέγει αὐτοῖς· 13 Is 56,7. Jr 7,11.
γέγραπται· **ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσε-**
ται, *ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε* **σπήλαιον λῃστῶν.** *Καὶ* 14 11,5.
προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ,
καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς 15 Ps 118,25.
καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν καὶ
τοὺς παῖδας τοὺς κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέ-
γοντας· **ὡσαννὰ** *τῷ υἱῷ Δαυείδ, ἠγανάκτησαν, ⁱ καὶ* 16 Ps 8,3.
εἶπαν αὐτῷ· ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ
Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι
ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω
αἶνον; *Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς* 17
πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.
Πρωῒ δὲ ἐπαναγαγὼν εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασεν. 18
καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' 19 L 13,6.
αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα
μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ· οὐ μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς
γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα

---

9 T *ὡσαννα bis, it 15* *12 ιερον* : ⊣ h[r] ⊢ [R] T + *του θεου*
17 fin : h[r] + et docebat eos de regno Dei *18* h *επαναγων*

---

9 — *αυτον* ϛ *11 οχλοι* : *πολλοι* *13 εποιησατε* **D**ϛ
16 ακουεις : pr *ουκ* **Fa** *18 παραγων*

20 ἡ συκῆ. καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν
λέγοντες· πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;
17,20. L 17,6. 21 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω 21
ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ
μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει
τούτῳ εἴπητε· ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν,
22 γενήσεται· καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσ- 21
ευχῇ πιστεύοντες λήμψεσθε.
23—27: Mc 11,27—33. L 20,1—8. J 2,18. 23 Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερὸν προσῆλθον 48
αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι 21
τοῦ λαοῦ λέγοντες· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς;
24 καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ˡ ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐρωτήσω ὑμᾶς
κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν
32. J 1,25. 33. L 15,18.21. 25 ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ· τὸ βάπτισμα
τὸ Ἰωάνου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώ-
πων; οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες·
ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· διὰ τί οὖν
46; 14,5. 26 οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀν-
θρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ὡς
27 προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάνην. καὶ ἀποκριθέντες
τῷ Ἰησοῦ εἶπαν· οὐκ οἴδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ
αὐτός· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
L 15,11. 28 ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα 49
δύο· προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν· τέκνον, ὕπαγε 21
7,21. 29 σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι. ὁ δὲ ἀπο-
30 κριθεὶς εἶπεν· ἐγὼ κύριε, καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. προσ-
ελθὼν δὲ τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀπο-

---

23 H *προσηλθαν* *24* H [*δε*] *25* *εν* : hRT *παρ* *27* R *ειπον* *28* hW *δυο τεκνα* | *προσελθ.* : hRW pr *και* | h *αμπ. μου* *29—31* RT *ου θελω, ... απηλθεν ... εγω, ... ουκ απηλθεν ... ο πρωτος* (sic et h^{s1}, h^{s1e} *ο εσχατος*) *30* *δευτερω* : T *ετερω*

---

26 *ειχον* *1* *28* *ανθρ.* : + *τις* *C*

ficulnea. Et videntes discipuli, mirati sunt, 20
215/6 dicentes: Quomodo continuo aruit? Respon- 21 17,20.
dens autem Iesus, ait eis: Amen dico vobis,
si habueritis fidem, et non haesitaveritis, non
solum de ficulnea facietis, sed et si monti
huic dixeritis, Tolle, et iacta te in mare, fiet.
216/4 Et omnia quaecumque petieritis in oratione 22
credentes, accipietis.
217/2 Et cum venisset in templum, accesserunt 23 23–27: Mc 11,27–33.
ad eum docentem, principes sacerdotum, et L 20,1–8.
seniores populi, dicentes: In qua potestate J 2,18.
haec facis? Et quis tibi dedit hanc potesta-
tem? Respondens Iesus dixit eis: Interro- 24
gabo vos et ego unum sermonem: quem si
dixeritis mihi, et ego vobis dicam in qua
potestate haec facio. Baptismus Ioannis unde 25 J 1,25.
erat? e caelo, an ex hominibus? At illi
cogitabant inter se, dicentes: Si dixerimus,
e caelo, dicet nobis: Quare ergo non credi-
distis illi? Si autem dixerimus, ex homini- 26 14,5.
bus, timemus turbam: omnes enim habebant
Ioannem sicut prophetam. Et respondentes 27
Iesu, dixerunt: Nescimus. Ait illis et ipse:
Nec ego dico vobis in qua potestate haec facio.
218/10 Quid autem vobis videtur? Homo quidam 28
habebat duos filios, et accedens ad primum,
dixit: Fili, vade hodie, operare in vinea mea.
Ille autem respondens, ait: Nolo. Postea 29 7,21.
autem, poenitentia motus, abiit. Accedens 30
autem ad alterum, dixit similiter. At ille re-

---

24 eis] illis
25 baptismum | (𝔈 *inc.* v. *26* Si dixerimus)
26 habent
27 faciam
28 — quidam

L 18,14. 31 spondens, ait: Eo, domine, et non ivit. quis
ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt
ei: Primus. Dicit illis Iesus: Amen dico
vobis, quia publicani, et meretrices praece-
L 7,29. 32 dent vos in regnum Dei. Venit enim ad vos
Ioannes in via iustitiae, et non credidistis ei.
publicani autem, et meretrices crediderunt ei:
vos autem videntes nec poenitentiam habuistis
postea, ut crederetis ei.

33–46: Mc 12,1–12. L 20,9–19. 25,14. Is 5,1.2.

33 Aliam parabolam audite: Homo erat pater- 219/2
familias, qui plantavit vineam, et sepem cir-
cumdedit ei, et fodit in ea torcular, et aedi-
ficavit turrim, et locavit eam agricolis, et
34 peregre profectus est. Cum autem tempus
fructuum appropinquasset, misit servos suos
35 ad agricolas, ut acciperent fructus eius. Et
agricolae, apprehensis servis eius, alium ce-
ciderunt, alium occiderunt, alium vero lapida-
36 verunt. Iterum misit alios servos plures prio-
37 ribus, et fecerunt illis similiter. Novissime
autem misit ad eos filium suum, dicens: Vere-
27,18. 38 buntur filium meum. Agricolae autem videntes
filium, dixerunt intra se: Hic est heres, venite,
occidamus eum, et habebimus hereditatem eius.
39 Et apprehensum eum eiecerunt extra vineam,
40 et occiderunt. Cum ergo venerit dominus vi-
41 neae, quid faciet agricolis illis? Aiunt illi:
Malos male perdet: et vineam suam locabit
aliis agricolis, qui reddant ei fructum tempo-
Ps 118,22.23. Act 4,11. 42 ribus suis. Dicit illis Iesus: Numquam legistis
R 9,33. 1 P 2,6–8. in Scripturis:

---

31 — ei | praecedunt
33 pater fam. | saepe | turrem
37 vereb.] 𝔖 + forte
41 — suam

κριθεὶς εἶπεν· οὐ θέλω, ὕστερον μεταμεληθεὶς
ἀπῆλθεν. τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ 31 L 18,14.
πατρός; λέγουσιν· ὁ ὕστερος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προ-
άγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ἦλθεν 32 25. L 3,12; 7,29 s.
γὰρ Ἰωάνης πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ 2 P 2,21.
οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ
πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ
μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. Ἄλλην 33 33–46: Mc 12,1–12.
παραβολὴν ἀκούσατε. Ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης L 20,9–19.
ὅστις ***ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περι-*** 25,14. Is 5,1.2.
έθηκεν καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ᾠκοδόμησεν
πύργον, *καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδή-*
μησεν. ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, 34
ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς
λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. καὶ λαβόντες οἱ 35
γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν
δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. πάλιν ἀπ- 36
έστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων,
καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ὕστερον δὲ ἀπ- 37
έστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων· ἐντρα-
πήσονται τὸν υἱόν μου. οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες 38 27,18.
τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ κληρο- J 1,11.
νόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ σχῶμεν τὴν
κληρονομίαν αὐτοῦ· καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον 39 H 13,12 s.
ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. ὅταν οὖν 40
ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς
γεωργοῖς ἐκείνοις; λέγουσιν αὐτῷ· κακοὺς κακῶς 41
ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται
ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς
καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. λέγει αὐτοῖς ὁ 42 Ps 118,22.23. Act 4,11.
Ἰησοῦς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· R 9,33. 1 P 2,6–8.

---

31 h[s] *cj — λεγουσιν· ο υστερος* *32 ουδε* : T *ου*

---

32 — ουδε *33 ανθρ.* : + *τις* ς *38 κατασχωμεν* ς

λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη,
καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;
43 διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ
βασιλεία τοῦ θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι
Dn 2,34.35. 44.45. 44 τοὺς καρποὺς αὐτῆς. [καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον
τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικ-
45 μήσει αὐτόν.] Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ
οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι
11.26. 46 περὶ αὐτῶν λέγει· καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι
ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ εἰς προφήτην
2–10: 22 αὐτὸν εἶχον. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν
L 14,16–24. 2 εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λέγων· ὡμοιώθη ἡ
18,23. J 3,29. Ap 19,7. βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις
3 ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ. καὶ ἀπέστειλεν
τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς
21,36. 4 τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. πάλιν
ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων· εἴπατε τοῖς
κεκλημένοις· ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμακα, οἱ
ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα
H 2,3. 5 ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. οἱ δὲ ἀμελήσαντες
ἀπῆλθον, ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὃς δὲ ἐπὶ
23,37. 6 τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες
18,34; 24,2. 7 τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. ὁ δὲ
βασιλεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα
αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν
Act 13,46. 8 πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. τότε λέγει τοῖς δούλοις
αὐτοῦ· ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλη-
13,47; 21,43. 9 μένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι· πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς
διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἐὰν εὕρητε καλέ-
10 σατε εἰς τοὺς γάμους. καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι

---

43 **hW— *οτι*** [44] **W—T** 45 **hT** ***Ακουσαντες δε***

---

46 τον οχλον **ℵ*** | ***εις : ως*** ***D*ς** **22**,*4* ***ητοιμασα*** **ς** ***-σται al***
5 επι : εις **ς** ***7 και ακουσας ο βασιλευς εκεινος*** ***C*** | ***το στρατευμα***

Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes,
hic factus est in caput anguli?
A Domino factum est istud,
et est mirabile in oculis nostris:

ideo dico vobis, quia auferetur a vobis regnum 43
Dei, et dabitur genti facienti fructus eius. Et 44 Dn 2,34.35.
qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: 44.45.
220/1 super quem vero ceciderit, conteret eum. Et 45
cum audissent principes sacerdotum, et Phari-
saei parabolas eius, cognoverunt quòd de ipsis
diceret. Et quaerentes eum tenere, timuerunt 46 11.
turbas: quoniam sicut prophetam eum habe-
221/5 bant. Et respondens Iesus, dixit iterum in 22 2–10: L 14,16–24.
parabolis eis, dicens: Simile factum est regnum 2 J 3,29.
caelorum homini regi, qui fecit nuptias filio
suo. Et misit servos suos vocare invitatos 3
ad nuptias, et nolebant venire. Iterum misit 4 21,36.
alios servos, dicens: Dicite invitatis: Ecce
prandium meum paravi, tauri mei, et altilia
occisa sunt, et omnia parata: venite ad
nuptias. Illi autem neglexerunt: et abierunt, 5
alius in villam suam, alius vero ad negotia-
tionem suam: reliqui vero tenuerunt servos 6 23,37.
eius, et contumeliis affectos occiderunt. Rex 7 24,2.
autem cum audisset, iratus est: et missis
exercitibus suis, perdidit homicidas illos, et
civitatem illorum succendit. Tunc ait servis 8
suis: Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui
invitati erant, non fuerunt digni. ite ergo 9 13,47; 21,43.
ad exitus viarum, et quoscumque invene-
ritis, vocate ad nuptias. Et egressi servi 10

22,*4* — sunt
6 contumelia | adfect-

eius in vias, congregaverunt omnes, quos in-
venerunt, malos et bonos: et impletae sunt
11 nuptiae discumbentium. Intravit autem rex 222/10
ut videret discumbentes, et vidit ibi hominem
12 non vestitum veste nuptiali. Et ait illi: Amice,
quomodo huc intrasti non habens vestem
8,12. 13 nuptialem? At ille obmutuit. ˈ Tunc dixit
rex ministris: Ligatis manibus, et pedibus
eius, mittite eum in tenebras exteriores: ibi
14 erit fletus, et stridor dentium. Multi enim
15–22: Mc 12,13–17. sunt vocati, pauci vero electi.
L 20,20–26. J 8,6. 15 Tunc abeuntes Pharisaei, consilium inie- 223/2
Mc 3,6. J 3,2. 16 runt ut caperent eum in sermone. Et mittunt
ei discipulos suos cum Herodianis dicentes:
Magister, scimus quia verax es, et viam Dei
in veritate doces, et non est tibi cura de
aliquo: non enim respicis personam hominum:
17 dic ergo nobis quid tibi videtur, licet censum
18 dare Caesari, an non? Cognita autem Iesus
nequitia eorum, ait: Quid me tentatis hypo-
19 critae? ˈ ostendite mihi numisma census. At
20 illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis Iesus:
R 13,7. 21 Cuius est imago haec, et superscriptio? ˈ Di-
cunt ei: Caesaris. Tunc ait illis: Reddite
ergo quae sunt Caesaris, Caesari: et quae
J 8,9. 22 sunt Dei, Deo. Et audientes mirati sunt, et
23–33: relicto eo abierunt.
Mc 12,18–27. L 20,27–40. 23 In illo die accesserunt ad eum Sad-
Act 23,6.8. ducaei, qui dicunt non esse resurrec-
Gn 38,8. Dt 25,5.6. 24 tionem: et interrogaverunt eum, ˈ dicen-
tes: Magister, Moyses dixit: Si quis mor-
tuus fuerit non habens filium, ut ducat

13 > pedib. eius et man.
14 enim] autem
17 videatur | dari
19 nomisma *20* suprascriptio

ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας οὓς εὗρον,
πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ νυμφὼν
ἀνακειμένων. εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι 11
τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐν-
δεδυμένον ἔνδυμα γάμου· ˈ καὶ λέγει αὐτῷ· ἑταῖρε, 12
πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ
ἐφιμώθη. τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν τοῖς διακόνοις· 13 8,12. Ps 112,10.
δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἐκβάλετε αὐτὸν
εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Πολλοὶ γάρ εἰσιν 14
κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.
Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον 15 15–22: Mc 12,13–17. L 20,20–26. J 8,6.
ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. καὶ 16 Mc 3,6. J 3,2.
ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ
τῶν Ἡρῳδιανῶν λέγοντας· διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι
ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ
διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ
βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων· εἰπὸν οὖν ἡμῖν, 17
τί σοι δοκεῖ; ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ;
γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν· 18
τί με πειράζετε, ὑποκριταί; ἐπιδείξατέ μοι τὸ 19
νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ
δηνάριον. καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη 20
καὶ ἡ ἐπιγραφή; ˈ λέγουσιν· Καίσαρος. τότε λέγει 21 R 13,7.
αὐτοῖς· ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ
τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, 22 J 8,9.
καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν.
Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδου- 23 23–33: Mc 12,18–27. L 20,27–40.
καῖοι, λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώ- Act 23,6.8.
τησαν αὐτὸν ˈ λέγοντες· διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν· 24 Dt 25,5.6. Gn 38,8.
ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ

12 h^r— *εταιρε* *17* RW *ειπε* | H *δοκει·* *20* *αυτοις* : hT+ *ο Ιησους* *22* W *απηλθον*

10 νυμφων : γαμος ς *12 ηλθες* *13 αρατε αυτον ποδων και χειρων και* *23 λεγοντ.* : pr *οι* ς *24 τεκνα* : + *ινα*

ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει
25 **σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.** ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν
ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γήμας ἐτελεύτησεν,
καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
26 τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ
27 τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέ-
28 θανεν ἡ γυνή. ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν τίνος τῶν
1 K 15,34. 29 ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πλανᾶσθε μὴ
εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ.
30 ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται,
31 ἀλλ' ὡς ἄγγελοι ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσιν. περὶ δὲ τῆς
ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν
8,11. 17,3. Ex 3,6. 32 ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος· **ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς**
4 Mcc 7,19; 16,25. **Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ;** οὐκ
7,28. 33 ἔστιν [ὁ] θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. καὶ ἀκούσαν-
τες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.
34–40: Mc 12,28–31. 34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς
L 10,25–28. 35 Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, ˡκαὶ ἐπηρώ-
36 τησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτόν· δι-
Dt 6,5. 37 δάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; ὁ δὲ
ἔφη αὐτῷ· **ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ**
τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν
38 **ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου.** αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ
Lv 19,18. 39 πρώτη ἐντολή. δευτέρα ὁμοία αὐτῇ· **ἀγαπήσεις**
7,12. R 13,10. G 5,14. 40 **τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.** ἐν ταύταις ταῖς
δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ
41–46: προφῆται.
Mc 12,35–37. L 20,41–44. 41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν
J 7,42. 42 αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς ˡ λέγων· τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ
τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστιν; λέγουσιν αὐτῷ·

---

30 αγγελοι : **T**+ *θεου* *32* [o] : **RW—T** *34* **H** *αυτο.*
37 **H**— *τη* 1° *39 δευτερα* : **R**+ *δε* | *ομοια αὐτῇ* (*sic et* h[1]) :
ℋ *ομοια αὕτη* h[2]**W** *ομοιως*

---

24 — την γυν. αυτ. *25 γαμησας* ***Dς*** *27 η* : **pr** *και*
30 εκγαμιζονται ***ς*** *34 επ αυτον*

frater eius uxorem illius, et suscitet semen
fratri suo. Erant autem apud nos septem 25
fratres: et primus, uxore ducta, defunctus
est: et non habens semen, reliquit uxorem
suam fratri suo. Similiter secundus, et ter- 26
tius usque ad septimum. Novissime autem 27
omnium et mulier defuncta est. In resurrec- 28
tione ergo cuius erit de septem uxor? omnes
enim habuerunt eam. Respondens autem Iesus, 29
ait illis: Erratis nescientes Scripturas, neque
virtutem Dei. In resurrectione enim neque 30
nubent, neque nubentur: sed erunt sicut angeli
Dei in caelo. De resurrectione autem mor- 31
tuorum non legistis quod dictum est a Deo
dicente vobis: Ego sum Deus Abraham, et 32 8,11. Ex 3,6.
Deus Isaac, et Deus Iacob? Non est Deus
mortuorum, sed viventium. Et audientes 33 7,28.
turbae, mirabantur in doctrina eius.
224/6 Pharisaei autem audientes quòd silentium 34 34–40: Mc 12,28–31. L 10,25–28.
imposuisset Sadducaeis, convenerunt in unum:
et interrogavit eum unus ex eis legis doctor, 35
tentans eum: Magister, quod est mandatum 36
magnum in Lege? Ait illi Iesus: Diliges 37 Dt 6,5.
Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et
in tota anima tua, et in tota mente tua. Hoc 38
est maximum, et primum mandatum. Secun- 39 Lv 19,18.
dum autem simile est huic: Diliges proxi-
mum tuum, sicut teipsum. In his duobus 40 7,12. R 13,10. G 5,14.
mandatis universa lex pendet, et prophe-
225/2 tae. Congregatis autem Pharisaeis, inter- 41 41–46: Mc 12,35–37. L 20,41–44.
rogavit eos Iesus, ' dicens: Quid vobis vide- 42 J 7,42.
tur de Christo? cuius filius est? Dicunt ei:

---

30 sunt
37 ex] in

43 David. Ait illis: Quomodo ergo David in
spiritu vocat eum Dominum, dicens:
26,64. Ps 110,1. 44 Dixit Dominus Domino meo: sede a dextris
Act 2,34 s. meis,
donec ponam inimicos tuos scabellum pedum
tuorum?
45 Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo
46 filius eius est? et nemo poterat ei respon- 226/2
dere verbum: neque ausus fuit quisquam ex
Mc 12,38–40. illa die eum amplius interrogare.
L 20,45–47. L 11,39–52. 23 Tunc Iesus locutus est ad turbas, et ad 227/10
2 discipulos suos, ¹ dicens: Super cathedram
Ml 2,7.8. 3 Moysi sederunt Scribae, et Pharisaei. Omnia
ergo quaecumque dixerint vobis, servate, et
facite: secundum opera vero eorum nolite
4 facere: dicunt enim, et non faciunt. Alligant 228/5
enim onera gravia, et importabilia, et im-
ponunt in humeros hominum: digito autem
6,1. Ex 13,9. 5 suo nolunt ea movere. Omnia vero opera sua 229/2
Nu 15,38.39. faciunt ut videantur ab hominibus: dilatant
enim phylacteria sua, et magnificant fimbrias.
L 14,7. 6,5. J 5,44. 6 Amant autem primos recubitus in coenis, et
7 primas cathedras in synagogis, et saluta-
tiones in foro, et vocari ab hominibus Rabbi.
8 Vos autem nolite vocari Rabbi. unus est enim 230/10
Magister vester, omnes autem vos fratres
9 estis. Et patrem nolite vocare vobis super
terram: unus est enim Pater vester, qui in
10 caelis est. Nec vocemini magistri: quia Ma-
20,26.27. 11 gister vester unus est, Christus. Qui maior 231/5
Prv 29,23. 12 est vestrum, erit minister vester. Qui autem
Iob 22,29. Ez 21,31. L 18,14. 1 P 5,5.

---

44 scabillum *46* > resp. ei
23,*4* enim] autem | inport- | umeros
6 caenis *etc*
8.9 > enim est

τοῦ Δαυείδ. λέγει αὐτοῖς· πῶς οὖν Δαυεὶδ ἐν 43
πνεύματι καλεῖ αὐτὸν κύριον λέγων·
εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου 44 26,64. Ps 110,1. Act 2,34 s. H 1,13. Ap 3,21.
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν
ποδῶν σου;
εἰ οὖν Δαυεὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ 45
ἐστιν; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον 46
οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπε-
ρωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.
Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς 23 Mc 12,38–40. L 20,45–47.
μαθηταῖς αὐτοῦ ¹ λέγων· ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας 2 L 11,39–52.
ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. πάντα 3 Ml 2,7.8.
οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ποιήσατε καὶ τηρεῖτε,
κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσιν γὰρ
καὶ οὐ ποιοῦσιν. δεσμεύουσιν δὲ φορτία βαρέα 4 11,28.30. Act 15,10.28.
καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων,
αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι
αὐτά. πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς 5 6,1. Ex 13,9. Nu 15,38.39.
τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσιν γὰρ
τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσιν τὰ κρά-
σπεδα, φιλοῦσιν δὲ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς 6 L 14,7. 6,5.
δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συνα-
γωγαῖς ¹ καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ 7
καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββεί. ὑμεῖς 8
δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββεί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ
διδάσκαλος, πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. καὶ 9
πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν
ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος. μηδὲ κληθῆτε καθη- 10
γηταί, ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν ἐστιν εἷς ὁ Χριστός. ὁ 11 20,26.27.
δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. Ὅστις δὲ 12 Prv 29,23. Job 22,29. Ez 21,31. L 18,14. 1 P 5,5 s.

---

43 hT κ. κυριον αυτον 44 fin T. 23,1 H [o] 3 R αν 4 βαρεα : h [R] W + και δυσβαστακτα

---

44 υποποδιον ϛ 46 ημερας : ωρας 23,3 υμιν : + τηρειν ϛ 5 κρασπεδα : + των ιματιων αυτων ϛ 7 ραββει ραββει **D**ϛ 8 διδασκ. : καθηγητης **D**ϛ + ο χριστος ϛ 11 εστω **G**

ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπει-
16,19. 13 *νώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμ-*
L 11,52; 13,25. *ματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν*
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων·
ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους
15 *ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ*
Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν
καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν
γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον
15,14. 16 *ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες· ὃς*
ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ
17 *ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. μωροὶ καὶ τυφλοί,*
τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάσας
18 *τὸν χρυσόν; καί· ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ,*
οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω
Ex 29,37. 19 *αὐτοῦ, ὀφείλει. τυφλοί, τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ*
20 *θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; ὁ οὖν ὀμόσας*
ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι
21 *τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει*
5,34. 22 *ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν· καὶ ὁ*
ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ
Lv 27,30. Mch 6,8. 23 *θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. Οὐαὶ*
12,7. L 12,57. *ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι*
J 7,24. 1 T 1,5. *ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ*
κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου,
τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα δὲ
16; 15,14. 24 *ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ ἀφεῖναι. ὁδηγοὶ τυφλοί,*
οἱ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον κατα-
Mc 7,4. 25 *πίνοντες. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι*
ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ πο-

---

13 fin h[r1] + *(v. 14) Ουαι υμιν γραμματεις και Φαρισαιοι*
Mc 12,40. *υποκριται, οτι κατεσθιετε τας οικιας των χηρων και προφασει*
L 20,47. *μακρα προσευχομενοι· δια τουτο λημψεσθε περισσοτερον*
κριμα ς[e] h[r2] *Ουαι δε etc post* 12 fin ς *19 τυφλοι* : h pr *μωροι και*
21 h *κατοικησαντι* *23* T— *δε* | W *αφιεναι* *24* HR— *οι*

---

15 ινα ποιησητε *17 αγιαζων* ς *23 βαρυτ.* : *βαρεα 1al* |
τον ελεον ς

se exaltaverit, humiliabitur: et qui se humi-
232/5 liaverit, exaltabitur. Vae autem vobis Scri- 13
bae, et Pharisaei hypocritae: quia clauditis
regnum caelorum ante homines. vos enim non
intratis, nec introeuntes sinitis intrare. Vae 14
vobis Scribae, et Pharisaei hypocritae: quia
comeditis domos viduarum, orationes longas
orantes: propter hoc amplius accipietis iudi-
233/10 cium. Vae vobis Scribae, et Pharisaei hypo- 15
critae: quia circuitis mare, et aridam, ut fa-
ciatis unum proselytum: et cum fuerit factus,
facitis eum filium gehennae duplo quàm vos.
Vae vobis duces caeci, qui dicitis: Quicumque 16 15,14.
iuraverit per templum, nihil est: qui autem
iuraverit in auro templi, debet. Stulti, et 17
caeci: Quid enim maius est, aurum, an
templum, quod sanctificat aurum? Et qui- 18
cumque iuraverit in altari, nihil est: qui-
cumque autem iuraverit in dono, quod est
super illud, debet. Caeci: Quid enim maius 19 Ex 29,37.
est, donum, an altare, quod sanctificat donum?
Qui ergo iurat in altari, iurat in eo, et in 20
omnibus, quae super illud sunt. et quicumque 21
iuraverit in templo, iurat in illo, et in eo, qui
habitat in ipso: et qui iurat in caelo, iurat 22 5,34.
in throno Dei, et in eo, qui sedet super eum.
234/5 Vae vobis Scribae, et Pharisaei hypocritae: 23 Lv 27,30. Mch 6,8.
qui decimatis mentham, et anethum, et cy-
minum, et reliquistis quae graviora sunt legis,
iudicium, et misericordiam, et fidem. haec
235/10 oportuit facere, et illa non omittere. Duces 24
caeci, excolantes culicem, camelum autem
236/5 glutientes. Vae vobis Scribae, et Pharisaei 25 Mc 7,4.
hypocritae, quia mundatis quod deforis est ca-

14 om vers. *21* quicumque] qui | inhabitat *23* 𝔖 hypochritae | quia | mentam *25* quia] 𝔖 qui

licis, et paropsidis: intus autem pleni estis
Tt 1,15. 26 rapina, et immunditia. Pharisaee caece, munda
J 9,40. prius quod intus est calicis, et paropsidis, ut
Act 23,3. 27 fiat id, quod deforis est, mundum. Vae vobis 237/5
Scribae, et Pharisaei hypocritae: quia similes
estis sepulchris dealbatis, quae aforis parent
hominibus speciosa, intus vero plena sunt
L 16,15. 28 ossibus mortuorum, et omni spurcitia. sic
et vos aforis quidem paretis hominibus iusti:
intus autem pleni estis hypocrisi, et iniqui-
29 tate. Vae vobis Scribae, et Pharisaei hypo- 238/5
critae, qui aedificatis sepulchra prophetarum,
30 et ornatis monumenta iustorum, ꜝ et dicitis:
Si fuissemus in diebus patrum nostrorum,
non essemus socii eorum in sanguine prophe-
Act 7,52. 31 tarum. itaque testimonio estis vobismetipsis,
quia filii estis eorum, qui prophetas occide-
32 runt. Et vos implete mensuram patrum vestro- 239/10
3,7. 33 rum. Serpentes genimina viperarum, quomodo
13,52. 34 fugietis a iudicio gehennae? Ideo ecce ego 240/5
10,23. mitto ad vos prophetas, et sapientes, et scri-
1 Th 2,15. bas, et ex illis occidetis, et crucifigetis, et ex
eis flagellabitis in synagogis vestris, et per-
Gn 4,8. 35 sequemini de civitate in civitatem: ut veniat
2 Chr 24,20.21. 27,25. super vos omnis sanguis iustus, qui effusus
est super terram, a sanguine Abel iusti usque
ad sanguinem Zachariae, filii Barachiae, quem
36 occidistis inter templum et altare. Amen
dico vobis, venient haec omnia super
22,6. L 13,34.35. 37 generationem istam. Ierusalem Ieru- 24/5
Act 7,59. 1 Th 2,15. salem, quae occidis prophetas, et lapidas

---

25 parapsidis *etc* | pleni sunt
26 et id

τηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμου-
σιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀκρασίας. Φαρισαῖε τυφλέ, 26 Tt 1,15. J 9,40.
καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου ἵνα
γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτοῦ καθαρόν. Οὐαὶ ὑμῖν, 27 Act 23,3.
γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρ-
ομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν
μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων
νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. οὕτως καὶ ὑμεῖς 28 L 16,15.
ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι,
ἔσωθεν δέ ἐστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.
Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, 29 10,41; 13,17.
ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ
κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, ¹καὶ λέγετε· εἰ 30
ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ
ἂν ἤμεθα αὐτῶν κοινωνοὶ ἐν τῷ αἵματι τῶν προ-
φητῶν. ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοί ἐστε 31 Act 7,52.
τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. καὶ ὑμεῖς πληρώ- 32 1 Th 2,16. Jr 26,15.
σατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ὄφεις, γεννή- 33 3,7.
ματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς
γεέννης; διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς 34 13,52.
προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· ἐξ αὐτῶν 10,23.
ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστι- 1 Th 2,15.
γώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ
πόλεως εἰς πόλιν· ὅπως ἔλθῃ ἐφʼ ὑμᾶς πᾶν αἷμα 35 Gn 4,8.
δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος 2 Chr 24,20.21. 27,25.
Ἅβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ
Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ
θυσιαστηρίου. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα 36
ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλήμ, 37 22,6. L 13,34.35. J 8,59; 10,31.
ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα Act 7,59. 1 Th 2,15. H 11,37.

---

26 ποτηρ. : HR+ *[και της παροψιδος]* *27* hW *ομοιαζετε* | *οιτινες ... γεμ.* : h[r] *εξωθεν ο ταφος φαινεται ωραιος εσωθεν δε γεμει* *30* T *κοινωνοι αυτων* *32* h *πληρωσετε* *34* h *Ιδου* *35* h[r] — *υιου Βαραχιου* *36* hW *παντα ταυτα*

---

25 ακρασ. : *ακαθαρσιας* ***66****pc* *αδικιας* ***Cpl*** *πλεονεξιας* ***M*** *26 αυτου* : *αυτων* ϛ *32* (*και υμεις* c. prc. cjg. Zahn) | *επληρωσατε* | *μετρον* : *εργον* ***28*** *35 Βαραχ.* : Jojadae Ev. sec. Hebr.

τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα
ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις ἐπι-
συνάγει τὰ νοσσία [αὐτῆς] ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ
Jr 2,5; 12,7. 1 Rg 9,7.8. 38 οὐκ ἠθελήσατε. ἰδοὺ **ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν.**
21,9. Ps 118,26. 39 λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι ἕως ἂν
εἴπητε·
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

Mc 13. L 21,5–36. 24 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο, 13(
καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ 242
L 19,44. 2 τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
αὐτοῖς· οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ κατα-
27; 23,39. 3 λυθήσεται. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους 57
τῶν ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν 24(
λέγοντες· εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ
σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ συντελείας τοῦ
4 αἰῶνος; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
24. J 5,43. Act 5,36.37. 5 βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ ἐλεύ-
1 J 2,18. 2 Th 2,9 s. σονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· ἐγώ εἰμι ὁ
Dn 2,28. 6 Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. μελλήσετε δὲ
ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ
θροεῖσθε· **δεῖ** γὰρ **γενέσθαι**, ἀλλ' οὔπω ἐστὶν τὸ
Is 19,2. 2 Chr 15,6. 7 τέλος. **ἐγερθήσεται** γὰρ **ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασι-
λεία ἐπὶ βασιλείαν**, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ σεισμοὶ
10,17.22. J 16,2. 8.9 κατὰ τόπους· πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. * τότε 2(
παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν
ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν
Dn 11,41. 10 ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ τότε **σκανδαλι-** 2
σθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν καὶ
7,15. 1 J 4,1. 11 μισήσουσιν ἀλλήλους· καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται

37 [*αυτης*] : T—W | H *ηθελησατε;* *38 υμων* : hRT+ *ερημος* *24,3* H *ειπον* | H *αιωνος.* *7 επι 1°* : T *επ* | *λιμοι* : W+ *και λοιμοι*

37 αυτην : *σε* *39 κυριου* : *θεου* *24,2* — *ου 1°* *6 γενεσθαι* : pr *παντα* ϛ

eos, qui ad te missi sunt, quoties volui con-
gregare filios tuos, quemadmodum gallina
congregat pullos suos sub alas, et noluisti?
Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. 38 Jr 22,5; 12,7. 1 Rg 9,7.8.
Dico enim vobis, non me videbitis amodo, 39 21,9. Ps 118,26.
donec dicatis:

Benedictus, qui venit in nomine Domini.

242/2 Et egressus Iesus de templo, ibat. Et 24 Mc 13. L 21,5–36.
accesserunt discipuli eius, ut ostenderent ei
aedificationes templi. Ipse autem respondens 2 L 19,44.
dixit illis: Videtis haec omnia? Amen dico
vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem,
243/2 qui non destruatur. Sedente autem eo super 3
Montem oliveti, accesserunt ad eum discipuli
secreto, dicentes: Dic nobis, quando haec
erunt? et quod signum adventus tui, et con-
summationis saeculi? Et respondens Iesus, 4
dixit eis: Videte nequis vos seducat. multi 5 24. J 5,43.
enim venient in nomine meo, dicentes: Ego Act 5,36.37. 1 J 2,18.
sum Christus: et multos seducent. Audituri 6 Dn 2,28.
enim estis praelia, et opiniones praeliorum.
Videte ne turbemini. oportet enim haec fieri,
sed nondum est finis. consurget enim gens 7
in gentem, et regnum in regnum, et erunt
pestilentiae, et fames, et terraemotus per
loca. haec autem omnia initia sunt dolorum. 8 Is 19,2. 2 Chr 15,6.
244/1 Tunc tradent vos in tribulationem, et occi- 9 10,17.22. J 16,2.
dent vos: et eritis odio omnibus gentibus
245/10 propter nomen meum. Et tunc scandaliza- 10 Dn 11,41.
buntur multi, et invicem tradent, et odio
habebunt invicem. Et multi pseudoprophetae 11 7,15. 1 J 4,1.

---

38 relinquitur
24,*2* illis] eis
6 𝔖 proel- *bis*
7 terrae mot.

2 Th 2,10. 2 T 3,1–5. 12 surgent, et seducent multos. Et quoniam
abundavit iniquitas, refrigescet charitas mul-
10,22. Ap 13,10. 13 torum. qui autem perseveraverit usque in
28,19. 10,18. 14 finem, hic salvus erit. Et praedicabitur hoc 246/6
Evangelium regni in universo orbe, in testi-
monium omnibus gentibus: et tunc veniet
Dn 9,27; 12,11. 15 consummatio. Cum ergo videritis abomina- 247/6
tionem desolationis, quae dicta est a Daniele
propheta, stantem in loco sancto, qui legit,
16 intelligat; tunc qui in Iudaea sunt, fugiant 248/2
L 17,31. 17 ad montes: et qui in tecto, non descendat
18 tollere aliquid de domo sua: et qui in agro,
19 non revertatur tollere tunicam suam. Vae 249/2
autem praegnantibus, et nutrientibus in illis
Act 1,12. 20 diebus. Orate autem ut non fiat fuga vestra 250/6
Dn 12,1. Ioel 2,2. 21 in hieme, vel sabbato. erit enim tunc tribu- 251/2
latio magna, qualis non fuit ab initio mundi
22 usque modo, neque fiet. Et nisi breviati 252/6
fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro:
sed propter electos breviabuntur dies illi.
23 Tunc siquis vobis dixerit: Ecce hic est 253/2
5.11. Dt 13,2–4. 2 Th 2,8.9. 24 Christus, aut illic: nolite credere. Surgent 254/6
enim pseudochristi, et pseudoprophetae: et
dabunt signa magna, et prodigia, ita ut in
errorem inducantur (si fieri potest) etiam
25 26 electi. Ecce praedixi vobis. *Si ergo dixerint 255/5
vobis, Ecce in deserto est, nolite exire: ecce
L 17,23.24. 27 in penetralibus, nolite credere. Sicut enim 256/5
fulgur exit ab Oriente, et paret usque in
Occidentem: ita erit et adventus Filii ho-
Iob 39,30. Hb 1,8. 28 minis. Ubicumque fuerit corpus, illic con- 257/5
L 17,37. 29 gregabuntur et aquilae. Statim autem post 258/2

---

12 SW abundabit | caritas
15 danihelo | SC *primo* sancto (q. . . . intell.) tunc
19 praegnatibus *20* — in
23 — est *28* illuc | — et

ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς· καὶ διὰ 12 2 Th 2,10. 2 T 3,1-5.
τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη
τῶν πολλῶν. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος 13 10,22. Ap 13,10.
,6 σωθήσεται. καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον 14 28,19. 10,18.
τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον
,6 πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. Ὅταν 15 Dn 12,11; 9,27; 11,31.
οὖν ἴδητε **τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως** τὸ ῥηθὲν
διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστὸς **ἐν τόπῳ ἁγίῳ**,
,2 ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, ¹ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ 16
φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ 17 L 17,31.
καταβάτω ἆραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὁ ἐν 18
τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτιον
,2 αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς 19 L 23,29.
,6 θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσεύχεσθε 20 Act 1,12.
δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ
,2 σαββάτῳ· ἔσται γὰρ τότε **θλῖψις** μεγάλη, οἵα **οὐ** 21 Dn 12,1. Joel 2,2.
γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου **ἕως τοῦ νῦν** οὐδ' οὐ
,6 μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι 22
ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς
,2 ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. τότε 23
ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστός, ἤ· ὧδε,
,6 μὴ πιστεύσητε· ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ 24 5.11. Dt 13,2-4. 2 Th 2,8.9.
ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα **καὶ**
τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκ-
,5 λεκτούς. * ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. ἐὰν οὖν εἴπωσιν 25 J 14,29; 16,1.4.
ὑμῖν· ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ 26
,5 ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε· ὥσπερ γὰρ ἡ 27 L 17,23.24.
ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται
ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ Job 39,30. Ap 19,17.
,5 τοῦ ἀνθρώπου· ὅπου ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ 28 Hb 1,8. L 17,37.
,2 συναχθήσονται οἱ ἀετοί. Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν 29 Ap 6,12 s.

---

16 εις : hT *επι* *21* T *ουκ εγενετο* *23* W *πιστευετε*
24 πλανησαι : ℋ *πλανασθαι* T *πλανηθηναι*

---

12 πληθυναι *17 τα* : *τι* ***Dς*** *18 τα ιματια ς* *27 εσται* : + *και* , *it* 37 *ς* *28 οι* : pr *και pc*

θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται,
Is 13,10; 34,4. 2 P 3,10. καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ
ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις
Ap 1,7. 26,64. 30 τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. καὶ τότε φανήσεται
Dn 7,13.14. τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν οὐρανῷ,
Zch 12,10 ss. Ap 19,11. *καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ 259,
ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ
1 K 15,52. τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης
1 Th 4,16. Ap 8,1.2. 31 πολλῆς· καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ
Is 27,13. Zch 2,6. σάλπιγγος μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκ-
Dt 30,4. τοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων
32 οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς
μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς
γένηται ἁπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε
33 ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε
πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.
34 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη
5,18. 35 ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ
παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.
1 Th 5,1.2. 36 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, 58
οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ 260
Gn 6,11—13. L 17,26.27. 37 ὁ πατὴρ μόνος. ὥσπερ γὰρ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, 261
οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
2 P 3,5.6. Gn 7,7. 38 ὡς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις [ἐκείναις] ταῖς πρὸ
Is 54,9. τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γα-
μοῦντες καὶ γαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν
39 Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν
ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ
L 17,35.36. 40 παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. τότε ἔσονται 26
δύο ἐν τῷ ἀγρῷ, εἷς παραλαμβάνεται καὶ εἷς

---

29 απο : T *εκ* *30* T— *τοτε* 2° *31 σαλπιγγ.* : hRW+ *φωνης* | *εως* : [H]W+ *των* *33* T *ταυτα παντα* *34* RT— *οτι* | H [*αν*] *36 ουδε ο υιος* : [R]—h^{r} *37 γαρ* : T *δε* *38* [*εκειναις*] : W—T | W *γαμισκοντες* *39* HR— *και* 3°

---

30 εν ουρ. : *του εν ουρανοις* *31 σαλπ. και φωνης μεγ.* *32* (*ἐκφυῇ*) | *γινωσκεται* $B^{3}D$ *36 πατηρ* : + *μου* ϛ *37* cf 27 *38 εκγαμιζοντες* ϛ

tribulationem dierum illorum sol obscurabitur,
et luna non dabit lumen suum, et stellae ca- Is 13,10; 34,4. 2 P 3,10.
dent de caelo, et virtutes caelorum commo-
vebuntur: et tunc parebit signum Filii ho- 30 Ap 1,7. 26,64.
259/2 minis in caelo: *et tunc plangent omnes tribus Dn 7,13.14. Zch 12,10 ss.
terrae: et videbunt Filium hominis venientem Ap 19,11.
in nubibus caeli cum virtute multa, et maie- 1 K 15,52.
state. Et mittet angelos suos cum tuba, et 31 1 Th 4,16. Ap 8,1.2.
voce magna: et congregabunt electos eius a Is 27,13. Zch 2,6.
quattuor ventis, a summis caelorum usque Dt 30,4.
ad terminos eorum. Ab arbore autem fici 32
discite parabolam: cum iam ramus eius tener
fuerit, et folia nata, scitis quia prope est
aestas: ita et vos cum videritis haec omnia, 33
scitote quia prope est in ianuis. Amen dico 34
vobis, quia non praeteribit generatio haec,
donec omnia haec fiant. Caelum, et terra 35 5,18.
transibunt, verba autem mea non praeteri-
260/6 bunt. De die autem illa, et hora nemo scit, 36 1 Th 5,1.2.
261/5 neque angeli caelorum, nisi solus Pater. Sicut 37 Gn 6,11–13. L 17,26.27.
autem in diebus Noe ita erit et adventus
Filii hominis. sicut enim erant in diebus 38 2 P 3,5.6. Gn 7,7.
ante diluvium comedentes et bibentes, nu-
bentes et nuptui tradentes, usque ad eum
diem, quo intravit Noe in arcam, ' et non 39
cognoverunt donec venit diluvium, et tulit
262/5 omnes: ita erit et adventus Filii hominis. Tunc 40 L 17,35.36.
duo erunt in agro: unus assumetur, et unus

---

34 > haec gener.
35 aut.] vero
36 > pater solus
38 nuptum | > in arcam noe

41 relinquetur. duae molentes in mola: una
25,13. 42 assumetur, et una relinquetur. Vigilate ergo, 263/6
quia nescitis qua hora Dominus vester ven-
L 12,39–46. 43 turus sit. Illud autem scitote, quoniam si 264/2
sciret paterfamilias qua hora fur venturus
esset, vigilaret utique, et non sineret perfodi
Ap 16,15. 44 domum suam. Ideo et vos estote parati:
quia qua nescitis hora Filius hominis ven-
45 turus est. Quis, putas, est fidelis servus, et 265/5
prudens, quem constituit dominus suus super
familiam suam ut det illis cibum in tempore?
46 Beatus ille servus, quem cum venerit dominus 266/5
25,21.23. 47 eius, invenerit sic facientem. amen dico vobis,
quoniam super omnia bona sua constituet eum.
Eccl 8,11. 48 Si autem dixerit malus servus ille in corde 267/5
49 suo: Moram facit dominus meus venire: ǀ et
coeperit percutere conservos suos, manducet
50 autem, et bibat cum ebriosis: veniet dominus
servi illius in die, qua non sperat, et hora,
8,12. 51 qua ignorat: et dividet eum, partemque eius
ponet cum hypocritis. illic erit fletus, et
L 12,35.36. Ap 19,7. 25 stridor dentium. Tunc simile erit regnum 268/10
caelorum decem virginibus: quae accipientes
lampades suas exierunt obviam sponso, et
2 sponsae. Quinque autem ex eis erant fatuae,
3 et quinque prudentes: sed quinque fatuae,
acceptis lampadibus, non sumpserunt oleum
4 secum: prudentes vero acceperunt oleum
5 in vasis suis cum lampadibus. Moram
autem faciente sponso, dormitaverunt
6 omnes et dormierunt. Media autem nocte
clamor factus est: Ecce sponsus venit, exi-

---

42 𝕾 Duo in lecto, unus assumetur, et unus relinquetur. Vigil.
43 pater fam. | perfodiri
45 supra *49* ebriis

ἀφίεται· δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλῳ, μία παρα- 41
λαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται. γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι 42 25,13.
οὐκ οἴδατε ποίᾳ ἡμέρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται.
Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης 43 L 12,39–46.
ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν
καὶ οὐκ ἂν εἴασεν διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.
διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ οὐ 44 Ap 16,15.
δοκεῖτε ὥρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Τίς 45
ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος ὃν κατ-
έστησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ
δοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; μακάριος ὁ 46
δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει
οὕτως ποιοῦντα· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν 47 25,21.23.
τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ἐὰν δὲ 48 Eccl 8,11.
εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ·
χρονίζει μου ὁ κύριος, ¹καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς 49
συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν
μεθυόντων, ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν 50
ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει,
¹καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ 51 8,12. Ps 112,10.
τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ 25
βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες L 12,35.36.
λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπ- J 3,29; 12,13. Ap 19,7.
άντησιν τοῦ νυμφίου. πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν 2 8,34.
μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι. αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦσαι 3
τὰς λαμπάδας οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον·
αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις 4
μετὰ τῶν λαμπάδων ἑαυτῶν. χρονίζοντος δὲ τοῦ 5
νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. μέσης 6
δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· ἰδοὺ ὁ νυμφίος, ἐξέρ-

---

43 W *διορυγηναι* *48* T— *εκεινος* 25,*1* T *αὔτων* | *νυμφιου* : h^r + ⊣ *και της νυμφης* ⊢ *3 λαμπαδ.* : [H]R+ *αυτων*

---

41 (*ἔν τῳ* comm.) | *μυλωνι* ***Dϛ*** *42 ημερα* : *ωρα* ϛ *45 οικετ.* : *θεραπειας* ***Dϛ*** *49 εσθιειν δ. κ. πινειν* ϛ 25,*3* fin + *εν τοις αγγειοις αυτων* *6 νυμφ.* : + *ερχεται* ϛ

7 *χεσθε εἰς ἀπάντησιν. τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ*
παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας
8 *ἑαυτῶν. αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν· δότε*
ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν
9 *σβέννυνται. ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι·*
μή ποτε οὐ μὴ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε
μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε
10 *ἑαυταῖς. ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν*
ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ
L 13,25.27. 11 *εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ὕστερον*
δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι·
7,23. 12 *κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν·*
24,42. 13 *ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Γρηγορεῖτε οὖν,*
14–30: L 19,12–27. 14 *ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν. Ὥσπερ*
γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους
21,33. *δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ,*
R 12,6. 15 *ˈκαὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ*
ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπε-
16 *δήμησεν. εὐθέως ˈ πορευθεὶς ὁ τὰ πέντε τάλαντα*
λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα
17 *πέντε· ὡσαύτως ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα δύο.*
18 *ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξεν γῆν καὶ ἔκρυψεν*
18,23. 19 *τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. μετὰ δὲ πολὺν*
χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ
20 *συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν. καὶ προσελθὼν ὁ τὰ*
πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε
τάλαντα λέγων· κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέ-
23. 24,45–47. 21 *δωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα. ἔφη*
L 16,10. H 12,2. *αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ,*
ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω·

---

9 W *μηποτε·* | *ου μη* : hT *ουκ* *16 πορ.* : W+ *δε* | *εκερδησεν* : T *εποιησεν* | *πεντε* 2º : T+ *ταλαντα* *17 ωσαυτως* : hW+ *και*

---

10 εως υπαγουσιν αγορ. *11 ηλθον αι* *13* fin + *εν η ο υιος του ανθρωπου ερχεται* ***ς*** *15.16 απεδ. ευθεως. πορ. δε* ***Dς*** *17 εκερδησ.* : *(**D** pr)* ***ς***+ *και αυτος* *18 — απελθων* | *εν τη γη* ***Dς*** *20 επεκερδησα , it 22* *21 επι* 1º : *επει επ', it 23*

te obviam ei. Tunc surrexerunt omnes vir- 7
gines illae, et ornaverunt lampades suas.
Fatuae autem sapientibus dixerunt: Date 8
nobis de oleo vestro: quia lampades nostrae
extinguuntur. Responderunt prudentes, di- 9
centes: Ne forte non sufficiat nobis, et vobis,
ite potius ad vendentes, et emite vobis. Dum 10
autem irent emere, venit sponsus: et quae
paratae erant, intraverunt cum eo ad nuptias,
et clausa est ianua. Novissime vero veniunt 11 L 13,25.27.
et reliquae virgines, dicentes: Domine, Do-
mine, aperi nobis. At ille respondens, ait: 12 7,23.
Amen dico vobis, nescio vos. Vigilate itaque, 13 24,42.
269/2 quia nescitis diem, neque horam. Sicut enim 14 14–30: L 19,12–27.
homo peregre proficiscens, vocavit servos 21,33.
270/5 suos, et tradidit illis bona sua. Et uni dedit 15 R 12,6.
quinque talenta, alii autem duo, alii vero
unum, unicuique secundum propriam virtu-
tem, et profectus est statim. Abiit autem 16
qui quinque talenta acceperat, et operatus
est in eis, et lucratus est alia quinque. Si- 17
militer et qui duo acceperat, lucratus est alia
duo. Qui autem unum acceperat, abiens fo- 18
dit in terram, et abscondit pecuniam domini
sui. Post multum vero temporis venit do- 19
minus servorum illorum, et posuit rationem
cum eis. Et accedens qui quinque talenta acce- 20
perat, obtulit alia quinque talenta, dicens: Do-
mine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia
quinque superlucratus sum. Ait illi dominus 21 23. 24,45–47.
eius: Euge serve bone, et fidelis, quia super L 16,10 H 12,2.
pauca fuisti fidelis, super multa te constituam,

25,*8* extinguntur *11* — vero
17 — et *18* in terra
20 > mihi tradidisti | et ecce
21 supra multa

22 intra in gaudium domini tui. Accessit autem
et qui duo talenta acceperat, et ait: Domine,
duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo
21. 23 lucratus sum. Ait illi dominus eius: Euge
serve bone, et fidelis, quia super pauca fuisti
fidelis, super multa te constituam, intra in
24 gaudium domini tui. Accedens autem et qui
unum talentum acceperat, ait: Domine, scio
quia homo durus es, metis ubi non seminasti,
25 et congregas ubi non sparsisti: et timens
abii, et abscondi talentum tuum in terra:
26 ecce habes quod tuum est. Respondens autem
dominus eius, dixit ei: Serve male, et piger,
sciebas quia meto ubi non semino, et con-
27 grego ubi non sparsi: oportuit ergo te com-
mittere pecuniam meam numulariis, et veniens
ego recepissem utique quod meum est cum
28 usura. Tollite itaque ab eo talentum, et date
13,12. 29 ei, qui habet decem talenta. omni enim ha- 271/2
benti dabitur, et abundabit: ei autem, qui
non habet, et quod videtur habere, auferetur
8,12. 30 ab eo. Et inutilem servum eiicite in tenebras 272/5
exteriores: illic erit fletus, et stridor den-
16,27. Zch 14,5. Ap 20,11—13. 31 tium. Cum autem venerit Filius hominis 273/10
in maiestate sua, et omnes angeli cum
eo, tunc sedebit super sedem maiestatis
R 14,10. 32 suae: et congregabuntur ante eum omnes
gentes, et separabit eos ab invicem, sicut
Ez 34,17. 33 pastor segregat oves ab hoedis: et statuet
oves quidem a dextris suis, hoedos autem a
34 sinistris. Tunc dicet rex his, qui a dextris
eius erunt: Venite benedicti Patris mei,

23 supra multa   *24* es et met.   *26* *fin* ?
27 mittere | numm- | et] 𝔖 ut
31 𝔖 angeli eius
32 haedis *etc*

εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν 22
καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα εἶπεν· κύριε, δύο τάλαντά
μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα.
ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ 23 21.
πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε κατα-
στήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς 24
εἶπεν· κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος,
θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν
οὐ διεσκόρπισας· καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα 25
τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. ἀπο- 26
κριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ
δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ
ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; ἔδει 27
σε οὖν βαλεῖν τὰ ἀργύριά μου τοῖς τραπεζείταις,
καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ.
ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ 28
ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα· τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ 29 13,12.
δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος
καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. καὶ τὸν ἀχρεῖον 30 8,12. Ps 112,10.
δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ
ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ 31 16,27. Zch 14,5. Ap 20,11—13.
αὐτοῦ καὶ **πάντες** *οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε*
καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· καὶ συναχθή- 32 R 14,10.
σονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ
ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν
ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει 33 Ez 34,17.
τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια
ἐξ εὐωνύμων. τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν 34
αὐτοῦ· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου,

---

22 και : R *δε κ.* *23* h *πιστος ης* *27* R *τραπεζιτ.*
32 RW *αφοριει*

---

22 ταλ. 1⁰ : + λαβων ***Dϛ*** *27 το αργυριον* ***Dϛ*** *28 δεκα : πεντε* *29 (vl 30)* fin + *ταυτα λεγων εφωνει· ο εχων ωτα ακουειν ακουετω* ***C****³a* *30 βαλετε εξω* *31 αγγελ.* : pr *αγιοι* ***ϛ*** *32 εριφιων* ***B*** *33 — αυτου* ***A***

κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν
Is 58,7. 35 *ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώ-*
κατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος
36 *ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ*
με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ
6,3. 37 *ἤμην καὶ ἤλθατε πρός με. τότε ἀποκριθήσονται*
αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε εἴδομεν
πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐπο-
38 *τίσαμεν; πότε δέ σε εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγο-*
39 *μεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; πότε δέ σε εἴδομεν*
ἀσθενοῦντα ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρὸς σέ;
Prv 19,17. 40 *καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω*
H 2,11. *ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν*
7,23. 41 *μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. τότε ἐρεῖ* 142
Ap 20,10.15. *καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ κατ-*
ηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον
42 *τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐπείνασα*
γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ οὐκ
43 *ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με,*
γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενὴς καὶ ἐν
44 *φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. τότε ἀποκριθή-*
σονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· κύριε, πότε σε εἴδομεν
πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ
45 *ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; τότε ἀπο-*
κριθήσεται αὐτοῖς λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ'
ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων,
J 5,29. Dn 12,2. 46 *οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. καὶ ἀπελεύσονται* ***οὗτοι εἰς***
κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

7,28; 11,1; 13,53; 19,1. **26** *Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας* 14
τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·

37.38 H *ειδαμεν* *39* HRT *πρός σε* *41 το πυρ το αιων.* : h^r *το σκοτος το εξωτερον* | *το ητοιμασμ.* : h^r ⊣ *ὃ ητοιμασεν ο πατηρ μου* ⊢ *42 εδιψ.* : H pr [*και*] *46 κολασιν* : h^{r1} ignem ^{2} ambustionem (comb-)

35 εποτ. με : *εδωκατε μοι πιειν* Clem. Al. *36 ησθεν.* : *ασθενης* Clem. Al. *39 ασθενη* ς

possidete paratum vobis regnum a constitu-
tione mundi. esurivi enim, et dedistis mihi 35 Is 58,7.
manducare: sitivi, et dedistis mihi bibere:
hospes eram, et collegistis me: ¹ nudus, et 36
cooperuistis me: infirmus, et visitastis me:
in carcere eram, et venistis ad me. Tunc 37 6,3.
respondebunt ei iusti, dicentes: Domine,
quando te vidimus esurientem, et pavimus
te: sitientem, et dedimus tibi potum? ¹ quando 38
autem te vidimus hospitem, et collegimus te:
aut nudum, et cooperuimus te? aut quando 39
te vidimus infirmum: aut in carcere, et veni-
mus ad te? Et respondens rex, dicet illis: 40 Prv 19,17.
Amen dico vobis, quamdiu fecistis uni ex his H 2,11.
fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tunc 41 7,23.
dicet et his, qui a sinistris erunt: Discedite Ap 20,10.15.
a me maledicti in ignem aeternum, qui pa-
ratus est diabolo, et angelis eius. esurivi 42
enim, et non dedistis mihi manducare: sitivi,
et non dedistis mihi potum: hospes eram, 43
et non collegistis me: nudus, et non coope-
ruistis me: infirmus, et in carcere, et non
visitastis me. Tunc respondebunt ei et ipsi, 44
dicentes: Domine, quando te vidimus esurien-
tem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum,
aut infirmum, aut in carcere, et non ministra-
vimus tibi? Tunc respondebit illis dicens: Amen 45
dico vobis: Quamdiu non fecistis uni de minori-
bus his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in suppli- 46 J 5,29. Dn 12,2
cium aeternum: iusti autem in vitam aeternam.

274/1 Et factum est: cum consummasset Iesus 26 7,28; 11,1; 13,53; 19,1.
sermones hos omnes, dixit discipulis suis:

---

36 operuistis *37* — te 2° *38* — te 3° *40* ex] de
41 praeparatus *43* operuistis *44* — ei | aut 5°] vel

2–5: Mc 14,1.2. 2 ˡ Scitis quia post biduum Pascha fiet, et Filius
L 22,1.2. 20,18. 3 hominis tradetur ut crucifigatur. Tunc con- 275/6
gregati sunt principes sacerdotum, et seniores
populi in atrium principis sacerdotum, qui
4 dicebatur Caiphas: et consilium fecerunt ut
5 Iesum dolo tenerent, et occiderent. Dicebant
autem: Non in die festo, ne forte tumultus
6–13: fieret in populo.
Mc 14,3–9. L 7,36–50. 6 Cum autem Iesus esset in Bethania in 276/1
J 12,1–8. 7 domo Simonis leprosi, accessit ad eum mulier
habens alabastrum unguenti pretiosi, et effu-
8 dit super caput ipsius recumbentis. Videntes
autem discipuli, indignati sunt dicentes: Ut
9 quid perditio haec? potuit enim istud vaenun-
L 11,7. 10 dari multo, et dari pauperibus. Sciens autem
Iesus, ait illis: Quid molesti estis huic mu-
lieri? opus enim bonum operata est in me.
Dt 15,11. 11 nam semper pauperes habetis vobiscum: me
12 autem non semper habetis. Mittens enim haec 277/4
unguentum hoc in corpus meum: ad sepelien-
13 dum me fecit. Amen dico vobis, ubicumque
praedicatum fuerit hoc evangelium in toto
14–16: mundo, dicetur et quòd haec fecit in memo-
Mc 14,10.11. 14 riam eius. Tunc abiit unus de duodecim, 278/2
L 22,3–6. qui dicebatur Iudas Iscariotes, ad principes
J 11,57. 15 sacerdotum: ˡ et ait illis: Quid vultis mihi
Zch 11,12. dare, et ego vobis eum tradam? At illi
1 T 6,9.10. 16 constituerunt ei triginta argenteos. Et exinde
17–19: quaerebat opportunitatem ut eum traderet.
Mc 14,12–16. L 22,7–13. 17 Prima autem die Azymorum accesserunt
Ex 12,18–20. discipuli ad Iesum, dicentes: Ubi vis paremus
21,3. 18 tibi comedere Pascha? At Iesus dixit: Ite in

26,*3* caiaphas *6* > esset iesus *7* ungenti *etc*
9 venund. *10* — huic | — enim
11 𝔊 habebitis *bis* *13* quod *14* scarioth
16 oport- *etc* *17* — die

οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, 2 — 2–5: Mc 14,1.2.
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ — L 22,1.2.
σταυρωθῆναι. Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς 3 — 20,18.
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ
ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνεβουλεύ- 4
σαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀπο-
κτείνωσιν· ¹ ἔλεγον δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ 5
θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. — 6–13: Mc 14,3–9.
Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ 6 — L 7,36–50.
Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα 7 — J 12,1–8.
ἀλάβαστρον μύρου βαρυτίμου καὶ κατέχεεν ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνακειμένου. ἰδόντες δὲ οἱ 8
μαθηταὶ ἠγανάκτησαν λέγοντες· εἰς τί ἡ ἀπώλεια
αὕτη; ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι πολλοῦ καὶ 9
δοθῆναι πτωχοῖς. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· 10 — L 11,7; 18,5.
τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν
ἠργάσατο εἰς ἐμέ· πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς 11 — Dt 15,11.
ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε·
βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός 12
μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ἀμὴν λέγω 13
ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν
ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη
5 εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν 14 — 14–16: Mc 14,10.11.
2 δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς — L 22,3–6.
τοὺς ἀρχιερεῖς ¹ εἶπεν· τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ 15 — J 11,57. Zch 11,12.
ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; **οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριά-
κοντα** ἀργύρια. καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα 16 — 1 T 6,9.10.
αὐτὸν παραδῷ. — 17–19:
3 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μα- 17 — Mc 14,12–16. L 22,7–13.
θηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν — Ex 12,18–20.
σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ¹ ὁ δὲ εἶπεν· ὑπάγετε εἰς 18 — 21,3. L 19,5.

---

7 T *πολυτιμου* 15 W *δουναι; et αυτον.* | T *και εγω* | *αργυρ.*: h[r1] ⊣ *στατηρας* ⊢ ² *στατηρας αργυριου*

---

3 οι αρχιερ.: + *και οι γραμματεις* ϛ | *Καϊφα* *9 τουτο*: + *το μυρον* ϛ | *τοις πτωχοις*

τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἴπατε αὐτῷ· ὁ
διδάσκαλος λέγει· ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν· πρὸς
19 σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. καὶ
ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
20—30: Mc 14,17—26. 20 καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. Ὀψίας δὲ γενομένης 14
L 22,14—23. 21 ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν. καὶ ἐσθιόν- 279
J 13,21—26. των αὐτῶν εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν
22 παραδώσει με. καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο 280
λέγειν αὐτῷ εἷς ἕκαστος· μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε;
23 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν 281
18,7. 24 χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός με παραδώσει. ὁ μὲν
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ
αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· * καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ 28
25 οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ἀποκριθεὶς 28
δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν· μήτι ἐγώ
14,19. 26 εἰμι, ῥαββεί; λέγει αὐτῷ· σὺ εἶπας. Ἐσθιόντων 64
1 K 11,23—25. δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον καὶ εὐλογήσας 28
ἔκλασεν καὶ δοὺς τοῖς μαθηταῖς εἶπεν· λάβετε
27 φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν 28
ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων·
Ex 24,8. Jr 31,31. 28 πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· ⁱ τοῦτο γάρ ἐστιν **τὸ αἷμά**
Zch 9,11. H 9,20. **μου τῆς διαθήκης** τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον
Act 1,4; 10,41. 29 εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πίω
ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου
ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ'
Ps 113—118. ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου.
L 22,39. J 18,1. 30 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 28
31—35: 31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πάντες ὑμεῖς σκαν- 1
Mc 14,27—31. L 22,31—34. δαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· * γέγραπται 28
Zch 13,7. J 16,32. γάρ· **πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται** 28
28,7. 32 **τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης**· μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί

---

20 μαθητων : [H]—W *27 και 2⁰* : [H]

26 τον αρτον ς | *ευλογ.* : *ευχαριστησας* **Aa** | *εδιδου τ. μ. και* ς *27 το ποτηριον* **D**ς *28 της* : pr *το* ς + *καινης* **D**ς

civitatem ad quemdam, et dicite ei: Magister
dicit: Tempus meum prope est, apud te facio
Pascha cum discipulis meis. Et fecerunt di- 19
scipuli sicut constituit illis Iesus, et parave- 20–30:
runt Pascha. Vespere autem facto, discum- 20 Mc 14,17–26. L 22,14–23.
279/4 bebat cum duodecim discipulis suis. Et eden- 21 J 13,21–26.
tibus illis, dixit: Amen dico vobis, quia unus
280/1 vestrum me traditurus est. Et contristati 22
valde, coeperunt singuli dicere: Numquid ego
281/2 sum Domine? At ipse respondens, ait: Qui 23
intingit mecum manum in paropside, hic me
tradet. Filius quidem hominis vadit, sicut 24
282/6 scriptum est de illo: * vae autem homini illi,
per quem Filius hominis tradetur: bonum erat
283/10 ei, si natus non fuisset homo ille. Respon- 25
dens autem Iudas, qui tradidit eum, dixit:
Numquid ego sum Rabbi? Ait illi: Tu dixisti.
284/1 Coenantibus autem eis, accepit Iesus panem, 26 14,19.
et benedixit, ac fregit, deditque discipulis 1 K 11,23–25.
suis, et ait: Accipite, et comedite: hoc est
285/2 corpus meum. Et accipiens calicem gratias 27
egit: et dedit illis, dicens: Bibite ex hoc
omnes. Hic est enim sanguis meus novi 28 Ex 24,8.
testamenti, qui pro multis effundetur in re- Jr 31,31. Zch 9,11.
missionem peccatorum. Dico autem vobis: 29
Non bibam amodo de hoc genimine vitis
usque in diem illum, cum illud bibam vobis- Ps 113–118.
286/6 cum novum in regno Patris mei. Et hymno 30 L 22,39. J 18,1.
287/4 dicto, exierunt in Montem oliveti. Tunc 31 31–35:
dicit illis Iesus: Omnes vos scandalum Mc 14,27–31. L 22,31–34.
288/6 patiemini in me, in ista nocte. * Scriptum est Zch 13,7.
enim: Percutiam pastorem et dispergentur J 16,32.
oves gregis. Postquam autem resurrexero, 32 28,7.

---

18 **SW** quendam *20* — **suis**
24 **traditur** *28* **effunditur**

33 praecedam vos in Galilaeam. Respondens 289/1
autem Petrus, ait illi: Et si omnes scandali-
zati fuerint in te, ego numquam scandali-
J 13,38. 34 zabor. Ait illi Iesus: Amen dico tibi, quia
in hac nocte antequam Gallus cantet, ter me
56. 35 negabis. Ait illi Petrus: Etiamsi oportuerit 290/6
me mori tecum, non te negabo. Similiter et
omnes discipuli dixerunt.
36–46: Mc 14,32–42. L 22,40–46. 36 Tunc venit Iesus cum illis in villam, quae 291/1
dicitur Gethsemani, * et dixit discipulis suis: 292/6
H 5,7. 37 Sedete hic donec vadam illuc, et orem. Et
assumpto Petro, et duobus filiis Zebedaei,
Ps 43,5. J 12,27. 38 coepit contristari et maestus esse. Tunc ait 293/4
illis: Tristis est anima mea usque ad mortem:
J 18,11. H 5,8. 39 sustinete hic, et vigilate mecum. Et pro- 294/1
gressus pusillum, procidit in faciem suam,
orans, et dicens: Pater mi, si possibile est,
transeat a me calix iste. * verumtamen non 295/1
40 sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad 296/2
discipulos suos, et invenit eos dormientes, et
dicit Petro: Sic non potuistis una hora vigi-
H 2,14; 4,15. 41 lare mecum? Vigilate, et orate ut non in-
tretis in tentationem. * Spiritus quidem promp- 297/4
6,10. 42 tus est, caro autem infirma. Iterum secundo 298/6
abiit, et oravit, dicens: Pater mi, si non
potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat
43 voluntas tua. Et venit iterum, et invenit eos
dormientes: erant enim oculi eorum gravati.
2 K 12,8. 44 Et relictis illis, iterum abiit, et oravit tertiò,
2 Sm 24,14. 45 eundem sermonem dicens. Tunc venit ad 299/4

---

34 ante quam | 𝔖(𝔚) gallus
39 — mi
40 — suos | 𝔉. *pro*?
41 promtus *etc*

1 με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ἀποκριθεὶς 33
δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· εἰ πάντες σκανδαλισθή-
σονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι.
ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ 34 J 13,38.
τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ
6 με. λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· κἂν δέῃ με σὺν σοὶ 35 56.
ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ
πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν.
36–46:
1 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον 36 Mc 14,32–42.
6 λεγόμενον Γεθσημανεί, * καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· L 22,40–46.
καθίσατε αὐτοῦ ἕως οὗ ἀπελθὼν ἐκεῖ προσεύξω-
μαι. καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο 37 H 5,7.
υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.
4 τότε λέγει αὐτοῖς· **περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου** 38 Ps 43,5. J 12,27.
ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ'
1 ἐμοῦ. καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον 39 J 18,11. H 5,8.
αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· πάτερ μου, εἰ
δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον
1/2 τοῦτο· * πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς σύ. καὶ 40
ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς
καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· οὕτως οὐκ
ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; γρη- 41 H 2,14; 4,15. 1 P 4,7; 5,8.
γορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς
,4 πειρασμόν· * τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ
0 ἀσθενής. πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο 42 6,10.
,6 λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο παρελθεῖν
ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. καὶ 43
ἐλθὼν πάλιν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ
αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς 44 2 K 12,8.
πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν
,4 λόγον εἰπὼν πάλιν. τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς 45 2 Sm 24,14.

---

35 RT *ειπον* *36* H [*ου*] *39* hT *προσελθων* | T— *μου* | W *παρελθετω* *42* H [*λεγων*] *44.45* h *ειπων. παλιν τοτε*

---

34 πριν αλεκτοροφωνιας 1al 36 Γεθσαμανει 40 ισχυσας A *42 τουτο* : (*D* pr) ς + *το ποτηριον* | *παρελθ.* : + *απ εμου* ς *43 ευρισκει* ς

μαθητὰς καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε λοιπὸν καὶ
ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν.
J 14,31. 46 ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.
47–56: Mc 14,43–50. 47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἷς τῶν 651
L 22,47–53. J 18,3–12. δώδεκα ἦλθεν, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ 300
μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρε-
48 σβυτέρων τοῦ λαοῦ. ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν 301
αὐτοῖς σημεῖον λέγων· ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν·
Gn 33,4. 49 κρατήσατε αὐτόν. καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ
2 Sm 20,9. Ἰησοῦ εἶπεν· χαῖρε, ῥαββεί, καὶ κατεφίλησεν
50 αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἑταῖρε, ἐφ' ὃ
πάρει. τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας
51 ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. καὶ ἰδοὺ 302
εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν
τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ
Gn 9,6. 52 ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. τότε λέγει
Ap 13,10. αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου
εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· * πάντες γὰρ οἱ λαβόντες 303
Joel 4,11. 53 μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἀπολοῦνται. ἢ δοκεῖς ὅτι
4,11. Mc 5,9. L 2,13. οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ
J 1,51; 18,36. παραστήσει μοι ἄρτι πλείω δώδεκα λεγιῶνας
54 ἀγγέλων; πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι
J 18,20. 55 οὕτως δεῖ γενέσθαι; Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ 15
Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ 304
μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν
ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμην διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατή-
31. 56 σατέ με. τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν 305
αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες
57–75: ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.
Mc 14,53–72. L 22,54–71. J 18,12–27. 57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς 306

45 λοιπ. : T *το λοιπ.* | *ιδου* : hW + *γαρ* *48* T *εαν*
50 T *παρει;* *51 μετα Ιησ.* : W *μετ αυτου* *53* T *λεγιωνων*
55 T *συλλ. με·* *56* (H *Τουτο*) | *μαθηται* : hW + *αυτου*

45 (αναπαυεσθε;) *50 ο : ω* ϛ *51 επαταξεν . . . και αφ.*
52 αποθανουνται ***Fpl*** *55 καθ ημερ. : + προς υμας* ***D*ϛ**

discipulos suos, et dicit illis: Dormite iam,
et requiescite: ecce appropinquavit hora, et
Filius hominis tradetur in manus peccatorum.
Surgite eamus: ecce appropinquavit qui me 46 J 14,31.
300/1 tradet. Adhuc eo loquente, ecce Iudas unus 47 47–56: Mc 14,43–50. L 22,47–53. J 18,3–12.
de duodecim venit, et cum eo turba multa
cum gladiis, et fustibus, missi a principibus
301/2 sacerdotum, et senioribus populi. Qui autem 48
tradidit eum, dedit illis signum, dicens: Quem-
cumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum.
Et confestim accedens ad Iesum, dixit: Ave 49
Rabbi. Et osculatus est eum. ¦ Dixitque illi 50
Iesus: Amice, ad quid venisti? Tunc acces-
serunt, et manus iniecerunt in Iesum, et
302/1 tenuerunt eum. Et ecce unus ex his, qui 51
erant cum Iesu, extendens manum, exemit
gladium suum, et percutiens servum principis
303/10 sacerdotum amputavit auriculam eius. Tunc 52 Gn 9,6. Ap 13,10.
ait illi Iesus: Converte gladium tuum in locum
suum. omnes enim, qui acceperint gladium,
gladio peribunt. An putas, quia non possum 53 Jl 3,11.
rogare patrem meum, et exhibebit mihi modo
plusquam duodecim legiones angelorum? Quo- 54
modo ergo implebuntur Scripturae, quia sic
304/1 oportet fieri? In illa hora dixit Iesus turbis: 55
Tamquam ad latronem existis cum gladiis,
et fustibus comprehendere me: quotidie apud
vos sedebam docens in templo, et non me
305/6 tenuistis. Hoc autem totum factum est, ut 56 .1.
adimplerentur Scripturae prophetarum. Tunc
discipuli omnes, relicto eo, fugerunt.
306/1 At illi tenentes Iesum, duxerunt ad 57 57–75: Mc 14,53–72. L 22,54–71. J 18,12–27.

---

46 tradit *47* eo 1°] ipso | multa, c. gl. et fust. missi, *49* have *etc* *50* ad quod *53* 𝕮[93 c. corr] . *pro* ? *55* cotidie *etc* *56* implerentur

Caipham principem sacerdotum, ubi Scribae
58 et seniores convenerant. Petrus autem seque- 307/4
batur eum a longe, usque in atrium principis
sacerdotum. Et ingressus intro, sedebat cum
59 ministris, ut videret finem. Principes autem 308/2
sacerdotum, et omne concilium quaerebant
falsum testimonium contra Iesum, ut eum
60 morti traderent: et non invenerunt, cum
multi falsi testes accessissent. * Novissime 309/6
J 2,19–21. 61 autem venerunt duo falsi testes, et dixerunt:
Hic dixit: Possum destruere templum Dei, et
62 post triduum reaedificare illud. Et surgens
princeps sacerdotum, ait illi: Nihil respondes
ad ea, quae isti adversum te testificantur?
27,12. 63 ¹ Iesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum
ait illi: Adiuro te per Deum vivum, ut dicas
Ps 110,1; 68,35. 64 nobis si tu es Christus filius Dei. Dicit illi 310/1
16,27; 24,30. Dn 7,13. Act 7,56. Iesus: Tu dixisti. verumtamen dico vobis,
amodo videbitis filium hominis sedentem a
dextris virtutis Dei, et venientem in nubibus
9,3. J 10,33. 65 caeli. Tunc princeps sacerdotum scidit 311/6
vestimenta sua, dicens: Blasphemavit: * quid 312/2
adhuc egemus testibus? ecce nunc audistis
J 19,7. Lv 24,16. 66 blasphemiam: ¹ quid vobis videtur? At illi
Is 50,6. 67 respondentes dixerunt: Reus est mortis. Tunc 313/1
expuerunt in faciem eius, et colaphis eum
ceciderunt, alii autem palmas in faciem eius
68 dederunt, ¹ dicentes: Prophetiza nobis Christe,
69 quis est qui te percussit? Petrus vero sede- 314/1
bat foris in atrio: et accessit ad eum una an-
70 cilla, dicens: Et tu cum Iesu Galilaeo eras. At
ille negavit coram omnibus, dicens: Nescio

---

57 caiaphan *61* aedificare *64* — dei
67 eius 2*o*] ei

(*ad p.* 77) *71* — ancilla *73* loquella *etc* *75* ploravit

Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
,4 πρεσβύτεροι συνήχθησαν. ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει 58
αὐτῷ [ἀπὸ] μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως,
καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν
3 ἰδεῖν τὸ τέλος. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ τὸ συνέδριον 59
,2 ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ
ὅπως αὐτὸν θανατώσωσιν, καὶ οὐχ εὗρον πολλῶν 60
,6 προσελθόντων ψευδομαρτύρων. * ὕστερον δὲ προσ-
ελθόντες δύο ˈ εἶπαν· οὗτος ἔφη· δύναμαι κατα- 61 J 2,19–21.
λῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν
οἰκοδομῆσαι. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· 62
οὐδὲν ἀποκρίνῃ, τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;
ˈ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· 63 16,16; 27,12. J 10,24.
ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν
εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. λέγει 64 Ps 104,3; 110,1; 68,35.
,1 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· σὺ εἶπας· * πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' 16,27; 24,30.
ἄρτι ὄψεσθε **τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον** Dn 7,13. Act 7,56.
ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ **ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν** 2 K 13,4.
,6 **νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ**. τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν 65 9,3. J 10,33.
,2 τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων· ἐβλασφήμησεν· * τί ἔτι χρείαν
ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφη-
μίαν· ˈ τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· 66 J 19,7. Lv 24,16.
,1 ἔνοχος θανάτου ἐστίν. * Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ 67 Is 50,6.
πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ
ἐράπισαν ˈ λέγοντες· προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς 68 L 23,39.
54 ἐστιν ὁ παίσας σε; Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω 69
,1 ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη
λέγουσα· καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου.
ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων λέγων· οὐκ οἶδα 70

58 [απο] : W—T *59* T *θανατωσουσιν* *61* RT *ειπον* | *ημερ.* : T+ *αυτον* *62* HR *αποκρινη; τι* *63* *και* : T+ *αποκριθεις* *64* h *ειπας;* *65* H *διερηξεν* *66* RT *ειπον*

59 αρχιερ. : + *και οι πρεσβυτεροι* ς *60 δυο* : + *ψευδομαρτυρες* **D**ς *61 ουτ. εφη* : *τουτον ηκουσαμεν λεγοντα* *63 ορκιζω* **D**a | *θεου* 2º : + *του ζωντος* **C*** *69 Γαλιλ.* : *Ναζωραιου* **C** *70 παντ.* : *αυτων παντων* **A** *αυτων* **K** | fin + *ουδε επισταμαι* **D**al

71 τί λέγεις. ἐξελθόντα δὲ εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν 315
αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ· οὗτος ἦν μετὰ
J 8,55. 72 Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετὰ
73 ὅρκου ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. μετὰ μικρὸν
δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ·
ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου
74 δῆλόν σε ποιεῖ. τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ
ὀμνύειν ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθὺς
34. 75 ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ 316
Is 22,4. 1 J 3,20. ῥήματος Ἰησοῦ εἰρηκότος ὅτι πρὶν ἀλέκτορα
φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με· καὶ ἐξελθὼν ἔξω
ἔκλαυσεν πικρῶς.
Mc 15,1. L 22,66. 27 Πρωΐας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες 15
J 18,28. οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ 31
L 23,1. J 18,31.32. 2 Ἰησοῦ ὥστε θανατῶσαι αὐτόν· καὶ δήσαντες αὐτὸν 31
ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.
26,15. 3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδοὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, 67
μεταμεληθεὶς ἔστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς 31
4 ἀρχιερεῦσιν καὶ πρεσβυτέροις [1] λέγων· ἥμαρτον πα-
Act 1,18. ραδοὺς αἷμα ἀθῷον. οἱ δὲ εἶπαν· τί πρὸς ἡμᾶς;
2 Sm 17,23. Tob 3,10 Lxx. 5 σὺ ὄψῃ. καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια εἰς τὸν ναὸν ἀνε-
Mc 12,41. 6 χώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς
λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπαν· οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν
αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν.
7 συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν
Act 1,19. 8 ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. διὸ
ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος ἕως τῆς
Zch 11,12.13. 9 σήμερον. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου
?? Jr 18,2–12; 19,1–15; 32,6–9. τοῦ προφήτου λέγοντος· **καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα
ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο**

---

71 δε : T+ *αυτον* *73 δηλ. σε ποιει* : h[r] ⊣ *ομοιαζει* ⊢ *74* RT *ευθεως* **27**,*2 Πειλατω* : h[r] ⊣ *Ποντιω* ⊢ *Πειλ.* *3* hT *παραδιδους* *4 αθωον* : ℋ *δικαιον* | RT *ειπον* *9* h[r1] — *Ιερεμιου* [2] *Ζαχαριου* [3] Esaiam

---

71 τοις : *αυτοις Cpl* *73* — *και συ* **27**,*3 απεστρεψεν* ς *5 τα* : + *τριακοντα* ℵ | *εν τω ναω* ς

315/1 quid dicis. Exeunte autem illo ianuam, vidit 71
eum alia ancilla, et ait his, qui erant ibi: Et
hic erat cum Iesu Nazareno. Et iterum negavit 72 J 8,55.
cum iuramento: Quia non novi hominem. Et 73
post pusillum accesserunt qui stabant, et
dixerunt Petro: Vere et tu ex illis es: nam
et loquela tua manifestum te facit. Tunc 74
coepit detestari, et iurare quia non novisset
316/2 hominem. Et continuo gallus cantavit. ' Et 75 34.
recordatus est Petrus verbi Iesu, quod dixe-
rat: Prius quàm gallus cantet, ter me negabis.
Et egressus foras, flevit amare.

317/2 Mane autem facto, consilium inierunt 27 Mc 15,1. L 22,66.
omnes principes sacerdotum, et seniores po- J 18,28.
puli adversus Iesum, ut eum morti traderent.
318/1 Et vinctum adduxerunt eum, et tradiderunt 2 L 23,1. J 18,31.32.
319/10 Pontio Pilato praesidi. Tunc videns Iudas, 3 26,15.
qui eum tradidit, quòd damnatus esset;
poenitentia ductus, retulit triginta argenteos
principibus sacerdotum, et senioribus, ' di- 4
cens: Peccavi, tradens sanguinem iustum.
At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris.
Et proiectis argenteis in templo, recessit: et 5 Act 1,18. 2 Sm 17,23.
abiens laqueo se suspendit. Principes autem 6 Mc 12,41.
sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt: Non
licet eos mittere in corbonam: quia pretium
sanguinis est. Consilio autem inito, emerunt 7
ex illis agrum figuli, in sepulturam peregri-
norum. Propter hoc vocatus est ager ille, 8 Act 1,19.
Haceldama, hoc est, ager sanguinis, usque
in hodiernum diem. Tunc impletum est 9 Zch 11,12.13. Jr 32,6–9.
quod dictum est per Ieremiam prophetam,
dicentem: Et acceperunt triginta argenteos
pretium appretiati, quem appretiaverunt

(*cf. p.* 76) **27**,*3* rettulit *etc* *6* > mitt. eos | corbanan
8 acheldemach | — hoc est *9* et tunc | adpret- *etc*

10 a filiis Israel: et dederunt eos in agrum
11–14: Mc 15,2–5. L 23,2.3. J 18,29–38. 11 figuli, sicut constituit mihi Dominus. Iesus 320/1
autem stetit ante praesidem, et interrogavit
eum praeses, dicens: Tu es Rex Iudaeorum?
26,63. Is 53,7. 12 Dicit illi Iesus: Tu dicis. ¹ Et cum accusaretur 321/4
a principibus sacerdotum, et senioribus, nihil
13 respondit. Tunc dicit illi Pilatus: Non audis
J 19,9. 14 quanta adversum te dicunt testimonia? Et
non respondit ei ad ullum verbum, ita ut
15–26: Mc 15,6–15. L 23,13–25. J 18,39–19,1. 15 miraretur praeses vehementer. Per diem 322/2
autem sollemnem consueverat praeses populo
dimittere unum vinctum, quem voluissent.
16 habebat autem tunc vinctum insignem, qui 323/4
17 dicebatur Barabbas. Congregatis ergo illis,
dixit Pilatus: Quem vultis dimittam vobis:
Barabbam, an Iesum, qui dicitur Christus?
21,38. J 11,47.48; 12,19. Act 7,9. 18 Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent
19 eum. Sedente autem illo pro tribunali, misit 324/10
ad eum uxor eius, dicens: Nihil tibi, et iusto
illi. multa enim passa sum hodie per visum
20 propter eum. Principes autem sacerdotum, 325/1
et seniores persuaserunt populis ut peterent
21 Barabbam, Iesum vero perderent. Respondens
autem praeses, ait illis: Quem vultis vobis
de duobus dimitti? At illi dixerunt: Barab-
22 bam. Dicit illis Pilatus: Quid igitur faciam 326/1
de Iesu, qui dicitur Christus? Dicunt omnes:
23 Crucifigatur. Ait illis praeses: Quid enim
mali fecit? At illi magis clamabant di-
Dt 21,6. 24 centes: Crucifigatur. Videns autem Pilatus 327/10
quia nihil proficeret, sed magis tumultus
fieret: accepta aqua, lavit manus coram
populo, dicens: Innocens ego sum a san-

11 illi] ei *13* dicant *15* > dim. pop. *17* barabban, *it 20.21.26.* *19* eum 1°] illum *22* 𝕾 : *pro* ? (𝕮 *inc. v. 23* Dicunt omnes)

ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν 10 Ex 9,12 Lxx.
τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος. Ὁ δὲ 11 11–14: Mc 15,2–5.
Ἰησοῦς ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπη- L 23,2.3.
ρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς J 18,29–38.
τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη· σὺ λέγεις. ˡ καὶ 12 26,63. Is 53,7.
ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων
καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. τότε λέγει 13
αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· οὐκ ἀκούεις πόσα σου κατα-
μαρτυροῦσιν; καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ 14 J 19,9. Ps 73,13.
ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Κατὰ 15 15–26: Mc 15,6–15.
δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ L 23,13–25.
δέσμιον ὃν ἤθελον. εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπί- 16 J 18,39–19,1.
σημον λεγόμενον Βαραββᾶν. συνηγμένων οὖν αὐτῶν 17
εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, 21,38.
Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; ᾔδει 18 J 11,47.48; 12,19. Act 7,9.
γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. Καθη- 19 J 2,4.
μένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς
αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· μηδὲν σοὶ καὶ τῷ
δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ'
ὄναρ δι' αὐτόν. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρε- 20
σβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν
Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ἀποκριθεὶς 21
δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν
δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν· τὸν Βαραββᾶν.
λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν 22 Act 3,13.
τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν πάντες· σταυρω-
θήτω. ˡ ὁ δὲ ἔφη· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ 23
περισσῶς ἔκραζον λέγοντες· σταυρωθήτω. ἰδὼν 24 Dt 21,6.
δὲ ὁ Πειλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον 4.
θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας
κατέναντι τοῦ ὄχλου λέγων· ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵ-

---

10 h *εδωκα* *11 εφη* : hRW+ *αυτω* | h *λεγεις;* *16 Βαραββ.* : h[r] *Ιησουν Βαραββ.* *17 Βαρ.* : [H]W pr *τον* : h[re] *Ιησουν τον Βαρ.* *24* hT *απεναντι* | *αιματ.* : h [R] + *του δικαιου*

---

11 εστη ϛ *22 σταυρωθητω σταυρωθητω* **K**

Act 5,28. 25 *ματος τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. καὶ ἀποκριθεὶς*
23,32–36. 1 Th 2,15 s. *πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ*
26 *ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν* 328
Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν
ἵνα σταυρωθῇ.

27–30: Mc 15,16–19. 27 *Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες* 16
J 19,2.3. *τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν* 32
28 *ὅλην τὴν σπεῖραν. καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν χλαμύδα*
L 19,27. 29 *κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ, καὶ πλέξαντες στέφανον*
ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ
κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες
ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιξαν αὐτῷ λέγοντες· χαῖρε,
Is 50,6. 30 *βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν* 33
ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν
31–56: Mc 15,20–41. 31 *αὐτοῦ. καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν*
L 23,26.33–49. J 19,16–30. *χλαμύδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ*
32 *ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. Ἐξερχόμενοι*
δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα·
τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.
33 *Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὅ*
Ps 69,22. 34 *ἐστιν κρανίου τόπος λεγόμενος, ἔδωκαν αὐτῷ* **πιεῖν**
οἶνον *μετὰ* **χολῆς** *μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ*
Ps 22,19. 35 *ἠθέλησεν πιεῖν. σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν* **διεμερί-**
36 **σαντο τὰ** *ἱμάτια* **αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον**, *καὶ καθή-*
37 *μενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω*
τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην·
ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ ΙΗΣΟΥΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ
Is 53,12. 38 *ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο* 1
Gn 40,3 ss.

---

28 hW *ενδυσαντες* *29* hT *ο βασιλευς* *31* T *εκδυσαντες αυτ. τ. χλ. ενεδ.* *32 Κυρηναιον* : h^r + ⊣ *εις απαντησιν αυτου* ⊢ *34* T *πειν bis* | *οινον* : h^r *οξος* *35* hRT *βαλοντες* | fin h^r + *ινα πληρωθη το ρηθεν υπο του προφητου· διεμερισαντο τα ιματια μου εαυτοις, και επι τον ιματισμον μου εβαλον κληρον.*

---

28 και ενδυσαντες | *χλαμυδα* : pr *ιματιον πορφυρουν και* *29 ενεπαιξον* ς

guine iusti huius: vos videritis. Et respon- 25 Act 5,28. 23,35.
dens universus populus, dixit: Sanguis eius
28/1 super nos, et super filios nostros. Tunc di- 26
misit illis Barabbam: Iesum autem flagellatum
tradidit eis ut crucifigeretur.
29/4 Tunc milites praesidis suscipientes Iesum 27 27–30: Mc 15,16–19.
in praetorium, congregaverunt ad eum uni- J 19,2.3.
versam cohortem: et exuentes eum, chla- 28
mydem coccineam circumdederunt ei, et 29
plectentes coronam de spinis, posuerunt
super caput eius, et arundinem in dextera
eius. Et genu flexo ante eum, illudebant ei,
30/6 dicentes: Ave rex Iudaeorum. Et expuentes 30 Is 50,6.
in eum, acceperunt arundinem, et percutie-
bant caput eius. Et postquam illuserunt ei, 31 31–56: Mc 15,20–41.
exuerunt eum chlamyde, et induerunt eum L 23,26.33–49.
vestimentis eius, et duxerunt eum ut cruci- J 19,16–30.
31/1 figerent. Exeuntes autem invenerunt homi- 32
nem Cyrenaeum, nomine Simonem: hunc
32/1 angariaverunt ut tolleret crucem eius. Et 33
venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod
33/4 est Calvariae locus. Et dederunt ei vinum 34 Ps 69,22.
bibere cum felle mistum. Et cum gustasset,
34/1 noluit bibere. Postquam autem crucifixerunt 35 Ps 22,19.
eum, diviserunt vestimenta eius, sortem
mittentes: ut impleretur quod dictum est
per Prophetam dicentem: Diviserunt sibi
vestimenta mea, et super vestem meam
miserunt sortem. Et sedentes servabant 36
35/1 eum. Et imposuerunt super caput eius cau- 37
sam ipsius scriptam: Hic est iesus rex
36/1 iudaeorum. Tunc crucifixi sunt cum eo duo 38 Is 53,12.

---

27 in praetorio *28* clamydem *etc*
29 inlud- *etc* | — ei *32* cyreneum
34 mixtum *35* SW — ut . . . sortem

latrones: unus a dextris, et unus a sinistris.
Ps 22,8; 109,25. 39 Praetereuntes autem blasphemabant eum mo- 337/6
26,61. J 2,19. 40 ventes capita sua, ' et dicentes: Vah qui
destruis templum Dei, et in triduo illud
reaedificas: salva temetipsum: si filius Dei
41 es, descende de cruce. Similiter et principes 338/2
sacerdotum illudentes cum Scribis, et senio-
42 ribus dicebant: Alios salvos fecit, seipsum
non potest salvum facere: si rex Israel est,
descendat nunc de cruce, et credimus ei:
Ps 22,9. Sap 2,13. 43 ' confidit in Deo: liberet nunc, si vult eum:
18—20. 44 dixit enim: Quia filius Dei sum. Idipsum 339/2
autem et latrones, qui crucifixi erant cum
45 eo, improperabant ei. A sexta autem hora 340/2
tenebrae factae sunt super universam terram
Ps 22,2. 46 usque ad horam nonam. Et circa horam 341/6
nonam clamavit Iesus voce magna, dicens:
Eli, Eli, lamma sabacthàni? hoc est: Deus
meus, Deus meus ut quid dereliquisti me?
47 Quidam autem illic stantes, et audientes,
Ps 69,22. 48 dicebant: Eliam vocat iste. Et continuo cur- 342/2
rens unus ex eis acceptam spongiam implevit
aceto, et imposuit arundini, et dabat ei bi-
49 bere. Ceteri vero dicebant: Sine videamus
50 an veniat Elias liberans eum. Iesus autem 343/1
iterum clamans voce magna, emisit spi-
Ex 26,31. 51 ritum. Et ecce velum templi scissum est 344/2
H 10,19.20. Am 8,3 Lxx; 9,1. in duas partes a summo usque deorsum.
* et terra mota est, et petrae scissae 345/10

---

40 — Vah | destruit *et* reaedificat | — dei

43 𝔖 eum, si vult: (𝔆[c. corr 93] si vult, eum:) 𝔚 eum si vult eum

44 inprop. *etc*

46 heli heli lema s. (𝔖 lammasab- 𝔖𝔆[c. 93] -ani)

6 λησταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. Οἱ δὲ 39 Ps 22,8; 109,25.
παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν **κινοῦντες τὰς**
κεφαλὰς αὐτῶν ⁱ καὶ λέγοντες· ὁ καταλύων τὸν ναὸν 40 26,61. J 2,19.
καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν,
εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, καὶ κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
2 ὁμοίως οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμ- 41
ματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον· ἄλλους ἔσωσεν, 42
ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστιν,
καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσομεν
ἐπ' αὐτόν. **πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν**, ῥυσάσθω νῦν 43 Ps 22,9. Sap 2,13.18—20.
2 εἰ **θέλει αὐτόν**· εἶπεν γὰρ ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός. τὸ 44
δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησταὶ οἱ συνσταυρωθέντες σὺν
2 αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας 45
2 σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης.
6 περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς 46 Ps 22,2. J 8,29.
φωνῇ μεγάλῃ λέγων· ἠλεὶ ἠλεὶ λεμὰ σαβα-
χθανεί; τοῦτ' ἔστιν· **θεέ** μου **θεέ** μου, ἵνα **τί** με
ἐγκατέλιπες; τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἀκού- 47
2 σαντες ἔλεγον ὅτι Ἠλείαν φωνεῖ οὗτος. καὶ εὐθέως 48 Ps 69,22.
δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ λαβὼν σπόγγον πλήσας
τε **ὄξους** καὶ περιθεὶς καλάμῳ **ἐπότιζεν** αὐτόν. οἱ 49
δὲ λοιποὶ εἶπαν· ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλείας
1 σώσων αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ 50
3 μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. Καὶ ἰδοὺ τὸ κατα- 51 Ex 26,31. H 9,8; 10,19.20.
2 πέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη [ἀπ'] ἄνωθεν ἕως κάτω Am 8,3 Lxx;
10 εἰς δύο, * καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχί- 9,1.

---

38 δεξιων : h[r] + nomine Zoatham *et* ευωνυμων : + nomine Camma *40* HR σεαυτον· et — και | ει του ϑ. : hW ϑ. ει *41* ομοιως : [H] RW + και *42* T πιστευσωμεν *43* hW επι τω ϑεω *45* h[r] — επι πασαν την γην *46* H εβοησεν | H ἐλωί ἐλωί, R ἠλί, ἠλί, W ἠλεὶ, ἠλεί, h[r] ⊣ ἠλεί ἠλεί ⊢ | h[r] ⊣ λαμὰ ζαφθανεί ⊢ *49* ειπαν : hT ελεγον | σωσων αυτ. : H + ⟦αλλος δε λαβων λογχην ενυξεν αυτου την πλευραν, και εξηλθεν υδωρ και αιμα.⟧ *51* [απ] : RW — T J 19,34.

---

41 γραμμ. κ. πρεσβ. : γρ. ***Γ*** *γρ. κ. φαρισαιων* ***D*** *γρ. κ. πρ. κ. φ.* ***E*** *42 (σωσαι;) | πιστευομεν* ***A*** *| επ αυτον : επ αυτω* ***Epl*** *αυτω* ***Dϛ*** *εις αυτον al* *43 νυν : + αυτον* ***Dϛ*** *44 — συν* ***ϛ*** *47 εστωτων* ***Dϛ*** *50 — παλιν* ***Fa***

52 *σθησαν, καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν καὶ πολλὰ*
Act 26,23. Dn 12,2. 53 *σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν· καὶ*
ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν
αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανί-
54 *σθησαν πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ’* 346,
αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμὸν
καὶ τὰ γινόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες·
L 8,2.3. 55 *ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ* 164
γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες 347,
ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακο-
20,20. 56 *νοῦσαι αὐτῷ· ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ*
Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴφ μήτηρ, καὶ ἡ
57–61: *μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.*
Mc 15,42–47. L 23,50–55. J 19,38–42. 57 *Ὀψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος* 681
Ex 34,25. *ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς* 348,
58 *ἐμαθητεύθη τῷ Ἰησοῦ· οὗτος προσελθὼν τῷ Πει-*
λάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πει-
59 *λᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι. καὶ λαβὼν τὸ σῶμα* 349,
Is 53,9. 60 *ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ [ἐν] σινδόνι καθαρᾷ, καὶ*
ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατό-
μησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν
28,1. 61 *τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. Ἦν δὲ ἐκεῖ* 350,
Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθή-
62 *μεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. Τῇ δὲ ἐπαύριον,* 16
ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευήν, συνήχθησαν οἱ 351.
40. 12,40. 63 *ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πειλᾶτον* [1] *λέγοντες·*
2 K 6,8. J 7,12. *κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι*
12,45. 64 *ζῶν· μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. κέλευσον οὖν*
ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας,
μή ποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ κλέψωσιν αὐτὸν καὶ

---

54 **T** *εκατονταρχης* | **hW** *υιος θεου* *56 Μαρια* 1°: **hW** *Μαριαμ* | **hRW** *Ιωση* | *Ιωσ. μητ. κ. η. μητηρ* : **h**[r1] *η Μαρια η Ιωσηφ και η Μαρια η* [2] *η Ιωσηφ μητ. κ. η μ.* [3v] *Ιωσ. κ. η μητηρ* *57* **hW** *εμαθητευσεν* *59* [*εν*] : **W**—**T** *64 μαθηται* : **hR**+ *αυτου*

---

54 γενομενα ϛ *58 αποδοθ.* : + *το σωμα* **D**ϛ *64 κλεψωσιν* : pr *νυκτος* ϛ

sunt, | et monumenta aperta sunt: et multa 52
corpora sanctorum, qui dormierant, surrexe-
runt. Et exeuntes de monumentis post re- 53 Act 26,23.
surrectionem eius, venerunt in sanctam ci- Dn 12,2.
346/2 vitatem, et apparuerunt multis. Centurio 54
autem, et qui cum eo erant, custodientes
Iesum, viso terraemotu et his, quae fiebant,
timuerunt valde, dicentes: Vere Filius Dei
347/6 erat iste. Erant autem ibi mulieres multae 55 L 8,2.3.
a longe, quae secutae erant Iesum a Galilaea,
ministrantes ei: inter quas erat Maria Mag- 56 20,20.
dalene, et Maria Iacobi, et Ioseph mater, et
mater filiorum Zebedaei. 57–61: Mc 15,42–47.
348/1 Cum autem sero factum esset, venit 57 L 23,50–55. J 19,38–42.
quidam homo dives ab Arimathaea, nomine Ex 34,25.
Ioseph, qui et ipse discipulus erat Iesu. hic 58
accessit ad Pilatum, et petiit corpus Iesu.
349/1 Tunc Pilatus iussit reddi corpus. | Et accepto 59
corpore, Ioseph involvit illud in sindone munda.
et posuit illud in monumento suo novo, quod 60 Is 53,9.
exciderat in petra. Et advolvit saxum magnum
350/6 ad ostium monumenti, et abiit. Erat autem 61 28,1.
ibi Maria Magdalene, et altera Maria, se-
351/10 dentes contra sepulchrum. Altera autem 62
die, quae est post Parasceven, convenerunt
principes sacerdotum, et Pharisaei ad Pila-
tum, | dicentes: Domine, recordati sumus, 63 10. 12,40.
quia seductor ille dixit adhuc vivens: Post 2 K 6,8.
tres dies resurgam. Iube ergo custodiri 64
sepulchrum usque in diem tertium: ne forte
veniant discipuli eius, et furentur eum, et

---

54 terrae motu | > dei filius
57 > sero aut. | SW Arimathia

dicant plebi: Surrexit a mortuis: et erit no-
65 vissimus error peior priore. Ait illis Pilatus:
Habetis custodiam, ite, custodite sicut scitis.
Dn 6,18. 66 Illi autem abeuntes, munierunt sepulchrum,
1–10: signantes lapidem, cum custodibus.
Mc 16,1–10. L 24,1–10. 28 Vespere autem sabbati, quae lucescit in 352/1
J 20,1–18. prima sabbati, venit Maria Magdalene, et
27,61. 2 altera Maria videre sepulchrum. Et ecce
terraemotus factus est magnus. Angelus
enim Domini descendit de caelo: et accedens
17,2. Act 1,10. 3 revolvit lapidem, et sedebat super eum: erat
autem aspectus eius sicut fulgur: et vesti-
4 mentum eius sicut nix. Prae timore autem
eius exterriti sunt custodes, et facti sunt
5 velut mortui. Respondens autem angelus 353/2
dixit mulieribus: Nolite timere vos: scio
enim, quòd Iesum, qui crucifixus est, quae-
12,40; 16,21; 6 ritis: ¹non est hic: surrexit enim, sicut dixit.
17,23; 20,19. Act 2,36. venite, et videte locum, ubi positus erat Do-
26,32. 7 minus. Et cito euntes, dicite discipulis eius
quia surrexit: et ecce praecedit vos in Gali-
laeam: ibi eum videbitis. ecce praedixi vobis.
8 Et exierunt cito de monumento cum timore, 354/2
et gaudio magno, currentes nunciare disci-
9 pulis eius. Et ecce Iesus occurrit illis, 355/10
dicens: Avete. Illae autem accesserunt, et
tenuerunt pedes eius, et adoraverunt eum.
H 2,11. 10 ¹Tunc ait illis Iesus: Nolite timere. ite,
Gn 45,4; 50,19. nunciate fratribus meis ut eant in Galilaeam,
11 ibi me videbunt. Quae cum abiissent, ecce

28,*2* terrae mot.
3 𝔖 vestimenta
6 — et
7 𝔖 praecedet
8 > magno gaudio
11 abissent

εἴπωσιν τῷ λαῷ· ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ
ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. ἔφη 65
αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε
ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλί- 66 Dn 6,18.
σαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς
κουστωδίας. 1–10:
Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν 28 Mc 16,1–10. L 24,1–10.
σαββάτων, ἦλθεν Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη J 20,1–18.
Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. καὶ ἰδοὺ σεισμὸς 2 27,61.
ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ
οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον καὶ
ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς 3 17,2. Act 1,10.
ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιών.
ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες 4
καὶ ἐγενήθησαν ὡς νεκροί. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος 5
εἶπεν ταῖς γυναιξίν· μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ
ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε· οὐκ ἔστιν 6 12,40; 16,21;
ὧδε· ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν 17,23; 20,19. Act 2,36.
τόπον ὅπου ἔκειτο. καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε 7 26,32.
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, J 16,16.22.
καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ
αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. ¹ *καὶ ἀπελθοῦσαι* 8
ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς
μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦς ὑπήντησεν αὐταῖς λέγων· χαίρετε. 9
αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας
καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. τότε λέγει αὐταῖς ὁ 10 H 2,11.
Ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς Gn 45,4; 50,19.
ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, Ps 22,23.
κἀκεῖ μὲ ὄψονται. Πορευομένων δὲ αὐτῶν ἰδού 11

---

65 εφη : h+ *δε* 28,*1 Μαριαμ* : ℋR *Μαρια* *6 εκειτο* : ⊣h^r⊢ [R] + *ο κυριος* *7 ειπον* : h^s *cj ειπεν* *8* fin W+ *ως δε επορευοντο απαγγειλαι τοις μαθηταις αυτου,* *10* T *και εκει*

28,*2 εξ* : *απ* | − *και* 2^0 **Dϛ** | *λιθον* : + *απο της θυρας* **ϛ** *8 εξελθουσαι* **Dϛ** *9 απηντησεν αυτας* **28** *10 οψεσθε*

τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν
ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα.
12 καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν
τε λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώ-
27,64. 13 ταις, ˈλέγοντες· εἴπατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων.
14 καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς
15 πείσομεν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. οἱ δὲ
λαβόντες ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ
διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι
7. 10. 16 τῆς σήμερον [ἡμέρας]. Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ
ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ
14,31. 17 ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσ-
11,27. J 3,27. E 1,20—22. 18 εκύνησαν, οἱ δὲ ἐδίστασαν. καὶ προσελθὼν ὁ
Ap 12.10. Dn 7,14. Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· ἐδόθη μοι πᾶσα
10,5 s. 19 ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ [τῆς] γῆς. πορευθέντες
Mc 16,15.16. οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες
αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ
5,19; 18,20. 20 καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς
J 14.23. Hg 1,13 Lxx. τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ
μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντε-
λείας τοῦ αἰῶνος.

---

11 T *ανηγγειλαν* *14 επι* : h *υπο* *15* hR *τα αργυρια* | hT *εφημισθη* | *[ημερας]* : W—T *18 [της]* : RW—T *19 ουν* : [R]—T | hW *βαπτισαντες*

---

12 αργυριον ικανον *17 προσεκυν.* : + *αυτω* ϛ *18 ουρανοις* *19 πορευεσθε νυν μαθητ.* | *βαπτ. . . . πνευμ.* : *εν τω ονοματι μου* Euseb. *20* fin + *αμην* ϛ

quidam de custodibus venerunt in civitatem,
et nunciaverunt principibus sacerdotum omnia,
quae facta fuerant. Et congregati cum se- 12
nioribus consilio accepto, pecuniam copiosam
dederunt militibus, dicentes: Dicite quia 13 27,64.
discipuli eius nocte venerunt, et furati sunt
eum, nobis dormientibus. Et si hoc auditum 14
fuerit a praeside, nos suadebimus ei, et se-
curos vos faciemus. At illi accepta pecunia, 15
fecerunt sicut erant edocti. Et divulgatum
est verbum istud apud Iudaeos, usque in
hodiernum diem. Undecim autem discipuli 16 7.
abierunt in Galilaeam in montem, ubi consti-
tuerat illis Iesus. Et videntes eum adora- 17
verunt: quidam autem dubitaverunt. Et ac- 18 11,27.
cedens Iesus locutus est eis, dicens: Data E 1,20–22. Dn 7,14.
est mihi omnis potestas in caelo, et in terra.
euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes 19 Mc 16,15.16.
eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus
sancti: docentes eos servare omnia quae- 20 18,20. J 14,23.
cumque mandavi vobis: et ecce ego vobiscum
sum omnibus diebus, usque ad consumma-
tionem saeculi.

---

15 docti

Subscr. EXPLICIT EUANGELIUM SECUNDUM MATTHEUM.

SANCTVM IESV CHRISTI
EVANGELIVM
SECVNDVM MARCVM.

1 INITIUM Evangelii Iesu Christi, Filii Dei. 1/2
2–8: Mt 3,1–12. L 3,3–18. J 1,19–30. 2 Sicut scriptum est in Isaia propheta:
Ml 3,1. Mt 11,10. J 3,28. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem
tuam,
qui praeparabit viam tuam ante te.
Is 40,3. 3 Vox clamantis in deserto: 2/1
Parate viam Domini,
rectas facite semitas eius.
4 Fuit Ioannes in deserto baptizans, et praedi- 3/6
cans baptismum poenitentiae in remissionem
5 peccatorum. Et egrediebatur ad eum omnis
Iudaeae regio, et Ierosolymitae universi, et
baptizabantur ab illo in Iordanis flumine,
2 Rg 1,8. Zch 13,4. 6 confitentes peccata sua. Et erat Ioannes
vestitus pilis cameli, et zona pellicea circa
lumbos eius: et locustas, et mel silvestre
Act 13,25. 7 edebat. Et praedicabat dicens: *Venit for- 4/1
tior me post me: cuius non sum dignus pro-
cumbens solvere corigiam calceamentorum
8 eius. Ego baptizavi vos aqua, ille vero
baptizabit vos Spiritu sancto.

9–11: Mt 3,13–17. L 3,21.22. 9 Et factum est: in diebus illis venit Ie- 5/1
J 1,31–34. L 2,51. sus a Nazareth Galilaeae: et baptizatus est

Inscr. EUANGELIUM SECUNDUM MARCUM.
1,2 — ego | — ante te 5 eum] illum | iordane
6 𝕲 camelorum | pellicia | lucustas
7 (ℭ *inc.* v. 7 Venit) | 𝕲 veniet | corrig. calciam.
9 𝕲ℭ c.93 Galileae

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

Act12,12; 15,37. Kol 4,10. Phm 24. 2 T 4,11. 1 P 5,13.

Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 1
Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἠσαΐᾳ τῷ προφήτῃ· 2 — 2–8: Mt 3,1–12. L 3,3–18. J 1,19–30.
ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
ώπου σου, — Ex23,20. Ml3,1. Mt11,10. L7,27. J 3,28.
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου·
φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· 3 — Is 40,3.
ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ,
ἐγένετο Ἰωάνης ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ κη- 4
ρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρ-
τιῶν. καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία 5
χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμεῖται πάντες, καὶ ἐβαπτί-
ζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐξομο-
λογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. καὶ ἦν ὁ Ἰωάνης 6 — 2 Rg 1,8. Zch 13,4. Mt 11,8.
ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην
περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἔσθων ἀκρίδας καὶ
*μέλι ἄγριον. καὶ ἐκήρυσσεν λέγων· * ἔρχεται ὁ* 7 — Act 13,25.
ἰσχυρότερός μου ὀπίσω [μου], οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ.
ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς 8
πνεύματι ἁγίῳ.

Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν 9 — 9–11: Mt 3,13–17. L 3,21.22. J 1,31–34.
Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη — L 2,51.

1,1 *χριστου* : hRW+ *υιου θεου* *1—3* T *Χριστου, καθως ... αυτου.* *2 ιδου* : T+ *εγω* *4 κηρ.* : [R]T pr *και* *7* [*μου*] : RT—W *8 πνευμ.* : [R]T pr *εν* *9* hW— *και* 1⁰

1,2 *εν τοις προφηταις* ***Aplς*** | *σου* 2⁰ : + *εμπροσθεν σου* ***Amς*** *3 αυτου* : *του θεου υμων* *4*—*ο* ***Dς*** *5 παντες* post *εβαπτιζοντο* ***Amς*** *6 τριχας* : *δερριν* *8 αγιω* : + *και πυρι* ***Pal*** *9 Ναζαρεθ*

Ez 1,1. 10 *εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάνου. καὶ εὐθὺς ἀνα-*
βαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς
οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν κατα-
Gn 22,2. 9,7. Ps 2,7. Is 42,1. 11 *βαῖνον εἰς αὐτόν· καὶ φωνὴ [ἐγένετο] ἐκ τῶν οὐρανῶν·*
12.13: *σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.*
Mt 4,1–11. L 4,1–13. 12 *Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν*
Job 5,22 s. 13 *ἔρημον. καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσεράκοντα ἡμέρας*
Ps 91,11 s. J 1,51. *πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν*
*θηρίων, * καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.*
14.15: Mt 4,12–17. 14 *Καὶ μετὰ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάνην ἦλθεν*
L 4,14.15. *ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν * κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον*
Dn 7,22. G 4,4. 15 *τοῦ θεοῦ ˡ[καὶ λέγων], ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς*
καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ
16–20: Mt 4,18–22. 16 *πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Καὶ παράγων παρὰ*
L 5,1–11. *τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ*
Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας ἐν
Mt 13,47. 17 *τῇ θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλεεῖς. καὶ εἶπεν αὐτοῖς*
ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς
18 *γενέσθαι ἁλεεῖς ἀνθρώπων. καὶ εὐθὺς ἀφέντες*
19 *τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς ὀλίγον*
εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάνην
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ κατ-
20 *αρτίζοντας τὰ δίκτυα. καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς·*
καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ
πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.
21–28: L 4,31–37. 21 *Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναούμ· καὶ εὐθὺς*
Mt 4,13. *τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδί-*
Mt 7,28.29. 22 *δασκεν. καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·*
ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ

---

11 [*εγενετο*] : **RW—T** *14* **T** *Μετα δε* *15* [*και λεγων*] : **W—T** : **R** [*και*] *λεγ.* *18* **W** *ηκολουθουν* *21 εισελθων* : [**R**]—**hT** | **hT** *εδιδασκεν εις τ. συναγωγην*

---

10 ηνοιγμενους | *καταβ.* : + *και μενον* **א** | *εις* : *επ* **אmϛ**
11 εν σοι : *εν ω* **Amϛ** *13 ημερ.* : + *και τεσσερακοντα νυκτας* **Ln**
14 ευαγγ. : + *της βασιλειας* **Dϛ** *15 πεπληρωνται οι καιροι*
16 βαλλοντας αμφιβληστρον **Aϛ** *α. τα δικτυα* **D** *18 τα δικτ.* : *παντα* *20 μισθιων* **1al** *21 Καπερναουμ* **Aplϛ**

a Ioanne in Iordane. Et statim ascendens 10 Ez 1,1.
de aqua, vidit caelos apertos, et Spiritum
tamquam columbam descendentem, et manen- 9,7.
tem in ipso. Et vox facta est de caelis: Tu 11 Ps 2,7. Is 42,1.
es filius meus dilectus, in te complacui. Et 12 12.13: Mt 4,1–11.
statim Spiritus expulit eum in desertum. Et 13 L 4,1–13.
erat in deserto quadraginta diebus, et qua- Ps 91,13. J 1,51. Hi 5,22 s.
draginta noctibus: et tentabatur a satana:
*eratque cum bestiis, et angeli ministra-
bant illi.

Postquam autem traditus est Ioannes, 14 14.15: Mt 4,12–17. L 4,14.15.
venit Iesus in Galilaeam, *praedicans Evange-
lium regni Dei, ǀ et dicens: Quoniam impletum 15 G 4,4.
est tempus, et appropinquavit regnum Dei:
poenitemini, et credite Evangelio. Et prae- 16 16–20: Mt 4,18–22. L 5,1–11.
teriens secus Mare Galilaeae, vidit Simonem,
et Andream fratrem eius, mittentes retia in
mare, (erant enim piscatores) ǀ et dixit eis 17 Mt 13,47.
Iesus: Venite post me, et faciam vos fieri
piscatores hominum. Et protinus relictis re- 18
tibus, secuti sunt eum. Et progressus inde 19
pusillum, vidit Iacobum Zebedaei, et Ioannem
fratrem eius, et ipsos componentes retia in
navi: ǀ et statim vocavit illos. Et relicto 20
patre suo Zebedaeo in navi cum mercenariis,
secuti sunt eum.

Et ingrediuntur Capharnaum: et statim 21 21–28: L 4,31–37.
sabbatis ingressus in synagogam, docebat eos. Mt 4,13.
Et stupebant super doctrina eius: erat enim 22 Mt 7,28.29.
docens eos, quasi potestatem habens, et

---

9 in iord. ab ioh.
10 𝕾 spiritum sanctum
12 expellit
19 > in navi comp. retia
20 mercenn- *etc*
21 — in

23 non sicut Scribae. Et erat in synagoga 14/8
eorum homo in spiritu immundo: et excla-
5,7. Ps 16,10. 24 mavit, ˡdicens: Quid nobis, et tibi Iesu Na-
zarene: venisti perdere nos? scio qui sis,
25 Sanctus Dei. Et comminatus est ei Iesus,
9,26. 26 dicens: Obmutesce, et exi de homine. Et
discerpens eum spiritus immundus, et excla-
27 mans voce magna exiit ab eo. Et mirati
sunt omnes, ita ut conquirerent inter se di-
centes: Quidnam est hoc? quaenam doctrina
haec nova? quia in potestate etiam spiritibus
28 immundis imperat, et obediunt ei. Et pro-
cessit rumor eius statim in omnem regionem
29–34: Mt 8,14–16. L 4,38–41. 29 Galilaeae. Et protinus egredientes de sy- 15/2
nagoga, venerunt in domum Simonis, et
30 Andreae cum Iacobo, et Ioanne. Decumbebat
autem socrus Simonis febricitans: et statim
31 dicunt ei de illa. Et accedens elevavit eam,
apprehensa manu eius: et continuo dimisit
32 eam febris, et ministrabat eis. Vespere
autem facto cum occidisset sol, afferebant
ad eum omnes male habentes, et daemonia
33 habentes: et erat omnis civitas congregata
L 4,41. Act 16,17.18. 34 ad ianuam. Et curavit multos, qui vexaban-
tur variis languoribus, et daemonia multa
eiiciebat, *et non sinebat ea loqui, quoniam 16/8
35–39: L 4,42–44. 35 sciebant eum. Et diluculo valde surgens, 17/8
egressus abiit in desertum locum, ibique orabat.
36 Et prosecutus est eum Simon, et qui cum illo
37 erant. Et cum invenissent eum, dixerunt ei:
38 Quia omnes quaerunt te. Et ait illis: Eamus

---

24 𝔖 venisti ante tempus | 𝔖 quòd sis
27 quae | etiam] et
34 > loqui ea
36 persecutus

1 οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. Καὶ εὐθὺς ἦν ἐν τῇ 23
4,8 συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ,
καὶ ἀνέκραξεν ¹ λέγων· τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ 24 5,7. 1 Rg 17,18. Ps 16,10.
Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς. οἶδά σε τίς εἶ,
ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· 25
φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ σπαράξαν 26 9,26.
αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ φωνῆσαν
φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. καὶ ἐθαμβήθησαν 27
ἅπαντες, ὥστε συνζητεῖν αὐτοὺς λέγοντας· τί ἐστιν
τοῦτο; διδαχὴ καινὴ κατ' ἐξουσίαν· καὶ τοῖς πνεύ-
μασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν
αὐτῷ. καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς πανταχοῦ εἰς 28
2 6 ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας. Καὶ εὐθὺς ἐκ 29 29–34: Mt 8,14–16.
5,2 τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σί- L 4,38–41.
μωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάνου. ἡ δὲ 30 Act 28,8.
πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθὺς
λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. καὶ προσελθὼν ἤγειρεν 31
αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρός· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ
3 πυρετός, καὶ διηκόνει αὐτοῖς. Ὀψίας δὲ γενο- 32
μένης, ὅτε ἔδυσεν ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν
πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονι-
ζομένους· καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη πρὸς 33
τὴν θύραν. καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς 34 L 4,41.
6,8 ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, * καὶ δαιμόνια πολλὰ Act 16,17.18.
ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι
7 ᾔδεισαν αὐτόν. Καὶ πρωῒ ἔννυχα λίαν ἀναστὰς 35 35–39:
7,8 ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κἀκεῖ L 4,42–44.
προσηύχετο. καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν Σίμων καὶ οἱ 36 J 6,24.
μετ' αὐτοῦ, καὶ εὗρον αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ 37
8 ὅτι πάντες ζητοῦσίν σε. καὶ λέγει αὐτοῖς· ἄγωμεν 38

---

24 HR *ημας;* | hT *οιδαμεν* *25 ο Ιησ.* : [H]RW+ *λεγων*
27 αυτους : hR *προς εαυτους* | HR *καινη· κατ εξουσιαν*
29 hW *εξελθων ηλθεν* | H *ηλθαν* *32* T *εδυ* *34* W *τα δαιμ.*
λαλειν | *αυτον* : H+ [*χριστον ειναι*] *35* H [*και απηλθεν*]

---

22 οι γραμμ. : + *αυτων* **Ca** *24 λεγων* : + *εα* **Aplϛ**
31 πρ. εκτεινας την χειρα κρατ. ηγειρ. αυτην

ἀλλαχοῦ εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ
39 ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον. καὶ ἦλθεν
κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν
Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.
40–45: Mt 8,2–4. 40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν 4
L 5,12–16. αὐτὸν καὶ γονυπετῶν λέγων αὐτῷ ὅτι ἐὰν θέλῃς 18,2
41 δύνασαί με καθαρίσαι. καὶ σπλαγχνισθεὶς ἐκτείνας
τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἥψατο καὶ λέγει αὐτῷ· θέλω,
42 καθαρίσθητι. καὶ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ ἡ
3,12; 7,36. 43 λέπρα, καὶ ἐκαθερίσθη. καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ
Lv 13,49; 14,2–32. 44 εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν, ˡκαὶ λέγει αὐτῷ· ὅρα μηδενὶ
μηδὲν εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν **δεῖξον τῷ ἱερεῖ**
καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσ-
45 έταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ὁ δὲ 19,10
ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν
τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς
εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ᾽ ἔξω ἐπ᾽ ἐρήμοις τόποις
ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πάντοθεν.
1–12: Mt 9,1–8. 2 Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι᾽ ἡμε- 9
L 5,17–26. 2 ρῶν ἠκούσθη ὅτι ἐν οἴκῳ ἐστίν. καὶ συνήχθησαν 20,1
πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν
3 θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. καὶ ἔρχονται 5
φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν αἰρόμενον ὑπὸ
4 τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσενέγκαι αὐτῷ
διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν,
καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβαττον ὅπου ὁ
5 παραλυτικὸς κατέκειτο. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν
πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· τέκνον, ἀφίενταί
6 σου αἱ ἁμαρτίαι. ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων
ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις

---

38 RT *κακει* *40* HR [*και γονυπετ.*] : W+ *αυτον* : R+ [*και*] | W *δυνη* *41* *σπλαγχνισθ.* : h^r ⊣ *οργισθεις* ⊢ | T— *αυτω* *45* hT *εις πολ. φανερ. εισελθ.* | HR *αλλα* | H [*ην*] **2**,*1* hW *εις οικον*

---

38 — *αλλαχου* ***AD*ς** *42* *και* 1° : + *ειποντος αυτου* ***Apl*ς** **2**,*2* *και* 1° : + *ευθεως* ***AD*ς** *4* *προσεγγισαι* ***AD*ς** | — *εξορυξαντες* *5* *τεκνον* : pr *θαρσει* ***C*** : + *μου* א* | *αφεωνται* א***ACD***

in proximos vicos, et civitates, ut et ibi prae-
dicem: ad hoc enim veni. Et erat praedicans 39
in synagogis eorum, et in omni Galilaea, et
daemonia eiiciens. 40–45:
18/2 Et venit ad eum leprosus deprecans eum: 40 Mt 8,2–4.
et genu flexo dixit ei: Si vis, potes me mun- L 5,12–16.
dare. Iesus autem misertus eius, extendit 41
manum suam: et tangens eum, ait illi: Volo:
Mundare. Et cum dixisset, statim discessit 42
ab eo lepra, et mundatus est. Et commi- 43 3,12; 7,36.
natus est ei, statimque eiecit illum: et dicit 44 Lv 13,49;
ei: Vide nemini dixeris: sed vade, ostende te 14,2–32.
principi sacerdotum, et offer pro emundatione
tua, quae praecepit Moyses in testimonium
19/10 illis. At ille egressus coepit praedicare, et 45
diffamare sermonem, ita ut iam non posset
manifeste introire in civitatem, sed foris in
desertis locis esset, et conveniebant ad eum
undique.
20/1 Et iterum intravit Capharnaum post dies, 2 1–12: Mt 9,1–8.
et auditum est quòd in domo esset, ꞌ et con- 2 L 5,17–26.
venerunt multi, ita ut non caperet neque ad
ianuam, et loquebatur eis verbum. Et venerunt 3
ad eum ferentes paralyticum, qui a quattuor
portabatur. Et cum non possent offerre eum 4
illi prae turba, nudaverunt tectum ubi erat:
et patefacientes submiserunt grabatum, in quo
paralyticus iacebat. Cum autem vidisset Iesus 5
fidem illorum, ait paralytico: Fili, dimittuntur
tibi peccata tua. Erant autem illic quidam 6
de Scribis sedentes, et cogitantes in cordibus

---

39 — in 2º *40* 𝕲 **dicit** | — **ei** *43* — est | statim
45 > in civ. introire | esse
2,*1* 𝕲 dies octo | (𝕮 *inc.* v. *2* et audit est)
3 > fer. ad eum *4* summis- | grabatt- *etc*
5 > cum vid. autem | — tua

Is 43,25. 7 suis: ' Quid hic sic loquitur? blasphemat.
Quis potest dimittere peccata, nisi solus
8 Deus? Quo statim cognito Iesus spiritu suo
quia sic cogitarent intra se, dicit illis: Quid
9 ista cogitatis in cordibus vestris? Quid est
facilius dicere paralytico: Dimittuntur tibi
peccata: an dicere: Surge, tolle grabatum
10 tuum, et ambula? Ut autem sciatis quia
Filius hominis habet potestatem in terra di-
11 mittendi peccata, (ait paralytico) ' tibi dico:
Surge, tolle grabatum tuum, et vade in do-
12 mum tuam. Et statim surrexit ille: et, sublato
grabato, abiit coram omnibus, ita ut mirarentur
tur omnes, et honorificarent Deum, dicentes:
13–17: Quia numquam sic vidimus.
Mt 9,9–13. L 5,27–32. 13 Et egressus est rursus ad mare: omnisque 21/2
J 1,43. 14 turba veniebat ad eum, et docebat eos. Et
cum praeteriret, vidit Levi Alphaei sedentem
ad telonium, et ait illi: Sequere me. Et sur-
15 gens secutus est eum. Et factum est, cum 22/2
accumberet in domo illius, multi publicani,
et peccatores simul discumbebant cum Iesu,
et discipulis eius: erant enim multi, qui et
16 sequebantur eum. Et Scribae, et Pharisaei
videntes quia manducaret cum publicanis, et
peccatoribus, dicebant discipulis eius: Quare
cum publicanis, et peccatoribus manducat
17 et bibit Magister vester? Hoc audito Iesus 23/2
ait illis: Non necesse habent sani medico,

---

9 surge et t.
10 > pot. hab. fil. hom.
12 > ille surr. | 𝔊 abiit inde | admirarentur
14 leuin | alphei | teloneum
15 𝔊 — et 4°
16 > mand. c. pecc. et publ. | 𝔊 dixerunt
17 medicum

αὐτῶν· ˈτί οὗτος οὕτως λαλεῖ; βλασφημεῖ· τίς 7 Is 43,25.
δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς ὁ θεός; καὶ 8 J 2,25.
εὐθὺς ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι
οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, λέγει αὐτοῖς· τί
ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί 9 J 5,36.
ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· ἀφίενταί
σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ ἆρον τὸν
κράβαττόν σου καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι 10
ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἁμαρ-
τίας ἐπὶ τῆς γῆς, — λέγει τῷ παραλυτικῷ· ˈσοὶ 11 J 5,8.
λέγω, ἔγειρε ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὕπαγε
εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἠγέρθη καὶ εὐθὺς ἄρας 12
τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ἔμπροσθεν πάντων, ὥστε
ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας
ὅτι οὕτως οὐδέποτε εἴδαμεν.
Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ 13 13—17: Mt 9,9—13. L 5,27—32.
πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν
αὐτούς. Καὶ παράγων εἶδεν Λευεὶν τὸν τοῦ 14 J 1,43.
Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει
αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν
αὐτῷ. Καὶ γίνεται κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ 15
οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ
συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ. καὶ οἱ 16 24.
γραμματεῖς τῶν Φαρισαίων ἰδόντες ὅτι ἐσθίει
μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν, ἔλεγον τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ· ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
ἁμαρτωλῶν ἐσθίει; καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει 17 Ex 15,26. J 3,17; 12,47.
αὐτοῖς· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ

---

7 τι : hW *οτι* | W *λαλει,* *8* H [*ουτως*] : W+ *αυτοι* | H [*αυτοις*] *9* H *εγειρου* [*και*] | *περιπ.* : T *υπαγε* *10* hRT *επι τ. γης αφιεναι αμαρτ.* *12* H [*λεγοντας*] | W *ειδομεν* *13 παρα* : T *εις* *14 Λευειν* : h[r] ⊣ *Ιακωβον* ⊢ *15.16* T *ηκολ. αυτω και* *16* T— *οι* | *ιδοντες* : T pr *και* | *εσθιει* : RT *ησθιεν* | *αμαρτ. κ. τελων.* : T *τελων. κ. αμαρτ.* | *εσθιει* 2⁰ : h[R]T+ *και πινει* | fin R.W· *17 αυτοις* : [H]W+ *οτι*

9 αφεωνται ACD | *περιπ.* : *υπαγε εις τον οικον σου* *15 οι και ηκ.* *16 οτι* 2⁰ : *τι οτι AC δια τι ℵD* (ὅ τι comm.)

ἀλλ᾽ οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους
18–22: Mt 9,14–17. L 5,33–38. 18 ἀλλὰ ἁμαρτωλούς. Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάνου 12
καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύοντες. καὶ ἔρχονται καὶ
λέγουσιν αὐτῷ· διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάνου καὶ
οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ
J 3,29. 19 μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος
μετ᾽ αὐτῶν ἐστιν νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσιν
τὸν νυμφίον μετ᾽ αὐτῶν, οὐ δύνανται νηστεύειν.
L 17,22. J 16,20. 20 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ᾽ αὐτῶν ὁ
νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.
21 Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ
ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ πλήρωμα
ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον
Job 32,19. 22 σχίσμα γίνεται. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς
ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήξει ὁ οἶνος τοὺς
ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί. [ἀλλὰ
οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς.]
23–28: Mt 12,1–8. L 6,1–5. 23 Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν παρα- 1
πορεύεσθαι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ οἱ μαθηταὶ 24
αὐτοῦ ἤρξαντο ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας.
16. 24 καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· ἴδε τί ποιοῦσιν
25 τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; καὶ λέγει αὐτοῖς·
οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυείδ, ὅτε χρείαν
ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ;
1 Sm 21,7. Lv 24,9. 26 πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ
ἀρχιερέως καὶ **τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως** ἔφαγεν,
οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοὺς ἱερεῖς, καὶ
Dt 5,14. 27 ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· 2
τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, καὶ οὐχ

18 H *οι δε σοι [μαθηται]* *22* *[αλλα . . . καινους.]* : W—T *23* *Ж διαπορευεσθαι* | h *οδοποιειν* *25* *και* 1⁰ : W+ *αυτος* *26* *πως* : [H]—W | W *ουσιν.*

17 fin + *εις μετανοιαν* ***Cm***ς *18* *φαρισαιοι* : *των φαρισαιων* ***Em***ς *19* — *οσον . . . νηστευειν* ***Dal*** *20* *εν εκειναις ταις ημεραις* ***Γal***ς *21* *επισυνραπτει* *22* *εκχειται κ. οι ασκ. απολουνται* ***ℵpl***ς *26* — *επι Αβ. αρχ.* *27* *εγεν.* : *εκτισθη* ***1***

sed qui male habent: non enim veni vocare
iustos, sed peccatores. Et erant discipuli 18 18–22: Mt 9,14–17.
Ioannis, et Pharisaei ieiunantes: et veniunt, L 5,33–38.
et dicunt illi: Quare discipuli Ioannis, et
Pharisaeorum ieiunant, tui autem discipuli
non ieiunant? Et ait illis Iesus: Numquid 19
possunt filii nuptiarum, quamdiu sponsus cum
illis est, ieiunare? Quanto tempore habent
secum sponsum, non possunt ieiunare. Venient 20
autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et
tunc ieiunabunt in illis diebus. Nemo assu- 21
mentum panni rudis assuit vestimento veteri:
alioquin aufert supplementum novum a veteri,
et maior scissura fit. Et nemo mittit vinum 22
novum in utres veteres: alioquin dirumpet
vinum utres, et vinum effundetur, et utres
peribunt: sed vinum novum in utres novos
mitti debet.

24/2 Et factum est iterum cum Dominus sab- 23 23–28: Mt 12,1–8
batis ambularet per sata, et discipuli eius L 6,1–5.
coeperunt progredi, et vellere spicas. Phari- 24
saei autem dicebant ei: Ecce, quid faciunt
sabbatis quod non licet? Et ait illis: Num- 25
quam legistis quid fecerit David, quando ne-
cessitatem habuit, et esuriit ipse, et qui cum
eo erant? quomodo introivit in domum Dei 26 1 Sm 21,7.
sub Abiathar principe sacerdotum, et panes Lv 24,9.
propositionis manducavit, quos non licebat
manducare, nisi sacerdotibus, et dedit eis,
25/2 qui cum eo erant? Et dicebat eis: Sab- 27 Dt 5,14.
batum propter hominem factum est, et non

---

17 𝔖 malehabent *20* in illa die *21* auferet
22 novellum | effunditur
23 — dominus | 𝔖 — et 2° | praegredi
24 𝔖 fac. discipuli tui
26 introiit *etc* | — in | licet | 𝔖 nisi solis sac.

28 homo propter sabbatum. Itaque Dominus est
1-6: Mt 12,9-14. 3 filius hominis, etiam sabbati. Et introivit
L 6,6-11. iterum in synagogam: et erat ibi homo habens
2 manum aridam. Et observabant eum, si sab-
3 batis curaret, ut accusarent illum. Et ait
homini habenti manum aridam: Surge in
4 medium. Et dicit eis: Licet sabbatis bene-
facere, an male? animam salvam facere, an
J 11,33. 5 perdere? At illi tacebant. Et circumspiciens
eos cum ira, contristatus super caecitate
cordis eorum, dicit homini: Extende manum
tuam. Et extendit, et restituta est manus
Mt 22,16. 12,13. 6 illi. Exeuntes autem Pharisaei, statim cum 26/4
Herodianis consilium faciebant adversus eum
quomodo eum perderent
7-12: Mt 12,15.16. 7 Iesus autem cum discipulis suis secessit
L 6,17-19. ad mare: *et multa turba a Galilaea, et 27/1
Mt 4,25. 8 Iudaea secuta est eum, et ab Ierosolymis,
et ab Idumaea, et trans Iordanem: et qui
circa Tyrum, et Sidonem, multitudo magna,
9 audientes, quae faciebat, venerunt ad eum. Et
dixit discipulis suis ut navicula sibi deserviret
Mt 15,30. 10 propter turbam, ne comprimerent eum. multos
enim sanabat ita ut irruerent in eum ut illum
L 4,41. 11 tangerent quotquot habebant plagas. Et spi-
ritus immundi, cum illum videbant, procide-
bant ei: *et clamabant dicentes: Tu es Fi- 28/8
1,3. 12 lius Dei. Et vehementer comminabatur eis ne

3,*6* > stat. pharis.
7 et iesus c.
8 iordanen
9 𝔖 dix. Iesus | 𝔖 in nav. sibi deservirent
11 (𝔈 *inc.* v. *12* Tu es)

ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· ὥστε κύριός ἐστιν ὁ 28
14 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου. Καὶ 3 1–6: Mt 12,9–14.
εἰσῆλθεν πάλιν εἰς συναγωγήν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρω- L 6,6–11.
πος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα· καὶ παρετήρουν 2
αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα
κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ 3
τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν· ἔγειρε εἰς τὸ μέσον. καὶ 4
λέγει αὐτοῖς· ἔξεστιν τοῖς σάββασιν ἀγαθὸν ποιῆσαι
ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ
δὲ ἐσιώπων. καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' 5 J 11,33.
ὀργῆς, συνλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας 34; 10,23.
αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖρα.
καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ.
3,4 καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθὺς μετὰ τῶν 6 Mt 22,16.
Ἡρῳδιανῶν συμβούλιον ἐδίδουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως 12,13. J 5,18
αὐτὸν ἀπολέσωσιν.
15 Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνε- 7 7–12: Mt 12,15.16.
7,1 χώρησεν πρὸς τὴν θάλασσαν· * καὶ πολὺ πλῆθος L 6,17–19.
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησεν· καὶ ἀπὸ τῆς
Ἰουδαίας ¹ καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς 8 Mt 4,25; 15,22
Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ περὶ Τύρον
καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολύ, ἀκούοντες ὅσα ποιεῖ,
ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς 9 5,24.
αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ
τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν· πολλοὺς 10 Mt 15,30. L 6,19.
γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ
ἅψωνται ὅσοι εἶχον μάστιγας. καὶ τὰ πνεύματα 11 L 4,41.
τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσέπιπτον
8,8 αὐτῷ * καὶ ἔκραζον λέγοντα ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ
θεοῦ. καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ αὐτὸν 12 1,34.

3,2 ει : **T**+ εν | **T** θεραπευει *3* **T** τ. ξηραν χ. εχοντι *4* **HR** αγαθοποιησαι *5* χειρα : **ℋ**+ σου *6* εδιδουν : **hT** εποιησαν **R** εποιουν *7* προς : **T** εις | **T** κ. απο τ. Ιουδ. ηκολουθησαν, **h** κ. α. τ. Ι. η-σεν *8* **hRT** εποιει | **H** ηλθαν *9* **W** πλοιαρια *11* **hT** λεγοντες

3,1 ξηραν *2* παρετηρουντο ***AD*** *5* νεκρωσει ***D*** πηρωσει *al* | fin + υγιης ως η αλλη ***Lmϛ*** *7* πολυς οχλος *8* οι περαν | οι περι ***AD***

13–19: Mt 10,1–4. 13 *φανερὸν ποιήσωσιν.* *Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος,* 8
L 6,12–16. *καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός, καὶ ἀπῆλθον* 29,2
14 *πρὸς αὐτόν. καὶ ἐποίησεν δώδεκα ἵνα ὦσιν μετ'* 16
15 *αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν* ⸀ *καὶ*
J 1,42. 16 *ἔχειν ἐξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια· καὶ ἐποίησεν*
τοὺς δώδεκα, * *καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι* 30,2
L 9,54. 17 *Πέτρον· καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ*
Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου, καὶ ἐπέθηκεν
αὐτοῖς ὄνομα Βοανηργές, ὅ ἐστιν υἱοὶ βροντῆς·
18 *καὶ Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ*
Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου
19 *καὶ Θαδδαῖον καὶ Σίμωνα τὸν Καναναῖον* ⸀ *καὶ*
Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.
6,31. 20 *Καὶ ἔρχεται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν* 31,10
[ὁ] ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μηδὲ ἄρτον
7,20; 8,48.52; 10,20. 21 *φαγεῖν. καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον*
22–30: Mt 12,24–32. 22 *κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη. καὶ οἱ* 32,2
L 11,15–22; 12,10. *γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον*
ὅτι Βεεζεβοὺλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν
23 *δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. καὶ προσκαλε-* 33,2
σάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς·
24 *πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν; καὶ ἐὰν*
βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι
25 *ἡ βασιλεία ἐκείνη· καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ,*
26 *οὐ δυνήσεται ἡ οἰκία ἐκείνη στῆναι. καὶ εἰ ὁ*
σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ ἐμερίσθη, οὐ
27 *δύναται στῆναι ἀλλὰ τέλος ἔχει. ἀλλ' οὐ δύναται*
οὐδεὶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ

---

12 T *ποιωσιν* *14 δωδεκα* : H+ *ους και αποστολους ωνομασεν* *16* R— *και εποι. τ. δωδεκα* | H (*και επεθ. . . . Σιμ.*) *17* H (*και επεθ. . . . Βροντης*) | hRT *ονοματα* *18 Θαδδαιον* : h^{r} ⊣ *Λεββαιον* ⊢ *20* [o] : RW—T | *μηδε* : T *μητε* *22* RT *Βεελζεβουλ* *25* T *σταθηναι* *26* T *εαυτον,εμερισθη, και ου*

---

14 κηρυσσ. : + *το ευαγγελιον* *15 εξουσιαν* : + *θεραπευειν τας νοσους και* ***AD***ϛ *18 Ματθαιον* ***ℵpl***ϛ *et* + *τον τελωνην* ***13*** | *Κανανιτην* ***Am***ϛ *19 Ισκαριωτην* ***Am***ϛ *Σκαριωθ* ***D*** *21 και οτε ηκουσαν περι αυτου οι γραμματεις και οι λοιποι εξ. . . . εξεσταται αυτους* | *εξεστη* : *εξηρτηνται αυτου* ***W 28***

29/2 manifestarent illum. Et ascendens in mon- 13 13–19: Mt 10,1–4.
tem vocavit ad se quos voluit ipse: et vene- L 6,12–16.
runt ad eum. Et fecit ut essent duodecim 14
cum illo: et ut mitteret eos praedicare. Et 15
dedit illis potestatem curandi infirmitates, et
30/2 eiiciendi daemonia. Et imposuit Simoni no- 16 J 1,42.
men Petrus: et Iacobum Zebedaei, et Ioan- 17 L 9,54.
nem fratrem Iacobi, et imposuit eis nomina
Boanerges, quod est, Filii tonitrui: et An- 18
dream, et Philippum, et Bartholomaeum, et
Matthaeum, et Thomam, et Iacobum Alphaei,
et Thaddaeum, et Simonem Cananaeum, | et 19
Iudam Iscariotem, qui et tradidit illum.
31/10 Et veniunt ad domum: et convenit iterum 20 6,31.
turba, ita ut non possent neque panem man-
ducare. Et cum audissent sui, exierunt tenere 21 J 7,20; 8,48.52; 10,20.
eum: dicebant enim: Quoniam in furorem
32/2 versus est. Et Scribae, qui ab Ierosolymis 22 22–30: Mt 12,24–32.
descenderant, dicebant: Quoniam Beelzebub L 11,15–22; 12,10.
habet, et quia in principe daemoniorum eiicit
33/2 daemonia. Et convocatis eis in parabolis 23
dicebat illis: Quomodo potest satanas sata-
nam eiicere? Et si regnum in se dividatur, 24
non potest regnum illud stare. Et si domus 25
super semetipsam dispertiatur, non potest
domus illa stare. Et si satanas consur- 26
rexerit in semetipsum, dispertitus est, et
non poterit stare, sed finem habet. Nemo 27
potest vasa fortis ingressus in domum

---

18 bartholomeum | mattheum | alphei | thaddeum *19* scarioth
22 daemonum *23* satanan
24 > stare regn. illud
25 poterit
26 consurrexit | potest

diripere, nisi prius fortem alliget, et tunc
28 domum eius diripiet. Amen dico vobis, quon- 34/2
iam omnia dimittentur filiis hominum peccata,
29 et blasphemiae, quibus blasphemaverint· qui
autem blasphemaverit in Spiritum sanctum,
non habebit remissionem in aeternum, sed
22. 30 reus erit aeterni delicti. Quoniam dicebant:
31–35: Mt 12,46–50. 31 Spiritum immundum habet. Et veniunt 35/2
8,19–21. mater eius et fratres: et foris stantes mise-
32 runt ad eum vocantes eum, et sedebat circa
eum turba: et dicunt ei: Ecce mater tua, et
33 fratres tui foris quaerunt te. Et respondens
eis, ait: Quae est mater mea, et fratres mei?
34 Et circumspiciens eos, qui in circuitu eius
sedebant, ait: Ecce mater mea, et fratres
35 mei. Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic
frater meus, et soror mea, et mater est.

1–20: Mt 13,1–23. 4 Et iterum coepit docere ad mare: et 36/2
L 8,4–15. congregata est ad eum turba multa, ita ut
navim ascendens sederet in mari, et omnis
2 turba circa mare super terram erat: et
docebat eos in parabolis multa, et dicebat
3 illis in doctrina sua: ꞌAudite: ecce exiit se-
4 minans ad seminandum. Et dum seminat,
aliud cecidit circa viam, et venerunt vo-
5 lucres caeli, et comederunt illud. Aliud vero
cecidit super petrosa, ubi non habuit terram
multam: et statim exortum est, quoniam

---

29 habet
4,*1* in navem
2 eos] illos
4 — caeli

σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν
,2 δήσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. Ἀμὴν 28 1 J 5,16.
λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν
ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι,
ὅσα ἐὰν βλασφημήσωσιν· ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ 29
εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν
αἰῶνα, ἀλλὰ ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου ἁμαρτήματος. ὅτι 30 22. J 10,20.
,2 ἔλεγον· πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει. Καὶ ἔρχονται 31 31–35: Mt 12,46–50. L 8,19–21.
ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔξω
στήκοντες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν καλοῦντες αὐτόν.
καὶ ἐκάθητο περὶ αὐτὸν ὄχλος, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· 32
ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ
ἀδελφαί σου ἔξω ζητοῦσίν σε. καὶ ἀποκριθεὶς 33
αὐτοῖς λέγει· τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελ-
φοί; καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ 34 J 20,17.
καθημένους λέγει· ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί
μου. ὃς ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος 35
ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.
17 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θά- 4 1–20: Mt 13,1–23. L 8,4–15.
,2 λασσαν. καὶ συνάγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλεῖστος,
ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι ἐν τῇ
θαλάσσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν
9 ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν. καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παρα- 2
βολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ
αὐτοῦ· ¹ ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων σπεῖραι. 3
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ 4
τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν
αὐτό. καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες ὅπου 5
οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθὺς ἐξανέτειλεν διὰ

---

28 H *ανθρωπων,* | T *αν* *29* W *αλλ* | T *εσται* | *αμαρτημ.* : h[r1] *κρισεως* [2] *αμαρτιας* *31* T *ερχεται* *32 και αι αδελφ. σου* (sic et ⊣ h[r] ⊢) : [R]—H *33 οι αδελφοι* : [R]T+ *μου* *35 ος* : h[R]+ *γαρ* | h *τα θεληματα* 4,*1 εις* : W+ *το* 5 *οπου* : H pr [*και*]

---

28 οσας ***Apl*ς** *31 καλουντ.* : *φωνουντες* ***D*ς** *ζητουντες* ***A*** 4,*1 ο λαος πολυς* *3* fin + *τον σπορον αυτου* *4 πετεινα* : + *του ουρανου* ***D*ς** *5 ευθεως εξεβλαστησεν* **Φ**

6 *τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος*
ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη.
7 *καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν*
αἱ ἄκανθαι καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ
8 *ἔδωκεν. καὶ ἄλλα ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν,*
καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξανόμενα,
καὶ ἔφερεν εἰς τριάκοντα καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ ἐν
9 *ἑκατόν. καὶ ἔλεγεν· ὃς ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.*
10 *Καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνας, ἠρώτων αὐτὸν οἱ* 18
1 K 5,12; 14,21.22. 11 *περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὰς παραβολάς. καὶ*
ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμῖν τὸ μυστήριον δέδοται τῆς
*βασιλείας τοῦ θεοῦ· * ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παρα-* 37,1
Is 6,9.10. J 12,40. Act 28,26. 12 *βολαῖς τὰ πάντα γίνεται, ἵνα*
βλέποντες βλέπωσιν καὶ μὴ ἴδωσιν,
καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν καὶ μὴ συνιῶσιν,
μή ποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς.
13 *καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν*
ταύτην, καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε;
14 *ˈὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. ˈ οὗτοι δέ εἰσιν οἱ* 38,2
15 *παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ*
ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθὺς ἔρχεται ὁ σατανᾶς καὶ
16 *αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον εἰς αὐτούς. καὶ*
οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι,
οἳ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον εὐθὺς μετὰ χαρᾶς
17 *λαμβάνουσιν αὐτόν, καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν*
ἑαυτοῖς ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἶτα γενομένης
θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλί-
18 *ζονται. καὶ ἄλλοι εἰσὶν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας*
σπειρόμενοι· οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες,
10,23.24. 2 Th 2,10. H 3,13. 19 *καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ*

---

5 W *της γης* *6* h *εκαυματισθησαν* *8* RT *αυξανομενον* | *ἐν* 1⁰ 2⁰ : h[1]RT *εἰς* h[2] *ἓν* *9 ακουετω* : h[r]┼ ┤*και ο συνιων συνιετω*├ *10* T *ηρωτουν* *11* h *εξωθεν* | T— *τα* *12* H *συνίωσιν* *15 εις αυτους* : T *εν αυτοις* *16* T *ομοιως εισιν* *18 εις* : T *επι*

---

5 βαθ. την γην *10 περι ... δωδεκα* : *μαθηται αυτου* | *τις η παραβολη αυτη* *19 και απαται του κοσμου*

non habebat altitudinem terrae: et quando 6
exortus est sol, exaestuavit: et eo quòd non
habebat radicem, exaruit. Et aliud cecidit 7
in spinas: et ascenderunt spinae, et suffoca-
verunt illud, et fructum non dedit. Et aliud 8
cecidit in terram bonam: et dabat fructum
ascendentem, et crescentem, et afferebat
unum triginta, unum sexaginta, et unum cen-
tum. Et dicebat: Qui habet aures audiendi, 9
audiat.

Et cum esset singularis, interrogaverunt 10
eum hi, qui cum eo erant duodecim, para-
bolam. Et dicebat eis: Vobis datum est 11 1 K 5,12.
37/1 nosse mysterium regni Dei: * illis autem, qui
foris sunt, in parabolis omnia fiunt:

ut videntes videant, et non videant: 12 Is 6,9.10. J 12,40. Act 28,26.
et audientes audiant, et non intelligant:
nequando convertantur, et dimittantur eis
peccata.

Et ait illis: Nescitis parabolam hanc? et quo- 13
38/2 modo omnes parabolas cognoscetis? Qui se- 14
minat, verbum seminat. Hi autem sunt, qui 15
circa viam, ubi seminatur verbum, et cum
audierint, confestim venit satanas, et aufert
verbum, quod seminatum est in cordibus
eorum. Et hi sunt similiter, qui super petrosa 16
seminantur: qui cum audierint verbum, sta-
tim cum gaudio accipiunt illud: et non habent 17
radicem in se, sed temporales sunt: deinde
orta tribulatione et persecutione propter ver-
bum, confestim scandalizantur. Et alii sunt, 18
qui in spinis seminantur: hi sunt, qui ver-
bum audiunt, ¹ et aerumnae saeculi, et deceptio 19 10,23.24.

---

6 haberet *8* 𝔊 trigesimum | et un. sexag. | 𝔊 sexagesimum | 𝔊 centesimum *10* cum duodec. | parabolas *11* scire *12* ne quando *15* corda

divitiarum, et circa reliqua concupiscentiae
introeuntes suffocant verbum, et sine fructu
20 efficitur. Et hi sunt, qui super terram bonam
seminati sunt, qui audiunt verbum, et susci-
piunt, et fructificant, unum triginta, unum
21–25: L 8,16–18. 21 sexaginta, et unum centum. Et dicebat illis: 39/2
Mt 5,15. Numquid venit lucerna ut sub modio ponatur,
aut sub lecto? nonne ut super candelabrum
Mt 10,26. L 12,2. 22 ponatur? Non est enim aliquid absconditum, 40/2
quod non manifestetur: nec factum est oc-
23 cultum, sed ut in palam veniat. Si quis
Mt 7,2. 24 habet aures audiendi, audiat. Et dicebat 41/2
illis: Videte quid audiatis. In qua mensura
mensi fueritis, remetietur vobis, et adiicietur
Mt 13,12. 25 vobis. Qui enim habet, dabitur illi: et qui 42/2
non habet, etiam quod habet auferetur ab eo.
26 Et dicebat: Sic est regnum Dei, quemad- 43/10
modum si homo iaciat sementem in terram,
Jc 5,7. 27 ¹et dormiat, et exurgat nocte et die, et semen
28 germinet, et increscat dum nescit ille. Ultro
enim terra fructificat, primum herbam, deinde
spicam, deinde plenum frumentum in spica.
Joel 4,13. Ap 14,15. 29 Et cum produxerit fructus, statim mittit
30–34: Mt 13,31.32.34. L 13,18.19. 30 falcem, quoniam adest messis. Et dicebat: 44/2
Cui assimilabimus regnum Dei? aut cui para-
31 bolae comparabimus illud? Sicut granum
sinapis, quod cum seminatum fuerit in terra,
minus est omnibus seminibus, quae sunt in
Dn 4,9.18. Ez 17,23; 31,6. 32 terra: et cum seminatum fuerit, ascendit, et
fit maius omnibus oleribus, et facit ramos
magnos, ita ut possint sub umbra eius aves caeli

20 𝔖 **trigesimum** *et* **sexagesimum** *et* **centesimum** | **trig., et un.** *22* > **enim est** | **sed ut**] 𝔖 **quod non** *25* **eo**] **illo** *27* **et die**] **ac die** *29* 𝔖 **ex se prod.** 𝔚 **se prod.** *32* 𝔖 **natum** | 𝔖 **asc. in arborem**

πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπο-
ρευόμεναι συνπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος
γίνεται. καὶ ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν 20
καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ
παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα 21–25:
καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν 21 L 8,16–18.
αὐτοῖς ὅτι μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα ὑπὸ τὸν
μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν Mt 5,15.
λυχνίαν τεθῇ; οὐ γάρ ἐστίν τι κρυπτόν, ἐὰν μὴ 22 Mt 10,26.
ἵνα φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα L 12,2.
ἔλθῃ εἰς φανερόν. εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκου- 23
έτω. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· βλέπετε τί ἀκούετε. 24 Mt 7,2. L 6,38.
ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστε-
θήσεται ὑμῖν. ὃς γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ 25 Mt 13,12.
ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
Καὶ ἔλεγεν· οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς 26
ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ 27 Jc 5,7.
καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ
σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός.
αὐτομάτη ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτεν 28
στάχυν, εἶτεν πλήρης σῖτος ἐν τῷ στάχυϊ. ὅταν 29 Joel 4,13.
δὲ παραδοῖ ὁ καρπός, εὐθὺς **ἀποστέλλει τὸ δρέ-** Ap 14,15.
πανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός. *Καὶ ἔλεγεν·* 30 30–34: Mt 13,31.32.34.
πῶς ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν L 13,18.19.
τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν; ὡς κόκκῳ σινάπεως, 31
ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερον ὂν πάντων
τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὅταν σπαρῇ, 32 Dn 4,9.18.
ἀναβαίνει καὶ γίνεται μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων, Ez 17,23; 31,6.
καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι **ὑπὸ**
τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατα-

---

20 ἐν 1⁰ : h *ἓν* | *ἐν 2⁰ 3⁰* : ℋ [*ἐν*] h [*ἓν*] *21 επι* : h „MSS" *υπο* | HR *κλινην,* *22 τι* : [R]—ℋ (*ℋ*T *ἔστιν*) *26 ως* : W+ *εαν* *27* W *μηκυνεται* *28* W *καρποφορει πρ.* H *πληρη σιτον* h[31] *πληρης* [o] *σιτος* [2] *πληρης σιτον* h[33] *idem cj* *32* RT *κατασκηνουν*

---

21 ερχετ. : *απτεται* *24* fin + *τοις ακουουσιν* ***Aς*** *31 επι την γην*

J 16,12. 33 **σκηνοῖν.** Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς
ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν·
11. 34 χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, * κατ' ἰδίαν
δὲ τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς ἐπέλυεν πάντα.
35–41: Mt 8,18.23–27. 35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας
L 8,22–25. 36 γενομένης· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. καὶ ἀφέντες
τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ
Jon 1,3 ss. 37 πλοίῳ, καὶ ἄλλα πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ γίνεται
λαῖλαψ μεγάλη ἀνέμου, καὶ τὰ κύματα ἐπέβαλλεν
εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον.
27. L 10,40. 38 καὶ αὐτὸς ἦν ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον
J 4,6. καθεύδων· καὶ ἐγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ·
Ps 89,10; 107,23–32. 39 διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; καὶ διεγερ-
θεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ·
σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγέ-
J 14,1.27. 40 νετο γαλήνη μεγάλη. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί δειλοί
41 ἐστε οὕτως; πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; ¹καὶ ἐφοβήθησαν
φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα
οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα
ὑπακούει αὐτῷ;
1–21: Mt 8,28–34. 5 Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς
L 8,26–40. 2 τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν. καὶ ἐξελθόντος
αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθὺς ὑπήντησεν αὐτῷ
ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκα-
3 θάρτῳ, ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνή-
μασιν, καὶ οὐδὲ ἁλύσει οὐκέτι οὐδεὶς ἐδύνατο
4 αὐτὸν δῆσαι, διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ
ἁλύσεσιν δεδέσθαι, καὶ διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς
ἁλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετρῖφθαι, καὶ οὐδεὶς
5 ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι· καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ
ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν

34 W *και χωρις π.* *36 αλλα* : T+ *δε* | T *ησαν* *38* T *κ. ην αυτος* *40* HR *εστε; ουπω εχ.* *41* T *αυτω υπακουει;* **5**,*1* h[r1] *Γεργεσηνων* ² *Γαδαρηνων* *2 ευθυς* : [H]—W

33 — πολλαις 𝔏𝔞 *36 πλοιαρια* 𝔈𝔞ς *38 επι προσκεφαλαιου*

15/6 habitare. Et talibus multis parabolis loque- 33
batur eis verbum, prout poterant audire:
sine parabola autem non loquebatur eis. 34
16/10 *seorsum autem discipulis suis disserebat
omnia. 35–41: Mt 8,18.23-27. L 8,22–25.
17/2 Et ait illis in illa die, cum sero esset 35
factum: Transeamus contra. Et dimittentes 36
turbam, assumunt eum ita ut erat in navi:
et aliae naves erant cum illo. Et facta est 37 Jon 1,3 ss.
procella magna venti, et fluctus mittebat in
navim, ita ut impleretur navis. Et erat ipse 38
in puppi super cervical dormiens: et excitant
eum, et dicunt illi: Magister, non ad te per-
tinet, quia perimus? Et exurgens comminatus 39 Ps 89,10; 107,23–32.
est vento, et dixit mari: Tace, obmutesce.
Et cessavit ventus: et facta est tranquillitas
magna. Et ait illis: Quid timidi estis? necdum 40
habetis fidem? Et timuerunt timore magno, 41
et dicebant ad alterutrum: Quis, putas, est
iste, quia et ventus et mare obediunt ei? Et 5 1–21: Mt 8,28–34. L 8,26–40.
venerunt trans fretum maris in regionem
Gerasenorum. Et exeunti ei de navi, statim 2
occurrit de monumentis homo in spiritu im-
mundo, qui domicilium habebat in monu- 3
mentis, et neque catenis iam quisquam
poterat eum ligare: quoniam saepe com- 4
pedibus et catenis vinctus, dirupisset ca-
tenas, et compedes comminuisset, et nemo
poterat eum domare. et semper die ac 5
nocte in monumentis, et in montibus erat,

---

35 — in *37* navem *etc*
38 supra | illi] ei
(*40.41 in* 𝕮 *40*) *41* > magno tim.
5,*2* occurr. ei
3 > eum pot.
5 > nocte ac die

6 clamans, et concídens se lapidibus. Videns
autem Iesum a longe, cucurrit, et adoravit
1,24. Mt 26,63. 7 eum: ˡ et clamans voce magna dixit: Quid
Jc 2,19. mihi, et tibi, Iesu fili Dei altissimi? adiuro
8 te per Deum, ne me torqueas. Dicebat enim
9 illi: Exi spiritus immunde ab homine. Et
interrogabat eum: Quod tibi nomen est? Et
dicit ei: Legio mihi nomen est, quia multi
10 sumus. Et deprecabatur eum multum, ne se
11 expelleret extra regionem. Erat autem ibi
circa montem grex porcorum magnus, pascens.
12 Et deprecabantur eum spiritus, dicentes: Mitte
13 nos in porcos ut in eos introeamus. Et con-
cessit ei statim Iesus. Et exeuntes spiritus
immundi introierunt in porcos: et magno im-
petu grex praecipitatus est in mare ad duo
14 millia, et suffocati sunt in mari. Qui autem
pascebant eos, fugerunt, et nunciaverunt in
civitatem, et in agros. Et egressi sunt videre
15 quid esset factum: ˡ et veniunt ad Iesum: et
vident illum, qui a daemonio vexabatur, se-
dentem, vestitum, et sanae mentis, et ti-
16 muerunt. Et narraverunt illis, qui viderant,
qualiter factum esset ei, qui daemonium ha-
17 buerat, et de porcis. Et rogare coeperunt
18 eum ut discederet de finibus eorum. Cumque 48/8
ascenderet navim, coepit illum deprecari, qui
a daemonio vexatus fuerat, ut esset cum illo,
19 ˡet non admisit eum, sed ait illi: Vade in do-
mum tuam ad tuos, et annuncia illis quanta
7,31. 20 tibi Dominus fecerit, et misertus sit tui. Et
Mt 4,25. abiit, et coepit praedicare in Decapoli, quanta
sibi fecisset Iesus: et omnes mirabantur.

---

7 dicit | summi *8* 𝔖 hom. isto *9* > nom. mihi *10* 𝔖 deprecabantur *11* 𝔖 pasc. in agris *13* 𝔖𝔚 eis | mare (2º) *14* facti *17* > eum coep. | de] a *18* — a

κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. καὶ ἰδὼν 6
τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσεκύ-
νησεν αὐτόν, ¹καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ λέγει· τί 7
ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου;
ὁρκίζω σε τὸν θεόν, μή με βασανίσῃς. ἔλεγεν γὰρ 8
αὐτῷ· ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ
ἀνθρώπου. καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· τί ὄνομά σοι; 9
καὶ λέγει αὐτῷ· λεγιὼν ὄνομά μοι, ὅτι πολλοί
ἐσμεν. καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ αὐτὰ 10
ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ 11
ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη· καὶ παρε- 12
κάλεσαν αὐτὸν λέγοντες· πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς
χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. καὶ ἐπέτρεψεν 13
αὐτοῖς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα
εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη
κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δισχίλιοι,
καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. καὶ οἱ βόσκοντες 14
αὐτοὺς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ
εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἦλθον ἰδεῖν τί ἐστιν τὸ γεγονός.
καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν 15
δαιμονιζόμενον καθήμενον ἱματισμένον καὶ σωφρο-
νοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγιῶνα, καὶ ἐφοβήθησαν.
καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ 16
δαιμονιζομένῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων. καὶ ἤρξαντο 17
παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.
,8 καὶ ἐμβαίνοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκάλει 18
αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾖ. καὶ οὐκ 19
ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· ὕπαγε εἰς τὸν
οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀπάγγειλον αὐτοῖς
ὅσα ὁ κύριός σοι πεποίηκεν καὶ ἠλέησέν σε. καὶ 20
ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει
ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

1,24. 1Rg17,18. 2 Rg 3,13. Jdc 11,12. 2 Chr 35,21. Mt 26,63. Jc 2,19.

7,31. Mt 4,25.

6 αυτον : **RT** *αυτω* *9 μοι* : **hW+** *εστιν*

13 και ευθεως κυριος Ιησους επεμψεν αυτους εις τους χοιρους 17 παρεκαλουν 18 ηρξατο παρακαλειν 19 διαγγειλον

21—43: Mt 9,18—26. 21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ 21
L 8,40—56. πάλιν εἰς τὸ πέραν συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' 49,2
22 αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἔρχεται 12
εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν
7,32. 23 αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ παρα-
καλεῖ αὐτὸν πολλὰ λέγων ὅτι τὸ θυγάτριόν μου
ἐσχάτως ἔχει, ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς τὰς χεῖρας αὐτῇ,
8,9. 24 ἵνα σωθῇ καὶ ζήσῃ. καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ.
καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, καὶ συνέθλιβον
25 αὐτόν. Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος δώδεκα 13
26 ἔτη, καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ
δαπανήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα, καὶ μηδὲν
ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα,
27 ⌐ἀκούσασα τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ
Act 19,12. 28 ὄπισθεν ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ὅτι
ἐὰν ἅψωμαι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ σωθήσομαι.
29 καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς,
καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος.
L 4,14; 6,19. 30 καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ
αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ
31 ἔλεγεν· τίς μου ἥψατο τῶν ἱματίων; καὶ ἔλεγον
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλί-
32 βοντά σε, καὶ λέγεις· τίς μου ἥψατο; ⌐ καὶ περι-
33 εβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ἡ δὲ γυνὴ
φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν αὐτῇ,
10,52. Mt 9,22. ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν
L 7,50; 8,48; 17,19; 18,42. 34 τὴν ἀλήθειαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· θυγάτηρ, ἡ πίστις
1 Sm 1,17. σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς
2 Sm 15,9. 35 ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος
ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι ἡ
θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν δι-

---

21 T *εις το περαν παλιν* *23* hW *παρεκαλει* *26* hT *εαυτης* *33* *τρεμουσα* : h^r+ ⊣ *διὸ πεποιήκει λάθρᾳ* ⊢ *34* T *θύγατερ*

22 — *ονομ. Ιαειρος*

49/2 Et cum transcendisset Iesus in navi rursum 21
trans fretum, convenit turba multa ad eum, et
erat circa mare. Et venit quidam de archi- 22 22–43: Mt 9,18–26. L 8,41–56.
synagogis nomine Iairus: et videns eum, pro-
cidit ad pedes eius, et deprecabatur eum 23 7,32.
multùm, dicens: Quoniam filia mea in extre-
mis est, Veni, impone manum super eam, ut
salva sit, et vivat. Et abiit cum illo, et 24
sequebatur eum turba multa, et comprime-
bant eum. Et mulier, quae erat in profluvio 25
sanguinis annis duodecim, et fuerat multa 26
perpessa a compluribus medicis: et eroga-
verat omnia sua, nec quidquam profecerat,
sed magis deterius habebat: cum audisset 27
de Iesu, venit in turba retro, et tetigit vesti-
mentum eius: ¹ dicebat enim: Quia si vel 28
vestimentum eius tetigero, salva ero. Et 29
confestim siccatus est fons sanguinis eius:
et sensit corpore quia sanata esset a plaga.
Et statim Iesus in semetipso cognoscens 30 L 6,19.
virtutem, quae exierat de illo, conversus ad
turbam, aiebat: Quis tetigit vestimenta mea?
Et dicebant ei discipuli sui: Vides turbam 31
comprimentem te, et dicis: Quis me tetigit?
Et circumspiciebat videre eam, quae hoc 32
fecerat. Mulier vero timens et tremens, 33
sciens quod factum esset in se, venit et
procidit ante eum, et dixit ei omnem veri-
tatem. Ille autem dixit ei: Filia, fides 34
tua te salvam fecit: vade in pace, et
esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquente, 35
veniunt ab archisynagogo, dicentes: Quia
filia tua mortua est: quid ultra vexas Ma-

21 𝔊 ascendisset | rursus | eum] illum *23* 𝔊 manum tuam 𝔚 manus *24* eum 2°] illum *26* quicquam *29* quia] quod *30* > cogn. in semet ipso | de eo (*cf. p.* 98)

36 gistrum? Iesus autem audito verbo, quod
dicebatur, ait archisynagogo: Noli timere:
37 tantummodo crede. Et non admisit quem-
quam se sequi nisi Petrum, et Iacobum, et
38 Ioannem fratrem Iacobi. Et veniunt in domum
archisynagogi, et videt tumultum, et flentes,
J 11,11. 39 et eiulantes multum. Et ingressus, ait illis:
Quid turbamini, et ploratis? puella non est
40 mortua, sed dormit. ¹Et irridebant eum. Ipse
vero eiectis omnibus assumit patrem, et matrem
puellae, et qui secum erant, et ingreditur ubi
L 7,14. 41 puella erat iacens. Et tenens manum puellae,
ait illi: Talitha cumi, quod est interpretatum:
42 Puella (tibi dico) surge. et confestim surrexit
puella, et ambulabat: erat autem annorum
duodecim: et obstupuerunt stupore magno.
1,44. 43 Et praecepit illis vehementer ut nemo id
sciret: et dixit dari illi manducare.
1–6: Mt 13,53–58. L 4,16–30. 6 Et egressus inde, abiit in patriam suam: 50/1
J 7,15. 2 et sequebantur eum discipuli sui: ¹et facto
sabbato coepit in synagoga docere: et multi
audientes admirabantur in doctrina eius, di-
centes: Unde huic haec omnia? et quae est
sapientia, quae data est illi: et virtutes tales,
L 2,34 s. 3 quae per manus eius efficiuntur? Nonne
hic est faber, filius Mariae, frater Iacobi,
et Ioseph, et Iudae, et Simonis? nonne
et sorores eius hic nobiscum sunt? Et
4 scandalizabantur in illo. Et dicebat illis 51/1

(*ad p.* 97) *33* mul. autem *35* 𝔊 ven. nuncii ad archisynagogum

36 > verbo q. d. aud. *37* > sequi se *38* heiulantes *39* eis *40* > erat puella *42* obstipuerunt | maximo *43* dix.] 𝔊 iussit

6,*1* illum *3* hic 1⁰] iste *4* eis

δάσκαλον; ὁ δὲ Ἰησοῦς παρακούσας τὸν λόγον 36
λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· μὴ φοβοῦ,
μόνον πίστευε. καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα μετ' αὐτοῦ 37
συνακολουθῆσαι εἰ μὴ τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον
καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. καὶ ἔρχονται 38
εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ
θόρυβον, καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά,
ꜝκαὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· τί θορυβεῖσθε καὶ 39 J 11,4.11. Act 20,10.
κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει.
ꜝκαὶ κατεγέλων αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν πάντας 40 Act 9,40.
παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν
μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται
ὅπου ἦν τὸ παιδίον. καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς 41 9,27. L 7,14.
τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ· ταλιθὰ κούμ, ὅ ἐστιν
μεθερμηνευόμενον· τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε.
καὶ εὐθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει· ἦν 42
γὰρ ἐτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς ἐκστάσει
μεγάλῃ. καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς 43 1,44.
γνοῖ τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πα- 6 1–6: Mt 13,53–58. L 4,16–30.
τρίδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ. καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο διδάσκειν 2 J 7,15.
ἐν τῇ συναγωγῇ· καὶ οἱ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσ-
σοντο λέγοντες· πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίς ἡ
σοφία ἡ δοθεῖσα τούτῳ; καὶ αἱ δυνάμεις τοιαῦται
διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γινόμεναι; οὐχ οὗτός ἐστιν 3 L 2,34 s.
ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας καὶ ἀδελφὸς Ἰακώβου
καὶ Ἰωσῆτος καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ
εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ
ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ 4 J 7,5.

---

41 H *ταλειθά* | W *κοῦμι* 6,*2* R— *οι* | HR *τουτω κ.* | T *και δυναμεις* | *γινομεναι* : T *γινονται* | fin W. *3 ο τεκτων ο υιος* : h[r] *ο του τεκτονος υιος και* | *κ. Ιωσητος* : h[r1] *κ. Ιωσηφ* [2] *κ. Ιωση* [3v] —

---

36 ακουσας ***ADς*** *41 ραββι θαβιτα* *43 δουναι*
6.*1 ερχετ.* : *απηλθεν* *2 και ημερα σαββατων* | *εξεπλ.* : + *επι τη διδαχη αυτου* | *τουτω* 2° : + *ινα et γιν.* : *γινωνται*

Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν
τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν αὐτοῦ
13. 5 καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ
ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις
Mt 8,10. 6 ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν. καὶ ἐθαύμασεν
διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. 52
7–13: Mt 10,1.9–15. L 9,1–6. 7 *Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων. ¹ Καὶ 14
προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀπο- 53
L 10,1. στέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν
8 πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς
ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ῥάβδον μόνον,
μὴ ἄρτον, μὴ πήραν, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν,
9 ¹ ἀλλὰ ὑποδεδεμένους σανδάλια, καὶ μὴ ἐνδύσησθε
10 δύο χιτῶνας. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅπου ἐὰν εἰσέλ- 54
θητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε
11 ἐκεῖθεν. καὶ ὃς ἂν τόπος μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ 55
ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε
τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρ-
12 τύριον αὐτοῖς. Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν ἵνα μετα- 56
Jc 5,14.15. 13 νοῶσιν, ¹ καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον
ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.
14–29: Mt 14,1–12. L 9,7–9; 8,19.20. 14 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης, φανερὸν γὰρ 1
ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάνης 5
ὁ βαπτίζων ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο
15 ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ἄλλοι δὲ ἔλεγον 5
ὅτι Ἠλείας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι προφήτης
16 ὡς εἷς τῶν προφητῶν. ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρῴδης
ἔλεγεν· ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάνην, οὗτος ἠγέρθη.
17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρῴδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν 5

4 αυτου 1⁰ : T εαυτου 6 h εθαυμαζεν 9 ℌ ενδυσασθαι 14 hRT ελεγεν

7 και απεστειλεν αυτους 11 — τοπος 1 vl οσοι αν μη δεξωνται **ADϚ** | *— τον υποκατω* | fin *+ αμην λεγω υμιν· ανεκτοτερον εσται Σοδομοις η Γομορροις εν ημερα κρισεως η τη πολει εκεινη* **ANϚ** *13 εθεραπευοντο* **HN** *15 — προφητης ως 16 ουτος : + εστιν· αυτος* **ANϚ**

Iesus: Quia non est propheta sine honore
nisi in patria sua, et in domo sua, et in
cognatione sua. Et non poterat ibi virtutem 5 13.
ullam facere, nisi paucos infirmos impositis
manibus curavit: et mirabatur propter in- 6
52/2 credulitatem eorum, * et circuibat castella in
circuitu docens.

7–13: Mt 10,1.9–15. L 9,1–6. L 10,1.

53/2 Et vocavit duodecim: et coepit eos mit- 7
tere binos, et dabat illis potestatem spirituum
immundorum. Et praecepit eis ne quid tol- 8
lerent in via, nisi virgam tantum: non peram,
non panem, neque in zona aes, ' sed calceatos 9
sandaliis, et ne induerentur duabus tunicis.
54/2 Et dicebat eis: Quocumque introieritis in do- 10
55/2 mum: illic manete donec exeatis inde: ' et 11
quicumque non receperint vos, nec audierint
vos, exeuntes inde, excutite pulverem de pe-
56/8 dibus vestris in testimonium illis. Et exeuntes 12
praedicabant ut poenitentiam agerent: et 13 Jc 5,14.15.
daemonia multa eiiciebant, et ungebant oleo
multos aegros, et sanabant.

14–29: Mt 14,1–12. L 9,7–9; 3,19.20.

57/2 Et audivit rex Herodes, (manifestum enim 14
factum est nomen eius) et dicebat: Quia
Ioannes Baptista resurrexit a mortuis: et
propterea virtutes operantur in illo. Alii 15
autem dicebant: Quia Elias est. Alii vero
dicebant: Quia propheta est, quasi unus ex
58/10 prophetis. Quo audito Herodes ait: Quem 16
ego decollavi Ioannem, hic a mortuis resur-
59/2 rexit. Ipse enim Herodes misit, ac tenuit 17

---

4 > et in cogn. s. et in d. s. *6* illorum
7 convocavit *9* calciatos
11 (𝕮 93 c. corr — et)
13 aegrotos | 𝕾 sanabantur
14 > herod. rex | inoperantur virtutes
15 — quia 2º *16* iohannen

Ioannem, et vinxit eum in carcere propter
Herodiadem uxorem Philippi fratris sui, quia
Lv 18,16. 18 duxerat eam. Dicebat enim Ioannes Herodi:
Non licet tibi habere uxorem fratris tui.
19 Herodias autem insidiabatur illi: et volebat
Act 24,24. 20 occidere eum, nec poterat. Herodes enim
metuebat Ioannem, sciens eum virum iustum
et sanctum: et custodiebat eum, et audito eo
Ap 6,15. 21 multa faciebat, et libenter eum audiebat. Et 60/6
cum dies opportunus accidisset, Herodes na-
talis sui coenam fecit principibus, et tribunis,
22 et primis Galilaeae. cumque introisset filia
ipsius Herodiadis, et saltasset, et placuisset
Herodi, simulque recumbentibus; rex ait
puellae: Pete a me quod vis, et dabo tibi:
Esth 5,3.6. 23 ¹ et iuravit illi: Quia quidquid petieris dabo
24 tibi, licet dimidium regni mei. Quae cum
exisset, dixit matri suae: Quid petam? At
L 1,39 25 illa dixit: Caput Ioannis Baptistae. Cumque
introisset statim cum festinatione ad regem,
petivit dicens: Volo ut protinus des mihi
L 18,23. 26 in disco caput Ioannis Baptistae. Et con-
tristatus est rex: propter iusiurandum, et
propter simul discumbentes noluit eam con-
27 tristare: sed misso spiculatore praecepit
afferri caput eius in disco. Et decollavit
28 eum in carcere, et attulit caput eius in
disco: et dedit illud puellae, et puella de-
29 dit matri suae. Quo audito, discipuli eius

---

17 iohannen | 𝔊 carcerem
20 iohannen
21 natali suo
23 quicquid
26 — est | (𝔊ℭ c. corr et 98 rex pr. iusiurandum:) | et 2º] 𝔊 sed | recumbentes
27 sed] 𝔊 et | speculatore

Ἰωάνην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρῳ-
διάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ,
ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν· ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάνης τῷ 18 Lv 18,16. 10,11.
Ἡρῴδῃ ὅτι οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ
ἀδελφοῦ σου. ἡ δὲ Ἡρῳδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ 19
ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο· ὁ γὰρ 20 Act 24,24.
Ἡρῴδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάνην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα
δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας
αὐτοῦ πολλὰ ἠπόρει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουεν.
καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου ὅτε Ἡρῴδης τοῖς 21 Ap 6,15.
γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησεν τοῖς μεγιστᾶσιν
αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς
Γαλιλαίας, καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς 22
τῆς Ἡρῳδιάδος καὶ ὀρχησαμένης, ἤρεσεν τῷ Ἡρῴδῃ
καὶ τοῖς συνανακειμένοις. ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν
τῷ κορασίῳ· αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω
σοι· καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ὅτι ἐάν με αἰτήσῃς δώσω 23 Est 5,3.6; 7,2
σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου. καὶ ἐξελ- 24
θοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς· τί αἰτήσωμαι; ἡ δὲ
εἶπεν· τὴν κεφαλὴν Ἰωάνου τοῦ βαπτίζοντος.
καὶ εἰσελθοῦσα εὐθὺς μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν 25 L 1,39.
βασιλέα ᾐτήσατο λέγουσα· θέλω ἵνα ἐξαυτῆς δῷς
μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάνου τοῦ βα-
πτιστοῦ. καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ 26 L 18,23.
τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς ἀνακειμένους οὐκ ἠθέλησεν
ἀθετῆσαι αὐτήν. καὶ εὐθὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς 27
σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνέγκαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
καὶ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ,
καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ 28
ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν
αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ 29

20 ηπορει : h^{r} *εποιει* *22 αυτης της* : H *αυτου* *23 οτι* : hRT+ *ο* | hT— *με*

21 γενεθλιοις *23 και το ημισυ* *24 βαπτιστου* ***AΔς*** *25* — *ευθυς μετα σπουδης* | *ητησ. . . . δως* : *ειπεν· δος* | *πινακι* : + *ωδε* *27 ενεχθηναι* ***AΔς***

αὐτοῦ ἦλθαν καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν
αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

L 9,10; 10,17. 30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποίησαν καὶ
8,20. 31 ὅσα ἐδίδαξαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ
κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ἀναπαύσασθε ὀλίγον.
32–44: ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ
Mt 14,13–21. L 9,11–17. 32 οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. καὶ ἀπῆλθον ἐν τῷ πλοίῳ
J 6,1–13. 33 εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπά-
γοντας καὶ ἐπέγνωσαν πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν
τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτούς.
Nu 27,17. Ez 34,5. Mt 9,36. 34 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη
ἐπ' αὐτοὺς ὅτι ἦσαν **ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα,**
8,1–9. 35 καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. Καὶ ἤδη
ὥρας πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος,
36 καὶ ἤδη ὥρα πολλή· ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελ-
θόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγορά-
J 4,8. 37 σωσιν ἑαυτοῖς τί φάγωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
αὐτοῖς· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν
αὐτῷ· ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων
38 ἄρτους, καὶ δώσομεν αὐτοῖς φαγεῖν; ὁ δὲ λέγει
αὐτοῖς· πόσους ἔχετε ἄρτους; ὑπάγετε ἴδετε. καὶ
39 γνόντες λέγουσιν· πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. καὶ ἐπέτα-
ξεν αὐτοῖς ἀνακλιθῆναι πάντας συμπόσια συμπόσια
40 ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. καὶ ἀνέπεσαν πρασιαὶ πρασιαὶ

---

29 W *ηλθον* | T *εϑ. αυτον* *30* W non hic sed post 32 plene dist. | T— *οσα* 2⁰ *32 εν* : [R]—T | T *εις ερημ. τοπον τω πλοιω* *33* H *ειδαν* | ℋR *εγνωσαν* T+ *αυτους* | *προηλϑ. αυτους* : h[r1] ⊣ *συνηλϑον αυτου* ⊢ [2] *ηλϑον αυτου* [3v] *προηλϑ. αυτον αυτου* [4] *προηλϑ. αυτους και συνηλϑον προς αυτον* *35* hT *γινομενης* | T— *αυτω* *36 κυκλω* : h[r] ⊣ *εγγιστα* ⊢ *37* W *αρτους;* | T *δωσωμεν* | W *φαγειν.* *38* RT *ποσ. αρτ. εχ.* *39* hRT *ανακλιναι*

---

29 κ. ηραν : κηδευσαι W 28 *31 δευτε υπαγωμεν εις* | *ευκαιρως ειχον* *32 και αναβαντες εις το πλοιον απηλϑ.* *39 κατα την συνποσιαν*

venerunt, et tulerunt corpus eius: et po-
suerunt illud in monumento.

61/8 Et convenientes Apostoli ad Iesum, renun- 30 L 9,10; 10,17.
ciaverunt ei omnia, quae egerant, et docuerant.
62/10 Et ait illis: Venite seorsum in desertum locum, 31 3,20.
et requiescite pusillum. Erant enim qui ve-
niebant et redibant multi: et nec spatium
63/6 manducandi habebant. Et ascendentes in 32 32–44: Mt 14,13–21.
navim, abierunt in desertum locum seorsum. L 9,11–17. J 6,1–13.
Et viderunt eos abeuntes, et cognoverunt 33
multi: et pedestres de omnibus civitatibus
concurrerunt illuc, et praevenerunt eos. Et 34 Nu 27,17.
exiens vidit turbam multam Iesus: et miser- Ez 34,5. Mt 9,36.
tus est super eos, quia erant sicut oves non
habentes pastorem, et coepit illos docere
64/1 multa. Et cum iam hora multa fieret, acces- 35 8,1–9.
serunt discipuli eius, dicentes: Desertus est
locus hic, et iam hora praeteriit: dimitte 36
illos, ut euntes in proximas villas, et vicos,
emant sibi cibos, quos manducent: Et re- 37
spondens ait illis: Date illis vos manducare.
Et dixerunt ei: Euntes emamus ducentis de-
nariis panes, et dabimus illis manducare. Et 38
dicit eis: Quot panes habetis? ite, et videte.
Et cum cognovissent, dicunt: Quinque, et
duos pisces. Et praecepit illis ut accumbere 39
facerent omnes secundum contubernia super
viride foenum. Et discubuerunt in partes 40

---

30 illi *31* rediebant | > mand. spat.
32 in navi
34 > mult. turb. | > doc. ill.
35 praeterivit
37 date eis | > den. duc. | eis
39 faenum

7,34. 41 per centenos, et quinquagenos. Et acceptis
quinque panibus, et duobus piscibus, intuens
in caelum, benedixit, et fregit panes, et dedit
discipulis suis, ut ponerent ante eos: et duos
42 pisces divisit omnibus. Et manducaverunt
Dt 28,5. 43 omnes, et saturati sunt. Et sustulerunt reli-
quias, fragmentorum duodecim cophinos ple-
44 nos, et de piscibus. Erant autem qui man-
45–56: Mt 14,22–36. 45 ducaverunt quinque millia virorum. Et 65/6
J 6,15–21. statim coegit discipulos suos ascendere na-
vim, ut praecederent eum trans fretum ad
Bethsaidam, dum ipse dimitteret populum.
46 Et cum dimisisset eos, abiit in montem orare. 66/2
47 Et cum sero esset, erat navis in medio mari, 67/4
Ps 77,20. 48 et ipse solus in terra. Et videns eos labo-
Hi 9,8. Is 43,16. rantes in remigando, (erat enim ventus con-
trarius eis) et circa quartam vigiliam noctis
venit ad eos ambulans supra mare: et volebat
49 praeterire eos. At illi ut viderunt eum ambu-
lantem supra mare, putaverunt phantasma
J 16,33. 50 esse, et exclamaverunt. Omnes enim viderunt
eum, et conturbati sunt. Et statim locutus
est cum eis, et dixit eis: Confidite, ego sum,
4,39. 51 nolite timere. Et ascendit ad illos in navim, 68/6
et cessavit ventus. Et plus magis intra se
52 stupebant: non enim intellexerunt de pani-
bus: erat enim cor eorum obcaecatum.
53 Et cum transfretassent, venerunt in ter- 69/2
54 ram Genesareth, et applicuerunt. Cumque
egressi essent de navi, continuo cogno-
55 verunt eum: et percurrentes univer-
sam regionem illam, coeperunt in graba-

40 et per q. *45* navem, *it 51* *48* 𝔊 — et 2º | super, *it 49* *50* > eum vid. | dix. illis *52* intellexerant | illorum *53* pervenerunt | gennesareth

κατὰ ἑκατὸν καὶ κατὰ πεντήκοντα. καὶ λαβὼν τοὺς 41 7,34; 8,7.
πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς J 11,41; 17,1
τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους
καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς ἵνα παρατιθῶσιν αὐτοῖς,
καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. καὶ ἔφαγον 42
πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν κλάσματα 43 Dt 28,5.
δώδεκα κοφίνων πληρώματα καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.
καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι 44
26 *ἄνδρες. Καὶ εὐθὺς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς* 45 45–56
65,6 *αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ* Mt 14,22–36 J 6,15–21
πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύει τὸν
66,2 *ὄχλον. καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ* 46
17 *ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ* 47
67,4 *πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος*
ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν 48 Ps 77,20
τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς, Is 43,16 Job 9,8.
περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς
αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελεν
παρελθεῖν αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς 49
θαλάσσης περιπατουντα ἔδοξαν ὅτι φάντασμά
ἐστιν, καὶ ἀνέκραξαν· πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδαν καὶ 50 J 16,32
ἐταράχθησαν. ὁ δὲ εὐθὺς ἐλάλησεν μετ᾽ αὐτῶν,
καὶ λέγει αὐτοῖς· θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.
68,6 *καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκό-* 51 4,39
πασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς
ἐξίσταντο· οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ἀλλ᾽ 52 8,17. Mt 16,9
27 *ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη. Καὶ διαπε-* 53 Mt 14,34.
ράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς Γεννησαρὲτ καὶ
69,2 *προσωρμίσθησαν. καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ* 54
πλοίου εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν ˡ περιέδραμον ὅλην 55
τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάτ-

---

43 T *κλασματων* *47* *ην* : h[r] + ⊣ *παλαι* ⊢ *50* W *ειδον*
51 *εκ περισσ.* : [R]—H

---

41 *αυτοις* : *κατεναντι αυτων* *50* — *γαρ αυτον ειδαν* |
— *θαρσειτε* *Ga* *51* — *λιαν* | fin + *και εθαυμαζον* ***ΑDϛ***
53 *Γεννησαρ*

τοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον
6,27.28. Act 5,15; 19,11 s. 56 ὅτι ἐστίν. καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας
ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτί-
θεσαν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν
ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψων-
ται· καὶ ὅσοι ἂν ἥψαντο αὐτοῦ ἐσῴζοντο.
1–23: Mt 15,1–20. 7 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καί 18 28
J 4,1. τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων. 70,10
L 11,38. 2 καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὅτι κοιναῖς
χερσίν, τοῦτ᾽ ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν τοὺς ἄρτους,
3 — οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν
μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας οὐκ ἐσθίουσιν,
4 κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ˈκαὶ
ἀπ᾽ ἀγορᾶς ἐὰν μὴ ῥαντίσωνται οὐκ ἐσθίουσιν,
καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν,
βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων,
5 — καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ 71,6
γραμματεῖς· διὰ τί οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί
σου κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ
Is 29,13 Lxx. 6 κοιναῖς χερσὶν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; ὁ δὲ εἶπεν
αὐτοῖς· καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἠσαΐας περὶ ὑμῶν
τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται ὅτι
οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ,
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ᾽ ἐμοῦ·
7 **μάτην δὲ σέβονταί με,**
διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.
8 ἀφέντες τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παρά-
9 δοσιν τῶν ἀνθρώπων. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· καλῶς

---

55 H *ἔστιν* *56 αν* : T *εαν* | *αγοραις* : h^r ⊣ *πλατειαις* ⊢ *7,1.2* H *Ιεροσολυμων και . . . αρτους.* *3* h^r T *πυκνα* *4* T *απο* | *ραντισ.* : hRT *βαπτισωνται* | *χαλκιων* : ⊣h^r⊢[R]W+ *και κλινων* *6* h *ο λαος ουτος* | *τιμα* : h^r ⊣ *αγαπα* ⊢

---

55 τους : pr *παντας* | *φερειν· περιεφερον γαρ αυτους οπου αν ηκουσαν* *7,2* fin + *κατεγνωσαν* ***D*** *εμεμψαντο* ***Fϛ*** *4 αγορας* : + *οταν ελθωσιν* | *τηρειν* *6 αφεστηκεν* ***D*** *απεστη* ***Δ*** *8* fin + *βαπτισμους ξεστων και ποτηριων και αλλα παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε*

tis eos, qui se male habebant, circumferre,
ubi audiebant eum esse. Et quocumque in- 56 5,27.28.
troibat, in vicos, vel in villas, aut civitates, Act 5,15; 19,11 s.
in plateis ponebant infirmos, et deprecabantur
eum, ut vel fimbriam vestimenti eius tan-
gerent, et quotquot tangebant eum, salvi
fiebant.
70/10 Et conveniunt ad eum Pharisaei, et quidam 7 1–23: Mt 15,1–20.
de Scribis, venientes ab Ierosolymis. Et cum 2 L 11,38.
vidissent quosdam ex discipulis eius com-
munibus manibus, idest non lotis, manducare
panes, vituperaverunt. Pharisaei enim, et 3
omnes Iudaei, nisi crebro laverint manus, non
manducant, tenentes traditionem seniorum:
et áforo nisi baptizentur, non comedunt: et 4
alia multa sunt, quae tradita sunt illis servare,
baptismata calicum, et urceorum, et aeramen-
71/6 torum, et lectorum: et interrogabant eum 5
Pharisaei, et Scribae: Quare discipuli tui non
ambulant iuxta traditionem seniorum, sed
communibus manibus manducant panem? At 6 Is 29,13 Lxx.
ille respondens, dixit eis: Bene prophetavit
Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est:

Populus hic labiis me honorat,
cor autem eorum longe est a me.
in vanum autem me colunt, 7
docentes doctrinas, et praecepta hominum.

Relinquentes enim mandatum Dei, tene- 8
tis traditionem hominum, baptismata ur-
ceorum, et calicum: et alia similia his
facitis multa. Et dicebat illis: Bene 9

---

56 aut in c.
7,*3* lavent
4 SW a foro S + venientes *5* interrogant
7 — et *8* S traditiones

irritum facitis praeceptum Dei, ut traditionem
Ex 20,12; 21,17. Dt 5,16. 10 vestram servetis. Moyses enim dixit: Honora
patrem tuum, et matrem tuam. Et: Qui
maledixerit patri, vel matri, morte moriatur.
11 Vos autem dicitis: Si dixerit homo patri, aut
matri, Corban, (quod est donum) quodcumque
12 ex me, tibi profuerit: et ultra non dimittitis
eum quidquam facere patri suo, aut matri,
13 rescindentes verbum Dei per traditionem
vestram, quam tradidistis: et similia huius-
14 modi multa facitis. Et advocans iterum tur-
bam, dicebat illis: Audite me omnes, et in-
Act 10,14.15. 15 telligite. Nihil est extra hominem introiens
in eum, quod possit eum coinquinare, sed
quae de homine procedunt, illa sunt, quae
16 communicant hominem. Si quis habet aures
17 audiendi, audiat. Et cum introisset in do- 72/6
mum a turba, interrogabant eum discipuli
18 eius parabolam. Et ait illis: Sic et vos im-
prudentes estis? Non intelligitis quia omne
extrinsecus introiens in hominem, non potest
19 eum communicare: quia non intrat in cor
eius, sed in ventrem vadit, et in secessum
20 exit, purgans omnes escas? Dicebat autem,
quoniam quae de homine exeunt, illa communi-
21 cant hominem. Abintus enim de corde homi-
num malae cogitationes procedunt, adulteria,
Mt 6,23; 20,15. 22 fornicationes, homicidia, ' furta, avaritiae,
nequitiae, dolus, impudicitiae, oculus malus,
23 blasphemia, superbia, stultitia. Omnia haec

9 𝕾 fecistis *10* vel] aut
12 quicquam *14* intelleg- *etc*
15 (ℭ [93 c. corr] et intr.) | 𝕾 coinquinant
18 𝕾 coinquinare *19* introit | — vadit
20 𝕾 coinquinant , *it 23*
21 > cogit. malae *22* inpudicitia

ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παρά-
δοσιν ὑμῶν τηρήσητε. Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν· **τίμα** 10 Dt 5,16. Ex 20,12; 21,17.
τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καί· **ὁ κακο-**
λογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω. ὑμεῖς 11
δὲ λέγετε· ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ
μητρί· κορβᾶν, ὅ ἐστιν δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ
ὠφεληθῇς, οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ 12
πατρὶ ἢ τῇ μητρί, ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ 13
τῇ παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια
τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ προσκαλεσάμενος 14
πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀκούσατέ μου
πάντες καὶ σύνετε. οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀν- 15 Act 10,14.15.
θρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται κοι-
νῶσαι αὐτόν· ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπο-
9 ρευόμενά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. Καὶ 17
6 ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων
αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολήν. καὶ 18
λέγει αὐτοῖς· οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ
νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν
ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, ὅτι οὐκ 19
εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν ἀλλ' εἰς τὴν
κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθα-
ρίζων πάντα τὰ βρώματα; ἔλεγεν δὲ ὅτι τὸ ἐκ 20
τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν
ἄνθρωπον. ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀν- 21
θρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται,
πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, [1] μοιχεῖαι, πλεονεξίαι, 22 Mt 6,23; 20,15.
πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός,
βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· πάντα ταῦτα 23

---

9 τηρησ. : hʳ ⊣ *στησητε* ⊢ *11* H *κορβάν* *13 υμων* : hʳ + ⊣ *τη μωρα* ⊢ *14* W *λεγει* *15* H *οὐδὲν ἔστιν* *17* T *εις τον οικ.* *19 αφεδρ.* : hʳ ⊣ *οχετον* ⊢ | HR *εκπορευεται; καθ. π. τ. βρωματα.*

---

11 (*ὠφελήθης* Blass) *16 ει τις εχει ωτα ακουειν ακουετω* ***ADϛ*** *19 εκπορ.* : *εκβαλλεται* ℵ *εξερχεται* ***D*** | *καθαριζει* *21.22 πορνεια κλεμματα μοιχειαι φονος πλεονεξια δολος πονηρια* | *βλασφημιαι* | *υπερηφανιαι*

τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν
24–30: ἄνθρωπον.
Mt 15,21–28. 24 Ἐκεῖθεν δὲ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὅρια
1 Rg 17,8–24. J 4,3. Τύρου. Καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἤθελεν
25 γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνάσθη λαθεῖν· ἀλλ' εὐθὺς
ἀκούσασα γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσ-
26 έπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ γυνὴ
ἦν Ἑλληνίς, Συροφοινίκισσα τῷ γένει· * καὶ
ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς
27 θυγατρὸς αὐτῆς. καὶ ἔλεγεν αὐτῇ· ἄφες πρῶτον
χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γάρ ἐστιν καλὸν λαβεῖν
τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν.
L 16,21. 28 ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε· καὶ
τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ
29 τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. καὶ εἶπεν αὐτῇ· διὰ
τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς θυγα-
J 4,51. 30 τρός σου τὸ δαιμόνιον. καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν
οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν
Mt 15,29–31. 31 κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός. Καὶ πά- 2
λιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἦλθεν διὰ Σιδῶνος 7
εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν
5,23. 32 ὁρίων Δεκαπόλεως. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν
καὶ μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ
8,23. 33 αὐτῷ τὴν χεῖρα. καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ
τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ
εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης
6 41. J 11,41. 34 αὐτοῦ, καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν,
35 καὶ λέγει αὐτῷ· ἐφφαθά, ὅ ἐστιν διανοίχθητι. καὶ
ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ εὐθὺς ἐλύθη ὁ δεσμὸς

---

24 Τυρου : **HR**+ [*και Σιδωνος*] | **T** *ηθελησεν* | **RW** *ηδυνηθη* *25* **T** *αλλα* | **T** *εισελθουσα* *26* **hW** *Συρα Φοινικισσα* *28 ναι, κυριε* : **h**^{r1} ⊣ *κυριε, αλλα* ⊢ ² *κυριε* *33* **T**— *αυτου* 1^{0} *35* **HR**— *ευθυς*

---

28 παιδων *30 την θυγατερα βεβλημενην* *34 ανεστεναξεν*

mala abintus procedunt, et communicant
hominem.
Et inde surgens abiit in fines Tyri, et 24 24–30: Mt 15,21–28.
Sidonis: et ingressus domum, neminem voluit
scire, et non potuit latere. Mulier enim statim 25
ut audivit de eo, cuius filia habebat spiritum
immundum, intravit, et procidit ad pedes eius.
Erat enim mulier Gentilis, Syrophoenissa 26
genere. *Et rogabat eum ut daemonium
eiiceret de filia eius. Qui dixit illi: Sine 27
prius saturari filios: non est enim bonum
sumere panem filiorum, et mittere canibus.
At illa respondit, et dixit illi: Utique Domine, 28
nam et catelli comedunt sub mensa de micis
puerorum. Et ait illi: Propter hunc ser- 29
monem vade, exiit daemonium a filia tua.
Et cum abiisset domum suam, invenit puel- 30
lam iacentem supra lectum, et daemonium
exiisse. Et iterum exiens de finibus Tyri, 31 Mt 15,29–31.
venit per Sidonem ad Mare Galilaeae inter
medios fines Decapoleos. Et adducunt ei 32 5,23.
surdum, et mutum, et deprecabantur eum, ut
imponat illi manum. Et apprehendens eum 33 8,23.
de turba seorsum, misit digitos suos in auri-
culas eius: et expuens, tetigit linguam eius:
et suspiciens in caelum, ingemuit, et ait illi: 34 6,41. J 11,41.
Ephphetha, quod est adaperire. Et statim 35
apertae sunt aures eius, et solutum est vinculum

---

25 > hab. filia
26 en.] autem
28 dicit ei | > sub m. comed.
29 a] de
30 abisset | (𝕮 93 c corr et inv.) | exisse
32 deprecantur
33 — eius 1º
34 effetha

1,43–45. 36 linguae eius, et loquebatur recte. Et prae-
cepit illis ne cui dicerent. * Quanto autem 75/8
eis praecipiebat, tanto magis plus praedica-
Is 35,5 37 bant: et eo amplius admirabantur, dicentes:
* Bene omnia fecit: et surdos fecit audire, 76/6
et mutos loqui.

1–10: Mt 15,32–39. 8 In diebus illis iterum cum turba multa
esset, nec haberent quod manducarent: con-
6,34–44. 2 vocatis discipulis, ait illis: Misereor super
turbam: quia ecce iam triduo sustinent me,
3 nec habent quod manducent: et si dimisero
eos ieiunos in domum suam, deficient in via:
4 quidam enim ex eis de longe venerunt. Et
responderunt ei discipuli sui: unde illos quis
poterit hic saturare panibus in solitudine?
5 Et interrogavit eos: Quot panes habetis?
6 Qui dixerunt: Septem. ' Et praecepit turbae
discumbere super terram. Et accipiens septem
panes, gratias agens fregit, et dabat disci-
pulis suis ut apponerent, et apposuerunt
7 turbae. Et habebant pisciculos paucos: et
Dt 28,5. 8 ipsos benedixit, et iussit apponi. Et man-
ducaverunt, et saturati sunt, et sustulerunt
quod superaverat de fragmentis, septem spor-
9 tas. Erant autem qui manducaverant, quasi
10 quattuor millia: et dimisit eos. Et statim
ascendens navim cum discipulis suis, venit
in partes Dalmanutha.

11–21: Mt 16,1–12. J 6,30. 11 Et exierunt Pharisaei, et coeperunt con- 77/4
quirere cum eo, quaerentes ab illo signum
12 de caelo, tentantes eum. Et ingemiscens 78/6

8,*1* > ill. dieb. | 𝔖 esset cum Iesu
4 istos | > pot. quis
6 supra
9 manducaverunt
12 ingemescens

τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. καὶ δι- 36 1,43–45.
5,8 *εστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν· * ὅσον δὲ αὐτοῖς*
διεστέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον.
6,8 *καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· * καλῶς* 37 Is 35,5.
πάντα πεποίηκεν, καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν
καὶ ἀλάλους λαλεῖν.
32 *Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου* 8 1–10: Mt 15,32–39.
ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσά-
μενος τοὺς μαθητὰς λέγει αὐτοῖς· σπλαγχνίζομαι 2 6,34–44.
ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν
μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἐὰν ἀπο- 3
λύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται
ἐν τῇ ὁδῷ· καί τινες αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν εἰσίν.
καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι 4
πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων
ἐπ' ἐρημίας; καὶ ἠρώτα αὐτούς· πόσους ἔχετε 5
ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν· ἑπτά. καὶ παραγγέλλει τῷ 6
ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς
ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν, καὶ παρέθηκαν
τῷ ὄχλῳ. καὶ εἶχαν ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας 7 6,41.43.
αὐτὰ εἶπεν καὶ ταῦτα παρατιθέναι. καὶ ἔφαγον 8 Dt 28,5.
καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμά-
των ἑπτὰ σπυρίδας. ἦσαν δὲ ὡς τετρακισχίλιοι. 9
33 *καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. Καὶ εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ* 10
πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦλθεν εἰς τὰ
μέρη Δαλμανουθά.
77,4 *Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συνζη-* 11 11–21: Mt 16,1–12. J 6,30.
τεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ
78,6 *οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. καὶ ἀναστενάξας τῷ* 12

37 και τους : hW pr *ως* 8,*1* W *τ. μαθ. αυτου* *2* hW *ημεραις τρισιν* | h— *μοι* *3* T *νηστις* | RT *ηκασιν* *7* W *ειχον* | *ειπεν ... παρατιθ.* : T *παρεθηκεν* *8* H *σφυριδας* *10 εμβας* : hW+ *αυτος*

8,*1 παμπολλου* ***Aplς*** *2 ημεραι τρεις εισιν απο ποτε ωδε εισιν κ.* *3 και απολυσαι αυτ. ν. εις οικ. ου θελω μη εκλυθωσιν* *7 ευχαριστησας*

πνεύματι αὐτοῦ λέγει· τί ἡ γενεὰ αὕτη ζητεῖ
σημεῖον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ
13 ταύτῃ σημεῖον. καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ἐμβὰς 34
5. 14 ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν
ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυ-
L 12,1. 15 τῶν ἐν τῷ πλοίῳ. καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· 22
3,6. ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ 79,2
16 τῆς ζύμης Ἡρῴδου. καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους 80,6
6,52. 17 ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχουσιν. καὶ γνοὺς λέγει αὐτοῖς·
τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε
Jr 5,21. οὐδὲ συνίετε; πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν
Ez 12,2. Mt 13,13.16. 18 ὑμῶν; ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα
6,41–44. 19 ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε, [1] ὅτε τοὺς
πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους,
πόσους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις ἤρατε; λέ-
6–9. 20 γουσιν αὐτῷ· δώδεκα. ὅτε τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς
τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα
21 κλασμάτων ἤρατε; καὶ λέγουσιν· ἑπτά. καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς· οὔπω συνίετε;
6,56. 22 Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαϊδάν. Καὶ φέρουσιν 23 35
αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ 81,10
7,32.33. J 9,6. 23 ἅψηται. καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ
ἐξήνεγκεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς
τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπη-
24 ρώτα αὐτόν· εἴ τι βλέπεις; καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν·
βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περι-
25 πατοῦντας. εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν καὶ ἀπε-
7,36. 26 κατέστη, καὶ ἐνέβλεπεν τηλαυγῶς ἅπαντα. καὶ

---

12 𝔎 — υμιν 16 RT εχομεν 17 γνους : R+ [ο Ιησους] 18 T ακουετε, 19 ποσους : T pr και 20 οτε : hT+ και R+ δε | H σφυριδων | λεγ. : HR+ αυτω 21 W πως ου νοειτε 22 Βηθσαιδαν : h[r] ⊣ Βηθανιαν ⊢ 23 hT βλεπει. 25 H εθηκεν | hT δηλαυγως

---

13 εμβας : + εις (το) πλοιον *A(D)* 15 — ορατε | των Ηρωδιανων *Ga* 17 πεπωρωμενη (πεπηρ. *D**) εστιν η καρδια υμων 21 πως ουπω *AD* 23 εξηγαγεν *ADϛ* 25 απεκ. ωστε αναβλεψαι

spiritu, ait: Quid generatio ista signum
quaerit? Amen dico vobis, si dabitur gene-
rationi isti signum. Et dimittens eos, ascendit 13
iterum navim, et abiit trans fretum. Et 14
obliti sunt panes sumere: et nisi unum pa-
79/2 nem non habebant secum in navi. Et prae- 15 L 12,1.
cipiebat eis, dicens: Videte, et cavete a fer- 3,6.
mento Pharisaeorum, et fermento Herodis.
80/6 Et cogitabant ad alterutrum, dicentes: Quia 16
panes non habemus. Quo cognito, ait illis 17 6,52.
Iesus: Quid cogitatis, quia panes non habetis?
nondum cognoscitis nec intelligitis? adhuc
caecatum habetis cor vestrum? oculos ha- 18 Jr 5,21.
bentes non videtis? et aures habentes non Ez 12,2.
auditis? Nec recordamini, ꞌ quando quinque 19 6,41–44.
panes fregi in quinque millia: quot cophinos
fragmentorum plenos sustulistis? Dicunt ei:
Duodecim. Quando et septem panes in 20 6–9.
quattuor millia: quot sportas fragmentorum
tulistis? Et dicunt ei: Septem. ꞌ Et dicebat 21
eis: Quomodo nondum intelligitis?
81/10 Et veniunt Bethsaidam, et adducunt ei 22 6,56.
caecum, et rogabant eum ut illum tangeret.
Et apprehensa manu caeci, eduxit eum extra 23 7,32.33.
vicum: et expuens in oculos eius impositis J 9,6.
manibus suis, interrogavit eum si quid videret.
Et aspiciens, ait: Video homines velut arbores 24
ambulantes. Deinde iterum imposuit manus 25
super oculos eius: et coepit videre. et
restitutus est ita ut clare videret omnia. Et 26 7,36.

---

12 > quaer. sign.
13 ascendens iter. abiit
14 > sum. pan. *15* — et 2°
17 > ies. ait illis *22* bethsaida
23 adprehendens manum | aliquid
25 > vid. clare

misit illum in domum suam, dicens: Vade in
domum tuam: et si in vicum introieris, ne-
mini dixeris.

27–9,1: Mt 16,13–28. 27 Et egressus est Iesus, et discipuli eius 82/1
L 9,18–27. in castella Caesareae Philippi: et in via in-
terrogabat discipulos suos, dicens eis: Quem
6,15 28 me dicunt esse homines? Qui responderunt
illi, dicentes: Ioannem Baptistam, alii Eliam,
J 6,67–69. 29 alii vero quasi unum de prophetis. Tunc
dicit illis: Vos vero quem me esse dicitis?
Respondens Petrus, ait ei: Tu es Christus.
9,9. 30 Et comminatus est eis, ne cui dicerent de 83/2
31 illo. Et coepit docere eos quoniam oportet
filium hominis pati multa, et reprobari a se-
nioribus, et a summis sacerdotibus, et Scribis,
32 et occidi: et post tres dies resurgere. Et
palam verbum loquebatur. * Et apprehendens 84/6
33 eum Petrus, coepit increpare eum. Qui con-
versus, et videns discipulos suos, comminatus
est Petro, dicens: Vade retro me satana, quo-
niam non sapis quae Dei sunt, sed quae
34 sunt hominum. Et convocata turba cum 85/2
discipulis suis, dixit eis: Si quis vult me
sequi, deneget semetipsum: et tollat cru-
Mt 10,39. 35 cem suam, et sequatur me. Qui enim vo-
luerit animam suam salvam facere, perdet
eam: qui autem perdiderit animam suam
propter me, et Evangelium, salvam faciet

---

28 𝕾 Alii Ioann.
29 > dic. esse
31 illos | > multa pati
34 post me | se ipsum
35 > eam faciet

ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων· μηδὲ
εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς.

36 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 27 27–9,1: Mt 16,13–28.
2,1 εἰς τὰς κώμας Καισαρίας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν L 9,18–27.
τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς·
τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; οἱ δὲ εἶπαν 28 6,15.
αὐτῷ λέγοντες ὅτι Ἰωάνην τὸν βαπτιστήν, καὶ
ἄλλοι Ἠλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἷς τῶν προφητῶν.
καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτούς· ὑμεῖς δὲ τίνα με 29 J 6,67–69.
3,6 λέγετε εἶναι;* ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· σὺ
εἶ ὁ Χριστός. καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ 30 9,9.
λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἤρξατο διδάσκειν 31
αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ
παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ τῶν πρεσβυ-
τέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων
καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνα-
4,6 στῆναι· ¹ καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. * καὶ 32 30.
προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν ἤρξατο ἐπιτιμᾶν
αὐτῷ. ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς 33 H 10,9 s.
αὐτοῦ ἐπετίμησεν Πέτρῳ καὶ λέγει· ὕπαγε ὀπίσω
μου, σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ
5,2 τὰ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν 34
ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· εἴ
τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν
καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω
μοι. ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, 35 Mt 10,39.
ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, σώσει

---

26 μηδε : T μη | μηδε . . . εισελθης : h[r1v] ⊣ μηδενι ειπης εις την κωμην ⊢ [2e] eadem praemissis υπαγε εις τον οικον σου και [3] υπαγε εις τον οικον σου, και εαν εις τ. κωμην εισελθης μηδενι ειπης μηδε εν τη κωμη [4v] *eadem, sed* — μηδε εν τη κ. [5] μηδε εις την κωμην εισελθης μηδε ειπης τινι εν τη κωμη *34* ει τις : T οστις | ελθειν : T ακολουθειν *35* ℌ την εαυτου ψυχην σ. | W αν απολεση | H [εμου και]

---

27 εις Καισαριαν *29* fin + ο υιος του θεου ℵα (+ του ζωντος **13**)

36 *αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖ ἄνθρωπον κερδῆσαι τὸν*
κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;
Ps 49,8 s. 37 *τί γὰρ δοῖ ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς*
Mt 10,33. 38 *αὐτοῦ; ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς* 86,2
λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρ-
τωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται
αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
Mt 26,64. 1 K 4,20. 9 *μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς·* 87,2
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν τινες ὧδε τῶν ἑστηκότων
οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.
2–13: Mt 17,1–13. L 9,28–36. 2 *Καὶ μετὰ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς* 25 3'
τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην, καὶ
ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μό-
3 *νους. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν,ˈκαὶ τὰ*
ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα λευκὰ λίαν, οἷα
γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως λευκᾶναι.
12,27. 1 P 1,10 ss. 4 *καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἠλείας σὺν Μωϋσεῖ, καὶ ἦσαν*
5 *συνλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος*
λέγει τῷ Ἰησοῦ· ῥαββεί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε
εἶναι, καὶ ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ
14,40. 6 *Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἠλείᾳ μίαν. οὐ γὰρ ᾔδει τί*
1,11. 2 P 1,17. Ps 2,7. Gn 22,2. Dt 18,15. Act 3,22. 7 *ἀποκριθῇ· ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο. καὶ ἐγένετο*
νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ ἐγένετο φωνὴ ἐκ
τῆς νεφέλης· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός,
8 *ἀκούετε αὐτοῦ. καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι*
οὐδένα εἶδον ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.
8,30. 9 *Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους διεστεί-*
λατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ἃ εἶδον διηγήσωνται, εἰ
μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.
10 *καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συνζη-* 88,10

36 h *ωφελησει* | *ανθρ.* : h[R] pr *τον* *37* W *ο ανθρ.* **9**,*2* hT *κ. τον Ιω.* *8* *H* *μεθ εαυτ. ει μη* (*ει μη* et W *pro* *αλλα*) *τον Ιησ. μονον* *9* *εκ* : hRT *απο* *10* W *εκρατησαν,*

36 ανθρωπος ℵ**al* | *εαν κερδηση ... ζημιωθη* **AD**ϛ **9**,*1 εστ.*: + *μετ εμου* *2 αναγει* *3 λιαν* : + *ως χιων* **AD**ϛ | *ως ου δυν. τις λευκ. επι* *6 απεκριθη* ℵ

eam. Quid enim proderit homini, si lucretur 36
mundum totum: et detrimentum animae suae
faciat? Aut quid dabit homo commutationis 37
86/2 pro anima sua? Qui enim me confusus fuerit, 38 Mt 10,33.
et verba mea in generatione ista adultera et
peccatrice: et filius hominis confundetur eum,
cum venerit in gloria patris sui cum angelis
87/2 sanctis. Et dicebat illis: Amen dico vobis, 9
quia sunt quidam de hic stantibus, qui non
gustabunt mortem donec videant regnum Dei
veniens in virtute.
Et post dies sex assumit Iesus Petrum, 2 2–13: Mt 17,1–13. L 9,28–36.
et Iacobum, et Ioannem: et ducit illos in
montem excelsum seorsum solos, et trans-
figuratus est coram ipsis. Et vestimenta eius 3
facta sunt splendentia, et candida nimis velut
nix, qualia fullo non potest super terram
candida facere. Et apparuit illis Elias cum 4
Moyse: et erant loquentes cum Iesu. Et 5
respondens Petrus, ait Iesu: Rabbi, bonum
est nos hic esse: et faciamus tria taberna-
cula, Tibi unum, et Moysi unum, et Eliae
unum. Non enim sciebat quid diceret: erant 6 14,40.
enim timore exterriti: et facta est nubes 7 1,11. 2 P 1,17. Dt 18,15. Act 3,22.
obumbrans eos: et venit vox de nube, dicens:
Hic est Filius meus charissimus: audite illum.
Et statim circumspicientes, neminem amplius 8
viderunt, nisi Iesum tantum secum. Et 9 8,30.
descendentibus illis de monte, praecepit illis
ne cuiquam quae vidissent, narrarent: nisi
cum Filius hominis a mortuis resurrexerit.
88/10 Et verbum continuerunt apud se: conqui- 10

---

36 > fac. ani. suae *37* commutationem
38 𝔖 confessus *et* confitebitur | > mea verba
9 (**9**,*1—50 in* ℭ **8**,*39*—**9**,*49*)
3 — et 2º | > sup. terr. non pot.
5 > hic nos | 𝔖 — et 3º *7* car- *etc* *9* cui

rentes quid esset: Cum a mortuis resurrexerit.
11 Et interrogabant eum, dicentes: Quid ergo 89/6
dicunt Pharisaei, et Scribae, quia Eliam
Ml 3,23. Is 53,3. 12 oportet venire primum? Qui respondens, ait
illis: Elias cum venerit primo, restituet omnia:
et quomodo scriptum est in Filium hominis,
Mt 11,14. 1 Rg 19,2.10. 13 ut multa patiatur et contemnatur. Sed dico
vobis quia et Elias venit (et fecerunt illi
quaecumque voluerunt) sicut scriptum est
de eo.
14–29: Mt 17,14–21. L 9,37–42. 14 Et veniens ad discipulos suos, vidit tur- 90/10
bam magnam circa eos, et Scribas conquirentes
15 cum illis. Et confestim omnis populus videns
Iesum, stupefactus est, et expaverunt, et accur-
16 rentes salutabant eum. Et interrogavit eos:
17 Quid inter vos conquiritis? Et respondens 91/2
unus de turba, dixit: Magister, attuli filium
18 meum ad te habentem spiritum mutum: qui
ubicumque eum apprehenderit, allidit illum,
et spumat, et stridet dentibus, et arescit: et
dixi discipulis tuis ut eiicerent illum, et non
19 potuerunt. Qui respondens eis, dixit: O gene-
ratio incredula, quamdiu apud vos ero? quamdiu
20 vos patiar? afferte illum ad me. Et attulerunt
eum. Et cum vidisset eum, statim spiritus
conturbavit illum: et elisus in terram, voluta-
21 batur spumans. Et interrogavit patrem eius:
Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit?
22 At ille ait: Ab infantia: et frequenter eum
in ignem, et in aquas misit ut eum perderet.
sed si quid potes, adiuva nos, misertus

---

11 oporteat
15 Ies.] eum | est [expauerunt]
18 illum 1º] eum *19* dicit
20 vid. illum | conturb. eum
21 > hoc ei | at] 𝔊 et *22* et in ign.

τοῦντες τί ἐστιν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. Καὶ 11
ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ὅτι λέγουσιν οἱ γραμ-
ματεῖς ὅτι Ἠλείαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ὁ δὲ ἔφη 12 Ml 3,23.
αὐτοῖς· Ἠλείας *μὲν ἐλθὼν πρῶτον* ἀποκαθιστάνει Is 53,3.
πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουδενηθῇ;
ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἠλείας ἐλήλυθεν, καὶ 13 Mt 11,14.
ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἤθελον, καθὼς γέγραπται 1 Rg 19,2.10.
ἐπ' αὐτόν.

14–29:
Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον ὄχλον 14 Mt 17,14–21.
πολὺν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συνζητοῦντας L 9,37–42.
πρὸς αὐτούς. καὶ εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες 15
αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν, καὶ προστρέχοντες ἠσπά-
ζοντο αὐτόν. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς· τί συνζη- 16
τεῖτε πρὸς αὐτούς; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἷς ἐκ τοῦ 17
ὄχλου· διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ,
ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον· καὶ ὅπου ἐὰν αὐτὸν κατα- 18
λάβῃ, ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς
ὀδόντας καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς
σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ὁ δὲ 19 L 24,25.
ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει· ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως J 11,33.
πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;
φέρετε αὐτὸν πρός με. καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς 20
αὐτόν. καὶ ἰδὼν αὐτὸν τὸ πνεῦμα εὐθὺς συν-
εσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο
ἀφρίζων. καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ· 21
πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ
εἶπεν· ἐκ παιδιόθεν· ˡ *καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ* 22
αὐτὸν ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν·
ἀλλ' εἴ τι δύνῃ, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ'

---

11 λεγουσιν : T+ *οι Φαρισαιοι και* | W *πρωτον.* *12* T— *μεν* | H *αποκατιστανει* | T *ανθρωπου;* | T *εξουθενωθη.* *14* H *ειδαν* *17* RT *πρός σε* *18* T— *αυτον* 2⁰ *21* W *εως* *22* T *αλλα*

---

10 οταν εκ νεκρων αναστη *11* (*λεγ.* "*Ο τι λεγ.* Ln) *12 ει* Ηλ. *18* fin + *εκβαλειν αυτο* *19 απιστε* + *και διεστραμμενη* **13a** *21 εκ παιδος* *22 ημιν* : + *κυριε*

11,23. 23 *ἡμᾶς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τὸ εἰ δύνῃ, πάντα*
L 17,6. 24 *δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. εὐθὺς κράξας ὁ πατὴρ*
τοῦ παιδίου ἔλεγεν· πιστεύω· βοήθει μου τῇ
J 5,13. 25 *ἀπιστίᾳ. ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος,*
ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ·
τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ ἐπιτάσσω σοι,
ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν.
1,26. 26 *καὶ κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας ἐξῆλθεν· καὶ*
ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε τοὺς πολλοὺς λέγειν
5,41. 27 *ὅτι ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς*
33. 10,10. 28 *αὐτοῦ ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη. καὶ εἰσελθόντος* 38
αὐτοῦ εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν 92
ἐπηρώτων αὐτόν· ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκ-
29 *βαλεῖν αὐτό; καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο τὸ γένος ἐν*
30—32: Mt 17,22.23. *οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ.*
L 9,43—45. J 7,1. 30 *Κἀκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς* 39
8,31; 10,32—34. 31 *Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνοῖ· ἐδίδασκεν* 93
γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας
ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκταν-
L 9,45; 18,34. 32 *θεὶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται. οἱ δὲ ἠγνόουν*
τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.
33—50: Mt 18,1—9. 33 *Καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναούμ. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ* 27
L 9,46—50. 28. Mt 17,24. *γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς· τί ἐν τῇ ὁδῷ διελο-* 94
34 *γίζεσθε; οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ* 95
10,43.44. 35 *διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. καὶ καθίσας*
ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ τις
θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ
10,16. 36 *πάντων διάκονος. καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν*
αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ

---

23 H *Τό* (h *τό*) *Ει δυνη* (R·T;) *24 παιδιου* : h^r + ⊣ *μετα δακρυων* ⊢ *25* T *ο οχλος* *28* fin W. *29 προσευχη* : ⊣ h^r ⊢ [R] + *και νηστεια* *30* $\mathfrak{H}$ *εποgευοντο* *31* H [*αυτοις*]

---

28 οτι : δια τι ***AD*** (⸀*Ο τι* Ln) *31 —αποκτανθεις* | *τη τριτη ημερα* ***Amϛ*** *33 διελογ.* : pr *προς εαυτους* ***Amϛ*** *34 — εν τη οδω* ***AD*** | *τις μειζ. γενηται αυτων* *35 — και λεγει . . . διακονος*

nostri. Iesus autem ait illi: Si potes credere, 23 11,23.
omnia possibilia sunt credenti. Et continuo 24 L 17,5.
exclamans pater pueri, cum lacrymis aiebat:
Credo, Domine: adiuva incredulitatem meam.
Et cum videret Iesus concurrentem turbam, 25
comminatus est spiritui immundo, dicens illi:
Surde, et mute spiritus, ego praecipio tibi,
exi ab eo: et amplius ne introeas in eum.
Et exclamans, et multum discerpens eum, 26 1,26.
exiit ab eo, et factus est sicut mortuus, ita
ut multi dicerent: Quia mortuus est. Iesus 27
autem tenens manum eius, elevavit eum, et
92/10 surrexit. Et cum introisset in domum, disci- 28
puli eius secreto interrogabant eum: Quare
nos non potuimus eiicere eum? Et dixit 29
illis: Hoc genus in nullo potest exire, nisi in
oratione, et ieiunio. 30–32: Mt 17,22.23.
93/2 Et inde profecti praetergrediebantur Ga- 30 L 9,43–45. J 7,1.
lilaeam: nec volebat quemquam scire. Doce- 31 8,31; 10,32–34.
bat autem discipulos suos, et dicebat illis:
Quoniam filius hominis tradetur in manus
hominum, et occident eum, et occisus tertia
die resurget. At illi ignorabant verbum: et 32 L 9,45; 18,34.
timebant interrogare eum. 33–50:
94/10 Et venerunt Capharnaum. Qui cum domi 33 Mt 18,1–9. L 9,46–50.
essent, interrogabat eos: Quid in via tracta- Mt 17,24.
95/2 batis? At illi tacebant. siquidem in via inter se 34
disputaverant, quis eorum maior esset. Et re- 35 10,44.
sidens vocavit duodecim, et ait illis: Si quis vult
primus esse, erit omnium novissimus, et om-
nium minister. Et accipiens puerum, statuit eum 36 10,16.
in medio eorum: quem cum complexus esset,

---

23 — sunt *24* lacrim- *etc* | — domine *25* > tibi praec. *26* clamans *27* illum *32* > eum interr. *33* esset *34* > inter se in via | q. esset illorum maior *36* cum] ut

Mt 10,40. J 13,20. 37 ait illis: Quisquis unum ex huiusmodi pueris
receperit in nomine meo, me recipit: * et 96/1
quicumque me susceperit, non me suscipit,
Nu 11,27.28. 38 sed eum, qui misit me. Respondit illi 97/8
Ioannes, dicens: Magister, vidimus quemdam
in nomine tuo eiicientem daemonia, qui non
1 K 12,3. 39 sequitur nos, et prohibuimus eum. Iesus
autem ait: Nolite prohibere eum. nemo est
enim qui faciat virtutem in nomine meo, et
Mt 12,30 40 possit cito male loqui de me. qui enim non
Mt 10,42 41 est adversum vos, pro vobis est. Quisquis 98/6
enim potum dederit vobis calicem aquae in
nomine meo, quia Christi estis: amen dico
42 vobis, non perdet mercedem suam. Et 99/2
quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis
credentibus in me: bonum est ei magis si
circumdaretur mola asinaria collo eius, et in
Mt 5.30. 43 mare mitteretur. Et si scandalizaverit te 100/6
manus tua, abscide illam: bonum est tibi
debilem introire in vitam, quàm duas manus
habentem ire in gehennam, in ignem inextin-
Is 66,24. 44 guibilem: ubi vermis eorum non moritur, et 101/10
45 ignis non extinguitur. Et si pes tuus te
scandalizat, amputa illum: bonum est tibi
claudum introire in vitam aeternam, quàm
duos pedes habentem mitti in gehennam
44. 46 ignis inextinguibilis: ubi vermis eorum non
Mt 5,29. 47 moritur, et ignis non extinguitur. Quòd
si oculus tuus scandalizat te, eiice eum:
bonum est tibi luscum introire in regnum
Dei, quàm duos oculos habentem mitti in

---

37 > me misit
38 quendam
41 𝔖 aquae frigidae
43 𝔖ℭ[92] abscinde

εἶπεν αὐτοῖς· ὃς ἂν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων 37 Mt 10,40.
6,1 δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· * καὶ ὃς J 13,20.
ἂν ἐμὲ δέχηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀπο-
97,8 στείλαντά με. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰωάνης· διδά- 38 Nu 11,27.28.
σκαλε, εἴδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα
δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, καὶ ἐκωλύομεν
αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 39 1 K 12,3.
εἶπεν· μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς
ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσε-
ται ταχὺ κακολογῆσαί με· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' 40 Mt 12,30.
8,6 ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς 41 Mt 10,42.
ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματι, ὅτι Χριστοῦ ἐστε, 1 K 1,12; 3,23; 2 K 10,7. R 8,9.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
9,2 αὐτοῦ. Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν 42
τούτων τῶν πιστευόντων, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον
εἰ περίκειται μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον
0,6 αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν 43 Mt 5,30.
σκανδαλίσῃ σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν
ἐστίν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν, ἢ τὰς
δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς
τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδα- 45
λίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστίν σε εἰσελθεῖν
εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα
βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν. καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός 47 Mt 5,29.
σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σέ ἐστιν
μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν

---

37 H [εν] | T των παιδιων τουτων *38* H ειδαμεν | ος ουκ . . . ημιν 2⁰ : [R]—H, ος . . . ημιν 1⁰ : h[r1] ⊣ ος ουκ ακολουθει μεθ ημων, και εκωλυομεν αυτον ⊢ : h[r2v] *eadem, sed* εκωλυσαμεν : h[r3] ος ο. α. ημιν, κ. εκωλυσαμεν α., οτι ουκ ακολουθει ημιν *39* H γὰρ ἔστιν *41* ονοματι : T+ μου *42* πιστευοντων : R+ [εις εμε] *43* hW σκανδαλιζη *47* 𝔋— την 2⁰

---

42 πιστιν εχοντων | περιεκειτο *43* απελθ. : βληθηναι | εις 3⁰ : οπου εστιν *44.46* οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται ***ADmϛ*** *45* ζωην : + αιωνιον | fin + εις το πυρ το ασβεστον ***ADϛ*** *46* ut *44* *47* βληθ. : απελθειν ***Da*** Is 66,24.

Is 66,24. 48 γέενναν, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ 101,1
Jdt 16,21. 49 πῦρ οὐ σβέννυται. Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται.
34. Mt 5,13. 50 ¹καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, 102,2
L 14,34. Kol 4,6. ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλα καὶ
εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.
1–12: Mt 19,1–9. 10 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς 41
9,33. Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συνπορεύον- 103,6
ται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν
2 ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ προσελθόντες Φαρισαῖοι 28
ἐπηρώτων αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπο-
3 λῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
Dt 24,1. Mt 5,31.32. 4 αὐτοῖς· τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς; ¹οἱ δὲ εἶπαν·
ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς **βιβλίον ἀποστασίου** γράψαι **καὶ**
5 **ἀπολῦσαι**. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πρὸς τὴν
σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν
Gn 1,27. 6 ταύτην. ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως **ἄρσεν καὶ θῆλυ**
Gn 2,24. 7 **ἐποίησεν αὐτούς· ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρω-**
1 K 6,16. 8 **πος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἔσονται**
οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ
9 μία σάρξ. ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος
9,28. 10 μὴ χωριζέτω. καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ μαθη- 104,1
6,18. L 16,18. 1 K 7,10.11. 11 ταὶ περὶ τούτου ἐπηρώτων αὐτόν. καὶ λέγει αὐτοῖς· 105,2
ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ
1 K 7,13. 12 ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν· καὶ ἐὰν αὐτὴ ἀπολύ-
σασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον, μοιχᾶται.
13–16: Mt 19,13–15. L 18,15–17. 13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα αὐτῶν ἅψηται· 106,2
14 οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ἰδὼν δὲ ὁ
Ἰησοῦς ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἄφετε τὰ

Lv 2,13. *49* h[r1] ⊣ *πασα γαρ θυσια αλι αλισθησεται* ⊢ [2] *πας γαρ πυρι αλισθ. και πασα θυσια* [*αλι*] *αλισθησεται* (sic et W, sed *αλι*) *50 αλας* 1⁰ 2⁰ : T *αλα* 10,*2* H [*προσελθ. Φαρισ.*] | T *οι Φαρισ.* *6* H [*αυτους*] *7 μητερα* : T+ *αυτου* : R+ [*και προσκολληθησεται προς την γυναικα αυτου*] *13* RT *αψηται αυτων* | T *επετιμων τοις προσφερουσιν*

---

47 fin + *του πυρος* ***Amς*** 10,*1 συνερχεται παλιν ο οχλος* *6* — *κτισεως* | fin + *ο θεος* ***ADς*** *9 εζευξεν 12.11* syr[s] *12 κ. εαν γυνη εξελθη απο του ανδρος και α. γ.* | *γαμηθη αλλω* ***Amς***

gehennam ignis: ubi vermis eorum non mo- 48 44.46.
ritur, et ignis non extinguitur. Omnis enim 49 Lv 2,13.
igne salietur, et omnis victima sale salietur.
102/2 Bonum est sal: quòd si sal insulsum fuerit: 50 Mt 5,13. L 14,34.
in quo illud condietis? Habete in vobis sal, Kol 4,6.
et pacem habete inter vos.

103/6 Et inde exurgens venit in fines Iudaeae 10 1–12: Mt 19,1–9.
ultra Iordanem: et conveniunt iterum turbae
ad eum: et sicut consueverat, iterum docebat 9,33.
illos. Et accedentes Pharisaei interrogabant 2
eum: Si licet viro uxorem dimittere: tentantes
eum. At ille respondens, dixit eis: Quid vobis 3
praecepit Moyses? Qui dixerunt: Moyses per- 4 Dt 24,1.
misit libellum repudii scribere, et dimittere. Mt 5,31.32.
Quibus respondens Iesus, ait: Ad duritiam 5
cordis vestri scripsit vobis praeceptum istud.
ab initio autem creaturae masculum, et fe- 6 Gn 1,27.
minam fecit eos Deus. Propter hoc relinquet 7 Gn 2,24.
homo patrem suum, et matrem, et adhaerebit
ad uxorem suam: et erunt duo in carne una. 8
Itaque iam non sunt duo, sed una caro. Quod 9
104/10 ergo Deus coniunxit, homo non separet. Et 10
in domo iterum discipuli eius de eodem in-
105/2 terrogaverunt eum. Et ait illis: Quicumque 11 L 16,18.
dimiserit uxorem suam, et aliam duxerit,
adulterium committit super eam. Et si 12
uxor dimiserit virum suum, et alii nupserit,
moechatur.

106/2 Et offerebant illi parvulos ut tan- 13 13–16: Mt 19,13–15.
geret illos. Discipuli autem commina- L 18,15–17.
bantur offerentibus. Quos cum videret 14
Iesus, indigne tulit, et ait illis: Sinite

---

49 sallietur *bis* | — sale
10,*1* 𝔊 *primo* Et exiit inde | iordanen
9 iunxit *11* dicit

parvulos venire ad me, et ne prohibueritis
Mt 18,3. 15 eos: talium enim est regnum Dei. Amen
dico vobis: Quisquis non receperit regnum
9,36. 16 Dei velut parvulus, non intrabit in illud. Et
complexans eos, et imponens manus super
illos, benedicebat eos.
17–31: Mt 19,16–30. L 18,18–30. 17 Et cum egressus esset in viam, procur- 107/2
rens quidam genu flexo ante eum, rogabat
eum: Magister bone, quid faciam ut vitam
18 aeternam percipiam? Iesus autem dixit ei:
Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi
Ex 20,12–17. Dt 5,16–20; 24,14. 19 unus Deus. Praecepta nosti: Ne adulteres,
Ne occidas, Ne fureris, Ne falsum testimo-
nium dixeris, Ne fraudem feceris, Honora
20 patrem tuum et matrem. At ille respondens,
ait illi: Magister, haec omnia observavi a
8,34. Mt 10,38. 14,5. 21 iuventute mea. Iesus autem intuitus eum, 108/2
dilexit eum, et dixit ei: Unum tibi deest:
vade, quaecumque habes vende, et da paupe-
ribus, et habebis thesaurum in caelo: et veni,
22 sequere me. Qui contristatus in verbo, abiit 109/2
moerens: erat enim habens multas posses-
23 siones. Et circumspiciens Iesus, ait disci-
pulis suis: Quàm difficile qui pecunias ha-
Ps 62,11. 1 T 6,17. 24 bent, in regnum Dei introibunt! Discipuli
autem obstupescebant in verbis eius. At
Iesus rursus respondens ait illis: Filioli,
quàm difficile est, confidentes in pecuniis, in
25 regnum Dei introire! Facilius est, camelum
per foramen acus transire, quàm divitem

---

14 > est enim
17 𝔖 via | 𝔖 rog. eum dicens
18 𝔖 : *pro* ?
20 at] et | — illi
21 ei] illi
22 > possess. multas

παιδία ἔρχεσθαι πρός με, μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν
γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ἀμὴν 15 Mt 18,3.
λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. καὶ 16 9,36.
ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατευλόγει τιθεὶς τὰς χεῖρας
ἐπ᾽ αὐτά.
42 *Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν προσδρα-* 17 17–31: Mt 19,16–30. L 18,18–30.
7,2 *μὼν εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν·*
διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον
κληρονομήσω; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί με 18
λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός.
τὰς ἐντολὰς οἶδας· **μὴ φονεύσῃς,** *μὴ* **μοιχεύσῃς,** 19 Ex 20,12–16. Dt 5,16–20; 24,14.
μὴ **κλέψῃς,** *μὴ* **ψευδομαρτυρήσῃς,** *μὴ ἀποστερήσῃς,*
τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν *μητέρα. ὁ δὲ ἔφη* 20
αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ
νεότητός μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγά- 21 8,34. Mt 10,38. 14,5.
8,2 *πησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· * ἕν σε ὑστερεῖ· ὕπαγε,*
ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς [τοῖς] πτωχοῖς, καὶ
ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει
9,2 *μοι. ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυ-* 22
πούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Καὶ 23 3,5.34.
περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. οἱ δὲ 24 Ps 62,11. 1 T 6,17.
μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ
δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· τέκνα,
πῶς δύσκολόν ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ
εἰσελθεῖν· εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆς τρυ- 25
μαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασι-

---

19 μη φον. μη μοιχ. : h^{r1} ⊣ *μη μοιχ. μη πορνευσης* ⊢ h^{r2} T *μη μοιχ. μη φον.* | *μητερα* : T+ *σου* *21* [*τοις*] : T—W *24 εστιν* : h^{r} [R] + *τους πεποιθοτας επι* (h^{r}+ [*τοις*]) *χρημασιν* *25* HR— *της bis*

---

21 fin + *αρας τον σταυρον* ***Amϛ*** (+ *σου* ***13***) *22 πολλα χρηματα* *23* fin + *(25) ταχιον καμηλος δια τρυμαλιδος ραφιδος διελευσεται η πλουσιος εις την βασιλειαν του θεου* (— *25*) *24 — τεκνα* ***Ea***

26 λείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. οἱ δὲ περισσῶς ἐξ-
επλήσσοντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· καὶ τίς δύνα-
Gn 18,14. Job 42,2. 27 ται σωθῆναι; ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει·
Zch 8,6 Lxx. παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ θεῷ·
28 πάντα γὰρ δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ. Ἤρξατο λέγειν
ὁ Πέτρος αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ
29 ἠκολουθήκαμέν σοι. ἔφη ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω 110,2
ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφοὺς
ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς
30 ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, ἐὰν μὴ
λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ
οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας
καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ
31 αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. πολλοὶ δὲ ἔσονται 111,2
πρῶτοι ἔσχατοι καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι.
32–34: Mt 20,17–19. 32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱερο- 112,2
L 18,31–34. σόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ
J 11,16.55. ἐθαμβοῦντο, οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ
9,31. παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς
33 λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, ὅτι ἰδοὺ
ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς
γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ
34 καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν ˡ καὶ ἐμπαί-
ξουσιν αὐτῷ ˙καὶ ˙ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστι-
γώσουσιν αὐτὸν καὶ ἀποκτενοῦσιν, καὶ μετὰ τρεῖς
ἡμέρας ἀναστήσεται.

---

26 εαυτους : H αυτον *27* αδυνατον . . . τω θεω : h[r] ⊣ αδυνατον εστιν παρα δε τω θεω δυνατον ⊢ | H [τω] *28* W ηκολουθησαμεν *29* H οὐδεὶς ἔστιν | ενεκεν 2° : [H] *30* οικιας . . . αιωνιον : h[r] ⊣ ος δε αφηκεν οικιαν και αδελφας και αδελφους και μητερα και τεκνα και αγρους μετα διωγμου εν τω αιωνι τω ερχομενω ζωην αιωνιον λημψεται ⊢ | h μητερα *31* H [οι] *33* εθνεσιν : R·T,

---

30 — νυν *32* — οι δε ακολ. εφοβ. *DK* *34* — και μαστιγ. α. κ. αποκτ. | τη τριτη ημερα *Amς*

intrare in regnum Dei. Qui magis admira- 26
bantur, dicentes ad semetipsos: Et quis potest
salvus fieri? Et intuens illos Iesus, ait: Apud 27 Gn 18,14. Job 42,2. Zch 8,6 Lxx.
homines impossibile est, sed non apud Deum:
omnia enim possibilia sunt apud Deum. Et 28
coepit ei Petrus dicere: Ecce nos dimisimus
110/2 omnia, et secuti sumus te. Respondens Iesus, 29
ait: Amen dico vobis: Nemo est, qui reli-
querit domum, aut fratres, aut sorores, aut
patrem, aut matrem, aut filios, aut agros
propter me, et propter Evangelium, ' qui non 30
accipiat centies tantum, nunc in tempore
hoc: domos, et fratres, et sorores, et matres,
et filios, et agros, cum persecutionibus, et in
111/2 saeculo futuro vitam aeternam. Multi autem 31
erunt primi novissimi, et novissimi primi.

112/2 Erant autem in via ascendentes Ieroso- 32 32–34: Mt 20,17–19. L 18,31–34. J 11,16.55. 9,31.
lymam: et praecedebat illos Iesus, et stupe-
bant: et sequentes timebant. Et assumens
iterum duodecim, coepit illis dicere quae
essent ei eventura. Quia ecce ascendimus 33
Ierosolymam, et Filius hominis tradetur prin-
cipibus sacerdotum, et Scribis, et senioribus,
et damnabunt eum morte, et tradent eum
gentibus: et illudent ei, et conspuent eum, 34
et flagellabunt eum, et interficient eum: et
tertia die resurget.

---

28 — et 1° | > petrus ei
29 > matr. aut patr.
32 in hierosolyma , *it 33*
33 — et senior.

35–45: Mt 20,20–28. 35 Et accedunt ad eum Iacobus, et Ioannes 113/6
filii Zebedaei, dicentes: Magister, volumus ut
36 quodcumque petierimus, facias nobis. At ille
37 dixit eis: Quid vultis ut faciam vobis? Et
dixerunt: Da nobis ut unus ad dexteram
tuam, et alius ad sinistram tuam sedeamus
14,36. L 12,50 R 6,3. 38 in gloria tua. Iesus autem ait eis: Nescitis
quid petatis: potestis bibere calicem, quem
ego bibo: aut baptismo, quo ego baptizor,
Act 12,2. Ap 1,9. 39 baptizari? At illi dixerunt ei: Possumus.
Iesus autem ait eis: Calicem quidem, quem
ego bibo, bibetis; et baptismo, quo ego bapti-
40 zor, baptizabimini: sedere autem ad dexteram
meam, vel ad sinistram, non est meum dare
41 vobis, sed quibus paratum est. Et audientes 114/2
decem coeperunt indignari de Iacobo, et
L 22,25–27. 42 Ioanne. Iesus autem vocans eos, ait illis:
Scitis quia hi, qui videntur principari gentibus,
dominantur eis: et principes eorum potesta-
9,35. 43 tem habent ipsorum. Non ita est autem in
vobis, sed quicumque voluerit fieri maior, erit
44 vester minister: et quicumque voluerit in
45 vobis primus esse, erit omnium servus. Nam 115/4
et Filius hominis non venit ut ministraretur
ei, sed ut ministraret, et daret animam suam
redemptionem pro multis.

46–52: Mt 20,29–34. L 18,35–43. 46 Et veniunt Iericho: et proficiscente eo de 116/2
Iericho, et discipulis eius, et plurima multitu-
dine, filius Timaei Bartimaeus caecus, sede-
47 bat iuxta viam mendicans. Qui cum audisset
quia Iesus Nazarenus est, coepit clamare, et

38.39 baptismum
40 — vobis
41 𝔊 dec. indignati sunt
46 bartimeus

30 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωά- 35 35–45: Mt 20,20–28.
113,6 νης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες αὐτῷ· διδάσκαλε,
θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμέν σε ποιήσῃς ἡμῖν. ὁ 36
δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τί θέλετέ με ποιήσω ὑμῖν; οἱ δὲ 37
εἶπαν αὐτῷ· δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς σου ἐκ δεξιῶν καὶ
εἷς ἐξ ἀριστερῶν καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. ὁ 38 14,36. L 12,50. R 6,3.
δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε.
δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ἢ τὸ
βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; οἱ δὲ 39 Act 12,2. Ap 1,9.
εἶπαν αὐτῷ· δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα
ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι 40
ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν
114,2 δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται. Καὶ ἀκούσαντες οἱ 41
δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάνου.
καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· 42 L 22,25–27.
οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατα-
κυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατ-
εξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως δέ ἐστιν ἐν ὑμῖν· 43 9,35.
ἀλλ᾽ ὃς ἂν θέλῃ μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν, ἔσται
ὑμῶν διάκονος, καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι 44
115,4 πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος· καὶ γὰρ ὁ υἱὸς 45 Is 53,10 ss.
τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ δια-
κονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ
πολλῶν.
31 43 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἰερειχώ. Καὶ ἐκπορευομένου 46 46–52: Mt 20,29–34. L 18,35–43.
116,2 αὐτοῦ ἀπὸ Ἰερειχὼ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ
ὄχλου ἱκανοῦ ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτιμαῖος, τυφλὸς
προσαίτης, ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν. καὶ ἀκούσας 47
ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηνός ἐστιν ἤρξατο κράζειν καὶ

35 οι : [H]W+ δυο 36 𝔎R— με 37 εξ : T pr σου 43 εσται : h εστω 44 εν υμιν ειναι : T υμων γενεσθαι 46 HR Βαρτίμαιος 47 hW εστ. ο Ναζαρ.

35 ερωτησωμεν 36 — τι θ. με 40 (·ἄλλοις 225 adk) 46 απο Ιερ. και : εκειθεν | ο υιος Τιμαιου Βαριτειμιας | — προσαιτης, sed επαιτων post οδον 47 Ναζωραιος ℵpl϶

48 *λέγειν· υἱὲ Δαυεὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. καὶ ἐπε-*
τίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ
49 *μᾶλλον ἔκραζεν· υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με. καὶ στὰς*
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· φωνήσατε αὐτόν. καὶ φωνοῦσιν
τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· θάρσει, ἔγειρε, φωνεῖ
50 *σε. ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναπηδήσας*
51 *ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ*
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ τυφλὸς
5,34. 52 *εἶπεν αὐτῷ· ῥαββουνεί, ἵνα ἀναβλέψω. καὶ ὁ*
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν
σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ἐν
1–10: *τῇ ὁδῷ.*
Mt 21,1–9. 11 *Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθφαγὴ* 3244
L 19,29–38. J 12,12–16. *καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀπο-* 117,2
2 *στέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ* [1] *καὶ λέγει αὐτοῖς·*
L 23,53. *ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ*
Gn 49,11. *εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὑρήσετε πῶλον*
δεδεμένον ἐφ᾽ ὃν οὐδεὶς οὔπω ἀνθρώπων ἐκάθισεν·
14,14. J 13,13. 3 *λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ·*
τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε· ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν
4 *ἔχει, καὶ εὐθὺς αὐτὸν ἀποστέλλει πάλιν ὧδε. καὶ* 118,2
ἀπῆλθον καὶ εὗρον πῶλον δεδεμένον πρὸς θύραν
5 *ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. καί*
τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· τί ποιεῖτε
6 *λύοντες τὸν πῶλον; οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς*
7 *εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. καὶ φέρουσιν*
τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν
αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ᾽ αὐτόν.
2 Rg 9,13. 8 *καὶ πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν*

---

51 RT *ραββουνι* h[r1] ⊣ *κύριε ραββεί* ⊢ [2] *ραββει* *52 και* ο : RT ο *δε* 11,*1 εις Βηθφ. και* : hT *και εις* | *των* 1⁰ : h *το* *2* T *ουδ. ανθρ. ουπω* | T *κεκαθικεν* *3* HR *εχει·* | hW *αποστ. παλ. αυτ.* *4 πωλον* : T pr *τον* | *θυραν* : T pr *την* *6* R *ειπον* *7 αυτων* : h *εαυτων*

---

49 ειπεν αυτον φωνηθηναι ***AD*ϛ** *50 επιβαλων* ***565*** 11,*1 ηγγιζεν* *3 τι λυετε τον πωλον* *7 ηγαγον* ***AD*ϛ** | *καθιζει*

dicere: Iesu fili David, miserere mei. Et 48
comminabantur ei multi ut taceret. At ille
multo magis clamabat: Fili David miserere
mei. Et stans Iesus praecepit illum vocari. 49
Et vocant caecum dicentes ei: Animaequior
esto: surge, vocat te. Qui proiecto vesti- 50
mento suo exiliens, venit ad eum. Et respon- 51
dens Iesus dixit illi: Quid tibi vis faciam?
Caecus autem dixit ei: Rabboni, ut videam.
Iesus autem ait illi: Vade, fides tua te salvum 52
fecit. Et confestim vidit, et sequebatur eum
in via.

117/2 Et cum appropinquarent Ierosolymae, et 11 1–10: Mt 21,1–9. L 19,29–38. J 12,12–16.
Bethaniae ad Montem olivarum, mittit duos
ex discipulis suis, ' et ait illis: Ite in castellum, 2
quod contra vos est, et statim introeuntes L 23,53.
illuc, invenietis pullum ligatum, super quem
nemo adhuc hominum sedit: solvite illum, et
adducite. Et si quis vobis dixerit: Quid facitis? 3 14,14.
dicite, quia Domino necessarius est: et con-
118/2 tinuo illum dimittet huc. Et abeuntes in- 4
venerunt pullum ligatum ante ianuam foris
in bivio: et solvunt eum. Et quidam de 5
illic stantibus dicebant illis: Quid facitis
solventes pullum? Qui dixerunt eis sicut 6
praeceperat illis Iesus, et dimiserunt eis.
Et duxerunt pullum ad Iesum: et imponunt 7
illi vestimenta sua, et sedit super eum.
Multi autem vestimenta sua straverunt in 8

---

47 > fili dauid iesu
51 > vis tibi
11,*2* > est contra vos | illuc] illud
6 𝕾 dimis. eos

via: alii autem frondes caedebant de arbo-
Ps 118,25.26. 9 ribus, et sternebant in via. Et qui praeibant, 119/1
et qui sequebantur clamabant, dicentes:
Hosanna:
Benedictus, qui venit in nomine Domini:
10 benedictum quod venit regnum patris nostri
David:
Hosanna in excelsis.
11–24: Mt 21,12–22. L 19,45–48. 11 Et introivit Ierosolymam in templum: et cir- 120/6
cumspectis omnibus, cum iam vespera esset
hora, exiit in Bethaniam cum duodecim.
12 Et alia die cum exirent a Bethania, esuriit.
L 3,9; 13,6–9. 13 Cumque vidisset a longe ficum habentem folia,
venit si quid forte inveniret in ea. et cum
venisset ad eam, nihil invenit praeter folia:
20. 14 non enim erat tempus ficorum. Et respon-
dens dixit ei: Iam non amplius in aeternum
ex te fructum quisquam manducet. Et audie-
J 2,14–16. 15 bant discipuli eius. Et veniunt Ierosolymam.
*Et cum introisset in templum, coepit eiicere 121/1
vendentes, et ementes in templo: et mensas
numulariorum, et cathedras vendentium co-
16 lumbas evertit. et non sinebat ut quisquam
Is 56,7. 17 transferret vas per templum: et docebat, dicens
Jr 7,11. eis: Nonne scriptum est: Quia domus mea,
domus orationis vocabitur omnibus gentibus?
Vos autem fecistis eam speluncam latronum.
18 Quo audito principes sacerdotum, et Scribae 122/1
quaerebant quomodo eum perderent: timebant
enim eum, quoniam universa turba admira-
19 batur super doctrina eius. Et cum vespera 123/10
14. 20 facta esset, egrediebatur de civitate. Et cum

---

9 osanna *etc* (𝕮 *inc* v 10 Benedictus) *11* hiero-solyma , *it 15.27* | exivit
14 > quisq. fruct. ex te
15 𝕾 ven. iterum | — in 1° *17* non

ὁδόν, ἄλλοι δὲ στιβάδας, κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν.
119,1 *καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον·* 9 Ps 118,25.26.
ὡσαννά·
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου·
εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία τοῦ πατρὸς 10 Act 2,29. R 9,5.
ἡμῶν Δαυείδ·
ὡσαννὰ *ἐν τοῖς ὑψίστοις.*
120,6 *Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερόν· καὶ* 11 11–24: Mt 21,12–22. L 19,45–48.
περιβλεψάμενος πάντα, ὀψὲ ἤδη οὔσης τῆς ὥρας,
ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.
33 45 *Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βη-* 12
θανίας ἐπείνασεν. καὶ ἰδὼν συκῆν ἀπὸ μακρόθεν 13 L 3,9; 13,6–9.
ἔχουσαν φύλλα ἦλθεν εἰ ἄρα τι εὑρήσει ἐν αὐτῇ,
καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα·
ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν σύκων. καὶ ἀποκριθεὶς 14 20.
εἶπεν αὐτῇ· μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς
καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
121,1 ¹*Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα.* * *Καὶ εἰσελθὼν εἰς* 15 J 2,14–16.
τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ
τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας
τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούν-
των τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν, καὶ οὐκ ἤφιεν 16
ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐδί- 17 Is 56,7. Jr 7,11.
δασκεν καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· οὐ γέγραπται ὅτι **ὁ**
οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς
ἔθνεσιν; *ὑμεῖς δὲ πεποιήκατε αὐτὸν* **σπήλαιον**
122,1 **λῃστῶν.** *καὶ ἤκουσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-* 18 1,22; 6,2; 7,37; 10,26.
ματεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφο-
βοῦντο γὰρ αὐτόν, πᾶς γὰρ ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο
123,10 *ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Καὶ ὅταν ὀψὲ ἐγένετο,* 19
46 *ἐξεπορεύοντο ἔξω τῆς πόλεως. Καὶ παρα-* 20 14.

9.10 T *ὡσαννα* *11* hW *οψιας* | h [*της ωρας*] *16* fin W. *17* ℋ— *αυτοις* *18* T *εξεπλησσοντο* *19* hT *εξεπορευετο*

---

*8 εκοπτον εκ των δενδρων και εστρωννυον (εις —**D**) την οδον **ADϛ** 9 — ωσαννα 13 ιδειν εαν τι εστιν και μηδεν ευρων 15 και εισελθων εις Ιερ. και οτε ην εν τω ιερω | — κατεστρεψεν*

πορευόμενοι πρωῒ εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην
21 ἐκ ῥιζῶν. καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ·
J 14,1. 22 ῥαββεί, ἴδε ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἐξήρανται. καὶ 124,6
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ἔχετε πίστιν
Mt 17,20. L 17,6. 23 θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει
τούτῳ· ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ
μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀλλὰ πιστεύῃ
Mt 7,7. J 14,13; 16,23. 24 ὅτι ὃ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ. διὰ τοῦτο λέγω 125,4
ὑμῖν, πάντα ὅσα προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε, πι-
Mt 5,23; 6,14. 25 στεύετε ὅτι ἐλάβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. καὶ ὅταν 34
στήκετε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά 126,6
Mt 6,14.15. τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
27–33: Mt 21,23–27. L 20,1–8. 27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν τῷ 35
ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν 127,2
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
28 τεροι, ' καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
ποιεῖς; ἢ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα
29 ταῦτα ποιῇς; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐπερω-
τήσω ὑμᾶς ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ
30 ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. τὸ βά-
πτισμα τὸ Ἰωάνου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων;
31 ἀποκρίθητέ μοι. ' καὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς
λέγοντες· ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διὰ τί
32 οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἀλλὰ εἴπωμεν· ἐξ
ἀνθρώπων; — ἐφοβοῦντο τὸν ὄχλον· ἅπαντες γὰρ
33 εἶχον τὸν Ἰωάνην ὄντως ὅτι προφήτης ἦν. καὶ
ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν· οὐκ οἴδαμεν.
1–12: καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν
Mt 21,33–46. L 20,9–19. 12 ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς 36
128,2

---

26 W ει δε υμεις ουκ αφιετε, ουδε ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις αφησει τα παραπτωματα υμων *28* W ποιεις, | T την εξουσ. ταυτ. εδωκεν *31* HR [ουν] *32* οχλον : RT λαον | ειχον : h^r ⊣ ηδεισαν ⊢

---

22 ει εχετε ℵD *23* πιστευση το μελλον ο αν ειπη γενησεται *24* λημψεσθε *27* πρεσβ. : + του λαου *30* ουρανων

mane transirent, viderunt ficum aridam factam
a radicibus. Et recordatus Petrus, dixit ei: 21
124/6 Rabbi, ecce ficus, cui maledixisti, aruit. Et 22 J 14,1.
respondens Iesus ait illis: Habete fidem Dei.
amen dico vobis, quia quicumque dixerit huic 23 Mt 17,20. L 17,6.
monti: Tollere, et mittere in mare, et non
haesitaverit in corde suo, sed crediderit, quia
125/4 quodcumque dixerit, fiat, fiet ei. Propterea 24 Mt 7,7. J 14,13; 16,23.
dico vobis, omnia quaecumque orantes petitis,
126/6 credite quia accipietis, et evenient vobis. Et 25 Mt 5,23.
cum stabitis ad orandum, dimittite si quid
habetis adversus aliquem: ut et Pater vester Mt 6,14.15.
qui in caelis est, dimittat vobis peccata vestra.
Quòd si vos non dimiseritis: nec Pater vester, 26
qui in caelis est, dimittet vobis peccata vestra.
127/2 Et veniunt rursus Ierosolymam. Et cum 27 27–33: Mt 21,23–27. L 20,1–8.
ambularet in templo, accedunt ad eum summi
sacerdotes, et Scribae, et seniores: et dicunt 28
ei: In qua potestate haec facis? et quis dedit
tibi hanc potestatem ut ista facias? Iesus 29
autem respondens, ait illis: Interrogabo vos
et ego unum verbum, et respondete mihi: et
dicam vobis in qua potestate haec faciam.
Baptismus Ioannis, de caelo erat, an ex ho- 30
minibus? Respondete mihi. | At illi cogitabant 31
secum, dicentes: Si dixerimus, De caelo, dicet,
Quare ergo non credidistis ei? Si dixerimus, 32
Ex hominibus, timemus populum. omnes enim
habebant Ioannem quia vere propheta esset. Et 33
respondentes dicunt Iesu: Nescimus. Et re-
spondens Iesus ait illis: Neque ego dico vobis
128/2 in qua potestate haec faciam. Et coepit illis 12 1–12: Mt 21,33–46. L 20,9–19.

21 dicit *24* veniet *27 cf 11* *28* ei] illi | > tibi dedit *30* baptismum *31* 𝔊 dicet nobis *32* dicemus | timebant *33* — et 2º

Is 5,1.2. in parabolis loqui: Vineam pastinavit homo,
et circumdedit sepem, et fodit lacum, et aedi-
ficavit turrim', et locavit eam agricolis, et
2 peregre profectus est. Et misit ad agricolas
in tempore servum ut ab agricolis acciperet
3 de fructu vineae. Qui apprehensum eum
4 ceciderunt, et dimiserunt vacuum. Et iterum
misit ad illos alium servum: et illum in capite
5 vulneraverunt, et contumeliis affecerunt. Et
rursum alium misit, et illum occiderunt: et
plures alios: quosdam caedentes, alios vero
6 occidentes. Adhuc ergo unum habens filium
charissimum: et illum misit ad eos novissi-
mum, dicens: Quia reverebuntur filium meum.
7 Coloni autem dixerunt ad invicem: Hic est
heres: venite, occidamus eum: et nostra erit
H 13,12. 8 hereditas. Et apprehendentes eum, occiderunt:
9 et eiecerunt extra vineam. Quid ergo faciet
Dominus vineae? Veniet, et perdet colonos:
Ps 118,22.23. 10 et dabit vineam aliis. Nec scripturam hanc
legistis:

Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes,
hic factus est in caput anguli:
11 A Domino factum est istud,
et est mirabile in oculis nostris?

12 Et quaerebant eum tenere: et timuerunt 129/1
turbam. cognoverunt enim quoniam ad eos
parabolam hanc dixerit. Et relicto eo
abierunt. 130/2

13–17: Mt 22,15–22 L 20,20–26. 13 Et mittunt ad eum quosdam ex Phari-
3,6. saeis, et Herodianis, ut eum caperent in
14 verbo. Qui venientes dicunt ei: Magister,

12,*1* turrem

ἐν παραβολαῖς λαλεῖν. ἀμπελῶνα ἄνθρωπος ἐφύ- Is 5,1.2.
τευσεν, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὤρυξεν ὑπο-
λήνιον καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν
γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. καὶ ἀπέστειλεν πρὸς 2
τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν
γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελῶνος·
καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. 3
καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· 4
κἀκεῖνον ἐκεφαλίωσαν καὶ ἠτίμασαν. καὶ ἄλλον 5
ἀπέστειλεν· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς
ἄλλους, οὓς μὲν δέροντες, οὓς δὲ ἀποκτέννοντες.
ἔτι ἕνα εἶχεν, υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν αὐτὸν 6 H 1,1 s.
ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς λέγων ὅτι ἐντραπήσονται
τὸν υἱόν μου. ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς ἑαυτοὺς 7
εἶπαν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀπο-
κτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία.
καὶ λαβόντες ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον 8 H 13,12.
αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. τί ποιήσει ὁ κύριος 9
τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς
γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. οὐδὲ 10 Ps 118,22.23.
τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε·

λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, 11
καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

129,1 Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν 12 14,1.
ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παρα-
βολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

37 47 Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρι- 13 13–17: Mt 22,15–22. L 20,20–26.
130,2 σαίων καὶ τῶν Ἡρῳδιανῶν ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν 3,6.
λόγῳ. καὶ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, 14

5 H αποκτεννυντες *6 T ειχεν υ.* *9 τι : R+ [ουν]*
12 H απηλθαν

2 λαβη : δωσουσιν αυτω 3 fin + προς αυτον 4 (λιθο-
βολησαντες Amϛ) εκεφαλαιωσαν ADmϛ | απεστειλαν ητι-
μωμενον Amϛ

οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ
οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων,
ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις·
ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ; δῶμεν ἢ μὴ
15 δῶμεν; ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν
αὐτοῖς· τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον ἵνα
16 ἴδω. ¹ οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνος ἡ
εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ·
R 13,7. 17 Καίσαρος. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὰ Καίσαρος
ἀπόδοτε Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ
ἐξεθαύμαζον ἐπ᾽ αὐτῷ.
18–27: Mt 22,23–33. L 20,27–38. 18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες 35
λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν
Dt 25,5.6. Gn 38,8. 19 λέγοντες· ¹ διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι
ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα
καὶ μὴ **ἀφῇ τέκνον**, ἵνα **λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ**
τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ **σπέρμα τῷ ἀδελφῷ**
20 **αὐτοῦ**. ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν
γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα·
21 καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν μὴ
22 καταλιπὼν σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως· ¹ καὶ οἱ
ἑπτὰ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἔσχατον πάντων καὶ ἡ
23 γυνὴ ἀπέθανεν. ἐν τῇ ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσιν,
τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν
24 γυναῖκα. ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐ διὰ τοῦτο πλα-
νᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν
25 τοῦ θεοῦ; ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε
γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ᾽ εἰσὶν ὡς ἄγγελοι

---

14 **T** *εξεστ. κηνσ. καισ. δουν.* | *κηνσον* : **h**ʳ ⊣ *επικεφαλαιον* ⊢ *15 ειδως* : **T** *ιδων*, *it* 28 *17* **H**— *αυτοις* *23* **H** (non **h**ʳ)**R**— *οταν αναστωσιν* *25* **hW** *οι αγγελοι οι*

---

14 ειπε ουν ημιν ει εξεστιν ημας δουναι επικεφαλαιον Καισαρι η ου ***Da*** *17* fin (+ J 7,53—8,11 comm.) *19 καταλιπη* : *εχη 20 ησαν ουν παρ ημιν επτα αδ. 21 και ουδε αυτος* (+ *ουκ* ***D***) *αφηκεν* ***ADϚ*** *21.22 σπερμα· και ωσαυτως ελαβον αυτην οι επτα και ουκ 24 γινωσκοντες* | *θεου* : + *οιδατε*

scimus quia verax es, et non curas quem-
quam: nec enim vides in faciem hominum,
sed in veritate viam Dei doces. licet dari
tributum Caesari, an non dabimus? Qui 15
sciens versutiam illorum, ait illis: Quid me
tentatis? afferte mihi denarium ut videam.
ˈAt illi attulerunt ei. Et ait illis: Cuius est 16
imago haec, et inscriptio? Dicunt ei: Cae-
saris. Respondens autem Iesus dixit illis: 17 R 13,7.
Reddite igitur quae sunt Caesaris, Caesari:
et quae sunt Dei, Deo. Et mirabantur
super eo.

Et venerunt ad eum Sadducaei, qui 18 **18–27:** Mt 22,23–33. L 20,27–38.
dicunt resurrectionem non esse: et interro-
gabant eum dicentes: ˈMagister, Moyses nobis 19 Dt 25,5.6. Gn 38,8.
scripsit, ut si cuius frater mortuus fuerit, et
dimiserit uxorem, et filios non reliquerit, ac-
cipiat frater eius uxorem ipsius, et resuscitet
semen fratri suo. Septem ergo fratres erant: 20
et primus accepit uxorem, et mortuus est
non relicto semine. Et secundus accepit 21
eam, et mortuus est: et nec iste reliquit
semen. Et tertius similiter. ˈEt acceperunt 22
eam similiter septem: et non reliquerunt
semen. Novissima omnium defuncta est et
mulier. In resurrectione ergo cum resur- 23
rexerint, cuius de his erit uxor? septem enim
habuerunt eam uxorem. Et respondens Iesus, 24
ait illis: Nonne ideo erratis, non scientes
Scripturas, neque virtutem Dei? Cum enim 25
a mortuis resurrexerint, neque nubent,
neque nubentur, sed sunt sicut angeli

---

14 𝔖 dare *15* eorum
16 — ei 1º | ei 2º] illi
24 non id.
25 𝔖 erunt | 𝔖 angeli Dei

Ex 3,2.6. 26 in caelis. De mortuis autem quòd resurgant,
Mt 8,11. non legistis in libro Moysi, super rubum quo-
Lc 16,22. modo dixerit illi Deus, inquiens: Ego sum
Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Iacob?
27 ¹ Non est Deus mortuorum, sed vivorum. Vos
ergo multum erratis.
28–34: Mt 22,34–40. 28 Et accessit unus de Scribis, qui audierat 131/6
L 20,39.40. illos conquirentes, et videns quoniam bene
L 10,25–28. illis responderit, interrogavit eum quod esset
Dt 6,4.5. 29 primum omnium mandatum. Iesus autem re-
spondit ei: Quia primum omnium mandatum
est: Audi Israel, Dominus Deus tuus, Deus
J 15,12. 30 unus est: et diliges Dominum Deum tuum
ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et
ex tota mente tua, et ex tota virtute tua.
Lv 19,18. 31 Hoc est primum mandatum. ¹ Secundum autem
simile est illi: Diliges proximum tuum tam-
quam teipsum. Maius horum aliud mandatum
Dt 6,4; 4,35. 32 non est. Et ait illi Scriba: Bene Magister, 132/10
in veritate dixisti, quia unus est Deus, et
1 Sm 15,22. 33 non est alius praeter eum. Et ut diligatur
ex toto corde, et ex toto intellectu, et ex
tota anima, et ex tota fortitudine: et diligere
proximum tamquam seipsum, maius est om-
Act 26,27–29. 34 nibus holocautomatibus, et sacrificiis. Iesus
autem videns quòd sapienter respondisset, dixit
illi: Non es longe a regno Dei. *Et nemo iam 133/2
35–37: Mt 22,41–46. 35 audebat eum interrogare. Et respondens 134/2
L 20,41–44. Iesus dicebat, docens in templo: Quomodo
dicunt Scribae Christum filium esse David?
Ps 110,1. 36 Ipse enim David dicit in Spiritu sancto:
2 Sm 23,2.
J 7,42.

---

29 tuus] noster
32 — deus
33 SW holocaustomatibus

ἐν τοῖς οὐρανοῖς. περὶ δὲ τῶν νεκρῶν ὅτι ἐγεί- 26 Ex 3,2.6.
ρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσέως ἐπὶ Mt 8,11. Lc 16,22.
τοῦ βάτου πῶς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων· ἐγὼ ὁ
θεὸς Ἀβραὰμ καὶ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ θεὸς Ἰακώβ; οὐκ 27 9,4.
ἔστιν θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. πολὺ πλανᾶσθε.
39 Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων, ἀκούσας 28 28–34: Mt 22,34–40.
131,6 αὐτῶν συνζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη L 20,39.40.
αὐτοῖς, ἐπηρώτησεν αὐτόν· ποία ἐστὶν ἐντολὴ L 10,25–28.
πρώτη πάντων; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ὅτι πρώτη 29 Dt 6,4.5.
ἐστίν· **ἄκουε, Ἰσραήλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος
εἷς ἐστιν, καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ** 30
**ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου
καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς
ἰσχύος σου.** δευτέρα αὕτη· **ἀγαπήσεις τὸν πλησίον** 31 Lv 19,18.
σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ J 15,12.
2,10 ἔστιν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς· καλῶς, 32 Dt 6,4; 4,35.
διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες ὅτι **εἷς ἐστιν καὶ
οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ**· καὶ τὸ ἀγαπᾶν **αὐτὸν** 33 1 Sm 15,22.
**ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως καὶ
ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος**, καὶ τὸ ἀγαπᾶν **τὸν πλησίον
ὡς ἑαυτὸν** περισσότερόν ἐστιν πάντων **τῶν ὁλο-
καυτωμάτων καὶ θυσιῶν**. καὶ ὁ Ἰησοῦς, ἰδὼν 34 Act 26,27–29.
αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ· οὐ
33,2 μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ.* καὶ οὐδεὶς
οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.
40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν 35 35–37: Mt 22,41–46.
34,2 τῷ ἱερῷ· πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ Χρι- L 20,41–44.
στὸς υἱὸς Δαυείδ ἐστιν; αὐτὸς Δαυεὶδ εἶπεν ἐν τῷ 36 Ps 110,1.
πνεύματι τῷ ἁγίῳ· 2 Sm 23,2. J 7,42.

---

26 και *bis*: T+o *27* εστιν: hT+o *28* cf 15 *29* h ημων, Κυριος *30* Ж— της 1°, *it* 33 *32* Ж— και 1° | RW ειπας *33* cf 30 | θυσιων: T pr των *34* H [ει] *34.35* W επερωτησαι, και (ante και ουδ. dist.)

---

27 πολυ: pr υμεις ουν **AD**ς *28* αυτον: + λεγων διδασκαλε *30* — κ. εξ ολ. τ. διανοιας σου **D**a | fin + αὕτη πρωτη εντολη **A**ς *31* αὕτη: δε ομοια ταυτη *32* εστιν: + (ο) θεος **D**(ς) *33* συνεσεως: δυναμεως | ισχυος: ψυχης | περισσ.: πλειον **AD**ς

**εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν
ποδῶν σου.**

Lc 19,48; 21,38. 37 αὐτὸς Δαυεὶδ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ πόθεν
αὐτοῦ ἐστιν υἱός;

38–40: Mt 23. L 20,45–47. 38 Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως. ¹ Καὶ 13
ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν· βλέπετε ἀπὸ τῶν
J 5,44. γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν
39 καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ¹ καὶ πρωτοκαθ-
εδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν
40 τοῖς δείπνοις· οἱ κατέσθοντες τὰς οἰκίας τῶν 18
χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι, οὗτοι
41–44: L 21,1–4. 41 λήμψονται περισσότερον κρίμα. Καὶ καθίσας 4
2 Rg 12,10. κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος
βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ
42 πλούσιοι ἔβαλλον πολλά· καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα
43 πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης. καὶ
προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν
αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ
πλεῖον πάντων ἔβαλεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γα-
2 K 8,12. 44 ζοφυλάκιον· πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος
αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς
πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

Mt 24. L 21,5–36. 13 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει 4
αὐτῷ εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· διδάσκαλε, ἴδε 1
2 ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. καὶ ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας
οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθον ὃς
3 οὐ μὴ καταλυθῇ. Καὶ καθημένου αὐτοῦ 4

36 κυριος : T pr *ο* | hW *καθισον* | RT *υποποδιον* *39.40* H *δειπνοις, οι . . . προσευχομενοι·* *40* T *κατεσθιοντες* | *χηρων* : h^r+ ⊣ *και ορφανων* ⊢ *41* hW *απεναντι* *43* T *βεβληκεν* 13,*2 αφεθη* : H[R]+ *ωδε* | fin h^r+ ⊣ *και δια τριων ημερων αλλος αναστησεται ανευ χειρων* ⊢

38 ο δε διδασκων αμα ελεγεν αυτοις *40 χηρ. και ορφανων προφ.* *41* — *βαλλει . . . πλουσιοι* *42 κ. ε. μια* : *ε. δε αμα* | — *πτωχη* 13,*1* fin + *του ιερου* *2 βλεπετε* **Da** | *ου μη* : pr *αμην λεγω υμιν οτι* **Da**

Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris
meis,
donec ponam inimicos tuos scabellum pedum
tuorum.
Ipse ergo David dicit eum Dominum, et unde 37 Lc 19,48; 21,38.
est filius eius? Et multa turba eum libenter
audivit. 38–40:
135/2 Et dicebat eis in doctrina sua: Cavete 38 Mt 23. L 20,45–47.
a Scribis, qui volunt in stolis ambulare, et J 5,44.
salutari in foro, et in primis cathedris sedere 39
in synagogis, et primos discubitus in coenis:
136/8 qui devorant domos viduarum sub obtentu 40
prolixae orationis: hi accipient prolixius iudi-
cium. Et sedens Iesus contra gazophyla- 41 41–44: L 21,1–4.
cium, aspiciebat quomodo turba iactaret aes 2 Rg 12,10.
in gazophylacium, et multi divites iactabant
multa. Cum venisset autem vidua una pauper, 42
misit duo minuta, quod est quadrans, ' et 43
convocans discipulos suos, ait illis: Amen
dico vobis, quoniam vidua haec pauper plus
omnibus misit, qui miserunt in gazophyla-
cium. Omnes enim ex eo, quod abundabat 44 2 K 8,12.
illis, miserunt: haec vero de penuria sua
omnia quae habuit misit totum victum suum.
137/2 Et cum egrederetur de templo, ait illi unus 13 Mt 24. L 21,5–36.
ex discipulis suis: Magister, aspice quales
lapides, et quales structurae. Et respondens 2
Iesus, ait illi: Vides has omnes magnas aedi-
ficationes? Non relinquetur lapis super lapi-
138/2 dem, qui non destruatur. Et cum sederet 3

---

42 > una vidua

in Monte olivarum contra templum, interro-
gabant eum separatim Petrus, et Iacobus, et
4 Ioannes, et Andreas: Dic nobis, quando ista
fient? et quod signum quando haec
omnia incipient consummari?
5 Et respondens Iesus coepit dicere illis:
6 Videte ne quis vos seducat: multi enim
venient in nomine meo dicentes, quia ego
7 sum: et multos seducent. Cum audieritis
autem bella, et opiniones bellorum, ne ti-
mueritis: oportet enim haec fieri: sed nondum
Is 19,2. 2 Chr 15,6. 8 finis. Exurget enim gens contra gentem, et
regnum super regnum, et erunt terraemotus
per loca, et fames. Initium dolorum haec.
9–13: Mt 10,17–22. L 21,12–17. 9 Videte autem vosmetipsos. Tradent enim vos 139/1
in conciliis, et in synagogis vapulabitis, et
ante praesides, et reges stabitis propter me,
16,15. 10 in testimonium illis. Et in omnes gentes 140/6
11 primum oportet praedicari Evangelium. Et 141/2
cum duxerint vos tradentes, nolite praecogi-
tare quid loquamini: sed quod datum vobis
fuerit in illa hora, id loquimini. non enim
vos estis loquentes, sed Spiritus sanctus.
Mch 7,6. 12 Tradet autem frater fratrem in mortem, et
pater filium: et consurgent filii in parentes,
J 15,21. 13 et morte afficient eos. Et eritis odio omnibus
propter nomen meum. Qui autem sustinuerit
Dn 9,27. Dn 12,4.10. 14 in finem, hic salvus erit. Cum autem vide- 142/6
ritis abominationem desolationis stantem, ubi
non debet, qui legit, intelligat: * tunc qui in 143/2
15 Iudaea sunt, fugiant in montes: et qui super
tectum, ne descendat in domum, nec introeat
16 ut tollat quid de domo sua: et qui in

13,3 montem 7 — haec 8 super gent. | terrae mot. 9 — in 1o 11 > estis vos

εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπη-
ρώτα αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ
Ἰωάνης καὶ Ἀνδρέας· εἰπὸν ἡμῖν, πότε ταῦτα 4
ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντε-
λεῖσθαι πάντα; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς· 5
βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ ἐλεύσονται 6
ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ
πολλοὺς πλανήσουσιν. ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους 7 Dn 2,28.
καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γενέσθαι,
ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. ἐγερθήσεται γὰρ ***ἔθνος ἐπ'*** 8 **Is 19,2.**
ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν. *ἔσονται σεισμοὶ* **2 Chr 15,6.**
κατὰ τόπους, ἔσονται λιμοί· ἀρχὴ ὠδίνων ταῦτα.
139,1 *Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσιν ὑμᾶς* 9 **9–13: Mt 10,17–22.**
εἰς συνέδρια καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ **L 21,12–17.**
ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ,
140,6 *εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη* 10 **16,15.**
141,2 *πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. καὶ ὅταν* 11
ἄγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί
λαλήσητε, ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ,
τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες
ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. καὶ παραδώσει ἀδελ- 12 **Mch 7,6.**
φὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ
ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς *καὶ θανατώσουσιν*
αὐτούς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ 13 **J 15,21.**
τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος
142,6 *σωθήσεται. Ὅταν δὲ ἴδητε* ***τὸ βδέλυγμα τῆς*** 14 **Dn 9,27.**
ἐρημώσεως *ἑστηκότα ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων* **Dn 12,4.11.**
143,2 *νοείτω, * τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς*
τὰ ὄρη, ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω μηδὲ 15
εἰσελθάτω τι ἆραι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰς 16

---

3 T *ο Πετρος* *4* RT *εσται;* | H *παντα.* *7* h *ακουητε*
8 λιμοι : h[r]W+ *και ταραχαι* | W *αρχαι* *9* W *ενεκα*
15 ο : hRT+ *δε* | W *εισελθετω* | T *αραι τι*

---

5 ειπεν *7 θορυβεισθε* *9 βλεπετε . . . υμας : ειτα υμας αυτους παραδωσουσιν* | *(συναγωγας,)* *10* fin + *εν πασι τοις εθνεσιν* *11 λαλησητε : + μηδε μελετατε* ***Amϛ*** *14 νοειτω : + τι αναγινωσκει* *15 καταβ. : + εις την οικιαν* ***ADϛ***

τὸν ἀγρὸν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἆραι τὸ
L 23,29. 17 ἱμάτιον αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις
18 καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσ-
Dn 12,1. Joel 2,2. 19 εύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται χειμῶνος· ἔσονται
γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι **θλίψις, οἵα οὐ γέγονεν**
τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἣν ἔκτισεν ὁ θεὸς ἕως
20 **τοῦ νῦν** καὶ οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολό-
βωσεν κύριος τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα
σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο ἐκο-
21 λόβωσεν τὰς ἡμέρας. καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ·
Dt 13,1. 22 ἴδε ὧδε ὁ Χριστός, ἴδε ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε· ἐγερθή-
σονται δὲ ψευδόχριστοι καὶ **ψευδοπροφῆται καὶ**
ποιήσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν
23 εἰ δυνατὸν τοὺς ἐκλεκτούς. ὑμεῖς δὲ βλέπετε· προ-
Is 13,10. 24 είρηκα ὑμῖν πάντα. Ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς
ἡμέραις μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην **ὁ ἥλιος σκοτι-**
σθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς,
Is 34,4. 25 **καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες,**
καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται.
Dn 7,13. 1 Th 4,15.16. 26 καὶ τότε ὄψονται **τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχό-**
μενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ
Zch 2,6. Dt 30,4. Mt 13,41. 27 δόξης. καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους καὶ
ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς [αὐτοῦ] **ἐκ τῶν τεσσάρων**
28 **ἀνέμων ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.** Ἀπὸ
δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη
ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ
29 φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· οὕτως
καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε
30 ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ ταῦτα

---

21 ιδε 2° : W pr *και*   *22 δε* : HR *γαρ* | W— *ψευδοχρ. και* | HR *δωσουσιν*   *27 [αυτου]* : W—T   *28* T *αυτης ηδη ο κλ.*   *30 οὗ* : W *οτου*

---

18 fin + *η σαββατου* **Lal**   *19 — ην εκτ. ο θεος*   *25 δυναμ. των ουρανων* **Dal**   *26 επι των νεφελων*   *28 (ἐκφυῇ)* | *γινωσκεται* **B³**

agro erit, non revertatur retro tollere vesti-
144/2 mentum suum. Vae autem praegnantibus, et 17
145/6 nutrientibus in illis diebus. Orate vero ut 18
146/2 hieme non fiant. Erunt enim dies illi tribu- 19 Dn 12,1.
lationes tales, quales non fuerunt ab initio Joel 2,2.
creaturae, quam condidit Deus usque nunc,
147/6 neque fient. Et nisi breviasset Dòminus dies, 20
non fuisset salva omnis caro: sed propter
148/2 electos, quos elegit, breviavit dies. Et tunc 21
si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus,
149/6 ecce illic, ne crediderítis. Exurgent enim 22 Dt 13,1.
pseudochristi, et pseudoprophetae, et dabunt
signa, et portenta ad seducendos, si fieri
potest, etiam electos. Vos ergo videte: ecce 23
150/2 praedixi vobis omnia. Sed in illis diebus 24 Is 13,10.
post tribulationem illam sol contenebrabitur,
et luna non dabit splendorem suum: et 25 Is 34,4.
stellae caeli erunt decidentes, et virtutes,
151/2 quae in caelis sunt, movebuntur. Et tunc 26 Dn 7,13.
videbunt filium hominis venientem in nubibus
cum virtute multa, et gloria. Et tunc mittet 27 Zch 2,6.
angelos suos, et congregabit electos suos a Dt 30,4. Mt 13,41.
quattuor ventis, a summo terrae usque ad
summum caeli. A ficu autem discite para- 28
bolam. Cum iam ramus eius tener fuerit,
et nata fuerint folia, cognoscitis quia in
proximo sit aestas: sic et vos cum videritis 29
haec fieri, scitote quòd in proximo sit
in ostiis. Amen dico vobis, quoniam 30
non transibit generatio haec, donec omnia

17 praegnatibus
22 > pot. fieri
25 > sunt in caelis

31 ista fiant. Caelum, et terra transibunt, verba
32 autem mea non transibunt. De die autem 152/6
illo, vel hora nemo scit, neque angeli in
33 caelo, neque Filius, nisi Pater. Videte, vigi- 153/6
late, et orate: nescitis enim quando tempus
Mt 25,14. L 19,12. 34 sit. Sicut homo, qui peregre profectus reli- 154/2
quit domum suam, et dedit servis suis po-
testatem cuiusque operis, et ianitori praecepit
L 12,38. 35 ut vigilet. Vigilate ergo, (nescitis enim quando 155/2
dominus domus veniat: sero, an media nocte,
36 an galli cantu, an mane) ꞁ ne cum venerit
37 repente, inveniat vos dormientes. Quod autem
vobis dico, omnibus dico: Vigilate.

1.2: Mt 26,1–5. L 22,1.2. 14 Erat autem Pascha et Azyma post bi- 156/1
duum: *et quaerebant summi sacerdotes, et 157/6
Scribae quomodo eum dolo tenerent, et oc-
2 ciderent. Dicebant autem: Non in die festo,
ne forte tumultus fieret in populo.
3–9: Mt 26,6–13. J 12,1–8. L 7,36. 3 Et cum esset Bethaniae in domo Si- 158/1
monis leprosi, et recumberet: venit mulier
habens alabastrum unguenti nardi spicati
pretiosi, et fracto alabastro, effudit super
4 caput eius. Erant autem quidam indigne
ferentes intra semetipsos, et dicentes: Ut
10,21. 5 quid perditio ista unguenti facta est? Po-
terat enim unguentum istud vaenundari
plus quàm trecentis denariis, et dari pau-
6 peribus. Et fremebant in eam. ꞁ Iesus autem

---

34 praecipiat
14,*2* dic. enim | fier. populi
3.4 ungent-

πάντα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύ- 31
σονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ παρελεύσονται.
350 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς 32 Mt 24,36.
152,6 οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ
153,6 μὴ ὁ πατήρ. Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε· οὐκ οἴδατε 33
154,2 γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστιν. ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος 34 Mt 16,19; 25,14. L 19,12.
ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δοὺς τοῖς δούλοις
αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ
155,2 τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. γρηγορεῖτε 35 L 12,38.
οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας
ἔρχεται, ἢ ὀψὲ ἢ μεσονύκτιον ἢ ἀλεκτοροφωνίας
ἢ πρωΐ· μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς καθεύ- 36
δοντας. ὃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσιν λέγω, γρηγορεῖτε. 37

56,1 Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο **14** 1.2: Mt 26,1–5. L 22,1.2.
57,6 ἡμέρας. * καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-
ματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτεί-
νωσιν. ἔλεγον γάρ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε 2
ἔσται θόρυβος τοῦ λαοῦ.
451 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ 3 3–9: Mt 26,6–13. J 12,1–8. L 7,36–38.
58,1 Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν
γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς
πολυτελοῦς· συντρίψασα τὴν ἀλάβαστρον κατέχεεν
αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς. ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες 4
πρὸς ἑαυτούς· εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου
γέγονεν; ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι 5 10,21.
ἐπάνω δηναρίων τριακοσίων καὶ δοθῆναι τοῖς
πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. ὁ δὲ Ἰησοῦς 6 L 11,7.

---

31 *ου* : h[R]T+ *μη* *32* *οι αγγελοι* : W+ *οι* : h *αγγελος* *33* *αγρυπν.* : R+ [*και προσευχεσθε*] | H [*εστιν*] *36* H *εξεφνης* 14,*3* h *πολυτελους*, — | *την* : T *τον* *4* *ησαν . . . εαυτ.* : h[r] ⊣ *οι δε μαθηται αυτου διεπονουντο και ελεγον* ⊢ *5* hW *τριακοσ. δηναρ.* | T *ενεβριμουντο*

---

37 *εγω δε λεγω υμιν γρηγορ.* 14,*1* — *και τα αζυμα* | — *εν δολω* *2* *γαρ μηποτε εν τη εορτη εστ.* *3* — *ναρδ. πιστ. πολυτ.*

εἶπεν· ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε;
Dt 15,11. 7 καλὸν ἔργον ἠργάσατο ἐν ἐμοί. πάντοτε γὰρ τοὺς
πτωχοὺς ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε
δύνασθε αὐτοῖς εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε
Act 3,6. 8 ἔχετε. ὃ ἔσχεν ἐποίησεν· προέλαβεν μυρίσαι τὸ 159
9 σῶμά μου εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. ἀμὴν δὲ λέγω
ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον
τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς
10.11: Mt 26,14–16. 10 μνημόσυνον αὐτῆς. Καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώθ, ὁ 52
L 22,3–6. εἷς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα 160
. 11 αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν
καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτει
πῶς αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ.
12–16: Mt 26,17–19. 12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ 45
L 22,7–13. πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·
ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς
13 τὸ πάσχα; καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν,
καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος
11,3. 14 βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, ' καὶ ὅπου ἐὰν
εἰσέλθῃ εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι ὁ διδάσκαλος
λέγει· ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμά μου, ὅπου τὸ πάσχα
15 μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; καὶ αὐτὸς ὑμῖν
δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον· καὶ ἐκεῖ
16 ἑτοιμάσατε ἡμῖν. καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ καὶ
17–25: ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐ-
Mt 26,20–29. L 22,14–23. 17 τοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὀψίας 161
J 13,21–26. 18 γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. καὶ ἀνα- 46
κειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς εἶπεν·
Ps 41,10. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με,
19 **ὁ ἐσθίων μετ᾽** ἐμοῦ. ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν 162

7 T— *αυτοις* | *ευ* : H pr [*παντοτε*] 8 T *μου το σωμα* 15 T *κακει* 18 *ο εσθιων* : hW *των εσθιοντων*

9 το ευαγγ. : + τουτο ***Amϛ*** *10 Σκαριωτης* ***D*** *Ισκ-* ***Amϛ*** *15 — ετοιμον* ***Aa*** *16 ευρ. : εποιησαν*

dixit: Sinite eam, quid illi molesti estis?
Bonum opus operata est in me. ¹ semper enim 7 Dt 15,11.
pauperes habetis vobiscum: et cum volueritis,
potestis illis benefacere: me autem non semper
159/4 habetis. Quod habuit haec, fecit: praevénit 8 Act 3,6.
ungere corpus meum in sepulturam. Amen 9
dico vobis: Ubicumque praedicatum fuerit
Evangelium istud in universo mundo, et quod
160/2 fecit haec, narrabitur in memoriam eius. Et 10 10.11: Mt 26,14–16. L 22,3–6.
Iudas Iscariotes unus de duodecim abiit ad
summos sacerdotes, ut proderet eum illis.
Qui audientes gavisi sunt: et promiserunt ei 11
pecuniam se daturos. Et quaerebat quomodo
illum opportune traderet.

Et primo die Azymorum quando Pascha 12 12–16: Mt 26,17–19. L 22,7–13.
immolabant, dicunt ei discipuli: Quo vis
eamus, et paremus tibi ut manduces Pascha?
Et mittit duos ex discipulis suis, et dicit eis: 13
Ite in civitatem: et occurret vobis homo
lagenam aquae baiulans, sequimini eum: ˋ et 14 11,3.
quocumque introierit, dicite domino domus,
quia magister dicit: Ubi est refectio mea, ubi
Pascha cum discipulis meis manducem? Et 15
ipse vobis demonstrabit coenaculum grande,
stratum: et illic parate nobis. Et abierunt 16
discipuli eius, et venerunt in civitatem: et
invenerunt sicut dixerat illis, et paraverunt
161/4 Pascha. Vespere autem facto, venit cum 17 17–25: Mt 26,20–29. L 22,14–23. J 13,21–26.
duodecim. Et discumbentibus eis, et man- 18
ducantibus, ait Iesus: Amen dico vobis, Ps 41,10.
quia unus ex vobis tradet me, qui manducat
162/1 mecum. At illi coeperunt contristari, et dicere 19

---

10 scariotis
13 laguenam
18 > me tradet

20 ei singulatim: Numquid ego? Qui ait illis: 163/2
Unus ex duodecim, qui intingit mecum manum
21 in catino. Et Filius quidem hominis vadit
sicut scriptum est de eo: vae autem homini
illi, per quem Filius hominis tradetur. *bonum 164/6
1 K 11,23—25. 22 erat ei, si non esset natus homo ille. Et 165/1
manducantibus illis, accepit Iesus panem: et
benedicens fregit, et dedit eis, et ait: Sumite,
23 hoc est corpus meum. Et accepto calice, 166/2
gratias agens dedit eis: et biberunt ex illo
Ex 24,8 24 omnes. Et ait illis: Hic est sanguis meus
Zch 9,11. novi testamenti, qui pro multis effundetur.
25 Amen dico vobis, quia iam non bibam de
26—31: Mt 26,30—35. hoc genimine vitis usque in diem illum, cum
L 22,31—34.39 Ps 113—118 26 illud bibam novum in regno Dei. Et hymno 167/6
Zch 13,7 27 dicto exierunt in Montem olivarum. Et ait 168/4
eis Iesus: Omnes scandalizabimini in me in
nocte ista: quia scriptum est: Percutiam pa-
16,7. 28 storem, et dispergentur oves. Sed postquam 169/6
resurrexero, praecedam vos in Galilaeam.
29 Petrus autem ait illi: Et si omnes scandali- 170/1
J 13,38. 30 zati fuerint in te: sed non ego. Et ait illi
Iesus: Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte
hac, priusquam gallus vocem bis dederit, ter
J 11,16. 31 me es negaturus. At ille amplius loquebatur: 171/6
Et si oportuerit me simul commori tibi, non
32—42: te negabo: Similiter autem et omnes dicebant.
Mt 26,36—46. L 22,40—46. 32 Et veniunt in praedium, cui nomen 172/1
J 18,1. Gethsemani. *Et ait discipulis suis: 173/6
33 Sedete hic donec orem. Et assumit

---

19 singillatim *20* — manum
21 traditur | erat] est *24* effunditur
25 quia] quod | — hoc *27* — in me
28 postea quam | surrexero *29* ei | — in te
30 > bis gall. voc.

163,2 *αὐτῷ εἷς κατὰ εἷς· μήτι ἐγώ; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς·* 20
εἷς τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς
τὸ τρύβλιον. ὅτι ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει 21
καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ
ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται·
164,6 **καλὸν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.*
165,1 *Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ἄρτον εὐλογήσας* 22 1 K 11,23–25.
ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν· λάβετε·
166,2 *τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν ποτήριον* 23
εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ
πάντες. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν **τὸ αἷμά** 24 Ex 24,8. Zch 9,11.
μου **τῆς διαθήκης** *τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν.*
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ 25
γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης
ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. **26–31:** Mt 26,30–35. L 22,31–34.39.
167,6 *Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.* 26 Ps 113–118.
54 *Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς * ὅτι πάντες σκανδα-* 27 Zch 13,7. J 16,32.
168,4 169,6 *λισθήσεσθε, ὅτι γέγραπται· ** **πατάξω τὸν ποιμένα,**
καὶ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται. *ἀλλὰ μετὰ* 28 16,7.
τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
170,1 *ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· εἰ καὶ πάντες σκανδα-* 29
λισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ 30 J 13,38.
Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον ταύτῃ τῇ
νυκτὶ πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς με
171,6 *ἀπαρνήσῃ. ὁ δὲ ἐκπερισσῶς ἐλάλει· ἐὰν δέῃ με* 31 J 11,16.
συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὡσαύτως
δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.
172,1 *Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθση-* 32 **32–42:** Mt 26,36–46. L 22,40–46.
173,6 *μανεί, * καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· καθίσατε* J 18,1.
ὧδε ἕως προσεύξωμαι. καὶ παραλαμβάνει τὸν 33

---

20 το : [H]W+ *ἐν* | R *τρυβλίον* *31* T *με δεη* | T *απαρνησωμαι* | *δε* : [H]—W

---

19 fin + *και αλλος μητι εγω* ***ADϚ*** *21* — *ο υιος του ανθρ.* (2°) *22 λαβ.* : + *φαγετε* ***EmϚ*** *23 το ποτηρ.* ***AmϚ*** *24 της καινης διαθ.* ***AmϚ*** | fin + *εις αφεσιν αμαρτιων* ***9a*** *25 ου μη προσθω πειν* *30* — *συ* ***DϚ*** | — *σημερον* | — *η δις* ***ℵD***

Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάνην μετ' αὐτοῦ,
J 12,27. 34 καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, ˈκαὶ λέγει 17
Ps 43,5. αὐτοῖς· **περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου** ἕως θανάτου·
35 μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. καὶ προελθὼν μικρὸν 17
ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο ἵνα εἰ δυ-
10,38. 36 νατόν ἐστιν παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα, καὶ ἔλεγεν·
R 8,15. G 4,6. ἀββᾶ ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ
ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· * ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω 17
37 ἀλλὰ τί σύ. καὶ ἔρχεται καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς 17
καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύ-
38 δεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; ˈγρηγο-
ρεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ἔλθητε εἰς πει-
ρασμόν· * τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ 17
39 ἀσθενής. καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο τὸν 17
9,6. 40 αὐτὸν λόγον εἰπών. καὶ πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς
καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ κατα-
βαρυνόμενοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί ἀποκριθῶσιν
2 Sm 24,14. 41 αὐτῷ. καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς· 18
καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει·
ἦλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
J 14,31. 42 θρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε,
43–54: Mt 26,47–58. 43 ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν. Καὶ 55
L 22,47–55. εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται [ὁ] 18
J 18,2–18. Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος
μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων
καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων.
44 δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς 18
λέγων· ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν· κρατήσατε
45 αὐτὸν καὶ ἀπάγετε ἀσφαλῶς. καὶ ἐλθὼν εὐθὺς
προσελθὼν αὐτῷ λέγει· ῥαββεί, καὶ κατεφίλησεν

---

33 hRT— τον 2° 3° *35* h προσελθων *36* H αββά *39* H [τον αυτ. λογ. ειπων] *40* παλιν ελθων : T υποστρεψας | αυτους : T+ παλιν *41* H [το] λοιπον | απεχει : h^r+ το τελος *42* T ηγγισεν *43* [ο] : RW—T | Ιουδ. : [R]T+ ο Ισκαριωτης | T— των ult. *44* T συνσημον

36 (— ο πατηρ Beza cj) | ουχ ο εγω θ. αλλ ο συ θελεις *45* — ελθων ευθυς

Petrum, et Iacobum, et Ioannem secum: et
174/4 coepit pavere, et taedere. Et ait illis: Tristis 34 J 12,27.
est anima mea usque ad mortem: sustinete Ps 43,5.
175/1 hic, et vigilate. Et cum processisset paulu- 35
lum, procidit super terram: et orabat, ut si
fieri posset, transiret ab eo hora: et dixit: 36 10,38.
Abba pater, omnia tibi possibilia sunt, transfer
176/1 calicem hunc a me, * sed non quod ego volo,
177/2 sed quod tu. Et venit, et invenit eos dor- 37
mientes. Et ait Petro: Simon, dormis? non
potuisti una hora vigilare? Vigilate, et orate 38
178/4 ut non intretis in tentationem. * Spiritus
179/6 quidem promptus est, caro vero infirma. Et 39
iterum abiens oravit eumdem sermonem,
dicens. Et reversus, denuo invenit eos dor- 40 9,6.
mientes, (erant enim oculi eorum gravati) et
180/4 ignorabant quid responderent ei. Et venit 41
tertio, et ait illis: Dormite iam, et requiescite.
Sufficit: venit hora: ecce Filius hominis tra-
detur in manus peccatorum. Surgite, eamus. 42 J 14,31.
181/1 ecce qui me tradet, prope est. Et, adhuc 43 43—54: Mt 26,47—58. L 22,47—55. J 18,2—18.
eo loquente, venit Iudas Iscariotes unus de
duodecim, et cum eo turba multa cum
gladiis, et lignis, a summis sacerdotibus, et
182/2 Scribis, et senioribus. Dederat autem tra- 44
ditor eius signum eis, dicens: Quemcumque
osculatus fuero, ipse est, tenete eum, et du-
cite caute. Et cum venisset, statim accedens 45
ad eum, ait: Ave Rabbi: et osculatus est

---

38 — est
39 𝔖𝔚 eundem | (𝔖𝔚 —,)
40 reversus denuo, | illorum | ingrauati
41 traditur filius hom.
43 scarioth | ex | cum illo | 𝔖 missi a | a scrib. | a senior.
45 — ave

46 eum. At illi manus iniecerunt in eum, et
47 tenuerunt eum. Unus autem quidam de cir- 183/1
cumstantibus educens gladium, percussit ser-
vum summi sacerdotis: et amputavit illi
48 auriculam. Et respondens Iesus, ait illis: 184/1
Tamquam ad latronem existis cum gladiis,
49 et lignis comprehendere me? quotidie eram
apud vos in templo docens, et non me te-
J 16,32. 50 nuistis. Sed ut impleantur Scripturae. ǀ Tunc 185/6
discipuli eius relinquentes eum, omnes fuge-
51 runt. Adolescens autem quidam sequebatur 186/10
eum amictus sindone super nudo: et tenuerunt
52 eum. At ille reiecta sindone, nudus profugit
ab eis.
53 Et adduxerunt Iesum ad summum sacer- 187/1
dotem: et convenerunt omnes sacerdotes, et
54 Scribae, et seniores. Petrus autem a longe 188/4
secutus est eum usque intro in atrium summi
55–65: sacerdotis: et sedebat cum ministris ad ignem,
Mt 26,59–68. 55 et calefaciebat se. Summi vero sacerdotes, 189/2
L 22,63–71. J 18,19–24. et omne concilium quaerebant adversus Iesum
testimonium, ut eum morti traderent, nec
56 inveniebant. Multi enim testimonium falsum
dicebant adversus eum: et convenientia testi-
57 monia non erant. Et quidam surgentes, fal- 190/6
sum testimonium ferebant adversus eum,
J 2,19; 4,21.23. 58 dicentes: Quoniam nos audivimus eum di-
centem: Ego dissolvam templum hoc manu
factum, et per triduum aliud non manu-
59 factum aedificabo. Et non erat conveniens
60 testimonium illorum. Et exurgens summus
sacerdos in medium, interrogavit Iesum, di-
cens: Non respondes quidquam ad ea, quae

46 𝔖 in Iesum *48* — ? *49* adimpleantur *53* conveniunt *54* — intro | > cal. se ad ign. *58* per] 𝔖 post | ℭ^{93}𝔚 manu factum

αὐτόν· οἱ δὲ ἐπέβαλαν τὰς χεῖρας αὐτῷ καὶ ἐκρά- 46
3,1 τησαν αὐτόν. εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων 47
σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ
4,1 ἀρχιερέως καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον. καὶ 48
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὡς ἐπὶ λῃστὴν
ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με·
καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδά- 49
5,6 σκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· * ἀλλ' ἵνα πληρω-
θῶσιν αἱ γραφαί. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον 50 J 16,32.
,10 πάντες. Καὶ νεανίσκος τις συνηκολούθει αὐτῷ 51
περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦ-
σιν αὐτόν· ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς 52
ἔφυγεν.
56 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, 53
7,1 καὶ συνέρχονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
8,4 τεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μα- 54
κρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν
τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συνκαθήμενος μετὰ τῶν
9,2 ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. Οἱ 55 55–65: Mt 26,59–68. L 22,63–71. J 18,19–24.
δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ
τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν,
καὶ οὐχ ηὕρισκον· πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν 56
0,6 κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. καί 57
τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ
λέγοντες ˈὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι 58 J 2,19; 4,21.23.
ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον
καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκο-
δομήσω. καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία 59
αὐτῶν. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώ- 60
τησεν τὸν Ἰησοῦν λέγων· οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδὲν τί

46 W επεβαλον *47* HR [τις] *48* HR με; *49* h εκρατειτε *51* T Και εις τις νεαν. | αυτον : h[r]+ οι νεανισκοι *53* συνερχ. : h[R]W+ αυτω *55* T ευρισκον *58* αχειροπ. οικοδ. : h[r] ⊣ αναστησω αχειροποιητον ⊢ *60* W ουδὲν ὅ, τι H ουδέν; τί h ουδεν; οτι

47 — των παρεστηκοτων | ωτιον *Aplς* *51* ηκολουθει αυτους *52* fin + απ αυτων *ADς* *58* — τουτον

15,5. Is 53,7. 61 οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ
οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπη-
ρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ
Dn 7,13. Ps 110,1. 62 υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐγώ εἰμι, 1
καὶ ὄψεσθε **τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν**
καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ **ἐρχόμενον μετὰ τῶν**
63 **νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ**. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρήξας 19
τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· * τί ἔτι χρείαν ἔχομεν 19
J 19,7. 64 μαρτύρων; ˡ ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν
φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔνοχον
65 εἶναι θανάτου. Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ 19
καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ κολα-
φίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ· προφήτευσον, καὶ
66—72: Mt 26,69—75. L 22,56—62. J 18,17.25—27. 66 οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔλαβον. Καὶ 4
ὄντος τοῦ Πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ ἔρχεται μία 19
67 τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἰδοῦσα τὸν
Πέτρον θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει· καὶ
68 σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ
ἠρνήσατο λέγων· οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ
τί λέγεις. * καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· 19
69 καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ἤρξατο πάλιν λέ-
γειν τοῖς παρεστῶσιν ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν.
70 ˡ ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν
οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς ἐξ
71 αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ. ὁ δὲ ἤρξατο
ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύναι ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄν-
30. 72 θρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. καὶ εὐθὺς ἐκ δευτέρου
ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. * καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ 19
ῥῆμα ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι πρὶν ἀλέκτορα

---

63 RT *διαρρηξας* *64* H *βλασφημιας;* *68* h *επιστα-μαι· συ τι λεγεις;* | *προαυλ.* : h[r]RT+ *και αλεκτωρ εφωνησεν* *69* *ηρξ. παλ. λεγειν* : hW *ειπεν* *72* h[r]— *εκ δευτερου*

---

61 εκεινος δε εσιγα και ουδεν απεκριθη *62* — *και ερχ.* | *μετα* : *επι* *Gal* *64 δοκει* *67* — *και* 2⁰ *69 παλιν δε ιδουσα αυτον η παιδισκη* *70* fin + *και η λαλια σου ομοιαζει* ***Amς***

tibi obiiciuntur ab his? Ille autem tacebat, 61 15,5. Is 53,7.
et nihil respondit. Rursum summus sacerdos
interrogabat eum, et dixit ei: Tu es Christus
191/1 filius Dei benedicti? Iesus autem dixit illi: 62 Dn 7,13.
Ego sum: et videbitis Filium hominis seden- Ps 110,1.
tem a dextris virtutis Dei, et venientem cum
192/6 nubibus caeli. Summus autem sacerdos scin- 63
193/2 dens vestimenta sua, ait: *Quid adhuc desi-
deramus testes? Audistis blasphemiam: quid 64 J 19,7.
vobis videtur? Qui omnes condemnaverunt
194/1 eum esse reum mortis. Et coeperunt quidam 65
conspuere eum, et velare faciem eius, et co-
laphis eum caedere, et dicere ei: Prophetiza:
195/1 et ministri alapis eum caedebant. Et cum 66 66–72: Mt 26,69–75.
esset Petrus in atrio deorsum, venit una ex L 22,56–62. J 18,17.25–27.
ancillis summi sacerdotis: et cum vidisset 67
Petrum calefacientem se, aspiciens illum, ait:
Et tu cum Iesu Nazareno eras. At ille negavit, 68
196/1 dicens: Neque scio, neque novi quid dicas. *Et
exiit foras ante atrium, et gallus cantavit.
Rursus autem cum vidisset illum ancilla, coepit 69
dicere circumstantibus: Quia hic ex illis est.
At ille iterum negavit. Et post pusillum rursus 70
qui astabant, dicebant Petro: Vere ex illis
es: nam et Galilaeus es. Ille autem coepit 71
anathematizare, et iurare: Quia nescio ho-
minem istum, quem dicitis. Et statim gallus 72 30.
197/2 iterum cantavit. *Et recordatus est Petrus
verbi, quod dixerat ei Iesus: Prius quàm gallus

---

61 dicit | — Dei
62 > a dextr. sed. | — Dei
70 adstabant
72 > it. gallus

cantet bis, ter me negabis. Et coepit
flere.

Mt 27,1.2. **15** Et confestim, mane consilium facientes 198/2
L 22,66; 23,1. J 18,28. summi sacerdotes cum senioribus, et Scribis,
et universo concilio, * vincientes Iesum, 199/1
2–19: Mt 27,11–30. 2 duxerunt, et tradiderunt Pilato. Et interro- 200/1
L 23,2–25. J 18,29–19,16. gavit eum Pilatus: Tu es rex Iudaeorum?
3 At ille respondens, ait illi: Tu dicis. ¦ Et 201/4
accusabant eum summi sacerdotes in multis.
4 Pilatus autem rursum interrogavit eum, dicens:
Non respondes quidquam? vide in quantis te
14,61. Is 53,7. 5 accusant. Iesus autem amplius nihil respondit,
6 ita ut miraretur Pilatus. Per diem autem 202/2
festum solebat dimittere illis unum ex vinctis,
7 quemcumque petissent. Erat autem qui dice- 203/4
batur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus,
8 qui in seditione fecerat homicidium. Et cum
ascendisset turba, coepit rogare, sicut semper
9 faciebat illis. Pilatus autem respondit eis, et
dixit: Vultis dimittam vobis regem Iudaeorum?
J 11,48; 12,19. Mt 21,38. 10 Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent
11 eum summi sacerdotes. Pontifices autem 204/1
concitaverunt turbam, ut magis Barabbam
12 dimitteret eis. Pilatus autem iterum re- 205/1
spondens, ait illis: Quid ergo vultis faciam
13 regi Iudaeorum? At illi iterum clama-
14 verunt: Crucifige eum. Pilatus vero dice-
bat illis: Quid enim mali fecit? At illi
15 magis clamabant: Crucifige eum. Pilatus 206/1
autem volens populo satisfacere, dimisit illis

15,*6* > dim. sol.
11 barabban , *it 15*
14 eis

57 δὶς φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ· * καὶ ἐπιβαλὼν
ἔκλαιεν.
198,2 Καὶ εὐθὺς πρωῒ συμβούλιον ἑτοιμάσαντες οἱ 15 Mt 27,1.2. L 22,66; 23,1.
ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων J 18,28.
199,1 καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, * δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπή- 2–19:
200,1 νεγκαν καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ. καὶ ἐπηρώτησεν 2 Mt 27,11–30. L 23,2–25.
αὐτὸν ὁ Πειλᾶτος· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; J 18,29–19,16.
201,4 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· σὺ λέγεις. ' καὶ κατ- 3
ηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. ὁ δὲ Πειλᾶτος 4
πάλιν ἐπηρώτα αὐτὸν [λέγων]· οὐκ ἀποκρίνῃ
οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 5 14,61. Is 53,7.
οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πει-
202,2 λᾶτον. Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον 6 Mt 27,15. J 18,39.
203,4 ὃν παρῃτοῦντο. ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ 7
τῶν στασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει
φόνον πεποιήκεισαν. καὶ ἀναβὰς ὁ ὄχλος ἤρξατο 8
αἰτεῖσθαι καθὼς ἐποίει αὐτοῖς. ὁ δὲ Πειλᾶτος 9
ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν
βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ 10 J 11,48; 12,19. Mt21,38; 27,18.
204,1 φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. οἱ 11
δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν
205,1 Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ὁ δὲ Πειλᾶτος πάλιν 12
ἀποκριθεὶς ἔλεγεν αὐτοῖς· τί οὖν ποιήσω ὃν
λέγετε τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; οἱ δὲ πάλιν 13
ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πειλᾶτος ἔλεγεν 14 Act 3,13.
αὐτοῖς· τί γὰρ ἐποίησεν κακόν; οἱ δὲ περισσῶς
206,1 ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πειλᾶτος βουλό- 15
μενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι ἀπέλυσεν αὐτοῖς

---

72 T *φωνησαι δις* 15,*1 ετοιμ.* : ℌℜ *ποιησαντες* | *γραμμ.* : T pr *των* *2* h *λεγεις;* *4* W *επηρωτησεν* | [*λεγων*] : RW—T *7* W *συνστασιαστων* *10* H [*οι αρχιερεις*] *12 ουν* : [R]T+ *θελετε* | *ον* : [H]—W | W, *λεγετε* , *15* T *βουλ. ποιησ. το ικ. τω οχλω*

---

72 — *οτι . . . απαρνηση* | *επιβ. εκλ.* : *ηρξατο κλαιειν* 15,*1 απηγαγον* ***CDGN*** Orig. + *εις την αυλην* ***D*** Orig. *6 ονπερ ητουντο* ***Cmϛ*** *8 αναβοησας* ***Amϛ*** *11 επεισαν* *12* — *ον λεγετε* ***AD*** *15* — *βουλομενος . . . ποιησαι*

τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φρα-
γελλώσας ἵνα σταυρωθῇ.
16 *Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς* 58
αὐλῆς, ὅ ἐστιν πραιτώριον, καὶ συνκαλοῦσιν ὅλην 207
17 *τὴν σπεῖραν. καὶ ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν πορφύραν*
καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέ-
18 *φανον·* ˈ *καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν· χαῖρε,*
19 *βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν*
κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες
20–41: Mt 27,31–56. 20 *τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν* 208
L 23,26–49. J 19,16–30. *αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν*
αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν
R 16,13. 21 *ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν. καὶ ἀγγαρεύουσιν παρά-* 209
γοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ,
τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν
22 *σταυρὸν αὐτοῦ. καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν* 210
Γολγοθᾶν τόπον, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενος κρα-
Ps 69,22. 23 *νίου τόπος. καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ἐσμυρνισμένον* 211
Ps 22,19. 24 *οἶνον· ὃς δὲ οὐκ ἔλαβεν. καὶ σταυροῦσιν αὐτόν,* 59
καὶ διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον 212
25 ***ἐπ' αὐτὰ*** *τίς τί ἄρῃ. ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἐσταύ-* 213
26 *ρωσαν αὐτόν. καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας* 214
αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥ-
27 *ΔΑΙΩΝ. Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο λῃστάς,* 215
Ps 22,8; 109,25. 14,58. 29 *ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. Καὶ* 217
οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν ***κινοῦντες***
τὰς κεφαλὰς *αὐτῶν καὶ λέγοντες· οὐὰ ὁ καταλύων*
30 *τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν [ἐν] τρισὶν ἡμέραις, σῶσον*

---

15 και παρεδ. : W *παρεδ. δε* *20 τα :* T+ *ιδια* | RT *σταυρωσουσιν* | T— *αυτον* (ult) *22* H *Γολγοθὰν* | hRT *μεθερμηνευομενον* *25 τριτη :* h[r] *εκτη* | *εσταυρωσ. :* h[r] ⊣ *εφυλασσον* ⊢ *27* fin h[r]+ *(28) και επληρωθη η γραφη η* 216
Is 53,12. *λεγουσα Και μετα ανομων ελογισθη* *29* T *ουᾶ* | [*εν*] : W—T

---

17 επιτιθεασιν | — *πλεξαντες* *18 ο βασιλευς Am*
19 — και τιθ. . . . αυτω *20 — ενεπαιξαν αυτω* *22 αγουσιν*
26 ουτος εστιν ο βασιλ. *29 παραγοντες*

Barabbam, et tradidit Iesum flagellis caesum,
ut crucifigeretur.
207/4 Milites autem duxerunt eum in atrium 16
praetorii, et convocant totam cohortem, ' et 17
induunt eum purpura, et imponunt ei plec-
tentes spineam coronam. Et coeperunt salu- 18
tare eum: Ave rex Iudaeorum. Et percutie- 19
bant caput eius arundine: et conspuebant
208/6 eum, et ponentes genua, adorabant eum. Et 20 **20—41:** Mt 27,31—56. L 23,26—49. J 19,16—30.
postquam illuserunt ei, exuerunt illum pur-
pura, et induerunt eum vestimentis suis: et
209/1 educunt illum ut crucifigerent eum. Et 21 R 16,13.
angariaverunt praetereuntem quempiam, Si-
monem Cyrenaeum venientem de villa, patrem
Alexandri, et Rufi, ut tolleret crucem eius.
210/1 Et perducunt illum in Golgotha locum: quod 22
211/4 est interpretatum Calvariae locus. Et dabant 23 Ps 69,22.
ei bibere myrrhatum vinum: et non accepit.
212/1 Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta 24 Ps 22,19.
eius, mittentes sortem super eis, quis quid
213/10 tolleret. Erat autem hora tertia: et cruci- 25
214/1 fixerunt eum. Et erat titulus causae eius 26
215/1 inscriptus: REX IUDAEORUM. Et cum eo cruci- 27
figunt duos latrones: unum a dextris, et alium
216/8 a sinistris eius. Et impleta est scriptura, quae 28
217/6 dicit: Et cum iniquis reputatus est. Et prae- 29 Ps 22,8; 109,2 14,58.
tereuntes blasphemabant eum, moventes capita
sua, et dicentes: Vah qui destruis templum Dei,
et in tribus diebus reaedificas: salvum fac 30

---

18 haue
21 cyreneum
23 murratum
28 adinpleta
29 ua | destruit | — Dei | aedificat

31 temetipsum descendens de cruce. Similiter 218/2
et summi sacerdotes illudentes, ad alterutrum
cum Scribis dicebant: Alios salvos fecit,
Mt 16,1.4. 32 seipsum non potest salvum facere. Christus
rex Israel descendat nunc de cruce, ut videa-
mus, et credamus. * Et qui cum eo crucifixi 219/2
Am 8,9. 33 erant, convitiabantur ei. Et facta hora sexta, 220/2
tenebrae factae sunt per totam terram usque
Ps 22,2. 34 in horam nonam. Et hora nona exclamavit 221/6
Iesus voce magna, dicens: Eloi, eloi, lamma
sabacthāni? quod est interpretatum: Deus
meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?
35 Et quidam de circumstantibus audientes, dice-
Ps 69,22. 36 bant: Ecce Eliam vocat. Currens autem unus, 222/2
et implens spongiam aceto, circumponensque
calamo, potum dabat ei, dicens: Sinite, videa-
mus si veniat Elias ad deponendum eum.
37 Iesus autem emissa voce magna expiravit. 223/1
38 Et velum templi scissum est in duo, a summo 224/2
39 usque deorsum. Videns autem Centurio, qui 225/2
ex adverso stabat, quia sic clamans expirasset,
L 8,2.3. 40 ait: Vere hic homo Filius Dei erat. Erant 226/6
autem et mulieres de longe aspicientes: inter
quas erat Maria Magdalene, et Maria Iacobi
41 minoris, et Ioseph mater, et Salome: et cum
esset in Galilaea, sequebantur eum, et mi-
nistrabant ei, et aliae multae, quae simul cum
42–47: Mt 27,57–61. L 23,50–55. J 19,38–42. 42 eo ascenderant Ierosolymam. Et cum 227/1
iam sero esset factum (quia erat parasceve,

31 ludentes
34 heloi *bis* | lama (𝔖 lammasab-ani)
38 a sursum *39* > homo hic
40 erat] et
41 hierosolyma

218,2 σεαυτὸν καταβὰς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ὁμοίως καὶ 31
οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν
γραμματέων ἔλεγον· ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ
δύναται σῶσαι· ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ 32 Mt 16,1.4.
καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ
219,2 πιστεύσωμεν. * καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι σὺν αὐτῷ
220,2 ὠνείδιζον αὐτόν. Καὶ γενομένης ὥρας ἕκτης 33 Am 8,9.
σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης.
221,6 καὶ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ· 34 Ps 22,2.
ἐλωῒ ἐλωῒ λαμὰ σαβαχθανεί; ὅ ἐστιν μεθερ-
μηνευόμενον· **ὁ θεός μου ὁ θεός μου, εἰς τί ἐγκατ-
έλιπές με;** καί τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες 35
222,2 ἔλεγον· ἴδε Ἠλείαν φωνεῖ. δραμὼν δέ τις γεμίσας 36 Ps 69,22.
σπόγγον **ὄξους** περιθεὶς καλάμῳ **ἐπότιζεν** αὐτόν,
λέγων· ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλείας καθελεῖν
223,1 αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξ- 37
60 έπνευσεν. Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη 38
224,2 225,2 εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυ- 39
ρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως
ἐξέπνευσεν, εἶπεν· ἀληθῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος
226,6 υἱὸς θεοῦ ἦν. Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ 40 L 8,2.3.
μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς καὶ Μαρία ἡ Μαγδα-
ληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰω-
σῆτος μήτηρ καὶ Σαλώμη, αἳ ὅτε ἦν ἐν τῇ 41
Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ,
καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς
Ἱεροσόλυμα.
§ 61 227,1 Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, 42 42—47: Mt 27,57—61. L 23,50—55. J 19,38—42.

---

34 T *ἐλωῒ bis* | T *λεμὰ* | *ο θεος μου* 2° : [H] | *εγκατελιπες* : h^r ⊣ *ωνειδισας* ⊢ *35 παρεστηκ.* : hW *εστηκοτων* T *παρεστωτων* *36 τις* : T+ *και* *38* T *απο* *39* T *ην θεου* *40 Μαρια* 1° : H *Μαριαμ* *41 αι* : W+ *και*

---

31 — ομοιως *31.32 (σωσαι, . . . Ισραηλ.)* *34 ζαφθανει* *36 πλησας* | *επιθεις* *38 δυο : + μερη* *39 εξ εναντ. . . . ουτως : εκει ουτως αυτον κραξαντα και* *40 Ιωση* ***Aplϛ*** *41 — και διηκ. αυτω* ***CDa***

43 ὃ ἐστιν προσάββατον, ˡἐλθὼν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμα-
θαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν
προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, τολμήσας
εἰσῆλθεν πρὸς τὸν Πειλᾶτον καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα
44 τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πειλᾶτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη
τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα
45 ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανεν· καὶ γνοὺς
ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ πτῶμα τῷ
46 Ἰωσήφ. καὶ ἀγοράσας σινδόνα καθελὼν αὐτὸν ἐνεί- 22[?]
λησεν τῇ σινδόνι καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι
ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισεν
47 λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. ἡ δὲ Μαρία 22[?]
ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰωσῆτος ἐθεώρουν
ποῦ τέθειται.

1–8: Mt 28,1–8. L 24,1–12. J 20,1–10. Mc 14,8 s.

16 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγ- 62
δαληνὴ καὶ Μαρία ἡ [τοῦ] Ἰακώβου καὶ Σαλώμη 23[?]
ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.
2 καὶ λίαν πρωῒ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ 231
3 τὸ μνῆμα, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. καὶ ἔλεγον
πρὸς ἑαυτάς· τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ
4 τῆς θύρας τοῦ μνημείου; καὶ ἀναβλέψασαι θεω-
ροῦσιν ὅτι ἀνακεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας
5 σφόδρα. καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον

---

43 ℋ—*ο* *44* T *εθαυμαζεν* | *παλαι* : ℋ *ηδη* *46* HR *εθηκεν* *47* *Ιωσητος* : h^{r1} *Ιακωβου* [2] *Ιωση* [3] *Ιωσηφ* 16,*1* *Μαρια* 1⁰ : [H]W pr *η* | [*του*] : W—T *2* *τη* : [H]—W | HR *μνημειον* | h *ανατελλοντος* *3* *εκ τ. θυρ. τ. μνημειου* : h^r ab osteo? Subito autem ad horam tertiam tenebrae die factae sunt per totum orbem terrae, et descenderunt de caelis angeli et surgent (-es?) in claritate vivi Dei simul ascenderunt cum eo, et continuo lux facta est. Tunc illae accesserunt ad monimentum, *5* hW *ελθουσαι*

---

42 πριν σαββατον 43 πτωμα 46 καθελων : λαβων | fin + *και απηλθεν 47 εθεασαντο τον τοπον οπου* 16,*1.2 Και πορευθεισαι ηγορασαν αρωματα ινα αυτον αλειψωσιν· και ερχονται πρωι μιας σαββατου επι το μνημειον ανατελλοντος τ. ηλιου. 4 ην γαρ μεγας σφοδρα· και ερχονται και ευρισκουσιν αποκεκυλισμενον τον λιθον*

quod est ante sabbatum) venit Ioseph ab 43
Arimathaea nobilis decurio, qui et ipse erat
expectans regnum Dei, et audacter introivit
ad Pilatum, et petiit corpus Iesu. Pilatus 44
autem mirabatur si iam obiisset. Et accer-
sito centurione, interrogavit eum si iam mor-
tuus esset. Et cum cognovisset a centurione, 45
228/1 donavit corpus Ioseph. Ioseph autem mercatus 46
sindonem, et deponens eum involvit sindone,
et posuit eum in monumento, quod erat ex-
cisum de petra, et advolvit lapidem ad ostium
229/6 monumenti. Maria autem Magdalene, et Maria 47
Ioseph aspiciebant ubi poneretur.

1–8: Mt 28,1–8. L 24,1–12. J 20,1–10.

230/8 Et cum transisset sabbatum, Maria Mag- 16
dalene, et Maria Iacobi, et Salome emerunt
231/1 aromata ut venientes ungerent Iesum. Et 2
valde mane una sabbatorum, veniunt ad
monumentum, orto iam sole. Et dicebant 3
ad invicem: Quis revolvet nobis lapidem ab
ostio monumenti? Et respicientes viderunt 4
revolutum lapidem. Erat quippe magnus valde.
Et introeuntes in monumentum viderunt 5

---

43 ℌ𝔚 Arimathia | introiit
44 obisset
46 ℌ in sind.
16,*1* ung. eum
4 vident

iuvenem sedentem in dextris, coopertum stola
6 candida, et obstupuerunt. Qui dicit illis: 232/2
Nolite expavescere: Iesum quaeritis Nazare-
num, crucifixum: surrexit, non est hic, ecce
14,28. 7 locus ubi posuerunt eum. Sed ite, dicite
discipulis eius, et Petro quia praecedit vos
in Galilaeam: ibi eum videbitis, sicut dixit
8 vobis. At illae exeuntes, fugerunt de monu- 233/2
mento: invaserat enim eas tremor et pavor:
et nemini quidquam dixerunt: timebant enim.

L 8,2. J 20,11–18. 9 Surgens autem mane, prima sabbati,
apparuit primo Mariae Magdalene, de qua
10 eiecerat septem daemonia. Illa vadens nun-
ciavit his, qui cum eo fuerant, lugentibus, et
11 flentibus. Et illi audientes quia viveret, et
L 24,13–35. 12 visus esset ab ea, non crediderunt. Post
haec autem duobus ex his ambulantibus
ostensus est in alia effigie, euntibus in
13 villam: et illi euntes nunciaverunt ceteris:
14–18; L 24,36–49. 14 nec illis crediderunt. Novissime recum-
J 20,19–23. bentibus illis undecim apparuit: et expro-
1 K 15,5. bravit incredulitatem eorum et duritiam cor-
dis: quia iis, qui viderant eum resurrexisse,
Mt 28,18–20. 15 non crediderunt. Et dixit eis: Euntes in
mundum universum praedicate Evangelium

---

5 obstipuerunt
7 𝔊 praecedet
9 𝔊 aut. Iesus | magdalenae
12 eis
14 𝔊 noviss. autem | illorum | **his** | crediderant

νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς περιβεβλη-
2,2 μένον στολὴν λευκήν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ὁ δὲ 6
λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν
Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν
ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ἀλλὰ 7 14,28.
ὑπάγετε εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ
Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ
3,2 αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. καὶ ἐξελθοῦσαι 8
ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου, εἶχεν γὰρ αὐτὰς τρό-
μος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπαν· ἐφο-
βοῦντο γάρ.

34) ⟦Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶ- 9 L 8,2. J 20,11–17.
τον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, παρ' ἧς ἐκβεβλήκει
35) ἑπτὰ δαιμόνια. ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν 10 J 16,20; 20,18. L 24,10 s.
τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις πενθοῦσι καὶ κλαίουσιν·
κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς 11
,8) 36) ἠπίστησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περι- 12 L 24,13–35.
πατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ πορευομένοις
εἰς ἀγρόν· κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς 13
10) 37) λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. Ὕστερον [δὲ] 14 14–18: L 24,36–49. J 20,19–23.
ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη, καὶ
ὠνείδισεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν 1 K 15,5.
ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ L 24,25. J 20,26–29.
38) ἐπίστευσαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Πορευθέντες εἰς 15 Mt 28,18–20.
τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον

---

8 **RT** *ειπον* | **H** *γαρ·* ***** + **in nova pagina inter ⟦ ⟧ appendicem v. 9—20 (inde repetit T inter ⟦⟧ in marg.), quos versus R ut partem evangelii, W in marg., Ti e textu recepto impresserunt** *9 παρ : αφ ς 14* **W** — [δε] ς | *εγηγερμ.* : **H** + [*εκ νεκρων*] | **fin h**[r] + **Et illi satisfaciebant dicentes Saeculum istud iniquitatis et incredulitatis substantia (*vl* sub Satana) est, quae non sinit per immundos spiritus veram Dei apprehendi virtutem: idcirco jamnunc revela justitiam tuam**

---

6 (εσταυρ. ;) 7 οτι ιδου προαγω ... με ... ειρηκα 8 τρομος : φοβος 9 εφανερωσεν πρωτοις 11 ουκ επιστευσαν 14 fin + *κακεινοι απελογουντο λεγοντες· οτι ο αιων ουτος*

J 3,18. Act 2,38; 16,31.33. 16 *πάσῃ τῇ κτίσει. ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς*
6,7.13. 17 *σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. ση-* (2
Act 16,18. *μεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν ταῦτα παρακολου-*
Act 2,4.11; 10,46; 19,6. *θήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν,*
Mt 10,1.8. L 9,1; 10,17. 18 *γλώσσαις λαλήσουσιν καιναῖς,* [1] *ὄφεις ἀροῦσιν κἂν*
L 10,19. Act 28,3—6.8. *θανάσιμόν τι πίωσιν οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ,*
Jc 5,14.15. *ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν καὶ καλῶς*
19: L 24,50—53. 19 *ἕξουσιν. Ὁ μὲν οὖν κύριος [Ἰησοῦς] μετὰ τὸ* (2
Act 1,4—11. 1 T 3,16. *λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνελήμφθη* **εἰς τὸν οὐρανὸν** *καὶ*
Ps 110,1. Act 7,55. 20 **ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ.** *ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες* (2
2 Rg 2,11. *ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ*
H 2,4. Act 14,3. *τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων*
σημείων.⟧

ΑΛΛΩΣ

⟦*Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι' αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας.*⟧

---

17 𝔎 *ακολουθησει ταυτα,* | 𝔎— *καιναις* *18 οφεις*: H pr [*και εν ταις χερσιν*] *19* W— [*Ιησους*] ϛ *20 σημειων*: h+ *Αμην.*

RW— *Αλλως* ⟦*Παντα . . . σωτηριας.*⟧ T ex H repetit inter ⟦ ⟧ in marg. *Ιησους*: + *εφανη* Ψ | *αχρι*: *μεχρι* Ψ | fin + *αμην* Ψ

της ανομιας και της απιστιας υπο τον σαταναν εστιν, ο μη εων τα υπο των πνευματων ακαθαρτα την αληθειαν (αληθινην?) του θεου καταλαβεσθαι δυναμιν· δια τουτο αποκαλυψον σου την δικαιοσυνην ηδη, εκεινοι ελεγον τω Χριστω. και ο Χριστος εκεινοις προσελεγεν· οτι πεπληρωται ο ορος των ετων της εξουσιας του σατανα, αλλα εγγιζει αλλα δεινα· και υπερ ων εγω αμαρτησαντων (των αμαρτησαντων εγω?) παρεδοθην εις θανατον, ινα υποστρεψωσιν εις την αληθειαν και μηκετι αμαρτησωσιν ινα την εν τω ουρανω πνευματικην και αφθαρτον της δικαιοσυνης δοξαν κληρονομησωσιν. αλλα (— 15 και ειπεν αυτοις) πορ. **W** *19 θεου* : *πατρος* **1***

omni creaturae. Qui crediderit, et baptizatus 16 Act 2,38.
fuerit, salvus erit: qui vero non crediderit,
condemnabitur. Signa autem eos, qui credi- 17 Act 16,18. Act 2,4.11; 10,46.
derint, haec sequentur: In nomine meo dae-
monia eiicient: linguis loquentur novis: [i] ser- 18 L 10,19. Act 28,3–6. Jc 5,14.15.
pentes tollent: et si mortiferum quid biberint,
non eis nocebit: super aegros manus imponent, 19: L 24,50–53.
et bene habebunt. Et Dominus quidem Iesus 19 Act 1,4–11. 1 T 3,16.
postquam locutus est eis, assumptus est in Ps 110,1.
caelum, et sedet a dextris Dei. Illi autem 20 Act 7,55. 2 Rg 2,11.
profecti praedicaverunt ubique Domino coope- H 2,4.
rante, et sermonem confirmante, sequentibus Act 14,3.
signis.

---

18 eos | aegrotos
19 — Iesus | sedit
20 fin + amen
Subscr. EXPLICIT EUANGELIUM SECUNDUM MARCUM.

SANCTVM IESV CHRISTI

EVANGELIVM

SECVNDVM LVCAM.

Kol 4,14. Phm 24. 2 T 4,11. (2 K 8,18.)

1 QUONIAM quidem multi conati sunt or- $\frac{1}{10}$
dinare narrationem, quae in nobis completae
J 15,27. 2 sunt, rerum: sicut tradiderunt nobis, qui ab
initio ipsi viderunt, et ministri fuerunt ser-
Act 1,1. 3 monis: visum est et mihi, assecuto omnia a
principio diligenter, ex ordine tibi scribere,
4 optime Theophile, ¦ ut cognoscas eorum ver-
borum, de quibus eruditus es, veritatem.

1 Chr 24,10. Ex 6,23. Neh 12,17. 5 Fuit in diebus Herodis, regis Iudaeae,
sacerdos quidam nomine Zacharias de vice
Abia, et uxor illius de filiabus Aaron, et
6 nomen eius Elisabeth. Erant autem iusti
ambo ante Deum, incedentes in omnibus man-
datis, et iustificationibus Domini sine querela,
7 et non erat illis filius eo quòd esset Elisabeth
sterilis, et ambo processissent in diebus
8 suis. Factum est autem, cum sacerdotio
fungeretur in ordine vicis suae ante Deum,
Ex 30,7. 9 ¦ secundum consuetudinem sacerdotii, sorte
exiit ut incensum poneret, ingressus in
10 templum Domini: et omnis multitudo populi
11 erat orans foris hora incensi. Apparuit
autem illi Angelus Domini, stans a dextris

Inscr. EUANGELIUM SECUNDUM LUCAM.
1,*3* a princ. omnibus | diligenter *cum seqq coni* *5* uxor illi *8* 𝕾 fung. Zacharias *10* > erat pop.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

Kol 4,14. Phm 24. 2 T 4,11. (2 K 8,18.)

10 Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι 1
διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν
πραγμάτων, καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ᾽ ἀρχῆς 2 J 15,27.
αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ἔδοξε 3 Act 1,1; 23,26; 24,3; 26,25.
κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς
καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ˡ ἵνα ἐπι- 4
γνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

2 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου βασιλέως 5 1 Chr 24,10. Ex 6,23. Neh 12,17.
τῆς Ἰουδαίας ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ
ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων
Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλεισάβετ. ἦσαν δὲ 6
δίκαιοι ἀμφότεροι ἐναντίον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι
ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ κυρίου
ἄμεμπτοι. καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν 7 Gn 18,11.
ἡ Ἐλεισάβετ στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες
ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν 8
τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας
αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερα- 9 Ex 30,7.
τείας ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν
τοῦ κυρίου, καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ 10
προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. ὤφθη 11 Act 10,3.
δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ

---

5 **RT** *Ελισαβετ, it 7.13.24.36.40ss. 57* *7 η* : [H]—W HR—, *9* H *ιερατιας* (R+,)

---

2 καθα *3 καμοι* : + et spiritui sancto *b q got*

12 *θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. καὶ ἐταράχθη*
Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν.
Gn 17,19. 13 *εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία,*
διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου
Ἐλεισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα
58. 14 *αὐτοῦ Ἰωάνην· καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλ-*
λίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρή-
Nu 6,3. Jdc 13,4.5. 1 Sm 1,11. 15 *σονται. ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον κυρίου, καὶ οἶνον*
καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, *καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθή-*
16 *σεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς*
τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν
Mt 11,14; 17,11—13. Ml 3,1.23.24. 17 *αὐτῶν· καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν*
πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλεία, **ἐπιστρέψαι καρδίας**
πατέρων ἐπὶ τέκνα *καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δι-*
καίων, ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.
Gn 15,8; 17,17; 18,11 s. R 4,19 ss. 18 *καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· κατὰ τί*
γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ
γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.
Dn 8,16; 9,21. H 1,14. 19 *καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· ἐγώ εἰμι*
Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ
ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελίσασθαί
5. 20 *σοι ταῦτα· καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος*
λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν
οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρω-
21 *θήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. καὶ ἦν ὁ λαὸς*
προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ
22 *χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν. ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἐδύ-*
νατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν
ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς,
23 *καὶ διέμενεν κωφός. καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν*
αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς

---

15 κυριου : h[R]W pr *του*   *17* h *προσελευσεται* | W *Ἡλείου*   *21* RT *αυτον εν τω ναω*

---

13 — σοι   14 γεννησει ***G*ϛ**   *19 παρεστως   20 πλησθησονται* ***Da***   *21 προσδεχομενος   22 διεμεινεν*

altaris incensi. Et Zacharias turbatus est 12
videns, et timor irruit super eum. Ait autem 13
ad illum Angelus: Ne timeas Zacharia, quo-
niam exaudita est deprecatio tua: et uxor
tua Elisabeth pariet tibi filium, et vocabis
nomen eius Ioannem: et erit gaudium tibi, 14
et exultatio, et multi in nativitate eius gaude-
bunt: ꞌ erit enim magnus coram Domino: et 15 Nu 6,3.
vinum, et siceram non bibet, et Spiritu sancto Jdc 13,4.5. 1 Sm 1,11.
replebitur adhuc ex utero matris suae: et 16
multos filiorum Israel convertet ad Dominum
Deum ipsorum: et ipse praecedet ante illum 17 Mt 17,11–13. Ml 3,1.23.24.
in spiritu, et virtute Eliae: ut convertat corda
patrum in filios, et incredulos ad prudentiam
iustorum, parare Domino plebem perfectam.
Et dixit Zacharias ad Angelum: Unde hoc 18 Gn 18,11. R 4,19 ss.
sciam? ego enim sum senex, et uxor mea
processit in diebus suis. Et respondens Ange- 19 Dn 8,16; 9,21. H 1,14.
lus dixit ei: Ego sum Gabriel, qui asto ante
Deum: et missus sum loqui ad te, et haec
tibi evangelizare. Et ecce eris tacens, et non 20 15.
poteris loqui usque in diem, quo haec fiant,
pro eo quòd non credidisti verbis meis, quae
implebuntur in tempore suo. Et erat plebs 21
expectans Zachariam: et mirabantur quòd
tardaret ipse in templo. Egressus autem 22
non poterat loqui ad illos, et cognoverunt
quòd visionem vidisset in templo. Et ipse erat
innuens illis, et permansit mutus. Et factum 23
est, ut impleti sunt dies officii eius, abiit in

---

13 𝔊 — et 1°
15 𝔊 — et 1° | sicera
17 incredibiles
19 gabrihel , *it 26*

24 domum suam: post hos autem dies con-
cepit Elisabeth uxor eius, et occultabat se
Gn 30,23. 25 mensibus quinque, dicens: Quia sic fecit
mihi Dominus in diebus, quibus respexit
auferre opprobrium meum inter homines.
26 In mense autem sexto, missus est Ange-
lus Gabriel a Deo in civitatem Galilaeae, cui
2,5. Mt 1,16.18. 27 nomen Nazareth, ad Virginem desponsatam
viro, cui nomen erat Ioseph, de domo David,
Jdc 5,24. 28 et nomen virginis Maria. Et ingressus Ange-
lus ad eam dixit: Ave gratia plena: Dominus
29 tecum: Benedicta tu in mulieribus. Quae cum
audisset, turbata est in sermone eius, et
30 cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait
Angelus ei: Ne timeas Maria, invenisti enim
Jdc 13,3. 31 gratiam apud Deum: ecce concipies in utero,
Is 7,14. Mt 1,21—23. et paries filium, et vocabis nomen eius Iesum.
Is 9,7. 32 hic erit magnus, et Filius Altissimi vocabitur,
2 Sm 7,12.13.16. et dabit illi Dominus Deus sedem David patris
Mch 4,7. Dn 7,14. 33 eius: et regnabit in domo Iacob in aeternum, et
J 3,9. 34 regni eius non erit finis. Dixit autem Maria
ad Angelum: Quomodo fiet istud, quoniam
Ex 13,12. 35 virum non cognosco? Et respondens Angelus
Mt 1,18.20. J 10,36. dixit ei: Spiritus sanctus superveniet in te, et
2 K 12,9. virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et
quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius
36 Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, et ipsa
concepit filium in senectute sua: et hic mensis
Gn 18,14. 37 sextus est illi, quae vocatur sterilis: quia
non erit impossibile apud Deum omne verbum.
38 Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat

---

25 > mihi fecit *26 cf 19* *28* haue
29 vidisset
35 — ex te
36 senecta | > est sextus

τὸν οἶκον αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας 24
συνέλαβεν Ἐλεισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν
ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα ¹ ὅτι οὕτως μοι πε- 25 Gn 30,23. 1 Sm 1,11.
ποίηκεν κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν
ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.
Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος 26
Γαβριὴλ ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας
ᾗ ὄνομα Ναζαρέθ, πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην 27 2,5. Mt 1,16.18.
ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυείδ, καὶ τὸ
ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. καὶ εἰσελθὼν πρὸς 28 Jdc 5,24; 6,12.
αὐτὴν εἶπεν· χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ
σοῦ. ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη, καὶ διελο- 29
γίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. καὶ εἶπεν 30
ὁ ἄγγελος αὐτῇ· μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ
χάριν παρὰ τῷ θεῷ. καὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ 31 Jdc 13,3. Is 7,14. Mt 1,21–23.
καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.
οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, 32 Is 9,7. 2 Sm 7,12.13.16.
καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς **τὸν θρόνον Δαυεὶδ**
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ **βασιλεύσει ἐπὶ** τὸν οἶκον 33 Mch 4,7. Dn 7,14.
Ἰακὼβ **εἰς τοὺς αἰῶνας**, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ
οὐκ ἔσται τέλος. εἶπεν δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν 34 J 3,6.9.
ἄγγελον· πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;
¹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· πνεῦμα 35 Ex 13,12. Lv 21,12. Mt 1,18.20. J 10,36. 2 K 12,9.
ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου
ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον **ἅγιον κλη-**
θήσεται υἱὸς θεοῦ. καὶ ἰδοὺ Ἐλεισάβετ ἡ συγγενίς 36
σου καὶ αὐτὴ συνείληφεν υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ
οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ·
ὅτι **οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τοῦ θεοῦ πᾶν** ῥῆμα. 37 Gn 18,14.
εἶπεν δὲ Μαριάμ· ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό 38 48.

---

25 κυριος : hW pr *ο* *26* HR *Ναζαρετ* *28 αυτην* : T+ *ο αγγελος* | fin h^r+ ⌐ *ευλογημενη συ εν γυναιξιν* ⌐ *35 γεννωμενον* : h^r+ *εκ σου* | H *κληθησεται, υιος* *36* T *συνειληφυια*

---

26 — η ονομα Ναζ. *27 μεμνησμενην* *29 δε* : + *ιδουσα* ***Am***ϛ | *διελογ.* : + *εν εαυτη* *36 συγγενης* ***C*m***ϛ
37 παρα τω θεω ***Am***ϛ

μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς
Mc 6,25. 39 *ὁ ἄγγελος. Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις* 4
ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς
40 *εἰς πόλιν Ἰούδα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον*
15. Gn 25,22 Lxx. 41 *Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλεισάβετ. καὶ ἐγένετο*
ὡς ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλεισάβετ,
ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ
Dt 28,4. Jdc 5,24. 42 *ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλεισάβετ, καὶ ἀνε-*
φώνησεν κραυγῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν· εὐλογημένη
σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς
Mt 3,11; 22,43. Mc 1,7. J 3,31. 43 *κοιλίας σου. καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ*
44 *μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς ἐμέ; ἰδοὺ γὰρ ὡς*
ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά
μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ
20; 11,27 s. H 11,11. 45 *κοιλίᾳ μου. καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται*
τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.
1 Sm 2,1–10. 46 *Καὶ εἶπεν Μαριάμ·* 5

Μεγαλύνει ἡ ***ψυχή μου τὸν κύριον,***
Hb 3,18. 47 *καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου* ***ἐπὶ τῷ θεῷ***
τῷ σωτῆρί μου·
25.38. 1 Sm 1,11. 48 ***ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης*** *αὐτοῦ.*
Ps 118,5.6. 11,27. *ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι*
Gn 30,13. *αἱ γενεαί·*
Ps 111,9. 49 *ὅτι ἐποίησέν μοι μεγάλα ὁ δυνατός.*
καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
Ps 103,13.17. 50 *καὶ* ***τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς***
τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
Ps 89,11. 51 *Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ,*
2 Sm 22,28. ***διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους*** *διανοίᾳ καρδίας*
αὐτῶν·

---

39 H *ορινην* *43* R *προς με* *45* W *, ὅτι* *46* *Μαριαμ* : h[re] *Ελισαβετ* *48* *γενεαι* : R.T, *49* *δυνατος* : H, R· *50* H *κ. γενεάς*

---

38 απεστη 42 ανεβοησεν ℵ*a* | *φωνη* ℵ***D****m*ϛ *47 επι : εν 48 επεβλ. : + κυριος 49 μεγαλεια* ***A****pl*ϛ *50 εις γενεαν κ. γενεαν* ℵ*a εις γενεας γενεων* ***A****m*ϛ *απο γενεας εις γενεαν* **565**

mihi secundum verbum tuum. Et discessit
ab illa Angelus. Exurgens autem Maria in 39 Mc 6,25.
diebus illis abiit in montana cum festinatione,
in civitatem Iuda: Et intravit in domum 40
Zachariae, et salutavit Elisabeth. Et factum 41 15. Gn 25,22 Lxx.
est, ut audivit salutationem Mariae Elisabeth,
exultavit infans in utero eius: et repleta est
Spiritu sancto Elisabeth: et exclamavit voce 42 Dt 28,11. Jdc 5,24.
magna, et dixit: Benedicta tu inter mulieres,
et benedictus fructus ventris tui. Et unde 43 Mt 3,11. Mc 1,7. J 3,31.
hoc mihi ut veniat mater Domini mei ad me?
Ecce enim ut facta est vox salutationis tuae 44
in auribus meis, exultavit in gaudio infans in
utero meo. et beata, quae credidisti, quoniam 45 20; 11,28.
perficientur ea, quae dicta sunt tibi a Domino.
Et ait Maria: 46 1 Sm 2,1-10.

Magnificat anima mea Dominum:
et exultavit spiritus meus in Deo salutari 47
meo.
Quia respexit humilitatem ancillae suae: 48 25. 1 Sm 1,11. Ps 113,5.6. 11,27.
ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes
generationes.
Quia fecit mihi magna qui potens est: 49 Ps 111,9.
et sanctum nomen eius.
Et misericordia eius a progenie in progenies 50 Ps 103,13.17.
timentibus eum.
Fecit potentiam in brachio suo: 51 Ps 89,11. 2 Sm 22,28.
dispersit superbos mente cordis sui.

---

45 credidit | tibi] ei
50 in progenies et prog.

Ps 147,6. 52 Deposuit potentes de sede,
Job 12,19; 5,11. 1 Sm 2,7. et exaltavit humiles.
1 Sm 2,5. 53 Esurientes implevit bonis:
Ps 34,11; 107,9. et divites dimisit inanes.
Is 41,8. 54 Suscepit Israel puerum suum,
Ps 98,3. recordatus misericordiae suae.
Mch 7,20. 55 Sicut locutus est ad patres nostros,
Gn 17,7; 18,18; 22,17. Abraham, et semini eius in saecula.
56 Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus
tribus: et reversa est in domum suam.
57 Elisabeth autem impletum est tempus
58 pariendi, et peperit filium. Et audierunt vi-
cini, et cognati eius quia magnificavit Do-
minus misericordiam suam cum illa, et con-
Gn 17,12. 59 gratulabantur ei. Et factum est in die
octavo, venerunt circumcidere puerum, et
vocabant eum nomine patris sui Zachariam.
13. 60 Et respondens mater eius, dixit: Nequaquam,
61 sed vocabitur Ioannes. Et dixerunt ad illam:
Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur
62 hoc nomine. Innuebant autem patri eius, quem
63 vellet vocari eum. Et postulans pugillarem
scripsit, dicens: Ioannes est nomen eius. Et
64 mirati sunt universi. Apertum est autem illico
os eius, et lingua eius, et loquebatur benedi-
65 cens Deum. Et factus est timor super omnes
vicinos eorum: et super omnia montana Iu-
66 daeae divulgabantur omnia verba haec: et
posuerunt omnes, qui audierant in corde suo, di-
centes: Quis, putas, puer iste erit? Etenim ma-
67 nus Domini erat cum illo. Et Zacharias pater

---

54 memorari | — suae
59 sui] eius
64 ilico *66* Quid

καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν 52 Ps 147,6. Job 12,19; 5,11.
ταπεινούς, 1 Sm 2,7. Ez 21,31.
πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας 53 1 Sm 2,5.
ἐξαπέστειλεν κενούς. Ps 34,11; 107,9.
ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, 54 Is 41,8.
μνησθῆναι ἐλέους, Ps 98,3.
καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, 55 Mch 7,20.
τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα. Gn 17,7; 18,18; 22,17.
Ἔμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡς μῆνας τρεῖς, 56
καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

Τῇ δὲ Ἐλεισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν 57 2,6.
αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι 58 14. R 12,15.
καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ
ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ 59 Gn 17,12.
ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἦλθον περιτεμεῖν
τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ 60 13.
αὐτοῦ εἶπεν· οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάνης. καὶ 61
εἶπαν πρὸς αὐτὴν ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐκ τῆς συγγε-
νείας σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. ἐνένευον 62
δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι
αὐτό. καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων· 63
Ἰωάνης ἐστὶν ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες.
ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ 64
γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. Καὶ 65
ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας
αὐτούς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελα-
λεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἔθεντο πάντες 66
οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες· τί
ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ γὰρ χεὶρ
κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ 67

---

59 H *ηλθαν* *61* H *ουδεὶς ἔστιν* *63* *εστιν* : T+ *το* *65* H *ορινη*

---

56 — *ως* *60* *κληθ.* : + *το ονομα αυτου* *C*D* *63.64* *και παραχρ. ελυθη η γλ. αυτ. κ. εθαυμ. π., ανεωχθη δε το στ.*

αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ ἐπροφήτευ-
σεν λέγων·

7,16. Ps 41,14; 72,18; 106,48; 111,9. 68 **Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ,**
ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν **λύτρωσιν τῷ**
λαῷ αὐτοῦ,

1 Sm 2,10. Ps 132,17; 18,3. 69 καὶ **ἤγειρεν κέρας** σωτηρίας ἡμῖν
ἐν οἴκῳ **Δαυεὶδ** παιδὸς αὐτοῦ,

R 1,2. 70 καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ'
αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ,

Ps 106,10. 71 σωτηρίαν ἐξ **ἐχθρῶν** ἡμῶν **καὶ ἐκ χειρὸς πάν-**
των τῶν μισούντων ἡμᾶς,

Ps 105,8; 106,45. Gn 17,7. Lv 26,42. 72 ποιῆσαι **ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν**
καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας **αὐτοῦ,**

Gn 22,16.17. Mch 7,20. 73 ὅρκον ὃν **ὤμοσεν πρὸς Ἀβραὰμ** τὸν πατέρα ἡμῶν,

Tt 2,12.14. 74 τοῦ δοῦναι ἡμῖν ¹ ἀφόβως ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν
ῥυσθέντας

75 λατρεύειν αὐτῷ ¹ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ
ἐνώπιον αὐτοῦ πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.

Ml 3,1. Mt 3,3. 76 Καὶ σὺ δέ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ·
προπορεύσῃ γὰρ ἐνώπιον **κυρίου ἑτοιμάσαι**
ὁδοὺς αὐτοῦ,

Jr 31,34. 77 τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ
ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν,

Nu 24,17. Is 60,1.2. Ml 3,20. 78 διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν,
ἐν οἷς ἐπισκέψεται ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους,

Mt 4,16. Is 9,1; 42,7; 58,8; 59,8. R 3,17. 79 **ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθη-**
μένοις,
τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν
εἰρήνης.

Mt 3,1. Jdc 13,24 s. 3,2. 80 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύ-
ματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀνα-
δείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

---

70 απ : W pr *των* — *75* hRT *πασας τας ημερας*
76 ενωπιον : RT *προ προσωπου* — *78* T *επεσκεψατο*

---

67 επροφ. λεγ. : *ειπεν* — *75 ημων* : pr *της ζωης* ***Eϛ***
77 αυτων : *ημων* ***Aa***

eius repletus est Spiritu sancto: et prophe-
tavit, dicens:
Benedictus Dominus Deus Israel, 68 7,16. Ps 41,14; 72,18; 106,48; 111,9.
quia visitavit, et fecit redemptionem plebis
suae:
Et erexit cornu salutis nobis: 69 1 Sm 2,10. Ps 132,17; 18,3.
in domo David pueri sui.
Sicut locutus est per os sanctorum, qui a 70
saeculo sunt, prophetarum eius:
Salutem ex inimicis nostris, et de manu 71 Ps 106,10.
omnium, qui oderunt nos:
Ad faciendam misericordiam cum patribus 72 Ps 105,8; 106,45. Gn 17,7. Lv 26,42.
nostris:
et memorari testamenti sui sancti.
Iusiurandum, quod iuravit ad Abraham 73 Gn 22,16.17. Mch 7,20.
patrem nostrum,
daturum se nobis: Ut sine timore, de 74 Tt 2,12.14.
manu inimicorum nostrorum liberati,
serviamus illi. In sanctitate, et iustitia 75
coram ipso, omnibus diebus nostris.
Et tu puer, propheta Altissimi vocaberis: 76 Ml 3,1. Mt 3,3.
praeibis enim ante faciem Domini parare
vias eius:
Ad dandam scientiam salutis plebi eius: 77 Jr 31,34.
in remissionem peccatorum eorum:
Per viscera misericordiae Dei nostri: 78 Nu 24,17. Is 60,1.2. Ml 3,20.
in quibus visitavit nos, oriens ex alto:
Illuminare his, qui in tenebris, et in umbra 79 Mt 4,16. Is 9,1; 58,8; 59,8. R 3,17.
mortis sedent:
ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.
Puer autem crescebat, et confortabatur 80 Mt 3,1.
spiritu: et erat in desertis usque in diem
ostensionis suae ad Israel.

---

67 impletus
68 plebi
80 deserto

Act 17,7. 2 Factum est autem in diebus illis, exiit
edictum a Caesare Augusto ut describeretur
2 universus orbis. Haec descriptio prima, facta
3 est a praeside Syriae Cyrino: et ibant omnes
ut profiterentur singuli in suam civitatem.
4 Ascendit autem et Ioseph a Galilaea de civi-
tate Nazareth in Iudaeam in civitatem David,
quae vocatur Bethlehem: eo quòd esset de
1,27. 5 domo, et familia David, ' ut profiteretur cum
Maria desponsata sibi uxòre praegnante.
6 Factum est autem, cum essent ibi, impleti $\frac{2}{5}$
Mt 1,25. 7 sunt dies ut pareret. Et peperit filium suum
primogenitum, et pannis eum involvit, et
reclinavit eum in praesepio: quia non erat
Mch 4,8. 8 eis locus in diversorio. Et pastores erant $\frac{3}{10}$
in regione eadem vigilantes, et custodientes
9 vigilias noctis super gregem suum. Et ecce
angelus Domini stetit iuxta illos, et claritas
Dei circumfulsit illos, et timuerunt timore
10 magno. Et dixit illis angelus: Nolite timere:
ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum,
11 quod erit omni populo: quia natus est vobis
hodie Salvator, qui est Christus Dominus in
Is 1,3. 12 civitate David. Et hoc vobis signum: In-
venietis infantem pannis involutum, et posi-
Dn 7,10. 13 tum in praesepio. Et subito facta est cum
angelo multitudo militiae caelestis laudantium
Deum, et dicentium:
19,38. Is 57,19. E 2,14.17. 14 Gloria in altissimis Deo,
et in terra pax hominibus bonae voluntatis.
15 Et factum est, ut discesserunt ab eis Angeli in

2,*2* — a | quirino
4 — in *2º* | bethleem *etc*
5 praegnate
7 eis] 𝔖 ei
8 supra *14* in homin.

8 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν 2 Act 17,7.
δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι
πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. αὕτη ἀπογραφὴ πρώτη 2 Act 5,37.
ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. καὶ 3
ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν
ἑαυτοῦ πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς 4
Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρὲθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν
εἰς πόλιν Δαυεὶδ ἥτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ
εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυείδ, ἀπο- 5 1,27.
γράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ,
9 οὔσῃ ἐγκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ 6 1,57.
ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἔτεκεν 7 Mt 1,25. 22,11.
τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν
αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ
2 ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Καὶ ποι- 8 Mch 4,8; 5,4 Lxx.
μένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ
φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην
αὐτῶν. καὶ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ 9
δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν
φόβον μέγαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· μὴ 10
φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν
μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ¹ ὅτι ἐτέχθη 11 Ps Sal 17,36.
ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστιν Χριστὸς κύριος, ἐν
πόλει Δαυείδ. καὶ τοῦτο ὑμῖν σημεῖον, εὑρήσετε 12 Is 1,3.
βρέφος ἐσπαργανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ.
καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρα- 13 Dn 7,10. Mt 18,10. 1 P 1,12.
τιᾶς οὐρανίου αἰνούντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων·
δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν 14 19,38. Is 57,19. E 2,14.17.
ἀνθρώποις εὐδοκίας.
0 Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ᾽ αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν 15

---

2 *αυτη* : h^r+ *ἡ* | h^r T *εγενετο πρωτη* | h *Κυρεινου* 4 HR *Ναζαρετ* 5 H *ενκυω* 7 *φατνη* : h^r *σπηλαιω* 11 HW *χριστος* (non *Χρ-*) 12 *υμιν* : hRT+ *το* | T— *και κειμενον* 13 H *εξεφνης* | h *ουρανου* 14 h *ευδοκια*

---

3 πολιν : πατριδα 4 γην Ιουδα | αυτον : αυτους 348 syr^s *e* *5 εμνηστ. αυτω : γυναικι αυτου* syr^s *a b c ff$_2$* : + *γυναικι A al ς* *6 ως δε παρεγινοντο ετελεσθησαν 9 — κυριου 2° 10 εσται : + και*

οἱ ἄγγελοι, οἱ ποιμένες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους·
διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα
16 *τοῦτο τὸ γεγονὸς ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. καὶ*
ἦλθαν σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦραν τήν τε Μαριὰμ
καὶ τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ
10–12. 17 *φάτνῃ· ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος*
τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου.
18 *καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαλη-*
51. 19 *θέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς· ἡ δὲ Μαρία*
πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συνβάλλουσα
20 *ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες*
δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς
ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.
1,31.59. 21 *Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περι-* 1
Lv 12,3 ss. G 4,4. *τεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς,*
τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι
αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.
Lv 12. 22 *Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν **αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ*** 1
Nu 6,9. *αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν*
Ex 13,2.12.15. 23 *εἰς Ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ κυρίῳ, καθὼς γέ-*
*γραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι **πᾶν ἄρσεν διανοῖγον***
Lv 12,8; 5,11. 24 ***μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται**, καὶ τοῦ δοῦναι*
Nu 6,10. *θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ κυρίου,*
Is 40,1; 49,13. 25 ***ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νοσσοὺς περιστερῶν.** Καὶ* 3
Gn 49,18. Ps 119,166. 6,24. *ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν ἐν Ἰερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα Συμεών,*
καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσ-
δεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα
26 *ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον*
ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον
27 *πρὶν ἢ ἂν ἴδῃ τὸν Χριστὸν κυρίου. καὶ ἦλθεν*
ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν

---

16 W *ηλθον* | W *ανευρον* *17* W *διεγνωρισαν* *19* hW *Μαριαμ* | W *συμβ.* *20* T *ἴδον* *22* W— *του* *26* H [*η*] | R—*αν*

---

15 οι ποιμ. : pr *και οι ανθρωποι* ***ADς*** *21 συνετελεσθησαν* | *αυτον* 1° : *το παιδιον* ***Dmς*** | *ωνομασθη* *22 αυτων* : ***— 435*** *al αυτου* ***D*** *26 κεχρηματισμενος δε ην*

caelum: pastores loquebantur ad invicem:
Transeamus usque Bethlehem, et videamus
hoc verbum, quod factum est, quod Dominus
ostendit nobis. Et venerunt festinantes: et 16
invenerunt Mariam, et Ioseph, et infantem
positum in praesepio. Videntes autem cogno- 17 10–12.
verunt de verbo, quod dictum erat illis de
puero hoc. Et omnes, qui audierunt, mirati 18
sunt: et de his, quae dicta erant a pastoribus
ad ipsos. Maria autem conservabat omnia 19 51.
verba haec, conferens in corde suo. Et re- 20
versi sunt pastores glorificantes, et laudantes
Deum in omnibus, quae audierant, et viderant
sicut dictum est ad illos.

Et postquam consummati sunt dies octo 21 1,31.59. Lv 12,3 ss.
ut circumcideretur puer: vocatum est nomen G 4,4.
eius Iesus, quod vocatum est ab angelo prius
quàm in utero conciperetur.

Et postquam impleti sunt dies purga- 22 Lv 12.
tionis eius secundum legem Moysi, tulerunt
illum in Ierusalem, ut sisterent eum Do-
mino, sicut scriptum est in lege Domini: 23 Ex 13,2.12.15.
Quia omne masculinum adaperiens vulvam,
sanctum Domino vocabitur. et ut darent 24 Lv 12,8; 5,11.
hostiam secundum quod dictum est in lege
Domini par turturum, aut duos pullos colum-
barum. Et ecce homo erat in Ierusalem, 25 Is 40,1; 49,13.
cui nomen Simeon, et homo iste iustus, et Gn 49,18. Ps 119,166.
timoratus, expectans consolationem Israel, et 6,24.
Spiritus sanctus erat in eo. Et responsum 26
acceperat a Spiritu sancto, non visurum se
mortem, nisi prius videret Christum Domini. Et 27
venit in spiritu in templum. Et cum inducerent

---

15 𝔊 usque ad | 𝔊 est, quod fecit Dom. et ostend.
21 — puer *25* symeon, *it 34* *26* ab

puerum Iesum parentes eius, ut facerent se-
28 cundum consuetudinem legis pro eo: et ipse
accepit eum in ulnas suas, et benedixit Deum,
et dixit:

Gn 46,30. 29 Nunc dimittis servum tuum Domine,
secundum verbum tuum in pace:
Is 40,5; 52,10. 3,6. 30 Quia viderunt oculi mei salutare tuum,
31 Quod parasti ante faciem omnium popu-
lorum.
Is 42,6; 49,6; 25,7; 46,13. Act 13,47. 32 Lumen ad revelationem gentium,
et gloriam plebis tuae Israel.

33 Et erat pater eius et mater mirantes super
Is 8,14. Mt 21,42. 1 K 1,23. 1 P 2,8. J 9,39. 34 his, quae dicebantur de illo. Et benedixit
illis Simeon, et dixit ad Mariam matrem eius:
Ecce positus est hic in ruinam, et in resur-
rectionem multorum in Israel: et in signum,
35 cui contradicetur: et tuam ipsius animam
pertransibit gladius ut revelentur ex multis
36 cordibus cogitationes. Et erat Anna prophe-
tissa, filia Phanuel, de tribu Aser: haec pro-
cesserat in diebus multis, et vixerat cum viro
1 T 5,5. 37 suo annis septem a virginitate sua. Et haec
vidua usque ad annos octoginta quattuor:
quae non discedebat de templo, ieiuniis, et
Is 52,9. 24,21. 38 obsecrationibus serviens nocte, ac die. Et
haec, ipsa hora superveniens, confitebatur
Domino: et loquebatur de illo omnibus, qui
expectabant redemptionem Israel.

39 Et ut perfecerunt omnia secundum legem
Domini, reversi sunt in Galilaeam in civitatem
suam Nazareth.

---

33 𝔊 > pater et mat. eius
34 *cf 25* | — in 2°
37 𝔊 vidua erat
38 Israel] hierusalem

τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς
κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, καὶ 28
αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ εὐλόγησεν
τὸν θεὸν καὶ εἶπεν·

> *νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα,* 29 Gn 46,30.
> *κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ·*
> *ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου* ***τὸ σωτήριόν σου,*** 30 Is 40,5; 52,10.
> *ὃ ἡτοίμασας* ***κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν,*** 31 3,6.
> ***φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν*** 32 Is 42,6; 49,6; 25,7; 46,13.
> ***καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.*** Act 13,47.

καὶ ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ θαυμάζοντες 33
ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν 34 Is 8,14.
αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα Mt 21,42.
αὐτοῦ· ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν Act 28,22.
πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγό- 1 K 1,23. 1 P 2,8. J 9,39.
μενον — καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται 35 J 19,25.
ῥομφαία —, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν
14 *καρδιῶν διαλογισμοί. Καὶ ἦν Ἅννα προφῆτις,* 36
θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβε-
βηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα μετὰ ἀνδρὸς
ἔτη ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, καὶ αὐτὴ 37 1 T 5,5.
χήρα ἕως ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφ-
ίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ δεήσεσιν λατρεύουσα
νύκτα καὶ ἡμέραν. καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα 38 Is 52,9.
ἀνθωμολογεῖτο τῷ θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ 24,21.
πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν Ἰερουσαλήμ.
15 *Καὶ ὡς ἐτέλεσαν πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον* 39
κυρίου, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν
ἑαυτῶν Ναζαρέθ.

---

33 ο πατ. αυτου κ. η μητηρ : h^{r} *Ιωσηφ και η μητηρ αυτου* (similiter 41.43.48; Mt 1,16) | *μητηρ* : T+ *αυτου* *35 δε* : [R]−*H* *36* H *Ἅννα* *39* T− *τα* | H *Ναζαρετ*, *it* 51

---

27 εθος *32 — εθνων* *35 — εκ* *37 — εως* | *ναου* *38 Ιερουσ.* : pr *εν* ***ADmϛ*** : *Ισραηλ* ***ℵ*** *48 ag* vg^{cl}

52. 1,80. 40 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πλη-
ρούμενον σοφίᾳ, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.
Ex 23,14–17. 41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς
42 Ἰερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο 16
ἐτῶν δώδεκα, ἀναβαινόντων αὐτῶν κατὰ τὸ ἔθος
Ex 12,18. 43 τῆς ἑορτῆς, ꜋ καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ
ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν
Ἰερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ.
44 νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ ἦλθον
ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγε-
45 νεῦσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς, καὶ μὴ εὑρόντες ὑπ-
46 έστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἀναζητοῦντες αὐτόν. καὶ
ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ
ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ
J 7,15. Mt 22,33. 47 ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς· ἐξ- 4,2
ίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ
48 συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες
αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ 5,1
αὐτοῦ· τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ
23,46. J 2,16. Ps 26,8; 27,4. 49 πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ζητοῦμέν σε. καὶ
εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε
9,45; 18,34. 50 ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; καὶ
αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς.
19. 51 καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέθ,
καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.
1 Sm 2,26. Prv 3,4. R 14,18. 52 Καὶ Ἰησοῦς **προέκοπτεν** ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ **καὶ**
χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

---

40 RT *σοφιας* *41 οι γον. αυτ.* : h^{rv} Joseph et Maria (mater eius) *43* h^{r} *εγνω Ιωσ. και η μητηρ αυτου* *44* RT *συγγενεσιν* *45* W *ζητουντες* *48* h^{rv} — *ιδου . . . καγω* | H *και εγω* | RT *εξητουμεν* *51* cf 39 | *ρημ.* : W+ *ταυτα* *52* HR— *εν* | R— *τη*

---

*40 εκρατ. : + πνευματι ANϛ | εν αυτω 42 εγενετο αυτω ετη ιβ' DL | ανεβησαν οι γονεις αυτου εχοντες αυτον | αυτων : + εις Ιεροσολυμα Amϛ | εορτ. : + των αζυμων 43 απεμεινεν ο παις Ιησ. 48 οδυν. : + και λυπουμενοι 49 οιδατε 51 — και ηλθεν C*Dal*

Puer autem crescebat, et confortabatur 40 52. 1,80.
plenus sapientia: et gratia Dei erat in illo.
Et ibant parentes eius per omnes annos 41 Ex 23,14 17.
in Ierusalem, in die sollemni Paschae. Et 42
cum factus esset annorum duodecim, ascen-
dentibus illis Ierosolymam secundum consue-
tudinem diei festi, consummatisque diebus, 43 Ex 12,18.
cum redirent, remansit puer Iesus in Ieru-
salem, et non cognoverunt parentes eius.
Existimantes autem illum esse in comitatu, 44
venerunt iter diei, et requirebant eum inter
cognatos, et notos. Et non invenientes, 45
regressi sunt in Ierusalem, requirentes eum.
Et factum est, post triduum invenerunt illum 46
in templo sedentem in medio doctorum, audien-
4/2 tem illos, et interrogantem eos. Stupebant 47
autem omnes, qui eum audiebant, super pru-
dentia, et responsis eius. Et videntes admi- 48
5/10 rati sunt. *Et dixit mater eius ad illum:
Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus,
et ego dolentes quaerebamus te. Et ait ad 49 J 2,16. 23,46.
illos: Quid est quòd me quaerebatis? nes-
ciebatis quia in his, quae patris mei sunt,
oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt 50
verbum, quod locutus est ad eos. Et des- 51 19.
cendit cum eis, et venit Nazareth: et erat
subditus illis. Et mater eius conservabat
omnia verba haec in corde suo. Et Iesus 52 1 Sm 2,26. Prv 3,4. R 14,18.
proficiebat sapientia, et aetate, et gratia
apud Deum, et homines.

---

42 in hierosolyma
46 — eos
50 illos

3 Anno autem quintodecimo imperii Tiberii 6/3
Caesaris, procurante Pontio Pilato Iudaeam,
tetrarcha autem Galilaeae Herode, Philippo
autem fratre eius tetrarcha Ituraeae, et
Trachonitidis regionis, et Lysania Abilinae
2 tetrarcha, sub principibus sacerdotum Anna,
et Caipha: factum est verbum Domini super
3–18: Mt 3,1–12. Mc 1,2–8. 3 Ioannem, Zachariae filium, in deserto. Et 7/1
venit in omnem regionem Iordanis, praedicans
baptismum poenitentiae in remissionem pec-
Is 40,3–5. 4 catorum, sicut scriptum est in Libro sermo-
num Isaiae prophetae:
Vox clamantis in deserto:
Parate viam Domini:
rectas facite semitas eius:
5 omnis vallis implebitur:
et omnis mons, et collis humiliabitur:
et erunt prava in directa:
et aspera in vias planas:
2,30. Act 28,28. 6 et videbit omnis caro salutare Dei.
Mt 23,33. J 3,36. 7 Dicebat ergo ad turbas quae exibant ut 8/5
baptizarentur ab ipso: Genimina viperarum
quis ostendit vobis fugere a ventura ira?
8 Facite ergo fructus dignos poenitentiae, et ne
coeperitis dicere: Patrem habemus Abraham.
Dico enim vobis quia potens est Deus de
9 lapidibus istis suscitare filios Abrahae. Iam
enim securis ad radicem arborum posita est.
Omnis ergo arbor non faciens fructum
bonum, excidetur, et in ignem mitte-
10 tur. Et interrogabant eum turbae, di- 9/10
11 centes: Quid ergo faciemus? Respondens
autem dicebat illis: Qui habet duas tunicas,

3,*1* itureae   *2* caiapha | dom.] dei
7 exiebant   *8* potest
9 𝕾 arboris | — bonum | exciditur | mittitur

17 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβε- 3
6,3 ρίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πειλάτου
τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετρααρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας
Ἡρῴδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετρα-
αρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας,
καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετρααρχοῦντος, ˡ ἐπὶ 2 1,80. J 18,13 s.
ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ
7,1 ἐπὶ Ἰωάνην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ 3 3–18: Mt 3,1–12. Mc 1,2–8.
ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσ-
σων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ὡς γέ- 4 Is 40,3–5.
γραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἠσαΐου τοῦ προφήτου·

φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·
ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ·
πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται 5
καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται,
καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείας
καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας·
καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ. 6 2,30. Act 28,28

8,5 Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτι- 7 Mt 23,33. J 3,36.
σθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέ-
δειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;
ˡ ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ 8 Mt 3,8; 7,20. Act 26,20.
μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν
Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ
τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ἤδη 9
δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται·
πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκ-
6 κόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Καὶ ἐπηρώτων 10 Act 2,37; 16,30
9,10 αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες· τί οὖν ποιήσωμεν; ἀπο- 11
κριθεὶς δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὁ ἔχων δύο χιτῶνας

---

1 ηγεμονευοντος : h^r ⊣ *επιτροπευοντος* ⊢ | H *Αβει-ληνης* *3* HR— *την* *8* hW *αξιους καρπους* *9* H [*καλον*]

---

2 Καϊφα *4 αυτου : υμων* *7 υπ : ενωπιον* *8 καρπον αξιον* *9 καρπους καλους* *10.12 ποιησ. : + ινα σωθωμεν*

μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα
Mt 21,31. 12 ὁμοίως ποιείτω. ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτι- 18
σθῆναι καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, τί ποιή-
13 σωμεν; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· μηδὲν πλέον
14 παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. ἐπηρώτων
δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· τί ποιή-
σωμεν καὶ ἡμεῖς; καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μηδένα δια-
σείσητε μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς
J 1,19–28. 15 ὀψωνίοις ὑμῶν. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ (19
καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
περὶ τοῦ Ἰωάνου, μή ποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός,
Act 13,25. J 13,5. 16 ˡἀπεκρίνατο λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάνης·* ἐγὼ μὲν ὕδατι 10,1
βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ
οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημά-
των αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι
17 ἁγίῳ καὶ πυρί· οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ 11,5
διακαθᾶραι τὴν ἅλωνα αὐτοῦ καὶ συναγαγεῖν τὸν
σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον
18 κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. Πολλὰ μὲν οὖν
Mt 14,3.4. Mc 6,17.18. 19 καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· ὁ 12,2
δὲ Ἡρῴδης ὁ τετραάρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ
περὶ Ἡρῳδιάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης,
Act 12,3. 20 ˡπροσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, κατέκλεισεν τὸν
21.22: Mt 3,13–17. Ἰωάνην ἐν φυλακῇ.
Mc 1,9–11. J 1,32. 21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν 20
Ez 1,1. λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου 13,1
9,35. 22 ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν, καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα
Ps 2,7. Gn 22,2. Is 42,1. τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡς περιστερὰν ἐπ' αὐτόν,
καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι· σὺ εἶ ὁ υἱός μου

---

14 αυτοις : T *προς αυτους* | *μηδε* : T , *μηδενα* *16* h^r— *αγιω* *20 κατεκλ.* : W pr *και* *22 συ . . . ευδοκησα* : h^r ⊣ *υιος μου ει συ, εγω σημερον γεγεννηκα σε* ⊢

---

14 ημεις : + *ινα σωθωμεν* *16 επιγνους τα διανοηματα αυτων ειπεν* | *υμας* 1^0 : + *εις μετανοιαν* | *ο δε ερχομενος ισχυροτερος μου εστιν* *18 παραινων* *19 γυν.* : + *Φιλιππου* ***Amϛ*** *22 επ* : *εις*

det non habenti: et qui habet escas, similiter
faciat. Venerunt autem et publicani ut bapti- 12
zarentur, et dixerunt ad illum: Magister, quid
faciemus? At ille dixit ad eos: Nihil amplius, 13
quàm quod constitutum est vobis, faciatis.
Interrogabant autem eum et milites, dicentes: 14
Quid faciemus et nos? Et ait illis: Neminem
concutiatis, neque calumniam faciatis: et con-
tenti estote stipendiis vestris. Existimante 15 J 1,19–28.
autem populo, et cogitantibus omnibus in
cordibus suis de Ioanne, ne forte ipse esset
10/1 Christus: respondit Ioannes, dicens omnibus: 16 Act 13,25. J 13,5.
Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem
fortior me, cuius non sum dignus solvere
corigiam calceamentorum eius: ipse vos bapti-
11/5 zabit in Spiritu sancto, et igni: cuius venti- 17
labrum in manu eius, et purgabit aream suam,
et congregabit triticum in horreum suum,
paleas autem comburet igni inextinguibili.
Multa quidem, et alia exhortans evangelizabat 18
12/2 populo. Herodes autem tetrarcha cum cor- 19 Mt 14,3.4. Mc 6,17.18.
riperetur ab illo de Herodiade uxore fratris
sui, et de omnibus malis, quae fecit Herodes,
1 adiecit et hoc super omnia, et inclusit Ioan- 20
nem in carcere.

21.22: Mt 3,13–17.
13/1 Factum est autem cum baptizaretur omnis 21 Mc 1,9–11. J 1,32.
populus, et Iesu baptizato, et orante, apertum Ez 1,1.
est caelum: et descendit Spiritus sanctus 22 9,35. Ps 2,7.
corporali specie sicut columba in ipsum: et Is 42,1.
vox de caelo facta est: Tu es filius meus

---

13 — quod
14 et 4[o]] 𝔊 sed
16 venit | 𝔊 — eius | 𝔊 igne , *it 17*
18 populum
20 supra

23–38: Mt 1,1–17. 23 dilectus, in te complacui mihi. Et ipse 14/3
4,22. Iesus erat incipiens quasi annorum triginta,
24 ut putabatur, filius Ioseph, qui fuit Heli, ˈqui
fuit Mathat, qui fuit Levi, qui fuit Melchi,
25 qui fuit Ianne, qui fuit Ioseph, ˈqui fuit
Mathathiae, qui fuit Amos, qui fuit Nahum,
26 qui fuit Hesli, qui fuit Nagge, ˈqui fuit
Mahath, qui fuit Mathathiae, qui fuit Semei,
1 Chr 3,17. Esra 3,2. 27 qui fuit Ioseph, qui fuit Iuda, ˈqui fuit Ioanna,
qui fuit Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit
28 Salathiel, qui fuit Neri, ˈqui fuit Melchi, qui
fuit Addi, qui fuit Cosan, qui fuit Elmadam,
29 qui fuit Her, ˈqui fuit Iesu, qui fuit Eliezer,
qui fuit Iorim, qui fuit Mathat, qui fuit Levi,
30 ˈqui fuit Simeon, qui fuit Iuda, qui fuit Ioseph,
1 Sm 16,1.13. 2 Sm 5,14. 31 qui fuit Iona, qui fuit Eliakim, ˈqui fuit Melea,
qui fuit Menna, qui fuit Mathatha, qui fuit
Rth 4,22. 32 Nathan, qui fuit David, ˈqui fuit Iesse, qui
fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon,
1 Chr 2,1 ss. Gn 29,35. 33 qui fuit Naasson, ˈqui fuit Aminadab, qui fuit
Gn 21,2.3; Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit
11,10–26. 1 Chr 1,24–27. 34 Iudae, ˈqui fuit Iacob, qui fuit Isaac, qui fuit
35 Abrahae, qui fuit Thare, qui fuit Nachor, ˈqui
fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg,
Gn 5,3–32. 1 Chr 1,1–4. 36 qui fuit Heber, qui fuit Sale, ˈqui fuit Cainan,
qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noe,
Gn 11,10; 4,25. 37 qui fuit Lamech, ˈqui fuit Mathusale, qui fuit
Henoch, qui fuit Iared, qui fuit Malaleel, qui
Gn 5,1–3. 38 fuit Cainan, ˈqui fuit Henos, qui fuit Seth,
qui fuit Adam, qui fuit Dei.
1–13: Mt 4,1–11. Mc 1,12.13. 4 Iesus autem plenus Spiritu sancto regres- 15/2
3,22. sus est a Iordane: et agebatur a Spiritu in
2 desertum ˈdiebus quadraginta, et tentabatur a

---

22 complacuit *24* matthat, *it 29.* | 𝔖 Iamne 𝔚 iannae *25* matthathiae, *it 26.* | naum | esli | naggae *26* maath | iosech | ioda *27* iohanna (*cf. p.* 151

21 ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. Καὶ αὐτὸς ἦν 23 23–38: Mt 1,1–17.
4,3 Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα, ὢν υἱός, 4,22. Act 1,1; 10,37.
ὡς ἐνομίζετο, Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλεὶ ¹τοῦ Ματθὰτ τοῦ 24
Λευεὶ τοῦ Μελχεὶ τοῦ Ἰανναὶ τοῦ Ἰωσὴφ ¹τοῦ 25
Ματταθίου τοῦ Ἀμὼς τοῦ Ναοὺμ τοῦ Ἑσλεὶ τοῦ
Ναγγαὶ ¹τοῦ Μαὰθ τοῦ Ματταθίου τοῦ Σεμεεὶν 26
τοῦ Ἰωσὴχ τοῦ Ἰωδὰ ¹τοῦ Ἰωανὰν τοῦ Ῥησὰ τοῦ 27 1 Chr 3,17.
22 Ζοροβάβελ * τοῦ Σαλαθιὴλ τοῦ Νηρεὶ ¹τοῦ Μελχεὶ 28 Esra 3,2.
τοῦ Ἀδδεὶ τοῦ Κωσὰμ τοῦ Ἐλμαδὰμ τοῦ Ἢρ ¹τοῦ 29
Ἰησοῦ τοῦ Ἐλιέζερ τοῦ Ἰωρεὶμ τοῦ Μαθθὰτ τοῦ
Λευεὶ ¹τοῦ Συμεὼν τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Ἰωνὰμ 30
τοῦ Ἐλιακεὶμ ¹τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννὰ τοῦ Ματταθὰ 31 1 Sm 16,1.13. 2 Sm 5,14.
23 *τοῦ Ναθὰμ τοῦ Δαυεὶδ ¹τοῦ Ἰεσσαὶ τοῦ Ἰωβὴδ τοῦ 32 Rth 4,22.
Βοὸς τοῦ Σαλὰ τοῦ Ναασσὼν ¹τοῦ Ἀμιναδὰβ τοῦ 33 1 Chr 2,1 ss.
Ἀδμεὶν τοῦ Ἀρνεὶ τοῦ Ἑσρὼμ τοῦ Φαρὲς τοῦ Ἰούδα Gn 29,35.
24 ¹τοῦ Ἰακὼβ τοῦ Ἰσαὰκ * τοῦ Ἀβραὰμ τοῦ Θάρα τοῦ 34 Gn 21,2.3; 11,10–26.
Ναχὼρ ¹τοῦ Σεροὺχ τοῦ Ῥαγαῦ τοῦ Φάλεκ τοῦ Ἔβερ 35 1 Chr 1,24–27.
τοῦ Σαλὰ ¹τοῦ Καϊνὰμ τοῦ Ἀρφαξὰδ τοῦ Σὴμ τοῦ 36 Gn 5,3–32. 1 Chr 1, 1–4.
Νῶε τοῦ Λάμεχ ¹τοῦ Μαθουσαλὰ τοῦ Ἑνὼχ τοῦ 37 Gn 11,10; 4,25.
Ἰάρετ τοῦ Μαλελεὴλ τοῦ Καϊνὰμ ¹τοῦ Ἐνὼς τοῦ 38 Gn 5,1–3.
Σὴθ τοῦ Ἀδὰμ τοῦ θεοῦ. 1 K 3,23.

25 Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέστρεψεν 4 1–13: Mt 4,1–11.
5,2 ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι ἐν Mc 1,12.13.
τῇ ἐρήμῳ ¹ἡμέρας τεσσεράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ 2

---

24 T *Μαθθαθ* | h^r— *του Ματθατ του Λευει* *29* T *Μαθθαθ* *31* R *Ναθαν* *32* H *Ιωβηλ* *33* *τ. Αμ. τ. Αδμ. τ. Αρν.* : H *τ. Αδμ. τ. Αρν.* h^r1 *τ. Αμιν. τ. Αραμ* h^r2 *τ. Αμιναδαμ τ. Αραμ* h *τ. Αδαμ τ. Αρνει* | H *Ἑσρων* | T *Φάρες* *34* H *Θαρά* *35* H *Ραγαύ* | T *Φαλέκ* *37* H *Ἑνωχ* | T *Μελελεηλ* | RW *Καϊναν* (H-*ι*-) *4,1* h^r— *αγιου*

23—31 ην δε Ιησους ως ετων λ' αρχομενος ως ενομιζετο ειναι υιος Ιωσηφ του Ιακωβ τ. Μαθθαν τ. Ελεαζαρ τ. Ελιουδ τ. Ιαχειν τ. Σαδωκ τ. Αζωρ τ. Ελιακειμ τ. Αβιουδ τ. Ζοροβαβελ τ. Σαλαθιηλ τ. Ιεχονιου τ. Ιωακειμ τ. Ελιακειμ τ. Ιωσεια τ. Αμως τ. Μανασση τ. Εζεκεια τ. Αχας τ. Ιωαθαν τ. Οζεια τ. Αμασιου τ. Ιωας τ. Οχοζιου τ. Ιωραμ τ. Ιωσαφαδ τ. Ασαφ τ. Αβιουδ τ. Ροβοαμ τ. Σολομων τ. Δαυειδ *32 Βοοζ* Emϛ | *Σαλμων* ADϛ *35 Σερουκ* *36* — *τ. Καιν.*

*τοῦ διαβόλου. * Καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς* 16,1
ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ἐπεί-
11,11. 3 *νασεν. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ*
Dt 8,3. 4 *θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. καὶ*
ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· γέγραπται ὅτι
5 **οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος.** *Καὶ* 26
ἀναγαγὼν αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασι-
Ap 13,2. 6 *λείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. καὶ εἶπεν*
1 J 2,15–17. *αὐτῷ ὁ διάβολος· σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην*
ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέ-
7 *δοται καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν· σὺ οὖν ἐὰν*
Dt 6,13.14. 8 *προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. καὶ*
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· γέγραπται· **προσ-**
κυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου καὶ αὐτῷ μόνῳ λα-
Ez 8,3. 9 **τρεύσεις.** *Ἤγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ* 27
Dn 9,27. *ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν*
αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν
Ps 91,11.12. 10 *κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι* **τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ**
11 **ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε,** *καὶ ὅτι*
ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μή ποτε προσκόψῃς πρὸς
Dt 6,16. 12 **λίθον τὸν πόδα σου.** *καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ*
ὁ Ἰησοῦς ὅτι εἴρηται· **οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν**
J 14,30. H 4,15. 13 **θεόν σου.** *Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ* 28
διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.
14.15: Mt 4,12–17. 14 *Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ* 17,
Mc 1,14.15. *πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθεν*
15 *καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς*
ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος
16–30: *ὑπὸ πάντων.*
Mt 13,53–58. Mc 6,1–6. 16 *Καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρά, οὗ ἦν τεθραμμένος,* 29
18,

---

6 HR *αν* *8* hW *αυτω ειπεν ο* (h[ο]) *Ιησ.* | HR *κυρ. τ. θεον σου προσκυν.* *9* H [*αυτω*] *16* hT *ανατεθραμμενος*

2 σατανα | ουδεν : + ουδε επιεν **W**[b]*a* *3 ειπε ινα οι λιθοι ουτοι αρτοι γενωνται* *4* fin *+ αλλ εν (επι) παντι ρηματι θεου* **D**(**ϛ**) *5 αυτον : + εις ορος υψηλον* **Aϛ** *: εις ο. υ. λιαν* **D** | *του κοσμου* *8 αυτω* 1^{0} *: υπαγε οπισω μου σατανα* **Amϛ** *13 χρονου*

16/5 diabolo. * Et nihil manducavit in diebus
illis: et consummatis illis esuriit. Dixit autem 3
illi diabolus: Si filius Dei es, dic lapidi huic
ut panis fiat. Et respondit ad illum Iesus: 4 Dt 8,3.
Scriptum est: Quia non in solo pane vivit
homo, sed in omni verbo Dei. Et duxit 5
illum diabolus in montem excelsum, et osten-
dit illi omnia regna orbis terrae in momento
temporis, ' et ait illi: Tibi dabo potestatem 6
hanc universam, et gloriam illorum: quia
mihi tradita sunt: et cui volo do illa. Tu 7
ergo si adoraveris coram me, erunt tua omnia.
Et respondens Iesus, dixit illi: Scriptum est: 8 Dt 6,13.14.
Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli
servies. Et duxit illum in Ierusalem, et 9 Ez 8,3.
statuit eum super pinnam templi, et dixit
illi: Si filius Dei es, mitte te hinc deorsum.
Scriptum est enim quòd Angelis suis man- 10 Ps 91,11.12.
davit de te, ut conservent te: et quia in 11
manibus tollent te, ne forte offendas ad lapi-
dem pedem tuum. Et respondens Iesus, ait 12 Dt 6,16.
illi: Dictum est: Non tentabis Dominum Deum
tuum. Et consummata omni tentatione, dia- 13 H 4,15.
bolus recessit ab illo, usque ad tempus.
17/1 Et regressus est Iesus in virtute Spiritus 14 14.15: Mt 4,12–17.
in Galilaeam, et fama exiit per universam Mc 1,14.15.
regionem de illo. Et ipse docebat in syna- 15
gogis eorum, et magnificabatur ab omnibus.
18/10 Et venit Nazareth, ubi erat nutritus, 16 16–30: Mt 13,53–58.
Mc 6,1–6.

(*ad p.* 150) *28* cosam | helmadam *29 cf 24* *30* symeon | eliachim *31* 𝕲 Melcha | matthata *33* esrom *34* abraham | tharae *35* seruch | phalec | eber *36* arfaxat *37* enoch | malelehel | qui 5°] 𝕮 quit *38* enos 4,*1* ab iord. | ageb. in spir.

4 > pane solo | vivet *5* — in mont. exc. *6* illi] ei *7* 𝕲 si procidens *9* supra *10* mandabit

Act 17,2; 22,3. et intravit secundum consuetudinem suam die
Is 61,1.2; 58,6. 17 sabbati in synagogam, et surrexit legere. Et
traditus est illi Liber Isaiae prophetae. Et ut
revolvit librum, invenit locum ubi scriptum erat:
Mt 5,3; 11,5. 18 Spiritus Domini super me:
propter quod unxit me, evangelizare pauperibus
misit me, sanare contritos corde,
praedicare captivis remissionem, et caecis visum,
dimittere confractos in remissionem,
Lv 25,10. 19 praedicare annum Domini acceptum, et diem
Act 6,15. retributionis.
20 Et cum plicuisset librum, reddidit ministro, et
sedit. Et omnium in synagoga oculi erant in-
Mt 5,17. 21 tendentes in eum. Coepit autem dicere ad illos:
Quia hodie impleta est haec scriptura in auribus
J 6,42. 22 vestris. Et omnes testimonium illi dabant: et 19/1
E 4,29. mirabantur in verbis gratiae, quae procedebant
de ore ipsius, et dicebant: Nonne hic est filius
Mt 4,13. 23 Ioseph? Et ait illis: Utique dicetis mihi hanc 20/10
similitudinem: Medice cura teipsum: quanta
audivimus facta in Capharnaum, fac et hic
J 4,44. 24 in patria tua. Ait autem: Amen dico vobis, 21/1
quia nemo propheta acceptus est in patria
1 Rg 17,1.9; 18,1. 25 sua. In veritate dico vobis, multae viduae 22/10
Jc 5,17. erant in diebus Eliae in Israel, quando clau-
sum est caelum annis tribus, et mensibus sex:
cum facta esset fames magna in omni terra:
26 et ad nullam illarum missus est Elias, nisi
in Sarepta Sidoniae, ad mulierem viduam.
2 Rg 5,14. 27 Et multi leprosi erant in Israel sub Elisaeo
propheta: et nemo eorum mundatus est nisi

---

17 > proph. esaiae *18* 𝔖 pauperibus, misit me s. | — san. contr. corde | (ℭ *inc. v. 19* praedicare capt.) *22* > filius est *25* esset] est *26* sareptha (*cf. p.* 153)

καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ 2,41.
τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη Act 17,2; 22,3.
ἀναγνῶναι. καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ προ- 17 Is 61,1.2; 58,6.
φήτου Ἠσαΐου, καὶ ἀνοίξας τὸ βιβλίον εὗρεν [τὸν]
τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον·

πνεῦμα κυρίου ἐπ᾽ ἐμέ, 18 Mt 5,3; 11,5.
οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς,
ἀπέσταλκέν με κηρῦξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ
τυφλοῖς ἀνάβλεψιν,
ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει,
κηρῦξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. 19 Lv 25,10.

καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκά- 20 Act 6,15.
θισεν· καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ
ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς 21 Mt 5,17.
αὐτοὺς ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη
19,1 *ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ* 22 J 6,42.
καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς E 4,29.
ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον·
20,10 *οὐχὶ υἱός ἐστιν Ἰωσὴφ οὗτος; καὶ εἶπεν πρὸς* 23 5,31.
αὐτούς· πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· Mt 4,13; 9,12. 1 K 1,22.
ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενό- Sir 18,20.
μενα εἰς τὴν Καφαρναούμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν
21,1 *τῇ πατρίδι σου. εἶπεν δέ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι* 24 J 4,44.
οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.
22,10 *ἐπ᾽ ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν* 25 1 Rg 17,1.9; 18,1.
ταῖς ἡμέραις Ἠλείου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη Jc 5,17.
ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγέ-
νετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ πρὸς 26
*οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλείας εἰ μὴ εἰς **Σά-***
***ρεπτα τῆς Σιδωνίας πρὸς γυναῖκα χήραν.** καὶ* 27 2 Rg 5,14.
πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισαίου
τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ

---

17 T αναπτυξας | [τον] : RW—T 18.19 H κηρύξαι 24 T εαυτον 25 υμιν : T+ οτι | επι : [R]—ℋ 27 HR Ἐλισαιου

---

17 αυτω ο προφητης Ησαιας 24 αμην αμην 26 Σιδωνος **Em**ς

2,34 s. 28 μὴ Ναιμὰν ὁ Σύρος. καὶ ἐπλήσθησαν πάντες
J 8,59; 10,39. 29 θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα, καὶ
ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ
ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις
ᾠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε κατακρημνίσαι αὐτόν·
31–37: 30 αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.
Mc 1,21–28. 31 Καὶ κατῆλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς 30
Mt 4,13. J 2,12. Γαλιλαίας. καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς 23,8
Mt 7,28.29. J 7,46. 32 σάββασιν· καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, 24,2
33 ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. καὶ ἐν τῇ 8
συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου 25,8
Jc 2,19. 34 ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· ¹ ἔα, τί
8,28. 1 Rg 17,18. ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι
35 ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. καὶ
ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· φιμώθητι καὶ
ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ῥῖψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον
εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ μηδὲν βλάψαν
36 αὐτόν. καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ
συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· τίς ὁ λόγος
οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς
14; 5,15. 37 ἀκαθάρτοις πνεύμασιν καὶ ἐξέρχονται; καὶ ἐξεπο-
ρεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς
38–44: Mt 8,14–17. 38 περιχώρου. Ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς 9 31
Mc 1,29–39. εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος. πενθερὰ δὲ 26,9
τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ
Act 28,8. 39 ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω
αὐτῆς ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν·
Mt 11,23. 40 παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς. Δύ- 10
Mc 5,23. Act 28,9. νοντος δὲ τοῦ ἡλίου ἅπαντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας
νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ

35 HR *ρίψαν* *40* hRT *παντες*

31 Γαλιλ. : + την παραθαλασσιον εν οριοις Ζαβουλων και Νεφθαλειμ 33 πνευμα δαιμονιον ακαθαρτον 34 — εα | ημας ωδε απολεσαι 35 μεσον : + ανακραυγασαν τε 37 εξηλθεν η ακοη 38 Σιμ. 1⁰ : + και Ανδρεου | κατεχομενη 39 ωστε αναστασαν αυτην διακονειν αυτοις

Naaman Syrus. Et repleti sunt omnes in 28
synagoga ira, haec audientes. Et surrexerunt, 29
et eiecerunt illum extra civitatem: et duxerunt
illum usque ad supercilium montis, super quem
civitas illorum erat aedificata ut praecipita-
rent eum. Ipse autem transiens per medium 30
illorum, ibat. 31–37: Mc 1,21–28.
23/8 Et descendit in Capharnaum civitatem 31 Mt 4,13. J 2,12.
24/2 Galilaeae, ibique docebat illos sabbatis. Et 32 Mt 7,28.29. J 7,46.
stupebant in doctrina eius, quia in potestate
25/8 erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo 33
habens daemonium immundum, et exclamavit
voce magna, dicens: Sine, quid nobis, et tibi 34
Iesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te
quis sis, Sanctus Dei. Et increpavit illum 35
Iesus, dicens: Obmutesce, et exi ab eo. Et
cum proiecisset illum daemonium in medium,
exiit ab illo, nihilque illum nocuit. Et factus 36
est pavor in omnibus, et colloquebantur ad
invicem, dicentes: Quod est hoc verbum,
quia in potestate et virtute imperat immundis
spiritibus, et exeunt? Et divulgabatur fama 37
26/2 de illo in omnem locum regionis. Surgens 38 38–44: Mt 8,14–17. Mc 1,29–39.
autem Iesus de synagoga, introivit in domum
Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur
magnis febribus: et rogaverunt illum pro
ea. Et stans super illam imperavit febri: et 39
dimisit illam. Et continuo surgens, ministra-
bat illis. Cum autem sol occidisset: 40 Mt 11,23. Mc 5,23.
omnes, qui habebant infirmos variis lan-
guoribus, ducebant illos ad eum. At ille

(*ad p.* 152) *27* **helisaeo | neman**
29 **supra** *34* **quis] 𝔖ℭ[92] 𝔐 qui**
35 **incr. illi | ab illo**
38 **— Iesus**
40 **> sol aut.**

Mt 8,29. Mc 3,11.12. 41 singulis manus imponens, curabat eos. Exi- 27/8
bant autem daemonia a multis clamantia, et
dicentia: Quia tu es filius Dei: et increpans
non sinebat ea loqui: quia sciebant ipsum
42 esse Christum. Facta autem die egressus 28/8
ibat in desertum locum, et turbae requirebant
eum, et venerunt usque ad ipsum: et detine-
8,1. 43 bant illum ne discederet ab eis. Quibus ille
ait: Quia et aliis civitatibus oportet me
evangelizare regnum Dei: quia ideo missus
Mt 4,23. 44 sum. Et erat praedicans in synagogis Ga-
lilaeae.

1–11: Mt 4,18–22. Mc 1,16–20. 5 Factum est autem, cum turbae irruerent 29/10
in eum, ut audirent verbum Dei, et ipse
2 stabat secus stagnum Genesareth. Et vidit
duas naves stantes secus stagnum: piscatores
3 autem descenderant, et lavabant retia. Ascen-
dens autem in unam navim, quae erat Si-
monis, rogavit eum a terra reducere pusillum.
J 21,6. 4 Et sedens docebat de navicula turbas. Ut ces- 30/9
savit autem loqui, dixit ad Simonem: Duc in
5 altum, et laxate retia vestra in capturam. Et
respondens Simon, dixit illi: Praeceptor, per
totam noctem laborantes, nihil cepimus: in verbo
6 autem tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent,
concluserunt piscium multitudinem copiosam,
7 rumpebatur autem rete eorum. Et annuerunt
sociis, qui erant in alia navi ut venirent, et

---

41 exiebant
5,*3* navem

ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν
8 αὐτούς. ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, 41 Mt 8,29.
κραυγάζοντα καὶ λέγοντα ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Mc 3,11.12. Act 16,17 s.
καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν
3 τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι. Γενομένης δὲ ἡμέρας 42
8 ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι
ἐπεζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατ-
εῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ᾿ αὐτῶν. ὁ 43 8,1.
δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν
εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ,
4 ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην. καὶ ἦν κηρύσσων εἰς 44 Mt 4,23.
τὰς συναγωγὰς τῆς Ἰουδαίας.

0 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ 5 1–11: Mt 4,18–22. Mc 1,16–20.
καὶ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς
παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, καὶ εἶδεν πλοῖα 2
δύο ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλεεῖς ἀπ᾿
αὐτῶν ἀποβάντες ἔπλυνον τὰ δίκτυα. ἐμβὰς δὲ 3
εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν
ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καθίσας δὲ ἐκ
1 τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. ὡς δὲ ἐπαύ- 4 J 21,6.
9 σατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα· ἐπανάγαγε
εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς
ἄγραν. καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν· ἐπιστάτα, 5
δι᾿ ὅλης νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ
δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα. καὶ τοῦτο 6 Nu 11,22.
ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ·
διερήσσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν. καὶ κατένευσαν 7
τοῖς μετόχοις ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντας

---

40 h *εθεραπευσεν* *41* hT *εξηρχοντο* | HR *κραζοντα* *43* hW *δει με* *44* *Ιουδαιας* : ⊣ h^r ⊢ RT *Γαλιλαιας* 5,2 T *ιδεν* | hT *δυο πλοιαρια* W *πλοιαρια δ.* R *δυο πλοια* | W *αλιεις* | hT *επλυναν* W *απεπλυνον* *3* T *εν τω πλοιω* *5* *ολης* : W+ *της* *7* *εν* : W pr *τοις*

---

42 *επειχον* 5,*3* *ολιγον* : *οσον οσον* *5* *διδασκαλε* *5.6* *επι δε τω ρ. σου ου μη παρακουσομαι· και ευθυς χαλασαντες τα δικτυα* *6* *ωστε τα δικτυα ρησσεσθαι*

συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθαν, καὶ ἔπλησαν
Act 10,26. 18,13. 8 ἀμφότερα τὰ πλοῖα ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ἰδὼν 31,1
δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ
λέγων· ἔξελθε ἀπ᾽ ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι,
9 κύριε. θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας
τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ᾗ συνέ-
Mt 13,47. 2 Ti 2,26. 10 λαβον, ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην υἱοὺς
Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι.* καὶ εἶπεν 32,2
πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ
Mt 19,27. 11 νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. καὶ καταγαγόντες
τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες πάντα ἠκολού-
θησαν αὐτῷ.
12—16: Mt 8,1—4. Mc 1,40—45. 12 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν 12
πόλεων καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας· ἰδὼν δὲ 33,2
τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ
λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.
13 καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ λέγων· θέλω,
καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ᾽
Lv 13,49; 14,2—32. 14 αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν,
ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσ-
ένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσ-
4,14.37. 15 έταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. διήρχετο 36
δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο 34,1
ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ἀπὸ τῶν
Mc 1,35. 16 ἀσθενειῶν αὐτῶν· αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς 35,
ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

---

7 RW *ηλθον* *9 η* : ℋ *ων* *10* H—*ο* *10* s h^r *ησαν δε κοινωνοι αυτου Ιακωβος και Ιωανης υιοι Ζεβεδαιου· ο δε ειπεν αυτοις Δευτε και μη γινεσθε αλιεις ιχθυων, ποιησω γαρ υμας αλιεις ανθρωπων· οι δε ακουσαντες παντα κατελειψαν επι της γης και ηκολουθησαν αυτω* *13 λεγ.* : T *ειπων* *14 εις μαρτ. αυτ.* : h^r ⊣ *ινα εις μαρτυριον ην* (i. e. *ᾖ*) *υμιν τουτο* ⊢

---

7 βοηθειν *8 λεγ.* : + *παρακαλω* *9* — *και π. τ. σ. αυτω* *12 ανηρ λεπρος* | *επεσεν* et — *εδεηθ. αυτου* *13 η . . . αυτου* : *εκαθαρισθη* *14* fin + *ο δε εξελθων ηρξατο κηρυσσειν και διαφημιζειν τον λογον ωστε μηκετι δυνασθαι αυτον φανερως εις πολιν εισελθειν, αλλα εξω ην εν ερημοις τοποις και συνηρχοντο προς αυτον και ηλθεν παλιν εις Καφαρναουμ.*

adiuvarent eos. Et venerunt, et impleverunt
ambas naviculas, ita ut pene mergerentur.
31/10 Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad 8 Act 10,26.
genua Iesu, dicens: Exi a me, quia homo
peccator sum, Domine. Stupor enim circum- 9
dederat eum, et omnes, qui cum illo erant, in
captura piscium, quam ceperant: Similiter 10 Mt 13,47.
autem Iacobum, et Ioannem, filios Zebedaei,
32/2 qui erant socii Simonis. * Et ait ad Simonem
Iesus: Noli timere: ex hoc iam homines eris
capiens. Et subductis ad terram navibus, 11 Mt 19,27.
relictis omnibus secuti sunt eum.
33/2 Et factum est, cum esset in una civita- 12 12–16: Mt 8,1–4. Mc 1,40–45.
tum, et ecce vir plenus lepra, et videns Iesum,
et procidens in faciem, rogavit eum, dicens:
Domine, si vis, potes me mundare. Et exten- 13
dens manum, tetigit eum dicens: Volo: Mun-
dare. Et confestim lepra discessit ab illo.
et ipse praecepit illi ut nemini diceret: sed, 14 Lv 13,49; 14,2–32.
Vade, ostende te sacerdoti, et offer pro emun-
datione tua, sicut praecepit Moyses, in testi-
34/1 monium illis. Perambulabat autem magis 15
sermo de illo: et conveniebant turbae multae
ut audirent, et curarentur ab infirmitatibus
35/2 suis. Ipse autem secedebat in desertum. et 16 Mc 1,35.
orabat.

---

7 — pene
8 𝔊 > Domine q. h. p. sum
11 illum
13 illum | 𝔊 Iesus dicens
16 deserto

17–26: Mt 9,1–8. Mc 2,1–12.
17 Et factum est in una dierum, et ipse 36/2
sedebat docens. Et erant Pharisaei sedentes,
et legis doctores, qui venerant ex omni
castello Galilaeae, et Iudaeae, et Ierusalem:
18 et virtus Domini erat ad sanandum eos. Et 37/1
ecce viri portantes in lecto hominem, qui erat
paralyticus: et quaerebant eum inferre, et
19 ponere ante eum. Et non invenientes qua
parte illum inferrent prae turba, ascenderunt
supra tectum, et per tegulas summiserunt
20 eum cum lecto in medium ante Iesum. Quo-
7,49. rum fidem ut vidit, dixit: Homo remittuntur
Is 43,25; 55,7. J 5,12. 21 tibi peccata tua. Et coeperunt cogitare Scri-
Ps 130,4. bae, et Pharisaei, dicentes: Quis est hic, qui
loquitur blasphemias? Quis potest dimittere
22 peccata, nisi solus Deus? Ut cognovit autem
Iesus cogitationes eorum, respondens, dixit
ad illos: Quid cogitatis in cordibus vestris?
23 Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi
24 peccata: an dicere: Surge, et ambula? Ut
autem sciatis quia Filius hominis habet po-
testatem in terra dimittendi peccata, (ait
paralytico) Tibi dico, surge, tolle lectum
25 tuum, et vade in domum tuam. Et confestim
consurgens coram illis, tulit lectum, in quo
iacebat: et abiit in domum suam, magnificans
26 Deum. Et stupor apprehendit omnes, et
magnificabant Deum. Et repleti sunt timore,
dicentes: Quia vidimus mirabilia hodie.

---

17 > erat domini
19 eum] illum
22 𝕾 cogit. mala
24 > pot. habet | dimittere
25 surgens | — lectum

Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν 17 17–26: Mt 9,1–8. Mc 2,1–12.
διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομο-
διδάσκαλοι οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης 6,19; 8,46.
τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἰερουσαλήμ· καὶ
δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτόν. καὶ ἰδοὺ 18 19,3.
ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παρα-
λελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι
ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ μὴ εὑρόντες ποίας εἰσενέγ- 19
κωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ
δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ
κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. καὶ 20
ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν· ἄνθρωπε, ἀφέωνταί
σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι 21 7,49. Is 43,25; 55,7.
οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες· τίς J 5,12.
ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται Ps 130,4.
ἁμαρτίας ἀφεῖναι εἰ μὴ μόνος ὁ θεός; ἐπιγνοὺς 22
δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς
εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρ-
δίαις ὑμῶν; [1]τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ἀφέωνταί 23 J 5,36; 11,42.
σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ περι-
πάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 24 J 3,35; 17,2.
ἐξουσίαν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἶπεν
τῷ παραλελυμένῳ· σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἄρας τὸ
κλινίδιόν σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ 25 J 5,8 s.
παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ᾽ ὃ
κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων
τὸν θεόν. καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ 26
ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέ-
γοντες ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον.

---

18 θειναι : [H]W+ *αυτον*   *19 του Ιησου* : W *παντων*
24 h *παραλυτικω*   *26* H *ειδαμεν*

---

17 ημερων αυτου διδασκοντος συνελθειν τους Φαρισ. κ. νομοδιδασκαλους ησαν δε συνεληλυθοτες | — *και Ιερ. . . . ην* *19 ανεβησαν . . . και αποστεγασαντες τους κεραμους οπου ην καθ. τον κραβαττον συν τ. παραλυτικω* *21 εν ταις καρδιαις αυτων λεγοντες* *22* fin + *πονηρα* *24 τον κραβαττον* *25 εφ ο κατ.* : *την κλινην* *26* — *και εκστ. . . . θεον* ***D**a*

27–32: Mt 9,9–13. 27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἐθεάσατο τελώνην 14
Mc 2,13–17. ὀνόματι Λευεὶν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ 38
28 εἶπεν αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ καταλιπὼν πάντα
15,1. 29 ἀναστὰς ἠκολούθει αὐτῷ. Καὶ ἐποίησεν δοχὴν 39
μεγάλην Λευεὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν
ὄχλος πολὺς τελωνῶν καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν
15,2; 19,7. 30 κατακείμενοι. καὶ ἐγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ
γραμματεῖς αὐτῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέ-
γοντες· διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν
4,23. 31 ἐσθίετε καὶ πίνετε; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 40
πρὸς αὐτούς· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες
32 ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι
33–39: Mt 9,14–17. 33 δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Οἱ δὲ 39
Mc 2,18–22. εἶπαν πρὸς αὐτόν· οἱ μαθηταὶ Ἰωάνου νηστεύουσιν
11,1. πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν
34 Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν. ὁ
J 3,29. δὲ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· μὴ δύνασθε τοὺς
υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν
17,22. J 16,20. 35 ἐστιν, ποιῆσαι νηστεῦσαι; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι,
καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε
36 νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Ἔλεγεν
δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς ὅτι οὐδεὶς ἐπί-
βλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας ἐπιβάλλει ἐπὶ
ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίσει
καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα τὸ
Job 32,19. 37 ἀπὸ τοῦ καινοῦ. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον
εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ οἶνος
ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ
38 οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς

29 αυτων : h *αυτου* *31* H [ο] *34* W *νηστευειν* *38* W *αλλ*

27 και ελθων παλιν παρα την θαλασσαν τον επακολουθουντα αυτω οχλον εδιδασκεν και παραγων ειδεν Λευει τον του Αλφαιου καθημενον etc *29 Λευει | οι ησ. μετ αυτ. κατ.* : *ανακειμενων* *30* — *και αμαρτωλ.* *33 οι δε μαθ. σου ουδεν τουτων ποιουσιν* *34 μη δυνανται οι υιοι τ. ν. εφ οσον εχουσιν τον νυμφιον μεθ εαυτων νηστευειν* *37 τους ασκ.* : + *τους παλαιους*

38/7 Et post haec exiit, et vidit publicanum 27 27–32: Mt 9,9–13.
nomine Levi, sedentem ad Telonium, et ait Mc 2,13–17.
illi: Sequere me. Et relictis omnibus, surgens 28
39/2 secutus est eum. et fecit ei convivium 29 15,1.
magnum Levi in domo sua: et erat turba
multa publicanorum, et aliorum, qui cum illis
erant discumbentes. Et murmurabant Phari- 30
saei, et Scribae eorum dicentes ad discipulos
eius: Quare cum publicanis, et peccatoribus
40/2 manducatis, et bibitis? Et respondens Iesus, 31
dixit ad illos: Non egent qui sani sunt me-
dico, sed qui male habent. Non veni vocare 32
iustos, sed peccatores ad poenitentiam. At 33 33–39: Mt 9,14–17
illi dixerunt ad eum: Quare discipuli Ioannis Mc 2,18–22
ieiunant frequenter, et obsecrationes faciunt,
similiter et Pharisaeorum: tui autem edunt,
et bibunt? Quibus ipse ait: Numquid potestis 34
filios sponsi, dum cum illis est sponsus, facere
ieiunare? Venient autem dies: cum ablatus 35
fuerit ab illis sponsus, tunc ieiunabunt in illis
diebus. Dicebat autem et similitudinem ad 36
illos: Quia nemo commissuram a novo vesti-
mento immittit in vestimentum vetus: alio-
quin et novum rumpit, et veteri non convenit
commissura a novo. Et nemo mittit vinum 37
novum in utres veteres: alioquin rumpet
vinum novum utres, et ipsum effundetur, et
utres peribunt. sed vinum novum in utres 38

---

27 teloneum
32 in paenit. *35* dies, cum ... sponsus:
36 > vestim. novo

novos mittendum est. et utraque conser-
39 vantur. Et nemo bibens vetus, statim vult
novum, dicit enim: Vetus melius est.

1–5: Mt 12,1–8. 6 Factum est autem in sabbato secundo, 41/2
Mc 2,23–28. primo, cum transiret per sata, vellebant disci-
Dt 23,26. puli eius spicas, et manducabant confricantes
J 5,10. 2 manibus. Quidam autem Pharisaeorum, dice-
bant illis: Quid facitis quod non licet in sab-
1 Sm 21,7. 3 batis? Et respondens Iesus ad eos, dixit:
Nec hoc legistis quod fecit David, cum
Lv 24,9. 4 esurisset ipse, et qui cum illo erant? quo-
modo intravit in domum Dei, et panes pro-
positionis sumpsit, et manducavit, et dedit
his, qui cum ipso erant: quos non licet man-
5 ducare nisi tantum sacerdotibus? Et dicebat 42/2
illis: Quia Dominus est Filius hominis, etiam
sabbati.

6–11: Mt 12,9–14. 6 Factum est autem et in alio sabbato, ut
Mc 3,1–6. intraret in synagogam, et doceret. Et erat
ibi homo, et manus eius dextra erat arida.
14,1. 7 Observabant autem Scribae, et Pharisaei si
in sabbato curaret: ut invenirent unde ac-
8 cusarent eum. Ipse vero sciebat cogita-
tiones eorum: et ait homini, qui habebat
manum aridam: Surge, et sta in medium.
9 Et surgens stetit. ¦ Ait autem ad illos Iesus:

6,*1* 𝔖 secundo primo 𝔐 secundoprimo
3 illo] eo
7 — in | inven. accusare illum

καινοὺς βλητέον. καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν θέλει 39
νέον· λέγει γάρ· ὁ παλαιὸς χρηστός ἐστιν.
40 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ διαπορεύεσθαι αὐ- 6 1–5: Mt 12,1–8. Mc 2,23–28.
1,2 τὸν διὰ σπορίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ καὶ ἤσθιον τοὺς στάχυας ψώχοντες ταῖς χερσίν. Dt 23,26.
τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπαν· τί ποιεῖτε ὃ οὐκ 2 J 5,10.
ἔξεστιν τοῖς σάββασιν; καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐ- 3 1 Sm 21,7.
τοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίη-
σεν Δαυεὶδ ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐ-
τοῦ ὄντες; ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ 4 Lv 24,9.
καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως λαβὼν ἔφαγεν καὶ
ἔδωκεν τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν
εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· 5
κύριός ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
41 Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν 6 6–11: Mt 12,9–14. Mc 3,1–6.
2,2 εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἄν-
θρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά·
παρετηροῦντο δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ 7 14,1.
Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα εὕρωσιν
κατηγορεῖν αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογι- 8
σμοὺς αὐτῶν, εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ τῷ ξηρὰν ἔχοντι
τὴν χεῖρα· ἔγειρε καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον· καὶ
ἀναστὰς ἔστη. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· 9

---

39 [H] | 𝔎— *και* 6,*1* *εν σαββατω* : ⊣h[r1]⊢[R]T+ *δευτεροπρωτω* h[r2] mane | RT *αυτ. τους σταχυας και ησθιον ψ.* *2* RT *ειπον* | *εξεστιν* : T+ *ποιειν* *3* H [*ο*] | T *ο Ιησ. προς αυτ. ειπεν* | HR *οτε* | HR— *οντες* *4* H [*ως*] | T *ελαβεν και εφ.* | *εδωκεν* : T+ *και* *5* *αυτοις* : RT+ *οτι* | hRT *εστιν ο υιος τ. ανθρ. και του σαββ.* | h[r] tot. vers. post v. 10; hic: *Τη αυτη ημερα θεασαμενος τινα εργαζομενον τω σαββατω ειπεν αυτω Ανθρωπε, ει μεν οιδας τι ποιεις, μακαριος ει· ει δε μη οιδας, επικαταρατος και παραβατης ει του νομου.* *7* *αυτον* : [R]—T | hW *θεραπευσει* *9* H [*ο*]

---

38 βαλλουσιν και αμφοτεροι τηρουνται **D**(*ς*) *39 ευθεως θελει* **Aς** | *χρηστοτερος* **Aς** 6,*1 οι δε μαθ. αυτ. ηρξαντο τιλλειν* *2 ιδε, τι ποιουσιν οι μαθ. σου τοις σαββ. ο ουκ εξ.* *3 ουδεποτε* *6 και εισελθοντος αυτου παλιν εις την συναγωγην σαββατω, εν η ην ανθρ. ξηραν εχων την χειρα* *7 κατηγοριαν* **Amς** *8 ηδει ... ειπ. δε : γινωσκων ... λεγει* | *εσταθη*

ἐπερωτῶ ὑμᾶς εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθο-
ποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι;
10 *καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς εἶπεν αὐτῷ·*
ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπε-
11 *κατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν*
ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους τί ἂν
ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.
12–16: Mc 3,13–19. 12 *Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν* 42
αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν δια- 43
Mt 10,2–4. J 6,70. Act 1,13. 13 *νυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. καὶ ὅτε* 1
ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, 44
καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀπο-
14 *στόλους ὠνόμασεν, ⸋ Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασεν*
Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ
Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην, καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθο-
15 *λομαῖον, ⸋ καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν, [καὶ] Ἰάκωβον*
Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτήν,
16 *⸋ καὶ Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς*
17–19: Mt 4,23–5,1. Mc 3,7–12. 17 *ἐγένετο προδότης, καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν ἔστη* 45
ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος πολὺς μαθητῶν
J 6,60.66. *αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης*
τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἰερουσαλὴμ καὶ τῆς παραλίου
18 *Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ*
ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ ἐνοχλού-
μενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο·
5,17; 8,46. Mc 3,10. 19 *καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτουν ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι*
δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας.

---

9 H *υμας, ει* | T *απολεσαι.* *15* [*και*] : T—W | H *Ἀλφαιου* *17 Ιερουσ.* : h[r1]+ *και Πιραιας* (? *Περαιας*) [ie] et trans fretum *18* H *ηλθαν* *19* W *εξηρχετο,*

---

9 αποκτειναι ***Apl*** | fin + *οι δε εσιωπων* ***Da*** *10 αυτ. παντ. εν οργη* ***Da*** | *και εξετεινεν* **א*D*** | *αυτου* : *ως και η αλλη* ***D***(ϛ) *11 διελογιζοντο πρ. αλληλ. πως απολεσωσιν αυτον* *12* — *του θεου* *13 εφωνησεν* | *εκαλεσεν* *14 πρωτον Σιμ. ον και Πετρον επωνομασεν* | *Ιωανην τον αδελφον αυτου, ους επωνομασεν βοανηργες ο εστιν υιοι βροντης* *15 Θωμαν τον επικαλουμενον Διδυμον* *17.18 κ. Ιερουσ. . . . ηλθον* : *και αλλων πολεων εληλυθοτων* *18* fin + *απαντες* ***69***

Interrogo vos si licet sabbatis benefacere, an
male: animam salvam facere, an perdere?
Et circumspectis omnibus dixit homini: Ex- 10
tende manum tuam. Et extendit: et restituta
est manus eius. Ipsi autem repleti sunt in- 11
sipientia, et colloquebantur ad invicem, quid-
nam facerent Iesu.
43/2 Factum est autem in illis diebus, exiit 12 12–16: Mc 3,13–19.
in montem orare, et erat pernoctans in ora-
44/2 tione Dei. Et cum dies factus esset, vocavit 13 Mt 10,2–4. J 6,70. Act 1,13.
discipulos suos: et elegit duodecim ex ipsis
(quos et Apostolos nominavit) ¹Simonem, quem 14
cognominavit Petrum, et Andream fratrem
eius, Iacobum, et Ioannem, Philippum, et
Bartholomaeum, ¹ Matthaeum, et Thomam, 15
Iacobum Alphaei, et Simonem, qui vocatur
zelotes, ¹et Iudam Iacobi, et Iudam Iscariotem, 16
45/1 qui fuit proditor. Et descendens cum illis, 17 17–19: Mt 4,23–5,1. Mc 3,7–12.
stetit in loco campestri, et turba discipulorum
eius, et multitudo copiosa plebis ab omni
Iudaea, et Ierusalem, et maritima, et Tyri, et
Sidonis, ¹ qui venerant ut audirent eum, et 18
sanarentur a languoribus suis. Et qui vexa-
bantur a spiritibus immundis, curabantur.
Et omnis turba quaerebat eum tangere: 19 5,17; 8,46. Mc 3,10.
quia virtus de illo exibat, et sanabat omnes.

---

9 sabbato bene facere
11 𝕾 de Iesu
14 bartholomeum
15 mattheum | alphei
16 — et 1° | scarioth
18 venerunt
19 quaerebant | exiebat

20–23: Mt 5,3.4.6.11.12. 20 Et ipse elevatis oculis in discipulos suos, 46/5
dicebat:
Beati pauperes: quia vestrum est regnum
Dei.
Ap 7,16.17. 21 Beati, qui nunc esuritis: quia saturabimini. 47/5
Ps 126,5.6. Is 61,3. *Beati, qui nunc fletis: quia ridebitis. 48/5
J 15,19; 16,2. 22 Beati eritis cum vos oderint homines, et 49/5
cum separaverint vos, et exprobraverint, et
eiecerint nomen vestrum tamquam malum
23 propter Filium hominis. Gaudete in illa die,
et exultate: ecce enim merces vestra multa
est in caelo: secundum haec enim faciebant
Prophetis patres eorum.
Jc 5,1. L 2,25. 24 Verumtamen vae vobis divitibus, quia 50/10
habetis consolationem vestram.
Is 5,22. 25 Vae vobis, qui saturati estis: quia esurietis. 51/10
Vae vobis, qui ridetis nunc: quia lugebitis
et flebitis.
Jc 4,4. Mch 2,11. 26 Vae cum benedixerint vobis homines: se-
cundum haec enim faciebant pseudoprophetis
27–36: Mt 5,39–48. 27 patres eorum. Sed vobis dico, qui auditis: 52/5
Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui
28 oderunt vos. Benedicite maledicentibus vobis,
29 et orate pro calumniantibus vos. Et qui te 53/5
percutit in maxillam, praebe et alteram. Et
ab eo, qui aufert tibi vestimentum, etiam
30 tunicam noli prohibere. Omni autem petenti
te, tribue: et qui aufert quae tua sunt, ne re-
Mt 7,12 31 petas. Et prout vultis ut faciant vobis homi- 54/5
32 nes, et vos facite illis similiter. Et si diligitis 55/5
eos, qui vos diligunt, quae vobis est gratia?

23 — est *24* ℭ93.98 verunt. | 𝔖 qui
26 bene vobis dixerint | 𝔖𝔚 omnes hom. | — enim | prophetis
27 > vos oderunt *28* — et
29 𝔖 max. unam | 𝔖 praebe illi

7 43 *Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς* 20 20—23: Mt 5,3.4.6.11.12.
46,5 *τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν·*
Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασι- Jac 2,5.
λεία τοῦ θεοῦ.
47,5 *μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε.* 21 Ap 7,16.17. Ps 126,5.6.
48,5 *μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε.* Is 61,3.
44 *μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρω-* 22 J 15,19; 16,2.
49,5 *ποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ*
ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ 23
καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς
ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς
προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.
50,10 *Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε* 24 Jc 5,1. 2,25.
τὴν παράκλησιν ὑμῶν.
45 *οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν, ὅτι πεινάσετε.* 25 Is 5,22. Jc 4,9.
οὐαί, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ
κλαύσετε.
51,10 *οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν πάντες οἱ* 26 Jc 4,4. Mch 2,11.
ἄνθρωποι· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδο-
52,5 *προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω* 27 27—36: Mt 5,39—48.
τοῖς ἀκούουσιν· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, κα-
46 *λῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, * εὐλογεῖτε τοὺς* 28
καταρωμένους ὑμᾶς, προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπη-
53,5 *ρεαζόντων ὑμᾶς. τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα* 29
πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου
47 *τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. παντὶ* 30
αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ
54,5 *μὴ ἀπαίτει. καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν* 31 Mt 7,12.
55,5 *ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. καὶ εἰ* 32 1 T 5,8.
ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις

20.21 W , *οι* *26* T *καλ. ειπωσιν υμας* W *υμ. καλ. ειπ.* | W— *οι πατ. αυτ.* *29 επι* : T *εις* *30 παντι* : R+ [*τω*] *31 ποιειτε* : hRT pr *και υμεις*

---

21 χορτασθησονται ℵ* | *γελασονται* Euseb. *25* — *νυν* 1° *ADϚ* *26* — *παντες* *Da* *28 περι* : *υπερ* *ADϚ* *29 τ. δεξιαν σιαγ.* ℵ*

ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐ-
33 *τοὺς ἀγαπῶσιν. καὶ γὰρ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς*
ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ
Lv 25,35.36. 34 *οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. καὶ ἐὰν δανί-*
σητε παρ᾽ ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις
ἐστίν; καὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα
Mt 5,45. 35 *ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς*
ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδὲν ἀπελ-
πίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς, καὶ
ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ
36 *τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. Γίνεσθε οἰκτίρ-* 48
37—49: Mt 7. 37 *μονες, καθὼς ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν. καὶ* 56,2
Mt 6,14. *μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· καὶ μὴ κατα-*
δικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε,
Mc 4,24. Mt 7,2. 38 *καὶ ἀπολυθήσεσθε· δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν·*
μέτρον καλὸν πεπιεσμένον σεσαλευμένον ὑπερεκχυν-
νόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· ᾧ γὰρ
Mt 15,14; 23,16.24. 39 *μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Εἶπεν* 57,5
δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς· μήτι δύναται τυφλὸς
τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον
Mt 10,24.25. J 15,20. 40 *ἐμπεσοῦνται; οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδά-* 49
σκαλον· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδά- 58,3
41 *σκαλος αὐτοῦ. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν* 59,5
τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν
42 *ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; πῶς δύνασαι*
λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ
κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ
ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἔκβαλε
πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε
διαβλέψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ

---

33 γαρ : [H]—R | *και 2⁰* : R+ [*γαρ*] *34* W *δανεισ. et δανειζ.* | *εστιν* : [H]—W *35* W *δανειζ.* | hT *μηδενα* *38* h *μετρηθησεται* *42 σου 3⁰ 4⁰* : HT *σοῦ*

---

34 — τα ισα *37 και ου : ινα 1⁰ A Da 2⁰ Da* *39 οδαγειν* *42 — αδελφε | και ιδου η δοκ. εν τω σω οφθ. υποκειται*

nam et peccatores diligentes se diligunt. Et 33
si benefeceritis his, qui vobis benefaciunt;
quae vobis est gratia? siquidem et peccatores
hoc faciunt. Et si mutuum dederitis his, a 34 Lv 25,35.36.
quibus speratis recipere; quae gratia est
vobis? nam et peccatores peccatoribus foene-
rantur, ut recipiant aequalia. Verumtamen 35
diligite inimicos vestros: benefacite, et mu-
tuum date, nihil inde sperantes: et erit merces
vestra multa, et eritis filii Altissimi, quia ipse
benignus est super ingratos et malos. Estote 36
ergo misericordes sicut et Pater vester miseri-
56/2 cors est. Nolite iudicare, et non iudicabimini: 37 37–49: Mt 7.
nolite condemnare, et non condemnabimini. Mt 6,14.
Dimittite, et dimittemini. | Date, et dabitur 38 Mc 4,24.
vobis: mensuram bonam, et confertam, et
coagitatam, et supereffluentem dabunt in
sinum vestrum. Eadem quippe mensura, qua
57/5 mensi fueritis, remetietur vobis. Dicebat 39 Mt 15,14; 23,16.24.
autem illis et similitudinem: Numquid potest
caecus caecum ducere? nonne ambo in fo-
58/3 veam cadunt? Non est discipulus super 40 Mt 10,24.25. J 15,20.
magistrum: perfectus autem omnis erit, si
59/5 sit sicut magister eius. Quid autem vides 41
festucam in oculo fratris tui, trabem autem,
quae in oculo tuo est, non consideras? Aut 42
quomodo potes dicere fratri tuo: Frater
sine eiiciam festucam de oculo tuo: ipse in
oculo tuo trabem non videns? Hypocrita
eiice primum trabem de oculo tuo: et tunc
perspicies ut educas festucam de oculo

35 et bene facite
38 — et 2°
39 cadent
40 — si sit
42 aut] et

43 fratris tui. Non est enim arbor bona, quae 60/5
facit fructus malos: neque arbor mala, faciens
44 fructum bonum. Unaquaeque enim arbor de
fructu suo cognoscitur. * Neque enim de spi- 61/5
nis colligunt ficus: neque de rubo vindemiant
Mt 12,34.35. 45 uvam. Bonus homo de bono thesauro cordis 62/5
sui profert bonum: et malus homo de malo
thesauro profert malum. Ex abundantia enim
Ml 1,6. Mt 7,21. 46 cordis os loquitur. Quid autem vocatis 63/3
me Domine, Domine: et non facitis quae
47 dico? Omnis, qui venit ad me, et audit 64/5
sermones meos, et facit eos: ostendam vobis
48 cui similis sit: similis est homini aedificanti
domum, qui fodit in altum, et posuit funda-
mentum super petram. inundatione autem
facta, illisum est flumen domui illi, et non
potuit eam movere: fundata enim erat super
49 petram. Qui autem audit, et non facit: si-
milis est homini aedificanti domum suam
super terram sine fundamento: in quam illi-
sus est fluvius, et continuo cecidit: et facta
1–10: Mt 8,5–13. 7 est ruina domus illius magna. Cum autem 65/3
implesset omnia verba sua in aures plebis,
intravit Capharnaum.
J 4,47. 2 Centurionis autem cuiusdam servus
male habens, erat moriturus: qui illi erat
3 pretiosus. Et cum audisset de Iesu, misit
ad eum seniores Iudaeorum, rogans eum ut
4 veniret, et salvaret servum eius. At illi cum
venissent ad Iesum, rogabant eum solicite,

---

45 — thesauro 2°
48 fundamenta | SW supra *bis*, *it 49.*
49 audivit . . . fecit
7,*3* S sanaret

,5 ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν. Οὐ γάρ ἐστιν δένδρον 43
καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν, οὐδὲ πάλιν δένδρον
σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. ἕκαστον γὰρ δένδρον 44
,5 ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· * οὐ γὰρ ἐξ ἀκαν-
θῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου σταφυλὴν
,5 τρυγῶσιν. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ 45 Mt 12,34.35.
θησαυροῦ τῆς καρδίας προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ
ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ προφέρει τὸ πονηρόν·
ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα
,8 αὐτοῦ. Τί δέ με καλεῖτε· κύριε κύριε, καὶ οὐ 46 Ml 1,6. Mt 7,21.
50 ποιεῖτε ἃ λέγω; Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός με 47
,5 καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς,
ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος. ὅμοιός ἐστιν 48
ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ
ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν·
πλημμύρης δὲ γενομένης προσέρηξεν ὁ ποταμὸς
τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτὴν
διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομῆσθαι αὐτήν. ὁ δὲ ἀκούσας 49
καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδο-
μήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ᾗ
προσέρηξεν ὁ ποταμός, καὶ εὐθὺς συνέπεσεν, καὶ
ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.
51 Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς 7 1–10:
,8 τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναούμ. Mt 8,5–13.
Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων 2 J 4,46.
ἤμελλεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ἀκούσας 3
δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρε-
σβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν
διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. οἱ δὲ παραγενόμενοι 4
πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως,

---

43 H γὰρ ἔστιν *46* a : hW o *7,1* h Επει δε *4* παρεκαλ. : T ηρωτων

---

43 καρπους σαπρους | καρπους καλους 48 δια . . . αυτην : τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν **AD𝔖** *49 — ευθυς* **7,1** *και εγενετο οτε ετελεσεν ταυτα τα ρηματα λαλων ηλθεν 2 παις 3 παιδα* **47**ev

Act 10,2; 27,3. 5 *λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξῃ τοῦτο· ἀγαπᾷ*
γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς
15,20. 6 *ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν*
αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ
τῆς οἰκίας, ἔπεμψεν φίλους ὁ ἑκατοντάρχης λέγων
αὐτῷ· κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ ἱκανός εἰμι ἵνα
7 *ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν*
ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ
8 *ἰαθήτω ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι*
ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρα-
τιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύε-
ται, καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ
18,8. Jr 5,3. 9 *μου· ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ταῦτα*
ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκο-
λουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν· λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν
10 *τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. καὶ ὑποστρέ-* 66
ψαντες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες εὗρον τὸν
11 *δοῦλον ὑγιαίνοντα. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑξῆς* 1
ἐπορεύθη εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν, καὶ συνε- 67
πορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὄχλος
8,42; 9,38. 1 Rg 17,17. 12 *πολύς. ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ*
ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς μονογενὴς υἱὸς τῇ
μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς
10,33. 13 *πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ*
κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ·
14 *μὴ κλαῖε. καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ, οἱ*
δὲ βαστάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπεν· νεανίσκε, σοὶ
1 Rg 17,23. 2 Rg 4,36. 15 *λέγω, ἐγέρθητι. καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ*
ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

---

6 **T** — *απο* | *επεμψ.* : **R**+ [*προς αυτον*] | **R** *εκατονταρχος* | **T**— *αυτω* *11 τω* : **hT** *τη* | *αυτου* : **T**+ *ικανοι* *12 αὐτη* : **H** *αὐτὴ* *13* **T** *επ αυτην* *14 νεανισκε* : **h**r+ ⊣ *νεανισκε* ⊢ *15* **h** *εκαθισεν*

---

6 εποϱ. δε μετ αυτων ο Ιησ. *7 — διο . . . ελθειν* | *ιαθησεται* *ℵpl϶* *9 αμην λεγω* ***Da*** | *ουδεποτε τοσ. πιστ. ευϱ. εν τω Ισϱ.* *10 τον ασθενουντα δουλον* ***ACpl϶*** *12 κ. πολυς οχλος τ. πολ. συνεληλυθει αυτη* *13 κυϱ. : Ιησους*

dicentes ei: Quia dignus est ut hoc illi
praestes. diligit enim gentem nostram: et 5
synagogam ipse aedificavit nobis. Iesus 6 15,20.
autem ibat cum illis. Et cum iam non longe
esset a domo, misit ad eum Centurio amicos,
dicens: Domine noli vexari: Non enim sum
dignus ut sub tectum meum intres. propter 7
quod et meipsum non sum dignum arbitratus
ut venirem ad te: sed dic verbo, et sanabitur
puer meus. nam et ego homo sum sub po- 8
testate constitutus, habens sub me milites:
et dico huic vade, et vadit: et alii veni, et
venit: et servo meo, fac hoc, et facit. Quo 9 18,8. Jr 5,3.
audito Iesus miratus est: et conversus se-
quentibus se turbis, dixit: Amen dico vobis,
66/6 nec in Israel tantam fidem inveni. Et reversi, 10
qui missi fuerant domum, invenerunt servum,
67/10 qui languerat, sanum. Et factum est: 11
deinceps ibat in civitatem, quae vocatur
Naim: et ibant cum eo discipuli eius, et
turba copiosa. Cum autem appropinquaret 12 8,42.
portae civitatis, ecce defunctus efferebatur 1 Rg 17,17.
filius unicus matris suae: et haec vidua
erat: et turba civitatis multa cum illa.
Quam cum vidisset Dominus, misericordia 13
motus super eam, dixit illi: Noli flere. Et 14
accessit, et tetigit loculum. (Hi autem, qui
portabant, steterunt) Et ait: Adolescens, tibi
dico, surge. Et resedit qui erat mortuus, 15 1 Rg 17,23.
et coepit loqui. Et dedit illum matri suae. 2 Rg 4,36.

---

6 > dignus sum
8 𝕾𝖂 alio
11 𝕾 ibat Iesus | eo] illo
12 et ecce | matri
13 ea

1,68; 19,44. 16 Accepit autem omnes timor: et magnificabant
Deum, dicentes: Quia propheta magnus sur-
rexit in nobis: et quia Deus visitavit plebem
17 suam. Et exiit hic sermo in universam Iu- 68/10
daeam de eo, et in omnem circà regionem.
18–35: Mt 11,2–19. 18 Et nunciaverunt Ioanni discipuli eius de 69/5
omnibus his. Et convocavit duos de disci-
Ps 40,8; 118,26. 19 pulis suis Ioannes, ' et misit ad Iesum, dicens:
Ml 3,1. Dn 9,26. Tu es qui venturus es, an alium expectamus?
20 Cum autem venissent ad eum viri, dixerunt:
Ioannes Baptista misit nos ad te dicens: Tu
es, qui venturus es, an alium expectamus?
21 (in ipsa autem hora multos curavit a languo-
ribus, et plagis, et spiritibus malis, et caecis
Is 35,5; 61,1. 22 multis donavit visum.) Et respondens, dixit
illis: Euntes renunciate Ioanni quae audistis,
et vidistis: Quia caeci vident, claudi ambu-
lant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui
23 resurgunt, pauperes evangelizantur: et beatus
est quicumque non fuerit scandalizatus in
Jr 1,18. 24 me. Et cum discessissent nuncii Ioannis,
coepit de Ioanne dicere ad turbas: Quid
existis in desertum videre? arundinem vento
Mt 3,4. 25 agitatam? Sed quid existis videre? ho-
minem mollibus vestimentis indutum? Ecce
qui in veste pretiosa sunt et deliciis, in do-
1,76. 26 mibus regum sunt. Sed quid existis vi-
dere? prophetam? Utique dico vobis, et

---

17 — in 2º
(*18* 𝕮 *inc. v. 19* Et convocavit)
19 Ies.] dominum
21 > cur. multos
22 nuntiate | > vid. et aud.
24 > dic. de ioh. | videre harund. vento moveri?

ἔλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν 16 1,68; 19,44.
λέγοντες ὅτι προφήτης μέγας ἠγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ Mt 15,31.
,10 ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ 17
ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ
αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ.
53 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάνει οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 18 18—35: Mt 11,2—19.
9,5 περὶ πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο
τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάνης ¹ ἔπεμψεν 19 Ps 40,8; 118,26.
πρὸς τὸν κύριον λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον Ml 3,1. Dn 9,26.
προσδοκῶμεν; παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ 20
ἄνδρες εἶπαν· Ἰωάνης ὁ βαπτιστὴς ἀπέστειλεν
ἡμᾶς πρὸς σὲ λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον
προσδοκῶμεν; ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν 21
πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων
πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο βλέπειν.
καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγ- 22 Is 35,5; 61.1.
γείλατε Ἰωάνει ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε· **τυφλοὶ**
ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθα-
ρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται,
πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν 23
54 μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Ἀπελθόντων δὲ τῶν 24 Jr 1,18.
ἀγγέλων Ἰωάνου ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους 1,17.
περὶ Ἰωάνου· τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεά-
σασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ¹ ἀλλὰ 25 Mt 3,4.
τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις
ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ
τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ἀλλὰ 26 1,76.
τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ

---

16 hT *απαντας* *19* *αλλ.* : H *ετερον* *20* RT *απεσταλκεν* | *αλλ.* : h *ετερον* *22* *τυφλοι* : T pr *οτι* | *και* 3° : [R]—T *24.25.26* T *εξεληλυθατε* *26* HR *ναί,*

---

16 fin + *εις αγαθον Ma* *18* *Και ... τουτων : εν οις και μεχρι Ιωανου του βαπτιστου ος ει — ο Ιω.* *21* *εθεραπευεν* | *τυφλους εποιει βλεπ.* *22* *πορ. ειπατε Ιωανη α ειδον υμων οι οφθαλμοι και α ηκουσαν υμων τα ωτα* *25* *διαγοντες Da*

Ex 23,20. 27 περισσότερον προφήτου. οὗτός ἐστιν περὶ οὗ 70
Ml 3,1. γέγραπται·
ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
ώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.
1,15. 28 λέγω ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Ἰωάνου 71
οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
3,7.12. 29 θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστιν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας 72
Mt 21,32. καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες
Act 13,46. 30 τὸ βάπτισμα Ἰωάνου· οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νο-
μικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς,
31 μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. Τίνι οὖν ὁμοιώσω 51
τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίνι εἰσὶν 73
32 ὅμοιοι; ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθη-
μένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις ἃ λέγει·
ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε.
1,15. J 10,20. 33 ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάνης ὁ βαπτιστὴς μὴ ἐσθίων
ἄρτον μήτε πίνων οἶνον, καὶ λέγετε· δαιμόνιον
15,2. 34 ἔχει. ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ
πίνων, καὶ λέγετε· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
35 οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ
ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς.
11,37. 36 Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ 21
μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρι- 74
37 σαίου κατεκλίθη. καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἥτις ἦν ἐν τῇ
πόλει ἁμαρτωλός, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται
ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον
Mt 26,7–13. 38 μύρου [1] καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ
J 12,3–8. κλαίουσα, τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας

---

28 γυναικ. : T+ *προφητης* | H *οὐδείς ἔστιν* *28—30* H *ἐστίν. — Και . . . αυτου. —* *32 α λεγει* : RT *λεγοντες* *33* HR *εσθων* | T *μηδε* *34* H *εσθων* *35* hT *απο τ. τεκν. αυτ. παντ.*

26 fin + (28) οτι ουδεις μειζων εν γενν. γυν. προφητης Ιωανου του βαπτιστου 27 — εμπροσθ. σου 28 αμην λεγω ℵ*al* | *λεγω δε υμιν οτι ο μικροτ. αυτου 33 — αρτον et — οινον 35 — παντων* D*a* | *εργων* ℵ *38 εβρεξε*

70/2 plusquam Prophetam: hic est, de quo 27 Mi 3,1.
scriptum est:

Ecce mitto angelum meum ante faciem
tuam,
qui praeparabit viam tuam ante te.

71/5 Dico enim vobis: Maior inter natos mulierum 28 1,15.
propheta Ioanne Baptista nemo est. qui
autem minor est in regno Dei, maior est illo.
72/10 Et omnis populus audiens et publicani, iusti- 29 3,7.12.
ficaverunt Deum, baptizati baptismo Ioannis. Mt 21,32.
Pharisaei autem, et legis periti consilium Dei 30 Act 13,46.
spreverunt in semetipsos, non baptizati ab
73/5 eo. Ait autem Dominus: Cui ergo similes 31
dicam homines generationis huius? et cui
similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus 32
in foro, et loquentibus adinvicem, et dicen-
tibus:

Cantavimus vobis tibiis, et non saltastis:
lamentavimus, et non plorastis.

Venit enim Ioannes Baptista, neque mandu- 33
cans panem, neque bibens vinum, et dicitis:
Daemonium habet. Venit Filius hominis man- 34 15,2.
ducans, et bibens, et dicitis: Ecce homo de-
vorator, et bibens vinum, amicus publicano-
rum, et peccatorum. Et iustificata est sapientia 35
ab omnibus filiis suis.

74/1 Rogabat autem illum quidam de Phari- 36 11,37.
saeis ut manducaret cum illo. Et ingressus
domum Pharisaei discubuit. Et ecce mulier, 37
quae erat in civitate peccatrix, ut cognovit
quòd accubuisset in domo Pharisaei, attulit
alabastrum unguenti: et stans retro secus 38 Mt 26,7–13.
pedes eius, lacrymis coepit rigare pedes J 12,3–8.

---

31 — ait aut. dom.
37 𝔊 quod Iesus | accubuit

eius, et capillis capitis sui tergebat, et oscu-
labatur pedes eius, et unguento ungebat.
J 4,19. 39 Videns autem Pharisaeus, qui vocaverat eum,
ait intra se dicens: Hic si esset propheta,
sciret utique, quae, et qualis est mulier, quae
40 tangit eum: quia peccatrix est. Et respon-
dens Iesus, dixit ad illum: Simon, habeo tibi
aliquid dicere. At ille ait: Magister, dic.
41 Duo debitores erant cuidam foeneratori: unus
debebat denarios quingentos, et alius quinqua-
42 ginta. Non habentibus illis unde redderent,
donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit?
43 Respondens Simon dixit: Aestimo quia is, cui
plus donavit. At ille dixit ei: Recte iudicasti.
Gn 18,4. 44 Et conversus ad mulierem, dixit Simoni: Vides
hanc mulierem? Intravi in domum tuam, aquam
pedibus meis non dedisti: haec autem lacry-
mis rigavit pedes meos, et capillis suis tersit.
R 16,16. 45 Osculum mihi non dedisti: haec autem ex
quo intravit, non cessavit osculari pedes meos.
46 Oleo caput meum non unxisti: haec autem
47 unguento unxit pedes meos. Propter quod
dico tibi: Remittuntur ei peccata multa, quo-
niam dilexit multum. Cui autem minus di-
5,20.21. 48 mittitur, minus diligit. Dixit autem ad illam:
49 Remittuntur tibi peccata. Et coeperunt qui
simul accumbebant, dicere intra se: Quis est
8,48; 17,19; 18,42. 50 hic, qui etiam peccata dimittit? Dixit autem
ad mulierem: Fides tua te salvam fecit: vade
in pace.
4,43. 8 Et factum est deinceps, et ipse iter faciebat $\frac{75}{10}$
per civitates, et castella praedicans, et evangeli-

---

39 — est 1° *41* — et *42* diliget *44* 𝕲 — in
47 remittentur *48* 𝕲 pecc. tua
8,*1* civitatem et castellum

αὐτοῦ, καὶ ταῖς θριξὶν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέ-
μασσεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ
ἤλειφεν τῷ μύρῳ. ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας 39 J 4,19.
αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων· οὗτος εἰ ἦν προ-
φήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις
ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν. καὶ ἀπο- 40
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σίμων, ἔχω
σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ· διδάσκαλε, εἰπέ, φησίν. ' δύο 41
χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλεν
δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. μὴ 42 J 21,15.
ἐχόντων αὐτῶν ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο.
τίς οὖν αὐτῶν πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν; ' ἀποκριθεὶς 43 10,28.
Σίμων εἶπεν· ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρί-
σατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὀρθῶς ἔκρινας. ' καὶ 44 Gn 18,4.
στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη· βλέπεις
ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν,
ὕδωρ μοι ἐπὶ πόδας οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς
δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξὶν
αὐτῆς ἐξέμαξεν. φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη 45 R 16,16.
δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον οὐ διέλειπεν καταφιλοῦσά μου
τοὺς πόδας. ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· 46 Mt 26,7.
αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψεν τοὺς πόδας μου. οὗ χάριν 47
λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί,
ὅτι ἠγάπησεν πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον
ἀγαπᾷ. εἶπεν δὲ αὐτῇ· ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. 48 5,20.21.
καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· 49
τίς οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; εἶπεν 50 Mt 9,22. Mc 5,34; 10,52
δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· 8,48; 17,19; 18,42.
πορεύου εἰς εἰρήνην. 1 Sm 1,17.
57 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευεν 8 2 Sm 15,9.
75,10 κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζό-

---

38 T εξεμαξεν 39 προφητης : [H]W pr ο 41 H χρεοφιλεται | W δανειστη 44 μοι επι : hT μου επι τους 45 ℌR διελιπεν 46 T μου τους ποδ. 47 RT ου χαριν, (H 1898 —,) | T αυτης αι αμαρτ. | ολιγον 2º : W pr και

---

39 ο Φ. παρ ω κατεκειτο 45 εισηλθεν L*al vg 47 αι αμ. . . αγαπα : αυτη πολλα

4,43. μενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν
Mc 5,19; 15,40.41; 16,9. 2 αὐτῷ, καὶ γυναῖκές τινες αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι
ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία
ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ
24,10. Mt 14,2. 3 ἐξεληλύθει, καὶ Ἰωάνα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου
J 4,49.53. Ἡρῴδου καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες
διηκόνουν αὐτοῖς· ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.
4–15: 4 Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν 22 58
Mt 13,1–23. Mc 4,1–20. ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν εἶπεν διὰ παραβολῆς· 76,2
5 ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ.
καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν
ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
6 κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἕτερον κατέπεσεν ἐπὶ τὴν
πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα.
7 καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συν-
8 φυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό. καὶ ἕτερον
ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησεν
καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει·
9 ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. Ἐπηρώτων δὲ
αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τίς αὕτη εἴη ἡ παρα-
Is 6,9.10. 10 βολή. ὁ δὲ εἶπεν· ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυ-
στήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, * τοῖς δὲ λοιποῖς 77,1
ἐν παραβολαῖς, ἵνα **βλέποντες μὴ βλέπωσιν καὶ**
1 P 1,23. 11 **ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν.** ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παρα- 78,2
1 K 1,21. 12 βολή. ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. ˡ οἱ δὲ
παρὰ τὴν ὁδόν εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, εἶτα ἔρχεται
ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας
13 αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. οἱ δὲ ἐπὶ
τῆς πέτρας οἳ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται
τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς
καιρὸν πιστεύουσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφ-

3 RT *Ιωαννα* *7* R *συμφυ.* *10* H *συνιωσιν* *13* hT *επι την πετραν* | *ουτοι* : hW *αυτοι*

4 συνελθοντος | *παραβολην τοιαυτην προς αυτους* *5 — του ουρανου* *6.7.8 αλλο* *8 αγαθ. και καλην* *10 ιδωσιν DLal*

zans regnum Dei: et duodecim cum illo, ¹ et 2 Mc 5,19;
mulieres aliquae, quae erant curatae a spiri- 15,40.41; 16,9.
tibus malignis, et infirmitatibus: Maria, quae
vocatur Magdalene, de qua septem daemonia
exierant, et Ioanna uxor Chusae procuratoris 3 23,14; 24,10. Mt 14,2.
Herodis, et Susanna, et aliae multae, quae J 4,49.53.
76/2 ministrabant ei de facultatibus suis. Cum 4 4–15: Mt 13,1–23.
autem turba plurima convenirent, et de civi- Mc 4,1–20.
tatibus properarent ad eum, dixit per simili-
tudinem: Exiit qui seminat, seminare semen 5
suum: et dum seminat, aliud cecidit secus
viam, et conculcatum est, et volucres caeli
comederunt illud. Et aliud cecidit supra 6
petram: et natum aruit, quia non habebat
humorem. Et aliud cecidit inter spinas, et 7
simul exortae spinae suffocaverunt illud. Et 8
aliud cecidit in terram bonam: et ortum fecit
fructum centuplum. Haec dicens clamabat:
Qui habet aures audiendi, audiat. Inter- 9
rogabant autem eum discipuli eius, quae esset
haec parabola. Quibus ipse dixit: Vobis datum 10 Is 6,9.10.
77/1 est nosse mysterium regni Dei, *ceteris autem
in parabolis: ut videntes non videant, et audien-
78/2 tes non intelligant. Est autem haec parabola: 11 1 P 1,23.
Semen est verbum Dei. Qui autem secus 12 1 K 1,21.
viam, hi sunt qui audiunt: deinde venit dia-
bolus, et tollit verbum de corde eorum, ne
credentes salvi fiant. Nam qui supra petram: 13
qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt
verbum: et hi radices non habent: qui ad
tempus credunt, et in tempore tentationis re-

---

2 ab | > daem. sept.
3 iohanna | chuza | eis
4 conveniret *6* super
12 — hi *13* qui 3°] 𝔖 quia

14 cedunt. Quod autem in spinas cecidit: hi
sunt, qui audierunt, et a solicitudinibus, et
divitiis, et voluptatibus vitae euntes, suffo-
Act 16,14. H 10,36. Ap 3,10. 15 cantur, et non referunt fructum. Quod autem
in bonam terram: hi sunt, qui in corde bono
et optimo audientes verbum retinent, et fruc-
16–18: Mc 4,21–25. Mt 5,15. 16 tum afferunt in patientia. Nemo autem lu- 79/2
cernam accendens, operit eam vase, aut sub-
tus lectum ponit: sed supra candelabrum
Mt 10,26. 17 ponit, ut intrantes videant lumen. Non est 80/2
enim occultum, quod non manifestetur: nec
absconditum, quod non cognoscatur, et in
19,26. 18 palam veniat. Videte ergo quomodo audiatis? 81/5
Qui enim habet, dabitur illi: et quicumque
non habet, etiam quod putat se habere,
auferetur ab illo.
19–21: Mt 12,46–50. Mc 3,31–35. 19 Venerunt autem ad illum mater, et fratres 82/2
eius, et non poterant adire eum prae turba.
J 7,5. Act 1,14. 20 Et nunciatum est illi: Mater tua, et fratres
21 tui stant foris, volentes te videre. Qui re-
spondens, dixit ad eos: Mater mea, et fratres
mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt, et faciunt.
22–25: Mt 8,18.23–27. Mc 4,35–41. 22 Factum est autem in una dierum: et 83/2
ipse ascendit in naviculam, et discipuli eius,
et ait ad illos: Transfretemus trans stagnum.
23 Et ascenderunt. ¹ Et navigantibus illis, ob-
dormivit, et descendit procella venti in
stagnum, et complebantur, et periclita-
Act 27,22.34. 24 bantur. Accedentes autem suscitaverunt
eum, dicentes: Praeceptor, perimus. At
ille surgens, increpavit ventum, et tem-
pestatem aquae, et cessavit: et facta est
25 tranquillitas. Dixit autem illis: Ubi est fides

---

14 spinis | , euntes s. *17* > enim est
18 auditis (— ?) *19* adire ad
23 et navig.] navig. autem | 𝕾 compellebantur

ἵστανται. τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί 14
εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλού-
του καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συνπνίγονται
καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί 15 Act 16,14. H 10,36. Ap 3,10.
εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες
τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπο-
,2 μονῇ. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας καλύπτει αὐτὸν 16 16—18: Mc 4,21—25.
σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας
τίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. Mt 5,15.
,2 οὐ γάρ ἐστιν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται, 17 Mt 10.26. 1 K 4,5.
οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ μὴ γνωσθῇ καὶ εἰς φανερὸν
,5 ἔλθῃ. βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς ἂν γὰρ ἔχῃ, 18 19,26.
δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ
ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
59 Παρεγένετο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ 19 19—21: Mt 12,46—50. Mc 3,31—35.
,2 ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ
διὰ τὸν ὄχλον. ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ· ἡ μήτηρ σου 20 J 7,5. Act 1,14.
καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω ἰδεῖν θέλοντές σε.
ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· μήτηρ μου 21 11,28. Mt 7,24.
καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες.
60 Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς 22 22—25: Mt 8,18.23—27. Mc 4,35—41.
,2 ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν
πρὸς αὐτούς· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης·
καὶ ἀνήχθησαν. πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν. 23
καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ
συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευον. προσελθόντες δὲ 24 Act 27,22.34.
διήγειραν αὐτὸν λέγοντες· ἐπιστάτα ἐπιστάτα,
ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ
καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ
ἐγένετο γαλήνη. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ποῦ ἡ πίστις 25

---

14 W *ακουσαντες και . . . πορευομενοι·* *16* W *λυχνι. επιτιθησιν* *17* H *γάρ ἔστιν* *19 μητηρ* : T+ *αυτου* *20 αυτω* : T+ *οτι* | RT *σε θελοντες* *23* h *λαιλ. εις τ. λιμν. ανεμ.*

---

15 — καλη και | *τον λογον του θεου* *17 αποκρ. αλλα ινα γν.* *20 ζητουντες σε* *24 κυριε κυριε* | *— του υδατος*

ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς
ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέ-
μοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν
26–39: Mt 8,28–34. Mc 5,1–20. 26 *αὐτῷ; Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν*
Γερασηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντίπερα τῆς Γαλιλαίας.
27 *ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν ἀνήρ τις* 2
ἐκ τῆς πόλεως ἔχων δαιμόνια, καὶ χρόνῳ ἱκανῷ
οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν
4,34. 1 Rg 17,18. 28 *ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν*
ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ
εἶπεν· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ
13,16. J 5,6. Mc 9,21. 29 *ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσῃς. παρήγ-*
γελλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν
ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συν-
ηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεύετο ἁλύσεσιν καὶ πέδαις
φυλασσόμενος, καὶ διαρήσσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο
30 *ἀπὸ τοῦ δαιμονίου εἰς τὰς ἐρήμους. ἐπηρώτησεν*
δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· τί σοι ὄνομά ἐστιν; ὁ δὲ
εἶπεν· λεγιών, ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ εἰς
31 *αὐτόν. καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ*
32 *αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ἦν δὲ ἐκεῖ*
ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένη ἐν τῷ ὄρει· καὶ
παρεκάλεσαν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκεί-
33 *νους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ἐξελθόντα*
δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς
τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ
34 *κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. ἰδόντες*
δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονὸς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν

---

25 W— *και υπακ. αυτω* *26* h[r1]T *Γεργεσηνων* h[r2] *Γαδαρηνων, it 37* *27* h [*τις*] *ανηρ* *28* H [*του θεου*] *29* h *παρηγγειλεν* | *απο 2°* : hRT *υπο* *30 Ιησ.* : [R]T+ *λεγων* | H *σοὶ* *32* hT *βοσκομενων*

---

26 (*ἀντιπέρᾳ* Zahn) *27 ος ειχεν δαιμ. απο χρονων ικανων ος ιματιον ουκ ενεδιδυσκετο 28 — προσεπ. αυτω και | — Ιησου 29 πνευμ. : δαιμονιω | εξελθε 30 λεγιων ονομα μοι· πολλα γαρ ησαν δαιμ. 32 — ικανων | ινα εις τ. χοιρους εισελθωσιν 33 εισηλθ. : ωρμησαν*

vestra? Qui timentes, mirati sunt ad invicem,
dicentes: Quis putas hic est, quia et ventis,
et mari imperat, et obediunt ei? Et na- 26 26–39: Mt 8,28–34.
vigaverunt ad regionem Gerasenorum, quae Mc 5,1–20.
est contra Galilaeam. Et cum egressus esset 27
ad terram, occurrit illi vir quidam, qui habebat daemonium iam temporibus multis, et
vestimento non induebatur, neque in domo
manebat, sed in monumentis. Is, ut vidit 28
Iesum, procidit ante illum: et exclamans voce
magna, dixit: Quid mihi, et tibi est Iesu Fili
Dei Altissimi? obsecro te, ne me torqueas.
Praecipiebat enim spiritui immundo ut exiret 29
ab homine. Multis enim temporibus arripiebat
illum, et vinciebatur catenis, et compedibus
custoditus. et ruptis vinculis agebatur a daemonio in deserta. Interrogavit autem illum 30
Iesus, dicens: Quod tibi nomen est? At ille
dixit: Legio: quia intraverant daemonia multa
in eum. Et rogabant illum ne imperaret illis 31
ut in abyssum irent. Erat autem ibi grex 32
porcorum multorum pascentium in monte: et
rogabant eum, ut permitteret eis in illos
ingredi. Et permisit illis. Exierunt ergo dae- 33
monia ab homine, et intraverunt in porcos:
et impetu abiit grex per praeceps in stagnum,
et suffocatus est. Quod ut viderunt factum 34
qui pascebant, fugerunt, et nunciaverunt

---

25 > dic. ad inv. | 𝕾 — et 1º | > imper. et mari
26 Enavigaverunt autem ad
27 𝕾 cum de navi egr.
30 intraverunt
31 eum

35 in civitatem, et in villas. Exierunt autem
videre quod factum est, et venerunt ad Ie-
sum: et invenerunt hominem sedentem, a quo
daemonia exierant, vestitum, ac sana mente
36 ad pedes eius, et timuerunt. Nunciaverunt
autem illis et qui viderant, quomodo sanus
40. 37 factus esset a legione: et rogaverunt illum
omnis multitudo regionis Gerasenorum ut
discederet ab ipsis: quia magno timore tene-
bantur. *Ipse autem ascendens navim, re- 84/8
38 versus est. Et rogabat illum vir, a quo dae-
monia exierant, ut cum eo esset. Dimisit
39 autem eum Iesus, dicens: ׀ Redi in domum
tuam, et narra quanta tibi fecit Deus. Et
abiit per universam civitatem, praedicans
40–56: quanta illi fecisset Iesus.
Mt 9,18–26. Mc 5,21–43. 40 Factum est autem cum rediisset Iesus, 85/2
37. excepit illum turba. erant enim omnes ex-
41 pectantes eum. Et ecce venit vir, cui nomen
Iairus, et ipse princeps synagogae erat: et
cecidit ad pedes Iesu, rogans eum ut intraret
7,12. 42 in domum eius, quia unica filia erat ei fere
annorum duodecim, et haec moriebatur. Et
contigit, dum iret, a turbis comprimebatur.
43 Et mulier quaedam erat in fluxu sanguinis ab
annis duodecim, quae in medicos erogaverat
omnem substantiam suam, nec ab ullo potuit
44 curari: accessit retro, et tetigit fimbriam
vestimenti eius: et confestim stetit fluxus

---

37 > tim. magno | navem
39 — in
40 redisset
42 > filia unica | illi

εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλθον δὲ 35
ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ
εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαι-
μόνια ἐξῆλθεν ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ
τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν. ἀπήγ- 36
γειλαν δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμο-
νισθείς. καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος 37 40.
τῆς περιχώρου τῶν Γερασηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν,
62 *ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· * αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς*
84,8 *πλοῖον ὑπέστρεψεν. ἐδεῖτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ'* 38
οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέ-
λυσεν δὲ αὐτὸν λέγων· ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν 39 17,18. Mt 12,16. Mc 7,36.
σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν ὁ θεός. καὶ
ἀπῆλθεν καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα
ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.
63 *Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο* 40 40–56: Mt 9,18–26.
85,2 *αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες* Mc 5,21–43. 37.
αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ 41
οὗτος ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν· καὶ πεσὼν
παρὰ τοὺς πόδας Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελ-
θεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς 42 7,12; 9,38.
ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν.
Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον
26 *αὐτόν. καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν* 43
δώδεκα, ἥτις οὐκ ἴσχυσεν ἀπ' οὐδενὸς θεραπευ-
θῆναι, προσελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου 44
τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις

---

35 H *ηλθαν* | H *ευραν* | W *εξεληλυθει* | *του* : [H]—W *37* T *ηρωτησαν* | *cf* 26 | *εις* : W+ *το* *38* T *εδεετο* *40* RT *Εγενετο δε εν τω* *41* *ουτος* : hRT *αυτος* *42* *αὐτη* : H *αὐτή* *43* *ητις* : RT+ *ιατροις προσαναλωσασα ολον τον βιον*

---

35 παραγενομενων δε εκ της πολεως και θεωρησαντων καθημενον τον δαιμονιζομενον σωφρ. και ιματισμενον καθημενον *37 ηρωτησαν δε τον Ιησ. παντες και η χωρα των Γερασηνων* *39 πορευου* *41 — ω ονομα Ιαειρος* *42 — ως* *43 ητις* etc : *ην ουδε εις ισχυεν θεραπευσαι* *44 — οπισθεν* et *— του κρασπεδ.*

45 *τοῦ αἵματος αὐτῆς. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· τίς ὁ*
ἁψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων εἶπεν ὁ
Πέτρος· ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ
5,17; 6,19. 46 *ἀποθλίβουσιν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἥψατό μού*
τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ'
47 *ἐμοῦ. ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέ-*
μουσα ἦλθεν καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ δι' ἣν
αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν ἐνώπιον παντὸς
7,50. 48 *τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. ὁ δὲ εἶπεν*
Mc 5,34. 1 S 1,17. *αὐτῇ· θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πο-*
49 *ρεύου εἰς εἰρήνην. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεταί*
τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων ὅτι τέθνηκεν
ἡ θυγάτηρ σου, μηκέτι σκύλλε τὸν διδάσκαλον.
50 *ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ· μὴ φοβοῦ·*
9,28. 51 *μόνον πίστευσον, καὶ σωθήσεται. ἐλθὼν δὲ εἰς*
τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν τινα σὺν αὐτῷ
εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάνην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν
7,13. 52 *πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ἔκλαιον*
δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν·
53 *μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. καὶ*
54 *κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. αὐτὸς*
δὲ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων·
55 *ἡ παῖς, ἔγειρε. καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς,*
καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι
14. Mc 7,36. 56 *φαγεῖν. καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ*
παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

1–6: t 10,1.7.9–11. 9 *Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς* 27 64
14. Mc 6,7–13. *δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ* 86,2
2 *νόσους θεραπεύειν· καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσ-*

---

45 Πετρος : **RT**+ *και οι συν αυτω* *48* **RT** *θυγατερ*
51 **h**[r] — *και Ιωανην* *52 ουκ* : **HR** *ου γαρ* *54* **T** *εγειρου*
9,1 R *συγκαλεσ.* | **hW** *εδωκ. δυναμ. αυτ.*

---

45 ο δε Ιησ. γνους την εξελθουσαν εξ αυτου δυναμιν επηρωτα τις μου ηψατο 47 εντρομος ουσα 49 ερχονται απο ... λεγοντες 51 του κορασιου

sanguinis eius. Et ait Iesus: Quis est, qui 45
me tetigit? Negantibus autem omnibus dixit
Petrus, et qui cum illo erant: Praeceptor,
turbae te comprimunt, et affligunt, et dicis:
Quis me tetigit? Et dixit Iesus: Tetigit me 46 6,19.
aliquis. nam ego novi virtutem de me exiisse.
Videns autem mulier, quia non latuit, tremens 47
venit, et procidit ante pedes eius: et ob quam
causam tetigerit eum, indicavit coram omni
populo: et quemadmodum confestim sanata
sit. At ipse dixit ei: Filia, fides tua salvam 48 7,50.
te fecit: vade in pace. Adhuc illo loquente, 49
venit quidam ad principem synagogae, dicens
ei: Quia mortua est filia tua, noli vexare
illum. Iesus autem, audito hoc verbo, re- 50
spondit patri puellae: Noli timere, crede tan-
tum, et salva erit. Et cum venisset domum, 51
non permisit intrare secum quemquam, nisi
Petrum, et Iacobum, et Ioannem, et patrem,
et matrem puellae. Flebant autem omnes, et 52 7,13.
plangebant illam. At ille dixit: Nolite flere,
non est mortua puella, sed dormit. Et deride- 53
bant eum, scientes quòd mortua esset. Ipse 54
autem tenens manum eius clamavit, dicens:
Puella, surge. Et reversus est spiritus eius, 55
et surrexit continuo. Et iussit illi dari man-
ducare. Et stupuerunt parentes eius, quibus 56 5,14. Mc 7,36.
praecepit ne alicui dicerent quod factum erat.

86/2 Convocatis autem duodecim Apostolis, dedit 9 1–6: Mt 10,1.7.9–11. 14.
illis virtutem, et potestatem super omnia daemo- Mc 6,7–13.
nia, et ut languores curarent. Et misit illos prae- 2

---

45 (C93 omnibus,) *46* SW nam et ego | exisse *47* illius *48* illi | > te salvam *49* — quidam | a principe *51* > ioh. et iac. *52* — puella *53* quia
9,*1* S autem Iesus

3 dicare regnum Dei, et sanare infirmos. Et 87/2
ait ad illos: Nihil tuleritis in via, neque
virgam, neque peram, neque panem, neque
10,5–7. 4 pecuniam, neque duas tunicas habeatis. Et
in quamcumque domum intraveritis, ibi ma-
10,11. 5 nete, et inde ne exeatis. Et quicumque non 88/2
receperint vos: exeuntes de civitate illa, etiam
pulverem pedum vestrorum excutite in testi-
6 monium supra illos. Egressi autem circui- 89/8
bant per castella evangelizantes, et curantes
7–9: Mt 14,1.2. Mc 6,14–16. 7 ubique. Audivit autem Herodes tetrarcha 90/2
omnia, quae fiebant ab eo, et haesitabat eo
quòd diceretur a quibusdam: Quia Ioannes
8 surrexit a mortuis: ˡa quibusdam vero: Quia
Elias apparuit: ab aliis autem: Quia propheta
23,8. 9 unus de antiquis surrexit. Et ait Herodes:
Ioannem ego decollavi: Quis est autem iste,
de quo ego talia audio? Et quaerebat videre
10–17: Mt 14,13–21. Mc 6,30–44. J 6,1–13. 10 eum. Et reversi Apostoli, narraverunt illi 91/8
quaecumque fecerunt: *et assumptis illis se- 92/3
cessit seorsum in locum desertum, qui est
11 Bethsaidae. Quod cum cognovissent turbae,
secutae sunt illum: et excepit eos, et loque-
batur illis de regno Dei, et eos, qui cura in-
12 digebant, sanabat. Dies autem coeperat decli- 93/1
nare. Et accedentes duodecim dixerunt illi:
Dimitte turbas, ut euntes in castella, villasque
quae circa sunt, divertant, et inveniant escas:
13 quia hic in loco deserto sumus. Ait autem
ad illos: Vos date illis manducare. At illi
dixerunt: Non sunt nobis plus quàm quinque
panes, et duo pisces: nisi forte nos eamus, et

---

7 (𝕮 *inc. v. 8* a quibusdam : Quia)
9 > aut. est | > audio ego talia
10 bethsaida *11* exc. illos
12 devertant

87,2 σειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι, καὶ εἶπεν 3
πρὸς αὐτούς· μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε
ῥάβδον μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον
μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν. καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν 4 10,5–7.
88,2 εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. καὶ 5 10,11.
ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς
πόλεως ἐκείνης τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν
ὑμῶν ἀποτινάσσετε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς.
89,8 ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελι- 6
65) ζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ. Ἤκουσεν 7 7–9: Mt 14,1.2. Mc 6,14–16.
90,2 δὲ Ἡρῴδης ὁ τετραάρχης τὰ γινόμενα πάντα, καὶ
διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων ὅτι Ἰωάνης
ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ὑπό τινων δὲ ὅτι Ἠλείας ἐφάνη, 8 19. Mt 16,14
ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.
εἶπεν δὲ Ἡρῴδης· Ἰωάνην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς 9 23,8.
δέ ἐστιν οὗτος περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει
66 ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι 10 10–17: Mt 14,13–21. Mc 6,30–44. J 6,1–13. J 11,54.
91,8 διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν.* Καὶ παραλαβὼν
92,8 αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς πόλιν καλου-
μένην Βηθσαϊδά. οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολού- 11
θησαν αὐτῷ· καὶ ἀποδεξάμενος αὐτοὺς ἐλάλει
αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς
67 χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο. Ἡ δὲ ἡμέρα 12
93,1 ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπαν
αὐτῷ· ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς
τὰς κύκλῳ κώμας καὶ ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ
εὕρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ
ἐσμέν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· δότε αὐτοῖς φαγεῖν 13
ὑμεῖς. οἱ δὲ εἶπαν· οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ ἄρτοι
πέντε καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς

---

2 fin R+ [τους ασθενεις] 3 ανα : [R]—H 5 τον : T pr και 9 Ηρωδης : [H]W pr ο 12 RT ειπον 13 h αυτοις υμ. φαγειν | hR πεντε αρτοι

6 κατα πολεις 7 — παντα και | ηπορειτο | εκ νεκρ. ανεστη 10 πολ. καλ. Βηθ. : κωμην λεγομενην Βηθ. D τοπον ερημον א*Φ : τοπ. ερ. πολεως καλουμενης Βηθ. CNϚ : ead., sed — ερημον 1al 11 θεραπ. : + αυτον παντας 12 — και ευρ. επισιτ.

ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα.
14 ˡἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· κατακλίνατε αὐτοὺς
15 κλισίας ὡσεὶ ἀνὰ πεντήκοντα. καὶ ἐποίησαν οὕτως
J 11,41; 17,1. 16 καὶ κατέκλιναν ἅπαντας. λαβὼν δὲ τοὺς πέντε
ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν
οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ κατέκλασεν, καὶ
2 Rg 4,44. 17 ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. καὶ
ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἤρθη τὸ
περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφινοι δώδεκα.
18–27: Mt 16,13–28. 18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον 29 6
Mc 8,27–9,1. κατὰ μόνας συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπη- 94,1
ρώτησεν αὐτοὺς λέγων· τίνα με οἱ ὄχλοι λέγουσιν
7. 19 εἶναι; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἰωάνην τὸν
βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προ-
J 6,69. 20 φήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. εἶπεν δὲ αὐτοῖς·
ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος δὲ ἀπο-
21 κριθεὶς εἶπεν· τὸν Χριστὸν τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ ἐπι- 95,2
τιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο,
44. 17,25. 22 εἰπὼν ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ
18,32.33. παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυ-
τέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀπο-
14,27. 23 κτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. Ἔλεγεν 96,2
δὲ πρὸς πάντας· * εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, 69
ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ
17,33. Mt 10,39. 24 καθ᾽ ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἐὰν
J 12,25. θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·
ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ,
25 οὗτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος

14 γαρ : **T** *δε* | **T**— *ωσει 2⁰* *15* **h** *παντας* *17* **W** *κλασματων,* *18* **h** *συνηντησαν* *22 εγερθ.* : **h** *αναστηναι* *23* **h** *απαρνησασθω* *24 εαν* : **HR** *αν* *25* **h** *ωφελει*

15 — και κατεκλ. απ. *16 ουρ.* : + *προσηυξατο και* | — *και κατεκλ.* *18 αυτον προσευχ.* : *αυτους* *20 χριστ.* : + *υιον* *22 μεθ ημερας τρεις* *23* — *και αρ. τ. στ. α.* | — *καθ ημεραν* ***CDm*** *25 ωφελει ανθρωπον κερδησαι . . . απολεσαι . . . ζημιωθηναι*

emamus in omnem hanc turbam escas. Erant 14
autem fere viri quinque millia. Ait autem ad
discipulos suos: Facite illos discumbere per
convivia quinquagenos. ¹ Et ita fecerunt. Et 15
discumbere fecerunt omnes. Acceptis autem 16
quinque panibus, et duobus piscibus, respexit
in caelum, et benedixit illis: et fregit, et
distribuit discipulis suis, ut ponerent ante
turbas. Et manducaverunt omnes, et saturati 17 2 Rg 4,44.
sunt. Et sublatum est quod superfuit illis,
fragmentorum cophini duodecim.

94/1 Et factum est cum solus esset orans, 18 18–27: Mt 16,13–28. Mc 8,27–9,1.
erant cum illo et discipuli: et interrogavit
illos, dicens: Quem me dicunt esse turbae?
At illi responderunt, et dixerunt: Ioannem 19 7.
Baptistam, alii autem Eliam, alii vero quia
unus Propheta de prioribus surrexit. Dixit 20 J 6,69.
autem illis: Vos autem quem me esse dicitis?
Respondens Simon Petrus dixit: Christum Dei.
95/2 At ille increpans illos, praecepit ne cui dicerent 21
hoc, ¹ dicens: Quia oportet filium hominis multa 22 44. 18,32.33.
pati, et reprobari a senioribus, et principibus
sacerdotum, et Scribis, et occidi, et tertia
96/2 die resurgere. Dicebat autem ad omnes: 23 14,27.
Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam quotidie,
et sequatur me. Qui enim voluerit animam 24 17,33. Mt 10,39. J 12,25.
suam salvam facere, perdet illam: nam qui
perdiderit animam suam propter me, salvam faciet illam. quid enim proficit homo, 25

---

15 𝔊 discubuerunt
19 — vero | > proph. unus
23 se ipsum

si lucretur universum mundum, se autem
ipsum perdat, et detrimentum sui faciat?
Mt 10,33. 26 Nam qui me erubuerit, et meos sermones: 97/2
hunc Filius hominis erubescet cum venerit
in maiestate sua, et Patris, et sanctorum
27 angelorum. Dico autem vobis vere: sunt 98/2
aliqui hic stantes, qui non gustabunt mortem
donec videant regnum Dei.
28–36: Mt 17,1–9. Mc 9,2–9. 28 Factum est autem post haec verba fere
dies octo, et assumpsit Petrum, et Iacobum,
et Ioannem, et ascendit in montem ut oraret.
Ex 34,29. Ap 1,16; 10,1. 29 Et facta est, dum oraret, species vultus eius
altera: et vestitus eius albus et refulgens.
30 ¹Et ecce duo viri loquebantur cum illo. Erant
22. 2 P 1,15. 31 autem Moyses, et Elias, ¹ visi in maiestate:
et dicebant excessum eius, quem completurus
2 P 1,16–18. J 1,14. 32 erat in Ierusalem. Petrus vero, et qui cum
illo erant, gravati erant somno. Et evigi-
lantes viderunt maiestatem eius, et duos
33 viros, qui stabant cum illo. Et factum est
cum discederent ab illo, ait Petrus ad Iesum:
Praeceptor, bonum est nos hic esse: et fa-
ciamus tria tabernacula, unum Tibi, et unum
Moysi, et unum Eliae: nesciens quid diceret.
34 Haec autem illo loquente, facta est nubes, et
obumbravit eos: et timuerunt, intrantibus illis
3,22. 35 in nubem. Et vox facta est de nube, dicens:
36 Hic est Filius meus dilectus, ipsum audite. Et
dum fieret vox, inventus est Iesus solus. Et

---

27 vere *cum seqq coni*

28 > ioh. et iacob.

29 factum | — et 3°

32 — erant 1°

κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας
.2 ἢ ζημιωθείς; ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς 26 Mt 10,33.
ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαι-
σχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ
.2 τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. λέγω δὲ 27
ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσίν τινες τῶν αὐτοῦ ἑστηκότων
οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
0 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ 28 28–36: Mt 17,1–9. Mc 9,2–9. 8,51.
ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάνην
καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος 29
τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ
λευκὸς ἐξαστράπτων. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνε- 30 20,38. 1 P 1,10 ss.
λάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἠλείας,
οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν 31 22. 2 P 1,15.
ἤμελλεν πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ. ὁ δὲ Πέτρος 32 2 P 1,16–18. J 1,14.
καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· δια-
γρηγορήσαντες δὲ εἶδαν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς
δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. καὶ ἐγένετο 33
ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ εἶπεν ὁ
Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν
ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν
σοὶ καὶ μίαν Μωϋσεῖ καὶ μίαν Ἠλείᾳ, μὴ εἰδὼς
ὃ λέγει. ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη 34
καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ
εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέλην. καὶ φωνὴ 35 3,22; 23,35. Ps 2,7. Is 42,1.
ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ
υἱός μου ὁ ἐκλελεγμένος, αὐτοῦ ἀκούετε. καὶ ἐν τῷ 36 Dt 18,15.19.
γενέσθαι τὴν φωνὴν εὑρέθη Ἰησοῦς μόνος. καὶ

---

27 την βασιλειαν του θεου : h^r *τον υιον του ανθρωπου ερχομενον εν τη δοξη αυτου* *28* ℋ— *και* 1° *31* RW *εμελλεν* *32* W *ειδον*

---

26 — λογους 28 κ. Ιακ. κ. Ιωαν. ***DLm*** *29 η ιδεα* ***D*** Orig | *ηλλοιωθη 33 θελεις ποιησω ωδε 35 ηλθεν* | *αγαπητος* ***ACDNm*** + *εν ω ηυδοκησα* ***C³DMa***

αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις
ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακαν.
37–45: Mt 17,14–23. 37 *Ἐγένετο δὲ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν*
Mc 9,14–32. *ἀπὸ τοῦ ὄρους συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.*
7,12; 8,42. 38 *καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησεν λέγων·*
διδάσκαλε, δέομαί σου ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὸν υἱόν
39 *μου, ὅτι μονογενής μοί ἐστιν, ¹ καὶ ἰδοὺ πνεῦμα*
λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει καὶ σπαράσσει
αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόλις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ
40 *συντρῖβον αὐτόν· καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου*
41 *ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. ἀπο-*
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ
διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ
7,15. 42 *ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου. ἔτι*
δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαι-
μόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς
τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα
2 P 1,16. 43 *καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ἐξεπλήσ-*
σοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.
**Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει*
22. 1,66; 21,14. 44 *εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· θέσθε ὑμεῖς εἰς*
τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας
18,34. 24,44. 45 *ἀνθρώπων. οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν*
Mc 9,32. *παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἴσθωνται*
46–50: *αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ*
Mt 18,1–5. Mc 9,33–40. 46 *ῥήματος τούτου. Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν*
6,8. Mt 9,4. 47 *αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς*
εἰδὼς τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπι-
22,26. Mt 10,40. 48 *λαβόμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, καὶ*

---

37 τη εξης ημερα : h[r] ⊣ *δια της ημερας* ⊢ *38* **T** , *ἐπί-βλεψαι* (, *et* **W**) *39* **H** *εξεφνης* | **RT** *μογις* *47 ειδως* : **h** *ιδων* | **T** *παιδιου*

---

37 κατελθοντα αυτον | *συνελθειν α. οχλον πολυν*
42 ιασ. τ. παιδα : αφηκεν αυτον

ipsi tacuerunt, et nemini dixerunt in illis
diebus quidquam ex his, quae viderant.
99/2 Factum est autem in sequenti die, descen- 37 37–45: Mt 17,14–23.
dentibus illis de monte, occurrit illis turba Mc 9,14–32.
multa. Et ecce vir de turba exclamavit, di- 38
cens: Magister, obsecro te, respice in filium
meum quia unicus est mihi: et ecce spiritus 39
apprehendit eum, et subito clamat, et elidit,
et dissipat eum cum spuma, et vix discedit
dilanians eum: et rogavi discipulos tuos ut 40
eiicerent illum, et non potuerunt. Respondens 41
autem Iesus, dixit: O generatio infidelis, et
perversa, usquequo ero apud vos, et patiar
vos? Adduc huc filium tuum. ' Et cum ac- 42 7,15.
cederet, elisit illum daemonium, et dissipavit.
Et increpavit Iesus spiritum immundum, et
sanavit puerum, et reddidit illum patri eius.
100/8 Stupebant autem omnes in magnitudine 43 2 P 1,16.
101/2 Dei: * omnibusque mirantibus in omnibus,
quae faciebat, dixit ad discipulos suos: ' Ponite 44 22.
vos in cordibus vestris sermones istos: Filius 1,66; 21,14.
enim hominis futurum est ut tradatur in
manus hominum. At illi ignorabant verbum 45 18,34. 24,44.
istud, et erat velatum ante eos ut non sen- Mc 9,32.
tirent illud: et timebant eum interrogare de 46–50:
102/2 hoc verbo. Intravit autem cogitatio in 46 Mt 18,1–5. Mc 9,33–40.
eos, quis eorum maior esset. At Iesus 47 6,8. Mt 9,4.
videns cogitationes cordis illorum, appre-
hendit puerum, et statuit illum secus se, ' et 48 Mt 10,40.

---

37 occ. illi
39 eum 1º] illum
42.43 (𝕮 *inc. v. 43* Et incr., *v. 44* Stupebant)
45 > interrog. eum
47 adprehendens puerum statuit eum

ait illis: Quicumque susceperit puerum istum
in nomine meo, me recipit: et quicumque me
receperit, récipit eum, qui me misit. Nam
qui minor est inter vos omnes, hic maior
49 est. Respondens autem Ioannes dixit: Prae- 103/8
ceptor, vidimus quendam in nomine tuo eii-
cientem daemonia, et prohibuimus eum: quia
11,23. Ph 1,18. 50 non sequitur nobiscum. Et ait ad illum Iesus:
Nolite prohibere: qui enim non est adversum
vos, pro vobis est.

Mt 19,1. Mc 10,32. J 7,1. Act 2,1. 51 Factum est autem dum complerentur dies 104/10
1 T 3,16. assumptionis eius, et ipse faciem suam fir-
J 4,4. 17,16. 52 mavit ut iret in Ierusalem. Et misit nuncios
ante conspectum suum: et euntes intraverunt
in civitatem Samaritanorum ut pararent illi.
J 4,9. 53 Et non receperunt eum, quia facies eius erat
2 Rg 1,10.12. 54 euntis in Ierusalem. Cum vidissent autem
disciplui eius Iacobus, et Ioannes, dixerunt:
Domine, vis dicimus ut ignis descendat de
55 caelo, et consumat illos? Et conversus in-
crepavit illos, dicens: Nescitis cuius spiritus
J 3,17; 12,47. 56 estis. Filius hominis non venit animas perdere,
sed salvare. Et abierunt in aliud castellum.
57–60: Mt 8,19–22. 57 Factum est autem: ambulantibus illis 105/5
in via, dixit quidam ad illum: Sequar
58 te quocumque ieris. Dixit illi Iesus:
Vulpes foveas habent, et volucres caeli
nidos: Filius autem hominis non habet ubi

---

48 > omnes vos
49 𝕾 seq. nos
50 adversus
51 — in
53 — in
55 et dixit | *fin* ?
58 et ait

εἶπεν αὐτοῖς· ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον
ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἂν ἐμὲ
δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ
μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτός ἐστιν
03,8 *μέγας. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάνης εἶπεν· ἐπιστάτα,* 49 1 Th 5,19.
εἴδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαι-
μόνια, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ
μεθ' ἡμῶν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν Ἰησοῦς· μὴ 50 11,23. Ph 1,18.
κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ
ὑμῶν ἐστιν.

Mt 19,1. Mc 10,32. 13,22; 17,11.
73 *Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας* 51 J 7,1. Act 2,1. 1 T 3,16. 2 Rg 12,18.
,10 *τῆς ἀναλήμψεως αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον*
ἐστήρισεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ 52 17,16. J 4,4.
ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ
πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν,
ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ· καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, 53 J 4,9.
ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερου-
σαλήμ. ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ Ἰάκωβος καὶ 54 2 Rg 1,10.12.
Ἰωάνης εἶπαν· κύριε, θέλεις εἴπωμεν ***πῦρ κατα-***
βῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι *αὐτούς; στρα-* 55 Mc 3,17.
φεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς 56
ἑτέραν κώμην.
74 *Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέν τις* 57 57–60: Mt 8,19–22.
05,5 *πρὸς αὐτόν· ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ.*
καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς 58
ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώ-
σεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν

---

48 εαν : **H** *αν* | *αν* : **R** *εαν* *49* **HR**—*ο* | **H** *ειδαμεν* | *εν* : **T** *επι* | **T** *εκωλυσαμεν* *50* **W** *ο Ιησ.* *51 προσωπ.* : [**R**]**T**+ *αυτου* *52 κωμην* : **T** *πολιν* | **T** *Σαμαριτων* | *ωστε* : **H** *ως* *54 αναλ. αυτους* : ⊣**h**[r]⊢ + *ως και Ηλειας εποιησεν ς* *55 αυτοις* : ⊣**h**[r]⊢ + *και ειπεν Ουκ οιδατε ποιου (οιου ς) πνευματος εστε (+ υμεις ς)·* *(56)* ⊣[**h**[r1]]⊢ *ο (+ γαρ ς) υιος του ανθρωπου ουκ ηλθεν ψυχας ανθρωπων* (**h**[r2v]— *ανθρ.*) *απολεσαι αλλα σωσαι ς* *57* **T** *αν* *58* **H** [*ο*] *Ιησ.*

2 Sm 16,10. 19,10. J 3,17; 12,47.

---

53 (*πορευομενου* Beza *cj*) *57 υπαγεις*

Gn 27,41. 59 κεφαλὴν κλίνῃ. Εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον· ἀκολούθει
μοι. ὁ δὲ εἶπεν· ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελ-
Lv 21,11. 60 θόντι θάψαι τὸν πατέρα μου. εἶπεν δὲ αὐτῷ·
Nu 6,6.7. ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς,
σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
1 Rg 19,20. 61 Εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος· ἀκολουθήσω σοι, κύριε· 106
14,33. πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς
17,31. J 6,66. 62 τὸν οἶκόν μου. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς·
Ph 3,13. Gn 19,17.26. οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον καὶ
βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὔθετός ἐστιν τῇ βασιλείᾳ
1–12: τοῦ θεοῦ.
Mt 10,7–16. 10 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος ἑτέρους *34*
9,2.52. Mc 6,7–11. ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ 107
Ex 24,1. Nu 11,16. προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ
J 4,35. 2 ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς· 108
Mt 9,37.38. ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεή-
θητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐργάτας
3 ἐκβάλῃ εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. ὑπάγετε· ἰδοὺ 109
9,3–5. 4 ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. μὴ 110
2 Rg 4,29. 12,33; 22,35 s. βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μὴ ὑποδήματα·
24,36. 5 καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. εἰς ἣν δ' 111
1 Sm 25,6. ἂν εἰσέλθητε οἰκίαν, πρῶτον λέγετε· εἰρήνη τῷ
1 P 4,14. 6 οἴκῳ τούτῳ. καὶ ἐὰν ἐκεῖ ᾖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπανα-
παήσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε,
1 T 5,18. 7 ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, 112
1 K 9,5–14. ἔσθοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ
ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.* μὴ μεταβαίνετε ἐξ 76
1 K 10,27. 8 οἰκίας εἰς οἰκίαν. καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε 113
καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν,

---

59 επιτρεψ. : **hR** pr *κυριε* *62 προς αυτον* : [**H**]—**W** | *επιβαλων ... οπισω* : **h**[r] ⊣ *εις τα οπισω βλεπων και επιβαλλων την χειρα αυτου επ αροτρον* ⊢ | *χειρα* : **RT**+ *αυτου* 10,*1 ετερ.* : [**R**]**T** pr *και* | *εβδομηκ.* : [**H**]**W**+ *δυο* | *δυο* : **H**+ [*δυο*] *4* **T**— *και* *6* **hRT** *η εκει*

---

60 πορευθεις 10,*1 Απεδειξεν δε και ετερους οβ* *6 ανακ.* : *επιστρεψει η ειρηνη υμων*

caput reclinet. Ait autem ad alterum: Se- 59
quere me. ille autem dixit: Domine permitte
mihi primum ire, et sepelire patrem meum.
Dixitque ei Iesus: Sine ut mortui sepeliant 60
mortuos suos: tu autem vade, et annuncia
106/10 regnum Dei. Et ait alter: Sequar te Domine, 61 1 Rg 19,20.
sed permitte mihi primum renuntiare his, 14,33.
quae domi sunt. Ait ad illum Iesus: Nemo 62 Ph 3,13.
mittens manum suam ad aratrum, et respi-
ciens retro, aptus est regno Dei.
107/10 Post haec autem designavit Dominus et 10 1–12: Mt 10,7–16.
alios septuaginta duos. et misit illos binos 9,2. Mc 6,7–11.
ante faciem suam in omnem civitatem, et
108/5 locum, quò erat ipse venturus. Et dicebat 2 J 4,35.
illis: Messis quidem multa, operarii autem Mt 9,37.38.
pauci. Rogate ergo dominum messis ut mittat
109/5 operarios in messem suam. Ite: ecce ego 3
110/2 mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite 4 9,3–5.
portare sacculum, neque peram, neque cal- 2 Rg 4,29.
ceamenta, et neminem per viam salutaveritis.
111/5 In quamcumque domum intraveritis, primum 5
dicite: pax huic domui: ' et si ibi fuerit 6 1 P 4,14.
filius pacis, requiescet super illum pax
112/2 vestra: sin autem, ad vos revertetur. In 7 1 T 5,18.
eadem autem domo manete edentes, et 1 K 9,5–14.
bibentes quae apud illos sunt: dignus
113/10 est enim operarius mercede sua. * Nolite
transire de domo in domum. Et in quam- 8 1 K 10,27.
cumque civitatem intraveritis, et suscepe-
rint vos, manducate quae apponuntur vobis:

---

58 𝕾 cap. suum
60 — et | (𝕾 annuntia 𝖂 adnuntia)
61 > prim. perm. mihi | quae] qui
62 ad 2º] in | aspiciens
10,*6* illam
7 > enim est

9 ǀ et curate infirmos, qui in illa sunt, et dicite
10 illis: Appropinquavit in vos regnum Dei. In 114/2
quamcumque autem civitatem intraveritis, et
non susceperint vos, exeuntes in plateas eius,
Act 18,6. 11 dicite: ǀ Etiam pulverem, qui adhaesit nobis
de civitate vestra, extergimus in vos: tamen
hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei.
12 Dico vobis, quia Sodomis in die illa remissius
Mt 11,21–23. Jon 3,6. 13 erit, quàm illi civitati. Vae tibi Corozain, 115/5
vae tibi Bethsaida: quia si in Tyro, et Sidone
factae fuissent virtutes, quae factae sunt in
vobis, olim in cilicio, et cinere sedentes poe-
14 niterent. Verumtamen Tyro, et Sidoni remis-
Is 14,13.15. 15 sius erit in iudicio, quàm vobis. Et tu Ca-
pharnaum usque ad caelum exaltata, usque
Mt 10,40. J 5,23; 12,48; 15,23. 1 Th 4,8. 16 ad infernum demergéris. Qui vos audit, me 116/1
audit: et qui vos spernit, me spernit. Qui
autem me spernit, spernit eum, qui misit
17 me. Reversi sunt autem septuaginta duo 117/10
cum gaudio, dicentes: Domine, etiam daemo-
J 12,31. Ap 12,8.9. 18 nia subiiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait
illis: Videbam satanam sicut fulgur de caelo
Mc 16,18. Ps 91,13. 19 cadentem. Ecce dedi vobis potestatem cal-
candi supra serpentes, et scorpiones, et super
omnem virtutem inimici: et nihil vobis no-
Ex 32,32. Ph 4,3. Ap 3,5. Mt 7,22. 20 cebit. Verumtamen in hoc nolite gaudere
quia spiritus vobis subiiciuntur: gaudete
autem, quòd nomina vestra scripta sunt
21.22: Mt 11,25–27. 21 in caelis. In ipsa hora exultavit Spiritu 118/5
sancto, et dixit: Confiteor tibi pater, Do-
mine caeli et terrae, quòd abscondisti haec
a sapientibus, et prudentibus, et revelasti

---

10 — autem | receperint
13 corazain | > in vobis f. sunt
15 ad 1°] in *16* > me misit *18* satanan
19 super] supra *21* 𝔖 in Sp. s.

ʼκαὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε 9 9,2.
αὐτοῖς· ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθητε καὶ μὴ δέχωνται 10
ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἴπατε·
καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς 11 Act 13,51; 18,6.
πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσόμεθα ὑμῖν·
πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ. λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ 12
ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Οὐαί σοι, 13 Mt 11,21–23. Jona 3,6. 8,26; 9,10.
Χοραζείν, οὐαί σοι, Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ
καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι
ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθή-
μενοι μετενόησαν. πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτό- 14
τερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. καὶ σύ, Καφαρ- 15 Is 14,13.15. 4,23.31; 7,1.
*ναούμ, μὴ **ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως τοῦ ᾅδου***
***καταβήσῃ.** Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ* 16 Mt 10,40. J 5,23; 12,48; 15,23. 1 Th 4,8.
ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν
ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ 17
οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες· κύριε, καὶ Mc 16,17.
τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. J 12,31.
εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἀστρα- 18 Ap 12,8.9. Is 14,12.
πὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν 19 Mc 16,18.
*τὴν ἐξουσίαν τοῦ **πατεῖν ἐπάνω ὄφεων** καὶ σκορπίων,* Gn 3,15. Ps 91,13.
καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν Act 28,6.
ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει. πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε 20 Ex 32,32. Is 4,3.
ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ Ph 4,3. Ap 3,5. Mt 7,22.
ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐνγέγραπται ἐν τοῖς οὐρα- H 12,23.
νοῖς. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύ- 21 21.22: Mt 11,25–27.
ματι τῷ ἁγίῳ καὶ εἶπεν· ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ,
κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας
ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας

---

12 λεγω : T+ *δε* *15* W *Καφ., ἡ ε. ου. υψωθης,* | T— *του* | hRT *καταβιβασθηση* *17 εβδομηκ.* : [H]W+ *δυο* *18* hW *εκ τ. ουρ. ως αστραπην* *19* hW *αδικηση* *21 τω* 1° : T pr *εν*

---

12 ημερα εκεινη : βασιλεια του θεου 14 — εν τη κρισει 16 εμε αθετων ... με : εμου ακουων ακουει του αποστειλαντος με

αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία
22 ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. πάντα μοι παρεδόθη
ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν
ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ πατὴρ εἰ
μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.
Mt 13,16.17. 23 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν·
μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε.
1 P 1,10. 24 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς
ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν,
καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.
25–28: Mt 22,35–40. 25 Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν
Mc 12,28–34. 18,18–20. λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρο-
26 νομήσω; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί
Dt 6,5. 27 γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; ⁱ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
Lv 19,18. εἶπεν· **ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς
καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ
τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου, καὶ τὸν
7,43. Lv 18,5. 28 πλησίον σου ὡς σεαυτόν.** εἶπεν δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς
Mt 19,17. 29 ἀπεκρίθης· **τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ.** ὁ δὲ θέλων
δικαιῶσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ τίς
30 ἐστίν μου πλησίον; ὑπολαβὼν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν·
ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς
Ἰερειχώ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύ-
σαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον
Ps 38,12. 31 ἀφέντες ἡμιθανῆ. κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις
18,11. κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν
32 ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευείτης κατὰ τὸν
Mt 10,5. 33 τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. Σαμαρείτης
7,13. 9,52; 17,16. δέ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτὸν καὶ ἰδὼν ἐσπλαγ-
J 4,9; 8,48. Act 8,25.

21 T *εγεν. ευδοκ.* | fin T+ *και στραφεις προς τους μαθητας ειπεν* *22* *εαν* : HR *αν* *24* T *ιδαν* W *ειδον* *27* hW— *σου* 1⁰ | ℋ— *της* *31* H [*εν*] *32* *Λευειτης* : T+ *γενομενος* *33* T *Σαμαριτης*

22 *απο* | — *μου* Marcion | *εστιν ο πατηρ ... ο υιος ... ο υιος ... ο πατ. και ω εαν ο υιος αποκαλυψη* Marcion *23* — *κατ ιδιαν* | *βλεπετε* : + *και ακουοντες α ακουετε* *24* — *και βασιλεις* *25* — *διδασκαλε* *27* — *και εν ο. τη διαν. σου* *31* *κατα τυχα*

ea parvulis. Etiam Pater: quoniam sic pla-
119/3 cuit ante te. Omnia mihi tradita sunt a 22
Patre meo. Et nemo scit quis sit Filius, nisi
Pater: et quis sit Pater, nisi Filius, et cui
120/5 voluerit Filius revelare. Et conversus ad 23 Mt 13,16.17.
discipulos suos, dixit: Beati oculi, qui vident
quae vos videtis. Dico enim vobis, quòd 24 1 P 1,10.
multi prophetae, et reges voluerunt videre
quae vos videtis, et non viderunt: et audire
quae auditis, et non audierunt. 25–28:
121/2 Et ecce quidam Legisperitus surrexit ten- 25 Mt 22,35–40.
tans illum, et dicens: Magister, quid faciendo Mc 12,28–34. 18,18–20.
vitam aeternam possidebo? At ille dixit ad 26
eum: In lege quid scriptum est? quomodo
legis? Ille respondens dixit: Diliges Dominum 27 Dt 6,5.
Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota Lv 19,18.
anima tua, et ex omnibus viribus tuis, et ex
omni mente tua: et proximum tuum sicut
teipsum. Dixitque illi: Recte respondisti: hoc 28 Lv 18,5.
122/10 fac, et vives. Ille autem volens iustificare 29 Mt 19,17.
seipsum, dixit ad Iesum: Et quis est meus
proximus? Suscipiens autem Iesus, dixit: 30
Homo quidam descendebat ab Ierusalem in
Iericho, et incidit in latrones, qui etiam despo-
liaverunt eum: et plagis impositis abierunt
semivivo relicto. Accidit autem ut sacerdos 31
quidam descenderet eadem via: et viso illo
praeterivit. Similiter et Levita, cum esset 32
secus locum, et videret eum, pertransiit. Sa- 33
maritanus autem quidam iter faciens, venit
secus eum: et videns eum, misericordia

21 quoniam] quia
22 — meo | qui *bis*
23 𝕮[93-98] dicit | — vos
30 𝕾 suspiciens

34 motus est. Et appropians alligavit vulnera
eius, infundens oleum, et vinum: et imponens
illum in iumentum suum, duxit in stabulum,
35 et curam eius egit. Et altera die protulit
duos denarios, et dedit stabulario, et ait:
Curam illius habe: et quodcumque superero-
36 gaveris, ego cum rediero reddam tibi. Quis
horum trium videtur tibi proximus fuisse illi,
J 13,17. 37 qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui
fecit misericordiam in illum. Et ait illi Iesus:
Vade, et tu fac similiter.

J 11,1; 12,2.3. 38 Factum est autem, dum irent, et ipse
intravit in quoddam castellum: et mulier
quaedam Martha nomine, excepit illum in
39 domum suam, et huic erat soror nomine
Maria, quae etiam sedens secus pedes Do-
40 mini, audiebat verbum illius. Martha autem
satagebat circa frequens ministerium: quae
stetit, et ait: Domine, non est tibi curae
quòd soror mea reliquit me solam ministrare?
41 dic ergo illi, ut me adiuvet. Et respondens
dixit illi Dominus: Martha, Martha, solicita
Mt 6,33. 42 es, et turbaris erga plurima. Porro unum est
necessarium. Maria optimam partem elegit,
quae non auferetur ab ea.

11 Et factum est: cum esset in quodam 123/5
5,33. loco orans, ut cessavit, dixit unus ex
discipulis eius ad eum: Domine, doce
nos orare, sicut docuit et Ioannes disci-

---

41 circa

11,*1* > loco quod. | > et ioh. docuit

χνίσθη, καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα 34
αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ
αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδο-
χεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον 35
ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ καὶ
εἶπεν· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἂν προσδα-
πανήσῃς ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω
σοι. τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι 36
γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; ὁ δὲ 37 J 13,17.
εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν δὲ
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.
80 *Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς αὐτὸς εἰσῆλθεν* 38 J 11,1; 12,2.3.
εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπε-
δέξατο αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ 39 Dt 33,3.
καλουμένη Μαριάμ, ἣ καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς Act 22,3. 1 K 7,35.
τοὺς πόδας τοῦ κυρίου ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ.
ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· 40 Mc 4,38.
ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν· κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
ἀδελφή μου μόνην με κατέλειπεν διακονεῖν; εἰπὸν
οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ἀποκριθεὶς δὲ 41 J 6,27.
εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος· Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς
καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλά, ὀλίγων δέ ἐστιν χρεία 42 Mt 6,33.
ἢ ἑνός· Μαριὰμ γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο,
ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται αὐτῆς.
81 *Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ* **11**
3,5 *προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθη-* 5,33.
τῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσ-
εύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάνης ἐδίδαξεν τοὺς μαθη-

---

34 T *πανδοκίον* *35* hW *εδωκεν δυο δην.* | T *πανδοκει* *37* H [o] *Ιησ.* *38* *Εν δε τω* : T *Εγενετο δε εν τω* | *αυτος* : T pr *και* | h [*εις τον οικον αυτης*] W *εις τον οικον* *39* H [*η*] *40* T *κατελιπεν* | *ειπον* : RW *ειπε* *41.42* *μεριμνας . . . γαρ* : h *θορυβαζη· Μαριαμ* *42* RT *ενος δε εστιν χρεια·* | W *χρεια εστιν* | RT *Μαρια*

---

36 *τινα ουν δοκεις πλησιον γεγονεναι* *38* *εγενετο δε εν τω πορ. αυτον εισελθειν* *42* — *ολιγ. . . . ενος* et — *γαρ* ***D*** — *η ενος* ***38 a***

2–4: Mt 6,9–13. 2 τὰς αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὅταν προσεύχησθε,
λέγετε· Πάτερ, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθάτω
3 ἡ βασιλεία σου· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον
4 δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς
ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ
ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πει-
5 ρασμόν. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· τίς ἐξ ὑμῶν 124
ἕξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου
καὶ εἴπῃ αὐτῷ· φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους,
6 ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με
Mt 26,10. 7 καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· κἀκεῖνος ἔσωθεν
18,5. Mc 14,6. ἀποκριθεὶς εἴπῃ· μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ
θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ
εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί
18,5. 8 σοι. λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς
διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διά γε τὴν ἀναιδίαν
9–13: Mt 7,7–11. 9 αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. Κἀγὼ 125
16,9. ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε,
13,25. R 10,12. 10 καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς
γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ
11 τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν
πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν
12 αὐτῷ ἐπιδώσει; ἢ καὶ αἰτήσει ᾠόν, ἐπιδώσει αὐτῷ
18,19. 13 σκορπίον; εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε
δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ

---

2 W *ελθετω* | *ελθ. . . . σου* : h[r] *ελθετω το αγιον πνευμα σου εφ ημας και καθαρισατω ημας* *8* RW *αναίδειαν* *9* T *ανοιχθησεται* ,*it* 10 *10* hW *ανοιγεται* *11* hW *αιτησει τον*
4,3. *πατ.* | *ιχθυν* : hRT pr *αρτον μη λιθον επιδωσει αυτω η και* (h [*και*]) | *μη* : W *και* *12* *ωον* : RT+ *μη*

---

2 προσευχ. : + *μη βαττολογειτε ως οι λοιποι· δοκουσιν γαρ τινες οτι εν τη πολυλογια αυτων εισακουσθησονται· αλλα προσευχομενοι* | *πατερ ημων ο εν τοις ουρανοις* ***Dς*** | *σου η βασιλεια· γενηθητω το θελημα σου ως εν ουρανω και επι γης* ***D*(ς)** *3 δος ημ. σημερον* *4 τα οφειληματα ημων ως και ημεις αφιομεν τοις οφειλεταις ημων* | fin + *αλλα ρυσαι ημας απο του πονηρου* ***ADς*** *5 — προς αυτους* *6 παρεστιν απ αγρου* *13 οντες* ***ℵDa***

pulos suos. Et ait illis: Cum oratis, dicite: 2 2–4: Mt 6,9–13.
Pater, sanctificetur nomen tuum. Adveniat
regnum tuum. Panem nostrum quotidianum 3
da nobis hodie. Et dimitte nobis peccata 4
nostra, siquidem et ipsi dimittimus omni
debenti nobis. Et ne nos inducas in tenta-
124/10 tionem. Et ait ad illos: Quis vestrum ha- 5
bebit amicum, et ibit ad illum media nocte,
et dicet illi: Amice, commoda mihi tres panes,
quoniam amicus meus venit de via ad me, 6
et non habeo quod ponam ante illum: et ille 7 Mt 26,10. 18,5.
deintus respondens dicat: Noli mihi molestus
esse, iam ostium clausum est, et pueri mei
mecum sunt in cubili: non possum surgere,
et dare tibi. Et si ille perseveraverit pul- 8 18,5.
sans: dico vobis, etsi non dabit illi surgens
eo quòd amicus eius sit, propter improbitatem
tamen eius surget, et dabit illi quotquot habet
125/5 necessarios. Et ego dico vobis: Petite, et 9 9–13: Mt 7,7–11.
dabitur vobis: quaerite, et invenietis: pul- 16,9.
sate, et aperietur vobis. Omnis enim, qui 10 13,25. R 10,12.
petit, accipit: et qui quaerit, invenit: et pul-
santi aperietur. Quis autem ex vobis patrem 11
petit panem, numquid lapidem dabit illi? Aut
piscem: numquid pro pisce serpentem dabit
illi? Aut si petierit ovum: numquid porriget 12
illi scorpionem? Si ergo vos cum sitis mali, 13 18,19.
nostis bona data dare filiis vestris: quanto

---

2 *fin* 𝔖 + fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra

3 cotidie

8 — Et . . . pulsans | quot

9 > vobis dico

11 aut si pisc.

magis Pater vester de caelo dabit spiritum
bonum petentibus se?
14–26: Mt 12,22–30. 43–45. Mc 3,22–27. 14 Et erat eiiciens daemonium, et illud erat 126/5
mutum. Et cum eiecisset daemonium, locutus
15 est mutus, et admiratae sunt turbae. Quidam 127/2
autem ex eis dixerunt: In Beelzebub principe
Mc 8,11. 16 daemoniorum eiicit daemonia. Et alii ten- 128/5
tantes, signum de caelo quaerebant ab eo.
17 Ipse autem ut vidit cogitationes eorum, dixit 129/2
eis: Omne regnum in seipsum divisum deso-
18 labitur, et domus supra domum cadet. Si
autem et Satanas in seipsum divisus est:
quomodo stabit regnum eius? quia dicitis in
19 Beelzebub me eiicere daemonia. Si autem
ego in Beelzebub eiicio daemonia: filii vestri
in quo eiiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt.
Ex 8,15. 20 Porro si in digito Dei eiicio daemonia: pro-
21 fecto pervenit in vos regnum Dei. Cum fortis
armatus custodit atrium suum, in pace sunt
Kol 2,15. 1 Sm 17,50 s. 22 ea, quae possidet. Si autem fortior eo
superveniens vicerit eum, universa arma
eius auferet, in quibus confidebat, et
9,50. J 11,52. 23 spolia eius distribuet. Qui non est mecum,
contra me est: et qui non colligit mecum,
24 dispergit. Cum immundus spiritus exierit 130/5
de homine, ambulat per loca inaquosa,
quaerens requiem: et non inveniens dicit:
25 Revertar in domum meam unde exivi. ׀ Et

---

13 𝔊 vester caelestis de c.
17 desolatur
18 (𝕮[93], *pro* :) | regn. ipsius | > eicere me
20 praevenit
21 ea] 𝔊 omnia
22 illo
23 adversum
24 perambulat

μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα
ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.
82 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν· 14 14–26: Mt 12,22–30 43–45. Mc 3,22–27.
126,5 ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος ἐλάλησεν ὁ
127,2 κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι· ¹τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν 15
εἶπαν· ἐν Βεεζεβοὺλ τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων
128,5 ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον 16 Mc 8,11.
129,2 ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ εἰδὼς 17
αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασι-
λεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ
οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' 18
ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία
αὐτοῦ; ὅτι λέγετε ἐν Βεεζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ
δαιμόνια. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεεζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ 19
δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ
τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ ἔσονται. εἰ δὲ ἐν δακ- 20 Ex 8,15.
τύλῳ θεοῦ [ἐγὼ] ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα
ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ὅταν ὁ 21
ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν,
ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ἐπὰν δὲ 22 Kol 2,15.
ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν 1 Sm 17,50. 1 J 4,4.
πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ Ps Sal 5,4.
σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ 23 9,50.
κατ' ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ J 11,52.
130,5 σκορπίζει. Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ 24
ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων
ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὑρίσκον λέγει· ὑπο-
στρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ 25

13 H [o] εξ | *πνευμα αγιον* : h[r1] ⊣ *αγαθον δομα* ⊢ ² *πνευμα αγαθον* ² spiritum bonum datum | W *αυτον*; *14* HR— *και αυτο ην* *15* T *ειπον* | RT *Βεελζεβουλ*, *it* 18.19 *17* hT *διαμερισθ. εφ εαυτην* *19* h *κριτ. υμ. εσοντ.* T *κριτ. εσοντ. υμ.* *20* [*εγω*] : W—T *24* ℋ *ευρισκον* [*τοτε*] *λεγ.* h *ευρισκον. τοτε λεγ.*

14 ταυτα δε ειποντος αυτου προσφερεται αυτω δαιμονιζομενος κωφος και εκβαλοντος αυτου παντες εθαυμαζον *15* fin + *ο δε αποκριθεις ειπεν· πως δυναται σατανας σαταναν εκβαλ(λ)ειν* ***A D a*** *18 πως* : *ου*

ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον.
J 5,14. 26 τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἕτερα πνεύματα
πονηρότερα ἑαυτοῦ ἑπτά, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ
ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου
1,28.42.48. 27 χείρονα τῶν πρώτων. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν 40
23,29. Mt 12,46. αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις φωνὴν γυνὴ ἐκ τοῦ 131,10
1 Th 2,7 s. 1 P 2,2 s. ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά
8,15.21. 28 σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. αὐτὸς δὲ εἶπεν·
Jc 1,22–25. μενοῦν μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
καὶ φυλάσσοντες.
29–32: Mt 12,38–42. 29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν· 41 83
1 K 1,22. ἡ γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρά ἐστιν· σημεῖον ζητεῖ, 132,5
καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον
30 Ἰωνᾶ. καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς τοῖς Νινευείταις
σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
1 Rg 10,1. 31 τῇ γενεᾷ ταύτῃ. βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν
τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης
καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περά-
των τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ
Jona 3,5. 32 ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε. ἄνδρες Νινευεῖται
ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης
καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ
16. Mt 5,15. 33 κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Οὐδεὶς 84
λύχνον ἅψας εἰς κρυπτὴν τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν 133,2
μόδιον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευό-
34–36: Mt 6,22.23. 34 μενοι τὸ φέγγος βλέπωσιν. ὁ λύχνος τοῦ σώματός 134,5
ἐστιν ὁ ὀφθαλμός σου. ὅταν ὁ ὀφθαλμός σου
E 1,18. ἁπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν·
ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν.

---

25 ευρισκει : H+ [σχολαζοντα] *30 Ιωνας* : [H]W pr ο | R *Νινευῖταις*, *it 32 -ευῖται* *33* H *κρύπτην* | HR *φως* *34.36* H *φωτινον ter et σκοτινον bis*

---

29 Ιωνα του προφητου ***ACm***ς *30* fin + *και καθως Ιωνας εν τη κοιλια του κητους εγενετο τρεις ημερας και τρεις νυκτας, ουτως και ο υιος του ανθρωπου εν τη γη* *31* — *εν τη κρισει* *32* — vers

cum venerit, invenit eam scopis mundatam,
et ornatam. Tunc vadit, et assumit septem 26 J 5,14.
alios spiritus secum, nequiores se, et ingressi
habitant ibi. Et fiunt novissima hominis illius
131/10 peiora prioribus. Factum est autem, cum 27 1,28.42.48.
haec diceret: extollens vocem quaedam mulier 23,29. Mt 12,46.
de turba dixit illi: Beatus venter, qui te
portavit, et ubera, quae suxisti. At ille dixit: 28 8,15.21. 1 Th 2,7 s.
Quinimmo beati, qui audiunt verbum Dei, et 1 P 2,2 s.
custodiunt illud. Jc 1,22–25.

132/5 Turbis autem concurrentibus coepit dicere: 29 29–32: Mt 12,38–42.
Generatio haec, generatio nequam est: signum
quaerit, et signum non dabitur ei, nisi signum 1 K 1,22.
Ionae prophetae. Nam sicut fuit Ionas signum 30
Ninivitis: ita erit et Filius hominis genera-
tioni isti. Regina Austri surget in iudicio 31 1 Rg 10,1.
cum viris generationis huius, et condemnabit
illos: quia venit a finibus terrae audire sa-
pientiam Salomonis: et ecce plus quàm Sa-
lomon hic. Viri Ninivitae surgent in iudicio 32 Jona 3,5.
cum generatione hac, et condemnabunt
illam: quia poenitentiam egerunt ad praedi-
cationem Ionae, et ecce plus quàm Ionas
133/2 hic. Nemo lucernam accendit, et in 33 8,16. Mt 5,15.
abscondito ponit, neque sub modio: sed
supra candelabrum, ut qui ingrediuntur, lu-
134/5 men videant. Lucerna corporis tui, est oculus 34 34–36: Mt 6,22.23.
tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum
corpus tuum lucidum erit: si autem nequam
fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit.

---

25 — eam | — et ornatam
26 et tunc | — secum | sunt
28 quippini | — illud
29 illi | — prophetae
30 > ionas fuit | ninevitis
31 plus salomone
32 ninevitae | plus iona

35 Vide ergo ne lumen, quod in te est, tenebrae
36 sint. Si ergo corpus tuum totum lucidum
fuerit, non habens aliquam partem tenebra-
rum, erit lucidum totum, et sicut lucerna
fulgoris illuminabit te.
7,36; 14,1. 37 Et cum loqueretur, rogavit illum quidam 135/5
Pharisaeus ut pranderet apud se. Et ingres-
Mt 15,2. 38 sus recubuit. Pharisaeus autem coepit intra
se reputans dicere, quare non baptizatus esset
39–52: Mt 23,1–36. 39 ante prandium. Et ait Dominus ad illum:
Nunc vos Pharisaei quod déforis est calicis,
et catini, mundatis: quod autem intus est
vestrum, plenum est rapina, et iniquitate.
40 Stulti nonne qui fecit quod déforis est, etiam
41 id, quod deintus est, fecit? Verumtamen quod
superest, date eleemosynam: et ecce omnia
42 munda sunt vobis. Sed vae vobis Pharisaeis, 136/5
quia decimatis mentham, et rutam, et omne
olus, et praeteritis iudicium, et charitatem
Dei: haec autem oportuit facere, et illa non
20,46. 43 omittere. Vae vobis Pharisaeis, quia diligitis 137/2
primas cathedras in synagogis, et salutationes
44 in foro. Vae vobis, quia estis ut monumenta, 138/5
quae non apparent, et homines ambulantes
45 supra, nesciunt. Respondens autem quidam 139/5
ex Legisperitis, ait illi: Magíster, haec
46 dicens etiam contumeliam nobis facis. At
ille ait: Et vobis Legisperitis vae: quia
oneratis homines oneribus, quae portare
non possunt, et ipsi uno digito vestro
47 non tangitis sarcinas. Vae vobis, qui aedi- 140/5

---

37 Et 2º] 𝕾 Iesus autem
42 𝕾 qui , *it 43. 44. 52* | mentam
44 parent *45* > nobis cont.
46 portari *47* quia

σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. 35
εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον μέρος 36
τι σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος
τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.
Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος 37 **7,36; 14,1.**
ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν.
ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον 38 **Mt 15,2.**
ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. εἶπεν δὲ ὁ κύριος 39 **39–52: Mt 23,1–36.**
πρὸς αὐτόν· νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν
τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ
ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. ἄφρονες, 40
οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν;
ˡπλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα 41
καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρι- 42
σαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ
πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν
κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα δὲ ἔδει
ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ παρεῖναι. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς 43 **20,46.**
Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν
ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς
ἀγοραῖς. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ 44
ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω
οὐκ οἴδασιν. Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν 45
λέγει αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς
ὑβρίζεις. ὁ δὲ εἶπεν· καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, 46
ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβά-
στακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ
προσψαύετε τοῖς φορτίοις. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκο- 47 **Act 7,52.**

35.36 h[81] † *σκοπει ... σε* † ² *ει ουν το φως το εν σοι σκοτος, το σκοτος ποσον* ³ᵛ *σκοπει ... φωτ. ολον και ως* [*ο*] *λυχνος* [*της*] *αστραπης φωτισει σε* | *36* cf *34* | h [*τι*] *μερος* **T** *τι μερος* | *τη* : hW pr *εν* *42 δε* : [R]—T | *κρισιν* : h[r] *κλησιν* *43* W *υμιν, Φαρισαιοι* *44 ως τα μν. τα* : h[r] ⊣ *μνημεια* ⊢

---

37 Εδεηθη δε αυτου τις Φαρισαιος ινα αριστ. μετ αυτου *38 Φαρισ. ηρξατο διακρινομενος εν εαυτω λεγειν δια τι* *39 οι Φαρισ. υποκριται* *40 το εσωθ. κ. το εξωθ.* ***CD*** *42* — *ταυτα ... παρειναι* *43 αγοραις* : + *και πρωτοκλισιας εν τοις δειπνοις* ***CD*** *44 υμιν* : + *γραμματεις και Φαρισαιοι* ***A Dm ϛ*** *46* — *τοις φορτιοις*

δομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες
Act 8,1. R 1,32. 48 *ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. ἄρα μάρτυρές ἐστε καὶ*
συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι
αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδο-
in libro quodam? 49 *μεῖτε. διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν·* 141,
ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους,
50 *καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ διώξουσιν, ' ἵνα*
ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκκε-
χυμένον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς
Gn 4,8. 2 Chr 24,20. 51 *ταύτης, ἀπὸ αἵματος Ἄβελ ἕως αἵματος Ζαχαρίου*
τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ
οἴκου· ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς
Mt 23,13. 52 *γενεᾶς ταύτης. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε* 88
τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε καὶ 142,
53 *τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. Κἀκεῖθεν ἐξελ-* 143,
θόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρι-
σαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν
20,20. 54 *περὶ πλειόνων, ἐνεδρεύοντες αὐτὸν θηρεῦσαί τι*
ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.
Mt 16,6. Mc 8,15. 12 *Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ* 44
ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν
*πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον· * προσέχετε* 144,
ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις, τῶν
2–9: Mt 10,26–33. 2 *Φαρισαίων. οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ* 145,
8,17. *οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθή-*
3 *σεται. ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε ἐν τῷ*

47 οι δε : **T** *και οι* *48 και συνευδ.* : **h**[r] ⊣ *μη συνευδοκειν* ⊢ *49* **T** *εκδιωξουσιν* *50* **hRT** *εκχυννομενον* *51* **HR** *ναί*, | **H** *Ἄβελ* *52 ηρατε* : **h**[r] ⊣ *εκρυψατε* ⊢ *53.54 Κακειθεν . . . αυτου* : **h**[r] ⊣ *Λεγοντος δε αυτου ταυτα προς αυτους ενωπιον παντος του λαου ηρξαντο οι Φαρισαιοι και οι νομικοι δεινως εχειν και συνβαλλειν αυτω περι πλειονων, (54) ζητουντες αφορμην τινα λαβειν αυτου ινα ευρωσιν κατηγορησαι αυτου* ⊢ *54* **T**— *αυτου* 12,*1* **RT** *ζυμης των Φαρισαιων, ητις εστ. υποκρισις.* (**W**— ,)

49 — και . . . ειπεν | *αποστελλω* *51 Ζαχαριου υιου Βαραχειου ον εφονευσαν αναμεσον τ. θ. κ. τ. ναου* 12,*1 Πολλων δε οχλων συνπεριεχοντων κυκλω ωστε αλληλους συνπνιγειν* *2 ουκ αποκαλ.* : *ου φανερωθησεται*

ficatis monumenta Prophetarum: patres autem
vestri occiderunt illos. Profecto testificamini 48
quòd consentitis operibus patrum vestrorum:
quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos
141/5 autem aedificatis eorum sepulchra. Propterea 49
et sapientia Dei dixit: Mittam ad illos Prophe-
tas, et Apostolos, et ex illis occident, et per-
sequentur: ut inquiratur sanguis omnium 50
Prophetarum, qui effusus est a constitutione
mundi a generatione ista, a sanguine Abel, 51 Gn 4,8.
usque ad sanguinem Zachariae, qui periit 2 Chr 24,20.
inter altare, et aedem. Ita dico vobis, re-
142/5 quiretur ab hac generatione. Vae vobis 52
Legisperitis, quia tulistis clavem scientiae,
ipsi non introistis, et eos, qui introibant, pro-
143/10 hibuistis. Cum autem haec ad illos diceret, 53
coeperunt Pharisaei, et Legisperiti graviter
insistere, et os eius opprimere de multis,
insidiantes ei, et quaerentes aliquid capere 54 20,20.
de ore eius, ut accusarent eum.

Multis autem turbis circumstantibus, 12 Mt 16,6. Mc 8,15.
ita ut se invicem conculcarent, coepit
14/2 dicere ad discipulos suos: * Attendite a
fermento Pharisaeorum, quod est hypocri-
15 sis. Nihil autem opertum est, quod non re- 2 2–9: Mt 10,26–33.
veletur: neque absconditum, quod non scia-
tur. Quoniam quae in tenebris dixistis, in 3 8,17.

---

48 > quid. ipsi

52 cf 42

53 — autem

54 insidiantes *c. praec. coni. et* — ei | > capere aliquid | ex

12,*1* 𝕾 concurrentibus

2 𝕾 nih. enim

lumine dicentur: et quod in aurem locuti
estis in cubiculis, praedicabitur in tectis.
4 Dico autem vobis amicis meis: Ne terrea-
mini ab his, qui occidunt corpus, et post
5 haec non habent amplius quid faciant. Osten-
dam autem vobis quem timeatis: timete eum,
qui, postquam occiderit, habet potestatem
mittere in gehennam. ita dico vobis, hunc
6 timete. Nonne quinque passeres vaeneunt di-
pondio, et unus ex illis non est in oblivione
21,18. 7 coram Deo? Sed et capilli capitis vestri
omnes numerati sunt. Nolite ergo timere:
8 multis passeribus pluris estis vos: Dico
autem vobis: Omnis, quicumque confessus
fuerit me coram hominibus, et Filius hominis
9,26. 9 confitebitur illum coram Angelis Dei: qui 146/2
autem negaverit me coram hominibus, nega-
Mt 12,32. Mc 3,28.29. 10 bitur coram Angelis Dei. Et omnis, qui dicit 147/2
verbum in Filium hominis, remittetur illi: ei
autem, qui in Spiritum sanctum blasphema-
21,14.15. Mt 10,19.20. 11 verit, non remittetur. Cum autem inducent 148/2
vos in synagogas, et ad magistratus, et
potestates, nolite soliciti esse qualiter, aut
12 quid respondeatis, aut quid dicatis. Spiritus
enim sanctus docebit vos in ipsa hora quid
oporteat vos dicere.
13 Ait autem ei quidam de turba: Magister, 149/10
dic fratri meo ut dividat mecum hereditatem.
Act 7,27. 14 At ille dixit illi: Homo, quis me constituit
1 T 6,9.10. 15 iudicem, aut divisorem super vos? Dixitque
ad illos: Videte, et cavete ab omni avaritia:
quia non in abundantia cuiusquam vita eius

---

4 quod *7* — vos
8 in me | in illo
9 denegabitur *12* quae | — vos 2°
13 > quid. ei *14* 𝔖𝔚 dix. ei

φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε
ἐν τοῖς ταμείοις κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.
Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ 4 J 15,15.
τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ
ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. ὑποδείξω δὲ 5 Ps 119,120.
ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀπο-
κτεῖναι ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν.
ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. ¹ *οὐχὶ πέντε* 6
στρουθία πωλοῦνται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ
αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι 7 21,18.
ἠρίθμηνται. μὴ φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων
διαφέρετε. λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ 8
ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν
46,2 *ἀγγέλων τοῦ θεοῦ· ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον* 9 9,26.
τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων
47,2 *τοῦ θεοῦ. καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν* 10 Mt 12,32. Mc 3,28.29.
τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ
ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται.
48,2 *ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ* 11 21,14.15. Mt 10,19.20. Mc 13,11.
τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνήσητε πῶς
ἢ τί ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴπητε· τὸ γὰρ ἅγιον 12
πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.
89 *Εἶπεν δέ τις ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ· διδάσκαλε, εἰπὲ* 13
9,10 *τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ᾽ ἐμοῦ τὴν κληρο-*
νομίαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε, τίς με κατ- 14 Act 7,27.
έστησεν κριτὴν ἢ μεριστὴν ἐφ᾽ ὑμᾶς; εἶπεν δὲ πρὸς 15 1 T 6,9.10.
αὐτούς· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεο-
νεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ

4 H *αποκτεινοντων* 5 HR *ναί,* 8 *ομολογηση* : H *-γησει* 11 *η τι* 1° : [H]

4 *την δε ψυχην μη δυναμενων αποκτειναι μηδε εχοντων περισσον τι* 10 *εις δε το πν. το αγ. ουκ αφεθησεται αυτω ουτε εν τω αιωνι τουτω ουτε εν τω μελλοντι* 14 *κριτην* : *δικαστην* **ΑΝϚ** | — *η μεριστην* 15 *η ζωη . . . αυτω* : *τα υπαρχοντα εστιν η ζωη αυτου* Clem. Al.

16 ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ. Εἶπεν δὲ παρα- 46 9
βολὴν πρὸς αὐτοὺς λέγων· ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου
17 εὐφόρησεν ἡ χώρα. καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων·
τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς
18 μου; ˡ καὶ εἶπεν· τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς
ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω
Jc 4,13 s. 19 ἐκεῖ πάντα τὸν σῖτον καὶ τὰ ἀγαθά μου, καὶ
Sir 11,19. ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ
κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε,
H 9,27. 20 εὐφραίνου. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· ἄφρων, ταύτῃ
Sap 15,8. τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ
Mt 6,20. 1 T 6,17 ss. 21 ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; οὕτως ὁ θησαυρίζων αὑτῷ
22–31: 22 καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν. Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς 150,5
Mt 6,25–33. μαθητὰς αὐτοῦ· διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ μεριμ-
νᾶτε τῇ ψυχῇ τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι τί
23 ἐνδύσησθε. ἡ γὰρ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς καὶ
Ps 147,9. 24 τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. κατανοήσατε τοὺς κόρακας,
R 1,20. ὅτι οὔτε σπείρουσιν οὔτε θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν
ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς·
25 πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. τίς
δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται ἐπὶ τὴν ἡλικίαν
26 αὐτοῦ προσθεῖναι πῆχυν; εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον
R 1,20. 27 δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; κατα-
νοήσατε τὰ κρίνα, πῶς οὔτε νήθει οὔτε ὑφαίνει·
λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ
28 αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. εἰ δὲ ἐν ἀγρῷ

17 εαυτω : **H** *αὑτω* *18* h^{r1} ⊣ *παντα τα γενηματα μ.* ⊢ ^{2e} *τους καρπους μου* h^{r8} **RT** *παντα τα γενηματα μ. κ. τα αγ. μου* *19 κειμενα . . . πιε* : [**H**] *20* **HR** *αιτουσιν* *21* [**H**] | *αὑτω* : **RW** *εαυτω* **T** *αὑτω* *22 αυτου* : [**H**]—**W** | **hT** *υμιν λεγω* | *σωμ.* : [**H**]**W**+ *υμων* *23* **T**— *γαρ* *24 ουτε . . . ουτε* : **HR** *ου . . . ουδε* *25* **hRT** *προσθειν. επι τ. ηλικ. αυτ.* *26 ει . . . λοιπων* : h^{r} ⊣ *και περι των λοιπων τί* ⊢ *27 ουτε νηθ. ουτε υφ.* (sic *et* ⊣ h^{r} ⊢) : **HR** *αυξανει· ου κοπια ουδε νηθει·*

18 ποιησω αυτας μειζ. *21* fin + *ταυτα λεγων εφωνει· ο εχων ωτα ακουειν ακουετω* ***HUa*** *24 καταν. τα πετεινα του ουρανου* *25 — μεριμνων*

est ex his quae possidet. Dixit autem si- 16
militudinem ad illos, dicens: Hominis cuius-
dam divitis uberes fructus ager attulit: et 17
cogitabat intra se dicens: Quid faciam, quia
non habeo quo congregem fructus meos? Et 18
dixit: Hoc faciam: Destruam horrea mea, et
maiora faciam: et illuc congregabo omnia,
quae nata sunt mihi, et bona mea, | et dicam 19 Jc 4,13 s.
animae meae: Anima, habes multa bona po-
sita in annos plurimos: requiesce, comede,
bibe, epulare. Dixit autem illi Deus: Stulte, 20 H 9,27.
hac nocte animam tuam repetunt a te: quae
autem parasti, cuius erunt? Sic est qui sibi 21 Mt 6,20. 1 T 6,17 ss.
150/5 thesaurizat, et non est in Deum dives. Dixit- 22 22–31: Mt 6,25–33.
que ad discipulos suos: Ideo dico vobis: Nolite
soliciti esse animae vestrae quid manducetis:
neque corpori quid induamini. Anima plus 23
est quàm esca, et corpus plus quàm vesti-
mentum. Considerate corvos quia non se- 24 Ps 147,9. R 1,20.
minant, neque metunt, quibus non est cella-
rium, neque horreum, et Deus pascit illos.
Quanto magis vos pluris estis illis? | Quis autem 25
vestrum cogitando potest adiicere ad staturam
suam cubitum unum? Si ergo neque quod 26
minimum est potestis, quid de ceteris soliciti
estis? Considerate lilia quomodo crescunt: 27 R 1,20.
non laborant, neque nent: dico autem vobis,
nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur
sicut unum ex istis. Si autem foenum, 28

---

17 quia] quod
22 — vestrae | vestiamini
23 — plus 2º
27 neque] non

quod hodie est in agro, et cras in clibanum
mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos
29 pusillae fidei? Et vos nolite quaerere quid
manducetis, aut quid bibatis: et nolite in
30 sublime tolli: haec enim omnia gentes mundi
quaerunt. Pater autem vester scit quoniam
31 his indigetis. Verumtamen quaerite primum
regnum Dei, et iustitiam eius: et haec omnia
22,29. Is 41,14. 32 adiicientur vobis. Nolite timere pusillus grex, 151/10
quia complacuit patri vestro dare vobis regnum.
33.34: Mt 6,20.21. 33 Vendite quae possidetis, et date eleemosynam. 152/2
16,9; 18,22. *Facite vobis sacculos, qui non veterascunt, 153/5
thesaurum non deficientem in caelis: quo fur
35–46: Mt 24,42–51. 34 non appropiat, neque tinea corrumpit. Ubi
enim thesaurus vester est, ibi et cor vestrum
Ex 12,11. 1 P 1,13. 35 erit. Sint lumbi vestri praecincti, et lucer- 154/10
Mt 25,1–13. 36 nae ardentes in manibus vestris, et vos si-
miles hominibus expectantibus dominum suum
quando revertatur a nuptiis: ut, cum venerit,
J 13,4. 37 et pulsaverit, confestim aperiant ei. Beati 155/5
servi illi, quos cum venerit dominus, invenerit
vigilantes: amen dico vobis, quòd praecinget
se, et faciet illos discumbere, et transiens
38 ministrabit illis. Et si venerit in secunda
vigilia, et si in tertia vigilia venerit, et ita
1 Th 5,2. 39 invenerit, beati sunt servi illi. Hoc autem 156/2
scitote, quoniam si sciret paterfamilias, qua
hora fur veniret, vigilaret utique, et non
40 sineret perfodi domum suam. Et vos estote
parati: quia qua hora non putatis, Filius
41 hominis veniet. Ait autem ei Petrus: 157/5
Domine, ad nos dicis hanc parabolam:

---

28 > in agro est
31 — primum | — et iust. eius
33 veterescunt *35* — in manibus vestris
39 quon.] quia , *it 44* | perfodiri *40* venit

τὸν χόρτον ὄντα σήμερον καὶ αὔριον εἰς κλίβανον
βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιάζει, πόσῳ μᾶλλον
ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε 29
καὶ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε· ταῦτα γὰρ 30
πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν· ὑμῶν δὲ
ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων· πλὴν ζητεῖτε 31
τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθήσεται
91 *ὑμῖν. Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδό-* 32 22,29. Is 41,14. Dn 7,27.
1,10 *κησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν.*
2,2 *Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημο-* 33 33.34: Mt 6,20.21.
3,5 *σύνην· * ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιού-*
μενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, 16,9; 18,22.
ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει·
ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ 34 35–46: Mt 24,42–51.
92 *καρδία ὑμῶν ἔσται. Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες* 35 Ex 12,11. 1 P 1,13.
,10 *περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· καὶ ὑμεῖς* 36 Mt 25,1–13.
ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυ-
τῶν, πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος
5,5 *καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. μακάριοι* 37 17,7.8. J 13,4.
οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει
γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται
καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν διακονήσει
αὐτοῖς. κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν ἐν τῇ τρίτῃ 38
φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὕρῃ οὕτως, μακάριοί εἰσιν
6,2 *ἐκεῖνοι. τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκο-* 39 1 Th 5,2.
δεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, οὐκ ἂν
ἀφῆκεν διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ ὑμεῖς 40
γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς
7,5 *τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος·* 41
κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις

---

28 **RT** *αμφιεζει* *38 καν* 1° . . . *ουτως* : h[r] ⊣ *και εαν ελθη τη εσπερινη φυλακη και ευρησει, ουτως ποιησει, και εαν εν τη δευτερα και τη τριτη* ⊢ | **T**— *εκεινοι* *39 ουκ αν* : **𝔎R** *εγρηγορησεν αν και ουκ* *41 δε* : **T**+ *αυτω*

---

31 ταυτα παντα ***ADmϛ*** *32 εν αυτω ευδοκ.* *35 εστω υ. η οσφυς περιεζωσμενη* *40* — vers *1al*

2 T 2,15. 42 ἢ καὶ πρὸς πάντας; καὶ εἶπεν ὁ κύριος· τίς ἄρα 93
1 P 4,10. ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος ὁ φρόνιμος, ὃν κατα-
στήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ
43 διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; μακάριος ὁ δοῦλος
ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα
Mt 25,21. 44 οὕτως. ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς
45 ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ἐὰν δὲ εἴπῃ 158
ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει ὁ
κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς
παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν
46 καὶ μεθύσκεσθαι, ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου
ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει,
καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ
Jc 4,17. 47 τῶν ἀπίστων θήσει. ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς 159
τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ μὴ ἑτοιμάσας
ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται
48 πολλάς· ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν,
δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολύ, πολὺ
ζητηθήσεται παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ ᾧ παρέθεντο πολύ,
49 περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. Πῦρ ἦλθον βα- 94
Mc 10,38. λεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη. 160
Mt 26,38. J 12,27; 19,30. 50 βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέ-
51–53: 51 χομαι ἕως ὅτου τελεσθῇ. δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην
Mt 10,34–36. παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν,
52 ἀλλ᾽ ἢ διαμερισμόν. ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν
πέντε ἐν ἑνὶ οἴκῳ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν
Mch 7,6. 53 καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν ˈ διαμερισθήσονται, πατὴρ ἐπὶ
υἱῷ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί, μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα καὶ
θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα, πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην
Mt 16,2.3. 54 αὐτῆς καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν. Ἔλεγεν 95
161

42 H , ο φρον. | το : [H]—W *49* fin HR; *50* fin R; *52.53* H τρισίν, διαμερισθησονται πατ. *53* T— την 1[o] | T— αυτης

41 — η και πρ. παντ. *42* ο φρον. : + ο αγαθος *44* αληθ. : αμην *47* — ετοιμασας η *Dal* *48* εδωκαν πολυ, ζητησουσιν απ αυτου περισσοτερον | περισσ. : πλεον | απαιτησουσιν *Dal* *51* ποιησαι

an et ad omnes? Dixit autem Dominus: 42 2 T 2,15.
Quis, putas, est fidelis dispensator, et pru- 1 P 4,10.
dens, quem constituit Dominus supra fami-
liam suam, ut det illis in tempore tritici
mensuram? Beatus ille servus, quem cum 43
venerit Dominus, invenerit ita facientem.
Vere dico vobis, quoniam supra omnia, quae 44 Mt 25,21.
158/5 possidet, constituet illum. Quòd si dixerit 45
servus ille in corde suo: Moram facit domi-
nus meus venire: et coeperit percutere ser-
vos, et ancillas, et edere, et bibere, et
inebriari: veniet dominus servi illius in die, 46
qua non sperat, et hora, qua nescit, et di-
videt eum, partemque eius cum infidelibus
159/10 ponet. Ille autem servus, qui cognovit volun- 47 Jc 4,17.
tatem domini sui, et non praeparavit, et non
fecit secundum voluntatem eius, vapulabit
multis: qui autem non cognovit, et fecit 48
digna, plagis vapulabit paucis. Omni autem,
cui multum datum est, multum quaeretur ab
eo: et cui commendaverunt multum, plus
160/5 petent ab eo. Ignem veni mittere in terram, 49
et quid volo nisi ut accendatur? Baptismo 50 Mt 20,22.
autem habeo baptizari: et quomodo coarctor Mt 26,38. J 12,27.
usquedum perficiatur? Putatis quia pacem 51 51–53: Mt 10,34–36.
veni dare in terram? Non, dico vobis,
sed separationem: erunt enim ex hoc 52
quinque in domo una divisi, tres in
duos, et duo in tres | dividentur: pater 53 Mch 7,6.
in filium, et filius in patrem suum, mater in
filiam, et filia in matrem, socrus in nurum
161/5 suam, et nurus in socrum suam. Dicebat 54 Mt 16,2.3.

---

42 constituet | super *44 cf 39*
45 pueros *47* 𝔖 se praep.
48 ℭ[93] digna plagis, (𝔚 —,) *49* — ut
50 baptisma | coartor *52* duos] duo

autem et ad turbas: Cum videritis nubem
orientem ab occasu, statim dicitis: Nimbus
55 venit: et ita fit. et cum austrum flantem,
56 dicitis: Quia aestus erit: et fit. Hypocritae
faciem caeli, et terrae nostis probare: hoc
57 autem tempus quomodo non probatis? Quid
autem et a vobis ipsis non iudicatis quod
Mt 5,25.26. 58 iustum est? Cum autem vadis cum adver- 162/5
sario tuo ad principem, in via da operam
liberari ab illo, ne forte trahat te ad iudicem,
et iudex tradat te exactori, et exactor mittat
59 te in carcerem. Dico tibi, non exies inde,
donec etiam novissimum minutum reddas.
Act 5,37. 13 Aderant autem quidam ipso in tempore, 163/10
nunciantes illi de Galilaeis, quorum sanguinem
J 9,2. 2 Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. Et re-
spondens dixit illis: Putatis quòd hi Galilaei
prae omnibus Galilaeis peccatores fuerint,
Ps 7,13. 3 quia talia passi sunt? Non, dico vobis: sed
nisi poenitentiam habueritis, omnes similiter
4 peribitis. Sicut illi decem et octo, supra quos
cecidit turris in Siloe, et occidit eos: putatis
quia et ipsi debitores fuerint praeter omnes
5 homines habitantes in Ierusalem? Non,
dico vobis: sed si poenitentiam non egeritis,
3,9. 6 omnes similiter peribitis. Dicebat autem 164/10
Mt 3,10; 21,19. Mc 11,13. et hanc similitudinem: Arborem fici habe-
bat quidam plantatam in vinea sua, et
venit quaerens fructum in illa, et non in-
7 venit. Dixit autem ad cultorem vineae:
Ecce anni tres sunt ex quo venio quaerens

---

56 > terrae et caeli
58 in via *c. praec. coni.* | ad] apud
13,*2* fuerunt
4 siloam | fuerunt
5 > non paenit. | eg.] 𝔊 habueritis *6* — et 1°

δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· ὅταν ἴδητε νεφέλην ἀνατέλ-
λουσαν ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ὅτι ὄμβρος
ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· καὶ ὅταν νότον πνέοντα, 55
λέγετε ὅτι καύσων ἔσται, καὶ γίνεται. ὑποκριταί, 56
τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε
δοκιμάζειν, τὸν καιρὸν δὲ τοῦτον πῶς οὐ
δοκιμάζετε; Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε 57 21,30.
τὸ δίκαιον; ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου 58 Mt 5,25.26.
σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλ-
λάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μή ποτε κατασύρῃ σε πρὸς
τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε παραδώσει τῷ πράκ-
τορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακήν. λέγω 59
σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως καὶ τὸ ἔσχατον
λεπτὸν ἀποδῷς.

Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλ- 13 Act 5,37.
λοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα
Πειλᾶτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. καὶ 2 J 9,2.
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι
οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους
ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα πεπόνθασιν; οὐχί, λέγω ὑμῖν, 3 Ps 7,13.
ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε.
ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα ὀκτὼ ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος 4
ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι
αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀν-
θρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἰερουσαλήμ; οὐχί, 5
λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες
ὡσαύτως ἀπολεῖσθε. Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν 6 3,9. Mt 3,10; 21,19. Mc 11,13.
παραβολήν. συκῆν εἶχέν τις πεφυτευμένην ἐν τῷ
ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν
αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν. εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπε- 7
λουργόν· ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν

---

56 hRT *τον δε καιρον* | HR *πως ουκ οιδατε δοκιμαζειν* *58* H [*απ*] 13,*4* W *δεκαοκτω* | *Ιερουσ.* : T pr *εν* *5* h *μετανοητε*

---

54 επι : απο ***ADς*** *58 κατακρινη* *59 αποδοις τον εσχατον χοδραντην* 13,*2 τοιαυτα* ***ANς*** *3.5* — *παντες* ff_2 Marcion

καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκο-
2 P 3,9.15. 8 ψον αὐτήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ
τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ
9 βάλω κόπρια, κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ
μέλλον· εἰ δὲ μήγε, ἐκκόψεις αὐτήν.
10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν 4
11 τοῖς σάββασιν. καὶ ἰδοὺ γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα
ἀσθενείας ἔτη δέκα ὀκτώ, καὶ ἦν συνκύπτουσα
12 καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. ἰδὼν
δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ·
Mc 7,32. 13 γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου, [1] καὶ ἐπέ-
θηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνορθώθη,
Ex 20,9. Dt 5,13. 14 καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχι- 1
συνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθερά-
πευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι ἓξ ἡμέραι
εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν αὐταῖς οὖν ἐρχό-
μενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.
14,5. 15 ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν· ὑποκριταί,
ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ
ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν πο-
19,9. Act 3,25. 16 τίζει; ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν
ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ
ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ
17 τοῦ σαββάτου; καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατ- 1
ῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς
ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς
18–21: Mt 13,31–33. Mc 4,30–32. 18 γινομένοις ὑπ᾽ αὐτοῦ. Ἔλεγεν οὖν· τίνι ὁμοία 4
ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω 1
Dn 4,9.18. Ez 17,23; 31,6. 19 αὐτήν; ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν

7 W *τον τοπον* *8 κοπρια* : h[r] ⊣ *κοφινον κοπριων* ⊢ *11* W *δεκαοκτω* | RW *συγκυπτ.* *12 απολελ.* : T+ *απο* *13* H *ανωρθωθη* *15* 𝔎 *απαγων*

7 ευρ. : + *φερε την αξινην* *9* fin + *ταυτα λεγων εφωνει· ο εχων ωτα ακουειν ακουετω Γα* *12* — *προσεφ. και* *15 υποκριτα* ***DNϚ*** *17* — *ταυτα λεγ. αυτ.*

fructum in ficulnea hac, et non invenio: suc-
cide ergo illam: ut quid etiam terram occu-
pat? At ille respondens, dicit illi: Domine 8 2 P 3,9.15.
dimitte illam et hoc anno, usque dum fodiam
circa illam, et mittam stercora: et siquidem 9
fecerit fructum: sin autem, in futurum suc-
cides eam.

Erat autem docens in synagoga eorum 10
sabbatis. Et ecce mulier, quae habebat spiri- 11
tum infirmitatis annis decem et octo: et erat
inclinata, nec omnino poterat sursum respi-
cere. Quam cum videret Iesus, vocavit eam 12
ad se, et ait illi: Mulier, dimissa es ab infir-
mitate tua. Et imposuit illi manus, et con- 13 Mc 7,32.
165/2 festim erecta est, et glorificabat Deum. Re- 14 Ex 20,9. Dt 5,13.
spondens autem archisynagogus, indignans
quia sabbato curasset Iesus: dicebat turbae:
Sex dies sunt, in quibus oportet operari: in
his ergo venite, et curamini, et non in die
sabbati. Respondens autem ad illum Dominus 15 14,5.
dixit: Hypocritae, unusquisque vestrum sab-
bato non solvit bovem suum, aut asinum a
praesepio, et ducit adaquare? Hanc autem 16 19,9. Act 3,25.
filiam Abrahae, quam alligavit satanas, ecce
decem et octo annis non oportuit solvi a vin-
166/10 culo isto die sabbati? Et cum haec diceret, 17
erubescebant omnes adversarii eius: et omnis
populus gaudebat in universis, quae gloriose
167/2 fiebant ab eo. Dicebat ergo: Cui simile 18 18–21: Mt 13,31–33. Mc 4,30–32.
est regnum Dei, et cui simile aestimabo illud?
Simile est grano sinapis, quod acceptum 19 Dn 4,9.18. Ez 17,23; 31,6.

---

8 dixit
12 vidisset | — eam
15 respondit . . . et d.
18 s. esse existimabo

homo misit in hortum suum, et crevit, et
factum est in arborem magnam: et volucres
20 caeli requieverunt in ramis eius. Et iterum 168/5
dixit: Cui simile aestimabo regnum Dei?
21 Simile est fermento, quod acceptum mulier
abscondit in farinae sata tria, donec fermen-
taretur totum.
22 Et ibat per civitates, et castella docens, 169/2
23 et iter faciens in Ierusalem. Ait autem illi 170/5
quidam: Domine, si pauci sunt, qui salvantur?
Mt 7,13.14. 24 Ipse autem dixit ad illos: ' Contendite intrare
Ph 3,12. 1 T 6,12. per angustam portam: quia multi, dico vobis,
Mt 25,11.12. 25 quaerent intrare, et non poterunt. Cum autem 171/5
intraverit paterfamilias, et clauserit ostium,
incipietis foris stare, et pulsare ostium, di-
centes: Domine, aperi nobis: et respondens
Mt 7,22.23. 26 dicet vobis: Nescio vos unde sitis: ' tunc in-
cipietis dicere: Manducavimus coram te, et
Ps 6,9. 27 bibimus, et in plateis nostris docuisti. Et
dicet vobis: Nescio vos unde sitis: discedite
28.29: Mt 8,11.12. 28 a me omnes operarii iniquitatis. Ibi erit fletus,
et stridor dentium: * cum videritis Abraham, 172/5
Ml 1,11. et Isaac, et Iacob, et omnes Prophetas in
Is 49,12; 59,19. 29 regno Dei, vos autem expelli foras. Et venient
Ps 107,3. 14,15. ab Oriente, et Occidente, et Aquilone, et Austro,
Mt 19,30. 30 et accumbent in regno Dei. Et ecce sunt no- 173/2
vissimi qui erunt primi, et sunt primi qui
31 erunt novissimi. In ipsa die accesse- 174/10
runt quidam Pharisaeorum, dicentes illi:
Exi, et vade hinc: quia Herodes vult te
32 occidere. Et ait illis: Ite, et dicite vulpi

---

24 quaerunt
25 cluserit | et incip.
30 𝔖 erant *bis*
32 — et 2°

ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ ηὔξησεν
καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον, καὶ ***τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ***
κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. *Καὶ πάλιν* 20
εἶπεν· τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ;
ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψεν εἰς 21
ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.
Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας δι- 22 9,51.
δάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱεροσόλυμα.
Εἶπεν δέ τις αὐτῷ· κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; 23
ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ⁱ ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ 24 Mt 7,13.14. Ph 3,12.
τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητή- 1 T 6,12.
σουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. ἀφ' οὗ ἂν 25 Mt 25,11.12.
ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν,
καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν
λέγοντες· κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν, καὶ ἀποκριθεὶς
ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. τότε ἄρξεσθε 26 Mt 7,22.23.
λέγειν· ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ
ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας· καὶ ἐρεῖ λέγων 27 Ps 6,9.
ὑμῖν· οὐκ οἶδα πόθεν ἐστέ· ***ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ***
πάντες ἐργάται ἀδικίας. *ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς* 28 28.29: Mt 8,11.12.
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ*
καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους Ml 1,11.
ἔξω. καὶ ἥξουσιν ***ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν*** *καὶ* 29 Is 49,12; 59,19. Ps 107,3.
ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν 14,15.
τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἳ 30 Mt 19,30.
ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἳ ἔσονται
ἔσχατοι. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθάν τινες 31
Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ· ἔξελθε καὶ πορεύου
ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρῴδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. καὶ 32
εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι

---

21 W *ενεκρυψεν* *24.25* H *ισχυσουσιν, . . . ημιν·* *25* W *εστε,* *26* h *αρξησθε* | W *ἐνώπιον σοῦ* *27* RT *κ. ερει· λεγω υμιν, ουκ* | *οιδα* : T+ *υμας* *28* hRT *οψεσθε* *29* *απο* 2⁰ : [R]—T *31* W *προσηλθον*

---

19 δενδρον μεγα ***ΑΝϚ*** *24 πυλης* ***ΑΝϚ*** *25 εγ. ο οικ. : ο οικ. εισελθη* | *κυριε κυριε* ***ΑDΝϚ*** *27 ουδεποτε ειδον υμας* *31 ημερα* ***ΝΤϚ***

ταύτη· ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀπο-
τελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι.
33 πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ
πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπο-
34.35: Mt 23,37–39. 34 λέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ. Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλήμ, 17
ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα
τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα
ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ὄρνις τὴν
ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελή-
Jr 22,5; 12,7. Ps 69,26; 118,26. 19,38. 35 σατε. ˈ ἰδοὺ **ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν.** λέγω [δὲ]
ὑμῖν, οὐ μὴ ἴδητέ με ἕως ἥξει ὅτε εἴπητε·
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

6,6–11; 11,37. Mc 3,2. 14 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν 10
τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν 17
ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν.
2 καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν 52
Mc 3,4. 3 αὐτοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς
νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων· ἔξεστιν τῷ σαβ-
4 βάτῳ θεραπεῦσαι ἢ οὔ; ˈ οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ
13,15. Mt 12,11. 5 ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν. καὶ 17
πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς
φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν
6 ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταπο-
Mt 23,6. 7 κριθῆναι πρὸς ταῦτα. Ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς 53
κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτο- 178
Prv 25,6. 8 κλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· ˈ ὅταν
κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς
τὴν πρωτοκλισίαν, μή ποτε ἐντιμότερός σου ᾖ
9 κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν

---

32 τριτη : W+ *ημερα* *34* T *ορνιξ* *35* [*δε*] : **RW—T** | *ου* : T pr *οτι* | *ηξει οτε* : [R]—H 14,*1* H [*των*] *Φαρισ.* *5 και* 1⁰ : T+ *αποκριθεις* | *υιος* : h[r1] *ονος* ³ *προβατον*

---

32 αποτελω : αποτελουμαι ***D*** *επιτελω* ***ANς*** *35 υμων ερημος* ***DNς*** 14,*5* (*ὄις* Mill: *ὗς?*) *6 οι δε ουκ απεκριθησαν* *8 εντιμ. σου ηξει*

illi: Ecce eiicio daemonia, et sanitates per-
ficio hodie, et cras, et tertia die consummor.
Verumtamen oportet me hodie et cras et se- 33
quenti die ambulare: quia non capit prophe-
175/5 tam perire extra Ierusalem. Ierusalem, Ieru- 34 34.35: Mt 23,37–39.
salem, quae occidis Prophetas, et lapidas eos,
qui mittuntur ad te, quoties volui congregare
filios tuos quemadmodum avis nidum suum
sub pennis, et noluisti? Ecce relinquetur 35 Jr 22,5; 12,7. Ps 69,26; 118,26.
vobis domus vestra deserta. Dico autem
vobis, quia non videbitis me donec veniat
cum dicetis:

Benedictus, qui venit in nomine Domini.

176/10 Et factum est cum intraret Iesus in do- 14 6,6–11; 11,37.
mum cuiusdam principis Pharisaeorum sab-
bato manducare panem, et ipsi observabant
eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat 2
177/2 ante illum. Et respondens Iesus dixit ad 3
Legisperitos, et Pharisaeos, dicens: Si licet
sabbato curare? | At illi tacuerunt. Ipse vero 4
apprehensum sanavit eum, ac dimisit. Et re- 5 13,15. Mt 12,11.
spondens ad illos dixit: Cuius vestrum asinus,
aut bos in puteum cadet, et non continuo
extrahet illum die sabbati? Et non poterant 6
178/10 ad haec respondere illi. Dicebat autem et 7 Mt 23,6.
ad invitatos parabolam, intendens quomodo
primos accubitus eligerent, dicens ad illos:
Cum invitatus fueris ad nuptias, non discum- 8 Prv 25,6.
bas in primo loco, ne forte honoratior te sit
invitatus ab illo, | et veniens is, qui te et illum 9

---

32 — die , *it 33*
34 quotiens | pinnis | *fln*!
35 relinquitur | — deserta
14,*1* 𝕾 introisset | — Iesus
8 ab eo

vocavit, dicat tibi: Da huic locum: et tunc
incipias cum rubore novissimum locum tenere.
10 sed cum vocatus fueris, vade, recumbe in
novissimo loco: ut, cum venerit qui te in-
vitavit, dicat tibi: Amice, ascende superius.
Tunc erit tibi gloria coram simul discumben-
18,14. Mt 23,12. 11 tibus: quia omnis, qui se exaltat, humilia- 179/5
12 bitur: et qui se humiliat, exaltabitur. Di- 180/10
cebat autem et ei, qui se invitaverat: Cum
facis prandium, aut coenam, noli vocare ami-
cos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos,
neque vicinos divites: ne forte te et ipsi
Dt 14,29. 13 reinvitent, et fiat tibi retributio. sed cum
facis convivium, voca pauperes, debiles, clau-
J 5,29. 14 dos, et caecos: et beatus eris, quia non
habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in
13,29. 15 resurrectione iustorum. Haec cum audisset
quidam de simul discumbentibus, dixit illi:
Beatus, qui manducabit panem in regno Dei.
16-24: Mt 22,2-10. 16 At ipse dixit ei: Homo quidam fecit coenam 181/5
17 magnam, et vocavit multos. Et misit servum
suum hora coenae dicere invitatis ut veni-
18 rent, quia iam parata sunt omnia. Et
coeperunt simul omnes excusare. Primus
dixit ei: Villam emi, et necesse habeo exire,
et videre illam: rogo te habe me excusatum.
19 Et alter dixit: Iuga boum emi quinque,
et eo probare illa: rogo te habe me ex-
1 K 7,33. 20 cusatum. Et alius dixit: Uxorem duxi, et
21 ideo non possum venire. Et reversus ser-
vus nunciavit haec domino suo. Tunc iratus

---

12 𝔖 vic. neque div. | > et ipsi te
13 — et

καλέσας ἐρεῖ σοι· δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε
ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν.
ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν 10
ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε ἐρεῖ
σοι· φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι
δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι.
9,5 ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ 11 18,14. Mt 23,12.
,10 ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Ἔλεγεν δὲ καὶ 12
τῷ κεκληκότι αὐτόν· ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον,
μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς
σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλου-
σίους, μή ποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε καὶ
γένηται ἀνταπόδομά σοι. ἀλλ' ὅταν δοχὴν ποιῇς, 13 Dt 14,29.
κάλει πτωχούς, ἀναπήρους, χωλούς, τυφλούς· καὶ 14 J 5,29.
μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι·
ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν
δικαίων. Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων 15 13,29.
ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· μακάριος ὅστις φάγεται ἄρτον
54 ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄν- 16 16–24: Mt 22,2–10.
1,5 θρωπός τις ἐποίει δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν
πολλούς, καὶ ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ 17
ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· ἔρχεσθε,
ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστιν. καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς 18
πάντες παραιτεῖσθαι. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ·
ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν ἰδεῖν
αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. καὶ ἕτερος 19
εἶπεν· ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι
δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον.
καὶ ἕτερος εἶπεν· γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο 20 1 K 7,33.
οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος 21 13. 1 K 1,26–28.
ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς

---

13 RT *οταν ποιης δοχην* | HR *αναπειρους ,it 21*
14 γαρ : T *δε* *17* h *κεκλημενοις ερχεσθαι* | hT *εισιν*

---

15 αριστον **EMa** *17 εστιν* : + *παντα* **ANς** *19 ερωτω ...*
παρητ. : *διο ου δυναμαι ελθειν* *20 ελαβον, διο*

ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἔξελθε
ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως,
καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ τυφλοὺς
22 καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος·
κύριε, γέγονεν ὃ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν.
23 καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον· ἔξελθε εἰς
τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν,
24 ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι
οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύ-
σεταί μου τοῦ δείπνου.
26.27: Mt 10,37.38. 25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ 10
Dt 33,9.10. 26 στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· εἴ τις ἔρχεται πρός 182
18,29.30. J 12,25. με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μη-
τέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς
ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι τε καὶ τὴν ψυχὴν
9,23. 27 ἑαυτοῦ, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. ὅστις οὐ
βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω
28 μου, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. Τίς γὰρ ἐξ 55
ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον 183,
καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρ-
29 τισμόν; ἵνα μή ποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ
μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες
30 ἄρξωνται αὐτῷ ἐμπαίζειν ˈ λέγοντες ὅτι οὗτος ὁ
ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκ-
31 τελέσαι. Ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἑτέρῳ βασιλεῖ
συμβαλεῖν εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βου-
λεύσεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ὑπαν-
τῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν;
32 εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβείαν
33 ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. οὕτως οὖν 184,
πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ

21 cf *13*. *26* *αυτου* : H *εαυτου* | *τε* : T *δε* | RT *την εαυτ. ψυχ.* *31* H *συνβαλ.* *32* *τα προς* (sic et h^2) : ℋ *προς* h^1 *εις*

21 *ενεγκε* *24* fin + *πολλοι γαρ εισιν κλητοι ολιγοι δε εκλεκτοι* ***GHa*** *27* — vers ***M*Ra*** *29* *ισχυση οικοδομησαι και* *31* *ουχι* : *ουκ ευθεως*

paterfamilias, dixit servo suo: Exi cito in
plateas, et vicos civitatis: et pauperes, ac
debiles, et caecos, et claudos introduc huc.
Et ait servus: Domine, factum est ut impe- 22
rasti, et adhuc locus est. Et ait dominus 23
servo: Exi in vias, et sepes: et compelle in-
trare, ut impleatur domus mea. Dico autem 24
vobis quòd nemo virorum illorum, qui vocati
sunt, gustabit coenam meam.
182/5 Ibant autem turbae multae cum eo: et 25 26.27: Mt 10,37.38.
conversus dixit ad illos: Si quis venit ad 26 Dt 33,9.10.
me, et non odit patrem suum, et matrem, et 18,29.30. J 12,25.
uxorem, et filios, et fratres, et sorores, adhuc
autem et animam suam, non potest meus
esse discipulus. Et qui non baiulat crucem 27 9,23.
suam, et venit post me, non potest meus
183/10 esse discipulus. Quis enim ex vobis volens 28
turrim aedificare, non prius sedens computat
sumptus, qui necessarii sunt, si habeat ad
perficiendum, ne, posteaquàm posuerit fun- 29
damentum, et non potuerit perficere, omnes,
qui vident, incipiant illudere ei, dicentes: 30
Quia hic homo coepit aedificare, et non
potuit consummare? Aut quis rex iturus 31
committere bellum adversus alium regem,
non sedens prius cogitat, si possit cum
decem millibus occurrere ei, qui cum viginti
millibus venit ad se? alioquin adhuc illo 32
longe agente, legationem mittens rogat
184/5 ea, quae pacis sunt. Sic ergo omnis ex 33
vobis, qui non renunciat omnibus, quae

---

26 > disc. esse
27 > esse meus
28 turrem | 𝕾 nonne | habet

possidet, non potest meus esse discipulus.
Mt 5,13. 34 ¹ Bonum est sal. Si autem sal evanuerit, in 185/2
Mc 9,50. 35 quo condietur? Neque in terram, neque in
sterquilinium utile est, sed foras mittetur.
Qui habet aures audiendi, audiat.

15 Erant autem appropinquantes ei publi- 186/2
5,30. 19,7. 2 cani, et peccatores ut audirent illum. Et
G 2,12. murmurabant Pharisaei, et Scribae, dicentes:
Quia hic peccatores recipit, et manducat cum
3 illis. Et ait ad illos parabolam istam, dicens: 187/5
4–7: 4 Quis ex vobis homo, qui habet centum oves:
Mt 18,12–14. et si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit
Ez 34,11.16. nonagintanovem in deserto, et vadit ad illam,
19,10. 5 quae perierat, donec inveniat eam? Et cum
invenerit eam, imponit in humeros suos gau-
R 12,15. 6 dens: et veniens domum convocat amicos,
et vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi
7 quia inveni ovem meam, quae perierat? Dico
vobis quòd ita gaudium erit in caelo super
uno peccatore poenitentiam agente, quàm
super nonagintanovem iustis, qui non indi-
8 gent poenitentia. Aut quae mulier habens 188/10
drachmas decem, si perdiderit drachmam
unam, nonne accendit lucernam, et everrit
domum, et quaerit diligenter, donec inveniat?
9 Et cum invenerit, convocat amicas, et vici-
nas, dicens: Congratulamini mihi quia inveni
E 3,10. 10 drachmam, quam perdideram? Ita dico vobis, 189/5
gaudium erit coram angelis Dei super uno
11 peccatore poenitentiam agente. Ait autem: 190/10
12 Homo quidam habuit duos filios: ¹ et dixit ado-
lescentior ex illis patri: Pater, da mihi portionem
substantiae, quae me contingit. Et divisit illis

---

34 sal quoque ev.
15,*4* eam] illam *7* ag.] habente *8* dragm- *etc*
| 𝕾 evertit 𝖂 † everrit † | 𝕾 inv. eam *9 fin.*

5,2 ὑπάρχουσιν οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. Καλὸν 34 Mt 5,13. Mc 9,50.
οὖν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ καὶ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν
τίνι ἀρτυθήσεται; οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν 35
εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα
ἀκούειν ἀκουέτω.
04 Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι 15 19,3.
6,2 καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. καὶ διεγόγγυζον 2 5,30. 19,7. Mt 9,11. G 2,12.
οἵ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι
οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐ-
56 τοῖς. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην 3
7,5 λέγων· τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρό- 4 4–7: Mt 18,12–14.
βατα καὶ ἀπολέσας ἐξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει J 10,11.
τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται Ez 34,11.16. 19,10.
ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὕρῃ αὐτό; καὶ εὑρὼν ἐπι- 5
τίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ χαίρων, καὶ ἐλθὼν 6 R 12,15.
εἰς τὸν οἶκον συνκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γεί-
τονας, λέγων αὐτοῖς· συνχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον
τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. λέγω ὑμῖν ὅτι 7
οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ
μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵτινες
,10 οὐ χρείαν ἔχουσιν μετανοίας. Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς 8
ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ
ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ
ἐπιμελῶς ἕως οὗ εὕρῃ; καὶ εὑροῦσα συνκαλεῖ 9
τὰς φίλας καὶ γείτονας λέγουσα· συνχάρητέ μοι,
9,5 ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. οὕτως, λέγω 10 E 3,10.
ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ
05 ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. Εἶπεν δέ· 11 Mt 21,28.
,10 ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς. καὶ εἶπεν ὁ νεώ- 12
τερος αὐτῶν τῷ πατρί· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπι-
βάλλον μέρος τῆς οὐσίας. ὁ δὲ διεῖλεν αὐτοῖς

---

34 T αλα *bis* 15,*4* W ος εξει . . . κ. απολεση *6.9* R συγκαλ. *et* συγχαρ. *8* οὗ : RT οτου *10* W— των *12* ο δε : T και

15,*1* — οι 2º *4* ουκ αφιησι . . . και απελθων το απολωλος ζητει

Prv 29,3. 19,12. 13 *τὸν βίον. καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν*
πάντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν
μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ
14 *ζῶν ἀσώτως. δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα*
ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ
15 *αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη*
ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν
Prv 23,21. 16,21. 16 *αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους· καὶ*
ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἐκ τῶν κε-
ρατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου
Act 12,11. 17 *αὐτῷ. εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη· πόσοι μίσθιοι*
τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ δὲ
Jr 3,12.13. Ps 51,6. 18 *λιμῷ ὧδε ἀπόλλυμαι. ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς*
Mt 21,25. *τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον*
19 *εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμὶ*
ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν
7,6. 20 *μισθίων σου. καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα*
ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν
αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ
δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ
18. 21 *κατεφίλησεν αὐτόν. εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτῷ· πάτερ,*
ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι
1 J 3,20. 22 *εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ*
πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ταχὺ ἐξενέγκατε στολὴν
τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον
εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας,
23 ' *καὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε, καὶ*
E 2,1.5; 5,14. 24 *φαγόντες εὐφρανθῶμεν, ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου*
νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπολωλὼς καὶ εὑρέθη.
25 *καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.* ' *ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ*

---

13 hT *απαντα* *16 γεμισαι την κοιλιαν αυτου* (sic *et* ⊣h[r]⊢) : HR *χορτασθηναι* | *εκ* : T *απο* *17* RT *περισσευουσιν* *20 εαυτου* : RT *αυτου* *21* RT *αυτω ο υιος* | fin H+ [*ποιησον με ως ενα των μισθιων σου*] *22* T—*ταχυ* *24* h *εζησεν*

---

13 εαυτου τον βιον *20 ενεπεσεν* *23 ενεγκατε* *24 και αρτι ευρεθη*

substantiam. Et non post multos dies, con- 13 Prv 29,3. 19,12.
gregatis omnibus, adolescentior filius peregre
profectus est in regionem longinquam, et ibi
dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose.
Et postquam omnia consummasset, facta est 14
fames valida in regione illa, et ipse coepit
egere. Et abiit, et adhaesit uni civium re- 15
gionis illius. Et misit illum in villam suam ut
pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem 16 Prv 23,21.
suum de siliquis, quas porci manducabant:
et nemo illi dabat. In se autem reversus, 17
dixit: Quanti mercenarii in domo patris mei
abundant panibus, ego autem hic fame pereo!
Surgam, et ibo ad patrem meum, et dicam 18 Jr 3,12.13. Ps 51,6.
ei: Pater, peccavi in caelum, et coram te:
ı iam non sum dignus vocari filius tuus: fac 19
me sicut unum de mercenariis tuis. Et sur- 20 7,6.
gens venit ad patrem suum. Cum autem
adhuc longe esset, vidit illum pater ipsius,
et misericordia motus est, et accurrens ceci-
dit super collum eius, et osculatus est eum.
Dixitque ei filius: Pater, peccavi in caelum, 21
et coram te, iam non sum dignus vocari
filius tuus. Dixit autem pater ad servos 22
suos: Cito proferte stolam primam, et induite
illum, et date annulum in manum eius, et
calceamenta in pedes eius: et adducite vi- 23
tulum saginatum, et occidite, et manducemus,
et epulemur: quia hic filius meus mortuus 24 E 2,1.5; 5,14.
erat, et revixit: perierat, et inventus est.
Et coeperunt epulari. ı Erat autem filius eius 25

17 — in domo
18 illi
19 et iam
20 supra | illum
22 — eius 2°

senior in agro: et cum veniret, et appropin-
quaret domui, audivit symphoniam, et chorum:
26 et vocavit unum de servis, et interrogavit quid
27 haec essent. Isque dixit illi: Frater tuus venit,
et occidit pater tuus vitulum saginatum, quia
2. 28 salvum illum recepit. Indignatus est autem,
et nolebat introire. Pater ergo illius egressus,
29 coepit rogare illum. At ille respondens, dixit
patri suo: Ecce tot annis servio tibi, et num-
quam mandatum tuum praeterivi, et numquam
dedisti mihi hoedum ut cum amicis meis epu-
30 larer: sed postquam filius tuus hic, qui de-
voravit substantiam suam cum meretricibus,
J 17,10. 31 venit, occidisti illi vitulum saginatum. At
ipse dixit illi: Fili, tu semper mecum es, et
32 omnia mea tua sunt: epulari autem, et
gaudere oportebat, quia frater tuus hic, mor-
tuus erat, et revixit: perierat, et inventus est.
16 Dicebat autem et ad discipulos suos:
Homo quidam erat dives, qui habebat villi-
cum: et hic diffamatus est apud illum quasi
2 dissipasset bona ipsius. Et vocavit illum, et
ait illi: Quid hoc audio de te? redde rationem
villicationis tuae: iam enim non poteris villi-
18,4. 3 care. Ait autem villicus intra se: Quid faciam
quia dominus meus aufert a me villicationem?
4 fodere non valeo, mendicare erubesco. Scio
quid faciam, ut, cum amotus fuero a villica-
5 tione, recipiant me in domos suas. Convo-
catis itaque singulis debitoribus domini sui,
dicebat primo: Quantum debes domino meo?

---

26 quae
29 praeterii
16,*1* vilic- *etc*

ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν
τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν, ¹καὶ προσ- 26
καλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί ἂν
εἴη ταῦτα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου 27
ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν
σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ὠργίσθη 28 2. Mt 20,15.
δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν· ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ
ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 29
εἶπεν τῷ πατρί· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι
καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ
οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου
εὐφρανθῶ· ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών 30
σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ
τὸν σιτευτὸν μόσχον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, 31 J 17,10.
σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά
ἐστιν· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ 32
ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησεν, καὶ ἀπο-
λωλὼς καὶ εὑρέθη.

06 Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἄνθρωπός 16 15,2 s.
τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος
διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα
αὐτοῦ. καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· τί τοῦτο 2
ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκο-
νομίας σου· οὐ γὰρ δύνῃ ἔτι οἰκονομεῖν. εἶπεν 3 18,4.
δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός
μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν
οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ἔγνων τί ποιήσω, 4
ἵνα ὅταν μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας δέξωνταί
με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν. καὶ προσκαλεσάμενος 5
ἕνα ἕκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ
ἔλεγεν τῷ πρώτῳ· πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου;

---

26 T— *αν* *29* *πατρι* : HR+ *αυτου* | h *εριφιον*
30 *πορνων* : h [R] pr *των* *32* *και απολ.* : T— *και*
16,2 W *δυνηση* *5* H *χρεοφιλετων*

---

25 ελθων δε και εγγισας *29 εριφ. εξ αιγων* | *αριστησω*
30 τω δε υιω σ. τω καταφαγοντι παντα μετα των π. και ελθοντι

6 ⁱὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. ὁ δὲ εἶπεν
αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ καθίσας ταχέως
7 γράψον πεντήκοντα. ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπεν· σὺ δὲ
πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν κόρους σίτου.
λέγει αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ γράψον
E 5,8. 1 Th 5,5. 8 ὀγδοήκοντα. καὶ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον
18,6. 20,34. τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ
τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς
14,14. 9 τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν. Καὶ
Mt 6,20; 10,40; 19,21. ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ἑαυτοῖς ποιήσατε φίλους ἐκ τοῦ
μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπῃ δέξωνται
19,17. 10 ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. ὁ πιστὸς ἐν
Mt 25,21. ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστιν, καὶ ὁ ἐν
11 ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. εἰ
οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε,
12 τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; καὶ εἰ ἐν τῷ
ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἡμέτερον τίς
1 T 6,8. 13 δώσει ὑμῖν; Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις 10
Mt 6,24. δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον 19
ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου κατα-
φρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.
Mt 23,14. 14 Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι 19
18,9—14. 15 ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. καὶ εἶπεν
Mt 23,28. Ps 7,10; 118,6. αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον
Prv 6,16.17. τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας
ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα
Mt 11,12.13. 16 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται 10
μέχρι Ἰωάνου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ 19
Mt 5,18. 17 εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. εὐκο- 194
πώτερον δέ ἐστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελ-
Mt 5,32; 19,9. 18 θεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ 19

6 h *γραψον ταχεως* *12* **hRT** *υμετερον* | **h** *υμιν δωσει*
15 τ. θεου : W *κυριου* *17* H *μ. κερεαν* **h** *κερεαν μ.* W *κεραιαν μ.*

6 καδους D καβους D² | — καθ. ταχ. 8 οτι 2⁰ : διο λεγω υμιν 9 του αδικου μαμ. | εκλ(ε)ιπητε F(Γ)ς | σκην. αυτων P 12 ημετ. : εμον 157 17 των λογων μου* **Marcion** : (*του νομ. μου* Lipsius *cj*)

ˡ At ille dixit: Centum cados olei. Dixitque 6
illi: Accipe cautionem tuam: et sede cito,
scribe quinquaginta. Deinde alii dixit: Tu 7
vero quantum debes? Qui ait: Centum coros
tritici. Ait illi: Accipe litteras tuas, et scribe
octoginta. Et laudavit dominus villicum ini- 8 E 5,8. 1 Th 5,5.
quitatis, quia prudenter fecisset: quia filii 18,6.
huius saeculi prudentiores filiis lucis in gene-
ratione sua sunt. Et ego vobis dico: facite 9 14,14.
vobis amicos de mammona iniquitatis: ut, Mt 6,20; 10,40· 19,21.
cum defeceritis, recipiant vos in aeterna
tabernacula. Qui fidelis est in minimo, et in 10 19,17.
maiori fidelis est: et qui in modico iniquus
est, et in maiori iniquus est. Si ergo in 11
iniquo mammona fideles non fuistis: quod
verum est, quis credet vobis? Et si in alieno 12
fideles non fuistis: quod vestrum est, quis
191/5 dabit vobis? Nemo servus potest duobus 13 Mt 6,24.
dominis servire: aut enim unum odiet, et
alterum diliget: aut uni adhaerebit, et alterum
contemnet: non potestis Deo servire, et mam-
192/10 monae. Audiebant autem omnia haec Phari- 14 Mt 23,14.
saei, qui erant avari: et deridebant illum. Et 15 18,9–14.
ait illis: Vos estis, qui iustificatis vos coram Mt 23,28. Ps 7,10.
hominibus: Deus autem novit corda vestra: Prv 6,16.17.
quia quod hominibus altum est, abominatio
193/5 est ante Deum. Lex, et prophetae usque ad 16 Mt 11,12.13.
Ioannem: ex eo regnum Dei evangelizatur,
194/5 et omnis in illud vim facit. Facilius est 17 Mt 5,18.
autem caelum, et terram praeterire, quàm
195/2 de Lege unum apicem cadere. Omnis, qui 18 Mt 5,32; 19,9.

---

7 𝔖𝔚 alio
9 mamona *etc*
16 iohannen

dimittit uxorem suam, et alteram ducit,
moechatur: et qui dimissam a viro ducit,
19 moechatur. Homo quidam erat dives, qui 196/10
induebatur purpura, et bysso: et epulabatur
20 quotidie splendide. Et erat quidam mendicus,
nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius,
Mt 15,27. 21 ulceribus plenus, ꜝ cupiens saturari de micis,
quae cadebant de mensa divitis, et nemo illi
dabat: sed et canes veniebant, et lingebant
H 1,14. 22 ulcera eius. Factum est autem ut moreretur
mendicus, et portaretur ab Angelis in sinum
Abrahae. Mortuus est autem et dives, et
23 sepultus est in inferno. Elevans autem oculos
suos, cum esset in tormentis, vidit Abraham
24 a longe, et Lazarum in sinu eius: et ipse
clamans dixit: Pater Abraham, miserere
mei, et mitte Lazarum ut intingat extremum
digiti sui in aquam ut refrigeret linguam
6,24. 25 meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit
illi Abraham: Fili, recordare quia recepisti
bona in vita tua, et Lazarus similiter mala:
nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris.
26 et in his omnibus inter nos, et vos chaos
magnum firmatum est: ut hi, qui volunt
hinc transire ad vos, non possint, neque
27 inde huc transmeare. Et ait: Rogo ergo
te pater ut mittas eum in domum patris
28 mei. habeo enim quinque fratres, ut teste-
tur illis, ne et ipsi veniant in hunc locum
2 T 3,16. 29 tormentorum. Et ait illi Abraham: Habent

---

18 > duc. alt.
19 qui] et
20 (𝕾 vulceribus)
21 — et nemo i. dab.
23 videbat
28 > loc. hunc

ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν
μοιχεύει, καὶ ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν
109 μοιχεύει. Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ 19
8,10 ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος
καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις ὀνόματι 20
Λάζαρος ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἱλκω-
μένος ⸀ καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν πι- 21 Mt 15,27. 15,16.
πτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ
καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ.
ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι 22 H 1,14.
αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ·
ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. καὶ ἐν 23
τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων
ἐν βασάνοις, ὁρᾷ Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ
Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς φω- 24
νήσας εἶπεν· πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ
πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου
αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου; ὅτι
ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. εἶπεν δὲ Ἀβραάμ· 25 6,24. Ps 17,14.
τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου ἐν
τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν
δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. καὶ ἐν 26
πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα
ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν
πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς
διαπερῶσιν. εἶπεν δέ· ἐρωτῶ σε οὖν, πάτερ, ἵνα 27
πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου·
⸀ ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύρηται 28
αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον
τοῦτον τῆς βασάνου. λέγει δὲ Ἀβραάμ· ἔχουσι 29 2 T 3,16.

---

20 Λαζ. : W+ *ος* *22.23* h[r1] *και ετ. εν τω αδη. επαρας* ⸀ *και εταφη. εν τ. α. επαρ.* *26 εν* : W *επι* | *μηδε* : [R]T+ *οι* *27* T *ουν σε*

---

18 — απο ανδρ. *19* pr *ειπεν δε και ετεραν παραβολην* | *πλουσ.* : + cui nomen Phinees sah *21 των* : pr *των ψιχ(ι)ων* ***A(D)ϛ*** | *ελειχον (απ- **Nal**, περι-* ***157****)* *23* fin + *αναπαυομενον* *25 ωδε* : *οδε* ***1ϛ*** *26 πρ. ημ. διαπ.* : *ωδε διαπερασαι* *27 πατερ Αβρααμ* ***DN***

Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν.
30 *ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις*
ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν.
J 5,46; 11,45—53. 31 ˈ*εἶπεν δὲ αὐτῷ· εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν*
οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ
πεισθήσονται.
Mt 26,24. 17 *Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ἀνένδεκ-* 11(
τόν ἐστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν, οὐαὶ δὲ 197,
Mt 18,6.7. 2 *δι' οὗ ἔρχεται· λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ λίθος μυλικὸς*
περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται
εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ τῶν μικρῶν
Mt 18,15. 3 *τούτων ἕνα.* ˈ *προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐὰν ἁμάρτῃ ὁ* 198,
ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ, * *καὶ ἐὰν μετανοήσῃ,* 199,
Mt 18,21.22. 4 *ἄφες αὐτῷ. καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμαρ-*
τήσῃ εἰς σὲ καὶ ἑπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σὲ λέγων·
Mc 9,24. 5 *μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ. Καὶ εἶπαν οἱ ἀπό-* 111
Mt 18,31; 17,20; 21,21. Mc 11,11—24. 6 *στολοι τῷ κυρίῳ· πρόσθες ἡμῖν πίστιν. εἶπεν* 200,
δὲ ὁ κύριος· εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως,
ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ· ἐκριζώθητι καὶ
φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν
12,37. 7 *ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα* 201,
ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ
8 *αὐτῷ· εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσε,* ˈ *ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ*
αὐτῷ· ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος
διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα
9 *φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; μὴ ἔχει χάριν τῷ δούλῳ*
10 *ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; οὕτως καὶ ὑμεῖς,*
ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε

---

31 HR *ουδ'* 17,*1 ουαι δε* : HR *πλην ουαι* *6* H [*ταυτη*] *7* T *αναπεσε;* *9* fin W + *ου δοκω*

---

31 αναστη και απελθη προς αυτους πιστευσουσιν 17,*2 συνφερει* | *μυλος ονικος* ***ΑΝϛ*** *4 και* 2° : + *το* ***D*** syr[s] Clem. Al. | — *προς σε* ***ΝΓα*** | *αφες* ***DH*** *al* Clem. Al. *6 ειχετε* ***Dϛ*** | *αν* 1° : + *τω ορει τουτω· μεταβα εντευθεν εκει και μετεβαινεν· και* | — *εκριζ. και* | *μεταφυτευθητι εις την θαλασσαν* *7 μη ερει* *8* — *ουχι* *10 ποιησ. οσα λεγω*

Moysen, et prophetas: audiant illos. At ille 30
dixit: Non, pater Abraham: sed si quis ex
mortuis ierit ad eos, poenitentiam agent. Ait 31 J 11,45–53.
autem illi: Si Moysen, et prophetas non
audiunt, neque si quis ex mortuis resur-
rexerit, credent.
197/2 Et ait ad discipulos suos: Impossibile 17
est ut non veniant scandala: vae autem illi,
per quem veniunt. Utilius est illi si lapis 2 Mt 18,6.7.
molaris imponatur circa collum eius, et proii-
ciatur in mare, quàm ut scandalizet unum de
198/5 pusillis istis. Attendite vobis: Si peccaverit 3 Mt 18,15.
in te frater tuus, increpa illum: et si poeni-
199/5 tentiam egerit, dimitte illi. Et si septies in 4 Mt 18,21.22.
die peccaverit in te, et septies in die con-
versus fuerit ad te, dicens: Poenitet me, di-
200/5 mitte illi. Et dixerunt Apostoli Domino: 5 Mc 9,24.
Adauge nobis fidem. Dixit autem Dominus: 6 Mt 13,31; 17,20; 21,21.
Si habueritis fidem, sicut granum sinapis,
dicetis huic arbori moro: Eradicare, et trans-
201/10 plantare in mare: et obediet vobis. Quis 7
autem vestrum habens servum arantem aut
pascentem, qui regresso de agro dicat illi:
Statim transi, recumbe: ' et non dicat ei: Para 8
quod coenem, et praecinge te, et ministra mihi
donec manducem, et bibam, et post haec tu
manducabis, et bibes? Numquid gratiam 9
habet servo illi, quia fecit quae ei impera-
verat? Non puto. ' Sic et vos cum feceritis 10
omnia, quae praecepta sunt vobis, dicite:

17,*1* > Et ad disc. suos ait
3 — in te
6 habeRetis . . . diceretis . . . oboediret
7 𝕾 pasc. boves | dicet
8 dicet
9 sibi | (𝕮 *inc. v. 10* Non puto)

Servi inutiles sumus: quod debuimus facere,
fecimus.

9,51; 13,22. 11 Et factum est, dum iret in Ierusalem,
transibat per mediam Samariam, et Galilaeam.
Lv 13,45.46. 12 Et cum ingrederetur quoddam castellum, oc-
currerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt
13 a longe: ¦ et levaverunt vocem, dicentes: Iesu
5,14. Lv 13,49; 14,2.3. 14 praeceptor, miserere nostri. Quos ut vidit,
dixit: Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et
15 factum est, dum irent, mundati sunt. Unus
autem ex illis, ut vidit quia mundatus est,
regressus est, cum magna voce magnificans
16 Deum, et cecidit in faciem ante pedes eius,
17 gratias agens: et hic erat Samaritanus. Re-
spondens autem Iesus, dixit: Nonne decem
18 mundati sunt? et novem ubi sunt? Non est
inventus qui rediret, et daret gloriam Deo,
7,50. 19 nisi hic alienigena. Et ait illi: Surge, vade:
quia fides tua te salvum fecit.
J 18,36; 3,3. 20 Interrogatus autem a Pharisaeis: Quando 202/5
venit regnum Dei? respondens eis, dixit:
Non venit regnum Dei cum observatione:
Mt 24,23. J 1,26; 12,35. 21 ¦ neque dicent: Ecce hic, aut ecce illic.
Ecce enim regnum Dei intra vos est.
22 Et ait ad discipulos suos: Venient dies 203/10
quando desideretis videre unum diem Filii
21,8. 23 hominis, et non videbitis. Et dicent vobis: 204/2
Ecce hic, et ecce illic. Nolite ire, neque
Mt 24,26.27. 24 sectemini. nam, sicut fulgur coruscans de 205/5

---

11 transiebat
18 fin 𝔐[1] ?
20 respondit eis et | 𝔖 non veniet
22 — suos
23 — et 2º

ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι
πεποιήκαμεν.

12 *Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι εἰς Ἰερουσαλήμ,* 11 9,51; 13,22.
καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσον Σαμαρίας καὶ Γαλι-
λαίας. καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην 12 Lv 13,45.46.
ἀπήντησαν δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόρ-
ρωθεν, ¹ καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ 13
ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· 14 5,14. Lv 13,49 14,2.3.
πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. εἷς 15
δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ
φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ 16 Mt 26,39.
πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν
αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. ἀποκριθεὶς δὲ 17
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐχ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ
ἐννέα ποῦ; οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι 18
δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; καὶ εἶπεν 19 7,50.
αὐτῷ· ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.
13 *Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε* 20 J 18,36; 3,3.
2,5 *ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς*
καὶ εἶπεν· οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ
παρατηρήσεως, ¹ οὐδὲ ἐροῦσιν· ἰδοὺ ὧδε ἤ· ἐκεῖ· 21 Mt 12,28; 24,23. J 1,26; 12,35.
ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν.
,10 *Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἐλεύσονται ἡμέραι* 22
ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ
4,2 *ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ ὄψεσθε. καὶ ἐροῦσιν* 23 21,8.
ὑμῖν· ἰδοὺ ἐκεῖ, ἰδοὺ ὧδε· μὴ ἀπέλθητε μηδὲ
5,5 *διώξητε. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἀστράπτουσα ἐκ* 24 Mt 24,26.27.

---

11 *Γαλιλαιας* : h^r+ et Jericho 12 hT *υπηντησαν* : RT+ *αυτω* | ℌ *ανεστησαν* 16 T *Σαμαριτης* 17 T *ουχι* | *δε* 2° : [H]—T 21 W *ἠ εκ.* 23 *ιδου* 2° : ℌ pr *ἠ* | H [*απελθητε μηδε*]

---

11 — *δια* 13 *και εκραξαν φωνη μεγαλη* 14 *αυτοις* : + *τεθεραπευσθε* 15 *εκαθαρισθη* 18 *εξ αυτων ουδεις ευρεθη υποστρεφων ος δωσει δοξαν* 21 *εκει* : + *μη πιστευσητε* 22 *ημερων* : + *τουτων*

τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει,
οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ
9,22. 25 *αὐτοῦ. πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ* 20
Mt 24,37–39. 26 *ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. καὶ* 20
καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου·
Gn 7,7–23. 27 *ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐγαμίζοντο, ἄχρι ἧς*
ἡμέρας **εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν,** *καὶ ἦλθεν*
Gn 18,20. 28 *ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν πάντας. ὁμοίως* 20
καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον,
ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν·
Gn 19,15.24.25. 29 *ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων,* **ἔβρεξεν**
πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ *καὶ ἀπώλεσεν πάντας.*
Kol 3,4. 30 *κατὰ τὰ αὐτὰ ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-*
Mt 24,17.18. 31 *που ἀποκαλύπτεται. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται* 20
9,62. 21,21. Mc 13,15.16. *ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ,*
μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ ὁμοίως
Gn 19,26. 32 **μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω.** *μνημονεύετε τῆς* 21
9,24. 33 *γυναικὸς Λώτ. ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ* 21
περιποιήσασθαι, ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὃς ἂν ἀπο-
23,33.39. 34 *λέσει, ζωογονήσει αὐτήν. λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ* 21
νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς, ὁ εἷς παρα-
Mt 24,40.41. 35 *λημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται· ἔσονται*
δύο ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό, ἡ μία παραλημ-
Job 39,30. Mt 24,28. 37 *φθήσεται ἡ δὲ ἑτέρα ἀφεθήσεται. καὶ ἀποκριθέντες* 218
λέγουσιν αὐτῷ· ποῦ, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς·
ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται.
R 12,12. Kol 4,2. 1 Th 5,17. 18 *Ἔλεγεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν* *61*
πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐνκακεῖν, 214
2 ˡ*λέγων· κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει τὸν θεὸν μὴ*

---

24 **𝔎**— *εν τη ημ. αυτου* *27* **W** *εξεγαμιζοντο* | **hT** *απαντας ,it 29* *28 καθως* : **W** *και ως* *33 και ος : ος δ'* **H** | *αν* : **T** *εαν* | **RW** *απολεση* *34* **H** *[μιας]* | **R** (Ti) — *ο 1°*

---

24 εις ... λαμπει : αστραπτει *27 εγενετο* *30 εν τη ημ. του υιου τ. α. η αποκαλυφθη* *32 Λωθ* *33 θεληση ζωογονησαι τ. ψ. α.* *34 αφιεται* ***Da*** *36 δυο εν αγρω· εις παραληφθησεται και ο ετερος αφεθησεται* ***Da*** 18,*1* — *αυτους* ***Daϛ***

sub caelo in ea, quae sub caelo sunt, fulget:
206/2 ita erit Filius hominis in die sua. Primum 25 9,22.
autem oportet illum multa pati, et reprobari
207/5 a generatione hac. Et sicut factum est in 26 Mt 24,37–39.
diebus Noe, ita erit et in diebus Filii hominis.
Edebant, et •bibebant: uxores ducebant, et 27 Gn 7,7–23.
dabantur ad nuptias, usque in diem, qua
intravit Noe in arcam: et venit diluvium, et
208/10 perdidit omnes. Similiter sicut factum est in 28 Gn 18,20.
diebus Lot: Edebant, et bibebant: emebant,
et vendebant: plantabant, et aedificabant:
qua die autem exiit Lot a Sodomis, pluit 29 Gn 19,15.24.25.
ignem, et sulphur de caelo, et omnes perdidit:
secundum haec erit qua die Filius hominis 30
209/2 revelabitur. In illa hora qui fuerit in tecto, 31 Mt 24,17.18.
et vasa eius in domo, ne descendat tollere
210/10 illa: et qui in agro, similiter non redeat retro. 32 Gn 19,26.
211/3 Memores estote uxoris Lot. Quicumque quae- 33 9,24.
sierit animam suam salvam facere, perdet
illam: et quicumque perdiderit illam, vivifi-
212/5 cabit eam. Dico vobis: in illa nocte erunt 34
duo in lecto uno: unus assumetur, et alter
relinquetur: duae erunt molentes in unum: 35 Mt 24,40.41.
una assumetur, et altera relinquetur: ¦ duo in 36
agro: unus assumetur, et alter relinquetur.
213/5 ¦ Respondentes dicunt illi: Ubi Domine? Qui 37 Job 39,30. Mt 24,28.
dixit illis: Ubicumque fuerit corpus, illuc
congregabuntur et aquilae.

214/10 Dicebat autem et parabolam ad illos, 18 R 12,12. Kol 4,2. 1 Th 5,17.
quoniam oportet semper orare et non
deficere, ¦ dicens: Iudex quidam erat 2
in quadam civitate, qui Deum non

28.29.32 loth *34* — in 1º
36.37 (𝕮 *inc. v. 36* Respondentes *et v. 37* Qui)
37 eis | — et

1 P 5,8. 3 timebat, et hominem non reverebatur. Vidua
autem quaedam erat in civitate illa, et ve-
niebat ad eum, dicens: Vindica me de ad-
16,3. 4 versario meo. Et nolebat per multum tempus.
Post haec autem dixit intra se: Etsi Deum
11,7.8. 5 non timeo, nec hominem revereor: tamen
quia molesta est mihi haec vidua, vindicabo
illam, ne in novissimo veniens sugillet me.
16,8. 6 Ait autem Dominus: Audite quid iudex ini-
7 quitatis dicit: Deus autem non faciet vin-
dictam electorum suorum clamantium ad se
die ac nocte, et patientiam habebit in illis?
7,9. Jr 5,3. 8 Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum.
Verumtamen Filius hominis veniens, putas,
inveniet fidem in terra?
9 Dixit autem et ad quosdam, qui in se
confidebant tamquam iusti, et aspernabantur
10 ceteros, parabolam istam: Duo homines ascen-
derunt in templum ut orarent: unus Phari-
Is 58,2.3. 16,15. 11 saeus, et alter publicanus. Pharisaeus stans,
haec apud se orabat: Deus gratias ago tibi,
quia non sum sicut ceteri hominum: raptores,
iniusti, adulteri: velut etiam hic publicanus.
Mt 23,23. 12 ieiuno bis in sabbato: decimas do omnium,
Ps 51,3. 13 quae possideo. Et publicanus a longe stans,
nolebat nec oculos ad caelum levare: sed per-
cutiebat pectus suum, dicens: Deus propitius
14,11. Mt 23,12. Ez 21,31. 14 esto mihi peccatori. Dico vobis, descendit hic
iustificatus in domum suam ab illo, *quia omnis, 215/5

18,5 𝔖 suggilet 𝔚 suggillet
8 ℭ[92] Veruntamen
9 fin 𝔖 + dicens
10 𝔖 ascendebant

φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. χήρα 3 1 P 5,8.
δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν
λέγουσα· ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου.
ˈκαὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ ταῦτα δὲ εἶπεν 4 16,3.
ἐν ἑαυτῷ· εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι οὐδὲ ἄν-
θρωπον ἐντρέπομαι, διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον 5 11,7.8. Mt 26,10.
τὴν χήραν ταύτην ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς
τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. Εἶπεν δὲ ὁ κύριος· 6 16,8.
ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει· ˈ ὁ δὲ θεὸς 7 H 12,23. Ap 6,10. 21,36.
οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ Ps 22,3.
τῶν βοώντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακρο-
θυμεῖ ἐπ᾽ αὐτοῖς; λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκ- 8 7,9. Jr 5,3.
δίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;
15 Εἶπεν δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας 9 Mt 5,6. R 10,3.
ἐφ᾽ ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι καὶ ἐξουθενοῦντας
τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην. Ἄνθρωποι 10
δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς
Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ὁ Φαρισαῖος 11 Is 58,2.3. 16,15.
σταθεὶς ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν προσηύχετο· ὁ θεός,
εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν
ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς
οὗτος ὁ τελώνης· νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, 12 Mt 23,23.
ἀποδεκατεύω πάντα ὅσα κτῶμαι. ὁ δὲ τελώνης 13 Ps 51,3.19. 1 J 3,20.
μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλ- 5,8; 23,48.
μοὺς ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ᾽ ἔτυπτεν τὸ
στῆθος αὐτοῦ λέγων· ὁ θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ
ἁμαρτωλῷ. λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιω- 14 14,11. Mt 5,6; 23,12.
15,5 μένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ᾽ ἐκεῖνον· * ὅτι πᾶς Ez 21,31. 1 P 5,6.

4 T *μετα δε ταυτα* *10* 𝔎R— *ο* 1° *11* h *προς εαυτ. ταυτ.* T— *πρ. εαυτ.* | *ωσπερ* : h *ως* *13 αυτου* : H *εαυτου* *14 παρ εκεινον* : T *η γαρ εκεινος*

4 χρον. τινα | *ηλθεν εις εαυτον και λεγει* *5 απελθων. εκδικησω* *7 και μακροθυμων* ***Na*ϛ** *9 — την παραβ. τ.* *11 σταθ. καθ εαυτον ταυτ. προσηυχ.* *14 μαλλον παρ εκ.* ***D*** *ἢ εκεινος* **ϛ** *ηπερ εκεινος* ***157*** *υπερ εκεινον* Doroth.

ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν
ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.
15—17: Mt 19,13—15. 15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν 11
Mc 10,13—16. ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμων αὐτοῖς. 216
16 ὁ δὲ Ἰησοῦς προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων· ἄφετε
τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με καὶ μὴ κωλύετε
αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
Mt 18,3. 17 θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν 217
βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ
εἰς αὐτήν.
18—30: Mt 19,16—29. 18 Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· διδά- *63*
Mc 10,17—30. σκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονο- 218
19 μήσω; εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τί με λέγεις
Ex 20,12—16. 20 ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς [ὁ] θεός. τὰς
Dt 5,16—20. ἐντολὰς οἶδας· **μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ**
κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου
21 **καὶ τὴν μητέρα.** ὁ δὲ εἶπεν· ταῦτα πάντα ἐφύ-
Mt 6,20; 26,11. 22 λαξα ἐκ νεότητος. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 21
12,33. αὐτῷ· ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον
καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν [τοῖς]
Mc 6,26. 23 οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ ἀκούσας 22
ταῦτα περίλυπος ἐγενήθη, ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.
24 ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· πῶς δυσκόλως οἱ
τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ
25 εἰσπορεύονται· εὐκοπώτερον γάρ ἐστιν κάμηλον
διὰ τρήματος βελόνης εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς
26 τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. εἶπαν δὲ οἱ
19,8 s. 27 ἀκούσαντες· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ὁ δὲ εἶπεν·
τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ
J 19,27. 28 θεῷ ἐστιν. Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· ἰδοὺ ἡμεῖς

---

16 αυτα 1⁰ : [H] *19* [ο] : W—T *20 μητερα* : T+ *σου*
22 [*τοις*] : RW—T *24* H [ο] *Ιησ.* *26* R *ειπον* *28* T—ο

---

15 κ. τα βρεφ. : *παιδια* *20 ου μοιχευσεις* etc *22 δος* ***ℵADN***
24 Ιησ. : + *περιλυπον γενομενον* ***A(D)Nϛ*** *25 εισελθ. 1⁰* : *διελθ.*
ADa | *τρυπηματος* ***LR*** *τρυμαλιας* ***ANϛ*** | *ραφιδος* ***ANϛ***

qui se exaltat, humiliabitur: et qui se humiliat
exaltabitur.
216/2 Afferebant autem ad illum et infantes, ut 15 15–17: Mt 19,13–15.
eos tangeret. Quod cum viderent discipuli, Mc 10,13–16.
increpabant illos. Iesus autem convocans illos, 16
dixit: Sinite pueros venire ad me, et nolite
vetare eos. talium est enim regnum Dei.
217/2 Amen dico vobis: Quicumque non acceperit 17 Mt 18,3.
regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud.
218/2 Et interrogavit eum quidam princeps, 18 18–30: Mt 19,16–29.
dicens: Magister bone, quid faciens vitam Mc 10,17–30.
aeternam possidebo? Dixit autem ei Iesus: 19
Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi solus
Deus. Mandata nosti: Non occides: Non 20 Ex 20,12–16.
moechaberis: Non furtum facies: Non falsum Dt 5,16–20.
testimonium dices: Honora patrem tuum, et
matrem. Qui ait: Haec omnia custodivi a 21
219/2 iuventute mea. Quo audito, Iesus ait ei: 22 Mt 6,20.
Adhuc unum tibi deest: omnia quaecumque 12,33.
habes vende, et da pauperibus, et habebis
thesaurum in caelo: et veni, sequere me.
220/2 His ille auditis, contristatus est: quia dives 23 Mc 6,26.
erat valde. Videns autem Iesus illum tristem 24
factum, dixit: Quàm difficile, qui pecunias
habent, in regnum Dei intrabunt. Facilius 25
est enim camelum per foramen acus
transire, quàm divitem intrare in regnum
Dei. Et dixerunt qui audiebant: Et quis 26
potest salvus fieri? Ait illis: Quae impos- 27
sibilia sunt apud homines, possibilia sunt
apud Deum. Ait autem Petrus: Ecce nos 28 J 19,27.

---

16 > eos vetare
24 > illum iesus | *fin* 𝔖!

29 dimisimus omnia, et secuti sumus te. Qui 221/2
dixit eis: Amen dico vobis, nemo est, qui
reliquit domum, aut parentes, aut fratres,
aut uxorem, aut filios propter regnum Dei,
30 et non recipiat multo plura in hoc tempore,
et in saeculo venturo vitam aeternam.
31–34: Mt 20,17–19. 31 Assumpsit autem Iesus duodecim, et ait 222/2
Mc 10,32–34. illis: Ecce ascendimus Ierosolymam, et con-
9,22.44. J 5,39. summabuntur omnia, quae scripta sunt per
32 prophetas de Filio hominis. tradetur enim
Gentibus, et illudetur, et flagellabitur, et
33 conspuetur: et postquam flagellaverint, oc-
Mc 9,32. 34 cident eum, et tertia die resurget. Et ipsi 223/10
nihil horum intellexerunt, et erat verbum
istud absconditum ab eis, et non intelligebant
quae dicebantur.
35–43: Mt 20,29–34. 35 Factum est autem, cum appropinquaret 224/2
Mc 10,46–52. Iericho, caecus quidam sedebat secus viam,
36 mendicans. Et cum audiret turbam prae-
tereuntem, interrogabat quid hoc esset.
37 Dixerunt autem ei, quòd Iesus Nazarenus
38 transiret. Et clamavit, dicens: Iesu fili David
39 miserere mei. Et qui praeibant, increpabant
eum ut taceret. Ipse vero multo magis cla-
40 mabat: Fili David miserere mei. Stans autem
Iesus iussit illum adduci ad se. Et cum ap-
41 propinquasset, interrogavit illum, ' dicens:
quid tibi vis faciam? At ille dixit: Domine
17,19. 42 ut videam. Et Iesus dixit illi: Respice, fides
43 tua te salvum fecit. Et confestim vidit, et
sequebatur illum magnificans Deum. Et omnis
plebs ut vidit, dedit laudem Deo.

---

31 hierosolyma
33 > die tertia

1,2 ἀφέντες τὰ ἴδια ἠκολουθήσαμέν σοι. ὁ δὲ εἶπεν 29
αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς
ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς ἢ
τέκνα εἵνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὃς οὐχὶ μὴ 30
λάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἐν
τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.
18 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐ- 31 31–34: Mt 20,17–19. Mc 10,32–34.
2,2 τούς· ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ τελε-
σθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν 9,22.44. J 5,39.
τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου· παραδοθήσεται γὰρ τοῖς 32
ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ
ἐμπτυσθήσεται, καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν 33
,10 αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. καὶ 34 Mc 9,32. 24,45.
αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα
τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον
τὰ λεγόμενα.
19 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἰερειχὼ 35 35–43: Mt 20,29–34.
4,2 τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαιτῶν. Mc 10,46–52.
ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί 36
εἴη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ 37
Ναζωραῖος παρέρχεται. καὶ ἐβόησεν λέγων· Ἰησοῦ 38
υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με. καὶ οἱ προάγοντες ἐπε- 39
τίμων αὐτῷ ἵνα σιγήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον
ἔκραζεν· υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με. σταθεὶς δὲ ὁ 40
Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν.
ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν· ˡτί σοι 41
θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπεν· κύριε, ἵνα ἀναβλέψω.
ˡκαὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀνάβλεψον· ἡ πίστις 42 7,50; 17,19.
σου σέσωκέν σε. καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ 43 7,16; 17,15; 19,37.
ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν. καὶ πᾶς ὁ
λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

---

29 T— οτι | H οὐδείς ἔστιν 30 hRT απολαβη | πολλαπλ. : h^r ⊣ επταπλασιονα ⊢ 36 τι : h+ αν 40 H—ο

---

29 τεκνα : + εν τω καιρω τουτω 31 περι τον υιου 32 — και υβρισθ. Da 37 Ναζαρηνος 39 — πολλω 43 δοξαν

2 19 *Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἰερειχώ. Καὶ ἰδοὺ* 65 1
ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν 225
5,18; 9,9; 15,1; 3 *ἀρχιτελώνης, καὶ αὐτὸς πλούσιος· καὶ ἐζήτει ἰδεῖν*
23,8. J 12,21. *τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ*
4 *ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. καὶ προδραμὼν*
εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ
Mt 26,18. 5 *αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἤμελλεν διέρχεσθαι. καὶ ὡς*
ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον
6 *γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. καὶ σπεύσας*
5,30; 15,2. Mt 9,11. 7 *κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. καὶ ἰδόντες*
πάντες διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ
Ex 21,37; 22,1. Nu 5,6.7. 8 *ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος*
εἶπεν πρὸς τὸν κύριον· ἰδοὺ τὰ ἡμίσειά μου τῶν
ὑπαρχόντων, κύριε, τοῖς πτωχοῖς δίδωμι, καὶ εἴ
τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν.
13,16. Act 3,25; 16,31. 9 *εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ὅτι σήμερον σω-*
τηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς
Ez 34,16. J 3,17. 10 *υἱὸς Ἀβραάμ [ἐστιν]· ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-* 226
5,32. 1 T 1,15. *θρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι* **τὸ ἀπολωλός.**
11–27: Mt 25,14–30. 11 *Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν* 12
παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Ἰερουσαλὴμ αὐτὸν 227
17,20; 24,21. Act 1,6. *καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασι-*
Mc 13,34. 12 *λεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι·* ¹ *εἶπεν οὖν· ἄνθρω-* 66
15,13. J 18,36. *πός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν* 228
13 *ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. καλέσας δὲ* 67
δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, 229
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· πραγματεύσασθε ἐν ᾧ
J 1,11; 15,18. 27. Mt 23,37. 14 *ἔρχομαι. οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ*
Ps 2,2 s. *ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες· οὐ*

---

2 αυτος 2° : **h**T *ην* W *ουτος* *5* H [*ο*] *Ιησ.* *8* H *ημισια* | H [*τοις*] *9* H [*ο*] *Ιησ.* | [*εστιν*] : **R**W—T *13* H *αυτους πραγματευσασθαι*

---

2 — *καλ.* **D**a *4 προλαβων* *5 και εγ. εν τω διερχεσθαι αυτον ειδεν και* | *σπευσον*

225/10 Et ingressus perambulabat Iericho. Et 19 2
ecce vir nomine Zachaeus: et hic princeps
erat publicanorum, et ipse dives: et quaere- 3
bat videre Iesum, quis esset: et non poterat
prae turba, quia statura pusillus erat. Et 4
praecurrens ascendit in arborem sycomorum
ut videret eum: quia inde erat transiturus.
Et cum venisset ad locum, suspiciens Iesus 5
vidit illum, et dixit ad eum: Zachaee festinans
descende: quia hodie in domo tua oportet me
manere. Et festinans descendit, et excepit 6
illum gaudens. Et cum viderent omnes, mur- 7 15,2.
murabant, dicentes quòd ad hominem pecca-
torem divertisset. Stans autem Zachaeus, 8 Ex21,37; 22,1. Nu 5,6.7.
dixit ad Dominum: Ecce dimidium bonorum
meorum, Domine, do pauperibus: et si quid
aliquem defraudavi, reddo quadruplum. Ait 9 13,16. Act 3,25; 16,31.
Iesus ad eum: Quia hodie salus domui huic
facta est: eo quòd et ipse filius sit Abrahae.
226/5 Venit enim Filius hominis quaerere, et salvum 10 Ez 34,16. J 3,17.
facere quod perierat. 5,32. 1 T 1,15.
227/10 Haec illis audientibus adiiciens, dixit 11 11–27: Mt 25,14–30.
parabolam, eo quòd esset prope Ierusalem: 24,21. Act 1,6.
et quia existimarent quòd confestim regnum
228/2 Dei manifestaretur. Dixit ergo: Homo qui- 12 Mc 13,34. 15,13.
dam nobilis abiit in regionem longinquam ac-
229/5 cipere sibi regnum, et reverti. Vocatis autem 13
decem servis suis, dedit eis decem mnas,
et ait ad illos: Negotiamini dum venio.
Cives autem eius oderant eum: et mise- 14 J 1,11; 15,18. 27. Mt 23,37. Ps 2,2 s.
runt legationem post illum, dicentes: No-

19,*2* zaccheus, *it 8* | > erat princ.
4 illum *5* zacchee
8 dom.] 𝔖 Iesum
13 eis] illis
14 eum] illum

15 lumus hunc regnare super nos. Et factum
est ut rediret accepto regno: et iussit vocari
servos, quibus dedit pecuniam, ut sciret
16 quantum quisque negotiatus esset. Venit
autem primus dicens: Domine, mna tua
16,10. 17 decem mnas acquisivit. Et ait illi: Euge
bone serve, quia in modico fuisti fidelis, eris
18 potestatem habens super decem civitates. Et
alter venit, dicens: Domine, mna tua fecit
19 quinque mnas. Et huic ait: Et tu esto super
20 quinque civitates. Et alter venit, dicens:
Domine, ecce mna tua, quam habui repositam
21 in sudario: timui enim te, quia homo austerus
es: tollis quod non posuisti, et metis quod
22 non seminasti. Dicit ei: De ore tuo te iudico
serve nequam. sciebas quòd ego homo austerus
sum, tollens quod non posui, et metens quod
23 non seminavi: et quare non dedisti pecuniam
meam ad mensam, ut ego veniens cum usuris
24 utique exegissem illam? Et astantibus dixit:
Auferte ab illo mnam, et date illi, qui decem
25 mnas habet. Et dixerunt ei: Domine, habet
8,18. Mt 13,12. 26 decem mnas. Dico autem vobis, quia omni 230/2
habenti dabitur, et abundabit: ab eo autem,
qui non habet, et quod habet, auferetur ab
14. Ps 2,9. 27 eo. Verumtamen inimicos meos illos, qui no- 231/5
Is 63,1–6. luerunt me regnare super se, adducite huc:
1 K 15,25. et interficite ante me.

29–38: 28 Et his dictis, praecedebat ascendens Iero- 232/2
Mt 21,1–9. Mc 11,1–10. J 12,12–16. 29 solymam. Et factum est, cum appropinquasset

17 > fid. fuisti | supra, *it 19*
21 austeris, *it 22*
22 > aust. homo
23 𝔖 – et 1° | ut] et | exigissem illud.
24 (𝔖ℭ⁹² ast.,) *26* – et abundabit
28 hierosolyma

θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. καὶ ἐγένετο 15
ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν
καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους
οἷς δεδώκει τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ τίς τί διεπραγμα-
τεύσατο. παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· κύριε, 16
ἡ μνᾶ σου δέκα προσηργάσατο μνᾶς. καὶ εἶπεν 17 16,10.
αὐτῷ· εὖγε, ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς
ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.
καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων· ἡ μνᾶ σου, κύριε, 18
ἐποίησεν πέντε μνᾶς. εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· καὶ 19
σὺ ἐπάνω γίνου πέντε πόλεων. καὶ ὁ ἕτερος 20
ἦλθεν λέγων· κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον
ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι 21
ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ, αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ
θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. λέγει αὐτῷ· ἐκ τοῦ 22 Mt 12,37.
στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. ᾔδεις ὅτι
ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα,
καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα; καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκάς 23
μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν; κἀγὼ ἐλθὼν σὺν
τόκῳ ἂν αὐτὸ ἔπραξα. καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· 24
ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα
μνᾶς ἔχοντι. καὶ εἶπαν αὐτῷ· κύριε, ἔχει δέκα 25
μνᾶς. λέγω ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, 26 8,18. Mt 13,12.
ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται.
πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου τούτους τοὺς μὴ θελή- 27 14.
σαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὧδε Ps 2,9. Is 63,1–6.
καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου. 1 K 15,25. Ap 19,15.
Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν ἀνα- 28
βαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν 29 29–38: Mt 21,1–9. Mc 11,1–10. J 12,12–16.

---

15 HR *γν. τι διεπραγματευσαντο* 17 h *εν* 22 H *κρίνω* | R *εσπειρα·*

---

18 *ο ετερος ελθων ειπεν* 22 *αιρω . . . θεριζω* 24 *απ αυτ. και απενεγκατε* 25 — vers 26 *δοθ.* : *προστιθεται* 27 fin + *και τον αχρειον δουλον εκβαλετε εις το σκοτος το εξωτερον· εκει εσται ο κλαυθμος και ο βρυγμος των οδοντων*

εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ
καλούμενον ἐλαιών, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν
23,53. 30 ¹*λέγων· ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ᾗ*
εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν
οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν, καὶ λύσαντες
31 *αὐτὸν ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· διὰ τί*
λύετε; οὕτως ἐρεῖτε· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν
32 *ἔχει. ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς* 233
33 *εἶπεν αὐτοῖς. λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν*
οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· τί λύετε τὸν πῶλον;
34 *οἱ δὲ εἶπαν· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει.*
35 *καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιρίψαντες*
αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν
2 Rg 9,13. 36 *Ἰησοῦν. πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώννυον τὰ*
18,43. 37 *ἱμάτια ἑαυτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ* 234
ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν
ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες
αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν
Ps 118,26. 38 *εἶδον δυνάμεων,* ¹*λέγοντες·*
2,14. **εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος,**
13,35. *ὁ βασιλεὺς* **ἐν ὀνόματι κυρίου·**
ἐν οὐρανῷ εἰρήνη
καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.
39 *καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν* 235
πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθη-
Hb 2,11. 40 *ταῖς σου. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· λέγω ὑμῖν, ἐὰν*
2 Rg 8,11. 41 *οὗτοι σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κράξουσιν. Καὶ* 12
J 11,35. *ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτήν,* 236

---

29 H *Βηθανιὰ* | H *Ἐλαιῶν* R *Ἐλαιών* *30 λεγων* : T *ειπων* *31* HR *ερειτε οτι* O ,*it 34 οτι* O *36 εαυτων* : RT *αυτων* *38 ο ερχ., ο βασ.* : h¹T *ο βασιλ.* h²R *ο ερχ. βασ.* *40 εαν* : hRT pr *οτι*

---

29 το ορος των ελ. καλ. *30 — δεδεμ.* *31 — δια τι λυ.* *35 αγαγοντες τον πωλον επεριψαν | και επεβ* *36 — εν τη οδω* *37 — φωνη μεγ. | παντων ων ειδ. γινομενων* *40 σιγησουσιν* *41* — vers. docetae et orthodoxi apud Epiph.

ad Bethphage, et Bethaniam ad montem, qui
vocatur Oliveti, misit duos discipulos suos,
ꞌ dicens: Ite in castellum, quod contra est: in 30 23,53.
quod introeuntes, invenietis pullum asinae
alligatum, cui nemo umquam hominum sedit:
solvite illum, et adducite. Et si quis vos 31
interrogaverit: Quare solvitis? sic dicetis ei:
233/2 Quia Dominus operam eius desiderat. Abie- 32
runt autem qui missi erant: et invenerunt,
sicut dixit illis, stantem pullum. Solventibus 33
autem illis pullum, dixerunt domini eius ad
illos: Quid solvitis pullum? At illi dixerunt: 34
Quia Dominus eum necessarium habet. Et 35
duxerunt illum ad Iesum. Et iactantes vesti-
menta sua supra pullum, imposuerunt Iesum.
Eunte autem illo, substernebant vestimenta 36 2 Rg 9,13.
234/1 sua in via. Et cum appropinquaret iam ad 37
descensum Montis oliveti, coeperunt omnes
turbae discipulorum gaudentes laudare Deum
voce magna super omnibus, quas viderant,
virtutibus, ꞌ dicentes: 38 Ps 118,26. 2,14.

Benedictus, qui venit
  rex in nomine Domini,
pax in caelo,
  et gloria in excelsis.

235/5 Et quidam Pharisaeorum de turbis, dixerunt 39
ad illum: Magister, increpa discipulos tuos.
Quibus ipse ait: Dico vobis, quia si hi ta- 40 H.
236/10 cuerint, lapides clamabunt. Et ut appropin- 41 2 Rg 8,11. J 11,35.
quavit, videns civitatem flevit super illam,

---

29 bethfage
30 𝔊 contra vos
37 discip.] 𝔊 descendentium 𝔐 discentium

Dt 32,29. Mt 13,14. J 12,38. 42 ˡdicens: Quia si cognovisses et tu, et quidem
in hac die tua, quae ad pacem tibi, nunc
43 autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia
venient dies in te: et circumdabunt te inimici
tui vallo, et circumdabunt te: et coangusta-
21,6. Ps 137,9. 40. 44 bunt te undique: et ad terram prosternent
1,68.78; 7,16. te, et filios tuos, qui in te sunt, * et non re- 237/2
45–48: linquent in te lapidem super lapidem: eo quòd
Mt 21,12–16. Mc 11,15–18. 45 non cognoveris tempus visitationis tuae. Et 238/1
J 2,13–16. ingressus in templum, coepit eiicere vendentes
Is 56,7. Jr 7,11. 46 in illo, et ementes, ˡdicens illis: Scriptum est:
Quia domus mea domus orationis est. Vos
autem fecistis illam speluncam latronum.

21,37; 22,53. J 18,20. 47 Et erat docens quotidie in templo. Prin- 239/1
cipes autem sacerdotum, et Scribae, et Prin-
21,38. Mc 12,37. 48 cipes plebis quaerebant illum perdere: et
non inveniebant quid facerent illi. Omnis
enim populus suspensus erat, audiens illum.

1–8: Mt 21,23–27. Mc 11,27–33. 20 Et factum est in una dierum, docente 240/2
illo populum in templo, et evangelizante, con-
venerunt principes sacerdotum, et Scribae
2 cum senioribus, et aiunt dicentes ad illum:
Dic nobis, in qua potestate haec facis? aut:
Quis est, qui dedit tibi hanc potestatem?
3 Respondens autem Iesus, dixit ad illos:
Interrogabo vos et ego unum verbum. Re-
4 spondete mihi: Baptismus Ioannis de caelo
5 erat, an ex hominibus? At illi cogita-
bant intra se, dicentes: Quia si dixerimus,
De caelo, dicet, Quare ergo non credidistis
6 illi? Si autem dixerimus, Ex hominibus,
plebs universa lapidabit nos: certi sunt
7 enim, Ioannem prophetam esse. Et respon-

(*42* 𝕮 *inc. v.* Quia)
20,*3* — Iesus *4* baptismum *5* inter , *it 14*

ˈλέγων ὅτι εἰ ἔγνως ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ τὰ 42 Dt 32,29.
πρὸς εἰρήνην· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. Mt 13,14. J 12,38.
ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ καὶ παρεμβαλοῦσιν οἱ 43
ἐχθροί σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσίν σε
καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, καὶ **ἐδαφιοῦσίν** σε 44 21,6. Ps 137,9. 40.
,2 **καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί**,* καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον 1,68.78; 7,16.
ἐπὶ λίθον ἐν σοί, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν **45–48:** Mt 21,12–16.
,1 τῆς ἐπισκοπῆς σου. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν 45 Mc 11,15–18. J 2,13–16.
ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας, λέγων αὐτοῖς· 46 Is 56,7. Jr 7,11.
γέγραπται· **καὶ ἔσται ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς·**
ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε **σπήλαιον λῃστῶν.**
,1 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· 47 21,37; 22,53. J 7,14; 18,20.
οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν
ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, καὶ οὐχ εὕρι- 48 21,38. Mc 12,37.
σκον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέ-
μετο αὐτοῦ ἀκούων.

4 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν διδάσκοντος 20 **1–8:** Mt 21,23–27. Mc 11,27–33.
2 αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου
ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν
τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν· 2
εἰπὸν ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς
ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ἀποκριθεὶς 3
δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον,
καὶ εἴπατέ μοι· ˈτὸ βάπτισμα Ἰωάνου ἐξ οὐρανοῦ ἦν 4
ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς 5
λέγοντες ὅτι ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διὰ τί
οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ˈἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώ- 6 Mt 11,9.
πων, ὁ λαὸς ἅπας καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος
γάρ ἐστιν Ἰωάνην προφήτην εἶναι. καὶ ἀπεκρί- 7

---

42 T *και συ καιγε εν τη ημ. σου ταυτη* | *ειρην.* : T+ *σου* *43* hW *περιβαλουσιν* *48* H *ηυρισκον* | R *εξεκρεματο* 20,*1* T *ιερεις* *2* H *ταυτην.* *4* *Ιωαν.* : T pr *το*

---

43 βαλουσιν επι σε *44* — *εν σοι* 1[0] | *εν ολη σοι* | *εις καιρον επισκ.* 45 fin + *εν αυτω και αγοραζοντας* **ADϛ** + *και τας τραπεζας των κολλυβιστων εξεχεεν και τας καθεδρας των πωλουντων τας περιστερας*

8 θησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
9–19: Mt 21,33–46. 9 ποιῶ. Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν 70
Mc 12,1–12. παραβολὴν ταύτην. ἄνθρωπος ἐφύτευσεν ἀμπε- 24
Is 5,1. λῶνα, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν
2 Chr 36,15.16. 10 χρόνους ἱκανούς. καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς
τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ
ἀμπελῶνος δώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ ἐξαπ-
11 έστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν. καὶ προσέθετο
ἕτερον πέμψαι δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες
12 καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. καὶ προσ-
έθετο τρίτον πέμψαι· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματί-
13 σαντες ἐξέβαλον. εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπε-
λῶνος· τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν
14 ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἐντραπήσονται. ἰδόντες
δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους
λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν
H 13,12 s. 15 αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. καὶ ἐκ-
βαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν.
τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος;
16 ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους,
καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ
Ps 118,22. 17 εἶπαν· μὴ γένοιτο. ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν·
τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμμένον τοῦτο·

λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;

Is 8,14. Dn 2,34.44. 18 πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθή-
19,48; 22,2. 19 σεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ 242,
ἐζήτησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐπιβαλεῖν
ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφο-
βήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς
20–26: Mt 22,15–22. 20 εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην. Καὶ παρατηρή- 71
Mc 12,13–17. 243,

---

9 Η *ταυτην Ανθρ.* *20 παρατηρησ.* : h^{r1} ⊣ *αποχωρησαντες* ⊢ ^{2v} —

---

11 και επεμψεν ετερ. δουλ. *12 και … πεμψαι : τριτον επεμψεν* | *εξαπεστειλαν κενον* *13 τυχον*

derunt se nescire unde esset. Et Iesus ait 8
illis: Neque ego dico vobis in qua potestate
241/2 haec facio. Coepit autem dicere ad plebem 9 9–19: Mt 21,33–46. Mc 12,1–12.
parabolam hanc. Homo plantavit vineam, et
locavit eam colonis: et ipse peregre fuit Is 5,1.
multis temporibus. Et in tempore misit ad 10 2 Chr 36,15.16.
cultores servum, ut de fructu vineae darent
illi. Qui caesum dimiserunt eum inanem. Et 11
addidit alterum servum mittere. Illi autem
hunc quoque caedentes, et afficientes con-
tumelia, dimiserunt inanem. Et addidit ter- 12
tium mittere: qui et illum vulnerantes eiece-
runt. Dixit autem dominus vineae: Quid 13
faciam? mittam filium meum dilectum: forsi-
tan, cum hunc viderint, verebuntur. Quem 14
cum vidissent coloni, cogitaverunt intra se,
dicentes: Hic est heres, occidamus illum, ut
nostra fiat hereditas. Et eiectum illum extra 15
vineam, occiderunt. Quid ergo faciet illis
dominus vineae? veniet, et perdet colonos 16
istos, et dabit vineam aliis. Quo audito, dixe-
runt illi: Absit. Ille autem aspiciens eos ait: 17 Ps 118,22.
Quid est ergo hoc, quod scriptum est:

Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes,
hic factus est in caput anguli?

Omnis, qui ceciderit super illum lapidem, 18 Is 8,14.
conquassabitur: super quem autem ceci-
242/1 derit, comminuet illum. Et quaerebant 19 19,48.
principes sacerdotum, et Scribae mittere
in illum manus illa hora: et timuerunt
populum: cognoverunt enim quòd ad ipsos
243/2 dixerit similitudinem hanc. Et obser- 20 20–26: Mt 22,15–22. Mc 12,13–17.

9 𝔊 homo quidam
10 𝔊 temp. illo
14 cf 5 *18* supra *bis*
19 in illa h. | istam

vantes miserunt insidiatores, qui se iustos
11,54. simularent, ut caperent eum in sermone, ut
traderent illum principatui, et potestati prae-
21 sidis. Et interrogaverunt eum, dicentes: Ma-
gister, scimus quia recte dicis, et doces: et
non accipis personam, sed viam Dei in veri-
22 tate doces: licet nobis tributum dare Caesari,
23 an non? Considerans autem dolum illorum,
24 dixit ad eos: Quid me tentatis? Ostendite
mihi denarium: Cuius habet imaginem, et
inscriptionem? Respondentes dixerunt ei:
25 Caesaris. Et ait illis: Reddite ergo quae sunt
26 Caesaris, Caesari: et quae sunt Dei, Deo. Et
non potuerunt verbum eius reprehendere coram
plebe: et mirati in responso eius, tacuerunt.
27–40: Mt 22,23–33.46. Mc 12,18–27.34. 27 Accesserunt autem quidam Sadducaeorum,
qui negant esse resurrectionem, et interroga-
Gn 38,8. Dt 25,5.6. 28 verunt eum, dicentes: Magister, Moyses scripsit
nobis: Si frater alicuius mortuus fuerit habens
uxorem, et hic sine liberis fuerit, ut accipiat
eam frater eius uxorem, et suscitet semen
29 fratri suo: septem ergo fratres erant: et
primus accepit uxorem, et mortuus est sine
30 filiis. Et sequens accepit illam, et ipse mor-
31 tuus est sine filio. Et tertius accepit illam.
Similiter et omnes septem, et non reliquerunt
32 semen, et mortui sunt. Novissime omnium
33 mortua est et mulier. In resurrectione ergo,
cuius eorum erit uxor? siquidem septem habue-
34 runt eam uxorem. Et ait illis Iesus: Filii huius
Ph 3,11. 35 saeculi nubunt, et traduntur ad nuptias: illi
vero, qui digni habebuntur saeculo illo, et

20 𝔖 caperet (*cal. corr.*) | ut 2°] 𝔖𝔚 et *21* illum | > in ver. viam dei *22* > dare trib. caes. *24* — ei *25* > caesaris sunt | > dei sunt *28* sine filiis *32* novissima *34* > saec. huius

σαντες ἀπέστειλαν ἐνκαθέτους ὑποκρινομένους
ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ 11,54.
λόγου, ὥστε παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ
ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν 21 Lv 19,15.
λέγοντες· διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις
καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ'
ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξεστιν 22
ἡμᾶς Καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὔ; κατανοήσας 23
δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπεν πρὸς αὐτούς·
ˈ δείξατέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπι- 24
γραφήν; οἱ δὲ εἶπαν· Καίσαρος. ˈ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς 25 23,2.
αὐτούς· τοίνυν ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ R 13,1.7.
τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι 26
αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμάσαν-
τες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.

Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ 27 27–40: Mt 22,23–33.46.
ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν Mc 12,18–27.34.
ˈ λέγοντες· διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, **ἐάν** 28 Dt 25,5.6.
τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, **καὶ οὗτος** Gn 38,8.
ἄτεκνος ᾖ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἑπτὰ 29
οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα
ἀπέθανεν ἄτεκνος· ˈ καὶ ὁ δεύτερος ˈ καὶ ὁ τρίτος 30
ἔλαβεν αὐτήν, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέ- 31
λιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον. ὕστερον καὶ ἡ γυνὴ 32
ἀπέθανεν. ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ ἀναστάσει τίνος 33
αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν
γυναῖκα. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οἱ υἱοὶ τοῦ 34 16,8.
αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ γαμίσκονται, οἱ δὲ 35 Ph 3,11.
καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς

---

20 RW *εγκαθ.* *26* *αυτου* 1º : HR *του* *27* *αντιλεγ.* : HR *λεγοντες* | hW *επηρωτων* *34* *τουτου* : h[r] ⊢ *γεννωνται και γεννωσιν,* ⊣

---

20 των λογων | *αυτον τω ηγεμονι* *23 επιγνους* | *πονηριαν C*D* *24 το νομισμα* *28 αποθ. ατεκνος εχων γυν.* *31* — *ελαβεν αυτ.* | *ουκ αφηκαν* *34 γαμουνται*

ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε
1 J 3,1.2. 36 γαμίζονται· οὐδὲ γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται,
ἰσάγγελοι γάρ εἰσιν, καὶ υἱοί εἰσιν θεοῦ τῆς ἀνα-
Ex 3,2.6. 37 στάσεως υἱοὶ ὄντες. ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί,
καὶ Μωϋσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει
κύριον τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ θεὸν Ἰσαὰκ καὶ
9,30. R 14,8. 38 **θεὸν Ἰακώβ·** θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ
39 ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. ἀποκριθέντες
δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν· διδάσκαλε, καλῶς
41–44: 40 εἶπας. οὐκέτι γὰρ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν. 214
Mt 22,41–45. Mc 12,35–37. 41 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· πῶς λέγουσιν τὸν 73
Ps 110,1. J 7,42. 42 Χριστὸν εἶναι Δαυεὶδ υἱόν; αὐτὸς γὰρ Δαυεὶδ λέ- 215
γει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν·
εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου
43 **ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν**
ποδῶν σου.
44 Δαυεὶδ οὖν αὐτὸν κύριον καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ
υἱός ἐστιν;
45–47: Mt 23,1.5–7.14. 45 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς 246
Mc 12,38–40. 46 μαθηταῖς· προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν
θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλούντων
11,43. ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας
ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς
47 δείπνοις, οἳ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν 247
καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήμ-
1–4: 21 ψονται περισσότερον κρίμα. Ἀναβλέψας δὲ 74
Mc 12,41–44. εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ
2 δῶρα αὐτῶν πλουσίους. εἶδεν δέ τινα χήραν
2 K 8,12. 3 πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ λεπτὰ δύο, καὶ εἶπεν·
ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ

---

35 h *γαμισκονται* *36 ουδε* : T *ουτε* | *δυναντ.* : h[r] ⊣ *μελλουσιν* ⊢ | *, και υι. εισ. θεου* : h[r] ⊣ *τω θεω* ⊢ *39* W hic (non *41*) dist. *42 κυριος* : T pr *ο* *44* T *κυριον αυτον* *21,2* T *δυο λεπτα* *3* T *η πτωχη αυτη*

---

37 εδηλωσεν 42 ειπεν : λεγει 43 υποκατω 47 — *και* | *προσευχομενοι* ***DPR*** 21,2 fin + *ο εστιν κοδραντης*

resurrectione ex mortuis, neque nubent, neque
ducent uxores: neque enim ultra mori pote- 36 1 J 3,1.2.
runt: aequales enim Angelis sunt, et filii sunt
Dei: cum sint filii resurrectionis. Quia vero 37 Ex 3,2.6.
resurgant mortui, et Moyses ostendit secus
rubum, sicut dicit Dominum, Deum Abraham,
et Deum Isaac, et Deum Iacob. Deus autem 38 R 14,8.
non est mortuorum, sed vivorum: omnes
enim vivunt ei. Respondentes autem quidam 39
Scribarum, dixerunt ei: Magister, bene dixisti.
244/2 Et amplius non audebant eum quidquam 40 41–44:
245/2 interrogare. Dixit autem ad illos: Quomodo 41 Mt 22,41–45. Mc 12,35–37.
dicunt Christum, filium esse David? et ipse 42 Ps 110,1. J 7,42.
David dicit in libro Psalmorum:

Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis,
donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum? 43

David ergo Dominum illum vocat: et quo- 44
modo filius eius est?
246/2 Audiente autem omni populo, dixit disci- 45 45–47: Mt 23,1.5–7.14.
pulis suis: Attendite a Scribis, qui volunt 46 Mc 12,38–40.
ambulare in stolis, et amant salutationes in 11,43.
foro, et primas cathedras in synagogis, et
247/8 primos discubitus in conviviis: qui devorant 47
domos viduarum, simulantes longam oratio-
nem. Hi accipient damnationem maiorem.
Respiciens autem vidit eos, qui mittebant 21 1–4: Mc 12,41–44.
munera sua in gazophylacium, divites.
Vidit autem et quandam viduam pauper- 2
culam mittentem aera minuta duo. Et dixit: 3 2 K 8,12.
Vere dico vobis, quia vidua haec pauper,

---

35 nubunt . . . ducunt
36 𝔖 neq. etiam
37 𝔖 resurgent
39 — ei *41* > david esse

12,15. 4 plus quàm omnes misit. Nam omnes hi ex
abundanti sibi miserunt in munera Dei: haec
autem ex eo, quod deest illi, omnem victum
suum, quem habuit, misit.
5-24: Mt 24,1-21. 5 Et quibusdam dicentibus de templo quòd 248/2
Mc 13,1-19. bonis lapidibus, et donis ornatum esset, dixit:
19,44. 6 Haec, quae videtis, venient dies, in quibus
non relinquetur lapis super lapidem, qui non
7 destruatur. Interrogaverunt autem illum, di- 249/2
centes: Praeceptor, quando haec erunt, et
Dn 7,22. 8 quod signum cum fieri incipient? Qui dixit:
Videte ne seducamini; multi enim venient in
nomine meo, dicentes quia ego sum; et tempus
Dn 2,28. 9 appropinquavit: nolite ergo ire post eos. Cum
autem audieritis praelia, et seditiones, nolite
terreri: oportet primum haec fieri, sed non-
Is 19,2. 10 dum statim finis. Tunc dicebat illis: Surget
2 Chr 15,6. gens contra gentem, et regnum adversus
11 regnum. Et terraemotus magni erunt per
loca, et pestilentiae, et fames, terroresque
12,11. 12 de caelo, et signa magna erunt. Sed ante haec 250/1
omnia iniicient vobis manus suas, et perse-
quentur tradentes in synagogas, et custodias,
trahentes ad reges, et praesides propter nomen
13 meum: continget autem vobis in testimonium.
Mt 10,19. 14 Ponite ergo in cordibus vestris non praeme- 251/2
Act 6,10. 15 ditari quemadmodum respondeatis. ego enim
dabo vobis os, et sapientiam, cui non poterunt
resistere, et contradicere omnes adversarii
16 vestri. Trademini autem a parentibus, et

21,*4* quod] 𝔖ℭ^{92} quo
5 > lapid. bonis
8 post illos
9 𝔖𝔚 proelia | 𝔖 oport. enim | non

πλεῖον πάντων ἔβαλεν· πάντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ 4 12,15.
περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα, αὕτη
δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς πάντα τὸν βίον ὃν
εἶχεν ἔβαλεν.
130 *Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις* 5 5–24: Mt 24,1–21.
48,2 *καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται, εἶπεν·* ¹ *ταῦτα* 6 Mc 13,1–19.
ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφε- 19,44.
θήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ ὃς οὐ καταλυθήσεται.
49,2 ¹ *ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, πότε* 7
οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ
ταῦτα γίνεσθαι; ὁ δὲ εἶπεν· βλέπετε μὴ πλανη- 8 Dn 7,22.
θῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
λέγοντες· ἐγώ εἰμι, καί· ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ
πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὅταν δὲ ἀκούσητε πο- 9 Dn 2,28.
λέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ
ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.
Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· **ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος** 10 Is 19,2.
καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, *σεισμοί τε μεγάλοι καὶ* 11 2 Chr 15,6.
κατὰ τόπους λοιμοὶ καὶ λιμοὶ ἔσονται, φόβητρά
50,1 *τε καὶ ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα ἔσται. πρὸ δὲ* 12 12,11.
τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας
αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς τὰς συνα-
γωγὰς καὶ φυλακάς, ἀπαγομένους ἐπὶ βασιλεῖς
καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου· ἀποβή- 13
51,2 *σεται ὑμῖν εἰς μαρτύριον. θέτε οὖν ἐν ταῖς καρ-* 14 Mt 10,19.
δίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· ἐγὼ 15 Act 6,10.
γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται
ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν ἅπαντες οἱ ἀντικείμενοι
ὑμῖν. παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ 16

---

3 T *πλειω* *4* T *απαντες* et *απαντα* *5* T *αναθεμασιν* *6 λιθω* : HR+ *ωδε* *8* TiW *καὶ ο* *10 επ* : W *επι* *11* hRT *λιμοι κ. λοιμοι* | HR *φοβηθρα* | RT *σημ. απ ουρ. μεγ.* h *σημ. μεγ. απ ουρ.* | *εσται* : h$^{r\ lat}$ + *και χειμωνες* *15* h *παντες*

---

4 δωρα του θεου ***AD***ς | fin + *ταυτα λεγων εφωνει· ο εχων ωτα ακουειν ακουετω* ***EG****a* *7 σημ. της σης ελευσεως* *9 φοβηθητε* *10* — *τοτε ελεγ. αυτ.* : *(τοτε, ελ. αυτ.,)* *14 προμελετωντες*

ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ θανατώ-
Mt 10,21.22. 17 σουσιν ἐξ ὑμῶν, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάν-
2,7. 1Sm 14,45. 18 των διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς
2 Chr 15,7. 19 ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται· ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν
H 10,36. Mt 24,15. 20 κτήσεσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὅταν δὲ ἴδητε 131
κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων Ἰερουσαλήμ, τότε 252,10
Prv 22,3. 21 γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. τότε οἱ ἐν 253,2
τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν
Dt 32,35. μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις ·
Hos 9,7. Jr 5,29. 22 μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν, ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως
1 Th 2,16. αὗταί εἰσιν τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα.
3,29. 1 K 7,26. 1 Th 2,16. 23 οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις 254,2
Dt 28,64. ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· * ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη 255,2
Zch 12,3. s63,18. Ps79,1. 24 ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ πεσοῦνται 256,10
n 8,10; 9,26; 2,7. Tob 14,5. στόματι μαχαίρης καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ
11,25. Ap11,2. ἔθνη πάντα, καὶ Ἰερουσαλὴμ ἔσται **πατουμένη ὑπὸ**
25–28: Mt 24,29.30. 25 **ἐθνῶν**, ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. Καὶ 257,2
Mc 13,24–26. ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις,
Ps 65,8. καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ **ἐθνῶν** ἐν ἀπορίᾳ **ἤχους**
Is 34,4. 17,26–30. 26 **θαλάσσης** καὶ **σάλου**, ἀποψυχόντων ἀνθρώπων
ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ
οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ **δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευ-**
Dn 7,13. Mt 26,64. 27 **θήσονται**. καὶ τότε ὄψονται **τὸν υἱὸν τοῦ ἀν-** 258,2
θρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ
Ph 4,4.5. R 8,19. 28 δόξης πολλῆς. ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι
ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι
29–33: Mt 24,32–35. 29 ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν. Καὶ εἶπεν παρα-
Mc 13,28–31. βολὴν αὐτοῖς· ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ
12,57. J 4,35. 30 δένδρα· ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ'
ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν·
17,30. 31 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα,

18 h^r— vers *19* T *κτησασθε* *24 πληρωθ.* : H+ [*και εσονται*] W+ *καιροι, και εσονται* *25* H *ηχοῦς*

21 μη εκχωρειτ. *24 — καιροι εθν.* *25 και απορια* | *ηχουσης* **Dϛ** *26 αποψ. των ανθρ.* **N** *28 ερχομενων* *30 ηδη* 1° . . . *εγγυς* : *τον καρπον αυτων γιν. ηδη οτι εγγ. ηδη*

fratribus, et cognatis, et amicis, et morte
afficient ex vobis: et eritis odio omnibus 17 Mt 10,21.22.
propter nomen meum: et capillus de capite 18 12,7. 1 S 14,45.
vestro non peribit. In patientia vestra pos- 19 2 Chr 15,7.
252 10 sidebitis animas vestras. Cum autem vi- 20 H 10,36.
deritis circumdari ab exercitu Ierusalem, tunc
scitote quia appropinquavit desolatio eius:
253 2 tunc qui in Iudaea sunt, fugiant ad montes: 21
et qui in medio eius, discedant: et qui in 23,29. Dt 32,35.
regionibus, non intrent in eam. quia dies 22 Hos 9,7. Jr 5,29.
ultionis hi sunt, ut impleantur omnia, quae 1 Th 2,16.
254 2 scripta sunt. Vae autem praegnantibus, et 23 1 K 7,26.
255 2 nutrientibus in illis diebus. * erit enim pres-
sura magna super terram, et ira populo huic. Dt 28,64. Zch 12,3.
256 10 Et cadent in ore gladii: et captivi ducentur 24 Is 63,18. Ps 79,1. Dn 8,10; 9,26; 12,7.
in omnes Gentes. et Ierusalem calcabitur R 11,25. Ap 11,2.
a Gentibus: donec impleantur tempora na- 25–28:
257 2 tionum. Et erunt signa in sole, et luna, 25 Mt 24,29.30. Mc 13,24–26.
et stellis, et in terris pressura Gentium prae Ps 65,8.
confusione sonitus maris, et fluctuum: arescen- 26 Is 34,4.
tibus hominibus prae timore, et expectatione,
quae supervenient universo orbi: nam virtutes
258 2 caelorum movebuntur: et tunc videbunt filium 27 Dn 7,13. Mt 26,64.
hominis venientem in nube cum potestate
magna, et maiestate. His autem fieri in- 28 Ph 4,4.5.
cipientibus, respicite, et levate capita vestra:
quoniam appropinquat redemptio vestra. Et 29 29–33: Mt 24,32–35. Mc 13,28–31.
dixit illis similitudinem: Videte ficulneam,
et omnes arbores: cum producunt iam 30
ex se fructum, scitis quoniam prope est
aestas. Ita et vos cum videritis haec fieri, 31

---

17 𝔊 omn. hominibus
21 ad] in
23 praegnatibus

32 scitote quoniam prope est regnum Dei. Amen
dico vobis, quia non praeteribit generatio
16,17. 33 haec, donec omnia fiant. Caelum, et terra
transibunt: verba autem mea non transibunt.
17,27. Mc 4,19. 34 Attendite autem vobis, ne forte graventur 259/10
Mt 24,49. Is 5,11–13. corda vestra in crapula, et ebrietate, et
curis huius vitae: et superveniat in vos
Is 24,17. 35 repentina dies illa: tamquam laqueus enim
1 Th 5,3. superveniet in omnes, qui sedent super faciem
Mc 13,33. 36 omnis terrae. Vigilate itaque, omni tempore
Ap 6,17. orantes, ut digni habeamini fugere ista
omnia, quae futura sunt, et stare ante Filium
hominis.
19,47. 37 Erat autem diebus docens in templo:
J 8,1 ss. noctibus vero exiens, morabatur in monte,
19,48. Mc 12,37. 38 qui vocatur Oliveti. Et omnis populus mani-
cabat ad eum in templo audire eum.

1.2: Mt 26,1–5. Mc 14,1.2. 22 Appropinquabat autem dies festus Azy- 260/1
20,19. 2 morum, qui dicitur Pascha: et quaerebant 261/1
principes sacerdotum, et Scribae, quomodo
3–6: Mt 26,14–16. Iesum interficerent: timebant vero plebem.
Mc 14,10.11. 3 Intravit autem satanas in Iudam, qui cogno- 262/9
J 13,2.27. 4 minabatur Iscariotes, unum de duodecim. et 263/2
abiit, et locutus est cum principibus sacer-
dotum, et magistratibus, quemadmodum illum
5 traderet eis. Et gavisi sunt, et pacti sunt
6 pecuniam illi dare. ꞌEt spopondit. Et quaerebat
7–23: Mt 26,17–29. opportunitatem ut traderet illum sine turbis.
Mc 14,12–25. 7 Venit autem dies Azymorum, in qua necesse
Ex 12,18–20. 8 erat occidi pascha. Et misit Petrum, et Ioannem,

---

22,*2* Iesum] eum
3 scarioth

γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη 32
ἕως ἂν πάντα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ 33 16,17.
παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύ-
,10 σονται. Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μή ποτε βαρηθῶσιν 34 17,27. Mc 4,19. Mt 24,49.
ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμ- Is 5,11–13.
ναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος ἡ 1 Th 5,3.7.
ἡμέρα ἐκείνη [1] ὡς παγίς· ἐπεισελεύσεται γὰρ ἐπὶ 35 Is 24,17.
πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς 1 Th 5,3.
γῆς. ἀγρυπνεῖτε δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα 36 Mt 26,41.
κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα Mc 13,33. 1 P 4,7.
γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ Ap 6,17.
ἀνθρώπου. 18,7.
32 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς 37 19,47.
δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ J 8,1 ss; 18,2.
καλούμενον ἐλαιών. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζεν 38 19,48. Mc 12,37.
πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

76
,1 Ἤγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη 22 1.2: Mt 26,1–5.
,1 πάσχα. καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ- 2 Mc 14,1.2.
ματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ 20,19.
,9 τὸν λαόν. Εἰσῆλθεν δὲ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν 3 3–6: Mt 26,14–16.
τὸν καλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ Mc 14,10.11.
,2 τῶν δώδεκα· καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς 4 J 13,2.27.
ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῷ
αὐτόν. καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀρ- 5
γύριον δοῦναι. καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτει εὐ- 6
καιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς. 7–23: Mt 26,17–29.
33 Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ᾗ ἔδει θύεσθαι 7 Mc 14,12–25. Ex 12,18–20.
τὸ πάσχα· καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάνην 8

---

32 H [αν] *34* HR αι καρδ. υμων | H κρεπαλη | H εφνιδιος *37* hW διδασκ. εν τω ιερω | H Ἐλαιῶν R Ἐλαιών *38* fin h[r] + Joh. 7,53—8,11 22,7 ᾗ : T pr εν

34.35 εκεινη· ως παγις γαρ επ. *ANϚ* *36* καταξιωθητε *ADNϚ* | στησεσθε 22,4 αρχιερ. : + και (τοις) γραμματευσιν *C(N)a* | — και στρατ. *7* των αζυμ. : του πασχα

εἰπών· πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα,
9 ἵνα φάγωμεν. οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ θέλεις
1 Sm 10,3. 10 ἑτοιμάσωμεν; ˈὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἰδοὺ εἰσελθόντων
ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος
κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ
2,7. 11 εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εἰσπορεύεται· καὶ ἐρεῖτε
τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας· λέγει σοι ὁ διδάσκαλος·
ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν
12 μαθητῶν μου φάγω; κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνά-
19,32. 13 γαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε. ἀπελ-
θόντες δὲ εὗρον καθὼς εἰρήκει αὐτοῖς, καὶ ἡτοί-
14 μασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, 13
1 K 5,7. 15 ἀνέπεσεν, καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. καὶ εἶπεν 264
πρὸς αὐτούς· ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα
13,29. 16 φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· λέγω γὰρ 265
ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῇ
17 ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. καὶ δεξάμενος ποτήριον
εὐχαριστήσας εἶπεν· λάβετε τοῦτο καὶ διαμερί-
18 σατε εἰς ἑαυτούς· λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ πίω ἀπὸ
τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως
1 K 11,23–25. 19 οὗ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. καὶ λαβὼν ἄρτον 266,
Act 27,35. Ex 12,14; 13,9. εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων·
Dt 16,3. τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου [[τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον·
Ex 24,8. 20 τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. καὶ τὸ 267,
Jr 31,31. Zch 9,11. ποτήριον ὡσαύτως μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων·
H 9,20. τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί
J 13,21.22. 21 μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυννόμενον.]] πλὴν ἰδοὺ ἡ 268,
χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τρα-
22 πέζης. ὅτι ὁ υἱὸς μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ
ὡρισμένον πορεύεται, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ

---

11 οικιας : h+ *λεγοντες* *16* HR— *ουκετι* *18 οὐ* : T pr *οτι* | *οὗ* : T *οτου* *19.20* [[*το υπερ . . . εκχυννομενον.*]] : T—W

---

12 μεγα : *οικον* *16 πληρωθη* : *καινον βρωθη* *17 το ποτηρ.* *ADa*

dicens: Euntes parate nobis pascha, ut man-
ducemus. At illi dixerunt: Ubi vis paremus? 9
Et dixit ad eos: Ecce introeuntibus vobis in 10 1 S 10,3.
civitatem, occurret vobis homo quidam am-
phoram aquae portans: sequimini eum in
domum, in quam intrat, ' et dicetis patri- 11
familias domus: Dicit tibi Magister: Ubi est
diversorium, ubi pascha cum discipulis meis
manducem? Et ipse ostendet vobis coena- 12
culum magnum stratum, et ibi parate.
Euntes autem invenerunt sicut dixit illis, et 13 19,32.
paraverunt pascha. Et cum facta esset 14
hora, discubuit, et duodecim Apostoli cum
264/10 eo. et ait illis: Desiderio desideravi hoc 15
pascha manducare vobiscum, antequam pa-
265/2 tiar. Dico enim vobis, quia ex hoc non 16 13,29.
manducabo illud, donec impleatur in regno
Dei. Et accepto calice gratias egit, et dixit: 17
Accipite, et dividite inter vos. dico enim vobis 18
quòd non bibam de generatione vitis, donec
266/1 regnum Dei veniat. Et accepto pane gratias 19 1 K 11,23–25. Act 27,35. Ex 12,14.
egit, et fregit, et dedit eis, dicens: Hoc est
corpus meum, quod pro vobis datur: hoc fa-
267/2 cite in meam commemorationem. Similiter et 20 Ex 24,8. Jr 31,31. Zch 9,11.
calicem, postquam coenavit, dicens: Hic est
calix novum testamentum in sanguine meo,
268/2 qui pro vobis fundetur. Verumtamen ecce 21 J 13,21.22.
manus tradentis me, mecum est in mensa.
Et quidem Filius hominis, secundum quod 22
definitum est, vadit: verumtamen vae homini

---

10 — quidam
12 > vob. ostend. *22* > illi hom.

23 illi, per quem tradetur. Et ipsi coeperunt 269/1
quaerere inter se, quis esset ex eis, qui hoc
9,46. 24 facturus esset. Facta est autem et con- 270/2
tentio inter eos, quis eorum videretur esse
25.26: Mt 20,25.27. 25 maior. Dixit autem eis: Reges Gentium do-
Mc 10,42–44. minantur eorum: et qui potestatem habent
9,48. 26 super eos, benefici vocantur. Vos autem non
sic: sed qui maior est in vobis, fiat sicut
minor: et qui praecessor est, sicut ministrator.
J 13,4–14. 27 Nam quis maior est, qui recumbit, an qui 271/10
ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem
in medio vestrum sum, sicut qui ministrat:
J 6,67; 11,8. 28 vos autem estis, qui permansistis mecum in
12,32. 29 tentationibus meis: Et ego dispono vobis
Mt 19,28. 30 sicut disposuit mihi Pater meus regnum, ut
31–34: edatis, et bibatis super mensam meam in
Mt 26,31–35. regno meo: * et sedeatis super thronos iudi- 272/5
Mc 14,27–31. J 13,36–38. 31 cantes duodecim tribus Israel. Ait autem 273/10
2 K 2,11. Am 9,9. Dominus: Simon, Simon, ecce satanas expe-
J 17,11.15.20. 32 tivit vos ut cribraret sicut triticum: ego
Ps 51,15. autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua:
*et tu aliquando conversus confirma fratres 274/9
33 tuos. Qui dixit ei: Domine, tecum paratus 275/1
34 sum et in carcerem, et in mortem ire. At
ille dixit: Dico tibi Petre, non cantabit
hodie gallus, donec ter abneges nosse me.
9,3; 10,4. 35 ˈ Et dixit eis: Quando misi vos sine sac- 276/10
culo, et pera, et calceamentis, numquid
aliquid defuit vobis? At illi dixerunt:
36 Nihil. ˈ Dixit ergo eis: Sed nunc qui habet
sacculum, tollat similiter et peram: et qui non
habet, vendat tunicam suam, et emat gla-
Is 53,12. 37 dium. Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc, 277/8

26 min.] iunior
31 𝔊 Dominus Simoni : Simon
***34* at] et** ***35* (ℭ *inc. v.* 35 Quando 36 At illi)**

69,1 ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται. καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο 23
συνζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν
135 ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν. Ἐγένετο δὲ καὶ 24 9,46.
70,2 φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι
μείζων. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν 25 25.26: Mt 20,25.27.
κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν Mc 10,42–44.
εὐεργέται καλοῦνται. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' 26 9,48.
ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ
1,10 ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. τίς γὰρ μείζων, ὁ 27 J 13,4–14.
ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος;
ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι ὡς ὁ διακονῶν. | ὑμεῖς 28 J 6,67; 11,8.
δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρα- R 8,18.
σμοῖς μου· κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν καθὼς διέθετό 29 12,32.
μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, ἵνα ἔσθητε καὶ πίνητε 30 Mt 19,28. Ap 3,21.
72,5 ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, * καὶ 31–34:
καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων τὰς δώδεκα φυλὰς κρί- Mt 26,31–35. Mc 14,27–31.
136 νοντες τοῦ Ἰσραήλ. Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς 31 J 13,36–38. 2 K 2,11.
3,10 ἐξῃτήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· ἐγὼ 32 Am 9,9.
δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου· J 17,11.15.20. Ps 51,15.
74,9 *καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήρισον τοὺς ἀδελφούς
75,1 σου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός 33 Mt 14,28–31.
εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.
| ὁ δὲ εἶπεν· λέγω σοι, Πέτρε, οὐ φωνήσει σήμερον 34
6,10 ἀλέκτωρ ἕως τρίς με ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι. Καὶ 35 9,3; 10,4.
εἶπεν αὐτοῖς· ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου
καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε;
οἱ δὲ εἶπαν· οὐθενός. | εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἀλλὰ 36
νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν,
καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ
77,8 ἀγορασάτω μάχαιραν. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι τοῦτο 37 Is 53,12.

---

29 H *υμιν,* | h *μου,* *30* ℌ *καϑῆσϑε* | RT *κρινοντ. τας δωδ. φυλ.* *34* T *με* post *ειδ.* | HR— *μη* *36 ειπεν δε* : RT *ο δε ειπ.*

---

24 τις αν ειη *27 τις . . . ουχι : μαλλον η* *28 υμ. δε εστε : και υμεις ηυξηϑητε εν τη διακονια μου ως ο διακονων* *31* pr *ειπεν δε ο κυριος* ℵ*ADNϚ* *36 αρει*

52. τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό· **καὶ
μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη**· καὶ γὰρ τὸ περὶ ἐμοῦ
38 τέλος ἔχει. οἱ δὲ εἶπαν· κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι 278,1
ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἱκανόν ἐστιν.
39–46: Mt 26,30.36–46. 39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ 137
Mc 14,26.32–42. 21,37. J 18,1 s. ὄρος τῶν ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ 279,1
40 μαθηταί. γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν 280,2
αὐτοῖς· προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν.
41 καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου 281,1
Mt 6,10. 42 βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο ¹λέγων·
*πάτερ, εἰ βούλει παρένεγκε τοῦτο τὸ ποτήριον 282,1
ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου ἀλλὰ τὸ σὸν
1 Rg 19,5. Dt 32,43 Lxx. 43 γινέσθω. ⟦ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ 283,1
J 12,29. 44 ἐνισχύων αὐτόν. καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκ-
τενέστερον προσηύχετο· καὶ ἐγένετο ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ
ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.⟧
45 καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς 284,2
τοὺς μαθητὰς εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς
46 λύπης, ¹καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί καθεύδετε; ἀναστάντες
προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.
47–53: Mt 26,47–56. 47 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος 138
Mc 14,43–49. J 18,2–11. Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα προήρχετο αὐτούς, *καὶ 285,1 286,2
Act 1,16. 48 ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ εἶπεν
αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
36. 49 παραδίδως; ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον 287,1
50 εἶπαν· κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ; καὶ ἐπά-
ταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον
51 καὶ ἀφεῖλεν τὸ οὖς αὐτοῦ τὸ δεξιόν. ἀποκριθεὶς 288,1

---

39 H [*και*] *οι*   *42 ει β. . . . γινεσθω* : h^{r} ⊣ *μη το θελημα μου αλλα το σον γενεσθω· ει βουλει παρενεγκε τουτο το ποτηριον απ εμου* ⊢ | T *παρενέγκαι* | T *θέλημα μοῦ* *43.44* ⟦*ωφθη . . . γην.*⟧ : T—W   *43* 𝔎R *απο του*   *44 και εγεν.* : h *εγεν. δε* | T *καταβαινοντος*

---

38 αρκει   *46 — τι*   *47 οχλ. πολυς* | *ο καλουμενος Ιουδ. Ισκαριωθ* | fin + *τουτο γαρ σημειον δεδωκει αυτοις· ον αν φιλησω αυτος εστιν* 𝔇a   *49 το γενομενον*

quod scriptum est, oportet impleri in me: Et 52.
cum iniquis deputatus est. Etenim ea, quae
278/10 sunt de me, finem habent. At illi dixerunt: 38
Domine, ecce duo gladii hic. At ille dixit
eis: Satis est.
279/1 Et egressus ibat secundum consuetudinem 39 39–46: Mt 26,30.36–46. Mc 14,26.32–42.
in Montem olivarum. Secuti sunt autem illum 21,37. J 18,1.
280/2 et discipuli. Et cum pervenisset ad locum, 40
dixit illis: Orate ne intretis in tentationem.
281/1 Et ipse avulsus est ab eis quantum iactus 41
est lapidis: et positis genibus orabat, dicens: 42 Mt 6,10.
Pater si vis, transfer calicem istum a me:
282/1 *Verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat.
283/10 Apparuit autem illi Angelus de caelo, confor- 43 1 Rg 19,5.
tans eum. Et factus in agonia, prolixius ora- 44 Dt 32,43 Lxx. J 12,29.
bat. Et factus est sudor eius, sicut guttae
284/2 sanguinis decurrentis in terram. Et cum sur- 45
rexisset ab oratione, et venisset ad discipulos
suos, invenit eos dormientes prae tristitia. Et 46
ait illis: Quid dormitis? surgite, orate, ne in-
285/1 tretis in tentationem. Adhuc eo loquente 47 47–53: Mt 26,47–56. Mc 14,43–49.
ecce turba: et qui vocabatur Iudas, unus de J 18,2–11.
duodecim, antecedebat eos, et appropinquavit
286/2 Iesu ut oscularetur eum. Iesus autem dixit 48
287/1 illi: Iuda, osculo Filium hominis tradis? Vi- 49
dentes autem hi, qui circa ipsum erant, quod
futurum erat, dixerunt ei: Domine, si percu-
timus in gladio? Et percussit unus ex 50
illis servum principis sacerdotum, et ampu-
tavit auriculam eius dexteram. Respondens 51

---

37 et quod cum iniustis
38 > gladii duo *43* , de caelo conf.
44 (𝕮 *inc. v.* Et factus est sudor)
48 ei *50* dextram

autem Iesus, ait: Sinite usque huc. * Et cum 288/10
37. 52 tetigisset auriculam eius, sanavit eum. Dixit 289/1
autem Iesus ad eos, qui venerant ad se, prin-
cipes sacerdotum, et magistratus templi, et
seniores: Quasi ad latronem existis cum gla-
J 7,30; 8,20. 53 diis, et fustibus? Cum quotidie vobiscum
Kol 1,13. fuerim in templo, non extendistis manus in
54-62: me: sed haec est hora vestra, et potestas
Mt 26,57.58. tenebrarum.
69–75. Mc 14,53.54. 54 Comprehendentes autem eum, duxerunt 290/1
66–72. J 18,12–18. ad domum principis sacerdotum: * Petrus vero 291/1
25–27. 55 sequebatur a longe. Accenso autem igne in
medio atrii, et circumsedentibus illis, erat
56 Petrus in medio eorum. Quem cum vidisset
ancilla quaedam sedentem ad lumen, et eum
fuisset intuita, dixit: Et hic cum illo erat.
57 * At ille negavit eum, dicens: Mulier, non 292/1
58 novi illum. Et post pusillum alius videns
eum, dixit: Et tu de illis es. Petrus vero ait:
59 O homo, non sum. Et intervallo facto quasi
horae unius, alius quidam affirmabat, dicens:
Vere et hic cum illo erat: nam et Galilaeus
60 est. Et ait Petrus: Homo, nescio, quid dicis.
Et continuo adhuc illo loquente cantavit gallus.
34. 61 ¹ Et conversus Dominus respexit Petrum. Et re- 293/2
cordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixe-
rat: Quia prius quàm gallus cantet, ter me
63–65: 62 negabis. Et egressus foras Petrus flevit
Mt 26,67.68. 63 amare. Et viri, qui tenebant illum, illudebant 294/1
Mc 14,65.

52.53 fustibus : cum
54 𝕾 seq. eum
55 igni | atrio
61 dixit
63 ten. eum

δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐᾶτε ἕως τούτου· καὶ ἁψά-
,1 μενος τοῦ ὠτίου ἰάσατο αὐτόν. Εἶπεν δὲ Ἰησοῦς 52 37.
πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς
καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους· ὡς
ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων;
καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ 53 J 7,30; 8,20; 19,11.
οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη Kol 1,13.
ἐστὶν ὑμῶν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.
,1 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον 54 54–62: Mt 26,57.58. 69–75.
,1 εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως· * ὁ δὲ Πέτρος ἠκο- Mc 14,53.54. 66–72.
λούθει μακρόθεν. περιαψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ 55 J 18,12–18. 25–27.
τῆς αὐλῆς καὶ συνκαθισάντων ἐκάθητο ὁ Πέτρος
9) μέσος αὐτῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις 56
καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ
εἶπεν· καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ὁ δὲ ἠρνήσατο 57
2,1 λέγων· οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. καὶ μετὰ βραχὺ 58
ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ
δὲ Πέτρος ἔφη· ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. καὶ δια- 59
στάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διϊσχυρίζετο
λέγων· ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν,
καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· 60
ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι
λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. καὶ στραφεὶς 61 34.
3,2 ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ, * καὶ ὑπεμνήσθη ὁ
Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ
ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι σήμερον ἀπαρνήσῃ
με τρίς. καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς. 62 Ps 51,19.
4,1 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν ἐνέπαιζον 63 63–65: Mt 26,67.68. Mc 14,65.

---

51 H [ο] *Ιησ.* *52* W *ο Ιησ.* | *επ* : T *προς* | T *εξεληλυθατε* | T *ξυλων·* *57 ηρνησατο* : T+ *αυτον* *61 λογου* : HR *ρηματος* | W *πριν η* *62* [H]

---

51 και εκτεινας την χειρα ηψατο αυτου και απεκατεσταθη το ους αυτου *52 ιερου* : *λαου* (i. e. *ναου*) *53 το σκοτος* *54* — *και εισηγαγον* *55* fin + *θερμαινομενος* *57* — *γυναι* *58 εφη . . . ει* : *ειπεν το αυτο* *59 διϊσχυριζετο· επ αληθ. λεγω* *60 ο αλεκτ.* ς *61* fin + *μη ειδεναι με*

64 αὐτῷ δέροντες, καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἐπηρώ-
των λέγοντες· προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας
65 σε; καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς
αὐτόν.
66–71: Mt 27,1. 66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρε- 140
Mc 15,1. σβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, 295,
J 3,12; 8,45; 10,24. Jr 38,15. 67 καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν, ¹ λέ-
γοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν ἡμῖν. * εἶπεν 296,
20,7. 68 δὲ αὐτοῖς· ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ¹ ἐὰν
Dn 7,13. 69 δὲ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε. ἀπὸ τοῦ νῦν 297,
Ps 110,1. δὲ ἔσται ὁ **υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ**
70 **δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ**. εἶπαν δὲ πάντες· 298,
σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς
71 ἔφη· ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγώ εἰμι. οἱ δὲ εἶπαν· τί 299,
ἔτι ἔχομεν μαρτυρίας χρείαν; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν
1–25: Mt 27,2.11–31. Mc 15,1–20. 23 ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ ἀναστὰν ἅπαν 300,
J 18,28–19,16. τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πειλᾶτον.
20,25. 2 ¹ ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· τοῦτον 141
εὕραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κω- 301,
λύοντα φόρους Καίσαρι διδόναι, καὶ λέγοντα
1 T 6,13. 3 ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. ὁ δὲ Πειλᾶτος 302,
ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν
Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· σὺ λέγεις.
4 ὁ δὲ Πειλᾶτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ 303,
τοὺς ὄχλους· οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀν-
Act 1,22; 10,37. 5 θρώπῳ τούτῳ. οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι ἀνα- 304,
σείει τὸν λαόν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας,
Act 23,34. 6 καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. Πει-

68 fin ⊣ h^{re} ⊢ W + *μοι η απολυσητε* *70* T *λεγετε*, | h *ειμι;* 23,*2* W *ευρομεν* | *ημων* : h^{r} + *και καταλυοντα τον νομον και τους προφητας* | *διδοναι* : h^{r} + *και αποστρεφοντα τας γυναικας και τα τεκνα* | *εαυτ.* : H *αὐτον* | HW *χριστον* (non *Χρ-*) *3* h *λεγεις;* *5* fin h^{r} + et filios nostros et uxores avertit a nobis [v. 2], non enim baptizantur sicut [et] nos [nec se mundant]

63 — δεροντες *71 μαρτυρων* 23,*1 και αναστaντες ηγαγον* *2 διδ.* : + *και αποστρ.* etc. (= h^{r}) Marcion *5 Ιουδ. και : γης*

ei, caedentes. Et velaverunt eum, et per- 64
cutiebant faciem eius: et interrogabant eum,
dicentes: Prophetiza, quis est, qui te per-
cussit? Et alia multa blasphemantes dice- 65
bant in eum.
295/2 Et ut factus est dies, convenerunt seniores 66 **66–71:** Mt 26,59–66. Mc 14,55–64.
plebis, et principes sacerdotum, et Scribae,
et duxerunt illum in concilium suum, ' di- 67 J 3,12; 8,45; 10,24.
296/10 centes: Si tu es Christus, dic nobis. * Et ait
illis: Si vobis dixero, non credetis mihi: ' si 68
autem et interrogavero, non respondebitis
297/1 mihi, neque dimittetis. Ex hoc autem erit 69 Dn 7,13. Ps 110,1.
Filius hominis sedens a dextris virtutis Dei.
298/10 Dixerunt autem omnes: Tu ergo es Filius 70
Dei? Qui ait: Vos dicitis, quia ego sum.
299/2 At illi dixerunt: Quid adhuc desideramus 71
testimonium? ipsi enim audivimus de ore
300/1 eius. Et surgens omnis multitudo eorum, 23 **1–25:** Mt 27,2.11–31. Mc 15,1–20. J 18,28–19,16. 20,25.
301/10 duxerunt illum ad Pilatum. Coeperunt autem 2
illum accusare, dicentes: Hunc invenimus
subvertentem gentem nostram, et prohiben-
tem tributa dare Caesari, et dicentem se
302/1 Christum regem esse. Pilatus autem inter- 3 1 T 6,13.
rogavit eum, dicens: Tu es rex Iudaeorum?
303/9 At ille respondens ait: Tu dicis. ' Ait 4
autem Pilatus ad principes sacerdotum, et
turbas: Nihil invenio causae in hoc ho-
304/10 mine. At illi invalescebant, dicentes: Com- 5
movet populum docens per universam Iu-
daeam, incipiens a Galilaea usque huc. Pi- 6

---

67 (𝕮 *inc. v.* Et ait)

23,2 > accus. illum | 𝕾𝖂 dari

5 𝕾 commovit | et incip.

latus autem audiens Galilaeam, interrogavit
3,1. 7 si homo Galilaeus esset. Et ut cognovit quòd
de Herodis potestate esset, remisit eum ad
Herodem, qui et ipse Ierosolymis erat illis
9,9. 8 diebus. Herodes autem viso Iesu, gavisus est
valde. erat enim cupiens ex multo tempore
videre eum, eo quòd audierat multa de eo,
et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri.
9 Interrogabat autem eum multis sermonibus.
10 At ipse nihil illi respondebat. ˡ Stabant autem 305/2
principes sacerdotum, et Scribae constanter
11 accusantes eum. Sprevit autem illum Herodes 306/10
cum exercitu suo: et illusit indutum veste
12 alba, et remisit ad Pilatum. Et facti sunt
amici Herodes et Pilatus in ipsa die: nam
13 antea inimici erant ad invicem. Pilatus autem 307/9
convocatis principibus sacerdotum, et magistra-
Act. 28,18. 14 tibus, et plebe, ˡ dixit ad illos: Obtulistis mihi
hunc hominem, quasi avertentem populum, et
ecce ego coram vobis interrogans, nullam
causam inveni in homine isto ex his, in
15 quibus eum accusatis. Sed neque Herodes: 308/10
nam remisi vos ad illum, et ecce nihil
16 dignum morte actum est ei. Emendatum 309/2
17 ergo illum dimittam. Necesse autem habe-
bat dimittere eis per diem festum, unum.
18 Exclamavit autem simul universa turba, 310/1
dicens: Tolle hunc, et dimitte nobis Barab-
19 bam, qui erat propter seditionem quan-
dam factam in civitate et homicidium, mis-
20 sus in carcerem. Iterum autem Pilatus 311/1
locutus est ad eos, volens dimittere Iesum.

---

8 audiret | de illo
9 aut. illum *10* aut.] etiam
18 barabban
20 ad illos

λᾶτος δὲ ἀκούσας ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος
Γαλιλαῖός ἐστιν, καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας 7 3,1.
Ἡρῴδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρῴδην,
ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς
42 *ἡμέραις. ὁ δὲ Ἡρῴδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη* 8 9,9.
λίαν· ἦν γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων ἰδεῖν αὐτὸν J 12,21.
διὰ τὸ ἀκούειν περὶ αὐτοῦ, καὶ ἤλπιζέν τι σημεῖον
ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν 9 J 19,10.
ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο
5,2 *αὐτῷ. εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-* 10 Act 18,28.
79 *ματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. ἐξουθενήσας* 11 9,22.
,10 *δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ*
καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέ-
πεμψεν αὐτὸν τῷ Πειλάτῳ. ἐγένοντο δὲ φίλοι 12 Act 8,9.
ὅ τε Ἡρῴδης καὶ ὁ Πειλᾶτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ
μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες
43 *πρὸς αὐτούς. Πειλᾶτος δὲ συνκαλεσάμενος τοὺς* 13
7,9 *ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν ˈ εἶπεν* 14 Act 28,18.
πρὸς αὐτούς· προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον
τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ
ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐθὲν εὗρον ἐν τῷ ἀν-
θρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ.
,10 *ἀλλ' οὐδὲ Ἡρῴδης· ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς* 15 22.
ἡμᾶς· καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πε-
πραγμένον αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 16
0,1 *ˈἀνέκραγον δὲ πανπληθεὶ λέγοντες· αἶρε τοῦτον,* 18
ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· ὅστις ἦν διὰ 19
στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον
44 *βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ. πάλιν δὲ ὁ Πειλᾶτος* 20
1,1 *προσεφώνησεν αὐτοῖς, θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν.*

---

6 H [ο] *ανθρ.* *7* W *προς τον Ηρ.* *10* H *ιστηκεισαν*
11 ο Ηρ. : hT pr *και* *12 αὐτους* : T *αὐτους* W *εαυτους*
9,2 *17 αναγκην δε ειχεν απολυειν αυτοις κατα εορτην ενα* ϛ
18 R *παμπλ.* *20* T— *αυτοις*

---

6 απο της Γαλιλαιας ο ανθρ. 12 εγεν. ... αυτους : *οντες δε εν αηδια ο Πιλ. και ο Ηρωδ. εγενοντο φιλοι εν αυτη τη ημερα 15 ανεπεμψα γαρ υμας προς αυτον* ***ADN***ϛ *17* post 19 ***D*** syr

21 οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· σταύρου σταύρου αὐτόν.
15. 22 ¹ ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί γὰρ κακὸν 312,
ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν
23 αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. οἱ δὲ 313,
ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυ-
24 ρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν. καὶ 314,
Πειλᾶτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν·
Mt 17,12. Act 3,13.14. 25 ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλη-
μένον εἰς φυλακήν, ὃν ᾐτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν
παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.
Mt 27,32. Mc 15,21. 26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνά 14
τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκαν 315,
αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.
27 Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ 80
Ap 1,7. Mt 23,37. 28 γυναικῶν αἳ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. στρα- 316,
φεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς Ἰησοῦς εἶπεν· θυγατέρες
Ἰερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς
11,27; 21,23. Mt 23,35. 29 κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται
ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν· μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ
αἱ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ
Hos 10,8. Ap 6,16; 9,6. 30 ἔθρεψαν. τότε ἄρξονται λέγειν **τοῖς ὄρεσιν· πέσατε**
1 P 4,17 s. Is 11,1. 31 **ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς· καλύψατε ἡμᾶς·** ¹ ὅτι εἰ
ἐν ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί
32 γένηται; Ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι κακοῦργοι δύο 14
33–49: Mt 27,33–56. Mc 15,22–41. J 19,17–30. 33 σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. Καὶ ὅτε ἦλθον ἐπὶ 317, 318,
τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύ-
ρωσαν αὐτὸν * καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ 319,
Mt 5,44. Is 53,12. Ps 22,19. Act 3,17. 34 δεξιῶν ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. ⟦ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· 320,
πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν.⟧
* **διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον κλήρους.** 321,

---

23 h *σταυρωσαι* *26* h *απηγον* *28* W *ο Ιησ.* *30* W *πεσετε* *31 εν* 1°: hRT+ *τω* *32* RT (non Ti-Gr) *δυο κακουργοι* *33* H *ηλθαν* T *απηλθον* *34* ⟦*ο δε ... ποιουσιν.*⟧: T—W | HR *κληρον*

21 επεφ. λεγ. : *εκραξαν* *22 ουδεμιαν αιτιαν* *23 αυτων και των αρχιερεων* ***ΑDNϚ*** *25 δια ... φ.* : *ενεκα φονου* *27 γυναικες* *28 κλ. εμε μηδε πενθειτε*

At illi succlamabant, dicentes: Crucifige, cru- 21
312/9 cifige eum. Ille autem tertio dixit ad illos: 22
Quid enim mali fecit iste? nullam causam
mortis invenio in eo: corripiam ergo illum,
313/1 et dimittam. At illi instabant vocibus magnis 23
postulantes ut crucifigeretur: et invalescebant
314/1 voces eorum. Et Pilatus adiudicavit fieri 24
petitionem eorum. Dimisit autem illis eum, 25 Mt 17,12.
qui propter homicidium, et seditionem missus
fuerat in carcerem, quem petebant, Iesum
vero tradidit voluntati eorum.
315/1 Et cum ducerent eum, apprehenderunt 26 Mt 27,32. Mc 15,21.
Simonem quendam Cyrenensem venientem de
villa: et imposuerunt illi crucem portare post
316/10 Iesum. Sequebatur autem illum multa turba 27
populi, et mulierum: quae plangebant, et
lamentabantur eum. Conversus autem ad 28 Ap 1,7.
illas Iesus, dixit: Filiae Ierusalem, nolite
flere super me, sed super vos ipsas flete, et
super filios vestros. Quoniam ecce venient 29 11,27; 21,23.
dies, in quibus dicent: Beatae steriles, et
ventres, qui non genuerunt, et ubera, quae
non lactaverunt. Tunc incipient dicere mon- 30 Os 10,8. Ap 6,16; 9,6.
tibus: Cadite super nos. et collibus: Operite
nos. Quia si in viridi ligno haec faciunt, in 31 1 P 4,17 s.
317/1 arido quid fiet? Ducebantur autem et alii 32 Is 11,1.
318/1 duo nequam cum eo, ut interficerentur. Et 33 33–49: Mt 27,33–56. Mc 15,22–41. J 19,17–30.
postquam venerunt in locum, qui vocatur
319/1 Calvariae, ibi crucifixerunt eum: * et la-
trones, unum a dextris, et alterum a si-
320/10 nistris. Iesus autem dicebat: Pater, dimitte 34 Mt 5,44.
321/1 illis: non enim sciunt quid faciunt. * Divi- Is 53,12. Ps 22,19.
dentes vero vestimenta eius, miserunt sortes.

---

21 eum] illum

Ps 22,8. 35 Et stabat populus spectans, *et deridebant 322/2
eum principes cum eis, dicentes: Alios salvos
fecit, se salvum faciat, si hic est Christus
Ps 69,22. 36 Dei electus. Illudebant autem ei et milites 323/2
37 accedentes, et acetum offerentes ei, ¦ et di-
centes: Si tu es rex Iudaeorum, salvum te
38 fac. Erat autem et superscriptio scripta super 324/1
eum litteris Graecis, et Latinis, et Hebraicis:
39 Hic est rex Iudaeorum. Unus autem de his, 325/2
qui pendebant, latronibus, blasphemabat eum,
dicens: Si tu es Christus, salvum fac temet-
40 ipsum, et nos. Respondens autem alter in- 326/10
crepabat eum, dicens: Neque tu times Deum,
41 quòd in eadem damnatione es. Et nos quidem
iuste, nam digna factis recipimus: hic vero
Gn 40,14. 42 nihil mali gessit. Et dicebat ad Iesum:
Mt 16,28. Domine, memento mei, cum veneris in
2 K 12,4. Ap 2,7. 43 regnum tuum. Et dixit illi Iesus: Amen
dico tibi: Hodie mecum eris in paradiso.
Am 8,9. 44 Erat autem fere hora sexta, et tenebrae 327/2
Ex 36,35. factae sunt in universam terram usque in
Am 8,3 (Lxx): 9,1. 45 horam nonam. Et obscuratus est sol: *et 328/2
Ps 31,6. 46 velum templi scissum est medium. Et cla- 329/1
Act 7,59. mans voce magna Iesus ait: Pater, in ma-
2,49. 1 P 4,19. nus tuas commendo spiritum meum. Et
7,16. 47 haec dicens, expiravit. Videns autem Cen- 330/2
turio quod factum fuerat, glorificavit Deum,

---

35 der. illum

36 off. illi

37 — et

38 inscripta s. illum

40 incr. illum | quod] 𝔊 qui | *fi.* 𝔊𝔐𝔐 ?

44 universa terra

322,2 ¹ καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. * ἐξεμυκτήριζον δὲ 35 Ps 22,8. 9,35.
καὶ οἱ ἄρχοντες λέγοντες· ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω
ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς τοῦ θεοῦ ὁ
323,2 ἐκλεκτός. ἐνέπαιξαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται 36 Ps 69,22.
προσερχόμενοι, ὄξος προσφέροντες αὐτῷ ¹ καὶ λέ- 37
γοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον
324,1 σεαυτόν. ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτῷ· Ο ΒΑΣΙ- 38
147 ΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΟΥΤΟΣ. Εἷς δὲ τῶν 39 Mt 26,68.
325,2 κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν· οὐχὶ
326,10 σὺ εἶ ὁ Χριστός; σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ἀπο- 40
κριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη· οὐδὲ
φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ;
¹ καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν 41
ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν.
καὶ ἔλεγεν· Ἰησοῦ, μνήσθητί μου ὅταν ἔλθῃς εἰς 42 Gn 40,14. Mt 16,28.
τὴν βασιλείαν σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμήν σοι λέγω, 43 2 K 12,4. Ap 2,7. Is 53,11 s.
148 σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. Καὶ 44 Am 8,9.
327,2 ἦν ἤδη ὡσεὶ ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ'
328,2 ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης ¹ τοῦ ἡλίου ἐκλι- 45 Ex 36,35. Am 8,3 (Lxx); 9,1.
πόντος, * ἐσχίσθη δὲ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ
329,1 μέσον. καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς 46 Ps 31,6. Act 7,59. 2,49. 1 P 4,19.
εἶπεν· πάτερ, **εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ**
330,2 **πνεῦμά μου.** τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. ¹ ἰδὼν 47 7,16.
δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γενόμενον ἐδόξαζεν τὸν θεὸν

---

35 H ιστηκει | T— *και* 2° | H *θεου*, *42* hRT *εν τη βασιλεια σ.* *42.43* h^r *και στραφεις προς τον κυριον ειπεν αυτω Μνησθητι μου εν τη ημερα της ελευσεως σου. αποκριθεις δε ο Ιησους ειπεν αυτω τω επλησοντι* (i. e. *ἐπιπλήσσοντι*) *Θαρσει, σημερον κ. τ. λ.* *43* h^r— *σημερον ... παραδεισω* (an — vers. ?) *45* HR *εκλειποντος* | *τ. η. εκλ.* : ⊣ h^r ⊢ R *και* (h^r [*και*]) *εσκοτισθη ο ηλιος*

---

35 *ορων* | *εσωσας· σεαυτον σωσον, ει υιος ει τ. θ., ει χριστος ει, ο εκλεκτ.* *37* *λεγ. χαιρε ο βασιλευς των Ιουδαιων περιτιθεντες αυτω και ακανθινον στεφανον* *38* *αυτω* : + *γραμμασιν ελληνικοις ρωμαϊκοις εβραϊκοις* ℵ*ADNϚ *39* — *ουχι ... ημας* *40* *ει* : + *και ημεις εσμεν* *41* *πονηρον* *45* *του ... μεσον* : *εσκοτισθη δε ο ηλιος* *46* fin + *και το καταπετ. τ. ναου εσχισθη* *47* *και ο εκατονταρχος φωνησας εδοξ.*

18,13. 48 λέγων· ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. καὶ 331,10
πάντες οἱ συνπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν
ταύτην, θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ
38,12; 88,9. 49 στήθη ὑπέστρεφον. **εἱστήκεισαν** δὲ πάντες **οἱ**
8,2. **γνωστοὶ** αὐτῷ **ἀπὸ μακρόθεν**, καὶ γυναῖκες αἱ
συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶ-
σαι ταῦτα.
50–56: Mt 27,57–61. 50 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ βουλευτὴς ὑπάρ- 82 14
Mc 15,42–47. J 19,38–42. 51 χων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ¹— οὗτος οὐκ ἦν 332,1
2 K 6,14–16. συνκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, —
2,25.38. ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς προσε-
Ps 1,1. 52 δέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οὗτος προσελθὼν
19,30. 53 τῷ Πειλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ 333,1
καθελὼν ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν
αὐτὸν ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδεὶς
54 οὔπω κείμενος. καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς, καὶ 334,10
49. 55 σάββατον ἐπέφωσκεν. Κατακολουθήσασαι δὲ αἱ
γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆς Γαλι-
λαίας αὐτῷ, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη
x12,16; 20,10. Lv 23,8. 56 τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώ- 335,8
ματα καὶ μύρα.
Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν
1–12: Mt 28,1–8. 24 ἐντολήν, τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως 150
Mc 16,1–8. ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθον φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώ- 336,1
J 20,1–18. 2 ματα. εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ

---

48 fin h[r]+ dicentes Vae nobis quae facta sunt hodie propter peccata nostra; appropinquavit enim desolatio Hierusalem *49* H *ιστηκεισαν* | *γυναικ.* : h pr *αι* *50* *ανηρ* 2[0] : T pr *και* | *και δικ., —* : h *, — δικ.* *51* hT *συνκατατιθεμενος* | H *῾Αριμαθαίας* *53* *ουπω* : T *ουδεπω* *55* *αι* : h[r1] ⊣ *δυο* ⊢ h[r2]T— *56* W in fin dist 24,*1* H *ηλθαν*

---

48 *στηθη και τα μετωπα* *51* *Αριμαθιας* *53* *μνημειω λελατομημενω* | fin + *και θεντος αυτου επεθηκεν τω μνημειω λιθον ον μογις εικοσι εκυλιον* *54* *ην δε η ημερα προσαββατον* *56* — *κατα την εντ.* 24,*1* *αρωματα* : *και τινες συν αυταις· ελογιζοντο δε εν εαυταις τις αρα αποκυλισει τον λιθον* *2* *ελθουσαι δε ευρον*

331/10 dicens: Vere hic homo iustus erat. Et omnis 48
turba eorum, qui simul aderant ad specta-
culum istud, et videbant quae fiebant, per-
cutientes pectora sua revertebantur. Stabant 49 Ps 88,9; 38,12.
autem omnes noti eius a longe: et mulieres, 8,2.
quae secutae eum erant a Galilaea haec
videntes. 50–56:

332/1 Et ecce vir nomine Ioseph, qui erat 50 Mt 27,57–61. Mc 15,42–47.
decurio, vir bonus, et iustus: hic non 51 J 19,38–42.
consenserat consilio, et actibus eorum, ab 2,25.38.
Arimathaea civitate Iudaeae, qui expecta-
bat et ipse regnum Dei. hic accessit 52
333/1 ad Pilatum, et petiit corpus Iesu: et 53 19,30.
depositum involvit sindone, et posuit eum
in monumento exciso, in quo nondum
334/10 quisquam positus fuerat. Et dies erat pa- 54
rasceves, et sabbatum illucescebat. Subse- 55 49.
cutae autem mulieres, quae cum eo vene-
rant de Galilaea, viderunt monumentum, et
335/8 quemadmodum positum erat corpus eius. Et 56 Ex 12,16; 20,10. Lv 23,8.
revertentes paraverunt aromata, et unguenta:
et sabbato quidem siluerunt secundum man-
datum. 1–12:

336/1 Una autem sabbati valde diluculo venerunt 24 Mt 28,1–8. Mc 16,1–8.
ad monumentum, portantes, quae paraverant, J 20,1–13.
aromata: et invenerunt lapidem revolutum a 2

---

49 > erant eum
51 𝔖𝔚 Arimathia
55 cum ipso

R 1,4. 3 monumento. Et ingressae non invenerunt
Act 1,10. 4 corpus Domini Iesu. Et factum est, dum
mente consternatae essent de isto, ecce duo
viri steterunt secus illas in veste fulgenti.
Ap 1,18. 5 Cum timerent autem, et declinarent vultum 337/2
in terram, dixerunt ad illas: Quid quaeritis
6 viventem cum mortuis? non est hic, sed
surrexit: recordamini qualiter locutus est
Mt 17,22.23. 7 vobis, cum adhuc in Galilaea esset, ' dicens:
Quia oportet filium hominis tradi in manus
hominum peccatorum, et crucifigi, et die tertia
8 resurgere. Et recordatae sunt verborum eius.
9 Et regressae a monumento nunciaverunt haec 338/2
8,2.3. 10 omnia illis undecim, et ceteris omnibus. Erat 339/10
autem Maria Magdalene, et Ioanna, et Maria
Iacobi, et ceterae, quae cum eis erant, quae
Gn 45,26. 11 dicebant ad Apostolos haec. Et visa sunt
ante illos, sicut deliramentum verba ista: et
12 non crediderunt illis. Petrus autem surgens
cucurrit ad monumentum: et procumbens
vidit linteamina sola posita, et abiit secum
mirans quod factum fuerat.
13—35: Mc 16,12.13. 13 Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in
9.22. castellum, quod erat in spatio stadiorum
14 sexaginta ab Ierusalem, nomine Emmaus. et
ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus,
Mt 18,20. 15 quae acciderant. Et factum est, dum fabula-
rentur, et secum quaererent: et ipse Iesus ap-
31. 16 propinquans ibat cum illis: oculi autem illorum

24,*10* iohanna
11 credebant
12 — sola
16 eorum

τοῦ μνημείου, εἰσελθοῦσαι δὲ οὐχ εὗρον τὸ σῶμα 3 Ɍ 1,4.
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι 4 Act 1,10.
αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν
337,2 αὐταῖς ἐν ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ· ἐμφόβων δὲ γενο- 5 Ap 1,18.
μένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν
γῆν, εἶπαν πρὸς αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ
τῶν νεκρῶν; ⁱ ⟦οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη.⟧ μνή- 6
σθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ,
ⁱ λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παρα- 7 Mt 17,22.23. Hos 6,2.
δοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ
σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. καὶ 8
338,2 ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέ- 9 22.23.
ψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα
39,10 τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. ἦσαν δὲ ἡ 10 8,2.3.
Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάνα καὶ Μαρία ἡ
Ἰακώβου· καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς ἔλεγον πρὸς
τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον 11 Gn 45,26. 41.
αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠπίστουν
αὐταῖς.

151 Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ 13 13—35: Mc 16,12.13.
ἦσαν πορευόμενοι εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους
ἑξήκοντα ἀπὸ Ἰερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς, 9.22.
καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων 14
τῶν συμβεβηκότων τούτων. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ 15 Mt 18,20.
ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συνζητεῖν, καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς
ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν 16 31.

---

3 H ⟦*του κυρ. Ιησ.*⟧ *6* ⟦*ουκ . . . ηγερθη*⟧ : T—W *9* H [*απο τ. μνημειου*] | T *παντα ταυτα* *10* RT *Ἰωάννα* | W *Ιακωβου, . . . αυταις.* | fin : W, *11* fin R ⟦H⟧ + (*12*) *Ο δε Πετρος αναστας εδραμεν επι το μνημειον· και παρακυψας βλεπει τα οθονια* (+ *κειμενα* ς) *μονα· και απηλθεν προς αὐτον* (R *εαυτον* ς) *θαυμαζων το γεγονος.* ς *13 εξηκ.* : h[r] *εκατον εξηκ.* *15* H [*και*] 3°

---

5 ενφοβοι δε γενομεναι εκλιναν *7* — *αμαρτωλων* *10* — *ησαν δε* **AD**a | *Μαρια η Μαγδαληνη* *13 Ησαν δε δυο πορ. εξ αυτ. εν αυτ. τ. ημ.* | *Ιερ. ονοματι Ουλαμμαους*

Mt 6,16. 17 ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. εἶπεν δὲ
πρὸς αὐτούς· τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε
πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες; καὶ ἐστάθησαν
18 σκυθρωποί. ἀποκριθεὶς δὲ εἷς ὀνόματι Κλεόπας
εἶπεν πρὸς αὐτόν· σὺ μόνος παροικεῖς Ἰερουσαλὴμ
καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις
Mt 21,11. 19 ταύταις; ˈ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν
Act 2,22. αὐτῷ· τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο
ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναν-
20 τίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ὅπως τε
παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες
ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.
1,68; 2,38; 21 ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων
19,11. Act 1,6. λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλά γε καὶ σὺν πᾶσιν
τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει ἀφ' οὗ ταῦτα
1–11. 22 ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξ-
έστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὀρθριναὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον,
23 καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι
καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν
ˈ12. J 20,3–10. 24 αὐτὸν ζῆν. καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ
τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες
Mc 16,14. 25 εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς
αὐτούς· ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ
πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται·
26 οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν
Dt 18,15. 27 εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως
Ps 22. Is 53. Act 8,31–35. καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διερμήνευσεν αὐτοῖς
28 ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ
ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς
Act 16,15. 29 προσεποιήσατο πορρώτερον πορεύεσθαι. καὶ παρε-

18 ονοματι : T *ω ονομα* *23* H *ηλθαν* *24* H *απηλθαν* | HR— *και 3º* *27 αρξαμ. . . . διερμην.* : h[r] ⊣ *ην αρξαμενος απο Μωυσεως και παντων των προφητων ερμηνευειν* ⊢ | W *διερμηνευεν* *28* T *πορρωτερω*

17 — και εσταθησαν *19 — οι δε ειπ. α.* | *Ναζωραιου* ***ADNϚ*** *21 εστιν* : *ην* *22 — εξ ημων* *25 — τον πιστ.* *27 — πασαις* ℵ***D***

tenebantur ne eum agnoscerent. Et ait ad 17 Mt 6,16.
illos: Qui sunt hi sermones, quos confertis
ad invicem ambulantes, et estis tristes? Et 18
respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit
ei: Tu solus peregrinus es in Ierusalem, et
non cognovisti quae facta sunt in illa his
diebus? ¦ Quibus ille dixit: Quae? Et dixe- 19 Mt 21,11. Act 2,22.
runt: De Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta,
potens in opere, et sermone coram Deo, et
omni populo: Et quomodo eum tradiderunt 20
summi sacerdotes, et principes nostri in
damnationem mortis, et crucifixerunt eum.
nos autem sperabamus quia ipse esset re- 21 1,68; 2,38; 19,11. Act 1,6.
dempturus Israel: et nunc super haec omnia,
tertia dies est hodie quòd haec facta sunt.
Sed et mulieres quaedam ex nostris terrue- 22 1–11.
runt nos, quae ante lucem fuerunt ad monu-
mentum, ¦ et, non invento corpore eius, vene- 23
runt, dicentes se etiam visionem angelorum
vidisse, qui dicunt eum vivere. Et abierunt 24 12. J 20,3–10.
quidam ex nostris ad monumentum: et ita
invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero
non invenerunt. Et ipse dixit ad eos: O 25
stulti, et tardi corde ad credendum in
omnibus, quae locuti sunt Prophetae! Nonne 26
haec oportuit pati Christum, et ita intrare
in gloriam suam? Et incipiens a Moyse, 27 Dt 18,15. Ps 22. Is 53.
et omnibus Prophetis, interpretabatur illis
in omnibus scripturis, quae de ipso
erant. Et appropinquaverunt castello quo 28
ibant: et ipse se finxit longius ire. Et co- 29

18 cleopas
21 — est
24 inven. 2°] viderunt
28 — se

egerunt illum, dicentes: Mane nobiscum,
quoniam advesperascit, et inclinata est iam
22,19. 30 dies. Et intravit cum illis. ' Et factum est,
dum recumberet cum eis, accepit panem, et
2 Rg 6,17. 31 benedixit, ac fregit, et porrigebat illis. Et
16. aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum:
Is 42,3. 32 et ipse evanuit ex oculis eorum. Et dixerunt
ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat
in nobis dum loqueretur in via, et aperiret
33 nobis Scripturas? Et surgentes eadem hora
regressi sunt in Ierusalem: et invenerunt
congregatos undecim, et eos, qui cum illis
1 K 15,4.5. 34 erant, ' dicentes: Quòd surrexit Dominus vere,
35 et apparuit Simoni. Et ipsi narrabant quae
gesta erant in via: et quomodo cognoverunt
36–49: Mc 16,14–18. 36 eum in fractione panis. Dum autem haec 340/9
J 20,19–23. loquuntur, stetit Iesus in medio eorum, et
1 K 15,5. dicit eis: Pax vobis: ego sum, nolite timere.
Mt 14,26. 37 Conturbati vero, et conterriti, existimabant
38 se spiritum videre. Et dixit eis: Quid turbati estis, et cogitationes ascendunt in corda
1 J 1,1. 39 vestra? Videte manus meas, et pedes, quia
Act 17,27. ego ipse sum: palpate, et videte: quia spiritus
carnem, et ossa non habet, sicut me videtis
40 habere. Et cum hoc dixisset, ostendit eis
41 manus, et pedes. Adhuc autem illis non cre- 341/9
dentibus, et mirantibus prae gaudio, dixit:
J 21,5.10. 42 Habetis hic aliquid, quod manducetur? At

---

30 c. illis
33 c. ipsis
36 > haec aut. | > iesus stetit
39 > ipse ego

βιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· μεῖνον μεθ᾽ ἡμῶν, ὅτι
πρὸς ἑσπέραν ἐστὶν καὶ κέκλικεν ἤδη ἡ ἡμέρα.
καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. ˈκαὶ ἐγένετο 30 22,19. Mt 26,27.29.
ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ᾽ αὐτῶν λαβὼν τὸν
ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς·
αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπ- 31 2 Rg 6,17. 16.
έγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ᾽
αὐτῶν. καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· οὐχὶ ἡ καρδία 32 Is 42,3.
ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ
152 ὁδῷ, ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; Καὶ ἀνα- 33 9.
στάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλήμ,
καὶ εὗρον ἠθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς
σὺν αὐτοῖς, λέγοντας ὅτι ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος 34 1 K 15,4.5. J 21,15 ss.
καὶ ὤφθη Σίμωνι. καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν 35
τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ 36–49: Mc 16,14–18.
40,9 ἄρτου. Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ἔστη 36 J 20,19–23. 1 K 15,5.
ἐν μέσῳ αὐτῶν. πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γε- 37 Mt 14,26.
νόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· 38
τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ
ἀναβαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν; ἴδετε τὰς χεῖ- 39 1 J 1,1. Act 17,27.
ράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτός·
ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ
41,9 ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. ἔτι δὲ 41 11. Gn 45,26. Ps 126,1. Act 12,14.
ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόν-
των, εἶπεν αὐτοῖς· ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε; ˈοἱ 42 J 21,5.10.

---

32 ημων καιομ. ην : h[r1] ⊣ *ην ημων κεκαλυμμενη* ⊢ [2] [? *πεπηρωμενη*] excaecatum [3] optusum [4] exterminatum | **ℌ**— *εν ημιν* *36 αυτων* 2⁰ : R [[H]] + *και λεγει αυτοις· ειρηνη υμιν.* **ς** *37* ḥW *θροηθεντες* *39* h[r]— *με* | *σαρκα και* : h[r1]—h[r2]T *σαρκας και* | fin R [[H]] + *(40) και τουτο ειπων εδειξεν αυτοις τας χειρας και τους ποδας.* **ς**

---

29 — εστιν και | *— ηδη* ***AD*ς** *30 — μετ αυτων* | *— κλασας* *31 λαβοντων δε αυτων τον αρτον απ αυτου ηνοιγησαν* ***D*** Orig *33 αναστ.* : + *λυπουμενοι* *34 λεγοντες* ***D*** Orig *37 φαντασμα* *39 οστα ουκ εχει και σαρκας* | *βλεπετε*

Act 10,41. 43 *δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος· καὶ*
9,22.45; 18,31–33. 27. J 5,46. 44 *λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. Εἶπεν δὲ* 342,1
πρὸς αὐτούς· οὗτοι οἱ λόγοι μου οὓς ἐλάλησα
πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι
πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ τοῖς
9,15; 18,34. 45 *προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. τότε διήνοιξεν*
1 T 3,16. Act 26,23. 46 *αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· καὶ*
εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν
Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,
Act 17,30. 47 *καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν*
εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, — ἀρξά-
48 *μενοι ἀπὸ Ἰερουσαλήμ. ὑμεῖς μάρτυρες τούτων.*
J 15,26; 16,7. Act 1,4. 49 *καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ*
πατρός μου ἐφ᾽ ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ
πόλει ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ ὕψους δύναμιν.
50–53: Mc 16,19. 50 *Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἕως πρὸς Βηθανίαν, καὶ*
Act 1,4–14. 51 *ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. καὶ*
ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ᾽
J 16,22; 14,28. 52 *αὐτῶν. καὶ αὐτοὶ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ*
1 P 1,8. 53 *μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν*
τῷ ἱερῷ εὐλογοῦντες τὸν θεόν.

---

42 μερος : **h**^{r1}+ ⊣*και απο μελισσιου κηριου*⊢ ^{2} *κ. α. μ. κηριου* *43 εφαγεν* : **h**^{r}+ *και [λαβων] τα επιλοιπα εδωκεν αυτοις* *44* **W** *απαντα* | **RT**— *τοις* *46 ουτως γεγρ.* : **h**^{r2} *ουτως εδει* ^{1} + *και ουτως εδει* *47 εις* 1^{0} : **hR** *και* *47.48* **hW** *εθνη· (***W.***) αρξαμενοι α. Ι. υμεις* *49 και ιδου εγω* : **T** *καγω* *51 αυτων* : **R** [[**H**]] + *και ανεφερετο εις τον ουρανον.* ϛ *52 αυτοι* : **R** [[**H**]] + *προσκυνησαντες αυτον* ϛ *53 ευλογουντ.* : ⊣**h**^{r1}⊢ **T** *αινουντες* **h**^{r2} *αιν. και ευλογ.*

---

44 εν ω ημην *46 — εκ νεκρων* *49 — του πατρος* *51 απεστη*

illi obtulerunt ei partem piscis assi, et favum
mellis. Et cum manducasset coram eis, su- 43 Act 10,41.
342 10 mens reliquias dedit eis. Et dixit ad eos: 44 9,22.45; 18,31–33. 27.
Haec sunt verba, quae locutus sum ad vos, J 5,46.
cum adhuc essem vobiscum, quoniam necesse
est impleri omnia, quae scripta sunt in lege
Moysi, et Prophetis, et Psalmis de me. Tunc 45
aperuit illis sensum ut intelligerent Scripturas.
et dixit eis: Quoniam sic scriptum est, et sic 46 1 T 3,16.
oportebat Christum pati, et resurgere a mor-
tuis tertia die: et praedicari in nomine eius 47 Act 17,30.
poenitentiam, et remissionem peccatorum in
omnes gentes, incipientibus ab Ierosolyma. Vos 48
autem testes estis horum. Et ego mitto pro- 49 J 15,26; 16,7. Act 1,4.
missum Patris mei in vos. vos autem sedete
in civitate, quoadusque induamini virtute
ex alto.

Eduxit autem eos foras in Bethaniam: 50 50–53: Mc 16,19.
et elevatis manibus suis benedixit eis. Et 51 Act 1,4–14.
factum est, dum benediceret illis, recessit ab
eis, et ferebatur in caelum. Et ipsi adorantes 52 J 16,22; 14,28.
regressi sunt in Ierusalem cum gaudio magno:
et erant semper in templo, laudantes, et 53
benedicentes Deum. Amen.

---

46 > die tertia
48 > estis testes
49 𝕾 mittam | virtutem
Subscr. EXPLICIT EUANGELIUM SECUNDUM LUCAM.

SANCTVM IESV CHRISTI

EVANGELIVM

SECVNDVM IOANNEM.

1 J 1,1.2. 17,5. Ap 19,13. 1 IN principio erat verbum, et verbum erat $\frac{1}{3}$
Prv 8,22. 2 apud Deum, et Deus erat verbum. Hoc erat
Kol 1,16.17. H 1,2. 3 in principio apud Deum. Omnia per ipsum
facta sunt: et sine ipso factum est nihil,
5,26. 4 quod factum est, ˈin ipso vita eratˎ, et vita
3,19; 12,35. 5 erat lux hominum: et lux in tenebris lucet,
L 1,13–17. 57–80. Mt 3,1. Mc 1,4. 6 et tenebrae eam non comprehenderunt. Fuit $\frac{2}{3}$
homo missus a Deo, cui nomen erat Ioannes.
L 3,3. 7 Hic venit in testimonium ut testimonium
perhiberet de lumine, ut omnes crederent
20. 8 per illum. non erat ille lux, sed ut testimo-
9 nium perhiberet de lumine. Erat lux vera, $\frac{3}{3}$
quae illuminat omnem hominem venientem in
3–5. 10 hunc mundum. in mundo erat, et mundus
14,17. per ipsum factus est, et mundus eum non
Mt 21,38. 11 cognovit. In propria venit, et sui eum non $\frac{4}{10}$
G 3,26. 12 receperunt. quotquot autem receperunt eum,
dedit eis potestatem filios Dei fieri, his,
3,5.6. 13 qui credunt in nomine eius: qui non ex
sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque
Is 7,14. 2 P 1,16.17. Is 60,1. Lc 9,32. Ap 21,3. 14 ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et $\frac{5}{3}$
verbum caro factum est, et habitavit in no-
bis: et vidimus gloriam eius, gloriam quasi
unigeniti a patre plenum gratiae, et veri-

Inscr. EUANGELIUM SECUNDUM IOHANNEM.
1,*3* 𝔖𝔚² nihil : (𝔚¹;) *3.4* 𝔖𝔚 est in ipso *9* — hunc

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΗΝ

1,3 Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς 1 1 J 1,1.2. 17, Ap 19,13.
τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρ- 2 Prv 8,22.
χῇ πρὸς τὸν θεόν. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, 3 Kol 1,16.17. H 1,2.
καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν ὃ γέγονεν. ἐν 4 5,26; 8,12.
αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀν-
θρώπων. καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ 5 3,19; 12,35. 1 Th 5,4.
2 σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος, 6 L 1,13—17. 57—80. Mt 3, Mc 1,4.
2,3 ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάνης·
οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ 7 L 3,3. Act 19, 31.
τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ.
οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ 8 20.
3,3 τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φω- 9 3,19. Mt 4,16
τίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.
ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, 10 3—5. 14,17.
4,10 καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, 11 13,1. Mt 21,3
καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι δὲ ἔλαβον 12 3,32.33. G 3,26.
αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέ- 20,31. Act 4,12.
σθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ˡ οἳ 13 3,5.6.
οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ
ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν.
5,3 Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, 14 Is 7,14. 2 P 1,16.17.
καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονο- Is 60,1. Lc 9,32.
γενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀλη- Ap 21,3.

Inscr. RT *Ιωαννην* 3.4 ℌ *ουδε εν. ο γεγονεν εν* 4 *ην* 1° : ⊣ h^{r} ⊢ T *εστιν* | fin H·W, 6 HR *ανθρωπος απεστ.* 9 H—, *bis* 11 ℌ *Εις* 13 *οι . . . εγεννηθησαν* : h^{r} qui . . . natus est 14 T *τ. δ. αυτου δοξ.*

---

3 ουδε εν : ουδεν א**D* 6 *θεου : κυριου D** : + *ην* א**D** *12* — *δε 13 , οἳ ουκ . . . εγεν. : . ουκ . . . εγεννηθη* Tert. *14 πληρη*

!7.30. Mt 8,11. 15 *θείας. Ἰωάνης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν* 6,1
λέγων· οὗτος ἦν ὃν εἶπον· ὁ ὀπίσω μου ἐρχό-
μενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου
,34. Kol 1,19. 16 *ἦν. ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες* 7,10
R 6,14; 10,4. Ex 34,6. 17 *ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ὅτι ὁ νόμος*
Ps 25,10; 0,11; 85,11. *διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ*
,46. 1 J 4,12. 18 *Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν* 3
Mt 11,27. L 10,22. *πώποτε· μονογενὴς θεὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον* 8,3
1 T 6,16. *τοῦ πατρός, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.*

L 3,15.16. 19 *Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάνου, ὅτε* 9,10
ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσο-
λύμων ἱερεῖς καὶ Λευείτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν·
Act 13,25. 20 *σὺ τίς εἶ; καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ*
It 11,14; 17,10. 21 *ὡμολόγησεν ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός. καὶ*
Dt 18,15. 6,14; 7,40. *ἠρώτησαν αὐτόν· τί οὖν; [σὺ] Ἠλείας εἶ; καὶ*
Ml 3,23.24. *λέγει· οὐκ εἰμί. ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη·*
22 *οὔ. εἶπαν οὖν αὐτῷ· τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν*
δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυ-
40,3. Mt 3,3. c 1,3. L 3,4. 23 *τοῦ; ¹ ἔφη· ἐγὼ **φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· εὐθύ-*** 10,1
***νατε τὴν ὁδὸν κυρίου**, καθὼς εἶπεν Ἠσαΐας ὁ*
24 *προφήτης. Καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρι-* 11,10
Mt 21,25. 25 *σαίων. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί*
οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς οὐδὲ Ἠλείας
Mt 3,11. Mc 1,7.8. 26 *οὐδὲ ὁ προφήτης; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάνης* 12,1
31.33. *λέγων· ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος ὑμῶν στήκει*
26. Act 13,25. 27 *ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ¹ ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ*
οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα
Mt 3,6.13. 28 *τοῦ ὑποδήματος. Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο* 13,10
πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ὁ Ἰωάνης βαπτί-

---

15 H (*Ιωανης . . . ην·*) | *Ж λεγων — ουτος ην ὁ ειπων* — O h² *λεγων Ουτος ην ον ειπον* O ¹ ut text *18 μονογενης θεος* : ⊣ hʳ ⊢ RT *ο μονογενης υιος* *19* T— *προς αυτον* *21* h *τι ουν συ;* R *τι ουν; συ* T *τι ουν;* W *συ ουν τι;* | T— *και 2º* *27* H—*ο* | H [*εγω*] *28* hʳ *Βηθαβαρα* | W— *ο*

---

16 οτι : και Am5 *18 ο μονογ. θεος* ℵ² *a* *24 και : + οι Nm5* *25 — ο 2º C* *26 εστηκεν ACN5* *27 ερχ. : + ος εμπροσθεν μου γεγονεν AN²5* | fin + *εκεινος υμας βαπτισει εν πνευματι αγιω και εν πυρι ENa*

6/1 tatis. Ioannes testimonium perhibet de ipso, 15 27.30. Mt 3,11.
et clamat dicens: Hic erat, quem dixi: Qui
post me venturus est, ante me factus est:
7/10 quia prior me erat. Et de plenitudine eius 16 3,34. Kol 1,19.
nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia. R 6,14; 10,4. Ex 34,6.
quia lex per Moysen data est, gratia, et 17 Ps 25,10; 40,11; 85,11.
8/3 veritas per Iesum Christum facta est. Deum 18 6,46. 1 J 4,12.
nemo vidit umquam: unigenitus filius, qui Mt 11,27. L 10,22.
est in sinu patris, ipse enarravit. 1 T 6,16.
9/10 Et hoc est testimonium Ioannis, quando 19 L 3,15.16.
miserunt Iudaei ab Ierosolymis sacerdotes et
Levitas ad eum ut interrogarent eum: Tu
quis es? Et confessus est, et non negavit: 20 Act 13,25.
et confessus est: Quia non sum ego Christus.
ˡ Et interrogaverunt eum: Quid ergo? Elias 21 Mt 11,14; 17,10.
es tu? Et dixit: Non sum. Propheta es tu? Dt 18,15. 6,14; 7,40.
Et respondit: Non. ˡ Dixerunt ergo ei: Quis 22
es ut responsum demus his, qui miserunt
10/1 nos? quid dicis de teipso? Ait: Ego vox 23 Is 40,3. Mt 3,3.
clamantis in deserto: Dirigite viam Domini, Mc 1,3. L 3,4.
11/10 sicut dixit Isaias propheta. Et qui missi 24
fuerant, erant ex Pharisaeis. Et interrogave- 25 Mt 21,25.
runt eum, et dixerunt ei: Quid ergo baptizas,
si tu non es Christus, neque Elias, neque
12/1 Propheta? Respondit eis Ioannes, dicens: 26 Mt 3,11.
Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum Mc 1,7.8. 31.33.
stetit, quem vos nescitis. Ipse est, qui post 27 3,26. Act 13,25.
me venturus est, qui ante me factus est:
cuius ego non sum dignus ut solvam eius cori-
13/10 giam calceamenti. Haec in Bethania facta 28 Mt 3,6.13.
sunt trans Iordanem, ubi erat Ioannes bapti-

---

15 dixi vobis
21 dicit
26 non scitis
28 iordanen

36. Is 53,4.7.
Jr 11,19. 29 zans. Altera die vidit Ioannes Iesum
Mt 8,17. Ap 5,6.9.12. venientem ad se, et ait: Ecce agnus Dei,
15.27. 30 ecce qui tollit peccatum mundi. Hic est, de 14/1
quo dixi: Post me venit vir, qui ante me
26. 31 factus est: quia prior me erat. et ego nescie-
bam eum, sed ut manifestetur in Israel,
Mt 3,16. 32 propterea veni ego in aqua baptizans. Et 15/1
Mc 1,10. L 3,22. testimonium perhibuit Ioannes, dicens: Quia
vidi Spiritum descendentem quasi columbam
L 3,2. 33 de caelo, et mansit super eum. Et ego nescie-
Mt 3,11. 26. bam eum: sed qui misit me baptizare in
aqua, ille mihi dixit: Super quem videris
Spiritum descendentem, et manentem super
eum, hic est, qui baptizat in Spiritu sancto.
Mt 3,17. 34 Et ego vidi: et testimonium perhibui quia
hic est Filius Dei.
35 Altera die iterum stabat Ioannes, et ex 16/10
29. Is 53,7. Jr 11,19. 36 discipulis eius duo. Et respiciens Iesum am-
40. 37 bulantem, dicit: Ecce agnus Dei. Et audie-
runt eum duo discipuli loquentem, et secuti
38 sunt Iesum. Conversus autem Iesus, et vi-
dens eos sequentes se, dicit eis: Quid quae-
ritis? Qui dixerunt ei: Rabbi, (quod dicitur
39 interpretatum Magister) ubi habitas? Dicit
eis: Venite, et videte. Venerunt, et vide-
runt ubi maneret, et apud eum manserunt
Mt 4,18 ss. 40 die illo: hora autem erat quasi decima. Erat
37. autem Andreas frater Simonis Petri unus
ex duobus, qui audierant a Ioanne, et secuti
1 Sm 2,10. 41 fuerant eum. Invenit hic primum fratrem 17/1
4,25. Ps 2,2.

---

29 videt | — ecce 2° | 𝔊 peccata
31 — in 1°
36 ℭ93 c. corr. dixit
40 ab ioh.

36. Gn 22,13.
4 ζων. Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχό- 29 Is 53,4.7. Jr 11,19.
μενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Mt 8,17. 1 P 1,19. 1 J 3,5.
,1 θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. οὗτός 30 Ap 5,6.9.12. 15.27.
ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ
ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν.
κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ 31 26.
Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων.
,1 Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάνης λέγων ὅτι τεθέαμαι 32 Mt 3,16.
τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, Mc 1,10. L 3,22.
καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, 33 L 3,2.
ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός Mt 3,11. 26.
μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον
καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν
πνεύματι ἁγίῳ. κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα 34 Mt 3,17.
ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

5 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάνης καὶ ἐκ 35
10 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ 36 29. Is 53,7. Jr 11,19.
περιπατοῦντι λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. καὶ 37 40.
ἤκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ
ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ 38 Mc 5,30.
θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς·
τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ῥαββεί (ὃ λέγεται
μεθερμηνευόμενον διδάσκαλε), ποῦ μένεις; [1] λέγει 39
αὐτοῖς· ἔρχεσθε καὶ ὄψεσθε. ἦλθαν οὖν καὶ
εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέ-
ραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτη. Ἦν Ἀνδρέας 40 Mt 4,18 ss. 37.
ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν
ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάνου καὶ ἀκολουθησάντων
,1 αὐτῷ· εὑρίσκει οὗτος πρῶτον τὸν ἀδελφὸν τὸν 41 1 Sm 2,10. 4,25. Ps 2,2.

---

34 ο υιος : h[r1] ⊣ ο εκλεκτος ⊢ ᵃ electus filius Dei *35* H ιστηκει | HR— ε *37* T— και 1⁰ | h οι δυο αυτου μαθ. *38* T— δε 1⁰ | T ερμηνευομενον *39* W ηλθον | W ειδον *41* T πρωτος

---

29 βλεπει ο Ιωαννης *Eaς* *30* υπερ : περι *ANς* *33* fin + και πυρι *C** *36* fin + ο αιρων την αμαρτιαν του κοσμου *C** *38* ὃ ερμηνευεται *1* *39* εκτη *A*

ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· εὑρήκαμεν τὸν
Μεσσίαν (ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Χριστός).
Mt 16,18. 42 ¦ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ
Mc 3,16. ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάνου, σὺ
Mt 8,22. 43 κληθήσῃ Κηφᾶς (ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος). Τῇ 6
Mc 2,14. ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, 18
καὶ εὑρίσκει Φίλιππον. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
44 ἀκολούθει μοι. ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά,
Dt 18,18. 45 ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. εὑρίσκει
Is 7,14; 53,2. Jr 23,5. Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· ὃν
Ez 34,23. ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται
εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ
7,41.52. 46 Ναζαρέτ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ· ἐκ Ναζαρὲτ
11,54; 21,2. δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ ὁ Φίλιππος·
Ps 32,2; 73,1. Gn 25,27; 47 ἔρχου καὶ ἴδε. εἶδεν Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχό-
32,29. Zeph 3,13. μενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· ἴδε ἀλη-
21,2. 48 θῶς Ἰσραηλείτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. λέγει
αὐτῷ Ναθαναήλ· πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ τοῦ σε Φίλιππον
2 Sm 7,14. 49 φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. ἀπεκρίθη
6,69. Ps 2,7. Mt 14,33; 16,16. αὐτῷ Ναθαναήλ· ῥαββεί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ,
2,11. 50 σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ Ἰσραήλ. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς
καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἶπόν σοι ὅτι εἶδόν σε ὑπο-
κάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψῃ.
Gn 28,12. 51 ¦ καὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὄψεσθε
Mt 4,11. Mc 1,13. τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ
ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου.

1,43.45. 2 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾶ 1
21,2. τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ·
2 ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ

---

42 T *Ιωαννου* *43* H *Γαλιλαιαν. και ευρ. Φιλιππον και* *46* T— *και 1°* | T—*ο* *47* W *ο Ιησ.* *2,1* hW *Και τη τριτη ημερα*

---

42 (*Ιωανου*; Spitta) *51 οψεσθε* : pr *απ αρτι* ***Αμϛ***

suum Simonem, et dicit ei: Invenimus Mes-
siam. (quod est interpretatum Christus.) Et 42 Mt 16,18. Mc 3,16.
adduxit eum ad Iesum. Intuitus autem eum
Iesus, dixit: Tu es Simon filius Iona: tu vo-
caberis Cephas. quod interpretatur Petrus.
18/10 In crastinum voluit exire in Galilaeam, et in- 43 Mt 8,22. Mc 2,14.
venit Philippum. Et dicit ei Iesus: Sequere
me. Erat autem Philippus a Bethsaida, civi- 44
tate Andreae, et Petri. Invenit Philippus 45 Dt 18,18. Is 7,14; 53,2. Jr 23,5. Ez 34,23.
Nathanael, et dicit ei: Quem scripsit Moyses
in lege, et Prophetae, invenimus Iesum filium
Ioseph a Nazareth. Et dixit ei Nathanael: 46 7,41.52.
A Nazareth potest aliquid boni esse? Dicit
ei Philippus: Veni, et vide. Vidit Iesus Natha- 47 Ps 32,2; 73,1. Gn 25,27; 32,29.
nael venientem ad se, et dicit de eo: Ecce
vere Israelita, in quo dolus non est. Dicit 48 21,2.
ei Nathanael: Unde me nosti? Respondit
Iesus, et dixit ei: Priusquam te Philippus
vocaret, cum esses sub ficu, vidi te. Re- 49 2 Sm 7,14. 6,69. Ps 2,7. Mt 14,33; 16,16.
spondit ei Nathanael, et ait: Rabbi, tu es
Filius Dei, tu es Rex Israel. Respondit Iesus, 50
et dixit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu,
credis: maius his videbis. Et dicit ei: Amen, 51 Gn 28,12. Mt 4,11. Mc 1,13.
amen dico vobis, videbitis caelum apertum,
et Angelos Dei ascendentes, et descendentes
supra Filium hominis.

Et die tertia nuptiae factae sunt in 2 1,43.45. 21,2.
Cana Galilaeae: et erat mater Iesu ibi.
Vocatus est autem et Iesus, et discipuli eius 2

---

42 𝕾 Ioanna 𝖂 iohanna
50 credis?
2,*1* tertio

3 ad nuptias. Et deficiente vino, dicit mater
19,26. Mt 12,48. Mc 1,24. 4 Iesu ad eum: Vinum non habent. Et dicit ei
Iesus: Quid mihi, et tibi est mulier? nondum
5 venit hora mea. Dicit mater eius ministris:
Mc 7,3.4. 6 Quodcumque dixerit vobis, facite. Erant
autem ibi lapideae hydriae sex positae se-
cundum purificationem Iudaeorum, capientes
7 singulae metretas binas vel ternas. Dicit eis
Iesus: Implete hydrias aqua. Et impleverunt
8 eas usque ad summum. Et dicit eis Iesus:
Haurite nunc, et ferte architriclino. Et tule-
9 runt. Ut autem gustavit architriclinus aquam
vinum factam, et non sciebat unde esset, mi-
nistri autem sciebant, qui hauserant aquam:
10 vocat sponsum architriclinus, ꜝ et dicit ei:
Omnis homo primum bonum vinum ponit: et
cum inebriati fuerint, tunc id, quod deterius
est: Tu autem servasti bonum vinum usque
1,14; 11,40. 11 adhuc. Hoc fecit initium signorum Iesus in
Cana Galilaeae: et manifestavit gloriam suam,
et crediderunt in eum discipuli eius.

7,3. Mt 4,13. 12 Post hoc descendit Capharnaum ipse, et
mater eius, et fratres eius, et discipuli eius:
et ibi manserunt non multis diebus.
6,4; 11,55. 13 Et prope erat Pascha Iudaeorum, et
14–16: Mt 21,12.13. Mc 11,15–17. L 19,45.46. 14 ascendit Iesus Ierosolymam: et invenit in
templo vendentes boves, et oves, et colum-
15 bas, et numularios sedentes. Et cum fe-
cisset quasi flagellum de funiculis, omnes
eiecit de templo, oves quoque, et boves, et

---

10 — autem
12 𝔖 Post haec
13 hierosolyma iesus

εἰς τὸν γάμον. καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ 3
μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· οἶνον οὐκ ἔχουσιν. 19,26. Mt 12,48; 27,19.
ˈκαὶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; 4 1 Rg 17,18. Mc 1,24.
οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ 5 Gn 41,55.
τοῖς διακόνοις· ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. ἦσαν 6 Mc 7,3.4.
δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρίαι ἓξ κατὰ τὸν καθαρισμὸν
τῶν Ἰουδαίων κείμεναι, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς
δύο ἢ τρεῖς. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· γεμίσατε 7 Mt 9,15; 26,29.
τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω.
ˈκαὶ λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ 8
ἀρχιτρικλίνῳ. οἱ δὲ ἤνεγκαν. ˈὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ 9
ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ
ᾔδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντλη-
κότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρί-
κλινος ˈκαὶ λέγει αὐτῷ· πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον 10
τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν
τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως
ἄρτι. Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ 11 1,14.50; 11,40. Is 9,1 Lxx.
Ἰησοῦς ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφανέρωσεν 12,37; 20,30 s.
τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ.

8 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς 12
,7 καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ μαθηταὶ 7,3. Mt 4,13.
αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

2 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ 13 6,4; 11,55.
,1 ,1 ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. καὶ εὗρεν ἐν 14 14—16: Mt 21,12.13.
τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ Mc 11,15—17.
περιστερὰς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους, καὶ 15 L 19,45.46.
ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν
ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ

---

3 υστερ. οινου : ⊣ h^r ⊢ T *οινον ουκ ειχον οτι συνετελεσθη ο οινος του γαμου· ειτα* | T *οινος ουκ εστιν* 4 T— *και* 1^0 *10 μεθ.* : W+ *τοτε* *12* W nov. sect. non inc. | *αδελφ.* : T+ *αυτου*

---

4 (σοι; γ., ουπω) | *(fin;)* *12 εμεινεν* ***Aa***

τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὰ κέρματα καὶ τὰς
Zach 14,21. L 2,49. 16 τραπέζας ἀνέτρεψεν, καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς
πωλοῦσιν εἶπεν· ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε
Ps 69,10. 17 τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. ἐμνή- 22,
σθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν·
Mt 21,23. 3,2. 18 **ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεταί με.** ἀπεκρί- 23,
θησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί σημεῖον
Mt 12,6; 26,61; 27,40. 19 δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 24,
καὶ εἶπεν αὐτοῖς· λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ
20 ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. εἶπαν οὖν οἱ
Ἰουδαῖοι· τεσσεράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν οἰκοδομήθη
ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς
1 K 6,19. 21 αὐτόν; ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώ-
12,16; 14,26. 22 ματος αὐτοῦ. ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνή-
σθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ
ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.
7,31; 8,30; 10,42; 11,45; 12,11.42. 23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα 9
ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα
αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει·
24 αὐτὸς δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς διὰ
Mc 2,8. 25 τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, καὶ ὅτι οὐ χρείαν
εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου·
αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.
7,50; 19,39. 3 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος 3
Mt 22,16. Act 2,22. 2 ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· οὗτος ἦλθεν
πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ῥαββεί, οἴ-
9,33. δαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς
γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς,
Mt 18,3. L 17,21. 1 P 1,23. Jc 1,17 s. 3 ἐὰν μὴ ᾖ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς
καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις
γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν
4 τοῦ θεοῦ. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος· πῶς

15 T *το κερμα* | hRT *ανεστρεψεν* *17* W *εστιν γεγρ.* *19* H [*εν*] *24 αὐτον* : RT *αὑτον* W *εαυτον* *3,4* H [*ο*]

17 κατεφαγε ***69ς***

numulariorum effudit aes, et mensas sub-
vertit. Et his, qui columbas vendebant, dixit: 16 L 2,49.
Auferte ista hinc, et nolite facere domum
22/10 patris mei, domum negotiationis. Recordati 17 Ps 69,10.
sunt vero discipuli eius quia scriptum est:
23/4 Zelus domus tuae comedit me. Responderunt 18 Mt 21,23. 3,2.
ergo Iudaei, et dixerunt ei: Quod signum
24/10 ostendis nobis quia haec facis? Respondit 19 Mt 26,61; 27,40.
Iesus, et dixit eis: Solvite templum hoc, et
in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo 20
Iudaei: Quadraginta et sex annis aedificatum
est templum hoc, et tu in tribus diebus ex-
citabis illud? Ille autem dicebat de templo 21 1 K 6,19.
corporis sui. Cum ergo resurrexisset a mor- 22 12,16; 14,26.
tuis, recordati sunt discipuli eius, quia hoc
dicebat, et crediderunt scripturae, et sermoni,
quem dixit Iesus.

Cum autem esset Ierosolymis in pascha 23
in die festo, multi crediderunt in nomine eius,
videntes signa eius, quae faciebat. Ipse autem 24
Iesus non credebat semetipsum eis, eo quòd
ipse nosset omnes, et quia opus ei non erat 25 Mc 2,8.
ut quis testimonium perhiberet de homine:
ipse enim sciebat quid esset in homine.

Erat autem homo ex Pharisaeis, Nicode- 3 7,50; 19,39.
mus nomine, princeps Iudaeorum. Hic venit 2 Mt 22,16. Act 2,22.
ad Iesum nocte, et dixit ei: Rabbi, scimus
quia a Deo venisti magister, nemo enim
potest haec signa facere, quae tu facis,
nisi fuerit Deus cum eo. Respondit Iesus, et 3 Mt 18,3. L 17,21. 1 P 1,23. Jc 1,17 s.
dixit ei: Amen, amen dico tibi, nisi quis re-
natus fuerit denuo, non potest videre regnum
Dei. Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo 4

---

16 — et 2º *17* > vero sunt *20* — in
3,*2* ad eum *3* natus

potest homo nasci, cum sit senex? numquid
potest in ventrem matris suae iterato introire,
Ez 36,25–27. 5 et renasci? Respondit Iesus: Amen, amen
E 5,26. Tt 3,5. dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua, et
Spiritu sancto, non potest introire in regnum
1,13. Gn 5,3. 6 Dei. Quod natum est ex carne, caro est: et
Ps 51,7. 7 quod natum est ex spiritu, spiritus est. Non
mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci de-
Mc 4,41. 8 nuo. Spiritus ubi vult spirat: et vocem eius
Eccl 11,5. audis, sed nescis unde veniat, aut quo vadat:
L 1,34. 9 sic est omnis, qui natus est ex spiritu. Re-
spondit Nicodemus, et dixit ei: Quomodo
10 possunt haec fieri? Respondit Iesus, et dixit
ei: Tu es magister in Israel, et haec ignoras?
7,16; 8,26.28; 11 Amen, amen dico tibi, quia quod scimus loqui-
12,49. mur, et quod vidimus testamur, et testimo-
L 22,67. 12 nium nostrum non accipitis. Si terrena dixi
vobis, et non creditis: quomodo, si dixero
Prv 30,4. 13 vobis caelestia, credetis? Et nemo ascendit
6,62. E 4,9. in caelum, nisi qui descendit de caelo, Fi-
Nu 21,8.9. 14 lius hominis, qui est in caelo. Et sicut
Moyses exaltavit serpentem in deserto; ita
15 exaltari oportet Filium hominis: ut omnis,
qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat
R 5,8; 8,32. 16 vitam aeternam. Sic enim Deus dilexit
1 J 4,9. mundum, ut Filium suum unigenitum
daret: ut omnis, qui credit in eum, non
5,22; 12,47. 17 pereat, sed habeat vitam aeternam. Non

---

4 > senex sit | nasci
5 — sancto
8 non scis | aut] et
15 in ipso
16 > dilexit deus

δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὤν; μὴ δύ-
ναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον
εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; ˈἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἀμὴν 5 Ez 36,25—27. E 5,26. Tt 3,5.
ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος
καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ. τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς 6 1,13. Gn 5,3. Ps 51,7.
σαρκὸς σάρξ ἐστιν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ
πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν 7
σοι· δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. τὸ πνεῦμα 8 Mc 4,41. 8,14.
ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, Eccl 11,5.
ἀλλ᾽ οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· Sir 16,19.
οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος.
ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ· πῶς δύναται 9 L 1,34.
ταῦτα γενέσθαι; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· 10
σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ
γινώσκεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὃ οἴδαμεν 11 32.
λαλοῦμεν καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν 7,16; 8,26.28; 12,49.
μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ ἐπίγεια 12 L 22,67.
εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν Prv 30,4.
τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν 13 Dt 30,12. 6,62. E 4,9.
εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, R 10,6. Sap 18,16.
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ καθὼς Μωϋσῆς 14 Nu 21,8.9.
ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψω- G 3,13. 2 K 5,21.
θῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ 15 12,32.33.
πιστεύων ἐν αὐτῷ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. οὕτως 16 1,18.
γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν R 5,8; 8,32. 1 J 4,9.
τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς
αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. οὐ 17 5,22; 12,47.

---

5 H [ο] *Ιησους* | h^r *αναγεννηθη* | *εισελθ. εις* : h^r *ιδειν* | *του θεου* : h^rT *των ουρανων* 6 *σαρξ εστιν* : h^r+ *οτι εκ της σαρκος εγεννηθη* | *πνευμα εστιν* : h^{r1}+ *οτι εκ του πνευματος εστιν* ² + quia Deus spiritus est, et ex Deo natus est 8 *εκ* : h^r+ ⊣*του υδατος και*⊢ 13 *ανθρωπου* : ⊣ h^r ⊢ RT + *ο ων εν τω ουρανω* 16 *υιον* : R+ *αυτου* | H *αλλα* 1,18.

---

4 *γεννηθηναι* 1⁰ : + *ανωθεν* ***H*** 5 *Ιησους* : + *και ειπεν αυτω* ***K****α* 15 *εν αυτω* : *επ αυτω* ***L*** *επ αυτον* ***A*** *εις αυτον* ℵ*α* + *μη αποληται αλλ* ***A****mς*

L 19,10. Act 17,31. γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν εἰς τὸν κόσμον
ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος
36. 1,18; 5,24. 18 δι' αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ
μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν
1,5.9—11; 7,7; 12,48. 19 εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. αὕτη
δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν
κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ
σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα.
E 5,13. 20 πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ
οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ
21 ἔργα αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται
πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι
ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.

2,12; 4,1.2; 5,1; 6,1; 7,1. 11,54. 22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ 11
αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν
Mt 4,12. 23 μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ἦν δὲ καὶ Ἰωάνης 25
βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα
πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο·
Mt 14,3. 24 οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν Ἰωάνης. 26
25 Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάνου 4
1,26—34. 12,19. 26 μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. καὶ ἦλθον πρὸς 27
τὸν Ἰωάνην καὶ εἶπαν αὐτῷ· ῥαββεί, ὃς ἦν μετὰ
σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε
οὗτος βαπτίζει καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.
6,65; 19,11. H 5,4. Jc 1,17. 27 ἀπεκρίθη Ἰωάνης καὶ εἶπεν· οὐ δύναται ἄν-
1 K 4,7. Ps Sal 5,5 s. θρωπος λαμβάνειν οὐδὲν ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον
1,20.23.27. Mc 1,2. Mt 11,10. 28 αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυ- 28
ρεῖτε ὅτι εἶπον· οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ'
Mt 9,15; 22,2. 15,11; 17,13. 29 ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ὁ 29
ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ
νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ

---

23 H [ο] *Ιωανης* *25* h *Ιουδαιων* *26* H *ηλθαν* | RT *ειπον* *28 ειπον* : H+ [*εγω*]

---

20 fin + *οτι πονηρα εστιν* ***La*** *27* *αυτω* : + *ανωθεν* ***13a***

enim misit Deus Filium suum in mundum, ut L 19,10.
iudicet mundum, sed ut salvetur mundus per Act 17,31.
ipsum. Qui credit in eum, non iudicatur: qui 18 36. 5,24.
autem non credit, iam iudicatus est: quia
non credit in nomine unigeniti Filii Dei. Hoc 19 1,5.9–11; 12,48.
est autem iudicium: quia lux venit in mun-
dum, et dilexerunt homines magis tenebras,
quàm lucem: erant enim eorum mala opera.
Omnis enim, qui male agit, odit lucem, et non 20 E 5,13.
venit ad lucem, ut non arguantur opera eius:
qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut 21
manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.

Post haec venit Iesus, et discipuli eius 22 2,12; 4,1.2; 5,1; 6,1; 7,1.
in terram Iudaeam: et illic demorabatur cum
25/3 eis, et baptizabat. Erat autem et Ioannes 23 Mt 4,12.
baptizans in Aennon, iuxta Salim: quia aquae
multae erant illic, et veniebant, et baptiza-
26/4 bantur. Nondum enim missus fuerat Ioannes 24 Mt 14,3.
in carcerem.
27/10 Facta est autem quaestio ex discipulis 25 1,26–34.
Ioannis cum Iudaeis de Purificatione. Et vene- 26
runt ad Ioannem, et dixerunt ei: Rabbi, qui
erat tecum trans Iordanem, cui tu testimo-
nium perhibuisti, ecce hic baptizat, et omnes
veniunt ad eum. Respondit Ioannes, et dixit: 27 H 5,4. 1 K 4,7.
Non potest homo accipere quidquam, nisi
28/1 fuerit ei datum de caelo. Ipsi vos mihi testi- 28 1,20.23.27. Mc 1,2. Mt 11,10.
monium perhibetis, quòd dixerim: Non sum
ego Christus: sed quia missus sum ante illum.
29/10 Qui habet sponsam, sponsus est: amicus 29 Mt 9,15; 22,2.
autem sponsi, qui stat, et audit eum, gaudio

---

18 credit 3º] credidit *20* mala *21* > eius opera
22 > iudaeam terram *23* aenon | adveniebant
24 > in carc. ioh. *25* aut.] ergo *26* iordanen
27 > ei fuerit *28* > ego non sum

gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo
2 Sm 3,1. 30 gaudium meum impletum est. Illum oportet
8,23. 31 crescere, me autem minui. Qui desursum
venit, super omnes est. Qui est de terra, de
terra est, et de terra loquitur. Qui de caelo
11. 32 venit, super omnes est. Et quod vidit, et
audivit, hoc testatur: et testimonium eius
33 nemo accipit. Qui accepit eius testimonium,
1,33.34. 34 signavit quia Deus verax est. Quem enim
misit Deus, verba Dei loquitur: non enim ad
5,20; 17,2. Mt 11,27. 35 mensuram dat Deus spiritum. Pater diligit 30/3
18. L 3,7. 1 J 5,12. 36 Filium: et omnia dedit in manu eius. Qui 31/10
credit in Filium, habet vitam aeternam: qui
autem incredulus est Filio, non videbit vitam,
sed ira Dei manet super eum.

3,22.26. **4** Ut ergo cognovit Iesus quia audierunt
Pharisaei quòd Iesus plures discipulos facit,
1 K 1,17. 2 et baptizat, quàm Ioannes ¦ (quamquam Iesus
3 non baptizaret, sed discipuli eius) ¦ reliquit 32/7
L 9,52. 4 Iudaeam, et abiit iterum in Galilaeam. oporte- 33/10
Gn 48,22. Jos 24,32. 5 bat autem eum transire per Samariam. Venit
ergo in civitatem Samariae, quae dicitur Sichar:
iuxta praedium, quod dedit Iacob Ioseph filio
13,25. 6 suo. ¦ Erat autem ibi fons Iacob. Iesus ergo
fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem.
7 Hora erat quasi sexta. ¦ Venit mulier de Sa-
maria haurire aquam. Dicit ei Iesus: Da
8 mihi bibere. (Discipuli enim eius abierant
L 9,53. 9 in civitatem ut cibos emerent.) Dicit ergo ei

---

31 supra *bis*
33 𝔊 qui autem | accipit
4,*1* quod] quia
4 𝔊 per mediam
6 super | 𝔊 hora autem

χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν
ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, 30 2 Sm 3,1.
ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος 31 8,23.
ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς
γῆς ἐστιν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὃ ἑώρακεν καὶ 32 11. 8,26.28. 1,11.12.
ἤκουσεν, τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ
οὐδεὶς λαμβάνει. ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν 33 1 J 5,10.
ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθής ἐστιν. ὃν γὰρ 34 1,33.34.
ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ·
οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν τὸ πνεῦμα. ὁ πατὴρ 35 5,20; 10,17; 13,3; 17,2.23. 24.26.
ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ Mt 11,27.
αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· 36 15.18. L 3,7.
ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωήν, ἀλλ᾽ ἡ 1 J 5,12. R 2,8.
ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ᾽ αὐτόν.

Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρι- 4 3,22.26.
σαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ
βαπτίζει ἢ Ἰωάνης, — καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς 2 1 K 1,17.
οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ᾽ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, — ἀφῆκεν 3
τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν Γαλι-
λαίαν. Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σα- 4 L 9,52.
μαρίας. ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρίας 5 Gn 48,22. Jos 24,32.
λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν
Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ 6 13,25. Mc 4,38.
τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς
ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα
ἦν ὡς ἕκτη. ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρίας 7
ἀντλῆσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δός μοι
πεῖν. οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς 8 Mc 6,37.
τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. λέγει οὖν αὐτῷ 9 L 9,53.

---

31 hT— *επανω π. εστιν* · 2⁰ *32* hT— *,τουτο* *36* T— *δε*
4,*1* h[s] † *Ως* . . . *Ιωανης* † | *κυριος* : T *Ιησους* | H [*η*]
3 W— *παλιν* *5* *Ιωσηφ* : [H]W pr *τω* *9* T— *ουν*

---

34 διδωσιν : + *ο θεος* ***ADϚ*** | — *το πνευμα* ***B**** syr[s]
36 μενεῖ ***Ma*** 4,*1* — *Ιησ.* ***Λa*** *3 Ιουδαιαν* : + *γην* *7 τις γυνη* ℵ

ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις· πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ᾽
ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρείτιδος οὔσης;
7,33.39. 10 [οὐ γὰρ συνχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις.] ¹ἀπ-
Act10,45;11,17. H 6,4. εκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν
τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι· δός μοι
πεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι
11 ὕδωρ ζῶν. λέγει αὐτῷ· κύριε, οὔτε ἄντλημα
ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις
8,53. Mt 12,41.42. 12 τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς
ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς
ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμ-
6,58. 13 ματα αὐτοῦ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ·
πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν·
6,27.35; 7,37—39. 14 ὃς δ᾽ ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ,
οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ
δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλο-
6,34. 15 μένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ
γυνή· κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ
16 μηδὲ διέρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. λέγει αὐτῇ·
ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.
17 ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν· οὐκ ἔχω ἄνδρα.
λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· καλῶς εἶπες ὅτι ἄνδρα οὐκ
18 ἔχω· πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις
1 K 14,24.25. 19 οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. λέγει
9,17. L 7,39. αὐτῷ ἡ γυνή· κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.
Dt 12,5. 20 οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν·
Ps 122. καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ
Mc 14,58. 21 τόπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
πίστευέ μοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν
τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνή-
2Rg 17,29—41. 22 σετε τῷ πατρί. ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε,
Is 2,3.

---

9 T *Σαμαριτις et -ριτιδος* | [*ου* . . . *Σαμαρ.*] : RW—T
11 αυτω : hRT+ *η γυνη* | T— *ουν* *14 ο* : T+ *εγω*
16 H *σου τον ανδρα* *17 ειπεν* : HR+ [*αυτω*] | W *ειπας* |
ουκ εχω ανδ. : T *ανδρα ουκ εχω*

---

11 ουδε *14 ο δε πινων* ℵ**D* *20* — *ο τοπος* ℵ

mulier illa Samaritana: Quomodo tu Iudaeus
cum sis, bibere a me poscis, quae sum mulier
Samaritana? non enim coutuntur Iudaei Sa-
maritanis. Respondit Iesus, et dixit ei: Si 10 7,38.39.
scires donum Dei, et quis est, qui dicit tibi:
Da mihi bibere: tu forsitan petisses ab eo,
et dedisset tibi aquam vivam. Dicit ei mulier: 11
Domine, neque in quo haurias habes, et pu-
teus altus est: unde ergo habes aquam vi-
vam? Numquid tu maior es patre nostro 12 8,53.
Iacob, qui dedit nobis puteum, et ipse ex eo
bibit, et filii eius, et pecora eius? Respondit 13 6,58.
Iesus, et dixit ei: Omnis, qui bibit ex aqua
hac, sitiet iterum: qui autem biberit ex aqua, 14 6,27.35; 7,37—39.
quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum:
sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons
aquae salientis in vitam aeternam. Dicit ad 15
eum mulier: Domine, da mihi hanc aquam,
ut non sitiam: neque veniam huc haurire.
Dicit ei Iesus: Vade, voca virum tuum, et 16
veni huc. Respondit mulier, et dixit: Non 17
habeo virum. Dicit ei Iesus: Bene dixisti,
quia non habeo virum: quinque enim viros 18
habuisti, et nunc, quem habes, non est tuus
vir: hoc vere dixisti. Dicit ei mulier: Do- 19 1 K 14,24.25. 9,17. L 7,39.
mine, video quia Propheta es tu. Patres 20 Dt 12,5. Ps 122.
nostri in monte hoc adoraverunt, et vos
dicitis, quia Ierosolymis est locus, ubi
adorare oportet. Dicit ei Iesus: Mulier 21 Mc 14,58.
crede mihi, quia venit hora, quando neque
in monte hoc, neque in Ierosolymis adora-
bitis Patrem. Vos adoratis quod nescitis: 22 2 Rg 17,29—41. Is 2,3.

---

14 (𝕮 *inc. v.* sed aqua)
18 nunc] 𝕾 hunc
20 in hierosol.

nos adoramus quod scimus, quia salus ex
5,25. 23 Iudaeis est. Sed venit hora, et nunc est,
E 2,18. quando veri adoratores adorabunt Patrem in
spiritu et veritate. Nam et Pater tales quaerit,
R 12,1. 24 qui adorent eum. Spiritus est Deus: et eos,
2 K 3,17. qui adorant eum, in spiritu et veritate oportet
1,41. 25 adorare. Dicit ei mulier: Scio quia Messias
venit, (qui dicitur Christus.) cum ergo venerit
9,37; 10,25. 26 ille, nobis annunciabit omnia. Dicit ei Iesus:
27 Ego sum, qui loquor tecum. Et continuo
venerunt discipuli eius: et mirabantur quia
cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit:
Quid quaeris, aut quid loqueris cum ea?
28 Reliquit ergo hydriam suam mulier, et abiit
39. 29 in civitatem, et dicit illis hominibus: Venite,
et videte hominem, qui dixit mihi omnia
quaecumque feci: numquid ipse est Christus?
30 Exierunt ergo de civitate, et veniebant ad
31 eum. Interea rogabant eum discipuli, di-
34. 32 centes: Rabbi, manduca. Ille autem dicit eis:
Ego cibum habeo manducare, quem vos nesci-
33 tis. Dicebant ergo discipuli ad invicem: Num-
17,4. 34 quid aliquis attulit ei manducare? Dicit eis
Iesus: Meus cibus est ut faciam voluntatem
eius, qui misit me, ut perficiam opus eius.
Mt 9,37. 35 Nonne vos dicitis, quòd adhuc quattuor menses
L 10,2. sunt, et messis venit? Ecce dico vobis: Le-
vate oculos vestros, et videte regiones, quia
36 albae sunt iam ad messem. Et qui metit,
mercedem accipit, et congregat fructum in
vitam aeternam: ut, et qui seminat, simul
Mch 6,15. 37 gaudeat, et qui metit. In hoc enim est verbum

---

25 venerit, ille nobis
29 — et *30* — ergo
32 dixit | non scitis

ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ
τῶν Ἰουδαίων ἐστίν· ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν 23 5,25.
ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνή- E 2,18. 1 J 5,6.
σουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ
γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας
αὐτόν· πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας 24 R 12,1. 2 K 3,17.
ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. λέγει 25 1,41.
αὐτῷ ἡ γυνή· οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ
λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ
ἡμῖν ἅπαντα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι, ὁ 26 9,37; 10,25.
λαλῶν σοι. Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθηταὶ 27
αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει·
οὐδεὶς μέντοι εἶπεν· τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ᾽
αὐτῆς; ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ 28
ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις·
δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ἃ 29 39.
ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ˡ ἐξῆλθον 30
3 ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. Ἐν 31
τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες·
ῥαββεί, φάγε. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ βρῶσιν 32 34.
ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ἔλεγον οὖν οἱ 33 Mt 16,7.
μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ
φαγεῖν; λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐμὸν βρῶμά ἐστιν 34 17,4. Mt 4,4.
ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ
τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι 35 Mt 9,37. L 10,2.
ἔτι τετράμηνός ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ Act 8,25.
λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ
θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσιν πρὸς θε-
ρισμόν. ἤδη ˡ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ 36 Is 9,2.
συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα ὁ σπείρων
ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος 37 Mch 6,15.

---

24 εν : HR pr *αυτον* | T *προσκυνειν δει* *27* W *ηλθον* | HR *ζητεις; ή Τι* *34* HR *ποιησω* *35* RW *θερισμον ηδη·* (W.) *36 ινα* : T+ *και*

---

25 οιδαμεν GLN | *Μεσιας EGa* *33 προς αλληλ.* : *εν εαυτοις* *35 — ετι Da* | *τετραμηνον Hς*

ἐστὶν ἀληθινὸς ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ
38 *ἄλλος ὁ θερίζων. ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν*
ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν,
καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.
29. 39 *Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς*
αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς
Mt 8,34. L 9,53. 40 *μαρτυρούσης ὅτι εἶπέν μοι πάντα ἃ ἐποίησα. ὡς*
οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων
αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο
41 *ἡμέρας. καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν*
1 J 4,14. 42 *λόγον αὐτοῦ, τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι οὐκέτι διὰ*
τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν,
καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ
κόσμου.

Mt 4,12. 43 *Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς* 34,
Mt 13,57. Mc 6,4. L 4,24. 44 *τὴν Γαλιλαίαν. αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν* 35,
ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.
2,23. 45 *ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν* 36,
οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ὅσα ἐποίησεν ἐν
Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς
2,1.9. L 8,3. 46 *τὴν ἑορτήν. Ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς* 6(
L 7,2 s. *Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον.* * *καὶ ἦν* 37,
τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καφαρναούμ·
47 *οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας*
εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ
ἠρώτα ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν·
2,18. 1 K 1,22. Mt 8,10. 48 *ἤμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς*
πρὸς αὐτόν· ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ
49 *μὴ πιστεύσητε. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός·*

---

38 T *απεσταλκα* *39.40* T *Σαμαριτ-* *42* H *ελεγ.* [*οτι*] | h *την λαλιαν σου* *45 οτε* : T *ως* | *οσα* : T *α* *46* hT *Ην δε τις* *46.49* h[r] ⊣ *βασιλίσκος* ⊢ *48* h *πιστευσητε;*

---

37 ο αληθινος ***AD***ϛ *39 α : οσα* ***ADN***ϛ *42 λαλιαν : μαρτυριαν* א****D*** | *αυτοι : αυτου* | fin + *ο χριστος* ***ADN***ϛ *43 εκειθεν* : + *και απηλθεν* ***AN***ϛ *45 εξεδεξαντο*

verum: quia alius est qui seminat, et alius
est qui metit. Ego misi vos metere quod vos 38
non laborastis: alii laboraverunt, et vos in
labores eorum introistis.

Ex civitate autem illa multi crediderunt 39 29.
in eum Samaritanorum, propter verbum mu-
lieris testimonium perhibentis: Quia dixit mihi
omnia quaecumque feci. Cum venissent ergo 40
ad illum Samaritani, rogaverunt eum ut ibi
maneret. Et mansit ibi duos dies. ¦ Et multo 41
plures crediderunt in eum propter sermonem
eius. Et mulieri dicebant: Quia iam non 42 1 J 4,14.
propter tuam loquelam credimus: ipsi enim
audivimus, et scimus quia hic est vere Sal-
vator mundi.

34/7 Post duos autem dies exiit inde: et abiit 43 Mt 4,12.
35/1 in Galilaeam. Ipse enim Iesus testimonium 44 Mt 13,57.
perhibuit quia Propheta in sua patria honorem Mc 6,4. L 4,24.
36/10 non habet. Cum ergo venisset in Galilaeam, 45 2,23.
exceperunt eum Galilaei, cum omnia vidissent
quae fecerat Ierosolymis in die festo: et ipsi
enim venerant ad diem festum.

Venit ergo iterum in Cana Galilaeae, 46 2,1.9.
37/3 ubi fecit aquam vinum. * Et erat quidam L 8,3.
regulus, cuius filius infirmabatur Caphar-
naum. Hic cum audisset quia Iesus ad- 47 L 7,2 s.
veniret a Iudaea in Galilaeam, abiit ad eum,
et rogabat eum ut descenderet, et sanaret
filium eius: incipiebat enim mori. Dixit 48 2,18. 1 K 1,22.
ergo Iesus ad eum: Nisi signa, et prodigia
videritis, non creditis. Dicit ad eum regulus: 49

---

38 laborem
41 — in eum
45 ad] in

Domine, descende prius quàm moriatur filius
50 meus. Dicit ei Iesus: Vade, filius tuus vivit.
Credidit homo sermoni, quem dixit ei Iesus,
Mt 8,6. 51 et ibat. Iam autem eo descendente, servi
occurrerunt ei, et nunciaverunt dicentes, quia
52 filius eius viveret. Interrogabat ergo horam
ab eis, in qua melius habuerit. Et dixerunt
ei: Quia heri hora septima reliquit eum febris.
L 19,9. Act 16,15.31. 53 Cognovit ergo pater, quia illa hora erat, in
qua dixit ei Iesus: Filius tuus vivit: et cre-
2,11.23. 54 didit ipse, et domus eius tota. Hoc iterum
secundum signum fecit Iesus, cum venisset
a Iudaea in Galilaeam.

6,4. 5 Post haec erat dies festus Iudaeorum, et 38/1
9,7. 2 ascendit Iesus Ierosolymam. Est autem Iero-
solymis Probatica piscina, quae cognominatur
Hebraice Bethsaida, quinque porticus habens.
3 In his iacebat multitudo magna languentium,
caecorum, claudorum, aridorum expectantium
4 aquae motum. Angelus autem Domini descen-
debat secundum tempus in piscinam: et mo-
vebatur aqua. Et qui prior descendisset in
piscinam post motionem aquae, sanus fiebat
5 a quacumque detinebatur infirmitate. Erat
autem quidam homo ibi triginta et octo an-
6 nos habens in infirmitate sua. Hunc cum
vidisset Iesus iacentem, et cognovisset quia
iam multum tempus haberet, dicit ei: Vis
7 sanus fieri? Respondit ei languidus: Domine,
hominem non habeo, ut cum turbata fuerit

---

53 quia] quod
5,*1* hierosolymis
2 super probatica, pisc.
4 — *vers.*
6 > multum iam | habet

κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.
λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. 50
ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. ἤδη δὲ αὐτοῦ κατα- 51 Mt 8,6.
βαίνοντος οἱ δοῦλοι ὑπήντησαν αὐτῷ λέγοντες
ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῇ. ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν 52
παρ' αὐτῶν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχεν· εἶπαν οὖν
αὐτῷ ὅτι ἐχθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ
πυρετός. ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ 53 L 19,9. Act 16,15.31.
ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὁ υἱός σου ζῇ· καὶ
ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο 54 2,11.23.
[δὲ] πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς
ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
15 Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη 5 6,4. Mt 23,37.
3,1 Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱερο- 2 9,7.
σολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα, ἡ ἐπι-
λεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθζαθά, πέντε στοὰς ἔχουσα.
ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος τῶν ἀσθενούντων, 3
7 τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν. ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ 5
τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ
αὐτοῦ· τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ 6
γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ·
θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· 7
κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ

---

51 *δουλοι* : HR+ *αυτου* | *αυτω* : [R]T+ *και ηγγειλαν* (R *απηγγ.*) | T— *λεγοντες* 52 RT *ειπον* 54 [*δε*] : W—RT 5,1 h[r] T *η εορτη* 2 *επι τη προβ.* : h[r1] *προβατικὴ* [2v]— | W *κολυμβήθρᾳ ἡ* | *η επιλεγ.* : T *το λεγομενον* | h *Βηθσαιδά* RW *Βηθεσδά* 3 *ξηρων* : h[r1e]+ , *παραλυτικων* (h[r2]— *παρ.* ς), *εκδεχομενων την του υδατος κινησιν.* [3] + (4) *αγγελος δε* (h[r4] *γαρ* ς) *Κυριου* (— *Κ.* ς) *κατα καιρον* (h[r5v]— *κ. καιρ.*) *κατεβαινεν* (h[r4] *ελουετο*) *εν τη κολυμβηθρα και εταρασσετο* (h[r4] *εταρασσε* ς) *το υδωρ· ο ουν πρωτος εμβας μετα την ταραχην του υδατος* (h[r5v]— *μ. τ. τ. τ. υ.*) *υγιης εγινετο οιω δηποτ ουν* (h[r4] *ω δηποτε* ς) *κατειχετο νοσηματι.* ς 5 H [*και*]

---

49 τον παιδα ℵ *τον υιον* ***A*** *51 ο υιος σου* ***DN*** *52 εβδομην* : tertia c nona syr[c] 5,*1 Ιουδαιων* : *αζυμων Λ* : + *η σκηνοπηγια* ***131*** *2 Βελζεθα* *5* — *τις*

ὕδωρ βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ
Mt 9,6. 8 *ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. λέγει*
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἔγειρε ἆρον τὸν κράβαττόν σου
9,14. 9 *καὶ περιπάτει. καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄν-*
θρωπος, καὶ ἦρεν τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ πε-
ριεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.
Jr 17,21. 10 *ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· σάββα-*
Mt 12,2 ss. L 6,2.9. *τόν ἐστιν, καὶ οὐκ ἔξεστίν σοι ἆραι τὸν κράβαττον.*
11 *ὃς δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός* 39,10
μοι εἶπεν· ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει.
L 5,21. 12 *ἠρώτησαν αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών*
Mc 9,25. 13 *σοι· ἆρον καὶ περιπάτει; ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει*
τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν
8,11. 14 *τῷ τόπῳ. μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς*
ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἴδε ὑγιὴς γέγονας·
μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν σοί τι γένηται.
15 *ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν τοῖς Ἰουδαίοις*
Mt 12,14. 16 *ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. καὶ διὰ*
τοῦτο ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα
9,4. 17 *ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ὁ*
πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι·
7,1.30; 10,33. 18 *διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι*
ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ
καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν
8,11.32. 19 *ποιῶν τῷ θεῷ. Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ*
30. 15,5. *ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται*
ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἂν μή τι βλέπῃ
τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ,
8,35. 20 *ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. ὁ γὰρ πατὴρ*
16,27. *φιλεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς*

---

9 T— *ευθεως* *11* T— *ος δε* *13* *ιαθεις* : T *ασθενων* *14* H [*ο*] *Ιησ.* *15* *ειπεν* : hRW *ανηγγειλεν* *17* R *ο δε* [*Ιησους*] *18* T— *ουν* *19* H [*ο Ιησους*] | T *ποιει ομοιως*

---

7 fin + *και λαμβανει ιασιν* ***64*** + *εγω δε ασθενων πορευομαι* ***69*** *16* *Ιησουν* : + *και εζητουν αυτον αποκτειναι* ***ΑΝϚ*** *19* *ο υιος* 1⁰ : + *του ανθρωπου*

aqua, mittat me in piscinam: dum venio enim
ego, alius ante me descendit. Dicit ei Iesus: 8 Mt 9,6.
Surge, tolle grabatum tuum, et ambula. Et 9 9,14.
statim sanus factus est homo ille: et sustulit
grabatum suum, et ambulabat. Erat autem
sabbatum in die illo. Dicebant ergo Iudaei 10 Jr 17,21. L 6,2.
illi, qui sanatus fuerat: Sabbatum est, non
39/10 licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit 11
eis: Qui me sanum fecit, ille mihi dixit: Tolle
grabatum tuum, et ambula. Interrogaverunt 12 L 5,21.
ergo eum: Quis est ille homo, qui dixit tibi,
Tolle grabatum tuum, et ambula? Is autem, 13
qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset.
Iesus enim declinavit a turba constituta in
loco. Postea invenit eum Iesus in templo, 14 8,11.
et dixit illi: Ecce sanus factus es: iam noli
peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.
Abiit ille homo, et nunciavit Iudaeis quia 15
Iesus esset, qui fecit eum sanum.

Propterea persequebantur Iudaei Iesum, 16 Mt 12,14.
quia haec faciebat in sabbato. Iesus autem 17 9,4.
respondit eis: Pater meus usque modo ope-
ratur, et ego operor. Propterea ergo magis 18 7,1.30; 10,33.
quaerebant eum Iudaei interficere: quia non
solum solvebat sabbatum, sed et patrem
suum dicebat Deum, aequalem se faciens
Deo. Respondit itaque Iesus, et dixit eis: 19 3,11.32. 30. 15,5.
Amen, amen dico vobis: non potest Filius a
se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem
facientem: quaecumque enim ille fecerit, haec
et Filius similiter facit. Pater enim diligit 20 3,35.
Filium, et omnia demonstrat ei, quae ipse

---

9 — ille | > illo die
11 > me fecit san. | 𝔊 — tuum
13 — a
19 (ℭ *inc. v.* Amen amen)

facit: et maiora his demonstrabit ei opera,
21 ut vos miremini. Sicut enim Pater suscitat
mortuos, et vivificat: sic et Filius, quos vult,
Dn 7,13.14. Act 17,31 22 vivificat. Neque enim Pater iudicat quem-
Ph 2,10.11. 1 J 2,23. 23 quam: sed omne iudicium dedit Filio, ˡ ut
L 10,16. omnes honorificent Filium, sicut honorificant
Patrem: *qui non honorificat Filium, non 40/1
3,16.18; 8,51. 11,25 s. 24 honorificat Patrem, qui misit illum. Amen, 41/10
1 J 3,14. amen dico vobis, quia qui verbum meum
audit, et credit ei, qui misit me, habet vitam
aeternam, et in iudicium non venit, sed tran-
4,23. Mt 8,22. E 2,5.6. 25 siit a morte in vitam. Amen, amen dico
vobis, quia venit hora, et nunc est, quando
mortui audient vocem Filii Dei: et qui audie-
1,1–4. 26 rint, vivent. Sicut enim Pater habet vitam
in semetipso: sic dedit et Filio habere vitam
Dn 7,10.14. 22. 1 K 6,2. 27 in semetipso: et potestatem dedit ei iudicium
28 facere, quia Filius hominis est. Nolite mirari
hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in
monumentis sunt, audient vocem Filii Dei:
6,40. Dn 12,2. Mt 16,27. 29 et procedent qui bona fecerunt, in resurrec-
tionem vitae: qui vero mala egerunt, in re-
19. 6,38. 30 surrectionem iudicii. Non possum ego a me-
ipso facere quidquam. Sicut audio, iudico: et
iudicium meum iustum est: *quia non quaero 42/1
voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui
8,14. 31 misit me. Si ego testimonium perhibeo de 43/10
meipso, testimonium meum non est verum.
36.37. 1 J 5,9. 32 Alius est, qui testimonium perhibet de me:
et scio quia verum est testimonium, quod
1,19–34. 18,37. 33 perhibet de me. Vos misistis ad Ioan-
nem: et testimonium perhibuit veritati.
34 Ego autem non ab homine testimonium ac-
L 1,17. 35 cipio: sed haec dico ut vos salvi sitis. Ille

22 > iudic. omne *24* 𝕾 transiet *26* > vitam habere
27 ei et iud. *28* voc. eius *31* — ipso *32* 𝕾 test. eius (2°)

ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα
ὑμεῖς θαυμάζητε. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει 21
τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς
θέλει ζωοποιεῖ. οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, 22 Dn 7,13.14. Act 17,31.
ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, ¹ ἵνα 23 Ph 2,10.11. 1 J 2,23.
πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. L 10,16.
40,1 * ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν
41,10 πέμψαντα αὐτόν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ 24 3,16.18; 6,47; 8,51; 11,25 s
τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί 1 J 3,14.
με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται
ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν.
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν 25 4,23. Mt 8,22.
ἐστιν ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς τοῦ E 2,5.6.
υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσουσιν. ὥσπερ 26 1,1–4.
γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ
υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. καὶ ἐξουσίαν 27 Dn 7,10.14.
ἔδωκεν αὐτῷ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου 22. 1 K 6,2.
ἐστίν. μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν 28 Act10,42;24,15
ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσουσιν τῆς
φωνῆς αὐτοῦ ¹ καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιή- 29 6,40. Dn 12,2.
σαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ τὰ φαῦλα πρά- Mt 16,27. R 2,7.
ξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ δύναμαι ἐγὼ 30 19. 6,38.
ποιεῖν ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω,
42,1 καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, * ὅτι οὐ ζητῶ τὸ
θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός
43,10 με. Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρ- 31 8,14.
τυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής· ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρ- 32 36.37. 1 J 5,9.
τυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ
μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ὑμεῖς ἀπεστάλ- 33 1,19–34. 18,37.
κατε πρὸς Ἰωάνην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ·
ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμ- 34 11,42; 12,30.50
βάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ἐκεῖνος 35 L 1,17. Sir 48,1. Mt 11,16.

---

20 T *θαυμαζετε* *26* fin W, *29 οι* 2⁰ : h[R]+ *δε*
32 T *οιδατε*

---

25 θεου : ανθρωπου **Κα** *26 ο πατηρ : + ο ζων*
29 — τα 2⁰ *30 με : + πατρος* **EGaς** *34 ανθρωπων*

ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ
ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ
1 J 5,9. 36 αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ
1,33; 8,2; 10,25.37 s; Ἰωάνου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ δέδωκέν μοι ὁ πατὴρ ἵνα
14,11. τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ, μαρτυρεῖ
2,28. Mt 3,17. 37 περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν. καὶ ὁ
Dt 4,12. πέμψας με πατήρ, ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν περὶ
ἐμοῦ. * οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόατε οὔτε 44,3
15,7. Kol 3,16. 38 εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ 45,10
ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος,
L 24,27.44. 39 τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ἐραυνᾶτε τὰς γραφάς,
2 T 3,15—17. 1 P 1,11. ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν·
Mt 23,37. 40 καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· ˡκαὶ
41 οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με ἵνα ζωὴν ἔχητε. Δόξαν
15,24. L 11,42. 42 παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, ἀλλὰ ἔγνωκα ὑμᾶς
ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς.
Mt 24,5. 43 ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ
7,18. οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι
12,43. 44 τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε. πῶς δύνασθε ὑμεῖς
Mt 23,5—7. R 2,29. πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ
τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε;
7,19. Dt 31,26. 45 μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν
πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν
Gn 3,15; 49,10. 46 ὑμεῖς ἠλπίκατε. εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπι-
Dt 18,15. L 24,44. στεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν.
7,19. L 16,31. 47 εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς
τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;

1—15: Mt 14,13—21; 15,32—39. Mc 6,32—44; 8,1—10. L 9,10—17.

6 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς 16
2 θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. ἠκο- 46
λούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι ἑώρων τὰ

---

42 T ουκ εχετε post οτι 44 παρα 1° : H παρ | H [θεου] 47 πιστευσετε : h πιστευετε 6,2 HR εθεωρουν

---

45 υμων 2° : + προς τον πατερα *B* 6,1 Γαλιλαιας : + εις τα μερη

erat lucerna ardens, et lucens. Vos autem
voluistis ad horam exultare in luce eius. Ego 36 1 J 5,9.
autem habeo testimonium maius Ioanne. Opera 1,33; 3,2.
enim, quae dedit mihi Pater ut perficiam ea:
ipsa opera, quae ego facio, testimonium per-
hibent de me, quia Pater misit me: et qui 37 Mt 3,17.
misit me Pater, ipse testimonium perhibuit Dt 4,12.
44/3 de me: *neque vocem eius umquam audistis,
45/10 neque speciem eius vidistis. et verbum eius 38
non habetis in vobis manens: quia quem
misit ille, huic vos non creditis. Scrutamini 39 L 24,27.44.
Scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam 2 T 3,15–17. 1 P 1,11.
aeternam habere: et illae sunt, quae testimo-
nium perhibent de me: et non vultis venire 40
ad me ut vitam habeatis. Claritatem ab 41
hominibus non accipio. Sed cognovi vos, 42
quia dilectionem Dei non habetis in vobis.
Ego veni in nomine Patris mei, et non ac- 43 Mt 24,5.
cipitis me: si alius venerit in nomine suo, illum 7,18.
accipietis. Quomodo vos potestis credere, qui 44 12,43.
gloriam abinvicem accipitis: et gloriam, quae Mt 23,5–7.
a solo Deo est, non quaeritis? Nolite putare 45 Dt 31,26.
quia ego accusaturus sim vos apud Patrem.
est qui accusat vos Moyses, in quo vos spe-
ratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis 46 Gn 3,15; 49,10
forsitan et mihi: de me enim ille scripsit. Dt 18,15. L 24,44.
Si autem illius litteris non creditis: quomodo 47 7,19. L 16,31.
verbis meis credetis?

46/1 1–15: Mt 14,13–21; 15,32–39. Mc 6,32–44; 8,1–10. L 9,10–17.

Post haec abiit Iesus trans mare 6
Galilaeae, quod est Tiberiadis: et seque- 2
batur eum multitudo magna, quia videbant

---

35 > exult. ad horam
36 > me misit *43* 𝕾 accepistis
44 > potestis vos | > est deo
45 𝕾𝖂 acc. vos, *47* > meis verbis

signa, quae faciebat super his, qui infirma-
Mt 5,1. 3 bantur. Subiit ergo in montem Iesus: et 47/3
2,13; 11,55. L 22,1. 4 ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem 48/1
5 proximum Pascha dies festus Iudaeorum. Cum 49/1
sublevasset ergo oculos Iesus, et vidisset quia
multitudo maxima venit ad eum, dixit ad
Philippum: Unde ememus panes, ut mandu-
6 cent hi? Hoc autem dicebat tentans eum:
7 ipse enim sciebat quid esset facturus. Re-
spondit ei Philippus: Ducentorum denariorum
panes non sufficiunt eis, ut unusquisque mo-
8 dicum quid accipiat. Dicit ei unus ex disci-
Rg 4,42.43. 9 pulis eius, Andreas frater Simonis Petri: Est
puer unus hic, qui habet quinque panes
ordeaceos, et duos pisces: sed haec quid
10 sunt inter tantos? Dixit ergo Iesus: Facite
homines discumbere. Erat autem foenum
multum in loco. Discubuerunt ergo viri, nu-
11 mero quasi quinque millia. Accepit ergo Iesus
panes: et cum gratias egisset, distribuit dis-
cumbentibus: similiter et ex piscibus quantum
12 volebant. Ut autem impleti sunt, dixit disci-
pulis suis: Colligite quae superaverunt frag-
13 menta, ne pereant. Collegerunt ergo, et
impleverunt duodecim cophinos fragmento-
rum ex quinque panibus ordeaceis, quae
Dt 18,15. 14 superfuerunt his, qui manducaverant. Illi 50/10
ergo homines cum vidissent quod Iesus
fecerat signum, dicebant: Quia hic est vere
12,13; 18,36. 15 propheta, qui venturus est in mundum. Iesus
ergo cum cognovisset quia venturi essent
ut raperent eum, et facerent eum regem,
16–21: Mt 14,22–33. Mc 6,45–52. 16 *fugit iterum in montem ipse solus. Ut 51/4

6,*5* dicit   *9* hordiac- , *it 13*   *11* > panes iesus
13 𝔖 ord. et duobus piscibus | manducaverunt
14 — Iesus

47,3 σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ἀνῆλθεν 3 Mt 5,1.
δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ
48,1 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ 4 2,13; 11,55. L 22,1.
8 ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλ- 5
49 1 μοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος
ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς Φίλιππον· πόθεν
ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; τοῦτο δὲ 6
ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν
ποιεῖν. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Φίλιππος· διακοσίων δη- 7
ναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος
βραχύ τι λάβῃ. λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν 8
αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· ἔστιν 9 2 Rg 4,42.43.
παιδάριον ὧδε ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους
καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσού-
τους; εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους 10
ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ.
ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς πεντα-
κισχίλιοι. ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ 11 21,13.
εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις, ὁμοίως
καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ὡς δὲ ἐνε- 12
πλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· συνα-
γάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι
ἀπόληται. συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα 13
κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν
0,10 κριθίνων ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν. Οἱ 14 Dt 18,15.
οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ἔλεγον
ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος
17 εἰς τὸν κόσμον. Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν 15 12,13; 18,36.
ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν βασιλέα, 16–21: Mt 14,22–33.
51,4 9 *ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος. Ὡς 16 Mc 6,45–52. 8.

---

3 W ο *Ιησ.* | T *εκαθεζετο* *4* h[s] *cj* — *το πασχα*
7 T *αποκρινεται* | HR— *ο* | *τι* : [R]—H *10 ουν οι* : h *ουν*,
11 T *ευχαριστησεν και εδωκεν* *14* ℋ *α εποι. σημεια* | T *ο εις τ. κοσμ. ερχομενος* *15 ανεχωρ.* : T *φευγει*

---

11 τοις ανακειμ. : pr *τοις μαθηταις, οι δε μαθηται* 𝔇a𝔖
14 — *αληθως* *15* fin + *κακει προσηυχετο*

δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ
17 *τὴν θάλασσαν, καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἤρχοντο*
πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ. καὶ σκοτία
ἤδη ἐγεγόνει καὶ οὔπω ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ
Mt 8,24; 14,24. 18 *Ἰησοῦς, ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος*
19 *διεγείρετο. ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι*
πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περι-
πατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου
20 *γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς·*
21 *ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν*
εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ
τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.
22 *Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς* 1
θαλάσσης εἶδον ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ 52/1
εἰ μὴ ἕν, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον ἀλλὰ μόνοι οἱ
11. 23 *μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· ἄλλα ἦλθεν πλοιάρια*
ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν
Mc 1,36. 24 *ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. ὅτε οὖν εἶδεν*
ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοιάρια καὶ ἦλθον
25 *εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. καὶ εὑρόντες*
αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· ῥαββεί,
26 *πότε ὧδε γέγονας; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ*
εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι
εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων
4,14. 5,36. Mt 16,12. 27 *καὶ ἐχορτάσθητε. ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν*
ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς
ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει·

---

17 W *εις το πλ.* | *και . . . εγεγονει* : T *κατελαβεν δε αυτους η σκοτια* | hT *εληλ. Ιησους προς αυτους* W *πρ. α. ελ. ο Ι.* *18* T *διηγειρετο* *19* T *σταδια* *21* T *επι την γην* *22.23 ειδον . . . κυριου.* : h *ιδων . . . κυριου·* — *23* HR *ἀλλὰ* | T *ηλθον* | H *πλοια* *27* T *διδωσιν υμιν*

---

22 (τη επ. — ο οχλ. . . . απηλθον —) | *ἓν* : + *εκεινο εις ο ενεβησαν οι μαθηται αυτου* (א**D*)ς *23 αλλων πλοιαριων ελθοντων* : *επελθοντων* (cf. vg) *ουν των πλοιων* א | *του τοπου* : *ουσης* א | — *ευχαριστ. τ. κυριου* *25 εληλυθας*

autem sero factum est, descenderunt discipuli
eius ad mare. Et cum ascendissent navim, 17
venerunt trans mare in Capharnaum: et
tenebrae iam factae erant: et non venerat
ad eos Iesus. Mare autem, vento magno 18
flante, exurgebat. Cum remigassent ergo 19
quasi stadia viginti quinque aut triginta,
vident Iesum ambulantem supra mare, et
proximum navi fieri, et timuerunt. Ille autem 20
dicit eis: Ego sum, nolite timere. Voluerunt 21
ergo accipere eum in navim: et statim navis
fuit ad terram, in quam ibant.

52/10 Altera die, turba, quae stabat trans mare, 22
vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una,
et quia non introisset cum discipulis suis
Iesus in navim, sed soli discipuli eius abiis-
sent: aliae vero supervenerunt naves a Tibe- 23 11.
riade iuxta locum ubi manducaverant panem,
gratias agente Domino. Cum ergo vidisset 24
turba quia Iesus non esset ibi, neque discipuli
eius, ascenderunt in naviculas, et venerunt
Capharnaum quaerentes Iesum. Et cum in- 25
venissent eum trans mare, dixerunt ei: Rabbi,
quando huc venisti? Respondit eis Iesus, et 26
dixit: Amen, amen dico vobis: quaeritis me
non quia vidistis signa, sed quia manducastis
ex panibus, et saturati estis. Operamini non 27 4,14. 5,36. Mt 16,12.
cibum, qui perit, sed qui permanet in vitam
aeternam, quem Filius hominis dabit vobis.

---

17 navem, *it 21. 22*
19 super
21 > fuit navis
22 abissent
23 𝔊 agentes Deo
24 — in
27 > vobis dabit

28 Hunc enim Pater signavit Deus. ¹ Dixerunt
ergo ad eum: Quid faciemus ut operemur
1 J 3,23. 29 opera Dei? Respondit Iesus, et dixit eis:
Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem
2,18. Mc 8,11. 30 misit ille. Dixerunt ergo ei: Quod ergo tu 53/4
facis signum ut videamus, et credamus tibi?
Ex 16,13.14. Ps 78,24. 31 quid operaris? Patres nostri manducaverunt 54/10
manna in deserto, sicut scriptum est: Panem
49. 32 de caelo dedit eis manducare. Dixit ergo eis
Iesus: Amen, amen dico vobis: Non Moyses
dedit vobis panem de caelo, sed Pater meus
51. 33 dat vobis panem de caelo verum. Panis enim
Dei est, qui de caelo descendit, et dat vitam
34 mundo. Dixerunt ergo ad eum: Domine,
48. 4,14; 7,37. 35 semper da nobis panem hunc. Dixit autem 55/1
eis Iesus: Ego sum panis vitae: qui venit ad
me, non esuriet: et qui credit in me, non
26.29. 36 sitiet umquam. Sed dixi vobis quia et vidi-
17,6–8. Mt 11,28. 37 stis me, et non creditis. Omne, quod dat 56/10
mihi Pater, ad me veniet: et eum, qui venit
4,34. Mt 26,39. 38 ad me, non eiiciam foras: quia descendi de 57/1
caelo, non ut faciam voluntatem meam, sed
10,28.29; 17,12. 39 voluntatem eius, qui misit me. Haec est 58/10
autem voluntas eius, qui misit me, Patris:
ut omne, quod dedit mihi, non perdam ex
eo, sed resuscitem illud in novissimo die.
5,29; 11,24. 40 Haec est autem voluntas Patris mei, qui
misit me: ut omnis, qui videt Filium, et
credit in eum, habeat vitam aeternam, et
61. 41 ego resuscitabo eum in novissimo die. Mur- 59/1

---

31 > manna manduc.
33 Dei] 𝔖 verus | > descend. de caelo
35 𝔖ℭ[92.98 e. corr.] ei | umq.] 𝔖 in aeternum
36 𝔖 credidistis
39 illum
40 aut.] enim | > resusc. ego

τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. εἶπον 28
οὖν πρὸς αὐτόν· τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα
τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν 29 1 J 3,23.
αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πι-
53,4 στεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. εἶπον οὖν 30 2,18. Mc 8,11.
αὐτῷ· τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ
54,10 πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ; ˡ οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ 31 Ex 16,4.13–15. Ps 78,24.
μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστιν γεγραμ- 49.
μένον· **ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.**
Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 32 Mt 6,11.
οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν· ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ 33 51.
θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ
ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· 34 4,15.
55,1 κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. εἶπεν 35 48. 4,14; 7,37. Sir 24,28 s.
56,10 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· * ὁ
ἐρχόμενος πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων
εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσει πώποτε. Ἀλλ' εἶπον 36 26.29.40.64.
ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ [με] καὶ οὐ πιστεύετε. πᾶν 37 17,6–8.
ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν Mt 11,28.
57,1 ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, ὅτι κατα- 38 4,34; 5,30.
βέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα Mt 26,39.
τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. H 10,9 s.
58,10 τοῦτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα 39 10,28.29; 17,12
πᾶν ὃ δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ
ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. τοῦτο γάρ ἐστιν 40 5,29; 11,24; 12,45.
τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν
υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ
19 ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐγόγ- 41 61.
59,1

---

29 HR *ο Ιησ.* *32* ℋR *εδωκεν* *33 αρτ.* : T+ *ο* *35* T *ειπεν ουν* *36 [με]* : W—T *37 με* : T *εμε* *38* T *ποιησω* *39.40* HR— *εν* *40* T *αιωνιον και*

---

35 ειπ. : + *δε* ***Aal*ϛ** | *πεινασῃ* : + *πωποτε* *37* — *εξω* ℵ*****D*** *38 με* : + *πατρος* ***D*** , *it* 39 ϛ *39 εξ αυτου* : *μηδεν*

γυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν· ἐγώ
L 4,22. 42 εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ,
οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα;
πῶς νῦν λέγει ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;
43 ¹ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μὴ γογγύζετε 60,10
65. 44 μετ' ἀλλήλων. Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με
ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτόν,
Is 54,13. 45 κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἔστιν
Jr 31,33.34. 1 Th 4,9. γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· **καὶ ἔσονται πάντες**
διδακτοὶ θεοῦ· πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς
1,18. 46 καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ἐμέ. οὐχ ὅτι τὸν πατέρα 61
ἑώρακέν τις, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος
3,16; 5,24. 47 ἑώρακεν τὸν πατέρα. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ 62,10
35. 48 πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος 63,1
31. 49 τῆς ζωῆς. οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ 64,10
1 K 10,3.5. 50 τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον· οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ
33. H 10,5.10. 51 φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν 65,1
ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου
τοῦ ἄρτου, ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ
ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σάρξ μού ἐστιν ὑπὲρ τῆς τοῦ
60. 52 κόσμου ζωῆς. Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους 20
οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν 66,1
5,26; 4,14. 53 δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε
τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε
39. 44. 54 αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ὁ

---

42 **H** *ουχι* | *λεγει* : **T**+ *ουτος* *44* **hW** *προς εμε* *46* **H** [*του*] | *πατερα* 2° : **T** *θεον* *50* **hW** *αποθνησκη* *51* **T** *εκ του εμου αρτου* | **W** *ζησεται* | *η σαρξ μου εστιν* : **h**[r1] **T** post *ζωης* **h**[r2] + *ην εγω δωσω* post *εστιν* *52* **T** *ημιν ουτος* | *σαρκα* : **H**+ [*αυτου*] *53* **H** [*ο*]

---

42 — *και τ. μητερα* ℵ* | *εαυτον απο τ. ουρ. καταβεβηκεναι* *44* — *ο πατηρ* *A* *46* *θεου* : *πατρος* ℵ *47* *ο πιστ.* : + *εις εμε* ***ADNϚ*** *53* *φαγητε* : *λαβητε*

murabant ergo Iudaei de illo, quia dixisset:
Ego sum panis vivus, qui de caelo descendi,
et dicebant: Nonne hic est Iesus filius Ioseph, 42 L 4,22.
cuius nos novimus patrem, et matrem? Quo-
modo ergo dicit hic: Quia de caelo descendi?
60/10 Respondit ergo Iesus, et dixit eis: Nolite mur- 43
murare in invicem: nemo potest venire ad 44 65.
me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum:
et ego resuscitabo eum in novissimo die. Est 45 Is 54,13. Jr 31,33.34.
scriptum in Prophetis: Et erunt omnes doci-
biles Dei. Omnis, qui audivit a Patre, et
61/3 didicit, venit ad me. Non quia Patrem vidit 46 1,18.
62 quisquam, nisi is, qui est a Deo, hic vidit
62/10 Patrem. Amen, amen dico vobis: Qui credit 47 3,16.
63/1 in me, habet vitam aeternam. Ego sum panis 48 35.
64/10 vitae. Patres vestri manducaverunt manna in 49 31.32.
10 deserto, et mortui sunt. Hic est panis de 50 1 K 10,3.5.
caelo descendens: ut si quis ex ipso mandu-
65/1 caverit, non moriatur. Ego sum panis vivus, 51 H 10,5.10.
qui de caelo descendi. Si quis manducaverit
ex hoc pane, vivet in aeternum: et panis,
quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.
66/10 Litigabant ergo Iudaei ad invicem, dicentes: 52 60.
Quomodo potest hic nobis carnem suam
dare ad manducandum? Dixit ergo eis Iesus: 53 5,26; 4,14.
Amen, amen dico vobis: Nisi manducaveritis
carnem Filii hominis, et biberitis eius sangui-
nem, non habebitis vitam in vobis. Qui 54

---

41 — vivus

49 > in des. manna

51 (𝕮 *inc. v. 52* Si quis *et numerat 53. 54 pro 52. 53, repetito „54“* 𝕮92 *consentit numeris nostris,* 𝕮93.98 *numerant 55—72 pro 54—71)*

52 > carn. suam nob. dare

53 habetis

manducat meam carnem, et bibit meum sangui-
nem, habet vitam aeternam: et ego resuscitabo
55 eum in novissimo die. Caro enim mea, vere 67/1
est cibus: et sanguis meus, vere est potus.
15,4. 56 qui manducat meam carnem, et bibit meum 68/10
J 3,24; 2,24. 57 sanguinem, in me manet, et ego in illo. Sicut
misit me vivens Pater, et ego vivo propter
Patrem: et qui manducat me, et ipse vivet
58 propter me. Hic est panis, qui de caelo
descendit. Non sicut manducaverunt patres
vestri manna, et mortui sunt. Qui manducat
59 hunc panem, vivet in aeternum. Haec dixit
60 in synagoga docens, in Capharnaum. Multi
ergo audientes ex discipulis eius, dixerunt:
Durus est hic sermo, et quis potest eum
41. 61 audire? Sciens autem Iesus apud semetipsum
quia murmurarent de hoc discipuli eius, dixit
3,13. 62 eis: Hoc vos scandalizat? Si ergo videritis 69/1
Filium hominis ascendentem ubi erat prius?
2 K 3,6. 63 Spiritus est, qui vivificat: caro non prodest 70/4
1 P 3,18. quidquam. * verba, quae ego locutus sum 71/10
13,11. 64 vobis, spiritus et vita sunt. Sed sunt quidam
ex vobis, qui non credunt. *Sciebat enim ab 72/4
initio Iesus qui essent non credentes, et quis
44. 65 traditurus esset eum. Et dicebat: Propterea 73/10
dixi vobis, quia nemo potest venire ad me,
66 nisi fuerit ei datum a Patre meo. Ex hoc
multi discipulorum eius abierunt retro: et
11,8. L 22,28. 67 iam non cum illo ambulabant. Dixit ergo
Iesus ad duodecim: Numquid et vos vultis

---

60 — et *63* sum, vobis sp.
64 SW — non 2°

τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα
ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ
7,1 ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθής ἐστιν 55
,10 βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθής ἐστιν πόσις. ὁ 56 15,4. 1 J 3,24; 2,24.
τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα
ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. καθὼς ἀπέστειλέν 57
με ὁ ζῶν πατὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ
ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ζήσει δι' ἐμέ. οὗτός ἐστιν 58
ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον
οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν
ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. Ταῦτα εἶπεν ἐν συνα- 59
γωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ. Πολλοὶ οὖν 60 L 6,17.
ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπαν· σκληρός
ἐστιν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;
εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ 61 41.
τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο
9,1 ὑμᾶς σκανδαλίζει; ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ 62 3,13.
0,4 ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; τὸ 63 2 K 3,6. 1 P 3,18.
πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ 15,3.
,10 οὐδέν· * τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά
ἐστιν καὶ ζωή ἐστιν. ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες 64 36. 13,11.
2,4 οἳ οὐ πιστεύουσιν. * ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς
τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ
,10 παραδώσων αὐτόν. καὶ ἔλεγεν· διὰ τοῦτο εἴρηκα 65 44.
ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με ἐὰν μὴ
ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός.
Ἐκ τούτου πολλοὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον 66 L 6,17; 9,62.
εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν.
εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε 67 11,8. L 22,28.

---

54 W *εν τη* *56* *εν αυτω* : h^r + *καθως εν εμοι ο πατηρ καγω εν τω πατρι. αμην αμην λεγω υμιν, εαν μη λαβητε το σωμα του υιου του ανθρωπου ως τον αρτον της ζωης, ουκ εχετε ζωην εν αυτω.* *59* fin h^r + ⊣ *σαββατω* ⊢ *60* RT *ειπον* *64* H *αλλα* *65* T *προς εμε* *66* *τουτου* : T+ *ουν* | *πολλοι* : H[R]+ *εκ*

---

55 — και το αι. . . . ποσις *63 λαλω ΓΔal*

63. Act 5,20. 68 ὑπάγειν; ˈἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, 74,1
πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου
1,49; 11,27. Mt 14,33; 16,16. 69 ἔχεις· καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν
13,18; 15,16. L 6,13. 70 ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ 71,10
Ἰησοῦς· οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην;
64. 71 καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. ἔλεγεν δὲ τὸν
Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἔμελλεν
παραδιδόναι αὐτόν, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα.

5,18; 6,1. Mc 9,30. L 9,51. 7 Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ 2
Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περι-
πατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι.
Lv 23,34. 2 ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία.
2,12. Mt 12,46. Act 1,14. 3 εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· μετά-
βηθι ἐντεῦθεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα
καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσουσιν τὰ ἔργα σου ἃ
Mt 12,16. 4 ποιεῖς· οὐδεὶς γάρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ
αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέ-
Mt 13,55. 5 ρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ
2,4. 6 αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς· ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν, ὁ δὲ
3,19; 15,18. 7 καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. οὐ δύ-
ναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι
ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ
8 πονηρά ἐστιν. ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτήν·
ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ
9 ἐμὸς καιρὸς οὔπω πεπλήρωται. ταῦτα δὲ εἰπὼν
10 αὐτοῖς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Ὡς δὲ ἀνέ- 22

---

70 **R** *εξελεξαμην, και . . . εστιν;* *71* **T** *αυτον παραδιδοναι* | *εις* : **T** + *ων* 7,*1* **T**— *Και* | **H** [*ο*] *3* **𝔎** [*σοῦ*] *τα εργα* **W** *σου τα ε.* *4 αυτος* : **h** *αυτο* *6* **T**— *ουν* *8 ουπω* 1⁰ : **hRT** *ουκ* *9* **T**— *δε* | *αυτοις* : **hT** *αυτος*

---

69 αγιος : χριστος ο υιος **Nas** | *θεου* : + *του ζωντος* **Nas** *71 Ισκαρ.* : *απο Καρυωτου* א* **7**,*3 Γαλιλαιαν* *5* **fin** + *τοτε*

74/1 abire? Respondit ergo ei Simon Petrus: 68 33.
Domine, ad quem ibimus? verba vitae aeter-
nae habes. et nos credidimus, et cognovimus 69 1,49; 11,27. Mt 14,33; 16,16.
75/10 quia tu es Christus Filius Dei. Respondit 70 15,16.
eis Iesus: Nonne ego vos duodecim elegi: et
ex vobis unus diabolus est? Dicebat autem 71 64.
Iudam Simonis Iscariotem: hic enim erat
traditurus eum, cum esset unus ex duodecim.

Post haec autem ambulabat Iesus in 7 5,18; 6,1. Mc 9,30.
Galilaeam, non enim volebat in Iudaeam L 9,51.
ambulare: quia quaerebant eum Iudaei inter-
ficere. Erat autem in proximo dies festus 2 Lv 23,34.
Iudaeorum, Scenopegia. Dixerunt autem ad 3 2,12. Mt 12,46. Act 1,14.
eum fratres eius: Transi hinc, et vade in
Iudaeam, ut et discipuli tui videant opera
tua, quae facis. Nemo quippe in occulto 4 Mt 12,16.
quid facit, et quaerit ipse in palam esse: si
haec facis, manifesta teipsum mundo. Neque 5 Mt 13,55.
enim fratres eius credebant in eum. Dicit 6 2,4.
ergo eis Iesus: Tempus meum nondum ad-
venit: tempus autem vestrum semper est
paratum. Non potest mundus odisse vos: me 7 15,18.
autem odit: quia ego testimonium perhibeo
de illo quòd opera eius mala sunt. Vos 8
ascendite ad diem festum hunc, ego autem
non ascendo ad diem festum istum: quia meum
tempus nondum impletum est. Haec cum dixis- 9
set, ipse mansit in Galilaea. Ut autem as- 10

---

69 𝔖 credimus *70* elegi? . . . est.
71 𝔖 de iuda | 𝔖 iscariotis 𝔚 scariotis
7,*1* — autem *2* 𝔖 scenophegia
4 𝔖 quidquam 𝔚 aliquid
7 quod] quia
8 — autem | 𝔖 ascendam

cenderunt fratres eius, tunc et ipse ascendit
ad diem festum non manifeste, sed quasi in
11 occulto. Iudaei ergo quaerebant eum in die
47. Mt 27,63. 12 festo, et dicebant: Ubi est ille? Et murmur
multum erat in turba de eo. Quidam enim
dicebant: Quia bonus est. Alii autem dice-
9,22; 12,42; 19,38. 13 bant: Non, sed seducit turbas. Nemo tamen
palam loquebatur de illo propter metum Iu-
daeorum.
37. 14 Iam autem die festo mediante, ascendit
Mt 13,54. L 2,47. 15 Iesus in templum, et docebat. Et mirabantur
Iudaei, dicentes: Quomodo hic litteras scit,
12,49. 16 cum non didicerit? Respondit eis Iesus, et
dixit: Mea doctrina non est mea, sed eius,
17 qui misit me. Si quis voluerit voluntatem
eius facere: cognoscet de doctrina, utrum ex
5,41–44. 18 Deo sit, an ego a me ipso loquar. Qui a
semetipso loquitur, gloriam propriam quaerit.
qui autem quaerit gloriam eius, qui misit
5,47. Act 7,53. eum, hic verax est, et iniustitia in illo non
5,16.18. R 2,17–29. 19 est. Nonne Moyses dedit vobis legem: et
nemo ex vobis facit legem? Quid me quae-
Mc 3,21 s. 8,48.52; 10,20. 20 ritis interficere? Respondit turba, et dixit:
Daemonium habes: quis te quaerit inter-
5,16. 21 ficere? Respondit Iesus, et dixit eis: Unum
Gn 17,10–12. Lv 12,3 s. 22 opus feci, et omnes miramini. Propterea
Moyses dedit vobis circumcisionem: (non quia
ex Moyse est, sed ex patribus) et in sabbato
5,8. 23 circumciditis hominem. Si circumcisionem
accipit homo in sabbato, ut non solvatur
lex Moysi: mihi indignamini quia totum

12 𝔖𝔚 multus | > de eo erat in t.
17 𝔖 meipso (***de* ℭ *hic et 4; 8,18.54 dubitari potest***)
18 eum | illum
19 legem? . . legem. | (ℭ *inc. v.* 20 Quid)

βησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτήν, τότε καὶ
αὐτὸς ἀνέβη, οὐ φανερῶς ἀλλὰ ὡς ἐν κρυπτῷ.
οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ 11
ἔλεγον· ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; ˈ καὶ γογγυσμὸς περὶ 12 47. Mt 27,63.
αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον
ὅτι ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι [δὲ] ἔλεγον· οὔ, ἀλλὰ
πλανᾷ τὸν ὄχλον. οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει 13 9,22; 12,42; 19,38; 20,19.
περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.
3 Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς 14 L 19,47.
τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν. ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰου- 15 Mt 13,54. L 2,47.
δαῖοι λέγοντες· πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ
μεμαθηκώς; ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς Ἰησοῦς καὶ 16 12,49.
εἶπεν· ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ
πέμψαντός με· ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ 17
ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ
τοῦ θεοῦ ἐστιν ἢ ἐγὼ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ λαλῶ. ὁ ἀφ᾽ 18 5,41–44. 8,50.
ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ
ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος
ἀληθής ἐστιν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. οὐ 19 5,47. Act 7,53. 5,16.18. R 2,17–29.
Μωϋσῆς ἔδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ
ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι;
ˈ ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος· δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ 20 Mc 3,21 s. 8,48.52; 10,20.
ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· 21 5,16.
ἓν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. διὰ 22 Gn 17,10–12. Lv 12,3 s.
τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν, —
οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἐστὶν ἀλλ᾽ ἐκ τῶν πα-
τέρων, — καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον.
εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ ἵνα 23 5,8.
μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον

---

10 αλλα ως : T *αλλ* *11* W *ἐστιν* *12* T *ην περι αυτ. πολ. εν τω οχλω* | [*δε*] : RW—T *16* W *ο Ιησ.* *17* T— *του* *19* hT *δεδωκεν* *21.22* W *θαυμαζετε δια τουτο.* *22 δια τουτο* : T *ο* | H [*εν*] *23 ανθρ.* : [H]W pr *ο* | T *ο Μωυσεως*

---

14 μεσαζουσης *21 παντες* : *υμεις* *23 εμοι* : pr *πως*

8,15. 24 ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; μὴ κρίνετε
Is 11,3. κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.
1.19. 5,18. 25 Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμειτῶν· οὐχ
26 οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; καὶ ἴδε παρ-
ρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μή ποτε
ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ
41. H 7,3. 27 Χριστός; ˈἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ
Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν.
8,55. 28 ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ
λέγων· κἀμὲ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ
ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς
Mt 11,27. 29 ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· ἐγὼ οἶδα
αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν.
8,20; 13,1. L 22,53. 30 Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν
2,23; 8,30; ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα
10,42; 11,45; 12,11.42. 31 αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς
11,47. 15,24. αὐτόν, καὶ ἔλεγον· ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μὴ
32 πλείονα σημεῖα ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν; ἤκου-
σαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ
ταῦτα, *καὶ ἀπέστειλαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρι-
13,33. 33 σαῖοι ὑπηρέτας ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. εἶπεν οὖν
ὁ Ἰησοῦς· ἔτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ
8,21; 13,36; 17,24. 34 ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. ζητήσετέ με
καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ
8,22; 12,20. 35 δύνασθε ἐλθεῖν. εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς
Jc 1,1. 1 P 1,1. ἑαυτούς· ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς
οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν
Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς
36 Ἕλληνας; ˈτίς ἐστιν ὁ λόγος οὗτος ὃν εἶπεν· ζητή-
σετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ
ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

---

24 κρινατε : HR *κρινετε* *28* H [ο] *Ιησ.* *29* T *απεσταλκεν* *31* T *Πολλοι δε επιστ. εκ τ. οχλ. εις αυτ.* | *εποιησ.* : T *ποιει* *32* T *υπηρετ.* post *απεστ.* *34 ευρησ.* : H[R]+ *με* , *it* 36 | fin W+ *εκει* *35* T *μελλει ουτος* | T— *ημεις* *36 cf 34*

---

28 (*ειμι*; Weizsäcker)

hominem sanum feci in sabbato? Nolite 24 8,15.
iudicare secundum faciem, sed iustum iudi-
cium iudicate. Dicebant ergo quidam ex 25 1.19. 5,18.
Ierosolymis: Nonne hic est, quem quaerunt
interficere? Et ecce palam loquitur, et nihil 26
ei dicunt. Numquid vere cognoverunt prin-
cipes quia hic est Christus? Sed hunc scimus 27 11.
unde sit: Christus autem cum venerit, nemo
76/3 scit unde sit. Clamabat ergo Iesus in templo 28
docens, et dicens: Et me scitis, et unde sim
scitis: et a me ipso non veni, sed est verus,
qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio 29 Mt 11,27.
eum: quia ab ipso sum, et ipse me misit.
77/1 Quaerebant ergo eum apprehendere: et nemo 30 8,20; 13,1. L 22,53.
misit in illum manus, quia nondum venerat
78/10 hora eius. De turba autem multi credide- 31 8,30; 10,42; 11,45; 12,42
runt in eum, et dicebant: Christus cum ve-
nerit, numquid plura signa faciet quàm quae
hic facit? Audierunt Pharisaei turbam mur- 32
79/1 murantem de illo haec: *et miserunt prin-
cipes, et Pharisaei ministros ut apprehenderent
80/10 eum. Dixit ergo eis Iesus: Adhuc modicum 33 13,33.
tempus vobiscum sum: et vado ad eum, qui
81/10 me misit. Quaeretis me, et non invenietis: 34 8,21; 13,36; 17,24.
et ubi ego sum, vos non potestis venire.
Dixerunt ergo Iudaei ad semetipsos: Quò 35 12,20. Jc 1,1. 1 P 1,1
hic iturus est, quia non inveniemus eum?
numquid in dispersionem Gentium iturus est,
et docturus Gentes? Quis est hic sermo, quem 36
dixit: Quaeretis me, et non invenietis: et
ubi sum ego, vos non potestis venire?

---

28 > doc. in templo iesus
33 — eis | > misit me
34 quaeritis | > sum ego
35 se ipsos
36 quaeritis

14. 4,10.14. Lv 23,36. 37 In novissimo autem die magno festivitatis
Is 44,3; 55,1; stabat Iesus, et clamabat, dicens: Si quis
58,11. Ez 47,1.12. 38 sitit, veniat ad me, et bibat. Qui credit in
Zch 13,1; 14,8. me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre
Joel 3,1.23. 20,22. 39 eius fluent aquae vivae. Hoc autem dixit de
Act 5,32. Spiritu, quem accepturi erant credentes in
16,7. 2 K 3,17. eum: nondum enim erat Spiritus datus, quia
6,14. Dt 18,15. 40 Iesus nondum erat glorificatus. Ex illa ergo 82/7
turba cum audissent hos sermones eius, dice-
1,46. 41 bant: Hic est vere propheta. Alii dicebant:
Hic est Christus. *Quidam autem dicebant: 83/7
2 Sm 7,12. 42 Numquid a Galilaea venit Christus? Nonne
Mch 5,1. Mt 2,5.6; 22,42. Scriptura dicit: Quia ex semine David, et de
Ps 89,4 s. Bethlehem castello, ubi erat David, venit
9,16. 43 Christus? Dissensio itaque facta est in turba 84/10
30. 44 propter eum. Quidam autem ex ipsis vole- 85/1
bant apprehendere eum: sed nemo misit super
32. 45 eum manus. Venerunt ergo ministri ad Ponti- 86/10
fices, et Pharisaeos. Et dixerunt eis illi: Quare
Mt 7,28.29. 46 non adduxistis illum? Responderunt ministri:
Numquam sic locutus est homo, sicut hic homo.
12. Mt 27,63. 47 Responderunt ergo eis Pharisaei: Numquid et
12,42. 48 vos seducti estis? Numquid ex principibus
aliquis credidit in eum, aut ex Pharisaeis?
49 sed turba haec, quae non novit legem, male-
3,1.2. 50 dicti sunt. Dixit Nicodemus ad eos, ille, qui
venit ad eum nocte, qui unus erat ex ipsis:
Dt 1,16.17; 19,15. 51 Numquid lex nostra iudicat hominem, nisi
prius audierit ab ipso, et cognoverit quid

---

38 dixit *39* non enim | fuerat gl.
41 > christus venit
44 eum 2º] **illum**
45 illum] eum
48 > aliq. ex princ.
50 dicit
51 > aud. ab ipso prius

25 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς 37 4,10.14. Lv 23,36.
εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξεν λέγων· ἐάν τις unde? Is 44,3;
διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω. ὁ πιστεύων 38 55,1; 58,11. Ez 47,1.12.
εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς Zch 13,1; 14,8. Joel 3,1.23.
κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. τοῦτο 39 20,22. Act 5,32.
δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμ-
βάνειν οἱ πιστεύσαντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν πνεῦ- 12,16; 16,7. 2 K 3,17.
2,1 μα, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. Ἐκ τοῦ ὄχλου 40 6,14. Dt 18,15.
οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλεγον· οὗτός
ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης· ¹ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός 41 52; 1,46.
337 ἐστιν ὁ Χριστός· *οἱ δὲ ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ τῆς
Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; οὐχ ἡ γραφὴ εἶπεν 42 2 Sm 7,12. Mch 5,1.
ὅτι ἐκ **τοῦ σπέρματος Δαυείδ**, καὶ ἀπὸ **Βηθλεὲμ** τῆς Mt 2,5.6; 22,42. Ps 89,4 s.
10 κώμης ὅπου ἦν Δαυείδ, ἔρχεται ὁ Χριστός; σχίσμα 43 9,16.
5,1 οὖν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ δι' αὐτόν· τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ 44 30.
αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν
26 τὰς χεῖρας. Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς 45 32.
10 ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι·
διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; ¹ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέ- 46 Mt 7,28.29. 18,6.
ται· οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος, ὡς
οὗτος λαλεῖ ὁ ἄνθρωπος. ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς 47 12. Mt 27,63.
οἱ Φαρισαῖοι· μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; ¹μή τις 48 12,42.
ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν
Φαρισαίων; ἀλλὰ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων 49
τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσιν. λέγει Νικόδημος πρὸς 50 3,1.2.
αὐτούς, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν πρότερον, εἷς ὢν
ἐξ αὐτῶν· μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον 51 Dt 1,16.17; 19,15.
ἐὰν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ καὶ γνῷ τί

---

37 H *ιστηκει* | T *εκραζεν* | T— *προς με* W *προς εμε* *39* *οὗ* : hW *ὃ* | T *ημελλον* | T *πιστευοντες* | *πνευμα* : h[r1]+ *δεδομενον* ² + *αγιον* ³ + *αγιον επ αυτοις* h[r4] W + *αγιον δεδομενον* | *ουδεπω* : HR *ουπω* *40* *ελεγον* : [H]W+ *οτι* *41* *οι δε* : T *αλλοι* *42* T *ουχι* | T *ο χριστ. ερχετ.* *44* HR *εβαλεν* *46* H— *ως ουτος λαλει ο ανθρ.* R [*ως ουτος ο ανθρωπος*] *47* T— *ουν* | H [*αυτοις*] *50* T— *ο ελθ. . . . προτ.*

---

40 *τον λογον* *Sa*ς+ *τουτον* *X* *51* *γνω* : *επιγνωσθη*

41. 1,46. 52 *ποιεῖ; ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ*
Mt 4,14–16. *ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐραύνησον καὶ ἴδε ὅτι ἐκ*
τῆς Γαλιλαίας προφήτης οὐκ ἐγείρεται.

---

52 T *προφ. εκ τ. Γαλιλ.* 53—**8**,*11 περι μοιχαλιδος περικοπη* ab H cum *1 al* post finem evangelii inter uncos ⟦ ⟧ datur, a R in contextu, sed separate et uncis [ ] inclusa, a Tischendorfio in editione maiore bis exhibetur (secundum codicem D et textum receptum), a W in mg inf.; dámus textum H cum RW et D collatum; *cf ad* Mc 12,17; Lc 21,38.

⟦*53 Καὶ ἐπορεύθησαν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,*
L 21,37 s. **8**,*1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. 2 Ὄρ-*
θρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν [, καὶ πᾶς ὁ λαὸς
Nu 5,12 ss. *ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς]. 3 Ἄγουσιν*
δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατει-
λημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ 4 λέγουσιν αὐτῷ
Lv 20,10. *Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατείληπται ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευο-*
Dt 22,22–24. *μένη· 5 ἐν δὲ τῷ νόμῳ [ἡμῖν] Μωσῆς ἐνετείλατο τὰς*
Mt 22,15. *τοιαύτας λιθάζειν· σὺ οὖν τί λέγεις; 6 [τοῦτο δὲ ἔλεγον*
πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ.] ὁ δὲ Ἰησοῦς
Dt 17,7. *κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ κατέγραφεν εἰς τὴν γῆν. 7 ὡς*
R 2,22. *δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες [αὐτόν], ἀνέκυψεν καὶ εἶπεν [αὐτοῖς]*
Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος ἐπ' αὐτὴν βαλέτω λίθον. 8 καὶ
Mt 22,22. *πάλιν κατακύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 9 οἱ δὲ ἀκούσαντες*
ἐξήρχοντο εἷς καθ' εἷς ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ
κατελείφθη μόνος, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα. 10 ἀνακύψας
δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ Γύναι, ποῦ εἰσιν; οὐδείς σε κατέ-
5,14. *κρινεν; 11 ἡ δὲ εἶπεν Οὐδείς, κύριε. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς Οὐδὲ*
ἐγώ σε κατακρίνω· πορεύου, ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι ἁμάρτανε.⟧

53 W *αὐτου* **8**,*1* W *και ο Ιησ. επ.* *2 παρεγ.* : DW *παραγινεται* h *ηλθεν* | *[, και . . . αυτους]* : R—W | D— *και καθισ. εδιδ. αυτ.* *3 γυν. επι μοιχ.* : Dh *επι αμαρτια γυναικα* W *προς αυτον γ. εν μ.* | D *ειλημμενην* *4 λεγ.* : h *ειπον* | *αυτω* : D+ *εκπειραζοντες αυτον οι ιερεις ινα εχωσιν κατηγοριαν αυτου* (cf v. *6*) | h *ειληπται* W *κατεληφθη* *5* D *Μωυσης δε εν τ. ν. εκελευσεν* | *[ημιν]* : R (W *ημιν Μωσης*) | W *λιθοβολεισθαι* | *ουν* : D *δε νυν* h *δε* | *λεγ.* : h+ *περι αυτης* [*6*[a]] RW—D | W *εκπειραζοντες* | W *σχωσι* | h *εγραφεν* *7 [αυτον]* : RW—D | *[αυτοις]* : DR : W *προς αυτους* | h *[τον] λιθ. βαλετω* W *τον λ. επ αυτη β.* *8 κατακυψ.* : hW *κατω κυψας* : Dh+ *τω δακτυλω* | D *κατεγραφεν* *9 οι δε . . . καθ εις* : D *εκαστος δε των Ιουδαιων εξηρχετο* | *πρεσβυτ.* : D+ *ωστε παντας εξελθειν* : R+ *εως των εσχατων* : h[sv]+ *παντες ανεχωρησαν* | *μονος* : hRW+ *ο Ιησους* *10 αυτη γυναι* : DhW *τη γυναικι* | *κατεκρινεν* : h[r] lapidavit *11* D *κακεινη ειπεν αυτω* | *ειπεν δε ο Ιησ.* : DW *ο δε ειπεν* | *πορευου* : D *υπαγε* | *απο του νυν* : W *και*

---

51 εποιησεν **8**,*8 γην + ενος εκαστου αυτων τας αμαρτιας Ua* *9 και υπο της συνειδησεως ελεγχομενοι ЄGa* *10 και μηδενα θεασαμενος πλην της γυναικος ЄGa* | *εκεινοι οι κατηγοροι σου ϛa*

faciat? Responderunt, et dixerunt ei: Num- 52 41. 1,46.
quid et tu Galilaeus es? Scrutare Scrip- Mt 4,14–16.
turas, et vide quia a Galilaea propheta non
surgit. Et reversi sunt unusquisque in 53 L 21,37 s.
domum suam.

Iesus autem perrexit in montem Oliveti: 8
et diluculo iterum venit in templum, et omnis 2
populus venit ad eum, et sedens docebat eos.
Adducunt autem Scribae, et Pharisaei mu- 3
lierem in adulterio deprehensam: et statue-
runt eam in medio, | et dixerunt ei: Magister, 4
haec mulier modo deprehensa est in adulterio. Lv 20,10.
In lege autem Moyses mandavit nobis huius- 5 Dt 22,22–24.
modi lapidare. Tu ergo quid dicis? | Hoc 6 Mt 22,15.
autem dicebant tentantes eum, ut possent
accusare eum. Iesus autem inclinans se deor-
sum, digito scribebat in terra. Cum ergo 7 Dt 17,7.
perseverarent interrogantes eum, erexit se,
et dixit eis: Qui sine peccato est vestrum,
primus in illam lapidem mittat. Et iterum 8
se inclinans, scribebat in terra. Audientes 9 Mt 22,22.
autem unus post unum exibant, incipientes a R 2,22.
senioribus: et remansit solus Iesus, et mulier
in medio stans. Erigens autem se Iesus, dixit 10
ei: Mulier, ubi sunt, qui te accusabant? nemo
te condemnavit? Quae dixit: Nemo, Domine. 11 5,14.
Dixit autem Iesus: Nec ego te condemnabo:
Vade, et iam amplius noli peccare.

---

52 — scripturas | > proph. a galil.
8,*6* haec
7 ergo] autem
9 𝔖 aut. haec | exiebant | — Iesus
10 — qui te accus.
11 > ampl. iam

Is 49,6. 1,5.9. 12,46. Mt 5,14. 12 Iterum ergo locutus est eis Iesus, dicens:
Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non
ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae.
13 Dixerunt ergo ei Pharisaei: Tu de te ipso
testimonium perhibes: testimonium tuum non
5,31. 14 est verum. Respondit Iesus, et dixit eis: Et
si ego testimonium perhibeo de meipso, verum
est testimonium meum: quia scio unde veni,
et quò vado: vos autem nescitis unde venio,
7,24; 12,47. 15 aut quò vado. Vos secundum carnem iudi-
29. 16 catis: ego non iudico quemquam: ¹ et si iu-
dico ego, iudicium meum verum est, quia
solus non sum: sed ego, et qui misit me,
Dt 17,6; 19,15 17 Pater. Et in lege vestra scriptum est, quia
1 J 5,9. 18 duorum hominum testimonium verum est. Ego
sum, qui testimonium perhibeo de me ipso:
et testimonium perhibet de me, qui misit me,
14,7. 19 Pater. Dicebant ergo ei: Ubi est Pater tuus?
*Respondit Iesus: Neque me scitis, neque Pa- 87/3
trem meum: si me sciretis, forsitan et Patrem
7,30; 13,1. L 22,53. 20 meum sciretis. Haec verba locutus est Iesus 88/1
in gazophylacio, docens in templo: et nemo ap-
prehendit eum, quia necdum venerat hora eius.
7,34; 13,33. Prv 1,28. 21 Dixit ergo iterum eis Iesus: Ego vado, 89/10
et quaeretis me, et in peccato vestro morie-
mini. Quò ego vado, vos non potestis venire.
7,35. 22 Dicebant ergo Iudaei: Numquid interficiet se-
metipsum, quia dixit: Quò ego vado, vos non
3,31. 23 potestis venire? Et dicebat eis: Vos de deorsum
estis, ego de supernis sum. Vos de mundo
24 hoc estis, ego non sum de hoc mundo: Dixi
ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris:

---

12 ambulabit | lucem
13 𝔊 teipso *16* > me misit
20 — Iesus *21* quaeritis
22 dicit *23* 𝔊 de superius

27 *Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς λέγων·* 12 Is 49,6. 1,5.9. 12,46. Mt 5,14.
ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν μοι
οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς
τῆς ζωῆς. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· σὺ περὶ 13
σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν
ἀληθής. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· κἂν 14 3,8; 5,31. 1 K 2,11.
ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρ-
τυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω·
ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω.
ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω 15 7,24; 12,47.
οὐδένα. καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ 16 29.
ἀληθινή ἐστιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ
ὁ πέμψας με. καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ 17 Dt 17,6; 19,15.
γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀλη-
θής ἐστιν. ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, 18 1 J 5,9.
καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ.
37,3 ˈ*ἔλεγον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου;* * *ἀπε-* 19 14,7.
κρίθη Ἰησοῦς· οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα
μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε.
38,1 *Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ* 20 7,30; 13,1. L 22,53. Mc 12,41.
διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν,
ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.
28) *Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς· ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητή-* 21 7,34; 13,33; 16,9. Prv 1,28.
9,10 *σετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε·*
ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ἔλεγον 22 7,35.
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει·
ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; καὶ 23 3,31. 18,36.
ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ
τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τούτου τοῦ κόσμου ἐστέ,
ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. εἶπον οὖν 24
ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν·

---

12 H [o] *Ιησ.* | T *εμοι* *14* h *η μαρτ. μου αληθ. εστ.* | T— *δε* *16* fin [H]R+ *πατηρ* *17* T *γεγραμμενον εστιν* *19* W *ἔστιν* *23* T *υμεις εκ τ. κοσμ. τουτου εστε*

28. 13,19. Is 47,8. ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε
14. 25 ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἔλεγον οὖν αὐτῷ· σὺ
τίς εἶ; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· τὴν ἀρχὴν ὅ τι
38. 3,32; 12,49. 26 καὶ λαλῶ ὑμῖν; πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν
καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστιν,
κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λαλῶ εἰς τὸν
27 κόσμον. οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς
24. 3,14; 12,32. 58. Mt 26,64. 28 ἔλεγεν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ὅταν ὑψώσητε τὸν
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι,
καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδί-
16. Mt 27,46. 29 δαξέν με ὁ πατήρ, ταῦτα λαλῶ. καὶ ὁ πέμψας
με μετ' ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ ἀφῆκέν με μόνον, ὅτι
ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.
7,31; 10,42; 11,45; 12,11.42. 30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς
15,7.14. 31 αὐτόν. ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας
αὐτῷ Ἰουδαίους· ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ
32 ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μού ἐστε, ' καὶ γνώσεσθε τὴν
Mt 3,9. Neh 9,36. 33 ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ἀπ-
εκρίθησαν πρὸς αὐτόν· σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν,
καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις
R 6,16.20. 1 J 3,8. 34 ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ-
G 4,30. 35 τίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας. ὁ δὲ δοῦλος
οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει
R 6,18.22. 36 εἰς τὸν αἰῶνα. ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄν-
37 τως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ
ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ
38 ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ἃ ἐγὼ ἑώρακα παρὰ τῷ
πατρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ
Mt 3,9. 39 πατρὸς ποιεῖτε. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ·

24 h ἐγὼ εἰμί 25 H [ο] Ἰησ. | ο τι : H οτι | hRT υμιν. 28 h ἐγὼ εἰμί | πατηρ : W+ μου 34 H [ο] Ἰησ. | H [της αμαρτ.] 38 α εγω . . . πατρος : h[re] ⊣ εγω α εωρακα παρα τω πατρι μου [ταυτα] λαλω· και υμεις ουν α εωρακατε παρα του πατρος υμων ⊢

24 πιστευσ. : + μοι ℵD 29 μονον : + ο πατηρ Nας 33 και ου δεδουλ. ουδενι πωπ. 38 πατρος : + υμων ℵDNς + ταυτα

si enim non credideritis quia ego sum, moriemini
in peccato vestro. Dicebant ergo ei: Tu quis es? 25 14.
Dixit eis Iesus: Principium, qui et loquor vobis.
Multa habeo de vobis loqui, et iudicare. sed qui 26 38. 12,49.
me misit, verax est: et ego quae audivi ab eo,
haec loquor in mundo. Et non cognoverunt 27
quia Patrem eius dicebat Deum. Dixit ergo 28 3,14; 12,32. 58.
eis Iesus: Cum exaltaveritis Filium hominis,
tunc cognoscetis quia ego sum, et a meipso
facio nihil, sed sicut docuit me Pater, haec
loquor: et qui me misit, mecum est, et non 29 16. Mt 27,46.
reliquit me solum: quia ego quae placita sunt
ei, facio semper. Haec illo loquente, multi 30 7,31; 10,42; 12,11.42.
crediderunt in eum. Dicebat ergo Iesus ad 31 15,14.
eos, qui crediderunt ei, Iudaeos: Si vos man-
seritis in sermone meo, vere discipuli mei
eritis: et cognoscetis veritatem, et veritas 32
liberabit vos. Responderunt ei: Semen Abra- 33 Mt 3,9. Neh 9,36.
hae sumus, et nemini servivimus umquam:
quomodo tu dicis: Liberi eritis? Respondit 34 R 6,16.20. 1 J 3,8.
eis Iesus: Amen, amen dico vobis: quia
omnis, qui facit peccatum, servus est peccati.
servus autem non manet in domo in aeter- 35 G 4,30.
num: filius autem manet in aeternum. si 36 R 6,18.22.
ergo vos filius liberaverit, vere liberi eritis.
Scio quia filii Abrahae estis: sed quaeritis me 37
interficere, quia sermo meus non capit in
vobis. Ego quod vidi apud Patrem meum, 38
loquor: et vos quae vidistis apud patrem
vestrum, facitis. Responderunt, et dixerunt ei: 39 Mt 3,9.

---

25 qui] quia *26* > misit me
27 eius] eis | — Deum
29 — et 2º *35* — autem 2º
36 > filius vos
38 — meum

Pater noster Abraham est. Dicit eis Iesus:
Si filii Abrahae estis, opera Abrahae facite.
40 Nunc autem quaeritis me interficere, hominem,
qui veritatem vobis locutus sum, quam audivi
Gn 3,15. 41 a Deo: hoc Abraham non fecit. Vos facitis
Dt 23,3 Lxx. opera patris vestri. Dixerunt itaque ei: Nos
ex fornicatione non sumus nati: unum patrem
J 5,1. 42 habemus Deum. Dixit ergo eis Iesus: Si
Deus pater vester esset: diligeretis utique me.
ego enim ex Deo processi, et veni: neque
12,39. 43 enim a me ipso veni, sed ille me misit. Quare
Mt 12,31; 26,73. R 8,7. loquelam meam non cognoscitis? Quia non
1 J 3,8–10. 44 potestis audire sermonem meum. Vos ex
Gn 3,4. 2 P 2,4. patre diabolo estis: et desideria patris vestri
vultis facere. ille homicida erat ab initio, et
in veritate non stetit: quia non est veritas
in eo: cum loquitur mendacium, ex propriis
L 22,67. 45 loquitur, quia mendax est, et pater eius. Ego
autem si veritatem dico, non creditis mihi.
2 K 5,21. 46 ¹Quis ex vobis arguet me de peccato? Si
1 P 2,22. veritatem dico vobis, quare non creditis mihi?
18,37. 47 ¹Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea
1 J 4,6. vos non auditis, quia ex Deo non estis.
,20. Mc 3,21 s. 48 Responderunt ergo Iudaei, et dixerunt ei:
Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus
49 es tu, et daemonium habes? Respondit
Iesus: Ego daemonium non habeo: sed
honorifico Patrem meum, et vos inhono-
5,41 50 rastis me. Ego autem non quaero glo-
riam meam: est qui quaerat, et iudicet.
5,24; 6,40.47. 11,25. 51 Amen, amen dico vobis: si quis sermonem

---

42 𝔊 meipso *45* si] quia
46 arguit | — vobis | quare vos
47 > est ex deo *48* resp. igitur
49 inhonoratis
50 quaerit et iudicat

ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστιν. λέγει αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς· εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἐστε, τὰ ἔργα τοῦ
Ἀβραὰμ ποιεῖτε· νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, 40
ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν
ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ
ἐποίησεν. ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς 41 Gn 3,15. Dt 23,2 Lxx.
ὑμῶν. εἶπαν αὐτῷ· ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐκ ἐγεν- Mal 2,10.
νήθημεν, ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. εἶπεν 42 1 J 5,1.
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν,
ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον
καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ'
ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν 43 12,39. Mt 12,34; 26,73.
ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν R 8,7.
λόγον τὸν ἐμόν. ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ δια- 44 1 J 3,8–10. Gn 3,4.
βόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν 2 P 2,4.
θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ'
ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ
ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος,
ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ
πατὴρ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, 45 L 22,67.
οὐ πιστεύετέ μοι. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ 46 2 K 5,21.
ἁμαρτίας; εἰ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ 1 P 2,22.
πιστεύετέ μοι; ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ 47 18,37.
θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι 1 J 4,6.
ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ. Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰου- 48 7,20. Mc 3,21 s.
δαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς
ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ἀπ- 49 Ml 1,6.
εκρίθη Ἰησοῦς· ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ
τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. ἐγὼ 50 5,41; 7,18.
δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ
κρίνων. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν ἐμὸν 51 5,24; 6,40.47;
11,25.

---

39 H [ο] *Ἰησ.* | hRT *εποιειτε* *41* hT *ου γεγεννημεθα*
42 H [ο] *Ἰησ.* *44* W *ουχ* | H *ἕστηκεν* *48* T *Σαμαριτης*

---

39 εστε : ητε CNaς | *εποιειτε : + αν CNaς* *43 λαλιαν : αληθειαν* *44 οταν* : qui (i. e. *ος αν*) c Lucifer | *εστιν* 2° : *+ καθως Ψ* *46* — vers *47 — οτι ... εστε DG* *51 εαν τις : ος αν*

λόγον τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν
Mc 9,1. 52 *αἰῶνα. εἶπαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώκαμεν*
ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ
προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· ἐάν τις τὸν λόγον μου
τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα.
4,12. Mt 12,41.42. 53 *μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις*
ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σε-
54 *αυτὸν ποιεῖς; ¹ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐὰν ἐγὼ δοξάσω*
ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ
μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ἡμῶν
7,28.29. Mt 26,72. 55 *ἐστιν, ¹καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν.*
κἂν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῖν
ψεύστης· ἀλλὰ οἶδα αὐτὸν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ
Mt 13,17. 1 P 1,8. 56 *τηρῶ. Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα*
Gn 17,17. *ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη.*
57 *εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· πεντήκοντα*
28. 58 *ἔτη οὔπω ἔχεις καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας; εἶπεν αὐτοῖς*
Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέ-
10,31; 12,36. Mt 28,37. 59 *σθαι ἐγὼ εἰμί. ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ'*
αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

Act 3,2; 14,8. 9 *Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενε-*
34. L 13,2. Ex 20,5. 2 *τῆς. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέ-*
γοντες· ῥαββεί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς
11,4. 3 *αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς·*
οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ'
5,17.20; 11,9. 4 *ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἡμᾶς*
δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως
ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργά-
8,12; 12,35. 5 *ζεσθαι. ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ*
Mc 8,23. 6 *κόσμου. ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν*

---

54 ημων : ℌR *υμων*   *55* T *υμων*   *56 ιδη* : T *εἴδη*
57 h *εωρακεν σε*   *58* W *ο Ιησ.*   *9,4 με* : T *ημας* | *εως* : h *ως*

---

53 — πατρος ημων | *οστις* : *οτι*   *58 — γενεσθαι*   *59* fin + *διελθων δια μεσου αυτων και παρηγεν ουτως* ***ACNaϛ***
9,1 fin + *καθημενον*   *4 ημας* : *εμε* ***ACNaϛ***

meum servaverit, mortem non videbit in
aeternum. Dixerunt ergo Iudaei: Nunc cogno- 52 Mc 9,1.
vimus quia daemonium habes. Abraham mor-
tuus est, et Prophetae: et tu dicis: Si quis
sermonem meum servaverit, non gustabit
mortem in aeternum. Numquid tu maior es 53 4,12.
patre nostro Abraham, qui mortuus est? et
Prophetae mortui sunt. Quem te ipsum facis?
Respondit Iesus: Si ego glorifico me ipsum, 54
gloria mea nihil est: est Pater meus, qui
glorificat me, quem vos dicitis quia Deus
vester est, ǀ et non cognovistis eum: ego 55 7,28.
autem novi eum: Et si dixero quia non scio Mt 26,72.
eum, ero similis vobis, mendax. Sed scio
eum, et sermonem eius servo. Abraham pater 56 1 P 1,8.
vester exultavit ut videret diem meum: vidit,
et gavisus est. Dixerunt ergo Iudaei ad eum: 57
Quinquaginta annos nondum habes, et Abra-
ham vidisti? Dixit eis Iesus: Amen, amen 58 28.
dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum.
Tulerunt ergo lapides, ut iacerent in eum: 59 10,31.
Iesus autem abscondit se, et exivit de templo.

Et praeteriens Iesus vidit hominem cae- 9 Act 3,2; 14,8.
cum a nativitate: et interrogaverunt eum 2 L 13,2.
discipuli eius: Rabbi, quis peccavit, hic, Ex 20,5.
aut parentes eius, ut caecus nasceretur?
Respondit Iesus: Neque hic peccavit, neque 3 11,4.
parentes eius: sed ut manifestentur opera
Dei in illo. Me oportet operari opera 4 5,17.20; 11,9.
eius, qui misit me, donec dies est:
venit nox, quando nemo potest operari.
quamdiu sum in mundo, lux sum mundi. 5 8,12; 12,35.
Haec cum dixisset, expuit in terram, et fecit 6 Mc 8,23.

---

54 𝕮* ergo , 𝕲 meips | d noster *56* et vidit
9,*1* — Iesus *2* disc. sui
5 > in mundo sum

lutum ex sputo, et linivit lutum super oculos
5,2. 7 eius, ¦ et dixit ei: Vade, lava in natatoria
Siloe (quod interpretatur Missus.) Abiit ergo,
8 et lavit, et venit videns. Itaque vicini, et
qui viderant eum prius quia mendicus erat,
dicebant: Nonne hic est, qui sedebat, et
9 mendicabat? Alii dicebant: Quia hic est.
Alii autem: Nequaquam, sed similis est ei.
10 Ille vero dicebat: Quia ego sum. ¦ Dicebant
11 ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit:
Ille homo, qui dicitur Iesus, lutum
fecit: et unxit oculos meos, et dixit mihi:
Vade ad natatoria Siloe, et lava. Et abii, et
12 lavi, et video. Et dixerunt ei: Ubi est ille?
13 Ait: Nescio. ¦ Adducunt eum ad Pharisaeos,
5,9. 14 qui caecus fuerat. Erat autem sabbatum
quando lutum fecit Iesus, et aperuit oculos
15 eius. Iterum ergo interrogabant eum Pharisaei
quomodo vidisset. Ille autem dixit eis:
Lutum mihi posuit super oculos, et lavi, et
31.33. 7,43. 3,2. 16 video. Dicebant ergo ex Pharisaeis quidam:
Non est hic homo a Deo, qui sabbatum non
custodit. Alii autem dicebant: Quomodo potest
homo peccator haec signa facere? Et scisma
4,19. 17 erat inter eos. Dicunt ergo caeco iterum:
Tu quid dicis de illo, qui aperuit oculos
tuos? Ille autem dixit: Quia propheta est.
18 Non crediderunt ergo Iudaei de illo, quia
caecus fuisset et vidisset, donec vocaverunt

6 levit *7* 𝔊 vade et | siloae, *it 11* *8* videbant
9 (ℭ *inc. v.* Alii autem) | ei] eius | — vero
10 > oculi tibi
11 natatoriam | ℭ93 — et 5o | vidi
12 — Et | est? ille ait
15 > pos. mihi
16 qui] quia | — autem | 𝔐ℭ93 schisma | in eis
17 de eo

πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῦ
τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· 7 5,2. 2 Kg 5,10.
ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ
(ὃ ἑρμηνεύεται ἀπεσταλμένος). ἀπῆλθεν οὖν καὶ
ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων. Οἱ οὖν γείτονες 8
καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον, ὅτι προσαίτης
ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ
προσαιτῶν; ˡ ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι 9
ἔλεγον· οὐχί, ἀλλὰ ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος
ἔλεγεν ὅτι ἐγώ εἰμι. ἔλεγον οὖν αὐτῷ· πῶς οὖν 10
ἠνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· 11
ὁ ἄνθρωπος ὁ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν
καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶπέν μοι
ὅτι ὕπαγε εἰς τὸν Σιλωὰμ καὶ νίψαι· ἀπελθὼν
οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. καὶ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ 12
ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα. Ἄγουσιν αὐτὸν 13
πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τόν ποτε τυφλόν. ἦν δὲ 14 5,9.
σάββατον ἐν ᾗ ἡμέρᾳ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς
καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν οὖν 15
ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν.
ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς
ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. ἔλεγον 16 31.33. 7,13.
οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· οὐκ ἔστιν οὗτος 3,2. Act 2,22.
παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὅτι τὸ σάββατον οὐ
τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος
ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα
ἦν ἐν αὐτοῖς. λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν· τί 17 4,19.
σὺ λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνέῳξέν σου τοὺς ὀφ-
θαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι προφήτης ἐστίν. ˡ οὐκ 18
ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦν
τυφλὸς καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς

---

6 επεθηκ. : hRT επεχρισεν 9 RW αλλ 10 ουν 2° : [H]—W 12 RT— και | W ἐστιν 16 αλλοι : [H]W+ δε 17 T συ τι | T ηνοιξεν

---

8 προσαιτ. : τυφλος ΓΔς 11 εις την κολυμβηθραν του Σ. ΑΝας | και ηλθον βλεπων 14 εν η ημ. : οτε ΑDΝας

19 γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος ¹ καὶ ἠρώτησαν
αὐτοὺς λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν
ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει
20 ἄρτι; ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν·
οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι
21 τυφλὸς ἐγεννήθη· πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἴδαμεν,
ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς οὐκ
οἴδαμεν· αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸς
7,13; 12,42. 16,2; 19,38; 20,19. 22 περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. ταῦτα εἶπαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ
ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνε-
τέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ
23 Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. διὰ τοῦτο οἱ
γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐπερω-
Jos 7,19. 24 τήσατε. Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευ-
τέρου ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπαν αὐτῷ· δὸς δόξαν
τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος
25 ἁμαρτωλός ἐστιν. ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος· εἰ ἁμαρ-
τωλός ἐστιν οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν
26 ἄρτι βλέπω. εἶπαν οὖν αὐτῷ· τί ἐποίησέν σοι;
27 πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ¹ ἀπεκρίθη
αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἤδη καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί
πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ
28 μαθηταὶ γενέσθαι; καὶ ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶ-
παν· σὺ μαθητὴς εἶ ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως
29 ἐσμὲν μαθηταί· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωϋσεῖ λελά-
ληκεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν.
30 ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν τούτῳ
γὰρ τὸ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε
πόθεν ἐστίν, καὶ ἤνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς.
Is 1,15. Ps 66,18. Prv 15,29. Act 10,35. 31 οἴδαμεν ὅτι ὁ θεὸς ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει, ἀλλ'

20 R [ουν] *22* RT *ειπον* *23* hR *ερωτησατε* *24* T *ο ανθρ. ουτος* *26* RT *ειπον* *27* *τι* : h+ *ουν* *28* RT— *και* 1⁰ *31* T *αμαρτωλων ο θεος* | W *αλλα*

22 ομολογ. αυτον χριστον ειναι *29 θεος* : + *και οτι θεος αμαρτωλων ουκ ακουει* *31 αμαρτωλον* *E**Ua*

parentes eius, qui viderat: et interrogaverunt 19
eos, dicentes: Hic est filius vester, quem vos
dicitis quia caecus natus est? Quomodo ergo
nunc videt? Responderunt eis parentes eius, 20
et dixerunt: Scimus quia hic est filius noster,
et quia caecus natus est: quomodo autem 21
nunc videat, nescimus: aut quis eius aperuit
oculos, nos nescimus: ipsum interrogate:
aetatem habet, ipse de se loquatur. Haec 22 7,13; 12,42. 16,2.
dixerunt parentes eius, quoniam timebant
Iudaeos: iam enim conspiraverant Iudaei, ut
si quis eum confiteretur esse Christum, extra
synagogam fieret. Propterea parentes eius 23
dixerunt: Quia aetatem habet, ipsum inter-
rogate. Vocaverunt ergo rursum hominem, 24 Jos 7,19.
qui fuerat caecus, et dixerunt ei: Da gloriam
Deo. nos scimus quia hic homo peccator est.
Dixit ergo eis ille: Si peccator est, nescio: 25
unum scio, quia caecus cum essem, modo
video. Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? 26
quomodo aperuit tibi oculos? Respondit eis: 27
Dixi vobis iam, et audistis: quid iterum vultis
audire? numquid et vos vultis discipuli eius
fieri? Maledixerunt ergo ei, et dixerunt: 28
Tu discipulus illius sis: nos autem Moysi
discipuli sumus. Nos scimus quia Moysi 29
locutus est Deus: hunc autem nescimus
unde sit. Respondit ille homo, et dixit eis: 30
In hoc enim mirabile est quia vos nescitis
unde sit, et aperuit meos oculos: scimus 31 Is 1,15. Prv 15,29.
autem quia peccatores Deus non audit: sed Act 10,35.

---

22 quia | — esse
25 — eis
28 — ergo | sis] es

si quis Dei cultor est, et voluntatem eius
32 facit, hunc exaudit. A saeculo non est audi-
16. 33 tum quia quis aperuit oculos caeci nati. Nisi
esset hic a Deo, non poterat facere quid-
2. Ps 51,7. 34 quam. Responderunt, et dixerunt ei: In pec-
catis natus es totus, et tu doces nos? Et
35 eiecerunt eum foras. Audivit Iesus quia
eiecerunt eum foras: et cum invenisset eum,
36 dixit ei: Tu credis in Filium Dei? Respondit
ille, et dixit: Quis est, Domine, ut credam in
4,26; 10,25. 37 eum? Et dixit ei Iesus: Et vidisti eum, et
38 qui loquitur tecum, ipse est. At ille ait:
Credo Domine. Et procidens adoravit eum.
Mt 13,11–15. L 2,34. 39 Et dixit Iesus: In iudicium ego in hunc
mundum veni: ut qui non vident videant, et
Mt 23,26; 15,14. 40 qui vident caeci fiant. Et audierunt quidam
ex Pharisaeis, qui cum ipso erant, et dixerunt
Prv 26,12. 41 ei: Numquid et nos caeci sumus? Dixit eis
Iesus: Si caeci essetis, non haberetis pec-
catum. nunc vero dicitis: Quia videmus. Pec-
10 catum vestrum manet. Amen, amen dico
vobis: qui non intrat per ostium in ovile
ovium, sed ascendit aliunde: ille fur est,
2 et latro. Qui autem intrat per ostium,
3 pastor est ovium. Huic ostiarius aperit,
et oves vocem eius audiunt, et proprias
4 oves vocat nominatim, et educit eas. Et
cum proprias oves emiserit, ante eas vadit:
et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem
27. 5 eius. Alienum autem non sequuntur, sed

---

32 > aperuit quis
39 — Et 1º | SW ei Iesus
40 — quidam
10,5 sequentur . . . fugient

ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ,
τούτου ἀκούει. ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι 32
ἠνέῳξέν τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου· εἰ 33 16; 3,2.
μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν
οὐδέν. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἐν ἁμαρ- 34 2. 22. Ps 51,7
τίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς;
καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. Ἤκουσεν Ἰησοῦς ὅτι 35
ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὑρὼν αὐτὸν εἶπεν· σὺ
πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ἀπεκρίθη 36
ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· καὶ τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα πι-
στεύσω εἰς αὐτόν; εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ 37 4,26; 10,25.
ἑώρακας αὐτὸν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός
ἐστιν. ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύ- 38
νησεν αὐτῷ. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· εἰς κρίμα ἐγὼ 39 Mt 11,25; 13,11–15.
εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες L 2,34.
βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.
Ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ' αὐτοῦ 40 Mt 23,26; 15,14.
ὄντες, καὶ εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί
ἐσμεν; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ 41 Prv 26,12. 15,24.
ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν·
ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 10
ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν Mich 2,12.
τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος
κλέπτης ἐστὶν καὶ λῃστής· ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ 2
τῆς θύρας ποιμήν ἐστιν τῶν προβάτων. τούτῳ 3
ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς Ps 95,7.
αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ κατ'
ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. ὅταν τὰ ἴδια πάντα 4
ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρό-
βατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασιν τὴν φωνὴν
αὐτοῦ· ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσουσιν, ἀλλὰ 5 27.

---

32 RT ηνοιξεν *35* ανθρ. : R θεου *36* απεκρ. . . . εστιν : hW Και τις εστιν, εφη | H [και ειπεν] *40* T— ταυτα *41* H [ο] Ιησ. 10,*1* W υμιν λεγω ,it 7

---

41 αι αμαρτιαι υμ. μενουσιν *D*a 10,*2* ποιμ. εστ. : αυτος εστ. ο ποιμην *3* καλει *Γ*a*ς*

φεύξονται ἀπ᾽ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἴδασιν τῶν ἀλλο-
16,25. 6 τρίων τὴν φωνήν. Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν
Ps 118,20. 7 ἃ ἐλάλει αὐτοῖς. Εἶπεν οὖν πάλιν ὁ Ἰησοῦς· 32
14,6. Mt 7,13.14. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν
Jr 23,1.2. 8 προβάτων. πάντες ὅσοι ἦλθον πρὸ ἐμοῦ κλέπται
εἰσὶν καὶ λῃσταί· ἀλλ᾽ οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ
9 πρόβατα. ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι᾽ ἐμοῦ ἐάν τις
εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύ-
10 σεται καὶ νομὴν εὑρήσει. ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται
Ps 23,1. εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλ-
L 15,4–7. Is 40,11. 11 θον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν. Ἐγώ
Ez 34,11–23; 37,24. εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν
Sir 18,13. 15,13. 12 ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων· ὁ
Mt 10,16. μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ ἔστιν τὰ
Act 20,29. 1 P 5,2.3. πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ
ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, — καὶ ὁ λύκος
13 ἁρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει· — ὅτι μισθωτός
ἐστιν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.
2 T 2,19. 14 ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ 33
Mt 11,27. 15 καὶ γινώσκουσί με τὰ ἐμά, καθὼς γινώσκει με ὁ 90,3
πατὴρ κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα, * καὶ τὴν ψυχήν 91,4
Ez 37,24; 34,23. 16 μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. καὶ ἄλλα πρό- 92,10
11,52. 1 P 2,25. βατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης·
E 4,5. Mich 2,12. κἀκεῖνα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκού-
σουσιν, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν.
Ph 2,8.9. 17 διὰ τοῦτό με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν
5,26. 18 ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. οὐδεὶς ἦρεν
19,11. αὐτὴν ἀπ᾽ ἐμοῦ, ἀλλ᾽ ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ᾽ ἐμαυ-
τοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν
ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν

---

7 T— *παλιν* | cf *1* | H [ο] *Ιησ.* | HR— *οτι* *8* h[r] T— *προ εμου* *16* HR *γενησονται* *18* hRT *αιρει*

---

6 παραμυθιαν **743** *8 — παντες* *10 — και περισσ. εχ.* *11 διδωσιν* ℵ***D**, *it* 15 *-μι* *12 σκορπιζει* : + *τα προβατα* **Αας** *13 οτι* : pr *ο δε μισθωτος φευγει* **Α**[2]**ας** *14 γινωσκομαι υπο των εμων* **Αας**

fugiunt ab eo: quia non noverunt vocem alie-
norum. ׀ Hoc proverbium dixit eis Iesus. Illi 6 16,25.
autem non cognoverunt quid loqueretur eis. Ps 118,20.
Dixit ergo eis iterum Iesus: Amen, amen dico 7 14,6. Mt 7,13.14.
vobis, quia ego sum ostium ovium. Omnes 8 Jr 23,1.2.
quotquot venerunt, fures sunt, et latrones,
et non audierunt eos oves. Ego sum ostium. 9 Ps 118,20.
Per me si quis introierit, salvabitur: et ingre- 14,6. 1 K 3,15.
dietur, et egredietur, et pascua inveniet. Fur 10
non venit nisi ut furetur, et mactet, et perdat.
Ego veni ut vitam habeant, et abundantius
habeant. ׀ Ego sum pastor bonus. Bonus 11 Ps 23,1.
pastor animam suam dat pro ovibus suis. L 15,4—7.
Mercenarius autem, et qui non est pastor, 12 Is 40,11. Ez 34,11—23; 37,24.
cuius non sunt oves propriae, videt lupum 15,13. Mt 10,16.
venientem, et dimittit oves, et fugit: et lupus Act 20,29.
rapit, et dispergit oves: mercenarius autem 13 T 1,11. 1 P 5,2.3.
fugit, quia mercenarius est, et non pertinet
ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus: 14 2 T 2,19.
90/3 et cognosco meas, et cognoscunt me meae.
Sicut novit me Pater, et ego agnosco Patrem: 15 Mt 11,27.
91/4 * et animam meam pono pro ovibus meis.
92/10 Et alias oves habeo, quae non sunt ex hoc 16 Ez 37,24; 34,23.
ovili: et illas oportet me adducere, et 11,52. 1 P 2,25.
vocem meam audient, et fiet unum ovile, E 4,5.
et unus pastor. Propterea me diligit Pater: 17 Ph 2,8.9.
quia ego pono animam meam, ut iterum
sumam eam. Nemo tollit eam a me: sed 18 5,26.
ego pono eam a meipso, et potestatem 19,11.
habeo ponendi eam: et potestatem ha-
beo iterum sumendi eam. Hoc mandatum

---

5 *vide p.* 262 — *6* eis 1°] illis — *8* et 2°] sed
11 — suis — *12* — autem
14 𝔊 cognosco oves — *15* — meis
17 > pater diligit
18 — et 1°

7,43; 9,16. 19 accepi a Patre meo. Dissensio iterum facta
7,20; 8,48. 20 est inter Iudaeos propter sermones hos. Dice-
Mc 3,21 s. Act 26,24. bant autem multi ex ipsis: Daemonium habet,
21 et insanit: quid eum auditis? Alii dicebant:
Haec verba non sunt daemonium habentis:
numquid daemonium potest caecorum oculos
aperire?

1 Mc 4,59. 22 Facta sunt autem Encaenia in Ierosolymis:
Act 3,11; 5,12. 23 et hiems erat. Et ambulabat Iesus in templo,
24 in porticu Salomonis. Circumdederunt ergo
L 22,67. eum Iudaei, et dicebant ei: Quousque animam
nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis
4,26; 5,36. 25 palam. Respondit eis Iesus: Loquor vobis,
9,37. et non creditis. opera, quae ego facio in no-
mine Patris mei, haec testimonium perhibent
6,64; 8,45. 26 de me: sed vos non creditis, quia non estis
3.4. 8,47. 27 ex ovibus meis. Oves meae vocem meam
audiunt: et ego cognosco eas, et sequuntur
5,28; 6,39. 28 me: | et ego vitam aeternam do eis: et non
17,12; 18,9. peribunt in aeternum, et non rapiet eas quis-
29 quam de manu mea. Pater meus quod dedit
mihi, maius omnibus est: et nemo potest
30 rapere de manu Patris mei. Ego, et Pater
8,59. 31 unum sumus. Sustulerunt ergo lapides Iu-
32 daei, ut lapidarent eum. Respondit eis Iesus:
Multa bona opera ostendi vobis ex Patre
meo, propter quod eorum opus me lapi-
5,18. Mt 26,65. 33 datis? Responderunt ei Iudaei: De bono
opere non lapidamus te, sed de blasphe-
mia: et quia tu homo cum sis, facis
Ps 82,6 34 teipsum Deum. Respondit eis Iesus: Nonne

---

22 encenia
31 — ergo
32 > opera bona
33 𝔊 Iudei

ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. Σχίσμα πάλιν 19 7,43; 9,16.
ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τού- 7,20; 8,48.
τους. ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· δαιμόνιον ἔχει 20 Mc 3,21 s. 30. Act 26,24.
καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; ¹ ἄλλοι ἔλεγον· 21
ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ
δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοῖξαι;

34 *Ἐγένετο τότε τὰ ἐνκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις·* 22 1 Mcc 4,59.
χειμὼν ἦν· ¹ καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ 23 Act 3,11; 5,12.
ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶνος. ἐκύκλωσαν οὖν 24
αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἕως πότε L 22,66 s.
τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν
ἡμῖν παρρησίᾳ. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἶπον 25 4,26; 5,36.
ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν 9,37.
τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ
ἐμοῦ· ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ὅτι οὐκ ἐστὲ ἐκ 26 6,64; 8,45.
τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν. τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ 27 3.4; 5,28; 8,47; 18,37.
τῆς φωνῆς μου ἀκούουσιν, κἀγὼ γινώσκω αὐτά, Ps 95,7.
καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, ¹ κἀγὼ δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν 28 5,24; 6,39; 17,12; 18,9.
αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ
οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. ὁ πατήρ 29
μου ὃ δέδωκέν μοι πάντων μεῖζόν ἐστιν, καὶ οὐδεὶς
δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός. ἐγὼ 30
καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν. Ἐβάστασαν πάλιν λί- 31 8,59; 11,8.
θους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ἀπ- 32
εκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πολλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν
καλὰ ἐκ τοῦ πατρός· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον ἐμὲ
λιθάζετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· περὶ 33 5,18. Mt 9,3; 26,65
καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ βλασφη-
μίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν
θεόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἔστιν γε- 34 Ps 82,6.

---

20 δε : T *ουν* *22 τοτε* : RT *δε* | T— *τοις* *23* H [ο] | *του* : [R]—T *24* hW *εκυκλευσαν* | RW *ειπὲ* *25* T— *αυτοις* | H [ο] *29* T— *μου* | h *ος ... μειζων εστ.* *32* hRT *καλα εδειξα υμιν* *34* H [ο]

---

20 δαιμ. : pr *οτι* *25 λαλω* | *ουκ επιστευσατε* **B** *26 εμων* : + *καθως ειπον υμιν* **ADϚ** *29 ο δεδωκως ... μειζων* *31 παλιν* : *ουν*

γραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν ὅτι ἐγὼ εἶπα· θεοί
Mt 5,17.18. 35 *ἐστε; εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος*
τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή,
5,17–20. L 1,35. 36 *ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον*
ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον· υἱὸς τοῦ
25; 5,36. 37 *θεοῦ εἰμι; εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου,*
14,11. 38 *μὴ πιστεύετέ μοι· εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πι-*
στεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύετε, ἵνα γνῶτε καὶ
γινώσκητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ κἀγὼ ἐν τῷ πατρί.
8,59. L 4,30. 39 *Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πάλιν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν* 9
ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

1,28. 40 *Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς*
τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάνης τὸ πρῶτον βαπτίζων,
41 *καὶ ἔμενεν ἐκεῖ. καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν* 94
καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάνης μὲν σημεῖον ἐποίησεν
οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάνης περὶ τούτου
2,23; 7,31; 8,30; 11,45; 12,11.42. 42 *ἀληθῆ ἦν. καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ.*
L 10,38.39. 11 *Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας,* 11
ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς
12,3. 2 *αὐτῆς. ἦν δὲ Μαριὰμ ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον*
μύρῳ καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν
3 *αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. ἀπέστειλαν*
οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· κύριε, ἴδε
9,3. Mc 5,39. 4 *ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν·*
αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον ἀλλ'
ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς
Dt 33,3. 5 *τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς. ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν*
Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον.
6 *ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν*

---

35 T *ο λογ. εγ. τ. θεου* *36* T— *του* *38 πιστευητε :* T *-ετε* *39* HR [*ουν*] | h [*παλιν*] *αυτον* RW *παλ. αυτ.* T— *π.* *39.40* W *αυτων και* *40* hRT *εμεινεν* 11,*1* T *της Μαριας* *2* RT *Μαρια*

---

36 ηγαπησεν ***U*** *38 — και γινωσκ.* ***D*** *κ. πιστευσητε* ***ℵAϛ*** *40 — εις τον τοπον ℵ** 11,*2 ης : + και* *5 εφιλει* *6 εν . . . τοπω : επι τω τοπω*

scriptum est in lege vestra: quia Ego dixi,
dii estis? Si illos dixit deos, ad quos sermo 35 Mt 5,17.18.
Dei factus est, et non potest solvi scriptura:
quem Pater sanctificavit, et misit in mundum, 36 5,17–20. L 1,35.
vos dicitis: Quia blasphemas: quia dixi, Fi-
lius Dei sum? Si non facio opera Patris 37
mei, nolite credere mihi. Si autem facio: et 38 14,11.
si mihi non vultis credere, operibus credite,
ut cognoscatis, et credatis quia Pater in me
93/4 est, et ego in Patre. Quaerebant ergo eum 39 8,59. L 4,30.
apprehendere: et exivit de manibus eorum.

Et abiit iterum trans Iordanem in eum 40 1,28.
locum, ubi erat Ioannes baptizans primum:
94/10 et mansit illic: ' et multi venerunt ad eum, 41
et dicebant: Quia Ioannes quidem signum
fecit nullum. Omnia autem quaecumque dixit
Ioannes de hoc, vera erant. Et multi credi- 42 8,30.
derunt in eum.

Erat autem quidam languens Lazarus a 11 L 10,38.39.
Bethania, de castello Mariae, et Marthae
sororis eius. (Maria autem erat, quae unxit 2 12,3.
Dominum unguento, et extersit pedes eius
capillis suis: cuius frater Lazarus infirma-
batur.) Miserunt ergo sorores eius ad eum 3
dicentes: Domine, ecce quem amas infir-
matur. Audiens autem Iesus dixit eis: In- 4 9,3.
firmitas haec non est ad mortem, sed pro
gloria Dei, ut glorificetur Filius Dei per eam.
Diligebat autem Iesus Martham, et sororem 5
eius Mariam, et Lazarum. Ut ergo audivit 6
quia infirmabatur, tunc quidem mansit in

---

38 > in me est pater
40 iordanen *41* (𝕮 *inc. v.* 42 Omnia)
11,*1* 𝕾 sororum
3 — eius

7 eodem loco duobus diebus. deinde post haec
dixit discipulis suis: Eamus in Iudaeam iterum.
8,59; 10,31. 6,67. Lc 22,28. 8 Dicunt ei discipuli: Rabbi, nunc quaerebant
9,4.5. 1 J 2,10. 9 te Iudaei lapidare, et iterum vadis illuc? Re-
spondit Iesus: Nonne duodecim sunt horae
diei? Si quis ambulaverit in die, non offendit,
12,35. 1 J 2,11. 10 quia lucem huius mundi videt: si autem am-
bulaverit in nocte, offendit, quia lux non est
Mt 9,24. L 8,52. 11 in eo. Haec ait, et post haec dixit eis: La-
zarus amicus noster dormit: sed vado ut a
12 somno excitem eum. Dixerunt ergo discipuli
13 eius: Domine, si dormit, salvus erit. Dixerat
autem Iesus de morte eius: illi autem puta-
14 verunt quia de dormitione somni diceret. Tunc
ergo Iesus dixit eis manifeste: Lazarus mor-
15 tuus est: et gaudeo propter vos, ut credatis,
quoniam non eram ibi. sed eamus ad eum.
Mc 10,32; 14,31. 16 Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad
20,24; 21,2. condiscipulos: Eamus et nos, ut moriamur
17 cum eo. Venit itaque Iesus: et invenit
eum quattuor dies iam in monumento
18 habentem. (Erat autem Bethania iuxta Ie-
19 rosolymam quasi stadiis quindecim.) Multi
autem ex Iudaeis venerant ad Martham,
et Mariam, ut consolarentur eas de fratre
20 suo. Martha ergo ut audivit quia Iesus
venit, occurrit illi: Maria autem domi sede-
3.32. 21 bat. Dixit ergo Martha ad Iesum: Domine,
si fuisses hic, frater meus non fuisset mor-
22 tuus: sed et nunc scio quia quaecumque

---

7 dicit *8* > lapid. iudaei
9 > horae sunt *10* — in 1°
11 post hoc dicit | exsuscitem
14 > dixit eis iesus
16 ut] 𝔖 et
18 hierosolyma

ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας· ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει 7
τοῖς μαθηταῖς· ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν.
λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· ῥαββεί, νῦν ἐζήτουν 8 8,59; 10,31.
σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; 6,67. Lc 22,28.
ˈ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὐχὶ δώδεκα ὧραί εἰσιν τῆς 9 9,4.5.
ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσ- 1 J 2,10.
κόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει·
ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι 10 12,35. 1 J 2,11.
τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ταῦτα εἶπεν, καὶ 11 Mt 9,24.
μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν L 8,52.
κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν.
εἶπαν οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτῷ· κύριε, εἰ κεκοίμηται, 12
σωθήσεται. εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανά- 13
του αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμή-
σεως τοῦ ὕπνου λέγει. τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ 14
Ἰησοῦς παρρησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανεν, ˈ καὶ χαίρω 15 42.
δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλὰ
ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγό- 16 Mc 10,32; 14,31.
μενος Δίδυμος τοῖς συνμαθηταῖς· ἄγωμεν καὶ 20,24; 21,2.
ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. Ἐλθὼν 17 39.
οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἤδη ἡμέρας
ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ἦν δὲ Βηθανία ἐγγὺς 18
τῶν Ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε.
36 πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς 19
τὴν Μάρθαν καὶ Μαριάμ, ἵνα παραμυθήσωνται
αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. ἡ οὖν Μάρθα ὡς 20 L 10,39.
ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ·
Μαριὰμ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. εἶπεν οὖν ἡ 21 3.32.
Μάρθα πρὸς Ἰησοῦν· κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν
ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου. καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα 22

---

12 RT *ειπον* | T *αυτω οι μαθηται* *15* W *αλλ'* *17* T— *ηδη* *19* *την* : T *τας περι* *20* hRT *Μαρια* *21* W *πρ. τον Ιησ.* | h— *κυριε*

---

9 ωρας εχει η ημερα *10 αυτω : αυτη* ***D**** *11.12 κοιμαται* *14 Λαζαρος : + ο φιλος ημων* *17 Ιησ. : + εις Βηθανιαν* ***A²D*** *18 — ως* *19 Ιουδ. : Ιεροσολυμων* *21 απεθ. : τεθνηκει* ***Αας***

23 ἂν αἰτήσῃ τὸν θεὸν δώσει σοι ὁ θεός. λέγει
5,29; 6,40. 24 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. λέγει
L 14,14. αὐτῷ ἡ Μάρθα· οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀνα-
14,6. 25 στάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς
5,24; 8,51. 26 ἐμὲ κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται, καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ
πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα·
6,69. 27 πιστεύεις τοῦτο; ˡλέγει αὐτῷ· ναί, κύριε· ἐγὼ
πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ
28 ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. καὶ τοῦτο εἰποῦσα
ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν Μαριὰμ τὴν ἀδελφὴν αὐ-
τῆς λάθρᾳ εἰποῦσα· ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ
29 φωνεῖ σε. ἐκείνη δὲ ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ
20. 30 καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτόν· οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ
Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἔτι ἐν τῷ τόπῳ
31 ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι
οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθού-
μενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαριὰμ ὅτι ταχέως
ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, δόξαντες
21. 32 ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ἡ
οὖν Μαριὰμ ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν Ἰησοῦς, ἰδοῦσα
αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας, λέγουσα
αὐτῷ· κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἄν μου ἀπέθανεν ὁ
13,21. 33 ἀδελφός. Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίου-
Mc 9,19. σαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας,
ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν,
1,46. 34 ˡκαὶ εἶπεν· ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ·
L 19,41. 35 κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς.
36 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν.
37 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν· οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ
ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα

---

28 *ειπουσα* 2° : H *ειπασα* *29* T— *δε* | HR *ηγερθη* | T *ερχεται* *30* T— *ετι* *37* RT *ειπον*

24 *οιδα* *οιδα* L *28* *σιωπη* *30* *ου γαρ Ιησ. εληλ.* *31* — *και* 1° *33* *εταραχθη τω πνευματι ως ενβριμουμενος*

poposceris a Deo, dabit tibi Deus. Dicit illi 23
Iesus: Resurget frater tuus. Dicit ei Martha: 24 5,29; 6,40. L 14,14.
Scio quia resurget in resurrectione in novis-
simo die. Dixit ei Iesus: Ego sum resur- 25
rectio, et vita: qui credit in me, etiam si
mortuus fuerit, vivet: et omnis, qui vivit, et 26 5,24; 8,51.
credit in me, non morietur in aeternum.
Credis hoc? | Ait illi: Utique Domine, ego 27 6,69.
credidi, quia tu es Christus filius Dei vivi,
qui in hunc mundum venisti. Et cum haec 28
dixisset, abiit, et vocavit Mariam sororem
suam silentio, dicens: Magister adest, et
vocat te. Illa ut audivit, surgit cito, et venit 29
ad eum: nondum enim venerat Iesus in 30 20.
castellum: sed erat adhuc in illo loco, ubi
occurrerat ei Martha. Iudaei ergo, qui erant 31
cum ea in domo, et consolabantur eam, cum
vidissent Mariam quia cito surrexit, et exiit,
secuti sunt eam dicentes: Quia vadit ad
monumentum, ut ploret ibi. Maria ergo, cum 32 21.
venisset ubi erat Iesus, videns eum, cecidit
ad pedes eius, et dicit ei: Domine, si fuisses
hic, non esset mortuus frater meus. Iesus 33 13,21.
ergo, ut vidit eam plorantem, et Iudaeos,
qui venerant cum ea, plorantes, infremuit
spiritu, et turbavit seipsum, | et dixit: Ubi 34
posuistis eum? Dicunt ei: Domine, veni, et
vide. Et lacrymatus est Iesus. Dixerunt 35 36 L 19,41.
ergo Iudaei: Ecce quomodo amabat eum.
Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat 37
hic, qui aperuit oculos caeci nati, facere ut

27 — vivi | — hunc
29 𝔖 surrexit *31* ergo] igitur
32 dixit *33* fremuit
37 > dix. ex ipsis | — nati | ut et

Mt 27,60. 38 hic non moreretur? Iesus ergo rursum fre-
mens in semetipso, venit ad monumentum.
erat autem spelunca: et lapis superpositus
20,1. 39 erat ei. Ait Iesus: Tollite lapidem. Dicit ei
Martha soror eius, qui mortuus fuerat: Do-
mine, iam foetet, quatriduanus est enim.
4.23.25.26. 40 Dicit ei Iesus: Nonne dixi tibi quoniam si
1 Rg 18,36 s. 41 credideris, videbis gloriam Dei? Tulerunt
ergo lapidem: Iesus autem elevatis sursum
oculis, dixit: Pater gratias ago tibi quoniam
12,30. 42 audisti me. ego autem sciebam quia semper
me audis, sed propter populum, qui circumstat,
Act 14,10. 43 dixi: ut credant quia tu me misisti. Haec cum
dixisset, voce magna clamavit: Lazare veni
44 foras. Et statim prodiit qui fuerat mortuus,
ligatus pedes, et manus institis, et facies illius
sudario erat ligata. Dixit eis Iesus: Solvite
45–53: L 16,31. 45 eum, et sinite abire. Multi ergo ex Iudaeis,
10,42; 12,12. qui venerant ad Mariam, et Martham, et
viderant quae fecit Iesus, crediderunt in eum.
46 Quidam autem ex ipsis abierunt ad Phari-
47 saeos, et dixerunt eis quae fecit Iesus. Col-
legerunt ergo Pontifices et Pharisaei conci-
lium, et dicebant: Quid facimus, quia hic
48 homo multa signa facit? Si dimittimus
eum sic, omnes credent in eum: et venient
Romani, et tollent nostrum locum, et gentem.
49 Unus autem ex ipsis Caiphas nomine, cum
esset Pontifex anni illius, dixit eis: Vos
18,14 50 nescitis quidquam, nec cogitatis quia ex-
pedit vobis ut unus moriatur homo pro

---

39 quadriduanus | > enim est
44 dicit | > eis iesus
45 — et Martham | — Iesus
48 nostrum et l.
49 caiaphas cum *50* nobis

καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώ- 38 Mt 27,60
μενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ
σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. λέγει ὁ 39 17. 20,1.
Ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ
τοῦ τετελευτηκότος Μάρθα· κύριε, ἤδη ὄζει· τε-
ταρταῖος γάρ ἐστιν. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· οὐκ 40 4.23.25.26.
εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ
θεοῦ; ¹ ἦραν οὖν τὸν λίθον. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρεν 41 1 Rg 18,36 s. 17,1. Mt 14,19.
τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· πάτερ, εὐχαριστῶ
σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ 42 15. 12,30.
μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα
εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. καὶ 43 Act 14,10.
ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν· Λάζαρε,
δεῦρο ἔξω. ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος τοὺς 44 Mc 5,43. 20,7.
πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ
σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε αὐτὸν ὑπάγειν. 45–53: L 16,31.

Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες 45 7,31; 8,30; 10,42; 12,11.42.
πρὸς τὴν Μαριὰμ καὶ θεασάμενοι ὃ ἐποίησεν,
ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον 46
πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἃ ἐποίη-
37 *σεν Ἰησοῦς. συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ* 47 12,37; 7,31.
Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· τί ποιοῦμεν, ὅτι
οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; ἐὰν ἀφῶμεν 48 12,19.
αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ
ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν
τόπον καὶ τὸ ἔθνος. εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, 49
ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς·
ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, ¹ οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμ- 50 18,14.
φέρει ὑμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ

---

38 T *εμβριμιουμενος* *41* H *μου,* *44* H *λεγει* [ο] *Ιησ. αυτοις* *45* ο : hT *α* *47* R *ποιουμεν; et σημεια.*

---

41 οτε ουν ηραν τον λιθον + ου ην Aal : + ου ην ο τεθνηκως κειμενος Eal5 : + οπου εκειτο 56 44 και ευθυς εξηλθ. 45 των ελθοντων | εωρακοτες 47 πολλα : τοιαυτα 49 Καϊφας

Gn 50,20. Ex 28,30. Nu 27,21. 51 *λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. τοῦτο δὲ*
ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ
ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς
10,16. 1 J 2,2. Mt 12,30. 52 *ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ*
ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ
53 *διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν. ἀπ' ἐκείνης οὖν* 38
τῆς ἡμέρας ἐβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. 95,4
8,22. L 9,10. 54 *Ὁ οὖν Ἰησοῦς οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν*
τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν
χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην
πόλιν, κἀκεῖ ἔμεινεν μετὰ τῶν μαθητῶν.

2 Chr 30,17. Mc 10,32. 55 *Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, * καὶ* 96,1 97,10
Act 21,24.26. 2,13; 6,4. *ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ*
12,9. 56 *τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. ἐζήτουν οὖν τὸν*
Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστη-
κότες· τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν;
57 *δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολὰς*
ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστιν μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν
1—8: Mt 26,6—13. 12 *αὐτόν. Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα* 39
Mc 14,3—9. 11,1.43. *ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν*
L 10,40. 2 *ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦς. ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ,* 98,1
καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν ἐκ
L 7,38. 3 *τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ· ἡ οὖν Μαριὰμ λαβοῦσα* *12*
λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἤλειψεν
τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξὶν
αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ
4 *τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει δὲ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώ-* *13*
της εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ μέλλων αὐτὸν

---

51 **R** (Ti) *ημελλεν* *54* **T** *Ιησους ουν* | *χωραν* : **h**[r]+ *Σαμφουρεὶν* | *εμειν.* : **T** *διετριβεν* *56* **T** *ελεγαν* | **T** *υμιν,* *57* **W** *ἔστιν* **12**,*3* **RT** *Μαρια* | **H** [*του*] *Ιησ.* | **W** *επλησθη* *4* **H** [*δε*] | *εις* : [**R**]**T**+ *εκ*

---

51 (*επροφητευσεν·*) *55 προ του* : *πριν το* *56 τι δοκειτε* *57 εντολην* ***A D a ς*** **12**,*1 Λαζαρος* : + *ο τεθνηκως* ***A D a ς*** *3* — *ναρδου* *4 Ιουδ.* *απο Καρυωτου* | *ος ημελλεν παραδουναι α.*

populo, et non tota gens pereat. Hoc autem 51 Gn 50,20. Ex 28,30. Nu 27,21.
a semetipso non dixit: sed cum esset Ponti-
fex anni illius, prophetavit, quòd Iesus mori-
turus erat pro gente, et non tantum pro 52 10,16. 1 J 2,2. Mt 12,30.
gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi,
95/4 congregaret in unum. Ab illo ergo die cogita- 53
verunt ut interficerent eum.
Iesus ergo iam non in palam ambulabat 54
apud Iudaeos, sed abiit in regionem iuxta
desertum, in civitatem, quae dicitur Ephrem,
96/1 et ibi morabatur cum discipulis suis. Proxi- 55 2 Chr 30,17. Mc 10,32. Act 21,24.26. 2,13; 6,4.
97/10 mum autem erat Pascha Iudaeorum: * et
ascenderunt multi Ierosolymam de regione
ante Pascha, ut sanctificarent se ipsos. Quae- 56 12,9.
rebant ergo Iesum: et colloquebantur ad in-
vicem, in templo stantes: Quid putatis, quia
non venit ad diem festum? Dederant autem 57
Pontifices, et Pharisaei mandatum, ut si quis
cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehen-
dant eum.
Iesus ergo ante sex dies Paschae venit 12 1–8: Mt 26,6–13. Mc 14,3–9.
Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem 11,1.43.
98/1 suscitavit Iesus. Fecerunt autem ei coenam 2 L 10,40.
ibi: et Martha ministrabat, Lazarus vero
unus erat ex discumbentibus cum eo. Maria 3 L 7,38.
ergo accepit libram unguenti nardi pistici,
pretiosi, et unxit pedes Iesu, et extersit
pedes eius capillis suis: et domus impleta
est ex odore unguenti. Dixit ergo unus ex 4
discipulis eius, Iudas Iscariotes, qui erat eum

---

51 quod] quia *52* sed et **ut**
55 hierosolyma | 𝔖 seips.
56 veniat | 𝔖 apprehendat (-āt *calamo*)
12,*1* > fuerat lazarus
3 > cap. suis ped. eius
4 dicit | scariotis

5 traditurus: Quare hoc unguentum non vaeniit
L 8,3. 13,29. 6 trecentis denariis, et datum est egenis? Dixit
autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad
eum, sed quia fur erat, et loculos habens, ea,
7 quae mittebantur, portabat. Dixit ergo Iesus:
Sinite illam ut in diem sepulturae meae servet
Dt 15,11. 8 illud. Pauperes enim semper habetis vobiscum:
11,56 s. 9 me autem non semper habetis. Cognovit ergo 99/19
turba multa ex Iudaeis quia illic est: et vene-
runt, non propter Iesum tantum, sed ut La-
zarum viderent, quem suscitavit a mortuis.
10 Cogitaverunt autem principes sacerdotum ut
11 et Lazarum interficerent: quia multi propter
illum abibant ex Iudaeis, et credebant in
Iesum.

12–19: Mt 21,1–11. Mc 11,1–10. L 19,29–40. 12 In crastinum autem turba multa, quae 100/1
venerat ad diem festum, cum audissent quia
Ps 118,25.26. Lv 23,40. 6,15. 13 venit Iesus Ierosolymam: acceperunt ramos
palmarum, et processerunt obviam ei, et
clamabant:

Hosanna,
benedictus, qui venit in nomine Domini,
Rex Israel.

Zch 9,9. 14 Et invenit Iesus asellum, et sedit super eum, 101/7
sicut scriptum est:

15 Noli timere filia Sion:
ecce rex tuus venit
sedens super pullum asinae.

7,39. 2,22; 14,26. 16 Haec non cognoverunt discipuli eius primum: 102/10
sed quando glorificatus est Iesus, tunc re-
cordati sunt quia haec erant scripta de eo:
17 et haec fecerunt ei. Testimonium ergo
perhibebat turba, quae erat cum eo quando

---

7 sine *8* 𝔖 habebitis *bis*
12 hierosolyma *13* osanna (𝔖 —,)

παραδιδόναι· διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη 5
τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; εἶπεν δὲ 6 L 8,3. 13,29.
τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ,
ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ἔχων
τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· 7
ἄφες αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ
μου τηρήσῃ αὐτό· τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε 8 Dt 15,11.
ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.
Ἔγνω οὖν ὁ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι 9 11,56 s.
ἐκεῖ ἐστιν, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον,
ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ
νεκρῶν. ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν 10
Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον 11 2,23; 7,31; 8,30; 10,42; 11,45; 12,42.
τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.
Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν 12 12—19: Mt 21,1-11. Mc 11,1-10. L 19,29-40.
ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱερο-
σόλυμα, ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον 13 Ps 118,25.26. Lv 23,40. 6,15. Mt 23,39; 25,1.
εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἐκραύγαζον·

ὡσαννά,
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου,
καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.

εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, 14
καθώς ἐστιν γεγραμμένον·

μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών· 15 Is 41,10.13; 40,9.10. Zch 9,9. Thr 3,57.
ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται,
καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.

ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶτον, 16 2,22; 7,39. 14,26. 28.
ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι
ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν
αὐτῷ. ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε 17

---

9 W — ο | H *ηλθαν*. *12* RT — ο 1° *13* T *ώσαννα* *17* *οτε* : T *οτι*

---

5 διακοσιων L *7* — *ινα* et *τετηρηκεν* Aℳϛ *8* — vers *12 Ιερουσαλημ* *13* — *και* 3° *16 ενοησαν* | *επ αυτω* : *περι αυτου*

τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν
13. 18 *αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ*
ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ
3,26; 11,48. 19 *σημεῖον. οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπαν πρὸς ἑαυτούς·*
θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος
ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.
7,35; 11,55. 20 *Ἦσαν δὲ Ἕλληνές τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων*
1,44. 21 *ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· οὗτοι οὖν προσ-*
L 19,3; 23,8. Mt 13,16 s. *ῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας,*
καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, θέλομεν τὸν
22 *Ἰησοῦν ἰδεῖν. ἔρχεται ὁ Φίλιππος καὶ λέγει τῷ*
Ἀνδρέᾳ· ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέ-
7,39. 23 *γουσιν τῷ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται αὐτοῖς*
λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ
R 14,9. 24 *ἀνθρώπου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ*
1 K 15,36. *κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ,*
αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρ-
Mt 10,39; 16,25. 25 *πὸν φέρει. ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει*
L 14,26; 17,33. *αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ*
14,3; 17,24. 26 *τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. ἐὰν ἐμοί*
τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθείτω, καὶ ὅπου εἰμὶ
*ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· * ἐάν τις*
Ps 6,4; 42,6. 27 *ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. νῦν ἡ*
Mt 26,38 s. *ψυχή μου τετάρακται, καὶ τί εἴπω; πάτερ, σῶσόν*
*με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. * ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον*
1,51; 5,37. 28 *εἰς τὴν ὥραν ταύτην. πάτερ, δόξασόν σου τὸ*
Mt 3,17; 17,5. *ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ*
L 22,43. 29 *ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς*
καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι
11,42. 30 *ἔλεγον· ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς*
καὶ εἶπεν· οὐ δι' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν ἀλλὰ

---

18 W *και* ante *ο* *19* W *ουδεν;* *21* H *προσηλθαν* *22* T — *ο* *23* W *απεκρινατο* *27* W *ταυτης;* *28* *το ονομα* : h[r] *τον υιον* *29* H [*ουν*] | T— *και* *30* H *απεκρ. και ειπεν Ιησ.*

---

25 απολεσει **ADm**ϛ *28 ονομα* : + *εν τη δοξη η ειχον παρα σοι προ του τον κοσμον γενεσθαι* | *ηλθ. ουν* : *και εγενετο*

Lazarum vocavit de monumento, et suscitavit
eum a mortuis. Propterea et obviam venit 18 13.
ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc
signum. Pharisaei ergo dixerunt ad se- 19 11,48.
metipsos: Videtis quia nihil proficimus? ecce
mundus totus post eum abiit.
Erant autem quidam Gentiles ex his, qui 20 7,35; 11,55.
ascenderant ut adorarent in die festo. Hi 21 1,44.
ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a L 19,3; 23,8.
Bethsaida Galilaeae, et rogabant eum, di-
centes: Domine, volumus Iesum videre. Venit 22
Philippus, et dicit Andreae: Andreas rursum,
103/4 et Philippus dixerunt Iesu. Iesus autem re- 23 14,19.
spondit eis, dicens: Venit hora, ut clarificetur
104/10 Filius hominis. Amen, amen dico vobis, nisi 24 R 14,9.
granum frumenti cadens in terram, mortuum 1 K 15,36.
fuerit; ipsum solum manet. si autem mor-
105/3 tuum fuerit, multum fructum affert. ׀ Qui amat 25 Mt 10,39.
animam suam, perdet eam: et qui odit animam L 14,26; 17,33.
suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit
106/10 eam. Si quis mihi ministrat, me sequatur: et 26 14,3; 17,24.
ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si
quis mihi ministraverit, honorificabit eum
107/4 Pater meus. Nunc anima mea turbata est. 27 Ps 6,4; 42,6.
Et quid dicam? Pater, salvifica me ex hac Mt 26,38.
108/10 hora. * Sed propterea veni in horam hanc.
׀ Pater, clarifica nomen tuum. Venit ergo vox 28 1,51; 5,37.
de caelo: Et clarificavi, et iterum clarificabo. Mt 3,17; 17,5.
Turba ergo, quae stabat, et audierat, dice- 29 L 22,43.
bat tonitruum esse factum. Alii dicebant:
Angelus ei locutus est. Respondit Iesus, et 30 11,42.
dixit: Non propter me haec vox venit, sed

---

19 ?] : *20* > gent. quidam *22* dicunt
23 glorificetur *24* (𝕮 *inc. v. 25* ipsum sol.)
27 > hora hac *28* > tuum nomen | 𝕾 caelo dicens
29 > fact. esse | 𝕾 Alii autem *30* > vox haec

14,30; 16,11. L 10,18. 31 propter vos. Nunc iudicium est mundi: nunc
8,28; 17,24. 32 princeps huius mundi eiicietur foras. Et ego
si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad
33 me ipsum. (hoc autem dicebat, significans
Ps 110,4. 34 qua morte esset moriturus.) Respondit ei
Is 9,7. Dn 7,14. turba: Nos audivimus ex lege, quia Christus
manet in aeternum: et quomodo tu dicis,
Oportet exaltari Filium hominis? Quis est
8,12; 9,5. 35 iste Filius hominis? Dixit ergo eis Iesus:
11,10. 1,5. Adhuc modicum, lumen in vobis est. Ambu-
late dum lucem habetis, ut non vos tenebrae
comprehendant: et qui ambulat in tenebris,
E 5,8. 36 nescit quo vadat. Dum lucem habetis, credite
Mt 23,39. in lucem, ut filii lucis sitis. Haec locutus
est Iesus: et abiit, et abscondit se ab eis.
37 Cum autem tanta signa fecisset coram eis,
Is 53,1. 38 non credebant in eum: ut sermo Isaiae
R 10,16. prophetae impleretur, quem dixit: Domine,
quis credidit auditui nostro? et brachium
Is 6,9.10. 39 Domini cui revelatum est? Propterea non 109/1
Mt 13,14.15. poterant credere, quia iterum dixit Isaias:
Act 28,26 s. 40 Excaecavit oculos eorum, et induravit cor
eorum: ut non videant oculis, et non intelli-
gant corde, et convertantur, et sanem eos.
Is 6,1. 41 Haec dixit Isaias, quando vidit gloriam eius, 110/10
7,48; 9,22. 42 et locutus est de eo. Verumtamen et ex
principibus multi crediderunt in eum: sed
propter Pharisaeos non confitebantur, ut e
5,44. 43 synagoga non eiicerentur. dilexerunt enim
gloriam hominum magis, quàm gloriam
Mt 10,40. 44 Dei. Iesus autem clamavit, et dixit: 111/1
Qui credit in me, non credit in me,

---

32 𝕾 meipsum
34 𝕾 Et quis *35* > teneb. vos
38 𝕾 — prophetae
40 > eorum cor | — non 2º *42* e] de

δι’ ὑμᾶς. νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου· 31 14,30; 16,11.
νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται L 10,18.
ἔξω· κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω 32 8,28; 17,24.
πρὸς ἐμαυτόν. τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ 33 Gn 40,13.19.
θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. ἀπεκρίθη οὖν 34 Ps 110,4.
αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι Is 9,6. Dn 7,14.
ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις
σὺ ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς
ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; εἶπεν οὖν αὐ- 35 8,12; 9,5.
τοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν 11,10. 1 J 2,11.
ἐστιν. περιπατεῖτε ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία 1,5. Is 9,6.
ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ
οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. ὡς τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε 36 E 5,8.
εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. Mt 23,39. 8,59.
Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ’
43 *αὐτῶν. Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμ-* 37 20,30 s. 1 K 1,22.
προσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, ἵνα ὁ λόγος 38 Is 53,1.
Ἠσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ ὃν εἶπεν· ***κύριε,*** R 10,16. 8,43.
τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων κυρίου Is 6,9.10.
09,1 ***τίνι ἀπεκαλύφθη;*** *διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν,* 39 Mt 13,14.15. 8,43.
ὅτι πάλιν εἶπεν Ἠσαΐας· [1] ***τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς*** 40 Act 28,26 s.
ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπώρωσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα
μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ
10,10 ***καὶ στραφῶσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς.*** *ταῦτα εἶπεν* 41 Is 6,1.
Ἠσαΐας ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν
περὶ αὐτοῦ. ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων 42 7,48; 9,22;
πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς 16,2; 19,38; 20,19.
Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι 11.
γένωνται· ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων 43 5,44.
44 *μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἔκρα-* 44 Mt 10,40.
111,1 *ξεν καὶ εἶπεν· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ*

---

32 H *αν* | h[r] ⊣ *παντα* ⊢ *35 μη* : W+ *η* *41 οτι* : h[r] *οτε* *43 ηπερ* : h *υπερ*

---

31 βληθησεται | *κατω 22[ev]* *35 μεθ υμων Am ς* *35.36 εως ς* *39 οτι παλιν* : *και γαρ* *40 επηρωσεν* ℵ *41 αυτου 1[o]* : *του θεου αυτου*

6,40; 14,9. 45 ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά με, καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ
35. 8,12. 46 τὸν πέμψαντά με. ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλή- 112,
1,4–10. 1 P 2,9. λυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ
3,17. L 9,56. 47 μὴ μείνῃ. καὶ ἐάν τίς μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων
8,15. καὶ μὴ φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον
ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ᾽ ἵνα σώσω τὸν κόσμον.
L 10,16. H 4,12. 48 ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου
Ap 19,15. 6,39 s. 54. ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα,
3,32; 8,26.28. 49 ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ὅτι
ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ᾽ ὁ πέμψας με
πατὴρ αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκεν τί εἴπω καὶ
3,34; 6,40; 50 τί λαλήσω. καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ
17,2. αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν ἐγὼ λαλῶ, καθὼς εἴρηκέν
μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

1,11; 7,30; 13 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς 45
8,20; 15,18; 17,9. ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου
G 2,20. τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους
1 J 3,16. τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς.
27. L 22,3. 2 καὶ δείπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβλη- 113,
κότος εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας
3,35. 16,28. 3 Σίμωνος Ἰσκαριώτης, εἰδὼς ὅτι πάντα ἔδωκεν 16
17,2. αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, *καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ 114, 115,
Mt 11,29; 4 ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, ἐγείρεται ἐκ
20,28. L 12,37. τοῦ δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν
L 3,16. 5 λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν· εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς
τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν
μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζω-
1 P 5,3. 6 σμένος. ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· λέγει
12. 7 αὐτῷ· κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ἀπ-
εκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὃ ἐγὼ ποιῶ σὺ

48 fin W, 13,*1* h *πατερα, — αγαπ. . . . αυτους, —*

13,*1 ηλθεν : παρην* *2 γενομενου* ***ADaς*** | *καρδ. Ιουδα Σιμ. απο Καρυωτου ινα π. α.* *5 λαβων υδωρ βαλλει* *6 τον Πετρ. Σιμωνα*

sed in eum, qui misit me. Et qui videt me, 45 14,9.
112/10 videt eum, qui misit me. Ego lux in mundum 46 35. 8,12.
veni: ut omnis, qui credit in me, in tenebris
non maneat. Et si quis audierit verba mea, 47 3,17. L 9,56. 8,15.
et non custodierit: ego non iudico eum. non
enim veni ut iudicem mundum, sed ut salvi-
ficem mundum. Qui spernit me, et non ac- 48 L 10,16. H 4,12. Ap 19,15.
cipit verba mea: habet qui iudicet eum.
sermo, quem locutus sum, ille iudicabit eum
in novissimo die. Quia ego ex me ipso non 49
sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse
mihi mandatum dedit quid dicam, et quid
loquar. Et scio quia mandatum eius vita 50 8,26.28.
aeterna est. Quae ergo ego loquor, sicut dixit
mihi Pater, sic loquor.

Ante diem festum Paschae, sciens Iesus 13 7,30; 8,20; 15,13. G 2,20. 1 J 3,16.
quia venit hora eius ut transeat ex hoc mundo
ad Patrem: cum dilexisset suos, qui erant in
113/9 mundo, in finem dilexit eos. Et coena facta, 2 L 22,3.
cum diabolus iam misisset in cor ut traderet
114/3 eum Iudas Simonis Iscariotae: sciens quia 3 3,35; 16,28. 17,2.
115/10 omnia dedit ei Pater in manus, *et quia a
Deo exivit, et ad Deum vadit: surgit a coena, 4 Mt 11,29; 20,28. L 12,37.
et ponit vestimenta sua: et cum accepisset
linteum, praecinxit se. Deinde mittit aquam 5 L 3,16.
in pelvim, et coepit lavare pedes discipulorum,
et extergere linteo, quo erat praecinctus.
Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei 6 1 P 5,3.
Petrus: Domine, tu mihi lavas pedes? Re- 7
spondit Iesus, et dixit ei: Quod ego facio, tu

---

49 𝔖 meipso
13,*1* diem autem | > eius hora
2 corde | 𝔖 Iscariotis 𝔐 scariotis, *it 26*
5 𝔖 misit | pelvem
7 dicit

12. 8 nescis modo, scies autem postea. Dicit ei
Petrus: Non lavabis mihi pedes in aeternum.
Respondit ei Iesus: Si non lavero te, non
9 habebis partem mecum. Dicit ei Simon Pe-
trus: Domine, non tantum pedes meos, sed
15,3. 10 et manus, et caput. Dicit ei Iesus: Qui lotus
est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est
mundus totus. Et vos mundi estis, sed non
6,64.70.71. 11 omnes. Sciebat enim quisnam esset qui tra-
deret eum: propterea dixit: Non estis mundi
12 omnes. Postquàm ergo lavit pedes eorum,
et accepit vestimenta sua: cum recubuisset
iterum, dixit eis: Scitis quid fecerim vobis?
Mt 23,8.10. 13 Vos vocatis me Magister, et Domine: et bene 116/3
L 22,27. 14 dicitis: sum etenim. Si ergo ego lavi pedes 117/10
1 T 5,10. 1 J 3,16. vestros, Dominus, et Magister: et vos debetis
Ph2,5. Ko13,13. 15 alter alterius lavare pedes. Exemplum enim
1 P 2,21. dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis,
Mt 10,24. 16 ita et vos faciatis. Amen, amen dico vobis: 118/3
Mt 7,24. Non est servus maior Domino suo: neque
L 10,37. Jc 1,25. 17 apostolus maior est eo, qui misit illum. Si
Ps 41,10. 18 haec scitis, beati eritis si feceritis ea. Non de 119/10
omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim:
sed ut adimpleatur Scriptura: Qui manducat
mecum panem, levabit contra me calcaneum
14,29. 19 suum. Amodo dico vobis, priusquàm fiat: ut
cum factum fuerit, credatis, quia ego sum.
Mt 10,40. 20 Amen, amen dico vobis: Qui accipit si quem 120/1
misero, me accipit: qui autem me accipit, ac-

---

8 > iesus ei | habes
10 indig. ut lavet | sed 1º] 𝔊 et
12 𝔊 — et | 𝔊 sua et
16 — est 2º
18 impleatur | levavit
19 > cred. c. f. fuerit

οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. λέγει 8 2 Sm 20,1 Lxx.
αὐτῷ Πέτρος· οὐ μὴ νίψῃς μου τοὺς πόδας εἰς
τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ· ἐὰν μὴ νίψω
σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. λέγει αὐτῷ Σίμων 9
Πέτρος· κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ
καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. λέγει αὐτῷ 10 15,3.
Ἰησοῦς· ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρείαν [εἰ μὴ τοὺς
πόδας] νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ
ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. ᾔδει γὰρ 11 6,64.70.71.
τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι οὐχὶ
46 *πάντες καθαροί ἐστε. Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς* 12
πόδας αὐτῶν καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ
ἀνέπεσεν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς· γινώσκετε τί πε-
6,3 *ποίηκα ὑμῖν; ὑμεῖς φωνεῖτέ με· ὁ διδάσκαλος* 13 Mt 23,8.10.
,10 *καὶ ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. εἰ* 14 L 22,27.
οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος καὶ ὁ 1 T 5,10. 1 J 3,16.
διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν
τοὺς πόδας· ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν ἵνα καθὼς 15 Ph2,5. Kol3,13. 1 P 2,21.
8,3 *ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ἀμὴν ἀμὴν* 16 Mt 10,24.
λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου
αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος Mt 7,24.
αὐτόν. εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε 17 L 10,37. Jc 1,25.
,10 *αὐτά. Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα* 18 Ps 41,10. 6,70; 15,16.
τίνας ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ·
ὁ τρώγων μου τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν
πτέρναν αὐτοῦ. *ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ* 19 8,24; 14,29; 16,4.
γενέσθαι, ἵνα πιστεύητε ὅταν γένηται ὅτι ἐγώ Is 47,8.
0,1 *εἰμι. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἄν τινα* 20 Mt 10,40. Act 16,15.
πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμ-

---

10 Ιησ. : [R]W pr *ο* | *[ει μη τ. ποδ.]* : RW—T *12* ℌ *ανεπεσεν, παλιν ειπεν* *13* HR *καί* *O* *15* T *δεδωκα* *18 μου* : T *μετ εμου* | T *επηρκεν* *19* RT *πιστευσητε* | h *εγὼ ειμί*

---

8 ου : pr *κυριε* *9 Πετρος Σιμ.* 𝔅 *Πετρ.* 𝔇 *Σιμ.* **472** *10 ου χρειαν εχει την κεφαλην νιψ. ει μη τους ποδας μονον* *11* — *δια τουτο . . . εστε* *14 και* 2^0 : pr *ποσω μαλλον*

21—30: Mt 26,21–25. 21 βάνει τὸν πέμψαντά με. ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς 47
Mc 14,18–21. ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν· 121
L 22,21–23. 11,33; 12,27. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει
22 με. ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἀπορού- 122
19,26; 20,2; 21,7.20. 23 μενοι περὶ τίνος λέγει. ἦν ἀνακείμενος εἷς ἐκ 123
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν
24 ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος
καὶ λέγει αὐτῷ· εἰπὲ τίς ἐστιν περὶ οὗ λέγει.
4,6. 25 ἀναπεσὼν ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ
26 λέγει αὐτῷ· κύριε, τίς ἐστιν; ἀποκρίνεται οὖν ὁ
Ἰησοῦς· ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ βάψω τὸ ψωμίον καὶ
δώσω αὐτῷ.* βάψας οὖν τὸ ψωμίον λαμβάνει καὶ 124
2. 27 δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτου. καὶ μετὰ
L 22,3. τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς.
*λέγει οὖν αὐτῷ Ἰησοῦς· ὃ ποιεῖς ποίησον τάχειον. 125
28 τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί
12,6. 29 εἶπεν αὐτῷ· τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσό-
κομον εἶχεν Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς· ἀγό-
ρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς
L 22,53. 30 πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος
ἐξῆλθεν εὐθύς· ἦν δὲ νύξ.
31 Ὅτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει Ἰησοῦς· νῦν ἐδοξάσθη 48
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ·
12,23; 17,1–5. 32 εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐ-
7,33. 8,21. 33 τὸν ἐν αὐτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. τεκνία, ἔτι
μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι· ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶ-
πον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ
15,12.13.17. 34 δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. Ἐντολὴν καινὴν
1 J 2,8.10; 5,1s. δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα
17,23. 35 ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ἐν τούτῳ

---

21 W *υμιν λεγω* 22 W *εβλεπ. ουν* 23 H [*ο*] 25 T *επιπεσων ουν εκ.* 26 T— *ουν* 1° | H [*ο*] | W *επιδωσω* | *το* 2°: [H]—W 27 W *ο Ιησ.* | RT *ταχιον* 28 *δε*: [H]—W 32 H (non hr) R— *ει . . . εν αυτω* 1° | *αὐτω* 2°: HR *αὑτω*

---

24 *και . . . εστιν* : *πυθεσθαι τις αν ειη* **A D ς**+ *ουτος* 26 *απο Καρυωτου*

121/4 cipit eum, qui me misit. Cum haec dixisset 21 **21–30:** Mt 26,21–25.
Iesus, turbatus est spiritu: et protestatus est, Mc 14,18–21. L 22,21–23.
et dixit: Amen, amen dico vobis: Quia unus 12,27.
122/1 ex vobis tradet me. Aspiciebant ergo ad in- 22
vicem discipuli, haesitantes de quo diceret.
123/10 Erat ergo recumbens unus ex discipulis eius 23 19,26; 20,2; 21,7.20.
in sinu Iesu, quem diligebat Iesus. Innuit 24
ergo huic Simon Petrus, et dixit ei: Quis est,
de quo dicit? Itaque cum recubuisset ille 25 1,18.
supra pectus Iesu, dicit ei: Domine quis est?
Respondit Iesus: Ille est, cui ego intinctum 26
124/9 panem porrexero. *Et cum intinxisset panem,
dedit Iudae Simonis Iscariotae. Et post buc- 27 2.
125/10 cellam, introivit in eum satanas. *Et dixit
ei Iesus: Quod facis, fac citius. Hoc autem 28
nemo scivit discumbentium ad quid dixerit ei.
Quidam enim putabant, quia loculos habebat 29 12,6.
Iudas, quòd dixisset ei Iesus: Eme ea, quae
opus sunt nobis ad diem festum: aut egenis
ut aliquid daret. Cum ergo accepisset ille 30 L 22,53.
buccellam, exivit continuo. Erat autem nox.
Cum ergo exisset, dixit Iesus: Nunc clari- 31
ficatus est filius hominis: et Deus clarificatus
est in eo. Si Deus clarificatus est in eo, 32 12,23; 17,1–5.
et Deus clarificabit eum in semetipso: et
continuo clarificabit eum. Filioli, adhuc 33 7,33; 8,21.
modicum vobiscum sum. Quaeretis me: et
sicut dixi Iudaeis: Quò ego vado, vos non
potestis venire: et vobis dico modo. Mandatum 34 15,12.13.17. 1 J 2,8.10.
novum do vobis: Ut diligatis invicem, sicut
dilexi vos, ut et vos diligatis invicem. In hoc 35 17,23.

---

24 dixit] dicit
26 cui resp. | *cf 2*
27 bucc. tunc | illum | — Et 2º | dicit
29 quod] quia | dicit
31 dicit
33 quaeritis

36–38: cognoscent omnes quia discipuli mei estis,
Mt 26,33–35. Mc 14,29–31. 36 si dilectionem habueritis ad invicem. Dicit 126/1
L 22,31–34. ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? Re-
7,34; 21,18.19. spondit Iesus: Quò ego vado, non potes me
37 modo sequi: sequéris autem postea. Dicit ei
Petrus: Quare non possum te sequi modo?
38 animam meam pro te ponam. Respondit ei
Iesus: Animam tuam pro me pones? Amen,
amen dico tibi: Non cantabit gallus, donec
27. Mc 11,22. 14 ter me néges. Non turbetur cor vestrum. 127/10
2 Creditis in Deum, et in me credite. In domo
Patris mei mansiones multae sunt. si quo
minus dixissem vobis: Quia vado parare vobis
12,26; 17,24. 3 locum. Et si abiero, et praeparavero vobis
locum: iterum venio, et accipiam vos ad
4 meipsum, ut ubi sum ego, et vos sitis. Et
5 quò ego vado scitis, et viam scitis. Dicit ei
Thomas: Domine, nescimus quò vadis: et quo
H 10,20. 6 modo possumus viam scire? Dicit ei Iesus:
Mt 11,27. 11,25. R 5,1.2. Ego sum via, et veritas, et vita. nemo venit
7 ad Patrem, nisi per me. Si cognovissetis
me, et Patrem meum utique cognovissetis:
et amodo cognoscetis eum, et vidistis eum.
8 Dicit ei Philippus: Domine, ostende nobis
12,45. H 1,3. 9 Patrem, et sufficit nobis. Dicit ei Iesus:
Mt 17,17. Tanto tempore vobiscum sum: et non
cognovistis me? Philippe, qui videt me,
videt et Patrem. Quomodo tu dicis:
12,49. 10 Ostende nobis Patrem? Non creditis quia

---

35 > mei discip.
38 – ei | ponis | > me ter
14,*3* $\mathfrak{C}^{92}$ utubi
6 𝕾 – et 1°
7 cognoscitis
9 me philippe ? | vidit *bis*
10 credis

γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν
ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. Λέγει αὐτῷ Σίμων 36 36–38: Mt 26,33–35.
Πέτρος· κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Mc 14,29–31.
ὅπου ὑπάγω οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, L 22,31–34. 7,34. 21,18.19.
ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον. λέγει αὐτῷ Πέτρος· 37
κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι;
τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. ἀποκρίνεται 38
Ἰησοῦς· τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν
ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ
ἀρνήσῃ με τρίς. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ 14 27. Mc 11,22.
καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πι- 2 Chr 20,17.20.
στεύετε. ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί 2 12,32.
εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· ὅτι πορεύομαι Gn 24,23.25. H 11,16.
ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἑτοι- 3 12,26; 17,24.
μάσω τόπον ὑμῖν, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι 1 Th 4,17.
ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς
ἦτε. Καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδόν. 4
λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπά- 5
γεις· πῶς οἴδαμεν τὴν ὁδόν; λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς· 6 H 10,20. Mt 11,27.
ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς 11,25. R 5,1.2. 10,7.9.
ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι᾽ ἐμοῦ. εἰ 7 8,19.
ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε.
ἀπ᾽ ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἑωράκατε. Λέγει 8
αὐτῷ Φίλιππος· κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα,
καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τοσοῦτον 9 12,45. H 1,3.
χρόνον μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; Mt 17,17.
ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακεν τὸν πατέρα· πῶς σὺ
λέγεις· δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; οὐ πιστεύεις ὅτι 10 12,49.

---

36 *οπου* : T+ *εγω* *37* *Πετρ.* : [H]W pr *ο* | h— *κυριε* | H *ακολουθειν* 14,*1* h *πιστευετε, εις τ. θεον και* *3* W *υμιν τοπον* *5* *πως* : T pr *και* *6* W *ο Ιησ.* *7* T *ει εγνωκατε εμε ... μου γνωσεσθε· και απαρτι* | fin hRT+ *αυτον* *9* H [*ο*] *Ιησ.* | hT *τοσουτω χρονω*

---

36 *νυν ακολ.* : *συνακολ.* **D*** 14,*1* pr *και ειπεν τοις μαθηταις αυτου* *2* (*υμιν οτι ... υμιν;*) *3* *και ετοιμ.* : *ετοιμασαι* **DMal** *5* *Θωμα*. *ο λεγομενος Διδυμος* | *και πως δυναμεθα τ. οδ. ειδεναι* **Amϛ**

ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν; τὰ
ῥήματα ἃ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ·
ὁ δὲ πατὴρ ἐν ἐμοὶ μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
20. 10,25.38. 11 *πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν*
Mc 16,19.20. 12 *ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε. ἀμὴν* 50
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ
ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει,
15,7. Mc 11,24. 13 *ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι· καὶ ὅ τι* 128
1 J 5,14. *ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω,*
16,23.24. 14 *ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. ἐάν τι αἰτή-*
15,10. 1 J 5,3. 15 *σητέ με ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. Ἐὰν*
ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσετε.
26. 15,26; 16,7. 1 J 2,1. 16 *κἀγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον*
16,13. 7,39. 17 *δώσει ὑμῖν, ἵνα ᾖ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, ˈτὸ*
Mt 10,20. R 8,26. *πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται*
1,10. *λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει· ὑμεῖς*
γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν
18 *ὑμῖν ἔσται. Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι*
16,16. 19 *πρὸς ὑμᾶς. ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι*
θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ
17,21–23. 20 *ὑμεῖς ζήσετε. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς*
ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ κἀγὼ
2 K 3,18. 21 *ἐν ὑμῖν. Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν*
1 J 5,3. 16,27. *αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με·* ὁ δὲ ἀγαπῶν* 129
με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, κἀγὼ
ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.
Act 10,41. 22 *λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης· κύριε, καὶ τί* 51
γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ 130
21. 13,34. 23 *οὐχὶ τῷ κόσμῳ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ·*
Prv 8,17. Mt 18,20; 28,20. E 3,17. 2 K 6,16.

---

10 ο δε πατ. : [R]T+ *ο* *11 αυτα* : h *αυτου* | fin h[R] + *μοι* *12* h (Ti) *πορευομαι*, R *-μαι.* *13* h *αιτητε* *14* HR [*με*] | *εγω* : ℌ *τουτο* *16 η* : hW post *αιωνα* T post *υμων* *17 γινωσκει* : RT+ *αυτο* | ℌR *εστιν* *20* HR *υμεις γνωσεσθε* *22* HR— *και* 1°

---

10 λεγω : *λελαληκα* ***D*** *λαλω* ***ℵAaϛ*** | *αυτου* : *αυτος* ***L(Aϛ)*** *14* — vers ***Xa*** *15 τηρησατε* ***ADϛ*** *19 ζησεσθε* ***ℵADϛ*** *22 ουχ ο απο Καρυωτου* (Cananites sah Thomas syr[c]) | *γεγ.* : *εστιν*

ego in Patre, et Pater in me est? Verba,
quae ego loquor vobis, a me ipso non loquor.
Pater autem in me manens, ipse facit opera.
Non creditis quia ego in Patre, et Pater in 11 20. 10,25.38.
me est? Alioquin propter opera ipsa credite.
Amen, amen dico vobis, qui credit in me, 12 Mc 16,19.20.
opera, quae ego facio, et ipse faciet, et
maiora horum faciet: quia ego ad Patrem
128/4 vado. Et quodcumque petieritis Patrem in 13 15,7. Mc 11,24. 1 J 5,14.
nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater
in Filio. Si quid petieritis me in nomine 14 16,23.24.
meo, hoc faciam. Si diligitis me: mandata 15 15,10. 1 J 5,3.
mea servate. Et ego rogabo Patrem, et alium 16 26. 15,26; 16,7. 1 J 2,1.
paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum
in aeternum, ¦ Spiritum veritatis, quem mundus 17 16,13. 7,39. Mt 10,20. R 8,26.
non potest accipere, quia non videt eum, nec
scit eum. vos autem cognoscetis eum: quia
apud vos manebit, et in vobis erit. Non 18
relinquam vos orphanos: veniam ad vos.
Adhuc modicum: et mundus me iam non 19 16,16.
videt. Vos autem videtis me: quia ego vivo,
et vos vivetis. In illo die vos cognoscetis quia 20 17,21–23.
ego sum in Patre meo, et vos in me, et ego
in vobis. Qui habet mandata mea, et servat 21 2 K 3,18. 1 J 5,3.
129/1 ea: ille est, qui diligit me. *Qui autem diligit
me, diligetur a Patre meo: et ego diligam
130/10 eum, et manifestabo ei me ipsum. Dicit ei 22 Act 10,41.
Iudas, non ille Iscariotes: Domine, quid factum
est, quia manifestaturus es nobis teipsum, et
non mundo? Respondit Iesus, et dixit ei: 23 21. 13,34. Prv 8,17. Mt 18,20; 28,20. E 3,17. 2 K 6,16.

---

11 (𝕮 *inc. v.* 12 Alioquin)
13 – patrem
16 paraclet- , *it 26; 15,26; 16,7.*
17 cognoscitis
18 orfanos *21* 𝕾 meips.
22 scariotis | > nobis manif. es

Si quis diligit me, sermonem meum servabit,
et Pater meus diliget eum, et ad eum venie-
7,16. 24 mus, et mansionem apud eum faciemus: qui
1 J 2,5. non diligit me, sermones meos non servat.
*Et sermonem, quem audistis, non est meus: 131/1
25 sed eius, qui misit me, Patris. Haec locu-
16. Mt 10,19 s. 26 tus sum vobis apud vos manens. Paraclitus 132/10
1 J 2,27. autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in
nomine meo, ille vos docebit omnia, et sug-
geret vobis omnia, quaecumque dixero vobis.
1.16,33. Ph 4,7. 27 Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis:
non quomodo mundus dat, ego do vobis. Non
3.18.6. 28 turbetur cor vestrum, neque formidet. Audistis
Lc 24,52. quia ego dixi vobis: Vado, et venio ad vos.
Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado
13,19. 29 ad Patrem: quia Pater maior me est. Et
nunc dixi vobis prius quàm fiat: ut cum
12,31. E 2,2. 30 factum fuerit, credatis. Iam non multa loquar
vobiscum. venit enim princeps mundi huius,
10,18. 31 et in me non habet quidquam. Sed ut
Mt 26,46. Mc 14,42. cognoscat mundus quia diligo Patrem, et
sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio.
Jr 2,21. Surgite, eamus hinc.
Ps 80,9 ss. 15.18. Sir 24,17(23). 15 Ego sum vitis vera: et Pater meus
Mt 21,33. 2 agricola est. Omnem palmitem in me non
Mt 15,13. ferentem fructum, tollet eum: et omnem,
qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum
3 plus afferat. Iam vos mundi estis propter
4 sermonem, quem locutus sum vobis. Ma-
nete in me: et ego in vobis. Sicut
palmes non potest ferre fructum a se-
metipso, nisi manserit in vite: sic nec vos,

---

26 cf 16

ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ
ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν
ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ᾽ αὐτῷ ποιησόμεθα.
131,1 ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· * καὶ 24 7,16.
ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ 1 J 2,5.
πέμψαντός με πατρός. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν 25
32,10 παρ᾽ ὑμῖν μένων· ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα 26 16. Mt 10,19 s.
τὸ ἅγιον ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, 1 J 2,27.
ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς
52 πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν ἐγώ. Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, 27 1. 16,33. Ph4,7.
εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος
δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν
ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω. ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον 28 3.18.6.
ὑμῖν· ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ Lc 24,52.
με, ἐχάρητε ἂν ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα,
ὅτι ὁ πατὴρ μείζων μού ἐστιν. καὶ νῦν εἴρηκα 29 13,19; 16,4.
ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε. Mt 24,25.
οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ᾽ ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ 30 12,31; 16,11.
τοῦ κόσμου ἄρχων· καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, E 2,2.
ἀλλ᾽ ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, 31 10,18.
καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ. Mt 26,46. Mc 14,42.
53 * Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν. Jr 2,21.
Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ 15 Ps80,9ss. 15.18. Sir 24,17(23).
μου ὁ γεωργός ἐστιν. πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ 2 Mt 21,33.
φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν 4 Mcc 1,29.
φέρον, καθαίρει αὐτὸ ἵνα καρπὸν πλείονα φέρῃ. Mt 15,13.
ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελά- 3 6,63. 13,10.
ληκα ὑμῖν· ⸀μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς 4
τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ
ἐὰν μὴ μένῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς

---

23 W ποιησομεν *26* RT— εγω *28* H με εχαρητε ἂν, *31* ενετειλ. : HR εντολην εδωκεν | W ποιω· εγ. 15,*4* W υμιν,

---

23 ελευσομαι . . . ποιησομαι *24* τηρησει | λογος : + ο εμος *26* ειπον : αν ειπω *28* αγαπατε *D*a* | οτι 1° : + ειπον *Εας* *30* ουκ εχει : ευρησει *K* | ουδεν : + ευρειν 15,*2* το καρποφορον

1 K 12,12.27. 2 K 3,5. 5,19. 5 *ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος,*
ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν
αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ
Mt 3,10; 13,6.40. 6 *οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ἐὰν μή τις μένῃ ἐν ἐμοί,*
ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνά-
γουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται.
5,38. Mc 11,24. 7 *ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν* 133,4
μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται
Mt 5,16. 8 *ὑμῖν. ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν* 134,1
9 *πολὺν φέρητε καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. καθὼς*
ἠγάπησέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ ὑμᾶς ἠγάπησα· μεί-
14,15. 8,29. 1 J 2,4.8; 5,3. 10 *νατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ἐὰν τὰς ἐντολάς μου*
τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ
τοῦ πατρός μου τὰς ἐντολὰς τετήρηκα καὶ μένω
3,29; 16,24; 17,13. 11 *αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα* 54
1 J 1,4. 13,34. *ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν ᾖ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πλη-*
1 J 3,11; 4,10.19. Mc 12,31. 12 *ρωθῇ. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε*
10,11. 1 J 3,16. 13 *ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. μείζονα ταύτης* 135,4
ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ
8,31. Mt 12,50; 28,20. 14 *ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μού ἐστε,* 136,10
Act 20,27. L 12,4. 15 *ἐὰν ποιῆτε ὃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. οὐκέτι λέγω*
ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ
αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα
ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν.
13,18; 6,70. 16 *οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην*
ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ
*καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ, *ἵνα ὅ* 137,4
τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου
17 *δῷ ὑμῖν. ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε* 55
7,7. 1 J 3,13. 18 *ἀλλήλους. Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε* 138,10
1 J 4,5. 17,14. L 6,22. 19 *ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου*

---

6 T *αυτο* *8* 𝕳R *γενησθε* *9* T *ηγαπησα υμας* | 𝕳 *ηγαπησα,* *10* T *καθ. καγω* | *μου* : [R]—𝕳 *13* T— *τις* *14* *ο* : hRT *α* *16* h *αιτητε* *18* T— *υμων*

---

17 — *ινα*

nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos 5 1 K 12,12.27. 2 K 3,5. 5,19.
palmites: qui manet in me, et ego in eo,
hic fert fructum multum: quia sine me nihil
potestis facere. Si quis in me non manserit: 6 Mt 3,10; 13,6.40.
mittetur foras sicut palmes, et arescet, et
colligent eum, et in ignem mittent, et ardet.
133/4 Si manseritis in me, et verba mea in vobis 7 Mc 11,24.
manserint: quodcumque volueritis petetis, et
134/10 fiet vobis. In hoc clarificatus est Pater meus, 8 Mt 5,16.
ut fructum plurimum afferatis, et efficiamini
mei discipuli. Sicut dilexit me Pater, et ego 9
dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si 10 14,15. 8,29. 1 J 2,4.8.
praecepta mea servaveritis, manebitis in di-
lectione mea, sicut et ego Patris mei prae-
cepta servavi, et maneo in eius dilectione.
Haec locutus sum vobis: ut gaudium meum 11 16,24; 17,13. 1 J 1,4.
in vobis sit, et gaudium vestrum impleatur.
Hoc est praeceptum meum ut diligatis in- 12 13,34. 1 J 3,11 Mc 12,30.
135/4 vicem, sicut dilexi vos. Maiorem hac di- 13 10,12. 1 J 3,16.
lectionem nemo habet, ut animam suam ponat
136/10 quis pro amicis suis. Vos amici mei estis, si 14 8,31. Mt 12,50; 28,20.
feceritis quae ego praecipio vobis. Iam non 15 Act 20,27.
dicam vos servos: quia servus nescit quid
faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos:
quia omnia quaecumque audivi a Patre meo,
nota feci vobis. Non vos me elegistis: sed 16 13,18; 6,70.
ego elegi vos, et posui vos ut eatis, et
fructum afferatis: et fructus vester maneat:
137/4 * ut quodcumque petieritis Patrem in nomine
138/10 meo, det vobis. Haec mando vobis, ut diligatis 17
invicem. Si mundus vos odit: scitote quia 18 7,7. 1 J 3,13.
me priorem vobis odio habuit. Si de mundo 19 1 J 4,5. 17,14. L 6,22.

15,*6* aruit | eos | mittunt | ardent
13 > quis ponat
15 dico | facit

fuissetis: mundus quod suum erat diligeret:
quia vero de mundo non estis, sed ego elegi
vos de mundo, propterea odit vos mundus.
13,16. 20 Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis: 139/3
Mt 10,24. Non est servus maior domino suo. * Si me 140/10
persecuti sunt, et vos persequentur: si ser-
monem meum servaverunt, et vestrum serva-
10,22; 16,3. 21 bunt. Sed haec omnia facient vobis propter 141/1
Mt 5,11. Mc 13,13. nomen meum: * quia nesciunt eum, qui misit 142/3
22 me. Si non venissem, et locutus fuissem eis, 143/10
peccatum non haberent: nunc autem excusa-
5,23. 1 J 2,23. Lc 10,16. 23 tionem non habent de peccato suo. Qui me 144/1
14,11. 24 odit: et Patrem meum odit. Si opera non 145/10
fecissem in eis, quae nemo alius fecit, pec-
catum non haberent: nunc autem et viderunt,
Ps 35,19; 69,5. 25 et oderunt et me, et Patrem meum. Sed ut
adimpleatur sermo, qui in lege eorum scriptus
14,26. L 24,49. 26 est: Quia odio habuerunt me gratis. Cum
autem venerit Paraclitus, quem ego mittam
vobis a Patre, spiritum veritatis, qui a Patre
procedit, ille testimonium perhibebit de me:
Lc 1,2 Act 1,8; 5,32 27 et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio
14,29. 16 mecum estis. Haec locutus sum vobis, ut
9,22. 2 non scandalizemini. Absque synagogis facient
Mt 5,11; 24,9. L 6,22. vos: * sed venit hora, ut omnis, qui interficit 146/1
vos, arbitretur obsequium se praestare Deo.
15,21. 3 et haec facient vobis, quia non noverunt
Lc 22,53. 17,12. 4 Patrem, neque me. Sed haec locutus sum
vobis: ut cum venerit hora eorum, reminisca-
mini, quia ego dixi vobis. * Haec autem 147/10
vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram:
7,33. 5 Et nunc vado ad eum, qui misit me; et nemo
6 ex vobis interrogat me, Quò vadis? Sed
quia haec locutus sum vobis, tristitia implevit

22 𝕾 non fuiss. *25* impleatur | > me hab.
26 cf 14, 16 *27* perhibetis | quia] 𝕾 qui (*cf p.* 281)

ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ
κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ
τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.
139,3 μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· οὐκ 20 13,16. Mt 10,24.
140,10 ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ.* εἰ ἐμὲ
ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου
141,1 ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ἀλλὰ 21 16,3. Mt 5,11; 10,22. Mc 13,13.
ταῦτα πάντα ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά
142,3 13,10 μου,* ὅτι οὐκ οἴδασιν τὸν πέμψαντά με. εἰ μὴ 22 R 1,20.
ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν·
νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας
144,10 αὐτῶν. ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. 23 5,23. 1 J 2,23. Lc 10,16.
145,10 εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος 24 7,31; 9,41; 14,11.
ἐποίησεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ καὶ ἑωρά- 12,37. 5,42.
κασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα
μου. ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ 25 Ps 35,19; 69,5.
56 αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι **ἐμίσησάν με δωρεάν**. Ὅταν 26 14,26. L 24,49. 1 J 5,6.
ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ
τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ
πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ·
καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ 27 Lc 1,2. Act 1,8; 5,32.
ἐστε. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλι- 16 14,29. Mt 24,25.
146,1 σθῆτε. ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· * ἀλλ' 2 9,22. 12,42. Mt 5,11; 24,9. L 6,22.
ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ
λατρείαν προσφέρειν τῷ θεῷ. καὶ ταῦτα ποιή- 3 15,21. 1 J 3,1.
σουσιν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ.
ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα 4 Lc 22,53.
αὐτῶν μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. 13,19; 14,29; 17,12.
147,10 *Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν
ἤμην. νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ 5 7,33; 13,36; 14,5.
οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· ποῦ ὑπάγεις; ἀλλ' ὅτι 6 Mt 17,23.
ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν

---

20 T *μοῦ* 16,*2* H *αποκτ.* [*υμας*] *4* T— *αυτων* 1°

---

20 τους λογους ους *26 πεμπω* 16,*6 πεπωρωκεν* got

14,16.26.28. 7 *τὴν καρδίαν. ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν,*
συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν γὰρ μὴ
ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐ μὴ ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς·
1 K 14,24. 8 *ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. καὶ*
H 4,12. Act 24,25. *ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας*
8,18; 8,21. R 1,18. 9 *καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· περὶ*
Act 5,31. 10 *ἁμαρτίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· περὶ*
R 4,25. *δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ὑπάγω καὶ*
12,31; 14,30. 11 *οὐκέτι θεωρεῖτέ με· περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων*
1 K 3,1. 12 *τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. Ἔτι πολλὰ ἔχω* 57
Mc 4,33. *ὑμῖν λέγειν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι·*
14,26. 1 J 2,27. 13 *ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας,*
Act 8,31. 1 T 4,1. *ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν· οὐ γὰρ*
λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἀκούει λαλήσει, καὶ
14 *τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει,*
ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.
17,10. 15 *πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστιν· * διὰ τοῦτο* 14/14
εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ
14,19. 16 *ὑμῖν. Μικρὸν καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ*
17 *πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με. εἶπαν οὖν ἐκ τῶν*
μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· τί ἐστιν τοῦτο
ὃ λέγει ἡμῖν· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ
πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καί· ὅτι ὑπάγω
18 *πρὸς τὸν πατέρα; ˡ ἔλεγον οὖν· τοῦτο τί ἐστιν ὃ*
L 9,45. 19 *λέγει τὸ μικρόν; οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. ἔγνω* 58
9,2. *Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς·*
περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον·
μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ
Mc 16,10. 20 *ὄψεσθέ με; ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε*
L 5,35. *καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται·*

---

7 ου μη ελθη : RT *ουκ ελευσεται* *8 και 1°* : ℌ *Και* *13* hT *εν τη αληθεια παση* | hR *ακουσει* *17* RT *ειπον* | W *καὶ οτι* *18* HR *τι εστιν τουτο* | H— *το* | H [*τι λαλει*] *19* W *ο Ιησ.*

---

13 εκεινος υμας οδηγ. *16* fin + *οτι εγω υπαγω προς τον πατερα* **ΑΝαϛ** *19 επερωτησαι περι τουτου*

cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis: 7 14,16.26.28.
expedit vobis ut ego vadam: si enim non
abiero, Paraclitus non veniet ad vos: si autem
abiero, mittam eum ad vos. Et cum venerit 8 1 K 14,24. H 4,12.
ille, arguet mundum de peccato, et de iustitia, Act 24,25.
et de iudicio. de peccato quidem: quia non 9 3,18. R 1,18.
crediderunt in me: ꞌ de iustitia vero: quia ad 10 Act 5,31. R 4,25.
Patrem vado: et iam non videbitis me: De 11 12,31; 14,30.
iudicio autem: quia princeps huius mundi iam
iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis di- 12 1 K 3,1.
cere: sed non potestis portare modo. Cum 13 14,26. 1 J 2,27. Act 8,31. 1 T 4,1.
autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit
vos omnem veritatem. non enim loquetur a
semetipso: sed quaecumque audiet loquetur,
et quae ventura sunt annunciabit vobis. Ille 14
me clarificabit: quia de meo accipiet, et an-
148/3 nunciabit vobis. Omnia quaecumque habet 15 17,10.
149/10 Pater, mea sunt. *Propterea dixi: quia de meo
accipiet, et annunciabit vobis. Modicum, et 16 14,19.
iam non videbitis me: et iterum modicum, et
videbitis me: quia vado ad Patrem. Dixerunt 17
ergo ex discipulis eius ad invicem: Quid est
hoc, quod dicit nobis: Modicum, et non vide-
bitis me: et iterum modicum, et videbitis me,
et quia vado ad Patrem? Dicebant ergo: 18
Quid est hoc, quod dicit, Modicum? nescimus
quid loquitur. Cognovit autem Iesus, quia 19 L 9,45 9,2.
volebant eum interrogare, et dixit eis: De hoc
quaeritis inter vos quia dixi, Modicum, et non
videbitis me: et iterum modicum, et videbitis
me. Amen, amen dico vobis: quia plora- 20
bitis, et flebitis vos, mundus autem gaudebit:

(*ad p.* 280) **16**,*3* — vobis *4* eorum,] 𝕳 — , | (𝕮 *inc. v.* 5 Haec a.) *5* et 1º] at | > me misit

7 cf 14, 16 *8* venerit, ille arg. *9* credunt *11* > mundi huius | — iam *17* me? et quia

vos autem contristabimini, sed tristitia vestra
Is 26,17. 21 vertetur in gaudium. Mulier cum parit, tristi-
tiam habet, quia venit hora eius: cum autem
pepererit puerum, iam non meminit pressurae
propter gaudium: quia natus est homo in
Is 66,14. 20,20. 22 mundum. Et vos igitur nunc quidem tristi-
tiam habetis, iterum autem videbo vos, et
gaudebit cor vestrum: et gaudium vestrum
14,20. 14,13.14. 1 J 5,14. Mt 7,7. Mc 11,24. 23 nemo tollet a vobis. Et in illo die me non
rogabitis quidquam. *Amen, amen dico vobis: 150/4
siquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit
15,11; 17,13. 1 J 1,4. 24 vobis. Usque modo non petistis quidquam in
nomine meo: Petite, et accipietis, ut gaudium
10,6. 25 vestrum sit plenum. Haec in proverbiis 151/10
locutus sum vobis. Venit hora cum iam non
in proverbiis loquar vobis, sed palam de Patre
26 annunciabo vobis. in illo die in nomine meo
petetis: et non dico vobis quia ego rogabo
14,21. 27 Patrem de vobis: Ipse enim Pater amat vos,
quia vos me amastis, et credidistis, quia ego
28 a Deo exivi. Exivi a Patre, et veni in mun-
dum: iterum relinquo mundum, et vado ad
25. 29 Patrem. Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc
palam loqueris, et proverbium nullum dicis.
2,25. 30 nunc scimus quia scis omnia, et non opus
est tibi ut quis te interroget: in hoc credimus
31 quia a Deo existi. Respondit eis Iesus: Modo 152/4
Zch 13,7. Mt 26,31 45. Mc 14,27.50. 8,29; 19,27. 32 creditis? Ecce venit hora, et iam venit, ut
dispergamini unusquisque in propria, et me
solum relinquatis: et non sum solus, quia
14,27. R 5,1. 1 J 5,4. 33 Pater mecum est. Haec locutus sum vobis, ut 153/10

---

26 — in 1º
27 amatis

ὑμεῖς λυπηθήσεσθε, ἀλλ᾽ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν
γενήσεται. ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει, ὅτι 21 Is 26,17. R 8,22.
ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον,
οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν
ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. καὶ ὑμεῖς 22 Is 66,14. 20,20.
οὖν νῦν μὲν λύπην ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς,
καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν
ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ᾽ ὑμῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ 23 14,20. 14,13.14. 1 J 5,14. Mt 7,7. Mc 11,24.
150,4 ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν.* ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἄν τι αἰτήσητε τὸν πατέρα δώσει ὑμῖν ἐν
τῷ ὀνόματί μου. ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε οὐδὲν 24 15,11; 17,13. Mt 18,19 s. 1 J 1,4.
ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήμψεσθε, ἵνα
59 ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ταῦτα ἐν παροι- 25 10,6.
151,10 μίαις λελάληκα ὑμῖν· ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν
παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ
τοῦ πατρὸς ἀπαγγελῶ ὑμῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ 26
ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν
ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· αὐτὸς 27 14,21. 5,20.
γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλή-
κατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ θεοῦ ἐξῆλ-
θον. ἐξῆλθον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν 28
κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι
(60) πρὸς τὸν πατέρα. Λέγουσιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· 29 25.
ἴδε νῦν ἐν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδε-
μίαν λέγεις. νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ 30 2,25.
οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πι-
152,4 στεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. ἀπεκρίθη αὐτοῖς 31
Ἰησοῦς· ἄρτι πιστεύετε; ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα καὶ 32 Zch 13,7. Mt 26,31.45. Mc 14,27.50. 8,29; 19,27.
ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια
κἀμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ
153,10 πατὴρ μετ᾽ ἐμοῦ ἐστιν. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα 33 14,27. R 5,1. 1 J 5,4.

---

22 **𝔋R** *αρει* *23* **𝔋** *ουδεν·* *27* *θεου* (sic Ti-Gr) : **HR** *του πατρος* *31* **W** *ο Ιησ.* | **W** · *pro ;*

---

21 ωρα : ημερα | *θλιψ. : λυπης* *22 εξετε* ***ADN*** *23 πατ. εν τω ο. μ. δ. υ.* ***ADNaς*** *28* — *εξηλθ. εκ τ. πατρ.*

ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε·
ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.
11,41. 13,1. **17** *Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἐπάρας τοὺς* 61
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· πάτερ,
ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα ὁ
Mt 9,6; 11,27. 2 *υἱὸς δοξάσῃ σέ, καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν*
πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσῃ
1 J 5,20. 1 Th 1,9. 3 *αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος*
ζωή, ἵνα γινώσκωσιν σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν
4,34. 4 *καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ἐγώ σε ἐδό-*
ξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον τελειώσας ὃ δέδωκάς
24. 1,1. Ph 2,6. 5 *μοι ἵνα ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ,*
παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον
9. Mt 6,9. H 2,12. 6 *εἶναι παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς*
ἀνθρώποις οὓς ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ
ἦσαν κἀμοὶ αὐτοὺς ἔδωκας, καὶ τὸν λόγον σου
7 *τετήρηκαν. νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς*
16,30. 8 *μοι παρὰ σοῦ εἰσιν· ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκάς μοι*
δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν
ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν
6,37.44.65. 9 *ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ·*
οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέ-
16,15. L 15,31. 10 *δωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσιν, ¹ καὶ τὰ ἐμὰ πάντα*
σά ἐστιν καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ δεδόξασμαι ἐν
10,30. Mt 6,13. 11 *αὐτοῖς. καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ*
ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, κἀγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι.
πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί
σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς.
6,39; 13,18; 18,9. Ps 41,10; 109,8. 12 *ὅτε ἤμην μετ᾽ αὐτῶν, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ*

---

1 **R** *σε·* *2* **HR** *δωσει* *3* **T** *γινωσκουσιν* | *σὲ:* **R** *σε* *5* *η:* **h** *ην* *6* *καμοι:* **RT** *και εμοι* *7* **h**[r1] ⊣ *εγνων* ⊢ [2] *εγνωκα* | *𝔎* *εδωκας* *8* *εδωκας:* **h** *δεδωκας* *11* *αυτοι:* **hRW** *ουτοι* | *ερχομαι:* **h**[r] + *·ουκετι ειμι εν τω κοσμω, και εν τω κοσμω ειμι* | **W** *πατηρ*

---

33 *εξετε* ***Dας***[e] 17,*2* *δωσ. αυτοις : εχη* *3* fin + *εις τουτον τον κοσμον* *4* *ετελειωσα* ***Xας*** *8* *ρημ. :* + *σου* *10* *εδοξασας με* *11* *σου :* + *και οτε ημην μετ αυτων εγω ετηρουν αυτους εν τω ονοματι σου* *12* *αυτων :* + *εν τω κοσμω* ***ANας***

in me pacem habeatis. In mundo pressuram
habebitis: sed confidite, ego vici mundum.
Haec locutus est Iesus: et sublevatis 17 11,41; 13,1.
oculis in caelum, dixit: Pater venit hora,
clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet
te: Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, 2 Mt 11,27.
ut omne, quod dedisti ei, det eis vitam
aeternam. Haec est autem vita aeterna: Ut 3 1 J 5,20. 1 Th 1,9.
cognoscant te, solum Deum verum, et quem
misisti Iesum Christum. Ego te clarificavi 4 4,34.
super terram: opus consummavi, quod dedisti
mihi ut faciam: et nunc clarifica me tu Pater 5 24. 1,1. Ph 2,6.
apud temetipsum, claritate, quam habui prius,
quàm mundus esset, apud te. Manifestavi 6 9. Mt 6,9.
nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de
mundo: Tui erant, et mihi eos dedisti: et
sermonem tuum servaverunt. Nunc cognove- 7
runt quia omnia, quae dedisti mihi, abs te
sunt: quia verba, quae dedisti mihi, dedi eis: 8 16,30.
et ipsi acceperunt, et cognoverunt vere quia
a te exivi, et crediderunt quia tu me misisti.
Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo, sed 9 6,37.44.65.
pro his, quos dedisti mihi: quia tui sunt: ꜝ et 10 16,15. L 15,31.
mea omnia tua sunt, et tua mea sunt: et
clarificatus sum in eis: Et iam non sum in 11 10,30. Mt 6,13.
mundo, et hi in mundo sunt, et ego ad te
venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo,
quos dedisti mihi: ut sint unum, sicut et nos.
Cum essem cum eis, ego servabam eos in 12 6,39. Ps 41,10; 109,8.

17,*3* > verum deum
5 𝕲 fieret

2 Th 2,3. nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodivi: et
nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, ut
15,11; 16,24. 1 J 1,4. 13 Scriptura impleatur. Nunc autem ad te venio:
et haec loquor in mundo, ut habeant gaudium
15,19. 14 meum impletum in semetipsis. Ego dedi eis
sermonem tuum, et mundus eos odio habuit,
2 Th 3,3. quia non sunt de mundo, sicut et ego non
1 J 5,18. Mt 6,13. 15 sum de mundo. Non rogo ut tollas eos de
L 22,32. 16 mundo, sed ut serves eos a malo. De mundo
non sunt, sicut et ego non sum de mundo.
6,63. 17 ¹Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas
20,21. 18 est. Sicut tu me misisti in mundum, et ego
H 10,10. 19 misi eos in mundum. Et pro eis ego sancti-
fico meipsum: ut sint et ipsi sanctificati in
9. 20 veritate. Non pro eis autem rogo tantum,
sed et pro eis, qui credituri sunt per verbum
G 3,28. 21 eorum in me: ut omnes unum sint, sicut tu
Pater in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis
unum sint: ut credat mundus, quia tu me
Act 4,32. 22 misisti. Et ego claritatem, quam dedisti mihi,
dedi eis: ut sint unum, sicut et nos unum
1 K 6,17. G 2,20. 23 sumus. Ego in eis, et tu in me: ut sint con-
summati in unum: et cognoscat mundus quia tu
me misisti, et dilexisti eos, sicut et me dilexisti.
10,29; 12,26.32. E 1,4. 24 Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego,
et illi sint mecum: ut videant claritatem meam,
quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante con-
25 stitutionem mundi. Pater iuste, mundus te 154/8
non cognovit. ego autem te cognovi: *et hi 155/10

---

12 𝕾 ego custod. | his | perivit
14 > odio eos *15* a] ex
18 — tu | 𝕾 ita et *20* eis 1⁰] his
21 > mund. credat
22 𝕾 quam tu | illis | — et 2⁰
24 > ego sum
25 et mundus

ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, καὶ ἐφύλαξα, καὶ 2 Th 2,3.
οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπω-
λείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. νῦν δὲ πρὸς σὲ 13 3,29; 15,11; 16,24.
ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν 1 J 1,4.
τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ἑαυτοῖς.
ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος 14 15,19.
ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου
καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. οὐκ 15 2 Th 3,3. 1 J 5,18.
ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα Mt 6,13.
τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ κόσμου 16 L 22,32.
οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.
ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λόγος ὁ σὸς 17 6,63.
ἀλήθειά ἐστιν. καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν 18 20,21.
κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον·
καὶ ὑπὲρ αὐτῶν [ἐγὼ] ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ὦσιν 19 H 2,11; 10,10.
καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ 20 9. 1 J 1,3.
τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πι-
στευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, ἵνα πάντες 21 11. G 3,28.
ἓν ὦσιν, καθὼς σύ, πατήρ, ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί,
ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ὦσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύῃ
ὅτι σύ με ἀπέστειλας. κἀγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς 22 Act 4,32.
μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς ἕν·
ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσιν τετελειω- 23 1 K 6,17. G 2,20.
μένοι εἰς ἕν, ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με E 1,4.5.
ἀπέστειλας καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς καθὼς ἐμὲ ἠγά-
πησας. Πατήρ, ὃ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου 24 10,29; 12,26.32; 14,3.
εἰμὶ ἐγὼ κἀκεῖνοι ὦσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν E 1,4.
τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν δέδωκάς μοι ὅτι ἠγάπησάς
54,8 *με πρὸ καταβολῆς κόσμου. πατὴρ δίκαιε, καὶ ὁ* 25
5,10 *κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, * καὶ οὗτοι*

---

19 [*εγω*] : RW—T *21 εν ημιν* : h^r + *ἓν* | W *πιστευση* *23 ηγαπησας* 1° : h^r *ηγαπησα* *24* H *εμὴν* | *δεδ.* 2° : hW *εδωκας* | H *μοι, οτι*

---

12 — ω δεδ. μοι ℵ* *14 — καθως . . . κοσμου* *20 πιστευσοντων* ***D²ς*** *22 ἓν : το εν* *23 εις το εν* | *εμε : συ με* *24 ὃ : ους* ***ANaς*** | *— την εμην*

R 8,39. 26 *ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας· καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς*
τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγά-
πησάς με ἐν αὐτοῖς ᾖ κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

Mt 26,36. Mc 14,32. L 22,39. 18 *Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθη-* 62
2 Sm 15,23. *ταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων,* 156,1
2–11: *ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ*
Mt 26,47–56. Mc 14,43–52. L 22,47–53. 2 *μαθηταὶ αὐτοῦ. ᾔδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παρα-* 157,10
διδοὺς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη
L 21,37. 3 *Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ὁ οὖν* 158,1
Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων
καὶ [ἐκ] τῶν Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ
19,28. 4 *μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. Ἰησοῦς* 159,10
οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ἐξῆλθεν
5 *καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ·*
Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς· ἐγώ εἰμι.
εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ'
7,46. 6 *αὐτῶν. ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς· ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθαν*
7 *εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσαν χαμαί. πάλιν οὖν*
ἐπηρώτησεν αὐτούς· τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν·
Act 10,21. 8 *Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· εἶπον*
ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τού-
17,12. 9 *τους ὑπάγειν· ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν,*
ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐ-
15. 10 *δένα. Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἵλκυσεν* 160,1
αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον καὶ
ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ
Mt 26,39. 11 *ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς*
τῷ Πέτρῳ· βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην· * *τὸ* 161,1
ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;

18,*1 των Κέδρων* : ⊣ h^{r1} ⊢ T *του Κέδρου* h^{r2}W *του Κεδρών* h^{r3} *των δενδρων* *2* hW *μετα τ. μαθ. α. εκει* *3* [*εκ*] : T—RW *5 αυτοις* : T+ *Ιησους* | *ειμι* : hW+ *Ιησους* | H *ιστηκει* *6* W *απηλθον* *7* T *αυτους επηρωτησεν* | RT *ειπον*

18,*4 ιδων* *5 Ναζαρηνον* *10 τοτε Σιμων* | *ωτιον* ***A D N ϛ***

cognoverunt, quia tu me misisti. Et notum 26 R 8,39.
feci eis nomen tuum, et notum faciam: ut
dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, et ego
in ipsis.

Mt 26,36.
156/1 Haec cum dixisset Iesus, egressus est 18 Mc 14,32. L 22,39.
cum discipulis suis trans Torrentem Cedron, 2 Sm 15,23.
ubi erat hortus, in quem introivit ipse, et 2–11:
157/10 discipuli eius. Sciebat autem et Iudas, qui 2 Mt 26,47–56. Mc 14,43–52.
tradebat eum, locum: quia frequenter Iesus L 22,47–53.
158/1 convenerat illuc cum discipulis suis. Iudas 3 L 21,37.
ergo cum accepisset cohortem, et a Ponti-
ficibus, et Pharisaeis ministros, venit illuc
159/10 cum laternis, et facibus, et armis. Iesus 4 19,28.
itaque sciens omnia, quae ventura erant super
eum, processit, et dixit eis: Quem quaeritis?
Responderunt ei: Iesum Nazarenum. Dicit 5
eis Iesus: Ego sum. Stabat autem et Iudas,
qui tradebat eum, cum ipsis. Ut ergo dixit 6
eis: Ego sum: abierunt retrorsum, et cecide-
runt in terram. Iterum ergo interrogavit eos: 7
Quem quaeritis? Illi autem dixerunt: Iesum
Nazarenum. Respondit Iesus: Dixi vobis, quia 8 Act 10,21.
ego sum: si ergo me quaeritis, sinite hos
abire. Ut impleretur sermo, quem dixit: Quia 9 17,12.
quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quem-
160/1 quam. Simon ergo Petrus habens gladium 10
eduxit eum: et percussit pontificis servum: et
abscidit auriculam eius dexteram. Erat autem
161/1 nomen servo Malchus. Dixit ergo Iesus Petro: 11 Mt 26,39.
Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem,
quem dedit mihi Pater, non bibam illum?

18,*3* lanternis *4* dicit
7 > eos interrog. *9* ipsis
10 > eius auric. | dextram
11 — tuum | 𝔖 non vis ut b.

12–27: Mt 26,57–75. 12 Cohors ergo, et tribunus, et ministri Iu- 162/1
Mc 14,53–72. daeorum comprehenderunt Iesum, et ligave-
L 22,54–71. 13 runt eum: Et adduxerunt eum ad Annam 163/10
primum, erat enim socer Caiphae, qui erat
11,49.50. 14 pontifex anni illius. Erat autem Caiphas, qui
consilium dederat Iudaeis: Quia expedit, unum
20,3; 21,20. 15 hominem mori pro populo. Sequebatur 164/4
Act 3,1. autem Iesum Simon Petrus, et alius disci-
pulus. * Discipulus autem ille erat notus 165/10
pontifici, et introivit cum Iesu in atrium
16 pontificis. Petrus autem stabat ad ostium 166/1
foris. * Exivit ergo discipulus alius, qui erat 167/10
notus pontifici, et dixit ostiariae: et introduxit
17 Petrum. Dicit ergo Petro ancilla ostiaria: 168/1
Numquid et tu ex discipulis es hominis istius?
18 Dicit ille: Non sum. ¹ Stabant autem servi, et 169/10
ministri ad prunas: quia frigus erat, et cale-
faciebant se: erat autem cum eis et Petrus
19 stans, et calefaciens se. Pontifex ergo inter-
rogavit Iesum de discipulis suis, et de doctrina
7,14.26. 20 eius. Respondit ei Iesus: Ego palam locutus 170/1
Mt 10,27. sum mundo: ego semper docui in synagoga,
et in templo, quo omnes Iudaei conveniunt:
21 et in occulto locutus sum nihil. Quid me 171/10
interrogas? interroga eos, qui audierunt quid
locutus sim ipsis: ecce hi sciunt quae dixerim
19,3. 22 ego. Haec autem cum dixisset, unus assistens 172/1
Act 23,2. ministrorum dedit alapam Iesu, dicens: Sic
23 respondes pontifici? Respondit ei Iesus: 178/10
Si male locutus sum, testimonium perhibe
de malo: si autem bene, quid me caedis?

---

13 caiaphae
14 caiaphas
18 calefiebant:
21 sum

63 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται 12 12–27: Mt 26,57–75.
62,1 τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν Mc 14,53–72.
3,10 αὐτόν, ¹ καὶ ἤγαγον πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ 13 L 22,54–71.
πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνι-
αυτοῦ ἐκείνου· ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας 14 11,49.50.
τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπο-
64,4 θανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ 15 20,8; 21,20.
5,10 Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος μαθητής.* ὁ δὲ μαθη- Act 3,1.
τὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισ-
ῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως,
64 ¹ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω.* ἐξῆλθεν 16
66,1 οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὁ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως
7,10 καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον.
68,1 λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός· μὴ 17
καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;
9,10 λέγει ἐκεῖνος· οὐκ εἰμί. εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι 18 25. Zach 14,6 Lxx.
καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος
ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ'
αὐτῶν ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. Ὁ οὖν ἀρχιε- 19
ρεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν
70,1 αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. ἀπεκρίθη 20 7,14.26. Mt 10,27; 26,55.
αὐτῷ Ἰησοῦς· ἐγὼ παρρησίᾳ λελάληκα τῷ κόσμῳ·
ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ,
ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν
1,10 κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. τί με ἐρωτᾷς; ἐρώτησον 21
τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι
72,1 οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος 22 19,3. Act 23,2.
εἷς παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν ἔδωκεν ῥάπισμα
τῷ Ἰησοῦ εἰπών· οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ;
3,10 ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς· εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύ- 23
ρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;

---

15 hW *γνωστος ην* *16* H *ιστηκει* | HR *θυρωρω και*
18 H *ιστηκεισαν* *20.23* W *ο Ιησ.*

---

13 Καΐφα *14 απολεσθαι* **ANmς** *15 ο αλλος* **CNmς**
16 ο μ. εκεινος ος ην γνωριμος τω αρχιερει **N** *20 παντες :*
παντοτε **Daς**

24 ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς 65
18. 25 Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος 174,
ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ· μὴ 175,
καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος
26 καὶ εἶπεν· οὐκ εἰμί. λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων
τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος
τὸ ὠτίον· οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ'
27 αὐτοῦ; πάλιν οὖν ἠρνήσατο Πέτρος, καὶ εὐθέως
ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.
28—19,15: Mt 27,2.11—30. Mc 15,1—19. L 23,1—25. 28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς 66
τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐ· * καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλ- 176,
θον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἀλλὰ 177,
Ps 66,12. 29 φάγωσιν τὸ πάσχα. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πειλᾶτος ἔξω
πρὸς αὐτοὺς καὶ φησίν· τίνα κατηγορίαν φέρετε
30 τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν
αὐτῷ· εἰ μὴ ἦν οὗτος κακὸν ποιῶν, οὐκ ἄν σοι
19,6.7. Act 18,15. 31 παρεδώκαμεν αὐτόν. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος·
λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν
κρίνατε αὐτόν. εἶπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμῖν
8,14; 8,28; 12,32.33. Mt 20,19. 32 οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα· ἵνα ὁ λόγος τοῦ
Ἰησοῦ πληρωθῇ ὃν εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ
33 ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν πάλιν εἰς 67
τὸ πραιτώριον ὁ Πειλᾶτος καὶ ἐφώνησεν τὸν 178,
Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν
Mt 16,13. 34 Ἰουδαίων; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ 179,
1,11. Mt 21,39. 35 τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι εἶπόν σοι περὶ ἐμοῦ; ἀπ-
εκρίθη ὁ Πειλᾶτος· μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ
ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί·
8,23; 19,16. Mt 26,53. L 19,12; 23,25. 36 τί ἐποίησας; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ
οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου
τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ

---

27 W ο *Πετρ.* *29* HR *και φησιν* *31* HR— ο | T— *αυτον* 2° | *ειπον*: T+ *ουν* *33* T *εις το πραιτ. παλιν* *34* HR *απο σεαυτου* | T *σοι ειπον* *36* HR *αν* post *ηγωνιζ.*

---

29 φερετε : + *κατα* ADNa*ς* *34* — *συ* ℵ*D *35 ο αρχιερευς* ℵ*

174/1 Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pon- 24
175/1 tificem. Erat autem Simon Petrus stans, 25
et calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Numquid
et tu ex discipulis eius es? Negavit ille, et
dixit: Non sum. Dicit ei unus ex servis pon- 26
tificis, cognatus eius, cuius abscidit Petrus
auriculam: Nonne ego te vidi in horto cum
illo? Iterum ergo negavit Petrus: et statim 27
gallus cantavit.
176/1 Adducunt ergo Iesum a Caipha in prae- 28 28–19,15: Mt 27,2.11–30. Mc 15,1–19. L 23,1–25.
177/10 torium. Erat autem mane: * et ipsi non in-
troierunt in praetorium, ut non contamina-
rentur, sed ut manducarent Pascha. Exivit 29 Ps 66,12.
ergo Pilatus ad eos foras, et dixit: Quam ac-
cusationem affertis adversus hominem hunc?
Responderunt, et dixerunt ei: Si non esset 30
hic malefactor, non tibi tradidissemus eum.
Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, et 31 19,6.7. Act 18,15.
secundum legem vestram iudicate eum. Dixe-
runt ergo ei Iudaei: Nobis non licet interficere
quemquam. Ut sermo Iesu impleretur, quem 32 3,14; 8,28; 12,32.33. Mt 20,19.
dixit, significans qua morte esset moriturus.
178/1 Introivit ergo iterum in praetorium Pilatus, 33
et vocavit Iesum, et dixit ei: Tu es rex Iu-
179/10 daeorum? Respondit Iesus: A temetipso hoc 34 Mt 16,13.
dicis, an alii dixerunt tibi de me? Respondit 35 1,11. Mt 21,39.
Pilatus: Numquid ego Iudaeus sum? Gens
tua, et pontifices tradiderunt te mihi: quid
fecisti? Respondit Iesus: Regnum meum 36 19,16. L 23,25
non est de hoc mundo. si ex hoc mundo
esset regnum meum, ministri mei utique

24 caiaphan *26* — ei
28 caiapha | — ut 2°
32 > esset morte
34 et resp. | > tibi dix.
35 𝕾 pontif. tui
36 > mundo hoc | — utique

decertarent ut non traderer Iudaeis: nunc
1 T 6,13. 37 autem regnum meum non est hinc. Dixit 180/1
8,47; 10,27. itaque ei Pilatus: Ergo rex es tu? Respondit
Iesus: Tu dicis quia rex sum ego. *Ego in 181/10
hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum,
ut testimonium perhibeam veritati: omnis,
38 qui est ex veritate, audit vocem meam. Dicit
ei Pilatus: Quid est veritas? Et cum hoc
dixisset, iterum exivit ad Iudaeos, *et dicit 182/9
39 eis: Ego nullam invenio in eo causam. Est 183/4
autem consuetudo vobis ut unum dimittam
vobis in Pascha: vultis ergo dimittam vobis
40 regem Iudaeorum? Clamaverunt ergo rursum 184/1
omnes, dicentes: Non hunc, sed Barabbam.
Erat autem Barabbas latro.
19 Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum, et 185/4
2 flagellavit. Et milites plectentes coronam de
spinis, imposuerunt capiti eius: et veste pur-
18,22. 3 purea circumdederunt eum. Et veniebant ad
eum, et dicebant: Ave rex Iudaeorum: et
4 dabant ei alapas. Exivit ergo iterum Pi- 186/9
latus foras, et dicit eis: Ecce adduco vobis
eum foras, ut cognoscatis quia nullam inve-
5 nio in eo causam. (Exivit ergo Iesus portans 187/4
coronam spineam, et purpureum vestimen-
6 tum:) Et dicit eis: Ecce homo. ¹ Cum ergo 188/1
vidissent eum Pontifices, et ministri, clama-
bant, dicentes: Crucifige, crucifige eum. *Di- 189/10
cit eis Pilatus: Accipite eum vos, et crucifi-
gite: *ego enim non invenio in eo causam. 190/9

---

37 > meam vocem
40 **SW** — ergo | barabban
19,*3* have
4 exiit, *it 5* | — ergo | > in eo nul. caus. invenio
5 > spin. coron.
6 — eum 2°

ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν
0,4 δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. εἶπεν 37 1 T 6,13. 5,33; 8,47; 10,27. Act 24,25; 26,29.
οὖν αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ;
ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμι.
,10 *ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα
εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς
ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.
ˈλέγει αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· τί ἐστιν ἀλήθεια; 38
2,9 *Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς
Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ οὐδεμίαν εὑρίσκω
3,4 ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα 39 Mt 27,15. Mc 15,6.
ἕνα ἀπολύσω ὑμῖν ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν
4,1 ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ἐκραύ- 40 Act 3,14.
γασαν οὖν πάλιν λέγοντες· μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν
68 Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστής. Τότε 19
5,4 οὖν ἔλαβεν ὁ Πειλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστί-
γωσεν. καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ 2 1 K 1,28.
ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον
πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, ˈκαὶ ἤρχοντο πρὸς 3 18,22.
αὐτὸν καὶ ἔλεγον· χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων·
6,9 καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα. Καὶ 4
ἐξῆλθεν πάλιν ἔξω ὁ Πειλᾶτος καὶ λέγει αὐτοῖς·
ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι οὐδεμίαν
7,4 αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς 5
ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορ-
φυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς· ἰδοὺ ὁ ἄνθρω-
8,1 πος. ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέ- 6 1 K 1,23.
ται, ἐκραύγασαν λέγοντες· σταύρωσον σταύρωσον.
,10 *λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ
0,9 σταυρώσατε· *ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.

---

37 ο 2º : [H]—W | T λεγεις, | h ειμι; W+ εγω *39* H [εν] 19,*4* hT Εξηλθεν παλιν ο Πειλ. εξω | h^rT οτι αιτιαν ουχ ευρισκω. *5* H [ο] Ιησ. *6* T ιδον | T— λεγοντες

37 ειμι : + εγω **ΑNmς** 19,*3* — και ηρχοντο πρ. αυτον **ΑDς** *5* — ο 1º 2º **B**

5,18; 10,33. Lv 24,16. 7 ¹ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον ἔχο- 191,10
μεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν
8 θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησεν. Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πει- 192,4
9 λᾶτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, ¹ καὶ
εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ
Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ
L 23,9. 10 ἔδωκεν αὐτῷ. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· ἐμοὶ 193,10
οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί
3,27; 10,18. 11 σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε; ἀπεκρίθη
Act 2,23. Ἰησοῦς· οὐκ εἶχες ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν εἰ
μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παρα-
Act 17,7. 12 δούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ἐκ τούτου
ὁ Πειλᾶτος ἐζήτει ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι
ἐκραύγασαν λέγοντες· ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ
εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν
13 ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. Ὁ οὖν Πειλᾶτος
ἀκούσας τῶν λόγων τούτων ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν,
καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον
14 Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ. ἦν δὲ
παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡς ἕκτη· καὶ λέγει
6. 15 τοῖς Ἰουδαίοις· ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ἐκραύγασαν 194,1
οὖν ἐκεῖνοι· ἆρον ἆρον, σταύρωσον αὐτόν.* λέγει 195,1
αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω;
ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ
16—30: Mt 27,31—50. 16 μὴ Καίσαρα. τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς 69
Mc 15,20—37. L 23,26—46. ἵνα σταυρωθῇ. 196,1
17 *Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν· ¹ καὶ βαστάζων 197,1
Gn 22,6. ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον
Κρανίου τόπον, ὃ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ,
18 ¹ ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, * καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους 198,1
δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν.

---

7 T— *αυτω* *10* T— *ουν* *11* *απεκρ.* : HR+ *αυτω* | T *εχεις* | TW *με σοί* *12* RT *εκραυγαζον* *14* *εκτη* : h[r] *τριτη* *17* H *αὑτω* | h *Γολγόθ*

---

13 τουτον τον λογον ***ΚΝϚ*** *16* fin + *και απηγαγον* ***ΑαϚ***

191/10 Responderunt ei Iudaei: Nos legem habemus, 7 5,18; 10,33. Lv 24,16.
et secundum legem debet mori, quia filium
192/4 Dei se fecit. Cum ergo audisset Pilatus 8
hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus 9
est praetorium iterum: et dixit ad Iesum:
Unde es tu? Iesus autem responsum non
193/10 dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non 10
loqueris? nescis quia potestatem habeo cruci-
figere te, et potestatem habeo dimittere te?
Respondit Iesus: Non haberes potestatem ad- 11 10,18. Act 2,23.
versum me ullam, nisi tibi datum esset desuper.
Propterea qui me tradidit tibi, maius pecca-
tum habet. Et exinde quaerebat Pilatus dimit- 12 Act 17,7.
tere eum. Iudaei autem clamabant dicentes:
Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris. omnis
enim, qui se regem facit, contradicit Caesari.
Pilatus autem cum audisset hos sermones, 13
adduxit foras Iesum: et sedit pro tribunali, in
loco, qui dicitur Lithóstrotos, Hebraice autem
Gabbatha. Erat autem parasceve Paschae, 14
hora quasi sexta, et dicit Iudaeis: Ecce rex
194/1 vester. Illi autem clamabant: Tolle, tolle, 15
195/10 crucifige eum. *Dicit eis Pilatus: Regem
vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices:
196/1 Non habemus Regem, nisi Caesarem. Tunc 16 16–30: Mt 27,31–50.
197/1 ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur. *Susce- Mc 15,20–37. L 23,26–46.
perunt autem Iesum, et eduxerunt.

Et baiulans sibi crucem exivit in eum, 17 Gn 22,6.
qui dicitur Calvariae, locum, Hebraice autem
198/1 Golgotha: ubi crucifixerunt eum, *et cum eo 18
alios duos hinc et hinc, medium autem Iesum.

---

9 dicit *11* > esset dat. | > trad. me
12 — Et | — enim
13 aut.] ergo | locum | lithostrotus
15 Dixit *17* — autem
18 > eum crucifix.

19 Scripsit autem et titulum Pilatus: et posuit 199/1
super crucem. Erat autem scriptum: Iesus
20 Nazarenus, Rex Iudaeorum. Hunc ergo titu- 200/10
lum multi Iudaeorum legerunt: quia prope
civitatem erat locus, ubi crucifixus est Iesus:
Et erat scriptum Hebraice, Graece, et Latine.
21 Dicebant ergo Pilato Pontifices Iudaeorum:
Noli scribere, Rex Iudaeorum: sed quia ipse
22 dixit: Rex sum Iudaeorum. Respondit Pilatus:
Quod scripsi, scripsi.
23 Milites ergo cum crucifixissent eum, ac- 201/1
ceperunt vestimenta eius, (et fecerunt quat-
tuor partes. unicuique militi partem) et tuni-
cam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper
Ps 22,19. 24 contexta per totum. Dixerunt ergo ad in-
vicem: Non scindamus eam, sed sortiamur
de illa cuius sit. Ut Scriptura impleretur,
dicens: Partiti sunt vestimenta mea sibi: et
in vestem meam miserunt sortem. Et milites
25 quidem haec fecerunt. Stabant autem iuxta 202/10
crucem Iesu mater eius, et soror matris eius,
13,23. 26 Maria Cleophae, et Maria Magdalene. Cum
vidisset ergo Iesus matrem, et discipulum
stantem, quem diligebat, dicit matri suae:
16,32. 27 Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo:
Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam
13,3; 18,4. Ps 22,16. 28 discipulus in sua. Postea sciens Iesus quia 203/4
omnia consummata sunt, ut consummaretur
Ps 69,22. 29 Scriptura, dixit: Sitio. Vas ergo erat positum
aceto plenum. Illi autem spongiam plenam
aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt

20 > leg. iud.
24 impleatur *25* cleopae
28 iam omnia | dicit
29 > pos. erat | hysopo

0,1 ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πειλᾶτος καὶ ἔθηκεν 19
ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον· ΙΗΣΟΥΣ Ο
ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.
,10 τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰου- 20 H 13,12 s.
δαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου
ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί,
Ῥωμαϊστί, Ἑλληνιστί. ἔλεγον οὖν τῷ Πειλάτῳ οἱ 21
ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· μὴ γράφε· ὁ βασιλεὺς
τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν· βασιλεύς
εἰμι τῶν Ἰουδαίων. ἀπεκρίθη ὁ Πειλᾶτος· ὃ 22
70 γέγραφα, γέγραφα. Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε 23
1,1 ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
καὶ ἐποίησαν τέσσερα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ
μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄραφος,
ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. εἶπαν οὖν 24 Ps 22,19.
πρὸς ἀλλήλους· μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λά-
χωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ
πληρωθῇ· **διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς**
καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.
71 * Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. ˡ εἱστή- 25 L 2,35.
,10 κεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ
αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ
τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. Ἰησοῦς 26 13,23.
οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα
ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί· γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου.
ˡ εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἴδε ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' 27 16,32.
ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ
03,4 ἴδια. Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤδη πάντα 28 13,3; 18,4. Ps 22,16.
τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει· διψῶ.
ˡ σκεῦος ἔκειτο ὄξους μεστόν· σπόγγον οὖν μεστὸν 29 Ps 69,22.
τοῦ ὄξους ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ

21 HR βασιλ. τ. Ιουδ. ειμι 23 W τεσσαρα | W αρραφος 24 R ειπον 25 H ιστηκ. | T Μαριαμ *bis* 27 T αυτην ο μαθητ. 28 ειδ. ο Ιησ. : h Ιησ. ειδως 29 T— του

28 (αραφος εκ των ανωθεν, syr.) 28 ιδων *EGa* | τετελειωται *D* + τα περι αυτου *Ua* 29 οι δε πλησαντες σπογγ. οξ. και *ADNϚ* | (ὑσσῷ Camerarius *cj*)

Job 19,26.27 Lxx. 30 *τῷ στόματι. ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος [ὁ] Ἰησοῦς*
Lc 12,50. *εἶπεν· τετέλεσται, * καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέ-* 204
δωκεν τὸ πνεῦμα.
Dt 21,23. 31 *Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ* 72
7,37. *μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ,* 205
ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου,
ἠρώτησαν τὸν Πειλᾶτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ
32 *σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται,*
καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ
33 *ἄλλου τοῦ συνσταυρωθέντος αὐτῷ· ἐπὶ δὲ τὸν*
Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον ἤδη αὐτὸν τεθνηκότα,
20,25. 34 *οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ' ἀλλ' εἷς τῶν στρα-*
τιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ ἐξῆλθεν
21,24. 3 J 12. 35 *εὐθὺς αἷμα καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν,*
καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστιν ἡ μαρτυρία, καὶ ἐκεῖνος
Ex 12,46.10 Lxx. *οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύητε.*
Nu 9,12. Ps 34,21. 36 *ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ·* **ὀστοῦν**
Zch 12,10. Ap 1,7. 37 **οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ.** *καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ*
38–42: 38 *λέγει·* **ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.** *Μετὰ* 18
Mt 27,57–61. *δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πειλᾶτον Ἰωσὴφ ἀπὸ* 206
Mc 15,42–47. *Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμ-*
L 23,50–55. 12,42. *μένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ*
τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πειλᾶτος.
3,2. Mt 2,11. 39 *ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ σῶμα αὐτοῦ. ' ἦλθεν δὲ* 207
καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ
πρῶτον, φέρων μῖγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας
40 *ἑκατόν. ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν* 208
αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος
41 *ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ἦν δὲ ἐν τῷ*
τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνη-
μεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἦν τεθειμένος·

---

30 [ο] *Ιησους* : RW—T *31* h *εκεινη* *35* T *κακεινος* | W *πιστευσητε* *38 απο* : T pr *ο* | *του* 1° : [H]—W | T *ηλθον* | T *ηραν* | *το σωμα αυτ.* : T *αυτον* *39 μιγμα* : ℋ *ελιγμα* *41* RT *ετεθη*

---

30 τετελειωται *36 γαρ* : *δε* **KN** *39 εχων* א* | *σμηγμα* **122a**

204/1 ori eius. Cum ergo accepisset Iesus acetum, 30 Job 19,26.27 Lxx.
dixit: Consummatum est. Et inclinato capite
205/10 tradidit spiritum. Iudaei ergo, (quoniam 31 Dt 21,23.
Parasceve erat) ut non remanerent in cruce
corpora sabbato, (erat enim magnus dies ille
Sabbati) rogaverunt Pilatum ut frangerentur
eorum crura, et tollerentur. Venerunt ergo 32
milites: et primi quidem fregerunt crura, et
alterius, qui crucifixus est cum eo. Ad Iesum 33
autem cum venissent, ut viderunt eum iam
mortuum, non fregerunt eius crura, ' sed unus 34
militum lancea latus eius aperuit, et continuo
exivit sanguis, et aqua. Et qui vidit, testi- 35
monium perhibuit: et verum est testimonium
eius. Et ille scit quia vera dicit: ut et vos Ex 12,46.
credatis. Facta sunt enim haec ut Scriptura 36 Nu 9,12. Ps 34,21.
impleretur: Os non comminuetis ex eo. Et 37 Zch 12,10.
iterum alia Scriptura dicit: Videbunt in quem Ap 1,7.
transfixerunt.

38–42: Mt 27,57–61. Mc 15,42–47. L 23,50–55.

206/1 Post haec autem rogavit Pilatum Ioseph 38
ab Arimathaea, (eo quòd esset discipulus Iesu,
occultus autem propter metum Iudaeorum) ut
tolleret corpus Iesu. Et permisit Pilatus. Venit
207/10 ergo, et tulit corpus Iesu. Venit autem et 39 3,2. Mt 2,11.
Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte pri-
mum, ferens mixturam myrrhae, et aloes,
208/1 quasi libras centum. Acceperunt ergo cor- 40
pus Iesu, et ligaverunt illud linteis cum
aromatibus, sicut mos est Iudaeis sepelire.
Erat autem in loco, ubi crucifixus est, 41
hortus: et in horto monumentum novum,
in quo nondum quisquam positus erat.

---

35 > eius testim. *36* impleatur
38 𝔖𝔚 Arimathia *39* murrae
40 illud] eum | > iud. est

42 Ibi ergo propter Parasceven Iudaeorum, quia
iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum.
1–18: Mt 28,1–10. Mc 16,1–11. L 24,1–12. 20 Una autem sabbati, Maria Magdalene venit 209/1
mane, cum adhuc tenebrae essent, ad monu-
mentum: et vidit lapidem sublatum a monu-
13,23. 2 mento. Cucurrit ergo, et venit ad Simonem 210/10
Petrum, et ad alium discipulum, quem amabat
Iesus, et dicit illis: Tulerunt Dominum de
monumento, et nescimus ubi posuerunt eum.
3 Exiit ergo Petrus, et ille alius discipulus, et
4 venerunt ad monumentum. Currebant autem
duo simul, et ille alius discipulus praecucurrit
citius Petro, et venit primus ad monumentum.
5 Et cum se inclinasset, vidit posita linteamina,
6 non tamen introivit. Venit ergo Simon Petrus
sequens eum, et introivit in monumentum, et
11,44. 7 vidit linteamina posita, ' et sudarium, quod
fuerat super caput eius, non cum linteamini-
bus positum, sed separatim involutum in unum
8 locum. Tunc ergo introivit et ille discipulus,
qui venerat primus ad monumentum: et vidit,
1 K 15,4. Act 2,24–32. 9 et credidit: nondum enim sciebant Scriptu-
ram, quia oportebat eum a mortuis resurgere.
10 Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos.
11 Maria autem stabat ad monumentum foris, 211/1
plorans: Dum ergo fleret, inclinavit se, et
12 prospexit in monumentum: et vidit duos
angelos in albis, sedentes, unum ad caput,
et unum ad pedes, ubi positum fuerat
13 corpus Iesu. Dicunt ei illi: Mulier, quid 212/10
ploras? Dicit eis: Quia tulerunt Dominum

20,*1* videt *2* eis
5 videt *6* videt
9 oportet
10 > ad semet ips. disc.

ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι 42
ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

4 *Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ* 20 1–18: Mt 28,1–10.
1 *ἔρχεται πρωῒ σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον,* Mc 16,1–11.
καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. L 24,1–12.
0 *τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ* 2 13,23.
πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ
λέγει αὐτοῖς· ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου,
καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. Ἐξῆλθεν 3
οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρχοντο
εἰς τὸ μνημεῖον. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ 4
ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχειον τοῦ Πέτρου
καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, ˈκαὶ παρα- 5
κύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι
εἰσῆλθεν. ἔρχεται οὖν καὶ Σίμων Πέτρος ἀκο- 6
λουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ
θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, ˈκαὶ τὸ σουδάριον, ὃ 7 11,44.
ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων
κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον.
τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν 8
πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν· L 24,25–27.
οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν 9 44–46. 1 K 15,4.
ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς 10 Act 2,24–32.
5 *αὐτοὺς οἱ μαθηταί. Μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς τῷ* 11
1 *μνημείῳ ἔξω κλαίουσα. ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέ-*
κυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους 12 H 1,14.
ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ
καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα
10 *τοῦ Ἰησοῦ. καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· γύναι,* 13
τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς ὅτι ἦραν τὸν κύριόν

20,*1* **T** *Μαριαμ* *4* **RT** *ταχιον* *6* **T**— *και* 1° *10* **RW** *εαυτους* **T** *αὐτους* *11* **T** *Μαριαμ* | **H** *ιστηκει* *13* **T**— *και* 1° | **hRW** *Οτι ηραν*

20,*8 και ουκ επιστ.* *11 προς* : *εν* א | — *εξω* א**A* *12* — *δυο* א* *13 κλαιεις* : + *τινα ζητεις*

2 K 5,16. 14 μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ταῦτα
εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν
Ἰησοῦν ἑστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν.
15 λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς;
ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστιν, λέγει αὐτῷ·
κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθη-
16 κας αὐτόν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς·
Μαριάμ. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστί·
H 2,11.12. 17 Ῥαββουνεί (ὃ λέγεται διδάσκαλε). λέγει αὐτῇ
R 8,29. 7,5. Ἰησοῦς· μή μου ἅπτου, οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα
Ps 22,23. πρὸς τὸν πατέρα· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελ-
φούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· ἀναβαίνω πρὸς τὸν
πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεόν μου καὶ
Mc 16,9. 18 θεὸν ὑμῶν. ἔρχεται Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ ἀγγέλ-
λουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἑώρακα τὸν κύριον, καὶ
ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.
19–23: Mc 16,14–18. 19 Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ 76
L 24,36–49. σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν 21
7,13; 9,22; 14,27; 19,38. οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν
ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς·
1 J 1,1. 20 εἰρήνη ὑμῖν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν καὶ τὰς
16,22. χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. * ἐχάρησαν οὖν 21
17,18. 21 οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. εἶπεν οὖν αὐτοῖς
[ὁ Ἰησοῦς] πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν
7,39. Gn 2,7. 22 με ὁ πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. καὶ τοῦτο εἰπὼν
1 K 15,45. ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον.
Mt 16,19; 18,18. 23 ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφέωνται αὐτοῖς· 21
ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.
11,16; 14,5; 24 Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος 7
21,2. Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν Ἰησοῦς. 21

---

15 W ο *Ιησ.* *16* W ο *Ιησ.* | RT *ραββουνι* *17* W ο *Ιησ.* | h *μη απτου μου* *18* W *Μαρια* | W *εωρακεν* *20* T— *και* 2⁰ *21* [ο *Ιησ.*] : W—T *23* hW *τινος bis* | hW *αφιονται*

---

15 εβαστ. : *ηρες* *16 διδασκ.* : pr *κυριε* : + *και προσεδραμεν αψασθαι αυτου* ℵ³*pc* *17 πατερα* 1⁰ : + *μου* ***ANϚ*** | — *μου* 2⁰ ℵ****D*** *18 και τ. ειπ. αυτη* : *και α ειπεν αυτη εμηνυσεν αυτοις* | *αυτη* : mihi vg sah boh *19 μαθ.* : + *συνηγμενοι* ***ENaϚ*** *22 ενεφυσ.* : + *αυτοις*

meum: et nescio ubi posuerunt eum. Haec 14
cum dixisset, conversa est retrorsum, et vidit
Iesum stantem: et non sciebat quia Iesus est.
Dicit ei Iesus: Mulier, quid ploras? quem 15
quaeris? Illa existimans quia hortulanus esset,
dicit ei: Domine, si tu sustulisti eum, dicito
mihi ubi posuisti eum: et ego eum tollam.
ˡ Dicit ei Iesus: Maria. Conversa illa, dicit ei: 16
Rabboni (quod dicitur Magister). Dicit ei Iesus: 17 H 2,11.12. R 8,29. 7,5.
Noli me tangere, nondum enim ascendi ad
Patrem meum: vade autem ad fratres meos,
et dic eis: Ascendo ad Patrem meum, et
Patrem vestrum, Deum meum, et Deum
vestrum. Venit Maria Magdalene annuncians 18
discipulis: Quia vidi Dominum, et haec dixit
mihi.

213/9 Cum ergo sero esset die illo, una sabba- 19 19-23: Mc 16,14—18.
torum, et fores essent clausae, ubi erant L 24,36—49.
discipuli congregati propter metum Iudaeorum: 7,13; 9,22; 19,38.
venit Iesus, et stetit in medio, et dixit eis:
Pax vobis. Et cum hoc dixisset, ostendit eis 20 1 J 1,1.
214/10 manus, et latus. * Gavisi sunt ergo discipuli, 16,22.
viso Domino. Dixit ergo eis iterum: Pax 21 17,18.
vobis. Sicut misit me Pater, et ego mitto
vos. Haec cum dixisset, insufflavit: et dixit 22 7,39. Gn 2,7. 1 K 15,45.
215/7 eis: Accipite Spiritum sanctum: ˡ quorum re- 23 Mt 16,19; 18,18.
miseritis peccata, remittuntur eis: et quorum
retinueritis, retenta sunt.

216/10 Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur 24 11,16; 14,5.
Didymus, non erat cum eis quando venit Iesus.

---

14 videt
17 et deum m.
19 > esset ergo sero | — congregati | dicit
20 > hoc cum *22* hoc | insuflavit | dicit

19,34. 25 Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Do-
minum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in
manibus eius fixuram clavorum, et mittam
digitum meum in locum clavorum, et mittam
manum meam in latus eius, non credam.
19. 26 Et post dies octo, iterum erant discipuli eius 217/9
intus: et Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis
clausis, et stetit in medio, et dixit: Pax vobis.
27 Deinde dicit Thomae: Infer digitum tuum huc,
et vide manus meas, et affer manum tuam,
et mitte in latus meum: et noli esse incredu-
1,1. 28 lus, sed fidelis. Respondit Thomas, et dixit 218/10
1 P 1,8 29 ei: Dominus meus, et Deus meus. Dixit ei
Iesus: Quia vidisti me Thoma, credidisti:
beati, qui non viderunt, et crediderunt.
30 Multa quidem, et alia signa fecit Iesus in
conspectu discipulorum suorum, quae non sunt
1 J 5,13. R 1,17. 31 scripta in libro hoc. Haec autem scripta sunt
ut credatis, quia Iesus est Christus Filius
Dei: et ut credentes, vitam habeatis in no-
mine eius.

21 Postea manifestavit se iterum Iesus disci- 219/9
pulis ad mare Tiberiadis. Manifestavit autem
1,45. 2 sic: Erant simul Simon Petrus, et Thomas, qui
dicitur Didymus, et Nathanael, qui erat a Cana
Galilaeae, et filii Zebedaei, et alii ex disci-
3 pulis eius duo. Dicit eis Simon Petrus: Vado
piscari. Dicunt ei: Venimus et nos tecum. Et
exierunt, et ascenderunt in navim: et illa nocte

---

26 𝔖 dixit eis
27 𝔖 dixit
29 dicit | — Thoma
21,*1* 𝔖𝔚 — discipulis
2 nathanahel
3 navem

ˈἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· ἑωράκαμεν 25 19,34.
τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν
ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω
τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τόπον τῶν ἥλων καὶ
βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ
78 μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν 26 19.
217,9 ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ᾽
αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλει-
σμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη
ὑμῖν. εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· φέρε τὸν δάκτυλόν 27
σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν
χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ
18,10 γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ 28 1,1.
εἶπεν αὐτῷ· ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. λέγει 29 1 P 1,8.
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ἑώρακάς με, πεπίστευκας;
μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.
Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ 30 2,11; 12,37.
Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν, ἃ οὐκ ἔστιν γε-
γραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ταῦτα δὲ γέγραπται 31 1 J 5,13. R 1,17.
ἵνα πιστεύητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς
τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ
ὀνόματι αὐτοῦ.

79 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν Ἰησοῦς 21
19,9 τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος·
ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως. ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος 2 1,45; 11,16; 20,24.
καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ
ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου
καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. λέγει 3
αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· ὑπάγω ἁλιεύειν. λέγουσιν
αὐτῷ· ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον καὶ
ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ

---

25 T *μου τον δακτ.* | *τοπον* : HR *τυπον* *29* H [*ο*] *Ιησ.* | RT *πεπιστευκας·* *30 μαθητ.* : h+ *αυτου* *31* W *πιστευσητε* 21,*3* H *εξηλθαν*

---

27 γινου : ισθι 21,*3 πλοιον* : + *ευθυς Αα*ϛ

20,14. L 24,16. 4 ἐπίασαν οὐδέν. πρωΐας δὲ ἤδη γινομένης ἔστη
Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ
L 24,41. 5 μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν. λέγει οὖν αὐτοῖς Ἰη-
σοῦς· παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρί-
L 5,4–7. 6 θησαν αὐτῷ· οὔ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· βάλετε εἰς
τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρή-
σετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἑλκύσαι ἴσχυον
13,23 s. 7 ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. λέγει οὖν ὁ μαθη- 220
τὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· ὁ
κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ
κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ
8 γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· οἱ
δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ
ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχῶν
9 διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. ὡς 221
οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν
10 κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. λέγει
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν
11 ἐπιάσατε νῦν. ἀνέβη Σίμων Πέτρος καὶ εἵλ- 222
κυσεν τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν μεστὸν ἰχθύων με-
γάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ τοσούτων
12 ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. λέγει αὐτοῖς ὁ 223
Ἰησοῦς· δεῦτε ἀριστήσατε. * οὐδεὶς ἐτόλμα τῶν 224
μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι
6,11. 13 ὁ κύριός ἐστιν. ἔρχεται Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν 225
ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως.
20,19.26. 14 τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη Ἰησοῦς τοῖς μαθη- 226
ταῖς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.
1,42. Mt 16,17. L 7,42 s; 24,34. 1 K 15,5. 15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ 80
ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωάνου, ἀγαπᾷς με πλέον τού-
των; λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ

---

4 εις : hT *επι* *5* W *ο Ιησ.* *6 ο δε ειπ.* : T *λεγει* *10* H [*ο*] *Ιησ.* *11 ανεβη* : HR+ *ουν* *12* H [*ο*] | *ουδεις* : RT+ *δε* [*13* W *ο Ιησ.* *15.16.17* T *Ιωαννου*

---

4 εγνωσαν ℵ*L* *7 εστιν* 1° : + *ημων* | *εβαλ. εαυτ.* *ηλατο* *9 κειμ.* : incensos i. e. *καιομενην abc* *13 αρτ. ευχαριστησας εδωκεν αυτοις* *15.16.17 Ιωνα* **A N a ϛ**

nihil prendiderunt. Mane autem facto stetit 4 20,14.
Iesus in littore: non tamen cognoverunt disci- L 24,16.
puli quia Iesus est. Dixit ergo eis Iesus: 5 L 24,41.
Pueri numquid pulmentarium habetis? Re-
sponderunt ei: Non. Dicit eis: Mittite in 6 L 5,4–7.
dexteram navigii rete: et invenietis. Miserunt
ergo: et iam non valebant illud trahere prae
220/10 multitudine piscium. Dixit ergo discipulus 7 13,23 s.
ille, quem diligebat Iesus, Petro: Dominus
est. Simon Petrus cum audisset quia Dominus
est, tunica succinxit se (erat enim nudus) et
misit se in mare. Alii autem discipuli navigio 8
venerunt: (non enim longe erant a terra, sed
quasi cubitis ducentis) trahentes rete piscium.
221/9 Ut ergo descenderunt in terram, viderunt 9
prunas positas, et piscem superpositum, et
panem. Dicit eis Iesus: Afferte de piscibus, 10
222/9 quos prendidistis nunc. Ascendit Simon Pe- 11
trus, et traxit rete in terram, plenum magnis
piscibus centum quinquaginta tribus. Et cum
223/9 tanti essent, non est scissum rete. Dicit eis 12
224/10 Iesus: Venite, prandete. *Et nemo audebat
discumbentium interrogare eum: Tu quis es?
225/9 scientes, quia Dominus est. Et venit Iesus, et 13 6,11.
accipit panem, et dat eis, et piscem similiter.
226/10 Hoc iam tertio manifestatus est Iesus disci- 14 20,19.26.
pulis suis cum resurrexisset a mortuis.
227/9 Cum ergo prandissent, *dicit Simoni Pe- 15 1,42.
tro Iesus: Simon Ioannis diligis me plus his?
Dicit ei: Etiam Domine, tu scis quia amo

---

4 aut. iam f. *5* dicit
6 SW dixit | prae] a
7 dicit | tunicam
12 discumb.] discentium | esset
13 SW accepit | S dabat
14 — suis

1 P 5,2.4. 16 te. Dicit ei: Pasce agnos meos. ' Dicit ei 228/10
iterum: Simon Ioannis, diligis me? Ait illi:
Etiam Domine, tu scis quia amo te. * Dicit 229/9
13,38; 16,30. 17 ei: Pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Simon 230/10
Ioannis, amas me? Contristatus est Petrus,
quia dixit ei tertio, Amas me? et dixit ei:
Domine tu omnia nosti: tu scis quia amo te. 231/9
7; Mt 16,22; 18 * Dixit ei: Pasce oves meas. ' Amen, amen dico 232/10
26,39. tibi: cum esses iunior, cingebas te, et ambu-
labas ubi volebas: cum autem senueris, ex-
tendes manus tuas, et alius te cinget, et ducet
13,36. 19 quò tu non vis. Hoc autem dixit significans
qua morte clarificaturus esset Deum. Et cum
13,23. 20 hoc dixisset, dicit ei: Sequere me. Conversus
Petrus vidit illum discipulum, quem diligebat
Iesus, sequentem, qui et recubuit in coena
super pectus eius, et dixit: Domine quis est
21 qui tradet te? Hunc ergo cum vidisset Petrus,
22 dixit Iesu: Domine hic autem quid? Dicit
ei Iesus: Sic eum volo manere donec veniam,
23 quid ad te? tu me sequere. Exiit ergo sermo
iste inter fratres quia discipulus ille non mori-
tur. Et non dixit ei Iesus: Non moritur. sed:
Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te?
15,27. 24 Hic est discipulus ille, qui testimonium
perhibet de his, et scripsit haec: et scimus,
20,30. 25 quia verum est testimonium eius. Sunt autem
et alia multa, quae fecit Iesus: quae si scri-
bantur per singula, nec ipsum arbitror mundum
capere posse eos, qui scribendi sunt, libros.

---

16 ei 2°] 𝔊 + iterum *17* dixit 2° 3°] dicit | nosti] scis *18* — tu *19* > hoc cum *20* tradit *21* dicit *22* 𝔊 dixit | si sic *23* exivit | in fr. | si sic *24* — ille *25* — posse | *fin* + amen

Subscr. EXPLICIT EUANGELIUM SECUNDUM IOHANNEM.

227,9 28,10 σε.* λέγει αὐτῷ· βόσκε τὰ ἀρνία μου. ' λέγει αὐτῷ 16 1 P 5,2.4.
πάλιν δεύτερον· Σίμων Ἰωάνου, ἀγαπᾷς με; λέγει
229,9 αὐτῷ· ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε.* λέγει
30,10 αὐτῷ· ποίμαινε τὰ προβάτιά μου. λέγει αὐτῷ τὸ 17 13,38. 16,30.
τρίτον· Σίμων Ἰωάνου, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ
Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· φιλεῖς με; καὶ
εἶπεν αὐτῷ· κύριε, πάντα σὺ οἶδας, σὺ γινώσκεις
231,9 ὅτι φιλῶ σε·* λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς· βόσκε τὰ προ-
32,10 βάτιά μου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώ- 18 7. Mt 16,22
τερος, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου 26,39.
ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, Act 21,11.
καὶ ἄλλος ζώσει σε καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις.
τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει 19 13,36.
τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει
μοι. ἐπιστραφεὶς ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν 20 13,23.
ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέ-
πεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ
εἶπεν· κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; τοῦτον 21
οὖν ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· κύριε, οὗτος
δὲ τί; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐὰν αὐτὸν θέλω 22
μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σύ μοι ἀκολούθει.
ἐξῆλθεν οὖν οὗτος ὁ λόγος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι 23
ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· οὐκ εἶπεν δὲ
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ'· ἐὰν
αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;

Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τού- 24 15,27; 19,35. 3 J 12.
των καὶ ὁ γράψας ταῦτα, καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς
αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν. Ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα 25 20,30.
πολλὰ ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται
καθ' ἕν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρήσειν
τὰ γραφόμενα βιβλία.

16.17 cf 15   *16* **hR** *προβατα*   *17 ειπεν 2⁰* : **T** *λεγει* | **W**— *αυτω 3⁰* | **W** *ο Ιησ.* **T**— *Ιησ.* | **h** *προβατα*   *18* **T** *σε ζωσει*   *23* **T** *και ουκ ειπεν* | **T**— *τι προς σε*   *24 μαρτυρ.* : **hW** pr *και* | [*και ο* : **h** [*ο*] *και* **T** *και*   *25* **h**[r]**T**— vers

---

16.17 cf 15   *18 αλλοι σε ζωσουσιν και απαγουσιν σε*   *22 μενειν ουτως*   *23 αποθνησκει 2⁰ : -εις*

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

L 1,3. 1 *Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάν-* 1
των, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ
L 6,13. J 20,22. 2 *διδάσκειν, ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀπο-*
στόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο ἀνε-
3 *λήμφθη· οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ*
τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι᾽ ἡμερῶν
τεσσεράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ
10,41. J 15,26. L 24,49. Mt 26,29. 4 *περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· καὶ συναλιζόμενος*
παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρί-
ζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς
11,16. Mt 3,11. 5 *ἣν ἠκούσατέ μου· ὅτι Ἰωάνης μὲν ἐβάπτισεν*
ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε ἁγίῳ
L 24,21. 3,21. Mt 6,10. 6 *οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. Οἱ μὲν οὖν*
συνελθόντες ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, εἰ ἐν
τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν
Mc 13,32. 7 *τῷ Ἰσραήλ; εἶπεν πρὸς αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστιν*
γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν
10,39. 8 *τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελ-*
θόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ
μου μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ
Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρίᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

Inscr. T *Πραξεις*
1 HR— *ο* *8* W *δυναμιν,* | H *και* [*εν*] *π.*

---

2 ανελημφθη post ημερας et post εξελεξ. + και εκελευσε κηρυσσειν το ευαγγελιον 4 συναλισκομενος μετ αυτων D συναυλιζομενος 1.4 al | μου : φησιν δια του στοματος μ. 5 αγιω βαπτισθ. και ο μελλετε λαμβανειν | fin + εως της πεντηκοστης

ACTVS APOSTOLORVM.

(1) PRIMUM quidem sermonem feci de om- 1 L 1,3.
nibus o Theophile, quae coepit Iesus facere,
et docere ¹ usque in diem, qua praecipiens 2 L 6,13. J 20,22.
Apostolis per Spiritum sanctum, quos elegit,
assumptus est: quibus et praebuit seipsum 3
vivum post passionem suam in multis argu-
mentis, per dies quadraginta apparens eis, et
1 loquens de regno Dei. Et convescens, prae- 4 10,41. J 15,26. L 24,49. Mt 26,29.
cepit eis ab Ierosolymis ne discederent, sed
expectarent promissionem Patris, quam audistis
(inquit) per os meum: quia Ioannes quidem 5 11,16. Mt 3,11.
baptizavit aqua, vos autem baptizabimini Spi-
ritu sancto non post multos hos dies. Igitur 6 L 24,21. 3,21. Mt 6,10.
qui convenerant, interrogabant eum, dicentes:
Domine si in tempore hoc restitues regnum
Israel? Dixit autem eis: Non est vestrum 7 Mc 13,32.
nosse tempora vel momenta, quae Pater
posuit in sua potestate: sed accipietis virtu- 8 10,39.
tem supervenientis Spiritus sancti in vos, et
eritis mihi testes in Ierusalem, et in omni Iu-
daea, et Samaria, et usque ad ultimum terrae.

1,*4* — inquit
6 convenerunt

Mc 16,19. L 24,51. J 6,62. 9 Et cum haec dixisset, videntibus illis, elevatus
est: et nubes suscepit eum ab oculis eorum.
L 24,4. 10 Cumque intuerentur in caelum euntem illum,
ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus
Mt 26,64. L 21,27. 1 T 3,16. Ap 1,7. 11 albis, qui et dixerunt: Viri Galilaei quid statis
aspicientes in caelum? hic Iesus, qui assumptus
est a vobis in caelum, sic veniet quemadmo-
L 24,50.52.53. 12 dum vidistis eum euntem in caelum. Tunc
reversi sunt Ierosolymam a monte, qui vocatur
Oliveti, qui est iuxta Ierusalem, sabbati habens
L 6,13–16. 13 iter. Et cum introissent in coenaculum, ascen-
derunt ubi manebant Petrus, et Ioannes, Ia-
cobus, et Andreas, Philippus, et Thomas,
Bartholomaeus, et Matthaeus, Iacobus Alphaei,
2,1. J 7,3.5. Mt 13,55. 14 et Simon Zelotes, et Iudas Iacobi. hi omnes
erant perseverantes unanimiter in oratione
cum mulieribus, et Maria matre Iesu, et fratri-
bus eius.

15 In diebus illis exurgens Petrus in medio 2
fratrum dixit (erat autem turba hominum
Ps 41,10. 16 simul, fere centum viginti.) Viri fratres, oportet
impleri Scripturam, quam praedixit Spiritus
sanctus per os David de Iuda, qui fuit dux
17 eorum, qui comprehenderunt Iesum: qui con-
numeratus erat in nobis, et sortitus est sor-
Mt 27,3–10. 18 tem ministerii huius. Et hic quidem possedit
agrum de mercede iniquitatis, et suspensus

---

13 , in coenaculum asc. | bartholomeus | mattheus | alphei
15 Et in d.
17 quia

καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ 9 Mc 16,19.
νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. L 24,51. J 6,62.
καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευο- 10 L 24,4.
μένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν
αὐτοῖς ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς, οἳ καὶ εἶπαν· ἄνδρες 11 Mt 26,64.
Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; L 21,27. 1 T 3,16.
οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν Ap 1,7. Ps 104,3.
οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε
αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε ὑπ- 12 L 24,50.52.53.
έστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλου-
μένου ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἰερουσαλὴμ σαβ-
βάτου ἔχον ὁδόν. καὶ ὅτε εἰσῆλθον, εἰς τὸ 13 L 6,13–16.
ὑπερῷον ἀνέβησαν οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε
Πέτρος καὶ Ἰωάνης καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἀνδρέας, Φί-
λιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Μαθθαῖος,
Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας
Ἰακώβου. οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες 14 2,1. J 7,3.5.
ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ σὺν γυναιξὶν καὶ Μαριὰμ Mt 13,55.
τῇ μητρὶ [τοῦ] Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

2 *2* Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος 15
ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν· ἦν τε ὄχλος ὀνο-
μάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡσεὶ ἑκατὸν εἴκοσι· ἄνδρες 16 Ps 41,10.
ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν προεῖπεν L 22,47.
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυεὶδ περὶ
Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν
Ἰησοῦν, ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχεν 17
τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. οὗτος μὲν οὖν 18 Mt 27,3–10.
ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς 2 P 2,15. Nu 5,21–27. Sir 10,9.

---

9 W *αυτων βλεποντων* *10* W *ουρανόν,* | H *παριστη-κεισαν* *14* [*του*] : RT—W | RT— *συν* 2⁰ *15* HR *ως*

9 και ταυτα ειποντος αυτου νεφ. υπελ. αυτ. και απηρθη απο *10 εσθητι λευκη* **Da**ς *11 ενβλεποντες* **Da**ς | — *εις τ. ουρ.* 2⁰ *13 Ιακ. κ. Ιω.* **Ea**ς *14 προσευχη* : + *και τη δεησει* ς | *γυναιξ.* : + *και τεκνοις* *15 αδελφ.* : *μαθητων* **Da**ς *16 δει* **D*** | *γραφ.* : + *ταυτην* **Da**ς *17 και* : *ος* **D*** *18 αδικ.* : + *αυτου* | (*πεπρησμενος?* cf. *πρησθεις* Papias, tumefactus arm.)

γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ
2,14. 19 σπλάγχνα αὐτοῦ· καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς
κατοικοῦσιν Ἰερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον
ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ,
Ps 69,26; 109,8. 20 τοῦτ᾽ ἔστιν χωρίον αἵματος. γέγραπται γὰρ ἐν
βίβλῳ ψαλμῶν·

γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος
καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ,

καί·

τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος.

J 15,27. 21 δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ
χρόνῳ ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ κύ-
10,37. L 16,16; 23,5. 22 ριος Ἰησοῦς, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος
Ἰωάνου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη ἀφ᾽ ἡμῶν,
μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι
23 ἕνα τούτων. Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλού-
μενον Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Μαθ-
J 2,24.25; 6,70. 15,8. 1 Sm 16,7. 24 θίαν. καὶ προσευξάμενοι εἶπαν· σὺ κύριε καρδιο-
γνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων
25 τῶν δύο ἕνα ˈ λαβεῖν τὸν τόπον τῆς διακονίας
ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἀφ᾽ ἧς παρέβη Ἰούδας
Prv 16,33. 26 πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. καὶ ἔδωκαν
κλήρους αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Μαθ-
θίαν, καὶ συνκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα
ἀποστόλων.

Lv 23,15–21. 1,14. L 9,51. 2 Καὶ ἐν τῷ συνπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς 3 3
4,31. 2 πεντηκοστῆς ἦσαν πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό· καὶ
ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερο-
μένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον

19 και : T pr *ο* | HR— *ιδια* | H *Ἀκελδαμαχ* RT *Ἀχελδ-*
22 εως : T *αχρι*

19 Ακελδαιμαχ *21 Ιησους* : + *Χριστος* *23 εστησεν* **D***
25 τοπον 1° : *κληρον* ℵϛ *26 αυτων* **D*ϛ** | *συνεψηφισθη* | *ιβ'*
2,1 *και εγενετο εν ταις ημεραις εκειναις του συνπλ. τ. η. τ. π.*
οντων αυτων παντων επι *2 και 1°* : + *ιδου* | *ολον*: *παντα*

crepuit medius: et diffusa sunt omnia viscera
eius. Et notum factum est omnibus habitan- 19
tibus Ierusalem, ita ut appellaretur ager ille,
lingua eorum, Haceldama, hoc est, ager san-
guinis. Scriptum est enim in libro Psalmorum: 20 Ps 69,26; 109,8.

Fiat commoratio eorum deserta,
et non sit qui inhabitet in ea:
et
episcopatum eius accipiat alter.

Oportet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt 21 J 15,27.
congregati in omni tempore, quo intravit et
exivit inter nos Dominus Iesus, incipiens a 22
baptismate Ioannis usque in diem, qua as-
sumptus est a nobis, testem resurrectionis
eius nobiscum fieri unum ex istis. Et sta- 23
tuerunt duos, Ioseph, qui vocabatur Barsabas,
qui cognominatus est Iustus: et Mathiam. Et 24 J 2,24.25, 6,70. 15,8.
orantes dixerunt: Tu Domine, qui corda nosti
omnium, ostende, quem elegeris ex his duo-
bus unum [1] accipere locum ministerii huius, et 25
apostolatus, de quo praevaricatus est Iudas
ut abiret in locum suum. Et dederunt sortes 26 Prv 16,33.
eis, et cecidit sors super Mathiam, et an-
numeratus est cum undecim Apostolis.

3 Et cum complerentur dies Pentecostes, erant 2 Lv 23,15-21. 1,14. L 9,51.
omnes pariter in eodem loco: et factus est re- 2 4,31.
pente de caelo sonus, tamquam advenientis
spiritus vehementis, et replevit totam domum

---

19 𝔖 Hacheldema 𝔚 acheldemach
20 habitet | alius
21 > congreg. sunt
23 barsabbas | matthiam
24.25 𝔖 duobus, unum acc.
26 matthiam
2,*1* 𝔖 Et dum

Mt 3,11. 3 ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis disper-
titae linguae tamquam ignis, seditque supra
4,31; 4 singulos eorum: et repleti sunt omnes Spiritu
10,44—46; 19,6. sancto, et coeperunt loqui variis linguis, prout
13,26. 5 Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Erant
autem in Ierusalem habitantes Iudaei, viri
religiosi ex omni natione, quae sub caelo est.
6 Facta autem hac voce, convenit multitudo, et
mente confusa est, quoniam audiebat unus-
7 quisque lingua sua illos loquentes. Stupebant
autem omnes, et mirabantur, dicentes: Nonne
ecce omnes isti, qui loquuntur, Galilaei sunt,
8 et quomodo nos audivimus unusquisque lin-
9 guam nostram, in qua nati sumus? Parthi,
et Medi, et Aelamitae, et qui habitant Meso-
potamiam, Iudaeam, et Cappadociam, Pontum,
10 et Asiam, | Phrygiam, et Pamphyliam, Aegyp-
tum, et partes Libyae, quae est circa Cyrenen,
11 et advenae Romani, | Iudaei quoque, et Pro-
selyti, Cretes, et Arabes: audivimus eos lo-
12 quentes nostris linguis magnalia Dei. Stupe-
bant autem omnes, et mirabantur ad invicem
Job 32,18.19 Lxx. 13 dicentes: Quidnam vult hoc esse? Alii autem
irridentes dicebant: Quia musto pleni sunt
Job 32,10 Lxx. 14 isti. Stans autem Petrus cum undecim le- 4
vavit vocem suam, et locutus est eis:
Viri Iudaei, et qui habitatis Ieru-

---

4 variis] aliis *7* *fin* ?
8 lingua nostra | *fin* :
9 elamitae | et iudaeam
10 pamphiliam | lybiae
11 *fin* ?
12 > hoc vult

οὗ ἦσαν καθήμενοι, καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς δια- 3 Mt 3,11.
μεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, καὶ ἐκάθισεν ἐφ'
ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν πάντες πνεύ- 4 4,8.31; 10,44–46 19,6. Mc 16,17.
ματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσ-
σαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι
3 *αὐτοῖς. Ἦσαν δὲ εἰς Ἰερουσαλὴμ κατοικοῦντες* 5 13,26.
Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους
τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· γενομένης δὲ τῆς φωνῆς 6
ταύτης συνῆλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι
ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων
αὐτῶν. ἐξίσταντο δὲ καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες· 7
οὐχὶ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες
Γαλιλαῖοι; καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ 8
ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν, Πάρθοι 9
καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμεῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες
τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν,
Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, ' Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, 10
Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην,
καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, ' Ἰουδαῖοί τε καὶ 11
προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λα-
λούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγα-
λεῖα τοῦ θεοῦ; ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπο- 12
ροῦντο, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· τί θέλει
τοῦτο εἶναι; ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι 13 Job 32,18.19 Lxx.
4 *γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν. Σταθεὶς δὲ ὁ* 14 Job 32,10 Lxx 1,8.19.
Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ
καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς·
Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερου-

---

5 εις : ℋR *εν* *6* H *ηκουσεν* *7 δε* : T+ *παντες* | hT *ουχ* | RT *απαντες* *8* HR *εγεννηθημεν;* *9* R *Ελαμιται* | *Ιουδαιαν* : h[r1] Armeniam [s] in Syria *11* HR *θεον.*

---

2 καθεζομενοι ***CD*** *3 εκαθισαν* ℵ****D*** *5 Εν Ιερ. ησαν* *6 οτι : και* | *εκ. λαλουντας ταις γλωσσαις αυτων* *7 λεγ.* : + *προς αλληλους* ***Dϛ*** *8 την διαλεκτον η.* *11 Αραβοι* *12 διηπορουν* ***Dϛ*** | *αλλον* : + *επι τω γεγονοτι και* *13 γλευκους* : + *ουτοι* *14 τοτε σταθεις δε* | *δεκα αποστολοις* | *επηρεν* : + *πρωτος* | *απεφθ. αυτ.* : *ειπεν*

σαλὴμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ
15 *ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς*
ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα
Joel 3,1–5. 16 *τρίτη τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον*
διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ·
21,9. Is 2,2. 17 **καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός,**
ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα,
καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν,
καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται,
καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται·
Nu 11,29. 18 **καίγε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου**
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου,
καὶ προφητεύσουσιν.
19 **καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω**
καὶ σημεῖα **ἐπὶ τῆς γῆς** *κάτω,*
αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ.
Ap 6,12. 20 **ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος**
καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα,
πρὶν ἐλθεῖν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ.
47. R 10,13. 21 **καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἐὰν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται.**
J 3,2. L 24,19. 22 *Ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τού-*
τους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδε-
δειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ
τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησεν δι᾽ αὐτοῦ ὁ
4,28; 10,39. 1 P 1,20. 23 *θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς αὐτοὶ οἴδατε, ˡ τοῦτον*

---

20 πριν : hW+ *η* | T— *και επιφανη* *21* T *αν*

---

15 ουσης ωρας της ημερας γ΄ *16 — Ιωηλ* *17 υμων 1⁰ 2⁰ : αυτων* | *— υμων 3⁰ 4⁰* *18 — και προφητ.* *19 — αιμα . . . καπνου* *22 δεδοκιμασμενον* | *εις ημας*

salem universi, hoc vobis notum sit, et auri-
bus percipite verba mea. Non enim, sicut 15
vos aestimatis, hi ebrii sunt, cum sit hora
diei tertia: sed hoc est, quod dictum est per 16 Joel 3,1–5.
prophetam Ioel:

Et erit in novissimis diebus (dicit Dominus) 17 21,9.
effundam de Spiritu meo super omnem
carnem:
et prophetabunt filii vestri, et filiae vestrae,
et iuvenes vestri visiones videbunt,
et seniores vestri somnia somniabunt.
Et quidem super servos meos, et super 18
ancillas meas
in diebus illis effundam de Spiritu meo,
et prophetabunt:
et dabo prodigia in caelo sursum, 19
et signa in terra deorsum,
sanguinem, et ignem, et vaporem fumi:
Sol convertetur in tenebras, 20
et luna in sanguinem,
antequam veniat dies Domini magnus et
manifestus.
Et erit: omnis, quicumque invocaverit nomen 21 17. R 10,13.
Domini, salvus erit.

5 Viri Israelitae, audite verba haec: Iesum Naza- 22 J 3,2. L 24,19.
renum, virum approbatum a Deo in vobis, virtu-
tibus, et prodigiis, et signis, quae fecit Deus per
illum in medio vestri, sicut et vos scitis: hunc 23 4,28. 1 P 1,20.

---

22 > per illum deus | — et 3°

definito consilio, et praescientia Dei traditum,
per manus iniquorum affligentes interemistis:
3,15. 24 quem Deus suscitavit, solutis doloribus inferni,
Ps 18,6 Lxx; 116,3 Lxx. iuxta quod impossibile erat teneri illum ab
Ps 16,8–11. 25 eo. David enim dicit in eum:

Providebam Dominum in conspectu meo semper:
quoniam a dextris est mihi ne commovear:
26 Propter hoc laetatum est cor meum, et exultavit lingua mea,
insuper et caro mea requiescet in spe:
13,35. 27 Quoniam non derelinques animam meam in inferno,
nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem.
28 Notas mihi fecisti vias vitae:
et replebis me iucunditate cum facie tua.

13,36. 29 Viri fratres, liceat audenter dicere ad vos de
1 Rg 2,10. patriarcha David quoniam defunctus est, et
sepultus: et sepulchrum eius est apud nos
Ps 89,4.5. 30 usque in hodiernum diem. Propheta igitur
2 Sm 7,12.13. Ps 132,11. cum esset, et sciret quia iureiurando iurasset
illi Deus de fructu lumbi eius sedere super
Ps 16,10. 31 sedem eius: providens locutus est de re-
surrectione Christi, quia neque derelictus
est in inferno, neque caro eius vidit cor-
32 ruptionem. Hunc Iesum resuscitavit Deus,
1,4. 33 cuius omnes nos testes sumus. Dextera
igitur Dei exaltatus, et promissione Spiritus
sancti accepta a Patre, effudit hunc, quem

23 adfigentes
25 dom. coram me semp. | dextr. meis est
27 neque
28 > fec. mihi | — et
29 quon. et def. | 𝔖𝔚 sepult. est
33 𝔖 hoc donum quod

τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον
διὰ χειρὸς ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε, ὃν ὁ 24 3,15. Ps 18,6 Lxx; 116,3 Lxx.
θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου,
καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ᾽
αὐτοῦ. Δαυεὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· 25 Ps 16,8–11.

προορώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός,
ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.
διὰ τοῦτο ηὐφράνθη μου ἡ καρδία καὶ ἠγαλ- 26
λιάσατο ἡ γλῶσσά μου,
ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ᾽ ἐλπίδι,
ὅτι οὐκ ἐνκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδην 27 13,35.
οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, 28
πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώ-
που σου.

6 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς 29 13,36. 1 Rg 2,10.
ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυείδ, ὅτι καὶ ἐτε-
λεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν
ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. προφήτης οὖν 30 Ps 132,11. Ps 89,4.5. 2 Sm 7,12.13.
ὑπάρχων καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς
ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ τὸν
θρόνον αὐτοῦ, προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀνα- 31 Ps 16,10.
στάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι **οὔτε ἐνκατελείφθη εἰς**
ᾅδην οὔτε ἡ σὰρξ αὐτοῦ **εἶδεν διαφθοράν.** τοῦ- 32 1,22; 3,15; 4,33.
τον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες
ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες· τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ 33 1,4.
ὑψωθεὶς τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ
ἁγίου λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν τοῦτο ὃ

---

25 κυριον : T+ *μου* *26* T *εφ ἐλπιδι* *27* R *εγκαταλ.* *29* H *ταυτης·* *30 της οσφ. αυτου* : h[r] + *[κατα σαρκα] αναστησαι τον χριστον [και]* *31* R *αδου* | *ουτε 2ο* : W *ουδε*

---

23 εκδοτ. : + *λαβοντες* **Δας** *29 εν* : *παρ* *30 οσφ.* : *καρδιας* *31 προειδως* | *ενκατ.* : + *η ψυχη αυτου* **Εας** *33 εξεχ. υμιν ο και βλ.* | *τουτο* : + *το δωρον* **Ε**

Ps 110,1. 34 ὑμεῖς καὶ βλέπετε καὶ ἀκούετε. οὐ γὰρ Δαυεὶδ
Mt 22,44. H 1,13. ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός·
εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
35 **ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν**
ποδῶν σου.
5,31. 36 ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ
ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ἐποίησεν ὁ
θεός, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώ-
16,30. 37 σατε. Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν,
L 3,10. εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀπο-
8,17–19. 38 στόλους· τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; Πέτρος
L 24,47. δὲ πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω
ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν
Joel 3,5. 39 δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ
Is 57,19. ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσιν **τοῖς**
εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσηται κύριος ὁ
Dt 32,5. 40 θεὸς ἡμῶν. ἑτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύ-
G 1,4. Ph 2,15. ρατο, καὶ παρεκάλει αὐτοὺς λέγων· σώθητε ἀπὸ
4,4; 5,14. 41 τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. οἱ μὲν οὖν ἀπο-
δεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ
προσετέθησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ
20,7; 27,35. 42 τρισχίλιαι· ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ 7
τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ
5,12.15 s. 43 ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. Ἐγίνετο δὲ πάσῃ
ψυχῇ φόβος· πολλὰ δὲ τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν
4,32. 44 ἀποστόλων ἐγίνετο. πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες
45 ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶχον ἅπαντα κοινά, καὶ τὰ κτή-

---

33 και 1° : [H]—R *37* H *ειπαν* *38 μετανοησ.* : T+ *φησιν* | *επι* : HR *εν* *42* h *αρτου,* *43 εγινετο 2°* : T+ *εν Ιερουσαλημ, φοβος τε ην μεγας επι παντας. (44) και* *44* R *πιστευοντες* | hRT *πιστ. ησαν επι το αυτο και ειχ.*

---

37 τοτε παντες οι συνελθοντες και ακουσαντες | *και τινες εξ αυτων ειπαν* | — *λοιπους* | *τι ουν* | fin + *υποδειξατε ημιν* ***DE*** *38 του κυριου Ι. Χ.* ***DE*** | — *των* et — *υμων* ***DEϚ*** *39 ημιν* et *ημων* *41 πιστευσαντες* ***D*** *ασμενως αποδεξ.* ***EaϚ*** *42 αποστ.* : + *εν Ιερουσαλημ*

vos videtis, et auditis. Non enim David 34 Ps 110,1. Mt 22,44.
ascendit in caelum: dixit autem ipse:

Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris
meis
donec ponam inimicos tuos scabellum pedum 35
tuorum.

Certissime sciat ergo omnis domus Israel, quia 36 5,31.
et Dominum eum, et Christum fecit Deus, hunc
Iesum, quem vos crucifixistis. His autem 37 16,30.
auditis, compuncti sunt corde, et dixerunt ad
Petrum, et ad reliquos Apostolos: Quid facie-
6 mus, viri fratres? Petrus vero ad illos: Poeni- 38 3,17–19. L 24,47.
tentiam (inquit) agite, et baptizetur unusquisque
vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem
peccatorum vestrorum: et accipietis donum
Spiritus sancti. Vobis enim est repromissio, 39 Joel 3,5. Is 57,19.
et filiis vestris, et omnibus, qui longe sunt,
quoscumque advocaverit Dominus Deus noster.
Aliis etiam verbis plurimis testificatus est, et 40 Dt 32,5. Ph 2,15.
exhortabatur eos, dicens: Salvamini a genera-
7 tione ista prava. Qui ergo receperunt ser- 41 4,4; 5,14.
monem eius, baptizati sunt: et appositae sunt
in die illa animae circiter tria millia. Erant 42 20,7; 27,35.
autem perseverantes in doctrina Apostolorum,
et communicatione fractionis panis, et oratio-
nibus. Fiebat autem omni animae timor: 43
multa quoque prodigia, et signa per Apostolos
in Ierusalem fiebant, et metus erat magnus in
universis. Omnes etiam, qui credebant, erant 44 4,32.
pariter, et habebant omnia communia. Posses- 45

34 caelos | dicit aut.
36 > ergo sciat | > deus fecit
37 — autem
38 > sancti spir.
40 pluribus *41* > illa die
43 > fieb. in hierus.

siones et substantias vendebant, et dividebant
42. 27,33. 46 illa omnibus, prout cuique opus erat. Quotidie
quoque perdurantes unanimiter in templo, et
frangentes circa domos panem, sumebant
cibum cum exultatione, et simplicitate cordis,
21. 4,4; 5,14; 11,21; 14,1. 47 collaudantes Deum, et habentes gratiam ad
omnem plebem. Dominus autem augebat qui
salvi fierent quotidie in idipsum.

3 Petrus autem, et Ioannes ascendebant in 8
14,8. J 9,1. 2 templum ad horam orationis nonam. Et qui-
dam vir, qui erat claudus ex utero matris
suae, baiulabatur: quem ponebant quotidie
ad portam templi, quae dicitur Speciosa, ut
peteret eleemosynam ab introeuntibus in
3 templum. Is cum vidisset Petrum, et Ioan-
nem incipientes introire in templum, rogabat
14,9. 4 ut eleemosynam acciperet. Intuens autem in
eum Petrus cum Ioanne, dixit: Respice in nos.
5 At ille intendebat in eos, sperans se aliquid
16. Mc 14,8. 6 accepturum ab eis. Petrus autem dixit: Argen-
tum et aurum non est mihi: quod autem habeo,
hoc tibi do: In nomine Iesu Christi Nazareni
7 surge, et ambula. Et apprehensa manu eius
dextera, allevavit eum, et protinus consoli-
J 5,14. 8 datae sunt bases eius, et plantae. Et exi-
liens stetit, et ambulabat: et intravit cum illis
in templum ambulans, et exiliens, et laudans
9 Deum. Et vidit omnis populus eum ambu-
10 lantem, et laudantem Deum. Cognoscebant

3,7 > eius manu

μαται καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέ-
ριζον αὐτὰ πᾶσιν, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν.
καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν 46 42. 27,33. 1 Chr 29,22. Eccl 9,7.
ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετε-
λάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι
καρδίας, αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν 47 21. 4,4; 5,14; 11,21; 14,1.
πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει
τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό.

48 Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάνης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν 3 10,3.
ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. καί τις 2 14,8. J 9,1.
ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων
ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν
θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὡραίαν τοῦ αἰτεῖν
ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ
ἱερόν· ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάνην μέλλοντας 3
εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν.
ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάνῃ 4 14,9.
εἶπεν· βλέψον εἰς ἡμᾶς. ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς 5
προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. εἶπεν δὲ Πέτρος· 6 16. Mc 14,8.
ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω,
τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ Ναζωραίου περιπάτει. καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς 7 9,41.
δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν· παραχρῆμα δὲ ἐστε-
ρεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ σφυδρά, καὶ 8 J 5,14.
ἐξαλλόμενος ἔστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν
σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἁλλόμενος
καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν 9
περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν· ἐπεγίνωσκον 10

45.46 W ειχεν, et ιερω·

45 και οσοι κτ. ειχον η υπ. | αυτα : + καθ ημεραν 46 παντες τε προσεκαρτερουν εν τ. ι. και κατ οικους επι το αυτο κλ. τε αρτ. 47 λαον : κοσμον | αυτο : + εν τη εκκλησια 3,1 Εν δε ταις ημεραις ταυταις Π. κ. 2 και : + ιδου | — υπαρχων 3 ος : ουτος ατενισας τοις οφθαλμοις αυτου και | — λαβειν *D*a 4 εμβλεψας | ατενισον 5 επειχ. : ατενισας 6 εγειραι και περιπ. *A*ℵ*ς* 7 — αυτον 2º *Dς* | εσταθη και εστερ. 8 περιεπ. χαιρομενος et — περιπ. κ. αλλ. και

δὲ αὐτόν, ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην
καθήμενος ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλή-
σθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβη-
5,12. 11 *κότι αὐτῷ. Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ*
τὸν Ἰωάνην συνέδραμεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς
ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος ἔκθαμβοι.
12 *ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν·*
ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ
ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πε-
Ex 3,6.15. 5,30. 13 *ποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν;* **ὁ θεὸς Ἀβραὰμ**
Is 52,13; 53,11. **καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν,**
2,23; 13,27.28; 28,18. **ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ** *Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς μὲν*
παρεδώκατε καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πει-
Mt 27,20.21. 22,14. 1 J 2,1. 14 *λάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν· ὑμεῖς δὲ τὸν*
ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα
2,32; 4,10; 5,31. H 2,10; 12,2. 15 *φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς*
ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ
16 *ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ*
ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε,
ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι'
αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέ-
13,27; 17,30. L 23,34. 17 *ναντι πάντων ὑμῶν. καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι*
1 T 1,13. *κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες*
L 24,27. 18 *ὑμῶν· ὁ δὲ θεὸς ἃ προκατήγγειλεν διὰ στόματος*
πάντων τῶν προφητῶν, παθεῖν τὸν Χριστὸν αὐτοῦ,
2,38. 19 *ἐπλήρωσεν οὕτως. μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέ-*
ψατε πρὸς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας,

---

10 ουτος : T *αυτος* *13* T *και ο θεος Ισ. και ο θεος Ιακ.*
16 H— *επι* *19 προς* : R *εις* | H *εξαλιφθηναι*

---

10 καθεζομενος | γεγενημενω 11 εκπορευομενου δε του Πετρου και Ιωανου συνεξεπορευετο κρατων αυτους· οι δε θαμβηθεντες εστησαν εν τη στ. τ. κ. Σ. εκθ. 12 αποκριθεις δε ο Π. ειπεν προς αυτους | ως : + *ημων τη | τουτο πεποιηκοτων τ. 13 παρεδ.* : + *εις κρισιν* | fin + *αυτον θελοντος 14 ηρνησ.* : *εβαρυνατε 16 τουτ. ον . . . οιδ.* : *τουτ. . . . οιδατε οτι 17 ανδρες αδελφ. επισταμεθα οτι υμεις μεν κ. α. επρ. (το) πονηρον 18 α* : *ο*

autem illum, quòd ipse erat, qui ad eleemo-
synam sedebat ad Speciosam portam templi:
et impleti sunt stupore et extasi in eo, quod
contigerat illi. Cum teneret autem Petrum, 11 5,12.
et Ioannem, cucurrit omnis populus ad eos
ad porticum, quae appellatur Salomonis, stu-
pentes. Videns autem Petrus, respondit ad 12
populum: Viri Israelitae quid miramini in hoc,
aut nos quid intuemini, quasi nostra virtute
aut potestate fecerimus hunc ambulare? Deus 13 Ex 3,6. 5,30.
Abraham, et Deus Isaac, et Deus Iacob, Deus Is 52,13; 53,11.
patrum nostrorum glorificavit filium suum Ie- 2,23; 28,18.
sum, quem vos quidem tradidistis, et negastis
ante faciem Pilati, iudicante illo dimitti. Vos 14 Mt 27,20.21.
autem sanctum, et iustum negastis, et petistis 22,14. 1 J 2,1.
virum homicidam donari vobis: auctorem vero 15 4,10; 5,31.
vitae interfecistis, quem Deus suscitavit a H 2,10.
mortuis, cuius nos testes sumus. Et in fide 16
nominis eius, hunc, quem vos vidistis, et
nostis, confirmavit nomen eius: et fides, quae
per eum est, dedit integram sanitatem istam
in conspectu omnium vestrum. Et nunc 17 13,27; 17,30.
fratres scio quia per ignorantiam fecistis, L 23,34. 1 T 1,13.
sicut et principes vestri. Deus autem, quae 18 L 24,27.
praenunciavit per os omnium prophetarum, pati
Christum suum, sic implevit. Poenitemini igitur, 19 2,38.
et convertimini ut deleantur peccata vestra:

---

10 quoniam ipse
11 ten.] 𝔖 viderent | concurrit
12 pot.] pietate
16 — vos | videtis
18 𝔖ℭ[92 c. corr. et 93] qui | > implevit sic
19 > vestra peccata

20 ut cum venerint tempora refrigerii a con-
spectu Domini, et miserit eum, qui prae-
1,11. Kol 3,1. 21 dicatus est vobis, Iesum Christum, ¹ quem
Ap 19,11. oportet quidem caelum suscipere usque in
tempora restitutionis omnium, quae locutus
est Deus per os sanctorum suorum a saeculo
Dt 18,15.19. 22 Prophetarum. Moyses quidem dixit: Quoniam
7,37. Prophetam suscitabit vobis Dominus Deus
vester de fratribus vestris, tamquam me,
ipsum audietis iuxta omnia quaecumque locu-
Lv 23,29. 23 tus fuerit vobis. Erit autem: omnis anima,
quae non audierit Prophetam illum, exter-
H 11,32. 24 minabitur de plebe. Et omnes prophetae a
Samuel, et deinceps, qui locuti sunt, annun-
Gn 12,3; 22,18. 25 ciaverunt dies istos. Vos estis filii prophe-
G 3,8. tarum et testamenti, quod disposuit Deus ad
patres nostros, dicens ad Abraham: Et in
semine tuo benedicentur omnes familiae ter-
13,46. 26 rae. Vobis primum Deus suscitans Filium
suum, misit eum benedicentem vobis: ut con-
L 22,4.52. 4 vertat se unusquisque a nequitia sua. Lo- 9
quentibus autem illis ad populum, supervene-
runt sacerdotes, et magistratus templi, et Sad-
23,8. 2 ducaei, ¹ dolentes quòd docerent populum, et
annunciarent in Iesu resurrectionem ex mor-
3,1. 3 tuis: et iniecerunt in eos manus, et posuerunt
eos in custodiam in crastinum: erat enim iam
2,47. 4 vespera. Multi autem eorum, qui audierant

---

20 ut cum] † cum †
21 > cael. quid.
22 > vobis suscit. | 𝔖 —, *bis* 𝔚 2°
23 quaecumque
24 et adnunt.
25 vestros
4,*2* 𝔖ℭ[92 c. corr. et 93] in Iesum
3 in eis

ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσ- 20
ώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρι-
σμένον ὑμῖν Χριστὸν Ἰησοῦν, ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν 21 1,11. Kol 3,1. Ap 19,11.
δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων
ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ'
αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. Μωϋσῆς μὲν εἶπεν ὅτι 22 Dt 18,15.19. 7,37.
προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἐκ τῶν
ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ
πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. ἔσται δὲ πᾶσα 23 Lv 23,29.
ψυχὴ ἥτις ἐὰν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου
ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. *καὶ πάντες δὲ οἱ* 24 H 11,32. 10,43.
προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι
ἐλάλησαν καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας.
ὑμεῖς ἐστε οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς δια- 25 Gn 22,18; 12,3. G 3,8.
θήκης ἧς ὁ θεὸς διέθετο πρὸς τοὺς πατέρας
ὑμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ· ***καὶ ἐν τῷ σπέρματί***
σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς.
ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ θεὸς τὸν παῖδα αὐτοῦ 26 13,46.
ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀπο-
9 *στρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν. Λα-* 4 L 22,4.52. 6,7.
λούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν
αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ
οἱ Σαδδουκαῖοι, διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν 2 16,18; 23,8. 1 K 15,12.
αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ
τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς 3 3,1.
τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον·
ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων 4 2,47.

---

20 H *χριστον* W *Χριστον,* *22 θεος* : T+ *ημων* R+ *υμων* *23* HR *αν* *24* RT *ελαλησαν, και* *25* RT *διεθετο ο θεος* | *υμων* : hT *ημων* | H *ενευλογηθησονται* *26* H *πον.* [*υμων*] *4,1* ℌ *αρχιερεις*

---

20 επελθωσιν *21* — *απ αιωνος* *22 ειπεν* : ς pr *γαρ προς τους πατερας* D+ *π. τ. π. ημων* *26* — *αυτον* *4,1 λαον* : + *τα ρηματα ταυτα* | — *κ. ο στρ. τ. ιερου* *2 καταπονουμενοι* | *αναγγελλειν τον Ιησουν εν τη αναστασει των ν.* *3 επιβαλοντες . . . και εθ.* | *επαυριον*

τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ἀριθμὸς τῶν
ἀνδρῶν ὡς χιλιάδες πέντε.
5 *Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν*
τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς
6 *γραμματεῖς ἐν Ἰερουσαλήμ, καὶ Ἅννας ὁ ἀρχιερεὺς*
καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάνης καὶ Ἀλέξανδρος καὶ
Mt 21,23. 7 *ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, καὶ στήσαντες*
αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνάμει
Mt 10,19.20. 8 *ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; τότε*
2,4. *Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς*
9 *αὐτούς· ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι, ' εἰ*
ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀν-
3,6.13–16. 10 *θρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται, ' γνωστὸν*
ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι
ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν
ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν,
Mt 21,42. *ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής.*
L 20,17. Ps 118,22. 11 *οὗτός ἐστιν* ***ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς*** *ὑφ' ὑμῶν* ***τῶν***
Mt 1,21; 12,21. 12 ***οἰκοδόμων***, *ὁ* ***γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας.*** *καὶ*
οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ
ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδο-
μένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.
1 K 14,23.24. 13 *Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ*
Ἰωάνου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμ-
ματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν
3,8.9. 14 *τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, τόν τε ἄν-*
θρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθερα-
15 *πευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. κελεύσαντες δὲ*
αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον
J 11,47. 1,19; 2,14. 16 *πρὸς ἀλλήλους ' λέγοντες· τί ποιήσωμεν τοῖς ἀν-*

---

4 *ως* : [R]—T 5 *εν* : T *εις* 6 hic *eti* H *Ιωαννης*
7 T *τουτο εποιησ. υμ.* 9 T *σεσωται* 12 *ημας* : W *υμας*

---

5 *αυρ. ημεραν συνηχθησαν οι αρχοντες κ. οι πρεσβυτεροι και γραμματεις εν Ι.* 6 *Καιφας κ. Ιωναθας* 8 fin + *του Ισραηλ* ***Da***ς 9 *ανακρ.* : + *αφ υμων* ***DE*** 12 — *η σωτηρια* | — *εν* 2⁰ ***Da*** 13 — *και ιδιωτ.* 14 *ειχον* : + *ποιησαι η*

verbum, crediderunt: et factus est numerus
virorum quinque millia.
Factum est autem in crastinum, ut con- 5
gregarentur principes eorum, et seniores, et
scribae in Ierusalem. et Annas princeps sacer- 6
dotum, et Caiphas, et Ioannes, et Alexander,
et quotquot erant de genere sacerdotali. Et 7 Mt 21,23.
statuentes eos in medio, interrogabant: In
qua virtute, aut in quo nomine fecistis hoc
vos? Tunc repletus Spiritu sancto Petrus, 8 Mt 10,19.20.
dixit ad eos: Principes populi, et seniores
audite: Si nos hodie diiudicamur in bene- 9
facto hominis infirmi, in quo iste salvus factus
est, ' notum sit omnibus vobis, et omni plebi 10 3,6.13–16.
Israel: quia in nomine Domini nostri Iesu
Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem
Deus suscitavit a mortuis, in hoc iste astat
coram vobis sanus. Hic est lapis, qui repro- 11 Mt 21,42. Ps 118,22.
batus est a vobis aedificantibus, qui factus
est in caput anguli: et non est in alio aliquo 12 Mt 1,21.
salus. Nec enim aliud nomen est sub caelo
datum hominibus, in quo oporteat nos salvos
fieri. Videntes autem Petri constantiam, et 13
Ioannis, comperto quòd homines essent
sine litteris, et idiotae, admirabantur, et
cognoscebant eos quoniam cum Iesu fue-
rant: hominem quoque videntes stantem 14 3,8.9.
cum eis, qui curatus fuerat, nihil pote-
rant contradicere. Iusserunt autem eos fo- 15
ras extra concilium secedere: et conferebant
ad invicem, ' dicentes: Quid faciemus ho- 16 J 11,47.

---

8 > petr. replet. spir. s. | — audite
9 iudicamur
10 — Domini nostri
12 > nom. al.

minibus istis? quoniam quidem notum signum
factum est per eos, omnibus habitantibus
Ierusalem: manifestum est, et non possumus
5,28. 17 negare. Sed ne amplius divulgetur in popu-
lum, comminemur eis, ne ultra loquantur in
18 nomine hoc ulli hominum. Et vocantes eos,
denunciaverunt ne omnino loquerentur, neque
5,29. 19 docerent in nomine Iesu. Petrus vero, et
Ioannes respondentes, dixerunt ad eos: Si
iustum est in conspectu Dei, vos potius audire
20 quàm Deum, iudicate. non enim possumus
21 quae vidimus et audivimus non loqui. At illi
comminantes dimiserunt eos: non invenientes
quomodo punirent eos propter populum, quia
omnes clarificabant id, quod factum fuerat
22 in eo quod acciderat. Annorum enim erat
amplius quadraginta homo, in quo factum
23 fuerat signum istud sanitatis. Dimissi 11
autem venerunt ad suos: et annunciaverunt
eis quanta ad eos principes sacerdotum, et
Ex 20,11. 24 seniores dixissent. Qui cum audissent, unani-
Ps 146,6. Is 37,16. miter levaverunt vocem ad Deum, et dixerunt:
Jr 32,17. L 2,29. Ap 6,10. Domine, tu es qui fecisti caelum, et terram,
Ps 2,1.2. 25 mare, et omnia, quae in eis sunt: qui Spiritu
sancto per os patris nostri David, pueri tui,
dixisti:

Quare fremuerunt Gentes,
et populi meditati sunt inania?

---

21 clarif. . . . accid.] † clarif. deum in eo quod factum erat †

22 fuerat] erat

24 — es | et mare

θρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον
γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερου-
σαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι· ἀλλ' 17 5,28.
ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλη-
σώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. καὶ καλέσαντες αὐτοὺς 18
παρήγγειλαν καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ δι-
δάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι [τοῦ] Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πέτρος 19 5,29. 2 T 1,7.
καὶ Ἰωάνης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς· εἰ 2 K 13,8.
δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν 22,15. 1 P 5,1.
μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε· οὐ δυνάμεθα γὰρ 20 2 P 1,16.18. L 10,23 s.
ἡμεῖς ἃ εἴδαμεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. οἱ 21 1 J 1,1.3.
δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν
εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν
λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γε-
γονότι· ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ 22
ἄνθρωπος ἐφ' ὃν γεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς
11 *ἰάσεως. Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς* 23
ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιε-
ρεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. οἱ δὲ ἀκούσαντες 24 Ex 20,11. Ps 146,6.
ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν· Is 37,16. Jr 32,17.
δέσποτα, σὺ ὁ ***ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν*** L 2,29. Ap 6,10.
καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, *ὁ* 25 Ps 2,1.2.
τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στόματος
Δαυεὶδ παιδός σου εἰπών·

ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη
καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;

---

17 W *απειλη απειλησωμ.* *18* [*του*] : RT—W *19* H *ειπαν* *25* h[s] † *ο* . . . *σου* † h[s1] *cjj δια στ. Δ. π. σ. δια πν. αγ.* h[s2] *cjj τοις πατρασιν pro του πατρος* W— *πνευματος αγιου*

---

16 φανερωτερον εστιν *18 συνκατατιθεμενων δε αυτων τη γνωμη φωνησαντες αυτους παρηγγειλαντο κατα το μη* *19 αποκριθεις δε Π. κ. Ι.* *20 — μη* *21 μη ευρ. αιτιαν* *22 — τουτο* *24 ακουσ. : + και επιγνοντες την του θεου ενεργειαν | συ : + ο θεος* ***DEaς*** *25 ος δια πν. αγ. δια του στ. λαλησας Δ. π. σ.* ***D*** *ο δια στομ. Δ. του π. σ. ειπ.* ***ς***

26 **παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς**
καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ
κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.
L 4,18; 28,12. 10,38. 27 συνήχθησαν γὰρ ἐπ᾽ ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ
ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας,
Ἡρῴδης τε καὶ Πόντιος Πειλᾶτος σὺν **ἔθνεσιν καὶ**
2,23. 28 **λαοῖς Ἰσραήλ**, ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ
E 6,19. 1 P 3,14 s. 29 βουλὴ προώρισεν γενέσθαι. καὶ τὰ νῦν, κύριε,
ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις
σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου,
27; 3,13.26. 30 ἐν τῷ τὴν χεῖρα ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν καὶ σημεῖα
καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου
2,2.4; 16,26. 31 παιδός σου Ἰησοῦ. καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσα-
λεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλή-
σθησαν ἅπαντες τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐλάλουν
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.
2,44. 32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδία 5 51
καὶ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων
αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ᾽ ἦν αὐτοῖς πάντα
2,47. 33 κοινά. καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον
οἱ ἀπόστολοι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ τῆς ἀναστάσεως,
2,45. Dt 15,4. 34 χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. οὐδὲ
γὰρ ἐνδεής τις ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες
χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς
37. 5,2. 35 τιμὰς τῶν πιπρασκομένων ¹ καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς
πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἑκάστῳ καθότι
11,22.24. 13,4. 15,39. 36 ἄν τις χρείαν εἶχεν. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς
Βαρνάβας ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὅ ἐστιν μεθερ-
μηνευόμενον υἱὸς παρακλήσεως, Λευείτης, Κύπριος

---

28 βουλη : **RT**+ *σου* *30 χειρα* : **T**+ *σου* *32 μια* : h[r] + *και ουκ ην διακρισις εν αυτοις ουδεμια* | **RT** *απαντα* *33 του ... αναστασ.* : **R** *της αναστ. τ. κυρ. Ιησου* **T** *της αναστασεως Ιησου Χριστου του κυρ.*

---

30 — σε ***DEa*** *31* fin + *παντι τω θελοντι πιστευειν* ***DE*** *32 — τι* *34 ην* : *υπηρχεν* ***DEaς*** | *χωρ.* : pr *ησαν* *35 ενι εκαστω* *36 Ιωσης* ***ς*** | *Βαρσαβας* copt. | *απο* : *υπο* ***Daς***

Astiterunt reges terrae, 26
et principes convenerunt in unum
adversus Dominum, et adversus Christum
eius?
convenerunt enim vere in civitate ista adversus 27 L 23,12.
sanctum puerum tuum Iesum, quem unxisti,
Herodes, et Pontius Pilatus cum Gentibus, et
populis Israel, facere quae manus tua, et 28 2,23.
consilium tuum decreverunt fieri. Et nunc 29 E 6,19.
Domine respice in minas eorum, et da servis
tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum,
in eo quòd manum tuam extendas ad sani- 30
tates, et signa, et prodigia fieri per nomen
sancti filii tui Iesu. Et cum orassent, motus 31 2,2.4; 16,26.
est locus, in quo erant congregati: et repleti
sunt omnes Spiritu sancto, et loquebantur
verbum Dei cum fiducia.
12 Multitudinis autem credentium erat cor 32 2,44.
unum, et anima una: nec quisquam eorum,
quae possidebat, aliquid suum esse dicebat,
sed erant illis omnia communia. Et virtute 33 2,47.
magna reddebant Apostoli testimonium resur-
rectionis Iesu Christi Domini nostri: et gratia
magna erat in omnibus illis. Neque enim quis- 34 2,45.
quam egens erat inter illos. Quotquot enim
possessores agrorum, aut domorum erant ven-
dentes afferebant pretia eorum, quae vende-
bant, et ponebant ante pedes Apostolorum. 35
Dividebatur autem singulis prout cuique opus
erat. Ioseph autem, qui cognominatus est 36 11,22.24. 13,4; 15,39.
Barnabas ab Apostolis, (quod est interpre-
tatum Filius consolationis) Levites, Cyprius

---

26 — ? *30* quod] cum | — ad
32 — unum *33* — nostri
35 dividebantur

37 genere, ' cum haberet agrum, vendidit eum,
et attulit pretium, et posuit ante pedes
Apostolorum.

5 Vir autem quidam nomine Ananias, cum 13
4,37. 2 Saphira uxore sua vendidit agrum, et frau-
davit de pretio agri, conscia uxore sua: et
afferens partem quamdam, ad pedes Aposto-
J 13,2. 3 lorum posuit. Dixit autem Petrus: Anania,
cur tentavit satanas cor tuum, mentiri te
Spiritui sancto, et fraudare de pretio agri?
4 Nonne manens tibi manebat, et venundatum
in tua erat potestate? Quare posuisti in corde
tuo hanc rem? Non es mentitus hominibus,
5 sed Deo. Audiens autem Ananias haec verba,
cecidit, et expiravit. Et factus est timor
6 magnus super omnes, qui audierunt. Sur-
gentes autem iuvenes amoverunt eum, et
7 efferentes sepelierunt. Factum est autem
quasi horarum trium spatium, et uxor ipsius,
8 nesciens quod factum fuerat, introivit. Dixit
autem ei Petrus: Dic mihi mulier, si tanti
agrum vendidistis? At illa dixit: Etiam tanti.
9 Petrus autem ad eam: Quid utique convenit
vobis tentare Spiritum Domini? Ecce pedes
eorum, qui sepelierunt virum tuum ad ostium,
10 et efferent te. Confestim cecidit ante pedes
eius, et expiravit. Intrantes autem iuvenes
invenerunt illam mortuam: et extulerunt, et
11 sepelierunt ad virum suum. Et factus est
timor magnus in universa ecclesia, et in
omnes, qui audierunt haec.

---

37 illum
5,*3* Petrus] 𝔖 + ad Ananiam
5 super] in | audierant
7 introiit
8 Dix.] respondit | — mulier

τῷ γένει, ¹ ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας 37
ἤνεγκεν τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν πρὸς τοὺς πόδας
τῶν ἀποστόλων.
13 *Ἀνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφείρῃ* 5
τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα, καὶ ἐνοσφίσατο 2 4,35.37. Gn 3,1 ss.
ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίης καὶ τῆς γυναικός, καὶ Jos 7,1 ss.
ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων
ἔθηκεν. εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἀνανία, διὰ τί 3 J 13,2.
ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί
σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς
τιμῆς τοῦ χωρίου; οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν καὶ 4
πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου
ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω
ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ θεῷ. ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας 5 11. 19,17.
τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο
φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας. ἀνα- 6 Lv 10,4.5.
στάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ
ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν 7
τριῶν διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ
γεγονὸς εἰσῆλθεν. ἀπεκρίθη δὲ πρὸς αὐτὴν Πέτρος· 8
εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ
εἶπεν· ναί, τοσούτου. ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτήν· 9
τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα
κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα
σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε. ἔπεσεν δὲ 10 Lv 10,4.5.
παραχρῆμα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν·
εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν,
καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς.
Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν 11 19,17.
καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

---

37 προς : HR *παρα* 5,*1* W *Σαπφειρα*

---

37 χωριου 5,*2 απο* : *εκ* | *εθετο* *3 Ανανια* : *προς Αναιαν* | *επειρασεν* vg | *σε απο* **D**a *4 ποιησαι πονηρον τουτο* *5 παραχρημα πεσων* *8 ειπε μοι ει* : *επερωτησω σε ει αρα* *9 συνεφωνησεν* *10 και συνστειλαντες εξηνεγκαν και εθ.*

2,43; 3,11. 12 *Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο* 6 1
σημεῖα καὶ τέρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ· καὶ ἦσαν
13 *ὁμοθυμαδὸν πάντες ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος· τῶν*
δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ'
2,47; 6,7; 21,20. 14 *ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· μᾶλλον δὲ προσετί-*
θεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε
19,11.12. Mc 6,56. 15 *καὶ γυναικῶν· ὥστε καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν*
τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλιναρίων καὶ
κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ
16 *ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. συνήρχετο δὲ καὶ τὸ*
πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων Ἰερουσαλήμ, φέροντες
ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκα-
θάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

4,1.6; 13,45. Mt 27,18. 17 *Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν* 6
αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλή-
18 *σθησαν ζήλου ˡ καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς*
ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ.
12,7. H 1,14. 19 *Ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας*
J 6,68. Ph 2,16. 20 *τῆς φυλακῆς ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπεν· πορεύεσθε*
καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα
21 *τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. ἀκούσαντες δὲ*
εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδί-
δασκον. * *Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ* 15
σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν
τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἀπέστειλαν
22 *εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. οἱ δὲ παρα-*
γενόμενοι ὑπηρέται οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυ-
23 *λακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν ˡ λέγοντες ὅτι*

---

12 T *απαντες* *14* W — *μαλλον . . . γυναικων* —, *15* H *επισκιασει* *19* T *ανοιξας* | *τε* : W *δε*

---

12 παντ. : + *εν τω ιερω* *13 και ουδ. τ. λοιπ.* *15 ασθεν.* : + *αυτων* ***Da*** | *αυτων* : + *απηλλασσοντο γαρ απο πασης ασθενειας ως ειχεν εκαστος αυτων* *16 εις Ιερουσ.* ***DEaϚ*** | *υπο* : *απο* | *και ιωντο παντες* *17 Αναστ.* : *Αννας p* *18* fin + *και επορευθη εις εκαστος εις τα ιδια* *19 τοτε δια ν. αγγ. κ.* *21 συνεκαλ.* : *εγερθεντες το πρωι και συνκαλεσαμενοι* *22 ουχ . . . φυλακη* : *και ανοιξαντες την φυλακην ουκ ευρ. α. εσω*

14 Per manus autem Apostolorum fiebant 12 3,11.
signa, et prodigia multa in plebe. Et erant
unanimiter omnes in porticu Salomonis. Ce- 13
terorum autem nemo audebat se coniungere
illis: sed magnificabat eos populus. Magis 14 2,47; 6,7;
autem augebatur credentium in Domino mul- 21,20.
titudo virorum, ac mulierum, ˡ ita ut in plateas 15 19,11.12.
eiicerent infirmos, et ponerent in lectulis ac Mc 6,56.
grabatis, ut, veniente Petro, saltem umbra
illius obumbraret quemquam illorum, et libe-
rarentur ab infirmitatibus suis. Concurrebat 16
autem et multitudo vicinarum civitatum Ieru-
salem, afferentes aegros, et vexatos a spiri-
tibus immundis: qui curabantur omnes.

15 Exurgens autem princeps sacerdotum, et 17 4,1.6; 13,45.
omnes, qui cum illo erant, (quae est haeresis Mt 27,18.
Sadducaeorum) repleti sunt zelo: et iniece- 18
runt manus in Apostolos, et posuerunt eos
in custodia publica. Angelus autem Domini 19 12,7. H 1,14.
per noctem aperiens ianuas carceris, et
educens eos, dixit: Ite, et stantes loqui- 20 Ph 2,16.
mini in templo plebi omnia verba vitae
huius. Qui cum audissent, intraverunt dilu- 21
culo in templum, et docebant. Adveniens
autem princeps sacerdotum, et qui cum eo
erant, convocaverunt concilium, et omnes
seniores filiorum Israel: et miserunt ad car-
cerem ut adducerentur. Cum autem venis- 22
sent ministri, et aperto carcere non invenis-
sent illos, reversi nunciaverunt, ˡ dicentes: 23

---

13 > coniung. se
15 ac] et | saltim | eorum | — et lib ab inf. s.
16 ab
18 illos
22 > ven. aut.

Carcerem quidem invenimus clausum cum
omni diligentia, et custodes stantes ante ia-
nuas: aperientes autem neminem intus inve-
24 nimus. Ut autem audierunt hos sermones
magistratus templi, et principes sacerdotum
25 ambigebant de illis quidnam fieret. Adveniens
autem quidam nunciavit eis: Quia ecce viri,
quos posuistis in carcerem, sunt in templo
26 stantes, et docentes populum. Tunc abiit
magistratus cum ministris, et adduxit illos
sine vi: timebant enim populum ne lapida-
27 rentur. Et cum adduxissent illos, statuerunt
in concilio: Et interrogavit eos princeps sa-
4,18. Mt 27,25. 28 cerdotum, ' dicens: Praecipiendo praecepimus
vobis ne doceretis in nomine isto: et ecce
replestis Ierusalem doctrina vestra: et vultis
inducere super nos sanguinem hominis istius.
4,19. Dn 3,18. 29 Respondens autem Petrus, et Apostoli, dixe-
runt: Obedire oportet Deo magis, quàm ho-
Dt 21,22. 30 minibus. Deus patrum nostrorum suscitavit
3,15. Iesum, quem vos interemistis, suspendentes
2,33. 31 in ligno. Hunc principem, et salvatorem Deus
H 2,10; 12,2. exaltavit dextera sua ad dandam poenitentiam
L 24,48. 32 Israeli, et remissionem peccatorum. et nos
J 7,39; 15,26.27. sumus testes horum verborum, et Spiritus
sanctus, quem dedit Deus omnibus obedienti-
7,54. 33 bus sibi. Haec cum audissent, dissecabantur, et
22,3. 34 cogitabant interficere illos. Surgens autem
quidam in concilio Pharisaeus, nomine Gama-
liel, legisdoctor honorabilis universae plebi,
35 iussit foras ad breve homines fieri. dixitque ad

---

23 ad ian.
25 in carcere
31 > deus princ. et salv. | israhel

τὸ δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ
ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἑστῶτας ἐπὶ τῶν
θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὕρομεν. ὡς 24
δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ τε στρατηγὸς
τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν
τί ἂν γένοιτο τοῦτο. παραγενόμενος δέ τις ἀπήγ- 25
γειλεν αὐτοῖς ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες, οὓς ἔθεσθε ἐν
τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδά-
σκοντες τὸν λαόν. Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς 26
σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἦγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας,
ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μὴ λιθασθῶσιν· ¦ ἀγα- 27
γόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ
ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς ¦ λέγων· παραγγελίᾳ 28 4,18. Mt 27,25.
παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλὴμ
τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ'
ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ἀποκριθεὶς 29 4,19. Dn 3,18.
δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· πειθαρχεῖν
δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ὁ θεὸς τῶν πα- 30 Dt 21,22. 3,15.
τέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε
κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν 31 2,33. H 2,10; 12,2.
καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ τοῦ δοῦναι
μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ 32 L 24,48. J 7,39; 15,26.27.
ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθ-
αρχοῦσιν αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο 33 7,54.
16 καὶ ἐβούλοντο ἀνελεῖν αὐτούς. Ἀναστὰς δέ τις 34 22,3; 23,9.
ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ,
νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν
ἔξω βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι, εἶπέν τε πρὸς 35

---

31 του : [H]—R *32 εσμεν* : h[1] *εν αυτω* h[2]W + *αυτω* | h *τουτων· et* — *ὃ* *33* T *εβουλευοντο*

---

26 — ου | *φοβουμενοι* *27 ο ιερευς* *28 ου παραγγ.* ***DEaς*** | *τουτου* : *εκεινου* *29 ο δε Πετρος ειπεν προς αυτους* *31 δεξια* : *δοξη* | fin + *εν αυτω* *34 εκ του συνεδριου* ***DE*** | *τους αποστολους* ***DEaς*** | *εξω βραχυ π.*

αὐτούς· ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς
ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν.
8,9; 21,38. 36 *πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων*
εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς
ὡς τετρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι
ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν.
L 2,2; 18,1. 37 *μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς*
ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησεν λαὸν ὀπίσω
αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπεί-
Mt 15,13; 21,25. 38 *θοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. καὶ τὰ νῦν λέγω*
ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ
ἄφετε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ
9,5. Sap 12,14. 39 *αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· εἰ δὲ ἐκ*
θεοῦ ἐστιν, οὐ δυνήσεσθε καταλῦσαι αὐτούς, μή
ποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ,
22,19. 40 *| καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες*
παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ
Mt 5,10–12. 1 P 4,13. 41 *καὶ ἀπέλυσαν. Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες*
ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν
18,5. 42 *ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἀτιμασθῆναι· πᾶσάν τε ἡμέραν*
ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ᾽ οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδά-
σκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

4,35. 6 *Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν* 7 7
μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς
τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ
Ex 18,17–23. 2 *τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. προσκαλεσάμενοι*
δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν·

---

35 W *εαυτοις,* | T *τουτοις,* *38* H [*τα*] | *αυτους*: h^r + *μη μιαναντες τας χειρας* [*υμων*]

---

35 αυτους : τους αρχοντας και τους συνεδριους 36 τινα : + μεγαν | ανηρεθη : διελυθη et *— διελυθησαν (και) 37 λαον : + ικανον* **A**? **ς** *πολυν* **CD** | *— παντες 38 νυν : + αδελφοι | αφ. : εασατε* **Dας** *39 αυτους : + ουτε υμεις ουτε βασιλεις ουτε τυραννοι· απεχεσθε ουν απο των ανθρωπων τουτων | — και 41 ουν : + αποστολοι* 6,*1* fin *+ εν τη διακονια των Εβραιων 2 ειπαν : + προς αυτους*

illos: Viri Israelitae attendite vobis super ho-
minibus istis quid acturi sitis. Ante hos enim 36 21,38.
dies extitit Theodas, dicens se esse aliquem,
cui consensit numerus virorum circiter quadrin-
gentorum: qui occisus est: et omnes, qui cre-
debant ei, dissipati sunt, et redacti ad nihilum.
Post hunc extitit Iudas Galilaeus in diebus 37 L 2,2; 13,1.
professionis, et avertit populum post se, et
ipse periit: et omnes, quotquot consenserunt
ei, dispersi sunt. Et nunc itaque dico vobis, 38 Mt 15,13.
discedite ab hominibus istis, et sinite illos:
quoniam si est ex hominibus consilium hoc,
aut opus, dissolvetur: si vero ex Deo est, 39 9,5. Sap 12,14.
non poteritis dissolvere illud, ne forte et Deo
16 repugnare inveniamini. * Consenserunt autem
illi. Et convocantes Apostolos, caesis denun- 40 22,19.
ciaverunt ne omnino loquerentur in nomine
Iesu, et dimiserunt eos. Et illi quidem ibant 41 Mt 5,10–12.
gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni 1 P 4,13.
habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati.
Omni autem die non cessabant in templo, 42 18,5.
et circa domos docentes, et evangelizantes
Christum Iesum.

17 In diebus autem illis, crescente nu- 6 4,35.
mero discipulorum, factum est murmur
Graecorum adversus Hebraeos, eo quòd
despicerentur in ministerio quotidiano vi-
duae eorum. Convocantes autem duo- 2
decim multitudinem discipulorum dixerunt:

---

36 > viror. num. | quicumque | redactus est
39 illud] eos
40 — omnino
42 > in templo et c. dom. non cess.
6,*1* factus

Non est aequum nos derelinquere verbum
1 T 3,7.8. 3 Dei, et ministrare mensis. Considerate ergo
fratres, viros ex vobis boni testimonii septem,
plenos Spiritu sancto, et sapientia, quos
4 constituamus super hoc opus. Nos vero ora-
tioni, et ministerio verbi instantes erimus.
8,5. 5 ˡEt placuit sermo coram omni multitudine. Et
elegerunt Stephanum, virum plenum fide, et
Spiritu sancto, et Philippum, et Prochorum,
et Nicanorem, et Timonem, et Parmenam, et
1,24; 13,3; 14,23. 6 Nicolaum advenam Antiochenum. Hos sta-
tuerunt ante conspectum Apostolorum: et
orantes imposuerunt eis manus.
19,20. 7 Et verbum Domini crescebat, et multipli-
cabatur numerus discipulorum in Ierusalem
valde: multa etiam turba sacerdotum obedie-
bat fidei.
8 Stephanus autem plenus gratia, et forti- 18
tudine faciebat prodigia, et signa magna in
9 populo. Surrexerunt autem quidam de sy-
nagoga, quae appellatur Libertinorum, et
Cyrenensium, et Alexandrinorum, et eorum
qui erant a Cilicia, et Asia, disputantes cum
L 21,15. 10 Stephano: et non poterant resistere sapien-
Mt 26,60–66. 11 tiae, et Spiritui, qui loquebatur. Tunc sum-
miserunt viros, qui dicerent se audivisse eum
dicentem verba blasphemiae in Moysen, et in
12 Deum. Commoverunt itaque plebem, et se-

---

3 — sancto
7 Dom.] dei
11 audisse | — in 2°

οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον
τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις. ἐπισκέψασθε δέ, 3 1 T 3,7.8. 16,2.
ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ
πλήρεις πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν
ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ 4 2,42. L 1,2.
τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. καὶ 5 8,5; 11,24; 21,8.
ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους,
καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως
καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον
καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ
Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν ἐνώ- 6 1,24; 13,3; 14,23.
πιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν 8,17; 19,6.
αὐτοῖς τὰς χεῖρας. 1 T 5,22.

Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανεν, καὶ ἐπλη- 7 4,1; 9,31; 12,24; 19,20.
θύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἰερουσαλὴμ R 1,5.
σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον
τῇ πίστει.

18 Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως 8
ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ.
ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς 9
λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλε-
ξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συν-
ζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι 10 L 21,15.
τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. τότε ὑπέ- 11 Mt 26,60–66.
βαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λα-
λοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν
θεόν· συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρε- 12 Mt 10,17.

6,3 *δε* : **h** [*δη*] **R** *ουν* 5 **h** „MSS" *πληρης* 9 **T** *των λεγομενων*

---

3 τι ουν εστιν αδελφοι· επισκεψ. εξ υμων αυτων ανδρ. 4 δε εσομεθα . . . προσκαρτερουντες 5 πληθ. : + των μαθητων 6 ουτοι εσταθησαν | και : οιτινες 7 θεου : κυριου ***DE*** *8 χαριτ. : πιστεως* ***Ηας*** *| λαω : + δια του ονοματος κυρ. Ι. Χρ.* ***Da*** *9 (Λιβυστινων?) | — και Ασιας* ***AD**** *10 και 1⁰ : οιτινες | σοφια : + τη ουση εν αυτω* ***DE*** *| ω ελαλει :* pr *τω αγιω* et *+ δια το ελεγχεσθαι αυτους υπ αυτου μετα πασης παρρησιας μη δυναμενοι ουν αντοφθαλμειν τη αληθεια 11 βλασφημιας* **א*D**

σβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες
συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον,
Jr 26,11. 21,28. 13 ¹ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· ὁ ἄν-
θρωπος οὗτος οὐ παύεται λαλῶν ῥήματα κατὰ
Mt 23,38; 24,2; 26,61. 14 τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου· ἀκηκόαμεν
γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος
καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη
L 4,20; 20,36. 15 ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. καὶ ἀτενίσαντες εἰς
αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.
17,11; 24,9. 7 Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύς· εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; (8
Ps 29,3. Gn 11,31; 15,7. 2 ὁ δὲ ἔφη·
Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ
θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ
ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν
Gn 12,1; 48,4. 3 ἐν Χαρράν, ¹**καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἔξελθε ἐκ τῆς**
γῆς σου καὶ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς
Gn 11,31 s.; 12,5. 4 **τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δείξω.** τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς
Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν Χαρράν. κἀκεῖθεν μετὰ
τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετῴκισεν αὐτὸν
εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε,
Gn 12,7; 13,15; 17,8; 48,4. Dt 2,5. 5 καὶ **οὐκ ἔδωκεν** αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ **οὐδὲ**
βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο **δοῦναι αὐτῷ εἰς**
κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ'
Gn 15,13.14. Ex 2,22; 12,40. 6 **αὐτόν,** οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. ἐλάλησεν δὲ
οὕτως ὁ θεός, ὅτι **ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον**
ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώ-
Ex 3,12. 7 **σουσιν ἔτη τετρακόσια· καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύ-**
σουσιν κρινῶ ἐγώ, ὁ θεὸς εἶπεν, **καὶ μετὰ ταῦτα**

13 αγιον : [H]W+ *τουτον* | *νομου* : H,RW.T· *15* H *ειδαν* *7,3 και* 2⁰ : h[R]T+ *εκ* *7* HR *αν* | W *δουλευσωσιν*

13 ψευδ. : + *κατ αυτου* *15 και ητενιζον δε αυτω π. οι καθημενοι . . . και ειδ.* | *αγγελου* : + *εστωτος εν μεσω αυτων* *7,1 ο αρχιερ. τω Στεφανω* **DE** | *ει αρα* **Dας** | *τουτο* *4 κατοικειτε* : + *και οι πατερες ημων οι προ ημων* *6 θεος* : + *προς αυτον* | *δουλ. αυτους*

niores, et Scribas: et concurrentes rapuerunt
eum, et adduxerunt in concilium, ¹ et sta- 13 Jr 26,11. 21,28.
tuerunt falsos testes, qui dicerent: Homo iste
non cessat loqui verba adversus locum sanctum,
et legem. audivimus enim eum dicentem: quo- 14
niam Iesus Nazarenus hic, destruet locum
istum, et mutabit traditiones, quas tradidit
nobis Moyses. Et intuentes eum omnes, qui 15 L 4,20.
sedebant in concilio, viderunt faciem eius
tamquam faciem Angeli. Dixit autem prin- 7 17,11.
ceps sacerdotum: Si haec ita se habent?
Qui ait: 2 Ps 29,3. Gn 11,31; 15,7.
19 Viri fratres, et patres audite: Deus glo-
riae apparuit patri nostro Abrahae cum esset
in Mesopotamia, prius quàm moraretur in
Charan, ¹ et dixit ad illum: Exi de terra tua, 3 Gn 12,1; 48,4.
et de cognatione tua, et veni in terram, quam
monstravero tibi. Tunc exiit de terra Chal- 4 Gn 11,31 s.; 12,5.
daeorum, et habitavit in Charan. Et inde,
postquàm mortuus est pater eius, transtulit
illum in terram istam, in qua nunc vos habi-
tatis. Et non dedit illi hereditatem in ea nec 5 Gn 12,7; 13,15; 17,8; 48,4. Dt 2,5.
passum pedis: sed repromisit dare illi eam in
possessionem, et semini eius post ipsum, cum
non haberet filium. Locutus est autem ei Deus: 6 Gn 15,13.14. Ex 2,22; 12,40.
Quia erit semen eius accola in terra aliena, et
servituti eos subiicient, et male tractabunt eos
annis quadringentis: et gentem, cui servierint, 7 Ex 3,12.
iudicabo ego, dixit Dominus. et post haec

13 > testes falsos (𝔚[1] *invite* dicentes)
15 𝔖 tanquam
7,*1* 𝔖 haberent
2 abraham | charram
3 > tibi monstr.
4 charram *5* sed] et
6 — ei | eius] 𝔖 tuum *7* Dom.] deus

Gn 17,10; 21,4. 8 exibunt, et servient mihi in loco isto. Et dedit
illi testamentum circumcisionis: et sic genuit
Gn 37,11.28; Isaac, et circumcidit eum die octavo: et Isaac,
39,1.2.21; 9 Iacob: et Iacob, duodecim Patriarchas. Et
45,4. 5,17. Mt 27,18. Patriarchae aemulantes, Ioseph vendiderunt
Gn 39,21; 10 in Aegyptum. et erat Deus cum eo: ' et
41,38–45. Ps 105,21. eripuit eum ex omnibus tribulationibus eius:
et dedit ei gratiam, et sapientiam in con-
spectu Pharaonis regis Aegypti, et constituit
eum praepositum super Aegyptum, et super
Gn 41,54; 42,5. 11 omnem domum suam. Venit autem fames in
universam Aegyptum, et Chanaan, et tribu-
latio magna: et non inveniebant cibos patres
Gn 42,2. 12 nostri. Cum audisset autem Iacob esse fru-
mentum in Aegypto: misit patres nostros pri-
Gn 45,3.16. 13 mum: et in secundo cognitus est Ioseph a
fratribus suis, et manifestatum est Pharaoni
Gn 45,9–11; 14 genus eius. Mittens autem Ioseph accersivit
46,27. Ex 1,5. Dt 10,22. Iacob patrem suum, et omnem cognationem
Gn 46,1; 49,33 15 suam in animabus septuagintaquinque. Et
Ex 1,6. descendit Iacob in Aegyptum: et defunctus
Gn 23,16.17; 16 est ipse, et patres nostri. Et translati sunt
33,19; 45,9; 50,13. in Sichem, et positi sunt in sepulchro, quod
Jos 24,32. emit Abraham pretio argenti a filiis Hemor
Ex 1,7. 17 filii Sichem. Cum autem appropinquaret
tempus promissionis, quam confessus erat
Deus Abrahae, crevit populus, et multipli-
18 catus est in Aegypto, quoadusque surrexit
alius rex in Aegypto, qui non sciebat Ioseph.
Gn 24,7. 19 Hic circumveniens genus nostrum, afflixit
Ex 1,9.22. patres nostros ut exponerent infantes suos,

---

8 octava | 𝕲 Isaac (2º) et (*sed* et *atramento del.*)
14 — suam *16* sychem *bis* | emmor
17 > adprop. aut. | repromissionis
18 > rex alius *19* — nostros

ἐξελεύσονται καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ
τούτῳ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ 8 Gn 17,10; 21,4.
οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν
τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ
Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. Καὶ οἱ πα- 9 Gn 37,11.28; 39,1.2.21; 45,4.
τριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς 5,17. Mt 27,18.
Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ, ˈκαὶ ἐξείλατο 10 Gn 39,21; 41,38–45.
αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν Ps 105,21.
αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως
Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ'
9 Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἦλθεν δὲ 11 Gn 41,54; 42,5.
λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ Χαναὰν καὶ
θλίψις μεγάλη, καὶ οὐχ ηὕρισκον χορτάσματα οἱ
πατέρες ἡμῶν. ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα σιτία εἰς 12 Gn 42,2.
Αἴγυπτον ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον·
καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἐγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελ- 13 Gn 45,1.3.16.
φοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ
γένος Ἰωσήφ. ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέ- 14 Gn 45,9–11; 46,27. Ex 1,5.
σατο Ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν Dt 10,22.
συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε. καὶ κατ- 15 Gn 46,1; 49,33. Ex 1,6.
έβη Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς
καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ 16 Gn 23,16.17; 33,19; 50,13.
καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ᾧ ὠνήσατο Ἀβραὰμ Jos 24,32.
τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὼρ ἐν Συχέμ.
Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς 17 Ex 1,8.
ὡμολόγησεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς
καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, ἄχρι οὗ ἀνέστη βασι- 18
λεὺς ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ.
οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν 19 Ex 1,9.22.
τοὺς πατέρας τοῦ ποιεῖν τὰ βρέφη ἔκθετα αὐτῶν

10 T *εναντι* | *ολον* : hT pr *εφ* *11* T *ευρισκον* *13* hRT *ανεγνωρισθη* | *Ιωσ. 2°* : T *αυτου* *15 και κατ.* : ℋ *κατ. δε* | H [*εις Αιγ.*] *16* H *Ἑμμωρ* | *εν Σ.* : h[r1] *του Σ.* [2] *του εν Σ.*

11 εφ ολης της Αιγυπτου *12 εν Αιγυπτω* **Daς** *13 εν* : *επι* *16 μετηχθησαν* *17 επηγγειλατο* **DE** *ωμοσεν* **Hς** *18 — επ Αιγ.* **DEς** | *ηδει τον* : *εμνησθη του* **DE** *19 ουτος* : *και*

Ex 2,2. H 11,23. 20 εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη
Μωϋσῆς, καὶ ἦν **ἀστεῖος** τῷ θεῷ· ὃς ἀνετράφη
Ex 2,5.10. 21 **μῆνας τρεῖς** ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός· ἐκτεθέντος
δὲ αὐτοῦ **ἀνείλατο** αὐτὸν ἡ **θυγάτηρ Φαραὼ** καὶ
1 Rg 5,10. 22 ἀνεθρέψατο αὐτὸν **ἑαυτῇ εἰς υἱόν**. καὶ ἐπαιδεύθη
Μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων, ἦν δὲ δυνατὸς
Ex 2,11. 1 K 2,9. 23 ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἐπληροῦτο
αὐτῷ τεσσερακονταέτης χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν
καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι **τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ**
Ex 2,12. 24 **τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ**. καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον
ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονου-
25 μένῳ **πατάξας τὸν Αἰγύπτιον**. ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι
τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δί-
Ex 2,13. Gn 13,8. 26 δωσιν σωτηρίαν αὐτοῖς· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. τῇ
τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ
συνήλλασσεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών· ἄνδρες,
Ex 2,14. L 12,14. 27 ἀδελφοί ἐστε· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ¹ **ὁ δὲ ἀδι-
κῶν τὸν πλησίον** ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών· **τίς σε**
28 **κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν**; **μὴ
ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὃν τρόπον ἀνεῖλες ἐχθὲς τὸν**
Ex 2,15.22; 18,3.4. 29 **Αἰγύπτιον**; **ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ**,
καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, **οὗ ἐγέννησεν**
Ex 3,2. Dt 33,16. 30 **υἱοὺς δύο**. Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσεράκοντα
ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ **ἄγγελος**
31 **ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου**. ὁ δὲ Μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύ-
μαζεν τὸ ὅραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατα-
Ex 3,6. 32 νοῆσαι ἐγένετο φωνὴ κυρίου· **ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν
πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ**

---

22 πασῃ : RT pr *εν* *23* HR *τεσσερακονταετὴς* *31* HR *εθαυμασεν*

---

21 αυτου : + παρα τον ποταμον ***DE*** *22 πασαν την σοφιαν* *24 αδικ. : + εκ του γενους αυτου* ***DE*** | *Αιγ. : + και εκρυψεν αυτον εν τη αμμω* *26 μαχομ. : + και ειδεν αυτους αδικουντας* | *τι ποιειτε ανδρες αδελφοι ινατι* *29 ουτως και εφυγαδευσεν Μ.* *30 και μετα ταυτα πλησθεντων αυτω* | *αγγελος κυριου* ***DEς*** *31 εγεν. φ. κ. : ο κυριος ειπεν αυτω λεγων*

ne vivificarentur. Eodem tempore natus est 20 Ex 2,2. H 11,23.
Moyses, et fuit gratus Deo, qui nutritus est
tribus mensibus in domo patris sui. Exposito 21 Ex 2,5.10.
autem illo, sustulit eum filia Pharaonis, et
nutrivit eum sibi in filium. Et eruditus est 22
Moyses omni sapientia Aegyptiorum, et erat
potens in verbis, et in operibus suis. Cum 23 Ex 2,11.
autem impleretur ei quadraginta annorum
tempus, ascendit in cor eius ut visitaret
fratres suos filios Israel. Et cum vidisset 24 Ex 2,12.
quendam iniuriam patientem, vindicavit illum:
et fecit ultionem ei, qui iniuriam sustinebat,
percusso Aegyptio. Existimabat autem in- 25
telligere fratres, quoniam Deus per manum
ipsius daret salutem illis: at illi non intellexe-
runt. Sequenti vero die apparuit illis litigan- 26 Ex 2,13.
tibus: et reconciliabat eos in pace, dicens:
Viri, fratres estis, ut quid nocetis alterutrum?
Qui autem iniuriam faciebat proximo, repulit 27 Ex 2,14. L 12,14.
eum, dicens: Quis te constituit principem,
et iudicem super nos? numquid interficere 28
me tu vis, quemadmodum interfecisti heri
Aegyptium? Fugit autem Moyses in verbo 29 Ex 2,15.22; 18,3.4.
isto: et factus est advena in terra Madian,
ubi generavit filios duos. Et expletis annis 30 Ex 3,2. Dt 33,16.
quadraginta, apparuit illi in deserto montis
Sina Angelus in igne flammae rubi. Moyses 31
autem videns, admiratus est visum. Et ac-
cedente illo ut consideraret, facta est ad
eum vox Domini, dicens: ꜍Ego sum Deus 32 Ex 3,6.
patrum tuorum, Deus Abraham, Deus Isaac, et

---

21 enutrivit *26* in pacem
29 madian
31 — ad eum | — dicens
32 — sum | abrah. et

Deus Iacob. Tremefactus autem Moyses, non
Ex 3,5. 33 audebat considerare. Dixit autem illi Dominus: Solve calceamentum pedum tuorum: locus
Ex 3,7.10; 2,24. 34 enim, in quo stas, terra sancta est. Videns vidi afflictionem populi mei, qui est in Aegypto, et gemitum eorum audivi, et descendi liberare eos. Et nunc veni, et mittam te in Aegyptum.
Ex 2,14. 3,13.14; 5,31. 35 Hunc Moysen, quem negaverunt, dicentes: Quis te constituit principem, et iudicem? hunc Deus principem, et redemptorem misit, cum
Ex 7,3.10; 14,21. Nu 14,33. 36 manu Angeli, qui apparuit illi in rubo. Hic eduxit illos faciens prodigia, et signa in terra Aegypti, et in rubro mari, et in deserto annis
3,22. Dt 18,15. 37 quadraginta. Hic est Moyses, qui dixit filiis Israel: Prophetam suscitabit vobis Deus de fratribus vestris, tamquam me, ipsum audietis.
53. Ex 19,3. Dt 9,10; 33,2 Lxx. 38 Hic est, qui fuit in Ecclesia in solitudine cum Angelo, qui loquebatur ei in monte Sina, et cum patribus nostris: qui accepit verba vitae
Nu 14,3. 39 dare nobis. Cui noluerunt obedire patres nostri: sed repulerunt, et aversi sunt cordibus
Ex 32,1.23. 40 suis in Aegyptum, ' dicentes ad Aaron: Fac nobis deos, qui praecedant nos: Moyses enim hic, qui eduxit nos de terra Aegypti, nescimus
Ex 32,4.6. 41 quid factum sit ei. Et vitulum fecerunt in diebus illis, et obtulerunt hostiam simulachro, et laetabantur in operibus manuum suarum.
Jr 7,18 Lxx. 19,13. Am 5,25—27. 42 Convertit autem Deus, et tradidit eos servire militiae caeli, sicut scriptum est in Libro Prophetarum:

---

37 > vobis suscit. | 𝔖 meipsum (𝔚 me ipsum)
40 hic] 𝔖 huic
41 > illis dieb.

Ιακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα
κατανοῆσαι. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος· λῦσον τὸ 33 Ex 3,5.
ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ
ἕστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν 34 Ex 3,7.8.10; 2,24; 4,19.
τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ
αὐτοῦ ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ
νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον. Τοῦτον τὸν 35 Ex 2,14. 3,13.14; 5,31.
Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες· τίς σε κατέστησεν
ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ θεὸς καὶ ἄρχοντα
καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ
ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς 36 Ex 7,3.10; 14,21. Nu 14,33.
ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν
ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσερά-
κοντα. οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἴπας τοῖς υἱοῖς 37 3,22. Dt 18,15.
Ἰσραήλ· προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν
ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος 38 53. Ex 19,3. Dt 9,10; 33,3 Lxx.
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου
τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν
πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι
ὑμῖν, ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες 39 Nu 14,3.
ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ἐν ταῖς
καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, εἰπόντες τῷ Ἀαρών· 40 Ex 32,1.23.
ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ
Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου,
οὐκ οἴδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ. καὶ ἐμοσχοποίησαν 41 Ex 32,4.6.
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ
εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν
αὐτῶν. ἔστρεψεν δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς 42 Jr 7,18 Lxx; 19,13. Am 5,25–27.
λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέ-
γραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν·

---

34 αυτου : T *αυτων* *36 γη* : HR *τη* *38 υμιν* : hRT *ημιν*

---

33 και εγενετο φωνη προς αυτον *34 ακηκοα* | *αποστελω* ***HPας*** *35 δικ.* : + *εφ ημων* ℵ***CD*** *37* fin + *αυτον ακουσεσθε* ***CDς*** *39 ω* : *οτι* | *απεστραφησαν* | — *αυτων* *40 γεγονεν* ***Dας***

μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι
ἔτη τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ,
43 καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ
καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ Ῥομφά,
τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς;
καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.

Ex 25,40. Ap 15,5. 44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν
ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῇ
Gn 17,8; 48,4. Dt 32,49. Jos 3,14; 18,1. 45 ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει· ἣν καὶ
εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ
Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῶσεν
ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως
2 Sm 7,2. Ps 132,5. 46 τῶν ἡμερῶν Δαυείδ· ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ καὶ ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ οἴκῳ Ἰακώβ.
1 Rg 6,1. 47 Σολομὼν δὲ οἰκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. ἀλλ᾿ οὐχ
Is 66,1.2. 48 ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ· καθὼς ὁ
προφήτης λέγει·

49 ὁ οὐρανός μοι θρόνος,
ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου·
ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει κύριος,
ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου;
57. 50 οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα;

Ex 32,9; 33,3. Lv 26,41. Nu 27,14. 51 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι καρδίαις καὶ τοῖς
Jr 9,26; 6,10. Is 63,10. ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε,
2 Chr 36,16. 52 ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. τίνα τῶν προ-
Mt 23,31. 2,23; 3,15; φητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπ-
4,10; 5,30. 1 P 1,10. έκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως
τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς

---

42 HR *Ισραηλ;* *43* T *Ρομφαν* h[r1] *Ρεμφαμ (-φαν)* [2] *Ραιφαν (Ρεφαν* [*sic et* R]*)* | HR *αυτοις.* *44* fin H, R. *45* T *εξεωσεν* *46 οικω* (*sic et* h[81]) : HR *θεω* : h[82] *cj* $\overline{κω}$ = *κυριω* *47* HR *Σολομῶν* T *Σαλωμὼν* | RT *ωκοδομησεν* *49 η δε* : *Ƕ και η* *51* h *καρδιας*

---

43 Ρεμφα **61** | *επεκεινα : επι τα μερη* *48 ο δε υψ. ου κατ. εν χ.* *49 τις : ποιος* *52 οι πατ. υ. : εκεινοι*

Numquid victimas, et hostias obtulistis mihi
annis quadraginta in deserto, domus Israel?
Et suscepistis tabernaculum Moloch, 43
et sidus Dei vestri Rempham,
figuras, quas fecistis, adorare eas.
Et transferam vos trans Babylonem.

Tabernaculum testimonii fuit cum patribus 44 Ex 25,40.
nostris in deserto, sicut disposuit illis Deus,
loquens ad Moysen, ut faceret illud secundum
formam, quam viderat. Quod et induxerunt, 45 Gn 17,8; 48,4. Dt 32,49.
suscipientes patres nostri cum Iesu in pos- Jos 3,14; 18,1.
sessionem Gentium, quas expulit Deus a facie
patrum nostrorum, usque in diebus David,
qui invenit gratiam ante Deum, et petiit ut 46 2 Sm 7,2. Ps 132,5.
inveniret tabernaculum Deo Iacob. Salomon 47 1 Rg 6,1.
autem aedificavit illi domum. Sed non Ex- 48 Is 66,1.2.
celsus in manufactis habitat, sicut Propheta
dicit:

Caelum mihi sedes est: 49
terra autem scabellum pedum meorum.
Quam domum aedificabitis mihi, dicit Do-
minus?
aut quis locus requietionis meae est?
Nonne manus mea fecit haec omnia? 50 Ex 32,9; 33,3.

Dura cervice, et incircumcisis cordibus, et 51 Lv 26,41. Nu 27,14.
auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis, Jr 9,26; 6,10. Is 63,10.
sicut Patres vestri, ita et vos. Quem Prophe- 52 2 Chr 36,16.
tarum non sunt persecuti patres vestri? Et Mt 23,31.
occiderunt eos, qui praenunciabant de adventu 2,23; 3,15; 4,10; 5,30.
Iusti, cuius vos nunc proditores, et homicidae

---

42 et 2º] 𝔖𝔚 aut
43 trans] 𝔖 in
44 — cum | — illis Deus
48 𝔖 per prophetam *49* — ? 1º
51 duri | incircumcisi | — ita

Ex 20. G 3,19. 53 fuistis: qui accepistis legem in dispositione
38. H 2,2. Angelorum, et non custodistis.
5,33. 54 Audientes autem haec dissecabantur cor- 20
dibus suis, et stridebant dentibus in eum.
L 22,69. 55 Cum autem esset plenus Spiritu sancto, in-
tendens in caelum, vidit gloriam Dei, et Iesum
Mt 26,64. 56 stantem a dextris Dei. Et ait: Ecce video
caelos apertos, et filium hominis stantem a
57 dextris Dei. Exclamantes autem voce magna
continuerunt aures suas, et impetum fecerunt
22,20. 58 unanimiter in eum. Et eiicientes eum extra
civitatem lapidabant: et testes deposuerunt
vestimenta sua secus pedes adolescentis, qui
Ps 31,6. 59 vocabatur Saulus. Et lapidabant Stephanum
L 23,46. invocantem, et dicentem: Domine Iesu suscipe
L 23,34. 60 spiritum meum. Positis autem genibus, cla-
mavit voce magna, dicens: Domine, ne sta-
tuas illis hoc peccatum. Et cum hoc dixisset,
7,58; 11,19. 22,20. 8 obdormivit in Domino. Saulus autem erat
consentiens neci eius.
Facta est autem in illa die persecutio 21
magna in Ecclesia, quae erat Ierosolymis, et
omnes dispersi sunt per regiones Iudaeae, et
Mt 14,12. 2 Samariae praeter Apostolos. Curaverunt autem
Stephanum viri timorati, et fecerunt planctum
9,1; 22,4. 3 magnum super eum. Saulus autem devastabat
Ecclesiam per domos intrans, et trahens viros,
ac mulieres, tradebat in custodiam.

4 Igitur qui dispersi erant per-
transibant, evangelizantes verbum Dei.
6,5. 5 Philippus autem descendens in

---

53 in dispositionem *56* > a dextris stant. | 𝕾 virtutis Dei *60* — in Domino
8,*1* (𝕮 *inc. v.* Facta) 𝕾 Iudaeae *2* s. illum *3* aut.] vero *4* pertransiebant | — Dei

ἐγένεσθε, οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς 53 Ex 20. Dt 33,2 Lxx. G 3,19.
ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. 38. H 2,2.
Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις 54 5,33.
αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. ὑπάρ- 55 L 22,69.
χων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς τὸν
οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ
δεξιῶν τοῦ θεοῦ, ¹καὶ εἶπεν· ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς 56 Mt 26,64.
οὐρανοὺς διηνοιγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
που ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ θεοῦ. κράξαντες δὲ 57 9,16; 14,19.
φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρ- 51.
μησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐκβαλόντες 58 22,20.
ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες Dt 17,7. J 16,2.
ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας
νεανίου καλουμένου Σαύλου. καὶ ἐλιθοβόλουν 59 Ps 31,6.
τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· κύριε L 23,46.
Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. θεὶς δὲ τὰ γόνατα 60 L 23,34.
ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς
ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.
Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. 8 7,58; 11,19.
21 Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας 22,20.
ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες
[δὲ] διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας
καὶ Σαμαρίας πλὴν τῶν ἀποστόλων. συνεκόμισαν 2 Mt 14,12.
δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ἐποίησαν
κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο 3 9,1; 22,4.
τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος,
σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς
φυλακήν.

8 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον εὐαγγελι- 4 40; 9,32; 11,19.
ζόμενοι τὸν λόγον. Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς 5 6,5; 17,3; 18,5.28.

58 W εαυτων | W Σαυλου, *60* T την αμαρτιαν ταυτην
8,*1* [δε] : RW—T

55 Ιησ. : + τον κυριον *58* νεανιου τινος 8,*1* μεγας : +
και θλιψις | fin + οι εμειναν εν Ιερουσαλημ *4* fin + του
θεου *E*

τὴν πόλιν τῆς Σαμαρίας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν
16,14. 6 *Χριστόν. προσεῖχον δὲ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις*
ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκούειν
Mc 16,17. 7 *αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. πολλοὶ*
γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα βοῶντα
φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο· πολλοὶ δὲ παραλελυ-
J 4,40–42. 8 *μένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν· ἐγένετο δὲ πολλὴ*
5,36. L 23,12. 9 *χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι* *10*
Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξ-
ιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρίας, λέγων εἶναί τινα
10 *ἑαυτὸν μέγαν, ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ*
ἕως μεγάλου λέγοντες· οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ
11 *θεοῦ ἡ καλουμένη μεγάλη. προσεῖχον δὲ αὐτῷ*
διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγίαις ἐξεστακέναι
Mt 28,19. 12 *αὐτούς. ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελι-*
ζομένῳ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ
ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε
13 *καὶ γυναῖκες. ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν,*
καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ,
θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινο-
8,1. 11,1.22. 14 *μένας ἐξίστατο. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσο-*
λύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμαρία τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς Πέτρον
15 *καὶ Ἰωάνην, οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο*
16 *περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον· οὐδέπω*
γὰρ ἦν ἐπ᾽ οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ
βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου
1 T 4,14. 17 *Ἰησοῦ. τότε ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐτούς,*
9,17; 19,6. 18 *καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων* 13
ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων
δίδοται τὸ πνεῦμα, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα

5.9 RW *Σαμαρειας* etc. *11* RW *μαγειαις* *14* RW (*sic vult*) *Σαμάρεια*

---

5 — την **CDϚ** *6 ως δε ηκουον παν οι οχλοι προσειχον* *9 προυπαρχων* *16 επι ουδενα* | *Ιησ.* : + *Χριστου* *18 το πνευμα το αγιον* **ADϚ**

civitatem Samariae, praedicabat illis Chri-
stum. Intendebant autem turbae his, quae 6
a Philippo dicebantur unanimiter audientes,
et videntes signa quae faciebat. Multi enim 7 Mc 16,17.
eorum, qui habebant spiritus immundos, cla-
mantes voce magna, exibant. Multi autem
paralytici, et claudi curati sunt. Factum est 8 J 4,40—42.
22 ergo gaudium magnum in illa civitate. Vir 9
autem quidam nomine Simon, qui ante fuerat
in civitate magus, seducens gentem Samariae,
dicens se esse aliquem magnum: cui auscul- 10
tabant omnes a minimo usque ad maximum,
dicentes: Hic est virtus Dei, quae vocatur
magna. Attendebant autem eum: propter quod 11
multo tempore magiis suis dementasset eos.
Cum vero credidissent Philippo evangelizanti 12 Mt 28,19.
de regno Dei, in nomine Iesu Christi baptiza-
bantur viri, ac mulieres. Tunc Simon et ipse 13
credidit: et cum baptizatus esset, adhaerebat
Philippo. Videns etiam signa, et virtutes
maximas fieri, stupens admirabatur. Cum 14 3,1.
autem audissent Apostoli, qui erant Ierosoly-
mis, quòd recepisset Samaria verbum Dei,
miserunt ad eos Petrum, et Ioannem: Qui cum 15
venissent, oraverunt pro ipsis ut acciperent
Spiritum sanctum: Nondum enim in quem- 16
quam illorum venerat, sed baptizati tantum
erant in nomine Domini Iesu. Tunc impone- 17 1 T 4,14.
bant manus super illos, et accipiebant Spiri-
23 tum sanctum. Cum vidisset autem Simon 18
quia per impositionem manus Apostolorum
daretur Spiritus sanctus, obtulit eis pecuniam,

---

7 exiebant *8* > magn. gaud.
11 𝔖𝔚 magicis *12* Dei et nom I. Chr., baptiz.
14 quia recepit | illos

19 ¹dicens: Date et mihi hanc potestatem, ut
cuicumque imposuero manus, accipiat Spiri-
20 tum sanctum. Petrus autem dixit ad eum:
Pecunia tua tecum sit in perditionem: quo-
niam donum Dei existimasti pecunia possi-
Ps 78,37. E 5,5. 21 deri. Non est tibi pars, neque sors in ser-
mone isto. cor enim tuum non est rectum
22 coram Deo. Poenitentiam itaque age ab hac
nequitia tua: et roga Deum, si forte remit-
Dt 29,18. Is 58,6. H 12,15. 23 tatur tibi haec cogitatio cordis tui. In felle
enim amaritudinis, et obligatione iniquitatis
24 video te esse. Respondens autem Simon, dixit:
Precamini vos pro me ad Dominum, ut nihil
25 veniat super me horum, quae dixistis. Et
illi quidem testificati, et locuti verbum Domini,
redibant Ierosolymam, et multis regionibus
Samaritanorum evangelizabant.
26 Angelus autem Domini locutus est ad 24
Philippum, dicens: Surge, et vade contra meri-
dianum ad viam, quae descendit ab Ierusalem
Is 56,3–7. Ps 68,32. 27 in Gazam: haec est deserta. Et surgens abiit.
Et ecce vir Aethiops, eunuchus, potens Candacis
Reginae Aethiopum, qui erat super omnes gazas
28 eius: venerat adorare in Ierusalem: ¹et reverte-
batur sedens super currum suum, legensque
29 Isaiam prophetam. Dixit autem Spiritus Phi-
lippo: Accede, et adiunge te ad currum istum.
30 Accurrens autem Philippus, audivit eum

---

20 (𝕮 *inc. v.* Pecunia)

25 rediebant

28 > proph. esaiam

ˈ λέγων· δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα ᾧ 19
ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον.
11 Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· τὸ ἀργύριόν σου 20 Mt 10,8.
σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ
θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. οὐκ ἔστιν 21 Ps 78,37.
σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ E 5,5. 13,10.
καρδία σου **οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἔναντι τοῦ θεοῦ.**
μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ 22
δεήθητι τοῦ κυρίου εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ Dt 29,18.
ἐπίνοια τῆς καρδίας σου· εἰς γὰρ **χολὴν πικρίας** 23 Is 58,6. H 12,15.
καὶ **σύνδεσμον** ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα. ἀποκριθεὶς 24
δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς
τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρή-
κατε. Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλή- 25 J 4,35.
σαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου ὑπέστρεφον εἰς
Ἱεροσόλυμα, πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν
εὐηγγελίζοντο.
24 Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον 26 22,6.
λέγων· ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν
ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ
εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. καὶ ἀναστὰς 27 24,11.
ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυ- Is 56,3–7. Ps 68,32.
νάστης Κανδάκης βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν
ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, [ὃς] ἐληλύθει προσ-
κυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ, ἦν δὲ ὑποστρέφων καὶ 28
καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ καὶ ἀνεγίνωσκεν
τὸν προφήτην Ἠσαΐαν. εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ 29
Φιλίππῳ· πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι
τούτῳ. προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ 30

---

24 fin hʳ + ⊣ · *ος πολλα κλαιων ου διελιμπανεν* ⊢ *25* T *Σαμαριτων* *27 επορευθη* : H,R·TW. | [*ος*] : W—T | fin HT,R·W. *28 δε* : RT *τε* | T— *και* 2⁰

---

19 παρακαλων και λεγων | *επιθω καγω* *23 εν γαρ πικριας χολη και συνδεσμω* | *θεωρω* **D***E*a *24 ειπεν* : + *προς αυτους παρακαλω* | *περι* | *θεον* **D**a | *μοι τουτων των κακων ων ειρ. μοι* *27 βασιλ. τινος* *28 αναγινωσκων*

ἀναγινώσκοντος Ἠσαΐαν τὸν προφήτην, καὶ εἶπεν·
J 16,18. 31 *ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ¹ὁ δὲ εἶπεν·*
πῶς γὰρ ἂν δυναίμην ἐὰν μή τις ὁδηγήσει με;
παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι
Is 53,7.8. 32 *σὺν αὐτῷ. ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνω-*
σκεν ἦν αὕτη·

ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη,
καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν
ἄφωνος,
οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.
33 **Ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη·**
τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται;
ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.

34 *ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν·* (21
δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο;
10,34. Mt 5,2. 35 *περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρου τινός; ¹ἀνοίξας δὲ ὁ*
Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς
γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν.
10,47. 36 *ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί τι*
ὕδωρ, καί φησιν ὁ εὐνοῦχος· ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει
38 *με βαπτισθῆναι; καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ ἅρμα,*
καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ τε Φί-
16,34. 39 *λιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ὅτε*
1 Rg 18,12. 1 Th 4,17. 2 K 12,2.4. *δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἥρπα-*
σεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ
εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.
4; 21,8.9. 40 *Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ διερχόμενος*
εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν
αὐτὸν εἰς Καισαρίαν.

---

31 W *οδηγηση* *32* hT *κειραντος* *34* W— *τουτο* *36* fin h^{r1}+ *(37)* ⊣ *ειπεν δε αυτω* [*ο Φιλιππος*] *Ει πιστευεις εξ ολης της καρδιας σου* [*, εξεστιν*]. *αποκριθεις δε ειπεν Πιστευω τον υιον του θεου ειναι τον Ιησουν Χριστον* (h^{r2v}— *Χρ.*). ⊢ *39 πνευμα κυριου* : h^{r} *πνευμα αγιον επεπεσεν επι τον ευνουχον, αγγελος δε κυριου* | W *αυτου την οδον* *40 etc* RW *Καισάρειαν*

legentem Isaiam prophetam, et dixit: Putasne
intelligis quae legis? Qui ait: Et quomodo 31 J 16,13.
possum, si non aliquis ostenderit mihi? Ro-
gavitque Philippum ut ascenderet, et sederet
secum. Locus autem Scripturae, quam lege- 32 Is 53,7.8.
bat, erat hic:

Tamquam ovis ad occisionem ductus est:
et sicut agnus coram tondente se, sine voce,
sic non aperuit os suum.
In humilitate iudicium eius sublatum est. 33
Generationem eius quis enarrabit,
quoniam tolletur de terra vita eius?

Respondens autem eunuchus Philippo, dixit; 34
Obsecro te, de quo Propheta dicit hoc? de
se, an de alio aliquo? Aperiens autem Phi- 35
lippus os suum, et incipiens a Scriptura ista,
evangelizavit illi Iesum. Et dum irent per 36 10,47.
viam, venerunt ad quandam aquam: et ait
Eunuchus: Ecce aqua, quid prohibet me
baptizari? Dixit autem Philippus: Si credis 37
ex toto corde, licet. Et respondens ait: Credo,
Filium Dei esse Iesum Christum. Et iussit 38
stare currum: et descenderunt uterque in
aquam, Philippus, et Eunuchus, et baptizavit
eum. Cum autem ascendissent de aqua, Spi- 39 1 Rg 18,12. 1 Th 4,17.
ritus Domini rapuit Philippum, et amplius
non vidit eum Eunuchus. Ibat autem per
viam suam gaudens. Philippus autem in- 40 21,8.9.
ventus est in Azoto, et pertransiens evange-
lizabat civitatibus cunctis, donec veniret
Caesaream.

---

33 gen. illius | tollitur
35 ab *37* — *vers.*
39 aut. 2º] enim

1–29: 22,3–21; 9 Saulus autem adhuc spirans minarum, et 25
26,9–20. caedis in discipulos Domini, accessit ad prin-
8,3. 2 cipem Sacerdotum, et petiit ab eo epistolas
in Damascum ad synagogas: ut si quos in-
venisset huius viae viros, ac mulieres, vinctos
1 K 15,8. 3 perduceret in Ierusalem. Et cum iter fa-
ceret, contigit ut appropinquaret Damasco:
Eph 5,30. 4 et subito circumfulsit eum lux de caelo. Et
cadens in terram audivit vocem dicentem
5,39. 5 sibi: Saule, Saule, quid me persequeris? Qui
dixit: Quis es Domine? Et ille: Ego sum
Iesus, quem tu persequeris. durum est tibi
6 contra stimulum calcitrare. Et tremens, ac
stupens dixit: Domine, quid me vis facere?
Et Dominus ad eum: Surge, et ingredere
civitatem, et ibi dicetur tibi quid te oporteat
Sap 18,1. 7 facere. Viri autem illi, qui comitabantur cum
eo, stabant stupefacti, audientes quidem vo-
8 cem, neminem autem videntes. Surrexit autem
Saulus de terra, apertisque oculis nihil vide-
bat. Ad manus autem illum trahentes, intro-
9 duxerunt Damascum. Et erat ibi tribus diebus
non videns, et non manducavit, neque bibit.
10,17; 16,9. 10 Erat autem quidam discipulus Damasci, no-
mine Ananias: et dixit ad illum in visu Domi-
nus: Anania. At ille ait: Ecce ego, Domine.
21,39. 11 Et Dominus ad eum: Surge, et vade in vicum,
qui vocatur rectus: et quaere in domo Iudae
Saulum nomine Tharsensem: ecce enim orat.
12 (Et vidit virum Ananiam nomine, introeuntem,
et imponentem sibi manus ut visum recipiat.)
13 Respondit autem Ananias: Domine, audivi a
multis de viro hoc, quanta mala fecerit sanctis

9,*1* aspirans *5.6* durum ... ad eum] sed *6* (𝕮 *numerat: 7* Et Dominus ... *7* Viri) | — ibi , *it 9* *11* ad illum | — et 2*o* | 𝕾𝕮[93] Tarsensem *13* > sanct. t. fec.

3 25 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐνπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου 9 1–29: 22,3–21;
εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ 26,9–20.
ἀρχιερεῖ | ᾐτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δα- 2 8,3.
μασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας 14.
εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας,
δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἐν δὲ τῷ 3 1 K 15,8.
πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ,
ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν 4 E 5,30.
λέγουσαν αὐτῷ· Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις;
| εἶπεν δέ· τίς εἶ, κύριε; ὁ δέ· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς 5 5,39.
ὃν σὺ διώκεις· ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς 6
τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι ὅ τι σε δεῖ ποιεῖν.
οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν 7 Sap 18,1.
ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεω- Dt 4,12.
ροῦντες. ἠγέρθη δὲ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεῳγ- 8
μένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν·
χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν.
καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν 9 J 9,39.
οὐδὲ ἔπιεν.

26 Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἁνα- 10 10,17; 16,9.
νίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὁράματι ὁ κύριος·
Ἁνανία. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. | ὁ δὲ κύριος 11 21,39.
πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην
τὴν καλουμένην εὐθεῖαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ
Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσ-
εύχεται, καὶ εἶδεν ἄνδρα Ἁνανίαν ὀνόματι εἰσελ- 12
θόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρας, ὅπως ἀναβλέψῃ.
ἀπεκρίθη δὲ Ἁνανίας· κύριε, ἤκουσα ἀπὸ πολλῶν 13
περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ τοῖς ἁγίοις

---

1 RW *εμπν.* *2* T *αν* | T *οντας της οδον* *3* H *εξεφνης*
6 H *δτι* *7* H *ιστηκ.* *8* T *ηνοιγμενων* *11* 𝔎 *αναστα*
12 *ανδρα* : [H]W+ *εν οραματι* | *χειρας* : H pr [*τας*]

---

4 (*vl* 5ϛ) fin + *σκληρον σοι προς κεντρα λακτιζειν* ***E***
5 *Ιησ.* : + *ο Ναζωραιος* ***ACE*** *12* *ανδρα* : pr *εν ορα-
ματι* ***Eϛ***

1 K 1,2. 22,16. 2 T 2,22. 14 σου ἐποίησεν ἐν Ἰερουσαλήμ· καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν
παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλου-
R 1,5. 15 μένους τὸ ὄνομά σου. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ
25,13; 27,24. 2 K 4,7. κύριος· πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς ἐστίν μοι
R 9,22 s. οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν
23.29. 16 τε καὶ βασιλέων υἱῶν τε Ἰσραήλ· ἐγὼ γὰρ ὑπο-
2 K 11,23–28. Kol 1,24. δείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός
8,17; 19,6. 17 μου παθεῖν. Ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν
εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας
εἶπεν· Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με,
Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως
18 ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου. καὶ
εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς
λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη,
27,36. 19 καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν.
Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν
G 1,16. 20 ἡμέρας τινάς, καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς
ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ
1.14. 8,1; 26,10. 21 θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ
ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας εἰς Ἰερου-
σαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ
ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς
18,28. 22 ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; Σαῦλος δὲ μᾶλλον
ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυννεν Ἰουδαίους τοὺς κατοι-
κοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν
28,12–29. 23 ὁ Χριστός. Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί,
20,3; 23,16. 24 συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· ἐγνώ-
σθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετη-
ροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς
2 K 11,32.33. 25 ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ
17,10; 23,23. αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν

---

15 εθνων : [H]W pr *των*   *19* H *ενισχυθη*   *21 εις* : HR *εν* | R *τουτο; και . . . αρχιερεις.*   *22* H *συνβιβ.*

17 τοτε εγερθεις Αναν. απ. **137**   *22 ενεδυν.* : + *τω λογω* ***CE***   *24 πιασωσιν* ***A***   *25 — αυτου* ***Hαϛ***

tuis in Ierusalem: et hic habet potestatem 14 1 K 1,2. 22,16. 2 T 2,22.
a principibus sacerdotum alligandi omnes,
qui invocant nomen tuum. Dixit autem ad 15 R 1,5. 25,13; 27,24. 2 K 4,7.
eum Dominus: Vade, quoniam vas electionis
est mihi iste, ut portet nomen meum coram
gentibus, et regibus, et filiis Israel. Ego enim 16 23.29. 2 K 11,23–28. Kol 1,24.
ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine
meo pati. Et abiit Ananias, et introivit in 17
domum: et imponens ei manus, dixit: Saule
frater, Dominus misit me Iesus, qui apparuit
tibi in via, qua veniebas, ut videas, et im-
plearis Spiritu sancto. Et confestim cecide- 18
runt ab oculis eius tamquam squamae, et
visum recepit: et surgens baptizatus est. Et 19 27,36.
cum accepisset cibum, confortatus est.
Fuit autem cum discipulis, qui erant
Damasci, per dies aliquot. Et continuo in 20
synagogis praedicabat Iesum, quoniam hic
est Filius Dei. Stupebant autem omnes, qui 21 1.14. 8,1; 26,10.
audiebant, et dicebant: Nonne hic est, qui
expugnabat in Ierusalem eos, qui invocabant
nomen istud: et huc ad hoc venit ut vinctos
26 illos duceret ad principes sacerdotum? Saulus 22 18,28.
autem multo magis convalescebat, et confun-
debat Iudaeos, qui habitabant Damasci, affir-
mans quoniam hic est Christus. Cum autem 23 23,12–29.
implerentur dies multi, consilium fecerunt in
unum Iudaei ut eum interficerent. Notae autem 24 23,16.
factae sunt Saulo insidiae eorum. Custodiebant
autem et portas die ac nocte, ut eum interfice-
rent. Accipientes autem eum discipuli nocte, 25 2 K 11,32.33.
per murum dimiserunt eum, submittentes

---

20 𝔖 ingressus in synagogas
23 > impler. aut. | — in unum
25 — eum 1° | 𝔖𝔚 discip. eius | summittentes

G 1,17–19. 26 in sporta. Cum autem venisset in Ierusa-
lem, tentabat se iungere discipulis, et omnes
timebant eum, non credentes quòd esset disci-
20. 27 pulus. Barnabas autem apprehensum illum
duxit ad Apostolos: et narravit illis quomodo
in via vidisset Dominum, et quia locutus est
ei, et quomodo in Damasco fiducialiter egerit
28 in nomine Iesu. Et erat cum illis intrans, et
exiens in Ierusalem, et fiducialiter agens in
29 nomine Domini. Loquebatur quoque Genti-
bus, et disputabat cum Graecis: illi autem
11,25. G 1,21. 30 quaerebant occidere eum. Quod cum cogno-
vissent fratres, deduxerunt eum Caesaream,
et dimiserunt Tharsum.

1 K 14,3. 31 Ecclesia quidem per totam Iudaeam, et
Galilaeam, et Samariam habebat pacem, et
aedificabatur ambulans in timore Domini, et
consolatione sancti Spiritus replebatur.
32 Factum est autem, ut Petrus dum per- 27
transiret universos, deveniret ad sanctos, qui
33 habitabant Lyddae. Invenit autem ibi homi-
nem quendam, nomine Aeneam, ab annis octo
34 iacentem in grabato, qui erat paralyticus. Et
ait illi Petrus: Aenea, sanat te Dominus
Iesus Christus: surge, et sterne tibi. Et
35 continuo surrexit. Et viderunt eum omnes,
qui habitabant Lyddae, et Saronae: qui con-
36 versi sunt ad Dominum. In Ioppe autem
fuit quaedam discipula, nomine Tabitha,

---

26 > iungere se | quia
28 — et 3° *29* — Gentibus
30 $\mathfrak{S}\mathfrak{C}^{93}$ Tarsum
34 aeneas | $\mathfrak{S}$ sanet | — Dominus
35 illum *36* tabita

χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. Παραγενόμενος δὲ εἰς 26 G 1,17–19.
Ἰερουσαλὴμ ἐπείραζεν κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· 22,17–21.
καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι
ἐστὶν μαθητής. Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν 27 20.
ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο
αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον καὶ ὅτι
ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιά-
σατο ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ. καὶ ἦν μετ' αὐτῶν 28
εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος εἰς Ἰερουσαλήμ,
παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου, ¹ἐλάλει 29
τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ
ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν. ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ 30 11,25. G 1,21.
κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισαρίαν καὶ ἐξαπέστειλαν
αὐτὸν εἰς Ταρσόν.

10 Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας 31 6,7. 1 K 14,3.
καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρίας εἶχεν εἰρήνην οἰκο-
δομουμένη καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου,
καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπλη-
θύνετο.

14 27 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων 32 8,4.40.
κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦν-
τας Λύδδα. εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα ὀνόματι 33
Αἰνέαν ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραβάττου,
ὃς ἦν παραλελυμένος. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· 34 3,8. 14,10.
Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦς Χριστός· ἀνάστηθι καὶ Mt 10,8.
στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη. ¹καὶ εἶδαν 35
αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν
Σάρωνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.
Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβειθά, 36

---

25 H σφυριδι 27 W ο τι 31 W ειρηνην, | HR οικοδομουμενη, και . . . κυριου 35 W ειδον | HR Σαρῶνα 36 RT Ταβιθα, it 40

---

29 Ελληνας *A* 32.35 Λυδδαν *CEa*ς 35 Σαρωνᾶν ς Ἀσσάρωνα Erasm. ς^mg (Ἀσσαρῶνα?)

ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης
37 ἔργων ἀγαθῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. ἐγένετο
δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν
ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ.
38 ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ
ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἀπέστειλαν
δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες· μὴ ὀκνήσῃς
39 διελθεῖν ἕως ἡμῶν. ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν
αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον,
καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι
καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει
Mc 5,40.41. Mt 10,8. 40 μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. ἐκβαλὼν δὲ ἔξω
πάντας ὁ Πέτρος καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο,
καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβειθά,
ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς,
32. 3,7. 41 καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν. δοὺς δὲ αὐτῇ
χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους
19,17. 42 καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. γνωστὸν
δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν
10,6. 43 πολλοὶ ἐπὶ τὸν κύριον. Ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς 11
μεῖναι ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

Mt 8,5. 27,1. 10 Ἀνὴρ δέ τις ἐν Καισαρίᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, 15 28
ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς,
L 7,5. 2 εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ
οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ
30. 3,1. L 1,11. 3 καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός, εἶδεν ἐν ὁρά-
ματι φανερῶς, ὡσεὶ περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας,
ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ
4 εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε. ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ
καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν· τί ἐστιν, κύριε;
εἶπεν δὲ αὐτῷ· αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημο-

---

36 W δορκας (*it 39*) | T αγαθων εργων *37* εθηκαν : hRT+ αυτην *42* H— της *43* δε : W+ αυτον

10,*1* τις : + ην *Paς* *3* — περι *LPaς*

quae interpretata dicitur Dorcas. Haec erat
plena operibus bonis, et eleemosynis, quas
faciebat. Factum est autem in diebus illis, 37
ut infirmata moreretur. Quam cum lavissent,
posuerunt eam in coenaculo. Cum autem 38
prope esset Lydda ad Ioppen, discipuli
audientes quia Petrus esset in ea, miserunt
duos viros ad eum, rogantes: Ne pigriteris
venire usque ad nos. Exurgens autem Petrus 39
venit cum illis. Et cum advenisset, duxerunt
illum in coenaculum: et circumsteterunt illum
omnes viduae flentes, et ostendentes ei tunicas,
et vestes, quas faciebat illis Dorcas. Eiectis 40 Mc 5,40.41.
autem omnibus foras: Petrus ponens genua
oravit: et conversus ad corpus, dixit: Ta-
bitha, surge. At illa aperuit oculos suos: et
viso Petro, resedit. Dans autem illi manum, 41 32.
erexit eam. Et cum vocasset sanctos, et vi-
duas, assignavit eam vivam. Notum autem 42
factum est per universam Ioppen: et credi-
derunt multi in Domino. Factum est autem 43 10,6.
ut dies multos moraretur in Ioppe, apud
Simonem quendam coriarium.

28 Vir autem quidam erat in Caesarea, nomine 10 Mt 8,5. 27,1.
Cornelius, Centurio cohortis, quae dicitur Ita-
lica, ' religiosus, ac timens Deum cum omni domo 2
sua, faciens eleemosynas multas plebi, et depre-
cans Deum semper: is vidit in visu manifeste, 3 3,1.
quasi hora diei nona, Angelum Dei introeuntem
ad se, et dicentem sibi, Corneli. At ille intuens 4
eum, timore correptus, dixit: Quid est, Domine?
Dixit autem illi: Orationes tuae, et eleemo-

---

38 ab ioppe *39* — ei
40 tabita *43* > quend. simonem
10,*2* ac] et *3* — is | > nona diei *4* 𝕾 quis es

synae tuae ascenderunt in memoriam in con-
5 spectu Dei. Et nunc mitte viros in Ioppen,
et accersi Simonem quendam, qui cognomi-
9,43. 6 natur Petrus: hic hospitatur apud Simonem
quendam coriarium, cuius est domus iuxta
mare: hic dicet tibi quid te oporteat facere.
7 Et cum discessisset Angelus, qui loquebatur
illi, vocavit duos domesticos suos, et militem
metuentem Dominum ex his, qui illi parebant.
8 Quibus cum narrasset omnia, misit illos in
9 Ioppen. Postera autem die iter illis facien-
tibus, et appropinquantibus civitati, ascendit
Petrus in superiora ut oraret circa horam
10 sextam. Et cum esuriret, voluit gustare.
Parantibus autem illis, cecidit super eum
11,5–17. 11 mentis excessus: et vidit caelum apertum,
et descendens vas quoddam, velut linteum
magnum, quattuor initiis submitti de caelo
12 in terram, in quo erant omnia quadrupedia,
13 et serpentia terrae, et volatilia caeli. Et facta
est vox ad eum: Surge Petre, occide, et
Ez 4,14. Lv 11. 14 manduca. Ait autem Petrus: Absit Domine,
quia numquam manducavi omne commune, et
Mt 15,11. Mc 7,15.19. 15 immundum. Et vox iterum secundo ad eum:
Quod Deus purificavit, tu commune ne dixeris.
16 Hoc autem factum est per ter: et statim re-
12,9. 17 ceptum est vas in caelum. Et dum intra se
haesitaret Petrus quidnam esset visio, quam
vidisset: ecce viri, qui missi erant a Cornelio, in-
quirentes domum Simonis, astiterunt ad ianuam.
18 Et cum vocassent, interrogabant, si Simon,
qui cognominatur Petrus, illic haberet hospi-
13,2; 15,28. 19 tium. Petro autem cogitante de visione, dixit

---

6 — hic . . . facere *10* eis
15 quae | > ne commune

σύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἔμπροσθεν
τοῦ θεοῦ. καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας εἰς Ἰόππην 5
καὶ μετάπεμψαι Σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέ-
τρος· οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, 6 9,43.
ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν. ὡς δὲ ἀπῆλθεν 7
ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν οἰκε-
τῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούν-
των αὐτῷ, καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς ἀπ- 8
έστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύριον 9
ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων
ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ
ὥραν ἕκτην. ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελεν 10
γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ αὐτῶν ἐγένετο
ἐπ᾽ αὐτὸν ἔκστασις, καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγ- 11 11,5–17.
μένον καὶ καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην με-
γάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς,
ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἑρπετὰ 12
τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο 13
φωνὴ πρὸς αὐτόν· ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ
φάγε. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· μηδαμῶς, κύριε, ὅτι 14 Ez 4,14. Lv 11.
οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. καὶ 15 Mt 15,11. Mc 7,15.19.
φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ θεὸς
ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ 16
τρίς, καὶ εὐθὺς ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν
οὐρανόν. Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος 17 12,9.
τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδεν, ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπ-
εσταλμένοι ὑπὸ τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες τὴν
οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα,
καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπι- 18
29 *καλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ* 19 13,2; 15,28.
Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος εἶπεν

---

9 εκειν. : T *αυτων* *18* 𝔎 *επυθοντο*

---

5 τινα . . . Πετρ. : τον επικαλουμενον Πετρον **𝔈𝔏a** *6* fin *+ ουτος λαλησει σοι τι σε δει ποιειν* **ς** *9 ενατην* ℵ³ | *+ της ημερας* **A** *12 τετρ. : + και τα θηρια* **LPς**

20 *τὸ πνεῦμα· ἰδοὺ ἄνδρες δύο ζητοῦντές σε· ˡἀλλὰ*
ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν
J 18,8. 21 *διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. κατα-*
βὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· ἰδοὺ
ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε;
22 *ˡοἱ δὲ εἶπαν· Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος*
καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ
ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ
ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον
11,12. 23 *αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. εἰσκαλεσά-*
μενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν. Τῇ δὲ ἐπαύριον
ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελ-
24 *φῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. τῇ δὲ*
ἐπαύριον εἰσῆλθεν εἰς τὴν Καισαρίαν· ὁ δὲ Κορ-
νήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συνκαλεσάμενος τοὺς
25 *συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. Ὡς*
δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας
αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσ-
14,15. L 5,8. Ap 19,10. 26 *εκύνησεν. ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων·*
27 *ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. καὶ*
συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὑρίσκει συνεληλυ-
28 *θότας πολλούς, ˡἔφη τε πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς ἐπί-*
στασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶ-
σθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· κἀμοὶ ὁ θεὸς
ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄν-
29 *θρωπον· διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμ-*
φθείς. πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ

---

19 πνευμα : **hRT**+ *αυτω* | *δυο* : **hR** [*τρεις*] —**T** *23* **H** *συνηλθαν* *24* **T** *εισηλθαν* *25 ως . . . Κορν.* : **h**[r1e] *Προσεγγιζοντος δε του Πετρου εις την Καισαριαν* ([2ve]— *ε.τ. Κ.*) *προδραμων εις των δουλων διεσαφησεν παραγεγονεναι αυτον. ο δε Κορνηλιος εκπηδησας και* ([2ve] — *ε. κ.*) *συναντησας αυτω* *28* **T** *εδειξεν ο θεος* *29* **H** *αναντιρητως*

---

21 ανδρας : + *τους απεσταλμενους απο (του) Κορνηλιου προς αυτον* ***Hal(ϛ)*** | *τις* : pr *τι θελετε ἢ* *22 ειπ. προς αυτον·* ***Dal*** | *Κορν. τις εκ.* *23 τοτε εισαγαγων ο Πετρος* *24 προσδεχομενος* | fin + *περιεμεινεν* *26 αναστ.* : *τι ποιεις* | *ειμι* : + *ως και συ* ***DE*** *28 υμεις* : + *βελτιον* | *ανδρι αλλοφ.*

Spiritus ei: Ecce viri tres quaerunt te. Surge 20
itaque, descende, et vade cum eis nihil dubi-
tans: quia ego misi illos. Descendens autem 21 J 18,8.
Petrus ad viros, dixit: Ecce ego sum, quem
quaeritis: quae causa est, propter quam
venistis? Qui dixerunt: Cornelius Centurio, 22
vir iustus, et timens Deum, et testimonium
habens ab universa gente Iudaeorum, respon-
sum accepit ab Angelo sancto accersire te in
domum suam, et audire verba abs te. Intro- 23 11,12.
ducens ergo eos, recepit hospitio. Sequenti
autem die surgens profectus est cum illis: et
quidam ex fratribus ab Ioppe comitati sunt
eum. Altera autem die introivit Caesaream. 24
29 * Cornelius vero expectabat illos, convocatis
cognatis suis, et necessariis amicis. Et factum 25
est cum introisset Petrus, obvius venit ei Cor-
nelius, et procidens ad pedes eius adoravit.
Petrus vero elevavit eum, dicens: Surge, et 26 14,15. L 5,8. Ap 19,10.
ego ipse homo sum. Et loquens cum illo in- 27
travit, et invenit multos, qui convenerant:
dixitque ad illos: Vos scitis quomodo abomi- 28
natum sit viro Iudaeo coniungi, aut accedere ad
alienigenam: sed mihi ostendit Deus, neminem
communem aut immundum dicere hominem.
Propter quod sine dubitatione veni accersitus. 29
Interrogo ergo, quam ob causam accersistis

20 itaque et d.
23 ergo] igitur , *it 33* 1º | eis
25 — venit
26 levavit
28 sed] et

30 me? Et Cornelius ait: A nudiusquarta die 30
usque ad hanc horam, orans eram hora nona
in domo mea, et ecce vir stetit ante me in
31 veste candida, ¹ et ait: Corneli, exaudita est
oratio tua, et eleémosynae tuae commemo-
32 ratae sunt in conspectu Dei. Mitte ergo in
Ioppen, et accersi Simonem, qui cognominatur
Petrus: hic hospitatur in domo Simonis co-
33 riarii iuxta mare. Confestim ergo misi ad
te: et tu bene fecisti veniendo. Nunc ergo
omnes nos in conspectu tuo adsumus audire
omnia quaecumque tibi praecepta sunt a
Dt 10,17. 1 Sm 16,7. 34 Domino. Aperiens autem Petrus os suum,
R 2,11. dixit: In veritate comperi quia non est per-
J 9,31; 10,16. 16,14. 35 sonarum acceptor Deus, sed in omni gente
Ps 107,20; 147,18. qui timet eum, et operatur iustitiam, acceptus
Is 52,7. Nah 2,1. 36 est illi. Verbum misit Deus filiis Israel, an-
Mt 28,18. E 2,17; 6,15. nuncians pacem per Iesum Christum: (hic
Mt 4,12–17. 37 est omnium Dominus.) Vos scitis quod
factum est verbum per universam Iudaeam:
incipiens enim a Galilaea post baptismum,
Is 61,1. Mt 3,16. 38 quod praedicavit Ioannes, ¹ Iesum a Nazareth:
quomodo unxit eum Deus Spiritu sancto, et
virtute, qui pertransiit benefaciendo, et sa-
nando omnes oppressos a diabolo, quoniam
Dt 21,22. 1,8. 39 Deus erat cum illo. Et nos testes sumus om-
nium, quae fecit in regione Iudaeorum, et Ieru-

---

30 nudius quartana | ad] in
31 (𝕮 *inc. v.* Corneli)
33 *cf 23*
34 — suum | quoniam
36 — Deus
38 pertransivit

30 *με; καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας* 30
μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην τὴν ἐνάτην προσ-
ευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη
ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, ¹ *καὶ φησίν· Κορ-* 31
νήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ αἱ ἐλεημο-
σύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. πέμψον 32
οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπι-
καλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος
βυρσέως παρὰ θάλασσαν. ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα 33 J 4,22.
πρὸς σέ, σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος.
νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν
ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ Dt 10,17.
κυρίου. Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· ἐπ᾽ 34 1 Sm 16,7. R 2,11.
ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι **οὐκ ἔστιν προσω-** 8,35. Mt 5,2.
πολήμπτης ὁ θεός, *ἀλλ᾽ ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβού-* 35 J 9,31; 10,16. 16,14.
μενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς Ps 107,20; 147,18.
αὐτῷ ἐστιν· **τὸν λόγον** *ὃν* **ἀπέστειλεν** *τοῖς υἱοῖς* 36 Is 52,7. Nah 2,1.
Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην *διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ·* Mt 28,18. E 2,17; 6,15.
οὗτός ἐστιν πάντων κύριος. ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενό- 37 Mt 4,12–17. 1,22.
μενον ῥῆμα καθ᾽ ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος L 16,16; 23,5.
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν
Ἰωάνης, ¹ *Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὡς* **ἔχρισεν** 38 Is 61,1.
αὐτὸν **ὁ θεὸς πνεύματι** *ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς* Mt 3,16. L 4,18.
διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς κατα- 4,27.
δυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς
ἦν μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ ἡμεῖς μάρτυρες πάντων ὧν 39 Dt 21,22. 1,8; 2,23.
ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἱερου- G 3,13.

---

29 HR *με.* *31* HR *καί φησιν* *33* RT *πρός σε*
35.36 W *εστὶν τον* *36 ον* : [R]—*ℋ* *36.37* h *ον απεστειλεν . . .*
Χριστου (ουτος . . . κυριος) υμεις οιδατε, το *37* W *αρξαμενον*
39 και 2º : [R]T+ *εν*

---

30 απο της τριτης ημ. μ. της αρτι ωρας ημην νηστευων τ. εν. τε πρ. *32* fin + *ος παραγενομενος λαλησει σοι* ***CDϛ***
33 προς σε : + *παρακαλων ελθειν προς ημας* | *εν ταχει παραγενομ.* | *του θεου* : *σου,* | — *παρεσμεν* | *παντα* : *βουλομενοι παρα σου* | *κυρ.* : *θεου* ***Daϛ*** *36 τον γαρ λογ.*
37 — *ρημα* | *αρξαμ.* : + *γαρ* ***AD*** *38 ον εχρ. ο θ.*
39 παντων : *αυτου*

1 K 15,4–7. 40 σαλήμ· ὃν καὶ ἀνεῖλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. τοῦ-
τον ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν
J 14,19.22; 15,27. 41 αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, ' οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ
1,4. L 24,30.43. Mt 26,29. μάρτυσιν τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ
J 21,13. θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν
17,31. 42 αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· καὶ
R 14,9.10. 1 P 4,5. 2 T 4,1. παρήγγειλεν ἡμῖν κηρῦξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύ-
ρασθαι ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ
3,24; 13,38 s. 43 κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. τούτῳ πάντες οἱ προ-
Is 33,24; 53,5.6. Jr 31,34. φῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ
Ez 34,16. Dn 9,24. τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς
11,15. 44 αὐτόν. Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα
ταῦτα ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας
45 τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ
περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι
καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος
2,4. 19,6. 46 ἐκκέχυται· ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις
Mc 16,17. καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέ-
8,36. 47 τρος· μήτι τὸ ὕδωρ δύναται κωλῦσαί τις τοῦ μὴ
Mt 3,11. βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
J 4,40. 48 ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς; προσέταξεν δὲ αὐτοὺς ἐν
1 K 1,17. τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. * τότε
ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.
22; 8,14. 1 Th 2,13. 11 Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ
ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέ-
10,45; 15,5. 2 ξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Ὅτε δὲ ἀνέβη Πέτρος
εἰς Ἰερουσαλήμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ

40 HR— εν 42 ουτος : T αυτος 45 οσοι : ℌ οι | W συνηλθον | H του πνευμ. του αγιου 48 αυτους : T αυτοις 11,2 Οτε ... περιτομης : h[r] Ο μεν ουν Πετρος δια ικανου χρονου ηθελησεν πορευθηναι εις Ιεροσολυμα· και προσφωνησας τους αδελφους και επιστηριξας αυτους πολυν λογον ποιουμενος δια των χωρων [? δι αυτων εχωρει] διδασκων αυτους· ος

40 μετα την τριτην ημεραν 41 αυτω : + και συναναστραφημεν | fin + ημερας μ' *DE* 42 ενετειλατο 43 αιματος **36** 46 ειπεν δε ο Π. 48 τοτε προσετ. | παρεκαλεσαν αυτ. προς αυτους διαμειναι 11,1 Ακουστον δε εγενετο τοις αποστολοις και τοις αδελφοις τοις εν τη Ιουδαια

salem, quem occiderunt suspendentes in ligno.
Hunc Deus suscitavit tertia die, et dedit eum 40 1 K 15,4–7.
manifestum fieri ¹ non omni populo, sed testi- 41 J 14,19.22; 15.27.
bus praeordinatis a Deo: nobis, qui manduca- 1,4. L 24,30.43.
vimus, et bibimus cum illo postquam resur- J 21,13. Mt 26,29.
rexit a mortuis. Et praecepit nobis praedicare 42 17,31.
populo, et testificari quia ipse est, qui consti- R 14,9.10. 1 P 4,5. 2 T 4,1.
tutus est a Deo iudex vivorum, et mortuorum.
Huic omnes Prophetae testimonium perhibent 43 Is 33,24; 53,5.6. Jr 31,34.
remissionem peccatorum accipere per nomen Ez 34,16.
eius omnes, qui credunt in eum. Adhuc 44 Dn 9,24.
loquente Petro verba haec, cecidit Spiritus
sanctus super omnes, qui audiebant verbum.
Et obstupuerunt ex circumcisione fideles, qui 45
venerant cum Petro: quia et in nationes
gratia Spiritus sancti effusa est. Audiebant 46 2,4. 19,6.
enim illos loquentes linguis, et magnificantes Mc 16,17.
Deum. Tunc respondit Petrus: ¹ Numquid 47
aquam quis prohibere potest ut non bapti-
zentur hi, qui Spiritum sanctum acceperunt
sicut et nos? Et iussit eos baptizari in no- 48 J 4,40.
mine Domini Iesu Christi. Tunc rogaverunt
eum ut maneret apud eos aliquot diebus.
31 Audierunt autem Apostoli, et fratres, 11
qui erant in Iudaea: quoniam et Gen-
tes receperunt verbum Dei. Cum autem 2 10,45.
ascendisset Petrus Ierosolymam, discepta-
bant adversus illum, qui erant ex

---

45 obstipuerunt
46 (𝕮 *inc. v. 47* Tunc resp.)
48 in nomine iesu chr. baptizari | — apud eos
11,*2* > ascend. aut. | in hieros.

G 2,12. E 2,11. 3 circumcisione, | dicentes: Quare introisti ad
viros praeputium habentes, et manducasti
4 cum illis? Incipiens autem Petrus exponebat
10,9—48; 16,9. 5 illis ordinem, dicens: | Ego eram in civitate
Ioppe orans, et vidi in excessu mentis visio-
nem, descendens vas quoddam velut linteum
magnum quattuor initiis summitti de caelo,
6 et venit usque ad me. In quod intuens con-
siderabam, et vidi quadrupedia terrae, et
7 bestias, et reptilia, et volatilia caeli. Audivi
autem et vocem dicentem mihi: Surge Petre,
8 occide, et manduca. Dixi autem: Nequaquam
Domine: quia commune aut immundum num-
9 quam introivit in os meum. Respondit autem
vox secundo de caelo: Quae Deus mundavit,
10 tu ne commune dixeris. Hoc autem factum
est per ter: et recepta sunt omnia rursum in
11 caelum. Et ecce viri tres confestim astiterunt
in domo, in qua eram, missi a Caesarea ad
10,23. 12 me. Dixit autem Spiritus mihi ut irem cum
illis, nihil haesitans. Venerunt autem mecum
et sex fratres isti, et ingressi sumus in do-
13 mum viri. Narravit autem nobis, quomodo
vidisset Angelum in domo sua, stantem et
dicentem sibi: Mitte in Ioppen, et accersi
14 Simonem, qui cognominatur Petrus, | qui lo-
quetur tibi verba, in quibus salvus eris tu, et
15 universa domus tua. Cum autem coepissem lo-
qui, cecidit Spiritus sanctus super eos, sicut et

---

5 𝕾 mentis meae
10 > rursum omnia
11 > conf. tres viri
15 decidit

περιτομῆς ¹ λέγοντες ὅτι εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας 3 G 2,12. E 2,11.
ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. ἀρξά- 4 L 1,3.
μενος δὲ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων·
¹ ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ 5 10,9–48; 16,9.
εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι
ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ· εἰς ἣν 6
ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς
γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ. ἤκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης 7
μοι· ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. εἶπον δέ· 8
μηδαμῶς, κύριε, ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε
εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. ἀπεκρίθη δὲ ἐκ δευ- 9 15,9.
τέρου φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν
σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ 10
ἀνεσπάσθη πάλιν ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ 11
ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν
οἰκίαν ἐν ᾗ ἦμεν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρίας
πρός με. εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμά μοι συνελθεῖν 12 10,23.
αὐτοῖς μηδὲν διακρίναντα. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ
καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν
οἶκον τοῦ ἀνδρός. ἀπήγγειλεν δὲ ἡμῖν πῶς εἶδεν 13
τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ
εἰπόντα· ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι
Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, ὃς λαλήσει 14
ῥήματα πρὸς σὲ ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ
οἶκός σου. ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέ- 15 10,44.
πεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς ὥσπερ καὶ

και κατηντησεν αυτοις [? αυτου] και απηγγειλεν αυτοις την χαριν του θεου. οι δε εκ περιτομης αδελφοι διεκρινοντο προς αυτον

3 *Ɦ εισηλθεν* et *συνεφαγεν* 9 hRT *φωνη εκ δευτερου* 11 h *ημην* 14 RT *πρός σε*

---

5 *τετρασιν* 6 — *τα* 1° 3° 4° 9 *εγενετο φωνη εκ τ. ουρ. προς με* 12 — *μηδεν διακριν.* 13 — *τον* 1°

1,5. 16 ἐφ’ ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος
τοῦ κυρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάνης μὲν ἐβάπτισεν
ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
15,8. 17 εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς
καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν
Χριστόν, ἐγὼ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν θεόν;
13,48; 14,27; 15,12; 21,14. L 7,16; 23,47. 2 T 2,25. 18 ˡἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν
θεὸν λέγοντες· ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν
μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

8,1–4. 19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως 1
τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης
καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν
2,36; 10,36; 13,1. 20 λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. Ἦσαν δέ τινες ἐξ
αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες
ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν καὶ πρὸς τοὺς
2,47. 21 Ἕλληνας, εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. καὶ
ἦν χεὶρ κυρίου μετ’ αὐτῶν, πολύς τε ἀριθμὸς ὁ
4,36. 8,14. 22 πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. Ἠκούσθη
δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὔσης
ἐν Ἰερουσαλὴμ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν
13,43; 14,22. 23 Βαρνάβαν ἕως Ἀντιοχείας· ὃς παραγενόμενος καὶ
ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρε-
κάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν
6,5. 5,14. 24 τῷ κυρίῳ, ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύ-
ματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος
9,30. 25 ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ἀνα-
G 2,11. 26 ζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὑρὼν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν.

---

18 W *εδοξαζον* *20 Ελληνας (et* h[r]*)* : H *Ελληνιστας*
23 τω : H pr *[εν]*

---

17 — ο θεος | fin + *του μη δουναι αυτοις πνευμα αγιον πιστευσασιν επ αυτω* *19 απο του Στεφανου* | *μονοις* *20 Ιησ.* : + *Χριστον* *22 — ουσης* ***AD*ς** | *εως* : *διελθειν εως* ***DE*ς** *23 ος και* *25.26 ακουσας δε οτι Σαυλος εστιν εις Θαρσον εξηλθεν αναζητων αυτον· και ως συντυχων παρεκαλεσεν ελθειν εις A.*

in nos in initio. Recordatus sum autem verbi 16 1,5.
Domini, sicut dicebat: Ioannes quidem bapti-
zavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu
sancto. Si ergo eandem gratiam dedit illis 17 15,8.
Deus, sicut et nobis, qui credidimus in Do-
minum Iesum Christum: ego quis eram, qui
possem prohibere Deum? His auditis, tacue- 18 13,48; 14,27. L 7,16; 23,47.
runt: et glorificaverunt Deum, dicentes: Ergo
et Gentibus poenitentiam dedit Deus ad vitam.

Et illi quidem, qui dispersi fuerant a 19 8,1–4.
tribulatione, quae facta fuerat sub Stephano,
perambulaverunt usque Phoenicen, et Cyprum,
et Antiochiam, nemini loquentes verbum, nisi
solis Iudaeis. Erant autem quidam ex eis 20 13,1.
viri Cyprii, et Cyrenaei, qui cum introissent
Antiochiam, loquebantur et ad Graecos, an-
nunciantes Dominum Iesum. Et erat manus 21 2,47.
Domini cum eis: multusque numerus creden-
tium conversus est ad Dominum. Pervenit 22 4,36.
autem sermo ad aures ecclesiae, quae erat
Ierosolymis super istis: et miserunt Barna-
bam usque ad Antiochiam. Qui cum per- 23 13,43.
venisset, et vidisset gratiam Dei, gavisus
est: et hortabatur omnes in proposito cordis
permanere in Domino: quia erat vir bonus, 24 6,5; 5,14.
et plenus Spiritu sancto, et fide. Et appo-
sita est multa turba Domino. Profectus est 25 9,30.
autem Barnabas Tarsum, ut quaereret Saulum:
quem cum invenisset, perduxit Antiochiam. 26 G 2,11.

---

18 > deus paenit. ad vit. dedit
20 cyrenei
22 barnaban | — ad 2°
23 — in 1°
24 > turba multa
25 — Barnabas | tharsum

Et annum totum conversati sunt ibi in Ec-
clesia: et docuerunt turbam multam, ita ut
26,28. cognominarentur primum Antiochiae discipuli,
1 P 4,16. Christiani.

13,1; 15,32. 27 In his autem diebus supervenerunt ab 32
21,10. 28 Ierosolymis prophetae Antiochiam: et surgens
unus ex eis nomine Agabus, significabat per
spiritum famem magnam futuram in universo
orbe terrarum, quae facta est sub Claudio.
G 2,10. 29 Discipuli autem, prout quis habebat, propo-
R 15,27. 2 K 8,12. suerunt singuli in ministerium mittere habi-
12,25. 30 tantibus in Iudaea fratribus: quod et fece-
runt, et mittentes ad seniores per manus
Barnabae, et Sauli.

4,3. 12 Eodem autem tempore misit Herodes rex 33
manus, ut affligeret quosdam de Ecclesia.
Mt 20,22 s. 2 Occidit autem Iacobum fratrem Ioannis gladio.
24,27; 25,9. 3 Videns autem quia placeret Iudaeis, apposuit
R 8,36. ut apprehenderet et Petrum. Erant autem
4 dies Azymorum. Quem cum apprehendisset,
misit in carcerem, tradens quattuor quater-
nionibus militum custodiendum, volens post
Jc 5,16. 5 Pascha producere eum populo. Et Petrus
quidem servabatur in carcere. Oratio autem
fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad

---

26 (𝕮 *inc. v.* Et annum) | — ibi
29 — singuli
12,*3* adposuit adprehendere
4 𝕾 ad cust. 𝖂 custodire eum

ἐγένετο δὲ αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρη-
ματίσαι τε πρώτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς 26,28.
Χριστιανούς. 1 P 4,16.
2 *Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ* 27 18,1; 15,32.
Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν· ἀναστὰς 28 21,10.
δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἅγαβος ἐσήμαινεν διὰ 18,2.
τοῦ πνεύματος λιμὸν μεγάλην μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ'
ὅλην τὴν οἰκουμένην· ἥτις ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου.
τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις, ὥρισαν 29 G 2,10.
ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοι- R 15,27. 2 K 8,12.
κοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ὃ καὶ ἐποίησαν 30 12,25.
ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς
Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

3 *Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρῴδης* 12 4,3.
ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ
τῆς ἐκκλησίας. ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν 2 Mt 20,22 s.
Ἰωάνου μαχαίρῃ. ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν 3 24,27; 25,9.
τοῖς Ἰουδαίοις προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον, R 8,36. L 3,20.
ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων, ˡ *ὃν καὶ πιάσας ἔθετο* 4
εἰς φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρα-
τιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ
πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ὁ μὲν οὖν Πέ- 5 Jc 5,16.
τρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν
ἐκτενῶς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν

---

28 **hRT** *εσημανεν* **12,***1* **T** *ο βασιλ. Ηρωδης*

---

26 οιτινες παραγενομενοι ενιαυτον ολον συνεχυθησαν οχλον ικανον· και τοτε πρωτον εχρηματισεν εν Α. οι μαθηται Χριστιανοι | Χρηστ- ℵ* *28 ην δε πολλη αγαλλιασις· συνεστραμμενων δε ημων εφη εις εξ αυτ. ον. Αγ. σημαινων 29 οι δε μαθηται καθως ευπορουντο* 12,*1* fin + *εν τη Ιουδαια 3 Ιουδαιοις : + η επιχειρησις αυτου επι τους πιστους 4 ον και : τουτον 5 πολλη δε προσευχη ην εν εκτενεια περι αυτου απο τ. ε.*

5,22.28. 6 *θεὸν περὶ αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἤμελλεν προαγαγεῖν*
αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος
κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος
ἁλύσεσιν δυσίν, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν
5,19. H 1,14. 1 Rg 19,5. 7 *τὴν φυλακήν. καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη,*
καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ
τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων·
ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις
8 *ἐκ τῶν χειρῶν. εἶπεν δὲ ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν·*
ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησεν
δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ· περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν
10,17. 9 *σου καὶ ἀκολούθει μοι. καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει,*
καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστιν τὸ γινόμενον διὰ
10 *τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. διελθόντες*
δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθαν ἐπὶ τὴν
πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν,
ἥτις αὐτομάτη ἠνοίγη αὐτοῖς, καὶ ἐξελθόντες προ-
ῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος
L 15,17. 11 *ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος*
εἶπεν· νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν ὁ κύριος
τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς
Ἡρῴδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν
25. 13,5.13; 15,37. 12 *Ἰουδαίων. συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς*
14,6. *Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάνου τοῦ ἐπικαλουμένου*
Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσ-
16,16. 13 *ευχόμενοι. κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ*
πυλῶνος προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι ὀνόματι
L 24,41. 14 *Ῥόδη, καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ*
τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα
δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυ-

---

6 𝔎 *προσαγαγειν* *8 δε* 1^0 : T *τε* *10* W *ηλθον*
11 hRT— *ο* 2^0 *13* h *προηλθε*

---

7 επεστη : + *τω Πετρω* | *επελαμψεν τω* | *νυξας* *9 δια* :
Ez 40,22.26. *υπο Αα* *10 εξελθ.* : + *κατεβησαν τους ζ' βαθμους και*

Deum pro eo. Cum autem producturus eum 6 5,22.23.
esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dor-
miens inter duos milites, vinctus catenis dua-
bus: et custodes ante ostium custodiebant
carcerem. Et ecce Angelus Domini astitit: 7 5,19. H 1,14.
et lumen refulsit in habitaculo: percussoque
latere Petri, excitavit eum, dicens: Surge
velociter. Et ceciderunt catenae de manibus
eius. Dixit autem Angelus ad eum: Praecin- 8
gere, et calcea te caligas tuas. Et fecit sic.
Et dixit illi: Circumda tibi vestimentum tuum,
et sequere me. Et exiens sequebatur eum, 9 10,17.
et nesciebat quia verum est, quod fiebat per
angelum: existimabat autem se visum videre.
Transeuntes autem primam et secundam custo- 10
diam, venerunt ad portam ferream, quae ducit
ad civitatem: quae ultro aperta est eis. Et
exeuntes processerunt vicum unum: et con-
tinuo discessit Angelus ab eo. Et Petrus ad 11
se reversus, dixit: Nunc scio vere quia misit
Dominus Angelum suum, et eripuit me de
manu Herodis, et de omni expectatione
plebis Iudaeorum. Consideransque venit ad 12 25. 13,5.13; 15,37.
domum Mariae matris Ioannis, qui cogno-
minatus est Marcus, ubi erant multi congre-
gati, et orantes. Pulsante autem eo ostium 13 16,16.
ianuae, processit puella ad audiendum, no-
mine Rhode. Et ut cognovit vocem Petri, 14
prae gaudio non aperuit ianuam, sed in-
tro currens nunciavit stare Petrum ante ia-

---

7 suscitavit
8 calcia | galliculas
9 aestimabat | aut.] 𝔊 enim
13 aud.] 𝔊 videndum

26,24. 15 nuam. ' At illi dixerunt ad eam: Insanis. Illa
L 24,37. autem affirmabat sic se habere. Illi autem
16 dicebant: Angelus eius est. Petrus autem per-
severabat pulsans. Cum autem aperuissent,
17 viderunt eum, et obstupuerunt. Annuens
autem eis manu ut tacerent, narravit quo-
modo Dominus eduxisset eum de carcere,
dixitque: Nunciate Iacobo, et fratribus haec.
5,21.22. 18 Et egressus abiit in alium locum. ' Facta 34
autem die, erat non parva turbatio inter
19 milites, quidnam factum esset de Petro. He-
rodes autem cum requisisset eum, et non
invenisset, inquisitione facta de custodibus,
iussit eos duci: descendensque a Iudaea in
1 Rg 5,25[11]. 20 Caesaream, ibi commoratus est. Erat autem
Ez 27,17. iratus Tyriis, et Sidoniis. At illi unanimes
venerunt ad eum, et persuaso Blasto, qui erat
super cubiculum regis, postulabant pacem, eo
21 quòd alerentur regiones eorum ab illo. Statuto
autem die Herodes vestitus veste regia, sedit
Ez 28,2. 22 pro tribunali, et concionabatur ad eos. Po-
pulus autem acclamabat: Dei voces, et non
Dn 5,20. 23 hominis. Confestim autem percussit eum
Angelus Domini, eo quòd non dedisset hono-
rem Deo: et consumptus a vermibus, expira-
6,7. Is 55,11. 24 vit. Verbum autem Domini crescebat, et
11,29. 12. 15,37. 25 multiplicabatur. Barnabas autem et Saulus
reversi sunt ab Ierosolymis expleto mini-
sterio, assumpto Ioanne, qui cognominatus
est Marcus.

---

16 𝔊 aper. ostium | obstip-
18 > de petro fact. esset
21 contion-

λῶνος. ¹ *οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν· μαίνῃ. ἡ δὲ* 15 26,24.
διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον· ὁ ἄγγελός L 24,37. Mt18,10. H1,14.
ἐστιν αὐτοῦ. ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούων· ἀνοί- 16
ξαντες δὲ εἶδαν αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. κατασείσας 17
δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν διηγήσατο αὐτοῖς πῶς
ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς, εἶπέν
τε· ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα.
34 *καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον.* ¹ *Γενο-* 18 5,21.22.
μένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς
στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. Ἡρῴδης 19
δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρών, ἀνακρίνας
τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν
ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς Καισαρίαν διέτριβεν. Ἦν 20 1 Rg 5,25 [11]. Ez 27,17.
δὲ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν
δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον
τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ᾐτοῦντο εἰρήνην,
διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασι-
λικῆς. τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρῴδης ἐνδυσάμενος 21
ἐσθῆτα βασιλικὴν καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημη-
γόρει πρὸς αὐτούς· ¹ *ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· θεοῦ* 22 Ez 28,2.
φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. παραχρῆμα δὲ ἐπά- 23 Dn 5,20.
ταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν
τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος
ἐξέψυξεν.
14 *Ὁ δὲ λόγος τοῦ κυρίου ηὔξανεν καὶ ἐπληθύνετο.* 24 6,7; 19,20. Is 55,11.
Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἰερου- 25 11,29. 12. 15,37.
σαλήμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συνπαρα-
λαβόντες Ἰωάνην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

---

15 ελεγ. : h *ειπαν* *16* W *ειδον* *17* T— *αυτοις* 2⁰
21 H [ο] *Ηρωδ.* | *καθισας* : W pr *και* *24 κυριον* : hRT
θεου *25* ℌ *εις Ιερ. πλ. την* h[s] *cjj την εις Ι. πλ.*

---

15 ελεγ. : + *προς αυτην· τυχον* *16 εξανοιξαντες δε*
και ιδοντες *17 ινα σιγωσιν εισηλθεν και* *19 αποκτανθηναι*
20 οι δε ομοθυμαδον εξ αμφοτερων των πολεων παρησαν
προς τον βασιλεα | *τας χωρας αυτων εκ* *22 ο* : pr *καταλλαγεντος*
δε αυτου τοις Τυριοις | *φωναι* ***D**** *23 θεω και καταβας απο*
του βηματος γενομ. σκ. ετι ζων και ουτως εξεψ. *25 εξ* :
απο ***DE**al* | *Ιερ.* : + *εις Αντιοχειαν* ***E***

11,20.27. **13** Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκ- 19
κλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι ὅ τε Βαρνάβας
καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ
Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρῴδου τοῦ τετραάρχου
9,15. G 1,15. 2 σύντροφος καὶ Σαῦλος. Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν
τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον· ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον
14,23.26; 6,6. 1 T 4,14; 5,22. 3 εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς· τότε νηστεύ-
σαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας
αὐτοῖς ἀπέλυσαν.
15,39. 4 Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου
πνεύματος κατῆλθον εἰς Σελευκίαν, ἐκεῖθέν τε
12,12.25. 13. 5 ἀπέπλευσαν εἰς Κύπρον, καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι
κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συνα-
γωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάνην
6 ὑπηρέτην. Διελθόντες δὲ ὅλην τὴν νῆσον ἄχρι
Πάφου εὗρον ἄνδρα τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην
18,12. 7 Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαριησοῦς, ˡ ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθ-
υπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος
προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν
2 T 3,8. 8 ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς
Ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ
ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον
2,4; 4,8; 7,55. 9 ἀπὸ τῆς πίστεως. Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος,
πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς αὐτὸν
Hos 14,10. 8,21. 10 ˡ εἶπεν· ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥᾳ-
διουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης,
οὐ παύσῃ διαστρέφων **τὰς ὁδοὺς τοῦ κυρίου τὰς**

---

1 RW *διδασκαλοι,* *4* R *Σελεύκειαν* W *-λευκείαν* 5 hic *eti* H *Ιωαννην* *6* T *Βαριησου* *10* hRT— *του*

---

1 δε τινες ***EHaς*** | *ο τε : εν οις* | *επικαλουμενος* ***Da*** *3 προσευξ. : + παντες* | *— απελυσαν* *4 αυτοι : οι* | *κατηλθ.: καταβαντες δε* | *— τε* *5 θεου : κυριου* | *υπηρετουντα αυτοις* *6 και περιελθοντων δε αυτων* | *ονοματι καλουμενον Βαριησουαν* | *Β. ο μεθερμηνευεται Ελυμας* ***E*** *7 συνκαλεσαμενος* | *και εζητησεν* *8 Ετοιμας* | fin + *επειδη ηδιστα ηκουεν αυτων* *10 — πασης* 1° | *τας* 2° : + *ουσας*

35 Erant autem in Ecclesia, quae erat An- 13 11,20.27.
tiochiae, prophetae, et doctores, in quibus
Barnabas, et Simon, qui vocabatur Niger, et
Lucius Cyrenensis, et Manahen, qui erat He-
rodis Tetrarchae collactaneus, et Saulus. Mi- 2 9,15.
nistrantibus autem illis Domino, et ieiunan-
tibus, dixit illis Spiritus sanctus: Segregate
mihi Saulum, et Barnabam in opus, ad quod
assumpsi eos. Tunc ieiunantes, et orantes, 3 14,23. 6,6. 1 T 4,14; 5,22.
imponentesque eis manus, dimiserunt illos.
Et ipsi quidem missi a Spiritu sancto 4 15,39.
abierunt Seleuciam; et inde navigaverunt
Cyprum. Et cum venissent Salaminam, prae- 5 12,12.25. 13.
dicabant verbum Dei in synagogis Iudaeorum.
Habebant autem et Ioannem in ministerio.
Et cum perambulassent universam insulam 6
usque Paphum, invenerunt quendam virum
magum pseudoprophetam, Iudaeum, cui no-
men erat Bariesu, qui erat cum Proconsule 7
Sergio Paulo viro prudente. Hic, accersitis
Barnaba, et Saulo, desiderabat audire verbum
Dei. Resistebat autem illis Elymas magus, 8 2 T 3,8.
(sic enim interpretatur nomen eius) quaerens
avertere Proconsulem a fide. Saulus autem, 9 2,4; 4,8; 7,55.
qui et Paulus, repletus Spiritu sancto, in-
tuens in eum, dixit: O plene omni dolo, et 10 Hos 14,10.
omni fallacia, fili diaboli, inimice omnis
iustitiae, non desinis subvertere vias Domini

13,*1* symeon | manaen | conlact-
2 — illis 2° | separate | barnaban et saul. | — ad
4 ab
5 salamina
6 𝔊 usque ad | ℭ 92 (c. corr.). 98 magnum | 𝔊 Barieu
7 paulo

9,8. J 9,39. 11 rectas. Et nunc ecce manus Domini super
22,11. te, et eris caecus, non videns solem usque
ad tempus. Et confestim cecidit in eum ca-
ligo, et tenebrae, et circuiens quaerebat qui
12 ei manum daret. Tunc Proconsul cum vidisset
factum, credidit admirans super doctrina
Domini.

12,12.25; 15,38. 13 Et cum a Papho navigassent Paulus, et 36
Mt 21,30. qui cum eo erant, venerunt Pergen Pamphy-
liae. Ioannes autem discedens ab eis, reversus
14 est Ierosolymam. Illi vero pertranseuntes
Pergen, venerunt Antiochiam Pisidiae: et in-
gressi synagogam die sabbatorum, sederunt.
15,21; 28,17. 15 Post lectionem autem legis, et Prophetarum,
miserunt principes synagogae ad eos, dicen-
tes: Viri fratres, si quis est in vobis sermo
21,40. 16 exhortationis ad plebem, dicite. Surgens autem
Paulus, et manu silentium indicens, ait: Viri
Is 1,2. Ex 6,1.6; 17 Israelitae, et qui timetis Deum, audite: Deus
12,37.41; 14,8. plebis Israel elegit patres nostros, et plebem
exaltavit cum essent incolae in terra Aegypti,
Ex 16,35. 18 et in brachio excelso eduxit eos ex ea, ¹ et per
Nu 14,34. Dt 1,31. quadraginta annorum tempus mores eorum
Dt 7,1. Jos 14,2. 19 sustinuit in deserto. Et destruens gentes
septem in terra Chanaan, sorte distribuit
Jud 2,16. 20 eis terram eorum, quasi post quadrin-
1 Sm 3,20. gentos et quinquaginta annos: et post
haec dedit iudices, usque ad Samuel
1 Sm 8,5; 21 Prophetam. Et exinde postulaverunt re-
10,21.24. gem: et dedit illis Deus Saul filium Cis,
virum de tribu Beniamin, annis quadra-
Ps 89,21. 22 ginta. et amoto illo, suscitavit illis David
Is 44,28. 1 Sm 16,12.13; 13,14. H 1,5; 5,5.

10 *fin* ? *11* circumiens
12 s. doctrinam
13 — erant | pamphiliae

εὐθείας; ¹ *καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ* 11 9,8. J 9,39. 22,11.
ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ.
παραχρῆμα δὲ ἔπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος,
καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. τότε ἰδὼν ὁ 12 Mc 1,22.27.
ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος
ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.
20)36 *Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον* 13 12,12.25; 15,38. Mt 21,30.
ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάνης δὲ
ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσό-
λυμα. Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης 14 16,13.
παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν, καὶ ἐλ-
θόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων
ἐκάθισαν. μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ 15 15,21.32; 28,17. H 13,22.
τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς
20 *αὐτοὺς λέγοντες·* * *ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τις ἐστὶν ἐν*
ὑμῖν λόγος παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε.
ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν· 16 21,40.
ἄνδρες Ἰσραηλεῖται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν,
ἀκούσατε. ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο 17 Is 1,2. Ex 6,1.6; 14,8.
τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παρ-
οικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτου, καὶ **μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ** Ex 16,35.
ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, *καὶ ὡς τεσσερακονταέτη* 18 Nu 14,34. Dt 1,31.
χρόνον **ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ**, **καὶ** 19 Dt 7,1. Jos 14,2.
καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν κατεκληρονό-
μησεν *τὴν γῆν αὐτῶν* ¹ *ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ* 20 Jud 2,16. 1 Sm 8,20.
πεντήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἕως
Σαμουὴλ προφήτου. κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα, 21 1 Sm 8,5; 10,21.24.
καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κείς,
ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμείν, ἔτη τεσσεράκοντα·
καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν τὸν Δαυεὶδ αὐτοῖς 22 Ps 89,21. Is 44,28. 1 Sm 13,14; 16,12.13.

---

11 δε : hT *τε* | W *επεπεσεν* *12* H *εκπληττομενος* *15* HR *ἔστιν* *17* T *Αιγυπτω* *18* *H* *καί, ως* | HR *τεσσερακονταετῆ* | h^r^T *ετροφοφορησεν* *19* *H*— *και*

---

11 και ευθεως *12 επιστ.* : pr *εθαυμασεν και* ***DE*** : + *τω θεω* *14 της Πισιδιας* ***Da*ϛ** *18* — *ως* ***DE*** *19 αυτων* : *των αλλοφυλων* *20 και μετα ταυτα ως ετ. τ. κ. π. εδ.* **ϛ**

εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· ***εὗρον***
Δαυεὶδ *τὸν τοῦ Ἰεσσαί,* ***ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν***
2 Sm 7,12. 23 ***μου,*** *ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. τούτου*
Is 11,1. *ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν*
L 3,3; 16,16. 24 *τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν, προκηρύξαντος Ἰωάνου*
πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετα-
J 1,20.27. 25 *νοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ. ὡς δὲ ἐπλήρου*
3,16. Mc 1,7. *Ἰωάνης τὸν δρόμον, ἔλεγεν· τί ἐμὲ ὑπονοεῖτε*
εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ
οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.
Ps 107,20. 26 *Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ καὶ οἱ ἐν* 37
46. *ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ἡμῖν* ***ὁ λόγος*** *τῆς*
3,17. 15,21. 27 *σωτηρίας ταύτης* ***ἐξαπεστάλη****. οἱ γὰρ κατοικοῦντες*
J 16,3. *ἐν Ἰερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον*
ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς
κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας κρίναντες
Mt 27,22.23. 28 *ἐπλήρωσαν, καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες*
Mt 27,59.60. 29 *ᾐτήσαντο Πειλᾶτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν· ὡς δὲ*
ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθε-
3,15. 30 *λόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. ὁ*
1,3. 31 *δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· ὃς ὤφθη ἐπὶ*
ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας εἰς Ἰερουσαλήμ, οἵτινες νῦν εἰσιν μάρ-
23. 32 *τυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς*
εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν
Ps 2,7. 33 *γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς*
R 1,4. *τέκνοις ἡμῶν ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ*

---

22 H [*ανδρα*] 23 W *σωτηρα,* 25 ℌR *ειναι;* 28 *ητησαντο* h *ητησαν τον* 29 h *γεγραμμ. περι αυτου* 31 *νυν* : [H]—W 33 *ημων* : h[81] *αυτων* h[82]W *αυτων ημιν* h[83] *ημιν* [4] *idem cjj*

---

23 ο θεος ουν απο τ. σπ. αυτου | ηγειρε **CDϛ** *25 τινα με* **CDϛ** *27 τουτ. . . . φων. : μη συνιεντες τας γραφας* **D** *| και κριν. 28 ευρ. εν αυτω κριναντες αυτον παρεδωκαν Πειλατω ινα εις αναιρεσιν 29 γεγραμμενα : + εισιν ητουντο τον Πειλατον τουτον μεν σταυρωσαι και επιτυχοντες παλιν και | και εθηκαν 30 ον ο θεος ηγειρεν. 31 ουτος ω. τοις συναναβαινουσιν αυτω α. τ. Γ. εις Ι. εφ ημ. πλειονας 32 πατερ. ημων* **DE** *| τον κυριον Ι. Χριστον 33 ουτως γαρ*

regem: cui testimonium perhibens, dixit: In-
veni David filium Iesse, virum secundum cor
meum, qui faciet omnes voluntates meas.
Huius Deus ex semine secundum promissio- 23 2 Sm 7,12. Is 11,1.
nem eduxit Israel salvatorem Iesum, prae- 24 L 3,3.
dicante Ioanne ante faciem adventus eius
baptismum poenitentiae omni populo Israel.
Cum impleret autem Ioannes cursum suum, 25 J 1,20.27.
dicebat: Quem me arbitramini esse, non sum L 3,16. Mc 1,7.
ego, sed ecce venit post me, cuius non sum
37 dignus calceamenta pedum solvere. Viri 26 Ps 107,20.
fratres, filii generis Abraham, et qui in vobis 46.
timent Deum, vobis verbum salutis huius
missum est. Qui enim habitabant Ierusalem, 27 3,17. J 16,3.
et principes eius hunc ignorantes, et voces
prophetarum, quae per omne sabbatum legun-
tur, iudicantes impleverunt, ' et nullam causam 28 Mt 27,22.23.
mortis invenientes in eo, petierunt a Pilato,
ut interficerent eum. Cumque consummassent 29 Mt 27,59.60.
omnia, quae de eo scripta erant, deponentes
eum de ligno, posuerunt eum in monumento.
Deus vero suscitavit eum a mortuis tertia 30 3,15.
die: qui visus est per dies multos his, qui 31 1,3.
simul ascenderant cum eo de Galilaea in
Ierusalem: qui usque nunc sunt testes eius
ad plebem. Et nos vobis annunciamus 32 23.
eam, quae ad patres nostros repromissio
facta est: quoniam hanc Deus adimplevit 33 Ps 2,7.
filiis nostris resuscitans Iesum, sicut et in R 1,4.

---

22 cui et t. | 𝔖 Iessae *25* 𝔖𝔚 esse ?
28 in eum
29 — eum 2º
31 (ℭ *inc. v.* qui simul)
32 ea
33 𝔖 vestris

Psalmo secundo scriptum est: Filius meus
Is 55,3. 34 es tu, ego hodie genui te. Quòd autem
suscitavit eum a mortuis, amplius iam non
reversurum in corruptionem, ita dixit: Quia
2,27. Ps 16,10. 35 dabo vobis sancta David fidelia. Ideoque et
alias dicit: Non dabis Sanctum tuum videre
1 Rg 2,10. 36 corruptionem. David enim in sua generatione
Jud 2,10. 2,29. cum administrasset, voluntati Dei dormivit:
et appositus est ad patres suos, et vidit cor-
37 ruptionem. Quem vero Deus suscitavit a
10,43. 38 mortuis, non vidit corruptionem. Notum
Nu 15,30. H 9,9; 13,20. igitur sit vobis viri fratres, quia per hunc
vobis remissio peccatorum annunciatur, et ab
omnibus, quibus non potuistis in lege Moysi
R 10,4. 39 iustificari, ' in hoc omnis, qui credit, iustifica-
Hb 1,5. 40 tur. Videte ergo ne superveniat vobis quod
dictum est in Prophetis:

41 Videte contemptores, et admiramini, et
disperdimini:
quia opus operor ego in diebus vestris,
opus quod non credetis, siquis enarraverit
vobis.

42 Exeuntibus autem illis rogabant ut se-
quenti sabbato loquerentur sibi verba haec.
11,23. 43 Cumque dimissa esset synagoga, secuti
sunt multi Iudaeorum, et colentium advena-
rum, Paulum, et Barnabam: qui loquentes
suadebant eis ut permanerent in gratia
44 Dei. Sequenti vero sabbato pene universa

---

34 suscitaverit

36 — in | vol. dei *c. praec. coni.*

37 — a mortuis

38 — et *39 fin* :

43 𝔊 colent. Deum | barnabau

ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ· **υἱός μου εἶ σύ,** H 1,5; 5,5.
ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. *ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν* 34 Is 55,3.
ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς δια-
φθοράν, *οὕτως εἴρηκεν ὅτι* **δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια**
Δαυεὶδ τὰ πιστά. *διότι καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει·* **οὐ** 35 2,27. Ps 16,10.
δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. *Δαυεὶδ* 36 1 Rg 2,10. Jud 2,10. 2,29.
μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ
ἐκοιμήθη καὶ **προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ**
καὶ εἶδεν διαφθοράν· ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ 37
εἶδεν διαφθοράν. γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες 38 10,43. Nu 15,30.
ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν H 9,9; 13,20.
καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνή-
θητε ἐν νόμῳ Μωϋσέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ 39 R 6,7; 10,4.
πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. βλέπετε οὖν μὴ 40 Hb 1,5. Mt 13,14.
ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις·

ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ 41
ἀφανίσθητε,
ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν,
ἔργον ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ 42 15.
σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα.
λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ 43 11,23; 14,22; 17,4.
τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ
Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ, οἵτινες προσλαλοῦντες
αὐτοῖς ἔπειθον αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ
θεοῦ. Τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα 44

---

33 h^{re} T *εν τω πρωτω ψαλμω γεγρ.* *38 και* : [R]—T *42* h^{81} — *παρεκαλουν* [2] *ηξιουν pro παρεκ.*, sed post *σαββ.* [3] *αυτων εκ της συναγωγης των Ιουδαιων παρεκαλ.*[4] eadem sine *αυτων* [5] *παρ. τα εθνη εις* [6] *cj Αξιουντων et — παρεκ. et ταυτα,* *44 δε* : hW *τε* | h *εχομενω*

---

33 fin + *αιτησαι παρ εμου και δωσω σοι εθνη την κληρονομιαν σου και την κατασχεσιν σου τα περατα της γης* *35* — *διοτι* | *και ετερως* *38 καταγγ.* : + *και μετανοια* *39* fin + *παρα θεω* *41* — *εργον* 2⁰ ***DEa*** | fin + *και εσιγησαν* *42 μεταξυ* : *εξης* *43* fin + *εγενετο δε καθ ολης της πολεως διελθειν τον λογον του θεου* *44 πασα* : *ολη* Ps 2,8.

ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.
50. 14,2; 17,5. 45 ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν
5,17. L 15,28. R 10,19. ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ Παύλου λαλου-
3,26. Mt 10,6. 46 μένοις βλασφημοῦντες. παρρησιασάμενοί τε ὁ
L 7,30. 18,6. Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπαν· ὑμῖν ἦν ἀναγ-
καῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ·
ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε
ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς
Is 49,6. L 2,32. 47 τὰ ἔθνη. οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος·

τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν
τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

11,18. R 8,29. 48 ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν
λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τε-
49 ταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον· διεφέρετο δὲ ὁ λόγος
50 τοῦ κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι
παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς εὐσχή-
μονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπή-
γειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν,
18,6. Mt 10,14. 51 καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. οἱ
δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἐπ'
52 αὐτοὺς ἦλθον εἰς Ἰκόνιον, οἵ τε μαθηταὶ ἐπλη- 38
ροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

13,14. 14 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν 21
αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ
λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ
13,45. 2 Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. οἱ δὲ ἀπειθήσαντες Ἰου-
δαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν

---

44 θεου : hRT *κυριου* *45 βλασφ.* : T pr *αντιλεγοντες και* *46* h *επει δε* W *επειδη δε* *48 κυριου* : ℌ *θεου* *49 δι* : T *καθ* *51 Ικονιον* : HW,R.T· *52 τε* : hT *δε*

---

44 ακουσαι Παυλου πολυν τε λογον ποιησαμενου περι του κυριου *45 το πληθος* | *τοις* : + *λογοις τοις* ***DE*** | *λεγομενοις* ***CDϛ*** *46* — *αναγκαιον* *48 εδεξαντο* *50 θλιψιν μεγαλην και διωγμ.* *51 κατηντησαν* 14,1 *αυτους* : *αυτον* | *ουτως προς αυτους* *2 οι δε . . . επηγ.* : *οι δε αρχισυναγωγοι των Ιουδαιων και οι αρχοντες της συναγωγης επηγαγον αυτοις διωγμον κατα των δικαιων*

civitas convenit audire verbum Dei. Videntes 45 50. 14,2; 17,5.
autem turbas Iudaei, repleti sunt zelo, et 5,17. R 10,19.
contradicebant his, quae a Paulo dicebantur,
blasphemantes. Tunc constanter Paulus, et 46 3,26. Mt 10,6.
Barnabas dixerunt: Vobis oportebat primum L 7,30. 18,6.
loqui verbum Dei: sed quoniam repellitis illud,
et indignos vos iudicatis aeternae vitae, ecce
convertimur ad Gentes. sic enim praecepit 47 Is 49,6.
nobis Dominus: L 2,32.

Posui te in lucem Gentium,
ut sis in salutem usque ad extremum terrae.

Audientes autem Gentes gavisae sunt, et 48 11,18. R 8,29.
glorificabant verbum Domini: et crediderunt
quotquot erant praeordinati ad vitam aeter-
nam. Disseminabatur autem verbum Domini 49
per universam regionem. Iudaei autem con- 50
citaverunt mulieres religiosas, et honestas, et
primos civitatis, et excitaverunt persecutionem
in Paulum, et Barnabam: et eiecerunt eos de
finibus suis. At illi excusso pulvere pedum 51 18,6. Mt 10,14.
in eos, venerunt Iconium. Discipuli quoque 52
replebantur gaudio, et Spiritu sancto.
38 Factum est autem Iconii, ut simul in- 14
troirent in synagogam Iudaeorum, et lo-
querentur, ita ut crederet Iudaeorum, et
Graecorum copiosa multitudo. Qui vero 2 13,45.
increduli fuerunt Iudaei, suscitaverunt,
et ad iracundiam concitaverunt animas

---

44 Dei] domini
46 iudicastis
47 lumen gentibus
50 > relig. mul. | barnaban
14,*1* in iconio (𝔖𝔉[92] —,) | — in

19,11. H 2,4. 3 Gentium adversus fratres. Multo igitur tem-
Mc 16,20. 20,32. pore demorati sunt, fiducialiter agentes in
Domino, testimonium perhibente verbo gra-
tiae suae, dante signa, et prodigia fieri per
4 manus eorum. Divisa est autem multitudo
civitatis: et quidam quidem erant cum Iu-
19. 2 T 3,11. 5 daeis, quidam vero cum Apostolis. Cum
autem factus esset impetus Gentilium, et
Iudaeorum cum principibus suis, ut contume-
Mt 10,23. 6 liis afficerent, et lapidarent eos, ' intelligentes
confugerunt ad civitates Lycaoniae Lystram,
et Derben, et universam in circuitu regio-
11,19.20. 7
3,2; 9,33. 8 nem, et ibi evangelizantes erant. Et qui- 39
J 9,1. dam vir Lystris infirmus pedibus sedebat,
claudus ex utero matris suae, qui numquam
3,4. Mt 9,28. 9 ambulaverat. Hic audivit Paulum loquentem.
Qui intuitus eum, et videns quia fidem haberet
J 11,43. 10 ut salvus fieret, ' dixit magna voce: Surge
super pedes tuos rectus. Et exilivit, et am-
28,6. 11 bulabat. Turbae autem cum vidissent quod
fecerat Paulus, levaverunt vocem suam Ly-
caonicè dicentes: Dii similes facti hominibus,
12 descenderunt ad nos. Et vocabant Barnabam
Iovem, Paulum vero Mercurium: quoniam ipse
13 erat dux verbi. Sacerdos quoque Iovis, qui
erat ante civitatem, tauros, et coronas ante
ianuas afferens, cum populis volebat sacri-
14 ficare. Quod ubi audierunt Apostoli, Barnabas,
et Paulus, conscissis tunicis suis exilierunt in

---

6 𝔊 Licaoniae
7 (ℭ = *6*) *fin* 𝔊 + Et commota est omnis multitudo in doctrina eorum. Paulus autem, et Barnabas morabantur Lystris.
8—28 (ℭ *7—27*)
8 in lystris *9* > haberet fidem
11 𝔊 Licaonicè *12* barnaban *13* adf. c. pop.,

ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον 3 19,11. H 2,4.
διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρ- Mc 16,20. 15,12. 20,32.
τυροῦντι ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι
σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν.
ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν 4
ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀπο-
στόλοις. ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ 5 19. 2 T 3,11.
Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ
16 λιθοβολῆσαι αὐτούς, συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς 6 12,12. Mt 10,23.
πόλεις τῆς Λυκαονίας Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ
39 τὴν περίχωρον· κἀκεῖ εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν. * Καί 7 11,19.20.
τις ἀνὴρ ἀδύνατος ἐν Λύστροις τοῖς ποσὶν ἐκά- 8 3,2; 9,33. J 9,1.
θητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὃς οὐδέ-
ποτε περιεπάτησεν. οὗτος ἤκουεν τοῦ Παύλου 9 3,4. Mt 9,28.
λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ἔχει
πίστιν τοῦ σωθῆναι, ˡ εἶπεν μεγάλῃ φωνῇ· ἀνά- 10 3,8; 9,34. J 5,9; 11,43.
στηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἥλατο καὶ Ez 2,1.
περιεπάτει. οἵ τε ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν Παῦλος 11 28,6.
ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες·
οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς
ἡμᾶς, ˡ ἐκάλουν τε τὸν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ 12
Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος
τοῦ λόγου. ὅ τε ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ 13
τῆς πόλεως, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς
πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν.
ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, 14
διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν ἐξεπήδησαν εἰς τὸν

---

2 fin h[r] + *ο δε κυριος εδωκεν [ταχυ] ειρηνην* *3* HR— *επι* 2[o] | T *διδοντος* *8* RW *εν Λυστρ. αδυνατος* *9* RT *ηκουσεν* *10* W *μεγ. τη φωνη* *14* *εαυτων* : hRT *αὑτων*

---

3 διατριψαντες *4 ην δε εσχισμενον* *6* fin + *ολην* ***DE*** 7 fin + *και εκινηθη ολον το πληθος επι τη διδαχη· ο δε Παυλος και Βαρναβας διετριβον εν Λυστροις* ***D*** : *και εξεπλησσετο πασα η πολυπληθεια επι τη διδαχη αυτων· ο δε Π. . . . Λυστροις* ***E*** *8 — εν Λυστροις* ***DE*** *9 ος ατ. αυτω : υπαρχων εν φοβω, ατ. δε αυτω ο Παυλος* *10 φωνη : + σοι λεγω εν τω ονοματι του κυριου Ιησου Χριστου* ***CDa*** | *ορθος : + και περιπατει* | *ανηλατο* *12 Διαν* ***Da*** *13 οι δε ιερεις του οντος Διος προ πολεως (Προπολεως?) . . . ενεγκαντες . . . ηθελον επιθυειν* *14 ακουσας δε Β. κ. Π.*

Ex 20,11. Ps 146,6. Is 37,16. Jr 32,17. 10,26. Jc 5,17. 4 Mcc 12,13. 1 Th 1,9. 15 *ὄχλον, κράζοντες ˡ καὶ λέγοντες· ἄνδρες, τί ταῦτα*
ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄν-
θρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν
*ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ θεὸν ζῶντα, **ὃς ἐποίησεν***
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ
17,30. 16 ***πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·*** *ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέναις*
γενεαῖς εἴασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς
Ps 145,16; 147,8. Jr 5,24. 17 *ὁδοῖς αὐτῶν· καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον αὑτὸν ἀφῆκεν*
ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ
καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ
18 *εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν. καὶ ταῦτα λέ-*
γοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ
5. 19 *θύειν αὐτοῖς. Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ*
2 K 6,9; 11,25. 2 T 3,11. 7,58; 8,1; 9,16; 17,13. *Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ*
λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως,
20 *νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι. κυκλωσάντων δὲ*
τῶν μαθητῶν αὐτὸν ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν
πόλιν. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ
Mt 28,19. 21 *εἰς Δέρβην. εὐαγγελιζόμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην*
καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν
11,23; 13,43. 1 Th 3,3. Mt 7,14. 2 T 3,12. 22 *Λύστραν καὶ εἰς Ἰκόνιον καὶ εἰς Ἀντιόχειαν, ἐπι-*
στηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦν-
τες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων
δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
13,3; 20,32. Tt 1,5. 23 *χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν πρε-*
σβυτέρους, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο
24 *αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. καὶ* 17
διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς τὴν Παμφυλίαν,
25 *καὶ λαλήσαντες εἰς τὴν Πέργην τὸν λόγον κατέβησαν*

---

17 T *αὑτον* W *εαυτον* *19* W *επηλθον* *21* HR *ευαγγελισαμενοι* | *εις* 3° : [H]—W *22* T (non Ti) *ενμενειν* *24* H *ηλθαν* *25* W *εις Περγην* ℌR *εν Περγη*

15 φωνουντες | — και 2° | τον ποιησαντα 19 διατριβοντων (δε) αυτων και διδασκοντων επηλθον CDal | τινες Ιουδαιοι απο Ικονιου κ. Αντιοχιας | επισεισαντες 20 αυτον : αυτου 21 τους εν τη πολει | πολλους

turbas clamantes, | et dicentes: Viri, quid haec 15 Ex 20,11.
facitis? et nos mortales sumus, similes vobis Ps 146,6. Is 37,16.
homines, annunciantes vobis ab his vanis Jr 32,17. 10,26. Jc 5,17.
converti ad Deum vivum, qui fecit caelum,
et terram, et mare, et omnia, quae in eis
sunt: qui in praeteritis generationibus di- 16 17,30.
misit omnes gentes ingredi vias suas. Et 17 Ps 145,16; 147,8.
quidem non sine testimonio semetipsum reli- Jr 5,24.
quit, benefaciens de caelo, dans pluvias, et
tempora fructifera, implens cibo, et laetitia
corda nostra. Et haec dicentes, vix sedave- 18
runt turbas ne sibi immolarent. Supervene- 19 2 K 11,25.
runt autem quidam ab Antiochia, et Iconio 2 T 3,11. 2 K 6,9.
Iudaei: et persuasis turbis lapidantesque Pau-
lum, traxerunt extra civitatem, existimantes
eum mortuum esse. Circumdantibus autem 20
eum discipulis, surgens intravit civitatem, et
postera die profectus est cum Barnaba in
Derben. Cumque evangelizassent civitati 21 Mt 28,19.
illi, et docuissent multos, reversi sunt Lystram,
et Iconium, et Antiochiam, | confirmantes ani- 22 11,23. 1 Th 3,3.
mas discipulorum, exhortantesque ut perma- Mt 7,14.
nerent in fide: et quoniam per multas tribu-
lationes oportet nos intrare in regnum Dei.
Et cum constituissent illis per singulas ec- 23 13,3; 20,32.
clesias presbyteros, et orassent cum ieiuna-
tionibus, commendaverunt eos Domino, in
quem crediderunt. Transeuntesque Pisi- 24
diam, venerunt in Pamphiliam, | et loquen- 25
tes verbum Domini in Perge, descenderunt

---

17 nostra] 𝔖 eorum 𝔚 vestra
19 aestimantes *24* ℭ[93:98] Pamphyliam
25 > in pergen (-en *et* 𝔖) verb. domini

13,1.2; 15,40. 26 in Attaliam: et inde navigaverunt Antiochiam,
unde erant traditi gratiae Dei in opus, quod
1 K 16,9. 11,18. 27 compleverunt. Cum autem venissent, et
congregassent Ecclesiam, retulerunt quanta
fecisset Deus cum illis, et quia aperuisset
28 Gentibus ostium fidei. Morati sunt autem
tempus non modicum cum discipulis.

G 5,2. 15 Et quidam descendentes de Iudaea, do-
cebant fratres: Quia nisi circumcidamini
secundum morem Moysi, non potestis salvari.
11,30. G 2,1. 2 Facta ergo seditione non minima Paulo, et
Barnabae adversus illos, statuerunt ut as-
cenderent Paulus, et Barnabas, et quidam
alii ex aliis ad Apostolos, et presbyteros in
3 Ierusalem super hac quaestione. Illi ergo
deducti ab Ecclesia pertransibant Phoenicem,
et Samariam, narrantes conversionem Gen-
tium: et faciebant gaudium magnum omni-
14,27. 4 bus fratribus. Cum autem venissent Iero-
solymam, suscepti sunt ab Ecclesia, et ab
Apostolis, et senioribus, annunciantes quanta
5 Deus fecisset cum illis. Surrexerunt autem
quidam de haeresi Pharisaeorum, qui cre-
diderunt, dicentes: Quia oportet circum-
cidi eos, praecipere quoque servare legem
Moysi.

---

27 — et 2º
15,*2* ex illis
3 ergo] igitur , *it 30* | pertransieb. | phoenicen
4 a senior.
5 crediderant

εἰς Ἀτταλίαν, κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, 26 13,1.2; 15,40. 1 K 15,10.
ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς
τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. Παραγενόμενοι δὲ καὶ 27 1 K 16,9. 11,18; 15,3.4.12 21,19.
συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγελλον ὅσα ἐποίη-
σεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν
θύραν πίστεως. διέτριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον 28
σὺν τοῖς μαθηταῖς.

(40) *Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδί-* 15 24. G 5,2.
δασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ἐὰν μὴ περιτμηθῆτε
τῷ ἔθει τῷ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. γενο- 2 11,30. G 2,1.
μένης δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ
Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν
ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καί τινας ἄλλους
ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους
εἰς Ἰερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Οἱ 3 8,14.25; 11,19.
μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρ-
χοντο τήν τε Φοινίκην καὶ Σαμαρίαν ἐκδιηγού-
μενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν
χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. παραγενό- 4 14,27.
μενοι δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα παρεδέχθησαν ἀπὸ τῆς
ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυ-
τέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ'
αὐτῶν. Ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέ- 5 11,2.
σεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι
δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν
νόμον Μωϋσέως.

---

25 **R** *Ἀττάλειαν* 15,*2 εταξαν . . . εξ αυτων :* h[r] *ελεγεν γαρ ο Παυλος μενειν ουτως καθως επιστευσαν διισχυριζομενος· οι δε εληλυθοτες απο Ιερουσαλημ παρηγγειλαν αυτοις τω Παυλω και Βαρναβα και τισιν αλλοις αναβαινειν* *3* **RW** (*sic vult*) *Σαμάρειαν* *4* **RT** *Ιερουσαλημ* | *απο :* **RT** *υπο*

---

25 fin + *ευαγγελιζομενοι αυτους* *27 ο θεος εποιησ. (αυτοις) μετα των ψυχων αυτων* 15,*1 Ιουδαιας :* + *των πεπιστευκοτων απο της αιρεσεως των Φαρισαιων* ***137*** | *περιτμηθητε και τω εθει Μωσεως περιπατητε* *2 κ. Βαρν. συν αυτοις* | *Ιερουσ. :* + *οπως κριθωσιν επ αυτοις* *5 οι δε παραγγειλαντες αυτοις αναβαινειν προς τους πρεσβυτερους εξανεστ. λεγοντες τινες απο*

6 Συνήχθησάν τε οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρε-
10,44; 11,15. 7 σβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. Πολλῆς
δὲ ζητήσεως γενομένης ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς
αὐτούς· ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ'
ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ
τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον
1,24; 11,17. 8 τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. καὶ ὁ καρδιο-
γνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοὺς τὸ πνεῦμα
7,51; 10,34. R 2,29. 9 τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, καὶ οὐθὲν διέκρινεν
μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας
G 3,10; 5,1. Mt 11,30; 23,4. 10 τὰς καρδίας αὐτῶν. νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν
θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθη-
τῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύ-
G 2,16. E 2,4–10. 11 σαμεν βαστάσαι; ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.
11,18; 21,19. 14,3. 12 Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβα
καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς
σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν.
21,18. G 2,9. 13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος
7–9. L 1,68. 14 λέγων· ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. Συμεὼν
ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν
Am 9,11.12 Lxx. 15 ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. καὶ τούτῳ
συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέ-
γραπται·

Jr 12,15. 16 **μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω**
καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυεὶδ τὴν πεπτωκυῖαν,
καὶ τὰ κατεστραμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω
καὶ ἀνορθώσω αὐτήν,

---

6 τε : RT *δε*   *9* h *ουδεν*

---

7 ανεστησεν εν πνευματι Πετρος και 8 δους επ αυτους 11 Ιησου Χριστου **CDς** *12 συνκατατιθεμενων δε των πρεσβυτερων τοις υπο του Πετρου ειρημενοις εσιγησεν 13 αναστας Ιακ. ειπεν 15 ουτως 16 επιστρεψω | κατεσκαμμενα* **ADας**

Conveneruntque Apostoli, et seniores vi- 6
dere de verbo hoc. Cum autem magna con- 7 10,44; 11,15.
quisitio fieret, surgens Petrus dixit ad eos:
Viri fratres, vos scitis quoniam ab antiquis
diebus Deus in nobis elegit, per os meum
audire Gentes verbum Evangelii, et credere.
Et qui novit corda Deus, testimonium perhi- 8 1,24; 11,17.
buit, dans illis Spiritum sanctum, sicut et
nobis, et nihil discrevit inter nos et illos, 9 10,34.
fide purificans corda eorum. Nunc ergo quid 10 G 3,10; 5,1.
tentatis Deum, imponere iugum super cervices Mt 11,30; 23,4.
discipulorum, quod neque patres nostri, neque
nos portare potuimus? Sed per gratiam Do- 11 G 2,16.
mini Iesu Christi credimus salvari, quemad- E 2,4–10.
modum et illi. Tacuit autem omnis multi- 12
tudo: et audiebant Barnabam, et Paulum
narrantes quanta Deus fecisset signa, et
prodigia in Gentibus per eos. Et postquam 13 21,18. G 2,9.
tacuerunt, respondit Iacobus, dicens: Viri
fratres, audite me. Simon narravit quemad- 14 7–9.
modum primum Deus visitavit, sumere ex L 1,68.
Gentibus populum nomini suo. Et huic con- 15 Am 9,11.12.
cordant verba Prophetarum, sicut scriptum est:

Post haec revertar, 16 Jr 12,15.
et reaedificabo tabernaculum David, quod decidit:
et diruta eius reaedificabo,
et erigam illud:

---

7 > in nob. eleg. deus
10 cervicem
11 — Christi
12 barnaban , *it 36* | > fec. deus
14 simeon
16 aedificabo tab.

17 ut requirant ceteri hominum Dominum,
et omnes gentes, super quas invocatum
est nomen meum,
dicit Dominus faciens haec.
Is 45,21. 18 Notum a saeculo est Domino opus suum.

19 Propter quod ego iudico non inquietari eos,
Gn 9,4. 20 qui ex Gentibus convertuntur ad Deum, ˡ sed
Lv 3,17; 5,2; 17,10–16. scribere ad eos ut abstineant se a contami-
nationibus simulachrorum, et fornicatione, et
13,15. 21 suffocatis, et sanguine. Moyses enim a tem-
poribus antiquis habet in singulis civitatibus
qui eum praedicent in synagogis, ubi per
22 omne sabbatum legitur. Tunc placuit Apo-
stolis, et senioribus cum omni Ecclesia, eligere
viros ex eis, et mittere Antiochiam cum Paulo,
et Barnaba, Iudam, qui cognominabatur Bar-
sabas, et Silam viros primos in fratribus,
23 ˡ scribentes per manus eorum. *APOSTOLI et 41
seniores fratres, his, qui sunt Antiochiae, et
Syriae, et Ciliciae fratribus ex Gentibus, sa-
1. 24 lutem. Quoniam audivimus quia quidam ex
nobis exeuntes, turbaverunt vos verbis, ever-
tentes animas vestras, quibus non mandavi-
25 mus: placuit nobis collectis in unum, eligere
viros, et mittere ad vos cum charissimis nostris
R 16,4. 26 Barnaba, et Paulo, ˡ hominibus, qui tradiderunt
animas suas pro nomine Domini nostri Iesu

---

19 Deum] dominum
20 𝕮 93 c. corr. fornicationis | — , 3o
22 cognominatur , *it 37* | barsabbas

ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀν- 17
θρώπων τὸν κύριον,
καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ
ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς,
λέγει κύριος ποιῶν ταῦτα ¹ *γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος.* 18 Is 45,21.
διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν 19
ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς 20 Gn 9,4.
τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων Lv 3,17; 5,2; 17,10–16.
καὶ τῆς πορνείας καὶ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. 21,25.
Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς 21 13,15.27.
κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ 2 K 3,15.
πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος. Τότε ἔδοξε 22 H 13,7.17.24.
τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ
ἐκκλησίᾳ ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι
εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν
τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν καὶ Σίλαν, ἄνδρας
ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, γράψαντες διὰ 23 41.
1) χειρὸς αὐτῶν· *Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι
ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν
καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν χαίρειν.
Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐτάραξαν 24 1.
ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, G 1,7.
οἷς οὐ διεστειλάμεθα, ¹ ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις 25
ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς
ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ
Παύλῳ, ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς 26 R 16,4.
αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 20,24; 21,13.

---

18 γνωστα απ αιωνος. : h^{r1} ⊣ ·*γνωστον απ αι.* [*εστιν*] *τω κυριω το εργον αυτου.* ⊢ ² ·*γνωστα απ αι. εστιν τω θεω* [*παντα*] *τα εργα αυτου.* *20 πν.* : T pr *του* | fin h^{r} + *και οσα αν μη θελωσιν αυτοις γινεσθαι ετεροις μη ποιειν* *23 αδελφοι* : W pr *και οι* *24 ημων* : RT+ *εξελθοντες* *25* ℌR *εκλεξαμενοις*

---

20 — και πνικτου et 29 — κ. πνικτων D Iren. (21,25 — *και πνικτον*) *23 γρ. επιστολην δ. χ. α. περιεχουσαν ταδε* | — *αδελφοι* **34** *24 εξεταραξαν* *25 ημων* : *υμων* *26 την ψυχην*

27 Χριστοῦ. ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν,
καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά.
Mt 23,4. 28 ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ ἡμῖν μηδὲν
πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τούτων τῶν
1 K 10,7.8. Ex 34,15.16. 29 ἐπάναγκες, ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος
καὶ πνικτῶν καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες
ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. Ἔρρωσθε.
30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατῆλθον εἰς Ἀντιό-
χειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν
31 ἐπιστολήν. ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρα-
11,27; 13,1.15. H 13,22. 32 κλήσει. Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προ-
φῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς
33 ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν· ποιήσαντες δὲ χρόνον
ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς
35 τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς. Παῦλος δὲ καὶ
Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες
καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν
λόγον τοῦ κυρίου.

1 Th 3,5. 36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρνάβαν
Παῦλος· ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς
ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν πᾶσαν ἐν αἷς κατηγγείλαμεν
12,12.25. 37 τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν. Βαρνάβας
δὲ ἐβούλετο συνπαραλαβεῖν καὶ τὸν Ἰωάνην τὸν
13,13. Kol 4,10. 2 T 4,11. 38 καλούμενον Μάρκον· Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν ἀπο-
στάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελ-
θόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συνπαραλαμβάνειν
4,36; 13,4. 17,16. 1 K 13,5. 39 τοῦτον. ἐγένετο δὲ παροξυσμός, ὥστε ἀποχωρι-

---

29 πορνειας : h^r+, και οσα μη θελετε εαυτοις γινεσθαι ετερω μη ποιειτε | πραξετε : h^r+ ⊣ φερομενοι εν τω αγιω πνευματι ⊢ 33 fin h^r1+ (34) ⊣ εδοξεν δε τω Σιλα επιμειναι αυτους (² αυτον) [, μονος δε Ιουδας επορευθη]. ⊢

---

26 fin + εις παντα πειρασμον DE 27 απαγγελουντας 29 cf 20 30 απολ. : + εν ημεραις ολιγαις 32 οντες : + πληρεις πνευματος αγιου | — πολλου 38 ηξιου : ουκ εβουλετο λεγων | — αυτοις | εργον : + εις ο επεμφθησαν | τουτον μη ειναι συν αυτοις

Christi. Misimus ergo Iudam, et Silam, qui 27
et ipsi vobis verbis referent eadem. Visum 28 Mt 23,4.
est enim Spiritui sancto, et nobis nihil ultra
imponere vobis oneris quàm haec necessaria:
ut abstineatis vos ab immolatis simulachro- 29
rum, et sanguine, et suffocato, et fornicatione,
a quibus custodientes vos, bene agetis. Valete.
42 Illi ergo dimissi, descenderunt Antiochiam: 30
et congregata multitudine tradiderunt episto-
lam. Quam cum legissent, gavisi sunt super 31
consolatione. Iudas autem, et Silas, et ipsi 32 11,27; 13,1.
cum essent Prophetae, verbo plurimo conso-
lati sunt fratres, et confirmaverunt. Facto 33
autem ibi aliquanto tempore, dimissi sunt
cum pace a fratribus ad eos, qui miserant
illos. Visum est autem Silae ibi remanere: 34
Iudas autem solus abiit Ierusalem. Paulus 35
autem, et Barnabas demorabantur Antiochiae
docentes: et evangelizantes cum aliis pluribus
verbum Domini.

Post aliquot autem dies, dixit ad Barnabam 36 1 Th 3,5.
Paulus: Revertentes visitemus fratres per uni-
versas civitates, in quibus praedicavimus ver-
bum Domini, quomodo se habeant. Barnabas 37 12,12.25.
autem volebat secum assumere et Ioannem, qui
cognominabatur Marcus. Paulus autem rogabat 38 13,13.
eum (ut qui discessisset ab eis de Pamphilia, Kol 4,10. 2 T 4,11.
et non isset cum eis in opus) non debere re-
cipi. Facta est autem dissensio, ita ut dis- 39 4,36; 13,4. 17,16. 1 K 13,5.

---

28 necessario
29 sanguine [suffocato]
30 cf 3 *33* — aliquanto
34 — *vers.* *36 cf 12* *37 cf 22*
38 — ut | 𝔖ℭ93.98 Pamphylia | recipi eum

cederent ab invicem, et Barnabas quidem
14,26. 40 assumpto Marco navigaret Cyprum. Paulus
2 K 1,12. vero electo Sila profectus est, traditus gra-
41 tiae Dei a fratribus. Perambulabat autem
Syriam, et Ciliciam, confirmans Ecclesias:
praecipiens custodire praecepta Apostolorum,
17,14; 19,22. 16 et seniorum. Pervenit autem Derben, et
2 T 1,5. Ph 2,19–22. Lystram. *Et ecce discipulus quidam erat ibi 43
nomine Timotheus, filius mulieris Iudaeae fide- (2)
6,3. 2 lis, patre Gentili. Huic testimonium bonum
reddebant qui in Lystris erant, et Iconio
3 fratres. Hunc voluit Paulus secum proficisci:
et assumens circumcidit eum propter Iudaeos,
qui erant in illis locis. Sciebant enim omnes
15,23–29. 4 quòd pater eius erat Gentilis. Cum autem
pertransirent civitates, tradebant eis custodire
dogmata, quae erant decreta ab Apostolis et
5 senioribus, qui erant Ierosolymis. Et Ec-
clesiae quidem confirmabantur fide, et abun-
dabant numero quotidie.
18,23. 6 Transeuntes autem Phrygiam, et Galatiae (43)
regionem, vetati sunt a Spiritu sancto loqui
7 verbum Dei in Asia. Cum venissent autem in
Mysiam, tentabant ire in Bithyniam: et non
8 permisit eos Spiritus Iesu. Cum autem per- 44
transissent Mysiam, descenderunt Troadem:
11,5; 18,9. 9 ˈ et visio per noctem Paulo ostensa est: Vir
Macedo quidam erat stans, et deprecans eum, et

---

39 — quidem *40* Dei] domini
41 — praecip. . . . senior.
16,*1* SW in Derben
2 — bonum
3 gentilis esset
4 qui essent
6 > sancto spiritu (S spritu) | — Dei
7 — in 2º

σθῆναι αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων, τόν τε Βαρνάβαν
παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον.
(2) Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παρα- 40 14,26. 2 K 1,12.
δοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν·
διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἐπιστηρίζων 41 23.
24 τὰς ἐκκλησίας. Κατήντησεν δὲ καὶ εἰς Δέρβην 16 17,14; 19,22. 2 T 1,5. Ph 2,19–22.
καὶ εἰς Λύστραν. καὶ ἰδοὺ μαθητής τις ἦν ἐκεῖ
ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς
πατρὸς δὲ Ἕλληνος, ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν 2 6,3.
Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. τοῦτον ἠθέλησεν 3 21,28 s. G 2,3. 1 K 9,20.
ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέ-
τεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν
τοῖς τόποις ἐκείνοις· ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες ὅτι
Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπῆρχεν. Ὡς δὲ διεπο- 4 15,23–29; 21,25.
ρεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδοσαν αὐτοῖς φυλάσσειν
τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων
καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις. Αἱ 5
μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ
ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ᾽ ἡμέραν.

Διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατικὴν χώραν, 6 18,23.
κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι
τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν 7
Μυσίαν ἐπείραζον εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι,
καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ· παρελ- 8
θόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρῳάδα.
καὶ ὅραμα διὰ νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὤφθη, ἀνὴρ 9 11,5; 18,9.
Μακεδών τις ἦν ἑστὼς καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ

---

40 αδελφων· : H, T (non Ti). *41* Κιλικιαν : H pr [την] 16,*1* και 1° : [R]—T *3* T τον πατερα αυτ. οτι E.

---

39 τοτε Βαρναβας παραλαβων τ. Μ. επλευσεν *41* fin + παραδιδους τας εντολας των πρεσβυτερων 16,*1* Διελθων δε τα εθνη ταυτα κατηντησεν εις *4* Διερχομενοι δε τ. π. εκηρυσσον και παρεδ. αυτοις μετα πασης παρρησιας τον κυριον Ιησουν Χριστον αμα παραδιδοντες και τας εντολας (των) αποστ. *5* — τη πιστει *6* διελθοντες **Ηaς** | μηδενι λαλ. τ. λ. του θεου *7* ηθελαν *8* διελθοντες | κατηντησαν *9* εν οραματι | ωσει ανηρ | — ην **DE** | και 2° : κατα προσωπον αυτου

10 λέγων· διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. ὡς
δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν
εἰς Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται
ἡμᾶς ὁ θεὸς εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.
11 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ Τρῳάδος εὐθυδρομήσαμεν
εἰς Σαμοθρᾴκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νέαν πόλιν,
12 ᛁκἀκεῖθεν εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν πρώτη τῆς
μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία. Ἦμεν δὲ
ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς.
13,14. L 4,20. 13 τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς
πύλης παρὰ ποταμὸν οὗ ἐνομίζομεν προσευχὴν
εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις
J 6,44. 8,6.10 s; 10,35; 17,34. 14 γυναιξίν. καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρό- 42
πωλις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν θεόν,
ἤκουεν, ἧς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν
28,10. Mt 10,40. L 24,29. 15 προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ Παύλου. ὡς δὲ
ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέ-
γουσα· εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι,
εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μένετε· καὶ παρε-
12,18; 19,24. 16 βιάσατο ἡμᾶς. Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν
εἰς τὴν προσευχήν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα
πύθωνα ὑπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν
Mc 1,24.34. 17 παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη. αὕτη
κατακολουθοῦσα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέ-
γουσα· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ
ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν
4,2; 19,13. Mc 16,17. 18 σωτηρίας. τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.

---

10 H *συνβιβαζοντες* *11 δε* 1°: HR *ουν* *12* h[s1] *πρωτη μεριδος της Μ.* h[s2]W *πρωτη της μεριδος της Μακεδ.* * *cj πρ. τ. Πιερίδος Μακ.* *17* H *[τω] Παυλω*

---

10 διεγερθεις ουν διηγησατο το οραμα ημιν και ενοησαμεν οτι | *θεος* : *κυριος* **Dα𝔰** | *αυτ.* : *τους εν τη Μακεδονια* *11 τη δε επαυριον αχθεντες απο* | *και τη επ. ημερα* | *Νεαπολιν* **CDα𝔰** *12 πρωτη* : *κεφαλη* | — *μεριδος* **Dα** | (*πρωτης μεριδος της Μ.* Crell) *13 εδοκει προσευχη ειναι* **D** *ενομιζετο προσευχη ε.* **EHα𝔰** *14 θεον* : *κυριον* *15 και* 1°: + *πας* **Dα** | *κυριω* : *θεω* *16 αυτης* : *δια τουτου* *17* — *ανθρωποι* | *ευαγγελιζονται*

dicens: Transiens in Macedoniam, adiuva nos.
Ut autem visum vidit, statim quaesivimus 10
proficisci in Macedoniam, certi facti quòd
vocasset nos Deus evangelizare eis.

Navigantes autem a Troade, recto cursu 11
venimus Samothraciam, et sequenti die Nea-
polim: et inde Philippos, quae est prima 12
partis Macedoniae civitas, colonia. Eramus
autem in hac Urbe diebus aliquot, conferentes.
Die autem sabbatorum egressi sumus foras 13
portam iuxta flumen, ubi videbatur oratio
esse: et sedentes loquebamur mulieribus,
45 (4) quae convenerant. Et quaedam mulier no- 14 J 6,44. 10,35.
mine Lydia, purpuraria civitatis Thyatiren-
orum, colens Deum, audivit: cuius Dominus
aperuit cor intendere his, quae dicebantur a
Paulo. Cum autem baptizata esset, et domus 15
eius, deprecata est dicens: Si iudicastis me
fidelem Domino esse, introite in domum meam,
46 (5) et manete. Et coegit nos. ¹ Factum est 16 12,13; 19,24.
autem euntibus nobis ad orationem, puellam
quandam habentem spiritum pythonem obviare
nobis, quae quaestum magnum praestabat do-
minis suis divinando. Haec subsecuta Paulum, 17 Mc 1,24.34.
et nos, clamabat dicens: Isti homines servi
Dei excelsi sunt, qui annunciant vobis viam
salutis. Hoc autem faciebat multis diebus. 18 19,13. Mc 16,17.

---

10 quod] quia

12 philippis | 𝔖ℭ[98]𝔚 Mac., civ. (ℭ[98],) col. | 𝔖 consistentes

Dolens autem Paulus, et conversus, spiritui
dixit: Praecipio tibi in nomine Iesu Christi
19,25. 19 exire ab ea. Et exiit eadem hora. | Videntes
autem domini eius quia exivit spes quaestus
eorum, apprehendentes Paulum, et Silam per-
17,6. 20 duxerunt in forum ad principes: et offerentes
1 Rg 18,17. eos magistratibus, dixerunt: Hi homines con-
turbant civitatem nostram, cum sint Iudaei:
21 et annunciant morem, quem non licet nobis
suscipere, neque facere, cum simus Romani.
2 K 11,25. 22 Et cucurrit plebs adversus eos: et magistra-
Ph 1,30. 1 Th 2,2. tus, scissis tunicis eorum, iusserunt eos virgis
23 caedi. Et cum multas plagas eis imposuis-
sent, miserunt eos in carcerem, praecipientes
24 custodi ut diligenter custodiret eos. Qui cum
tale praeceptum accepisset, misit eos in in-
teriorem carcerem, et pedes eorum strinxit
25 ligno. Media autem nocte Paulus, et Silas
orantes, laudabant Deum: et audiebant eos,
4,31. 26 qui in custodia erant. Subito vero ter-
raemotus factus est magnus, ita ut move-
rentur fundamenta carceris. Et statim
aperta sunt omnia ostia: et universorum
27 vincula soluta sunt. Expergefactus autem
custos carceris, et videns ianuas apertas
carceris, evaginato gladio volebat se inter-
28 ficere, aestimans fugisse vinctos. Clamavit
autem Paulus voce magna, dicens: Nihil tibi

---

22 concurrit | — eos 2°
24 in ligno
25 adorantes
26 > et aperta sunt stat. ostia omnia
27 > apertas ianuas
28 > magna voce

διαπονηθεὶς δὲ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύ-
ματι εἶπεν· παραγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ᾿ αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ
τῇ ὥρᾳ. Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν 19 19,25.
ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν
Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν
ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς 20 17,6.
τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκ- 1 Rg 18,17.
ταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες,
καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παρα- 21
δέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοις οὖσιν. καὶ συν- 22 2 K 11,25.
επέστη ὁ ὄχλος κατ᾿ αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ Ph 1,30. 1 Th 2,2.
περιρήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν,
ˈ*πολλὰς δὲ ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς* 23
φυλακήν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς
τηρεῖν αὐτούς· ὃς παραγγελίαν τοιαύτην λαβὼν 24 12,6.10.
ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς
43 *πόδας ἠσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον. Κατὰ δὲ* 25 Jc 5,13. Kol 3,16.
τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι
ὕμνουν τὸν θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι·
ˈ*ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι* 26 4,31.
τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου· ἠνεῴχθησαν δὲ
παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ
ἀνέθη. ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ 27 12,19; 27,42.
ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασά-
μενος τὴν μάχαιραν ἤμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν,
νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. ἐφώνησεν 28
δὲ Παῦλος μεγάλῃ φωνῇ λέγων· μηδὲν πράξῃς

---

19 **h** *Και ιδοντες οι* *23* *δε* : **hRT** *τε* *26* **T** *ηνοιχθησαν* | **H** [*παραχρημα*] *27* **T**— *την* *28* **RT** *φωνη μεγ. Παυλος*

---

18 επιστρεψας δε ο Π. τω πνευματι και διαπονηθεις | *ινα εξελθης* | *ευθεως εξηλθεν* *19 ως δε ειδαν οι κυρ. της παιδισκης* | *εξ. η ελπ.* : *απεστερησθαι* | *αυτων* : + *ης ειχαν δι αυτης* *21 ημας παραδεξασθαι ουτε* | *υπαρχουσιν* *22 Και πολυς οχλος συνεπεστησαν κ. α. κραζοντες* *23 τηρεισθαι* *24 ος* : *ο δε* | *αυτων ησφαλισαντο εν τω ξυλω* *25 κ. δε μεσον της νυκτος ο. Π.* *26 ανελυθη* ℵ**D**

29 σεαυτῷ κακόν, ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. αἰτήσας
δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενόμενος
2,37. 30 προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ Σίλᾳ, καὶ προαγαγὼν
L 3,10. αὐτοὺς ἔξω ἔφη· κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα
J 6,29. 31 σωθῶ; οἱ δὲ εἶπαν· πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον
32 Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. καὶ
ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ σὺν πᾶσιν τοῖς
33 ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν,
καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ ἅπαντες παρα-
8,39. Ps 23,5. 34 χρῆμα, ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον παρ-
έθηκεν τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσατο πανοικεὶ πεπι-
35 στευκὼς τῷ θεῷ. Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστει- 44
λαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· ἀπό-
36 λυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. ἀπήγγειλεν δὲ ὁ
δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον,
ὅτι ἀπέσταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε. νῦν
22,25. 37 οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. ὁ δὲ Παῦλος
Jdc 18,6. ἔφη πρὸς αὐτούς· δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατα-
κρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλαν
εἰς φυλακήν· καὶ νῦν λάθρᾳ ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν;
οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν.
22,29. 38 ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ
ῥήματα ταῦτα. ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι
Mt 8,34. 39 Ῥωμαῖοί εἰσιν, καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς,
καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως.

29 T κ. τω Σιλα *30* εξω : h[r] + τους λοιπους ασφαλισαμενος *32* θεου : hRT κυριου *36* HR— τουτους *37* W εβαλον *38* δε 1⁰ : T τε

29 υπαρχων **D**a | προσεπ. προς τους ποδας *30* προηγαγεν *34* ηγαλλιατο συν τω οικω αυτου πεπ. επι τον θεον *35* ημ. δε γεν. συνηλθον οι στρατηγοι επι το αυτο εις την αγοραν και αναμνησθεντες τον σεισμον τον γεγονοτα εφοβηθησαν και απεστ. | εκειν. : + ους εχθες παρελαβες *36* και εισελθων ο δεσμοφ. απηγγειλεν | — εν ειρηνη *37* αναιτιους δειραντες *38* ταυτα : + τα ρηθεντα προς τους στρατηγους· οι δε ακ. ο. Ρ. ε. εφ. *39* και παραγενομενοι μετα φιλων πολλων εις την φυλακην παρεκ. αυτους εξελθειν

mali feceris: universi enim hic sumus. Peti- 29
toque lumine, introgressus est: et tremefactus
procidit Paulo et Silae ad pedes: et produ- 30 2,37.
cens eos foras, ait: Domini, quid me oportet
facere, ut salvus fiam? At illi dixerunt: 31
Crede in Dominum Iesum: et salvus eris tu,
et domus tua. Et locuti sunt ei verbum 32
Domini cum omnibus, qui erant in domo
eius. Et tollens eos in illa hora noctis, lavit 33
plagas eorum: et baptizatus est ipse, et
omnis domus eius continuo. Cumque per- 34
duxisset eos in domum suam, apposuit eis
mensam, et laetatus est cum omni domo
sua credens Deo. Et cum dies factus 35
esset, miserunt magistratus lictores, di-
centes: Dimitte homines illos. Nunciavit 36
autem custos carceris verba haec Paulo: Quia
miserunt magistratus ut dimittamini, nunc
igitur exeuntes, ite in pace. Paulus autem 37 22,25.
dixit eis: Caesos nos publice, indemnatos,
homines Romanos miserunt in carcerem, et
nunc occulte nos eiiciunt? Non ita: sed
veniant, et ipsi nos eiiciant. Nunciaverunt 38
autem magistratibus lictores verba haec.
Timueruntque audito quòd Romani essent:
et venientes deprecati sunt eos, et edu- 39 Mt 8,34.
centes rogabant ut egrederentur de Urbe.

---

28 > fec. tibi mali
29 — ad pedes
31 in domino iesu
33 omn. dom.] omne.
35 dimittite
37 (𝕮 *inc. v. 38* et ipsi)

40 Exeuntes autem de carcere, introierunt ad
Lydiam: et visis fratribus consolati sunt eos,
et profecti sunt.
1 Th 2,2. 17 Cum autem perambulassent Amphipolim,
et Apolloniam, venerunt Thessalonicam, ubi
L 4,16. 2 erat synagoga Iudaeorum. Secundum con-
suetudinem autem Paulus introivit ad eos, et
per sabbata tria disserebat eis de Scripturis,
L 24,26.27. 3 adaperiens et insinuans quia Christum opor-
45.46. tuit pati, et resurgere a mortuis: et quia hic
est Iesus Christus, quem ego annuncio vobis.
4 Et quidam ex eis crediderunt, et adiuncti
sunt Paulo, et Silae, et de colentibus, Gen-
tilibusque multitudo magna, et mulieres
13,45. 5 nobiles non paucae. Zelantes autem Iudaei, 47
assumentesque de vulgo viros quosdam (6)
malos, et turba facta, concitaverunt civi-
tatem: et assistentes domui Iasonis quaere-
16,20. 6 bant eos producere in populum. Et cum
non invenissent eos, trahebant Iasonem,
et quosdam fratres ad principes civitatis,
clamantes: Quoniam hi, qui Urbem conci-
L 2,1; 23,2. J 19,12. 7 tant, et huc venerunt, ˡ quos suscepit Iason,
R 16,21. Ph 1,17. et hi omnes contra decreta Caesaris faciunt,
8 regem alium dicentes esse, Iesum. Concita-
verunt autem plebem, et principes civitatis

17,*3* > christus iesus
c orbem

ἐξελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς 40
τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελ-
φοὺς καὶ ἐξῆλθαν.
25 *Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ἀπολ-* 17 1 Th 2,2.
λωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν συνα-
γωγὴ τῶν Ἰουδαίων. κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ 2 L 4,16.
εἰσῆλθεν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διε-
λέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, διανοίγων καὶ 3 L 24,26.27. 45.46.
παρατιθέμενος ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ 18,5; 26,23.
ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ
Χριστός, ὁ Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. καί 4 13,43; 28,24.
τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν
τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων
πλῆθος πολύ, γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι.
45 *Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι* 5 13,45. 1 Th 2,16.
τῶν ἀγοραίων ἄνδρας τινὰς πονηροὺς καὶ ὀχλο-
ποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες
τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς
τὸν δῆμον· μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον Ἰάσονα 6 16,20.
καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες
ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ
ἐνθάδε πάρεισιν, ¹οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ 7 L 2,1; 23,2. J 19,12.
οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος
πράσσουσιν, βασιλέα ἕτερον λέγοντες εἶναι Ἰησοῦν.
ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας 8

---

40 εξηλθαν : W *-ον* 17,*2.3* W *αυτοις, απο τ. γρ. διαν.* *3 ο* 1º 2º : [R]—hT | ℋ *χριστός*, T *Χριστὸς* | HR *Ιησους ον* 4 H *κ.* [*τω*] *Σ.* 5 T *τινας ανδρ. πον.*

ειποντες· ηγνοησαμεν τα καθ υμας οτι εστε ανδρες δικαιοι και εξαγαγ. παρεκαλεσαν αυτους λεγοντες· εκ της πολεως ταυτης εξελθατε, μη ποτε παλιν συνστραφώσιν ημιν επικραζοντες καθ υμων

40 απο : εκ ***ADaς*** | *ηλθον* | *ιδ. τους αδελφ. διηγησαντο οσα εποιησεν κυριος αυτοις παρακαλεσαντες αυτους* 17,*1 και ... εις : και κατηλθον εις Απολλωνιδα κακειθεν εις* *2 ο Παυλος* | *απο : εκ* *4 τω Σιλαια τη διδαχη πολλοι των σεβ.* | *και γυναικες* *5 οι δε απειθουντες Ιουδαιοι συνστρεψαντες τιν. α. τ. αγ. πον. εθορυβουσαν* *6 βοωντες και λεγοντες* | *ουτοι : + εισιν* *8 τους πολιτ. κ. τ. οχλ.*

9 *ἀκούοντας ταῦτα, καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ*
τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς.
9,25; 23,23.31. 10 *Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν*
τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν, οἵτινες
παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων
J 5,39. 11 *ἀπῄεσαν· οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν*
7,1. *Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ*
πάσης προθυμίας, [τὸ] καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες
12 *τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. πολλοὶ μὲν*
οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων
γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι.
14,19. 1 Th 2,14. 13 *Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι*
ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου
ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες καὶ
16,1. 14 *ταράσσοντες τοὺς ὄχλους. εὐθέως δὲ τότε τὸν*
Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως
ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινάν τε ὅ τε Σίλας καὶ
15 *ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. οἱ δὲ καθιστάνοντες τὸν Παῦλον*
ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς
τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα
ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν ἐξῄεσαν.
J 2,17. 16 *Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ* 20 2
Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ
2; 18,4. 17 *θεωροῦντος κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. διε-*
λέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις
καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν
1 K 4,12. 18 *ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. τινὲς δὲ*
καὶ τῶν Ἐπικουρίων καὶ Στοϊκῶν φιλοσόφων

---

11 [το] : W—T *12* W fin· *18* H *Στωικων*

---

11 εχει ***DE*** | fin + *καθως Παυλος απαγγελλει* ***137***
12 πολλοι : τινες | *επιστ. : + τινες δε ηπιστησαν* | *Ελληνων*
13 οτι λογος θεου κατηγ. εις Βερ. και επιστευσαν και ηλθ.
εις αυτην | fin + *ου διελιμπανον* *14 τον μεν ουν Π. οι αδ.*
εξαπεστ. απελθειν επι | *εως : ως* ***Haς*** | (*Θεσσαλίαν* Markland *cj*)
15 και λαβ. : παρηλθεν δε την Θεσσαλιαν· εκωλυθη γαρ εις αυτους
κηρυξαι τον λογον· λαβ. δε | *εντ. παρα Παυλου* | *οπως εν ταχει*
16 εκδ. αυτου ***א*D**** | *θεωρουντι* ***Daς*** *17 παρατυχοντας*

audientes haec. Et accepta satisfactione a 9
Iasone, et a ceteris, dimiserunt eos. Fratres 10
vero confestim per noctem dimiserunt Paulum,
et Silam in Beroeam. Qui cum venissent, in
synagogam Iudaeorum introierunt. Hi autem 11 J 5,39.
erant nobiliores eorum, qui sunt Thessaloni- 7,1.
cae, qui susceperunt verbum cum omni avi-
ditate, quotidie scrutantes Scripturas, si haec
ita se haberent. Et multi quidem crediderunt 12
ex eis, et mulierum Gentilium honestarum, et
viri non pauci. Cum autem cognovissent in 13 1 Th 2,14.
Thessalonica Iudaei, quia et Beroeae praedi-
catum est a Paulo verbum Dei, venerunt et
illuc commoventes, et turbantes multitudinem.
Statimque tunc Paulum dimiserunt fratres, 14 16,1.
ut iret usque ad mare: Silas autem, et
Timotheus remanserunt ibi. Qui autem de- 15
ducebant Paulum, perduxerunt eum usque
Athenas, et accepto mandato ab eo ad Silam,
et Timotheum ut quàm celeriter venirent ad
illum, profecti sunt.

Paulus autem cum Athenis eos expectaret, 16
incitabatur spiritus eius in ipso, videns idolo-
latriae deditam civitatem. Disputabat igitur 17
in synagoga cum Iudaeis, et colentibus, et
in foro, per omnes dies ad eos, qui aderant.
Quidam autem Epicurei, et Stoici philosophi 18 1 K 4,12.

---

9 accepto satis ab
10 advenissent
12 > gentil. mul.
15 — eum | 𝕮92 Sylam
16 idolatriae

disserebant cum eo, et quidam dicebant: Quid
vult seminiverbius hic, dicere? Alii vero:
Novorum daemoniorum videtur annunciator
esse: quia Iesum, et resurrectionem annun-
19 ciabat eis. Et apprehensum eum ad Areopagum
duxerunt, dicentes: Possumus scire quae est
20 haec nova, quae a te dicitur, doctrina? nova
enim quaedam infers auribus nostris: Volu-
mus ergo scire quidnam velint haec esse.
21 (Athenienses autem omnes, et advenae hospi-
tes, ad nihil aliud vacabant nisi aut dicere,
22 aut audire aliquid novi.) Stans autem Paulus 48
in medio Areopagi, ait: Viri Athenienses per
23 omnia quasi superstitiosiores vos video. Prae-
teriens enim, et videns simulachra vestra,
inveni et aram, in qua scriptum erat:
IGNOTO DEO. Quod ergo ignorantes co-
1 Rg 8,27. 24 litis, hoc ego annuncio vobis. Deus, qui
Is 42,5. Mt 11,25. fecit mundum, et omnia quae in eo sunt,
7,48. hic caeli et terrae cum sit Dominus, non in
Ps 50,12. 25 manufactis templis habitat, nec manibus hu-
manis colitur indigens aliquo, cum ipse det
omnibus vitam, et inspirationem, et omnia:
Dt 32,8. 26 fecitque ex uno omne genus hominum inhabi-
tare super universam faciem terrae, definiens
statuta tempora, et terminos habitationis
Is 55,6. 27 eorum, quaerere Deum si forte attrectent
L 24,39. 1 J 1,1. eum, aut inveniant, quamvis non longe sit ab
Ps 145,18. 28 unoquoque nostrum. In ipso enim vivimus,
Jr 23,23.

---

19 ariopag- , *it 22. 34*
24 inhabitat
27 adtractent

συνέβαλλον αὐτῷ, καί τινες ἔλεγον· τί ἂν θέλοι
ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δέ· ξένων δαι-
μονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν
καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. ἐπιλαβόμενοι δὲ 19
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον, λέγοντες·
δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ
λαλουμένη διδαχή; ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις 20
εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι τίνα
θέλει ταῦτα εἶναι. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ 21
ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν ἢ
46 *λέγειν τι ἢ ἀκούειν τι καινότερον. Σταθεὶς δὲ* 22
Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου ἔφη· ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους
ὑμᾶς θεωρῶ. διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν 23
τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπε-
γέγραπτο· ΑΓΝΩΣΤΩ ΘΕΩ. ὃ οὖν ἀγνοοῦντες
εὐσεβεῖτε, τοῦτο ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ***ὁ θεὸς*** 24 1 Rg 8,27.
ὁ ποιήσας *τὸν κόσμον* ***καὶ*** *πάντα* ***τὰ*** *ἐν αὐτῷ,* Is 42,5. Mt 11,25.
οὗτος ***οὐρανοῦ καὶ*** *γῆς ὑπάρχων κύριος οὐκ ἐν* 7,48.
χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν 25 Ps 50,12.
ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενός τινος,
αὐτὸς ***διδοὺς*** *πᾶσι ζωὴν καὶ* ***πνοὴν*** *καὶ τὰ πάντα·*
ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν 26 Dt 32,8.
ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς, ὁρίσας προστεταγ-
μένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας Dt 4,29. Is 55,6.
αὐτῶν, ¹ ζητεῖν τὸν θεόν, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν 27 L 24,39. 1 J 1,1.
αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καί γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς Ps 145,18. Jr 23,23.
ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν 28

19 δε : **RT** *τε* | **T** *Αριον* | **H** *[η] υπο* *22* **T** *Αριου*

18 — οτι ... ευηγγ. | *(Αναστασιν* Chrys.*)* *19 μετα δε ημερας τινας επιλαβ. αυτ. ηγαγον αυτον επι (τον) Αριον παγον πυνθανομενοι και λεγ.* | *καταγγελλομενη* *20 φερεις ρηματα* | *τι αν θελοι* ***Dalϛ*** *21 επιδημ. εις αυτους* *23 αναθ. : διϊστορων* | *ην γεγραμμενον* *25 οτι ουτος ο δους* *26 ενος αιματος* ***Dalϛ*** | *προτεταγμενους* ***D*ϛ*** | *κατα οροθεσιαν* *27 μαλιστα ζητειν το θειον εστιν* | *αυτο* | *μακραν ον αφ ενος εκαστου ημων*

καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς καί τινες τῶν καθ'
Aratus, Phaenomena 5. *ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν·*
τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.
Gn 1,27. 29 *γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν*
Is 40,18. Dt 4,28. *νομίζειν, χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι*
9,26. 1 K 12,2. R 1,23. *τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι*
23. 14,16. 30 *ὅμοιον. τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπερ-*
L 24,47. Sir 28,7 Lxx. *ιδὼν ὁ θεὸς τὰ νῦν ἀπαγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις*
Ps 9,9; 96,13; 31 *πάντας πανταχοῦ μετανοεῖν, καθότι ἔστησεν ἡμέραν*
98,9. 10,42. R 10,14. *ἐν ᾗ μέλλει* ***κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ,***
ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν ἀνα-
24,25. 32 *στήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ἀκούσαντες δὲ ἀνά-*
στασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπαν·
33 *ἀκουσόμεθά σου περὶ τούτου καὶ πάλιν. οὕτως*
16,14. 34 *ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. τινὲς δὲ* 47
ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ
Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγείτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δά-
μαρις καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.
18 *Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν* 21 *27*
R 16,3. 2 *εἰς Κόρινθον. καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι*
26. 11,28. *Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυ-*
θότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα
αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι
πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσ-
20,34. 1 K 4,12. 3 *ῆλθεν αὐτοῖς, καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι ἔμενεν*
παρ' αὐτοῖς, καὶ ἠργάζοντο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ
17,2.17. 4 *τῇ τέχνῃ. διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ*

---

28 h *ημας* *29* Ti-Gr *χρυσιω* *30* R *παραγγελλει* *34* H [o] | HR *Αρεοπαγιτης* 18,*2* T *τεταχεναι* *3* hR *ηργαζετο*

---

28 εσμεν το καθ ημεραν ωσπερ και των κ. υ. τινες ειρηκ. 30 της αγν. ταυτης παριδων 31 ημεραν κριναι | δικ. ανδρι Ιησου | παρεσχειν 34 εκολληθησαν | ο : τις | και 2⁰ . . . Δαμ. : ευσχημων 18,*1 Αναχωρησας δε απο 2 Ρωμης : + οι κεκατωκησαν εις την Αχαιαν | αυτω ο Παυλος 3 — ειναι | προς αυτους **D**a | — ησαν . . . τεχνη 4 εισπορευομενος δε εις την συναγωγην κατα π. σ. διελεγετο*

et movemur, et sumus: sicut et quidam
vestrorum Poetarum dixerunt:

Ipsius enim et genus sumus.

Genus ergo cum simus Dei, non debemus 29 Gn 1,27. Is 40,18.
aestimare auro, aut argento, aut lapidi, 19,26. 1 K 12,2.
sculpturae artis, et cogitationis hominis, Di-
vinum esse simile. Et tempora quidem huius 30 23. 14,16. L 24,47.
ignorantiae despiciens Deus, nunc annunciat Sir 28,7.
hominibus ut omnes ubique poenitentiam
agant, | eo quòd statuit diem, in quo iudica- 31 Ps 9,9; 96,13; 98,9.
turus est orbem in aequitate, in viro, in quo 10,42. R 10,14.
statuit, fidem praebens omnibus, suscitans
eum a mortuis. Cum audissent autem resur- 32
rectionem mortuorum, quidam quidem irride-
bant, quidam vero dixerunt: Audiemus te de
hoc iterum. Sic Paulus exivit de medio eorum. 33
49 Quidam vero viri adhaerentes ei, crediderunt: 34
in quibus et Dionysius Areopagita, et mulier
nomine Damàris, et alii cum eis.

(48) Post haec egressus ab Athenis, venit 18
Corinthum: et inveniens quendam Iudaeum 2 R 16,3. 26.
nomine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper
venerat ab Italia, et Priscillam uxorem eius,
(eo quòd praecepisset Claudius discedere
omnes Iudaeos a Roma) accessit ad eos. Et 3 20,34. 1 K 4,12.
quia eiusdem erat artis, manebat apud eos,
et operabatur: (erant autem scenofacto-
riae artis.) Et disputabat in synagoga per 4

---

28 vestrum
31 quo 1º] qua
34 dionisius | *cf 19*
18,*3* erant] erat
4 — *vers.*

omne sabbatum, interponens nomen Domini
17,14.15. 5 Iesu, suadebatque Iudaeis, et Graecis. Cum
venissent autem de Macedonia Silas et Ti-
motheus, instabat verbo Paulus, testificans
13,46.51. 20,26. 6 Iudaeis esse Christum Iesum. Contradicentibus
autem eis, et blasphemantibus, excutiens vesti-
menta sua, dixit ad eos: Sanguis vester super
caput vestrum: mundus ego, ex hoc ad Gentes
7 vadam. Et migrans inde, intravit in domum
cuiusdam, nomine Titi Iusti, colentis Deum,
1 K 1,14. 8 cuius domus erat coniuncta synagogae. Crispus
autem archisynagogus credidit Domino cum
omni domo sua: et multi Corinthiorum audien-
1 K 2,3. 9 tes credebant, et baptizabantur. Dixit autem
Dominus nocte per visionem Paulo: Noli ti-
Ex 3,12. Jos 1,5.9. 10 mere, sed loquere, et ne taceas: propter
Is 41,10; 43,5. Jr 1,8. quod ego sum tecum: et nemo apponetur
Hos 2,25. 22,18. J 10,16. tibi ut noceat te: quoniam populus est mihi
11 multus in hac civitate. Sedit autem ibi an-
num et sex menses, docens apud eos verbum
12 Dei. Gallione autem proconsule Achaiae, 50
insurrexerunt uno animo Iudaei in Paulum, (49)
13 et adduxerunt eum ad tribunal, ¹ dicentes:
Quia contra legem hic persuadet homini-
25,18–20. 14 bus colere Deum. Incipiente autem Paulo
aperire os, dixit Gallio ad Iudaeos: Si

---

6 — sua
11 — ibi

πᾶν σάββατον, ἔπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας.
Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ τε Σίλας 5 17,3.14.15.
καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος,
διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι τὸν Χριστὸν
Ἰησοῦν. ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφη- 6 13,46.51. 20,26
μούντων ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς
αὐτούς· τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν·
καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύ-
σομαι. καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς οἰκίαν 7
τινὸς ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν,
οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. Κρίσπος 8 1 K 1,14.
δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν
ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων
ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. Εἶπεν δὲ 9 16,9. 1 K 2,3. Ex 14,13 s.
ὁ κύριος ἐν νυκτὶ δι' ὁράματος τῷ Παύλῳ· μὴ Jr 1,8.
φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς, ¹ διότι ἐγώ 10 Ex 3,12. Jos 1,5.9.
εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κα- Is 41,10; 43,5.
κῶσαί σε, διότι λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει Hos 2,25. 22,18. J 10,16.
ταύτῃ. Ἐκάθισεν δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἓξ δι- 11 19,10.
48 *δάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Γαλλίω-* 12 13,7.
νος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν
ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον
αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, λέγοντες ὅτι παρὰ τὸν νόμον 13
ἀναπείθει οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν
θεόν. μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ 14 23,29; 25,18–20.
στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· εἰ

---

6 𝔋 εγω·   7 T εισηλθεν   12 𝔋 οι Ιουδαιοι ομοθυμ.

και εντιθεις το ονομα του κυριου Ιησου (και) επειθεν δε ου μονον Ιουδ. αλλα και Ε.

*5 παρεγενοντο δε   6 πολλου δε λογου γινομενου και γραφων διερμηνευομενων | εκτιν. ο Παυλος τα ιμ. αυτου | απο του : αφ υμων   7 — και | εκειθ. : δε απο Ακυλα | εις τον οικον | — Τιτιου **AD*aς**   8 εις τον κυριον | fin + πιστευοντες τω θεω δια του ονοματος του κυριου ημων Ιησου Χριστου   11 και εκαθ. εν Κορινθω | διδ. αυτους   12 συνλαλησαντες μεθ εαυτων επι τον Παυλον και επιθεντες τας χειρας   13 καταβοωντες και λεγ.*

μὲν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὦ
J 18,31. 15 *Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἀνεσχόμην ὑμῶν· εἰ δὲ*
ζητήματά ἐστιν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ
νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς ἐγὼ
16 *τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς*
1 K 1,1. 17 *ἀπὸ τοῦ βήματος. ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες Σω-*
σθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν
τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι
21,23s. 18 *ἔμελεν. Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας* 22
Nu 6,9.18. *ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς*
τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας,
κειράμενος ἐν Κενχρεαῖς τὴν κεφαλήν· εἶχεν γὰρ
19,8. 19 *εὐχήν. κατήντησαν δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους*
κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συνα-
19,9. 20 *γωγὴν διελέξατο τοῖς Ἰουδαίοις. ἐρωτώντων δὲ*
αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι οὐκ ἐπένευσεν,
R 1,10. 21 *ˡἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπών· πάλιν ἀνακάμψω*
1 K 4,19. Jc 4,15. *πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη ἀπὸ τῆς*
21,15. 22 *Ἐφέσου, ˡκαὶ κατελθὼν εἰς Καισαρίαν, ἀναβὰς*
καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιό-
16,6. 23 *χειαν, ˡκαὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχό-*
μενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν,
στηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.
1 K 3,6; 16,12. 24 *Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς*
τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον,
9,3. R 12,11. 25 *δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. οὗτος ἦν κατηχη-*
Ap 3,15. *μένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύ-*
ματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ

---

18 R *Κεγχρεαις* *21 παλιν* : ⊣ h^r ⊢ *Δει με παντως την εορτην την ερχομενην ποιησαι εις Ιεροσολυμα· παλιν δε* (*pro παλ. δε* h [et iterum]) *25* h— *του* 1°

---

14 ω ανδρες Ιουδ. *15 εχετε* | *θελω* *16 απελυσεν* *17 απολαβομενοι* | *π. οι Ελληνες* **DEας** *18 επλευσεν* | *προσευχην* *19 καταντησας* | *και τω επιοντι σαββατω εκεινους* | *διελεγετο* **Dα** *20 μειναι παρ αυτοις* **DEας** *24 ονοματι Απολλωνιος γενει Αλ.* | *Απελλης* ℵ* *25 ος ην κατηχ. εν τη πατριδι* | *τον λογον τ. κ.* | *απελαλει*

quidem esset iniquum aliquid, aut facinus
pessimum o viri Iudaei, recte vos sustinerem.
Si vero quaestiones sunt de verbo, et nomi- 15 J 18,31.
nibus, et lege vestra, vos ipsi videritis: Iudex
ego horum nolo esse. Et minavit eos a tri- 16
bunali. Apprehendentes autem omnes Sosthe- 17 1 K 1,1.
nem principem synagogae, percutiebant eum
ante tribunal: et nihil eorum Gallioni curae
erat. Paulus vero cum adhuc sustinuisset 18 21,23 s. Nu 6,9.18.
dies multos, fratribus valefaciens, navigavit
in Syriam, (et cum eo Priscilla, et Aquila)
qui sibi totonderat in Cenchris caput: habebat
enim votum. Devenitque Ephesum, et illos 19
ibi reliquit. Ipse vero ingressus synagogam,
disputabat cum Iudaeis. Rogantibus autem 20
eis ut ampliori tempore maneret, non consen-
sit, ' sed valefaciens, et dicens, Iterum revertar 21 R 1,10. 1 K 4,19. Jc 4,15.
ad vos Deo volente, profectus est ab Epheso.
Et descendens Caesaream, ascendit, et salu- 22 21,15.
tavit Ecclesiam, et descendit Antiochiam. Et 23
facto ibi aliquanto tempore profectus est,
perambulans ex ordine Galaticam regionem,
et Phrygiam, confirmans omnes discipulos.
51 Iudaeus autem quidam, Apollo nomine, 24 1 K 3,6.
(0) Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit
Ephesum, potens in scripturis. Hic erat 25 19,3. R 12,11. Ap 3,15.
edoctus viam Domini: et fervens spiritu lo-
quebatur, et docebat diligenter ea, quae sunt

---

15 𝔖 – et 2º | 𝔖𝔚 legis vestrae
17 sosthenen
18 – in | totonderant *et* habebant | cencris
23 𝔖 Galatiam
24 gen.] natione

2. 26 Iesu, sciens tantum baptisma Ioannis. Hic
ergo coepit fiducialiter agere in synagoga.
Quem cum audissent Priscilla et Aquila, as-
sumpserunt eum, et diligentius exposuerunt ei
2 K 3,1. Kol 4,10. 27 viam Domini. Cum autem vellet ire Achaiam,
exhortati fratres, scripserunt discipulis ut
susciperent eum. Qui cum venisset, contulit
9,22; 17,3. 28 multum his, qui crediderant. Vehementer
enim Iudaeos revincebat publice, ostendens
per Scripturas, esse Christum Iesum.

19 Factum est autem, cum Apollo esset
Corinthi, ut Paulus peragratis superioribus
partibus veniret Ephesum, et inveniret
2,38. 2 quosdam Discipulos: ¹ dixitque ad eos: Si
Spiritum sanctum accepistis credentes? At
illi dixerunt ad eum: Sed neque si Spiritus
3 sanctus est, audivimus. Ille vero ait: In quo
ergo baptizati estis? Qui dixerunt: In Ioan-
Mt 3,11. 4 nis baptismate. Dixit autem Paulus: Ioannes
baptizavit baptismo poenitentiae populum,
dicens: In eum, qui venturus esset post
5 ipsum, ut crederent, hoc est, in Iesum. His
auditis, baptizati sunt in nomine Domini Iesu.
8,17; 10,44.46. 6 Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit
Spiritus sanctus super eos, et loquebantur

---

26 Dom.] dei
28 publice *c. seqq. coni.*
19, *1* ℌ de discipulis
2 — dixerunt
4 baptisma

Ἰησοῦ, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάνου·
οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. 26 2.
ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας προσ-
ελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο
τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ. βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν 27 R 16,1. 2 K 3,1. Kol 4,10.
εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν
τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενό-
μενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ
τῆς χάριτος· εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις δια- 28 9,22; 17,3. 5. L 23,10.
κατηλέγχετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν
εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.
28 49 *Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ* 19
Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ἐλθεῖν εἰς
Ἔφεσον καὶ εὑρεῖν τινας μαθητάς, εἶπέν τε πρὸς 2 2,38.
αὐτούς· εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες;
οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· ἀλλ' οὐδ' εἰ πνεῦμα ἅγιον
ἔστιν ἠκούσαμεν. εἶπέν τε· εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; 3
οἱ δὲ εἶπαν· εἰς τὸ Ἰωάνου βάπτισμα. ¹ *εἶπεν δὲ* 4 Mt 3,11.
Παῦλος· Ἰωάνης ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας,
τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα
πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. ἀκούσαντες 5
δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ·
καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου χεῖρας ἦλθε 6 2,4; 8,17; 10,44.46. Mc 16,17.
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε

---

27 βουλομενου . . . αυτον· : h^r ⊣ *εν δε τη Εφεσω επιδημουντες τινες Κορινθιοι και ακουσαντες αυτου παρεκαλουν διελθειν συν αυτοις εις την πατριδα αυτων· συγκατανευσαντος δε αυτου οι Εφεσιοι εγραψαν τοις εν Κορινθω μαθηταις οπως αποδεξωνται τον ανδρα·* ⊢ *19,1.2 Εγενετο . . . ειπεν τε* : h^{r1} ⊣ *Θελοντος δε του Παυλου κατα την ιδιαν βουλην πορευεσθαι εις Ιεροσολυμα ειπεν αυτω το πνευμα υποστρεφειν εις την Ασιαν· διελθων δε τα ανωτερικα μερη ερχεται εις Εφεσον, και ευρων τινας μαθητας ειπεν* ⊢ ² *Και ευρων τινας μαθ. ειπεν* *1* T *κατελθειν* *3 ειπ. τε* : hT *ο δε ειπ.*

---

26 Ακ. κ. Πρ. 𝔇aς | — *του θεου* *27 ανδρα* (vide supra h^r) : + *ος επιδημησας εις την Αχαιαν πολυ συνεβαλλετο εν ταις εκκλησιαις* *28 δημ.* : + *διαλεγομενος και* | *τον Ιησ. ειναι Χρ.* 19,*1 Απελλην* ℵ* | *ανωτ.* : *ανατολικα 25* *2 εστιν* : *λαμβανουσιν τινες* *4 εις Χριστον* *5* fin + *Χριστου εις αφεσιν αμαρτιων* *6 ευθεως επεπεσεν*

7 *γλώσσαις καὶ ἐπροφήτευον. ἦσαν δὲ οἱ πάντες*
18,19.26; 8 *ἄνδρες ὡσεὶ δώδεκα. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν*
28,23.31. *συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς δια-*
λεγόμενος καὶ πείθων περὶ τῆς βασιλείας τοῦ
9,2. 2 T 1,15. 9 *θεοῦ. ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν*
Tt 3,10.11. 2 K 6,17. *κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους,*
2 J 10. *ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητάς, καθ'*
18,11. 10 *ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου. τοῦτο*
δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοι-
κοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου,
14,3. 11 *Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας. Δυνάμεις τε οὐ*
τὰς τυχούσας ὁ θεὸς ἐποίει διὰ τῶν χειρῶν Παύλου,
5,15. 12 *ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀποφέρεσθαι ἀπὸ*
Mc 5,28. *τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια καὶ*
ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε
L 9,49. 13 *πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι. Ἐπεχείρησαν* **50**
16,18. *δέ τινες καὶ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορ-*
κιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα
τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ λέγοντες·
ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν Παῦλος κηρύσσει.
14 *ἦσαν δέ τινος Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ*
Mc 1,34. 15 *υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες. ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα*
L 4,41. *τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖς· τὸν Ἰησοῦν γινώσκω*
καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ;
16 *καὶ ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτούς, ἐν ᾧ*
ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν, κατακυριεύσας ἀμφο-
τέρων ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ

---

8 περι : **RT** pr *τα* *9 Τυραννου* : **h**r+ ⊣ *απο ωρας ε' εως δεκατης* ⊢ *14* **T** *τινες* *15 τον* 1⁰ : **[H]W**+ *μεν* *16 κατακυρ.* : **W** pr *και*

---

8 εν δυναμει μεγαλη επαρρ. 9 τινες μεν ουν αυτων 10 εως παντες οι κατοικουντες την Ασιαν ηκουσαν τους λογους του κυρ. Ιουδαιοι και Ελληνες 14 εν οις και υιοι Σκευα τινος ιερεως ηθελησαν το αυτο ποιησαι· εθος ειχαν τους τοιουτους εξορκιζειν· και εισελθοντες προς τον δαιμονιζομενον ηρξαντο επικαλεισθαι το ονομα λεγοντες· παραγγελλομεν σοι εν Ιησου ον Παυλος κηρυσσει εξελθειν 15 τοτε απεκριθη 16 εναλλομενος | εις αυτους ο ανθρ. **D***al* | *κυριευσας*

linguis, et prophetabant. Erant autem omnes 7
viri fere duodecim. Introgressus autem 8 18,26; 28,23.31.
synagogam, cum fiducia loquebatur per tres
menses, disputans, et suadens de regno Dei.
Cum autem quidam indurarentur, et non 9 9,2. 2 T 1,15.
crederent, maledicentes viam Domini coram T 3,10.11. 2 K 6,17.
multitudine, discedens ab eis, segregavit disci- 2 J 10.
pulos, quotidie disputans in schola tyranni
cuiusdam. Hoc autem factum est per bien- 10
nium, ita ut omnes, qui habitabant in Asia,
audirent verbum Domini, Iudaei atque Gen-
tiles. Virtutesque non quaslibet faciebat 11 14,3.
Deus per manum Pauli: ita ut etiam super 12 5,15.
languidos deferrentur a corpore eius sudaria, Mc 5,28.
et semicinctia, et recedebant ab eis languores,
52 (1) et spiritus nequam egrediebantur. Tenta- 13 L 9,49.
verunt autem quidam et de circumeuntibus
Iudaeis exorcistis, invocare super eos, qui
habebant spiritus malos, nomen Domini Iesu,
dicentes: Adiuro vos per Iesum, quem Paulus
praedicat. Erant autem quidam Iudaei Scevae 14
principis sacerdotum septem filii, qui hoc fa-
ciebant. Respondens autem spiritus nequam 15 Mc 1,34.
dixit eis: Iesum nôvi, et Paulum scio: vos L 4,41.
autem qui estis? Et insiliens in eos homo, in 16
quo erat daemonium pessimum, et dominatus
amborum, invaluit contra eos, ita ut nudi, et

---

8 per tres mens. *c. seqq. coni.*
9 — Domini | — cuiusdam
11 𝔖 non modicas quasl. | > deus fac. | manus
12 et 1°] vel
14 quid.] 𝔖 cuiusdam | 𝔖 iud. nomine Sc.
𝔚 > sceuae iudaei
16 > homo in eos

6,5.11. 17 vulnerati effugerent de domo illa. Hoc autem
notum factum est omnibus Iudaeis, atque
Gentilibus, qui habitabant Ephesi: et cecidit
timor super omnes illos, et magnificabatur
18 nomen Domini Iesu. Multique credentium
veniebant confitentes, et annunciantes actus
19 suos. Multi autem ex eis, qui fuerant curiosa
sectati, contulerunt libros, et combusserunt
coram omnibus: et computatis pretiis illorum,
invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta
6,7; 12,24. 20 millium. Ita fortiter crescebat verbum Dei, et
confirmabatur.

23,11. R 1,13. 21 His autem expletis, proposuit Paulus in
Spiritu, transita Macedonia et Achaia ire
Ierosolymam, dicens: quoniam postquam fuero
17,14. R 16,23. 1 K 4,17. 22 ibi, oportet me et Romam videre. Mittens
autem in Macedoniam duos ex ministrantibus
sibi, Timotheum, et Erastum, ipse remansit
9. 2 K 1,8.9. 23 ad tempus in Asia. Facta est autem illo 53 (2)
tempore turbatio non minima de via Domini.
16,16. 24 Demetrius enim quidam nomine, argentarius,
faciens aedes argenteas Dianae, praestabat
16,19. 25 artificibus non modicum quaestum: quos
convocans, et eos, qui huiusmodi erant opi-
fices, dixit: Viri, scitis quia de hoc artificio
17,29. 26 est nobis acquisitio: et videtis, et auditis
quia non solum Ephesi, sed pene totius
Asiae, Paulus hic suadens avertit multam
turbam, dicens: Quoniam non sunt dii, qui

---

19 eis] his | 𝔊 comb. eos
20 > verb. dei cresc.
23 in illo t. | — Domini
25 > adquis. est nobis

τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου.
τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ 17 5,5.11; 9,42.
Ἕλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέ-
πεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο
τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ· πολλοί τε τῶν πε- 18
πιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγ-
γέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ 19
περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους
κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς
τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε.
Οὕτως κατὰ κράτος τοῦ κυρίου ὁ λόγος ηὔξανεν 20 6,7; 12,24.
καὶ ἴσχυεν.

Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν 21 23,11. R 1,13.
τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν
πορεύεσθαι εἰς Ἰεροσόλυμα, εἰπὼν ὅτι μετὰ τὸ
γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. ἀπο- 22 17,14; 18,5. R 16,23. 1 K 4,17. 2 T 4,20.
στείλας δὲ εἰς Μακεδονίαν δύο τῶν διακο-
νούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς
ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐγένετο δὲ 23 9. 2 K 1,8.9.
κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ
51 τῆς ὁδοῦ. Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυρο- 24 16,16.
κόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος παρεί-
χετο τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν, οὓς 25 16,19.
συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας
εἶπεν· ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς
ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῖν ἐστιν, καὶ θεωρεῖτε καὶ 26 17,29.
ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης
τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν
ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ

---

22 εις 1⁰ : HR+ *την* *24* H [*αργυρους*]

---

18 πιστευοντων 19 — ικανοι ... πραξαντων **31** *20 κρατ. ενισχυσεν και η πιστις του θεου ηυξανε και επληθυνε(το) 21 ως ... ταυτα : τοτε 22 χρονον ολιγον εν τη Ασια 24 ονοματι : ην | ος παρειχε 25 ους : ουτος | τεχνιτας εφη προς αυτους· ανδρες συντεχνιται 26 εως Εφεσιου*

27 χειρῶν γινόμενοι. οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει
ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ
τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐθὲν
λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγα-
λειότητος αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη
28 σέβεται. ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυ-
μοῦ ἔκραζον λέγοντες· μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.
20,4; 21,30. 27,2. Col 4,10. Phm 24. 29 καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις τῆς συγχύσεως, ὥρμησάν τε
ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον
καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου.
30 Παύλου δὲ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον
31 οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί· τινὲς δὲ καὶ τῶν
Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς
αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ
21,34. 32 θέατρον. ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν
γὰρ ἡ ἐκκλησία συνκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ
33 ᾔδεισαν τίνος ἕνεκα συνεληλύθεισαν. ἐκ δὲ τοῦ
ὄχλου συνεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων
αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας
34 τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. ἐπι-
γνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία
ἐκ πάντων, ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κράζοντες· μεγάλη
35 ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς
τὸν ὄχλον φησίν· ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν
ἀνθρώπων ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν
νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ
36 διοπετοῦς; ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον
ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν

---

27 T *ιερον Αρτεμ. εις* | *η* 1° 2° : [H]   *28 θυμου* : h^r + ⊣ *δραμοντες εις το αμφοδον* ⊢   *29* H *Γαῖον*   *32* R *συγκεχ.*   *34* ℌ *ωσει* | ℌR *κραζοντων* | *Εφεσ.* : hW + *μεγαλη η Αρτεμις Εφεσιων*   *35* H *τον οχλ. ο γραμμ.*   *36* H *ανανтιρητων*

---

27 μελλει ***A*D****vg   *28 ταυτα δε ακουσαντες* | — *η* ***Da***   *29 και συνεχυθη ολη η πολις αισχυνης*   *30 οι μαθηται εκωλυον*   *31 υπαρχοντες*   *32 πλειστοι*   *33 κατεβιβασαν*   *34* — *εκ* | — *η*   *35 κατασεισας* ***DEa*** | *Εφεσ.* : *ημετεραν* | *ειναι* | *διοσπετους*

manibus fiunt. Non solum autem haec pericli- 27
tabitur nobis pars in redargutionem venire,
sed et magnae Dianae templum in nihilum
reputabitur, sed et destrui incipiet maiestas
eius, quam tota Asia, et orbis colit. His 28
auditis, repleti sunt ira, et exclamaverunt
dicentes: Magna Diana Ephesiorum. Et im- 29 20,4; 21,30.
pleta est civitas confusione, et impetum fece-
runt uno animo in theatrum, rapto Gaio, et
Aristarcho Macedonibus, comitibus Pauli.
Paulo autem volente intrare in populum, non 30
permiserunt discipuli. Quidam autem et de 31
Asiae principibus, qui erant amici eius, mise-
runt ad eum rogantes ne se daret in theatrum:
ˡalii autem aliud clamabant. Erat enim Eccle- 32
sia confusa: et plures nesciebant qua ex
causa convenissent. De turba autem detraxe- 33
runt Alexandrum, propellentibus eum Iudaeis.
Alexander autem manu silentio postulato,
volebat reddere rationem populo. Quem ut 34
cognoverunt Iudaeum esse, vox facta una
est omnium, quasi per horas duas claman-
tium: Magna Diana Ephesiorum. Et cum 35
sedasset scriba turbas, dixit: Viri Ephesii,
quis enim est hominum, qui nesciat Ephesio-
rum civitatem cultricem esse magnae Dianae,
Iovisque prolis? Cum ergo his contradici 36
non possit, oportet vos sedatos esse, et nihil

---

31 𝕾 darent
33 aut. 2°] ergo | > rat. reddere
34 > est una

37 temere agere. Adduxistis enim homines istos,
neque sacrilegos, neque blasphemantes deam
38 vestram. Quòd si Demetrius, et qui cum eo
sunt artifices, habent adversus aliquem causam,
conventus forenses aguntur et proconsules
39 sunt, accusent invicem. Si quid autem alterius
rei quaeritis: in legitima Ecclesia poterit ab-
40 solvi. Nam et periclitamur argui seditionis
hodiernae: cum nullus obnoxius sit (de quo
possimus reddere rationem) concursus istius.
Et cum haec dixisset, dimisit Ecclesiam.
20 Postquam autem cessavit tumultus, vo- 54 (3)
catis Paulus discipulis, et exhortatus eos,
valedixit, et profectus est ut iret in Macedo-
2 niam. Cum autem perambulasset partes illas,
et exhortatus eos fuisset multo sermone,
3 venit ad Graeciam: ubi cum fecisset men-
ses tres, factae sunt illi insidiae a Iudaeis
navigaturo in Syriam: habuitque consilium
17,10; 19,29. R 16,21. 4 ut reverteretur per Macedoniam. Comitatus
est autem eum Sopater Pyrrhi Beroeensis,
Thessalonicensium vero Aristarchus, et Se-
cundus, et Gaius Derbeus, et Timotheus:
16,8. 5 Asiani vero Tychicus, et Trophimus. Hi
cum praecessissent, sustinuerunt nos Tro-
6 ade: nos vero navigavimus post dies

---

38 pro consulibus *40* sit, de . . . rationem c.
20,*3* fec.] fuisset
4 𝕲 Sosipater | pyrri | beroensis
5 sustinebant

προπετὲς πράσσειν. ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας 37
τούτους οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν
θεὸν ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν 38 13,7; 18,12.
αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρός τινα λόγον, ἀγοραῖοι
ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλή-
λοις. εἰ δέ τι περαιτέρω ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ 39
ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ κινδυνεύομεν 40
ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς
αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ οὗ οὐ δυνησόμεθα ἀπο-
δοῦναι λόγον περὶ τῆς συστροφῆς ταύτης. καὶ
ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.
29 *Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον μετα-* **20** 17. 19,21.
πεμψάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ παρα-
καλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι εἰς
2) *Μακεδονίαν. διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ* 2
παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ ἦλθεν εἰς τὴν
Ἑλλάδα, ¹ ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης ἐπι- 3 9,24; 23,16. 2 K 11,26.
βουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνά-
γεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμης τοῦ ὑπο-
στρέφειν διὰ Μακεδονίας. συνείπετο δὲ αὐτῷ 4 17,10. 19,29; 21,29; 27,2.
Σώπατρος Πύρρου Βεροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ R 16,21.
Ἀρίσταρχος καὶ Σέκουνδος, καὶ Γάϊος Δερβαῖος 2 T 4,20.
καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος·
οὗτοι δὲ προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρῳάδι· 5 16,8.
ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν 6

---

39 περαιτ. : T *περι ετερων* *40* h[s] † *περι της σημ. . . . ταυτης* † | H *σημερον μηδ.* | h[s1] — *οὐ* ² *cj αιτιοι υπαρχοντες περι ου ου* | h[s] — *περι* 3⁰ | R *υπαρχοντος·* **20**,*4 αυτω* : ⊣ h[r] ⊢ [R] + *αχρι της Ασιας* | R *Σεκοῦνδος* | H *Γαῖος* | *Ασιανοι* : h[r] *Εφεσιοι* | H *Τύχικος* *5* ℋ *προσελθοντες*

---

37 τουτους ενθαδε | *θεαν* **D**a*ς* | *υμων* ***E*******H***vg *38 προς αυτους τινα λογ.* *39 εν τω νομω εκκλ.* *40 οντος* **20**,*1 προσκαλεσαμενος* ***A D****aς* | *μεταστειλαμενος* ***69. 1739*** | *πολλα παρακ. α(πο)σπασαμενος* | — *πορευεσθαι* **D***a* *2 τα* : pr *παντα* | *παρακ. αυτ.* : *χρησαμενος* *3 ηθελησεν αναχθηναι* | *ειπεν δε το πνευμα αυτω* *4 μελλοντος ουν εξιεναι αυτου μεχρι της Ασιας Σωπ.* | *Σωσιπατρος 4a* | — *Πυρρου* ***H****aς* | *Τυχ.* : *Ευτυχος* *5 ημας* : *αυτον*

ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς
εἰς τὴν Τρῳάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, ὅπου διετρί-
1 K 16,2. 2,42.46. 7 *ψαμεν ἡμέρας ἑπτά. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαβ-*
βάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλος
διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον,
8 *παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. ἦσαν*
δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ἦμεν συνηγ-
9 *μένοι. καθεζόμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος*
ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ,
διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς
ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω
1 Rg 17,21. Mc 5,39. 10 *καὶ ἤρθη νεκρός. καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν*
αὐτῷ καὶ συνπεριλαβὼν εἶπεν· μὴ θορυβεῖσθε·
11 *ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν. ἀναβὰς δὲ*
καὶ κλάσας τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν
12 *τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ἤγαγον*
δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ με-
13 *τρίως. Ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον*
ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀνα-
λαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ διατεταγμένος
14 *ἦν, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. ὡς δὲ συνέβαλλεν*
ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν
15 *εἰς Μιτυλήνην· κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ*
κατηντήσαμεν ἄντικρυς Χίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρε-
βάλομεν εἰς Σάμον, τῇ δὲ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς
18,21. 16 *Μίλητον. κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι*
τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι
ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατὸν εἴη αὐτῷ,

---

6 οπου : **HR** *οὗ   9* **h** *Παυλου, επι πλειον κ.   10* **h** *ειπεν μη θορυβεισθαι   11* **H** *[και] κλασας   13* **h** *προσελθοντες   15 ετερα :* **hW** *εσπερα | τη δε* 2° : ⊣ h^r ⊢ **W** *και μειναντες εν Τρωγυλλιω τη*

---

6 αχρι . . . οπου : πεμπταιοι εν η και   8 υπολαμπαδες | ημεν : ησαν **ς**   *9 επι τη θυριδι κατεχομενος υ. βαρει | και ος ηρθη   12 ασπαζομενων δε αυτων ηγαγεν τον νεανισκον ζ.   13 κατελθοντες   15 ερχομενη* **Da**   *16 μηποτε γενηθη αυτω κατασχεσις τις | ει . . . αυτω : εις*

Azymorum a Philippis, et venimus ad eos
Troadem in diebus quinque, ubi demorati
sumus diebus septem. Una autem Sabbati 7 1 K 16,2. 2,42.46.
cum convenissemus ad frangendum panem,
Paulus disputabat cum eis profecturus in
crastinum, protraxitque sermonem usque in
mediam noctem. Erant autem lampades co- 8
piosae in coenaculo, ubi eramus congregati.
Sedens autem quidam adolescens nomine 9
Eutychus super fenestram, cum mergeretur
somno gravi, disputante diu Paulo, ductus
somno cecidit de tertio coenaculo deorsum,
et sublatus est mortuus. Ad quem cum 10 1 Rg 17,21.
descendisset Paulus, incubuit super eum: et
complexus dixit: Nolite turbari, anima enim
ipsius in ipso est. Ascendens autem, fran- 11
gensque panem, et gustans, satisque allocutus
usque in lucem, sic profectus est. Adduxerunt 12
autem puerum viventem, et consolati sunt
non minimè. Nos autem ascendentes na- 13
vem, navigavimus in Asson, inde suscepturi
Paulum: sic enim disposuerat ipse per ter-
55 ram iter facturus. Cum autem convenisset 14
nos in Asson, assumpto eo, venimus Mi-
tylenen. Et inde navigantes, sequenti die 15
venimus contra Chium, et alia applicuimus
Samum, et sequenti die venimus Miletum.
proposuerat enim Paulus transnavigare 16 18,21.
Ephesum, nequa mora illi fieret in Asia.
Festinabat enim, si possibile sibi esset,

---

7 In una | — cum 2º
9 eductus
10 ipso] eo
11 𝔖 alloc. est . . . et sic | usq. ad
13 enavigavimus
14 𝔖 convenissemus in | mytilenen
15 alia] 𝔖𝔚 + die

ut diem Pentecostes faceret Ierosolymis.
17 A Mileto autem mittens Ephesum, voca-
18,19; 19,10. 18 vit maiores natu Ecclesiae. Qui cum venis-
sent ad eum, et simul essent, dixit eis: Vos
scitis a prima die, qua ingressus sum in
Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus
3. 19 fuerim, serviens Domino cum omni humili-
tate, et lacrymis, et tentationibus, quae mihi
20 acciderunt ex insidiis Iudaeorum: quomodo
nihil subtraxerim utilium, quo minus annun-
ciarem vobis, et docerem vos publice, et per
21 domos, ' testificans Iudaeis, atque Gentilibus
in Deum poenitentiam, et fidem in Dominum
19,21. 22 nostrum Iesum Christum. Et nunc ecce alli-
gatus ego spiritu, vado in Ierusalem: quae
9,16; 21,4.11. 23 in ea ventura sint mihi, ignorans: nisi quòd
Spiritus sanctus per omnes civitates mihi
protestatur, dicens: quoniam vincula, et tri-
21,13. 24 bulationes Ierosolymis me manent. Sed nihil
2 T 4,7. horum vereor: nec facio animam meam pretio-
siorem quàm me, dummodo consummem cursum
meum, et ministerium verbi, quod accepi a Do-
mino Iesu, testificari Evangelium gratiae Dei.
25 Et nunc ecce ego scio quia amplius non vide-
bitis faciem meam vos omnes, per quos tran-
18,6. 26 sivi praedicans regnum Dei. Quapropter con-
testor vos hodierna die, quia mundus sum a

---

16 pentecosten
20 𝔊 subtrax. vobis
22 sunt
23 > protest. mihi | — Ierosolymis
24 — verbi

τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱερο-
σόλυμα.
Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον 17 1.
μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας.
ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς· 18 18,19; 19,10.
ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς 1 Th 2,1; 1,5.
ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα
χρόνον ἐγενόμην, δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης 19 3. 1 Th 2,6.15 s.
ταπεινοφροσύνης καὶ δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν 1 P 5,3.
συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων,
ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ 20 27.
ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ
κατ' οἴκους, διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ 21 14,15; 16,31;
Ἕλλησιν τὴν εἰς θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν εἰς 17,30; 26,18.
τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν. καὶ νῦν ἰδοὺ δεδεμένος 22 19,21.
ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ,
τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντα ἐμοὶ μὴ εἰδώς, ' πλὴν 23 9,16; 21,4.11.
ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύ-
ρεταί μοι λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μέ-
νουσιν. ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν 24 21,13.
τιμίαν ἐμαυτῷ ὡς τελειώσω τὸν δρόμον μου καὶ 2 T 4,7. 1 Th 2,8.
τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, 2 K 5,18.
διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ
θεοῦ. καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε 25 38.
τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες ἐν οἷς διῆλθον
κηρύσσων τὴν βασιλείαν. διότι μαρτύρομαι ὑμῖν 26 18,6. 1 Th 2,10.
ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρός εἰμι ἀπὸ τοῦ

---

16 T *Ιερουσαλημ* *18* *πως . . . εγενομην*: h^r *ως τριετιαν η και πλειον ποταπως μεθ υμων ην παντος χρονου* *21* *Ιησουν*: h[R]T+ *Χριστον* *22* R *μοι* *24* hRT *τελειωσαι*

---

17 *μετεπεμψατο* *18* *ειπ.* : pr *ομου οντων αυτων A* | *προς αυτους* | *επιστ.* : + *αδελφοι* *20* — *μη* et — *υμας* *21* *πιστιν δια του κυριου ημων Ιησου Χριστου* *22* *γινωσκων* *23* *κατα πασαν πολ.* | *μενουσιν μοι εν Ιεροσολυμοις* *24* *λογον εχω μοι ουδε ποι. D* : *λογον ποι. ουδε εχω* ϛ : pr *τουτων 489* | *ψυχην* : + *μου D*ϛ | — *τιμ. εμαυτω* sah | *εως* ℵ^3*B*^{3} | *δρ. μου* : + *μετα χαρας CEal*ϛ | *διακ. του λογου ον παρελαβον* | *διαμαρτ. Ιουδαιοις και Ελλησιν* *25* *βασιλ. του Ιησου* *26* *διοτι . . . οτι* : *αχρι ουν της σημερον ημερας*

20. J 15,15. 27 αἵματος πάντων· οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ
ἀναγγεῖλαι πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν.
Ps 74,2. 28 προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ
1 Th 5,12. 1 T 4,16. ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους,
1 P 5,2. ποιμαίνειν **τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ**, ἣν **περιεποιή-**
Mt 7,15; 10,16. 29 **σατο** διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. ἐγὼ οἶδα ὅτι
J 10,12. εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς
1 J 2,19. 30 εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, καὶ ἐξ
G 4,17. ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες δι-
εστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω
Mc 13,35.37. 31 ἑαυτῶν. διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν
1 Th 2,11. νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων
Dt 33,3. 14,3.23. 32 νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι
R 16,25. E 1,18. ὑμᾶς τῷ κυρίῳ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ
Kol 1,12. Mt 10,8. τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν **κληρο-**
1 K 9,12. 1 Sm 12,3. 33 **νομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν.** ἀργυρίου ἢ
18,3. 1 K 4,12. 34 χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα· αὐτοὶ
1 Th 2,9. γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσιν
1 Th 4,11. 35 μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. πάντα
ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντι-
λαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε
τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπεν·
21,5. 36 μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν. καὶ
ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν
21,6. R 16,16. 37 αὐτοῖς προσηύξατο. ἱκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο
1 P 5,14. πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ
25. 38 Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, ὀδυνώμενοι μάλιστα
Kol 2,1. ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν
εἰς τὸ πλοῖον.

---

28 h^{s} † *του θεου ... ιδιου* † | *του θεου* : h^{s} T *του κυριου* | h^{s1} *του ιδιου αιματος* ² *cj του αιμ. του ιδιου υιου* *29 εγω* : W pr *οτι* *30* H *υμων [αυτων]* *32 κυριω* : hRT *θεω* *33* T *ουθενος* *34.35* W *αυται παντα. υπεδ.*

27 — μη 28 περιεπ. εαυτω 30 αποστρεφειν 31 εκ. υμων ***DEa*** *32 πασιν : των παντων 35 παντα : πασι* | *μακαριος*

sanguine omnium. Non enim subterfugi, quo- 27 J 15,15.
minus annunciarem omne consilium Dei vobis.
Attendite vobis, et universo gregi, in quo vos 28 Ps 74,2.
Spiritus sanctus posuit episcopos regere Ec- 1 T 4,16. 1 P 5,2.
clesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo.
Ego scio quoniam intrabunt post discessionem 29 Mt 7,15; 10,16.
meam lupi rapaces in vos, non parcentes gregi. J 10,12.
Et ex vobis ipsis exurgent viri loquentes per- 30 1 J 2,19. G 4,17.
versa, ut abducant discipulos post se. Propter 31 Mc 13,35.37.
quod vigilate memoria retinentes: quoniam 1 Th 2,11.
per triennium nocte et die non cessavi, cum
lacrymis monens unumquemque vestrum. Et 32 Dt 33,3.
nunc commendo vos Deo, et verbo gratiae 14,3.23. Kol 1,12.
ipsius, qui potens est aedificare, et dare here-
ditatem in sanctificatis omnibus. Argentum, 33 Mt 10,8.
et aurum, aut vestem nullius concupivi, sicut 1 K 9,12. 1 Sm 12,3.
ˡ ipsi scitis: quoniam ad ea, quae mihi opus 34 18,3. 1 K 4,12.
erant, et his, qui mecum sunt, ministraverunt 1 Th 2,9.
manus istae. Omnia ostendi vobis, quoniam 35
sic laborantes, oportet suscipere infirmos, ac
meminisse verbi Domini Iesu, quoniam ipse
dixit: Beatius est magis dare, quàm accipere.
Et cum haec dixisset, positis genibus suis 36 21,5.
oravit cum omnibus illis. Magnus autem fletus 37 21,6. R 16,16.
factus est omnium: et procumbentes super 1 P 5,14.
collum Pauli, osculabantur eum, ˡ dolentes 38 25.
maxime in verbo, quod dixerat, quoniam Kol 2,1.
amplius faciem eius non essent visuri. Et
deducebant eum ad navem.

---

29 rap.] graves *30* 𝔊 vobisipsis
33 et] aut | — sicut
36 > cum omn. illis oravit

21 Cum autem factum esset ut navigaremus 56
abstracti ab eis, recto cursu venimus Coum, (4)
et sequenti die Rhodum, et inde Pataram.
2 Et cum invenissemus navem transfretantem
3 in Phoenicen, ascendentes navigavimus. Cum
apparuissemus autem Cypro, relinquentes eam
ad sinistram, navigavimus in Syriam, et veni-
mus Tyrum: ibi enim navis expositura erat
1.12. 20,23. 4 onus. Inventis autem discipulis, mansimus
ibi diebus septem: qui Paulo dicebant per
20,36. 5 Spiritum ne ascenderet Ierosolymam. Et ex-
pletis diebus profecti ibamus, deducentibus
nos omnibus cum uxoribus, et filiis usque
foras civitatem: et positis genibus in littore,
16,32; 19,27. 6 oravimus. Et cum valefecissemus invicem,
ascendimus navem: illi autem redierunt in
7 sua. Nos vero navigatione expleta a Tyro
descendimus Ptolemaidam: et salutatis fratri-
8,40. 8 bus, mansimus die una apud illos. Alia autem
die profecti, venimus Caesaream. Et intrantes
domum Philippi evangelistae, qui erat unus de
2,17. 9 septem, mansimus apud eum. Huic autem erant
11,28. 10 quattuor filiae virgines prophetantes. Et cum 57 (5)
moraremur per dies aliquot, supervenit quidam
20,23. 11 a Iudaea propheta, nomine Agabus. Is cum
venisset ad nos, tulit zonam Pauli: et alligans
sibi pedes, et manus dixit: Haec dicit Spiri-
tus sanctus: Virum, cuius est zona haec, sic

21,*1* cho | patara *2* — in
3 paruissemus | et relinqu. | > erat expos.
5 explicitis
6 in navem
7 explicita | ptolomaida
8 in domum | — unus
9 > filiae quatt.
10 𝔊 quidam vir

53 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας 21
ἀπ᾽ αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶ,
τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα·
καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπι- 2
βάντες ἀνήχθημεν. ἀναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον 3
καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον ἐπλέομεν εἰς
Συρίαν, καὶ κατήλθομεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ
τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. ἀνευ- 4 11.12. 20,23.
ρόντες δὲ τοὺς μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας
ἑπτά· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύ-
ματος μὴ ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. ὅτε δὲ 5 20,36.
ἐγένετο ἐξαρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες
ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν
γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ
θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσευξάμενοι
ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἐνέβημεν εἰς τὸ 6 J 16,32; 19,27.
πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἡμεῖς 7
δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντή-
σαμεν εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς
ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ᾽ αὐτοῖς.
τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς Καισαρίαν, 8 6,5; 8,40.
καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγ-
γελιστοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν παρ᾽ αὐτῷ.
τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθένοι προ- 9 2,17.
54 φητεύουσαι. Ἐπιμενόντων δὲ ἡμέρας πλείους 10 11,28.
κατῆλθέν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνό-
ματι Ἄγαβος, καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας 11 20,23. J 18,12; 21,18.
τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας
καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν· τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον· τὸν ἄνδρα οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη οὕτως

---

1 h ημας, αποσπασθεντες απ αυτων ευθ. | Παταρα : h[r] + ⊣ και Μυρα ⊢ *5* hT ημας εξαρτισαι *6* T ανεβημεν *8* H ηλθαμεν

---

1 Και επιβαντες ανηχθημεν· αποσπασθεντων δε ημων απ *3* αναφανεντες ACpl | κατηχθημεν Caς *7* κατεβημεν Aa *8* ηλθαμεν : οι περι τον Παυλον ηλθον Haς *10* δε : + ημων Eaς : + αυτων ℵ* *11* ανελθων δε

δήσουσιν ἐν Ἰερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώ-
Mt 16,22. 12 *σουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα,*
παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ
20,24. 13 *ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλήμ. τότε ἀπεκρίθη*
ὁ Παῦλος· τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές
μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ
καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ
11,18. 14 *τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. μὴ πειθομένου*
Mt 26,39. J 21,18. *δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόντες· τοῦ κυρίου τὸ*
θέλημα γινέσθω.

15 *Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι* 27(
16 *ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα· συνῆλθον δὲ καὶ*
τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρίας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες
παρ' ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ
17 *μαθητῇ. Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα*
12,17; 15,13. 18 *ἀσμένως ἀπεδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. τῇ δὲ* *31*
G 1,19. *ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον,*
14,27; 15,3.4.12. 19 *πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. καὶ ἀσπα-*
σάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον ὧν
ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς δια-
15,1. 20 *κονίας αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν*
θεόν, εἶπάν τε αὐτῷ· θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι
μυριάδες εἰσὶν ἐν τοῖς Ἰουδαίοις τῶν πεπιστευ-
κότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν·
16,3. R 10,4. 21 *κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν διδά-*

---

13 H [ο] *Π.* | *τι* : T pr *και ειπεν* *16 ξενισθωμεν* : hʳ+ *και παραγενομενοι εις τινα κωμην εγενομεθα παρα* | *Μνασωνι* : hʳ *Ιασονι* *18 δε* : T *τε* *20* T— *εν τοις Ιουδ.*

---

12 παρακαλουμεν | *τον Παυλον του μη επιβαινειν* *13 ειπεν δε προς ημας* | *συνθρ.* : *θορυβουντες* | *δεθηναι βουλομαι* *14 ειποντες προς αλληλους* *15 δε τινας ημερας αποταξαμενοι* | *αναβαινομεν* **CDL*** *16 ουτοι δε ηγαγον ημας* *18 Ιακ. ησαν δε παρ αυτω οι πρ. συνηγμενοι* *19 ους ασπασ. διηγειτο ενα εκαστ. ως* *20 κυριον* **Daς** | *ειπ. τε* : *ειποντες* **CD** | — *αυτω* | *μυριαδες εισιν εν τη Ιουδαια* | *παντες ουτοι* *21 κατηχησαν*

alligabunt in Ierusalem Iudaei, et tradent in
manus Gentium. Quod cum audissemus, roga- 12 Mt 16,22.
bamus nos, et qui loci illius erant, ne ascen-
deret Ierosolymam. Tunc respondit Paulus, 13 20,24.
et dixit: Quid facitis flentes, et affligentes
cor meum? Ego enim non solum alligari, sed
et mori in Ierusalem paratus sum propter
nomen Domini Iesu. Et cum ei suadere non 14 Mt 26,39.
possemus, quievimus, dicentes: Domini vo- J 21,18.
luntas fiat.

58 (6) Post dies autem istos praeparati, ascen- 15
debamus in Ierusalem. Venerunt autem et ex 16
discipulis a Caesarea nobiscum, adducentes
secum apud quem hospitaremur Mnasonem
quendam Cyprium, antiquum discipulum. Et 17
cum venissemus Ierosolymam, libenter excepe-
runt nos fratres. Sequenti autem die introi- 18 15,13. G 1,19.
bat Paulus nobiscum ad Iacobum, omnesque
collecti sunt seniores. Quos cum salutasset, 19
narrabat per singula, quae Deus fecisset in
Gentibus per ministerium ipsius. At illi cum 20 15,1.
audissent, magnificabant Deum, dixeruntque ei:
Vides frater, quot millia sunt in Iudaeis, qui
crediderunt, et omnes aemulatores sunt legis.
Audierunt autem de te quia discessionem do- 21 16,3. R 10,4.

---

15 — in
16 et] 𝔊 quidam | — secum | 𝔊 Iasonem
19 > fec. deus

ceas a Moyse eorum, qui per Gentes sunt,
Iudaeorum: dicens non debere eos circum-
cidere filios suos, neque secundum consuetu-
22 dinem ingredi. Quid ergo est? utique oportet
convenire multitudinem: audient enim te super-
23 venisse. Hoc ergo fac quod tibi dicimus: Sunt
nobis viri quattuor, votum habentes super
18,18. 24 se. His assumptis, sanctifica te cum illis: et
impende in illis ut radant capita: et scient
omnes quia quae de te audierunt, falsa sunt,
15,20.29. 25 sed ambulas et ipse custodiens legem. De
his autem, qui crediderunt ex Gentibus, nos
scripsimus, iudicantes ut abstineant se ab
idolis, immolato, et sanguine, et suffocato, et
Nu 6,9–20. 26 fornicatione. Tunc Paulus, assumptis viris, **59** (7)
1 K 9,20. 1 Mc 3,49.50. postera die purificatus cum illis intravit in
templum, annuncians expletionem dierum
purificationis, donec offerretur pro unoquoque
eorum oblatio.

27 Dum autem septem dies consummarentur,
hi, qui de Asia erant, Iudaei, cum vidissent
eum in templo, concitaverunt omnem populum,
6,13. Ez 44,7. 28 et iniecerunt ei manus, ꞌ clamantes: Viri Israe-
litae, adiuvate: hic est homo, qui adversus
populum, et legem, et locum hunc, omnes
ubique docens, insuper et Gentiles induxit
in templum, et violavit sanctum locum
20,4. 2 T 4,20. 29 istum. Viderant enim Trophimum Ephesium
in civitate cum ipso, quem aestimaverunt

---

25 **idolis ,] — ,**
27 de] ab
28 (𝕮 *inc. v.* Viri)
29 𝕾 Throphimum

σκεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας
Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα
μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν. ¦ *τί οὖν ἐστιν; πάντως* 22
ἀκούσονται ὅτι ἐλήλυθας. τοῦτο οὖν ποίησον ὅ 23 18,18.
σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν
ἔχοντες ἐφ᾽ ἑαυτῶν· τούτους παραλαβὼν ἁγνί- 24 J 11,55.
σθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ᾽ αὐτοῖς ἵνα
ξυρήσονται τὴν κεφαλήν, καὶ γνώσονται πάντες
ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ
στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσων τὸν νόμον. περὶ 25 15,20.29; 16,4.
δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν
κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον
56 *καὶ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. τότε ὁ Παῦλος* 26 Nu 6,9–20.
παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν 1 K 9,20. 1 Mc 3,49.50.
αὐτοῖς ἁγνισθεὶς εἰσῄει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων
τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, ἕως
οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ
προσφορά.

Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, 27
οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν
τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλαν
ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας, ¦ *κράζοντες· ἄνδρες Ἰσραη-* 28 6,13. Ez 44,7.
λεῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ
τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου
πάντας πανταχῇ διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἕλληνας
εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον
τόπον τοῦτον. ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον 29 20,4. 2 T 4,20.
τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον

---

22 ακουσονται : T pr *δει συνελθειν πληθος· et + γαρ* *23 εφ* : ℌ *αφ* *24* W *ξυρησωνται* | HR *οὐδὲν ἔστιν* *25* ℌ *απεστειλαμεν* *27* W *επεβαλον*

---

21 εν τοις εθεσιν αυτου *24 εις αυτους* | *αλλ οτι πορευου αυτος* *25 ουδεν εχουσι λεγειν προς σε· ημεις γαρ* | *κριναντες (-οντες* ***D*100****) μηδεν τοιουτον τηρειν αυτους ει μη φ.* **CDaς** | *— και πνικτον* *26 επιουση* | *εισηλθεν* | *οπως* *27 συντελουμενης δε της εβδομης ημερας* | *οι δε απο τ. Α. Ιουδ. εληλυθοτες* | *επιβαλλουσιν* *29 ενομισαμεν*

19,29. 30 ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ἐκινήθη
τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ,
καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἷλκον αὐτὸν ἔξω
τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.
31 Ζητούντων τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ
χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι ὅλη συνχύννεται Ἰερου-
32 σαλήμ· ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ
ἑκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ᾽ αὐτούς· οἱ δὲ ἰδόντες
τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο
11. 20,23. 33 τύπτοντες τὸν Παῦλον. τότε ἐγγίσας ὁ χιλίαρχος
ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἁλύσεσι
δυσί, καὶ ἐπυνθάνετο τίς εἴη καὶ τί ἐστιν πε-
19,32. 22,24.30. 34 ποιηκώς. ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ
ὄχλῳ· μὴ δυναμένου δὲ αὐτοῦ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς
διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς
35 τὴν παρεμβολήν. ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀνα-
βαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν
22,22. L 23,18. 36 στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου· ἠκολούθει
γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζοντες· αἶρε αὐτόν.
37 Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ
Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν
5,36.37. 38 τι πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη· Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; ¹ οὐκ
ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν
ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς
9,11. 39 τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; εἶπεν δὲ
ὁ Παῦλος· ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος,
Ταρσεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πο-
λίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι
18,16. 40 πρὸς τὸν λαόν. ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος
ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ χειρὶ

---

31 R *συγχ.* *32* h *λαβων* *37* RT *πρός σε* *39* HR *Ταρσεὺς της Κιλικιας, ουκ*

35 επι : εις | λαου 36 — του λαου | αναιρεισθαι αυτον 37 τω χιλ. αποκριθεις ειπεν | λαλησαι 38 ου συ | εξαναστατωσας E 39 εν Ταρσω δε της Κιλ. γεγεννημενος | συνχωρησαι 40 και σεισας

quoniam in templum introduxisset Paulus.
Commotaque est civitas tota, et facta est 30 19,29.
concursio populi. Et apprehendentes Paulum,
trahebant eum extra templum: et statim clau-
sae sunt ianuae. Quaerentibus autem eum 31
occidere, nunciatum est tribuno cohortis:
Quia tota confunditur Ierusalem. Qui statim 32
assumptis militibus, et centurionibus, decurrit
ad illos. Qui cum vidissent tribunum, et
milites, cessaverunt percutere Paulum. Tunc 33 11. 20,23.
accedens tribunus apprehendit eum, et iussit
eum alligari catenis duabus: et interrogabat
quis esset, et quid fecisset. Alii autem aliud 34
clamabant in turba. Et cum non posset cer-
tum cognoscere prae tumultu, iussit duci eum
in castra. Et cum venisset ad gradus, contigit 35
ut portaretur a militibus propter vim populi.
Sequebatur enim multitudo populi, clamans: 36 22,22. L 23,18.
Tolle eum. Et cum coepisset induci in 37
castra Paulus, dicit tribuno: Si licet mihi
loqui aliquid ad te? Qui dixit: Graecè
nosti? Nonne tu es Aegyptius, qui ante hos 38 5,36.37.
dies tumultum concitasti, et eduxisti in de-
sertum quattuor millia virorum sicariorum?
Et dixit ad eum Paulus: Ego homo sum 39 9,11.
quidem Iudaeus a Tharso Ciliciae, non ignotae
civitatis municeps. Rogo autem te, permitte
mihi loqui ad populum. Et cum ille permi- 40 13,16.
sisset, Paulus stans in gradibus, annuit manu

---

32 decucurrit
33 — eum 2°
37 dixit] 𝔖 + ei
39 𝔖𝔆[93 98] Tarso | Ciliciae ,] — ,

ad plebem, et magno silentio facto, allocutus
est lingua Hebraea, dicens:
7,2; 13,26. 22 Viri fratres, et patres, audite quam ad 60 (58)
21,40. 2 vos nunc reddo rationem. Cum audissent
autem quia Hebraea lingua loqueretur ad
illos, magis praestiterunt silentium. Et dicit:
3–21: 9,1–29; 26,9–20. 3 Ego sum vir Iudaeus, natus in Tharso Cili-
ciae, nutritus autem in ista civitate, secus
5,34. R 10,2. L 4,16. pedes Gamaliel eruditus iuxta veritatem pater-
nae legis, aemulator legis, sicut et vos omnes
8,3. 4 estis hodie: qui hanc viam persecutus sum
usque ad mortem, alligans et tradens in custo-
5 dias viros ac mulieres, sicut princeps sacer-
dotum mihi testimonium reddit, et omnes
maiores natu, a quibus et epistolas accipiens
ad fratres Damascum pergebam, ut adducerem
6 inde vinctos in Ierusalem ut punirentur. Factum
est autem, eunte me, et appropinquante Da-
masco media die, subito de caelo circumfulsit
7 me lux copiosa: et decidens in terram,
audivi vocem dicentem mihi: Saule, Saule,
8 quid me persequeris? Ego autem respondi:
Quis es Domine? Dixitque ad me: Ego
sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris.
Sap 18,1. 9 Et qui mecum erant, lumen quidem vide-
runt, vocem autem non audierunt eius,
10 qui loquebatur mecum. Et dixi: Quid
faciam, Domine? Dominus autem dixit ad
me: Surgens vade Damascum: et ibi tibi
dicetur de omnibus, quae te oporteat facere.

---

40 > hebr. lingua
22,*2* loquitur | (ℭ *inc. v. 3* Et dicit) | 𝔖𝔚 dixit
3 — in 1º | 𝔖ℭ[93.98] Tarso | 𝔖 Gamalielis
5 > test. mihi

τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης προσεφώνησεν
τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων·
57 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου 22 7,2; 13,26.
τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας. — ἀκούσαντες 2 21,40.
δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς
μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησίν· — ˡ ἐγώ 3 3–21: 9,1–29; 26,9–20.
εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς
Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, 5,34. R 10,2. L 4,16.
παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ πεπαιδευμένος κατὰ
ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων
τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· ὃς 4 8,3.
ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων
καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυ-
ναῖκας, ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν 5
τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος
πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην,
ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἰερου-
σαλὴμ ἵνα τιμωρηθῶσιν. Ἐγένετο δέ μοι πορευο- 6 8,26.
μένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν
ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν
περὶ ἐμέ, ἔπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα 7
φωνῆς λεγούσης μοι· Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις;
ˡ ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· τίς εἶ, κύριε; εἶπέν τε πρὸς 8
ἐμέ· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις.
οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, τὴν 9 Sap 18,1.
δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. εἶπον 10
δέ· τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρός με· 16,30. L 8,10.
ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κἀκεῖ σοι λαλη-
θήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι.

---

40 hW *γενομενης σιγης* **22**,*2* **HR** *καί φησιν* *3* **H** *ταυτη παρα τ. π. Γαμαλιήλ,*

---

40 τω λαω : προς αυτους | ησυχιας **22**,*2 προσφωνει* ***DEa*** *| — αυτοις | ησυχασαν 3 παιδευομενος | — υπαρχων 5 ολον | παρα των αδελφων 6 εγγιζοντι δε μοι μεσημβριας Δαμασκω εξαιφνης απο του ουρανου περιηστραψε με φως 7 και επεσον | Σαυλε Σαυλε 9 εθεασ. : + και εμφοβοι εγενοντο* ***DEaς***

13,11. 11 *ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς*
ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι
2,5; 8,2. 12 *ἦλθον εἰς Δαμασκόν. Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ εὐλαβὴς* 58
κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν
13 *κατοικούντων Ἰουδαίων, ἐλθὼν πρὸς ἐμὲ καὶ ἐπι-*
στὰς εἶπέν μοι· Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. κἀγὼ
8,14. 14 *αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ὁ δὲ εἶπεν·*
ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι
τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκοῦ-
4,20. 15 *σαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ὅτι ἔσῃ μάρτυς*
αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἑώρακας καὶ
2 T 2,22. 16 *ἤκουσας. καὶ νῦν τι μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι*
καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος
9,26. 17 *τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι*
11,30. G 1,18.19. *εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ*
18,10. 18 *ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, καὶ ἰδεῖν αὐτὸν*
λέγοντά μοι· σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ
Ἰερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξονταί σου μαρτυρίαν
4. 19 *περὶ ἐμοῦ. κἀγὼ εἶπον· κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται*
ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς
7,58; 8,1. 20 *συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· καὶ ὅτε ἐξε-*
χύννετο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ
αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ συνευδοκῶν καὶ φυλάσ-
9,15; 13,2. 21 *σων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. καὶ εἶπεν*
πρός με· πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν
21,36; 25,24. 22 *ἐξαποστελῶ σε. Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου*
τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες·
αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκεν
23 *αὐτὸν ζῆν. κραυγαζόντων τε αὐτῶν καὶ ῥιπτούν-*
των τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν
21,34. 24 *ἀέρα, ἐκέλευσεν ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν εἰς*

---

11 h *ουδεν εβλεπον* *12* H *Ἀνανιας* | H *τις ανηρ*
18 T *ἴδον* *21* h *αποστελω* *23* *τε* : T *δε*

---

12 κατοικ. : + *εν Δαμασκω* ***Ha*** *13* — *εις αυτον* ***d*** sah
20 πρωτομαρτυρος ***La*** | *συνευδ.* : + *τη αναιρεσει αυτου* ***HLaϛ***
23 ουρανον

Et cum non viderem prae claritate luminis 11 13,11.
illius, ad manum deductus a comitibus, veni
61 Damascum. Ananias autem quidam, vir se- 12 2,5; 8,2.
cundum legem testimonium habens ab omnibus
cohabitantibus Iudaeis, ˡveniens ad me, et 13
astans dixit mihi: Saule frater respice. Et
ego eadem hora respexi in eum. At ille dixit: 14 3,14.
Deus patrum nostrorum praeordinavit te, ut
cognosceres voluntatem eius, et videres iustum,
et audires vocem ex ore eius: quia eris testis 15
illius ad omnes homines eorum, quae vidisti,
et audisti. ˡEt nunc quid moraris? Exurge, 16 2 T 2,22.
et baptizare, et ablue peccata tua invocato
nomine ipsius. Factum est autem revertenti 17 9,26. 11,30. G 1,18.19.
mihi in Ierusalem, et oranti in templo, fieri
me in stupore mentis, et videre illum dicen- 18 18,10.
tem mihi: Festina, et exi velociter ex Ieru-
salem: quoniam non recipient testimonium
tuum de me. Et ego dixi: Domine ipsi 19 4.
sciunt quia ego eram concludens in carcerem,
et caedens per synagogas eos, qui credebant
in te: et cum funderetur sanguis Stephani 20 7,58; 8,1.
testis tui, ego astabam, et consentiebam, et
custodiebam vestimenta interficientium illum.
Et dixit ad me: Vade quoniam ego in na- 21 9,15; 13,2.
tiones longe mittam te. Audiebant autem 22 21,36.
eum usque ad hoc verbum, et levaverunt
vocem suam dicentes: Tolle de terra huius-
modi: non enim fas est eum vivere.
Vociferantibus autem eis, et proiicientibus 23
vestimenta sua, et pulverem iactantibus
in aerem, iussit tribunus induci eum in 24

---

12 habitantibus
16 — et 2°
22 eiusmodi

castra, et flagellis caedi, et torqueri eum, ut
sciret propter quam causam sic acclamarent
16,37; 23,27. 25 ei. Et cum astrinxissent eum loris, dicit
astanti sibi Centurioni Paulus: Si hominem
Romanum et indemnatum licet vobis flagel-
26 lare? Quo audito, Centurio accessit ad tri-
bunum, et nunciavit ei, dicens: Quid acturus
27 es? hic enim homo civis Romanus est. Ac-
cedens autem tribunus, dixit illi: Dic mihi si
28 tu Romanus es? At ille dixit: Etiam. ꞌ Et
respondit tribunus: Ego multa summa civili-
tatem hanc consecutus sum. Et Paulus ait:
29 Ego autem et natus sum. Protinus ergo
discesserunt ab illo, qui eum torturi erant.
Tribunus quoque timuit postquam rescivit,
quia civis Romanus esset, et quia alligas-
set eum.

30 Postera autem die volens scire diligentius
qua ex causa accusaretur a Iudaeis, solvit
eum, et iussit sacerdotes convenire, et omne
concilium, et producens Paulum, statuit inter
22,1; 24,16. 23 illos. Intendens autem in concilium Paulus 62 (59)
ait: Viri fratres, ego omni conscientia bona
conversatus sum ante Deum usque in hodier-
J 18,22.23. 2 num diem. Princeps autem sacerdotum
Ananias praecepit astantibus sibi percutere
Mt 23,27. 3 os eius. Tunc Paulus dixit ad eum: Percu-
Ez 13,10–15. Lv 19,15. tiet te Deus, paries dealbate. Et tu sedens
iudicas me secundum legem, et contra legem
4 iubes me percuti? Et qui astabant dixerunt:

---

25 dixit
26 — ei
27 — si
28 civitatem
23,*1* — in 1⁰
3 > ad eum dix.

τὴν παρεμβολήν, εἴπας μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν,
ἵνα ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ.
ὡς δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπεν πρὸς 25 16,37; 28,27.
τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος· εἰ ἄνθρωπον
Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν;
ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατοντάρχης προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ 26
ἀπήγγειλεν λέγων· τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄν-
θρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. προσελθὼν δὲ ὁ 27
χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ· λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖος εἶ;
ὁ δὲ ἔφη· ναί. ἀπεκρίθη δὲ ὁ χιλίαρχος· ἐγὼ 28
πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτη-
σάμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι.
εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες 29 16,38.
αὐτὸν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη
ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι αὐτὸν ἦν
δεδεκώς.

33 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, 30 21,34.
τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν
αὐτόν, καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς
καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον
ἔστησεν εἰς αὐτούς. ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ 23 22,1; 24,16.
59 συνεδρίῳ εἶπεν· * ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνει- 2 T 1,3.
δήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης
τῆς ἡμέρας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν 2 J 18,22.23.
τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα.
τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν· τύπτειν σε 3 Mt 23,27.
μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ Ez 13,10—15.
κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κε- Lv 19,15.
λεύεις με τύπτεσθαι; οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν· 4

23,*1* hRT τω συνεδριω ο (ℋ— ο) Παυλος

---

24 ανεταζειν | κατεφωνουν περι αυτου *26* τουτο ακουσας ο εκατ. οτι Ρωμαιον εαυτον λεγει | ορα τι Dα*ϛ* *27* τοτε προσελθων ο χιλ. επηρωτησεν αυτον | ειπεν· ειμι *28* και αποκριθεις ο χιλ. | πολλου : οιδα ποσου *29* ευθεως ουν : τοτε | fin + και παραχρημα ελυσεν αυτον **137** *30* επιουση **137** | πεμψας ελυσεν **137**

Ex 22,27. 5 τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; ἔφη τε ὁ Παῦλος·
οὐκ ᾔδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται
γὰρ ὅτι **ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.**
4,2; 5,17.34; 22,3; 26,5. Mt 10,16. 6 γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶν Σαδδου-
καίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων ἔκραζεν ἐν τῷ
συνεδρίῳ· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι,
υἱὸς Φαρισαίων· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως
7 νεκρῶν κρίνομαι. τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος
ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων,
Mt 22,23. 8 καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. Σαδδουκαῖοι γὰρ λέ-
γουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν μήτε ἄγγελον μήτε
πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα.
25,25. 5,34.39. 9 ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες τινὲς
τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διε-
μάχοντο λέγοντες· οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ
ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ
10 ἄγγελος; Πολλῆς δὲ γινομένης στάσεως φοβηθεὶς
ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν,
ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν
ἐκ μέσου αὐτῶν ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.
16,9; 18,9; 19,21; 27,23; 28,16.23. 11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν· 29
θάρσει· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς
Ἰερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυ-
12 ρῆσαι. Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες *34*
συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέ-
γοντες μήτε φαγεῖν μήτε πεῖν ἕως οὗ ἀποκτεί-
13 νωσιν τὸν Παῦλον. ἦσαν δὲ πλείους τεσσεράκοντα
J 16,2.3. R 9,3. 14 οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι· οἵτινες
προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυ-
τέροις εἶπαν· ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς

---

5 HR *ἐστὶν* 6 *νεκρων* : hRT+ *εγω* 7 *λαλ.* : hR *ειποντος* T *λαλησαντος* | *εγεν.* : h *επεπεσεν* 8 *Σαδδ.* : hRT+ *μεν* 9 H *η αγγελος* —. 10 *𝔎*— *τε* 12 *δε* : h *τε* | RT *πιειν*

---

6 *υιος Φαρισαιου* ***Eaς*** 9 fin + *μη θεομαχωμεν* ***Haς*** 11 *θαρσει* : + *Παυλε* ***Haς*** 12 *ανελωσιν* ***A***

Summum sacerdotem Dei maledicis? Dixit 5 Ex 22,27.
autem Paulus: Nesciebam fratres quia prin-
ceps est sacerdotum. Scriptum est enim:
Principem populi tui non maledices. Sciens 6 4,2; 22,3; 26,5.
autem Paulus quia una pars esset Saddu-
caeorum, et altera Pharisaeorum, exclamavit
in concilio: Viri fratres, ego Pharisaeus sum,
filius Pharisaeorum, de spe et resurrectione
mortuorum ego iudicor. Et cum haec dixisset, 7
facta est dissensio inter Pharisaeos, et Sad-
ducaeos, et soluta est multitudo. Sadducaei 8 Mt 22,23.
enim dicunt, non esse resurrectionem, neque
Angelum, neque Spiritum: Pharisaei autem
utraque confitentur. Factus est autem clamor 9 25,25. 5,39.
magnus. Et surgentes quidam Pharisaeorum,
pugnabant, dicentes: Nihil mali invenimus in
homine isto: quid si Spiritus locutus est ei,
aut Angelus? Et cum magna dissensio facta 10
esset, timens tribunus ne discerperetur Paulus
ab ipsis, iussit milites descendere, et rapere
eum de medio eorum, ac deducere eum in
castra. Sequenti autem nocte assistens ei 11 16,9; 18,9; 19,21; 27,23; 28,16.23.
Dominus, ait: Constans esto: sicut enim testi-
ficatus es de me in Ierusalem, sic te oportet
63 et Romae testificari. Facta autem die col- 12
legerunt se quidam ex Iudaeis, et devoverunt
se dicentes, neque manducaturos, neque bi-
bituros donec occiderent Paulum. Erant 13
autem plus quàm quadraginta viri, qui
hanc coniurationem fecerant: qui accesse- 14 J 16,2.3. R 9,3.
runt ad principes sacerdotum, et seniores,
et dixerunt: Devotione devovimus nos

---

11 — in
13 — viri

nihil gustaturos, donec occidamus Paulum.
15 Nunc ergo vos notum facite tribuno cum
concilio, ut producat illum ad vos, tamquam
aliquid certius cognituri de eo. Nos vero
prius quàm appropiet, parati sumus inter-
16 ficere illum. Quòd cum audisset filius soro-
ris Pauli insidias, venit, et intravit in castra,
17 nunciavitque Paulo. Vocans autem Paulus ad
se unum ex Centurionibus, ait: Adolescentem
hunc perduc ad tribunum, habet enim aliquid
18 indicare illi. Et ille quidem assumens eum
duxit ad tribunum, et ait: Vinctus Paulus
rogavit me hunc adolescentem perducere ad
19 te, habentem aliquid loqui tibi. Apprehendens
autem tribunus manum illius, secessit cum
eo seorsum, et interrogavit illum: Quid est,
20 quod habes indicare mihi? Ille autem dixit:
Iudaeis convenit rogare te, ut crastina die
producas Paulum in concilium, quasi aliquid
21 certius inquisituri sint de illo: tu vero ne cre-
dideris illis, insidiantur enim ei ex eis viri
amplius quàm quadraginta, qui se devoverunt
non manducare, neque bibere donec interficiant
eum: et nunc parati sunt, expectantes promis-
22 sum tuum. Tribunus igitur dimisit adolescen- 64
tem, praecipiens ne cui loqueretur quoniam (0)
23 haec nota sibi fecisset. Et vocatis duobus
Centurionibus, dixit illis: Parate milites du-
centos ut eant usque Caesaream, et equites
septuaginta, et lancearios ducentos a tertia

---

18 paul. vocans rog.
20 > paul. producas
21 — quam
22 𝔖 praecip. ei

μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν
Παῦλον. νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ 15
σὺν τῷ συνεδρίῳ ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς
ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ
αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἕτοιμοί
ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς 16 9,24; 20,3.
ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενος καὶ
εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ
Παύλῳ. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν 17
ἑκατονταρχῶν ἔφη· τὸν νεανίαν τοῦτον ἄπαγε
πρὸς τὸν χιλίαρχον, ἔχει γὰρ ἀπαγγεῖλαί τι αὐτῷ.
ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν 18
χιλίαρχον καὶ φησίν· ὁ δέσμιος Παῦλος προσ-
καλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίσκον
ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. ἐπι- 19
λαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος καὶ
ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο· τί ἐστιν ὃ
ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; εἶπεν δὲ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι 20
συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὔριον τὸν
Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον ὡς μέλλων
τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. σὺ 21
οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν
ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσεράκοντα, οἵτινες
ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πεῖν
ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσιν ἕτοιμοι
61 *προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. ὁ μὲν* 22
οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον, παραγγείλας
μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς ἐμέ.
Καὶ προσκαλεσάμενός τινας δύο τῶν ἑκατονταρχῶν 23 9,25; 17,10.
εἶπεν· ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως
πορευθῶσιν ἕως Καισαρίας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομή-
κοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης

15 fin h[r] + , *εαν δεη και αποθανειν* *17* W *απαγαγε* | T *τι απαγγειλαι* *18* HR *καί φησιν* | *Ж* *νεανιαν* *21* RT *πιειν* *23* *εβδομ.* : h[r] *εκατον*

15 οπως : + *αυριον* ***Hαϛ*** *20 μελλοντα* ***HLP*** *23 δεξιοβολους* ***A***

24 *ὥρας τῆς νυκτός, ˈκτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπι-*
βιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα
25 *τὸν ἡγεμόνα, γράψας ἐπιστολὴν ἔχουσαν τὸν τύπον*
L 1,3. 26 *τοῦτον· Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι*
21,33; 22,25. 27 *Φήλικι χαίρειν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλλημφθέντα*
ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ᾽
αὐτῶν ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλάμην,
22,30. 28 *μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν· βουλόμενός τε ἐπι-*
γνῶναι τὴν αἰτίαν δι᾽ ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατή-
6.9. 18,14.15. 25,11.25; 26,31. 29 *γαγον εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν· ὃν εὗρον ἐγκαλού-*
μενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν
δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἔγκλημα.
24,8. 30 *μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσε-*
σθαι, ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ
17,10. 31 *τοῖς κατηγόροις λέγειν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. Οἱ*
μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς
ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον ἤγαγον διὰ νυκτὸς εἰς
32 *τὴν Ἀντιπατρίδα· τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς*
ἱππεῖς ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν
33 *παρεμβολήν· οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισαρίαν*
καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρ-
22,3. 34 *έστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. ἀναγνοὺς δὲ καὶ*
ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχείας ἐστίν, καὶ πυθό-
35 *μενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, ˈδιακούσομαί σου, ἔφη,*
ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται· κελεύσας
ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρῴδου φυλάσσεσθαι αὐτόν.

---

24 fin h[r] + *εφοβηθη γαρ μηποτε αρπασαντες αυτον οι Ιουδαιοι αποκτε[ί]νωσι, και αυτος μεταξυ εγκλημα εχη ως αργυριον ειληφως.* *27* *εστιν* : H,R.TW· *28* H [*κατηγ. . . . αυτων*] | *κατηγ.* : R+ [*αυτον*] *29* *εγκλημα* : h[r] + *εξηγαγον αυτον μολις τη βια* *30* , *εξαυτης* : T *εξ αυτων,* | *προς αυτον* : T *αυτους* *34* R *επαρχιας* *35* *του* : h *τω*

---

24 fin + *εις Καισαρειαν* ***137*** *29* *νομου Μωυσεως και Ιησου τινος* ***137*** *30* *εσεσθαι* : + *υπο των Ιουδαιων* ***Hαϛ*** | fin + *ερρωσο* ***καϛ*** *32* *πορευεσθαι* ***Hαϛ*** *34.35* *αναγν. δε την επιστολην και επερωτ. τον Παυλον· εκ π. επαρχιας ει· εφη· Κιλιξ. και πυθομ. εφη· (35) ακουσομαι σου οταν* ***137***

hora noctis: et iumenta praeparate ut im- 24
ponentes Paulum, salvum perducerent ad
Felicem praesidem, (Timuit enim ne forte
raperent eum Iudaei, et occiderent, et ipse
postea calumniam sustineret, tamquam accep-
turus pecuniam) scribens epistolam continen- 25
tem haec: Claudius Lysias optimo Praesidi, 26 L 1,3.
Felici salutem. Virum hunc comprehensum 27 21,33; 22,25.
a Iudaeis, et incipientem interfici ab eis, super-
veniens cum exercitu eripui, cognito quia Ro-
manus est: Volensque scire causam, quam 28 22,30.
obiiciebant illi, deduxi eum in concilium eorum.
Quem inveni accusari de quaestionibus legis 29 6.9. 18,14.15.
ipsorum, nihil vero dignum morte aut vin-
culis habentem criminis. Et cum mihi per- 30 24,8.
latum esset de insidiis, quas paraverant illi,
misi eum ad te denuncians: et accusatoribus
65 (1) ut dicant apud te, Vale. Milites ergo se- 31
cundum praeceptum sibi, assumentes Paulum,
duxerunt per noctem in Antipatridem. Et 32
postera die dimissis equitibus ut cum eo
irent, reversi sunt ad castra. Qui cum venis- 33
sent Caesaream, et tradidissent epistolam prae-
sidi, statuerunt ante illum et Paulum. Cum 34 22,3.
legisset autem, et interrogasset de qua pro-
vincia esset: et cognoscens quia de Cilicia,
Audiam te, inquit, cum accusatores tui vene- 35
rint. Iussitque in praetorio Herodis custo-
diri eum.

---

24 — **Timuit . . .** pecuniam
24. 25 (ℭ *inc. 25* Timuit . . . *26* scribens) | 𝔖 scrib. ei
29 nih.] 𝔖 nullum | 𝔖𝔚 crimen
30 paraverunt ei | — eum | *ante, non post* denuntians *distinx.* | — Vale
32 > irent cum eo
35 cum et

24 Post quinque autem dies descendit prin- 66 (2)
ceps sacerdotum, Ananias, cum senioribus
quibusdam, et Tertullo quodam oratore, qui
2 adierunt praesidem adversus Paulum. Et ci-
tato Paulo coepit accusare Tertullus, dicens:
Cum in multa pace agamus per te, et multa
23,26; 26,25. 3 corrigantur per tuam providentiam; semper
et ubique suscipimus, optime Felix, cum omni
4 gratiarum actione. Ne diutius autem te pro-
traham, oro, breviter audias nos pro tua cle-
17,6. 5 mentia. Invenimus hunc hominem pestiferum,
et concitantem seditiones omnibus Iudaeis in
universo orbe, et auctorem seditionis sectae
21,28. 6 Nazarenorum: qui etiam templum violare co-
natus est, quem et apprehensum voluimus
7 secundum legem nostram iudicare. Super-
veniens autem tribunus Lysias, cum vi magna
23,30. 8 eripuit eum de manibus nostris, iubens accu-
satores eius ad te venire: a quo poteris ipse
iudicans, de omnibus istis cognoscere, de qui-
7,1; 17,11. 9 bus nos accusamus eum. Adiecerunt autem
10 et Iudaei, dicentes haec ita se habere. Re- 67
spondit autem Paulus, (annuente sibi Praeside
dicere) Ex multis annis te esse iudicem genti
huic sciens, bono animo pro me satisfaciam.
21,17. 11 Potes enim cognoscere quia non plus sunt
mihi dies quàm duodecim, ex quo ascendi
12 adorare in Ierusalem: et neque in templo
invenerunt me cum aliquo disputantem, aut
concursum facientem turbae, neque in sy-
13 nagogis, neque in civitate: neque probare

24,*4* 𝔖 ut aud.
6.7 adprehendimus *et* — vol. . . . venire | (𝕮 *ins. v. 8* iubens)
10 > esse te *11* > dies mihi
12 (𝕮 *inc. v. 13* neque in civ.)

35 62 *Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς* 24 23,2; 25,2.
Ἁνανίας μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος
Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι
κατὰ τοῦ Παύλου. κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο 2
κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων· πολλῆς εἰρήνης
τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ διορθωμάτων γινομένων
τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, πάντῃ τε 3 23,26; 26,25. L 1,3.
καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ
πάσης εὐχαριστίας. ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε 4
ἐνκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως
τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον 5 17,6.
λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσεις πᾶσιν τοῖς Ἰουδαίοις
τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην πρωτοστάτην τε τῆς
τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως, ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπεί- 6 21,28.
ρασεν βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, ¹ *παρ' οὗ* 8 23,30.
δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων
ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. συνεπέ- 9 7,1; 17,11.
θεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως
(31) *ἔχειν. Ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ* 10
τοῦ ἡγεμόνος λέγειν· ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε
κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος εὐθύμως τὰ
περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, δυναμένου σου ἐπι- 11 8,27; 21,17.
γνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσίν μοι ἡμέραι δώδεκα
ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων εἰς Ἰερουσαλήμ. καὶ 12
οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον
ἢ ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συνα-
γωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, οὐδὲ παραστῆσαι 13

---

2 αυτον : [H]—W *2.3* W *προνοιας π. τε κ. πανταχου,* *4* H *επιεικια* *6 εκρατησαμεν,* : h[r] + *και κατα τον ημετερον νομον ηθελησαμεν κριναι (-νειν* ς*). (v. 7) παρελθων δε Λυσιας ο χιλιαρχος μετα πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγεν,* (v. 8) *κελευσας τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε.* ς *11* H *επιγνωναι,* | *Ιερουσαλημ* : H,R·

---

1 πεντε : τινας ***A*** | *των πρεσβ.* ***Hα***ς *2 κατορθωματων* ***Hα***ς *5 στασιν* ***Hα***ς *9 ειποντος δε αυτου ταυτα συνεπεθεντο και* **137** *10 κριτην δικαιον* ***Eα*** | *ευθυμοτερον* ***Hα***ς *11 ημεραι* : + *ἢ* ς *12 επισυστασιν* ***Hα***ς

δύνανταί σοι περὶ ὧν νυνὶ κατηγοροῦσίν μου.
5. 14 ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέ-
γουσιν αἵρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πατρῴῳ θεῷ,
πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς ἐν
Dn 12,2. J 5,28.29. 15 τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, ἐλπίδα ἔχων εἰς
τὸν θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνά-
στασιν μέλλειν ἔσεσθαι δικαίων τε καὶ ἀδίκων.
23,1. 16 ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνείδησιν
ἔχειν πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ
R 15,25.26. G 2,10. 2 K 8; 9. 17 παντός. δι᾽ ἐτῶν δὲ πλειόνων ἐλεημοσύνας ποιήσων
εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην καὶ προσφοράς,
21,27. 18 ¹ ἐν αἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ
19 ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας
Ἰουδαῖοι, οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατη-
20 γορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς ἐμέ. ἢ αὐτοὶ οὗτοι
εἰπάτωσαν τί εὗρον ἀδίκημα στάντος μου ἐπὶ τοῦ
23,6. 21 συνεδρίου, ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἐκέκραξα
ἐν αὐτοῖς ἑστὼς ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ
23,26. 22 κρίνομαι σήμερον ἐφ᾽ ὑμῶν. Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς
ὁ Φῆλιξ, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ,
εἴπας· ὅταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ, δια-
27,3. 23 γνώσομαι τὰ καθ᾽ ὑμᾶς· διαταξάμενος τῷ ἑκατον-
τάρχῃ τηρεῖσθαι αὐτὸν ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα
Mc 6,20. 24 κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ. Μετὰ 31 6
δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν
Δρουσίλλῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ μετε-
πέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ
J 16,8. 17,32. 25 τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν πίστεως. διαλεγομένου
δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ
τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔμφοβος γενόμενος

---

15 εις : **T** *προς* *19* **H** *εμε,* —

---

14 — *τοις εν* ***Aας*** *15 εσεσθαι* : + *νεκρων* ***Eας***
16 εχων ***Hα*** | — *δια παντος* **137** *18 εν οις* ***Hας***
19 δει ***Hας*** *20 ευρον* : + *εν εμοι* ***Cας*** *21 εφ* : *υφ* ***κας***
22 ακουσας δε ταυτα ο Φηλ. ανεβ. α. ***Hας*** *23 υπηρετειν* :
+ *η προσερχεσθαι* ***Hας*** *25 μελλ.* : + *εσεσθαι* ***Hας***

possunt tibi de quibus nunc me accusant.
Confiteor autem hoc tibi, quòd secundum 14 5.
sectam, quam dicunt haeresim, sic deservio
Patri, et Deo meo, credens omnibus, quae in
Lege, et Prophetis scripta sunt: spem habens 15 Dn 12,2. J 5,28.29.
in Deum, quam et hi ipsi expectant, resur-
rectionem futuram iustorum, et iniquorum. In 16 23,1.
hoc et ipse studeo sine offendiculo conscien-
tiam habere ad Deum, et ad homines semper.
Post annos autem plures eleemosynas facturus 17 R 15,25.26. G 2,10.
in gentem meam, veni, et oblationes, et vota.
in quibus invenerunt me purificatum in templo: 18 21,27.
non cum turba, neque cum tumultu. Quidam 19
autem ex Asia Iudaei, quos oportebat apud
te praesto esse, et accusare siquid haberent
adversum me: aut hi ipsi dicant siquid in- 20
venerunt in me iniquitatis cum stem in con-
cilio, ' nisi de una hac solummodo voce, qua 21 23,6.
clamavi inter eos stans: Quoniam de resur-
rectione mortuorum ego iudicor hodie a vobis.
68 Distulit autem illos Felix, certissime sciens 22 23,26.
de via hac, dicens: Cum Tribunus Lysias
descenderit, audiam vos. Iussitque Centurioni 23 27,3.
custodire eum, et habere requiem, nec quem-
quam de suis prohibere ministrare ei. Post 24 Mc 6,20.
aliquot autem dies veniens Felix cum Drusilla
uxore sua, quae erat Iudaea, vocavit Paulum,
et audivit ab eo fidem, quae est in Christum
Iesum. Disputante autem illo de iustitia, et 25 J 16,8.
castitate, et de iudicio futuro, tremefactus

---

13 > accus. me *14* patrio deo m.
18 fin 𝔖 + et apprehenderunt me clamantes, et dicentes: tolle inimicum nostrum.
22 — hac
23 custodiri | > prohib. de suis
24 > iesum christum *25* timefactus

Felix respondit: Quod nunc attinet, vade:
26 tempore autem opportuno accersam te: ' simul
et sperans, quòd pecunia ei daretur a Paulo,
propter quod et frequenter accersens eum,
12,3; 25,9. 27 loquebatur cum eo. Biennio autem expleto,
L 23,25. R 8,36. accepit successorem Felix Portium Festum.
Volens autem gratiam praestare Iudaeis Felix,
reliquit Paulum vinctum.

25 Festus ergo cum venisset in provinciam,
post triduum ascendit Ierosolymam a Caesa-
24,1. 2 rea. Adieruntque eum principes sacerdotum,
et primi Iudaeorum adversus Paulum: et ro-
23,15 s. 3 gabant eum, postulantes gratiam adversus
eum, ut iuberet perduci eum in Ierusalem,
insidias tendentes ut interficerent eum in via.
4 Festus autem respondit servari Paulum in
Caesarea: se autem maturius profecturum.
5 Qui ergo in vobis (ait) potentes sunt, descen-
dentes simul, si quod est in viro crimen, ac-
21,34; 22,30. 6 cusent eum. Demoratus autem inter eos dies
non amplius quàm octo, aut decem, descendit
Caesaream, et altera die sedit pro tribunali,
7 et iussit Paulum adduci. Qui cum perductus
esset, circumsteterunt eum, qui ab Ierosolyma
descenderant Iudaei, multas, et graves causas
8 obiicientes, quas non poterant probare, ' Paulo
rationem reddente: Quoniam neque in legem
Iudaeorum, neque in templum, neque in
24,27. 9 Caesarem quidquam peccavi. Festus autem
volens gratiam praestare Iudaeis, re-

---

25 𝕾𝖂 accersiam
26 sper. quia | — ei | 𝕾𝖂 accersiens
27 porcium
25,*3* — in 1º | > eum interf. *4* 𝕾 serv. quidem
8 paulo autem *9* > iudaeis grat. praest.

ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν
δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε· ἅμα καὶ ἐλπίζων 26
ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου·
διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει
36 *αὐτῷ. Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διά-* 27 12,3; 25,9. L 23,25.
δοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτα R 8,36.
καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν
Παῦλον δεδεμένον.

Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχείῳ μετὰ τρεῖς 25
ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρίας,
ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρῶτοι 2 24,1.
τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν
αὐτὸν ¹ αἰτούμενοι χάριν κατ᾽ αὐτοῦ, ὅπως μετα- 3 23,15 s.
πέμψηται αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες
ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. ὁ μὲν οὖν Φῆστος 4
ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς Καισαρίαν,
ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι· οἱ οὖν 5
ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ συνκαταβάντες, εἴ τί ἐστιν
ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον, κατηγορείτωσαν αὐτοῦ. Δια- 6 21,34; 22,30.
τρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας οὐ πλείους ὀκτὼ ἢ
δέκα, καταβὰς εἰς Καισαρίαν, τῇ ἐπαύριον καθ-
ίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον
ἀχθῆναι. παραγενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν 7
αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι,
πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα καταφέροντες, ἃ οὐκ
ἴσχυον ἀποδεῖξαι, τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου ὅτι 8
οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ
ἱερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. ὁ Φῆστος 9 24,27.
δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι, ἀπο-

---

26 H *δοθ.* [*αυτω*] *27 θελων ... δεδεμ.* : **h**ʳ *τον δε Παυλον ειασεν εν τηρησει δια Δρούσιλλαν* **25**,*1* ℋ *επαρχεια* **R** *-χια*

---

25 καιρω δε επιτηδειω ***E*** *26 Παυλου* : + *οπως λυση αυτον* ***Hαϛ*** | *ωμιλει* : *διελεγετο* ***Ca*** *27 χαριτας* ***Hαϛ*** **25**,*2 ο αρχιερευς* ***Hαϛ*** *5 ατοπον* : *τουτω* ***Hαϛ*** *6* — *ου πλειους* ***137***

κριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν· θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα
ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων κριθῆναι ἐπ' ἐμοῦ;
10 *ˈεἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ἑστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος*
Καίσαρός εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους
οὐδὲν ἠδίκηκα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις.
23,29. 11 *εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά*
τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν
ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδείς με δύ-
ναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι.
12 *τότε ὁ Φῆστος συνλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου*
ἀπεκρίθη· Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα
πορεύσῃ.
9,15. 13 *Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ* 33
βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισαρίαν
24,27. 14 *ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον. ὡς δὲ πλείους ἡμέρας*
διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ
κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· ἀνήρ τίς ἐστιν κατα-
15 *λελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, περὶ οὗ γενο-*
μένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι
16 *κατ' αὐτοῦ καταδίκην· πρὸς οὓς ἀπεκρίθην ὅτι*
οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄν-
θρωπον πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον
ἔχοι τοὺς κατηγόρους τόπον τε ἀπολογίας λάβοι
17 *περὶ τοῦ ἐγκλήματος. συνελθόντων οὖν ἐνθάδε*
ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος τῇ ἑξῆς καθίσας
ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα·
18 *περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν*
18,15. 19 *ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηρῶν, ζητήματα*
δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς

---

11 HR *ουδὲν ἔστιν* *13* h[81] *+ ασπασαμενοι +* [2] *-ομενοι*
14 H *καταλελιμμενος* *16 τε* : h *δε* | *17 ουν* : RT+ *αυτων*
18 hT *πονηραν*

---

10 ηδικησα ***Αας*** *15 δικην* ***Εας*** *16 τινι* ***C*** | *ανθρωπον* :
+ *εις απωλειαν* ***Hας*** *18 επεφερον* ***Hας***

spondens Paulo, dixit: Vis Ierosolymam ascen-
dere, et ibi de his iudicari apud me? Dixit 10
autem Paulus: Ad tribunal Caesaris sto, ibi
me oportet iudicari: Iudaeis non nocui, sicut
tu melius nosti. Si enim nocui, aut dignum 11
morte aliquid feci, non recuso mori: si vero
nihil est eorum, quae hi accusant me, nemo
potest me illis donare. Caesarem appello.
Tunc Festus cum concilio locutus, respondit: 12
Caesarem appellasti? ad Caesarem ibis.
69 (4) Et cum dies aliquot transacti essent: 13 9,15.
Agrippa rex, et Bernice descenderunt Caesa-
ream ad salutandum Festum. Et cum dies 14 24,27.
plures ibi demorarentur, Festus regi indicavit
de Paulo, dicens: Vir quidam est derelictus
a Felice vinctus, de quo cum essem Ieroso- 15
lymis, adierunt me principes sacerdotum, et
seniores Iudaeorum, postulantes adversus illum
damnationem. Ad quos respondi: Quia non 16
est Romanis consuetudo damnare aliquem
hominem prius quàm is, qui accusatur, prae-
sentes habeat accusatores, locumque defen-
dendi accipiat ad abluenda crimina. Cum 17
ergo huc convenissent sine ulla dilatione, se-
quenti die sedens pro tribunali, iussi adduci
virum. De quo, cum stetissent accusatores, 18
nullam causam deferebant, de quibus ego
suspicabar malum: Quaestiones vero quas- 19 18,15.
dam de sua superstitione habebant adversus

---

10 ubi
12 consilio | ?] :
14 𝔊 morarentur
16 > consuet. rom. | donare | 𝔊 crimina, quae ei obiiciuntur.
17 , sine u. dil.,
18 𝔊 caussam | malam

eum, et de quodam Iesu defuncto, quem af-
20 firmabat Paulus vivere. Haesitans autem ego
de huiusmodi quaestione, dicebam si vellet
21 ire Ierosolymam, et ibi iudicari de istis. Paulo
autem appellante ut servaretur ad Augusti
cognitionem, iussi servari eum, donec mittam
L 23,8. 22 eum ad Caesarem. Agrippa autem dixit ad
Festum: Volebam et ipse hominem audire.
Mt 10,18. 23 Cras, inquit, audies eum. ¦ Altera autem die
cum venisset Agrippa, et Bernice cum multa
ambitione, et introissent in auditorium cum
tribunis, et viris principalibus civitatis, iu-
2.7. 22,22. 24 bente Festo, adductus est Paulus. Et dicit
Festus: Agrippa rex, et omnes, qui simul
adestis nobiscum viri, videtis hunc, de quo
omnis multitudo Iudaeorum interpellavit me
Ierosolymis, petentes et acclamantes non opor-
25 tere eum vivere amplius. Ego vero comperi
nihil dignum morte eum admisisse. Ipso autem
hoc appellante ad Augustum, iudicavi mittere.
26 De quo quid certum scribam domino, non
habeo. Propter quod produxi eum ad vos, et
maxime ad te rex Agrippa, ut interrogatione
27 facta habeam quid scribam. Sine ratione enim
mihi videtur mittere vinctum, et causas eius
13,16; 21,40. 26 non significare. Agrippa vero ad Paulum
ait: Permittitur tibi loqui pro temetipso. * Tunc 70
Paulus extenta manu coepit rationem red- (65)
2 dere. De omnibus, quibus accusor a Iudaeis,
rex Agrippa, aestimo me beatum, apud te

---

21 ℭ^{92} Caesaream
22 — dixit *23* et iub.
24 dixit | 𝔖 hunc hominem | petens, et hic clamantes (— , *ante* pet.)
25 > eum morte | 𝔖𝔚 appellante, ad Augustum iud.
26,*2* 𝔖 beatum apud te , (𝔚 — ,)

αὐτὸν καὶ περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν
ὁ Παῦλος ζῆν. ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ 20
τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς
Ἰεροσόλυμα κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. τοῦ 21
δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς
τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι
αὐτὸν ἕως οὗ ἀναπέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα.
ˈἈγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον· ἐβουλόμην καὶ 22 L 23,8.
αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. αὔριον, φησίν,
34 *ἀκούσῃ αὐτοῦ. Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος* 23 Mt 10,18.
τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς
φαντασίας καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον
σύν τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ᾽ ἐξοχὴν
τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου ἤχθη
ὁ Παῦλος. καί φησιν ὁ Φῆστος· Ἀγρίππα βασιλεῦ 24 2.7. 22,22.
καὶ πάντες οἱ συνπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε
τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων
ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε,
βοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μηκέτι. ἐγὼ δὲ κατε- 25 23,29.
λαβόμην μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πεπραχέναι,
αὐτοῦ δὲ τούτου· ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν
ἔκρινα πέμπειν. περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ 26
κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ᾽ ὑμῶν
καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως
τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί γράψω· ἄλογον 27
γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ᾽
65 *αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι. Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν* 26 13,16; 21,40.
Παῦλον ἔφη· ἐπιτρέπεταί σοι ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν.
τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο·
Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βα- 2 Mt 10,18.
σιλεῦ Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ

---

24 Ꝁ ενετυχεν 26,*1 υπερ* : hRT *περι*

---

20 την : pr *εις Ϲας* | *τουτου* (1°) *Ηας* *21 πεμψω Ηας*
22 Φηστον : + *εφη Ϲας* | *αυριον* : pr *ο δε Ϲας* *24 επι-βοωντες Ϲας* *25 καταλαβομενος* ℵ**ας* *26 εχω Α* | *τί γράψω* : *τι γράψαι Εας*

3 *μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι, μάλιστα γνώστην*
ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε
καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαι μακροθύμως ἀκοῦσαί
4 *μου. Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου ἐκ νεότητος τὴν*
ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἔν τε
23,6. Ph 3,5. 5 *Ἱεροσολύμοις ἴσασι πάντες Ἰουδαῖοι, προγινώ-*
σκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι
κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας
28,20. 6 *θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι*
τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης
24,15. 7 *ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος, εἰς ἣν τὸ δω-*
δεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν
λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος
8 *ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ. τί ἄπιστον*
9–20: 9,1–29; *κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει;*
22,3–21. 9 *ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ*
J 16,2. Ap 2,10. 10 *τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι· ὃ*
καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλούς τε
τῶν ἁγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα τὴν παρὰ
τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε
11 *αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, καὶ κατὰ πάσας τὰς*
συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον
βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς
12 *ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. Ἐν οἷς*
πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ
13 *ἐπιτροπῆς τῆς τῶν ἀρχιερέων, ἡμέρας μέσης κατὰ*
τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν
λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμψαν με φῶς καὶ
14 *τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους· πάντων τε κατα-*
πεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα φωνὴν λέ-

---

3 T *σε οντα* *4 εκ* : T pr *την* | *παντες* : T+ *οι*
5 T *θρησκιας* *7* hW *καταντησειν* *10* h— *τε* 1⁰

---

3 ζητηματων : + *επισταμενος* ***Αα*** | *δεομαι* : + *σου* ***Caς***
6 εις : *προς* ***Caς*** | — *ημων* ***Ηaς*** *7 βασιλευ Αγριππα* ***Ηaς***
8 τι; απιστον ***E*** *12 εν οις* : + *και* ***Ηaς*** | *της* : +
παρα ***Caς*** *14 γην* : + *δια τον φοβον εγω μονος* ***137***

cum sim defensurus me hodie, maxime te 3
sciente omnia, et quae apud Iudaeos sunt
consuetudines, et quaestiones: propter quod
obsecro patienter me audias. Et quidem 4
vitam meam a iuventute, quae ab initio fuit
in gente mea in Ierosolymis, noverunt omnes
Iudaei: praescientes me ab initio (si velint 5 23,6. Ph 3,5.
testimonium perhibere) quoniam secundum
certissimam sectam nostrae religionis vixi
Pharisaeus. Et nunc in spe, quae ad patres 6 28,20.
nostros repromissionis facta est a Deo, sto
iudicio subiectus: in quam duodecim tribus 7 24,15.
nostrae nocte ac die deservientes, sperant
devenire. De qua spe accusor a Iudaeis, rex.
Quid incredibile iudicatur apud vos, si Deus 8
mortuos suscitat? Et ego quidem existima- 9 9–20: 9,1–29; 22,3–21.
veram, me adversus nomen Iesu Nazareni J 16,2. Ap 2,10.
debere multa contraria agere. quod et feci 10
Ierosolymis, et multos sanctorum ego in
carceribus inclusi, a principibus sacerdotum
potestate accepta: et cum occiderentur, de-
tuli sententiam. Et per omnes synagogas 11
frequenter puniens eos, compellebam blasphe-
mare: et amplius insaniens in eos, perse-
quebar usque in exteras civitates. In qui- 12
bus dum irem Damascum cum potestate,
et permissu principum sacerdotum, ' die me- 13
dia in via, vidi, rex, de caelo supra splen-
dorem solis circumfulsisse me lumen, et eos,
qui mecum simul erant. Omnesque nos cum 14
decidissemus in terram, audivi vocem lo-

26,*3* — et 1°
7 in qua

quentem mihi Hebraica lingua: Saule, Saule,
quid me persequeris? durum est tibi contra
15 stimulum calcitrare. Ego autem dixi: Quis
es Domine? Dominus autem dixit: Ego sum
Ez 2,1.3. 16 Iesus, quem tu persequeris. Sed exurge, et
sta super pedes tuos: ad hoc enim apparui
tibi, ut constituam te ministrum, et testem
eorum, quae vidisti, et eorum, quibus appa-
Jr 1,7. 1 Chr 16,35. 17 rebo tibi, ˡ eripiens te de populo, et gentibus,
Dt 33,3. 18 in quas nunc ego mitto te, ˡ aperire oculos
Is 35,5; 42,7.16; 61,1. eorum, ut convertantur a tenebris ad lucem,
20,32. E 2,2. Kol 1,13. et de potestate satanae ad Deum, ut acci-
piant remissionem peccatorum, et sortem inter
G 1,16. 19 sanctos per fidem, quae est in me. Unde
rex Agrippa, non fui incredulus caelesti vi-
Mt 3,8. 20 sioni: sed his, qui sunt Damasci primum, et
Ierosolymis, et in omnem regionem Iudaeae,
et Gentibus annunciabam, ut poenitentiam
agerent, et converterentur ad Deum, digna
21,30.31. 21 poenitentiae opera facientes. Hac ex causa
me Iudaei, cum essem in templo, comprehen-
L 24,44–47. 22 sum tentabant interficere. Auxilio autem adiu-
tus Dei usque in hodiernum diem sto, testi-
ficans minori, atque maiori, nihil extra dicens
quàm ea, quae Prophetae locuti sunt futura
1 K 15,20. 23 esse, et Moyses, ˡ si passibilis Christus, si
primus ex resurrectione mortuorum, lumen
annunciaturus est populo, et Gentibus.
J 10,20. 24 Haec loquente eo, et rationem reddente, 71 (66)
Festus magna voce dixit: Insanis Paule:
multae te litterae ad insaniam convertunt.
25 Et Paulus: Non insanio (inquit) optime Feste,

---

17 𝔊 populis
19 caelestis visionis
22 > sunt locuti
25 Et] at

γουσαν πρός με τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ· Σαοὺλ Ps Sal 16,4.
Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα
λακτίζειν. ἐγὼ δὲ εἶπα· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ κύριος 15
εἶπεν· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. ἀλλὰ 16 Ez 2,1.3.
ἀνάστηθι καὶ ***στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου****· εἰς τοῦτο*
γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ
μάρτυρα ὧν τε εἶδές με ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, ***ἐξαι-*** 17 Jr 1,7.
ρούμενός σε ἐκ *τοῦ* ***λαοῦ*** *καὶ* ***ἐκ τῶν ἐθνῶν****, εἰς* 1 Chr 16,35.
οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε*, ⸀* ***ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς*** *αὐτῶν,* 18 Dt 33,3.
τοῦ ἐπιστρέψαι ***ἀπὸ σκότους εἰς φῶς*** *καὶ τῆς* Is35,5; 42,7.16; 61,1.
ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν 20,32. E 2,2. Kol 1,13.
αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κλῆρον ἐν τοῖς
ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. Ὅθεν, βασιλεῦ 19 G 1,16.
Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ
ὀπτασίᾳ, ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτόν τε καὶ 20 Mt 3,8.
Ἱεροσολύμοις πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας L 3,8.
καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετανοεῖν καὶ ἐπι-
στρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα
πράσσοντας. ἕνεκα τούτων με Ἰουδαῖοι συλλα- 21 21,30.31.
βόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι.
ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς 22 L 24,44–47.
ἡμέρας ταύτης ἕστηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε
καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται
ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, εἰ 23 17,3. 1 K 15,20.
παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως Kol 1,18. 2 T 1,10.
νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ τε λαῷ καὶ Mt 4,16. L 24,46.
66 *τοῖς ἔθνεσιν. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου* 24 J 10,20.
ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ φησιν· μαίνῃ, Παῦλε·
τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει.
ὁ δὲ Παῦλος· οὐ μαίνομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε, 25 L 1,3.

---

16 RT— *με* HR+, : W+, *εις* | *17.18* HR *σε αν.* HR *Ιουδαιας, και* | *20 Ιεροσολυμοις* : *21 εν* : T pr *οντα* (*24 φησίν* HRTW)

---

15 — κυριος ***Ηας*** | *Ιησ.* : + *ο Ναζωραιος* ***137a*** *18 αυτων* : *τυφλων* ***E*** *24 γραμματα* : + *επιστασθαι* ***A***

ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγ-
J 18,20. 26 *γομαι. ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς,*
πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν
γὰρ αὐτὸν τούτων οὐ πείθομαι οὐθέν· οὐ γάρ
27 *ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. πιστεύεις,*
βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πι-
11,26. 1 P 4,16. 28 *στεύεις. ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον· ἐν*
29 *ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν ποιῆσαι. ὁ δὲ Παῦλος·*
εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ
οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς
μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος καὶ ἐγώ
30 *εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων. Ἀνέστη*
τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἥ τε Βερνίκη καὶ οἱ
23,29. 31 *συνκαθήμενοι αὐτοῖς, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν*
πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι οὐδὲν θανάτου ἢ
25,11; 28,19. 32 *δεσμῶν ἄξιον πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. Ἀγρίππας*
δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη· ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄν-
θρωπος οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

25,12. 27 *Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν* 35
Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας
ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι Ἰουλίῳ
19,29; 20,4. Kol 4,10. Phm 24. 2 *σπείρης Σεβαστῆς. ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδρα-*
μυττηνῷ μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν
τόπους ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου
11.19. 24,23; 27,43; 28,2.16. 3 *Μακεδόνος Θεσσαλονικέως· τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχ-*
θημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος
τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους

---

26 Ж— και | *αυτον* · hRT+ *τι*. *28 ποιησαι* : h[81] *γενεσθαι* [2] *cj πεποιθας* pro *με πειθεις* *29* T *ευξαμην* | RT *καγω* *31 αξιον* : hT+ *τι* **27**,*2* H *Ἁδραμυντηνω* W *Ἀδραμυντηνω*

---

26 — ουθεν ***AE*** *27 (προφηταις·)* *28 Χρηστιανον* ℵ* *29 πολλω* ***Ηας*** *30 και ταυτα ειποντος αυτου ανεστη* ***Ηας*** **27**,*1* pr *και ουτως εκρινεν αυτον ο ηγεμων αναπεμπεσθαι Καισαρι* ***97*** | *ημας : τους περι τον Παυλον* ***Pa*** *2 Θεσσαλονικεων δε Αρισταρχος και Σεκουνδος* ***137*** *3 Ιουλιανος* ***A***

sed veritatis, et sobrietatis verba loquor. Scit 26 J 18,20.
enim de his rex, ad quem et constanter lo-
quor: latere enim eum nihil horum arbitror.
Neque enim in angulo quidquam horum gestum
est. ¦ Credis rex Agrippa prophetis? Scio quia 27
credis. Agrippa autem ad Paulum: In modico 28 11,26. 1 P 4,16.
suades me Christianum fieri. Et Paulus: Opto 29
apud Deum, et in modico, et in magno, non
tantum te, sed etiam omnes, qui audiunt,
hodie fieri tales, qualis et ego sum, exceptis
vinculis his. Et exurrexit rex, et praeses, 30
et Bernice, et qui assidebant eis. Et cum 31
secessissent, loquebantur ad invicem, dicentes:
Quia nihil morte, aut vinculis dignum quid
fecit homo iste. Agrippa autem Festo dixit: 32 25,11.
Dimitti poterat homo hic, si non appellasset
Caesarem.

(69) Ut autem iudicatum est navigare eum 27 25,12.
in Italiam, et tradi Paulum cum reliquis
custodiis centurioni nomine Iulio cohortis
72 Augustae, ascendentes navem Adrumetinam, 2 19,29; 20,4.
incipientes navigare circa Asiae loca, sustu-
limus, perseverante nobiscum Aristarcho Ma-
cedone Thessalonicensi. Sequenti autem die 3 24,23; 28,2.16. 43.
devenimus Sidonem. Humane autem trac-
tans Iulius Paulum, permisit ad amicos

---

25 eloquor

29 etiam] et | omues hos

27,*1* > eum navig.

2 ascend. autem | hadrumetinam | incipientem | thessalonicense

4 ire, et curam sui agere. Et inde cum sustu-
lissemus, subnavigavimus Cyprum, propterea
5 quòd essent venti contrarii. Et pelagus Cili-
ciae, et Pamphiliae navigantes, venimus Lys-
6 tram, quae est Lyciae: et ibi inveniens cen-
turio navem Alexandrinam navigantem in
7 Italiam, transposuit nos in eam. Et cum
multis diebus tarde navigaremus, et vix de-
venissemus contra Gnidum, prohibente nos
vento, adnavigavimus Cretae iuxta Salmónem:
8 et vix iuxta navigantes, venimus in locum
quendam, qui vocatur Boniportus, cui iuxta
2 K 11,25.26. Lv 16,29. 9 erat civitas Thalassa. Multo autem tem-
pore peracto, et cum iam non esset tuta
navigatio, eo quòd et ieiunium iam praeteri-
10 isset, consolabatur eos Paulus, | dicens eis:
Viri, video quoniam cum iniuria, et multo
damno non solum oneris, et navis, sed etiam
animarum nostrarum incipit esse navigatio.
11 Centurio autem gubernatori et nauclero magis
credebat, quàm his, quae a Paulo dicebantur.
12 Et cum aptus portus non esset ad hieman-
dum, plurimi statuerunt consilium navigare
inde, si quomodo possent, devenientes Phoe-
nicen, hiemare, portum Cretae respicientem
13 ad Africum, et ad Corum. Aspirante autem
Austro, aestimantes propositum se tenere,
cum sustulissent de Asson, legebant Cretam.
14 Non post multum autem misit se contra ip-
sam ventus Typhonicus, qui vocatur Euroaquilo.
15 Cumque arrepta esset navis, et non posset

---

4 cypro *5* 𝕾𝕮[93.98] Pamphyliae
7 cnidum | iuxta] secundum *8* Boni portus
9 𝕾 — et 2[o] 𝕾𝖂 praeterisset | — eos
11 nauclerio *12* chorum

πορευθέντι ἐπιμελείας τυχεῖν. κἀκεῖθεν ἀναχθέντες 4
ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους
εἶναι ἐναντίους, τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κι- 5
λικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες κατήλθαμεν
εἰς Μύρρα τῆς Λυκίας. Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατον- 6 28,11.
τάρχης πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν
ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις 7
βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν
Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπε-
πλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην, μόλις τε 8
παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ
καλούμενον Καλοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις
Λασαία. Ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ 9 2 K 11,25.26.
ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς διὰ τὸ καὶ τὴν Lv 16,29.
νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος
ˡ λέγων αὐτοῖς· ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως 10
καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ
πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσε-
σθαι τὸν πλοῦν. ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ 11
καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπείθετο ἢ τοῖς ὑπὸ
Παύλου λεγομένοις. ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος 12
ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν οἱ πλείονες
ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἴ πως δύναιντο
καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα
τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον.
Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως 13
κεκρατηκέναι, ἄραντες ἆσσον παρελέγοντο τὴν
Κρήτην. μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ᾽ αὐτῆς 14
ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος εὐρακύλων· συν- 15
αρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου

5 διαπλευσ. : h[r]+ ⊣δι ημερων δεκαπεντε⊢ | W κατηλθομεν 8 T πολις ην | HR Λασέα

5 Μυρρα : Λυστρα(ν) ℵA 8 Λαϊσσα ℵ[3] Αλασσα Aa 13 Ἆσσον vl Ἄσσον edd. 14 ευροκλυδων Hας : ευρυκλ- B[2]

ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα.
30. 16 *νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαῦδα*
ἰσχύσαμεν μόλις περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης,
17 *ἣν ἄραντες βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ*
πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέ-
σωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο.
18 *σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν*
Jon 1,5. 19 *ἐποιοῦντο, καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν*
20 *τοῦ πλοίου ἔριψαν. μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων*
ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε
οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο ἐλπὶς
33. 38. 21 *πᾶσα τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. Πολλῆς τε ἀσιτίας*
ὑπαρχούσης τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν
εἶπεν· ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι
μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδῆσαί τε τὴν
22 *ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. καὶ τὰ νῦν παραινῶ*
ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται
23 *ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ μοι*
ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ θεοῦ οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω,
9,15; 23,11. 24 *ἄγγελος λέγων· μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε*
δεῖ παραστῆναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς
25 *πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. διὸ εὐθυμεῖτε,*
ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται
28,1. 26 *καθ᾽ ὃν τρόπον λελάληταί μοι. εἰς νῆσον δέ*
27 *τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. Ὡς δὲ τεσσαρεσκαι-* 68
δεκάτη νὺξ ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ
Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται
28 *προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. καὶ βολίσαντες*
εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ
29 *πάλιν βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε· φοβού-*

---

15 επιδοντες : h[r] + *τω πλεοντι* (i. e. *πνε-*) *και συστειλαντες τα ιστια* *16* HR *Καῦδα* *19* W *ερριψαν* *23 ειμι* : T+ *εγω*
27 H *Ἁδρια* | h *προσαχεῖν*

---

17 σκευος : ιστιον ***98*** | *εφερομεθα* ***15α*** *19 ερριψαμεν* ***Ηας*** *27 επεγενετο* ***Αα*** | *προσεγγιζειν* ***137*** *28 και* 1° : *οιτινες* א*

conari in ventum, data nave flatibus, fere-
bamur. In insulam autem quandam decur- 16
rentes, quae vocatur Cauda, potuimus vix
obtinere scapham. Qua sublata, adiutoriis 17
utebantur, accingentes navem, timentes ne
in Syrtim inciderent, summisso vase sic fere-
bantur. Valida autem nobis tempestate iactatis, 18
sequenti die iactum fecerunt: et tertia die 19 Jon 1,5.
suis manibus armamenta navis proiecerunt.
Neque autem sole, neque sideribus apparenti- 20
bus per plures dies, et tempestate non exigua
imminente, iam ablata erat spes omnis salutis
nostrae. Et cum multa ieiunatio fuisset, tunc 21 33.
stans Paulus in medio eorum, dixit: Oporte-
bat quidem, o viri, audito me, non tollere a
Creta, lucrique facere iniuriam hanc, et iac-
turam. Et nunc suadeo vobis bono animo 22
esse. amissio enim nullius animae erit ex
vobis, praeterquàm navis. Astitit enim mihi 23
hac nocte Angelus Dei, cuius sum ego, et cui
deservio, ꞌ dicens: Ne timeas Paule, Caesari te 24 9,15; 23,11.
oportet assistere: et ecce donavit tibi Deus
omnes, qui navigant tecum. Propter quod 25
bono animo estote viri: credo enim Deo, quia
sic erit, quemadmodum dictum est mihi. In 26 28,1.
insulam autem quandam oportet nos devenire.
73 (68) Sed posteaquàm quartadecima nox supervenit, 27
navigantibus nobis in Adria circa mediam
noctem, suspicabantur nautae apparere sibi
aliquam regionem. Qui et summittentes boli- 28
dem, invenerunt passus viginti: et pusillum inde
separati, invenerunt passus quindecim. Timen- 29

---

16 — In *18* valide
20 > sole autem *27* hadria
28 — et 1° | — bolidem

tes autem ne in aspera loca incideremus, de
puppi mittentes anchoras quattuor, optabant
30 diem fieri. Nautis vero quaerentibus fugere
de navi, cum misissent scapham in mare, sub
obtentu quasi inciperent a prora anchoras
31 extendere, dixit Paulus Centurioni, et militi-
bus: Nisi hi in navi manserint, vos salvi fieri
32 non potestis. Tunc absciderunt milites funes
21.27. 33 scaphae, et passi sunt eam excidere. Et cum
2,46. lux inciperet fieri, rogabat Paulus omnes
sumere cibum, dicens: Quartadecima die hodie
expectantes ieiuni permanetis, nihil accipientes.
1 Sm 14,45. 34 Propter quod rogo vos accipere cibum pro
2 Sm 14,11. Mt 10,30. salute vestra: quia nullius vestrum capillus
J 6,11. 1 T 4,4. 35 de capite peribit. Et cum haec dixisset,
L 22,19. sumens panem, gratias egit Deo in conspectu
omnium: et cum fregisset, coepit manducare.
9,19. 36 Animaequiores autem facti omnes, et ipsi
37 sumpserunt cibum. Eramus vero universae
38 animae in navi ducentae septuaginta sex. Et
satiati cibo alleviabant navem, iactantes tri-
39 ticum in mare. Cum autem dies factus esset,
terram non agnoscebant: sinum vero quendam
considerabant habentem littus, in quem cogi-
40 tabant, si possent, eiicere navem. Et cum
anchoras sustulissent, committebant se mari,
simul laxantes iuncturas gubernaculorum: et
levato artemone secundum aurae flatum ten-
41 debant ad littus. Et cum incidissemus in
locum dithalassum, impegerunt navem: et

---

30 > a prora incip.
33 > hodie die
36 adsumserunt
39 possent eic. (— ,)
40 abstulissent | > flat. aurae
41 bithalassum

μενοί τε μή που κατὰ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν,
ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας ηὔχοντο
ἡμέραν γενέσθαι. Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων 30 16.
φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκά-
φην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρῴρης
ἀγκύρας μελλόντων ἐκτείνειν, εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ 31
ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις· ἐὰν μὴ οὗτοι
μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.
τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ σχοινία τῆς 32
σκάφης καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. Ἄχρι δὲ οὗ 33 21.27. 2,46.
ἡμέρα ἤμελλεν γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος
ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς λέγων· τεσσαρεσκαι-
δεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι
διατελεῖτε, μηθὲν προσλαβόμενοι. διὸ παρακαλῶ 34 1 Sm 14,45. 2 Sm 14,11. Mt 10,30.
ὑμᾶς μεταλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς
ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν
θρὶξ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται. εἴπας δὲ ταῦτα 35 J 6,11. 1 T 4,4. L 22,19.
καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον
πάντων καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. εὔθυμοι δὲ 36 9,19.
γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς.
ἤμεθα δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσιαι 37
ἑβδομήκοντα ἕξ. κορεσθέντες δὲ τροφῆς ἐκού- 38
φιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν
θάλασσαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ 39
ἐπεγίνωσκον, κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα
αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο εἰ δύναιντο ἐξῶσαι
τὸ πλοῖον. καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἴων 40
εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας
τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ
πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. περιπεσόντες 41
δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν τὴν ναῦν, καὶ

---

29 RT *ευχοντο* *33* T *εμελλεν* *35 εσθιειν* : h[r] + *επιδιδους και ημιν* *37 διακοσιαι* : ℋ *ως* *39* ℋ *εκσωσαι*

---

29 εκπεσωσιν ***61ας*** *30 εκφυγειν* ***Αα*** | — *προφασει* ***137*** *34 προσλαβειν* ***Ηας*** | *ημετερας* ***Αα*** | *πεσειται* ***Ηας*** *36 μετελαμβανον* ***137*** *37 εξ : πεντε* ***Α*** *38 (ἱστὸν* Naber *cj) 39 δυνατον* ***CHα*** *41 επωκειλαν* ***ς***

ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ
16,27. 42 *πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας. Τῶν δὲ στρατιωτῶν*
βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν,
8. 43 *μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ· ὁ δὲ ἑκατοντάρχης*
βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσεν αὐτοὺς
τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους
κολυμβᾶν ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέ-
22–25. 44 *ναι, ˡ καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς*
δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως
ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.
28 *Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωμεν ὅτι Μελίτη*
27,8. 2 K 11,27. 2 *ἡ νῆσος καλεῖται. οἵ τε βάρβαροι παρεῖχαν οὐ*
τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ἅψαντες γὰρ
πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν
3 *τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. συστρέψαντος*
δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων τι πλῆθος καὶ ἐπι-
θέντος ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θέρμης
4 *ἐξελθοῦσα καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ὡς δὲ*
εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς
χειρὸς αὐτοῦ, πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον· πάντως
φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα
Mc 16,18. L 10,19. 5 *ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. ὁ μὲν*
οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν
14,11. 6 *οὐδὲν κακόν· οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν*
πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ
πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων καὶ θεωρούντων
μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλόμενοι
7 *ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν*
τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου

---

41 fin W+ *των κυματων* *43* W *απορριφ.* 28,*1* H *Μελιτήνη* *4* H *ειδαν* *6* T *εμπιπρᾶσθαι* W *πιμπρᾶσθαι* | T *μεταβαλλομενοι*

---

*41 διελυετο **La*** *44 επι γης **137*** 28,*2 αναψαντες **Ηας*** | *προσανελαμβανον* ℵ* *3 διεξελθουσα **Ηα*** | *καθηψατο **Ca*** *5 αποτιναξαμενος **Αα***

prora quidem fixa manebat immobilis, puppis
vero solvebatur a vi maris. Militum autem 42
consilium fuit ut custodias occiderent: ne-
quis cum enatasset, effugeret. Centurio autem 43 3.
volens servare Paulum, prohibuit fieri: ius-
sitque eos, qui possent natare, emittere se
primos, et evadere, et ad terram exire: et 44 22–25.
ceteros alios in tabulis ferebant: quosdam
super ea, quae de navi erant. Et sic factum
est, ut omnes animae evaderent ad terram.

(69) Et cum evasissemus, tunc cognovimus quia 28
Melita insula vocabatur. Barbari vero prae- 2 27,3. 2 K 11,27.
stabant non modicam humanitatem nobis.
Accensa enim pyra, reficiebant nos omnes
propter imbrem, qui imminebat, et frigus. Cum 3
congregasset autem Paulus sarmentorum ali-
quantam multitudinem, et imposuisset super
ignem, vipera a calore cum processisset, in-
vasit manum eius. Ut vero viderunt Barbari 4
pendentem bestiam de manu eius, ad invicem
dicebant: Utique homicida est homo hic, qui
cum evaserit de mari, ultio non sinit eum
vivere. Et ille quidem excutiens bestiam in 5 Mc 16,18. L 10,19.
ignem, nihil mali passus est. At illi existima- 6 14,11.
bant eum in tumorem convertendum, et subito
casurum, et mori. Diu autem illis expectanti-
bus, et videntibus nihil mali in eo fieri, conver-
tentes se, dicebant eum esse Deum. In locis 7
autem illis erant praedia principis insulae,

---

43 mittere | 𝔖 se in mare prim.
44 essent
28,*1* militene | vocatur
2 (ℭ *inc. v.* Accensa)
4 > eum non sinit
6 sperantibus

nomine Publii, qui nos suscipiens, triduo be-
Mc 1,30. L 10,9. 8 nigne exhibuit. Contigit autem, patrem Publii
febribus, et dysenteria vexatum iacere. Ad
quem Paulus intravit: et cum orasset, et im-
9 posuisset ei manus, salvavit eum. Quo facto,
omnes, qui in insula habebant infirmitates,
10 accedebant, et curabantur: qui etiam multis
honoribus nos honoraverunt, et navigantibus
imposuerunt quae necessaria erant.
11 Post menses autem tres navigavimus in 74 (0)
navi Alexandrina, quae in insula hiemaverat,
12 cui erat insigne Castorum. Et cum venisse-
13 mus Syracusam, mansimus ibi triduo. Inde
circumlegentes devenimus Rhegium: et post
unum diem flante Austro, secunda die veni-
14 mus Puteolos; ubi inventis fratribus rogati
sumus manere apud eos dies septem: et sic
R 1,7. 15 venimus Romam. Et inde cum audissent
fratres, occurrerunt nobis usque ad Appii
forum, ac tres Tabernas. Quos cum vidisset
Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam.
27,3. 16 Cum autem venissemus Romam, permissum
est Paulo manere sibimet cum custodiente se
milite.
13,15; 23,1. 17 Post tertium autem diem convocavit
primos Iudaeorum. Cumque convenis-
sent, dicebat eis: Ego, viri fratres,
nihil adversus plebem faciens, aut

---

7 suscipiens triduo, b. | 𝕾 se exhib.
9 et omnes
12 syracusas
13 regium
15 ac] et | tribus tabernis
16 > ven. autem

ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς ἡμέρας
τρεῖς φιλοφρόνως ἐξένισεν. ἐγένετο δὲ τὸν πα- 8 Mc 1,30. L 10,9.
τέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίῳ συνε-
χόμενον κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν
καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἰάσατο
αὐτόν. τούτου δὲ γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν 9
τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ ἐθερα-
πεύοντο, οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς 10 16,15. Mt 10,8. L 8,3.
καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χρείας.
39 69 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ 11 27,6.
παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρινῷ, παρα-
σήμῳ Διοσκούροις. καὶ καταχθέντες εἰς Συρα- 12
κούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, ὅθεν περιελ- 13
θόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ μετὰ μίαν
ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν
εἰς Ποτιόλους, οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς παρεκλή- 14
θημεν παρ᾽ αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ
οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν. κἀκεῖθεν οἱ 15 R 1,7.
ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἦλθαν εἰς
ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου φόρου καὶ Τριῶν
ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ
θεῷ ἔλαβε θάρσος. Ὅτε δὲ εἰσήλθομεν εἰς 16 27,3.
Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν καθ᾽ ἑαυτὸν
σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.
40 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συνκαλέσασθαι 17 18,15; 23,1.
αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελ-
θόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς· ἐγώ, ἄνδρες
ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς

---

7 hRT *τρεις ημερας* *9* H [*και*] *οι* *12* W *ημεραις τρισιν* *13* H *περιελοντες* *14* W *ηλθομεν* *15* W *ηλθον* *16* H *εισηλθαμεν* | *εις* : T+ *την* | *επετρ. τω Παυλω* : ⊣ h^r ⊢ *ο εκατονταρχος παρεδωκεν τους δεσμιους τω στρατοπεδαρχω* (*-χη* ϛ), *τω δε Παυλω επετραπη* ϛ | *εαυτον* : h^r + ⊣ *εξω της παρεμβολης* ⊢

---

7 *Πουπλιω* ***5a*** *9* *γενομ.* : + *υγιους* ***H*** *10* *την χρειαν* ***Hαϛ*** *14* *παρ* : *επ* ***Hαϛ*** | *επιμειναντες* ***Hα*** *15* — *οι* ***B96***

ἔθεσι τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων
Lc 23,14 s. 3,13. 18 *παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες*
ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι διὰ τὸ μηδε-
25,11. 19 *μίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί· ἀντι-*
λεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπικαλέ-
σασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων
23,6. 24,15. 26,6.7. 20 *τι κατηγορεῖν. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρ-*
εκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· εἵνεκεν γὰρ
τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περί-
21 *κειμαι. οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπαν· ἡμεῖς οὔτε*
γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας,
οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν
24,14. L 2,34. R 10,21. 22 *ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. ἀξιοῦμεν δὲ*
παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς
αἱρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστιν ὅτι πανταχοῦ
19,8. 23 *ἀντιλέγεται. Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ἦλθον*
πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο
διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων
τε αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπό τε τοῦ νόμου
Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως
17,4. 24 *ἑσπέρας. καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις,*
25 *οἱ δὲ ἠπίστουν· ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλή-*
λους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν,
ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ
Ἠσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν
26 *λέγων·*

Is 6,9.10. Mt 13,14. Mc 4,12. J 12,40.
πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν·
ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,

---

20 R *ενεκεν* *23* H *ηλθαν* *24* *ηπιστουν* : H,R.TW· *25* *δε* : T *τε*

---

18 οιτινες : + πολλα ***137*** *19 Ιουδ. : + και επικραζοντων· αιρε τον εχθρον ημων* ***137*** | *κατηγ. : + αλλ ινα λυτρωσωμαι την ψυχην μου εκ θανατου* ***137*** *23 ηκον* ***Ηϛ*** | *διαμαρτ. : παρατιθεμενος* ***Α*** *25 υμων : ημων* ***Ηϛ***

morem paternum, vinctus ab Ierosolymis
traditus sum in manus Romanorum, qui cum 18 Lc 23,14 s. 3,13.
interrogationem de me habuissent, voluerunt
me dimittere, eo quòd nulla esset causa mor-
tis in me. Contradicentibus autem Iudaeis, 19 25,11.
coactus sum appellare Caesarem, non quasi
gentem meam habens aliquid accusare. Pro- 20 26,6.7.
pter hanc igitur causam rogavi vos videre, et
alloqui. Propter spem enim Israel catena hac
circumdatus sum. At illi dixerunt ad eum: 21
Nos neque litteras accepimus de te a Iudaea,
neque adveniens aliquis fratrum nunciavit,
aut locutus est quid de te malum. Rogamus 22 24,14. L 2,34.
autem a te audire quae sentis: nam de secta
hac notum est nobis quia ubique ei contra-
dicitur. Cum constituissent autem illi diem, 23 19,8
venerunt ad eum in hospitium plurimi, qui-
bus exponebat testificans regnum Dei, sua-
densque eis de Iesu ex Lege Moysi, et Pro-
phetis a mane usque ad vesperam. Et quidam 24
credebant his, quae dicebantur: quidam vero
non credebant. Cumque invicem non essent 25
consentientes, discedebant dicente Paulo unum
verbum: Quia bene Spiritus sanctus locutus
est per Isaiam prophetam ad Patres nostros,
dicens: 26

Vade ad populum istum, et dic ad eos: Is 6,9.10. Mt 13,14.
Aure audietis, et non intelligetis: Mc 4,12. J 12,40.

---

18 > causa esset
23 plures | eos
26 — ad eos

et videntes videbitis, et non perspicietis.
2 K 3,14 ss. 27 Incrassatum est enim cor populi huius,
et auribus graviter audierunt,
et oculos suos compresserunt:
ne forte videant oculis,
et auribus audiant,
et corde intelligant, et convertantur,
et sanem eos.

Ps 67,3; 98,3. 13,46. L 3,6. 28 Notum ergo sit vobis, quoniam Gentibus
missum est hoc salutare Dei, et ipsi audient.
29 Et cum haec dixisset, exierunt ab eo Iudaei,
multam habentes inter se quaestionem.
30 Mansit autem biennio toto in suo con-
ducto: et suscipiebat omnes, qui ingredie-
23. 1,3. 19,8. 2 T 2,9. 31 bantur ad eum, ˡ praedicans regnum Dei, et
docens quae sunt de Domino Iesu Christo
cum omni fiducia, sine prohibitione.

---

27 eos] illos
28 > ipsi et
29 — *vers.*
31 *fin* + amen.
Subscr. EXPLICIT ACTUS APOSTOLORUM.

καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε·
ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, 27 2 K 3,14.
καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν,
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν·
μή ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν
καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν,
καὶ ἰάσομαι αὐτούς.

γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη 28 Ps 67,3; 98,3. 13,46. L 3,6.
τοῦτο **τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ·** αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.
Ἐνέμεινεν δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, 30 2 T 1,17.
καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς
αὐτόν, κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ δι- 31 28. 1,3. 19,8. 2 T 2,9. Ph 1,14.
δάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ
πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.

---

28 H *υμιν εστω* | fin h^r + (*v. 29*) *και ταυτα αυτου ειποντος απηλθον οι Ιουδαιοι πολλην εχοντες εν εαυτοις ζητησιν* *31* T— *Χριστου*

---

26 εἰδῆτε ***E*** *27 εβαρυνθη* ℵ* *30* fin + *Ιουδαιους τε και Ελληνας* ***137.***

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Act 9,15; 13,2. G 1,15. 1 Παῦλος δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, κλητὸς ἀπό-
Tt 1,2. 16,25.26. 2 στολος ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προ-
9,5. 2 Sm 7,12. επηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς
Mt 1,1; 22,42. 2 T 2,8. 3 ἁγίαις ¹ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου ἐκ
Act 13,33. L 3,38. 4 σπέρματος Δαυεὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὁρισθέντος
Ps 110,1. υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ
ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου
Act 26,16–18. 15,18. 16,26. 5 ἡμῶν, δι᾽ οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς
G 2,7.9. ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ
6 ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ
1 K 1,2. 2 K 1,1. E 1,1. 7 Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγα-
Nu 6,25.26. Act 28,15. πητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

16,19. 1 Th 1,8. E 1,15. 8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν
2 K 1,23. Ph 1,8; 3,3. 9 καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. μάρτυς γάρ
E 1,16. μού ἐστιν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί
μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδια-
Act 19,21. 15,23.32. 10 λείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι ¹ πάντοτε ἐπὶ τῶν

HTW Epistolas Catholicas (Jc, 1.2 P, 1—3 J, Jd) Paulinis anteponunt. HR praemittunt *Επιστολαι Παυλου*, H praeterea indicem epistolarum singularum; epistolam ad Hebraeos datam HTW epistolis pastoralibus praemittunt, R postponit

1 ℌR *Ιησου Χριστου* *2* T *αγιαις,* *3* HR *αυτου, του* *6* W *υμεις,* *7* h^r— *εν Ρωμη* *9* W *ποιουμαι,*

---

3 γεννωμενου 38a 4 προορισθεντος latt 7 εν . . . θεου : εν P. ***E*** *εν αγαπη θ.* ***G*** *8 περι : υπερ* ***D*Ga*** *9 μου 1⁰ : μοι* ***D*G***

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD ROMANOS.

1 PAULUS, servus Iesu Christi, vocatus 1 Act 9,15; 13,2. G 1,15.
Apostolus, segregatus in Evangelium Dei, ' quod 2 Tt 1,2.
ante promiserat per Prophetas suos in Scrip- 16,25.26.
turis sanctis ' de Filio suo, qui factus est ei 3 9,5. 2 Sm 7,12. Mt 22,42. 2T 2,8.
ex semine David secundum carnem, qui prae- 4 Act 13,33.
destinatus est Filius Dei in virtute secundum
spiritum sanctificationis ex resurrectione mor-
tuorum Iesu Christi Domini nostri: per quem 5 Act 26,16–18.
accepimus gràtiam, et Apostolatum ad obe- 15,18. G 2,7.9.
diendum fidei in omnibus Gentibus pro nomine
eius, in quibus estis et vos vocati Iesu Christi: 6
omnibus qui sunt Romae, dilectis Dei, vocatis 7 1 K 1,2. 2 K 1,1.
sanctis. Gratia vobis, et pax a Deo Patre E 1,1. Nu 6,25.26.
nostro, et Domino Iesu Christo. Act 28,15.
2 Primum quidem gratias ago Deo meo per 8 16,19. 1 Th 1,8.
Iesum Christum pro omnibus vobis: quia
fides vestra annunciatur in universo mundo.
Testis enim mihi est Deus, cui servio in spi- 9 Ph 1,8.
ritu meo in Evangelio filii eius, quòd sine E 1,16.
intermissione memoriam vestri facio ' semper in 10 Act 19,21. 15,23.32.

Inscr. Epistula | — beati 𝔊 | — b. P. A.
1,*1* > Chr. I. *3* — ei ***F***^{2}
5 accipimus ***A***^{2}***F***^{1}
7 dil.] in dilectione ***A*** in caritate ***F***^{1}
8 univ.] omni ***F***^{1}
9 > est enim mihi ***F***

orationibus meis: obsecrans, si quomodo tan-
dem aliquando prosperum iter habeam in
Act 28,31. 11 voluntate Dei veniendi ad vos. Desidero enim
videre vos: ut aliquid impertiar vobis gratiae
2 P 1,1. 12 spiritualis ad confirmandos vos: id est, simul
consolari in vobis per eam, quae invicem est,
J 15,16. 13 fidem vestram, atque meam. Nolo autem vos 3
ignorare fratres: quia saepe proposui venire
ad vos, (et prohibitus sum usque adhuc) ut
aliquem fructum habeam et in vobis, sicut et
14 in ceteris gentibus. Graecis, ac Barbaris,
15 sapientibus, et insipientibus debitor sum: ita
(quod in me) promptum est et vobis, qui Ro-
Ps 119,46. 16 mae estis, evangelizare. Non enim erubesco
1 K 1,18.24. Act 13,46. Evangelium. Virtus enim Dei est in salutem
omni credenti, Iudaeo primum, et Graeco.
3,21.22. 17 Iustitia enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem:
G 3,11. Hb 2,4. H 10,38. sicut scriptum est: Iustus autem ex fide vivit.
J 16,9. 18 Revelatur enim ira Dei de caelo super omnem 4
2 Th 2,12. impietatem, et iniustitiam hominum eorum, qui
19–32: Sap 13–15. 19 veritatem Dei in iniustitia detinent: quia quod
Act 14,15–17; 17,24–28. notum est Dei, manifestum est in illis. Deus
Ps 19,2. H 11,3. 20 enim illis manifestavit. Invisibilia enim ipsius,
Job 12,7–9. a creatura mundi, per ea quae facta sunt, in-
tellecta, conspiciuntur: sempiterna quoque eius
virtus, et divinitas: ita ut sint inexcusabiles.
E 4,18. 21 Quia cum cognovissent Deum, non sicut Deum
Ap 14,7. glorificaverunt, aut gratias egerunt: sed eva-
nuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum
Jr 10,14. 1 K 1,20. 22 est insipiens cor eorum: dicentes enim se esse
Ps 106,20. 23 sapientes, stulti facti sunt. Et mutaverunt
Dt 4,15–19. Sap 12,24.

10 meis obs. *11* > grat. vob. | spiritalis *12* adque 𝔏*AF*¹ *13* ant.] enim *F* | — et 2º 𝔖[𝔏]*F* — et 3º *A* *15* in vobis [𝔏]*AF*¹ *16* salute *A* *17* revelabitur *F* | in fide *A* | aut.] + [meus] *18* sup] in *F*¹ | , eorum q. | — Dei 2º | in inustitiam 𝔏*A*(*F*?) *19* qui *A* *20* et] ac | — ita [𝔏]*F* | sint] + ipsi *F* *21* magnificaverunt *F*

προσευχῶν μου, δεόμενος εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδω-
θήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς
ὑμᾶς. ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ 11 Act 28,31.
χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι
ὑμᾶς, τοῦτο δέ ἐστιν συνπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν 12 2 P 1,1.
διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.
οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις 13 J 15,16.
προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι 11,25. 1 K 10,1; 12,1.
τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν 2 K 1,8. 1 Th 4,13.
καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἕλλησίν 14
τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφει-
λέτης εἰμί· οὕτως τὸ κατ᾽ ἐμὲ πρόθυμον καὶ 15
ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. οὐ γὰρ 16 Ps 119,46.
ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον· δύναμις γὰρ θεοῦ 1 K 1,18.24.
ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ Act 13,46.
τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. **δικαιοσύνη** γὰρ **θεοῦ** 17 3,21.22.
ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, G 3,11. Ps 98,2. Is 56,1.
καθὼς γέγραπται· **ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.** Hb 2,4. H 10,38.
2 *1* Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ᾽ οὐρανοῦ 18 J 3,19 s; 16,9. 2 Th 2,12.
ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν Is 66,14 s.
τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, διότι τὸ 19 19—32: Sap 13—15.
γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ Act 14,15—17; 17,24—28.
θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. τὰ γὰρ ἀόρατα 20 Ps 19,2. H 11,3.
αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοού- Job 12,7—9.
μενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ J 15,22.24.
θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, ˡ διότι 21 E 4,17 s.
γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ηὐχαρί- Ap 14,7.
στησαν, ἀλλὰ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς
αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία.
φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, καὶ ἤλλαξαν 22 Jr 10,14. 1 K 1,20.
23 Ps 106,20. Dt 4,15—19. Sap 12,24.

---

10 RW μου δεομενος, *15* h^r — τοις εν Ρωμη *16* H [πρωτον] *21* W ευχαριστησαν | RT αλλ

---

13 ουκ οιομαι *D*G* *15* προθυμος d Orig. | εν υμιν *D*a* *16* ευαγγ. του Χριστου *KLaς* | — εις σωτηριαν *G* *17* δικαιος : + μου *C** *18* την αληθ. : + του θεου *vg* *20* — αϊδιος *L* *23* ηλλαξαντο *Ka*

τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος
φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων
Act 14,16. 24 καὶ ἑρπετῶν. Διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς
ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκα-
θαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν
9,5. 25 αὐτοῖς, οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ
ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν
τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς
26 εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. διὰ τοῦτο παρέδωκεν
αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ
θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν
Lv18,22; 20,13. 1 K 6,9. 27 εἰς τὴν παρὰ φύσιν, ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρσενες
ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύ-
θησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες
13,13. L 18,11. ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ
1K 5,10; 6,9.10. 2 K 12,20. τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν
G 5,19–21. 28 ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκί-
E 4,31; 5,3–5. Kol 3,5.8. μασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν
1 T 1,9. 2 T 3,2–4. αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ
29 καθήκοντα, πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ πονηρίᾳ
πλεονεξίᾳ κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου φόνου ἔριδος
30 δόλου κακοηθείας, ψιθυριστάς, ˈ καταλάλους,
θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας,
31 ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ˈ ἀσυνέτους,
2 Th 2,12. 32 ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀνελεήμονας· οἵτινες τὸ
δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα
πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ
ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

---

27 τε : W δε | T αρρ- ter | H αρσεσιν, | H αὑτοις 29 h[1] κακια πονηρ. πλεον. h[2]T πον. κακια πλεον. | H κακοηθιας 32 h επιγινωσκοντες | h[8] † οτι ... τοις † | αυτα ... συνευδοκουσιν : h[81] αυτα ποιουντες αλλα και συνευδοκουντες h[82e] οι ποιουντες αυτα αλλα και οι συνευδοκουντες

---

24 διο και DGmϛ | εν εαυτοις Gmϛ 26 φυσιν : + χρησιν D*Gvg 27 αντιλαμβανοντες G 28 — ο θεος ℵ*A 29 — δολου A 31 αστοργ. : + ασπονδους CKmϛ 32 επιγ. : + ουκ ενοησαν D* : + ουκ εγνωσαν G : + ου συνηκαν 15 | μονον : + γαρ D*

gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem
imaginis corruptibilis hominis, et volucrum, et
quadrupedum, et serpentium. Propter quod 24 Act 14,16.
tradidit illos Deus in desideria cordis eorum,
in immunditiam: ut contumeliis afficiant cor-
pora sua in semetipsis: qui commutaverunt 25 9,5.
veritatem Dei in mendacium: et coluerunt,
et servierunt creaturae potius quàm Creatori,
qui est benedictus in saecula. Amen. Pro- 26
pterea tradidit illos Deus in passiones ignomi-
niae. Nam feminae eorum immutaverunt na-
turalem usum in eum usum, qui est contra
naturam. Similiter autem et masculi, relicto 27 Lv18,22; 20,13. 1 K 6,9.
naturali usu feminae, exarserunt in desideriis
suis in invicem, masculi in masculos turpi-
tudinem operantes, et mercedem, quam opor- 13,13. L 18,11.
tuit, erroris sui in semetipsis recipientes. Et 28 1 K 5,10; 6,9. 2 K 12,20.
sicut non probaverunt Deum habere in notitia: E 4,31; 5,35. Kol 3,5.8.
tradidit illos Deus in reprobum sensum: ut 1 T 1,9.
faciant ea, quae non conveniunt, ǀ repletos 29 2 T 3,2–4.
omni iniquitate, malitia, fornicatione, avaritia,
nequitia, plenos invidia, homicidio, contentione,
dolo, malignitate, susurrones, ǀ detractores, Deo 30
odibiles, contumeliosos, superbos, elatos, in-
ventores malorum, parentibus non obedientes,
ǀ insipientes, incompositos, sine affectione, abs- 31
que foedere, sine misericordia. Qui cum 32 2 Th 2,12.
iustitiam Dei cognovissent, non intellexerunt
quoniam qui talia agunt, digni sunt morte:
et non solum qui ea faciunt, sed etiam qui
consentiunt facientibus.

---

23 serpentum ***F*** *25* mendacio | — Amen ***A***[1] *27* (— et merc. ... recip.) | semetipsos ***F*** *28* notitiam | eos ***F*** | — ea | convenit ***A*** *29* homicidiis ***F*** *31* — foed. sine [𝔊]***F***[1] *32* — et 1° | — qui 3° 4° | illa 𝔊***F*** | etiam] et

Mt 7,2. J 8,7. 2 Propter quod inexcusabilis es o homo 6
omnis, qui iudicas. In quo enim iudicas alterum,
teipsum condemnas: eadem enim agis quae
2 iudicas. Scimus enim quoniam iudicium Dei
est secundum veritatem in eos, qui talia agunt.
3 Existimas autem hoc o homo, qui iudicas eos,
qui talia agunt, et facis ea, quia tu effugies
2 P 3,15. 4 iudicium Dei? An divitias bonitatis eius, et
patientiae, et longanimitatis contemnis? ignoras
quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te
5 adducit? Secundum autem duritiam tuam, et
Ps 62,13. Prv 24,12. impoenitens cor, thesaurizas tibi iram in die
Mt 16,27. 2 K 5,10. J 5,29. 6 irae, et revelationis iusti iudicii Dei, ' qui reddet
7 unicuique secundum opera eius: iis quidem,
qui secundum patientiam boni operis, gloriam,
et honorem, et incorruptionem quaerunt, vitam
2 Th 1,8. 8 aeternam: iis autem, qui sunt ex contentione,
et qui non acquiescunt veritati, credunt autem
1,16; 3,9. 9 iniquitati, ira, et indignatio. Tribulatio, et
angustia in omnem animam hominis operantis
10 malum, Iudaei primum, et Graeci: gloria
autem, et honor, et pax omni operanti bonum,
Act 10,34. 1 P 1,17. 11 Iudaeo primum, et Graeco: non enim est
12 acceptio personarum apud Deum. Quicum-
que enim sine lege peccaverunt, sine lege
peribunt: et quicumque in lege peccaverunt,
Mt 7,21. 13 per legem iudicabuntur: Non enim audi-
1 J 3,7. Jc 1,22.25. tores legis iusti sunt apud Deum, sed fac-
Act 10,35. 14 tores legis iustificabuntur. Cum enim Gen-
tes, quae legem non habent, naturaliter ea,
quae legis sunt, faciunt, eiusmodi legem

2,*1* > alt. iud. ***F*** | quae] qui *2* quia ***F*** *4* ignorans | *fin* : 𝔖 *5* > dur. aut. | > cor inpoenit. ***F*** | diem ***F*** *6* retribuet ***F***¹ *7* his | quaerentibus *8* his | — sunt | non adq.] diffidunt ***F***¹ *11* > est enim | > pers. accept. *12* perib.] *pr* et *14* — ea | [sunt] | > non hab. leg. ***A***

Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρινων· 2 Mt 7,2. J 8,7.
ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις·
τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. οἴδαμεν δὲ ὅτι 2
τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστιν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς
τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄν- 3
θρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ
ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ;
ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς 4 2 P 3,15.
ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν
ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει;
κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον 5 Ap 6,17. Ps Sal 9,9.
καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς
καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, ὃς 6 Ps 62,13. Prv 24,12.
ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· *τοῖς μὲν* 7 Mt 16,27; 19,16. 2 K 5,10. J 5,29.
καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν
καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· τοῖς δὲ 8 2 Th 1,8. J 3,36.
ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσι τῇ ἀληθείᾳ πειθο- Ph 1,17.
μένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὀργὴ καὶ θυμός. θλίψις καὶ 9 1,16; 3,9.
στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ
κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον
καὶ Ἕλληνος· δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ 10
τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον
καὶ Ἕλληνι. οὐ γάρ ἐστιν προσωπολημψία παρὰ 11 Act 10,34. 1 P 1,17.
τῷ θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως 12
καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ
νόμου κριθήσονται· οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου 13 Mt 7,21.
δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου 1 J 3,7. Jc 1,22.25.
δικαιωθήσονται. ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον 14 Act 10,35.
ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶσιν, οὗτοι νόμον

---

2 δε : hT *γαρ* *8* H *εριθιας* *8.9* HR *θυμος, θλ. κ. στενοχωρια, επι* *11* W nov. sect. inc. *13 τω* : [H]—W

---

*1 γαρ : + κριματι **C*a** 4 σε αγει : εναγει **17** 5 αποκαλ. : ανταποδοσεως **A** | και δικαιοκρισ. ℵ[3]**Km** 12 εννομως lectt* Marcion *13* fin + *παρα θεω **G** 14 ουτοι : οι τοιουτοι **Gvg***

1,32. 15 *μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· οἵτινες ἐνδείκ-*
νυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρ-
δίαις αὐτῶν, συνμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνει-
δήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατη-
Act 10,42. 16 *γορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ*
1 K 4,5. 2 T 2,8. *κρίνει ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ*
Jc 2,19. 17 *τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. Εἰ δὲ*
σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ νόμῳ καὶ
Ph 1,10. 18 *καυχᾶσαι ἐν θεῷ ¹ καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ*
δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ
Mt 15,14. L 18,9. 19 *νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν,*
2 T 3,5. 20 *φῶς τῶν ἐν σκότει, ¹ παιδευτὴν ἀφρόνων, διδά-*
σκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως
Ps 50,16–21. Mt 23,3.4. 21 *καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· ὁ οὖν διδάσκων*
ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ
J 8,7. 22 *κλέπτειν κλέπτεις; ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοι-*
χεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα ἱεροσυλεῖς;
Mt 5,16. 23 *¹ ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ*
Is 52,5. Ez 36,20. 24 *νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; **τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ***
***θεοῦ δι᾽ ὑμᾶς** βλασφημεῖται **ἐν τοῖς ἔθνεσιν**, καθὼς*
Jr 4,4; 9,24.25. 25 *γέγραπται. περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον* 2
πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περι-
G 5,6. 1 K 7,19. 26 *τομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. ἐὰν οὖν ἡ ἀκρο-*
βυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχ
ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται;
27 *καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον*
τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς
J 8,15.39; 7,24. 28 *παραβάτην νόμου. οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰου-*
δαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περι-
Gn 49,8. Dt 30,6. 1 K 4,5. Kol 2,11. 29 *τομή· ἀλλ᾽ ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περι-*

---

14 νομος : TiW, *16 η ημερα* : h[1] *ημερα η* h[2]RT *ημερα οτε* | hRTiW *κρινεῖ* | hR *Ιησου Χριστου* *20* H *νομω, —* *23* W *ατιμαζεις·* *27* R *νομου;*

---

*15 διαλογισμων **G*** *16 — μου* **37** *17 ει δε : ιδε **D**[3]**La**ς* *25 φυλασσης **D***vg* *27 — η εκ φ. ακροβ. **G***

non habentes, ipsi sibi sunt lex: qui osten- 15 1,32.
dunt opus legis scriptum in cordibus suis, te-
stimonium reddente illis conscientia ipsorum,
et inter se invicem cogitationibus accusanti-
bus, aut etiam defendentibus, | in die, cum 16 2 T 2,8.
iudicabit Deus occulta hominum, secundum
Evangelium meum per Iesum Christum. Si 17 Jc 2,19.
autem tu Iudaeus cognominaris, et requiescis
in lege, et gloriaris in Deo, | et nosti volun- 18 Ph 1,10.
tatem eius, et probas utiliora, instructus per
legem, confidis teipsum esse ducem caecorum, 19 Mt 15,14. L 18,9.
lumen eorum, qui in tenebris sunt, | eruditorem 20 2 T 3,5.
insipientium, magistrum infantium, habentem
formam scientiae, et veritatis in lege. Qui 21 Ps 50,16–21. Mt 23,3.4.
ergo alium doces, teipsum non doces: qui
praedicas non furandum, furaris: qui dicis 22
non moechandum, moecharis: qui abominaris
idola, sacrilegium facis: qui in lege gloriaris, 23
per praevaricationem legis Deum inhonoras.
(Nomen enim Dei per vos blasphematur inter 24 Is 52,5. Ez 36,20.
Gentes, sicut scriptum est.)
Circumcisio quidem prodest, si legem ob- 25 Jr 4,4; 9,24.25.
serves: si autem praevaricator legis sis, cir-
cumcisio tua praeputium facta est. Si igitur 26 G 5,6.
praeputium iustitias legis custodiat: nonne
praeputium illius in circumcisionem reputabi-
tur? et iudicabit id, quod ex natura est prae- 27
putium, legem consummans, te, qui per lit-
teram, et circumcisionem praevaricator legis es?
Non enim qui in manifesto, Iudaeus est: neque 28 J 8,15.39; 7,24.
quae in manifesto, in carne, est circumcisio:
| sed qui in abscondito Iudaeus est: et circum- 29 Gn 49,8. Dt 30,6. Kol 2,11.

15 [et] qui | — illis [𝔏]F^1 | consc. illorum *F* | cogitationum accusantium | aut] vel *F* | excusantium *F* defendentium *18* dei F^2 — eius *19* confidens A^2F^1 | > duc. esse *21–23* doces? ... furaris? ... moecharis? ... facis? ... inhonoras? *22* execraris F^1 *24* in gentibus *F* *25* > sis legis *F* *26* in circumcisione 𝔏F^1 *27* — id | quod. ... praep.] naturalis praeputiatio 𝔏*F* | es. *28* manif 1°] + est 𝔖 | neque in palam F^2 | manifesto in carne est, est 𝔖 | — est 2° *29* absc.] absconso *F* + est 𝔖 | — est 1°

cisio cordis in spiritu, non littera: cuius laus
3 non ex hominibus, sed ex Deo est. Quid 7
ergo amplius Iudaeo est? aut quae utilitas
9,4. Dt 4,7.8. 2 circumcisionis? Multum per omnem modum.
Ps 147,19.20; 103,7. 1 P 4 11. Primum quidem quia credita sunt illis eloquia
9,6; 11,29. 3 Dei. quid enim si quidam illorum non credi-
2 T 2,13. derunt? Numquid incredulitas illorum fidem
Ps 116,11. 4 Dei evacuabit? ǀ Absit. Est autem Deus verax:
Ps 51,6. omnis autem homo mendax, sicut scriptum est:

Ut iustificeris in sermonibus tuis:
et vincas cum iudicaris.

5 Si autem iniquitas nostra iustitiam Dei com- 8
mendat, quid dicemus? Numquid iniquus est
Deus, qui infert iram? (secundum hominem
6 dico.) ǀ Absit. alioquin quo modo iudicabit
7 Deus hunc mundum? Si enim veritas Dei in
meo mendacio abundavit in gloriam ipsius:
quid adhuc et ego tamquam peccator iudicor?
6,1.2. 8 et non (sicut blasphemamur, et sicut aiunt
quidam nos dicere) faciamus mala ut veniant
bona: quorum damnatio iusta est.
1,18—2,24. 9 Quid ergo? praecellimus eos? Nequaquam. 9
Causati enim sumus Iudaeos, et Graecos om-
Ps 14,1—3; 53,2—4. 10 nes sub peccato esse, sicut scriptum est:

Quia non est iustus quisquam:
11 non est intelligens, non est requirens
Deum.

---

29 cord. qui non lit. sed. spir. ***F***
3,*1* (Iudaeo 𝔏) Iudaeis est F^1 est Iudaeo
3 (*in* ℭ *deest* „*3*“) incred. eorum ***F*** | evacuavit 𝔖
4 (ℭ *inc. v.* Est aut.)
5 — est
6 — hunc
8 et 2º] + [non] | dicunt ***F*** | > nos quidam | bona?
9 ergo?] igitur

τομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ
3 *ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.* *Τί* 3
οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια 9,4. Dt 4,7.8.
τῆς περιτομῆς; ˈ*πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον* 2 Ps 147,19.20;
μὲν [γὰρ] ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. 103,7. 1 P 4,11.
ˈ*τί γάρ; εἰ ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν* 3 9,6; 11,29. 2 T 2,13.
τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; μὴ γένοιτο· 4 Ps 116,11. Ps 51,6.
γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, **πᾶς δὲ ἄνθρωπος**
ψεύστης, *καθάπερ γέγραπται·*

ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου
καὶ νικήσεις ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.

εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστη- 5
σιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν
ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ˈ*μὴ γένοιτο· ἐπεὶ* 6
πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; εἰ δὲ ἡ ἀλήθεια 7
τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς
τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς
κρίνομαι; καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ 8 6,1.2.
καθώς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι ποιήσωμεν
τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔν-
4 *δικόν ἐστιν.* *Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως·* 9 1,18–2,24.
προῃτιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας
πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται 10 Ps 14,1–3; 53,2–4.
ὅτι Eccl 7,20.

οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς,
οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν 11
τὸν θεόν·

---

1 H *ωφελία* *2* [*γαρ*] : T—W *3* RT *γὰρ ει ηπ. τινες;* *4* RW *νικησης* *7* *δε* : hRW *γαρ* | H *κρινομαι,* *8* *και* 2⁰ : [H] *9* W *υπο* *11* *ο* 1⁰ : [R]—*ℋ* | HR *συνίων* | *ℋ*—*ο* 2⁰ | h *ζητων*

---

*1 — ἡ ℵ*G* *4 εστω G* *6 (κρίνει?)* *8 — τα* 1⁰ ***D**** | *ελθη : + εφ ημας* **37** *9 προκατεχομεν περισσον et — ου παντως* ***D*G*** | *τε : + πρωτον* ***A***

12 πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν·
οὐκ ἔστιν ὁ ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός.
Ps 5,10. Ps 140,4. 13 τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν,
ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν,
ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν·
Ps 10,7. 14 ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει·
Is 59,7.8. Prv 1,16. 15 ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα,
16 σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν,
L 1,79. 17 καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν.
Ps 36,2. 18 οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

2,12. G 3,22. 19 οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ
νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος
Ps 143,2. Gn 6,12. 7,7. G 2,16. 20 γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· διότι ἐξ ἔργων
νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ·
διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.
Act 10,43. 1,17. Dn 9,24. 28. 21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέ-
ρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προ-
22 φητῶν, δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ
Χριστοῦ, εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ
9.19. 5,2. 23 ἐστιν διαστολή· πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστε-
5,1. E 2,8. Tt 3,7. 24 ροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν
τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν
Lv 16,12–15. H 4,16. E 1,7. 25 Χριστῷ Ἰησοῦ· ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον
διὰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς
δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προ-
26 γεγονότων ἁμαρτημάτων [1] ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ,
πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ

12 𝔎R— ο | hW— ουκ εστιν 2° 14 στομα : hW+ αυτων 22 Ιησου : [H]—W | παντας : h[r] W+ και επι παντας 25 πιστεως : hW pr της | T αυτου, δια

25 — δια πιστεως A | παρεσιν : + εν τω νυν αιωνι 47

Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt, 12
non est qui faciat bonum, non est usque
ad unum.
Sepulchrum patens est guttur eorum, 13 Ps 5,10.
linguis suis dolose agebant: Ps 140,4.
Venenum aspidum sub labiis eorum:
Quorum os maledictione, et amaritudine 14 Ps 10,7.
plenum est:
Veloces pedes eorum ad effundendum 15 Is 59,7.8.
sanguinem: Prv 1,16.
Contritio, et infelicitas in viis eorum: 16
et viam pacis non cognoverunt: 17 L 1,79.
Non est timor Dei ante oculos eorum. 18 Ps 36,2.

Scimus autem quoniam quaecumque lex lo- 19 2,12. G 3,22.
quitur, iis, qui in lege sunt, loquitur: ut omne
os obstruatur, et subditus fiat omnis mundus
Deo: quia ex operibus legis non iustificabitur 20 Ps 143,2.
omnis caro coram illo. Per legem enim cog- 7,7. G 2,16.
nitio peccati.

Nunc autem sine lege iustitia Dei mani- 21 Act 10,43.
festata est: testificata a lege et Prophetis. 1,17.
Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi in 22
omnes, et super omnes, qui credunt in eum:
non enim est distinctio. Omnes enim pecca- 23 9.19. 5,2.
verunt, et egent gloria Dei. Iustificati gratis 24 5,1. E 2,8.
per gratiam ipsius, per redemptionem, quae Tt 3,7.
est in Christo Iesu, quem proposuit Deus pro- 25 Lv 16,12–15.
pitiationem per fidem in sanguine ipsius, ad H 4,16. E 1,7.
ostensionem iustitiae suae propter remissio-
nem praecedentium delictorum ǀ in susten- 26
tatione Dei, ad ostensionem iustitiae eius in

---

12 declin simul, *16* — in viis ***F*** *19* his *20* > non iustif. ex op. leg. ***F*** | ipso ***F*** *21* per legem et prophetas ***F*** *22* — in omnes et ǀ — in eum *23* gloriam *24* > ips. gr. 𝔏***F*** *25* propitiatorem 𝔖***F*** | per fid.] fidei ***F*** | ad] in ***F***

hoc tempore: ut sit ipse iustus, et iustificans
1 K 1,29.31. 27 eum, qui est ex fide Iesu Christi. Ubi est
ergo gloriatio tua? Exclusa est. Per quam
legem? Factorum? Non: sed per legem fidei.
G 2,16. 28 Arbitramur enim iustificari hominem per fidem
10,12. 29 sine operibus legis. An Iudaeorum Deus tan-
tum? nonne et Gentium? Immo et Gentium.
4,11.12. 30 quoniam quidem unus est Deus, qui iustificat
circumcisionem ex fide, et praeputium per
21. 4,3; 8,4. Mt 5,17. 31 fidem. Legem ergo destruimus per fidem?
Absit: sed legem statuimus.

4 Quid ergo dicemus invenisse Abraham
2 patrem nostrum secundum carnem? Si enim
Abraham ex operibus iustificatus est, habet
Gn 15,6. G 3,6. Jc 2,23. 3 gloriam, sed non apud Deum. Quid enim
dicit Scriptura? Credidit Abraham Deo: et
11,6. Mt 20,7.14. 4 reputatum est illi ad iustitiam. Ei autem,
qui operatur, merces non imputatur secundum
5 gratiam, sed secundum debitum. Ei vero,
qui non operatur, credenti autem in eum, qui
iustificat impium, reputatur fides eius ad iusti-
Ps 32,1.2. 6 tiam secundum propositum gratiae Dei. Sicut
et David dicit beatitudinem hominis, cui Deus
accepto fert iustitiam sine operibus:

7 Beati, quorum remissae sunt iniquitates, et
quorum tecta sunt peccata.
8 Beatus vir, cui non imputavit Dominus
peccatum.

Gn 15,6. 9 Beatitudo ergo haec in circumcisione
tantum manet, an etiam in praeputio?
Dicimus enim quia reputata est Abra-
10 hae fides ad iustitiam. Quomodo ergo

---

26 — et *F* | > ex fide est | — Christi *30* — est | iustificavit 𝔏A -abit

4,*2* op. legis 𝔖*F* *3* > script. dic. | ei *F* *4* reputatur *F* *5* vero] autem *A* | — sec. . . . Dei *8* imputabit *9* — ergo *A* | — tant. manet | an et *F*

νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δι-
καιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ 27 1 K 1,29.31. E 2,9.
καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν
ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. ' λογι- 28 G 2,16. 21.
ζόμεθα γὰρ δικαιοῦσθαι πίστει ἄνθρωπον χωρὶς
ἔργων νόμου. ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; οὐχὶ 29 10,12.
καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, ' εἴπερ εἷς ὁ θεὸς ὃς 30 4,11.12.
δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν
διὰ τῆς πίστεως. νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ 31 21. 4,3; 8,4. Mt 5,17.
τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νόμον ἱστάνομεν.
5 *Τί οὖν ἐροῦμεν εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προ-* 4
πάτορα ἡμῶν κατὰ σάρκα; εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ 2
ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα· ἀλλ' οὐ πρὸς
θεόν. ' τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ 3 Gn 15,6. G 3,6.
τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. *τῷ* 4 Jc 2,23. 11,6.
δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν Mt 20,7.14.
ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα· τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πι- 5
στεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογί-
ζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην, καθάπερ 6 Ps 32,1.2.
καὶ Δαυεὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου
ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων·

μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπε- 7
καλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι·

μακάριος ἀνὴρ οὗ οὐ μὴ λογίσηται κύριος 8
ἁμαρτίαν.

ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ 9 Gn 15,6.
καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ· **ἐλογίσθη**
τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. *πῶς οὖν* 10

---

26 Ιησου : h^{r1} — *Ιησου* ' + *Χριστου* ' *Ιησουν* *28 γαρ* : hW *ουν* *29* h *μονων* *30* W *επειπερ* | H *θεος, ος* 4,1 *H— ευρηκεναι* *2 θεον* : HR, *5* T *ασεβήν* | *δικαιοσυνην* : R.T· *8 οὗ* : h *ᾧ*

---

*26 — και **FGa*** *27 καυχησ.* : + *σου **FGa*** *28 λογιζωμεθα **KP*** | *δια πιστεως **FG*** *29 μονος **D*** *31 ιστωμεν* ℵ^{3}***D***^{3}***m*ς** 4,1 *(ερουμεν;)* | *πατερα* ℵ^{2}***DFGm*ς** *6 καθως **DG*** *9 περιτομην* : + *μονον **D***

ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ;
Gn 17,10.11. 11 οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ᾽ ἐν ἀκροβυστίᾳ· ˈκαὶ **σημεῖον**
ἔλαβεν **περιτομῆς** σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς
πίστεως τῆς ἐν **τῇ ἀκροβυστίᾳ**, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν
πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι᾽ ἀκροβυστίας,
Mt 3,9. 12 εἰς τὸ λογισθῆναι αὐτοῖς [τὴν] δικαιοσύνην, ˈκαὶ
1 P 2,21. 2 K 12,18. πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον
ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν τῆς ἐν
ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.
Gn 18,18; 13 Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ
22,17.18. H 11,7. σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμου,
14 ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. εἰ γὰρ οἱ ἐκ
νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήρ-
1,18; 2,8; 3,20; 15 γηται ἡ ἐπαγγελία· ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργά-
5,13; 7,8.10. ζεται· οὗ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.
16 Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ
εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι,
οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ
πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν,
Gn 17,5. 17 καθὼς γέγραπται ὅτι **πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέ-**
Is 48,13. **θεικά σε**, κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζωο-
ποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ
Gn 15,5. 18 ὄντα ὡς ὄντα· ὃς παρ᾽ ἐλπίδα ἐπ᾽ ἐλπίδι ἐπί-
στευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν **πατέρα πολλῶν**
ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· **οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα**
Gn 17,17. 19 **σου**· καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόησεν
τὸ ἑαυτοῦ σῶμα νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης
που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας
H 11,11.34. 20 Σάρρας· εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ δι-
εκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλὰ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει,

---

11 (HR *περιτουης,*) h *περιτομην,* | [*την*] : RW—T *12 και τοις* : h[s] *cj και αυτοις* *16.17* H (*ος . . . σε,*) *19* h[r] *ου κατενοησεν* | *σωμα* : HR+ [*ηδη*] | HR *εκατονταετής* *20* RT *αλλ*

---

11 σφραγ. : + *δια* ***FG*** | *λογισθ. και αυτοις* ***CDm***ς | *εις δικ.* ***Aa*** *16 ινα* : + *η* ***Aa*** *18* fin + *ως αι αστερες του ουρανου και ως το αμμον της θαλασσης* ***FG*** *19 εν τη πιστ.* ***D*FG***

reputata est? in circumcisione, an in prae-
putio? Non in circumcisione, sed in prae-
putio. Et signum accepit circumcisionis, 11 Gn 17,10.11.
signaculum iustitiae fidei, quae est in prae-
putio: ut sit pater omnium credentium per
praeputium, ut reputetur et illis ad iustitiam:
et sit pater circumcisionis non iis tantum, 12 Mt 3,9.
qui sunt ex circumcisione, sed et iis, qui 1 P 2,21. 2 K 12,18.
sectantur vestigia fidei, quae est in praeputio
patris nostri Abrahae. Non enim per legem 13 Gn 18,18;
promissio Abrahae, aut semini eius ut heres 22,17.18.
esset mundi: sed per iustitiam fidei. Si enim 14
qui ex lege, heredes sunt: exinanita est fides,
abolita est promissio. Lex enim iram ope- 15 3,20; 5,13;
ratur. Ubi enim non est lex: nec praevari- 7,8.10.
catio. Ideo ex fide, ut secundum gratiam 16
firma sit promissio omni semini, non ei, qui
ex lege est solum, sed et ei qui ex fide est
Abrahae, qui pater est omnium nostrum (sicut 17 Gn 17,5.
scriptum est: Quia patrem multarum gentium Is 48,13.
posui te) ante Deum, cui credidit, qui vivi-
ficat mortuos, et vocat ea quae non sunt,
tamquam ea quae sunt. qui contra spem in 18 Gn 15,5.
spem credidit, ut fieret pater multarum gen-
tium secundum quod dictum est ei: Sic erit
semen tuum. Et non infirmatus est fide, nec 19 Gn 17,17.
consideravit corpus suum emortuum, cum iam
fere centum esset annorum: et emortuam vul-
vam Sarae: In repromissione etiam Dei non 20 H 11,7.11.34.
haesitavit diffidentia, sed confortatus est fide,

12 et 1°] ut ***F*** | his *bis* | vest. eius ***F*** | > quae est in pr. fidei *14* > sunt haer. ***F*** ([𝔏] — sunt) *16* ut firma | — et [𝔏]***F*** | > est pater *17* credidisti 𝔖***F*** | — ea 1° *18* — ei | *fin* + sicut stellae caeli, et arena maris 𝔖 *19* > est inf. 𝔖 | — est *et* nec | in fide 𝔖F^1 | — iam | > ann. esset | Sarrae

21 dans gloriam Deo: plenissime sciens quia quae-
3. Gn 15,6. 22 cumque promisit, potens est et facere. Ideo
15,4. 23 et reputatum est illi ad iustitiam. Non est
autem scriptum tantum propter ipsum quia re-
1 P 1,21. 24 putatum est illi ad iustitiam: sed et propter nos,
quibus reputabitur credentibus in eum, qui
suscitavit Iesum Christum Dominum nostrum a
Is 53,4.5. 25 mortuis, qui traditus est propter delicta nostra,
1 K 15,17. et resurrexit propter iustificationem nostram.

3,24.28; 4,24. 5 Iustificati ergo ex fide, pacem habeamus 11
Is 53,5. ad Deum per Dominum nostrum Iesum Chri-
E 3,12. 2 stum: per quem et habemus accessum per
3,23. fidem in gratiam istam, in qua stamus, et gloria-
Jc 1,2.3. 3 mur in spe gloriae filiorum Dei. Non solum
1 P 1,5–7. autem, sed et gloriamur in tribulationibus:
scientes quòd tribulatio patientiam operatur:
4 patientia autem probationem, probatio vero
Ps 22,6; 25,20. 5 spem, spes autem non confundit: quia charitas
H 6,18.19. Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum
6 sanctum, qui datus est nobis. Ut quid enim 12
Christus, cum adhuc infirmi essemus secundum
7 tempus pro impiis mortuus est? Vix enim pro
iusto quis moritur: nam pro bono forsitan quis
J 3,16. 8 audeat mori. Commendat autem charitatem
1 J 4,10. suam Deus in nobis: quoniam cum adhuc pec-
catores essemus, secundum tempus Christus pro
1,18; 2,5.8. 9 nobis mortuus est: multo igitur magis nunc
1 Th 1,10. iustificati in sanguine ipsius, salvi erimus ab ira
8,7. 10 per ipsum. Si enim cum inimici essemus, re-
conciliati sumus Deo per mortem filii eius: multo

21 credens ***F*** | prom. deus [𝔏]𝔖 *22* ideoque rep. ***F*** *23* — ad iustitiam *24* — Christum | — nostrum ***F***[2] | ex ***F*** 5,*1* ergo] igitur *2* — et 1° 𝔖 | > acc. hab. | per fid] in fide ***F*** fide | in 1°] per ***F*** *6* Ut quid] Si ***F***[1] *8* > suam. car. | in nos | quon. si 𝔖 | — sec. temp. | ℭ93 tempus. (ℭ *inc. v. 9* Christus) *9* > mag ig. ***A*** — ig. ***F***[1] | > iustif. nunc.

δοὺς δόξαν τῷ θεῷ ˡκαὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ 21
ἐπήγγελται δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. διὸ [καὶ] 22 3. Gn 15,6.
3 ***ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.*** *Οὐκ ἐγράφη* 23 15,4. 1 K 9,9.10;
δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ***ἐλογίσθη αὐτῷ,*** *ἀλλὰ καὶ* 24 10,11. 1 P 1,21.
δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν
ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ
νεκρῶν, ὃς ***παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα*** *ἡμῶν* 25 Is 53,4.5.12. 1 K 15,17.
καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

6 5 *Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχωμεν* 5 3,24.28; 4,24. Is 53,5.
πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν [τῇ πίστει] 2 E 3,12. 3,23.
εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώ-
μεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. οὐ μόνον 3 Jc 1,2.3. 1 P 1,5–7.
δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες
ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπο- 4
μονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· ἡ δὲ ***ἐλπὶς*** 5 Ps 22,6; 25,20. H 6,18.19.
οὐ καταισχύνει, *ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται*
ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ
δοθέντος ἡμῖν. ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν 6
ἀσθενῶν ἔτι κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν.
ˡμόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ 7
γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν·
συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς 8 J 3,16. 1 J 4,10.
ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ
ἡμῶν ἀπέθανεν. πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες 9 1,18; 2,5.8. 1 Th 1,10.
νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ
ἀπὸ τῆς ὀργῆς. εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν 10 8,7. 2 K 5,18.
τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ

---

22 [*και*] : T—W 5,*1* W *εχομεν* *2* [*τη πιστει*] : T—W *3* h *καυχωμενοι* *4.5* H *ελπιδα, η . . . καταισχυνει,* *6* . *ετι γαρ* (sic et h[81]) : h[82] *idem, sed* — *ετι* 2⁰ : H · *ει γε* W, *εἴγε* h[83] *εις τι γαρ* ⁴ *ει γαρ* ⁵ᵛ *ει δε* ⁶ *cj ειπερ*

---

21 — *και* 1⁰ ***FG*** *23 αυτω* : + *εις δικαιοσυνην* ***Da*** 5,*3 δε* : + *τουτο* ***D**** *it* 11 ***D*FG*** *7* — vers. Iren. | *μογις* א* | (*γάρ του* Hilgenfeld) *8* — *ο . . . θεος* ***B*** | *οτι* : + *ει* ***FG*** *9* — *ουν* ***D*FG***

μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ
11 *αὐτοῦ· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ*
θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι᾽
οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.
Gn 2,17; 3,19. 6,23. 12 *Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι᾽ ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία* 6
εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας
ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ
4,15. 13 *θάνατος διῆλθεν, ἐφ᾽ ᾧ πάντες ἥμαρτον· ἄχρι*
γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ
1 K 15,21.22. 45.55. 14 *οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου· ἀλλὰ ἐβασίλευσεν*
ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ
τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς
παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος.
15 *Ἀλλ᾽ οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα·*
εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέ-
θανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ
δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ
16 *Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. καὶ οὐχ*
ὡς δι᾽ ἑνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώρημα· τὸ μὲν
γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα
17 *ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. εἰ γὰρ*
τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν
διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν
τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης
λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἑνὸς
1 K 15,22. 18 *Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι᾽ ἑνὸς παραπτώ-*
ματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως
καὶ δι᾽ ἑνὸς δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους
Is 53,11. 19 *εἰς δικαίωσιν ζωῆς· ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς*

---

11 Χριστου : [H]—W *12* H *ημαρτον —.* (R—·) *13* H *ελλογαται* | *νομου 2°* : H,R.TW· *14* h^r— *μη* *15 και* 1° : [H]—W *17 τω του ενος* : h *εν ενος* W *εν ενι* | H [*της δωρεας*] | h *Χριστου Ιησου*

---

11 δε : + *τουτο* ***D*FG*** | *καυχωμεθα* ***La*** *12* — *ο θανατος* 2° ***DFG*** *14 επι τω* : *εν τω* ***B*** *15* — *εν* ***FG*** *16 αμαρτηματος* ***DGa*** | fin + *ζωης* ***D**** *17* — *της δικαιοσυνης* ***C*** *18 ενος* 1° : + *ανθρωπου* ℵ*, *it* 19 (2°) ***D*FG***

magis reconciliati, salvi erimus in vita ipsius.
Non solum autem: sed et gloriamur in Deo 11
per Dominum nostrum Iesum Christum, per
quem nunc reconciliationem accepimus.

Propterea sicut per unum hominem pec- 12 Gn 2,17; 3,19. 6,23.
catum in hunc mundum intravit, et per pec-
catum mors, et ita in omnes homines mors
pertransiit, in quo omnes peccaverunt: Usque 13 4,15.
ad legem enim peccatum erat in mundo: pec-
catum autem non imputabatur, cum lex non
13 esset. Sed regnavit mors ab Adam usque 14 1 K 15,21.22. 45.55.
ad Moysen etiam in eos, qui non peccaverunt
in similitudinem praevaricationis Adae, qui
14 est forma futuri. Sed non sicut delictum, ita 15
et donum. si enim unius delicto multi mortui
sunt: multo magis gratia Dei et donum in
gratia unius hominis Iesu Christi in plures
abundavit. Et non sicut per unum peccatum, 16
ita et donum. nam iudicium quidem ex uno
in condemnationem: gratia autem ex multis
delictis in iustificationem. Si enim unius de- 17
licto mors regnavit per unum: multo magis
abundantiam gratiae, et donationis, et iustitiae
accipientes, in vita regnabunt per unum Iesum
Christum. Igitur sicut per unius delictum in 18 1 K 15,22.
omnes homines in condemnationem: sic et per
unius iustitiam in omnes homines in iustifi-
cationem vitae. Sicut enim per inobedientiam 19 Is 53,11.

---

12 > in hunc mund. pecc. | — mors 2º ***F***
13 in (+ hunc ***F***¹) mundum ***F*** | imputatur | est
15 don. in gratiam u.
16 unius ***F*** | delictum ***F***¹ peccantem | — quidem | iustif. vitae ***F***¹
17 unius] *pr* in | magis quia ***F***² | — et 1º ***F*** | acc. in vita, 𝔖 | in vitam ***A*** | regnabimus ***F*** | — unum ***F***
18 — in 1º 3º ***F***¹

unius hominis, peccatores constituti sunt multi:
ita et per unius obeditionem, iusti consti-
4,15; 7,8. G 3,19. 20 tuentur multi. Lex autem subintravit ut ab-
undaret delictum. Ubi autem abundavit de-
6,23. 21 lictum, superabundavit gratia. ut sicut regna-
vit peccatum in mortem: ita et gratia regnet
per iustitiam in vitam aeternam, per Iesum
Christum Dominum nostrum.

3,5–8. 6 Quid ergo dicemus? permanebimus in
1 P 4,1. 2 peccato ut gratia abundet? Absit. Qui enim
mortui sumus peccato, quo modo adhuc vive-
G 3,27. 3 mus in illo? An ignoratis quia quicumque
baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ip-
1 P 3,21. Kol 2,12. 4 sius baptizati sumus? Consepulti enim sumus
cum illo per baptismum in mortem: ut quo-
modo Christus surrexit a mortuis per gloriam
Patris, ita et nos in novitate vitae ambulemus.
Ph 3,10.11. 5 Si enim complantati facti sumus similitudini
G 5,24. 6 mortis eius: simul et resurrectionis erimus. Hoc
scientes, quia vetus homo noster simul cruci-
fixus est, ut destruatur corpus peccati, et ultra
1 P 4,1. 7 non serviamus peccato. Qui enim mortuus
4. 8 est, iustificatus est a peccato. Si autem mortui
sumus cum Christo: credimus quia simul etiam
9 vivemus cum Christo: scientes quòd Christus
resurgens ex mortuis iam non moritur, mors
H 9,26–28. G 2,19. 1 P 3,18. 10 illi ultra non dominabitur. Quòd enim mortuus
est peccato, mortuus est semel: quòd autem
2 K 5,15. 1 P 2,24. 11 vivit, vivit Deo. Ita et vos existimate, vos
mortuos quidem esse peccato, viventes autem

19 oboedientiam *F* | constituuntur *F* *20* del. 2º] peccatum *F*[1] | et gratia 𝔖 *21* morte | — Christum *F* 6,*1* dicimus 𝔏*F* | manebimus 𝔖 *3* ignor.] + fratres 𝔖*F*[1] | mortem *F*[1] *4* ipso *F* | quemadmodum *F*[1] | > surr. Chr. | — ita *F*[1] | ambulamus *F* *6* cruci fixus 𝔏 | et] ut *8* > etiam simul *F* | vivamus *F* (* -imus) | Christo 2º] illo 𝔖 ipso 𝔏*F* *9* surgens | a | et mors 𝔖*A* *10* est, peccato m. *11* > mortuus vos *F* | — quidem *F*

τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ
πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς
7 *δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. νόμος δὲ* 20 4,15; 7,8. G 3,19.
παρεισῆλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ
δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ
χάρις, ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ 21 6,23.
θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιο-
σύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν.
7 *Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα* 6 3,5–8.
ἡ χάρις πλεονάσῃ; ¦ *μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπε-* 2 1 P 4,1.
θάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ;
ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν 3 G 3,27.
Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;
συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς 4 1 P 3,21. Kol 2,12.
τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν 2 K 5,17.
διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν
καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. εἰ γὰρ σύμφυτοι 5 Ph 3,10.11.
γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ
καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· τοῦτο γινώσκοντες, 6 G 5,24.
ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα
καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι
δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανὼν 7 Act 13,38. 1 P 4,1.
δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. εἰ δὲ ἀπεθάνομεν 8 4.
σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ,
εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι 9
ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ὃ 10 H 9,26–28. G 2,19.
γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ 1 P 3,18.
δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε 11 2 K 5,15. 1 P 2,24.
ἑαυτοὺς εἶναι νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ ζῶντας δὲ

6,*3* H [*Ιησουν*]

---

19 cf 18 6,*1 επιμενουμεν* ϛ *2 ζησωμεν* ***CFG*** *4 ουν* : *γαρ latt* *5 αλλα* : *αμα* ***FG*** *6 και τουτο* ***B*** *8 αυτω* : *τω Χριστω* ***D*FG*** *11 (υμεις·)* | — *ειναι* ***ADFG**a*

Gn 4,7. 12 τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. μὴ οὖν βασιλευέτω 8
ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ
12,1. 13 ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, μηδὲ παρ-
E 2,5. 5,14. ιστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ,
ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡσεὶ ἐκ νεκρῶν
ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ
1 J 3,6. 14 θεῷ, ˈἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε
5,17.21. 15 ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν. Τί οὖν; ἁμαρτή-
σωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν;
J 8,34. 16 μὴ γένοιτο. οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυ-
2 P 2,19. τοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπα-
κούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς
17 εἰς δικαιοσύνην; χάρις δὲ τῷ θεῷ ὅτι ἦτε δοῦλοι
τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν
J 8,32. 18 παρεδόθητε τύπον διδαχῆς, ἐλευθερωθέντες δὲ
ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ.
19 ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς
ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν
δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνο-
μίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα
20 τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε
Ez 16,61.63. 21 τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. τίνα
8,6.13. οὖν καρπὸν εἴχετε τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε·
1 P 1,9. 22 τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. νυνὶ δὲ ἐλευ-
θερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ
τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν,
5,12. 23 τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς
ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ
αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

---

13 θεω 2° : W. *17* W *διδαχης.* *19 υμων* 1° : HR· | H [*εις την ανομιαν*] *21* HR *τοτε εφ . . . επαισχυνεσθε;* | W *το μεν γαρ* *22* H *νυνι δέ,*

---

11 fin + *τω κυριω ημων* ***ℵCaϛ*** *12 ταις επιθ. αυτ.* : *αυτη* ***DG*** pr *αυτη εν* ***KLϛ*** *16 ἢ ουκ* ***D*FG*** | — *εις θανατον* ***D*** *17 εκ καθαρας καρδιας* ***Aa*** *19 δουλευειν* (*bis*) ***FG*** | *δουλα* 2° : *οπλα* ***A***

(16) Deo, in Christo Iesu Domino nostro. Non 12 Gn 4,7.
ergo regnet peccatum in vestro mortali cor-
pore ut obediatis concupiscentiis eius. Sed 13 12,1. E 2,5; 5,14.
neque exhibeatis membra vestra arma ini-
quitatis peccato: sed exhibete vos Deo, tam-
quam ex mortuis viventes: et membra vestra
arma iustitiae Deo. Peccatum enim vobis 14 1 J 3,6.
non dominabitur: non enim sub lege estis,
sed sub gratia. Quid ergo? peccabimus, 15 5,17.21.
quoniam non sumus sub lege, sed sub gratia?
16 Absit. ¦ Nescitis quoniam cui exhibetis vos 16 J 8,34. 2 P 2,19.
servos ad obediendum, servi estis eius, cui
obeditis, sive peccati ad mortem, sive obe-
ditionis ad iustitiam? Gratias autem Deo quòd 17
fuistis servi peccati, obedistis autem ex corde
in eam formam doctrinae, in quam traditi
estis. Liberati autem a peccato, servi facti 18 J 8,32.
estis iustitiae. Humanum dico, propter in- 19
firmitatem carnis vestrae: sicut enim ex-
hibuistis membra vestra servire immunditiae,
et iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete
membra vestra servire iustitiae in sanctifi-
cationem. Cum enim servi essetis peccati, 20
liberi fuistis iustitiae. Quem ergo fructum 21 Ez 16,61.63. 8,6.13.
habuistis tunc in illis, in quibus nunc erube-
scitis? Nam finis illorum mors est. ¦ Nunc 22 1 P 1,9.
vero liberati a peccato, servi autem facti Deo,
habetis fructum vestrum in sanctificationem,
finem vero vitam aeternam. Stipendia enim 23 5,12.
peccati, mors. Gratia autem Dei, vita aeterna,
in Christo Iesu Domino nostro.

---

11 — Dom. nostro *12* ad oboediendum desideriis eius ***F*** *13* exhibite ***F*** *it 19* *14* in vobis ***F*** *15* peccavimus *16* An nescitis 𝔊***F*** | oboedistis 𝔏𝔄***F*** | in mort. ***F*** — ad mort. *17* oboeditis ***F***[1] | qua *19 cf 13* *21* — in illis (?𝔏𝔗***A***) in his ***F*** | — ? 𝔏𝔗***A*** | — est 𝔏***F*** *23* aut.] enim

7 An ignoratis fratres (scientibus enim 17
legem loquor) quia lex in homine dominatur
1 K 7,39. 2 quanto tempore vivit? Nam quae sub viro
est mulier, vivente viro, alligata est legi: si
autem mortuus fuerit vir eius, soluta est a
3 lege viri. Igitur, vivente viro, vocabitur ad-
ultera si fuerit cum alio viro: si autem mor-
tuus fuerit vir eius, liberata est a lege viri:
ut non sit adultera si fuerit cum alio viro.
Kol 2,14. 4 Itaque fratres mei et vos mortificati estis legi
per corpus Christi: ut sitis alterius, qui ex
7–25. 6,21. 5 mortuis resurrexit, ut fructificemus Deo. Cum
enim essemus in carne, passiones peccatorum,
quae per legem erant, operabantur in mem-
8,1.2; 6,2.4. 2,29. 2 K 3,6. 6 bris nostris, ut fructificarent morti. nunc
autem soluti sumus a lege mortis, in qua
detinebamur, ita ut serviamus in novitate
Ex 20,14.17. Dt 5,18.21. 7 spiritus, et non in vetustate litterae. Quid
ergo dicemus? lex peccatum est? Absit. Sed
peccatum non cognovi, nisi per legem: nam
concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret:
11. 5,13. 8 Non concupisces. Occasione autem accepta,
peccatum per mandatum operatum est in
me omnem concupiscentiam. Sine lege enim
9 peccatum mortuum erat. Ego autem vive-
bam sine lege aliquando. Sed cum venisset
Jc 1,15. Lv 18,5. 10 mandatum, peccatum revixit. Ego autem
mortuus sum: et inventum est mihi mandatum,
H 3,13. Gn 3,13. 2 K 11,3. 11 quod erat ad vitam, hoc esse ad mortem. Nam
peccatum occasione accepta per mandatum,
1 T 1,8. 12 seduxit me, et per illud occidit. Itaque lex
quidem sancta, et mandatum sanctum, et iu-
5,20. 13 stum, et bonum. Quod ergo bonum est,

7,*1* > dom. in hom. 𝔏*F* *3* > cum a. fu. 2° ***F*** *4* fructificetis 𝔖 fructificaremus *6* lege morientes in quo *7* dicimus ***A*** *8* occansiones ***F***1 *9* venit ***F***1 *10* esset ***F***1 *11* occasionem ***A***1 *13* est mihi,

9 8 Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον 7
λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ᾽
ὅσον χρόνον ζῇ; ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι 2 1 K 7,39.
ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ,
κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ἄρα οὖν 3
ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει ἐὰν γένη-
ται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευ-
θέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν
μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. ὥστε, ἀδελφοί 4 Kol 2,14.
μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ
σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ,
τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ
θεῷ. ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα 5 7–25. 6,21.
τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς
μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ·
νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες 6 8,1.2. 6,2.4.
ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν και- 2,29. 2 K 3,6.
νότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.
9 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· 7 Ex 20,17.
ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου· Dt 5,18 (21). 3,20.
τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν εἰ μὴ ὁ νόμος
ἔλεγεν· **οὐκ ἐπιθυμήσεις**· ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ 8 11. 5,13.
ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ Jc 1,14.
πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά.
ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς 9
ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, 10 Jc 1,15.
καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωήν, αὕτη εἰς Lv 18,5.
θάνατον· ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ 11 H 3,13.
τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι᾽ αὐτῆς ἀπ- Gn 3,13. 2 K 11,3.
έκτεινεν. ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ 12 1 T 1,8.
ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν ἀγαθὸν 13 5,20.

---

4 H *εγερθεντι ινα*   *6 ημας* : [H]—W   *8* RT *κατηργασατο*

---

3 νομου : + του ανδρος ***17***vg   *6 αποθανοντες : του θανατου* ***DFG***   *8* fin + *ην* ***FG***   *9 εζην* ***B***   *10* (*αὔτη* : *αὐτῇ* Griesbach)   *12 αγαθη : θαυμαστη* ***47***

ἐμοὶ ἐγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία,
ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργα-
ζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν
Ps 51,7. 14 ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. οἴδαμεν
18. J 3,6. 8,7. γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σάρ-
15 κινός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ὃ
γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω
12. 16 τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὃ μισῶ τοῦτο ποιῶ. εἰ δὲ
ὃ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύνφημι τῷ νόμῳ ὅτι
17 καλός. νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ
Gn 6,5; 8,21. 18 ἀλλὰ ἡ ἐνοικοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. οἶδα γὰρ ὅτι
Ph 2,13. οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου,
ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ
19 κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὔ· οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ
ἀγαθόν, ἀλλὰ ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω.
20 εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατερ-
γάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.
21 εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν
22 τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται· συνή-
δομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄν-
G 5,17. 23 θρωπον, βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν
1 P 2,11. Jc 4,1. μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου
καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας
8,10. 24 τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. Ταλαίπωρος ἐγὼ
ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ
K 15,57. 25 θανάτου τούτου; χάρις τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν
νοῒ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρ-
31–39. 4. 8 τίας. οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χρι-

---

13 H *φ. αμαρτια δια* *17* R *οικουσα* *19* W *αλλ* *20* HR— *εγω* 1⁰ *23 εν* 2⁰ : [H] *25 χαρις* : H+ [*δε*] h *ευχαριστω* | T— *μεν*

---

14 (*οἶδα μὲν?*) | *σαρκικος* ***KLaς*** *15* — *τουτο* 1⁰ ***DG*** *16 καλον εστιν* ***FG*** *18 αγαθον* : pr *το* ***FG*** | *ου* : *ουχ ευρισκω* ***DGaς*** *19 ου θελω* : *μισω* ***F—G*** *22 θεου* : *νοος* ***B*** *25 χ. τω θεω* : *η χ. του θεου* ***D*** *η χ. του κυριου* ***FG***

mihi factum est mors? Absit. Sed peccatum,
ut appareat peccatum, per bonum operatum
est mihi mortem: ut fiat supra modum pec-
18 cans peccatum per mandatum. Scimus enim 14 Ps 51,7.
quia lex spiritualis est: ego autem carnalis 18. J 3,6.
sum venundatus sub peccato. Quod enim 15
operor, non intelligo. non enim quod volo
bonum, hoc ago: sed quod odi malum, illud
facio. Si autem quod nolo, illud facio: con- 16 12.
sentio legi, quoniam bona est. Nunc autem 17
iam non ego operor illud, sed quod habitat
in me peccatum. Scio enim quia non habitat 18 Gn 6,5; 8,21.
in me, hoc est in carne mea, bonum. Nam
velle, adiacet mihi: perficere autem bonum,
non invenio. Non enim quod volo bonum, 19
hoc facio: sed quod nolo malum, hoc ago.
Si autem quod nolo, illud facio: iam non ego 20
operor illud, sed quod habitat in me, pecca-
tum. Invenio igitur legem volenti mihi facere 21
bonum, quoniam mihi malum adiacet: conde- 22
lector enim legi Dei secundum interiorem
hominem: video autem aliam legem in mem- 23 G 5,17. 1 P 2,11.
bris meis, repugnantem legi mentis meae, Jc 4,1.
et captivantem me in lege peccati, quae est
in membris meis. Infelix ego homo, quis 24 8,10.
me liberabit de corpore mortis huius? Gratia 25 1 K 15,57.
Dei per Iesum Christum Dominum nostrum.
Igitur ego ipse mente servio legi Dei: car-
ne autem, legi peccati. Nihil ergo nunc 8 31–39. 4.
damnationis est iis, qui sunt in Chris-

13 pareat *F*[1] | > mihi op. est | > peccat. peccans *F* *14* quod | spiritalis *15* nescio *F* | — bonum *et* malum *16* odi *F* | illud] hoc 𝔏*F* | — est *17* — iam [𝔏]*F* *18—20* — *F*[1] *18* inhabitat *A it 20* *19* volo facio bonum 𝔏 | facio . . . ago] ago: sed quod odi m., illud facio 𝔖 *20* — iam *21* quia *F* | inest malum *F*[1] > adiac. m. *F*[2] *23* legem p. *F* | quod *F* 8,*1* his

to Iesu: qui non secundum carnem ambulant.
3,27. 7,23.24. 2 Lex enim spiritus vitae in Christo Iesu libe-
J 1,14. Ph 2,7. 3 ravit me a lege peccati et mortis. Nam quod
Act 13,38; 15,10. impossibile erat legi, in quo infirmabatur per
H 2,17; 4,15. carnem: Deus filium suum mittens in simili-
tudinem carnis peccati, et de peccato damna-
G 5,16.25. 4 vit peccatum in carne, ut iustificatio legis
impleretur in nobis, qui non secundum car-
nem ambulamus, sed secundum spiritum.
5 Qui enim secundum carnem sunt: quae car-
nis sunt, sapiunt. qui vero secundum spiritum
6,21. 6 sunt: quae sunt spiritus, sentiunt. Nam pru- 19
dentia carnis, mors est: prudentia autem
Mt 12,34. 7 spiritus, vita, et pax. quoniam sapientia
J 8,43; 12,39. Jc 4,4. carnis inimica est Deo: legi enim Dei non
8 est subiecta: nec enim potest. Qui autem in
1 K 3,16; 12,3; 9 carne sunt, Deo placere non possunt. Vos
15,23. G 5,24. autem in carne non estis, sed in spiritu: si
tamen spiritus Dei habitat in vobis. Siquis
autem Spiritum Christi non habet: hic non
G 2,20. 10 est eius. Si autem Christus in vobis est:
Ph 1,21. 1 P 4,6. corpus quidem mortuum est propter pecca-
tum, spiritus vero vivit propter iustificationem.
2 K 4,14. 11 Quòd si Spiritus eius, qui suscitavit Iesum a
mortuis, habitat in vobis: qui suscitavit Iesum
Christum a mortuis, vivificabit et mortalia
corpora vestra, propter inhabitantem Spiritum
eius in vobis.
6,7.18. 12 Ergo fratres debitores sumus non carni, ut
G 6,8. 13 secundum carnem vivamus. Si enim secundum
E 4,22–24. carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu
14 facta carnis mortificaveritis, vivetis. Quicum-
que enim spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei.

---

3 legis | per carn. *c. seqq. coni.* ***F*** | de p.] propter peccatum ***A*** *5* — sunt 3° | sent.] sapiunt 𝔗***A*** *6* — est 𝔏***F***[1] *7* inimicitia est in deum | en. 1°] autem ***A*** | subicitur *9* > non est. in carne 𝔏***F*** *10* quid.] enim ***F***[1] | vivit] vita *11* vivificavit 𝔏***AF***[1] | — corp. vestra ***F***[1] *13* mortificetis ***F*** mortificatis *14* hi (hii 𝔏***F***) | fili 𝔏***AF*** | > f. dei sunt ***F*** > f. sunt dei

στῷ Ἰησοῦ. ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς 2 3,27. 7,23.24.
ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν σε ἀπὸ τοῦ
11 νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. τὸ γὰρ 3 J 1,14. Ph 2,7. Act 13,38; 15,10.
ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός,
ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι H 2,17; 4,15.
σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν
τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ 4 3,31. Mt 5,17. G 5,16.25.
νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα
περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. οἱ γὰρ κατὰ 5 13.
σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ
πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς 6 6,21. G 6,8.
σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος
ζωὴ καὶ εἰρήνη. διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς 7 Mt 12,34. J 8,43; 12,39.
ἔχθρα εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ 7,14. Jc 4,4.
ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· οἱ δὲ ἐν σαρκὶ 8
ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. ὑμεῖς δὲ οὐκ 9 1 K 3,16; 12,3; 15,23.
ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα G 5,24.
θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ
οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς 10 G 2,20. Ph 1,21.
ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ 1 P 4,6.
δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. εἰ δὲ τὸ πνεῦμα 11 2 K 4,14.
τοῦ ἐγείραντος τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν
ὑμῖν, ὁ ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν ζωο-
ποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ
ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.
10 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ 12 6,7.18.
σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. εἰ γὰρ κατὰ σάρκα 13 G 6,8.
ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς E 4,22—24. 6 s.
πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ὅσοι 14 G 5,18.
γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοί εἰσιν θεοῦ.

8,*1* fin h^{r1} + *μη κατα σαρκα περιπατουσιν* ² + *μη κ. σ. π. αλλα κατα πνευμα* *2 σε*: hR *με* h^{s} *cjj* — *6* HR *ειρηνη*· *9* W *αλλ* *11* R *εγειρας Χριστον [Ιησουν] εκ νεκρων* | W— *Ιησουν* 2⁰ | H *[και] τα* | hRW *δια το ενοικουν αυτου πνευμα* *12 ζην* : H,R· *14* H *υιοι θεου εισιν*

---

3 — και περι αμαρτ. ***34a*** *10 σωμα : + εστιν* ***FG*** *13 του σωματος : της σαρκος* ***DFG***

2 T 1,7. 15 *οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον,*
G 4,5.6. Mc 14,36. *ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν·*
26. 2 K 1,22. 16 *Ἀββᾶ ὁ πατήρ. αὐτὸ τὸ πνεῦμα συνμαρτυρεῖ*
G 4,7. 17 *τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. εἰ δὲ*
2 T 2,12. Ap 21,7. *τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ,*
συνκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συνπάσχομεν
2 K 4,17. 18 *ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. Λογίζομαι γὰρ ὅτι* 12
5,2. *οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν*
Kol 3,4. 19 *μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ἡ*
γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν
Eccl 1,2. 20 *τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. τῇ γὰρ ματαιό-*
Gn 3,17–19; 5,29. *τητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν*
2 P 3,13. 21 *ὑποτάξαντα, ἐφ' ἐλπίδι ¦ διότι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις*
1 J 3,2. *ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς*
εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ
J 16,21. 22 *θεοῦ. οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συνστενάζει*
2 K 1,22; 5,5.2. 23 *καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ*
G 5,5. *καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες*
ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν υἱοθεσίαν
ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος
2 K 5,7. 24 *ἡμῶν. τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπο-*
μένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλ-
G 5,5. 25 *πίζει; ¦ εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπο-*
16. 26 *μονῆς ἀπεκδεχόμεθα. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα*
συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί
προσευξώμεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ἀλλὰ αὐτὸ
τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις·
Ps 139,1. 27 *ὁ δὲ ἐραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα*
1 K 4,5.

---

15 T *δουλιας* | h *υιοθεσιας· εν . . . πατηρ,* | H *Αββά* *20* RW *επ* | H (Ti?) *ἐλπιδι* (H 1895 invite *ἐλπ-*) (W,) *21* HR *οτι* | T *δουλιας* *23 ημεις* : [H]—W | H *στ., υ. απεκδ. την* *24* 𝔋 *βλ., τίς ελπιζει;* R *βλ. τις, τι ελπιζει;* h² *βλ. τίς και υπομενει;* W *βλέπει τις ἐλπίζει;*

---

15 (— ο πατηρ Beza) *16 αυτο* : pr *ωστε* ***D*** *19 κτισεως : πιστεως* ***37a*** *20 ου θελουσα* ***FG*** *22 οδυνει* ***FG*** *23 αυτοι* 1⁰ : *ημεις αυτοι* ***DGa*** | — *ημεις* ***BDa*** | — *υιοθεσιαν* ***DFG*** *26 ταις ασθενειαις* ***KLPϚ*** *της δεησεως* ***FG*** | *υπερεντ.* : + *υπερ ημων* ***CKaϚ***

20 Non enim accepistis spiritum servitutis ite- 15 2 T 1,7. G 4,5.6. Mc 14,36.
rum in timore, sed accepistis spiritum adop-
tionis filiorum, in quo clâmamus: Abba (Pater).
Ipse enim Spiritus testimonium reddit spiri- 16 2 K 1,22.
(20) tui nostro quòd sumus filii Dei. Si autem 17 G 4,7. Ap 21,7.
filii, et heredes: heredes quidem Dei, cohere-
des autem Christi: si tamen compatimur, ut
et conglorificemur. Existimo enim quòd 18 2 K 4,17. 5,2.
non sunt condignae passiones huius temporis
ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis.
Nam expectatio creaturae, revelationem fili- 19 Kol 3,4.
orum Dei expectat. Vanitati enim creatura 20 Eccl 1,2. Gn 3,17—19; 5,29.
subiecta est non volens, sed propter eum,
qui subiecit eam in spe: quia et ipsa crea- 21 2 P 3,13. 1 J 3,2.
tura liberabitur a servitute corruptionis in
libertatem gloriae filiorum Dei. Scimus enim 22
quòd omnis creatura ingemiscit, et parturit
usque adhuc. Non solum autem illa, sed et 23 2 K 5,2. G 5,5.
nos ipsi primitias spiritus habentes: et ipsi
intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei
expectantes, redemptionem corporis nostri.
21 [1] Spe enim salvi facti sumus. Spes autem, 24 2 K 5,7.
quae videtur, non est spes: nam quod videt
quis, quid sperat? Si autem quod non vide- 25
mus, speramus: per patientiam expectamus.
Similiter autem et Spiritus adiuvat infirmi- 26
tatem nostram: nam quid oremus, sicut
oportet, nescimus: sed ipse Spiritus postu-
lat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui 27 Ps 139,1. 1 K 4,5.
autem scrutatur corda, scit quid desideret

---

16 — enim | reddet F^1
17 simul glorificemur F^1
18 vobis F *19* spectatio F
20 — eam | spem *21* — in A^1
22 congemiscit F *23* nosmet (1°) F^1 | — Dei
26 inf. orationis nostrae F^1 | inenarr. quae verbis exprimi non possunt F^1

Spiritus: quia secundum Deum postulat pro
E 1,11; 3,11. 28 sanctis. Scimus autem quoniam diligenti-
bus Deum omnia cooperantur in bonum, iis,
qui secundum propositum vocati sunt sancti.
Kol 1,18. H 1,6. 29 Nam quos praescivit, et praedestinavit con-
formes fieri imaginis Filii sui, ut sit ipse pri-
30 mogenitus in multis fratribus. Quos autem 22
praedestinavit, hos et vocavit: et quos voca-
vit, hos et iustificavit: quos autem iustificavit,
Ps 118,6. Mt 1,23. 31 illos et glorificavit. Quid ergo dicemus ad
haec? si Deus pro nobis, quis contra nos?
J 3,16. Gn 22,16. 2 Sm 18,5 Lxx. 32 Qui etiam proprio Filio suo non pepercit, sed
pro nobis omnibus tradidit illum: quo modo
non etiam cum illo omnia nobis donavit?
Is 50,8. 33 ¦ Quis accusabit adversus electos Dei? Deus 23
Ps 110,1. 1. 1 J 2,1. H 7,25. 34 qui iustificat, ¦ quis est qui condemnet? Chri-
stus Iesus, qui mortuus est, immo qui et re-
surrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam
35 interpellat pro nobis. Quis ergo nos separa-
bit a charitate Christi? tribulatio? an angustia?
an fames? an nuditas? an periculum? an
Ps 44,23. 2 K 4,11. 36 persecutio? an gladius? ¦ (sicut scriptum est:
Quia propter te mortificamur tota die:
aestimati sumus sicut oves occisionis.)
J 16,33. 37 Sed in his omnibus superamus propter eum,
1 K 15,24. E 1,21; 3,10; 6,12. Kol 1,16; 2,15. 1 P 3,22. 38 qui dilexit nos. Certus sum enim quia neque
mors, neque vita, neque angeli, neque princi-
patus, neque virtutes, neque instantia, neque
J 17,26. 39 futura, neque fortitudo, ¦ neque altitudo, neque
profundum, neque creatura alia poterit nos

28 bono F^1 | his | — sancti [𝕷]F^2 *29* praesciit 𝕷F | eius *30* magnificavit 𝕾A *31* dicimus A | haec, si . . . nobis? *32* — etiam F^1 | — proprio | eum F^1 | quom. ergo F^2 | donabit *33* accusavit AF^1 | — adversus A | deus [est] | *fin.* 𝕾 ? 𝕷A : 𝖂 *34* — et 𝕿A^1 | qui et est 𝕿A | *fin?* 𝕷𝕿A *35* — ergo | famis 𝕷F^1 | an persec. *post* angust. *pon.* *36* morti adficimur (^{2} aff-) F | tota die *c. seqq. coni* | ut oves *38* angelus F | — neque virtutes | virtus F fortitudines

τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ
11 ἁγίων. οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν 28 E 1,11; 3,11.
πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν
κλητοῖς οὖσιν. ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν 29 Kol 1,18. H 1,6.
συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ
εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οὓς 30
δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς
ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδι-
καίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν. Τί οὖν ἐροῦ- 31 Ps 118,6. Mt 1,23.
μεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ᾽
ἡμῶν; ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ 32 J 3,16. Gn 22,16. 2 Sm 18,5 Lxx.
ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ
καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; τίς 33 Is 50,8.
ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; **θεὸς ὁ δικαιῶν·**
ˈ **τίς ὁ κατακρινῶν**; Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἀποθανών, 34 Ps 110,1. 1. 1 J 2,1. H 7,25.
μᾶλλον δὲ ἐγερθείς, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ,
13 ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. τίς ἡμᾶς χωρίσει 35
ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενο-
χωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος
ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται ὅτι 36 Ps 44,23. 2 K 4,11. Mt 10,16. J 10,28.

ἕνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν,
ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.

ἀλλ᾽ ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγα- 37 J 16,33.
πήσαντος ἡμᾶς. πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος 38 1 K 15,24. E 1,21; 3,10; 6,12. Kol 1,16; 2,15.
οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε ἐνεστῶτα
οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις ˈ οὔτε ὕψωμα οὔτε 39 1 P 3,22. J 17,26.
βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς

---

28 συνεργει : [H]W+ *ο θεος* | W *ουσιν*, *34* T *κατακρίνων* | HR *Χρ.* [*Ιησους*] | *εγερθεις* : H+ [*εκ νεκρων*] | *εστιν* : R [*καί*] *ἐστιν* W *καὶ ἔστιν* *35 Χριστου* : hW *θεου*

---

27 αγιων : *ημων* **17a** *28 εις* : + *το* **L** *30 προωρισεν* : *προεγνω* **A** *32 ος ουδε υιου ιδιου* **FG** *33.34* (*ο δικαιων*; *τις ... αποθανων*; *... εγερθεις*; *... θεου*; *... υπερ ημων*;?) *35 Χριστου* : *θεου της εν Χριστω Ιησου* **B** *37 δια τον αγαπησαντα* **DG** *38 αγγελος* **DG** | *ουτε αρχαι* : pr *ουτε εξουσια* **D** + *ο. εξουσιαι* **C** *39* — *τις* **DFGa**

χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

9 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συν- 1
μαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι
2 ἁγίῳ, ὅτι λύπη μοί ἐστιν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος
16,21. Ex 32,32. 3 ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. ηὐχόμην γὰρ ἀνάθεμα
Act 23,14. 1 J 3,16. εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελ-
Ex 4,22. 4 φῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, οἵτινές
Dt 7,6; 14,1.2. εἰσιν Ἰσραηλεῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ
αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ
1,25. Mt 1. 5 αἱ ἐπαγγελίαι, ˈὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χρι-
L 3,23—34. J 1,1. στὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλο-
2,28. Nu 23,19. 6 γητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Οὐχ οἷον δὲ 1
ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες
Gn 21,12. 7 οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα
Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ'· **ἐν Ἰσαὰκ κληθή-**
G 4,28. 8 **σεταί σοι σπέρμα.** τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς
σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα
Gn 18,10.14. 9 τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. ἐπαγγελίας
γὰρ ὁ λόγος οὗτος· **κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύ-**
Gn 25,21. 10 **σομαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός.** οὐ μόνον δέ,
ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ
11 τοῦ πατρὸς ἡμῶν· μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ
πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἡ κατ' ἐκ-
Gn 25,23. 12 λογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένῃ, οὐκ ἐξ ἔργων
ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι **ὁ μείζων**
Ml 1,2.3. 13 **δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι·** ˈ καθάπερ γέγραπται· **τὸν**
Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα.
Dt 32,4. Mt 20,13. 14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ;
Ex 33,19. 15 μὴ γένοιτο. τῷ Μωϋσεῖ γὰρ λέγει· **ἐλεήσω ὃν ἂν**

---

5 σαρκα : h·T. | παντων : 𝔎, | αιωνας : HR·
8 W σαρκός, 13 hRT καθως

---

1 εν Χρ. Ιησου *D*G* 4 η διαθηκη *BDFG* |
η επαγγελια *Dal* 5 (ὁ ὢν : ὦν ὁ Schlichting *cj*) | (, θεος,?)
| (παντων. comm) 6 Ισραηλιται *DGal* 8 ου : pr οτι *B*[2]*37*
11 κακον *DFGal*ς

separare a charitate Dei, quae est in Christo
Iesu Domino nostro.
24 Veritatem dico in Christo, non mentior: 9
testimonium mihi perhibente conscientia mea
in Spiritu sancto: quoniam tristitia mihi magna 2
est, et continuus dolor cordi meo. Optabam 3 Ex 32,32.
enim ego ipse anathema esse a Christo pro Act 23,14. 1 J 3,16.
fratribus meis, qui sunt cognati mei secun-
dum carnem, ǀ qui sunt Israelitae, quorum 4 Ex 4,22.
adoptio est filiorum, et gloria, et testamen- Dt 7,6; 14,1.2.
tum, et legislatio, et obsequium, et promissa:
quorum patres, et ex quibus est Christus se- 5 1,25. Mt 1.
cundum carnem, qui est super omnia Deus L 3,23–34. J 1,1.
25 benedictus in saecula. Amen. Non autem 6 2,28. Nu 23,19.
quòd exciderit verbum Dei. Non enim omnes
qui ex Israel sunt, ii sunt Israelitae: neque 7 Gn 21,12.
qui semen sunt Abrahae, omnes filii: sed in
Isaac vocabitur tibi semen: id est, non qui filii 8 G 4,23.
carnis, hi filii Dei: sed qui filii sunt promis-
sionis, aestimantur in semine. Promissionis 9 Gn 18,10.14.
enim verbum hoc est: Secundum hoc tempus
veniam: et erit Sarae filius. Non solum autem 10 Gn 25,21.
illa: sed et Rebecca ex uno concubitu habens,
Isaac patris nostri. Cum enim nondum nati 11
fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali,
(ut secundum electionem propositum Dei ma-
neret) ǀ non ex operibus, sed ex vocante dictum 12 Gn 25,23.
est ei: Quia maior serviet minori, ǀ sicut scrip- 13 Ml 1,2.3.
tum est: Iacob dilexi, Esau autem odio habui.
26 Quid ergo dicemus? numquid iniquitas apud 14 Dt 32,4.
Deum? Absit. ǀ Moysi enim dicit: Miserebor cuius 15 Ex 33,19.

9,*1* Christo Iesu 𝔖 *2* > est mihi magna *3* > ipse ego *4* testamenta *5* — et 𝔖 | — est 1º | carnem: *6* quo exc *A* | — sunt 1º | hi (hii *F*) *7* quia *8* hii 𝔏*AF* *9* en.] autem *A* | Sarrae *10* — illa: illi *F*[1] | Reueccae *F* | concubitum | patre nostro *11* egissent bonum (*F*[2] boni) aut malum (*F*[2] mali) | > dei prop. *F* *12* vocatione *F* *15* cui *bis* 𝔏*F*

misereor: et misericordiam praestabo cuius
E 2,8. 16 miserebor. Igitur non volentis, neque cur-
Ex 9,16. 17 rentis, sed miserentis est Dei. Dicit enim
Scriptura Pharaoni: Quia in hoc ipsum ex-
citavi te, ut ostendam in te virtutem meam:
et ut annuncietur nomen meum in universa
Ex 4,21; 7,3; 9,12; 14,4.17. 18 terra. Ergo cuius vult miseretur, et quem 27
19 vult indurat. Dicis itaque mihi: Quid ad-
huc queritur? voluntati enim eius quis resistit?
Is 29,16; 45,9. 20 O homo, tu quis es, qui respondeas Deo?
Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit:
Jr 18,6. 21 Quid me fecisti sic? | An non habet potesta-
tem figulus luti ex eadem massa facere aliud
quidem vas in honorem, aliud vero in con-
Jr 50,25. Is 13,5; 54,16. 2,4. 22 tumeliam? Quòd si Deus volens ostendere 28
iram, et notam facere potentiam suam, susti-
nuit in multa patientia, vasa irae, apta in in-
E 1,3–12. 8,29. 23 teritum, ut ostenderet divitias gloriae suae in
vasa misericordiae, quae praeparavit in gloriam.
24 Quos et vocavit nos non solum ex Iudaeis,
IIos 2,25. 25 sed etiam ex Gentibus, | sicut in Osee dicit:

Vocabo non plebem meam, plebem meam:
et non dilectam, dilectam:
et non misericordiam consecutam, miseri-
cordiam consecutam.
IIos 2,1. 26 Et erit: in loco, ubi dictum est eis: Non
plebs mea vos:
ibi vocabuntur filii Dei vivi.

Is 10,22.23. 11,5. 27 Isaias autem clamat pro Israel: Si fuerit nu- 29
merus filiorum Israel tamquam arena maris,
28 reliquiae salvae fient. Verbum enim con-

---

15 misertus fuero ***F*** *17* — enim ***A*** | — ut 2º *18* cui | obturat ***F***² *19* quaeritur *22* > vol. deus | aptata *24* — nos 𝔖 *25* vocavi ***A*** | — et non dil. dil. | — et non mis. cons. mis. cons. ***F***² *26* locum ***F*** | — eis ***A***

ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. ἄρα οὖν 16 E 2,8.
οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ
ἐλεῶντος θεοῦ. λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ 17 Ex 9,16.
ὅτι εἰς **αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι**
ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ
ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ἄρα οὖν ὃν θέλει 18 Ex 4,21; 7,3; 9,12; 14,4.17.
ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει **σκληρύνει.** Ἐρεῖς μοι οὖν· 19
τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς
ἀνθέστηκεν; ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ 20 Is 29,16; 45,9.
ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; **μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ**
πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὕτως; ¹ ἢ οὐκ ἔχει 21 Jr 18,6. 2 T 2,20.
ἐξουσίαν ὁ **κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ** ἐκ τοῦ αὐτοῦ
φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ
εἰς ἀτιμίαν; εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν 22 2,4. Jr 50,25. Is 13,5 Symm. 54,16.
ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ **ἤνεγκεν ἐν**
πολλῇ μακροθυμίᾳ **σκεύη ὀργῆς** κατηρτισμένα εἰς
ἀπώλειαν, καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς 23 E 1,3–12. 8,29. Act 9,15.
δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν
εἰς δόξαν, οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ 24
Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ 25 Hos 2,25.
λέγει·

καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου
καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην·
καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς· οὐ 26 Hos 2,1.
λαός μου ὑμεῖς,
ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος.

Ἠσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ· **ἐὰν ᾖ ὁ** 27 Is 10,22.23. 11,5.
ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ **ὡς ἡ ἄμμος τῆς θα-**
λάσσης, τὸ ὑπόλειμμα σωθήσεται· λόγον γὰρ συν- 28

19 τι : W+ *ουν* *23 και* : [R]—H *23.24* T *δοξαν; . . . εθνων,* (H—;) *26 αυτοις* : [H]—W *27* H *υπολιμμα*

16 ευδοκουντος ***L*** *18 θελει* 1º : + *ο θεος* ***D*** *20 επλασας* ***D*** *22* — *ηνεγκεν et σκευη* : pr *εις* ***FG*** *25* — *εν* ***B*** *27 καταλειμμα* ***DFGaϛ***

τελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.
Is 1,9. 29 *καὶ καθὼς προείρηκεν Ἠσαΐας·*

εἰ μὴ κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα,
ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα
ἂν ὡμοιώθημεν.

10,20. 30 *Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιο-* 15
σύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν
10,2.3. 31 *ἐκ πίστεως· Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης*
Is 8,14. 32 *εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν. διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ*
πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων· προσέκοψαν ***τῷ λίθῳ***
Is 8,14; 28,16. Mt 21,42.44. 1 P 2,6. 33 ***τοῦ προσκόμματος,*** *καθὼς γέγραπται·*

ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος καὶ
πέτραν σκανδάλου,
καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθή-
σεται.

10 *Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ*
ἡ δέησις πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν.
Act 22,3. 2 *μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'*
9,31.32. Ph 3,9. 3 *οὐ κατ' ἐπίγνωσιν· ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ*
δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν ζητοῦντες στῆσαι, τῇ
Mt 5,17. H 8,13. 4 *δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. τέλος γὰρ* 18
1 K 1,30 s. *νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.*
Lv 18,5. Dt 9,4. G 3,12. 5 *Μωϋσῆς γὰρ γράφει ὅτι* ***τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ***
Dt 30,12.13. Bar 3,29 s. 6 ***νόμου ὁ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτῇ.*** *ἡ*
δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· ***μὴ εἴπῃς***
ἐν τῇ καρδίᾳ σου· ***τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;***
Ps 107,26. 7 *τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν· ˡἤ·* ***τίς καταβή-***
σεται εἰς τὴν ἄβυσσον; *τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ*

28 συντεμνων : h^r W+ *εν δικαιοσυνη, οτι λογον συντετμημενον* | W *ο κυριος* *29* T *ενκατελ.* *32* h *εργων,* (R.) 10,*3 ιδιαν* : T+ *δικαιοσυνην* *5* W *οτι* post *νομου* | *ποιησ.* : W + *αυτα*

31 νομον 2ο : (*δικαιοσυνην* Schmiedel *cj*) : + *δικαιοσυνης* ***FKalς*** *32 εργων* : + *νομου* ***Dalς*** *33 ο* : *πας ο* ***KLalς*** | *ου μη καταισχυνθη* ***DFG*** 10,*1 αυτων* : *του Ισραηλ εστιν* ***KLς*** *5 εν αυτοις* ***DFGmς***

summans, et abbrevians in aequitate: quia
verbum breviatum faciet Dominus super ter-
ram. et sicut praedixit Isaias: 29 Is 1,9.
Nisi Dominus sabaoth reliquisset nobis
semen,
sicut Sodoma facti essemus, et sicut Go-
morrha similes fuissemus.
30 Quid ergo dicemus? Quòd gentes, quae 30 10,20.
non sectabantur iustitiam, apprehenderunt
iustitiam: iustitiam autem, quae ex fide est.
Israel vero sectando legem iustitiae, in legem 31 10,2.3.
iustitiae non pervenit. Quare? Quia non ex 32 Is 8,14.
fide, sed quasi ex operibus: offenderunt enim
in lapidem offensionis, sicut scriptum est: 33 Is 8,14; 28,16. Mt 21,42.44. 1 P 2,6.
Ecce pono in Sion lapidem offensionis, et
petram scandali:
et omnis, qui credit in eum, non con-
fundetur.
31 Fratres, voluntas quidem cordis mei, et 10 Act 22,3.
obsecratio ad Deum, fit pro illis in salutem.
Testimonium enim perhibeo illis quòd aemu- 2
lationem Dei habent, sed non secundum scien-
tiam. Ignorantes enim iustitiam Dei, et suam 3 9,31.32.
quaerentes statuere, iustitiae Dei non sunt
subiecti. Finis enim legis, Christus, ad iusti- 4 Mt 5,17. H 8,13. J 3,18.
tiam omni credenti.
32 Moyses enim scripsit, quoniam iustitiam, 5 Lv 18,5. G 3,12.
quae ex lege est, qui fecerit homo, vivet in
ea. Quae autem ex fide est iustitia, sic dicit: 6 Dt 30,12.13.
Ne dixeris in corde tuo: quis ascendet in cae-
lum? id est, Christum deducere: Aut quis 7
descendet in abyssum? hoc est, Christum a

---

28 abbr.] brevians *29* Sodom F^2 | Gomorra *31* sectans *32* — ex 1° A^1 | — enim *33* ponam F^2 10,*3* > dei iustitiam | subiectae F^1 *5* iustitia F | vivit F *6* > est ex fide F | ascendit *7* descendit | ex

Dt 30,14. 8 mortuis revocare. Sed quid dicit Scriptura?
Prope est verbum in ore tuo, et in corde
tuo: hoc est verbum fidei, quod praedicamus.
2 K 4,5. 9 Quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum,
et in corde tuo credideris quòd Deus illum
10 suscitavit a mortuis, salvus eris. Corde enim
creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit
Is 28,16. 11 ad salutem. Dicit enim Scriptura: Omnis,
Act 10,34; 15,9. 12 qui credit in illum, non confundetur. Non
enim est distinctio Iudaei, et Graeci: nam
idem Dominus omnium, dives in omnes, qui
Joel 3,5. 13 invocant illum. Omnis enim, quicumque in-
14 vocaverit nomen Domini, salvus erit. Quo- 33
modo ergo invocabunt, in quem non credi-
derunt? Aut quomodo credent ei, quem non
audierunt? Quomodo autem audient sine
Is 52,7. 15 praedicante? Quomodo vero praedicabunt nisi
mittantur? sicut scriptum est: Quàm speciosi
pedes evangelizantium pacem, evangelizantium
Is 53,1. 16 bona! Sed non omnes obediunt Evangelio.
Isaias enim dicit: Domine quis credidit audi-
J 17,20. 17 tui nostro? Ergo fides ex auditu, auditus
Ps 19,5. 18 autem per verbum Christi. Sed dico: Num-
quid non audierunt? Et quidem

in omnem terram exivit sonus eorum,
et in fines orbis terrae verba eorum.

Dt 32,21. 19 Sed dico: Numquid Israel non cognovit?
Primus Moyses dicit:

Ego ad aemulationem vos adducam in non gentem:
in gentem insipientem, in iram vos mittam.

---

8 — Scriptura *9* excitavit | ex mort ***F*** *10* in sal.
12 > est enim 𝔊***F*** | et Gr.] atque gentilis ***F***[2]
14 credent] credunt ***F*** *16* oboedierunt
18 exiit | finis ***F*** *19* primum ***F***[2]

νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ἀλλὰ τί λέγει; **ἐγγύς σου τὸ** 8 Dt 30,14.
ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ
σου· τοῦτ᾽ ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσ-
σομεν. ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς **ἐν τῷ στόματί σου** 9 1 K 12,3. Ph 2,11.
κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς **ἐν τῇ καρδίᾳ σου**
ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ·
καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι 10 13.
δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. λέγει γὰρ ἡ γραφή· 11 Is 28,16.
πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.
οὐ γάρ ἐστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος· 12 Act 10,34; 15,9.
ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας
τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν· **πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπι-** 13 Joel 3,5.
καλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. Πῶς οὖν 14 H 11,6.
ἐπικαλέσωνται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ
πιστεύσωσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσωσιν
χωρὶς κηρύσσοντος; πῶς δὲ κηρύξωσιν ἐὰν μὴ 15 Is 52,7.
ἀποσταλῶσιν; καθάπερ γέγραπται· **ὡς ὡραῖοι οἱ**
πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων ἀγαθά. ἀλλ᾽ οὐ 16 Is 53,1.
πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἠσαΐας γὰρ
λέγει· **κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;** ˈ ἄρα 17 J 17,20.
ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Χρι-
στοῦ. ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε· 18 Ps 19,5.

εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν,
καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα
αὐτῶν.

ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μωϋσῆς 19 Dt 32,21.
λέγει·

ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ᾽ οὐκ ἔθνει,
ἐπ᾽ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς.

---

8 κηρυσσομεν : R·W, *9* 𝔋 *ομολογ. το ρημα εν τω στ. σου οτι ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ* *14* T *δε ακουσονται* *15* hRT *καθως* | *ποδες* : W+ *των ευαγγελιζομενων ειρηνην* | T *τα αγαθα*

---

8 λεγει : pr *η γραφη* **FG** : + *η γραφη* **D** *11 οτι πας* **38**
17 Χριστου : *θεου* **AKaς**

Is 65,1. 20 *Ἠσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει·*
εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν,
ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν.
Is 65,2. Act 28,22. 21 *πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει·* **ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξε-**
πέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα
καὶ ἀντιλέγοντα.
Ps 94,14. 1 Sm 12,22. 11 *Λέγω οὖν, μὴ* **ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν** 16
Jr 31,37. Ph 3,5. **αὐτοῦ**; *μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλείτης εἰμί,*
1 Rg 19,10.14. 2 *ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμείν.* **οὐκ**
ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ *ὃν προέγνω.*
ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλείᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὡς
1 Rg 19,10. 3 *ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ;* **κύριε, τοὺς**
προφήτας σου ἀπέκτειναν, τὰ θυσιαστήριά σου
κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος καὶ ζητοῦσιν
1 Rg 19,18. 4 **τὴν ψυχήν μου.** *ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός;*
κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες
9,27. 5 **οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ.** *οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ*
νῦν καιρῷ λίμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν·
G 3,18. 6 *εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι*
9,31. 7 *γίνεται χάρις. Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο*
οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ
Is 29,10. Dt 29,3. 8 *ἐπωρώθησαν, ¹ καθάπερ γέγραπται·* **ἔδωκεν αὐτοῖς**
ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ
βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον
Ps 69,23.24; 35,8. 9 **ἡμέρας.** *καὶ Δαυεὶδ λέγει·*
γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς
θήραν
καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς,

---

20 τοις bis : hW pr *εν* 11,*2* R *γραφη; . . . Ισραηλ,* *5* RT *λειμμα* *6* fin h[r2]W+ *ει δε εξ εργων ουκετι εστι* (h[r1] — *εστι*) *χαρις, επει το εργον ουκετι εστιν εργον* (h[r1] *εστ. χαρις*)

---

20 — *αποτολμα και* ***D*FG*** *21 προς 2⁰ : επι* ***D*** | — *και αντιλεγοντα* ***FG*** 11,*1 τον λαον : την κληρονομιαν* ***FG*** | *αυτου* : + *ον προεγνω* ***AD**** *2* fin + *λεγων* ***א*Lϛ*** *4 κατελειπον* ***ACFGa*** *7 επεζητει* ***FGa*** *8 καθως* ***ACpl***

Isaias autem audet, et dicit: 20 Is 65,1.
Inventus sum a non quaerentibus me:
palam apparui iis, qui me non interro-
gabant.
Ad Israel autem dicit: Tota die expandi ma- 21 Is 65,2.
nus meas ad populum non credentem, et
34 contradicentem. Dico ergo: Numquid Deus 11 Ps 94,14.
repulit populum suum? Absit. Nam et ego 1 Sm 12,22.
Israelita sum ex semine Abraham de tribu Jr 31,37. Ph 3,5.
Beniamin: Non repulit Deus plebem suam, 2 1 Rg 19,10.14.
quam praescivit. An nescitis in Elia quid
dicit Scriptura: quemadmodum interpellat
Deum adversum Israel? Domine, Prophetas 3 1 Rg 19,10.
tuos occiderunt, altaria tua suffoderunt: et
ego relictus sum solus, et quaerunt animam
meam. Sed quid dicit illi divinum responsum? 4 1 Rg 19,18.
Reliqui mihi septem millia virorum, qui non
curvaverunt genua ante Baal. Sic ergo et in 5 9,27.
hoc tempore reliquiae secundum electionem
gratiae salvae factae sunt. Si autem gratia, 6 G 3,18.
iam non ex operibus: alioquin gratia iam non
35 est gratia. Quid ergo? quod quaerebat 7 9,31.
Israel, hoc non est consecutus: electio autem
consecuta est: ceteri vero excaecati sunt:
ˡsicut scriptum est: Dedit illis Deus spiritum 8 Is 29,10.
compunctionis: oculos ut non videant, et Dt 29,3.
aures ut non audiant, usque in hodiernum
diem. Et David dicit: 9 Ps 69,23.24; 35,8.
Fiat mensa eorum in laqueum, et in captionem,
et in scandalum, et in retributionem illis.

---

20 audit *A* | — a | his *21* contrad. mihi 𝔖[𝔏]*F*
11,*1* > repp. deus | — de [ex] 𝔏 *2* praesciit |
dominum *F* | adversus *4* > resp. divin. |
genu 𝔗*A* | — ante | Bahal *5* — salvae
6 — iam 1º | al. gratiam *F*[1] *7* conse-
cutus? 𝔏 *8* — et *F* *9* eorum coram ipsis in 𝔖 |
capt.] retributionem illis *et* — et in r. i. *F*[2]

10 Obscurentur oculi eorum ne videant:
et dorsum eorum semper incurva.
Dt 32,21. 11 Dico ergo: Numquid sic offenderunt ut 36
Act 13,46. 10,19. caderent? Absit. Sed illorum delicto, salus
12 est Gentibus ut illos aemulentur. Quòd si
delictum illorum divitiae sunt mundi, et dimi-
nutio eorum divitiae Gentium: quanto magis
plenitudo eorum?
13 Vobis enim dico Gentibus: Quamdiu qui- 37
dem ego sum Gentium Apostolus, ministerium
1 T 4,16. 14 meum honorificabo, si quomodo ad aemulan-
dum provocem carnem meam, et salvos faciam
15 aliquos ex illis. Si enim amissio eorum, re-
conciliatio est mundi: quae assumptio, nisi
Nu 15,17–21. 16 vita ex mortuis? Quòd si delibatio sancta
est, et massa: et si radix sancta, et rami.
E 2,11–11.19. 17 Quòd si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem
cum oleaster esses, insertus es in illis, et
socius radicis, et pinguedinis olivae factus es,
J 4,22. 18 noli gloriari adversus ramos. Quòd si gloriaris:
19 non tu radicem portas, sed radix te. Dices
12,16. 20 ergo: Fracti sunt rami ut ego inserar. Bene:
1 T 6,17. propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem
21 fide stas: noli altum sapere, sed time. Si
enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne
J 15,2.4. 22 forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem, et
II 3,14. severitatem Dei: in eos quidem, qui ceciderunt,
severitatem: in te autem bonitatem Dei, si per-
2 K 3,16. 23 manseris in bonitate, alioquin et tu excideris. Sed
et illi, si non permanserint in incredulitate, in-
serentur: potens est enim Deus iterum inserere

---

10 dors. illorum *11* — est *12* deminutio *14* quo modo *16* s. [est] *17* pinguidinis *19* dicis | insererer *F*[1] *20* sta 𝔏*F* *22* b. esse veritatem *F* | perm. in bonitatem *AF* (+ dei *F*[1]) *23* incredulitatem *F*

σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, 10
καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύνκαμψον.

Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· 11 **Dt 32,21. Act 13,46. 10,19.**
ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς
ἔθνεσιν, εἰς τὸ ***παραζηλῶσαι*** *αὐτούς. εἰ δὲ τὸ* 12
παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ ἥττημα
αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα
14 *αὐτῶν. Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν* 13
οὖν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν
μου δοξάζω, εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα 14 **1 T 4,16.**
καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ 15
αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ
μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ 16 **Nu 15,17–21.**
τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.
Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ 17 **E 2,11–14.19. Jdc 9,9.**
ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συν-
κοινωνὸς τῆς ῥίζης τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου,
ˈμὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, 18 **J 4,22.**
οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ. ἐρεῖς 19
οὖν· ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐνκεντρισθῶ. **12,16. 1K10,12.**
ˈκαλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει 20 **1 T 6,17. 2 K 1,24.**
ἕστηκας. μὴ ὑψηλὰ φρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· ˈ εἰ γὰρ 21
ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο,
οὐδὲ σοῦ φείσεται. ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀπο- 22 **J 15,2.4. H 3,14.**
τομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία,
ἐπὶ δὲ σὲ χρηστότης θεοῦ, ἐὰν ἐπιμένῃς τῇ χρη-
στότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν 23 **2 K 3,16.**
μὴ ἐπιμένωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐνκεντρισθήσονται·
δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐνκεντρίσαι

---

12 R *πλ. αυτων;* *13* W *εθνεσιν·* *21 εφεισατο* : W+ *μηπως* | R *ουδέ σου* *22 θεου* 1° : W. | *χρηστοτητι* : RW·

---

13 δε : γαρ ***DFGaς*** *17 της ριζης : + και* ***AD²aς*** *—* ***D*G*** *19 οι κλαδοι* ***D*aς*** *20 υψηλοφρονει* ***CDmς*** *22 πεσ. αποτομιαν . . . σε χρηστοτητα* ***FGaς*** | *— θεου* 2° ***FGaς*** | *επιμεινης* ***ACFGaς*** *23 επιμεινωσιν* ***ACFGaς***

24 αὐτούς. εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης
ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς
καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν
L 21,24. J 10,16. 1,18; 12,16. 25 ἐνκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ. Οὐ γὰρ θέλω
ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα
μὴ ἦτε ἐν ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ
μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα
Mt 23,39. Is 59,20. Ps 14,7. 26 τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σω-
θήσεται, καθὼς γέγραπται·

ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ ῥυόμενος,
ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.
Jr 31,33.34. Is 27,9. 27 **καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρʼ ἐμοῦ διαθήκη,**
ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

28 κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ διʼ ὑμᾶς, κατὰ
15,8. Nu 23,19. 1 Sm 15,29. 29 δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· ἀμε-
ταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ
30 θεοῦ. ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ θεῷ,
31 νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, ˈοὕτως καὶ
οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ
G 3,22. 1 T 2,4. 32 αὐτοὶ νῦν ἐλεηθῶσιν. συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς
τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.
9,23; 10,12. Is 45,15. 33 Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως
θεοῦ· ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ
ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.

Is 40,13. Job 15,8. Jr 23,18. 1 K 2,16. 34 **τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος**
αὐτοῦ ἐγένετο;
Job 41,3. 35 **ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται**
αὐτῷ;

---

24 R *ελαια*; *25 εν* : hRT *παρ* | RT *αχρις* | *εισελθη* : R·W. *30* hW *νυνι* | H *απειθια* *31 ηπειθησαν* : W, | *νυν* 2° : [R]—W *32* H *απειθίαν* *33* H *ὦ*

---

25 — εν ***FG*** | caecitas (*πηρωσις*) *latt* *30 γαρ* : + *και* ***Laς*** *32 τους παντας* 1° : *τα παντα* ***D**** *παντα* ***FG*** *33 — και* 1° ***32vg***

illos. Nam si tu ex naturali excisus es ole- 24
astro, et contra naturam insertus es in bonam
olivam: quanto magis ii, qui secundum naturam,
38 inserentur suae olivae? Nolo enim vos ig- 25 L 21,24. J 10,16. 12,16.
norare fratres mysterium hoc: (ut non sitis
vobisipsis sapientes) quia caecitas ex parte
contigit in Israel, donec plenitudo Gentium
intraret, et sic omnis Israel salvus fieret, sicut 26 Mt 23,39. Is 59,20; 27,9. Ps 14,7.
scriptum est:

Veniet ex Sion, qui eripiat,
et avertat impietatem a Iacob.
Et hoc illis a me testamentum: 27 Jr 31,33.34. Is 27,9.
cum abstulero peccata eorum.

Secundum Evangelium quidem, inimici propter 28
vos: secundum electionem autem, charissimi
propter patres. Sine poenitentia enim sunt 29 Nu 23,19. 1 Sm 15,29.
dona, et vocatio Dei. Sicut enim aliquando 30
et vos non credidistis Deo, nunc autem mi-
sericordiam consecuti estis propter increduli-
tatem illorum: ita et isti nunc non crediderunt 31
in vestram misericordiam: ut et ipsi miseri-
cordiam consequantur. Conclusit enim Deus 32 G 3,22. 1 T 2,4.
omnia in incredulitate: ut omnium misereatur.
39 O altitudo divitiarum sapientiae, et scientiae 33 9,23; 10,12. Is 45,15.
Dei: quàm incomprehensibilia sunt iudicia
eius, et investigabiles viae eius!

Quis enim cognovit sensum Domini? Aut 34 Is 40,13. Job 15,8. Jr 23,18. 1 K 2,16.
quis consiliarius eius fuit?
Aut quis prior dedit illi, et retribuetur ei? 35 Job 41,3.

---

24 hi (hii *F*) | — qui | suae] propriae *F*[2]
26 firet 𝕿*A* | advertet 𝕿*A* avertet | inpietates | — a *A* ab
30 > et vos aliq. 𝕷*F* | > illor. incred.
32 in incredulitatem

H 2,10. 36 Quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso
sunt omnia: ipsi gloria in saecula. Amen.

6,11.13. 1 P 2,5. 12 Obsecro itaque vos fratres per miseri- 40
J 4,24. cordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra
hostiam viventem, sanctam, Deo placentem,
E 4,23. 2 rationabile obsequium vestrum. Et nolite con-
E 5,10.17. 1,28. G 1,4. formari huic saeculo, sed reformamini in novi-
tate sensus vestri: ut probetis quae sit voluntas
Dei bona, et beneplacens, et perfecta.
1 K 12,11. 3 Dico enim per gratiam quae data est 41
E 4,7. mihi, omnibus qui sunt inter vos: Non plus
sapere quàm oportet sapere, sed sapere ad
sobrietatem: et unicuique sicut Deus divisit
1 K 12,12. 4 mensuram fidei. Sicut enim in uno corpore 42
multa membra habemus, omnia autem mem-
1 K 12,27. 5 bra non eundem actum habent: ita multi
E 4,25. unum corpus sumus in Christo, singuli autem
1 K 12,4. 6 alter alterius membra. Habentes autem do-
nationes secundum gratiam, quae data est
nobis, differentes: sive prophetiam secundum
1 P 4,10.11. 7 rationem fidei, sive ministerium in ministrando,
Mt 6,3. 8 sive qui docet in doctrina, | qui exhortatur in
2 K 8,2; 9,7. exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui prae-
1 P 1,22. est in solicitudine, qui miseretur in hilaritate.
1 T 1,5. 2 K 6,6. Am 5,15. 9 | Dilectio sine simulatione. Odientes malum, ad-
2 P 1,7. Ph 2,3. 10 haerentes bono: Charitate fraternitatis invi-
cem diligentes: Honore invicem praevenientes:
Ap 3,15. Act 18,25. 11 | Solicitudine non pigri: Spiritu ferventes: Domi-
1 Th 5,17. 12 no servientes: | Spe gaudentes: In tribulatione

36 — sunt [𝕷]𝕿*A* | secula] + seculorum 𝕾[𝕷]***F*** *12,1* rationabilem ***F*** *2* confirmari ***F*** | — et 2º *A** | placens *3* gr. dei ***F*** | > divisit deus 𝕿*A* | mensura ***F*** *6* donat. dei diversas ***F***¹ | prophetiae ***F*** *7* doctrinam ***F*** *10* caritatem *et* 𝕾 (ch-) | honorem ***F*** *11* sollicitudinem ***F***.

ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ 36 H 2,10.
πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

17 *Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκ-* 12 6,11.13. 1 P 2,5. J 4,24.
τιρμῶν τοῦ θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν
θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν τῷ θεῷ εὐάρεστον, τὴν
λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· καὶ μὴ συνσχηματίζεσθε 2 E 4,23; 5,10.17. 1,28. G 1,4. 1 P 1,14.
τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνα-
καινώσει τοῦ νοός, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ
θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ
τέλειον.
Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι 3 15,15. 1 K 4,6; 12,11. E 4,7.
παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ᾽ ὃ
δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν,
ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως.
καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, 4 1 K 12,12.
τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν,
ˈ*οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ* 5 1 K 12,27. E 4,25.
δὲ καθ᾽ εἷς ἀλλήλων μέλη. ἔχοντες δὲ χαρίσματα 6 1 K 12,4.
κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε
προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως·
ˈ*εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων,* 7 1 P 4,10.11.
ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρα- 8 Mt 6,8. 2 K 8,2; 9,7.
κλήσει· ὁ μεταδιδοὺς ἐν ἁπλότητι, ὁ προϊστάμενος 1 P 1,22.
ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἱλαρότητι. ἡ ἀγάπη ἀνυπό- 9 1 T 1,5. 2 K 6,6. Am 5,15.
κριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι Ps 97,10.
τῷ ἀγαθῷ· τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλό- 10 2 P 1,7. Ph 2,3.
στοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, ˈ *τῇ* 11 Ap 3,15. Act 18,25.
σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ Kol 3,23 s.
*κυρίῳ δουλεύοντες,*ˈ*τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει* 12 1 Th 5,17.

12,*1* hRW *εναρεστον τω θεω* *2* h *συνσχηματιζεσθαι et μεταμορφουσθαι* | RW *θεου το* *4* h *μελη πολλα* *5* Ti (non T) *μελη,* *6* T *διαφορα·* *8* Ti-Gr *προιστανομενος* *11 κυριω* : h[r] *καιρω*

12,*2 νοος* : + *υμων* ℵ***D***[3]*ας* *3 χαριτος* : + *του θεου* ***La*** | (*οντι τι* Venema *cj*) *5* — *εσμεν* ***FG*** | *το* : *ο* ***D***[2.3]*ας* *7 ειτε ο διακονων* ℵ[3]*a* | *ειτε διδασκαλιαν* ***A*** *8* — *ειτε* ***D********G*** *9 αποστυγ.*: *μισουντες* ***FG***

H 13,2. 13 ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, ˈταῖς
Mt 5,44. χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν
1 K 4,12. Act 7,59. 14 διώκοντες. εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας, εὐλο-
Ps 35,13. 15 γεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. χαίρειν μετὰ χαιρόν-
Prv 3,7. 16 των, κλαίειν μετὰ κλαιόντων. τὸ αὐτὸ εἰς
11,20.25; 15,5. Is 5,21. ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες
1 T 6,17. ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε
Prv 3,4 Lxx. 1 Th 5,15. 17 **φρόνιμοι παρ᾽ ἑαυτοῖς.** μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ
ἀποδιδόντες· **προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων**
Mc 9,50. H 12,14. 18 **ἀνθρώπων·** εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων
Dt 32,35. 19 ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες,
Lv 19,18. Mt 5,39. ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται
13,4. H 10,30. 2 Th 1,6.7. γάρ· **ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω,** λέγει
Prv 25,21.22. 20 κύριος. **ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε**
Mt 5,44. 2 Rg 6,22. **αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ**
ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
21 **αὐτοῦ.** μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν
Tt 3,1. J 19,11. Prv 8,15. 13 τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις 16
ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία
εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι
2 εἰσίν. ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ
θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες
1 P 2,13.14; 3,13. 3 ἑαυτοῖς κρίμα λήμψονται. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ
εἰσὶν φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεις
δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει,
Ps 82,6. 12,19. 4 καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· θεοῦ γὰρ διάκονός
ἐστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς,
φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ

---

13 χρειαις : h[r] *μνειαις* *14 διωκ.* : RT+ *υμας* *15 κλαιειν* : hW pr *και* 20 W *επι της κεφαλης α.* 13,*1 υποτ.* : H,R· | W *γάρ ἐστιν* *3* h[s] *cj τω ἀγαθοεργῷ* | *εξουσιαν* : W ·

---

*16 φρον. 1⁰ : + αγαπητοι **P*** 17 καλα : + ου μονον ενωπιον του θεου αλλα και **FG**a 20 εαν ουν **D**[s]**ς** | εαν δε **D**[s]a* 13,*1 πασαις εξουσιαις υπερ. υποτασσεσθε **D*G** | υπο 1⁰ : απο **D*FGς** | ουσαι : + εξουσιαι **D**[s]**aς** 3 των αγαθων εργων α. των κακων **D**[s]**aς** 4 — σοι **FG** | — το 1⁰ **B***

patientes: Orationi instantes: ꞌNecessitatibus 13 H 13,2.
sanctorum communicantes: Hospitalitatem Mt 5,44.
sectantes. Benedicite persequentibus vos: 14 1 K 4,12. Act 7,59.
benedicite, et nolite maledicere. Gaudere cum 15 Ps 35,13.
gaudentibus, flere cum flentibus: Idipsum in- 16 Prv 3,7. Is 5,21.
vicem sentientes: Non alta sapientes, sed 11,20; 15,5.
humilibus consentientes. Nolite esse prudentes
apud vosmetipsos: Nulli malum pro malo 17 Prv 3,4 Lxx. 1 Th 5,15.
reddentes: providentes bona non tantum co-
ram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus.
Si fieri potest, quod ex vobis est, cum om- 18 Mc 9,50. H 12,14.
nibus hominibus pacem habentes: Non vos- 19 Dt 32,35. Lv 19,18.
metipsos defendentes charissimi, sed date Mt 5,39.
locum irae. scriptum est enim: Mihi vindicta: 13,4. H 10,30. 2 Th 1,6.7.
ego retribuam, dicit Dominus. Sed si esurierit 20 Prv 25,21.22. Mt 5,44.
inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da
illi: hoc enim faciens, carbones ignis congeres
super caput eius. Noli vinci a malo, sed 21
43 vince in bono malum. Omnis anima pote- 13 Tt 3,1. J 19,11. Prv 8,15.
statibus sublimioribus subdita sit: Non est
enim potestas nisi a Deo: quae autem sunt,
a Deo ordinatae sunt. Itaque qui resistit po- 2
testati, Dei ordinationi resistit. Qui autem re-
sistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt: nam 3 1 P 2,13.14; 3,13.
principes non sunt timori boni operis, sed mali.
Vis autem non timere potestatem? Bonum fac:
et habebis laudem ex illa: ꞌDei enim minister 4 Ps 82,6. 12,19.
est tibi in bonum. Si autem malum feceris,
time: non enim sine causa gladium portat. Dei

---

13 Nec.] memoriis *A* *14* persequentes *F* | — vos
15 Gaudete . . . flete 𝔖 *16* in id ips. *F* *17* — etiam *F*[1]
19 vindictam *et* 𝔖 | et ego 𝔖 *20* esurit 𝔏*F* |
congerisuper *F* | supra 𝔗*A*
13,*1* Omnibus potestatibus 𝔏*F*[1] | subditi estote
𝔏*F* | sunt a Deo, ord. 𝔖𝔐 | ordinata 𝔖 *3* — operis *F*[1]
4 bono *F*[1] | male *A*

enim minister est: vindex in iram ei, qui
5 malum agit. Ideo necessitate subditi estote
non solum propter iram, sed etiam propter
6 conscientiam. Ideo enim et tributa praestatis:
ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum servien-
Mt 22,21. 7 tes. Reddite ergo omnibus debita: cui tribu- 44
tum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui
timorem, timorem: cui honorem, honorem.
G 5,14. 1 T 1,5. 8 Nemini quidquam debeatis: nisi ut invicem
diligatis: qui enim diligit proximum, legem
Ex 20,13–17. Lv 19,18. Dt 5,17. E 1,10. 9 implevit. Nam: Non adulterabis: Non occides:
Non furaberis: Non falsum testimonium dices:
Non concupisces: et si quod est aliud man-
datum, in hoc verbo instauratur: Diliges pro-
1 K 13,4. Mt 7,12; 22,40. 10 ximum tuum sicut teipsum. Dilectio proximi
malum non operatur. Plenitudo ergo legis est
E 5,14. 1 Th 5,6.7. 11 dilectio. Et hoc scientes tempus: quia hora est 45
iam nos de somno surgere. Nunc enim propior
1 J 2,8. E 5,11. 2 T 1,10. 12 est nostra salus, quàm cum credidimus. Nox
praecessit, dies autem appropinquavit. Abiici-
amus ergo opera tenebrarum, et induamur arma
L 21,34. E 5,18. 13 lucis. Sicut in die honeste ambulemus: non in
comessationibus, et ebrietatibus, non in cubili-
bus, et impudicitiis, non in contentione, et aemu-
G 3,27. 14 latione: sed induimini Dominum Iesum Chris-
tum, * et carnis curam ne feceritis in desideriis. 46
15,1. 1 K 8,9. 14 Infirmum autem in fide assumite, non in
Gn 1,29; 9,3. 2 disceptationibus cogitationum. Alius enim
credit se manducare omnia: qui autem infir-
Kol 2,16. 3 mus est, olus manducet. Is, qui manducat
non manducantem non spernat: et qui

4 ira *F* *5* etiam] et *7* — ergo *8* in plebem *F*[1] implebit *F*[2] *9* occidis *F* | — Non f. t. d. | concupiscis *A* | diligis *F* | tamquam *F* *11* en.] autem *A* | proprior *AF*[1] *12* adpropriavit *A*? *F* adpropi- | induamus *F* | armis *A* *13* comesat- 𝔏𝔗*A* comisat- | — in 4º *F* *14* induite *F* 14,*2* — se | olera 𝔏*F* *3* His *F*

γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν
πράσσοντι. διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον 5 **1 P 2,19.**
διὰ τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. διὰ 6
τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ
θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. ἀπό- 7 **Mt 22,21.**
δοτε πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον,
τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον,
τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμήν. Μηδενὶ μηδὲν ὀφεί- 8 **G 5,14. 1 T 1,5.**
λετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν
*τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. τὸ γὰρ **οὐ μοι-*** 9 **Ex 20,13–17. Lv 19,18. Dt 5,17. E 1,10.**
χεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις,
καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνα-
*κεφαλαιοῦται, ἐν τῷ· **ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου***
***ὡς σεαυτόν.** ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ* 10 **1 K 13,4. Mt 7,12; 22,40.**
ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. Καὶ 11 **E 5,14. 1 Th 5,6.7.**
τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἤδη ὑμᾶς ἐξ
ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σω-
τηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ 12 **1 J 2,8. E 5,11. 2 T 1,10.**
δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ
σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. ὡς 13 **L 21,34. E 5,18.**
ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις
καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι
καὶ ζήλῳ· ἀλλὰ ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν 14 **G 3,27.**
Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε
εἰς ἐπιθυμίας.

7 *Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,* **14** **15,1. 1 K 8,9.**
μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. ὃς μὲν πιστεύει 2 **Gn 1,29; 9,3.**
φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ὁ 3 **Kol 2,16.**
ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, ὁ δὲ

---

4 W *εστιν εκδ.* *8* h[r1] *οφειλητε* [2] *οφειλοντες* *9* H *γάρ* | h *εν τουτω τω λογω* | *εν τω* 2[o] : [H]—W *11* *υμας* : h *ημας* *12* *δε* 2[o] : [H] *13* h *ερισι και ζηλοις* *14* h *τον χριστον Ιησουν*

---

4 — *εις οργην* ***D*FG*** *5* *διο υποτασσεσθε* ***DG*** *9* *το* : *γεγραπται* ***FG*** | *κλεψ.* : + *ου ψευδομαρτυρησεις* ***ℵPaς*** | *ως εαυτον* ***FGaς*** *10* *ου κατεργαζεται* ***D*a*** *12* *αποβαλωμεθα* ***D*G*** | *και ενδ. τα* ***FGaς*** | *οπλα* : *εργα* ***AD*** 14,*1* *λογισμων* ***3a*** *2* *εσθιετω* ***D*FG***

μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω, ὁ θεὸς γὰρ
Mt 7,1. 4 *αὐτὸν προσελάβετο. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον*
Jc 4,11.12. *οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθή-*
G 4,10. 5 *σεται δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος στῆσαι αὐτόν. ὃς*
μὲν [γὰρ] κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει
πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληρο-
1 K 10,30. 6 *φορείσθω. ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ·*
καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ
θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ
7 *εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ,*
G 2,20. 8 *καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· ἐάν τε γὰρ ζῶμεν,*
1 Th 5,10. L 20,38. *τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ*
ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε ἀπο-
9 *θνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. εἰς τοῦτο γὰρ*
Χριστὸς ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ
Act 17,31. 10 *ζώντων κυριεύσῃ. σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν*
Mt 25,31.32. 2 K 5,10. *σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου;*
πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ θεοῦ.
Is 49,18; 45,23. 11 *γέγραπται γάρ·*
Ph 2,10.11.

ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ,
καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ.

G 6,5. 12 *ἄρα [οὖν] ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει*
[τῷ θεῷ].
Mt 17,27. 13 *Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο*
κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ
Mt 15,11. 14 *ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν*
Act 10,15. Tt 1,15. *κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ· εἰ*
μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν.
1 K 8,11–13. 15 *εἰ γὰρ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι*
κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου

---

5 [γαρ] : T—RW *6 φρονει* : h[r] +, *και ο μη φρονων την ημεραν κυριω ου φρονει* *12 [ουν]* : T—W | W *αποδωσει* | *[τω θεω]* : RT—W *13* hW— *προσκομμα* et *η*

4 κυριος : θεος ***DGaς*** *8 αποθνησκομεν : -κωμεν* ***ℵCL*** *9 Χριστος : + και* ***Laς*** | *εξησεν : ανεστη* ***FGς*** *+ και (αν)εξησεν* ***LP(ς)*** *10 θεου : Χριστου* ***LPaς*** *11 οτι : ει μη* ***FGa*** *14 δι αυτου* ***ADpl***

non manducat, manducantem non iudicet:
Deus enim illum assumpsit. Tu quis es, qui 4 Mt 7,1. Jc 4,11.12.
iudicas alienum servum? Domino suo stat,
aut cadit: stabit autem: potens est enim Deus
statuere illum. Nam alius iudicat diem inter 5 G 4,10.
diem: alius autem iudicat omnem diem: unus-
quisque in suo sensu abundet. Qui sapit 6
diem, Domino sapit: Et qui manducat, Do-
mino manducat: gratias enim agit Deo. Et
qui non manducat, Domino non manducat, et
47 gratias agit Deo. Nemo enim nostrum sibi 7
vivit, et nemo sibi moritur. Sive enim vivi- 8 G 2,20. 1 Th 5,10. L 20,38.
mus, Domino vivimus: sive morimur, Domino
morimur. Sive ergo vivimus, sive morimur,
48 Domini sumus. In hoc enim Christus mor- 9
tuus est, et resurrexit: ut et mortuorum et
vivorum dominetur. Tu autem quid iudicas 10 Act 17,31. Mt 25,31.32. 2 K 5,10.
fratrem tuum? aut tu quare spernis fratrem
tuum? Omnes enim stabimus ante tribunal
Christi. scriptum est enim: 11 Is 45,23; 49,18. Ph 2,10.11.

> Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi
> flectetur omne genu:
> et omnis lingua confitebitur Deo.

Itaque unusquisque nostrum pro se rationem 12 G 6,5.
reddet Deo. Non ergo amplius invicem 13
iudicemus: sed hoc iudicate magis, ne ponatis
49 offendiculum fratri, vel scandalum. Scio, et 14 Mt 15,11. Act 10,15. Tt 1,15.
confido in Domino Iesu, quia nihil commune
per ipsum, nisi ei qui existimat quid com-
50 mune esse, illi commune est. Si enim propter 15 1 K 8,11–13.
cibum frater tuus contristatur: iam non se-
cundum charitatem ambulas. Noli cibo tuo

---

4 iudices | > suo domino | > enim est 𝔏*F* | iterum stat. *F* 5 plus inter 𝔏𝔗*AF* | —autem | — in *F* | sensum *F* *6* diem D. | mand. Dom., *bis* *7* vivet *F* | — et *F* | (ℭ[92] moritut) *8* — dom. viv. F^1 | moriemur *ter* *F* *9* et mortuus | revixit $F^?$ | > viv et mort *F* *10* tuum 1º] + in non manducando *et* tuum 2º] + in manducando A^2 | trib. dei *11* flectet flectent omnes A^2 *13* > iudic. hoc *A* *15* Nam si F^2

illum perdere, pro quo Christus mortuus est.
Tt 2,5. 16 Non ergo blasphemetur bonum nostrum. Non
L 17,20. 17 est enim regnum Dei esca, et potus: sed
iustitia, et pax, et gaudium in Spiritu sancto:
L 2,52. Ph 3,3. 18 qui enim in hoc servit Christo, placet Deo,
12,18; 15,2. 19 et probatus est hominibus. Itaque quae pacis
sunt, sectemur: et quae aedificationis sunt,
14. 20 in invicem custodiamus. Noli propter escam
destruere opus Dei. omnia quidem sunt
munda: sed malum est homini, qui per offen-
1 K 8,13. 21 diculum manducat. Bonum est non mandu-
care carnem, et non bibere vinum, neque in
quo frater tuus offenditur, aut scandalizatur,
22 aut infirmatur. Tu fidem habes? penes te-
metipsum habe coram Deo: Beatus, qui non
Tt 1,15. 23 iudicat semetipsum in eo, quod probat. Qui
autem discernit, si manducaverit, damnatus
est: quia non ex fide. Omne autem, quod
14,1. 15 non est ex fide, peccatum est. Debemus
autem nos firmiores imbecillitates infirmorum
1 K 9,19; 2 sustinere, et non nobis placere. Unusquisque
10,24.33. 1 Th 5,11. vestrum proximo suo placeat in bonum, ad
Ps 69,10. 3 aedificationem. Etenim Christus non sibi
placuit, sed sicut scriptum est: Improperia
improperantium tibi ceciderunt super me.
4,23.24. 4 Quaecumque enim scripta sunt, ad nostram 51
1 K 10,11. H 3,6. doctrinam scripta sunt: ut per patientiam,
et consolationem Scripturarum, spem ha-
Ph 3,16. 5 beamus. Deus autem patientiae, et solatii
det vobis idipsum sapere in alterutrum
6 secundum Iesum Christum: ut unanimes,

16 Non enim F^2 *17* — enim *19* sunt in 𝔊 *20* > munda sunt | offensionem 𝔊*F* offendicum A *21* offendit *22* quo prob. A^1

15,*1* nobis[met ipsis] *2* in bonam aedif. *F* *3* Nam Chr. F^2 *5* in id ips. *F* *6* unianimes 𝔊*F*

ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν. μὴ 16 Tt 2,5.
βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. οὐ γάρ 17 L 17,20.
ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις,
ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι
ἁγίῳ· ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρε- 18 L 2,52. Ph 3,3.
στος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ἄρα 19 12,18; 15,2.
οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκομεν καὶ τὰ τῆς οἰκο-
δομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. μὴ ἕνεκεν βρώματος 20 14. Tt 1,15.
κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρά,
ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος
ἐσθίοντι. καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν 21 1 K 8,13.
οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει. σὺ 22
πίστιν ἣν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκι-
μάζει· ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγῃ κατακέκριται, 23
ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως
18 *ἁμαρτία ἐστίν. Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ* 15 14,1.
τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ
ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον 2 1 K 9,19; 10,24.33.
ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν· καὶ γὰρ 3 1 Th 5,11.
ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν· ἀλλὰ καθὼς γέ- Ps 69,10.
γραπται· οἱ ὀνειδισμοὶ ***τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέ-***
πεσαν ἐπ' ἐμέ. *ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν* 4 4,23.24.
ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπο- 1 K 9,9 s; 10,11. H 3,6.
μονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν
ἐλπίδα ἔχωμεν. ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς 5 12,16.
παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλή- Ph 2,2; 3,16.
λοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν 6

---

19 ℌR *διωκωμεν* *21* H *πειν* | fin [R]W+ *η σκανδαλιζεται η ασθενει* *22* W *συ π. εχεις,* *23* fin h[r1] + *Τω δε δυν. ... αιωνας· αμην.* (16,25—27) huc transponit h[r2] utroque [s]neutro loco habet 15,*3 σε* : HR *σὲ* *4 εις* : H pr [*παντα*] | *εχωμεν* : h+ *της παρακλησεως* *5* h *Ιησουν Χριστον*

---

16 υμων : ημων ***DG*** *18 εν τουτοις* ℵ[3]***D[3]Laς*** | *δοκιμοις* ***B*** *20 απολλυε* ℵ* | *καθαρα* : + *τοις καθαροις* ℵ[3] *21 προσκοπτει : λυπειται* ℵ****P*** *22* — *ενωπ. του θεου* ℵ**a* 15,*2 εκαστος γαρ* ***ς*** | *ημων : υμων* ***FGa*** *4 προεγρ. : εγραφη* ***B*** | — *δια 2°* ***DFGaς***

ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
14,1. Phm 17. 7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ
Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ.
11,29. Mt 15,24. Act 3,25. 8 λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς
Mich 7,20. Ps 89,3. ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγ-
11,30. 9 γελίας τῶν πατέρων, τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους
2 Sm 22,50. Ps 18,50. δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται· **διὰ τοῦτο**
ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν καὶ τῷ ὀνόματί σου
Dt 32,43. 10 **ψαλῶ.** καὶ πάλιν λέγει· **εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ**
Ps 117,1. 11 **τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.** καὶ πάλιν·

αἰνεῖτε, πάντα τὰ ἔθνη, τὸν κύριον,
καὶ ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.

Is 11,10. 12 καὶ πάλιν Ἠσαΐας λέγει·
Ap 5,5. Gn 49,10. **ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί,**
καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν·
ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.

13 Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης
χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ πε-
ρισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύμα-
τος ἁγίου.
Ph 1,9. 14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ
περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθω-
σύνης, πεπληρωμένοι πάσης τῆς γνώσεως, δυνά-
1,5; 12,3. 15 μενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. τολμηροτέρως δὲ 19
ἔγραψα ὑμῖν ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων
ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ἀπὸ τοῦ

---

7 ημας : **hRT** *υμας* (**HR**+,) *8* **hW** *γενεσθαι* *13* **W** *πληροφορησαι υμας εν παση χαρα και ειρηνη* *14* **R** [*της*] *15* **RT** *τολμηροτερον* | **HR** *υμας, δια*

---

9 εθνεσιν : + *κυριε* **ℵ**[3]*a* *11 παλιν* : + *λεγει* ***BDa*** | *επαινεσατε* ***FGaϛ*** *14 αγαθ.* : *αγαπης* ***FG*** | *αλληλους* : *αλλους* ***L*** *15 υμιν* : + *αδελφοι* ***DFGmϛ*** | *απο* 2° : *υπο* ***ACplϛ***

uno ore honorificetis Deum, et patrem Domini
nostri Iesu Christi.
Propter quod suscipite invicem, sicut et 7
Christus suscepit vos in honorem Dei. Dico 8 Mt 15,24. Act 3,25.
enim Christum Iesum ministrum fuisse cir-
cumcisionis propter veritatem Dei, ad confir-
mandas promissiones patrum: Gentes autem 9 11,30. 2 Sm 22,50. Ps 18,50.
super misericordia honorare Deum, sicut
scriptum est: Propterea confitebor tibi in
Gentibus Domine, et nomini tuo cantabo. Et 10 Dt 32,43.
iterum dicit: Laetamini Gentes cum plebe eius.
Et iterum: 11 Ps 117,1.

Laudate omnes Gentes Dominum:
et magnificate eum omnes populi:

Et rursus Isaias ait: 12 Is 11,10. Ap 5,5.

Erit radix Iesse,
et qui exurget regere Gentes,
in eum Gentes sperabunt.

Deus autem spei repleat vos omni gaudio, et 13
pace in credendo: ut abundetis in spe, et
virtute Spiritus sancti.
Certus sum autem fratres mei et ego ipse 14
de vobis, quoniam et ipsi pleni estis dilectione,
repleti omni scientia, ita ut possitis alterutrum
monere. Audacius autem scripsi vobis fratres 15 1,5; 12,3.
ex parte, tamquam in memoriam vos redu-
cens: propter gratiam, quae data est mihi a

---

9 misericordiam | Propter hoc | — Domine

10 populo *F*
11 > domin. omn. gent. *F*
12 rursum 𝔗*A* | in eo
13 inpleat 𝔏*F* | et 2º] in 𝔏*F*

11,13. Ph 2,17. 16 Deo, ut sim minister Christi Iesu in Gentibus:
sanctificans Evangelium Dei, ut fiat oblatio
Gentium accepta, et sanctificata in Spiritu
17 sancto. Habeo igitur gloriam in Christo Iesu
1,5. 2 K 3,5. 18 ad Deum. Non enim audeo aliquid loqui
eorum, quae per me non efficit Christus in
Mc 16,17. 19 obedientiam Gentium, verbo et factis: in vir-
tute signorum, et prodigiorum, in virtute Spi-
ritus sancti: ita ut ab Ierusalem per circuitum
usque ad Illyricum repleverim Evangelium
2 K 10,15.16. 20 Christi. Sic autem praedicavi Evangelium
hoc, non ubi nominatus est Christus, ne super
Is 52,15. 21 alienum fundamentum aedificarem: sed sicut
scriptum est:

> Quibus non est annunciatum de eo, videbunt:
> et qui non audierunt, intelligent.

1,13. 22 Propter quod et impediebar plurimum
venire ad vos, et prohibitus sum usque adhuc.
1,10.11. 23 Nunc vero ulterius locum non habens in his
regionibus, cupiditatem autem habens veniendi
ad vos ex multis iam praecedentibus annis:
1 K 16,6. 24 cum in Hispaniam proficisci coepero, spero
quòd praeteriens videam vos, et a vobis
deducar illuc, si vobis primum ex parte
Act 18,21; 19,21; 20,22. 25 fruitus fuero. Nunc igitur proficiscar in
1 K 16,1. 2 K 8,1—4; 9,2.12. 26 Ierusalem ministrare sanctis. Probaverunt
enim Macedonia, et Achaia collationem
aliquam facere in pauperes sanctorum, qui
9,4. 1 K 9,11. 2 K 9,12—14. 27 sunt in Ierusalem. Placuit enim eis: et

---

16 — et
18 effecit | oboedientia *F* *19* usque in *F*
20 > evang. hoc praed. 𝕷 > hoc praed. ev.
21 (𝕮 *inc. v.* Quibus) | , de eo vid. | aud de eo 𝕾
22 et 2o] sed 𝕳 | — et proh. s. u. adh.
24 Sed cum *F*[2]
25 — in 𝕷*A*
26 Machedonia *F*[1] | Acaia *F*[2] | — in 2o 𝕷*A*

θεοῦ | εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ 16 11,13; 12,1.
εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Ph 2,17.
θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσ-
δεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ἔχω οὖν 17
τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν·
οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὧν οὐ κατειργάσατο 18 1,5; 16,26.
Χριστὸς δι᾽ ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ 2 K 3,5; 13,3.
ἔργῳ, | ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει 19 Mc 16,17.
πνεύματος ἁγίου· ὥστε με ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ καὶ 2 K 12,12.
κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον 20 1 K 3,10.
εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα 2 K 10,15.16.
μὴ ἐπ᾽ ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, ἀλλὰ καθὼς 21 Is 52,15.
γέγραπται·

ὄψονται οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ,

καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν 22 1,13.
πρὸς ὑμᾶς· νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς 23 1,10.11.
κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν 1 Th 3,6.
πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν, ὡς ἂν πορεύωμαι 24 1 K 16,6.
εἰς τὴν Σπανίαν· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος
θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν προπεμφθῆναι
ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.
19 3 — νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἰερουσαλὴμ διακονῶν 25 Act 18,21; 19,21; 20,22.
τοῖς ἁγίοις. ηὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα 26 1 K 16,1.
κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν 2 K 8,1–4;
ἁγίων τῶν ἐν Ἰερουσαλήμ. ηὐδόκησαν γάρ, καὶ 27 9,2.12. 9,4. 1 K 9,11. 2 K 9,12–14.

---

16 W *γενηθη* *17* H [*την*] *18* h *τολμω* *19* *αγιου* : [H]—W : T *θεου* | *fin* : H Ti-Gr, R· *20* W *φιλοτιμουμαι* *21* hRT *οψονται* post *αυτου* *23* H *επιπόθειαν* | *ικανων* : RT *πολλων* *24* *υφ* : W *αφ* | *fin* : H , — Ti-Gr· *26* W *ευδοκησεν* (*it 27 ευδ-*)

---

16 — *εις τα εθνη* ***B*** | — *ευπροσδεκτος* ***FG*** *17* — *την* ***ℵας*** *18* *λαλειν* : *ειπειν* ***DG*** | *εμου* : + *λογων* ***B*** | *ακοην* ***B*** *19* *ωστε πεπληρωσθαι απο Ιερ. μ. τ. Ιλλ. και κυκλω* ***DG*** *22* *πολλακις* ***BDa*** *24* *Σπανιαν* : + *ελευσομαι προς υμας* ***ℵ³Lας*** *25* *διακονησαι* ***DG*** *26* *Μακεδονες* ***FG***

ὀφειλέται εἰσὶν αὐτῶν· εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς
αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν
Ph 4,17. 28 τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. τοῦτο οὖν
ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν
1,11. 29 τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς Σπανίαν· οἶδα
δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλο-
2 K 1,11. 30 γίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, 20
Ph 1,27. Kol 4,3. 2 Th 3,1. ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ
διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί
μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν
Act 21,18. 31 θεόν, ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ
1 Th 2,15. Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἰερουσαλὴμ
32 εὐπρόσδεκτος τοῖς ἁγίοις γένηται, ἵνα ἐν χαρᾷ
ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ συνανα-
16,20. 33 παύσωμαι ὑμῖν. ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ
πάντων ὑμῶν· ἀμήν.
2 K 3,1. 16 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν,
Act 18,27. οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κενχρεαῖς,
2 ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων,
καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγματι·
καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ ἐμοῦ
Act 18,2.18.26. 3 αὐτοῦ. Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς
Act 15,26. 4 συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς
1 J 3,16. ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς
οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ
1 K 16,19.15. 5 ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν
Kol 4,15. Phm 2.

30 αδελφοι : [H]—W *31 διακονια :* h^{r} W *δωροφορια* | *εις :* W *εν* *32* T *ελθων εν χαρα* | hW *ελθω προς . . . και συναναπ.* | *θεου :* h^{s1} W *κυριου Ιησου* h^{s2} *Χριστου Ιησου* ^{3} *Ιησου Χριστου* ^{4} *cjj* — 16,*1 ουσαν :* [H]W+ *και* *2* ℌR *προσδεξησθε αυτην*

28 ουν : + αρα ***FG*** *29 γινωσκω γαρ* ***FG*** | *πληροφορια* ***D*FG*** | *ευλ. του ευαγγελιου του Χριστου* ***Laϛ*** *30 δια του : + ονοματος του* ***La*** *31 και : + ινα* $D^{2.3}$***Laϛ*** *32 ελθω* ***DFGmϛ*** | *— συναναπαυσ. υμιν* ***B*** *33 — αμην* ***AFG*** 16,*1 — δε* ***D*FG*** | *ημων : υμων* ***AFG*** *2 παραστατις* ***G*** *3 Πρισκιλλαν* ***ϛ*** | fin + *(et* — in v. 5*) και την κατ οικον αυτων εκκλησιαν* ***D*FG***

debitores sunt eorum. Nam si spiritualium
eorum participes facti sunt Gentiles: debent
et in carnalibus ministrare illis. Hoc igitur 28
cum consummavero, et assignavero eis fructum
hunc: per vos proficiscar in Hispaniam. Scio 29 1,11.
autem quoniam veniens ad vos, in abundan-
tia benedictionis Evangelii Christi veniam.
Obsecro ergo vos fratres per Dominum 30 2 K 1,11. Ph 1,27. Kol 4,3. 2 Th 3,1.
nostrum Iesum Christum, et per charitatem
sancti Spiritus, ut adiuvetis me in orationibus
vestris pro me ad Deum, ut liberer ab in- 31
fidelibus, qui sunt in Iudaea, et obsequii mei
oblatio accepta fiat in Ierusalem sanctis, ut 32
veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei,
et refrigerer vobiscum. Deus autem pacis sit 33 16,20.
cum omnibus vobis. Amen.

Commendo autem vobis Phoeben sororem 16
nostram, quae est in ministerio Ecclesiae,
quae est in Cenchris: ut eam suscipiatis in 2
Domino digne sanctis: et assistatis ei in quo-
cumque negotio vestri indiguerit: etenim ipsa
quoque astitit multis, et mihi ipsi.

Salutate Priscam, et Aquilam adiutores 3 Act 18,2.18.26.
meos in Christo Iesu; (qui pro anima mea 4 Act 15,26.
suas cervices supposuerunt: quibus non
solus ego gratias ago, sed et cunctae ec-
clesiae Gentium) ꞁ et domesticam Ecclesiam 5 1 K 16,19.15.

---

27 > eorum sunt ***F*** | spiritalium | eis
28 — eis ***F***[1] | > prof. per vos
29 abundantiam ***F*** | — Evangelii
30 igitur | — sancti | et me 𝕾 | — vestris | pro] *pr* et oretis ***F*** | dominum ***F***
31 et ministerium meum quod Hierosolymam defertur acceptabile sanctis fiat ***F*** | Hierusolyma ***A*** Hierosolyma
32 per voluntate Christi Ihesu et requiescam ***F***
16,*1* Phoebem | — in 2º | Cencris ***A***
2 dignae satis ***F*** | adsistit ***A***[1]***F***[1] | > mihi ipsi et multis ***F*** *5* > eor. eccl.

eorum. Salutate Epaenetum dilectum mihi,
6 qui est primitivus Asiae in Christo. Salutate
Mariam, quae multum laboravit in vobis.
2 K 8,23. 7 Salutate Andronicum, et Iuniam cognatos,
et concaptivos meos: qui sunt nobiles in
Apostolis, qui et ante me fuerunt in Christo.
8 Salutate Ampliatum dilectissimum mihi in Do-
9 mino. Salutate Urbanum adiutorem nostrum
in Christo Iesu, et Stachyn dilectum meum.
10 ꜌Salutate Apellen probum in Christo. Salutate
11 eos, qui sunt ex Aristoboli domo. Salutate
Herodionem cognatum meum. Salutate eos,
qui sunt ex Narcissi domo, qui sunt in Do-
12 mino. Salutate Tryphaenam, et Tryphosam:
quae laborant in Domino. Salutate Persidem
charissimam, quae multum laboravit in Do-
Mc 15,21. 13 mino. Salutate Rufum electum in Domino,
14 et matrem eius, et meam. Salutate Asyncri-
tum, Phlegontem, Hermam, Patrobam, Hermen:
15 et qui cum eis sunt, fratres. Salutate Philo-
logum, et Iuliam, Nereum, et sororem eius,
et Olympiadem, et omnes, qui cum eis sunt,
1 K 16,20. 16 sanctos. Salutate invicem in osculo sancto.
1 P 5,14. Salutant vos omnes Ecclesiae Christi.

Mt 7,15. 17 Rogo autem vos fratres, ut observetis
Tt 2,2 s.; 3,10. 2 T 3,5. eos, qui dissensiones, et offendicula praeter
2 J 10. doctrinam, quam vos didicistis, faciunt, et
Ph 3,19. 18 declinate ab illis. Huiuscemodi enim Christo
Ez 13,18. Kol 2,4. Tt 1,10. 2 P 2,3. Domino nostro non serviunt, sed suo ventri: et

---

5 Ephaenetum 𝔖𝔏*A* Ephenitum ***F*** | Ecclesiae Asiae in Chr. Iesu 𝔖 *6* nobis 𝔖 *7* Iuliam 𝔖*A* Iunilium ***F***[2] *8* dilectum ***F*** *9* — Iesu | Stacthin ***F*** *10* (ℭ *inc. v. 11* Sal. eos) | Arestoboli *A* | — domo , *it 11* *11* Erodionem ***F*** | Narcessis ***F*** | — qui sunt in D. ***F***[1] *12* Triphenam 𝔏 Thryfe- *A* et trife- ***F*** Tryphe- | — Tryfosam *A* Trifosam ***F*** | [sal. Pers. . . . dom.] | Persidam Praesidam ***F***[2] *14* Asincritum ***F*** | Phlegonta Flegontan ***F*** | Hermen | Hermam Herman ***F*** *15* Filologum ***F*** | et Ner. ***F*** | Olimpiadem 𝔗*A* Olympia ***F***[2] | — sunt *A*[1] *18* huius modi 𝔏***F*** huiusmodi

ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητόν
μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς Χριστόν.
ἀσπάσασθε Μαρίαν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς 6
ὑμᾶς. ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς 7 2 K 8,23. 9,3.
συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές
εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ
ἐμοῦ γέγοναν ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε Ἀμπλίατον 8
τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν 9
τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν
ἀγαπητόν μου. ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον 10
ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.
ˈἀσπάσασθε Ἡρῳδίωνα τὸν συγγενῆ μου. ἀσπά- 11 9,3.
σασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν
κυρίῳ. ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς 12
κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν
ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. ἀσπά- 13 Mc 15,21.
σασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ τὴν
μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε Ἀσύνκριτον, 14
Φλέγοντα, Ἑρμῆν, Πατρόβαν, Ἑρμᾶν, καὶ τοὺς
σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ 15
Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ
Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους.
ˈἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπά- 16 1 K 16,20. 1 P 5,14.
ζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.
21 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς 17 Mt 7,15. Tt 2,2 s.; 3,10.
τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν δι- 2 T 3,5.
δαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνετε 2 J 10.
ἀπ' αὐτῶν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Χρι- 18 Ph 3,19. Ez 13,18.
στῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ Kol 2,4. Tt 1,10. 2 P 2,3.

5 HR *Επαίνετον* | *Ασιας* : h[r] *Αχαιας* 6 T *Μαριάμ*
8 HR *Ἀμπλιᾶτον* | W — *μου* 14 W *Ασυγκριτον*

5 *εν Χριστω* ***DG*** 6 *υμας* : *ημας* ***Lm***ϛ 7 *οι . . . γεγοναν* : *τοις προ εμου* ***DG*** 8 *Αμπλιαν* ***Da***ϛ 9 *Χριστω* : *κυριω* ***CDa*** 15 *Ιουνιαν* ***C*FG*** | *Ολυμπιαν* ***D*** *-πιδα* ***FG*** 16 — *ασπαζονται . . . Χριστου* (cf 21) ***DFG*** 17 *ερωτω* ***D**** | *ασφαλως σκοπειτε* ***DG***

διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν
1,8. 1 K 14,20. 19 τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ
Mt 10,16. Jr 4,22. εἰς πάντας ἀφίκετο· ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω, θέλω
δὲ ὑμᾶς σοφοὺς εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους
15,33. 20 δὲ εἰς τὸ κακόν. ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συν-
Gn 3,15. Ph 4,9. τρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν
τάχει.
1 K 16,23. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν.
9,3. Act 16,1.2; 19,22; 20,4. 21 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου,
Ph 2,19. καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγ-
22 γενεῖς μου. ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας
1 K 1,14. 23 τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος
Act 19,22. ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας. ἀσπάζεται
ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρ-
τος ὁ ἀδελφός.

E 1,9; 25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέ-
3,5.9.20 s. Kol 1,26. λιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ
ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγη-
2 T 1,10. 26 μένου, φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προ-
1,5. φητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς
ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέν-
1 T 1,17. 27 τος, ¹ μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ
Jd 25. δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

19 σοφους : H+ [*μεν*] *20 η χαρις . . . υμων* : h^r — (cf 23) | *Ιησου* : h[R]+ *Χριστου* *21 μου* 1° : [H] *23* fin h^r + (v. 24) *η χαρις του κυριου ημων Ιησου Χριστου μετα παντων υμων· αμην.* *25—27* : h^{r1} post 14,23 ² utroque ³neutro loco habet *26 προφητικων* : h^{r4} + *και της επιφανειας του κυριου ημων Ιησου Χριστου* *27* H [*ω*] | HR— *των αιωνων*

18 και ευλογ. : και ευγλωττιας ***109*** — ***D*FGa*** *20 συντριψαι* ***A*** | — *η χαρις . . . υμων* ***DFG*** *21 ασπαζονται* ***D³Lς*** | fin + *και αι εκκλησιαι πασαι του θεου* (v. 16) ***D*FG*** *22 Τερεντιος* ***7*** *23 ολαι αι εκκλησιαι* ***FG***
Subscriptio: *εγραφη απο Κορινθου δια Φοιβης (της διακονου + της εν Κεγχρεαις εκκλησιας) vl εγραφη δια Τερτιου επεμφθη δε δια Φ. απο Κορινθιων*

per dulces sermones, et benedictiones seducunt
corda innocentium. Vestra enim obedientia in 19 1,8. 1 K 14,20.
omnem locum divulgata est. Gaudeo igitur Mt 10,16.
in vobis. Sed volo vos sapientes esse in bono,
et simplices in malo. Deus autem pacis conterat 20 15,33.
Satanam sub pedibus vestris velociter. Gn 3,15. Ph 4,9.
Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum.
Salutat vos Timotheus adiutor meus, et 21 Act 16,1.2;
Lucius, et Iason, et Sosipater cognati mei. 19,22; 20,4. Ph 2,19.
Saluto vos ego Tertius, qui scripsi epistolam, 22
in Domino. Salutat vos Caius hospes meus, 23 1 K 1,14.
et universa Ecclesia. Salutat vos Erastus Act 19,22.
arcarius civitatis, et Quartus, frater. Gratia 24
Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis.
Amen.

Ei autem, qui potens est vos confirmare 25 E 1,9;
iuxta Evangelium meum, et praedicationem 3,5.9.20 s. Kol 1,26.
Iesu Christi, secundum revelationem mysterii
temporibus aeternis taciti, (quod nunc pate- 26 2 T 1,10.
factum est per Scripturas Prophetarum se- 1,5.
cundum praeceptum aeterni Dei, ad obedi-
tionem fidei) in cunctis Gentibus cogniti, ' soli 27 1 T 1,17.
sapienti Deo, per Iesum Christum, cui honor, Jud 25.
et gloria in saecula saeculorum. Amen.

---

19 provulgata ***F*** *20* conteret | satanan
21 Zason ***F*** | Susipater ***F*** *22* [et] ego
23 Gaius | universae ecclesiae (+ gentium ***F***) | — vos 2º ***A*** | Herastus ***F*** | archarius 𝔖
24 — *vers.* *26* , cognito
27 solo | — et glor. | — Amen ***A***
Subscr. Exp. epist. (𝕮 + [Pauli apostoli]) ad Romanos

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD CORINTHIOS PRIMA.

1 PAULUS vocatus Apostolus Iesu Christi (1)
6,11. Act 9,14. 2 per voluntatem Dei, et Sosthenes frater, ¹ Ec-
clesiae Dei, quae est Corinthi, sanctificatis in
Christo Iesu, vocatis sanctis, cum omnibus, qui
invocant nomen Domini nostri Iesu Christi, in
R 1,7. Ps 103,13. 3 omni loco ipsorum, et nostro. Gratia vobis, et
pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo.
4 Gratias ago Deo meo semper pro vobis
in gratia Dei, quae data est vobis in Christo
5 Iesu: quòd in omnibus divites facti estis in
6 illo, in omni verbo, et in omni scientia: sicut
testimonium Christi confirmatum est in vobis:
L 17,30. 2 Th 1,7. 7 ita ut nihil vobis desit in ulla gratia, expectan-
Tt 2,13. Ph 3,20. tibus revelationem Domini nostri Iesu Christi,
Ph 1,6. 8 qui et confirmabit vos usque in finem sine
1Th 3,13; 5,23. crimine, in die adventus Domini nostri Iesu
1 Th 5,24. 9 Christi. Fidelis Deus: per quem vocati estis in
1 J 1,3. societatem filii eius Iesu Christi Domini nostri.

Ph 2,2; 3,16. 10 Obsecro autem vos fratres per nomen 2
Domini nostri Iesu Christi: ut idipsum

Inscr. Incipit epistula ad Corinthios ***A*** Inc. ad Corinth ***F*** Epistula ad Corinthios prima INC. [EPISTVLA] AD CORINTHIOS (-THEOS) [PRIMA]. 𝔏

1,*1* > Chr. Ies. | Sostines 𝔏 Sostinens ***A*** Sustinens ***F***¹ Sostenes ***F***² *2* — quae est Cor. [𝔏]***F***⁽²?⁾ | Iesu qui sunt Corinthii 𝔏***F*** | — nostri ***F*** *4* vobis 2º] nobis ***F***¹ *5* quia *6* — est ***A***¹ *7* nulla ***F*** *8* confirmavit 𝔏***AF*** | in 1º] ad *9* societate ***F***

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

21 *Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ* **1**
*θελήματος θεοῦ καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς*ˈ*τῇ ἐκ-* 2 6,11; 12,3. Act 9,14.
κλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς
ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν καὶ ἡμῶν· χάρις 3 R 1,7. Ps 103,13.
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ 4
τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χρι-
στῷ Ἰησοῦ, ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, 5 2 K 8,9.
*ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει,*ˈ*καθὼς τὸ μαρ-* 6 Act 18,5.
τύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, ὥστε ὑμᾶς 7 L 17,30. 2 Th 1,7. Tt 2,13. Ph 3,20.
μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχο-
μένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ· ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους 8 Ph 1,6.10. 1 Th 3,13; 5,23.
ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ. πιστὸς ὁ θεός, δι᾽ οὗ ἐκλήθητε εἰς 9 R 8,17. 1 Th 5,24. 1 J 1,3.
κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν.

1 *Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος* 10 Ph 2,2; 3,16.
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ

---

1 𝕳 *Ιησου Χριστου* *2* W *θεου, ηγ. εν Χρ. Ι., τη ο. εν Κ., κλ. αγιοις συν* *4* *θεω* : RT+ *μου* *8* *Χριστου* : [H]—W

---

1 — *κλητος* ***AD*** *2* (*αγιοις συν*) | *αυτων τε κ.* ***LPaϛ*** *6* *Χριστου* : *θεου* ***B*FG*** *8* *αχρι τ.* ***DG*** | *ημερα* : *παρουσια* ***DG*** *9* *δι* : *υφ* ***D*FG***

λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε
δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ
11 γνώμῃ. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί
μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν.
3,4. 12 ˈλέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μέν
Act 18,24.27. J 1,42. εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ
13 δὲ Χριστοῦ. μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος
ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου
Act 18,8. 14 ἐβαπτίσθητε; εὐχαριστῶ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα
R 16,23. 15 εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι
16,15.17. 16 εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε. ἐβάπτισα δὲ
καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα
J 4,2. 17 ἄλλον ἐβάπτισα. οὐ γὰρ ἀπέστειλέν με Χριστὸς
2,4. Mt 28,19. βαπτίζειν ἀλλὰ εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ
λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.
2 K 2,15; 4,3. 18 Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυ-
R 1,16. 2 Th 2,10. μένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν
Is 29,14. 19 δύναμις θεοῦ ἐστιν. γέγραπται γάρ·
Ps 33,10. **ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν,**
καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.
Is 19,11 s; 20 ˈ**ποῦ σοφός**; **ποῦ** γραμματεύς; **ποῦ** συνζητητὴς τοῦ
33,18; 44,25. Job 12,17. αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς **τὴν σοφίαν**
Mt 11,25 s. 21 τοῦ κόσμου; ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ
L 8,12. οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν,
εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος
Mt 12,38. 22 σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι
J 4,48. Act 17,18.32. σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν,
2,14. R 9,32. 23 ˈἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰου-
18. Kol 2,3. 24 δαίοις μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν δὲ μωρίαν, ˈαὐτοῖς
δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, Χρι-

---

13 ℌ χριστος. | υπερ : hW περι 14 ευχαριστω : hR+ τω θεω | H Γαῖον 17 W ευαγγελισασθαι

---

11 — μου C 13 μη μεμερ. 10α 15 εβαπτισα -Dας 16 — αλλον FG 18 — ημιν FG 20 τ κοσμ. : + τουτου Fας 23 εθν. : Ελλησι C³ας*

dicatis omnes, et non sint in vobis schismata:
sitis autem perfecti in eodem sensu, et in
3 eadem sententia. Significatum est enim mihi 11
de vobis fratres mei ab iis, qui sunt Chloes,
quia contentiones sunt inter vos. Hoc autem 12 3,4.
dico, quòd unusquìsque vestrum dicit: Ego Act 18,24.27. J 1,42.
quidem sum Pauli: ego autem Apollo: ego
vero Cephae: ego autem Christi. Divisus est 13
Christus? Numquid Paulus crucifixus est pro
vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis?
4 Gratias ago Deo, quòd neminem vestrum bap- 14 Act 18,8.
tizavi, nisi Crispum, et Caium: nequis dicat 15 R 16,23.
quòd in nomine meo baptizati estis. Baptizavi 16 16,15.17.
autem et Stephanae domum: ceterum nescio
si quem alium baptizaverim. Non enim misit 17 J 4,2.
me Christus baptizare, sed evangelizare: non in 2,4. Mt 28,19.
sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi.
5 Verbum enim crucis pereuntibus quidem 18 2 K 4,3.
stultitia est: iis autem, qui salvi fiunt, id est R 1,16.
nobis, Dei virtus est. Scriptum est enim: 19 Is 29,14.

Perdam sapientiam sapientium,
et prudentiam prudentium reprobabo.

Ubi sapiens? ubi scriba? ubi conquisitor huius 20 Job 12,17.
saeculi? Nonne stultam fecit Deus sapientiam Is 19,11; 33,18.
huius mundi? Nam quia in Dei sapientia non 21 Mt 11,25.
cognovit mundus per sapientiam Deum: placuit L 8,12.
Deo per stultitiam praedicationis salvos facere Mt 12,38.
credentes. Quoniam et Iudaei signa petunt, et 22 J 4,48. Act 17,18.32.
Graeci sapientiam quaerunt: nos autem prae- 23 2,14. R 9,32.
dicamus Christum crucifixum: Iudaeis quidem
scandalum, Gentibus autem stultitiam, ipsis 24 18. Kol 2,3.
autem vocatis Iudaeis, atque Graecis Chris-

---

10 et 1°] ut *A* | 𝕮⁹² scism- | sent.] scientia *et* 𝕳 (-iam *F*) *11* his | Cloes *A* | > inter vos sunt *12* Cephe *F* *13* — ? 1° 𝕳𝕷 2° 𝕷𝕿 *14* deo meo 𝕳*F* | Gaium *15* sitis 𝕿*A*F^2 *16* Stefanae *AF* | Ceterorum autem 𝕳 | > bapt. alium F^1 alium vestrum 𝕳 *18* his | — id est nob. A^2F^1 | > virt. dei *20* inquisitor *21* in dei sapientiam AF^1 *22* — et 1° 𝕷*F*

23. 2 K 13,4. 25 tum Dei virtutem, et Dei sapientiam: quia
quod stultum est Dei, sapientius est homini-
bus: et quod infirmum est Dei, fortius est
Mt 11,25. 26 hominibus. Videte enim vocationem vestram 6
J 7,48. Jc 2,1–5. fratres, quia non multi sapientes secundum
carnem, non multi potentes, non multi nobiles:
27 sed quae stulta sunt mundi elegit Deus, ut
confundat sapientes: et infirma mundi elegit
28 Deus, ut confundat fortia: et ignobilia mundi,
et contemptibilia elegit Deus, et ea, quae non
R 3,27. E 2,9. 29 sunt, ut ea quae sunt destrueret: ut non glo-
Jr 23,5.6. 30 rietur omnis caro in conspectu eius. Ex ipso
2 K 5,21. J 17,19. autem vos estis in Christo Iesu, qui factus est
nobis sapientia a Deo, et iustitia, et sancti-
Jr 9,22.23. 31 ficatio, et redemptio: ut quemadmodum scrip-
tum est: Qui gloriatur, in Domino glorietur.
1,17. 2 Et ego, cum venissem ad vos, fratres, 7
veni non in sublimitate sermonis, aut sapien-
tiae, annuncians vobis testimonium Christi.
G 6,14. 2 Non enim iudicavi me scire aliquid inter vos,
Act 18,9. 3 nisi Iesum Christum, et hunc crucifixum. Et
2 K 10,1. ego in infirmitate, et timore, et tremore multo
1. 4 fui apud vos: et sermo meus, et praedicatio
mea non in persuasibilibus humanae sapientiae
E 1,17.19. 5 verbis, sed in ostensione spiritus, et virtutis: ut
1 Th 1,5. fides vestra non sit in sapientia hominum, sed
Ph 3,15. 6 in virtute Dei. Sapientiam autem loquimur inter
perfectos: sapientiam vero non huius saeculi,
neque principum huius saeculi, qui destruuntur:
R 16,25. 7 sed loquimur Dei sapientiam in mysterio, quae
L 10,21. abscondita est, quam praedestinavit Deus ante
L 23,34. 8 saecula in gloriam nostram, quam nemo prin-
Jc 2,1. Kol 1,26.

28 contempt. mundi ***F*** | — ea 1*o* *30* > sap. nob. **2**,*1* per sublimitatem *2* > scire me 𝔊***F*** | > Chr. I. *4* persuasione ***A*** | — humanae | verbi ***A*** *5* sit insipientia ***F***[1]

στὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. ὅτι τὸ 25 23. 2 K 13,4.
μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν,
καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀν-
θρώπων. Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, 26 Mt 11,25. J 7,48.
ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ Jc 2,1–5.
πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ἀλλὰ τὰ 27
μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καται-
σχύνῃ τοὺς σοφούς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου
ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, καὶ 28 Mt 19,30.
τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξε-
λέξατο ὁ θεός, τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταρ-
γήσῃ, ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον 29 R 3,27. E 2,9.
τοῦ θεοῦ. ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ 30 Jr 23,5.6.
Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ, δικαιο- 2 K 5,18.21. J 17,19.
σύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις, ἵνα καθὼς 31 Jr 9,22.23.
γέγραπται· ***ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.***
23 *Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ'* 2 1,17. 15,15.
ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρ-
τύριον τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινά τι εἰδέναι ἐν ὑμῖν 2 G 6,14.
εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. Act 18,9.
κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ 3 G 4,13. 2 K 10,1.
ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κή- 4 1.
ρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν
ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, ἵνα ἡ πίστις 5 E 1,17.19. 1 Th 1,5.
ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.
Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σο- 6 Ph 3,15. 3,18.
φίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρ-
χόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων·
ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ, τὴν 7 R 16,25. L 10,21.
ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν Kol 1,26.
αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόν- 8 L 23,34. Jc 2,1.

---

28 θεος, : H+ *[και]* *30* hT *θεου δικ.* *2,1 μαρτ.* : 𝔎 *μυστηριον* *2* T *ειδεναι τι* *4* H *πιθοις*

*26 γαρ : ουν **Da*** *29 τ. θεου : αυτου **C*** αϛ* *30 δικ. τε : και δικ.* ***FG*** *2,4 πειθ. . . . λογ. : πειθοι σοφιας* ***18**** *πειθοις σοφ.* ***F*** *πειθοι σ. λογων* Orig *α | σοφιας* : pr *ανθρωπινης* ***ACm*ϛ**

των τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν,
Is 64,3. 9 οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· ἀλλὰ
Apc Eliae? Act 7,23. καθὼς γέγραπται·
Jc 2,5. **ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν**
καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη,
ὅσα ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.
Mt 13,11. 10 ἡμῖν γὰρ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος·
Prv 20,21 (27) Lxx. τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ
Mt 16,23. 11 θεοῦ. τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου
εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως
καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ πνεῦμα
J 16,13.14. 12 τοῦ θεοῦ. ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου
1 J 5,20. ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα
1.4. 13 εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· ἃ
καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας
λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος, πνευματι-
6. 1,23. 14 κοῖς πνευματικὰ συνκρίνοντες. ψυχικὸς δὲ ἄν-
J 8,47; 14,17. Jd 19. θρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ·
μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστιν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι,
1 J 2,20. 15 ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ὁ δὲ πνευματικὸς
ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνα-
R 11,34. Is 40,13. 16 κρίνεται. **τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει**
αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.
J 16,12. 3 Κἀγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς 24
πνευματικοῖς ἀλλ' ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χρι-
1 P 2,2. H 5,12.13. 2 στῷ. γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἐδύ-
1,10.11; 11,18. 3 νασθε. ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε, ˡ ἔτι γὰρ σαρκικοί
ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις, οὐχὶ

---

9 οσα : T *α*   *10 γαρ* 1° : hRT *δε*   *13* h *πνευματικως*
15 μεν : [R]—hT | *παντα* : [h]W pr *τα*   *16* H *συνβιβ.*
3,*2* H post *εδυνασθε* sect. inc. | *ετι* : [H]—W | W *δυνασθε.*

---

10 πνευματος : + *αυτου* ***Dm**ς*   *11* — *ανθρωπων* ***A*** | — *του ανθρ.* 2° ***FG***   *12 τ. κοσμ. τουτου* ***DG***   *13 πνευματος αγιου* ***Lm**ς*   *14* — *του θεου 2a*   *16 Χριστου* : *κυριον* ***BD*****a*   3,*1 σαρκικοις* ***Fa**ς*   *3 ερις* : + *και διχοστασιαι* ***Da**ς*

cipum huius saeculi cognovit: si enim cogno-
vissent, numquam Dominum gloriae crucifixis-
8 sent. Sed sicut scriptum est: 9 Is 64,3.
Quod oculus non vidit, nec auris audivit,
nec in cor hominis ascendit, quae prae-
paravit Deus iis, qui diligunt illum:
9 nobis autem revelavit Deus per spiritum suum: 10 Mt 13,11. Prv 20,21 (27) Lxx.
Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda
Dei. Quis enim hominum scit quae sunt homi- 11
nis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? ita
et quae Dei sunt, nemo cognovit, nisi Spiritus
10 Dei. Nos autem non spiritum huius mundi 12 J 16,13.14.
accepimus, sed Spiritum, qui ex Deo est, ut
sciamus quae a Deo donata sunt nobis: quae 13 1.4.
et loquimur non in doctis humanae sapientiae
verbis, sed in doctrina Spiritus, spiritualibus
spiritualia comparantes. Animalis autem homo 14 6. 1,23. J 8,47; 14,17.
non percipit ea, quae sunt Spiritus Dei: stul-
titia enim est illi, et non potest intelligere:
quia spiritualiter examinatur. Spiritualis au- 15 1 J 2,20.
tem iudicat omnia: et ipse a nemine iudicatur.
Quis enim cognovit sensum Domini, qui instruat 16 R 11,34. Is 40,13.
eum? Nos autem sensum Christi habemus.
11 Et ego, fratres, non potui vobis loqui quasi 3 J 16,12.
spiritualibus, sed quasi carnalibus. Tamquam
parvulis in Christo, ꜗ lac vobis potum dedi, non 2 1 P 2,2. H 5,12.13.
escam: nondum enim poteratis: sed nec nunc
quidem potestis: adhuc enim carnales estis. 3 1,10.11; 11,18.
Cum enim sit inter vos zelus, et contentio: nonne

---

8 glor.] maiestatis ***F***[1] *9* Quód (*'calamo*) ... ascenderunt 𝔖 | his | eum ***F*** *10* revelabit A *11* > scit hominum | sint (1°) *12* — huius | accipimus ***F*** *13* spir. et virtutis ***AF***[1] spir. sancti ***F***[2] | spirital- *bis*, *it 14.15* *14* > est enim intelleg. ea ***F*** | , quia | examinantur 𝔖 *15* et ipse] i. ***A***[1]***F***[1] i. autem 𝔗 | *fin* +, sicut scriptum est: 𝔖 *16* aut quis (quis *et* ***F***[2]) instruxit eum 𝔖 **3**,*1* spirital- | tanq. p. in Chr. (> in Chr. p. ***A***[1]) *c. praec. coni.* *3* > estis carn. | (ℭ *inc. v.* Cum enim)

carnales estis, et secundum hominem ambulatis?
1,12. 4 Cum enim quis dicat: Ego quidem sum Pauli.
Alius autem: Ego Apollo: nonne homines estis?
Act 18,24.27. 5 ˡQuid igitur est Apollo? quid vero Paulus? Mi-
nistri eius, cui credidistis, et unicuique sicut
Act 18,4.11. 6 Dominus dedit. Ego plantavi, Apollo rigavit:
7 sed Deus incrementum dedit. Itaque neque
qui plantat est aliquid, neque qui rigat: sed,
4,5. 8 qui incrementum dat, Deus. Qui autem plantat,
et qui rigat, unum sunt. Unusquisque autem
propriam mercedem accipiet secundum suum
Mt 13,3–9. E 2,20. 9 laborem. Dei enim sumus adiutores: Dei agri- 12
15,10. 10 cultura estis, Dei aedificatio estis. Secundum
2 P 3,15. R 15,20. gratiam Dei, quae data est mihi, ut sapiens archi-
tectus fundamentum posui: alius autem super-
aedificat. Unusquisque autem videat quomodo
1 P 2,4–6. 11 superaedificet. Fundamentum enim aliud nemo
potest ponere praeter id, quod positum est, quod
12 est Christus Iesus. Si quis autem superaedificat
super fundamentum hoc, aurum, argentum,
4,5. 13 lapides pretiosos, ligna, foenum, stipulam, ˡuni-
2 Th 1,8. uscuiusque opus manifestum erit: Dies enim
Domini declarabit, quia in igne revelabitur: et
uniuscuiusque opus quale sit, ignis probabit.
14 Si cuius opus manserit quod superaedificavit,
15 mercedem accipiet. Si cuius opus arserit, detri-
mentum patietur: ipse autem salvus erit: sic
6,19. 2 K 6,16. 16 tamen quasi per ignem. Nescitis quia templum 13
17 Dei estis, et Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis
autem templum Dei violaverit, disperdet illum
Deus. Templum enim Dei sanctum est, quod estis
Ap 3,17.18. 18 vos. Nemo se seducat: si quis videtur inter vos 14

4 dicit | estis et secundum hominem ambulatis ***F*** *5* quod. ig. ***F*** *8* > plant. aut. *9* Dei 1°] Domini ***F***¹ | estis 1°] est ***F***¹ *11* enim] autem ***F***¹ | quod 2°] qui **12 supra | — hoc *F*¹ *13* — Domini | declaravit 𝔊*AF*¹** *17* disperdit A *18* se] vos A

σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε;
ˈὅταν γὰρ λέγῃ τις· ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἕτερος 4 1,12.
δέ· ἐγὼ Ἀπολλῶ, οὐκ ἄνθρωποί ἐστε; ˈ Τί οὖν 5 Act 18,24.27.
ἐστιν Ἀπολλῶς; τί δέ ἐστιν Παῦλος; διάκονοι δι'
ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν.
ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸς 6 Act 18,4.11.
ηὔξανεν· ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἔστιν τι οὔτε ὁ 7
ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ 8 4,5.
ποτίζων ἕν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψε- Mt 13,3–9.
ται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· 9 E 2,20. 2 K 1,24.
θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. Κατὰ τὴν 10 15,10. 2 P 3,15.
χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκ- R 15,20.
των θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος E 3,2.7.
δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. θεμέλιον γὰρ ἄλλον 11 1 P 2,4–6. E 2,20.
οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς
ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ 12
τὸν θεμέλιον χρυσίον, ἀργύριον, λίθους τιμίους,
ξύλα, χόρτον, καλάμην, ˈ ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν 13 4,5. 2 Th 1,8.
γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ Mal 3,19.
ἀποκαλύπτεται, καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν
ἐστιν τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. εἴ τινος τὸ ἔργον 14
μενεῖ ὃ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται· εἴ τινος 15
τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ
2 *σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. Οὐκ οἴδατε* 16 6,19. 2 K 6,16.
ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν
οἰκεῖ; εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ 17
τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν,
οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.
Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς 18 2,6. Ap 3,17.18.

---

7 HR *ἐστίν* 12 *αργυρ.* : h pr *και* 16 hRT *οικει εν υμιν*

---

4 *ανθρωποι* : *σαρκικοι* ***LPaς*** | fin + *και κατα ανθρωπον περιπατειτε* ***P*** 5 *τι bis* : *τις* ***CDmς*** | *Παυλος . . . Απολλως* ***Laς*** | *διακονοι* : pr *αλλ η* ***Laς*** 10 *τεθεικα* ***Daς*** 12 *θεμελ.* : + *τουτον* ***Daς*** | *χρυσον* ***Amς*** | *αργυρον* ***Amς*** 13 — *αυτο* ***ℵmς*** 14 *μένει* ***ς*** 17 *φθερει τουτ.* : *φθειρει αυτον* ***DGa*** 18 *εξαπατ.* : + *κενοις λογοις* ***D***

εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω,
Job 5,12.13. 19 *ἵνα γένηται σοφός. ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου*
τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν. γέγραπται
*γάρ· **ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ***
Ps 94,11. 20 ***αὐτῶν·** | καὶ πάλιν· **κύριος γινώσκει τοὺς διαλο-***
21 ***γισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι.** ὥστε μηδεὶς*
καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν,
1,12. 22 | *εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος*
εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλ-
11,3. L 3,38. 23 *λοντα, πάντα ὑμῶν,* | *ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς*
9,17. Tt 1,7. 4 *δὲ θεοῦ. Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος*
ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων
L 12,42. 2 *θεοῦ. ὧδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις*
9,3. 3 *ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν*
ἐστιν ἵνα ὑφ᾽ ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης
Ps 143,2. 4 *ἡμέρας· ἀλλ᾽ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω·* | *οὐδὲν γὰρ*
ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι·
3,8. R 2,16.29. 5 *ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. ὥστε μὴ πρὸ*
καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ
φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει
τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος
R 12,3. 1,31. 6 *γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. Ταῦτα δέ,*
ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶν
δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέ-
γραπται, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε
R 12,6. J 3,27. H 5,4. 7 *κατὰ τοῦ ἑτέρου. τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ*
ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυ-
Ap 3,17.21. 8 *χᾶσαι ὡς μὴ λαβών;* | *ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ· ἤδη*
ἐπλουτήσατε· χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν
γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συνβασιλεύ-
R 8,36. H 10,33. 9 *σωμεν. δοκῶ γάρ, ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους*

---

18 W *υμιν, εν τω α. τουτω μ.* *22* W *κοσμος,* 4,*6* H *τό Μη υ.* *8* H *εστε; η. επλουτησατε; χ. η. εβασιλευσατε;*

4,*2 ωδε : ο δε* ***L**ς* | *ζητειται : τι ζητειτε* ℵ* *5* — *ος* ***D***a* *6 α : ο* ***D**aς* | *γεγρ. : + φρονειν* ***LP**aς* *9 γαρ : + οτι* ***L**aς*

sapiens esse in hoc saeculo, stultus fiat ut
sit sapiens. Sapientia enim huius mundi, stul- 19 Job 5,12.13.
titia est apud Deum. Scriptum est enim: Com-
prehendam sapientes in astutia eorum. Et 20 Ps 94,11.
iterum: Dominus novit cogitationes sapientium
15 quoniam vanae sunt. Nemo itaque glorietur in 21
hominibus. Omnia enim vestra sunt, | sive Pau- 22 1,12.
lus, sive Apollo, sive Cephas, sive mundus, sive
vita, sive mors, sive praesentia, sive futura:
omnia enim vestra sunt: | vos autem Christi: 23 11,3.
16 Christus autem Dei. Sic nos existimet homo 4 Tt 1,7.
ut ministros Christi: et dispensatores mysterio-
rum Dei. Hic iam quaeritur inter dispensatores 2 L 12,42.
ut fidelis quis inveniatur. Mihi autem pro minimo 3
est ut a vobis iudicer, aut ab humano die: sed
neque meipsum iudico. Nihil enim mihi con- 4 Ps 143,2.
scius sum: sed non in hoc iustificatus sum: qui
autem iudicat me, Dominus est. Itaque nolite 5 3,8.
ante tempus iudicare, quoadusque veniat Do-
minus: qui et illuminabit abscondita tenebra-
rum, et manifestabit consilia cordium: et tunc
17 laus erit unicuique a Deo. Haec autem, 6 R 12,3.
fratres, transfiguravi in me et Apollo, propter
vos: ut in nobis discatis, ne supra quàm
scriptum est, unus adversus alterum infletur
pro alio. | Quis enim te discernit? Quid autem 7 R 12,6.
habes quod non accepisti? Si autem accepisti, J 3,27. H 5,4.
quid gloriaris quasi non acceperis? Iam saturati 8 Ap 3,17.
estis, iam divites facti estis: sine nobis regnatis: Ap 3,21.
et utinam regnetis, ut et nos vobiscum reg-
18 nemus. Puto enim quòd Deus nos Apostolos 9 R 8,36.
H 10,33.

---

19 conpraehendens *F* *20* sap.] hominum A *21* > Itaque nemo | (𝕮 *inc. v. 22* Omnia) *22* — sive Cephas F^1 4,*3* neque ego *A* 5 inluminavit *F* | manifestavit *AF* | > erit laus *F* *8* regnastis 𝕮*A* | regnaretis | regnaremus *9* et F^1 quia et F^2 — quod | > nos deus nov apost. *A*

novissimos ostendit, tamquam morti destina-
tos: quia spectaculum facti sumus mundo, et
3,18. 10 Angelis, et hominibus. Nos stulti propter
Christum, vos autem prudentes in Christo:
nos infirmi, vos autem fortes: vos nobiles,
2 K 11,23–27. 11 nos autem ignobiles. Usque in hanc horam
Act 18,3; 20,34. et esurimus, et sitimus, et nudi sumus, et
1 Th 2,9. 12 colaphis caedimur, et instabiles sumus, ꞌ et
9,15. 2 Th 3,8. laboramus operantes manibus nostris: male-
R 12,14. Ps 109,28. dicimur, et benedicimus: persecutionem pati-
Dt 17,7; 22,24. 13 mur, et sustinemus: blasphemamur, et obse-
cramus: tamquam purgamenta huius mundi
facti sumus, omnium peripsema usque adhuc.
14 Non ut confundam vos, haec scribo, sed ut
G 4,19. 15 filios meos charissimos moneo. Nam si decem 19
millia paedagogorum habeatis in Christo: sed
non multos patres. Nam in Christo Iesu per
11,1. 16 Evangelium ego vos genui. Rogo ergo vos,
imitatores mei estote, sicut et ego Christi.
Act 19,22. 17 Ideo misi ad vos Timotheum, qui est filius
Ph 2,20 ss. meus charissimus, et fidelis in Domino: qui
vos commonefaciet vias meas, quae sunt in
Christo Iesu, sicut ubique in omni Ecclesia
18 doceo. Tamquam non venturus sim ad vos, 20
Act 18,21. 19 sic inflati sunt quidam. Veniam autem ad vos
Jc 4,15. cito, si Dominus voluerit: et cognoscam non
sermonem eorum, qui inflati sunt, sed virtutem.
2,4. L 17,20. 20 Non enim in sermone est regnum Dei, sed in
21 virtute. Quid vultis? in virga veniam ad vos,
an in charitate, et spiritu mansuetudinis?

Lv 18,7.8. 5 Omnino auditur inter vos fornicatio, et talis 21
fornicatio, qualis nec inter Gentes, ita ut uxo-
2 rem patris sui aliquis habeat. Et vos inflati

---

9 [huic] mundo 𝔊 | — et 1º ***F*** *11* in] ad ***F***[1] | stabiles ***F*** *12* vestris ***F***[1] *13* peripsima perissima ***F***[1] *14* — meos ***F***[1] | carissimus ***F***[1] *16* — sicut et ego Chr. *17* — et ***F***[1] | commonefaciat | quae] qui ***F***[1] | — Iesu *19* > cito ad vos *21* an] aut ***A*** **5**,*1* quales **A** | gentes] + nominatur ***F***[2] | — sui

ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον
ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώ-
ποις. ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνι- 10 3,18.
μοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί·
ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ἄχρι τῆς ἄρτι 11 2 K 11,23–27.
ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιτεύομεν Act 18,3; 20,34.
καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν ¹ καὶ κοπιῶμεν 12 1 Th 2,9. 9,15. 2 Th 3,8.
ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλο- R 12,14. Ps 109,28.
γοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, ¹ δυσφημούμενοι 13
παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου
ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα 14 6,5.
μου ἀγαπητὰ νουθετῶν. ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγω- 15 G 4,19.
γοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· 1 Th 2,11.
ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς
26 *ἐγέννησα. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου* 16 11,1.
γίνεσθε. Διὰ τοῦτο αὐτὸ ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς 17 Act 19,22.
ἐστίν μου τέκνον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, Ph 2,20 ss. 7,17; 14,33.
ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ
[Ἰησοῦ], καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ δι-
δάσκω. ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς 18
ἐφυσιώθησάν τινες· ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς 19 Act 18,21.
ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν Jc 4,15.
λόγον τῶν πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν· οὐ 20 2,4. L 17,20.
γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνά-
2 *μει. τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ* 21 G 6,1.
ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραΰτητος;

Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη 5 Lv 18,7.8.
πορνεία ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά Gn 35,22.
τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι 2 13.

9 hR *απεδειξεν,* *14* W *νουθετω* *17* ℋR— *αυτο* | *[Ιησου]* : T—W *19* fin H,R.

11 γυμνητευομεν Laς *13 δυσφ.* : *βλασφημουμενοι BDmς* | *ωσπερει καθαρματα Gal* *16* fin + *καθως καγω Χριστου 10a* *21 πραοτητος* ℵ*mς* 5,1 *εθνεσιν* : + *ονομαζεται Laς*

ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ ἐκ
Kol 2,5. 3 μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο πράξας; ἐγὼ μὲν
γάρ, ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι,
ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργα-
Mt 16,19; 18,18. 2 K 13,10. 4 σάμενον ˡ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ συναχ-
θέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ
1 T 1,20. 1 P 4,6. 5 δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ˡ παραδοῦναι τὸν
τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ
G 5,9. 6 πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου. Οὐ
καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ
Ex 12,21; 13,7. Is 53,7. L 22,15. 1 P 1,19. 7 ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; ἐκκαθάρατε τὴν
παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς
ἐστε ἄζυμοι. καὶ γὰρ **τὸ πάσχα** ἡμῶν **ἐτύθη**
Ex 12,3–20. 8 Χριστός. ὥστε ἑορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ
μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν
Mt 18,17. 2 Th 3,14. 9 ἀζύμοις εἰλικρινίας καὶ ἀληθείας. Ἔγραψα
ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις,
E 5,3.5. 10 οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ
τοῖς πλεονέκταις καὶ ἅρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις,
6,9 s. 2 Th 3,6. Tt 3,10. 2 J 10. 11 ἐπεὶ ὠφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. νῦν
δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἐάν τις
ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ᾖ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ
εἰδωλολάτρης ἢ λοίδορος ἢ μέθυσος ἢ ἅρπαξ,
Mc 4,11. 12 τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. τί γάρ μοι τοὺς ἔξω
Dt 13,6; 17,7; 19,19; 22,24; 24,7. 13 κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; ˡ τοὺς δὲ ἔξω
ὁ θεὸς κρινεῖ. **ἐξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.**
6 Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον 27
κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν

---

2 πραξ. : **R** *ποιησας* *3—5* **RT** *κατεργασαμενον, εν . . .* **HR** *Ιησου, συναχθ. . . .* **HR** *Ιησου, παραδ.* *4 κυριου* 1° : **[H]R**+ *ημων* 5 fin **h[R]T**+ *Ιησου* *6 Ου καλον* : **h**ʳ *Καλον* | *ζυμοι* : **h**ʳ *δολοι* *7 Χριστος* : **HR**· *8 μηδε* : **h** , *μη* | **RW** *ειλικρινειας* *11* **T** *νυνι* *12.13* **HR** *κρινετε, ... κρίνει;*

---

2 εξαρθη ***Laς*** *3 ως απων* ***FGmς*** *7 εκκαθ. ουν* ***Caς*** | *ημων υπερ ημων* ***Laς*** *9 συναναμιγνυσθε* ***D²*** *10 και ου π.* ***Laς*** | *και : η* ***Laς*** | *οφειλετε* ***Pς*** *11 ἢ : ἢ* ***ς¹*** *12 μοι : + και* ***Daς*** *13 και εξαρειτε* ***Laς*** **6,1** *εξ υμων* ***Aa***

estis: et non magis luctum habuistis ut tolla-
tur de medio vestrum qui hoc opus fecit.
22 Ego quidem absens corpore, praesens autem 3 Kol 2,5.
spiritu, iam iudicavi ut praesens, eum, qui
sic operatus est, in nomine Domini nostri 4 Mt 16,19; 18,18. 2 K 13,10.
Iesu Christi, congregatis vobis et meo spiritu,
cum virtute Domini nostri Iesu, ˡtradere huius- 5 1 T 1,20. 1 P 4,6.
modi satanae in interitum carnis, ut spiritus
salvus sit in die Domini nostri Iesu Christi.
23 ˡNon est bona gloriatio vestra. Nescitis quia 6 G 5,9.
modicum fermentum totam massam corrumpit?
Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova con- 7 Ex 12,21; 13,7. Is 53,7. 1 P 1,19.
spersio, sicut estis azymi. Etenim Pascha
nostrum immolatus est Christus. Itaque epu- 8 Ex 12,3-20.
lemur: non in fermento veteri, neque in fer-
mento malitiae, et nequitiae: sed in azymis
24 sinceritatis, et veritatis. Scripsi vobis in 9 Mt 18,17.
epistola: Ne commisceamini fornicariis. non 10 2 Th 3,14.
utique fornicariis huius mundi, aut avaris,
aut rapacibus, aut idolis servientibus: alioquin
debueratis de hoc mundo exiisse. Nunc autem 11 2 Th 3,6. Tt 3,10. 2 J 10.
scripsi vobis non commisceri: si is, qui frater
nominatur, est fornicator, aut avarus, aut
idolis serviens, aut maledicus, aut ebriosus,
aut rapax: cum eiusmodi nec cibum sumere.
Quid enim mihi de iis, qui foris sunt, iudi- 12 Mc 4,11.
care? Nonne de iis, qui intus sunt, vos iudi-
catis? nam eos, qui foris sunt, Deus iudicabit. 13 Dt 13,6; 17,7 22,24.
Auferte malum ex vobisipsis.
25 Audet aliquis vestrum habens negotium ad- 6
versus alterum, iudicari apud iniquos, et non apud

5,*2* tollleretur 𝔗*A* | (vestri) | *fin* ? 𝔏𝔗*A* *3 fin* : *4* — nostri *-⁰* *ℓ* huiusmodi hominem 𝔖 | interitu *F* | diem F^1 | — nostri *et* Christi *6* — est | nesc.] *pr* fratres F^2 *8* — vet. n. in f. F^1 | — et ver. F^1 *9* Scripsi [ergo] *10* serv.] + aut maledicis F^2 *11* comm.] + fornicariis F^1 | nom.] + inter vos 𝔖F^2 | — est F^1 | idolorum cultor *F* | huius modi *F* *12* Quo F^1 | his *bis* *13* iudicavit *F* | vobis[met] ips.

Ap 3,21. 2 sanctos? An nescitis quoniam sancti de hoc
Dn 7,22. mundo iudicabunt? Et si in vobis iudicabitur
mundus, indigni estis qui de minimis iudi-
3 cetis? Nescitis quoniam angelos iudicabimus?
4 quanto magis saecularia? Saecularia igitur
iudicia si habueritis: contemptibiles, qui sunt
in Ecclesia, illos constituite ad iudicandum.
5 ¹ Ad verecundiam vestram dico. Sic non est
inter vos sapiens quisquam, qui possit iudi-
6 care inter fratrem suum? Sed frater cum
fratre iudicio contendit: et hoc apud infideles?
Mt 5,39. 7 Iam quidem omnino delictum est in vobis, 26
1 Th 5,15. 1 P 3,9. quòd iudicia habetis inter vos. Quare non
magis iniuriam accipitis? quare non magis
8 fraudem patimini? Sed vos iniuriam facitis,
15,50. 9 et fraudatis: et hoc fratribus. An nescitis 27
quia iniqui regnum Dei non possidebunt?
Nolite errare: Neque fornicarii, neque idolis
servientes, neque adulteri, neque molles, neque
G 5,19–21. 10 masculorum concubitores, ¹ neque fures, neque
E 5,5. avari, neque ebriosi, neque maledici, neque
Tt 3,3–7. 11 rapaces regnum Dei possidebunt. Et haec qui-
dam fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati
estis, sed iustificati estis in nomine Domini
nostri Iesu Christi, et in Spiritu Dei nostri.
10,23. 12 Omnia mihi licent, sed non omnia ex- 28
pediunt: Omnia mihi licent, sed ego sub
1 Th 4,3–5. 13 nullius redigar potestate. Esca ventri, et
venter escis: Deus autem et hunc, et has
destruet: corpus autem non fornicationi, sed
15,15.20. 14 Domino: et Dominus corpori. Deus vero et
2 K 4,14. R 8,11. Dominum suscitavit: et nos suscitabit per

6,*2* — hoc *9* (ℭ *inc. v. 10* neque molles) *11* quidem 𝔊*F*² *12* potestatem 𝔏*F* *13* et esca *F*¹ | — et 2° ℭ 93 c. corr. | has] haec | fornicationis *F*¹ *14* suscitavit (2°) 𝔏*AF*

ἁγίων; ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον 2 Ap 3,21. Dn 7,22.
κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος,
ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; οὐκ οἴδατε ὅτι 3
ἀγγέλους κρινοῦμεν, μήτιγε βιωτικά; βιωτικὰ μὲν 4
οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν
τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε; πρὸς ἐντροπὴν 5 15,34. L 12,57.
ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν οὐδεὶς σοφός,
ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ
αὐτοῦ; ¹ ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ 6 2 K 6,15.
τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα 7 Mt 5,39 s. 1 Th 5,15. 1 P 3,9.
ὑμῖν ἐστιν ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διὰ
τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον
ἀποστερεῖσθε; ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστε- 8
ρεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι 9 5,11; 15,50.
ἄδικοι θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ
πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε
μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενοκοῖται ¹ οὔτε κλέπται 10 G 5,19–21. E 5,5.
οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ
ἅρπαγες βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσουσιν. καὶ 11 Tt 3,3–7. 1 J 2,12.
ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιά-
σθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ
θεοῦ ἡμῶν.

Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. 12 7,35; 10,23.
πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι
ὑπό τινος. τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία 13 1 Th 4,3–5.
τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα
καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ τῷ
κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· ὁ δὲ θεὸς καὶ 14 15,15.20. 2 K 4,14. R 8,11.
τὸν κύριον ἤγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς

---

2 h *κρίνουσιν* *3* W *κρινουμεν;* *4* W *καθιζετε.* *5* HR *αυτου,* *6* W *απιστων.* *7* T— *ουν* *8* W *αδελφους;* *11 κυριου* : H+ [*ημων*] *13* Ti-Gr *πορνια* *14 εξεγ.* : h *εξηγειρεν*

---

2 — η ***D***[3]***Laς*** *5 λαλω* ***B*** | *ενι : εστιν* ***Daς*** | *— ουδεις* ***D****** *7 εν υμιν* ***ς*** | *κριμα* ***ℵa*** *8 ταυτα* ***Laς*** *10 ου* 1° : *ουτε* ***Bmς*** | *κληρον.* : pr *ου* ***LPaς*** *14 εξεγειρει* ***AD****a*

12,27. 15 *δυνάμεως αὐτοῦ. οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν*
μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χρι-
Gn 2,24. 16 *στοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. ἢ οὐκ*
οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά ἐστιν;
J 17,21.22. E 5,30. 17 *ἔσονται γάρ, φησίν,* ***οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.*** ¹ *ὁ δὲ*
2 K 3,17. 18 *κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστιν. φεύγετε*
τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄν-
θρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων
3,16. 1 Th 4,8. 19 *εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι*
τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός
ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν;
7,23. 20 ¹ *ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν*
1 P 1,18.19. Ph 1,20. *τῷ σώματι ὑμῶν.*

7 *Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς* 284
1 Th 4,3 s. 2 *μὴ ἅπτεσθαι· διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν*
ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα
3 *ἐχέτω. τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω,*
4 *ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ἡ γυνὴ τοῦ*
ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ ἀνήρ· ὁμοίως
δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει
5 *ἀλλὰ ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μήτι*
ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν ἵνα σχολάσητε τῇ
προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ
πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν.
6 *τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν.*
Mt 19,12. 7 *θέλω δὲ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυ-*
τόν· ἀλλὰ ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ,
ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως.

---

19 h *πνευματος αγιου* | H *θεου; κ. ουκ ε. εαυτων,* *20 δη* : h[re] et portate *(ἄρατε* ex *ἄρα γε)* | fin h[r] + *και εν τω πνευματι υμων, ατινα εστιν του θεου* 7,5 H *[αν]* | *υμων* : [H]—W *6* R *συγγν.* *7 δε* 1⁰ : W *γαρ*

---

15 η ουκ ***FG*** | *υμων : ημων* ***ℵ*A*** | *αρα* ***Pa*** *16 — η* ***Da*** *19 τα σωματα* ***La*** 7,1 *εγραψ. μοι* ***Amς*** *2 την πορνιαν* ***FG*** | *— και . . . εχετω* ***FG*** *3 την οφειλομενην ευνοιαν* ***KLς*** *5 τη : + νηστεια και τη* ***KLς*** | *ητε : συνερχησθε* ***KLς***[1] (***ς***[e] *-χε-) 7 δε* 1⁰ *: γαρ* ***BKaς*** | *ο* bis *: ος* ***KLς***

29 virtutem suam. Nescitis quoniam corpora 15 12,27.
vestra membra sunt Christi? Tollens ergo
membra Christi, faciam membra meretricis?
Absit. An nescitis quoniam qui adhaeret 16 Gn 2,24.
meretrici, unum corpus efficitur? Erunt enim
(inquit) duo in carne una. Qui autem adhaeret 17 J 17,21.22. E 5,30.
30 Domino, unus spiritus est. Fugite fornica- 18 2 K 3,17.
tionem. Omne peccatum, quodcumque fecerit
homo, extra corpus est: qui autem fornicatur,
in corpus suum peccat. An nescitis quoniam 19 3,16.
membra vestra, templum sunt Spiritus sancti,
qui in vobis est, quem habetis a Deo, et non
estis vestri? Empti enim estis pretio magno. 20 7,23. 1 P 1,18.19.
Glorificate, et portate Deum in corpore vestro. Ph 1,20.
31 De quibus autem scripsistis mihi: Bonum 7
est homini mulierem non tangere: propter for- 2
nicationem autem unusquisque suam uxorem
habeat, et unaquaeque suum virum habeat.
Uxori vir debitum reddat: similiter autem et 3
uxor viro. Mulier sui corporis potestatem 4
non habet, sed vir. Similiter autem et vir
sui corporis potestatem non habet, sed mulier.
Nolite fraudare invicem, nisi forte ex con- 5
sensu ad tempus, ut vacetis orationi: et
iterum revertimini in idipsum, ne tentet vos
32 Satanas propter incontinentiam vestram. Hoc 6
autem dico secundum indulgentiam, non secun-
dum imperium. Volo enim omnes vos esse sicut 7 Mt 19,12.
meipsum: sed unusquisque proprium donum
habet ex Deo: alius quidem sic, alius vero sic.

---

15 quia *F* | > Chr. sunt *16* — enim *F*
18 Omne] + enim 𝔖[𝔏]*A* *19* sunt] est | domino *F*
20 dominum *F*
7,*1* — mihi *4* habeat (1º) *A* *5* in invicem F^2 *7* en.] autem (*et* 𝔖) | vos] homines 𝔏*F* | > hab. (habeat F^1) donum

8 Dico autem non nuptis, et viduis: bonum 33
1 T 5,14. 9 est illis si sic permaneant, sicut et ego. Quòd
si non se continent, nubant. Melius est enim
12.25.40. 10 nubere, quàm uri. Iis autem, qui matrimonio 34
Mt 5,32. Mc 10,11.12. iuncti sunt, praecipio non ego, sed Dominus,
11 uxorem a viro non discedere: quòd si disces-
serit, manere innuptam, aut viro suo recon-
12 ciliari. Et vir uxorem non dimittat. ' Nam
ceteris ego dico, non Dominus. * Si quis frater 35
uxorem habet infidelem, et haec consentit ha-
13 bitare cum illo, non dimittat illam. Et si qua
mulier fidelis habet virum infidelem, et hic
consentit habitare cum illa, non dimittat vi-
R 11,16. 14 rum: sanctificatus est enim vir infidelis per
mulierem fidelem, et sanctificata est mulier
infidelis per virum fidelem: alioquin filii vestri
R 14,19. 15 immundi essent, nunc autem sancti sunt. Quòd
si infidelis discedit, discedat: non enim servi-
tuti subiectus est frater, aut soror in huius-
1 P 3,1. 16 modi: in pace autem vocavit nos Deus. Unde
enim scis mulier, si virum salvum facies?
aut unde scis vir, si mulierem salvam facies?
20.24. 17 nisi unicuique sicut divisit Dominus, unum-
quemque sicut vocavit Deus, ita ambulet, et
18 sicut in omnibus Ecclesiis doceo. Circumcisus
aliquis vocatus est? non adducat praeputium.
In praeputio aliquis vocatus est? non cir-
G 5,6; 6,15. R 2,25. 19 cumcidatur. Circumcisio nihil est, et praepu-
tium nihil est: sed observatio mandatorum
17.24. 20 Dei. Unusquisque in qua vocatione voca- 36
21 tus est, in ea permaneat. Servus vocatus
es? non sit tibi curae: sed et si potes

8 **Hoc aut. dico** ***F*** | **manserint** ***F*** **maneant** *9* > se non ***F*** *10* his | aut.] enim ***A*** | coniuncti ***F*** | uxore ***F***[1] *11* aut] a ***F***[1] | ne *12* consistit ***F***[1] | demittam ***F***[1] *13* — fidelis | — habitare ***F***[1] *14* in muliere fideli (-e ***F***[2]) *15* > est en. serv. subi. | eiusmodi autem (enim) | vocabit ***F*** *16* facias (1°) ***F*** *17* quemquem si ***F***[1] | sicut 3°] + ubique ***A*** *18* circumdatur ***F*** *19* prode est (1°) ***F***[1] *21* es] est ***F***[1]

Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν 8
αὐτοῖς ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ· εἰ δὲ οὐκ ἐγκρα- 9 1 T 5,14.
τεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖττον γάρ ἐστιν γαμεῖν
ἢ πυροῦσθαι. τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, 10 12.25.40. Mt 5,32. Mc 10,11.12.
οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ
χωρισθῆναι, — ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος 11
ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω, — καὶ ἄνδρα γυναῖκα
μὴ ἀφιέναι. Τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ 12
κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ
αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω
αὐτήν· καὶ γυνὴ ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ 13
οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω
τὸν ἄνδρα. ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν 14 R 11,16.
τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν
τῷ ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά
ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρί- 15 R 14,19.
ζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ
ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν
ὑμᾶς ὁ θεός. τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα 16 1 P 3,1.
σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;
Εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς μεμέρικεν ὁ κύριος, ἕκαστον 17 20.24. 4,17; 14,33.
ὡς κέκληκεν ὁ θεός, οὕτως περιπατείτω. καὶ
οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.
ˈπεριτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· ἐν 18
ἀκροβυστίᾳ κέκληταί τις; μὴ περιτεμνέσθω. ἡ 19 G 5,6; 6,15. R 2,25 s.
περιτομὴ οὐδέν ἐστιν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν
ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. ἕκαστος ἐν 20 17.24.
τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. δοῦλος 21
ἐκλήθης; μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι

---

9 γαμειν : **hW** *γαμησαι* *13 ητις* : **T** *ει τις* *15 τοιουτοις* : **H,T.** | *υμας* : **hRW** *ημας* *17* **HR** *Ει* (sect.) | **h** *εμερισεν* *18* **W** *εκληθη·* | **W** *τις·* *21* **W** *εκληθης·*

---

8 (*τοις χηροις* Bois) *10 χωριζεσθαι* ***ADa*** *13 ουτος* : *αυτος* ***Kaς*** | *τον ανδρα* : *αυτον* ***KLς*** *14 γυναικι* : + *τη πιστη* ***DG*** | *αδελφω* : *ανδρι* ***Kς*** + *τω πιστω vg* *17 ει* : *η 22a* | *κυριος* : *θεος* ***KLς*** | *θεος* : *κυριος* ***KLς*** | *διδασκω* ***D*G*** *18 κεκλ. τις* : *τις εκληθη* ***Kaς***

E 6,6. Phm 16. 22 *ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ*
κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως
6,20. 23 *ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλός ἐστιν Χριστοῦ. τιμῆς*
17.20. 24 *ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ἕκαστος*
ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῷ.
10.40. 1 T 1,12.13. 25 *Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ*
ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου
29. 10,11. 26 *πιστὸς εἶναι. Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν*
διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ
27 *τὸ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν·*
L 21,23. 28 *λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα. ἐὰν*
δὲ καὶ γαμήσῃς, οὐχ ἥμαρτες, καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ
παρθένος, οὐχ ἥμαρτεν· θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ
R 13,11. L 14,26. 29 *ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. Τοῦτο*
δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν·
τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ
30 *ἔχοντες ὦσιν, καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες,*
καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγορά-
1 J 2,15–17. 31 *ζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, καὶ οἱ χρώμενοι τὸν*
κόσμον ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ
32 *σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμε-*
ρίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου,
L 14,20. 33 *πῶς ἀρέσῃ τῷ κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ*
E 5,29. 34 *τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί,* ˡ *καὶ*
μεμέρισται. καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρ-
θένος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ
τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα
μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρί.

---

27 W *γυναικι·* et *γυναικος·* *28 ημαρτες* : H.R· | H [*η*] *παρθ.* *29* W *αδελφοι·* et *εστιν,* (h *εστιν το λοιπον,*) *33.34* RT *γυναικι. και μεμερισται και η γυνη και η παρθενος·* (R.) *η αγαμος μεριμνα* h[r2] eadem, sed + *η αγαμος* post *η γυνη* h[r1] *γυναικι. μεμ.* [*και*] *η γυνη* (cet ut T) *34 και* 1° : [H]

---

22 ομοιως και ***KLϛ*** *24 — παρα θεω* ***13a*** *28 γαμησης : λαβης γυναικα* ***DG*** *29 ο* : pr *οτι* ***Dϛ***[e] *31 τω κοσμω τουτω* ***Kaϛ*** | *παραχρωμενοι* ***L*** *32 κυριω : θεω* ***FG*** *34 — τα του κοσμου* ***B***

fieri liber, magis utere. Qui enim in Domino 22 E 6,6. Phm 16.
vocatus est servus, libertus est Domini: si-
militer qui liber vocatus est, servus est Christi.
Pretio empti estis, nolite fieri servi hominum. 23 6,20.
Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in 24 17.20.
hoc permaneat apud Deum.
37 De virginibus autem praeceptum Domini 25 10.40. 1 T 1,12.13.
non habeo: consilium autem do, tamquam mi-
sericordiam consecutus a Domino, ut sim fidelis.
Existimo ergo hoc bonum esse propter instantem 26 29. 10,11.
necessitatem, quoniam bonum est homini sic
esse. Alligatus es uxori? noli quaerere solutio- 27
nem. Solutus es ab uxore? noli quaerere uxorem.
ˡSi autem acceperis uxorem: non peccasti. Et si 28 L 21,23.
nupserit virgo, non peccavit: tribulationem ta-
men carnis habebunt huiusmodi. Ego autem
vobis parco. Hoc itaque dico, fratres: Tempus 29 R 13,11. L 14,26.
breve est: reliquum est, ut et qui habent uxores,
tamquam non habentes sint: et qui flent, tam- 30
quam non flentes: et qui gaudent, tamquam
non gaudentes: et qui emunt, tamquam non
possidentes: et qui utuntur hoc mundo, tam- 31 1 J 2,15–17.
quam non utantur: praeterit enim figura huius
mundi. Volo autem vos sine solicitudine esse. 32
Qui sine uxore est, solicitus est quae Domini
sunt, quomodo placeat Deo. Qui autem cum 33 L 14,20. E 5,29.
uxore est, solicitus est quae sunt mundi, quo-
modo placeat uxori, ˡet divisus est. Et mulier in- 34
nupta, et virgo cogitat quae Domini sunt, ut sit
sancta corpore, et spiritu. Quae autem nupta est,
cogitat quae sunt mundi, quomodo placeat viro.

---

21 > liber fieri *22* simil. [et] *24* Unusq. ergo 𝔊 | est frater, 𝔊 (— fratres *F*) | maneat *25* miser. suam *A** *26* ergo] enim 𝔊 | — hoc *A* *28* peccabit *A* | — vobis *F*[1] | parcam *A* *29* [quia] tempus | — et 1° *32* — autem *F* *33* huius mundi *A* *34* divisa est mulier et virgo quae innupta est *F* | dei *A*[1] | et corp.

35 Porro hoc ad utilitatem vestram dico: non
ut laqueum vobis iniiciam, sed ad id, quod
honestum est, et quod facultatem praebeat
36 sine impedimento Dominum obsecrandi. Si 38
quis autem turpem se videri existimat super
virgine sua, quòd sit superadulta, et ita oportet
fieri: quod vult faciat: non peccat, si nubat.
37 Nam qui statuit in corde suo firmus, non
habens necessitatem, potestatem autem habens
suae voluntatis, et hoc iudicavit in corde suo,
38 servare virginem suam, bene facit. Igitur et
qui matrimonio iungit virginem suam, bene
R 7,2. 39 facit: et qui non iungit, melius facit. Mulier
alligata est legi quanto tempore vir eius vivit.
quòd si dormierit vir eius, liberata est: cui vult
25. 40 nubat: tantùm in Domino. Beatior autem erit
si sic permanserit secundum meum consilium:
puto autem quòd et ego Spiritum Dei habeam.
Act 15,29. 8 De iis autem, quae idolis sacrificantur, 39
scimus quia omnes scientiam habemus. Scien-
G 6,3. 2 tia inflat, charitas vero aedificat. Si quis
autem se existimat scire aliquid, nondum
cognovit quemadmodum oporteat eum scire.
G 4,9. 3 Si quis autem diligit Deum, hic cognitus est
10,19. Dt 6,4. 4 ab eo. De escis autem, quae idolis immo-
lantur, scimus quia nihil est idolum in mundo,
Ps 82,6. J 10,34. 5 et quòd nullus est Deus, nisi unus. Nam etsi
sunt qui dicantur dii sive in caelo, sive in
terra (siquidem sunt dii multi, et domini
Ml 2,10. 12,5.6. Kol 1,16. 6 multi:) nobis tamen unus Deus, Pater, ex quo

35 Porro hoc] hoc autem 𝔏*F* | — et ... obsecr. F^1 | — quod 2º [𝔏]𝔗*A*(F^1) | sive $F^{(2)}$ | observandi *36* supra *F* | virginem suam *37* — autem F^1 | habet (2º) | iudicabit F^2 *39* — legi | est 2º] — A^1 + a lege *F* *40* — permans. A^1 | > cons. meum *F* | habeo 8,*1* his | immolantur 𝔖*F* | quoniam 𝔗*A* *2* — autem *4* escis] his F^1 | — est 2º *6* Deus] *pr* est 𝔖ℭ corr.93 corr.98 [𝔏] + et *A*

τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφορον λέγω, 35 6,12; 9,13.
οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ L 10,39 s.
εὔσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως.
Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ 36
νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει
γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμεί-
τωσαν. ὃς δὲ ἕστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος, 37
μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου
θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ,
τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιήσει. ὥστε 38
καὶ ὁ γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον καλῶς ποιεῖ,
καὶ ὁ μὴ γαμίζων κρεῖσσον ποιήσει. Γυνὴ δέ- 39 R 7,2.
δεται ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ
κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμη-
θῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. μακαριωτέρα δέ ἐστιν 40 25.
ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ
δὲ κἀγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

0 5 5 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες 8 Act 15,29.
γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη
οἰκοδομεῖ· εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὔπω ἔγνω 2 G 6,3.
καθὼς δεῖ γνῶναι· εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, 3 G 4,9.
οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. Περὶ τῆς βρώσεως 4 10,19.
οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον Dt 6,4.
ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς εἰ μὴ εἷς. καὶ 5 Ps 82,6. J 10,34.
γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ
εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι
πολλοί, ˈἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ 6 Ml 2,10. 12,5.6. Kol 1,16.

---

38 hRW *την παρθενον εαυτου* | *ποιει* : h *ποιησει* *40 δε 2°* : *𝔎 γαρ* 8,*1* W *ειδωλοθυτων οιδαμεν* *6* H [*αλλ*]

---

35 συμφερον ***Fal*ς** *36 γαμειτω* ***D*G*** *37 — εδραιος* ***FG*** *38 εκγαμιζων bis* **ς** | *— την ε. παρθ.* ***KL*ς** *39 δεδεται νομω* ***Fal*ς** | *δε* : + *και* ***FGa l*** | *αποθανη* ***A*** *40 εχω* ***FG*** 8.*1* (*οἶδα μὲν* comm.) *2 ει δε* ***Dal*ς** | *ειδεναι* ***KL*ς** | *ουδεπω ουδεν* ***Kal*ς** *4 θεος* : + *ετερος* ***KL*ς**

πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς
Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.
10,27. 7 *Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ συνηθείᾳ*
ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν,
καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα μολύνεται.
R 14,17. 8 *βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παραστήσει τῷ θεῷ· οὔτε ἐὰν*
μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν
G 5,13. 9 *περισσεύομεν. βλέπετε δὲ μή πως ἡ ἐξουσία*
ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενέσιν.
10 *ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σὲ τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλίῳ*
κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς
ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα
R 14,15. 11 *ἐσθίειν; ἀπόλλυται γὰρ ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ*
12 *γνώσει, ὁ ἀδελφὸς δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν. οὕτως*
δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τύπτοντες
αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν
R 14,21. Mt 17,27. 13 *ἁμαρτάνετε. διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν*
ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα,
ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.
15,8. Act 26,16; 22,17. 9 *Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος;* 31
οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἑόρακα; οὐ τὸ ἔργον
2 K 3,2.3. 2 *μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ*
ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγίς
4,3. 3 *μου τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ. Ἡ*
ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσίν ἐστιν αὕτη.
L 10,8. 4 *μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πεῖν; μὴ οὐκ*
J 1,42. 5 *ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς*
καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ

---

6 δι ου : **h** *δι ον* | fin **h**[r] +, *και εν πνευμα αγιον, εν ω τα παντα και ημεις εν αυτω* *8* **T** *ουτε εαν φαγ. περισσευομεν, ουτε εαν μη φαγ. υστερουμεθα.* *10* **H** [σὲ] **R** *σε* | **RW** *ειδωλειω* 9,*1* **R** *εωρακα* *5 αδελφ. γυν.* : **h**[r1] [αδελφας] *γυναικας* [2v] *γυναικα* [αδελφην]

---

7 συνηθ. : *συνειδησει* ***Daς*** *8 υμας* ℵ* | *παριστησι* ***Daς*** *11 απολλ. γαρ* : *και απολειται* ***Faς*** | — *ο* 2⁰ ***LPaς*** *13* — *μου* 1⁰ *et* 2⁰ ***FG*** 9,*2 μου της* : *της εμης* ***Daς***

omnia, et nos in illum: et unus Dominus Iesus
Christus, per quem omnia, et nos per ipsum.
Sed non in omnibus est scientia. Quidam 7 10,27.
autem cum conscientia usque nunc idoli,
quasi idolothytum manducant: et conscientia
ipsorum cum sit infirma, polluitur. Esca autem 8 R 14,17.
nos non commendat Deo. Neque enim si
manducaverimus, abundabimus: neque si non
manducaverimus, deficiemus. Videte autem 9 G 5,13.
ne forte haec licentia vestra offendiculum fiat
infirmis. Si enim quis viderit eum, qui habet 10
scientiam, in idolio recumbentem: nonne con-
scientia eius, cum sit infirma, aedificabitur ad
manducandum idolothyta? Et peribit infirmus 11 R 14,15.
in tua scientia frater, propter quem Christus
mortuus est? Sic autem peccantes in fratres, 12
et percutientes conscientiam eorum infirmam,
in Christum peccatis. Quapropter si esca scan- 13 R 14,21.
dalizat fratrem meum: non manducabo carnem
in aeternum, ne fratrem meum scandalizem.

40 Non sum liber? Non sum Apostolus? Nonne 9 15,8. Act 26,16; 22,17.
Christum Iesum Dominum nostrum vidi? Nonne
opus meum vos estis in Domino? Et si aliis non 2 2 K 3,2.3.
sum Apostolus, sed tamen vobis sum: nam sig-
naculum Apostolatus mei vos estis in Domino.
mea defensio apud eos, qui me interrogant, 3
haec est: Numquid non habemus potestatem 4 L 10,8.
manducandi, et bibendi? Numquid non habe- 5 J 1,42.
mus potestatem mulierem sororem circum-
ducendi sicut et ceteri Apostoli, et fratres

---

6 illum] illo F^2 *7* — cum (in F^2) | id. q. id.] quasi idolo immolatum *F* *8* — enim *et* > *membra* neque ... abundavimus (-v- *et A*) *F in ras. et* — neque si non m. def. F^1 *9* infirmibus F^1 *10* idolo 𝔖*A* | idoloth.] immolata *F* *11* > inf. fr. in tua sc. F^1 | scientia] conscientia 𝔖 *12* in Christo 9,*1* > n. s. ap. n. s. lib. *F* | — Christum *2* — Et | — sed *F* *4* — *vers.* F^1 *5* > sor. mul. | — et 1° *F*

6 Domini, et Cephas? Aut ego solus, et Barna-
bas, non habemus potestatem hoc operandi?
7 ¹ Quis militat suis stipendiis umquam? Quis
plantat vineam, et de fructu eius non edit?
Quis pascit gregem, et de lacte gregis non
8 manducat? Numquid secundum hominem haec
Dt 25,4. 9 dico? An et lex haec non dicit? ¹ Scriptum
1 T 5,18. est enim in lege Moysi: Non alligabis os
bovi trituranti. Numquid de bobus cura est
2 T 2,6. 10 Deo? ¹An propter nos utique hoc dicit? Nam
propter nos scripta sunt. quoniam debet in
spe qui arat, arare: et qui triturat, in spe
R 15,27. 11 fructus percipiendi. Si nos vobis spiritualia
seminavimus, magnum est si nos carnalia
Act 20,34.35. 12 vestra metamus? Si alii potestatis vestrae
13,7. 2 K 11,9. participes sunt, quare non potius nos? Sed
non usi sumus hac potestate: sed omnia su-
stinemus, ne quod offendiculum demus Evan-
Nu 18,8.31. 13 gelio Christi. Nescitis quoniam qui in sacrario
Dt 18,1–3. operantur, quae de sacrario sunt, edunt: et
qui altari deserviunt, cum altari participant?
L 10,7. G 6,6. 14 Ita et Dominus ordinavit iis, qui Evangelium
Act 18,3. 15 annunciant, de Evangelio vivere. Ego autem
nullo horum usus sum. Non autem scripsi haec
ut ita fiant in me: bonum est enim mihi magis
mori, quàm ut gloriam meam quis evacuet.
Jr 20,9. 16 Nam si evangelizavero, non est mihi gloria:
necessitas enim mihi incumbit: vae enim mihi
4,1. 17 est, si non evangelizavero. Si enim volens
hoc ago, mercedem habeo: si autem invitus,

---

6 > sol. ego *7* plantavit ***F*** | de fr.] fructum de fructum ***A***[1]***F***[1] | edet 𝔏***F*** | pascet ***A*** *9* bubus *10* utique hoc] haec ***F*** ut. | Nam utique ***F*** | sunt: *11* spiritalia | — nos 2° 𝔏***F*** *12* — quare | omn.] non omn. ***A****** *13* operatur ***A***[1] | — et | altario *bis* (1° altaria 𝔖) | participantur *14* his *15* > scr. aut. *16* gloriam ***F***[1] | — enim 1° ***F***

κυρίου καὶ Κηφᾶς; ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ 6
ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζεσθαι; τίς στρατεύεται 7 2 T 2,4.
ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ
τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει
ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ
ἐσθίει; μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ, ἢ καὶ 8
ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως 9 Dt 25,4. 1 T 5,18.
νόμῳ γέγραπται· **οὐ κημώσεις βοῦν ἀλοῶντα.** μὴ 10,11. R 4,23 s; 15,4.
τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ; ἢ δι' ἡμᾶς πάντως 10 2 T 2,6.
λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι
ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν ἐπ' ἐλπίδι
τοῦ μετέχειν. εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπεί- 11 R 15,27.
ραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν;
εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλ- 12 Act 20,34.35.
λον ἡμεῖς; Ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ 13,7. 2 K 11,9.
ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν ἵνα μή τινα ἐνκοπὴν
δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. οὐκ οἴδατε 13 Nu 18,8.31.
ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ Dt 18,1—3. 7,35.
ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες τῷ
θυσιαστηρίῳ συνμερίζονται; οὕτως καὶ ὁ κύριος 14 L 10,7. G 6,6.
διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ 2 Th 3,9.
εὐαγγελίου ζῆν. Ἐγὼ δὲ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων. 15 Act 18,3.
οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί·
καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἤ — τὸ καύχημά
μου οὐδεὶς κενώσει. ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ 16 Jr 20,9.
ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται·
οὐαὶ γάρ μοί ἐστιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίσωμαι. εἰ γὰρ 17 4,1. E 3,2.
ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων,

---

7 HR [η] 8 RW λαλω; 9 κημ. : ℋ φιμωσεις | H θεω, 10 W λεγει· 12 RW εγκοπ- T εκκ- 13 T εσθιουσιν; | RT συμμερ- 15 RT ἢ το 16 ευαγγελισ. : hT ευαγγελιζωμαι

---

7 εκ του καρπου *Kaς* 8 λεγω *DGa* 9 εν ... γεγρ. : γεγρ. γαρ *D*G* 10 της ελπιδος αυτου μετεχ. επ ελπ. *Kaς* 13 — τα 2⁰ *ACaς* | προσεδρευοντες *KLaς* 15 ουδεις : ινα τις *La* τίς *FG* 16 καυχ. : χαρις *ℵ*DG* 17 (ακων οικ. *et* fin ,)

8,9. 18 οἰκονομίαν πεπίστευμαι. τίς οὖν μού ἐστιν ὁ
μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ
εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ
Mt 20,26.27. 19 μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ
πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας
Act 16,3; 21,20–26. 20 κερδήσω· καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰου-
δαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον
ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς
G 2,3; 6,2. 21 ὑπὸ νόμον κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ
ὢν ἄνομος θεοῦ ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ, ἵνα κερδάνω
2 K 11,29. R 11,14. 22 τοὺς ἀνόμους· ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ἀσθενής,
ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα
Ph 1,5. 23 πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. πάντα δὲ ποιῶ
διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συνκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.
2 T 4,7. Ph 3,14. 24 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες
μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον;
2 T 2,4.5; 4,8. 1 P 5,4. Jc 1,12. 25 οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. πᾶς δὲ ὁ ἀγωνι-
ζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα
φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον.
14,9. 26 ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτως
R 8,13; 13,14. 27 πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· ἀλλὰ ὑπωπιάζω μου
τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μή πως ἄλλοις κηρύξας
αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.
Ex 13,21; 14,22. R 1,13. 10 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ 32
πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ
2 πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, καὶ πάντες
εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ
Ex 16,4.35. Dt 8,3. 3 ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν
Ex 17,6. 4 βρῶμα ἔφαγον, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν

---

21 H *κερδανῶ* *27* RT *αλλ* 10,*2* hRT *εβαπτισθησαν*
3 H [*το αυτο*]

---

18 μου 1⁰ : μοι ***BLaς*** | *το εναγγ. : + του Χριστου* ***Faς***
20 — ως 1⁰ ***FG**** | *— μη ων α. υ. νομον* ***DKaς*** *21 θεω*
et *Χριστω* ***KLς*** | *— τους* ***FGaς*** *22 ως ασθενης* ***CDaς*** |
παντως τινας : παντας ***DG*** *23 παντα : τουτο* ***KLς***
27 υποπιαζω ***FGa***

dispensatio mihi credita est. Quae est ergo 18 8,9.
merces mea? Ut Evangelium praedicans, sine
sumptu ponam Evangelium, ut non abutar
41 potestate mea in Evangelio. Nam cum liber 19 Mt 20,26.27.
essem ex omnibus, omnium me servum feci,
ut plures lucrifacerem. Et factus sum Iudaeis 20 Act 16,3; 21,20–26.
tamquam Iudaeus, ut Iudaeos lucrarer. iis
qui sub lege sunt, quasi sub lege essem (cum
ipse non essem sub lege) ut eos, qui sub lege
erant, lucrifacerem. iis, qui sine lege erant, 21 G 2,3; 6,2.
tamquam sine lege essem (cum sine lege Dei
non essem: sed in lege essem Christi) ut
lucrifacerem eos, qui sine lege erant. Factus 22 2 K 11,29. R 11,14.
sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem.
Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem
salvos. Omnia autem facio propter Evange- 23
42 lium: ut particeps eius efficiar. Nescitis 24 2 T 4,7. Ph 3,14.
quòd ii, qui in stadio currunt, omnes quidem
currunt, sed unus accipit bravium? Sic cur-
rite ut comprehendatis. Omnis autem, qui in 25 2 T 2,4.5; 4,8. 1 P 5,4. Jc 1,12.
agone contendit, ab omnibus se abstinet, et
illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant:
43 nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro, 26
non quasi in incertum: sic pugno, non quasi
aërem verberans: sed castigo corpus meum, 27 R 8,13; 13,14.
et in servitutem redigo: ne forte cum aliis
praedicaverim, ipse reprobus efficiar.

44 Nolo enim vos ignorare fratres quoniam 10 Ex 13,21; 14,22.
patres nostri omnes sub nube fuerunt,
et omnes mare transierunt, ' et omnes in 2
Moyse baptizati sunt in nube, et in mari:
et omnes eandem escam spiritalem man- 3 Ex 16,4.35. Dt 8,3.
ducaverunt, et omnes eundem potum 4 Ex 17,6.

---

18 potestatem meam F^1 *20* (𝕮 *inc. v. 21* iis qui sub lege) | his, *it 21* | lege 2º] legem ***F*** *24* hi (hii ***F***) | ut omnes compr. ***A*** *25* in agonem ***F*** *26* verberant ***A***

spiritalem biberunt: (bibebant autem de spi-
ritali, consequente eos, petra: petra autem
Nu 14,16.23.30. 5 erat Christus) sed non in pluribus eorum
beneplacitum est Deo: nam prostrati sunt in
Nu 11,4.34. 6 deserto. Haec autem in figura facta sunt 45
nostri, ut non simus concupiscentes malorum,
Ex 32,6. 7 sicut et illi concupierunt. neque idololatrae
efficiamini, sicut quidam ex ipsis: quemad-
modum scriptum est: Sedit populus mandu-
Nu 25,1.9. 8 care, et bibere, et surrexerunt ludere. Neque
fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati
sunt, et ceciderunt una die viginti tria millia.
Nu 21,5.6. 9 Neque tentemus Christum: sicut quidam eorum
Nu 14,2.36. H 3,11.17. 10 tentaverunt, et a serpentibus perierunt. Ne-
que murmuraveritis, sicut quidam eorum mur-
muraverunt, et perierunt ab exterminatore.
1 P 4,7. 11 Haec autem omnia in figura contingebant illis: 46
scripta sunt autem ad correptionem nostram,
12 in quos fines saeculorum devenerunt. Itaque
13 qui se existimat stare, videat ne cadat. Ten-
tatio vos non apprehendat nisi humana: * fide- 47
lis autem Deus est, qui non patietur vos ten-
tari supra id, quod potestis, sed faciet etiam
cum tentatione proventum ut possitis sustinere.
1 J 5,21. 14 Propter quod charissimi mihi, fugite
15 ab idolorum cultura: Ut prudentibus loquor, 48
Mt 26,27. Act 2,42. 16 vos ipsi iudicate quod dico. Calix bene-
dictionis, cui benedicimus, nonne communi-
catio sanguinis Christi est? et panis, quem
frangimus, nonne participatio corporis Do-
12,27. R 12,5. 17 mini est? Quoniam unus panis, unum corpus
multi sumus, omnes, qui de uno pane parti-
Lv 7,6.15. G 6,16. 18 cipamus. Videte Israel secundum carnem:

10,*4* consequenti *6* mala ***A*** *7* idolorum cultores ***F*** | ex is ipsis ***F*** *8* [in] una | — millia ***A*** + hominum $\boldsymbol{F}^1$ *13* super | pot.] + sufferre $\boldsymbol{F}^2$ | > cum tempt. etiam *15* — ipsi *16* calicem 𝔏***F*** *17* panis, et 𝔖 | omnesque de | pane] + et de uno calice 𝔖[𝔏]$\boldsymbol{F}^2$ | participamur *18* Vid. [enim]

ἔπιον πόμα· ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολου- 1 P 2,4.
θούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ ἦν ὁ Χριστός, ' ἀλλ' 5 Nu 14,16.23.30.
οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός·
κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ταῦτα δὲ τύποι 6 Nu 11,4.34.
ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς **ἐπιθυ-**
μητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι **ἐπεθύμησαν**. μηδὲ 7 Ex 32,6.
εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν· ὥσπερ
γέγραπται· **ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ**
ἀνέστησαν παίζειν. μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες 8 Nu 25,1.9.
αὐτῶν ἐπόρνευσαν καὶ ἔπεσαν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσι-
τρεῖς χιλιάδες. μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν κύριον, 9 Nu 21,5.6.
καθώς τινες αὐτῶν ἐπείρασαν καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων
ἀπώλλυντο. μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινὲς αὐτῶν 10 Nu 14,2.36. H 3,11.17.
ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ.
ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβαινεν ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ 11 1 P 4,7. H 9,26.
πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων 9,9 s. R 4,23 s; 15,4.
κατήντηκεν. Ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ 12 R 11,20.
πέσῃ. πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀν- 13 H 13,7.
θρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς
πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν
τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι
ὑπενεγκεῖν.
3 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλο- 14 1 J 5,21.
λατρείας. ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὅ 15
φημι. Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, 16 Mt 26,27. Act 2,42.
οὐχὶ κοινωνία ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ;
τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος
τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ 17 12,27. R 12,5.
πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου
μετέχομεν. βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· 18 Lv 7,6.15. G 6,16.

---

5 HR *ηυδοκησεν* 8 *μια* : h pr *εν* 9 hT *εξεπειρασαν* 13 h *πειρασθηναι υμας* 14 H *ειδωλολατριας* 16 *εστιν* 1° : RT post *Χριστου*

---

5 — *ο θεος* Marcion 9 *κυριον* : *Χριστον* ***Dας*** | *απωλοντο* ***CDας*** 11 *παντα δε ταυτα* ***ℵDFG*** | *τυποι συνεβαινον* ***Dας*** 13 *ου καταλαβη* ***FG*** | *αφησει* ***DG*** | *δυνασθαι* : + *υμας* ***Kας*** 17 *αρτον* : + *και του* (***G*** + *ενος*) *ποτηριου* ***DG***

οὐχ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσια-
8,4. 19 *στηρίου εἰσίν; ¹ τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλόθυτόν*
Lv 17,7. Dt 32,17. 20 *τί ἐστιν; ἢ ὅτι εἴδωλόν τί ἐστιν; ¹ ἀλλ' ὅτι ἃ*
Ps 106,37. *θύουσιν, **δαιμονίοις** καὶ **οὐ θεῷ θύουσιν**· οὐ*
Bar 4,7. Ap 9,20. *θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι.*
2 K 6,15.16. Ml 1,7.12. 21 *οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον*
*δαιμονίων· οὐ δύνασθε **τραπέζης κυρίου** μετέχειν*
Dt 32,21. 22 *καὶ τραπέζης δαιμονίων. ἢ **παραζηλοῦμεν τὸν***
***κύριον**; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;*
6,12. 23 *Πάντα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα*
33. R 15,2. Ph 2,4. 24 *ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ*
R 14,2—10.22. 25 *ζητείτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου. Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ*
πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν
Ps 24,1. 26 *συνείδησιν· **τοῦ κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα***
L 10,8. 27 ***αὐτῆς**. εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε*
πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε
8,7. 28 *μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. ἐὰν δέ*
τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο ἱερόθυτόν ἐστιν, μὴ ἐσθίετε
δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν·
29 *συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν*
τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται
R 14,6. 1 T 4,4. 30 *ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω,*
Kol 3,17. L 18,26. 31 *τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; Εἴτε*
οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα
R 14,13. 32 *εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. ἀπρόσκοποι καὶ Ἰου-*
δαίοις γίνεσθε καὶ Ἕλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ
9,20—22. Ph 2,4. 33 *θεοῦ, ¹ καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζη-*
τῶν τὸ ἐμαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν,
4,16. Ph 3,17. 11 *ἵνα σωθῶσιν. μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ*
Χριστοῦ.

---

18 h *ουχι* *19* W *τι ἔστιν η* et *τι ἔστιν;* *20 θυουσιν* 1º : HR+ [*τα εθνη*] *22* W *κυριον·*

---

20 θυουσιν 1º : *θυει τα εθνη* ***Kaς*** | — *των* ***D*a***
23 παντα 1º 2º : + *μοι* ***HKς*** *24* fin + *εκαστος* ***Kaς***
27 απιστ. : + *εις δειπνον* ***D*G*** *28 ειδωλοθυτον* ***Caς*** |
fin + *του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα αυτης* ***KLς***
33 συμφερον ***Daς***

nonne qui edunt hostias, participes sunt al-
taris? Quid ergo? dico quòd idolis immolatum 19 8,4.
sit aliquid? aut quòd idolum, sit aliquid?
Sed quae immolant Gentes, daemoniis immo- 20 Lv 17,7. Dt 32,17.
lant, et non Deo. Nolo autem vos socios Ps 106,37.
fieri daemoniorum: non potestis calicem Do- 21 Ap 9,20.
mini bibere, et calicem daemoniorum: non 2 K 6,15.16. Ml 1,7.12.
potestis mensae Domini participes esse, et
mensae daemoniorum. An aemulamur Domi- 22 Dt 32,21.
num? Numquid fortiores illo sumus?
Omnia mihi licent, sed non omnia ex- 23 6,12.
pediunt. Omnia mihi licent, sed non omnia
aedificant. Nemo quod suum est quaerat, sed 24 33. R 15,2.
50 quod alterius. Omne, quod in macello vae- 25 14,2–10.22.
nit, manducate, nihil interrogantes propter
conscientiam. Domini est terra, et plenitudo 26 Ps 24,1.
51 eius. Si quis vocat vos infidelium, et vultis 27 L 10,8.
ire: omne, quod vobis apponitur, manducate,
nihil interrogantes propter conscientiam. Si 28 8,7.
quis autem dixerit: Hoc immolatum est idolis:
nolite manducare propter illum, qui indicavit,
et propter conscientiam: conscientiam autem 29
dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim
libertas mea iudicatur ab aliena conscientia?
Si ego cum gratia participo, quid blas- 30 1 T 4,4.
52 phemor pro eo quòd gratias ago? Sive 31 Kol 3,17. L 13,26.
ergo manducatis, sive bibitis, sive aliud
quid facitis: omnia in gloriam Dei facite.
Sine offensione estote Iudaeis, et Genti- 32 R 14,13.
bus, et Ecclesiae Dei: sicut et ego per 33 9,20–22.
omnia omnibus placeo, non quaerens quod
mihi utile est, sed quod multis: ut salvi fiant.
53 Imitatores mei estote, sicut et ego Christi. 11 4,16. Ph 3,17.

---

19 ergo dico? | *fin* + non quod idolum sit aliquid ***F***[2] *21* (𝕮 *inc. v. post* daem.) *22* aemulemur ***A*** *23* (𝕮 *inc v post* exped.) | — mihi *bis* | — Omnia (3°) . . . aedif. ***F***[1] *25* venditur ***F*** *27* infid.] + ad coenam 𝕾***F***[1] *28* immolaticium (-tium ***A***[1]) *29* infidele ***F*** alia *30* si [enim] | ego] ergo ***F*** *31* sive 3°] vel | gloria facite Dei ***F*** *32* gentilibus ***F***
11,*1* — et ***F***

2 Laudo autem vos fratres quòd per om-
nia mei memores estis: et sicut tradidi vobis,
3,23. E 5,23. Gn 3,16. 3 praecepta mea tenetis. Volo autem vos scire 54
quòd omnis viri caput, Christus est: caput
autem mulieris, vir: caput vero Christi, Deus.
12,10; 14,1. 4 Omnis vir orans, aut prophetans velato ca- 55
5 pite, deturpat caput suum. Omnis autem
mulier orans, aut prophetans non velato ca-
pite, deturpat caput suum: unum enim est
6 ac si decalvetur. Nam si non velatur mulier,
tondeatur. Si vero turpe est mulieri tonderi,
Gn 1,27; 5,1. 7 aut decalvari, velet caput suum. Vir quidem
non debet velare caput suum: quoniam imago
et gloria Dei est, mulier autem gloria viri
Gn 2,22.23. 1 T 2,13. 8 est. Non enim vir ex muliere est, sed mulier
Gn 2,18. 9 ex viro. Etenim non est creatus vir propter
Gn 6,2. 10 mulierem, sed mulier propter virum. Ideo
debet mulier potestatem habere supra caput
11 propter Angelos. Verumtamen neque vir sine
muliere: neque mulier sine viro in Domino.
12 Nam sicut mulier de viro, ita et vir per mu-
13 lierem: omnia autem ex Deo. Vos ipsi iudi-
cate: decet mulierem non velatam orare Deum?
14 Nec ipsa natura docet vos, quòd vir quidem
15 si comam nutriat, ignominia est illi: mulier
vero si comam nutriat, gloria est illi: quoniam
16 capilli pro velamine ei dati sunt. Si quis autem
videtur contentiosus esse: nos talem consue-
tudinem non habemus, neque Ecclesia Dei.
22. 17 Hoc autem praecipio: non laudans quòd non

---

2 — per *4* Omn. [autem] *5* > est enim | atque *6* et tondeatur *7* — suum | > est et gl. dei ***F*** > et glor. est dei *10* pot.] velamen 𝔖 | cap. suum 𝔖***F*** | et propter 𝔖 *13* Vos ipsi] in vobis ipsis 𝔏𝔗***F***[2 vid] vos autem ***A*** *14* > vos docet ***F*** | quoniam 𝔏***F*** *15* propter velamine ***F*** ([2]-men) | *fin* ? 𝔖 *16* ecclesiae (***F***[1])

34 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς ὅτι πάντα μου μέμνησθε 2 23. 2 Th 2,15.
καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέ-
6 χετε. Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς 3 3,23. E 5,23. Gn 3,16.
ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς
ὁ ἀνήρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός. πᾶς 4 3. 7. 12,10; 14,1.
ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς
ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. πᾶσα δὲ 5 3.7.9 s.
γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακα-
λύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς·
ἓν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. εἰ γὰρ 6
οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ
αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατα-
καλυπτέσθω. ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατα- 7 Gn 1,27; 5,1.
καλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα **θεοῦ**
ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν. οὐ γάρ 8 Gn 2,22.23. 1 T 2,13.
ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός·
καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ 9 Gn 2,18.
γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ 10 Gn 6,2. E 3,10.
ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέ-
λους. πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ 11
χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ· ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ 12
τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός·
τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. ¦ ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· 13
πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ
προσεύχεσθαι; οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς 14
ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστιν, ¦ γυνὴ 15
δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ
περιβολαίου δέδοται αὐτῇ. Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλό- 16
νεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν,
οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.
7 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ ὅτι οὐκ 17 22.

---

3 hW— ο 1° *5* αυτης : hW εαυτης *6* W ξύρασθαι *10* εξουσιαν : h[r] καλυμμα (velamen) *17* h παραγγελλω ουκ επαινων

---

2 υμας : + αδελφοι Dς *14* ἡ ουδε Kς *15* — αυτη 2° D

εἰς τὸ κρεῖσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον συνέρχεσθε.
1,10–12; 3,8. 18 *πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ* 3
ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι
1 J 2,19. 19 *πιστεύω. δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα*
Dt 18,4. 20 *[καὶ] οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. Συν-*
ερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυρια-
21 *κὸν δεῖπνον φαγεῖν· ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον*
προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς
Jc 2,5.6. 22 *δὲ μεθύει. μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν*
καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρο-
νεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί εἴπω
Mt 26,26–28. 23 *ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ. ἐγὼ*
Mc 14,22–24. L 22,19.20. *γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα*
ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρε-
Ex 12,14; 13,9. 24 *δίδετο ἔλαβεν ἄρτον ˡ καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν*
Dt 16,3. *καὶ εἶπεν· τοῦτό μού ἐστιν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ*
ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
Ex 12,14; 24,8. 25 *ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι,*
Zch 9,11. *λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ* **διαθήκη** *ἐστὶν*
ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἐὰν
Mt 26,29. 26 *πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ὁσάκις γὰρ ἐὰν*
ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον πίνητε,
τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρι οὗ
H 6,6; 10,29. 27 *ἔλθῃ. ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ*
ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ
Mt 26,22. 28 *σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. δοκιμα-*
2 K 13,5. *ζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ*
29 *ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ὁ*
γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ
15,20. 30 *πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα. διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν*
E 5,14. 1 Th 5,6.

19 [*και*] : W—T *22* R *υμας εν τουτω;* *24* *τουτο* 1^0 : h^r *Λαβετε φαγετε, τουτο* | *υπερ υμων* : h^{r1} + *κλωμενον* ^{2} + *θρυπτομενον* ^{3e} + *διδομενον* ^{4} + tradetur *29* *πινων* : h^r + *αναξιως*

19 — εν υμιν 1^0 ***D*F*** *(et* 2^0 ***C****)* *22* *επαινεσω* : *-νω* ***BFa*** *23* *απο* : *παρα* ***D*** *26* *το ποτ.* : + *τουτο* ***Kaϛ*** *27* *τ. αρτ.* : + *τουτον* ***KLaϛ*** *29* fin + *του κυριου* ***Daϛ***

56 in melius, sed in deterius convenitis. Primum 18 1,10–12; 3,3.
quidem convenientibus vobis in Ecclesiam,
audio scissuras esse inter vos, et ex parte
credo. Nam oportet et haereses esse, ut et 19 1 J 2,19.
qui probati sunt, manifesti fiant in vobis. Dt 13,4.
Convenientibus ergo vobis in unum, iam non 20
est Dominicam coenam manducare. Unus- 21
quisque enim suam coenam praesumit ad
manducandum. Et alius quidem esurit: alius
autem ebrius est. Numquid domos non ha- 22 Jc 2,5.6.
betis ad manducandum, et bibendum? aut
Ecclesiam Dei contemnitis, et confunditis eos,
qui non habent? Quid dicam vobis? Laudo
57 vos? in hoc non laudo. Ego enim accepi a 23 Mt 26,26–28.
Domino quod et tradidi vobis, quoniam Do- Mc 14,22–24.
minus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit L 22,19.20.
panem, ' et gratias agens fregit, et dixit: Acci- 24 Ex 12,4; 13,9.
pite, et manducate: hoc est corpus meum, Dt 16,3.
quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam
commemorationem. Similiter et calicem, post- 25 Ex 12,14; 24,8.
quam coenavit, dicens: Hic calix novum te- Zch 9,11.
stamentum est in meo sanguine. hoc facite
quotiescumque bibetis, in meam commemo-
rationem. Quotiescumque enim manducabitis 26 Mt 26,29.
panem hunc, et calicem bibetis: mortem Do-
58 mini annunciabitis donec veniat. Itaque qui- 27 H 6,6; 10,29.
cumque manducaverit panem hunc, vel biberit
calicem Domini indigne: reus erit corporis,
et sanguinis Domini. Probet autem seipsum 28 Mt 26,22.
homo: et sic de pane illo edat, et de calice 2 K 13,5.
bibat. Qui enim manducat, et bibit indigne, 29
iudicium sibi manducat, et bibit: non
diiudicans corpus Domini. Ideo inter vos 30 15,20.
E 5,14. 1 Th 5,6.

---

18 in ecclesia (***F***[1]) | schismata ***F*** | — inter vos *19* — et 1° 𝕷***F*** | — et 2° ***F*** *22* vos in hoc? 𝕷 *23* d. noster I. *A*[2] *24* — Acc. et mand. | — quod *A* *25* coenatum est ***F*** | ℭ[92] quotiescunque | bib tis *26* bibitis ***F***[1] | adnuntiatis *27* — hunc *29* bibet 1° ***F***[2] | discernens ***F*** | — Domini

multi infirmi et imbecilles, et dormiunt multi.
31 Quòd si nosmetipsos diiudicaremus, non uti-
H 12,5.6. 1 P 4,17. 32 que iudicaremur. Dum iudicamur autem, a
Domino corripimur, ut non cum hoc mundo
33 damnemur. Itaque fratres mei, cum conveni- 59
34 tis ad manducandum, invicem expectate. Si
quis esurit, domi manducet: ut non in iudi-
cium conveniatis. Cetera autem, cum venero,
disponam.

12 De spiritualibus autem, nolo vos ignorare 60
Hb 2,18.19. 2 fratres. Scitis quoniam cum Gentes essetis,
ad simulachra muta prout ducebamini euntes.
Mc 9,39. 1 J 4,2.3. Mt 7,21. 3 Ideo notum vobis facio, quòd nemo in Spiritu
Dei loquens, dicit anathema Iesu. Et nemo
potest dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu
R 12,6. E 4,4. 4 sancto. Divisiones vero gratiarum sunt,
28. E 4,11. 5 idem autem Spiritus: Et divisiones ministra-
6 tionum sunt, idem autem Dominus: Et divi-
siones operationum sunt, idem vero Deus,
14,26. 7 qui operatur omnia in omnibus. Unicuique
autem datur manifestatio Spiritus ad utilitatem.
8 Alii quidem per Spiritum datur sermo sapien-
tiae: alii autem sermo scientiae secundum eun-
9 dem Spiritum: alteri fides in eodem Spiritu:
14,5. Act 2,4. 10 alii gratia sanitatum in uno Spiritu, ' alii ope-
ratio virtutum, alii prophetia, alii discretio spi-
rituum, alii genera linguarum, alii interpretatio
7,7. R 12,3. E 4,7. 11 sermonum. Haec autem omnia operatur unus
atque idem Spiritus, dividens singulis prout
27. 10,17. 12 vult. Sicut enim corpus unum est, et

---

30 inbec. sunt ***A***
31 diiud.] judicaremus ***F***
33 — cum ***F***[1]
12,*1* spiritalibus
2 Scit. autem 𝔊
3 anath. Ihesum ***F*** | potens ***A***[1] | (dominum Jesum)

πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται
ἱκανοί. εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρι- 31
νόμεθα· κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδευό- 32 **H 12,5.6.**
μεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ὥστε, 33 **1 P 4,17.**
ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλή-
λους ἐκδέχεσθε. εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, 34
ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ ὡς
ἂν ἔλθω διατάξομαι.

8 *Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω* 12 **R 1,13.**
ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ 2 **Hb 2,18.19.**
εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. διὸ 3 **Mc 9,39.**
γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν **1 J 4,2.3. Mt 7,21.**
λέγει· ΑΝΑΘΕΜΑ ΙΗΣΟΥΣ, καὶ οὐδεὶς δύναται **1,2.**
εἰπεῖν· ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ αὐτὸ 4 **R 12,6. E 4,4.**
πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, καὶ ὁ 5 **28. E 4,11.**
αὐτὸς κύριος· καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν, 6
ὁ δὲ αὐτὸς θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.
ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος 7 **14,26.**
πρὸς τὸ συμφέρον. ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος 8
δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως
κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἑτέρῳ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ 9
πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ
ἑνὶ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, 10 **14,5. Act 2,4.**
ἄλλῳ [δὲ] προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευ-
μάτων, ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία
γλωσσῶν· πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ 11 **7,7. R 12,3. E 4,7.**
αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βού-
λεται. Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστιν καὶ 12 **27. 10,17.**

12,*2 οτι οτε* : h[81] — *οτι* [2] — *οτε* [3] *cjj οτι ποτε* *6 ο δε* : **ℌ** *και ο* | *ενεργων* : W+ *εστιν* *10* [*δε*] : T—W | HR [*δε*] *διακρ.* | T *διάκρισις* | H *ερμηνια*

---

31 δε : *γαρ* ***CKaς*** *34 ει δε* ***Kaς*** 12,*2 αφωνα* : *αμορφα* ***FG*** *3 — λαλων* ***Da*** | *ιησουν* ***Dmς*** | *κυριον ιησουν* ***Dmς*** *9 ενι* : *αυτω* ***ℵDmς*** *10 ενεργεια δυναμεως* ***DG*** *11* (*ἴδια?*)

μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος
πολλὰ ὄντα ἕν ἐστιν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστός·
G 3,28. 13 καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα
ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε
δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ πάντες ἓν πνεῦμα ἐπο-
20. 14 τίσθημεν. καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος
15 ἀλλὰ πολλά. ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ,
οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ
16 ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· ὅτι
οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ
17 παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. εἰ ὅλον
τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή,
15,38. Ap 4,11. 18 ποῦ ἡ ὄσφρησις; νῦν δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη,
19 ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. εἰ
14. 20 δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; νῦν
21 δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα. οὐ δύναται δὲ
ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί· χρείαν σου οὐκ ἔχω,
ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· χρείαν ὑμῶν οὐκ
22 ἔχω· ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ
σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν,
23 καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος,
τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ
ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει,
24 ' τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. ἀλλὰ ὁ
θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ περισ-
25 σοτέραν δοὺς τιμήν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ
σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν
26 τὰ μέλη. καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συνπάσχει
πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται μέλος, συνχαίρει
R 12,5. E 5,30. 27 πάντα τὰ μέλη. ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ
E 4,11.12. 28 καὶ μέλη ἐκ μέρους. Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς

18 hT *νυνι* *19* H [*τα*] *20* 𝔎— *μεν* *21* H [*δε*]
25 T *σχισματα*

12 σωματος : + *του ενος* **Daϛ** *13 ἓν* 2° : pr *εις* **Kaϛ** | *εν πομα εποτισθημεν* **134a** *24 εχει* : + *τιμης* **DG** | *υστερουντι* **Daϛ** *26 ειτε* 1° : *ει τι* **BFG** *27 μερους* : *μελους* **D***

membra habet multa, omnia autem membra
corporis cum sint multa, unum tamen corpus
sunt: ita et Christus. Etenim in uno Spiritu 13 G 3,28.
omnes nos in unum corpus baptizati sumus,
sive Iudaei, sive Gentiles, sive servi, sive
liberi: et omnes in uno Spiritu potati sumus.
Nam et corpus non est unum membrum, sed 14 20.
multa. Si dixerit pes: Quoniam non sum 15
manus, non sum de corpore: num ideo non
est de corpore? Et si dixerit auris: Quoniam 16
non sum oculus, non sum de corpore: num
ideo non est de corpore? Si totum corpus 17
oculus: ubi auditus? Si totum auditus: ubi
odoratus? Nunc autem posuit Deus membra, 18
unumquodque eorum in corpore sicut voluit.
Quòd si essent omnia unum membrum, ubi 19
corpus? Nunc autem multa quidem membra, 20 14.
unum autem corpus. Non potest autem ocu- 21
lus dicere manui: Opera tua non indigeo: aut
iterum caput pedibus: Non estis mihi neces-
sarii. Sed multo magis quae videntur mem- 22
bra corporis infirmiora esse, necessariora sunt:
et quae putamus ignobiliora membra esse 23
corporis, his honorem abundantiorem circum-
damus: et quae inhonesta sunt nostra, abun-
dantiorem honestatem habent. Honesta autem 24
nostra nullius egent: sed Deus temperavit
corpus, ei, cui deerat, abundantiorem tribuendo
honorem, ut non sit schisma in corpore, sed 25
idipsum pro invicem solicita sint membra. Et 26
si quid patitur unum membrum, compatiun-
tur omnia membra: sive gloriatur unum mem-
brum, congaudent omnia membra. Vos autem 27 R 12,5. E 5,30.
estis corpus Christi, et membra de mem-
bro. Et quosdam quidem posuit Deus 28 E 4,11.12.

---

12 — tamen *13* omn. nos (2°) ***F***[1] | in u. Sp. 2°] unum spiritum *15* num] non , *it 16* | *fin . pro* ? 𝔏𝔖𝔗 , *it 16* *16* — Et ***A*** | quia *18* unumquoque ***F*** *21* — aut. | > dic. oc. *23* ignorabiliora ***A*** | circumdamur ***F***[2] | *ab* abund. 2° *ad* abund. 1° *rediit* ***F***[1] *25* scismata ***F*** | **in idipsum 𝔖 | sint] sunt *A*[1] *26* gloriantur *F*[(1)]**

in Ecclesia primùm Apostolos, secundò Pro-
phetas, tertiò Doctores, deinde virtutes, exinde
gratias curationum, opitulationes, gubernatio-
nes, genera linguarum, interpretationes ser-
29 monum. Numquid omnes Apostoli? numquid
omnes Prophetae? numquid omnes Doctores?
30 numquid omnes virtutes? ׀ numquid omnes
gratiam habent curationum? numquid omnes
linguis loquuntur? numquid omnes interpre-
14,1. 31 tantur? Aemulamini autem charismata meliora.
Et adhuc excellentiorem viam vobis de- 61
Ps 150,5 Lxx. 13 monstro. Si linguis hominum loquar, et ange-
lorum, charitatem autem non habeam, factus
sum velut aes sonans, aut cymbalum tinniens.
Mt 7,22; 17,20. 2 Et si habuero prophetiam, et noverim mysteria
omnia, et omnem scientiam: et si habuero
omnem fidem ita ut montes transferam, cha-
Mt 6,2. 3 ritatem autem non habuero, nihil sum. Et
si distribuero in cibos pauperum omnes fa-
cultates meas, et si tradidero corpus meum
ita ut ardeam, charitatem autem non habuero,
4 nihil mihi prodest. Charitas patiens est,
benigna est: Charitas non aemulatur, non
Zch 8,17 Lxx. 5 agit perperam, non inflatur, ׀ non est ambiti-
Ph 2,4.21. osa, non quaerit quae sua sunt, non irritatur,
R 12,9. 6 non cogitat malum, ׀ non gaudet super iniqui-
Prv 10,12. 7 tate, congaudet autem veritati: omnia suf-
9,12. R 15,1. fert, omnia credit, omnia sperat, omnia su-
1 P 4,8. 8 stinet. Charitas numquam excidit: sive
prophetiae evacuabuntur, sive linguae cessa-
9 bunt, sive scientia destruetur. Ex parte enim
10 cognoscimus, et ex parte prophetamus. Cum
autem venerit quod perfectum est, evacuabitur

---

28 exin | gratia $A^{(1)}F$ | — interpr. serm. *30* gratia curat. habent *F* *31* charism.] dona F^1 | maiora | demonstrabo *F*

13,*1* — autem F^1 | vel A^1 *2* — et 3° A^1 | — si 2° *A* *3* — ita | ardeat *A* | prode est *F* *4* est caritas, non 𝕮 *6* iniquitatem *8* excedit *A* | distribuetur F^1

ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον
προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις,
ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήμψεις, κυβερνή-
σεις, γένη γλωσσῶν. μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ 29
πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ
πάντες δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν 30
ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάν-
8 *τες διερμηνεύουσιν; ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ* 31 14,1.
μείζονα.
7 *Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.*
Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν 13 Ps 150,5 Lxx.
ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν
ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν 2 Mt 7,22; 17,20.
καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν
γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη
μεθιστάναι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. καὶ 3 Mt 6,2.
ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν
παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσομαι, ἀγάπην
δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακρο- 4
θυμεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη
οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, ' οὐκ ἀσχημονεῖ, 5 Zch 8,17. Ph 2,4.21.
οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, ***οὐ λογίζεται***
τὸ κακόν, *' οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συνχαίρει δὲ* 6 R 12,9. 2 K 13,8.
τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα 7 Prv 10,12. 9,12. R 15,1.
ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε 8 1 P 4,8.
πίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε
γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται.
ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφη- 9
τεύομεν· ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους 10

---

29 W *δυναμεις,* *31* RTiW *μειζονα·* (R.) *και* 13,*2 και εαν* : H *καν* 1⁰ 2⁰ W 2⁰ | H *μεθιστανειν* *3 και εαν* : H *καν* 1⁰ 2⁰ W 1⁰ | R *καυθησωμαι* H *καυχησωμαι* (h[r] ut text) | T *ουθεν* *4* HR *χρηστευεται, η αγ.* | W *ου ζηλοι η αγ.,* | *η αγαπη* 3⁰ : [R]—H *5 τα* : h *το μη* *6* R *συγχ.* *8* h *προφητεια, καταργηθησεται* | W *γνωσεις, καταργηθησονται*

---

31 κρεισσονα ***Da(ς)*** 13,*8 εκπιπτει* ***Daς*** *10 το εκ* : pr *τοτε* ***KLaς***

11 καταργηθήσεται. ὅτε ἤμην νήπιος, ἐλάλουν ὡς
νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος·
2 K 5,7. 12 ὅτε γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. βλέ-
Jc 1,23. Nu 12,8. πομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε
δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ
μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώ-
1 Th 1,3. 13 σθην. νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ
1 J 4,16. τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.
12,10.31. 14 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευμα-
2 τικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ὁ γὰρ λαλῶν
γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ἀλλὰ θεῷ· οὐδεὶς
3 γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· ὁ δὲ
προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παρά-
4 κλησιν καὶ παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν
οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.
Nu 11,29. 5 θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον [3
12,10. δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων δὲ ὁ προφητεύων ἢ
ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα
12,8. 6 ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. νῦν δέ, ἀδελφοί,
ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς
ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει
7 ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ διδαχῇ; ὅμως τὰ
ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα,
ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνω-
8 σθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; καὶ
γὰρ ἐὰν ἄδηλον σάλπιγξ φωνὴν δῷ, τίς παρα-
9,26. 9 σκευάσεται εἰς πόλεμον; οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς
γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνω-
σθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα
10 λαλοῦντες. τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν εἰσιν
11 ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον· ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ

---

13 Η αγαπη· τα τρ. ταυτα, 14,*6* διδ. : HR pr εν
8 hRW φωνην σαλπιγξ

---

12 εν : pr και ***LPa*** 14,*2* πνευμα ***FG*** *4* εκκλησ. θεου ***FG***
5 ἢ ο διερμηνευων ***FG*** *7* φθογγου ***B*** *10* ουδεν αυτων ***Kaς***

quod ex parte est. Cum essem parvulus, 11
loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus,
cogitabam ut parvulus. Quando autem factus
sum vir, evacuavi quae erant parvuli. Vide- 12 2 K 5,7. Jc 1,23.
mus nunc per speculum in aenigmate: tunc Nu 12,8.
autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex
parte: tunc autem cognoscam sicut et cognitus
sum. Nunc autem manent, fides, spes, chari- 13 1 Th 1,3.
tas: tria haec. maior autem horum est charitas. 1 J 4,16.
62 Sectamini charitatem, aemulamini spiri- 14 12,10.31.
talia: magis autem ut prophetetis. Qui enim 2
loquitur lingua, non hominibus loquitur, sed
Deo: nemo enim audit. Spiritu autem loqui-
tur mysteria. nam qui prophetat, hominibus 3
loquitur ad aedificationem, et exhortationem,
et consolationem. Qui loquitur lingua, semet- 4
ipsum aedificat: qui autem prophetat, Eccle-
siam Dei aedificat. Volo autem omnes vos 5 Nu 11,29.
loqui linguis: magis autem prophetare. Nam 12,10.
maior est qui prophetat, quàm qui loquitur
linguis: nisi forte interpretetur ut Ecclesia
aedificationem accipiat. Nunc autem, fratres, 6 12,8.
si venero ad vos linguis loquens: quid vobis
prodero, nisi vobis loquar aut in revelatione,
aut in scientia, aut in prophetia, aut in doc-
trina? Tamen quae sine anima sunt vocem 7
dantia, sive tibia, sive cithara: nisi distinc-
tionem sonituum dederint, quomodo scietur id,
quod canitur, aut quod citharizatur? Etenim 8
si incertam vocem det tuba, quis parabit se
ad bellum? Ita et vos per linguam nisi mani- 9
festum sermonem dederitis: quomodo scietur id,
quod dicitur? eritis enim in aëra loquentes. Tam 10
multa, utputa genera linguarum sunt in hoc
mundo: et nihil sine voce est. Si ergo nesciero 11

---

11 Cum autem ***F*** | > ut parv. loq. ut p. sap. ut p. cog. ***F*** | quando] cum ***F*** | — aut. | quae p. er. deposui ***F*** *12* sicut] si ***F***[1] *13* manet | his 14,*2* quia nemo intellegit ***F***[1] | Spiritus 𝔊 ***A***[2]***F*** *3* — ad | consolationes ***A*** *4* — Dei *5* > ling. loq. ***A*** | nisi] + si ***F*** | forte ut | ecclesiam ***F*** *6* nisi] + si (*cf p.* 450)

virtutem vocis, ero ei, cui loquor, barbarus:
1–4. 12 et qui loquitur, mihi barbarus. Sic et vos,
quoniam aemulatores estis spirituum, ad
aedificationem Ecclesiae quaerite ut abundetis.
12,10. 13 Et ideo qui loquitur lingua: oret ut inter-
14 pretetur. Nam si orem lingua, spiritus meus
E 5,19. 15 orat, mens autem mea sine fructu est. Quid
ergo est? Orabo spiritu, orabo et mente:
16 psallam spiritu, psallam et mente. Ceterum
si benedixeris spiritu: qui supplet locum idio-
tae, quomodo dicet, Amen, super tuam bene-
17 dictionem? quoniam quid dicas, nescit. ˡ nam
tu quidem bene gratias agis: sed alter non
18 aedificatur. Gratias ago Deo meo, quòd om-
19 nium vestrum lingua loquor. Sed in Ecclesia
volo quinque verba sensu meo loqui, ut et
alios instruam: quàm decem millia verborum
E 4,14. Ph 3,12.15. 20 in lingua. Fratres, nolite pueri effici sensi-
bus, sed malitia parvuli estote: sensibus
Dt 28,49. Is 28,11.12. 21 autem perfecti estote. In lege scriptum est:
Quoniam in aliis linguis et labiis aliis loquar
populo huic: et nec sic exaudient me, dicit
22 Dominus. Itaque linguae in signum sunt non
fidelibus, sed infidelibus: prophetiae autem
Act 2,13. 23 non infidelibus, sed fidelibus. Si ergo con-
veniat universa Ecclesia in unum, et omnes
linguis loquantur, intrent autem idiotae, aut
Act 4,13. 24 infideles: nonne dicent quòd insanitis? Si
autem omnes prophetent, intret autem quis
infidelis, vel idiota, convincitur ab omnibus,

(*ad p.* 449) *6* revelationem ***A***[1] | — in 2º 3º *7* sonitus ***F*** | — id | — quod 2º ***F*** *8* q. paravit 𝕷***AF*** (qui speravit ***F***[1]) *9* aere ***A*** *10* — hoc [𝕷]𝕿***A***
11 — ei ***F***[1] *15* mentem *bis* ***F*** | — et 2º ***A***[1] *16* Quis (*et* ? *post* id. 𝕾) 𝕾𝖂 , dicit 𝕷***F*** *18* — meo *21* lege enim 𝕾[𝕷] *22* in signo ***F*** *23* aut. et ***A*** | quod] : quid 𝕾 *24* intrent ***F***[1]

τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι
βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. οὕτως 12 1–4.
καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς
τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισ-
σεύητε. Διὸ ὁ λαλῶν γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα 13 12,10.
διερμηνεύῃ. ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ 14
πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός
ἐστιν. τί οὖν ἐστιν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, 15 E 5,19.
προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι,
ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. ἐπεὶ ἐὰν εὐλογῇς πνεύματι, 16
ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ
τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις
οὐκ οἶδεν· σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ᾽ 17
38 ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, 18
πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶ· ἀλλὰ ἐν 19
ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους τῷ νοΐ μου λαλῆσαι,
ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν
γλώσσῃ. Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς 20 E 4,14. Ph 3,12.15.
φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ
φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε. ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται 21 Dt 28,49. Is 28,11.12.
ὅτι **ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέρων λα-
λήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ᾽ οὕτως εἰσακού-
σονταί** μου, λέγει κύριος. ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς 22
σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπί-
στοις, ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς
πιστεύουσιν. Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη 23 Act 2,13.
ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες λαλῶσιν γλώσσαις, εἰσέλ-
θωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαί-
νεσθε; ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ 24 Act 4,13.
τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων,

---

14 H [γαρ] *15* δε 2º : [H] *16* πνευματι : [H]W pr εν | H τό ʼΑμήν | R ευχαριστια επειδη . . . οιδεν; *18* hRT γλωσση *19* W αλλ

---

11 — εν ***DFG*** *12* πνευματικων ***P*** *16* ευλογησης ***FGaς*** *18* τω θεω μου ***KLaς*** | λαλων ***KLaς*** *19* δια του νοος μου ***KLaς*** *21* ετερων : ετεροις ***Daς***

J 4,19; 16,8. 25 ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, ˈτὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας
Is 45,14. Dn 2,47. αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσ-
Zch 8,23. ωπον **προσκυνήσει** τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι **ὄντως**
11,18.20. 26 **ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν.** Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί;
12,8–10. E 4,12. ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν
ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἑρμηνείαν
27 ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. εἴτε γλώσσῃ
τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ
28 ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς διερμηνευέτω· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ
διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λα-
1 Th 5,21. 29 λείτω καὶ τῷ θεῷ. προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλεί-
Act 17,11. 30 τωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· ἐὰν δὲ ἄλλῳ
31 ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. δύνα-
σθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες
2 P 1,21. Ap 22,6. 32 μανθάνωσιν καὶ πάντες παρακαλῶνται. καὶ πνεύ-
R 15,33; 16,20. 33 ματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται· οὐ γάρ
4,17; 7,17. ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς ἀλλὰ εἰρήνης. Ὡς ἐν
11,3. 1 T 2,12. 34 πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων, αἱ γυναῖκες
E 5,22. Tt 2,5. Gn 3,16. ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται
αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ
35 ὁ νόμος λέγει. εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ
τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ
36 ἐστιν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. ἢ ἀφ' ὑμῶν
ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους
1 J 4,6. 37 κατήντησεν; Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ
πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν ὅτι
38 κυρίου ἐστὶν ἐντολή· εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖται.
39 Ὥστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ

---

25 H οτι Οντως | T—ο 26 H ερμηνιαν 28 hW ερμηνευτης 31—34 ℌR παρακαλωνται, (και … ειρηνης,) ως … αγιων. Αι (31 fin et h,) 35 ℌ μανθανειν 37 T— εντολη 38 αγνοειται : hRW αγνοειτω

---

25 τα : pr και ουτω **KL**a**ς** 26 εκαστ. υμων **D**a**ς** 27 (εἴ τε Hofmann) 31 καθ ενα εκαστον **6. 67**. 1739** 32 πνευμα **DG**a 33 — ο θεος Marcion 34.35 post v. 40 **DFG93** 34 γυν. υμων **D**a**ς** | επιτετραπται **K**a**ς** | υποτασσεσθαι **DF**a**ς** + τοις ανδρασιν **A** 38 (αγνοειτε Fritzsche cj)

diiudicatur ab omnibus: occulta cordis eius 25 J 4,19; 16,8.
manifesta fiunt: et ita cadens in faciem ado- Is 45,14.
rabit Deum, pronuncians quòd vere Deus in Dn 2,47. Zch 8,23.
vobis sit. Quid ergo est, fratres? cum con- 26 11,18.20.
venitis, unusquisque vestrum psalmum habet, 12,8—10. E 4,12.
doctrinam habet, apocalypsim habet, linguam
habet, interpretationem habet: omnia ad aedi-
ficationem fiant. Sive lingua quis loquitur, 27
secundum duos, aut ut multum tres, et per
partes, et unus interpretetur. Si autem non 28
fuerit interpres, taceat in Ecclesia, sibi autem
63 loquatur, et Deo. Prophetae autem duo, aut 29 1 Th 5,21.
tres dicant, et ceteri diiudicent. Quòd si alii 30 Act 17,11.
revelatum fuerit sedenti, prior taceat. Po- 31
testis enim omnes per singulos prophetare:
ut omnes discant, et omnes exhortentur: | et 32
spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt.
Non enim est dissensionis Deus, sed pacis: 33
sicut et in omnibus Ecclesiis sanctorum doceo.
64 Mulieres in Ecclesiis taceant, non enim per- 34 11,3. 1 T 2,12.
mittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut et E 5,22. Tt 2,5. Gn 3,16.
lex dicit. Si quid autem volunt discere, domi 35
viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri
loqui in Ecclesia. An a vobis verbum Dei 36
processit? aut in vos solos pervenit? Si 37 1 J 4,6.
quis videtur propheta esse, aut spiritualis,
cognoscat quae scribo vobis, quia Domini sunt
mandata. Si quis autem ignorat, ignorabitur. 38
Itaque fratres aemulamini prophetare: et 39

---

25 occulta enim 𝔖 (oc. etiam) | adoravit *AF*[1] | sit (est) *26* apocalypsin | — ling. hab. *F*[1] *27* — ut 𝔊 *F* | et 2°] ut *F* *29* — aut. *32* subiectus est 𝔖*F*[2] *33* pacis. *et fin*, 𝔗 | sed sicut *F*[2] | — et | — doceo *34* in ecclesia *F*[2] | subditae *F* *37* spiritalis

Kol 2,5. 40 loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem
honeste, et secundum ordinem fiant.
15 Notum autem vobis facio, fratres, Evan-
gelium, quod praedicavi vobis, quod et acce-
14. 2 pistis, in quo et statis, per quod et salvamini:
qua ratione praedicaverim vobis, si tenetis,
Is 53,8.9. 3 nisi frustra credidistis. Tradidi enim vobis
in primis quod et accepi: quoniam Christus
2 Rg 20,5. Is 54,7. Hos 6,2. mortuus est pro peccatis nostris secundum
Jon 2,1. Ps 16,10. 4 Scripturas: et quia sepultus est, et quia re-
L 24,34. Mc 16,14. 5 surrexit tertia die secundum Scripturas: et
quia visus est Cephae, et post hoc undecim:
6 Deinde visus est plus quàm quingentis fratri-
bus simul: ex quibus multi manent usque
L 24,50. 7 adhuc, quidam autem dormierunt: Deinde
visus est Iacobo, deinde Apostolis omnibus:
9,1. 8 Novissime autem omnium tamquam abortivo,
E 3,8. 1 T 1,15. Mt 5,19. 9 visus est et mihi. Ego enim sum minimus
Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apo-
stolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam
2 K 11,5.23; 6,1. 10 Dei. Gratia autem Dei sum id, quod sum,
et gratia eius in me vacua non fuit, sed ab-
undantius illis omnibus laboravi: non ego
11 autem, sed gratia Dei mecum: Sive enim
ego, sive illi: sic praedicamus, et sic credidistis.
12 Si autem Christus praedicatur quòd resur-
rexit a mortuis, quomodo quidam dicunt in vo-
13 bis, quoniam resurrectio mortuorum non est? Si
autem resurrectio mortuorum non est: neque
14 Christus resurrexit. Si autem Christus non resur-
rexit, inanis est ergo praedicatio nostra, inanis
Act 1,22; 5,32. 15 est et fides vestra: invenimur autem et falsi

---

40 sec. ordine ***F*** | fiant in vobis 𝔖
15,*1* — autem 𝔗 | > fac. vobis ***F*** *2* retenetis $\boldsymbol{F}^2$ | nisi] + si 𝔗$\boldsymbol{AF}^2$ *3* > vobis enim $\boldsymbol{A}^1$ *4* surrexit *5* — et 1⁰ ***A*** | haec *7* et Iac ***A*** *10* gratiam (1⁰) ***F*** | — id ***F*** *11* praedicavimus 𝔖***F*** *14* — non $\boldsymbol{A}^1$ | > ergo est (𝔖 — ergo) | inan. 2⁰] vana ***F*** + ergo ***A***

τὸ λαλεῖν μὴ κωλύετε γλώσσαις· πάντα δὲ εὐσχη- 40 Kol 2,5.
μόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

99 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ 15 16,13. 2 K 1,24.
εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ
ἑστήκατε, ¹δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελι- 2 14.
σάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύ-
σατε. παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ 3 Is 53,8.9.
παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν 2 Rg 20,5.
ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, καὶ ὅτι ἐτάφη, 4 Is 54,7. Hos 6,2. Jon 2,1.
καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς Ps 16,10.
γραφάς, ¹καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα· 5 L 24,34. Mc 16,14. J 21,15 ss.
ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, 6
ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ
ἐκοιμήθησαν· ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς 7 L 24,50.
ἀποστόλοις πᾶσιν· ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερεὶ 8 9,1.
τῷ ἐκτρώματι ὤφθη κἀμοί. Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ 9 G 1,13. E 3,8.
ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς 1 T 1,15. Mt 5,19.
καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν
τοῦ θεοῦ· χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ 10 2 K 11,5.23; 6,1.
χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ
περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ
δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σὺν ἐμοί. εἴτε οὖν 11
ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως
ἐπιστεύσατε.

Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγή- 12 Mt 22,23. Act 4,2.
γερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες ὅτι ἀνάστασις
νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ 13
ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ 14
ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ
καὶ ἡ πίστις ὑμῶν· εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδο- 15 Act 1,22; 5,32. 2,1.

---

39 γλωσσαις : W pr εν 15,2 H υμιν, 5 ειτα : hT επειτα | δωδεκα : h[r] ενδεκα 7 ειτα : hT επειτα 10 συν : h pr η 14 αρα : h[R]T+ και | υμων : ℋ ημων

15.6 δε : + και *KLal*ϛ (8 ὡσπερεί τῳ Battier) 10 ου κενη : πτωχη ουκ *D*(FG)*

μάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ
θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν
6,14. 16 εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. εἰ γὰρ νεκροὶ
14. 17 οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ
Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν,
18 ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἄρα καὶ οἱ
19 κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. εἰ ἐν τῇ ζωῇ
ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν μόνον, ἐλεεινό-
Kol 1,18. 11,30. 20 τεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ Χρι-
στὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμη-
Gn 3,17–19. R 5,12.18. 21 μένων. ἐπειδὴ γὰρ δι᾽ ἀνθρώπου θάνατος, καὶ 40
22 δι᾽ ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ὥσπερ γὰρ ἐν
τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν
20. 1 Th 4,16. R 8,9. Ap 20,5. 23 τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. Ἕκαστος
δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα
Dn 2,44. 24 οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, εἶτα τὸ
τέλος, ὅταν παραδιδοῖ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ
πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν
Ps 110,1. Mt 22,44. 25 ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν
ἄχρι οὗ θῇ **πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας**
Ap 20,14; 21,4. 26 **αὐτοῦ**. ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος·
Ps 8,7. H 2,8. 27 ¹ **πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ**. ὅταν
δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς
Kol 3,11. 28 τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ὅταν δὲ ὑπο-
ταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς
ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα
29 ᾖ ὁ θεὸς πάντα ἐν πᾶσιν. Ἐπεὶ τί ποιή-
σουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως
νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ
R 8,36. 30 αὐτῶν; τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν;

---

17 *υμων* 1⁰ : [H] W+ *εστιν* *22* fin W, *23* fin H·R. *24* H *παραδιδῳ* | H *δυναμιν,* *26* fin H,RTiW. *27* hW— *οτι* 1⁰ *28* HR [*και*] | *θεος* : T+ *τα*

15 — *ειπερ ... εγειρονται* ***Da*** *20* fin + *εγενετο* ***KLaς*** *25* *τ. εχθρ. αυτου* ***AFa*** *28* — *ο υιος* patres *29* *αυτων* : *των νεκρων* ***Laς*** *29.30* (*βαπτιζονται; υπερ αυτων τι και*)

testes Dei: quoniam testimonium diximus ad-
versus Deum quòd suscitaverit Christum, quem
non suscitavit, si mortui non resurgunt. Nam 16 6,14.
si mortui non resurgunt, neque Christus re-
surrexit. Quòd si Christus non resurrexit, 17 14.
vana est fides vestra, adhuc enim estis in
peccatis vestris. Ergo et qui dormierunt in 18
Christo, perierunt. Si in hac vita tantum in 19
Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus
omnibus hominibus. Nunc autem Christus 20 Kol 1,18. 11,30.
resurrexit a mortuis primitiae dormientium,
quoniam quidem per hominem mors, et per 21 Gn 3,17–19. R 5,12.18.
hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in 22
Adam omnes moriuntur, ita et in Christo om-
nes vivificabuntur. Unusquisque autem in 23 20. 1 Th 4,16. R 8,9. Ap 20,5.
suo ordine, primitiae Christus: deinde ii, qui
sunt Christi, qui in adventu eius crediderunt.
Deinde finis: cum tradiderit regnum Deo et 24 Dn 2,44.
Patri, cum evacuaverit omnem principatum,
et potestatem, et virtutem. Oportet autem 25 Ps 110,1. Mt 22,44.
illum regnare donec ponat omnes inimicos sub
pedibus eius. Novissima autem inimica de- 26 Ap 20,14; 21,4.
struetur mors: Omnia enim subiecit sub pedi- 27 Ps 8,7.
bus eius. Cum autem dicat: Omnia subiecta
sunt ei, sine dubio praeter eum, qui subiecit
ei omnia. Cum autem subiecta fuerint illi 28
omnia: tunc et ipse Filius subiectus erit ei,
qui subiecit sibi omnia, ut sit Deus omnia
in omnibus. Alioquin quid facient qui 29
baptizantur pro mortuis, si omnino mortui
non resurgunt? ut quid et baptizantur pro
illis? ut quid et nos periclitamur omni hora? 30 R 8,36.

15 — si mortui non res. $F^{(2)}$ *16* — Nam si m. n. res. $AF^{(1)}$ *18* — et F^1 *21* quid.] enim *22* vivificantur A^2F^1 *23* hi (hii *F*) | — qui 2° *et* cred. | adventum *F* *25* — omn. A^1 *26* Novissime 𝔖 *27* haec dicat 𝔖 (ℭ *inc. v.* Omnia 2°) | — ei 1° [𝔊] *28* > illi fuer. omnia *F* | — et | illi | > sibi subiec.

2 K 4,10.11. 31 Quotidie morior per vestram gloriam, fratres,
quam habeo in Christo Iesu Domino nostro.
Is 22,13. 32 Si (secundum hominem) ad bestias pugnavi
Ephesi, quid mihi prodest, si mortui non re-
surgunt? manducemus, et bibamus, cras enim
33 moriemur. Nolite seduci: Corrumpunt mores
R 13,11. E 5,14. 34 bonos colloquia mala. Evigilate iusti, et nolite
6,5. Act 26,8. peccare: ignorantiam enim Dei quidam habent,
ad reverentiam vobis loquor.
35 Sed dicet aliquis: Quomodo resurgunt
J 12,24. 36 mortui? qualive corpore venient? Insipiens,
tu quod seminas non vivificatur, nisi prius
37 moriatur. Et quod seminas, non corpus, quod
futurum est, seminas, sed nudum granum, ut
Gn 1,11. 38 puta tritici, aut alicuius ceterorum. Deus
autem dat illi corpus sicut vult: et unicuique
39 seminum proprium corpus. Non omnis caro,
eadem caro: sed alia quidem hominum, alia
vero pecorum, alia volucrum, alia autem pis-
40 cium. Et corpora caelestia, et corpora terre-
stria: sed alia quidem caelestium gloria, alia
41 autem terrestrium: Alia claritas solis, alia
claritas lunae, et alia claritas stellarum. Stella
42 enim a stella differt in claritate: sic et re-
surrectio mortuorum. Seminatur in corruptione,
Ph 3,20.21. 43 surget in incorruptione. Seminatur in ignobili-
tate, surget in gloria: Seminatur in infirmitate,
44 surget in virtute: Seminatur corpus animale,
surget corpus spiritale. Si est corpus animale,
Gn 2,7. 45 est et spiritale, sicut scriptum est: Factus est pri-
2 K 3,6.17. J 6,63. mus homo Adam in animam viventem, novissi-
46 mus Adam in spiritum vivificantem. Sed non pri-
us quod spiritale est, sed quod animale: deinde

---

31 propter 𝔖𝔚 *32* prodest (prode est ***F***) ? Si ... resurgunt, Mand. 𝔏𝔗***A*** *33* mala] + subrii estote ***F***[2] *34* vigilate ***F***[2] | iuste | > dei enim ***A*** | rev. (verecundiam) *35* dicit ***F*** | quali autem | veniunt *38* prout ***F*** | voluit *39* — quidem | — vero | alia caro vol. (***F***[1]) | — autem ***F***[1] *40* glor. (gratia)] + est ***F*** *41* — et | ab st. 𝔏 stillae ***F***[1] *42* ita ***F*** | corruptionem *et* incorruptionem ***F*** *42/44* surgit *quater* (***A*** 4⁰) *45* sic et scr. 𝔏𝔗***A*** (ℭ *inc. v.* Factus) *46* Sed] et ***F*** | > prius non ***A***[1] | anim. est

ˈκαθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν καύ- 31 2 K 4,10.11.
χησιν, ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
ἡμῶν. εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, 32 Is 22,13.
τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φά-
γωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.
ˈμὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι 33 Menander, Thais.
κακαί. ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· 34 R 13,11. E 5,14.
ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν 6.5. Act 26,8. Mt 22,29.
ὑμῖν λαλῶ.
Ἀλλὰ ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ 35
δὲ σώματι ἔρχονται; ἄφρων, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ 36 J 12,24.
ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ὃ σπείρεις, οὐ 37
τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν
κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἤ τινος τῶν λοιπῶν· ὁ δὲ 38 Gn 1,11. 12,18.
θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ
10 ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. οὐ πᾶσα 39
σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων,
ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη
δὲ ἰχθύων. καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα 40
ἐπίγεια· ἀλλὰ ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα,
ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ 41
ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων·
ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. οὕτως καὶ 42
ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ,
ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγεί- 43 Ph 3,20.21.
ρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται
41 ἐν δυνάμει· σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται 44
σῶμα πνευματικόν. Εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν
καὶ πνευματικόν. οὕτως καὶ γέγραπται· ἐγένετο 45 Gn 2,7.
ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ 2 K 3,6.17. J 6,63.
ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. ἀλλ' οὐ 46
πρῶτον τὸ πνευματικὸν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα

---

35 H νεκροι,

---

31 ημετεραν **Aaς¹** | — *αδελφοι* **Dας** *34 λεγω* **AFaς**

Gn 2,7. 47 τὸ πνευματικόν. ὁ πρῶτος **ἄνθρωπος ἐκ γῆς**
48 **χοϊκός**, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ. οἷος ὁ
χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπου-
Gn 5,3. 49 ράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· καὶ καθὼς
ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν
6,9s.13. 50 καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. Τοῦτο δέ φημι,
ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρο-
νομῆσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν
1 Th 4,15.17. 51 κληρονομεῖ. ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες
Mt 24,31. 1 Th 4,16. 52 οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ⸆ ἐν
ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι·
σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι,
2 K 5,4. 53 καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν
τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο
54 ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο
ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύ-
σηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμ-
Is 25,8. Hos 13,14. 55 μένος· **κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος.** ⸆ **ποῦ σου,**
θάνατε, τὸ νῖκος; ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον;
R 7,13; 6,14. 56 ⸆ τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ
57 δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος· τῷ δὲ θεῷ χάρις
τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν
2 Chr 15,7. Ap 14,13. Kol 1,23. 58 Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί,
ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν
τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος
ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

Act 11,29. 2 K 8; 9. G 2,10. 16 Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ 42 11
διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ

47 ο δευτ. ανθρ. : h[r] + ο κυριος 49 φορεσωμεν : hW φορεσομεν 51 ου κοιμηθησομεθα : h[r1] αναστησομεθα ου [2v] μεν αναστ. ου [3] [μεν] κοιμηθησομεθα ου 51.52 W αλλαγησομεθα ει ατομω, 54 𝔎— το φθ. τ. ενδ. αφθ. και | αθανασιαν : H pr [την]

47 fin + ο ουρανιος *FG* 50 δε : γαρ *DG* 52 εγερθ. : αναστησονται *A Da* 55 νικος ... κεντρον : κεντρον ... νικος *Daϛ* | θανατε 2º : αδη *KLaϛ*

quod spiritale. Primus homo de terra, terre- 47 Gn 2,7.
nus: secundus homo de caelo, caelestis. Qualis 48
terrenus, tales et terreni: et qualis caelestis,
tales et caelestes. Igitur, sicut portavimus 49 Gn 5,3.
imaginem terreni, portemus et imaginem cae-
lestis. Hoc autem dico, fratres: quia caro 50 5,9 s. 13.
et sanguis regnum Dei possidere non possunt:
neque corruptio incorruptelam possidebit. Ecce 51 1 Th 4,15.17.
mysterium vobis dico: Omnes quidem resur-
gemus, sed non omnes immutabimur. In mo- 52 Mt 24,31. 1 Th 4,16.
mento, in ictu oculi, in novissima tuba: canet
enim tuba, et mortui resurgent incorrupti: et
nos immutabimur. Oportet enim corruptibile 53 2 K 5,1.
hoc induere incorruptionem: et mortale hoc
induere immortalitatem. Cum autem mortale 54
hoc induerit immortalitatem, tunc fiet sermo,
qui scriptus est: Absorpta est mors in vic-
toria. Ubi est mors victoria tua? ubi est 55 Is 25,8. Os 13,14.
mors stimulus tuus? Stimulus autem mortis 56 R 7,13; 6,14.
peccatum est: virtus vero peccati lex. Deo 57
autem gratias, qui dedit nobis victoriam per
Dominum nostrum Iesum Christum. Itaque 58 2 Chr 15,7. Ap 14,13.
fratres mei dilecti, stabiles estote, et immo-
biles: abundantes in opere Domini semper,
scientes quòd labor vester non est inanis in
Domino.

66 De collectis autem, quae fiunt in sanc- 16 Act 11,29. 2 K 8; 9. G 2,10.
tos, sicut ordinavi Ecclesiis Galatiae, ita et

---

46 spirit. [est]
47 sec. homo (autem) | — caelestis 𝕿A^1
48 — et 2º A^1
50 quoniam | possidebit] -dere **A**
51 resurgimus 𝕷**AF**
52 canit **F** | — tuba 2º | resurgunt **F**
53 incorruptelam *56* vero] autem **F** *58* opera **A**
16,*1* in eo sanctos F^1 in sanctis **A** sanctis F^2

Act 20,7. 2 vos facite. Per unam sabbati unusquisque
vestrum apud se seponat, recondens quod ei
bene placuerit: ut non, cum venero, tunc col-
3 lectae fiant. Cum autem praesens fuero:
quos probaveritis per epistolas, hos mittam
2 K 8,20.21. 4 perferre gratiam vestram in Ierusalem. Quòd
si dignum fuerit ut et ego eam, mecum ibunt.
Act 19,21. 5 Veniam autem ad vos, cum Macedoniam per-
R 15,24. Tt 3,12. 6 transiero: nam Macedoniam pertransibo. Apud
vos autem forsitan manebo, vel etiam hiemabo:
Act 20,2. Act 18,21. 7 ut vos me deducatis quocumque iero. Nolo
enim vos modo in transitu videre, spero enim
me aliquantulum temporis manere apud vos,
Act 19,1.10. 8 si Dominus permiserit. Permanebo autem
2 K 2,12. Kol 4,3. Ap 3,8. 9 Ephesi usque ad Pentecosten. Ostium enim
mihi apertum est magnum, et evidens: et ad-
4,17. Ph 2,20. 10 versarii multi. Si autem venerit Timotheus,
videte ut sine timore sit apud vos: opus enim
6. 1 T 4,12. 11 Domini operatur, sicut et ego. Nequis ergo
illum spernat: deducite autem illum in pace,
ut veniat ad me: expecto enim illum cum fra-
1,12; 3,6. 12 tribus. De Apollo autem fratre vobis notum 67
facio, quoniam multum rogavi eum ut veniret
ad vos cum fratribus: et utique non fuit vo-
luntas ut nunc veniret: veniet autem, cum ei
Ps 31,25 Lxx. E 6,10. 13 vacuum fuerit. Vigilate, state in fide, viriliter 68
14 agite, et confortamini. omnia vestra in cha-
1,16. R 16,5. 15 ritate fiant. Obsecro autem vos fratres, nostis 69
domum Stephanae, et Fortunati, et Achaici:
quoniam sunt primitiae Achaiae, et in mi-
nisterium sanctorum ordinaverunt seipsos:
Ph 2,29. 16 ut et vos subditi sitis eiusmodi, et omni

---

2 ponat | — bene [𝔏]𝔗*A* | placitum fuerit ***F*** | collecta *A* *3* , per epistulas 𝔏 *4* — et *5* Machedonia (2°) ***F*** *6* — aut. *A* | ut] et *A* *7* transitum *A* | aliquantum *12* — vob. n. f. quon. | > not. vob. ***F*** | vol. eius 𝔖 | nunc] non ***F*** | oportunum ***F***[1] *15* Furtunati ***F*** | — et Achaici *16* subd. sitis] subditis ***F***[1]

ὑμεῖς ποιήσατε. κατὰ μίαν σαββάτου ἕκαστος 2 Act 20,7.
ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι ἐὰν
εὐοδῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογίαι γίνωνται.
ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε, δι' 3
ἐπιστολῶν τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν
ὑμῶν εἰς Ἰερουσαλήμ· ἐὰν δὲ ἄξιον ᾖ τοῦ κἀμὲ 4 2 K 8,20.21.
πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. Ἐλεύσομαι 5 Act 19,21.
δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακε-
δονίαν γὰρ διέρχομαι, πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν κατα- 6 R 15,24. Tt 3,12.
μενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμ-
ψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς 7 Act 20,2. Act 18,21.
ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ
ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ἐπιτρέψῃ.
8 ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς· θύρα Act 19,1.10.
9 γάρ μοι ἀνέῳγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντι- 2 K 2,12. Kol 4,3. Ap 3,8.
κείμενοι πολλοί. Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, 10 4,17. Ph 2,20.
βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ
ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς κἀγώ· μή τις οὖν 11 6. 1 T 4,12.
αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ,
ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ
τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ Ἀπολλὼ τοῦ ἀδελφοῦ, 12 1,12; 3,6.
πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς
μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα
ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.
Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, 13 Ps 30,25 Lxx. E 6,10.
κραταιοῦσθε. πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. 14
Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν 15 1,16. R 16,5.
Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς
διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· ἵνα καὶ 16 Ph 2,29.
ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ

2 εαν : RT *αν* | h *ευοδωθη* *3* H *δοκιμασητε δι επιστολων,* *4* T *η αξιον* *6* RT *παραμενω* | *Ꮶ— και* *8* H *επιμένω* *10 καγω* : *Ꮶ εγω*

2 σαββατων ***KLaς*** *7 γαρ 2⁰* : *δε* ***KLaς*** *12 αδελφου* : + *δηλω υμιν οτι* ℵ**D*G* *15 Στεφ.* : + *και Φορτουνατου* ***Da***

17 *συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ*
παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ,
ὅτι τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν·
1 Th 5,12. 18 *ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν.*
2 K 2,13. *ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.*
Act 18,2.18.26. 19 *Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας.*
R 16,3.5. *ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ*
R 16,16. 2 K 13,12. 20 *Πρίσκα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. ἀσπά-*
1 P 5,14. *ζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε*
Kol 4,18. 2 Th 3,17. 21 *ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ*
G 1,8.9. 22 *ἐμῇ χειρὶ Παύλου. εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον,*
23 *ἤτω ἀνάθεμα. μαρὰν ἀθά.* ˡ *ἡ χάρις τοῦ κυρίου*
24 *Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν. ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων*
ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

1 K 1,1. 1 *Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή-* (43)
ματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ (12)
τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἁγίοις
R 1,7. 2 *πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· χάρις ὑμῖν*
καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.
R 15,5. 3 *Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν* *1*
E 1,3. 1 P 1,3. Dn 9,9. *Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς*
4 *πάσης παρακλήσεως, ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ*
τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν

---

17 υμετερον : h *υμων* | fin H,R. *22* W *μαραναθά*

---

17 αυτοι ***ADa*** *19 ασπαζεται : -ονται* ***BFaς*** | *Πρι-σκιλλα* ***ACaς*** | fin + *παρ οις και ξενιζομαι* ***DG**** *22 (μα-ράνα θά) 23 Ιησ. :* + *Χριστου* ***ACmς*** *24* fin + *αμην* ***ℵmς***
Subscriptio: *εγραφη απο Φιλιππων (της Μακεδονιας) δια Στεφανα και Φορτουνατου και Αχαϊκου (Κουαρτου) και Τιμοθεου vl υπο Παυλου και Σωσθενους vl απο Εφεσου της Ασιας*

1,4 *επι : εν* ***Ca***

70 cooperanti, et laboranti. Gaudeo autem in 17
praesentia Stephanae, et Fortunati, et Achaici:
quoniam id, quod vobis deerat, ipsi suppleve-
runt: refecerunt enim et meum spiritum, et 18 1 Th 5,12.
vestrum. Cognoscite ergo qui huiusmodi sunt.
71 Salutant vos Ecclesiae Asiae. Salutant vos 19 Act 18,2.18.26. R 16,3.5.
in Domino multum, Aquila, et Priscilla cum
domestica sua ecclesia: apud quos et hospitor. R 16,16.
Salutant vos omnes fratres. Salutate invicem 20 2 K 13,12. 1 P 5,14.
72 in osculo sancto. Salutatio, mea manu Pauli. 21 Kol 4,18. 2 Th 3,17.
Si quis non amat Dominum nostrum Iesum 22 G 1,8.9.
Christum, sit anathema, Maran Atha. Gratia 23
Domini nostri Iesu Christi vobiscum. Charitas 24
mea cum omnibus vobis in Christo Iesu. Amen.

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD CORINTHIOS SECVNDA.

1 PAULUS Apostolus Iesu Christi per vo- 1 1 K 1,1.
luntatem Dei, et Timotheus frater, Ecclesiae
Dei, quae est Corinthi cum omnibus sanctis,
qui sunt in universa Achaia. Gratia vobis, et 2 R 1,7.
pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo.
Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu 3 R 15,5.
Christi, Pater misericordiarum, et Deus totius E 1,3. 1 P 1,3. Dn 9,9.
consolationis, qui consolatur nos in omni tribu- 4
latione nostra: ut possimus et ipsi consolari

---

18 eiusmodi *19* omnes Eccles. 𝔖 | Achaiae *F*[1] | Aquilam *F* | Prisca | — apud q. et hosp. *20* > fratr. omn. *22* — nostrum | Maranatha 𝔖𝔚 -an *F* *23* — nostri | — Christi *24* — Amen [𝔏]𝔗*F*
Explicit epistula ad Corinthios prima

Inscr. Incipit epistula ad Corinthios secunda
1,*1* (> Chr. Ies.) | > sanct. omn. *4* (consolare)

eos, qui in omni pressura sunt, per exhorta-
Ps 34,20; 94,19. 5 tionem, qua exhortamur et ipsi a Deo. Quo-
niam sicut abundant passiones Christi in nobis:
ita et per Christum abundat consolatio nostra.
4,15.17. 6 Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione
et salute, sive consolamur pro vestra conso-
latione, sive exhortamur pro vestra exhortatione
et salute, quae operatur tolerantiam earundem
7 passionum, quas et nos patimur: ut spes
nostra firma sit pro vobis: scientes quòd
sicut socii passionum estis, sic eritis et con-
Act 19,23. 1 K 15,32. 8 solationis. Non enim volumus ignorare vos 2
fratres de tribulatione nostra, quae facta est
in Asia, quoniam supra modum gravati sumus
supra virtutem, ita ut taederet nos etiam vi-
9 vere. Sed ipsi in nobismetipsis responsum
mortis habuimus, ut non simus fidentes in
2 T 4,18. 10 nobis, sed in Deo, qui suscitat mortuos: qui
de tantis periculis nos eripuit, et eruit: in
quem speramus quoniam et adhuc eripiet,
11 ˡadiuvantibus et vobis in oratione pro nobis: ut
ex multorum personis, eius quae in nobis est
donationis, per multos gratiae agantur pro nobis.
2,17. H 13,18. 1 K 1,17. 12 Nam gloria nostra haec est, testimo-
nium conscientiae nostrae, quòd in sim-
plicitate cordis et sinceritate Dei: et non
in sapientia carnali, sed in gratia Dei
conversati sumus in hoc mundo: abun-

---

4 quae F^1 *6* (— Sive 1° ... salute 1°) | — exhortatione et 𝔖F^2 | sal. 1°] consolatione F^2 | — sive 2° ... consolat. | — sive 3° ... exhortat. *A* | exhortat. 2°] consolatione *F* | — et salute 2° 𝔖𝔚 | operantur A^2 | in tolerantia *7* ut] et | — sit | quoniam | ita et cons. erit. *F* *8* > vos ignor. 𝔗*A* | virtute *F* *9* nobis ipsis (1°) | (confidentes) | Domino *F* | suscitavit *F* *10* > erip. nos | eruet *11* multarum 𝔖𝔚 | pers.] facie 𝔏𝔗F^1 facierum *A* + facier. 𝔖𝔚 | — eius F^1 | (vobis) | don.] gratia F^1 *12* (gratia) | (quoniam) | — cordis | — in 2° *A* | — hoc

τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς
παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. ὅτι καθὼς 5 Ps 34,20; 94,19.
περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς,
οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παρά-
κλησις ἡμῶν. εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν 6 4,15.17.
παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα,
ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης
ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς
πάσχομεν. καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν, 7
εἰδότες ὅτι ὡς κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων,
οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως. Οὐ γὰρ θέλομεν 8 Act 19,23. 1 K 15,32.
ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν
τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν
ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι
ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ 9
ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποι-
θότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ
ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου 10 2 T 4,18.
ἐρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύσεται, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν
ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν 11
ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων
τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ
ὑπὲρ ἡμῶν.

Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρ- 12 2,17. H 13,18. 1 K 1,17.
τύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁγιότητι καὶ
εἰλικρινίᾳ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ'
ἐν χάριτι θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισ-

---

4 RW θεου, 6.7 hW ειτε δε θλιβομεθα, υπερ της υμων παρακλησεως της ενεργουμενης εν υπομονη των αυτων παθηματων ων και ημεις πασχομεν, και η ελπις ημων βεβαια υπερ υμων· ειτε παρακαλουμεθα, υπερ της υμων παρακλησεως και σωτηριας· | H πασχομεν, και ... υμων· 8 υπερ : hRT περι 10 RT ερρυσατο | W ηλπικαμεν. | οτι : [H]—W 11 ημων 2⁰ : W υμων 12 RW ειλικρινεια | ουκ : H pr [και]

---

4 και αυτοι *D*Ga* (5 fin·) 8 θελω *Ka* | γενομ. : + ημιν *Kaϛ* 10 κ. ρυεται *Fmϛ* — κ. ρυσ. *AD** 12 αγιοτ. απλοτητι *Daϛ* πραοτητι *93a* | σαρκινη *FG*

13 σοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν
ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε,
5,12. Ph 2,16. 14 ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, ˡκαθὼς
καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα
ὑμῶν ἐσμεν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ.
15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρότερον 2
1 K 16,5.6. 16 πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν ἵνα δευτέραν χάριν σχῆτε, καὶ
δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν
ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν
5,16. 17 προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. τοῦτο οὖν βου-
λόμενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ
βουλεύομαι κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ᾖ παρ'
18 ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὒ οὔ; πιστὸς δὲ ὁ θεὸς
ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν ναὶ
19 καὶ οὔ. ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ υἱὸς Χριστὸς Ἰησοῦς
ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθείς, δι' ἐμοῦ καὶ
Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ,
Ap 3,14. 20 ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι
θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναί· διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν
1 J 2,27. 21 τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. ὁ δὲ βεβαιῶν
ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός,
5,5. R 8,16. E 1,13.14. 22 ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρρα-
βῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.
11,31. R 1,9. 23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν
ἐμὴν ψυχήν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον
K 3,9; 15,1; 16,13. 24 εἰς Κόρινθον. οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς
1 P 5,3. 1 J 1,3 s. πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν·
12,21. 1 K 4,21. 2 τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε. ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο,

---

15 ℌ χαραν 17 ℌ τό Ναί ναὶ κ. τό Οὒ οὔ 18.19 H Ναί κ. Οὔ 19 RW Ιησους Χριστος | H Ναί 20 H τό Ναί et τό Ἀμήν 22 H [ο] | T αραβωνα 2,1 δε : ℌ γαρ

---

13 — αλλ BFG | — η α A 14 — ημων 2⁰ Amς 15 — προτ. ℵ το δευτερον K | εχητε Amς 16 απελθειν AD* 17 βουλευομενος Dmς | το ναι και το ου 67** 18 εστιν : εγενετο Kaς 20 διο ... αυτου : και εν αυτω Kaς | δοξαν και τιμην FG 21 υμας συν ημιν Ca 23 ουκετι : ουκ FG*

3 dantius autem ad vos. Non enim alia scribi- 13
mus vobis, quàm quae legistis, et cognovistis.
Spero autem quòd usque in finem cognoscetis,
sicut et cognovistis nos ex parte, quòd gloria 14 5,12. Ph 2,16.
vestra sumus, sicut et vos nostra, in die Do-
mini nostri Iesu Christi.
Et hac confidentia volui prius venire ad 15
vos, ut secundam gratiam haberetis: et per 16 1 K 16,5.6.
vos transire in Macedoniam, et iterum a Ma-
cedonia venire ad vos, et a vobis deduci in
Iudaeam. Cum ergo hoc voluissem, numquid 17 5,16.
levitate usus sum? Aut quae cogito, secun-
dum carnem cogito, ut sit apud me EST, et
NON? Fidelis autem Deus, quia sermo noster, 18
qui fuit apud vos, non est in illo EST, et
NON. Dei enim filius Iesus Christus, qui in 19
vobis per nos praedicatus est, per me, et
Silvanum, et Timotheum, non fuit EST et
NON, sed EST in illo fuit. Quotquot enim 20 Ap 3,14.
promissiones Dei sunt, in illo EST: ideo et
per ipsum Amen Deo ad gloriam nostram.
Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, 21 1 J 2,27.
et qui unxit nos Deus: qui et signavit nos, 22 5,5. R 8,16. E 1,13.14.
et dedit pignus Spiritus in cordibus nostris.
4 Ego autem testem Deum invoco in animam 23 11,31. R 1,9.
meam, quòd parcens vobis, non veni ultra
Corinthum: non quia dominamur fidei vestrae, 24 1 P 5,3. 1 J 1,3 s.
sed adiutores sumus gaudii vestri: nam fide
5 statis. Statui autem hoc ipsum apud me, 2 12,21. 1 K 4,21.

---

13 (legitis) | cognoscitis (1°) | cognoscitis (2°) ***F*** *14* quia *16* transirem 𝔏***F*** | (venirem) *17* > hoc ergo 𝔏𝔗***A***² (¹ — hoc) | est est non non ***F***² *18* fit 𝔏 | *fin* + sed est in illo EST 𝔖 *19* vob. est qui per ***F*** | fuit 1°] + in illo 𝔖 *20* quodquod ***AF***¹ | Domini ***F*** *21* (quia) | Christus Dominus ***F*** in Christum *22* > et qui | dedit [nobis] | Spir. (spiritum)] Christum ***F*** *24* fide enim ***F*** | stetistis **2**,*1* ipse

2 ne iterum in tristitia venirem ad vos. Si
enim ego contristo vos: et quis est, qui me
1 K 5. 3 laetificet, nisi qui contristatur ex me? Et hoc
ipsum scripsi vobis, ut non cum venero, tri-
stitiam super tristitiam habeam, de quibus
oportuerat me gaudere: confidens in omnibus
vobis, quia meum gaudium, omnium vestrum
Act 20,31. 4 est. Nam ex multa tribulatione, et angustia
cordis scripsi vobis per multas lacrymas: non
ut contristemini: sed ut sciatis, quam chari-
1 K 5,1. 5 tatem habeam abundantius in vobis. Si
quis autem contristavit, non me contristavit:
6 sed ex parte, ut non onerem omnes vos. Suf-
ficit illi, qui eiusmodi est, obiurgatio haec,
7 quae fit a pluribus: ita ut econtrario magis
donetis, et consolemini, ne forte abundantiori
8 tristitia absorbeatur qui eiusmodi est. Pro-
pter quod obsecro vos, ut confirmetis in illum
7,15. 9 charitatem. Ideo enim et scripsi, ut cogno-
scam experimentum vestrum, an in omnibus
L 10,16. 10 obedientes sitis. Cui autem aliquid donastis,
et ego: nam et ego quod donavi, si quid do-
L 22,31. 11 navi, propter vos in persona Christi, ut non
circumveniamur a satana: non enim ignora-
Act 14,27. 12 mus cogitationes eius. Cum venissem autem 6
1 K 16,9. Troadem propter Evangelium Christi, et ostium
Act 20,1. 13 mihi apertum esset in Domino, non habui
requiem spiritui meo, eo quòd non invenerim
Titum fratrem meum, sed valefaciens eis, pro-
14 fectus sum in Macedoniam. Deo autem gra-
tias, qui semper triumphat nos in Christo
Iesu, et odorem notitiae suae manifestat per
1 K 1,18. 15 nos in omni loco: quia Christi bonus odor
sumus Deo in iis, qui salvi fiunt, et in iis, qui
3,5.6. L 2,34. 16 pereunt: aliis quidem odor mortis in mortem:

---

1 tristitiam ***AF*** (***F***[1] — in) *2* quis] qui ***F*** *3* — vobis 1⁰ [𝔏]𝔗***A*** *4* trib. [mea] | > lacr. mult. ***A***[1] | habeo *5* contrist. 1⁰] + me 𝔖 | honorem ***F***[1] *7* econtra ***F***[2] *8* — in ***A***[1] *9* — et ***A*** | scripsi vobis 𝔖 *10* donatis *11* satanan ***F*** *12* Troade ***F*** *13* — eis ***A***[1] *15* his *bis*

τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. εἰ γὰρ 2
ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ
ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; καὶ ἔγραψα τοῦτο αὐτὸ 3 1 K 5.
ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην σχῶ ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν,
πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάν-
των ὑμῶν ἐστιν. ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ 4 Act 20,31.
συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δα-
κρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα
γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς. Εἰ δέ 5 1 K 5,1.
τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ
μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς. ἱκανὸν 6
τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων,
ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ 7 Kol 3,13.
παρακαλέσαι, μή πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ κατα-
ποθῇ ὁ τοιοῦτος. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι 8
εἰς αὐτὸν ἀγάπην· εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, 9 7,15.
ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί
ἐστε. ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, κἀγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ ὃ 10 L 10,16.
κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσ-
ώπῳ Χριστοῦ, ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ 11 L 22,31.
σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.
13 3 *Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ* 12 Act 14,27.
Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ, 1 K 16,9.
οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου τῷ μὴ εὑρεῖν 13 7,5.13.
με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμενος Act 20,1. 1 K 16,18.
αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. Τῷ δὲ θεῷ χάρις 14
τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ
καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι'
ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ· ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν 15 1 K 1,18.
τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολ-
λυμένοις, οἷς μὲν ὀσμὴ ἐκ θανάτου εἰς θάνατον, 16 3,5.6. L 2,34.

---

5 H *μερους ινα μη επιβαρω π.* (W— pro,) *7 μαλλον :* [R]—*ℋ* *9 ει :* h *ἤ*

---

*2 τις : + εστιν **Dm**ϛ 3 και γαρ **17**a | εγραψα : + υμιν **Da**ϛ (it 9 **FG**) | λυπην επι λυπην **DG**a | εχω **CDa**ϛ 9 ut 3 10 ο ... ει τι : ει τι ... ω **KLa**ϛ 16 — εκ bis **Da**ϛ*

οἷς δὲ ὀσμὴ ἐκ ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα
1,12. 1 P 4,11. 17 *τίς ἱκανός; οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπη-*
λεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλι-
κρινίας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ κατέναντι θεοῦ ἐν
Χριστῷ λαλοῦμεν.
5,12. R 16,1. Act 18,27. 3 *Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ἢ μὴ*
χρῄζομεν ὥς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς
1 K 9,2. 2 *ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν; ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε,*
ἐνγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη
Ex 24,12; 31,18; 34,1. 3 *καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, φανε-*
Prv 3,3; 7,3. *ρούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα*
Ez 11,19; 36,26. Jr 31,33. *ὑφ' ἡμῶν, ἐνγεγραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι*
R 15,16. *θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν* ***πλαξὶν λιθίναις*** *ἀλλ' ἐν* ***πλαξὶν***
καρδίαις σαρκίναις.
4 *Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χρι-*
2,16. 5 *στοῦ πρὸς τὸν θεόν. οὐχ ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν ἱκανοί*
ἐσμεν λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης
Jr 31,31. 1 K 11,25. 6 *ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακό-*
R 7,6. J 6,63. *νους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ πνεύ-*
ματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα
Ex 34,30. 7 *ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν* 4
γράμμασιν ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ,
ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ
εἰς τὸ πρόσωπον **Μωϋσέως** *διὰ* ***τὴν δόξαν τοῦ***
G 3,2.5. 8 ***προσώπου αὐτοῦ*** *τὴν καταργουμένην, πῶς οὐχὶ*
μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ;
Dt 27,26. R 1,17; 3,21. 9 *εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ*
μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης
Ex 34,29 ss. 10 *δόξῃ. καὶ γὰρ οὐ* ***δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον***

---

17 RW *ειλικρινειας* 3,*1* W *συνστατικων* *3 ενγεγρ.* : h pr *και* | *πλ. καρδιαις σαρκ.* : h^{s1}W *πλ. καρδιας σαρκ.* h^{s2} *cjj* — *πλαξιν* *4 θεον* : hT,R· *5* h *εσμεν,* | *εαυτων 2⁰* : H *αὑτων* *6* RT *αποκτεννει* *7* W *γραμματι* *9 η διακονια 1⁰* : hRT [*τη διακονια*

---

17 πολλοι : *λοιποι* ***DGa*** | *κατενωπιον του θ.* ***Fς*** 3,*1 ἢ 1⁰* : *ει* ***AKaς*** | fin + *συστατικων* ***Daς*** *2 κ. υμων* ℵ*a* *3* (— *καρδιαις* Holwerda) *5 λογιζεσθαι* ***CDa*** *6 αποκτενει* ***ACD*** *7 εν λιθ.* ***Kaς*** *9 δοξη* : pr *εν* ***Daς***

aliis autem odor vitae in vitam. Et ad haec
quis tam idoneus? Non enim sumus sicut 17 1,12. 1 P 4,11.
plurimi, adulterantes verbum Dei, sed ex
sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in
Christo loquimur.
7 Incipimus iterum nosmetipsos commen- 3 5,12. R 10,1.
dare? aut numquid egemus (sicut quidam) Act 18,27.
commendatitiis epistolis ad vos, aut ex vobis?
Epistola nostra vos estis, scripta in cordibus 2 1 K 9,2.
nostris, quae scitur, et legitur ab omnibus
hominibus: manifestati quòd epistola estis 3 Ex 24,12.
Christi, ministrata a nobis, et scripta non 31,18; 34,1. Prv 3,3; 7,3.
atramento, sed spiritu Dei vivi: non in tabu- Ez 11,19; 36,26. Jr 31,33.
lis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus. R 15,16.
8 Fiduciam autem talem habemus per Chri- 4
stum ad Deum: non quòd sufficientes simus 5 2,16.
cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis: sed
sufficientia nostra ex Deo est: qui et idoneos 6 Jr 31,31.
nos fecit ministros novi testamenti: non lit- 1 K 11,25. R 7,6. J 6,63.
tera, sed Spiritu: littera enim occidit, Spiri-
tus autem vivificat. Quòd si ministratio 7 Ex 34,30.
mortis litteris deformata in lapidibus, fuit in
gloria, ita ut non possent intendere filii Is-
rael in faciem Moysi propter gloriam vultus
eius, quae evacuatur: quomodo non magis 8 G 3,2.5.
ministratio Spiritus erit in gloria? Nam si 9 Dt 27,26.
ministratio damnationis gloria est: multo R 1,17; 3,21.
magis abundat ministerium iustitiae in glo-
ria. Nam nec glorificatum est, quod claruit 10 Ex 34,29 ss.

---

16 aut] quidem *F*
17 — sed 2º *F* | Christo Ihesu *F*
3,*1* (Incipiamus) | it.] autem *F*
2 estis] + in Christo *F*
3 (manifestatis) | quoniam 4 (dominum)
5 (sumus) *6* facit *A* | litterae s. spiritus
8 gloriam *A*
9 ministerio (1º) 𝔏𝔗*AF*^{2} | damn. in gl. 𝔊

in hac parte, propter excellentem gloriam.
11 Si enim quod evacuatur, per gloriam est:
multo magis quod manet, in gloria est.
12 Habentes igitur talem spem, multa fiducia 9
Ex 34,33.35. 13 utimur: et non sicut Moyses ponebat velamen
super faciem suam, ut non intenderent filii
R 11,25. 14 Israel in faciem eius, quod evacuatur, | sed
obtusi sunt sensus eorum. Usque in hodier-
num enim diem, idipsum velamen in lectione
veteris testamenti manet non revelatum, (quo-
15 niam in Christo evacuatur) sed usque in ho-
diernum diem, cum legitur Moyses, velamen
R 11,23.26. Ex 34,34. 16 positum est super cor eorum. Cum autem
J 7,39; 8,36. R 8,2. conversus fuerit ad Dominum, auferetur ve-
Ex 16,7.10; 24,17. 17 lamen. Dominus autem Spiritus est: Ubi
Mt 17,2. 18 autem Spiritus Domini: ibi libertas. Nos
vero omnes, revelata facie gloriam Domini
speculantes, in eandem imaginem transforma-
mur a claritate in claritatem, tamquam a Do-
3,6. 1 K 7,25. 4 mini Spiritu. Ideo habentes administrationem,
iuxta quod misericordiam consecuti sumus,
2,17. 1 Th 2,5. 2 T 1,12. 2 non deficimus, | sed abdicamus occulta dede-
coris, non ambulantes in astutia, neque ad-
ulterantes verbum Dei, sed in manifestatione
veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem
1 K 1,18. 3 conscientiam hominum coram Deo. Quòd si 10
etiam opertum est Evangelium nostrum: in iis,
H 1,3. 4 qui pereunt, est opertum: in quibus Deus hu-
E 2,2. 2 Th 2,11. Kol 1,15. ius saeculi excaecavit mentes infidelium, ut non

---

11 in gloriam *A*[1] *13* fili 𝔊*F*
14 — enim *F*[2] | id ipsud *F* | , non rev. q. i. Ch. evacuatur :| ‘— in Chr.) *15* > est pos.
16 deum | aufertur 𝔊𝔗*AF*
18 — omnes *A* | claritate (2⁰) *A*
4,*1* hanc ministrationem
2 — hominum *F*[1] *3* his

ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης
δόξης. εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῷ 11
μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ. *Ἔχοντες οὖν τοι-* 12
αύτην ἐλπίδα πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα, καὶ οὐ 13 Ex 34,33.35.
καθάπερ **Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσ-**
ωπον αὐτοῦ, *πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς*
Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. ἀλλὰ 14 R 10,4; 11,25.
ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σή- E 2,15.
μερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει
τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον
ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται· ἀλλ' ἕως σήμερον 15 Act 15,21.
ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται Μωϋσῆς κάλυμμα ἐπὶ R 11,23.26.
τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· **ἡνίκα δὲ ἐὰν ἐπι-** 16 Ex 34,34.
στρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. *ὁ* 17 J 7,39; 8,36. R 8,2.
δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα
κυρίου, ἐλευθερία. ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκα- 18 Mt 17,2.
λυμμένῳ προσώπῳ **τὴν δόξαν κυρίου** *κατοπτριζό-* Ex 16,7.10; 24,17.
μενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ
δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.
5 *Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς* 4 3,6. 1 K 7,25.
ἠλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν, ¹ *ἀλλὰ ἀπειπάμεθα* 2 2,17; 5,11.
τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν 1 Th 2,5. 2 T 1,12.
πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ,
ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστάνοντες
ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ. εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγ- 3 1 K 1,18.
γέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν κεκα-
λυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύ- 4 H 1,3.
φλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ E 2,2. 2Th 2,11. Kol 1,15.

---

13 αυτου : T *εαυτου* *14* RT *αλλ* | H *μενει μη ανακαλυπτομενον,* | *καταργειται* : H,R. *16* hW *ο αν* R *δε αν* *17* h[8] *cj κυριον pro Κυριον* *18* hW *καθωσπερ* | H *κυριου* (non *Κυριου*) *πν.* 4,2 RT *συνισταντες*

---

14 — *ημερας* ***KLaς*** | *ο τι* ***ς*** *15 ηνικα αναγινωσκεται* ***FGaς*** *17 κυριου* : + *εκει* ***Faς*** 4,*1 εκκακουμεν (it 16)* ***Caς*** *2 συνιστωντες (it* 6,4) ***Kς***

αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης
1,24. 5 τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ 45
ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν κύριον,
3,18. Gn 1,3. 6 ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ὅτι ὁ θεὸς
Is 9,1. 2 P 1,3. ὁ εἰπών· ἐκ σκότους φῶς λάμψει, ὃς ἔλαμψεν
ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως
τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Χριστοῦ.
5,1. Act 9,15. 7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρα- 14
κίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως
1,8; 7,5. 8 ᾖ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· ἐν παντὶ θλιβόμενοι
ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ
9 ἐξαπορούμενοι, διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπό-
μενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι,
1 K 15,31. 10 πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι
περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ
R 8,36. 11 σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες
εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ
ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ
12 ἡμῶν. ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ
Ps 116,10. 13 ζωὴ ἐν ὑμῖν. ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς
πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον· *ἐπίστευσα, διὸ*
ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν,
1 K 6,14. R 8,11. 14 εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς
1,3–6. 15 σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. τὰ
γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ
τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν
10. E 3,16. 16 δόξαν τοῦ θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἀλλ'
εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ
R 8,17.18. 17 ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. τὸ
γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως καθ'

---

5 Χρ. Ιησ. : h *Ιησ. Χρ.* | *Ιησουν* 2⁰ : h *Ιησου* (W *Ιησουν,*) *10* T *εν τοις σωμασιν η.* (2⁰) *13 διο* 1⁰ : T+ *και* *14 κυριον* : [H]—W *17 θλιψ.* : hRT+ *ημων*

---

4 καταυγασαι ***CDa*** *(δι- **A**) + αυτοις* ***Kς*** *6 λαμψαι* ***FGmς*** | — *ος* ***D*a*** | *τ. θεου : αυτου* ***C*D*a*** | *Ιησου Χρ.* ***ℵCς*** *14 συν* 1⁰ : *δια* ***KLς*** *16* cf 1 | *εσωθεν* ***Kaς*** *17 παραυτικα : + προσκαιρον και* ***D*FG 31***

fulgeat illis illuminatio Evangelii gloriae
Christi, qui est imago Dei. Non enim nos- 5 1,24.
metipsos praedicamus, sed Iesum Christum
Dominum nostrum: nos autem servos vestros
per Iesum: quoniam Deus, qui dixit de tene- 6 3,18. Gn 1,3. Is 9,1. 2 P 1,3.
bris lucem splendescere, ipse illuxit in cordi-
bus nostris ad illuminationem scientiae clari-
tatis Dei, in facie Christi Iesu.
Habemus autem thesaurum istum in vasis 7 5,1. Act 9,15.
fictilibus: ut sublimitas sit virtutis Dei, et
non ex nobis. In omnibus tribulationem pa- 8 1,8; 7,5.
timur, sed non angustiamur: aporiamur, sed
non destituimur: persecutionem patimur, sed 9
non derelinquimur: deiicimur, sed non peri-
mus: semper mortificationem Iesu in corpore 10 1 K 15,31.
nostro circumferentes, ut et vita Iesu mani-
11 festetur in corporibus nostris. Semper enim 11 R 8,36.
nos, qui vivimus, in mortem tradimur propter
Iesum: ut et vita Iesu manifestetur in carne
nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur, 12
vita autem in vobis. Habentes autem eun- 13 Ps 116,10.
dem spiritum fidei, sicut scriptum est: Cre-
didi, Propter quod locutus sum: et nos cre-
dimus, propter quod et loquimur: scientes 14 1 K 6,14. R 8,11.
quoniam qui suscitavit Iesum, et nos cum
Iesu suscitabit, et constituet vobiscum. Omnia 15 1,3–6.
enim propter vos: ut gratia abundans, per
multos in gratiarum actione, abundet in gloriam
Dei. Propter quod non deficimus: sed licet 16 10. E 3,16.
is, qui foris est, noster homo corrumpatur:
tamen is, qui intus est, renovatur de die in
diem. Id enim, quod in praesenti est momen- 17 R 8,17.18.
taneum et leve tribulationis nostrae, supra

4 — illis 𝔏𝔗*AF* | quae *A* *5* — nostrum | Ies. 2°] Christum *F* *6* (— de) | lumen *F* | ipse] qui | (faciem) *7* (habentes) *8* operiamur *F* *9* derel.] + humiliamur, sed non confundimur 𝔖 *10* semp. [enim] | — nostro 𝔗A^1 | > in corp n. manif. *13* (— et 2°) *14* Ihesu (1°) *F* | suscitavit 2° 𝔏*AF* | > susc. cum Iesu A^1 | constituit *F* *15* (multas grat. actiones) | — in 1° | (gloria) *16* (defecimus) | his *bis* *F* | corrumpitur | die (2°) *F* *17* (— est)

modum in sublimitate aeternum gloriae pon-
H 11,1.3. 18 dus operatur in nobis, non contemplantibus
Kol 1,16. nobis quae videntur, sed quae non videntur.
Quae enim videntur, temporalia sunt: quae
Job 4,19. 5 autem non videntur, aeterna sunt. Scimus 12
2 P 1,13.14. enim quoniam si terrestris domus nostra hu-
ius habitationis dissolvatur, quòd aedificatio-
nem ex Deo habemus, domum non manu-
R 8,23. 2 factam, aeternam in caelis. Nam et in hoc
ingemiscimus, habitationem nostram, quae de
3 caelo est, superindui cupientes· si tamen
1 K 15,53. 4 vestiti, non nudi inveniamur. Nam et qui
sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus gra-
vati: eo quòd nolumus expoliari, sed super-
vestiri, ut absorbeatur quod mortale est, a
1,22. R 8,16.23. E 1,13.14. 5 vita. Qui autem efficit nos in hoc ipsum,
H 11,13. 6 Deus, qui dedit nobis pignus spiritus. Au- 13
dentes igitur semper, scientes quoniam dum
sumus in corpore, peregrinamur a Domino:
1 K 13,12. 7 (per fidem enim ambulamus, et non per spe-
Ph 1,23. 8 ciem) ׀ audemus autem, et bonam voluntatem
habemus magis peregrinari a corpore, et
Ps 39,13. 9 praesentes esse ad Dominum. Et ideo conten-
dimus sive absentes, sive praesentes placere
Act 17,31. 10 illi. Omnes enim nos manifestari oportet
R 2,16; 14,10. ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque
propria corporis, prout gessit, sive bonum,
sive malum.

4,2. 11 Scientes ergo timorem Domini homini- 14
1 P 1,17. bus suademus, Deo autem manifesti sumus.
Spero autem et in conscientiis vestris ma-
3,1. 12 nifestos nos esse. Non iterum commen- 15
damus nos vobis, sed occasionem damus
vobis gloriandi pro nobis: ut habeatis

---

17 sublimitatem 𝔏*F* | — in 3 ⁰
5,*1* habeamus *3* [et] non *4* — hoc | habitaculo *F* | a] in *F* *5* effecit 𝔏*F* | (— deus) | spiritu *F* *6* (audientes) | et scient. in hoc corp. 𝔖 *7* (et] sed) *8* habentes F^1 | deum *12* > nos commend. | — vobis *F* 2⁰

ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης
κατεργάζεται ἡμῖν, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλε- 18 H 11,1.3. Kol 1,16.
πόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπό-
μενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.
Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ 5 Job 4,19. 2 P 1,13.14.
σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν,
οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν 2 R 8,23.
τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, εἴ γε 3
καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. καὶ 4 1 K 15,53. Sap 9,15.
γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι,
ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι,
ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ 5 1,22. R 8,16.23. E 1,13.14.
κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ δοὺς
ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος. Θαρροῦντες 6 H 11,13.
οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ
σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου· διὰ πίστεως 7 1 K 13,12.
γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους· θαρροῦμεν δὲ 8 Ph 1,23.
καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώμα-
τος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. διὸ καὶ 9 Ps 39,13.
φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες,
εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς 10 Act 17,31. R 2,16; 14,10.
φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ
Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώ-
ματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον.
46 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους 11 4,2. 1 P 1,17.
πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ
7 ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. οὐ 12 3,1.
πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν
διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε

5,*1* H εχομεν οικιαν *3* ει γε (T ειγε) : h ει περ RW ειπερ *4* H βαρουμενοι εφ ω | W αλλα *5* T αραβωνα *7* H ειδους, — *10* φαυλον : W κακον

5,*3* εκδυσαμενοι *D*FG* *4* σκηνει : + τουτω *DGa* *5* κατεργαζομενος *DG* | ο και δους *Kς* *8* θαρρουντες ℵa *10* τα : α et — προς α *D*FG* | δια : ιδια latt *12* ου γαρ *Kς* | ημων : υμων ℵ*B*

πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ μὴ ἐν
13 καρδίᾳ. εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρο-
14 νοῦμεν, ὑμῖν. ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει
ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἷς ὑπὲρ πάντων
1 T 2,6. 15 ἀπέθανεν· ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· ˈκαὶ ὑπὲρ
R 14,7.8. πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς
ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερ-
16 θέντι. Ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν
κατὰ σάρκα· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χρι-
R 8,1.10. 17 στόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. ὥστε εἴ τις
G 6,15. Ap 21,5. Is 43,18; 65,17. ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν,
R 5,10. 18 ἰδοὺ γέγονεν καινά. τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ
1 K 1,30. τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Χριστοῦ καὶ
R 3,24.25. 19 δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, ὡς
Kol 1,19.20. 1 J 3,20. ὅτι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων
ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα
αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλ-
Is 52,7. 20 λαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡς
J 8,46. H 4,15; 13,12. τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ
G 3,13. 1 K 1,30. 21 Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. τὸν μὴ γνόντα
Ph 3,9. 1 P 2,22. ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα
ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.
1,24; 5,20. 6 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς
κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· —
Is 49,8. 2 λέγει γάρ·
L 4,19.21.

καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου
καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι·

ἰδοὺ νῦν **καιρὸς εὐπρόσδεκτος**, ἰδοὺ νῦν **ἡμέρα**
3 **σωτηρίας**· — μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσ-
4,2. 4 κοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, ˈἀλλ' ἐν παντὶ
συνιστάνοντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπο-

---

15 W *εγερθεντι·* *19* Ti (eti T[4]) *αυτων και* 6,*4* RT *συνισταντες* | W *διακονοι εν υ. πολλη εν*

---

12 μη εν : ου Caς *16 ει : + δε Laς* *17 καινα : + τα παντα Kς* 6,*2 ευπρ. : δεκτος FG* *3 η διακ. ημων Da* *4 συνιστωντες Kς*

ad eos, qui in facie gloriantur, et non in
corde. Sive enim mente excedimus, Deo: 13
sive sobrii sumus, vobis. Charitas enim 14
Christi urget nos: aestimantes hoc, quoniam
si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes
mortui sunt: et pro omnibus mortuus est 15 1 T 2,6. R 14,7.8.
Christus: ut, et qui vivunt, iam non sibi vi-
vant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est et re-
16 surrexit. Itaque nos ex hoc neminem no- 16
vimus secundum carnem: Et si cognovimus
secundum carnem Christum: sed nunc iam
non novimus. Si qua ergo in Christo nova 17 R 8,1.10. G 6,15. Ap 21,5. Is 43,18; 65,17.
creatura, vetera transierunt: ecce facta sunt
omnia nova. Omnia autem ex Deo, qui nos 18 R 5,10.
reconciliavit sibi per Christum: et dedit nobis
ministerium reconciliationis. quoniam quidem 19 R 3,24.25. Kol 1,19.20.
Deus erat in Christo mundum reconcilians
sibi, non reputans illis delicta ipsorum, et
posuit in nobis verbum reconciliationis. Pro 20 Is 52,7.
Christo ergo legatione fungimur, tamquam
Deo exhortante per nos. Obsecramus pro
Christo, reconciliamini Deo. Eum, qui non 21 J 8,46. H 4,15. G 3,13. 1 K 1,30. Ph 3,9. 1 P 2,22.
noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit,
ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso.
Adiuvantes autem exhortamur ne in vacuum 6 1,24; 5,20.
gratiam Dei recipiatis. Ait enim: 2 Is 49,8. L 4,19.21.

Tempore accepto exaudivi te,
et in die salutis adiuvi te.

17 *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies
salutis. nemini dantes ullam offensionem, ut non 3
vituperetur ministerium nostrum: sed in omnibus 4 4,2.
exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in

14 iudicantes *F*[2] *15* — Christus | — ut *F*[1] *16* (Ita) | — ex hoc *A*[1]*F*[1] *17* Christo — omnia *18* > reconc. nos | mysterium *F*[2] *20* (legationem) | reconciliari *F* 6,*1* et exhort. | gratia *AF* *2* — in *A* | (diem) | adiuvavi *3* (— offens.) | (— nostr.) *4* — in 1° *F*[1]

multa patientia, in tribulationibus, in necessi-
11,23-27. 5 tatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus,
in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in
1 T 4,12. R 12,9. 6 ieiuniis, in castitate, in scientia, in longan-
imitate, in suavitate, in Spiritu sancto, in
1 K 2,4. 7 charitate non ficta, in verbo veritatis, in vir-
tute Dei, per arma iustitiae a dextris, et a
Mt 27,63. 8 sinistris, per gloriam, et ignobilitatem, per
infamiam, et bonam famam: ut seductores,
4,10.11. Ps 118,18. 9 et veraces, sicut qui ignoti, et cogniti: quasi
morientes, et ecce vivimus: ut castigati, et
Ph 4,12.13. 10 non mortificati: quasi tristes, semper autem
gaudentes: sicut egentes, multos autem locu-
pletantes: tamquam nihil habentes, et omnia
possidentes.

Ps 119,32. 11 Os nostrum patet ad vos o Corinthii, 18
12 cor nostrum dilatatum est. Non angustiamini
in nobis: angustiamini autem in visceribus
1 K 4,14. 13 vestris: eandem autem habentes remuneratio-
nem, tamquam filiis dico: dilatamini et vos.
E 5,7.11. 14 Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quae
enim participatio iustitiae cum iniquitate?
15 Aut quae societas luci ad tenebras? Quae
autem conventio Christi ad Belial? Aut quae
1 K 3,16. Lv 26,12. Ez 37,27. J 14,23. 16 pars fideli cum infideli? Qui autem consensus
templo Dei cum idolis? Vos enim estis tem-
plum Dei vivi, sicut dicit Deus: Quoniam
inhabitabo in illis, et inambulabo inter eos,
et ero illorum Deus, et ipsi erunt mihi
populus.
Jr 51,45. Ez 20,34.41. Is 52,11. Ap 18,4. 17 Propter quod exite de medio eorum,
et separamini, dicit Dominus,

---

6 > in spir. s. in suav. ***F*** *7* — a 2°
9 (— qui) | (𝕮 *inc. v.* Quasi) *14* (lucis) *15* Beliar
𝕮***F*** | infidele *16* Quis 𝕾 | — inter eos
(*ad p.* 467) *17* (𝕮 *inc. v. 18* et ego)

μονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενο-
χωρίαις, ¹ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκατα- 5 11,23–27.
στασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις,
¹ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρη- 6 1 T 4,12. R 12,9.
στότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ,
¹ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν 7 1 K 2,4.
ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν,
¹διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφη- 8 Mt 27,63.
μίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ¹ὡς ἀγνοούμενοι 9 4,10.11. Ps 118,18.
καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς **ἀποθνήσκοντες** *καὶ* **ἰδοὺ**
ζῶμεν, *ὡς* **παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι**, *¹ὡς* 10 Ph 4,12.13.
λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς
δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα
κατέχοντες.

Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, 11 Ps 118,32 Lxx. Mt 12,34.
ἡ καρδία *ἡμῶν* **πεπλάτυνται**· *οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν* 12
ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν·
τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύν- 13 1 K 4,14.
θητε καὶ ὑμεῖς.

47 *Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ* 14 E 5,7.11.
μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ, ἢ τίς κοινωνία φωτὶ
πρὸς σκότος; ¹τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς 15
Βελίαρ, ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ 16 1 K 3,16. Lv 26,11 s. Ez 37,27. J 14,23.
συνκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ
ναὸς θεοῦ ἐσμεν ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι

ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐνπεριπατήσω,
καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί
μου λαός.
διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν 17 Is 52,11. Jr 51,45. Ap 18,4.
καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος,

---

5 W *νηστειαις·* 7.8 W *αριστερων δια* 14 RT *ανομια;* 15 R *Βελιαρ;* | h *πιστου* 16 RW *συγκ.* | W *εμπεριπ.*

---

9 *παιδ. : πειραζομενοι* ***D*FG*** 15 *Χριστω* ***Daς*** 16 *υμεις et εστε* ***Caς*** | *μου : μοι* ***Daς***

καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε·
κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς,
2 Sm 7,14.8. 18 καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα,
Is 43,6. Jr 31,9; 32,38. καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας,
Hos 1,10. Am 3,13 Lxx. λέγει κύριος παντοκράτωρ.

2 P 1,4. 7 ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, 15
1 J 3,3. καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ
σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην
12,17. 2 ἐν φόβῳ θεοῦ. Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδική- 8
Act 20,33. σαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτή-
6,11–13. 3 σαμεν. πρὸς κατάκρισιν οὐ λέγω· προείρηκα γὰρ
ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναπο-
4 θανεῖν καὶ συνζῆν. πολλή μοι παρρησία πρὸς
ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρω-
μαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ
2,13. Act 20,1.2. 5 ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἐλθόντων
ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ
σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν
1,3.4. 2,13. Ps 118,6; 138,6. 6 μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς
Is 66,2. ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ
7 Τίτου· οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ
καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν,
ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν
ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με
2,4. 8 μᾶλλον χαρῆναι. Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν
τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην,
βλέπω ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν
9 ἐλύπησεν ὑμᾶς, ' νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπή-
θητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπή-
θητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε

7,4 W εν τη χαρα 5 W εσχεν | H θλιβομενοι — εξ. μαχαι, εσ. φοβοι —. 8 ει 2° : W ει δε | H (βλεπω ... ελυπ. υμας) | βλεπω : h[81][R]T+ γαρ h[82] cjj βλεπων

7,1 (σαρκός, και πν. ε. α.) | πνευματος : αιματος Marcion

et immundum ne tetigeritis:
et ego recipiam vos:
et ero vobis in patrem, 18 2 Sm 7,8.14. Is 43,6.
et vos eritis mihi in filios, et filias, Jr 31,9; 32,38.
dicit Dominus omnipotens. Hos 1,10. Am 4,13 Lxx.
19 Has ergo habentes promissiones charissimi, 7
mundemus nos ab omni inquinamento carnis,
et spiritus perficientes sanctificationem in ti-
more Dei. Capite nos. Neminem laesimus, 2 12,17.
neminem corrupimus, neminem circumvenimus. Act 20,33.
Non ad condemnationem vestram dico. prae- 3 6,11-13.
diximus enim quòd in cordibus nostris estis
20 ad commoriendum, et ad convivendum. Multa 4
mihi fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio
pro vobis, repletus sum consolatione, supera-
bundo gaudio in omni tribulatione nostra.
Nam et cum venissemus in Macedoniam, nullam 5 Act 20,1.2.
requiem habuit caro nostra, sed omnem tri-
bulationem passi sumus: foris pugnae, intus
timores. Sed qui consolatur humiles, conso- 6 1,3.4. 2,13. Ps 113,6; 138,6.
latus est nos Deus in adventu Titi. Non 7 Is 66,2.
solum autem in adventu eius, sed etiam in
consolatione, qua consolatus est in vobis, re-
ferens nobis vestrum desiderium, vestrum
fletum, vestram aemulationem pro me, ita ut
magis gauderem. Quoniam etsi contristavi 8 2,4.
vos in epistola, non me poenitet: etsi poeni-
teret, videns quòd epistola illa (etsi ad horam)
vos contristavit; ' nunc gaudeo: non quia con- 9
tristati estis, sed quia contristati estis ad
poenitentiam. Contristati enim estis secundum
Deum, ut in nullo detrimentum patiamini

(*cf p.*466) 7,*1* igitur | carnis et spiritus, | (Christi) *2* corrumpimus ([1] -ur) ***A*** *3* — vestram | praedixi | (eritis) *4* consolationem ***F*** | trib. vestra 𝕾 *5* — in | — sumus *6* est] + et ***F*** | > deus nos ***A*** | adventum ***F***, *it* 7 *7* solacio quo | vobis] nobis ***F***[1] *8* vid. enim ***F***

Mt 27,3-5. 10 ex nobis. Quae enim secundum Deum tristitia
H 12,17. est, poenitentiam in salutem stabilem operatur: saeculi autem tristitia mortem operatur.
11 Ecce enim hoc ipsum, secundum Deum contristari vos, quantam in vobis operatur solicitudinem: sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed aemulationem, sed vindictam. in omnibus exhibuistis vos, in-
12 contaminatos esse negotio. Igitur, etsi scripsi vobis, non propter eum, qui fecit iniuriam, nec propter eum, qui passus est: sed ad manifestandam solicitudinem nostram, quam ha-
13 bemus pro vobis coram Deo: ideo consolati sumus. In consolatione autem nostra, abundantius magis gavisi sumus super gaudio Titi, quia refectus est spiritus eius ab omni-
14 bus vobis. et si quid apud illum de vobis gloriatus sum, non sum confusus: sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus, ita et gloriatio nostra, quae fuit ad Titum, veritas
2,9. 15 facta est, et viscera eius abundantius in vobis
E 6,5. Ph 2,12. sunt: reminiscentis omnium vestrum obedientiam: quomodo cum timore, et tremore ex-
16 cepistis illum. Gaudeo quòd in omnibus confido in vobis.

R 15,26. 8 Notam autem facimus vobis fratres 21
gratiam Dei, quae data est in Ecclesiis Ma-
2 cedoniae: quòd in multo experimento tribulationis abundantia gaudii ipsorum fuit, et altissima paupertas eorum abundavit in
3 divitias simplicitatis eorum: quia secundum virtutem testimonium illis reddo, et supra

10 tristitiam (2⁰) ***F*** *12* > pro vob. habemus | coram] *pr* ad vos (𝕮 *inc. v. 13* coram Deo:) *13* (— magis) | s. gaudium *15* in vos 𝕷𝕿***A*** | reminiscentes ***F*** (oboedientium) | eum 8,*1* faciemus ***F***¹ (feci) | — fratres ***F***¹ *2* trib. eorum ***F***² | gaudi ***A*** (gaudia) | — fuit

ἐξ ἡμῶν. ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς 10 Mt 27,3–5. H 12,17.
σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κό-
σμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ 11
τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι πόσην κατειργά-
σατο ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκ-
τησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον,
ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς
ἁγνοὺς εἶναι τῷ πράγματι. ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα 12
ὑμῖν, οὐχ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ
ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν
σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ. ¦ διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα. Ἐπὶ 13 2,13.
δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον
ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν· ὅτι εἴ τι 14
αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην,
ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν,
οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια
ἐγενήθη. καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως 15 2,9. E 6,5.
εἰς ὑμᾶς ἐστιν ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων Ph 2,12.
ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέ-
ξασθε αὐτόν. χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν 16
ὑμῖν.

48 16 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ 8 R 15,26.
9 θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακε-
δονίας, ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία 2
τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία
αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος τῆς ἁπλότη-
τος αὐτῶν· ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ 3

11 T κατηργασατο *12* ουχ : T ουκ | ουδε : H pr [αλλ] *13* RW παρακεκλημεθα, επι *14* επι : hR pr ἡ

10 εργαζ. : κατεργαζεται **FGa**ϛ *11* λυπ. υμας **Da**ϛ | εν υμιν **CFa** | εν τω πρ. **Ka**ϛ *12* υμων ... ημων : ημων ... υμων ϛ^e ημ. ... ημων **G** *14* παντοτε **CFG** | η κ. υμων **BF** | η προς Τιτον **DGa** 8,2 τον πλουτον **Da**ϛ *3* παρα : υπερ **KLa**ϛ

9,1. Act 11,29. 4 *δύναμιν, αὐθαίρετοι ¹ μετὰ πολλῆς παρακλήσεως*
δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς
5 *διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, καὶ οὐ καθὼς*
ἠλπίσαμεν, ἀλλὰ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ
6 *καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ, εἰς τὸ παρακαλέσαι*
ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο οὕτως καὶ
1 K 1,5. 7 *ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. ἀλλ᾽*
1 K 16,1.2. *ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ*
γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν
ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.
8 *Οὐ κατ᾽ ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων*
σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον
Mt 8,20. 9 *δοκιμάζων· γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου*
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι᾽ ὑμᾶς ἐπτώχευσεν
πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλου-
10 *τήσητε. καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ*
ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ
11 *καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· νυνὶ δὲ*
καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ
προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι
Prv 3,27.28. 12 *ἐκ τοῦ ἔχειν. εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ*
Mc 12,43. 13 *ἐὰν ἔχῃ εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ*
ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν θλίψις· ἀλλ᾽ ἐξ ἰσότητος
9,12. 14 *¹ ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ*
ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα
γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται
Ex 16,18. 15 *ἰσότης, ¹ καθὼς γέγραπται·* ***ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεό-***
16 ***νασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν.*** *Χάρις*
δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ
17 *ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν*

---

3 T *δυναμιν αυθ.* *3.4* RT *αυθαιρετοι, μετα* *4* H *ημων, την ... αγιους, —* *5* HR *αλλ* *7* hRT *εξ υμων εν ημιν* *9* *Χριστου* : [H]—W *12* T *αν* *13.14* hRT *θλιψις,* (, et W) *αλλ εξ ισοτητος· εν*

---

4 fin + δεξασθαι ημας ***132ς*** *8 δοκιμαζω* ***D*FG*** *9 δι ημας* ***CK*** | *εκεινου : αυτου* ***DG*** *12* (*καθ᾽ ὃ bis*) *13 υμιν δε* ***Daς*** *16 δοντι* ***DGa***

virtutem voluntarii fuerunt, cum multa ex- 4 9,1. Act 11,29.
hortatione obsecrantes nos gratiam, et com-
municationem ministerii, quod fit in Sanctos.
Et non sicut speravimus, sed semetipsos de- 5
derunt primùm Domino, deinde nobis per
voluntatem Dei, ¦ ita ut rogaremus Titum: ut 6
quemadmodum coepit, ita et perficiat in vobis
22 etiam gratiam istam. Sed sicut in omnibus 7 1 K 1,5.
abundatis fide, et sermone, et scientia, et 1 K 16,1.2.
omni solicitudine, insuper et charitate vestra
in nos, ut et in hac gratia abundetis. Non 8
quasi imperans dico: sed per aliorum solici-
tudinem, etiam vestrae charitatis ingenium
bonum comprobans. Scitis enim gratiam Do- 9 Mt 8,20.
mini nostri Iesu Christi, quoniam propter vos
egenus factus est, cum esset dives, ut illius
inopia vos divites essetis. Et consilium in 10
hoc do: hoc enim vobis utile est, qui non
solum facere, sed et velle coepistis ab anno
priore: ¦ nunc vero et facto perficite: ut quem- 11
admodum promptus est animus voluntatis,
ita sit et perficiendi ex eo, quod habetis. Si 12 Prv 3,27.28.
enim voluntas prompta est, secundum id, quod Mc 12,43.
habet, accepta est, non secundum id, quod
non habet. Non enim ut aliis sit remissio, 13
vobis autem tribulatio, sed ex aequalitate.
In praesenti tempore vestra abundantia il- 14 9,12.
lorum inopiam suppleat: ut et illorum ab-
undantia vestrae inopiae sit supplementum,
ut fiat aequalitas, ¦ sicut scriptum est: Qui 15 Ex 16,18.
multum non abundavit: et qui modicum,
non minoravit. Gratias autem Deo, qui 16
dedit eandem solicitudinem pro vobis in
corde Titi, quoniam exhortationem quidem 17

6 ut 2°] et *F*¹ | (— et) | in nos *F* in vos | grat. [dei] ist. *7* (— omni) | — insuper *8* (— sed) | (propter) | (ing. probans) *11* (anima) *12* — est 1° [𝕮]*F*¹ | — id 2° *13* alii *A*¹ | sed] + et *A* *14* in hoc temp praesenti *F* | inopia *F* | (aequalitatis) *15* (𝕮 *inc. v.* Qui) | mult. habet *F* | minorabit *F* *17* exh. quid.] consolationem *F*

suscepit: sed cum solicitior esset, sua volun-
18 tate profectus est ad vos. Misimus etiam
cum illo fratrem, cuius laus est in Evangelio
G 2,10. 19 per omnes Ecclesias: non solum autem, sed
et ordinatus est ab Ecclesiis comes peregri-
nationis nostrae in hanc gratiam, quae mini-
stratur a nobis ad Domini gloriam, et desti-
20 natam voluntatem nostram: devitantes hoc,
ne quis nos vituperet in hac plenitudine,
Prv 3,4 Lxx. 21 quae ministratur a nobis. Providemus enim
bona non solum coram Deo, sed etiam coram
22 hominibus. Misimus autem cum illis et fratrem
nostrum, quem probavimus in multis saepe
solicitum esse: nunc autem multo solicitiorem,
7,13; 12,18. 23 confidentia multa in vos, ' sive pro Tito, qui
R 16,7. est socius meus, et in vos adiutor, sive fratres
nostri, Apostoli Ecclesiarum, gloria Christi.
7,14. 24 Ostensionem ergo, quae est charitatis vestrae,
et nostrae gloriae pro vobis, in illos ostendite
8,4.20. 9 in faciem Ecclesiarum. Nam de ministerio,
quod fit in sanctos ex abundanti est mihi
8,19. 2 scribere vobis. Scio enim promptum animum
vestrum: pro quo de vobis glorior apud Ma-
cedones. Quoniam et Achaia parata est ab
anno praeterito, et vestra aemulatio provo-
8,24. 3 cavit plurimos. Misi autem fratres: ut ne quod
gloriamur de vobis, evacuetur in hac parte,
4 ut (quemadmodum dixi) parati sitis: ne cum
venerint Macedones mecum, et invenerint vos
imparatos, erubescamus nos (ut non dicamus

17 accepit, cum sit autem sollic. voluntarius prof. ***F*** *18* et.] autem 𝔏***F*** | fr. nostrum 𝔖***F*** | > in ev. est ***F*** (— est) *19* sed et] verum etiam ***F*** | — est | ecclesias ***F*** | in hac gratia | ad] + eandem ***F*** | et [ad] | designatam ***F*** *20* repraehendat ***F*** | *fin* + in Domini gloriam 𝔖 *21* bonam ***F*** | — etiam $\boldsymbol{F}^1$ *23* adiutor in vobis ***F*** in vobis adi. 𝔖 | gloriae 𝔖𝔚 | domini $\boldsymbol{F}^1$ *24* carit. nostrae ***F*** | in ipsis ostendentes ***F*** | facie ***A*** **9**,*2* enim voluntatem vestram $\boldsymbol{F}^1$ | Macedonas 𝔏 Machedonas ***F*** | — et 1° | vestra] quae ex vobis est ***F*** *3* Misimus 𝔖 | fratrem ne $\boldsymbol{F}^1$ | evac.] + ut exultatio vestra (nostra) quae (quam) de vobis habemus non evacuetur $\boldsymbol{F}^1$ *4* > mecum Macedones | — vos 1° $\boldsymbol{A}^1$ | nos] + in hac parte ***F***

ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος
ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. συνεπέμψαμεν δὲ μετ' 18
αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ 19 G 2,10.
καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος
ἡμῶν ἐν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ'
ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προ-
θυμίαν ἡμῶν, ˈστελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς 20
μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονου-
*μένῃ ὑφ' ἡμῶν· **προνοοῦμεν** γὰρ **καλὰ** οὐ μόνον* 21 Prv 3,4 Lxx.
***ἐνώπιον κυρίου** ἀλλὰ **καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων**.*
συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν 22
ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον
ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει
πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς 23 7,13; 12,18. R 16,7.
ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν,
ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. τὴν οὖν 24 7,14.
ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως
ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἐνδεικνύμενοι εἰς πρόσ-
ωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

49 17 *Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους* 9 8,4.20.
περισσόν μοί ἐστιν τὸ γράφειν ὑμῖν· οἶδα γὰρ τὴν 2 8,19.
προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακε-
δόσιν ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ τὸ
ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισεν τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ 3 8,24.
τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ
ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον
παρεσκευασμένοι ἦτε, μή πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν 4
ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευά-
στους καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν

---

18 T *τον αδελφον μετ αυτου,* *19* H — *ου μ. ... προθ. ημων,* — | *εν* : T *συν* | HR— *αυτου* *22* W *σπουδαιοτερον, πεποιθ. δε* *24* H *Την* | *Ꝁ ενδειξασθε*

---

21 προνοουμενοι **CKLϚ**+ *γαρ* **C** *9,2 το : ο εξ* **DaϚ**
4 λεγω **C*DG**

5 ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ. ἀναγκαῖον οὖν
ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς ἵνα προ-
έλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν προ-
επηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι
Prv 11,24; 19,17. 6 οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν. Τοῦτο
δέ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει,
καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ
R 12,8. Prv 22,8 Lxx. 1 Chr 29,17. 7 θερίσει. ἕκαστος καθὼς προῄρηται τῇ καρδίᾳ,
μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· **ἱλαρὸν γὰρ δότην**
8 ἀγαπᾷ **ὁ θεός**. δυνατεῖ δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν
περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν
αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον
Ps 112,9. 9 ἀγαθόν, καθὼς γέγραπται·

ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν,
ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Is 55,10. Hos 10,12. 10 ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν **σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον**
εἰς βρῶσιν χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον
ὑμῶν καὶ αὐξήσει **τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης**
1,11; 4,15. 11 **ὑμῶν**· ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλό-
τητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ
8,14. 12 θεῷ. ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ
μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν
ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐ-
13 χαριστιῶν τῷ θεῷ· διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας
ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς
ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ
καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς
14 πάντας, καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούν-
των ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ

---

5 W *υμων ταυτην,* | T — *και* 2° *9.10* H (*καθως ... δικ. υμων·*) *10 σπερμα* : W *σπορον* *11 τω θεω* : h *θεου* W *θεω* (H,RW·) *12* H — *οτι ... τω θεω,* —

---

4 ταυτη : + *της καυχησεως* ***Και*** *5 εις* : *προς* ***BDa*** *7 προαιρειται* ***Dας*** *8 δυνατος* ***Και*** *9 αιωνα* : + *του αιωνος* ***FG*** vg *10 χορηγησαι ... πληθυναι ... αυξησαι* ***FGας*** *13 και δια* ***B***

vos) in hac substantia. Necessarium ergo 5
existimavi rogare fratres, ut praeveniant ad
vos, et praeparent repromissam benedictionem
hanc paratam esse sic, quasi benedictionem,
non tamquam avaritiam. Hoc autem dico: 6 Prv 11,24;
Qui parce seminat, parce et metet: et qui 19,17.
seminat in benedictionibus, de benedictionibus
et metet. Unusquisque prout destinavit in 7 R 12,8.
corde suo, non ex tristitia, aut ex necessitate: Prv 22,8 Lxx. 1 Chr 29,17.
hilarem enim datorem diligit Deus. Potens 8
est autem Deus omnem gratiam abundare
facere in vobis: ut in omnibus semper omnem
sufficientiam habentes, abundetis in omne opus
bonum, sicut scriptum est: 9 Ps 112,9.

Dispersit, dedit pauperibus:
iustitia eius manet in saeculum saeculi.

Qui autem administrat semen seminanti: et 10 Is 55,10.
panem ad manducandum praestabit, et multi- Hos 10,12.
plicabit semen vestrum, et augebit incrementa
frugum iustitiae vestrae: ut in omnibus locu- 11 1,11; 4,15.
pletati abundetis in omnem simplicitatem,
quae operatur per nos gratiarum actionem
Deo. Quoniam ministerium huius officii non 12 8,14.
solum supplet ea, quae desunt sanctis, sed
etiam abundat per multas gratiarum actiones
in Domino, per probationem ministerii hu- 13
ius, glorificantes Deum in obedientia confes-
sionis vestrae, in Evangelium Christi, et sim-
plicitate communicationis in illos, et in omnes,
et in ipsorum obsecratione pro vobis, desi- 14
derantium vos propter eminentem gratiam Dei

---

5 (— ergo) | praeveniat F^1 | (et] ut) | promissam | tamq.] quasi *6* — dico | quoniam qui F^2 | metit 1° ***F*** (2°) | (— et 2°) | in benedictione ex benedictione et met. vitam aeternam ***F*** *7* un. secundum propositum cordis ***F*** | — in] de ***A*** | (— enim) *8* (— deus) | — facere F^1 | — omnem ***F*** | in omni opere bono ***F*** *9* disparsit ***F*** | in aeternum. *10* (ministrat) | praestavit *et* multiplicavit ***F*** *11* (— nos) | actione F^2 *12* (desint) *13* (oboedientiam) *14* — in 1° | observatione ***A*** | (— dei)

15 in vobis. Gratias Deo super inenarrabili
dono eius.
1 K 2,3. G 5,2. 10 Ipse autem ego Paulus obsecro vos per
mansuetudinem, et modestiam Christi, qui in
facie quidem humilis sum inter vos, absens
11. 1 K 4,21. 2 autem confido in vobis. Rogo autem vos ne 23
praesens audeam per eam confidentiam, qua
existimor audere in quosdam, qui arbitrantur
nos tamquam secundum carnem ambulemus.
3 In carne enim ambulantes, non secundum
E 6,13-17. 13,10. 4 carnem militamus. Nam arma militiae nostrae
non carnalia sunt, sed potentia Deo ad de-
structionem munitionum, consilia destruentes,
5 et omnem altitudinem extollentem se adver-
sus scientiam Dei, et in captivitatem redigen-
tes omnem intellectum in obsequium Christi,
2,9. 6 et in promptu habentes ulcisci omnem inobe-
dientiam, cum impleta fuerit vestra obedientia.
7 Quae secundum faciem sunt, videte. Si quis
confidit sibi Christi se esse, hoc cogitet ite-
rum apud se: quia sicut ipse Christi est, ita
12,6; 13,10. 1 K 5,4.5. 8 et nos. Nam, et si amplius aliquid gloriatus
fuero de potestate nostra, quam dedit nobis
Dominus in aedificationem, et non in destru-
9 ctionem vestram: non erubescam. Ut autem
non existimer tamquam terrere vos per epi-
1. 10 stolas: quoniam quidem epistolae, inquiunt,
graves sunt et fortes: praesentia autem cor-
13,2.10. 11 poris infirma, et sermo contemptibilis: hoc
cogitet qui eiusmodi est, quia quales sumus
verbo per epistolas absentes, tales et praesentes
3,1; 5,12. 12 in facto. Non enim audemus inserere, aut
comparare nos quibusdam, qui seipsos commen-
dant: sed ipsi in nobis nosmetipsos metientes,

---

15 Grat. ago 𝔖 10,*1* faciem 𝔗AF^1 | — sum
2 — vos | (audiam *et* audire) | existimo 𝔏*F*
4 — sunt *5* (— se) | — in 1° A^1 *6* vestr. oboedien-
tiam *F* *7* confidet *A* | Christi 1°] + servum *F* |
(— se) | (hic) | (— iterum) *8* — nobis
9 — autem [𝔏]*F* | (exstimemur) *10* fortis *A*
11 hoc [ergo]

ἐφ' ὑμῖν. Χάρις τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ 15
αὐτοῦ δωρεᾷ.
0 10 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ 10 1 K 2,3.
τῆς πραΰτητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς G 5,2.
κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ
θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆ- 2 11. 1 K 4,21.
σαι τῇ πεποιθήσει ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας
τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περι-
πατοῦντας. Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ 3
σάρκα στρατευόμεθα, τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας 4 E 6,13–17.
ἡμῶν οὐ σαρκικὰ. ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς 13,10.
καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαιροῦντες
ˈκαὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ 5
θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπα-
κοὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι 6 2,9.
πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.
Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ τις πέ- 7
ποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω
πάλιν ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ,
οὕτως καὶ ἡμεῖς. ἐάν τε γὰρ περισσότερόν τι 8 12,6; 13,10.
καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν 1 K 5,4.5.
ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν
ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι, ˈἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν 9
ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ὅτι αἱ ἐπι- 10 1.
στολαὶ μέν, φησίν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ 11,6.
παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενὴς καὶ ὁ λόγος ἐξου-
θενημένος. τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί 11 13,2.10.
ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι
καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐνκρῖναι 12 3,1; 5,12.
ἢ συνκρῖναι ἑαυτούς τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόν-
των· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες

10,*1* H επιεικιας *4* H — τα γαρ ... οχυρωματων, — | T στρατιᾶς *7* RT βλεπετε; *8* h— τε | T καυχησομαι *10* hW φασιν *12* RW εγκρ. | R συγκρ. bis

---

10,7 δοκει πεποιθεναι *B* | εφ : αφ *CDaς* 8 ο κυρ. ημιν *FGaς*

καὶ συνκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιᾶσιν.
R 12,3. 13 *ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ*
κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ
14 *θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. οὐ γὰρ*
ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυ-
τούς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγ-
R 15,20. 15 *γελίῳ τοῦ Χριστοῦ, οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι*
ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανο-
μένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι
Act 19,21. 16 *κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν, εἰς τὰ*
ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ
Jr 9,22.23. 1 K 1,31. 17 *κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι.* **Ὁ δὲ καυχώ-**
1 K 4,5. 18 **μενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω·** *οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν*
συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλὰ ὃν ὁ
κύριος συνίστησιν.
11 *Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι ἀφροσύνης·* 51 11
E 5,26.27. 2 *ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ*
ζήλῳ, ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον
Gn 3,4.13. 1 T 2,14. 3 *ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ· φοβοῦμαι δὲ μή*
πως, ὡς **ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν** *Εὕαν ἐν τῇ πανουργίᾳ*
αὐτοῦ, φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλό-
G 1,8.9. 4 *τητος [καὶ τῆς ἁγνότητος] τῆς εἰς Χριστόν. εἰ*
μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν
οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ
12,11. *οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε,*
1 K 15,10. G 2,6.9. 5 *καλῶς ἀνέχεσθε. λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι*
1 K 2,1.2.13. 6 *τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ*
E 3,4. 10,10. *λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ φανερώ-*
1 K 9,12.18. 7 *σαντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς.* *Ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα*

13.14 H *υμων· — ου ... χριστου· —* *14 ου γαρ ως ... εαυτους,* : hW *ως γαρ ... εαυτους;* | R *Χριστου·* *18* RT *αλλ* 11,2 RW *ζηλω·* *3* H *Εὔαν* | *[και τ. αγν.]* : RW—T | *εις* : ℋR+ *τον* *4* hT *ανειχεσθε* (TiW·) *5 γαρ* : W *δε*

12.13 — *ου συνι. ημεις δε* ***D*FG*** *13 καυχωμενοι* ***FG*** *18 συνιστων* ***KLaς*** 11,*1 ὤφελον* ***Fa*** | *μ. τη αφροσυνη* ***KLaς***[1] *2 (— ηρμ. . . ανδρι —)* *3 μηποτε* ***FG*** | *ουτω φθαρη* ***Kaς*** *4 (ἂν εἴχεσθε* Hagge) *6 φανερωθεντες* ***Kaς***

et comparantes nosmetipsos nobis. Nos autem 13 R 12,3.
non in immensum gloriabimur, sed secundum
mensuram regulae, qua mensus est nobis Deus,
mensuram pertingendi usque ad vos. Non 14
enim quasi non pertingentes ad vos, super-
extendimus nos: usque ad vos enim perveni-
mus in Evangelio Christi. non in immensum 15 R 15,20.
gloriantes in alienis laboribus: spem autem
habentes crescentis fidei vestrae, in vobis
magnificari secundum regulam nostram in
abundantiam, etiam in illa, quae ultra vos 16 Act 19,21.
sunt, evangelizare, non in aliena regula in
iis quae praeparata sunt gloriari. Qui autem 17 Jr 9,22.23. 1 K 1,31.
gloriatur, in Domino glorietur. Non enim 18 1 K 4,5.
qui seipsum commendat, ille probatus est:
sed quem Deus commendat.

24 Utinam sustineretis modicum quid insi- 11
pientiae meae, sed et supportate me: Aemulor 2 E 5,26.27.
enim vos Dei aemulatione. Despondi enim
vos uni viro virginem castam exhibere Christo.
Timeo autem ne sicut serpens Hevam sedu- 3 Gn 3,4.13.
xit astutia sua, ita corrumpantur sensus
vestri, et excidant a simplicitate, quae est
25 in Christo. Nam si is, qui venit, alium 4 G 1,8.9.
Christum praedicat, quem non praedicavimus,
aut alium spiritum accipitis, quem non ac-
cepistis: aut aliud Evangelium, quod non
recepistis: recte pateremini. Existimo enim 5 12,11.
nihil me minus fecisse a magnis Apostolis. 1 K 15,10. G 2,6.9.
Nam etsi imperitus sermone, sed non sci- 6 1 K 2,1.2.13.
entia, in omnibus autem manifestati sumus E 3,4.
vobis. Aut numquid peccatum feci, 7 1 K 9,12.18.

---

13 — sed *A* | quam | mensura 𝔊*F* — *A* *14* (supra) *15* — in 1° *F*[1] | crescentes *F* *16* (illam) | — in 2° *F*[1] | his | parata *A* *18* dominus

11,*1* (modum) | — et *F*[1] *3* Evam | Chr. Iesu *F* (+ domino nostro) *4* his *F* | nos non *F* | spir.] Christum *F* | accip.] accepistis *A*[1]*F* | alium ev *F* *5* fec. vobis *F* | — a]ab *F* | magn.] aliis *F* *6* — nam]sed 𝔗*F* | imper. [sum] | (sed] et) | non tam sc. *F* | manifestus sum 𝔊 manifestatus sum

me ipsum humilians, ut vos exaltemini? quo-
niam gratis Evangelium Dei evangelizavi
Ph 4,10.15. 8 vobis? Alias Ecclesias expoliavi, accipiens
12,13. 9 stipendium ad ministerium vestrum. Et cum
essem apud vos, et egerem; nulli onerosus
fui: nam quod mihi deerat, suppleverunt fra-
tres, qui venerunt a Macedonia: et in omni-
bus sine onere me vobis servavi, et servabo.
1 K 9,15. 10 Est veritas Christi in me, quoniam haec glo-
riatio non infringetur in me in regionibus
11 Achaiae. Quare? quia non diligo vos? Deus
12 scit. Quod autem facio, et faciam: ut am-
putem occasionem eorum, qui volunt occa-
sionem, ut in quo gloriantur, inveniantur sicut
2,17. Ph 3,2. 13 et nos. Nam eiusmodi pseudoapostoli, sunt 26
operarii subdoli, transfigurantes se in apo-
14 stolos Christi. Et non mirum: ipse enim
15 satanas transfigurat se in angelum lucis. non
est ergo magnum, si ministri eius transfigu-
rentur velut ministri iustitiae: quorum finis
erit secundum opera ipsorum.
12,6. 16 Iterum dico, (ne quis me putet insipien-
tem esse, alioquin velut insipientem accipite
17 me, ut et ego modicum quid glorier) quod
loquor, non loquor secundum Deum, sed quasi
in insipientia, in hac substantia gloriae.
18 Quoniam multi gloriantur secundum carnem:
19 et ego gloriabor. Libenter enim suffertis in-
20 sipientes: cum sitis ipsi sapientes. Sustine-
tis enim si quis vos in servitutem redigit, si
quis devorat, si quis accipit, si quis extolli-
21 tur, si quis in faciem vos caedit. Secundum
ignobilitatem dico, quasi nos infirmi fueri-
mus in hac parte. In quo quis audet (in in-
Ph 3,5. 22 sipientia dico) audeo et ego: Hebraei sunt,

---

9 meme ***A*** *10* gloria *12* tales inv. ***F***[2] *13* — sunt *14* cum ipse en. ***F*** | transfiguraret ***F***[1] | in] ut ***F***[1] *15* transfigurarentur ***F*** *16* putat ***A*** existimet ***F*** | — esse | — et ***F*** *17* sec. dominum | (— in 1°) | insipientiam ***A*** , *it 21* *20* accepit ***F*** | > in vos fac. A *21* nos] non ***F***[1] | — in hac parte | — in 2° ***A***[1]

ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν
τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ἄλλας 8 Ph 4,10.15.
ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν
διακονίαν, ⁱ καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς 9 12,18. 1 Th 2,7.
οὐ κατενάρκησα οὐθενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου
προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακε-
δονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ἐμαυτὸν ὑμῖν ἐτήρησα
καὶ τηρήσω. ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι 10 1 K 9,15.
ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς
κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας. διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; 11
ὁ θεὸς οἶδεν. Ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα 12
ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα
ἐν ᾧ καυχῶνται εὑρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. οἱ 13 2,17. Ph 3,2. Ap 2,2.
γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετα-
σχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. καὶ οὐ 14
θαῦμα· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται
εἰς ἄγγελον φωτός. οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ 15
διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι
δικαιοσύνης· ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα
αὐτῶν.
52 *Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ* 16 12,6.
δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ
μικρόν τι καυχήσωμαι. ὃ λαλῶ, οὐ κατὰ κύριον 17
λαλῶ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑπο-
στάσει τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται 18
κατὰ [τὴν] σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. ἡδέως γὰρ ἀν- 19
έχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες· ἀνέχεσθε 20
γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ
τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσ-
ωπον ὑμᾶς δέρει. κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι 21
ἡμεῖς ἠσθενήκαμεν· ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ, ἐν
ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. Ἑβραῖοί εἰσιν; 22 Ph 3,5.

---

12 HR *ποιω και ησθενηκαμεν.* *18* [*την*] : W—T *21* RT (non Ti)

---

7 εαυτον ***DGa*** *14 θαυμαστον* ***Kaς*** *21 ησθενησαμεν* ***Dplς***

κἀγώ. Ἰσραηλεῖταί εἰσιν; κἀγώ. σπέρμα Ἀβραάμ
1 K 15,10. 23 εἰσιν; κἀγώ. διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παραφρονῶν
λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν
φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόν-
Dt 25,3. 24 τως, ἐν θανάτοις πολλάκις. ὑπὸ Ἰουδαίων
Act 16,22. Act 14,19. 25 πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, τρὶς
ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα,
Act 20,3. 26 νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· ὁδοιπορίαις
πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν,
κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις
ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θα-
6,5. 1 Th 2,9. 27 λάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, ¹ κόπῳ καὶ
μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ
δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμ-
Act 20,18–21. 28 νότητι· χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ ἐπίστασίς μοι ἡ
καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν.
1 K 9,22. 29 ¹ τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται,
12,5. 30 καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ
1,23. 31 τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. ὁ θεὸς καὶ πατὴρ
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς
Mt 10,23. 32 αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης
Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμα-
Act 9,24.25. 33 σκηνῶν πιάσαι με, καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ
ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας
12 αὐτοῦ. Καυχᾶσθαι δεῖ, οὐ συμφέρον μέν,
ἐλεύσομαι δὲ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυ-
2 ρίου. οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκα-
τεσσάρων, — εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ
σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, — ἁρπαγέντα τὸν
3 τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦ-

---

23 H ὕπερ | T εν πληγ. περισσ., εν φυλ. υ. *27.28* W γυμνοτητι (Ti .) χ. *28* RW παρεκτός, *30* H [μου] *32* H Ἀρετα 12,*1* H δει· h δε | δε : W+ και *2* RT δεκατεσσαρων, ειτε ... οιδεν, ἁρπ.

---

28 επισυστασις **KLaς** | μου **Dmς** *31* θεος : + του Ισραηλ **D*** *32* fin + θελων ℵpl**ς** 12,*1* δει : δη **KMaς** | ου συμφερει μοι **Kaς** | δε : γαρ **Daς**

et ego: Israelitae sunt, et ego: Semen Abra-
hae sunt, et ego: Ministri Christi sunt, (ut 23 1 K 15,10.
minus sapiens dico) plus ego: in laboribus
plurimis, in carceribus abundantius, in plagis
supra modum, in mortibus frequenter. A 24 Dt 25,3.
Iudaeis quinquies, quadragenas, una minus,
accepi. Ter virgis caesus sum, semel lapi- 25 Act 16,22.
datus sum, ter naufragium feci, nocte et die Act 14,19.
in profundo maris fui, in itineribus saepe, pe- 26
riculis fluminum, periculis latronum, periculis
ex genere, periculis ex Gentibus, periculis in
civitate, periculis in solitudine, periculis in
mari, periculis in falsis fratribus: in labore, 27 6,5.
et aerumna, in vigiliis multis, in fame, et siti, 1 Th 2,9.
in ieiuniis multis, in frigore, et nuditate,
praeter illa, quae extrinsecus sunt, instantia 28 Act 20,18–21.
mea quotidiana, solicitudo omnium Ecclesia-
rum. Quis infirmatur, et ego non infirmor? 29 1 K 9,22.
quis scandalizatur, et ego non uror? Si glo- 30 12,5.
riari oportet: quae infirmitatis meae sunt,
gloriabor. Deus et Pater Domini nostri Iesu 31 1,23.
Christi, qui est benedictus in saecula, scit
quòd non mentior. Damasci praepositus 32
Gentis Aretae regis, custodiebat civitatem
Damascenorum ut me comprehenderet: et 33 Act 9,24.25.
per fenestram in sporta dimissus sum per
murum, et sic effugi manus eius. Si glo- 12
riari oportet (non expedit quidem:) veniam
autem ad visiones, et revelationes Domini.
Scio hominem in Christo ante annos quattu- 2
ordecim, sive in corpore nescio, sive extra
corpus nescio, Deus scit, raptum huiusmodi
usque ad tertium caelum. Et scio huius- 3

22.23 sunt, *quater*] sunt? *23* sunt] + et ego 𝔖*F* | (minimus) | montibus F^1 *25* (— sum 2°) | noctu *F* | profundum 𝔏*AF* *31* — Deus et F^1 *vid* | — nostri *et* Christi | > scit qui e. b. in s. | quia *F* *33* sportam 𝔏*AF* | demissus 𝔏*F* | — sic

12,*2* — nescio 1° 𝔖 | extr. corpore F^1 | eiusmodi , *it 5*

modi hominem sive in corpore, sive extra
L 23,43. 4 corpus nescio, Deus scit: quoniam raptus est
Ap 2,7. in Paradisum: et audivit arcana verba, quae
11,30. 5 non licet homini loqui. Pro huiusmodi glo-
riabor: pro me autem nihil gloriabor nisi in
10,8; 11,16. 6 infirmitatibus meis. Nam, et si voluero glo-
riari, non ero insipiens: veritatem enim dicam:
parco autem, ne quis me existimet supra id,
quod videt in me, aut aliquid audit ex me.
Job 2,6. 7 Et ne magnitudo revelationum extollat me,
datus est mihi stimulus carnis meae angelus
8 satanae, qui me colaphizet. Propter quod ter
L 1,35. 9 Dominum rogavi ut discederet a me: et dixit
mihi: Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in
infirmitate perficitur. Libenter igitur gloria-
bor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me
Ph 4,13. 10 virtus Christi. Propter quod placeo mihi in
infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessi-
tatibus, in persequutionibus, in angustiis pro
Christo: Cum enim infirmor, tunc potens sum.
11,5. 11 Factus sum insipiens, vos me coegistis.
Ego enim a vobis debui commendari: nihil
enim minus fui ab iis, qui sunt supra modum
R 15,19. 12 Apostoli: tametsi nihil sum: ˡ signa tamen
H 2,4. Apostolatus mei facta sunt super vos in
omni patientia, in signis, et prodigiis, et vir-
11,9. 13 tutibus. Quid est enim, quod minus habu-
istis prae ceteris Ecclesiis, nisi quòd ego ipse
non gravavi vos? * Donate mihi hanc iniu- 27
13,1. 14 riam. Ecce tertiò hoc paratus sum venire

4 licebat ***A*** (licent) *5 cf 2* *6* (dico) | quis] + in | — in | — aliquid (> aud. aliq. F^2) *7* (carni) | qui] ut *8* (auferetur) *10* (— in 1°) | — meis *11* > deb. a vob. | feci 𝔊F^2 | his | super ***A*** | tamen etsi ***A*** *12* tamen] vero ***F*** | apostoli f. | potentia ***A*** | — in 2° *14* (— sum)

τον ἄνθρωπον — εἴτε ἐν σώματι εἴτε χωρὶς τοῦ
σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, — ˈὅτι ἡρπάγη εἰς 4 L 23,43. Ap 2,7.
τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ
οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ὑπὲρ τοῦ τοιούτου 5 11,30.
καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι εἰ
μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις. ἐὰν γὰρ θελήσω καυχή- 6 10,8; 11,16.
σασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ·
φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ
βλέπει με ἢ ἀκούει ἐξ ἐμοῦ ˈκαὶ τῇ ὑπερβολῇ 7 Job 2,6.
τῶν ἀποκαλύψεων. διὸ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη
μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατανᾶ, ἵνα με
κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ὑπὲρ τούτου τρὶς 8
τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ.
ˈκαὶ εἴρηκέν μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ 9 L 1,35. Dt 3,26 Lxx.
δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται. Ἥδιστα οὖν
μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις, ἵνα
ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. διὸ 10 Ph 4,13.
εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις,
ἐν διωγμοῖς καὶ στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν
γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.
9 *Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ* 11 11,5. G 6,3.
γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ
ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν
εἰμι. τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη 12 R 15,19. H 2,4.
ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, σημείοις τε καὶ τέρασιν
καὶ δυνάμεσιν. τί γάρ ἐστιν ὃ ἡσσώθητε ὑπὲρ 13 11,9.
τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ
κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν
ταύτην. Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν 14 13,1.

3.4 RT *ανθρωπον, ειτε ... οιδεν, οτι* | *ουκ οιδα* : [H]—W
5 *ασθεν.* : T+ *μου* 6 RT *εξ εμου.* *6.7* h^s † *εμου, ... υπερ.* 2⁰ †
7 . *διο* : R — *διο* h^s — . *διο* | h^s T — *ινα μη υπεραιρωμαι* 2⁰
9 *ασθενειαις* : RT+ *μου* 10 *και* : hR , *εν* 11 *γαρ* 2⁰ : hW+ *τι*
[12 T *κατηργασθη* | HR [*τε*]

---

3 *χωρις* : *εκτος* **ℵFmϛ** 6 *ακουει* : + *τι* **D*aϛ**
7 *Σαταν* **Kaϛ** 9 *δυναμις μου* **Kaϛ** | *τελειουται* **Kaϛ**
11 *αφρων* : + *καυχωμενος* **LPaϛ** 13 *ηττηθητε* **AKmϛ**
14 — *τουτο* **KLaϛ**

πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ
τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα
τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς
Ph 2,17. 15 *τέκνοις. ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανη-*
θήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ περισσοτέρως
16 *ὑμᾶς ἀγαπῶ, ἧσσον ἀγαπῶμαι; Ἔστω δέ, ἐγὼ*
οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦργος
17 *δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς*
8,6.16–18. 18 *ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; παρεκάλεσα*
Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεο-
νέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιε-
πατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;
19 *Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. κατέ-*
ναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· * *τὰ δὲ πάντα, ἀγα-* 5
10,2. 1 K 4,6. 20 *πητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. φοβοῦμαι γὰρ*
μή πως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ
εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε, μή πως ἔρις, ζῆλος,
θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώ-
2,1. 13,2. 21 *σεις, ἀκαταστασίαι· μὴ πάλιν ἐλθόντος μου τα-*
πεινώσῃ με ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω
πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοη-
σάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελ-
Dt 19,15. Mt 18,16. 1 T 5,19. **13** *γείᾳ ᾗ ἔπραξαν. Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς*
ὑμᾶς· ***ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν***
G 5,21. 2 ***σταθήσεται πᾶν ῥῆμα.*** *προείρηκα καὶ προλέγω,*
ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖς προ-
ημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω
R 15,18. 3 *εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι, ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε*
τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ

---

14 αλλα υμας : H,R· | W *αλλ οι* *15* hRW *υμων, ει περισσ. υ. αγαπων ησσ. αγαπωμαι.* *18* RW *μη τι* *19* H *απολογουμεθα;* *20* H *εριθιαι* *21* RT *ταπεινωσει* 13,*2 φεισομαι* : R·T.

---

15 ει και ***Kας*** *16 κατεναρκησα υμων* ***ℵFG*** *19 παλιν* ***Dας*** | *κατενωπιον του θ.* ***Kας*** *20 ερεις* ***Bmς*** | *ζηλοι* ***ℵας*** *21 ελθοντα με* ***KLας*** 13.*1 ετοιμως εχω ελθειν* ***A*** *2 νυν γραφω* ***Kας*** *3 επει* : *ἢ* Orig. vg

ad vos: et non ero gravis vobis. Non enim
quaero quae vestra sunt, sed vos. Nec enim
debent filii parentibus thesaurizare, sed pa-
rentes filiis. Ego autem libentissime impen- 15 Ph 2,17.
dam, et superimpendar ipse pro animabus
vestris: licet plus vos diligens, minus diligar.
Sed esto: ego vos non gravavi: sed cum 16
essem astutus, dolo vos cepi. Numquid per 17
aliquem eorum, quos misi ad vos, circumveni
vos? Rogavi Titum, et misi cum illo fratrem. 18 8,6.16-18.
Numquid Titus vos circumvenit? nonne eodem
spiritu ambulavimus? nonne iisdem vestigiis?
Olim putatis quòd excusemus nos apud vos? 19
Coram Deo in Christo loquimur: omnia autem
charissimi propter aedificationem vestram.
Timeo enim ne forte cum venero, non quales 20 10,2. 1 K 4,6.
volo, inveniam vos: et ego inveniar a vobis,
qualem non vultis: ne forte contentiones,
aemulationes, animositates, dissensiones, de-
tractiones, susurrationes, inflationes, seditiones
sint inter vos: ne iterum cum venero, humiliet 21 2,1. 13,2.
me Deus apud vos, et lugeam multos ex iis,
qui ante peccaverunt, et non egerunt poeni-
tentiam super immunditia, et fornicatione, et
impudicitia, quam gesserunt. Ecce tertiò hoc 13 Dt 19,15. Mt 18,16. 1 T 5,19.
venio ad vos: In ore duorum, vel trium testium
stabit omne verbum. Praedixi, et praedico, ut 2
praesens, et nunc absens iis, qui ante peccave-
runt, et ceteris omnibus, quoniam si venero ite-
rum, non parcam. An experimentum quaeritis 3
eius, qui in me loquitur Christus, qui in vobis non

15 aut.] enim *A* | —vos 𝔗*A* *16* ego ipse *F* *18* isdem : hisdem A^2F *19* . *pro* ? 𝔏𝔗*A* | > vestr. aedif. *20* (inveniam] veniam in) | > non qualem *F* *21* his | inmunditiam et fornicationem et inpudicitiam *F* 13,*1* venio] paratus sum venire *F* *2* Praedixi enim 𝔖 | praes.] + vobis 𝔖*A* + bis | his *3* Christi F^2 | in vos (1°)

Ph 2,7.8. 4 infirmatur, sed potens est in vobis? Nam etsi
crucifixus est ex infirmitate: sed vivit ex
virtute Dei. Nam et nos infirmi sumus in
illo: sed vivemus cum eo ex virtute Dei in
1 K 11,28. 5 vobis. Vosmetipsos tentate si estis in fide:
ipsi vos probate. An non cognoscitis vos-
metipsos quia Christus Iesus in vobis est?
6 nisi forte reprobi estis. Spero autem quòd
cognoscetis, quia nos non sumus reprobi.
7 Oramus autem Deum ut nihil mali faciatis,
non ut nos probati appareamus, sed ut vos
quod bonum est faciatis: nos autem ut re-
1 K 13,6. 8 probi simus. Non enim possumus aliquid ad-
9 versus veritatem, sed pro veritate. Gaudemus
enim, quoniam nos infirmi sumus, vos autem
potentes estis. Hoc et oramus vestram con-
2,3. 10,4.8.11. 10 summationem. Ideo haec absens scribo, ut
non praesens durius agam secundum pote-
statem, quam Dominus dedit mihi in aedifi-
cationem, et non in destructionem.
Ph 4,4. R 15,33. 11 De cetero, fratres, gaudete, perfecti estote, 28
exhortamini, idem sapite, pacem habete, et
1 K 16,20. 12 Deus pacis, et dilectionis erit vobiscum. Sa-
lutate invicem in osculo sancto. Salutant vos
omnes sancti.
13 Gratia Domini nostri Iesu Christi, et
charitas Dei, et communicatio sancti Spiritus
sit cum omnibus vobis. Amen.

---

4 vivet ***A*** | vivimus 𝕾***F*** *5* vos ipsos (2°) 𝕷𝕿***AF***[1] vos ***F***[2] *6* cognoscitis 𝕷***F*** *7* ad deum ***F***[2] | (male) | pereamus ***F***[1] pareamus | sumus ***A*** *9* gaudeamus 𝕿***A*** | quando *11* > dilect. et pac. *12* in invicem ***F*** | > sancti omnes *13* (— et 1°) | > spir. sancti ***A*** | — sit | (— vobis)

Subscr. Explicit ad Corinthios secunda.

ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. καὶ γὰρ ἐσταυρώθη 4 Ph 2,7.8.
ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ
γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσομεν
σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. Ἑαυτοὺς 5 1 K 11,28.
πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμά-
ζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι Ἰησοῦς Χρι-
στὸς ἐν ὑμῖν; εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε. ǀ ἐλπίζω δὲ 6
ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. εὐχό- 7
μεθα δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν
μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα
ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι
ὦμεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, 8 Act 4,20. 1 K 13,6.
ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. χαίρομεν γὰρ ὅταν 9
ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο
καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. Διὰ τοῦτο 10 2,3. 10,4.8.11.
ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως
χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν
μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρα- 11 Ph 2,2; 4,4. R 15,33.
καλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ
θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
ǀ Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι. Ἀσπά- 12 1 K 16,20.
ζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ 13
ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύ-
ματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

3 H *υμιν,* *4* *εν* : h *συν* | H [*εις υμας*] *4.5* W *υμας, εαυτους* *5* hT *Χριστος Ιησους* | W *υμιν, ει ... εστε;* *13* H [*Χριστου*]

---

4 *γαρ* 1° : + *ει* ***Αϛ*** *5* *υμιν* : + *εστιν* ***ℵAplϛ*** *7* *ευχομαι* ***Kϛ*** *13* fin + *αμην* ***Dϛ***

Subscriptio: *εγραφη απο Φιλιππων* (+ *της Μακεδονιας*) + *δια Τιτου* (+ *Βαρναβα*) *και Λουκα*

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

11.12. 1 Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ᾽ ἀνθρώπων οὐδὲ
δι᾽ ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ
2 πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ
σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
R 1,7. 3 Γαλατίας· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πα-
Mt 26,42. 2,20. 1 T 2,6. Tt 2,14. 1J 5,19. Act 2,40. H 10,9 s. 4 τρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ δόντος
ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται
ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος πονηροῦ κατὰ
5 τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
15. 6 Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ
τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον
Act 15,1.24. 5,10. 7 εὐαγγέλιον, ˡ ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μή τινές εἰσιν
οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι
1 K 16,22. 2 K 11,4. 8 τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς
ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται [ὑμῖν] παρ᾽
5,3. 9 ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ὡς προ-
ειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς
εὐαγγελίζεται παρ᾽ ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.
1 Th 2,4. 10 Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ
ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρε-
11 σκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην. γνωρίζω γὰρ
ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ᾽

---

3 hRT *πατρ. κ. κυρ. ημων* (h [*ημων*]) *Ι. Χρ.* *4 υπερ* : hRT *περι* *7* RW *αλλο, ει* *8* W *καν* | RW *ευαγγελιζηται* | [*υμιν*] : W (sed post *ουραν.*) — T *9* W *προειρηκαμεν και* *11 γαρ* : hT *δε*

---

*6 — ουτως **FGa*** | — *Χριστ.* Marcion *9 προειρηκα ℵ*a*
10 ει : + *γαρ* ***Καϛ***

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD GALATAS.

(1) PAULUS Apostolus non ab hominibus, 1 11.12.
neque per hominem, sed per Iesum Christum,
et Deum Patrem, qui suscitavit eum a mor-
tuis: et qui mecum sunt omnes fratres, Ec- 2
clesiis Galatiae. Gratia vobis, et pax a Deo 3 R 1,7.
Patre, et Domino nostro Iesu Christo, ' qui 4 2,20. 1 T 2,6.
dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eri- Tt 2,14. 1 J 5,19.
peret nos de praesenti saeculo nequam, se-
cundum voluntatem Dei et Patris nostri, cui 5
est gloria in saecula saeculorum: Amen.
2 Miror quòd sic tam cito transferimini ab 6
eo, qui vos vocavit in gratiam Christi in aliud
Evangelium: quod non est aliud, nisi sunt 7 Act 15,1.24.
aliqui, qui vos conturbant, et volunt convertere
Evangelium Christi. Sed licet nos, aut Ange- 8 1 K 16,22.
lus de caelo evangelizet vobis praeterquàm 2 K 11,4.
quod evangelizavimus vobis, anathema sit.
Sicut praediximus, et nunc iterum dico: Si 9 5,3.
quis vobis evangelizaverit praeter id, quod
accepistis, anathema sit.
3 Modo enim hominibus suadeo, an Deo? 10 1 Th 2,4.
An quaero hominibus placere? Si adhuc
hominibus placerem, Christi servus non
4 essem. Notum enim vobis facio, fratres, 11
Evangelium, quod evangelizatum est a

Inscr. Incipit Epistula ad Galatas 𝔚 Epistula ad Galatas 𝔗 1,*3* > nostro et domino ***F*** nostro et dom. nostro 𝔖 *4* eriperent ***A***[1] (eripiat) *5* (— amen) *6* transferemini | gratia ***F*** *7* nisi si ***F*** | (— sunt) | (— aliqui) *10* an 1°] aut | An (2°)] aut *11* en.] autem ***F***

12 me, quia non est secundum hominem: neque
enim ego ab homine accepi illud, neque di-
Act 26,4–20. 13 dici, sed per revelationem Iesu Christi. Aud- 5
istis enim conversationem meam aliquando
in Iudaismo: quoniam supra modum perse-
quebar Ecclesiam Dei, et expugnabam illam,
Act 22,3. 14 et proficiebam in Iudaismo supra multos co-
aetaneos meos in genere meo, abundantius
aemulator existens paternarum mearum tra-
R 1,1. Jr 1,5. Is 49,1. 15 ditionum. Cum autem placuit ei, qui me
segregavit ex utero matris meae, et vocavit
2,7. Mt 11,27; 16,17. 16 per gratiam suam, ut revelaret Filium suum
in me, ut evangelizarem illum in Gentibus:
17 continuo non acquievi carni et sanguini, | ne-
que veni Ierosolymam ad antecessores meos
Apostolos: sed abii in Arabiam: et iterum
Act 9,26. 18 reversus sum Damascum: deinde post annos
tres veni Ierosolymam videre Petrum, et mansi
Mt 13,55. 19 apud eum diebus quindecim: alium autem
Apostolorum vidi neminem, nisi Iacobum fra-
20 trem Domini. Quae autem scribo vobis, ecce
Act 9,30. 21 coram Deo quia non mentior. Deinde veni in
1 Th 2,14. 22 partes Syriae, et Ciliciae. Eram autem ignotus
facie Ecclesiis Iudaeae, quae erant in Christo:
23 | tantùm autem auditum habebant: Quoniam qui
persequebatur nos aliquando, nunc evange-
24 lizat fidem, quam aliquando expugnabat: et in
Act 15,2. 2 me clarificabant Deum. Deinde post annos 6
quattuordecim, iterum ascendi Ierosolymam
6,9. 2 cum Barnaba, assumpto et Tito. Ascendi
autem secundum revelationem: et contuli cum
illis Evangelium, quod praedico in Gentibus,

14 — meos *15* ex] de *16* evangelizem *F*[1]
17 Hierosolymam , *it 18; 2,1* | Arabia *A* *20* quoniam *A*
23 (— nos) | clarificabat *F* (glor-)
2,*1* — et *F* *2* evang. dei *F*

ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· οὐδὲ γὰρ 12
ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὔτε ἐδι-
δάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ 13 Act 9,21;
Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκ- 26,4–20.
κλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, καὶ προ- 14 Act 22,3.
έκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλι-
κιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς
ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Ὅτε 15 6. R 1,1. Jr 1,5.
δὲ εὐδόκησεν ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός Is 49,1.
μου *καὶ* καλέσας *διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ* Act 13,2.
ˈ *ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγ-* 16 2,7.
γελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσ- Mt 11,27; 16,17.
ανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς 17
Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ
ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς
Δαμασκόν. Ἔπειτα μετὰ τρία ἔτη ἀνῆλθον εἰς 18 Act 9,26.
Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Κηφᾶν, καὶ ἐπέμεινα πρὸς
αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ἕτερον δὲ τῶν ἀποστό- 19 Mt 13,55.
λων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ
κυρίου. ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ 20
ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα 21 Act 9,30.
τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. ἤμην δὲ ἀγνοού- 22 1 Th 2,14.
μενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας
ταῖς ἐν Χριστῷ. μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι ὁ 23 13. Act 9,21.
διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν
ἥν ποτε ἐπόρθει, καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν. 24
2 *Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς* 2 Act 15,2.
Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συνπαραλαβὼν καὶ
Τίτον· ˈ*ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν· καὶ ἀνεθέμην* 2 6.9.
αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν,

---

12 H *αυτό*, | *ουτε* : h *ουδε* *15 ευδοκησεν* : HR+ [*ο θεος*] *17 ανηλθ.* : W *απηλθον* *18* RW *ετη τρια* *21* H *και* [*της*] *Κ.*

---

18 Πετρον Dmς 2,*1* — *παλιν* Iren. Tert.

κατ᾽ ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μή πως εἰς κενὸν τρέχω
Act 16,3. 3 ἢ ἔδραμον. ἀλλ᾽ οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην
Act 15,1.24. Jd 4. 4 ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι· διὰ δὲ τοὺς παρεισ- 55
άκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κα-
τασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν
14. 5 Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν· οἷς
οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλή-
Sir 32(35),16. Dt 10,17. 6 θεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. ἀπὸ δὲ
τῶν δοκούντων εἶναί τι, — ὁποῖοί ποτε ἦσαν
οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον [ὁ] θεὸς ἀνθρώπου
οὐ λαμβάνει — ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσ-
1,16. Act 9,15; 15,12; 22,21. 7 ανέθεντο, ἀλλὰ τοὐναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίστευ-
μαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος
8 τῆς περιτομῆς, ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀπο-
στολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ
J 1,42. 9 ἔθνη, καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι,
Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάνης, οἱ δοκοῦντες
στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ
κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς
Act 11,30; 12,25. 10 τὴν περιτομήν· μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημο-
νεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.
11 Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσ- 3
L 15,2. Act 10,15; 11,3. Prv 29,25. 12 ωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. πρὸ
τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν
ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλεν καὶ
ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς.
13 καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι,
ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑπο-
5. 14 κρίσει. ἀλλ᾽ ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν
πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ
Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρ-

---

4 H *καταδουλωσουσιν*, — *5* h[r] — *οις ουδε* *6* [o] : T—RW *12* h[r] *ηλθεν* | *περιτομης* : T·W, *13* *και* 2[o] : [H]—W

---

4 — *δε* Marcion *5* *διαμενη* ***AFGa*** *9* — *και Κηφας* ***A*** *Πετρος κ. Ιακ.* ***Da*** *11* *Πετρος* ***Daς*** *14* *Πετρω* ***Dmς***

seorsum autem iis, qui videbantur aliquid esse:
ne forte in vacuum currerem, aut cucurrissem.
Sed neque Titus, qui mecum erat, cum esset 3 Act 16,3.
Gentilis, compulsus est circumcidi: sed propter 4 Act 15,1.24.
subintroductos falsos fratres, qui subintroierunt
explorare libertatem nostram, quam habemus
in Christo Iesu, ut nos in servitutem redigerent.
Quibus neque ad horam cessimus subiectione, 5 3,1.
ut veritas Evangelii permaneat apud vos: ab 6
iis autem, qui videbantur esse aliquid, (quales
aliquando fuerint, nihil mea interest. Deus
personam hominis non accipit) mihi enim qui
videbantur esse aliquid, nihil contulerunt. Sed 7 1,16.
econtra cum vidissent quòd creditum est mihi Act 9,15; 15,12; 22,21.
Evangelium praeputii, sicut et Petro circum-
cisionis: (qui enim operatus est Petro in Apo- 8
stolatum circumcisionis, operatus est et mihi
inter Gentes) et cum cognòvissent gratiam, 9 J 1,42.
quae data est mihi, Iacobus, et Cephas, et
Ioannes, qui videbantur columnae esse, dex-
tras dederunt mihi, et Barnabae societatis:
ut nos in Gentes, ipsi autem in circumcisio-
nem: tantum ut pauperum memores essemus, 10 Act 11,30; 12,25.
quòd etiam solicitus fui hoc ipsum facere.
(7) Cum autem venisset Cephas Antiochiam: in 11
faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat.
Prius enim quàm venirent quidam a Iacobo, 12 L 15,2.
cum Gentibus edebat: cum autem venissent, Act 11,3. Prv 29,25.
subtrahebat, et segregabat se timens eos,
qui ex circumcisione erant. Et simulationi 13
eius consenserunt ceteri Iudaei, ita ut et
Barnabas duceretur ab eis in illam simu-
7 lationem. Sed cum vidissem quòd non recte 14
ambularent ad veritatem Evangelii, dixi Ce-
phae coram omnibus: Si tu, cum Iudaeus

2 his , *it 6* | — aliq. esse *4* subintrod. autem f. ***A*** *5* subiectioni ***et*** 𝔖 *6* accepit ***F*** | — esse aliquid 2° *7* e contrario 𝔏𝔗***AF*** | — et *9* Petrus et Iac. et Ioh. ***F*** | — et 2° 𝔏***A*** | (ipse) *11* Petrus Ceph. ***F***[1] Petrus ***F***[2] *12* ab | edebant ***F*** | (venisset) *13* (— et 2°) | illa simulatione *14* Petro Ceph. ***F***[1] Petro ***F***[2]

sis, gentiliter vivis, et non Iudaice: quomodo
15 Gentes cogis Iudaizare? Nos natura Iudaei,
Act 15,10.11. 16 et non ex Gentibus peccatores. Scientes
R 3,20.28; 4,5; 11,6. E 2,8. autem quòd non iustificatur homo ex operi-
Ps 143,2. bus legis, nisi per fidem Iesu Christi: et nos
in Christo Iesu credimus, ut iustificemur ex
fide Christi, et non ex operibus legis: propter
quod ex operibus legis non iustificabitur om-
17 nis caro. Quòd si quaerentes iustificari in 8
Christo, inventi sumus et ipsi peccatores,
numquid Christus peccati minister est? Absit.
18 Si enim quae destruxi, iterum haec aedifico:
R 7,6. 19 praevaricatorem me constituo. Ego enim per
legem, legi mortuus sum, ut Deo vivam:
1,4. 20 Christo confixus sum cruci. Vivo autem, iam
J 13,1. 17,23. 1 J 3,16. non ego: vivit vero in me Christus. Quòd
autem nunc vivo in carne: in fide vivo filii
Dei, qui dilexit me, et tradidit semetipsum pro
21 me. ¹ Non abiicio gratiam Dei. Si enim per
legem iustitia, ergo gratis Christus mortuus est.
3 O insensati Galatae, quis vos fascinavit 9
non obedire veritati, ante quorum oculos Iesus
Christus praescriptus est, in vobis crucifixus?
2 Hoc solum a vobis volo discere: Ex operibus
legis Spiritum accepistis, an ex auditu fidei?
3 Sic stulti estis, ut cum spiritu coeperitis, nunc
4 carne consummemini? Tanta passi estis sine
5 causa? si tamen sine causa. Qui ergo tribuit
vobis Spiritum, et operatur virtutes in vobis:
Gn 15,6 6 ex operibus legis, an ex auditu fidei? Sicut
scriptum est: Abraham credidit Deo, et repu-
tatum est illi ad iustitiam.
7 Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt, ii sunt filii

---

14 > et non iud. vivis *15* nos [autem] | *fin*: 𝔏𝔚, 𝔗*A* *16* — autem F^1 | iustificabitur F^2 | (> Chr. I.) | credidimus 𝔏F^2 | (— et non e. o. l.) | propt. . . . op.] ex op. enim F^1 *18* > haec iterum | reaedifico *A* | instituo *F* *20* vived *A* | fili *F* | se ipsum *21* > Chr. gratis **3**,*1* — non oboed. ver. | > Chr. Ies. *F* | proscriptus 𝔖*F* | — in vobis] et F^3 *2* > volo a vobis *3* — ut 𝔏𝔗A^1 | consummamini 𝔖𝔚 consumamini *A* *6* — script. est | > cred. Abr. *F* | ei *7* hi 𝔏𝔗 hii

χων ἐθνικῶς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς ζῇς, πῶς τὰ
ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαΐζειν; Ἡμεῖς φύσει Ἰου- 15
δαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, εἰδότες δὲ 16 Act 15,10.11.
ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν R 3,20.28; 4,5; 11,6. E 2,8.
μὴ διὰ πίστεως Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Ps 143,2.
Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν Gn 6,12.
ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ὅτι
ἐξ ἔργων νόμου **οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σάρξ.** εἰ 17
δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὑρέθημεν
καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα Χριστὸς ἁμαρτίας διά-
κονος; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα ταῦτα 18
πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνιστάνω.
ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον ἵνα θεῷ ζήσω. 19 R 7,6.
Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ¹ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ 20 1,4.
ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει J 13,1. 17,23.
ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με 1 J 3,16.
καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἀθετῶ 21
τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιο-
σύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

4 Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἷς 3
κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐσταυ-
ρωμένος; τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ 2
ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πί-
στεως; ¹οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι 3
νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; 4
56 εἴ γε καὶ εἰκῇ. ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα 5
καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ
ἐξ ἀκοῆς πίστεως; Καθὼς Ἀβραὰμ **ἐπίστευ-** 6 Gn 15,6.
σεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.
5 γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοί 7

---

14 ουκ : T h „MSS" ουχ W ουχι *15* W αμαρτωλοι· *16* R πιστ. Ιησου Χριστου | hW εις Ιησουν Χριστον *20* h[r]W τη του θεου και Χριστου του αγαπ. 3,*1* εβασκανεν : h[r] + τη αληθεια μη πειθεσθαι *6* (W sect inc. Καθως)

---

14 πως : τι ***KL**a*ς *16* — δε ***AK**a*ς | οτι 2⁰ : διοτι ***C**a*ς *17* (ἆρα Lachmann) *20* αγαπ. : εξαγορασαντος Marcion 3,*1* προεγρ. : + εν υμιν ***D**a*ς

Gn 18,18; 12,3. Act 3,25. 8 εἰσιν Ἀβραάμ. προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ
πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο
τῷ Ἀβραὰμ ὅτι **ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα**
R 4,16. 9 **τὰ ἔθνη**. ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν
Dt 27,26. Jc 2,10. 10 τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου 6
εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ ὅτι **ἐπι-
κατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς γεγραμ-
μένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά.**
Hb 2,4. R 1,17. H 10,38. 11 ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ
Lv 18,5. R 10,5. 12 δῆλον, ὅτι **ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται**· ὁ δὲ
νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' **ὁ ποιήσας αὐτὰ**
R 8,3. 2 K 5,21. Dt 21,23. 13 **ζήσεται ἐν αὐτοῖς**. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ
τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατ-
άρα, ὅτι γέγραπται· **ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμά-**
14 **μενος ἐπὶ ξύλου**, ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ
Ἀβραὰμ γένηται ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἵνα τὴν ἐπαγ-
γελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.
15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου 7
κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδια-
Gn 12,7; 13,15; 17,7; 22,18; 24,7. 16 τάσσεται. τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγε-
λίαι **καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ**. οὐ λέγει· καὶ τοῖς
σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός·
Ex 12,40. 17 **καὶ τῷ σπέρματί σου**, ὅς ἐστιν Χριστός. τοῦτο
δὲ λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ
ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς νό-
μος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγε-
R 11,6. 18 λίαν. εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ
ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κε-
R 5,20. Act 7,38.53. H 2,2. Dt 33,2 Lxx. 19 χάρισται ὁ θεός. Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παρα-
βάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις ἂν ἔλθῃ τὸ σπέρμα
ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ με-

---

12 T *αλλα* *14* hRT *Χριστω Ιησου* *15* HR *λεγω·*
19 αν : hRT *ου* | W *αγγελων εν*

---

*10 εν πασιν ACm*ς *12 αυτα* : + *ανθρωπος Κα*ς
14 ευλογιαν DG Marcion *16 ος* : *ο D** *17 θεου* : + *εις*
*Χριστον Dα*ς *19 νομ. των πραξεων; ετεθη FG*

Abrahae. Providens autem Scriptura quia ex 8 Gn 12,3; 18,18. Act 3,25.
fide iustificat Gentes Deus, praenunciavit
Abrahae: Quia benedicentur in te omnes
10 Gentes. Igitur qui ex fide sunt, benedicentur 9 R 4,16.
cum fideli Abraham. Quicumque enim ex 10 Dt 27,26. Jc 2,10.
operibus legis sunt, sub maledicto sunt. Scri-
ptum est enim: Maledictus omnis, qui non
permanserit in omnibus, quae scripta sunt in
11 Libro legis ut faciat ea. Quoniam autem in 11 Hb 2,4. R 1,17. H 10,38.
lege nemo iustificatur apud Deum, manifestum
est: quia iustus ex fide vivit. Lex autem 12 Lv 18,5. R 10,5.
non est ex fide, sed, Qui fecerit ea, vivet in
12 illis. Christus nos redemit de maledicto legis, 13 R 8,3. 2 K 5,21. Dt 21,23.
factus pro nobis maledictum: quia scriptum
est: Maledictus omnis qui pendet in ligno:
ut in Gentibus benedictio Abrahae fieret in 14
Christo Iesu, ut pollicitationem Spiritus acci-
piamus per fidem.

13 Fratres (secundum hominem dico) tamen 15
hominis confirmatum testamentum nemo sper-
nit, aut superordinat. Abrahae dictae sunt 16 Gn 12,7; 13,15; 17,7; 22,18; 24,7.
promissiones, et semini eius. Non dicit: Et
seminibus, quasi in multis: sed quasi in uno:
Et semini tuo, qui est Christus. Hoc autem 17 Ex 12,40.
dico, testamentum confirmatum a Deo: quae
post quadringentos et triginta annos facta est
Lex, non irritum facit ad evacuandam promis-
sionem. Nam si ex lege hereditas, iam non ex 18 R 11,6.
promissione. Abrahae autem per repromissio-
14 nem donavit Deus. Quid igitur lex? Propter 19 R 5,20. Act 7,38.53. H 2,2. Dt 33,2 Lxx.
transgressiones posita est donec veniret semen,
cui promiserat, ordinata per angelos in manu me-

10 — non *A* | faciant *F* *11* — : 𝔖 | Iust. ℭ*A*
12 ea homo 𝔖 | vivit *F* *13* redimit *A* | pependit *F*[1]
15 (spern.] irritum facit) *17* quadrig- *A* | irritam
ℭ*AF* | prom. patrum *F* *18* ex repromissione (-em *A*[1])
19 transgressionem 𝔖 | repromiserat *F*

20 diatoris. Mediator autem unius non est: Deus
R 8,2–4. 21 autem unus est. Lex ergo adversus promissa 15
Dei? Absit. Si enim data esset lex, quae
posset vivificare, vere ex lege esset iustitia.
R 3,9–19; 11,32. 22 Sed conclusit scriptura omnia sub peccato, ut
promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus.
4,3. 1 P 1,5. 23 Prius autem quàm veniret fides, sub lege
custodiebamur conclusi in eam fidem, quae
24 revelanda erat. Itaque lex paedagogus noster
R 10,4. 25 fuit in Christo, ut ex fide iustificemur. At
ubi venit fides, iam non sumus sub paedagogo.
J 1,12. R 8,17. 26 Omnes enim filii Dei estis per fidem, quae
R 6,3. R 13,14. 27 est in Christo Iesu. Quicumque enim in 16
Christo baptizati estis, Christum induistis.
R 10,12. 1 K 12,13. 28 Non est Iudaeus, neque Graecus: non est ser-
vus, neque liber: non est masculus, neque
femina. Omnes enim vos unum estis in
7. R 9,7. 29 Christo Iesu. Si autem vos Christi: ergo 17
semen Abrahae estis, secundum promissionem
4 heredes. Dico autem: Quanto tempore heres 18
parvulus est, nihil differt a servo, cum sit do-
2 minus omnium: sed sub tutoribus, et actoribus
3,23; 5,1. Kol 2,20. 3 est usque ad praefinitum tempus a patre: ita 19
et nos cum essemus parvuli, sub elementis
E 1,10. 4 mundi eramus servientes. At ubi venit plenitudo
temporis, misit Deus Filium suum factum ex
3,13.26. 5 muliere, factum sub lege, ut eos, qui sub lege er-
ant, redimeret, ut adoptionem filiorum recipere-
Mc 14,36. R 8,15. 6 mus. Quoniam autem estis filii, misit Deus Spi- 20
ritum filii sui in corda vestra clamantem: Abba,

---

20 unus (1°) A^1 *21* possit ***F*** | (— ex lege) *22* Scr- 𝕮^{93} | repromissio ***F*** *24* erat ***F*** | Chr. Iesu ***F*** *25* ad ubi 𝕷***F*** | (— iam) *26* (— Dei) | — quae est *28* — unum F^1 *29* vos unum estis in Christo Iesu ***F*** | > Abr. semen

4,*1* (— autem) | — est ***F*** | — a A^1 *2* > est et actor. *3* huius mundi ***F*** *4* ad ubi 𝕷***F*** | (temporum) | fact. 1°] natum ***F*** *6* — aut. ***F*** | estis filii (-li ***F***) dei 𝕾***F*** | nostra

σίτου. ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς 20
εἷς ἐστιν. ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν 21 R 8,2-4.
τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος
ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἂν
ἦν ἡ δικαιοσύνη· ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ 22 R 3,9-19; 11,32.
τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ
πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.
Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον 23 4,3. 1 P 1,5.
ἐφρουρούμεθα συνκλειόμενοι εἰς τὴν μέλλουσαν
πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ὥστε ὁ νόμος παιδαγω- 24
γὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως
δικαιωθῶμεν· ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι 25 R 10,4.
ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ 26 J 1,12. R 8,17.
ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὅσοι γὰρ 27 R 6,3. R 13,14.
εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε.
οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος 28 R 10,12. 1 K 12,13.
οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες Kol 3,11.
γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. εἰ δὲ ὑμεῖς 29 7. R 9,7.
Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, κατ'
8 ἐπαγγελίαν κληρονόμοι. Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρό- 4
νον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει
δούλου κύριος πάντων ὤν, ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους 2
ἐστὶν καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ
πατρός. οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ 3 3,23; 5,1. Kol 2,20.
τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἤμεθα δεδουλωμένοι· ὅτε 4 E 1,10.
δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν Gn 3,15.
ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός,
γενόμενον ὑπὸ νόμον, ˈἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξα- 5 3,13.26.
γοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Ὅτι 6 Mc 14,36.
δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ R 8,15.
υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κρᾶζον· Ἀββᾶ

20.21 W εστιν· ο *21* του θεου : [H]—W | εκ νομου : ℌ εν νομω | h ην [αν] T ην αν *24* RW δικαιωθωμεν. (W sect inc. ελθ. v. 25) *28* T απαντες *29* T κατα **4**,*3* ημεθα : R ημεν *6* W — ο θεος | H Αββά

23 συγκεκλεισμενοι Cας 4,*6* ημων : υμων Kας

3,29. R 8,16.17. 7 ὁ πατήρ. ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος ἀλλὰ υἱός· εἰ
δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ θεοῦ.
1 Th 4,5. 8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε
9 τοῖς φύσει μὴ οὖσιν θεοῖς· νῦν δὲ γνόντες θεόν,
μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέ-
φετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,
R 14,5. 10 οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεῦσαι θέλετε; ἡμέρας πα-
Kol 2,16. ρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς.
2 J 8. 11 φοβοῦμαι ὑμᾶς μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.
2 K 2,5. 12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, * ἀδελφοί, 57
Act 16,6. 13 δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε· ˡ οἴδατε δὲ ὅτι
1 K 2,3. δι᾽ ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ
Act 14,11.12. 14 πρότερον, καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν ἐν τῇ σαρκί
μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλὰ ὡς
ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν.
15 ˡ ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν
ὅτι εἰ δυνατὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες
Is 63,10. Am 5,10. 16 ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀλη-
1,7. 17 θεύων ὑμῖν; ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκ-
18 κλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. κα-
λὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μό-
1 K 4,15. 19 νον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς, τέκνα μου,
οὓς πάλιν ὠδίνω μέχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν
20 ὑμῖν· ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ
ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.
9. 3,23. 21 Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν 4 9
Gn 16,15. 22 νόμον οὐκ ἀκούετε; γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ
Gn 21,2.9. δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα
R 9,7—9. 23 ἐκ τῆς ἐλευθέρας. ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης
Gn 17,16.

---

7 δια θεου : h[r1] *θεου* ([2] — *ϑ.*) *δια Χριστου* [3] *δια θεου* [4] Dei *9* h *δουλευειν* *10* T *ενιαυτους;* *14* W *αλλ* *16* W fin. *18* RT *υμας.* *19* 𝕳 *τεκνια* | *υμιν* : T,W. *23 μεν* : [H]—W

---

6 (— *ο πατηρ* Beza *cj*) *7* — *εἰ* ***FG*** *8* — *φυσει* ***K*** *14 υμων* : *μου τον* ***Kaς*** *15 που* : *τις* ***Daς*** | *ουν* : + *ην* ***Daς*** *17 εκκλ. ημας* ***ς***[e] | fin + *ζηλουτε δε τα κρειττω χαρισματα* ***D*FG*** *18 δε* : + *το* ***Daς*** *21 αναγινωσκετε* ***Da***

Pater. Itaque iam non est servus, sed filius: 7 3,29. R 8,16.17
Quod si filius: et heres per Deum.
Sed tunc quidem ignorantes Deum, iis, 8
qui natura non sunt dii, serviebatis. Nunc 9
autem cum cognoveritis Deum, immo cogniti
sitis a Deo: quomodo convertimini iterum ad
infirma, et egena elementa, quibus denuo ser-
vire vultis? Dies observatis, et menses, et 10 R 14,5. Kol 2,16.
tempora, et annos. Timeo vos, ne forte sine 11 2 J 8.
causa laboraverim in vobis.
Estote sicut ego, quia et ego sicut vos: 12 2 K 2,5.
21 *fratres obsecro vos: Nihil me laesistis. Scitis 13 Act 16,6. 1 K 2,3.
autem quia per infirmitatem carnis evangeli-
zavi vobis iampridem: et tentationem vestram 14 Act 14,11.12.
in carne mea non sprevistis, neque respuistis:
sed sicut Angelum Dei excepistis me, sicut
Christum Iesum. Ubi est ergo beatitudo ve- 15
stra? Testimonium enim perhibeo vobis, quia,
si fieri posset, oculos vestros eruissetis, et
dedissetis mihi. Ergo inimicus vobis factus 16 Is 63,10. Am 5,10.
22 sum, verum dicens vobis? Aemulantur vos 17 1,7.
non bene: sed excludere vos volunt, ut illos
aemulemini. Bonum autem aemulamini in 18
bono semper: et non tantum cum praesens
23 sum apud vos. Filioli mei, quos iterum par- 19 1 K 4,15.
turio, donec formetur Christus in vobis. Vel- 20
lem autem esse apud vos modo, et mutare
vocem meam: quoniam confundor in vobis.
Dicite mihi qui sub lege vultis esse: 21 9. 3,23.
legem non legistis? Scriptum est enim: Quo- 22 Gn 16,15. Gn 21,2.9.
niam Abraham duos filios habuit: unum de
ancilla, et unum de libera. Sed qui de ancilla, 23 R 9,7–9. Gn 17,16.

---

7 es 𝔗*A* *8* his *9* > el. eg. *A*[1] *11* — vos 𝔖 *12* sicut et (1°) | (— et) | sicut [et] | obs. autem vos fr. ***F*** *14* mea . 𝔏 (𝔈 *inc. v.* non sprev.) *15* possit ***F*** *20* mutarem ***F*** | (confundar)

secundum carnem natus est: qui autem de
5,1. R 8,15. 24 libera, per repromissionem: quae sunt per al-
legoriam dicta. Haec enim sunt duo testa-
menta. Unum quidem in monte Sina, in ser-
25 vitutem generans: quae est Agar: ¹Sina enim
mons est in Arabia, qui coniunctus est ei,
quae nunc est Ierusalem, et servit cum filiis
H 12,22. 26 suis. Illa autem, quae sursum est Ierusalem,
Is 54,1. 27 libera est, quae est mater nostra. Scriptum
est enim:

Laetare sterilis, quae non paris:
erumpe, et clama, quae non parturis:
quia multi filii desertae, magis quàm eius,
quae habet virum.

23. 28 Nos autem fratres secundum Isaac promis-
Gn 21,9. 29 sionis filii sumus. Sed quomodo tunc is, qui
secundum carnem natus fuerat, persequebatur
eum, qui secundum spiritum: ita et nunc.
Gn 21,10.12. J 8,35. 30 ¹Sed quid dicit Scriptura? Eiice ancillam, et
filium eius: non enim heres erit filius ancillae
3,29. 31 cum filio liberae. Itaque, fratres, non sumus
4,5.31. Act 15,10. 5 ancillae filii, sed liberae: qua libertate Chri-
stus nos liberavit.

State, et nolite iterum iugo servitutis
contineri.

2 K 10,1. 2 Ecce ego Paulus dico vobis: quoniam si 24
circumcidamini, Christus vobis nihil proderit.
1,9. 3 Testificor autem rursus omni homini circumci-
denti se, quoniam debitor est universae legis fa-
4 ciendae. Evacuati estis a Christo, qui in lege ius-
5 tificamini: a gratia excidistis. Nos enim spiritu

---

24 allegoria ***F*** | in 1°] a *25* iunctus ***A***¹ | f. eius *26* Illa ... est] quae s. e. autem ***F*** | mater] maior 𝕿 *27* sicut scr. est ***F***¹ | sterelis 𝕷***AF*** | exclama ***F*** *29* — is *30* ancilla (1°) ***F*** | — enim 𝕾 *31* *fin* . 𝕷𝕿***A*** **5**,*1* > nos Christ. | liberavit , 𝕷𝕿 | (𝕮 *inc. v.* State) *2* prodest ***F***² *3* rursum *4* (lege eius) *5* spiritum ***F*** (Christum)

κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας
διὰ τῆς ἐπαγγελίας. ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· 24 5,1. R 8,15.
αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθῆκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρους
Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἅγαρ. τὸ 25
δὲ Ἅγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ· συνστοι-
χεῖ δὲ τῇ νῦν Ἰερουσαλήμ, δουλεύει γὰρ μετὰ
τῶν τέκνων αὐτῆς. ἡ δὲ ἄνω Ἰερουσαλὴμ ἐλευ- 26 H 12,22.
θέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ ἡμῶν· γέγραπται γάρ· 27 Is 54,1.

> **εὐφράνθητι, στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα,**
> **ῥῆξον καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὠδίνουσα·**
> **ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς**
> **ἐχούσης τὸν ἄνδρα.**

ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα 28 28.
ἐστέ. ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς 29 Gn 21,9.
ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ἀλλὰ 30 Gn 21,10.12. J 8,35.
τί λέγει ἡ γραφή; **ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν**
υἱὸν αὐτῆς· *οὐ γὰρ μὴ* **κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς**
παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ *τῆς ἐλευθέρας. διό,* 31 3,29.
ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς
ἐλευθέρας.

Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν· στή- 5 4,5.31. Act 15,10.
κετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.
Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμ- 2 2 K 10,1.
νησθε Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. μαρτύ- 3 1,9.
ρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ
ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. κατ- 4 1 P 1,13.
ηργήθητε ἀπὸ Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαι-
οῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. ἡμεῖς γὰρ πνεύματι 5 R 8,25.

---

23 δια της : *Ж δι* *24* T *δουλιαν* | H *Ἅγαρ (it 25)* *25 δε Αγαρ* : hT *γαρ* R *γαρ [Αγαρ]* *28 υμεις et εστε* : *Ж ημεις et εσμεν* *31.*5,*1 της ελευθερας. ... στηκ. ουν και* : h[31] *της ελευθερας, ῇ ελ. ... ηλευθερωσεν. στηκ. ουν και* [s] *τ. ελευθερας. Τη ελ. [ουν] ῇ Χριστος ημας* ([s] *ημας Χρ.) ηλευθερωσεν στηκετε και* [t] *cj* *'Επ'* *pro Τῇ* 5,*1* T *δουλιας* | H *ενεχεσθε.* —

---

25 η συνστοιχουσα τη ***FG*** *(sine η* ***D****)* *26 παντων ημων* ***AKLας*** *30 της ελευθ. : μου Ισαακ* ***D*FG*** 5,*1 — ουν* ***47m*** *3 — παλιν* ***D*FG***

,15. 1 K 7,19. 6 *ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ἐν*
γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει οὔτε
ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.
7 *Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν ἀληθείᾳ μὴ*
1,6. 8 *πείθεσθαι; ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος*
1 K 5,6. 9 *ὑμᾶς. μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ.*
,7. 2 K 11,15. 10 *ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρο-*
νήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα,
1 K 1,23. 11 *ὅστις ἐὰν ᾖ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι*
κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ
Ps 12,4. 12 *σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. Ὄφελον καὶ ἀποκόψον-*
ται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.
1 P 2,16. R 7,8. 13 *Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί·* 11
μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί,
Lv 19,18. 14 *ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ὁ γὰρ*
πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ· ἀγα
15 ***πήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.*** *εἰ δὲ ἀλ*
λήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ'
25. 16 *ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. Λέγω δέ, πνεύματι περι-* 58
πατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε.
R 7,15.23. Jc 4,5. 1 P 2,11. 17 *ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ*
πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός, ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις
ἀντίκειται, ἵνα μὴ ἃ ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῆτε.
R 8,14. 18 *εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον.*
1 K 6,9.10. 19 *φανερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν*
20 *πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, ' εἰδωλολατρεία,*
φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθεῖαι,
1 K 6,9 s. 2 K 12,2. E 5,5. Ap 22,15. 21 *διχοστασίαι, αἱρέσεις, ' φθόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ*
τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς προεῖ-
πον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ

---

6 H [*Ιησου*] *8* h[r] — *ουκ* *9 ζυμοι* : h[r] *δολοι* *20* H *ειδωλολατρια* | H *φαρμακια* | h *ερεις, ζηλοι* | H *εριθιαι* *21 φθονοι* : [R] W+ *φονοι* | *καθως* : h+ *και*

---

7 ενεκοψεν; αλ. μη πειθεσθαι μηδενι πειθεσθε ***Ga*** *10 — εν κυριω* ***B*** *14 νομος : + εν υμιν* ***D*FG*** | *πληρουται* ***Dmς*** *17 γαρ 2⁰ : δε* ***ACmς*** *19 πορνεια* : pr *μοιχεια* ***Dmς***

25 ex fide, spem iustitiae expectamus. Nam in 6 6,15. 1 K 7,19.
Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet, ne-
que praeputium: sed fides, quae per charitatem
26 operatur. Currebatis bene: quis vos impedivit 7
veritati non obedire? Persuasio haec non est ex 8 1,6.
eo, qui vocat vos. Modicum fermentum totam 9 1 K 5,6.
massam corrumpit. Ego confido in vobis in 10 1,7. 2 K 11,15
Domino, quòd nihil aliud sapietis: qui autem
conturbat vos, portabit iudicium, quicumque
27 est ille. Ego autem, fratres, si circumcisionem 11 1 K 1,23.
adhuc praedico: quid adhuc persecutionem
patior? Ergo evacuatum est scandalum crucis.
Utinam et abscindantur qui vos conturbant. 12 Ps 12,4.
Vos enim in libertatem vocati estis fratres: 13 1 P 2,16.
tantùm ne libertatem in occasionem detis R 7,8.
carnis, sed per charitatem Spiritus servite in-
28 vicem. Omnis enim lex in uno sermone im- 14 Lv 19,18.
pletur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum.
Quòd si invicem mordetis, et comeditis: videte 15
29 ne ab invicem consumamini. Dico autem: 16 25.
Spiritu ambulate, et desideria carnis non per-
ficietis. Caro enim concupiscit adversus spi- 17 R 7,15.23.
ritum: spiritus autem adversus carnem: haec Jc 4,5. 1 P 2,11.
enim sibi invicem adversantur: ut non quae-
cumque vultis, illa faciatis. Quòd si spiritu 18 R 8,14.
ducimini, non estis sub lege. Manifesta sunt 19 1 K 6,9.10.
autem opera carnis: quae sunt fornicatio,
immunditia, impudicitia, luxuria, ' idolorum 20
servitus, veneficia, inimicitiae, contentiones,
aemulationes, irae, rixae, dissensiones, sectae,
' invidiae, homicidia, ebrietates, commessatio- 21 E 5,5.
nes, et his similia, quae praedico vobis, sicut Ap 22,15.
praedixi: quoniam qui talia agunt, regnum Dei

---

7 vobis ***F*** | *fin* + nemini consenseritis. 𝔖 *8* — haec *10* — in 1º ***A***[1] | portavit ***AF*** *12* — et ***F***[2] | abscidantur *13* > carn. detis ***F*** | — Spiritus | in invicem ***F*** , *it 15* *14* diligis 𝔏***AF*** *15* consummamini ***F*** *16* aut.] + in Christo 𝔖 | desiderium *17* (en.] autem) | — sibi | > inv. sibi ***F*** *18* ducemini ***A*** *19* > aut. sunt | fornicationes inmunditiae luxuriae ***F***[2] | — impudicitia *20* beneficia ***F*** | sect.] hereses ***F*** *21* sicut [et]

E 5,9. 22 non consequentur. Fructus autem Spiritus
est: charitas, gaudium, pax, patientia, beni-
gnitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo,
1 T 1,9. 23 fides, modestia, continentia, castitas. Adver-
R 6,6; 8,9. 24 sus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt
Kol 3,5. 1 P 2,11. Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis,
16. R 8,4. 25 et concupiscentiis. Si spiritu vivimus, spi- 30
Ph 2,3. 26 ritu et ambulemus. Non efficiamur inanis
gloriae cupidi, invicem provocantes, invicem
Mt 18,15. 6 invidentes. Fratres, et si praeoccupatus fu- 31
Jc 5,19. erit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales
estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis,
1 K 9,21. 2 considerans te ipsum, ne et tu tenteris. Alter
alterius onera portate, et sic adimplebitis
3 legem Christi. Nam si quis existimat se ali-
2 K 13,5. 4 quid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. Opus
autem suum probet unusquisque, et sic in
semetipso tantùm gloriam habebit, et non in
R 14,12. 5 altero. Unusquisque enim onus suum portabit.
1 K 9,14. 6 Communicet autem is, qui catechizatur verbo, 32
7 ei, qui se catechizat, in omnibus bonis. No- 33
lite errare: Deus non irridetur. Quae enim
R 8,13. 8 seminaverit homo, haec et metet. Quoniam
J 6,63; 3,6. qui seminat in carne sua, de carne et metet
corruptionem: qui autem seminat in spiritu,
2 Th 3,13. 9 de spiritu metet vitam aeternam. Bonum
H 12,3. autem facientes, non deficiamus: tempore
2 P 1,7. 10 enim suo metemus non deficientes. Ergo 34
dum tempus habemus, operemur bonum ad
omnes, maxime autem ad domesticos fidei.

11 Videte qualibus litteris scripsi vobis mea 35
5,11. 12 manu. Quicumque enim volunt placere in carne,
Ph 3,18.

---

22 — patient. | > long. bon. ben. | — mansuet. (𝕮 *inc. v. 23* mansu.) *23* — castitas *24* > Christi sunt ***F*** | — suam *25* (𝕾 *inc. c.* 6) | > viv. spir. *26* (inridentes)
6,*1* spiritales (***F***[1] -le) | > instr. hui. 𝕲𝕮***A*** | spir. mansuetudinis ***F*** *3* > sit nihil *4* — in 2° ***A*** *6* verbum *7* (𝕮 *inc. v. 8* Quae) *8* (— et) | [et] metet 2° *9* > suo enim ***A***(1) *12* — enim | > plac. vol. ***F***

οὐ κληρονομήσουσιν. ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύμα- 22 E 5,9.
τός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία,
χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, ˡπραΰτης, ἐγκρά- 23 1 T 1,9.
τεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. οἱ 24 R 6,6; 8,9. Kol 3,5.
δὲ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν 1 P 2,11.
τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Εἰ ζῶμεν 25 16. R 8,4.
πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. μὴ γινώμεθα 26 Ph 2,3.
κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθο-
νοῦντες. Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρω- 6 Mt 18,15.
πος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ Jc 5,19. 1 K 4,21.
καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραΰτητος,
σκοπῶν σεαυτόν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. Ἀλλήλων 2 1 K 9,21.
τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν
νόμον τοῦ Χριστοῦ. εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι μηδὲν 3 2 K 12,11.
ὤν, φρεναπατᾷ ἑαυτόν. τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκι- 4 2 K 13,5.
μαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ
καύχημα ἕξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· ἕκαστος 5 R 14,12.
γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. Κοινωνείτω δὲ 6 1 K 9,14.
ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶ-
σιν ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρί- 7 Jc 1,16.
ζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ
θερίσει· ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ 8 R 8,6.13.
τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ J 6,63; 3,6.
πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον.
τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐνκακῶμεν· καιρῷ 9 2 Th 3,13. H 12,3.
γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. Ἄρα οὖν ὡς 10 2 P 1,7.
καιρὸν ἔχωμεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάν-
τας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ 11
ἐμῇ χειρί. Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, 12 5,11. Ph 3,18.

---

26 αλληλοις : h αλληλους *26.6,1* W φθονουντες, αδελφοι. *2* HR αναπληρωσατε *4* H [εκαστος] | ετερον : H,R. *9* RW εγκακ- *10* RW εχομεν *11* h ηλικοις

---

23 πραοτης Dmς | εγκρατ. : + αγνεια D*FG
6,1 ανθρ. : τις εξ υμων Pa

οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα
13 τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκωνται. οὐδὲ γὰρ
οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ
θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ
1 K 1,31; 2,2. 14 σαρκὶ καυχήσωνται. ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι
εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται κἀγὼ
5,6. 1 K 7,19. 2 K 5,17. 15 κόσμῳ. οὔτε γὰρ περιτομή τί ἐστιν οὔτε ἀκρο-
Ps 73,1; 125,5; 128,6. 16 βυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. καὶ ὅσοι τῷ κανόνι
Ph 3,3. τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος,
καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.
2 K 4,10. Mt 26,10. 17 Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω·
ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί
μου βαστάζω.
Ph 4,23. 2 T 4,22. Phm 25. 18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

R 1,7. 1 K 1,2. Kol 1,1. 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή-
ματος θεοῦ τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν [ἐν Ἐφέσῳ]
Kol 1,2. 2 καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.
2,6. 3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐ-
λογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ,

---

12 Χριστου : [H] W+ *Ιησου* | H — *μη* | T *διωκονται* (H·) *13* hW *περιτετμημενοι* *15* HR *τι εστιν* TW *τι ἐστὶν* *18* H [*ημων*]
1,*1* h^r^W— [*εν Εφ.*]

---

15 εν γαρ Χριστω Ιησου ουτε π. ℵ*Apl*ϛ | *εστιν : ισχυει* ***KL**a*ϛ *16 στοιχουσιν* ***AC****a* Subscriptio: *εγραφη απο Ρωμης* + *υπο Παυλου και των αδελφων* + per Titum (+ et Lucam) [Inscriptio : ad Laodicenses Marcion]
1,*1 αγιοις* : + *πασιν* ***AP**a* *3* — *και πατηρ* ***B***

hi cogunt vos circumcidi, tantùm ut crucis
Christi persecutionem non patiantur. Neque 13
enim qui circumciduntur, legem custodiunt:
sed volunt vos circumcidi, ut in carne vestra
36 glorientur. Mihi autem absit gloriari, nisi in 14 1 K 1,31; 2,2.
cruce Domini nostri Iesu Christi: per quem
mihi mundus crucifixus est, et ego mundo. In 15 5,6. 1 K 7,19.
Christo enim Iesu neque circumcisio aliquid
valet, neque praeputium, sed nova creatura.
Et quicumque hanc regulam secuti fuerint, pax 16 Ps 73,1; 125,5; 128,6.
super illos, et misericordia, et super Israel Dei. Ph 3,3.
37 De cetero nemo mihi molestus sit: ego enim 17 2 K 4,10.
stigmata Domini Iesu in corpore meo porto.
Gratia Domini nostri Iesu Christi, cum 18 Ph 4,23.
spiritu vestro, fratres. Amen.

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD EPHESIOS.

(1) PAULUS Apostolus Iesu Christi per vo- 1 R 1,7. 1 K 1,2. Kol 1,1.
luntatem Dei, omnibus sanctis, qui sunt Ephesi,
et fidelibus in Christo Iesu. Gratia vobis, et 2 Kol 1,2.
pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo.
Benedictus Deus et Pater Domini nostri 3 2,6.
Iesu Christi, qui benedixit nos in omni bene-
dictione spirituali in caelestibus in Christo,

---

12 hii 𝔊*AF* | in cruce Chr. ***F*** *13* ne en. *A*[1]
16 — et 2º ***F*** *17* — domini *18* (— fratres)
Subscr. Explicit Epistula ad Galatas
Inscr. Incipit Epistula | — b. P. a.
1,*1* > Christi I. | > sanct. omn. *2* > et dom. nostro *A*[1] *3* spiritali

J 15,16; 17,24. 4 sicut elegit nos in ipso ante mundi constitu-
5,27. R 8,29. tionem, ut essemus sancti et immaculati in
J 1,12. 5 conspectu eius in charitate. Qui praedesti-
1 J 3,1. navit nos in adoptionem filiorum per Iesum
Christum in ipsum: secundum propositum
Mt 3,17. 6 voluntatis suae, in laudem gloriae gratiae
Kol 1,13. suae, in qua gratificavit nos in dilecto filio
Kol 1,14.20. 7 suo. In quo habemus redemptionem per
2,7; 3,8.16. sanguinem eius, remissionem peccatorum se-
Kol 1,9. 8 cundum divitias gratiae eius, quae super-
abundavit in nobis in omni sapientia, et pru-
3,9. R 16,25. 9 dentia: ut notum faceret nobis sacramentum
Kol 1,9. voluntatis suae, secundum beneplacitum eius,
R 13,9. G 4,4. 10 quod proposuit in eo, [1] in dispensatione pleni-
Kol 1,16. tudinis temporum, instaurare omnia in Christo,
quae in caelis, et quae in terra sunt, in ipso:
Kol 1,12. 11 In quo etiam et nos sorte vocati sumus prae-
R 8,28. destinati secundum propositum eius, qui ope-
ratur omnia secundum consilium voluntatis
12 suae: ut simus in laudem gloriae eius nos,
4,30. 13 qui ante speravimus in Christo: In quo et
Kol 1,5.6. vos, cum audissetis verbum veritatis, (Evange-
lium salutis vestrae) in quo et credentes si-
2 K 1,22; 5,5. 14 gnati estis Spiritu promissionis sancto, qui
est pignus hereditatis nostrae, in redemptio-
nem acquisitionis, in laudem gloriae ipsius.
Kol 1,4.9. 15 Propterea et ego audiens fidem vestram, 2
quae est in Domino Iesu, et dilectionem in
Kol 1,3. 16 omnes sanctos, non cesso gratias agens pro
vobis, memoriam vestri faciens in orationi-
Kol 1,10. 17 bus meis: ut Deus, Domini nostri Iesu Christi

4 ante] aut e F^1 | (— et) *5* optionem A^1 (adoptione) *6* — filio suo *9* (vobis) | bonum placitum | (posuit) *10* dispensationem | instaurari F *11* (quod) | — et nos | > omn. oper. | — sec. A^1 *12* — nos *13* — et 2° A | sancto] spu A *14* eius A *15* Domino] Christo 𝕾 *17* deus dom. ... Christi,

καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς 4 J 15,16; 17,24.
κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώ- 5,27. R 8,29.
πιον αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ ¹ προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱο- 5 J 1,12.
θεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν 1 J 3,1.
εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς ἔπαινον δόξης 6 Mt 3,17.
τῆς χάριτος αὐτοῦ ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ Kol 1,13.
ἠγαπημένῳ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ 7 Kol 1,14.20.
τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμά- 2,7; 3,8.16.
των, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ, ¹ ἧς 8 Kol 1,9.
ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρο-
νήσει ¹ γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήμα- 9 3,9. R 16,25.
τος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο Kol 1,9.
ἐν αὐτῷ ¹ εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν και- 10 R 13,9. G 4,4.
ρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, Kol 1,16.
τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν
αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ 11 Kol 1,12.
πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βου- R 8,28.
λὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς 12
ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ
Χριστῷ· ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον 13 4,30.
τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, Kol 1,5.6. 1 T 2,4.
ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύ-
ματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ὅς ἐστιν ἀρραβὼν 14 2 K 1,22; 5,5.
τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περι-
ποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.
2 *Διὰ τοῦτο κἀγώ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν* 15 3,2. Phm 4.5.
ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάν- Kol 1,4.9; 2,1. R 1,8.
τας τοὺς ἁγίους, οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ 16 Kol 1,3.
ὑμῶν μνείαν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου,
¹ ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ 17 Kol 1,9 s.

---

4 HR *αυτου εν αγαπη,* 5 W *εις αυτὸν κ.* 8 RW *φρονησει,* 9 W *αυτου κ.* 14 *ος*: ℋR *ο* | W *ημων,* 15 *την αγαπην*: h[r] [R]—H

---

4 *εν αυτω : εαυτω* ***FG*** 6 *ης : εν η* ***Daς*** | fin + *υιω αυτου* ***D*FG*** 7 *εσχομεν* ***ℵ*D**** | *χρηστοτητος* ***A*** 8 (*ημας,*) 9 *γνωρισαι* ***FG*** | — *αυτου* 2° ***DFG*** 10 *επι* 1° : *εν* ***AFaς*** 11 *εκληθημεν* ***ADa*** (*επληρωθημεν* Michelsen *cj*) | *προθεσιν* : + *του θεου* ***DGa*** 13 *υμεις* : *ημεις* ***AKa*** 16 *μνειαν* : + *υμων* ***D*aς***

πατὴρ τῆς δόξης, δῴη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ
4,4. Dt 33,3.4. 18 *ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, πεφωτισμένους*
Kol 1,5.11. 12.27. *τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέ-*
ναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ,
τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς **κληρονομίας** *αὐτοῦ*
2 K 13,4. 19 **ἐν τοῖς ἁγίοις**, *καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος*
Kol 1,11; 2,12. 3,20. *τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας*
κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ,
Ps 110,1. 20 *ἣν ἐνήργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νε-*
κρῶν, καὶ **καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ** *ἐν τοῖς ἐπου-*
Kol 1,16; 2,10. 21 *ρανίοις* ˈ *ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ*
H 2,5. *δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος*
ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ
Ps 8,7. Mt 28,18. 22 *καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ* **πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς**
4,15. Kol 1,18. **πόδας αὐτοῦ**, *καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ*
R 12,5. Kol 1,19. 23 *πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἥτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ*
1 K 12,27. 4,10. *πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου.*
Kol 1,21; 2,13. 4,17. **2** *Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώ-* *3*
5,6; 6,12. 2 *μασιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ἐν αἷς ποτε πε-*
Tt 3,3. J 12,31. *ριεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου,*
Kol 1,13. *κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ*
πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς
Kol 3,6. 3 *ἀπειθείας· ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν*
Mt 3,17; 17,5. J 3,36. *ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦν-*
τες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν,
καὶ ἤμεθα τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί·
Tt 3,5. 1 P 1,3. 4 *ὁ δὲ θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν*
L 15,24.32. 5 *ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας ἡμᾶς*
5,14. R 6,13. *νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ*

---

17 h *δώῃ* vl *δῷ* *18* *υμων* : [H]—W *20* hR *ενηργησεν* | W *Χριστω, ... νεκρων και* | *καθισ.* : T+ *αυτον* 2,2 H *απειθιας* *3* HR *λοιποι·* — *5* *τω* : hW pr *εν*

---

18 *τις* 2⁰ : pr *και* ***Κα*ϛ** *19* *υμας* ***D*Ga*** *20* *εκαθισεν* ***Da*ϛ** | *ουρανοις* ***B*** 2,1 *αμαρτ.* : *επιθυμιαις* ***B*** *2* *αιωνα* : *κανονα* syr lect. *3* *ημεις* : *υμεις* ***A*D*—FG*** *4* — *αυτου* ***D*FGa*** *5* *παραπτ.* : + *και ταις επιθυμιαις* ***B***

pater gloriae, det vobis spiritum sapientiae
et revelationis, in agnitione eius: illuminatos 18 Dt 33,3.4. Kol 1,5.11. 12.27.
oculos cordis vestri, ut sciatis quae sit spes
vocationis eius, et quae divitiae gloriae here-
ditatis eius in sanctis, et quae sit supereminens 19 2 K 13,4. Kol 1,11; 2,12. 3,20.
magnitudo virtutis eius in nos, qui credimus
secundum operationem potentiae virtutis eius,
'quam operatus est in Christo, suscitans illum 20 Ps 110,1.
a mortuis, et constituens ad dexteram suam
in caelestibus: supra omnem principatum et 21 Kol 1,16; 2,10.
potestatem, et virtutem, et dominationem, et
omne nomen, quod nominatur non solum in
hoc saeculo, sed etiam in futuro. Et omnia 22 Ps 8,7. Mt 28,18. 4,15. Kol 1,18.
subiecit sub pedibus eius: et ipsum dedit
caput supra omnem Ecclesiam, quae est cor- 23 R 12,5. Kol 1,19.
pus ipsius, et plenitudo eius, qui omnia in 1 K 12,27. 4,10.
3 omnibus adimpletur. Et vos, cum essetis 2 Kol 1,21; 2,13.
mortui delictis, et peccatis vestris, 'in quibus 2 5,6; 6,12.
aliquando ambulastis secundum saeculum Tt 3,3. J 12,31.
mundi huius, secundum principem potestatis Kol 1,13.
aeris huius, spiritus, qui nunc operatur in filios
diffidentiae, in quibus et nos omnes aliquando 3 Kol 3,6.
conversati sumus in desideriis carnis nostrae,
facientes voluntatem carnis, et cogitationum, et
4 eramus natura filii irae, sicut et ceteri: Deus 4 1 P 1,3.
autem, qui dives est in misericordia, propter
nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, 'et 5 L 15,24.32. 5,14. R 6,13.
cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos

17 pater, 𝔊ℭ[92] | (agnitionem)
18 inlum. [habere] | — et
19 credidimus
21 — etiam *F*[1] et
22 s. omnia ecclesiae (-ia *F*) *23* — et | quia *A*
2,*1* vos] + convivificavit 𝔊 | — et 2° *A*
3 (faciatis) | voluntates 𝔏 voluptates *F* | cogitationem *A*
4 misericordiam *A* | quam *F*

R 8,10. Ph 3,20. 6 in Christo, (cuius gratia estis salvati) ˡ et con-
resuscitavit, et consedere fecit in caelestibus
1,7. 7 in Christo Iesu: ut ostenderet in saeculis
supervenientibus abundantes divitias gratiae
suae, in bonitate super nos in Christo Iesu.
G 2,16. 8 Gratia enim estis salvati per fidem, et hoc 5
1 K 1,29. 9 non ex vobis: Dei enim donum est, ˡ non ex
Tt 2,14. 10 operibus, ut nequis glorietur. Ipsius enim
sumus factura, creati in Christo Iesu in ope-
ribus bonis, quae praeparavit Deus ut in illis
ambulemus.
5,8. 11 Propter quod memores estote, quòd ali- 6
quando vos Gentes in carne, qui dicimini prae-
putium ab ea, quae dicitur circumcisio in carne,
R 9,4. 1 Th 4,13. 12 manu facta: quia eratis illo in tempore sine
Christo, alienati a conversatione Israel, et ho-
spites testamentorum, promissionis spem non
Is 57,19; 52,7. Kol 1,20. 13 habentes, et sine Deo in hoc mundo. Nunc 7
autem in Christo Iesu vos, qui aliquando eratis
longe, facti estis prope in sanguine Christi.
Is 9,5. G 3,28. Kol 2,14. 14 Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque
unum, et medium parietem maceriae solvens,
Kol 2,14. 2 K 5,17. 15 inimicitias in carne sua: legem mandatorum
decretis evacuans, ut duos condat in semetipso
Kol 1,20.22. 16 in unum novum hominem, faciens pacem, ˡ et
reconciliet ambos in uno corpore, Deo per cru-
6,15. Act 10,36. Is 57,19. Zch 9,10. 17 cem, interficiens inimicitias in semetipso. Et
veniens evangelizavit pacem vobis, qui longe
3,12. J 4,23. 18 fuistis, et pacem iis, qui prope. quoniam per
ipsum habemus accessum ambo in uno Spiritu
3,6. H 12,22.23. 19 ad Patrem. Ergo iam non estis hospites, et ad- 8

5 — in | — cuius *6* (conresedere) *7* ostendere ***F*** | divitiae ***F*** | bonitatem ***F***[1] *8* — enim [𝔏] *10* — Iesu [𝔏] *11* vos] + eratis 𝔖 + qui er. ***F*** | dicebamini 𝔖 *12* qui 𝔖***F*** | > in illo ***F*** | conversione ***A*** | test. promiss., | —hoc] hunc ***F*** *14* > est enim | macheriae 𝔏***AF*** | inimicitiam , *it 16* (-tia ***F*** *bis*) *15* conderet ***F*** | semet ipsum *16* , per crucem i. *17* his *19* — et 1° ***F***[1]

Χριστῷ, — χάριτί ἐστε σεσωσμένοι, — ˡκαὶ συνή- 6 R 8,10. Ph 3,20.
γειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς 7 1,7.
ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς χάρι-
τος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ. τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πί- 8 R 3,28; 11,6; 4,5.
στεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον· G 2,16; 3,2.
οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. αὐτοῦ γάρ 9 1 K 1,29.
ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ 10 Tt 2,14.
ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεὸς ἵνα ἐν
αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν 11 5,8.
σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομέ-
νης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ὅτι ἦτε τῷ 12 R 9,4. 1 Th 4,13.
καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι
τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθη-
κῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι
ἐν τῷ κόσμῳ. νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς 13 Is 57,19; 52,7. Kol 1,20.
οἵ ποτε ὄντες **μακρὰν** ἐγενήθητε **ἐγγὺς** ἐν τῷ αἵ-
ματι τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ **εἰρήνη** 14 Is 9,5. G 3,28. Kol 2,14.
ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν καὶ τὸ μεσό-
τοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν, ἐν τῇ
σαρκὶ αὐτοῦ ˡ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν 15 Kol 2,14. 2 K 5,17.
καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἕνα
καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην, καὶ ἀποκαταλ- 16 Kol 1,20.22.
λάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ
τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ· 6,15. Act 10,36.
καὶ ἐλθὼν **εὐηγγελίσατο εἰρήνην** ὑμῖν **τοῖς μακρὰν** 17 Is 57,19. Zch 9,10.
καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς· ὅτι δι᾽ αὐτοῦ ἔχομεν τὴν 18 3,12. J 4,23. R 5,2. H 7,25.
προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς
τὸν πατέρα. ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάρ- 19 3,6. H 12,22.23.

---

11 H χειροποιητου, — *12* W Χριστου απηλλ. *14* HR εχθραν εν | H αυτου, *15* H εν αὐτω *16* H σταυρου αποκτ.

---

5 χαριτι : pr ου τη ***D**** *8* δια : + της ***Kaς*** *15* εν εαυτω ***Daς***, it *16* ***FG*** *17* — ειρηνην 2⁰ ***KLaς*** *19* — εστε 2⁰ ***KLaς***

οικοι, ἀλλὰ ἐστὲ συνπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰ-
Mt 16,18. Is 28,16. 20 κεῖοι τοῦ θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ
Kol 2,7. 1 K 3,11. τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου
Kol 2,19. 21 αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρ-
1 P 2,5. Kol 2,7. 22 μολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, ἐν
ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον
τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.
Ph 1,7.13. Kol 1,24. 3 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χρι- 4
Kol 1,25. 1 K 3,10; 4,1. 2 στοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν — εἴ γε ἠκού-
1,15. σατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς
1,9.10. Kol 1,26. 3 δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν
ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα
4 ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι
τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ,
Kol 1,26. 5 ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν
ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀπο-
2,13.18.19. 6 στόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι, εἶναι
τὰ ἔθνη συνκληρονόμα καὶ σύνσωμα καὶ συνμέτ-
οχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ
Kol 1,25.29. 1 K 3,10. 7 εὐαγγελίου, οὗ ἐγενήθην διάκονος κατὰ τὴν δω-
ρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ
1 K 15,9.10. 1,7. G 1,16. 8 τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ἐμοὶ τῷ ἐλα-
χιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη,
τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον
R 16,25. 9 πλοῦτος τοῦ Χριστοῦ, καὶ φωτίσαι τίς ἡ οἰκονο-
Kol 1,16.26. Ap 4,11. μία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν
1 P 1,12. R 11,33. 10 αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι, ἵνα
Kol 1,26. γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν
τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποί-
1,11. 11 κιλος σοφία τοῦ θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώ-

---

19 R *αλλά εστε* 3,*1* T— *Ιησου* *3* H [*οτι*] *7.8* H *αυτου* — *εμοι ... αυτη* — *9 φωτισαι* : h [R] W+ *παντας* *10.11* W *θεου κατα*

---

20 ακρογων. λιθου ***D*FG*** *21 πασα* : + *η* ***ACaς*** *22 θεου* : *Χριστου* ***B*** 3,*3 εγνωρισε* ***Kaς*** *6 επαγγ.* : + *αυτου* ***Faς*** *7 την δοθεισαν* ***Kaς*** *8 τοις* : pr *εν* ***Daς*** *9* — *εν* ℵ* Marcion | *κτισαντι* : + *δια Ιησου Χριστου* ***Kaς***

venae: sed estis cives sanctorum, et dome-
stici Dei: superaedificati super fundamentum 20 Mt 16,18. Is 28,16.
Apostolorum, et Prophetarum, ipso summo
angulari lapide Christo Iesu: in quo omnis 21 Kol 2,19.
aedificatio constructa crescit in templum sanc-
tum in Domino, in quo et vos coaedificamini 22 1 P 2,5.
in habitaculum Dei in Spiritu.

9 Huius rei gratia, ego Paulus vinctus 3 Ph 1,7.13. Kol 1,24.
Christi Iesu, pro vobis Gentibus, ¦ si tamen 2 Kol 1,25. 1 K 4,1.
audistis dispensationem gratiae Dei, quae data
est mihi in vobis: quoniam secundum reve- 3 1,9.10. Kol 1,26.
lationem notum mihi factum est sacramentum,
sicut supra scripsi in brevi: prout potestis 4
legentes intelligere prudentiam meam in my-
sterio Christi: quod aliis generationibus non 5 Kol 1,26.
est agnitum filiis hominum, sicuti nunc reve-
latum est sanctis Apostolis eius, et Prophetis
in Spiritu, ¦ Gentes esse coheredes, et concor- 6 2,13.18.19.
porales, et comparticipes promissionis eius in
Christo Iesu per Evangelium: Cuius factus 7 Kol 1,25.29.
sum minister secundum donum gratiae Dei,
quae data est mihi secundum operationem vir-
tutis eius. Mihi omnium sanctorum minimo 8 1 K 15,9.10. 1,7. G 1,16.
data est gratia haec, In Gentibus evangeli-
zare investigabiles divitias Christi, et illumi- 9 R 16,25. Kol 1,16.26.
nare omnes, quae sit dispensatio sacramenti
absconditi a saeculis in Deo, qui omnia cre-
avit: ut innotescat principatibus, et potesta- 10 1 P 1,12. R 11,33. Kol 1,26.
tibus in caelestibus per Ecclesiam, multiformis
sapientia Dei, secundum praefinitionem sae- 11 1,11.

---

19 fin , 𝕾 , : ℭ[92] *22* Spir. sancto 𝕾[𝕷]
3,*5* sicut ***F*** *6* > esse gentes | — eius
6/7 Per ev. factus ***F***[1] *7* sum ego ***F*** | (don. gr.] gratiam) *8* Mihi enim 𝕾 | > min. sanct. ***F*** | in-investigabiles ***F*** *9* absconditis ***F*** | *fin* . ℭ[93] *10* principibus | sapientiae ***F***

culorum, quam fecit in Christo Iesu Domino
J 11,6. H 4,16. R 5,2. 12 nostro: In quo habemus fiduciam, et accessum
Kol 1,24. 13 in confidentia per fidem eius. Propter quod 10
peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro
14 vobis: quae est gloria vestra. Huius rei 11
gratia flecto genua mea ad Patrem Domini
15 nostri Iesu Christi, ex quo omnis paternitas
1,7. 6,10. Kol 1,11. 16 in caelis, et in terra nominatur, ꞌut det vobis
secundum divitias gloriae suae, virtute corro-
borari per Spiritum eius in interiorem homi-
J 14,23. Kol 1,23; 2,7. 17 nem, Christum habitare per fidem in cordibus
Kol 2,2. 18 vestris: in charitate radicati, et fundati, ꞌut
possitis comprehendere cum omnibus sanctis,
quae sit latitudo, et longitudo, et sublimitas,
Kol 2,3. 19 et profundum: scire etiam supereminentem
scientiae charitatem Christi, ut impleamini in
omnem plenitudinem Dei.
Kol 1,29. 1,19. 20 Ei autem, qui potens est omnia facere 12
superabundanter quàm petimus, aut intelligi-
mus, secundum virtutem, quae operatur in
21 nobis: Ipsi gloria in Ecclesia, et in Christo
Iesu in omnes generationes saeculi saeculo-
rum. Amen.
Kol 1,10. 4 Obsecro itaque vos ego vinctus in Domino, 13
ut digne ambuletis vocatione, qua vocati estis,
Kol 3,12. 2 ꞌcum omni humilitate, et mansuetudine, cum
patientia, supportantes invicem in charitate,
Kol 3,14.15. 3 soliciti servare unitatem Spiritus in vinculo
Kol 3,15. R 12,5. 4 pacis. Unum corpus, et unus Spiritus sicut vo-
J 10,16. 1 K 8,6. 5 cati estis in una spe vocationis vestrae. Unus 14
1 K 12,6. 6 Dominus, una fides, unum baptisma. Unus

---

12 confidentiam ***F*** *13* (— meis) *16* virtutem 𝔖***F*** | — in ***F***[1] | interiori homine 𝔖𝔚 *17* > hab. Chr *18* possetis ***F*** | (> long. et. lat.) *19* (omni plenitudine) *20* sup.] abundanter super ***F***[2] | quam op. ***A***[2] *21* saeculis saec. ***A***
4,*1* (victus) *4* sicut et ***F***

νων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ προσαγω- 12 J 14,6. H 4,16. R 5,2.
γὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. διὸ 13
αἰτοῦμαι μὴ ἐνκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ
ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν. Τούτου χάριν 14
κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα, ἐξ οὗ 15
πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται,
ἵνα δῷ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ 16 Kol 1,27. 1,7. 6,10. Kol 1,11.
δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ
εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν 17 J 14,23. Kol 1,23; 2,7.
διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ
ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα ἐξισχύσητε 18 Kol 2,2.
καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλά-
τος καὶ μῆκος καὶ ὕψος καὶ βάθος, γνῶναί τε 19 Kol 2,3.
τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χρι-
στοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ
θεοῦ.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκ- 20 Kol 1,29. 1,19.
περισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύ-
ναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἡ δόξα ἐν 21
τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς
γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ 4 Kol 1,10.
ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, μετὰ 2 Kol 3,12. Mt 11,29.
πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραΰτητος, μετὰ μα-
κροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, ˡ σπου- 3 Kol 3,14.15.
δάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν
τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, 4 Kol 3,15. R 12,5.
καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως 5 J 10,16.
ὑμῶν· εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· εἷς 6 1 K 8,6. 1 K 12,6.

---

13 W *εγκακ.* *17* H *υμων εν αγαπη·* *18* hT *κ. βαθος κ. υψος* *19* h *ινα πληρωθη παν* 4,2 W *μακροθυμιας ανεχ.* *4 και 2°* : [H]

---

13 εκκακειν Caς | (*ἤ τίς ε. δ. υμων;* Ewald) *14 πατερα* : + *του κυριου ημων Ιησου Χριστου* ***Daς*** *15 ουρανω* ***Pa*** *20* — *υπερ* ***DFG***

θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ
R 12,3.6. 1 K 12,11. 7 *πάντων καὶ ἐν πᾶσιν. Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη*
ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ.
Ps 68,19. Kol 2,15. 8 *διὸ λέγει·*

ἀναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν,
ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις.

J 3,13. 9 *τὸ δὲ ἀνέβη τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰς*
R 14,9. 10 *τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; ὁ καταβὰς αὐτός*
ἐστιν καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρα-
1 K 12,28. Act 21,8. 11 *νῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. καὶ αὐτὸς ἔδωκεν*
τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ
εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους,
1 P 2,5. 2 T 3,17. 12 *πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον δια-*
κονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ,
Kol 1,28. 2 P 3,18. 13 *μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα*
τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ
θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ
1 K 14,20. H 13,9. 14 *πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μηκέτι ὦμεν νή-*
πιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ
ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβίᾳ τῶν ἀνθρώ-
πων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης,
1,22; 5,23. Kol 1,18. 15 *ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν*
Kol 2,19. 16 *τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, Χριστός, ˈἐξ οὗ*
πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συνβιβαζό-
μενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέρ-
γειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους τὴν αὔξησιν
τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν
ἀγάπῃ.
2,1.2. R 1,21. 17 *Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ,* ˈ

---

7 HR [*η*] 8 *εδωκ.* : HR pr [*και*] 9 *κατεβη* : hW+ *πρωτον* 12 W *διακονιας εις* 14 RW *κυβεια* | RW *μεθοδειαν* 16 h *μελους* | *εαυτου* : T *αὑτου*

---

6 — *και* 1⁰ *38a* | fin + *ημιν DGa*+ *υμιν ς* 8 *τοις* : *εν FG* 9 — *μερη D*FG* 12 (*αγιων,*) 13 — *του υιου FG* 14 fin + *του διαβολου A* 15 *αληθειαν δε ποιουντες FG* | — *η D*FG* | *ο Χριστος Daς* 16 — *κατ ενεργ. FG*

Deus et Pater omnium, qui est super omnes,
15 et per omnia, et in omnibus nobis. Unicui- 7 R 12,3.6.
que autem nostrum data est gratia secundum 1 K 12,11.
mensuram donationis Christi. Propter quod 8 Ps 68,19.
dicit: Kol 2,15.

Ascendens in altum captivam duxit captivitatem:
dedit dona hominibus.

Quòd autem ascendit, quid est, nisi quia et 9 J 3,13.
descendit primùm in inferiores partes terrae?
Qui descendit, ipse est et qui ascendit super 10
omnes caelos, ut impleret omnia. Et ipse de- 11 1 K 12,28.
dit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Act 21,8.
Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem
pastores, et doctores [1] ad consummationem 12 1 P 2,5.
sanctorum in opus ministerii, in aedificationem 2 T 3,17.
corporis Christi: donec occurramus omnes in 13 Kol 1,28.
unitatem fidei, et agnitionis filii Dei, in virum
perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis
Christi: ut iam non simus parvuli fluctuantes, 14 1 K 14,20.
et circumferamur omni vento doctrinae in H 13,9.
nequitia hominum, in astutia ad circumventio-
nem erroris. Veritatem autem facientes in 15 1,22; 5,23.
charitate, crescamus in illo per omnia, qui Kol 1,18.
est caput Christus: ex quo totum corpus com- 16 Kol 2,19.
pactum, et connexum per omnem iuncturam
subministrationis, secundum operationem in
mensuram uniuscuiusque membri, augmentum
corporis facit in aedificationem sui in charitate.
16 Hoc igitur dico, et testificor in Domino, 17 R 1,21.
Kol 2,4.6.

---

6 — est | (— et 3º) *7* (vestrum) | mensura ***F*** *9* quia] quod 𝕿*A* | — primum 𝕿*A*[1] | *fin. pro ?* ℭ[92] c. corr. *11* > proph. . . . apost. *A*[1] | aut. 1º] quidem *A*[1] | — vero *A*[1] *13* occuramus 𝕿*A* *14* circumferamus ***F*** | verbo ***F***[1] | — ad *A*[1] *15* caritatem ***F*** | (Christi)

ut iam non ambuletis, sicut et Gentes ambu-
2,12. Kol 1,21. 1 P 1,14. 18 lant in vanitate sensus sui, tenebris obscura-
tum habentes intellectum, alienati a vita Dei
per ignorantiam, quae est in illis, propter
Kol 3,5. 19 caecitatem cordis ipsorum, qui desperantes,
semetipsos tradiderunt impudicitiae, in ope-
rationem immunditiae omnis in avaritiam.
20 *Vos autem non ita didicistis Christum, si 17
21 tamen illum audistis, et in ipso edocti estis,
R 8,13. Kol 3,9. G 6,8. 22 sicut est veritas in Iesu. deponere vos se-
cundum pristinam conversationem veterem
hominem, qui corrumpitur secundum desideria
R 12,2. 23 erroris. Renovamini autem spiritu mentis
Gn 1,26. 24 vestrae, ˡ et induite novum hominem, qui se-
cundum Deum creatus est in iustitia, et sancti-
tate veritatis.

Zch 8,16. Kol 3,8. 25 Propter quod deponentes mendacium, lo-
quimini veritatem unusquisque cum proximo
Ps 4,5. Jc 1,19.20. 26 suo: quoniam sumus invicem membra. Ira- 18
scimini, et nolite peccare: sol non occidat
27 super iracundiam vestram. Nolite locum dare
1 Th 4,11. 28 diabolo: qui furabatur, iam non furetur:
magis autem laboret, operando manibus suis,
quod bonum est, ut habeat unde tribuat ne-
5,4. Kol 3,16.17; 4,6. 29 cessitatem patienti. Omnis sermo malus ex 19
ore vestro non procedat: sed siquis bonus ad
aedificationem fidei ut det gratiam audientibus.
1,13. Is 63,10. 30 Et nolite contristare Spiritum sanctum Dei:
Kol 3,8. 31 in quo signati estis in diem redemptionis. Om-
nis amaritudo, et ira, et indignatio, et clamor,
et blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia.

---

17 — et 2° *19* in avaritia (et avaritiae) *20* didicisti F^1 *21* et docti F^1 | est] et F^1 | *fin* , 𝔏𝔗*A* *22* Deponite vos 𝔖 *23* spiritum F *24* inducite F^1 *25* [et] depon. | in invicem *A* *26* irasc. autem et F *28* — suis | retribuat F *29* bon. [est] | fid.] oportunitatis : opp. fid. F^1 *30* die 𝔖𝔚

μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περι-
πατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, ἐσκοτω- 18 2,12. Kol 1,21.
μένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς 1 P 1,14. 1 J 5,20.
ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐ-
τοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, ¹οἵτινες 19 Kol 3,5.
ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς
ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. ὑμεῖς 20
δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, εἴ γε αὐτὸν 21
ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε καθώς ἐστιν
ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν 22 R 8,13. Kol 3,9. G 6,8.
προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν
φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης,
ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν ¹καὶ 23 R 12,2.
ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν 24 Gn 1,26. R 6,4.
κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀλη-
θείας.

Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος **λαλεῖτε ἀλήθειαν** 25 Zch 8,16. Kol 3,8.
ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλ-
λήλων μέλη. **ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε**· ὁ ἥλιος 26 Ps 4,5.
μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμῷ ὑμῶν, μηδὲ δίδοτε 27 Jc 1,19.20.
τόπον τῷ διαβόλῳ. ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, 28 1 Th 4,11.
μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερ-
σὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν
ἔχοντι. πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν 29 5,4. Kol 3,16.17 4,6.
μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκο-
δομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσιν.
καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, 30 1,13. Is 63,10.
ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως.
πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ 31 Kol 3,8.
βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ.

---

18 W διανοια, οντες απ. ... θεου δια ... ουσ. εν αυτοις δια *19* h[r] απηλπικοτες *21* HR εδιδαχθητε, κ. | ℋ καθὼς ἔστιν | h αληθειᾳ, *23* τω : W pr εν *28* ιδιαις : [R]—ℋ *29* W αλλ | χρειας : h[r] πιστεως

17 τα : + λοιπα *Kας* *19* και πλεονεξιας *DFG* *22* την επιθυμιαν *D* *24* ενδυσασθε א*B***a* | και αληθεια *D***FG*

Mt 6,14; 18,22–35. 32 ˈγίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι,
Kol 3,12.13. χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ
Mt 5,48. Kol 3,12. 5 ἐχαρίσατο ὑμῖν. Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ,
25. G 2,20. 2 ὡς τέκνα ἀγαπητά, ˈκαὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ,
H 10,10. Kol 3,13. καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς καὶ παρέ-
Ps 40,7. Ex 29,18. δωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν **προσφορὰν καὶ θυσίαν**
Ez 20,41. 3 τῷ θεῷ εἰς **ὀσμὴν εὐωδίας**. Πορνεία δὲ καὶ 8
4,19. Kol 3,5. ἀκαθαρσία πᾶσα ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω
4,29. Kol 3,8. 4 ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, ˈκαὶ αἰσχρότης καὶ
μωρολογία ἢ εὐτραπελία, ἃ οὐκ ἀνῆκεν, ἀλλὰ
1 K 6,9.10. 5 μᾶλλον εὐχαριστία. τοῦτο γὰρ ἴστε γινώσκοντες,
Kol 3,5. Act 8,21. ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ὅ
Ap 21,8. ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ
2,2. R 1,18. 6 βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς
Kol 2,4.8. ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται
ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.
2 K 6,14. 7 μὴ οὖν γίνεσθε συνμέτοχοι αὐτῶν· ἦτε γάρ ποτε
2,11.13. L 16,8. 8 σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς
1 P 2,9. J 12,36. 9 περιπατεῖτε, — ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ
17. R 12,2. 10 ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ, — δοκι-
J 16,8. 11 μάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ, καὶ μὴ
συνκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκό-
R 1,24. 12 τους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε, ˈτὰ γὰρ κρυφῇ γινό-
J 3,20.21. 13 μενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν· τὰ δὲ
πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται·
Is 26,19; 60,1. 14 πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστιν. διὸ λέγει·
R 13,11. ἔγειρε, ὁ καθεύδων,
2,5. R 6,13. καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν,
unde ? καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.
Mt 10,16. Kol 4,5. 15 Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς 74
G 1,4. 16 ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν και-

---

32 H [δε] | υμιν : hW ημιν 5,2 ημων : 𝕳 υμων 3 W αγιοις. 4 και 2° : T η 5 ο : W ος 6 H απειθιας 10 HR κυριω· 14 επιφ. σοι ο Χρ. : h[r] επιψαυσεις του χριστου

---

32 δε : ουν *D*FG* 5,2 υμας : ημας *Daς* 4 και 1° : η *AD*a* 9 φωτος : πνευματος *KLaς* 10 κυριω : θεω *D*FG*

Estote autem invicem benigni, misericordes, 32 Mt 6,14; 18,22–35.
donantes invicem sicut et Deus in Christo Kol 3,12.13.
20 donavit vobis. Estote ergo imitatores Dei, 5 Mt 5,48. Kol 3,12.
sicut filii charissimi: et ambulate in dilectione, 2 25. G 2,20.
sicut et Christus dilexit nos, et tradidit se- H 10,10. Kol 3,13.
metipsum pro nobis oblationem, et hostiam Ps 40,7. Ex 29,18.
21 Deo in odorem suavitatis. Fornicatio autem, 3 Ez 20,41.
et omnis immunditia, aut avaritia nec nomi- 4,19. Kol 3,5.
netur in vobis, sicut decet sanctos: aut tur- 4 4,29. Kol 3,8.
pitudo, aut stultiloquium, aut scurrilitas,
quae ad rem non pertinet: sed magis grati-
arum actio. Hoc enim scitote intelligentes: 5 1 K 6,9.10.
quòd omnis fornicator, aut immundus, aut Kol 3,5. Act 8,21.
avarus, quod est idolorum servitus, non habet Ap 21,8.
22 hereditatem in regno Christi, et Dei. Nemo 6 2,2. R 1,18.
vos seducat inanibus verbis: propter haec Kol 2,4.8.
enim venit ira Dei in filios diffidentiae. No- 7 2 K 6,14.
lite ergo effici participes eorum. Eratis enim 8 2,11.13. L 16,8.
aliquando tenebrae: nunc autem lux in Do- 1 P 2,9. J 12,36.
mino. Ut filii lucis ambulate: fructus enim 9
lucis est in omni bonitate, et iustitia, et ve-
ritate: probantes quid sit beneplacitum Deo: 10 17. R 12,2.
et nolite communicare operibus infructuosis 11 J 16,8.
tenebrarum, magis autem redarguite. Quae 12 R 1,24.
enim in occulto fiunt ab ipsis, turpe est et
dicere. Omnia autem, quae arguuntur, a lu- 13 J 3,20.21.
mine manifestantur: omne enim, quod mani-
festatur, lumen est. Propter quod dicit: 14 Is 26,19; 60,1.

> Surge qui dormis, et exurge a mortuis, R 13,11. 2,5. R 6,13.
> et illuminabit te Christus.

23 Videte itaque fratres, quomodo caute 15 Mt 10,16.
ambuletis: non quasi insipientes, sed Kol 4,5.
ut sapientes: redimentes tem- 16

---

32 nobis **5**,*2* dilectionem *A*[1] | se ipsum *3* (— aut.) | (aut] et) *4* — non *A*[1] | pertinent *10* quod *A* *11* aut.] + et *13* (aut.] enim) *14* quid dorm. *F* | inluminavit *A* | tibi *15* vidite *F* | (𝕮 *inc. v. 16* sed ut)

10. R 12,2. 17 pus, quoniam dies mali sunt. Propterea no-
lite fieri imprudentes: sed intelligentes quae
Prv 23,31 Lxx. 18 sit voluntas Dei. Et nolite inebriari vino, in
L 21,34. quo est luxuria: sed implemini Spiritu sancto,
Kol 3,16. 19 ¹loquentes vobismetipsis in psalmis, et hymnis,
Ps 33,2.3. et canticis spiritualibus, cantantes, et psal-
Kol 3,17. 20 lentes in cordibus vestris Domino, gratias
agentes semper pro omnibus, in nomine Do-
1 P 5,5. Gn 3,16. 21 mini nostri Iesu Christi Deo et Patri. Sub-
Kol 3,18. 1 P 3,1. 22 iecti invicem in timore Christi. Mulieres 24
1 K 11,3. 23 viris suis subditae sint, sicut Domino: quo-
Kol 1,18. niam vir caput est mulieris: sicut Christus
caput est Ecclesiae: Ipse, salvator corporis
24 eius. Sed sicut Ecclesia subiecta est Christo,
Kol 3,19. 25 ita et mulieres viris suis in omnibus. Viri 25
diligite uxores vestras, sicut et Christus dile-
Tt 3,5. 26 xit Ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea, ¹ut
illam sanctificaret, mundans lavacro aquae in
Ps 45,14. 27 verbo vitae, ut exhiberet ipse sibi gloriosam
2 K 11,2. Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam,
aut aliquid huiusmodi, sed ut sit sancta et
28 immaculata. Ita et viri debent diligere uxo-
res suas ut corpora sua. Qui suam uxorem
29 diligit, seipsum diligit. Nemo enim umquam
carnem suam odio habuit: sed nutrit, et fovet
1,23. 1 K 6,15. 30 eam, sicut et Christus Ecclesiam: quia mem-
Act 9,4. bra sumus corporis eius, de carne eius, et
Gn 2,23.
Gn 2,24. 31 de ossibus eius. Propter hoc relinquet homo
patrem, et matrem suam, et adhaerebit uxori

---

17 domini (dei *A*[1]) *18* omnis lux. *A* | — sancto
19 vosmet ipsis *A* | (— in 1°) | spiritalibus
21 in invicem *F* *22* subiectae *A*
23 sicut et *F* | (— est 2°) | — eius
24 — Sed *F* | ut 𝔏𝔗*A* | (— est)
25 Viri similiter *F* | (— vestras) | semet ipsum *F*
26 mund. eam 𝔖*F*[2] | — vitae
27 𝔖ℭ[92 c. corr.] in glorios. | eiusmodi
31 relinquid *F*

ρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν. διὰ τοῦτο μὴ 17 **10. R 12,2.**
γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε τί τὸ θέλημα τοῦ **Prv 23,31 Lxx.**
κυρίου. καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν 18 **L 21,34.**
ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, ' λαλοῦντες 19 **Kol 3,16.**
ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευμα- **Ps 33,2.3.**
τικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες τῇ καρδίᾳ ὑμῶν
τῷ κυρίῳ, εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν 20 **Kol 3,17.**
ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ
πατρί, ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ. 21 **1 P 5,5.**
9 *Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὡς τῷ* 22 **Gn 3,16. Kol 3,18.**
κυρίῳ, ὅτι ἀνήρ ἐστιν κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς 23 **1 P 3,1. 1 K 11,3.**
καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς **Kol 1,18.**
σωτὴρ τοῦ σώματος. ἀλλὰ ὡς ἡ ἐκκλησία ὑπο- 24
τάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς
ἀνδράσιν ἐν παντί. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυ- 25 **Kol 3,19.**
ναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκ-
κλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα 26 **Tt 3,5.**
αὐτὴν ἁγιάσῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος
ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἔνδοξον 27 **Ps 45,14.**
τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτίδα ἤ **2 K 11,2.**
τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος.
οὕτως ὀφείλουσιν [καὶ] οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς 28
ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγα-
πῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· οὐδεὶς 29
γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκ-
τρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς **1,23. 1 K 6,15.**
τὴν ἐκκλησίαν, ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ. 30 **Act 9,4. Gn 2,23.**
ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος [τὸν] πατέρα καὶ 31 **Gn 2,24.**
[τὴν] μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα

---

19 ψαλμοις : hW pr *εν* | *τη* : R pr [*εν*] *20.21* W *πατρι. Υποτασσ... Χριστου,* *22 ανδρασιν* : hW+ *υποτασσεσθωσαν* *23* hW *ανηρ κεφαλη εστιν* *24* W *αλλ* *28* [*και*] : RW—T *30* fin h[r] + *, εκ της σαρκος αυτου και εκ των οστεων αυτου* *31* [*τον*] *et* [*την*] : T—RW | h[r]— *και προσκ.... αυτου* | *προς την γυναικα* : hRT *τη γυναικι*

---

17 συνιεντες ***Kς*** | *θελ.* : *φρονημα* ℵ | *κυριου* : *θεου* ***Aa*** *19 πνευμ.* : + *εν χαριτι* ***A*** : —***B*** *23 και αυτος εστι* ***KLaς*** *24* — *ως* ***B***

Ap 19,7. 1 K 6,15. 32 **αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.** τὸ
μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς
33 Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς
οἱ καθ᾽ ἕνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως
ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν
Kol 3,20. 6 ἄνδρα. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν
Ex 20,12. 2 ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον. **τίμα
τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα**, ἥτις ἐστὶν ἐν-
Dt 5,16. 3 τολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, **ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ**
Kol 3,21. Prv 2,2; 3,11; 19,18. 4 **ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.** Καὶ οἱ πατέρες,
Is 50,5. μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε
Dt 6,7.20–25. Ps 78,4. 5 αὐτὰ ἐν **παιδείᾳ** καὶ **νουθεσίᾳ κυρίου.** Οἱ δοῦ-
Kol 3,22–25. λοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις μετὰ
Ph 2,12. Tt 2,9.10. φόβου καὶ τρόμου ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν
1 P 2,18. 6 ὡς τῷ Χριστῷ, μὴ κατ᾽ ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀν-
θρωπάρεσκοι, ἀλλ᾽ ὡς δοῦλοι Χριστοῦ ποιοῦντες
7 τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ᾽ εὐνοίας δου-
2 K 5,10. 8 λεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδό-
τες ὅτι ἕκαστος ἐάν τι ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο
κομίσεται παρὰ κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύ-
Kol 4,1. 9 θερος. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς
Lv 25,43. 2 Chr 19,7. αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ
Act 10,34. αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ
προσωπολημψία οὐκ ἔστιν παρ᾽ αὐτῷ.
1 K 16,13. 1 J 2,14. 10 Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν 75
4,14. 2 K 10,4. 11 τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ἐνδύσασθε τὴν παν-
οπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι
2,2. J 14,30. 12 πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου· ὅτι οὐκ ἔστιν
Kol 1,13. 1 P 5,8.9. ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς
τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμο-

---

31 T— *αυτου* *32* *εις* 2[o] : [H]—W 6,*1* *εν κυριω* : [H]—W *2* W— *εστιν* *2.3* h *πρωτη, εν επαγγελια ινα* *4* T *παιδια* *5* T— *της* *6* RW *οφθαλμοδουλειαν* *6.7* H *θεου, εκ ψυχης μετ ευνοιας δουλευοντες* *10* h *δυναμουσθε* *11* RW *μεθοδειας* *12* *ημιν* : h *υμιν*

6,*7* — *ως* **Κας** *10* *το λοιπον αδελφοι μου* **ΚLας**

suae: et erunt duo in carne una. Sacramen- 32 Ap 19,7.
tum hoc magnum est, ego autem dico in
Christo et in Ecclesia. Verumtamen et vos 33
singuli, unusquisque uxorem suam sicut se-
ipsum diligat: uxor autem timeat virum suum.
(26) Filii, obedite parentibus vestris in Domino: 6 Kol 3,20.
hoc enim iustum est. Honora patrem tuum, 2 Ex 20,12.
et matrem tuam. quod est mandatum pri-
mum in promissione: ut bene sit tibi, et sis 3 Dt 5,16.
27 longaevus super terram. Et vos patres no- 4 Kol 3,21. Prv 2,2; 3,11; 19,18.
lite ad iracundiam provocare filios vestros: Is 50,5.
sed educate illos in disciplina, et correptione Dt 6,7.20–25. Ps 78,4.
28 Domini. Servi obedite dominis carnalibus 5 Kol 3,22–25.
cum timore et tremore, in simplicitate cordis Tt 2,9.10. 1 P 2,18.
vestri, sicut Christo: non ad oculum servien- 6
tes, quasi hominibus placentes, sed ut servi
Christi, facientes voluntatem Dei ex animo,
cum bona voluntate servientes, sicut Domino, 7
et non hominibus: scientes quoniam unus- 8 2 K 5,10.
quisque quodcumque fecerit bonum, hoc reci-
29 piet a Domino, sive servus, sive liber. Et 9 Kol 4,1.
vos domini eadem facite illis, remittentes mi- 2 Chr 19,7. Act 10,34.
nas: scientes quia et illorum, et vester Do-
minus est in caelis: et personarum acceptio
non est apud eum.
30 De cetero fratres confortamini in Domino, 10 1 K 16,13. 1 J 2,14.
et in potentia virtutis eius. Induite vos ar- 11 4,14. 2 K 10,4.
maturam Dei, ut possitis stare adversus
insidias diaboli. quoniam non est nobis colluc- 12 2,2. J 14,30.
tatio adversus carnem et sanguinem: sed adver- Kol 1,13. 1 P 5,8.9.
sus principes, et potestates, adversus mundi

---

32 (— et) *33* > suam ux. | ut tim. | — suum 6,*1* Fili ***F*** | > enim est iust. (> est enim i.) *2* — tuam | promissionem ***F*** *3* sis] sit ***F*** *4* — vos *5* simplicitatem ***F*** *6* placeatis ***A*** | voluntate ***F*** *8* percipiet *9* — vos [𝔏]𝔗***A*** | deum ***F*** *11* Et ind. ***F*** | arma | possetis ***F*** | (persistere) | (versutias) *12* quia

rectores tenebrarum harum, contra spiritualia
1 Rg 20,11. 13 nequitiae, in caelestibus. Propterea accipite
Is 11,5; 59,17. armaturam Dei, ut possitis resistere in die
L 12,35. 1 P 1,13. 14 malo, et in omnibus perfecti stare. State
1 Th 5,8. ergo succincti lumbos vestros in veritate, et
Is 52,7; 40,3.9. 2,17. Act 10,36. 15 induti loricam iustitiae, et calceati pedes in
1 P 5,9. 16 praeparatione Evangelii pacis: in omnibus
1 J 5,4. sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia
1 Th 5,8. Is 59,17; 11,4; 17 tela nequissimi ignea extinguere: et galeam
49,2; 51,16. Hos 6,5. salutis assumite: et gladium spiritus (quod
Mt 26,41. 18 est verbum Dei) ¹ per omnem orationem, et
Kol 4,2.3. obsecrationem orantes omni tempore in spi-
ritu: et in ipso vigilantes in omni instantia,
Kol 4,3. 19 et obsecratione pro omnibus sanctis: et pro
2 Th 3,1. Act 4,29. me, ut detur mihi sermo in apertione oris
mei cum fiducia, notum facere mysterium
2 K 5,20. 20 Evangelii: pro quo legatione fungor in catena,
Kol 4,4. ita ut in ipso audeam, prout oportet me, loqui.
Act 20,4. 21 Ut autem et vos sciatis quae circa me 31
2 T 4,12. Kol 4,7. sunt, quid agam: omnia vobis nota faciet
Tychicus, charissimus frater, et fidelis minister
Kol 4,7.8. 22 in Domino: quem misi ad vos in hoc ipsum,
ut cognoscatis quae circa nos sunt, et con-
soletur corda vestra.
23 Pax fratribus, et charitas cum fide a
1 P 1,8. 24 Deo Patre, et Domino Iesu Christo. Gratia
cum omnibus, qui diligunt Dominum nostrum
Iesum Christum in incorruptione. Amen.

---

12 spiritalia | nequitia ***F*** *13* armatura 𝔏***F*** arma | — in 2° [𝔏]𝔗***A*** | perfectis 𝔏𝔗 *14* induiti ***F*** (induite) | lorica ***A*** *15* praeparationem 𝔖 *16* possetis ***F*** *17* adsumete ***F*** *18* stantia ***F*** | obsecrationem ***F*** *19* mei, c. f. n. | fiduciam ***F*** *20* legationem ***F*** | cat.] + ista 𝔖 *21* > sciat. vos ***A***¹ | > not. fac vob. 𝔏***F*** > n. v. f. | Tythicus ***F***⁽²⁾ *22* ut consuletur ***F*** | nostra ***F***¹ *23* patre nostro 𝔖***F*** *24* — nostrum ***A***¹ | incorruptionem ***A***²***F*** | — Amen 𝔗***A***¹ *Subscr.* Explicit ad Ephesios

κράτορας τοῦ σκότους τούτου, πρὸς τὰ πνευμα-
τικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. διὰ τοῦτο 13 1 Rg 20,11.
ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνη-
θῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ Is 11,5; 59,17.
ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι. στῆτε οὖν περι- 14 L 12,35.
ζωσάμενοι **τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ**, *καὶ* **ἐν-** 1 P 1,13. 1 Th 5,8.
δυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, *καὶ ὑπο-* 15 Is 52,7; 40,3.9.
δησάμενοι **τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου** 2,17. Act 10,36.
τῆς εἰρήνης, *ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς* 16 1 P 5,9.
πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πο- 1 J 5,4.
νηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· καὶ **τὴν περικεφα-** 17 1 Th 5,8. Is 59,17; 11,4;
λαίαν τοῦ σωτηρίου *δέξασθε, καὶ* **τὴν μάχαιραν** 49,2. Hos 6,5.
τοῦ πνεύματος, *ὅ ἐστιν ῥῆμα* **θεοῦ**, ˈ*διὰ πάσης* 18 Mt 26,41.
προσευχῆς καὶ δεήσεως, προσευχόμενοι ἐν παντὶ Kol 4,2.3. Jd 20.
καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες
ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων
τῶν ἁγίων, ˈ*καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος* 19 Kol 4,3.
ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρί- 2 Th 3,1. Act 4,29.
σαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, ὑπὲρ οὗ πρε- 20 2 K 5,20.
σβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι ὡς Kol 4,4.
δεῖ με λαλῆσαι.

Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμέ, τί 21 Act 20,4. 2 T 4,12.
πράσσω, πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπη- Kol 4,7. Ph 1,12.
τὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, ὃν 22 Kol 4,7.8.
ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ
περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως 23
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἡ 24 1 P 1,8.
χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον
ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

---

16 W *επι π.* | H [*τα*] *π.* *18* W *δεησεως πρ.* *19* R *μου εν* | H [*του εναγγ.*] *20* W *ινα αυτο* *21* hRT *και υμεις ειδητε* | H *Τύχικος*

---

17 — *δεξασθε* ***D*FG*** *23 αγαπη* : *ελεος* ***A***
Subscriptio: *εγραφη απο Ρωμης* (+ *δια Τυχικου*)

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

1 K 1,2. 1 *Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ* 76
1 T 3,1.8. *πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν*
R 1,7. 2 *Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· χάρις*
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
R 1,8. 1 K 1,4. 3 *Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ* 1
4 *ὑμῶν, πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων*
1 K 9,23. 5 *ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, ἐπὶ τῇ*
1 J 1,3. *κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς πρώ-*
2,13. 1 K 1,6–8. 6 *της ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο,*
ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτε-
7 *λέσει ἄχρι ἡμέρας Χριστοῦ Ἰησοῦ· καθώς ἐστιν*
δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν,
διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς
δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει
τοῦ εὐαγγελίου συνκοινωνούς μου τῆς χάριτος
R 1,9. 2 K 1,23. 8 *πάντας ὑμᾶς ὄντας. μάρτυς γάρ μου ὁ θεός,*
1 Th 2,5. *ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ*
R 15,14. 9 *Ἰησοῦ. Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη*
ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπι-
R 2,18; 12,2. 10 *γνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκιμάζειν*
1 Th 5,23. H 5,14. *ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ*
E 5,9; 11 *ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πεπληρωμένοι*
1,6.12.14. Mt 5,16. *καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς*
J 15,5.8. Jc 3,18. *δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.*
2 T 2,9. 12 *Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ* 2
E 6,21. Kol.4,7. *κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου*
4,22. E 3,1. 13 *ἐλήλυθεν, ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν*

3.4 H *υμων παντοτε ... υμων, μετα* *6* **ℌ** *Ιησου Χριστου*
9 hW *περισσευση*

---

3 Εγω μεν ευχ. τ. κυριω ημων ***D*FG*** *4 χαρας και* ***F***
5 — της ***Dας*** *7 — εν 3ο* ***AD*ας*** | (*χαρ. : χρειας?*)
8 μου : μοι ***DGa***+ *εστιν* ***ADας*** *11 καρπων δικ. των* ***Pας***

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD PHILIPPENSES.

(1) PAULUS, et Timotheus servi Iesu Christi, 1 1 K 1,2. 1 T 3,1.8.
omnibus sanctis in Christo Iesu, qui sunt
Philippis, cum episcopis, et diaconibus. Gra- 2 R 1,7.
tia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Do-
mino Iesu Christo.
2 Gratias ago Deo meo in omni memoria 3 R 1,8. 1 K 1,4.
vestri, semper in cunctis orationibus meis pro 4
omnibus vobis, cum gaudio deprecationem
faciens, super communicatione vestra in Evan- 5
gelio Christi a prima die usque nunc. confi- 6 2,13. 1 K 1,6–8.
dens hoc ipsum, quia qui coepit in vobis
opus bonum, perficiet usque in diem Christi
Iesu. sicut est mihi iustum hoc sentire pro 7
omnibus vobis: eo quòd habeam vos in corde,
et in vinculis meis, et in defensione, et con-
firmatione Evangelii, socios gaudii mei omnes
vos esse. Testis enim mihi est Deus, quo- 8 R 1,9. 2 K 1,23. 1 Th 2,5.
modo cupiam omnes vos in visceribus Iesu
Christi. Et hoc oro ut charitas vestra magis 9
ac magis abundet in scientia, et in omni sensu: R 2,18; 12,2.
ut probetis potiora, ut sitis sinceri, et sine 10 1 Th 5,23. H 5,14.
offensa in diem Christi, repleti fructu iustitiae 11 E 5,9; 1,6.12.14.
per Iesum Christum, in gloriam et laudem Dei. J 15,8.
3 Scire autem vos volo fratres, quia quae circa 12 2 T 2,9.
me sunt, magis ad profectum venerunt Evan-
gelii: ita ut vincula mea manifesta fierent in 13 4,22. E 3,1.

Inscr. Ep. . . . ap.] Incipit Epistula
1,*1* (— Christo) *3* memoriam ***F*** *5* communicationem vestram ***F*** | — Christi | — a ***F***[1] *6* in hoc ***F***[2] | in opus ***F*** | > Ies. Chr. ***A***[1] *7* dignum ***F*** | > in corde vos 𝔏𝔗*A* *9* in omni sc. 𝔖 | — in 2° *10* sinceres | offensione ***F*** *11* fructus ***F***[2] | > Chr. Ies.

Christo in omni praetorio, et in ceteris omni-
14 bus, et plures e fratribus in Domino confi- 4
dentes vinculis meis, abundantius auderent
15 sine timore verbum Dei loqui. Quidam qui-
dem et propter invidiam, et contentionem:
quidam autem et propter bonam voluntatem
16 Christum praedicant: quidam ex charitate:
scientes quoniam in defensionem Evangelii
7. 17 positus sum. Quidam autem ex contentione
Christum annunciant non sincere, existimantes
2,17.18. 18 pressuram se suscitare vinculis meis. Quid
enim? Dum omni modo sive per occasionem,
sive per veritatem Christus annuncietur: et
Job 13,16. 19 in hoc gaudeo, sed et gaudebo. Scio enim
2 K 1,11. quia hoc mihi proveniet ad salutem, per ve-
stram orationem, et subministrationem Spiritus
1 P 4,16. 20 Iesu Christi | secundum expectationem, et spem
meam, quia in nullo confundar: sed in omni
fiducia sicut semper, et nunc magnificabitur
Christus in corpore meo, sive per vitam, sive
G 2,20. 21 per mortem. Mihi enim vivere Christus est,
R 1,13. 22 et mori lucrum. Quòd si vivere in carne, hic
J 15,16. mihi fructus operis est, et quid eligam ignoro.
1 Rg 19,4. 23 Coarctor autem e duobus: desiderium habens
2 K 5,8. dissolvi, et esse cum Christo, multo magis me-
24 lius: permanere autem in carne, necessarium
25 propter vos. Et hoc confidens scio quia manebo,
et permanebo omnibus vobis ad profectum ve-
26 strum, et gaudium fidei: ut gratulatio vestra
abundet in Christo Iesu in me, per meum ad-

---

13 Chr. [Iesu] *14* et] ut 𝔊 | — e ***F*** | in vinc. 𝔊***F*** | audere *15* — et 1° ***F*** *16* quid. vero ***F***^{1} *17* se susc.] resuscitare ***F*** *18* (— per 2°) *19* ad] in *20* spectationem ***F*** | (magnificatur) *21* > viv. enim ***A***^{1} *22* — operis ***F***^{1} *23* e] me ***F*** | > cum Chr. esse *24* nec. est *25* in omn. ***F***

Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς
λοιποῖς πᾶσιν, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν 14 Act 28,31.
ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισ-
σοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
λαλεῖν. τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς 15
δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν·
οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ 16
εὐαγγελίου κεῖμαι, οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν 17 7. R 2,8.
καταγγέλλουσιν, οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν ἐγεί-
ρειν τοῖς δεσμοῖς μου. Τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ 18 2,17.18.
τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγ-
γέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω· ἀλλὰ καὶ χαρή-
σομαι· οἶδα γὰρ ὅτι **τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς** 19 Job 13,16.
σωτηρίαν *διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας* 2 K 1,11.
τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ἀπο- 20 1 P 4,16.
καραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυν-
θήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ
νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου,
εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. ἐμοὶ γὰρ τὸ 21 G 2,20.
ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. εἰ δὲ τὸ 22 R 1,13.
ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί J 15,16.
αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω. συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, 23 1 Rg 19,4.
τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν 2 K 5,8.
Χριστῷ εἶναι, πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρεῖσσον· τὸ 24
δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς.
καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ παρα- 25 12. 1 T 4,15.
μενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ
χαρὰν τῆς πίστεως, ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισ- 26
σεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρ-

---

17 H *εριθιας* | *τον* : [R]—hW *18* W— *πλην* | *χαιρω* : R,T. | *χαρησομαι* : H,RW. *19* *γαρ* : hW *δε* *22* ℋ *εργου,—* | h *αιρησομαι;* *24* h *επιμειναι* | *τη* : [R] W pr *εν* *25* HR *οιδα οτι*

---

14 — του θεου ***Καϛ*** *16.17 : (17.16) οι μεν εξ εριθειας ... οι δε εξ αγαπης ...* ***Καϛ*** | *επιφερειν* ***Καϛ*** *18 — οτι* ***Δαϛ*** *22* (fin ,) *23 δε : γαρ* ***ϛ*** | *— εις* ***DFG*** | *πολλω : ποσω* ***D*FG*** | *— γαρ* ***Dmϛ¹*** *25* (*ὅ τι* Ewald) | *συμπαραμενω* ***Καϛ***

ουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.
Kol 1,10. 1 Th 2,12. 4,3. Act 4,32. 27 Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ 3
πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς
εἴτε ἀπὼν ἀκούω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν
ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει
1 K 16,9. 2 Th 1,5 ss. 28 τοῦ εὐαγγελίου, καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ
ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις
ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ
Act 5,41. 1 P 4,13. 29 θεοῦ· ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ
μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ
Act 16,22. 30 αὐτοῦ πάσχειν, τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον
εἴδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.
2 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παρα-
μύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ
4,2. 2 K 13,11. R 15,5. 2 τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, πληρώσατέ μου τὴν
χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην
G 5,26. R 12,10. 3 ἔχοντες, σύνψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, ˈμηδὲν κατ'
ἐριθείαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινο-
φροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν,
1 K 10,24.33; 13,5. 4 ˈμὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ
Mt 20,26. 5 ἑτέρων ἕκαστοι. τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ καὶ
J 1,1.2; 17,5. Gn 1,27; 3,5. 6 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων
Is 53,3.11. 2 K 8,9. H 2,14.17. 7 οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ἀλλὰ
ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώ-
ματι ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχήματι εὑρεθεὶς
H 12,2; 5,8. J 10,17. 8 ὡς ἄνθρωπος ˈἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπή-
Act 2,33. E 1,21. H 1,3.4. Is 42,8. 9 κοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ
καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ
1 Rg 19,18. Is 45,23. Ἰ 5,23. Ap 5,13. 10 τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι

28.29 H (ητις ... πασχειν). 2,1 τις σπλ. : W τινα σπλ. 2 W συνψυχοι το | εν : h αυτο 3 H εριθιαν 4 εκαστοι 1° : h εκαστος 4.5 h ετερων. εκαστοι τουτο 7 T γενομενος και ... ανθρωπος, 8 RW εαυτόν, 9 HR υπερυψωσεν, και

---

27 ακουσω **Amϛ** 28 υμων : υμιν **Kaϛ** 29 υμιν: ημιν **Aa** 2,1 τις 3° : τι **4.18a** 3 μηδε κατα : ἢ **Daϛ** 4 σκοπειτε **Laϛ** (-τω **K**) | — και **D*a** 5 τουτο : + γαρ **Daϛ** | φρονεισθω **KLaϛ** 7 ανθρωπου Marcion 9 — το 1° **Daϛ**

ventum iterum ad vos. Tantum digne 27 Kol 1,10.
Evangelio Christi conversamini: ut sive cum 1 Th 2,12. 4,3.
venero, et videro vos, sive absens audiam de
vobis quia statis in uno spiritu unanimes,
collaborantes fidei Evangelii: et in nullo terre- 28
amini ab adversariis: quae illis est causa per-
ditionis, vobis autem salutis, et hoc a Deo:
quia vobis donatum est pro Christo, non so- 29
lum ut in eum credatis, sed ut etiam pro illo
patiamini: idem certamen habentes, quale et 30 Act 16,22.
vidistis in me, et nunc audistis de me.

Si qua ergo consolatio in Christo, si 2
quod solatium charitatis, siqua societas spi-
ritus, siqua viscera miserationis: implete 2
gaudium meum ut idem sapiatis, eandem cha-
ritatem habentes, unanimes, idipsum sentientes,
nihil per contentionem, neque per inanem glo- 3 G 5,26. R 12,10.
riam: sed in humilitate superiores sibi invicem
arbitrantes, non quae sua sunt singuli consi- 4 1 K 10,24.33.
derantes, sed ea, quae aliorum.

Hoc enim sentite in vobis, quod et in 5
Christo Iesu: qui cum in forma Dei esset, 6 J 1,1.2; 17,5.
non rapinam arbitratus est esse se aequalem Gn 1,27; 3,5.
Deo: sed semetipsum exinanivit formam servi 7 Is 53,3.11.
accipiens, in similitudinem hominum factus, 2 K 8,9. H 2,14.17.
et habitu inventus ut homo. Humiliavit 8 H 12,2; 5,8.
semetipsum factus obediens usque ad mor- J 10,17.
tem, mortem autem crucis. Propter quod et 9 Act 2,33.
Deus exaltavit illum, et donavit illi nomen, E 1,21. H 1,3.4.
quod est super omne nomen: ut in nomine 10 Is 45,23. J 5,23. Ap 5,13.

---

27 in ev. ***F*** evangelium ***A***[1] | unianimes ***AF*** | fide 𝔏***F*** *28* > est illis | salutem ***F***[1] | domino ***F***[2] *30* eundem 𝔏***F*** | qualem ***F*** | (auditis) **2**,*1* siqua 2º] siquod ***A*** | siqua 3º] si quid | miserationes ***F*** et mis-es *2* unian- 𝔏***AF*** , *it 20* ***AF*** *3* contentione ***F*** *4* sed et *5* (— et) *7 fin* — . 𝔏 , 𝔗***A*** : 𝔚 *9* > ill. exalt. | — quod est | omnem n. ***F***

Iesu omne genu flectatur caelestium, terre-
11 strium, et infernorum, et omnis lingua confi-
teatur quia Dominus Iesus Christus in gloria
est Dei Patris.
1 P 1,17. 12 Itaque charissimi mei (sicut semper obe- 6
Ps 2,11. distis:) non ut in praesentia mei tantum, sed
multo magis nunc in absentia mea, cum metu
J 15,5. 2 K 3,5 13 et tremore vestram salutem operamini. Deus
1 Th 2,13. est enim, qui operatur in vobis et velle, et
1 P 4,9. 14 perficere pro bona voluntate. Omnia autem
facite sine murmurationibus, et haesitationibus:
1,10. Mt 5,14; 15 ut sitis sine querela, et simplices filii Dei,
10,16. E 5,8. Dt 32,5. sine reprehensione in medio nationis pravae,
Act 2,40. et perversae: inter quos lucetis sicut lumina-
1 Th 2,19. 16 ria in mundo, verbum vitae continentes ad
Is 49,4; 65,23. G 2,2. gloriam meam in die Christi, quia non in va-
R 15,16. 17 cuum cucurri, neque in vacuum laboravi. Sed
2 T 4,6. et si immolor supra sacrificium, et obsequium
fidei vestrae, gaudeo, et congratulor omnibus
3,1; 4,4. 18 vobis. Idipsum autem et vos gaudete, et con-
gratulamini mihi.
19 Spero autem in Domino Iesu, Timotheum (7)
me cito mittere ad vos: ut et ego bono animo
1 K 16,10. 20 sim, cognitis quae circa vos sunt. Neminem
enim habeo tam unanimem, qui sincera affec-
2 T 4,10.16. 21 tione pro vobis solicitus sit. Omnes enim quae
G 4,17. sua sunt quaerunt, non quae sunt Iesu Christi.
22 Experimentum autem eius cognoscite, quia
sicut patri filius, mecum servivit in Evangelio.
23 Hunc igitur spero me mittere ad vos, mox ut
1,25. 24 videro quae circa me sunt. Confido autem in
Domino quoniam et ipse veniam ad vos cito.
4,18. 25 Necessarium autem existimavi Epaphrodi- 8
tum fratrem, et cooperatorem, et commili-

---

10 flectat *A*¹ | et terrestr. *12* — in 1º **F** *13* > enim est 𝔗*A* | (— qui) *15* simplices , 𝔗 | dei sine 𝔏𝔗*A* *16* continentes : *17* et 2º] in **F** *19* ihesu christo **F**¹ | > cito me | — et **F**¹ | cognitus **F**¹ *20 cf 2* *21* — quae *et* sunt 1º | > Chr. Ies. 𝔏**F** *22* quoniam | evangelium **F** *23* — ad vos

Ἰησοῦ **πᾶν γόνυ κάμψῃ** ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων
καὶ καταχθονίων, **καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται** 11 R 10,9.
ὅτι ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ εἰς δόξαν θεοῦ
πατρός.
17 Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπη- 12 1 P 1,17. 2 P 1,5.
κούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ Ps 2,11.
νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ E 6,5.
φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργά- J 15,5. R 7,18.
ζεσθε· θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ 13 2 K 3,5. 1 Th 2,13.
θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. πάντα 14 1 P 4,9. 1 T 2,8.
ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ἵνα 15 1,10. Mt 5,14; 10,16.
γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, **τέκνα θεοῦ ἄμωμα** E 5,8. Dt 32,5.
μέσον **γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης**, ἐν οἷς Act 2,40. Dn 12,3.
φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, λόγον ζωῆς 16 Act 5,20.
ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, 1 Th 2,19. Is 49,4; 65,23.
ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ **εἰς κενὸν ἐκοπίασα**. G 2,2; 4,11.
Ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λει- 17 R 15,16. 2 T 4,6.
τουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συνχαίρω
πᾶσιν ὑμῖν· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ 18 3,1; 4,4.
συνχαίρετέ μοι.
4 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως 19
πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ
ὑμῶν. οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως 20 1 K 16,10.
τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυ- 21 2 T 4,10.16. G 4,17.
τῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. τὴν δὲ δο- 22 1 K 13,5.
κιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν
ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. τοῦτον μὲν 23
οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀφίδω τὰ περὶ ἐμὲ
ἐξαυτῆς· πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς τα- 24 1,25.
χέως ἐλεύσομαι. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπα- 25 4,18.
φρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συνστρα-

---

11 RT *εξομολογησεται* *12* H [*ως*] *17* W *αλλ*
21 hR *Ιησου Χριστου* *23* W *απιδω*

---

13 ο θεος ***L**ας* *15 ητε* ***AD*****a* | *αμωμητα* ***D**ας*
16.17 (ἐκοπ., αλλα . . . σπενδ.,) *19 εν Χριστω Ιησ.* ***CD*****a*
24 fin + *προς υμας* ℵ**Aa*

τιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν
26 *τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ˈἐπειδὴ ἐπι-*
ποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι
27 *ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. καὶ γὰρ ἠσθένησεν παρα-*
πλήσιον θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐτόν,
οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην
28 *ἐπὶ λύπην σχῶ. σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν,*
ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε κἀγὼ ἀλυπότερος
1 K 16,16. 1 T 5,17. 29 *ὦ. προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης*
Act 20,24. 30 *χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε, ˈὅτι*
διὰ τὸ ἔργον Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισεν
παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ
ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.
2,18; 4,4. **3** *Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ.* 78
τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν
δὲ ἀσφαλές.
Ap 22,15. 2 *Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς*
Mt 3,9. 3 *ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. ἡμεῖς γάρ ἐσμεν*
R 1,9; 2,29; 14,18. *ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ*
Kol 2,11. *καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ*
2 K 11,18.22. 4 *πεποιθότες, καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν*
σαρκί. Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί,
Act 26,5. 5 *ἐγὼ μᾶλλον· περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσ-*
L 1,59; 2,21. R 11,1. *ραήλ, φυλῆς Βενιαμείν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων,*
6 *κατὰ νόμον Φαρισαῖος, ˈκατὰ ζῆλος διώκων τὴν*
ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενό-
Mt 13,44.46. 7 *μενος ἄμεμπτος. ἀλλὰ ἅτινα ἦν μοι κέρδη,*
8 *ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. ἀλλὰ μὲν*
Mt 16,26. *οὖν γε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ*

---

26 παντας υμας : H+ [*ιδειν*], h *υμας παντας*, (T—,) | HR *αδημονων οτι* *27* H *θανατου* *30 Χριστου* : Ӿ *Κυριου* | HR *ηγγισεν, παραβ. τ. ψυχη* 3,*1* H *ασφαλες.* — *7 αλλα* : [R]—T | W *μοι ην* *8* R— *γε*

---

30 — Χριστου ***C*** | *παραβουλευσαμενος* ***CKaϛ*** 3,*1 το ασφαλες* ***A*a*** *3 θεου* : *θεω* ***D*Paϛ*** *6 ζηλον* ***Kaϛ*** | *εκκλησιαν* : + *θεου* ***FG*** *8 — και* 1º ***ℵ*a***

tonem meum, vestrum autem apostolum, et
ministrum necessitatis meae, mittere ad vos:
ˡquoniam quidem omnes vos desiderabat: et 26
moestus erat, propterea quòd audieratis illum
infirmatum. Nam et infirmatus est usque ad 27
mortem: sed Deus misertus est eius: non
solum autem eius, verum etiam et mei, ne tri-
stitiam super tristitiam haberem. Festinantius 28
ergo misi illum, ut viso eo iterum gaudeatis,
et ego sine tristitia sim. Excipite itaque illum 29 1 K 16,16. 1 T 5,17.
cum omni gaudio in Domino, et eiusmodi
cum honore habetote. quoniam propter opus 30
Christi usque ad mortem accessit, tradens ani-
mam suam ut impleret id, quod ex vobis de-
erat erga meum obsequium.

9 De cetero fratres mei gaudete in Domino. 3 2,18; 4,4.
Eadem vobis scribere, mihi quidem non pi-
grum, vobis autem necessarium.

10 Videte canes, videte malos operarios, vi- 2 Ap 22,15.
dete concisionem. Nos enim sumus circum- 3 R 2,29; 14,18.
cisio, qui spiritu servimus Deo, et gloriamur in
Christo Iesu, et non in carne fiduciam habentes,
quamquam ego habeam confidentiam et in carne. 4 2 K 11,18.22.
11 *Si quis alius videtur confidere in carne, ego ma-
gis, ˡcircumcisus octavo die, ex genere Israel, de 5 Act 26,5. L 1,59; 2,21.
tribu Beniamin, Hebraeus ex Hebraeis, secun-
dum legem Pharisaeus, secundum aemulatio- 6
nem persequens Ecclesiam Dei, secundum iusti-
tiam, quae in lege est, conversatus sine querela:
Sed quae mihi fuerunt lucra, haec arbitratus 7 Mt 13,44.46.
sum propter Christum detrimenta. Verumta- 8
men existimo omnia detrimentum esse propter

25 — autem 2° *A* | (mitterre 𝔖) *26* audieritis F^{2}
27 — et 1° *F* *28* (festinatius) | tristitiam *F* *29* habitote *A*
3,*1* gaudite *F* *2* vidite *ter F* | carnes F^{1} .*3* > deo
serv. *4* et ego 𝔖 | — et 𝔖 | carnem *F* | quis autem *F*
5 octava | et de *F* *8* et exist. 𝔏𝔗*A*

eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei:
propter quem omnia detrimentum feci, et ar-
R 3,21.22. 9 bitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam, ¹et
inveniar in illo non habens meam iustitiam,
quae ex lege est, sed illam, quae ex fide est
R 6,3–5. 10 Christi Iesu: quae ex Deo est iustitia in fide ¹ad
R 8,17. G 6,17. cognoscendum illum, et virtutem resurrectionis
eius, et societatem passionum illius: configu-
L 20,35. Act 4,2. Ap 20,5.6. 11 ratus morti eius: si quo modo occurram ad
1 T 6,12. 12 resurrectionem, quae est ex mortuis: non quòd
Act 9,6. iam acceperim, aut iàm perfectus sim: sequor
autem, si quomodo comprehendam in quo et
L 9,62. 13 comprehensus sum a Christo Iesu. Fratres,
ego me non arbitror comprehendisse. Unum
autem: quae quidem retro sunt obliviscens,
ad ea vero, quae sunt priora, extendens me-
1 K 9,24. 14 ipsum, ¹ad destinatum persequor, ad bravium
1 K 2,6. 15 supernae vocationis Dei in Christo Iesu. Qui-
cumque ergo perfecti sumus, hoc sentiamus:
et siquid aliter sapitis, et hoc vobis Deus
G 6,16. 16 revelabit. Verumtamen ad quod pervenimus
ut idem sapiamus, et in eadem permaneamus
1 K 11,1. 1 Th 1,7. 17 regula. Imitatores mei estote fratres, et ob- 12
1 P 5,3. servate eos qui ita ambulant, sicut habetis
1 K 1,23. 18 formam nostram. Multi enim ambulant, quos
G 6,12. saepe dicebam vobis (nunc autem et flens
R 16,18. 19 dico) inimicos crucis Christi: quorum finis
interitus· quorum Deus venter est: et gloria
in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt.
E 2,6. Kol 3,1. 20 Nostra autem conversatio in caelis est: unde
H 12,22. 1 K 1,7. etiam Salvatorem expectamus Dominum no-
1 K 15,43.49.53. 21 strum Iesum Christum, qui reformabit cor-
pus humilitatis nostrae, configuratum cor-
pori claritatis suae, secundum operationem,

9 (invenior. -iam) | > Ihesu Chr. ***F***² Christi
10 agnoscendum *12* iam 2ᵒ] etiam ***F***¹ | (sum) | — quo-
modo *13* compreh. adhuc ***F*** | eam ***F***¹ | (in priore) |
ext. me *14* super ***A***¹ *15* — sumus | aliud sentitis ***F***¹
| revelavit ***AF*** *16* ad id q. ***F***² *17* form. nos
19 — est *20* spectamus ***F*** | — nostrum
21 reformavit 𝔏***AF*** | op.] + suam ***F***¹ + virtutis suae 𝔖

ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου
μου, δι᾽ ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι
σκύβαλα ἵνα Χριστὸν κερδήσω ¹ καὶ εὑρεθῶ ἐν 9 R 3,21.22; 10,3.
αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου,
ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δι-
καιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ 10 R 6,3–5. R 8,17. G 6,17.
τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ κοινωνίαν
παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ
αὐτοῦ, εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν ἐκ 11 L 20,35. Act 4,2. Ap 20,5.6.
νεκρῶν. Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, 12 1 T 6,12. Act 9,6.
διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ᾽ ᾧ καὶ κατελήμ-
φθην ὑπὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν 13 L 9,62.
οὔπω λογίζομαι κατειληφέναι· ἓν δέ, τὰ μὲν
ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκ-
τεινόμενος, ¹ κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον 14 1 K 9,24.
τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέ- 15 1 K 2,6.
ρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει·
πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν. 16 G 6,16.
Συνμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε 17 1 K 11,1. 1 Th 1,7.
τοὺς οὕτω περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. 1 P 5,3.
πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν οὓς πολλάκις ἔλεγον 18 1 K 1,23. G 6,12.
ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ
σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ¹ ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν 19 R 16,18. Kol 3,2.
ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, Hos 4,7.
οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. ἡμῶν γὰρ τὸ πολί- 20 E 2,6. Kol 3,1. H 12,22. Tt 2,13.
τευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα 1 K 1,7.
ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὃς μετα- 21 1 K 15,43.49.53.
σχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύμ-
μορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν

9 W *δικαιοσυνην, επι* *10 παθημ.* : R pr [*των*] | T *συνμορφιζ.* *12* T— *και* 1⁰ | *Ιησου* : [H]—R *13 ουπω* : hRW *ου* *17* W *ουτως* *21* T *συνμορφ.*

8 σκυβ. : + *ειναι* ***Aας*** *11 την εκ* : *των* ***KLας*** *12 ελαβον* : + *η ηδη δεδικαιωμαι* ***D*FG*** *14 εις* : *επι* ***Dας*** | *τ. ανεγκλησιας* apud Orig. *15 φρονουμεν* ***ℵL*** *16* fin + *κανονι, το αυτο φρονειν* ***KLας*** *21 ημων* : + *εις το γενεσθαι αυτο* ***Kας***

ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ
2 K 1,14. 1 Th 2,19.20. **4** τὰ πάντα. Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ 6
ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στή-
κετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.
2,2. 2 Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακα-
1,27. Ps 69,29. L 10,20. Ap 3,5; 20,12.15. 3 λῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. ναὶ ἐρωτῶ καὶ
σέ, γνήσιε σύνζυγε, συνλαμβάνου αὐταῖς, αἵ-
τινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ
Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ
3,1. 2 K 13,11. 1 Th 5,16. 4 ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάν- 7
H 10,37. Jc 5,8.9. 5 τοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν
γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς.
Mt 6,25—34. Kol 4,2. 1 P 5,7. Ps 145,18. 6 μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ
τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν
J 14,27. Kol 3,15. 7 γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ
θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς
καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ
R 12,17. 8 Ἰησοῦ. Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ,
ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ,
ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος,
1 Th 5,23. R 16,20. 1 K 14,33. 9 ταῦτα λογίζεσθε· ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε
καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσ-
σετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ 7
ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ
1 T 6,6. 11 ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρη-
σιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης
2 K 6,10. 12 εἶναι. οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισ-
σεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ
χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ
2 K 12,10. 2 T 4,17. 13 ὑστερεῖσθαι. πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί

---

21 αυτω : H *αὐτω*   4,*1* fin h+ *μου*   *2* T *Συντυχὴν*
3 h *Σύνζυγε*   *6* H *μετ*

---

7 θεου : Χριστου ***A***   *8 επαινος* : + *επιστημης* ***D*FG***
10 το : του ***FG***

qua etiam possit subiicere sibi omnia.
Itaque fratres mei charissimi, et desideratis- 4 2 K 1,14.
simi, gaudium meum, et corona mea: sic state 1 Th 2,19.20.
in Domino, charissimi: Evodiam rogo, et 2
Syntychen deprecor idipsum sapere in Domino.
Etiam rogo et te germane compar, adiuva 3 1,27. Ps 69,29.
illas, quae mecum laboraverunt in Evangelio L 10,20.
cum Clemente, et ceteris adiutoribus meis,
13 quorum nomina sunt in libro vitae. Gaudete 4 3,1. 2 K 13,11.
in Domino semper: iterum dico gaudete. Mo- 5 H 10,37.
destia vestra nota sit omnibus hominibus: Jc 5,8.9.
Dominus prope est. Nihil soliciti sitis: sed 6 Mt 6,25–34. Kol 4,2.
in omni oratione, et obsecratione, cum gra- 1 P 5,7. Ps 145,18.
tiarum actione petitiones vestrae innotescant J 14,27. Kol 3,15.
apud Deum. Et pax Dei, quae exuperat om- 7
nem sensum, custodiat corda vestra, et intel-
14 ligentias vestras in Christo Iesu. De cetero 8 R 12,17.
fratres, quaecumque sunt vera, quaecumque
pudica, quaecumque iusta, quaecumque sancta,
quaecumque amabilia, quaecumque bonae fa-
mae, siqua virtus, siqua laus disciplinae, haec
cogitate. Quae et didicistis, et accepistis, et 9 1 Th 5,23. R 16,20.
audistis, et vidistis in me, haec agite: et Deus 1 K 14,33.
pacis erit vobiscum.
15 Gavisus sum autem in Domino vehementer, 10
quoniam tandem aliquando refloruistis pro me
sentire, sicut et sentiebatis: occupati autem
eratis. Non quasi propter penuriam dico: 11 1 T 6,6.
ego enim didici, in quibus sum, sufficiens
esse. Scio et humiliari, scio et abundare: 12 2 K 6,10.
(ubique et in omnibus institutus sum) et
satiari, et esurire, et abundare, et penuriam
pati: omnia possum in eo, qui me confortat 13 2 K 12,10. 2 T 4,17.

---

21 > possit etiam 4,*1* desiderant- | — meum [𝔏] *2* Euuod- ***F*** Euhodiam | Syntycen 𝔖 Sinthicen ***F*** *3* (evangelium) *4* gaudite 1º ***F*** *5* Dom. enim 𝔖 *8* (bona) | (— siq. virt.) | — discipl. *12* — et abund. 2º ***A***

14 Verumtamen bene fecistis, communicantes tri-
2 K 11,9. 15 bulationi meae. Scitis autem et vos Philippen- 16
ses, quòd in principio Evangelii, quando pro-
fectus sum a Macedonia, nulla mihi Ecclesia
communicavit in ratione dati et accepti, nisi
16 vos soli: quia et Thessalonicam semel et bis
1 K 9,11. 17 in usum mihi misistis. Non quia quaero da-
tum, sed requiro fructum abundantem in ratione
Ex 29,18 Ez 20,41. 2,25. 18 vestra. Habeo autem omnia, et abundo: re- 17
pletus sum, acceptis ab Epaphrodito quae
misistis odorem suavitatis, hostiam acceptam,
19 placentem Deo. Deus autem meus impleat omne
desiderium vestrum secundum divitias suas in
20 gloria in Christo Iesu. Deo autem et Patri
nostro gloria in saecula saeculorum: Amen.
21 Salutate omnem sanctum in Christo Iesu.
1,13. 22 Salutant vos, qui mecum sunt, fratres. ¦ Salu-
tant vos omnes sancti, maxime autem qui de
Caesaris domo sunt.
G 6,18. 23 Gratia Domini nostri Iesu Christi cum
spiritu vestro. Amen.

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD COLOSSENSES.

E 1,1. 1 PAULUS Apostolus Iesu Christi per vo- (1)
R 1,7. E 1,2. 2 luntatem Dei, et Timotheus frater: eis, qui
sunt Colossis, sanctis, et fidelibus fratribus in
Christo Iesu. Gratia vobis, et pax a Deo
Patre nostro, et Domino Iesu Christo.
1 K 13,13. 1 Th 1,2.3. E 1,16. 3 Gratias agimus Deo, et Patri Domini nostri

14 verum b. 𝔏 *15* Machedonia *AF* (-iam A^1) | rationem *F* *16* Tessallonicam *F* | et semel 𝔏𝔗 *17* > q. quia A^1 | rationem vestram (orat- A^1) *18* Ephaphrodito *F* | in odor. 𝔊*F* *19* omnem F^1 | gloriam 𝔏*F* *21* (ℭ *inc. v. 22* Salutant) *23* — nostri [𝔏]𝔗*A* *Subscr.* Expl. ad Philippenses + **[scripta de urbe Roma, habet versus** CCCLXXXVIIII]. Inc. ad Thessall. 𝔏 (*similiter F*). (*cf p.*509)

με. πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συνκοινωνήσαντές μου 14 H 10,33.
τῇ θλίψει. οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι 15 2 K 11,9.
ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακε-
δονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς
λόγον δόσεως καὶ λήμψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι,
ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν 16
χρείαν μοι ἐπέμψατε. οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, 17 1 K 9,11. R 15,28.
ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς
λόγον ὑμῶν. ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· 18 Ex 29,18. Ez 20,41. 2,25. H 13,16.
πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ
παρ᾽ ὑμῶν, ***ὀσμὴν εὐωδίας****, θυσίαν δεκτήν, εὐάρε-*
στον τῷ θεῷ. ὁ δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν 19
χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ. τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ 20
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 21
ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ¹ ἀσπά- 22 1,13.
ζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ
τῆς Καίσαρος οἰκίας.
Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ 23 G 6,18. 2 T 4,22. Phm 25.
πνεύματος ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή- 1 E 1,1.
ματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς ¹ τοῖς ἐν 2 R 1,7. E 1,2.
Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ·
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν.
Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν 3 1 K 13,13. 1 Th 1,2.3. E 1,16.

Inscr.: HR *προς Κολασσαεις* 1,3 *θεω* : T+ *και* : W+ *τω*

13 με : + Χριστω ***Fa*ς** *16 — εις* ***AD*a*** | *μοι : μου* ***Da*** *19 πληρωσαι* ***D*FG*** *23 του πνευματος : παντων* ***KLa*ς** | fin + *αμην* ***ℵADm*ς**
Subscriptio: *εγραφη απο Ρωμης δι Επαφροδιτου*
1,2 *Κολασσαις* ***KP*ς** | *Χριστω : + Ιησου* ***AD*a*** | fin + *και κυριου Ιησου Χριστου* ***ℵAm*ς**

Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι,
E 1,15. 4 *ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ*
1 P 1,4. 5 *τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάντας τοὺς ἁγίους ˡ διὰ*
E 1,13.18. H 6,18. *τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρα-*
νοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας
1 T 3,16. 6 *τοῦ εὐαγγελίου ˡ τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς*
E 1,13. 2 P 1,12. *καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἐστὶν καρποφορούμενον*
καὶ αὐξανόμενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς
ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ
2,1; 4,12. 7 *θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· καθὼς ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ*
Phm 23. *τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς*
8 *ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ὁ καὶ δηλώσας*
ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.
E 1,8 s. 15–17. 9 *Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσα-* 2
Ph 1,9. 1 T 2,4. *μεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ*
αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελή-
ματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ,
E 1,17. 2,10. 4,1. 10 *περιπατῆσαι ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκίαν,*
Ph 1,27. 2 P 1,2.8. *ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανό-*
1 K 1,5. 11 *μενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, ἐν πάσῃ δυνάμει*
E 1,18.19; 3,16. *δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ*
εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν, μετὰ χαρᾶς
E 1,11.18. 12 ˡ *εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς* 81
Act 20,32. *τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί·*
2,15. L 22,53. 13 *ὃς ἐρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους*
E 2,2; 6,12; 1,6. Act 26,18. *καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς*
E 1,7. 14 *ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν,* 3
H 1,3. 15 *τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ*
2 K 4,4. Ap 3,14.

---

3 Χριστου : [H]—W | W *παντοτε,* | *περι* : hW *υπερ* *4 ην εχετε* : [H] : W *την* *5* W *αληθειας,* *6* T *εις υμας καθως ... ἐστίν,* *7 υμων* : ℋR *ημων* *9.10* W *αυτου, ... πνευματικη π.* *10* R *ἀρέσκειαν* W *-είαν (sic vult)* *11.12* HR *μακροθυμιαν μετα χαρας, ευχ.* *12 πατρι* : h pr *θεω* | *ικανω-σαντι* : W pr *καλεσαντι και* | *υμας* : hR *ημας* *14* h *εσχομεν*

---

4 — ην εχ. ***B*** *6 και εστιν καρπ.* ***FGaς*** | *— και αυξ.* ***Kaς*** *7 καθως και* ***Kaς*** *9 — και αιτ.* ***BKa*** *10 περιπατ.* : + *υμας* ***Kaς*** | *εις την επιγνωσιν* ***KLaς*** *12 ευχ.* : + *αμα* ***B*** | *ικανωσ.* : *καλεσαντι* ***D*FG*** *14 απολυτρ.* : + *δια του αιματος αυτου* ***ς***

Iesu Christi semper pro vobis orantes: audi- 4 E 1,15.
entes fidem vestram in Christo Iesu, et dile-
ctionem, quam habetis in sanctos omnes
ˡpropter spem, quae reposita est vobis in cae- 5 1 P 1,4.
lis: quam audistis in verbo veritatis Evangelii: E 1,13.18.
quod pervenit ad vos, sicut et in universo 6 1 T 3,16.
mundo est, et fructificat, et crescit sicut in E 1,13.
vobis, ex ea die, qua audistis, et cognovistis
gratiam Dei in veritate, sicut didicistis ab 7 2,1; 4,12.
Epaphra charissimo conservo nostro, qui est
fidelis pro vobis minister Christi Iesu, qui 8
etiam manifestavit nobis dilectionem vestram
2 in spiritu: ideo et nos ex qua die audivimus, 9 E 1,8 s. 15–17.
non cessamus pro vobis orantes, et postulantes Ph 1,9.
ut impleamini agnitione voluntatis eius, in
omni sapientia et intellectu spiritali: ut am- 10 E 1,17. 2,10. 4,1.
buletis digne Deo per omnia placentes: in Ph 1,27.
omni opere bono fructificantes, et crescentes
in scientia Dei: in omni virtute confortati se- 11 1 K 1,5.
cundum potentiam claritatis eius in omni E 1,18.19; 3,16.
patientia, et longanimitate cum gaudio ˡgratias 12 E 1,11.18.
agentes Deo Patri, qui dignos nos fecit in Act 20,32.
partem sortis sanctorum in lumine: qui eri- 13 2,15. L 22,53.
puit nos de potestate tenebrarum, et tran- E 2,2; 6,12; 1,6.
stulit in regnum filii dilectionis suae, in quo 14 E 1,7.
habemus redemptionem per sanguinem eius,
remissionem peccatorum: qui est imago 15 H 1,3.
2 K 4,4.
Ap 3,14.

(*ad. p.* 508) *Inscr.* Incipit Epistula ad Colosenses (*in* ***F*** *post.* I. II Thess. *posita*) 1,*1* > Chr. I. *2* his | Colosis ***A*** | — Gratia . . . nostro ***F***¹ | (ℭ *inc. v. 3* Gratia) | — et D. I. Chr. | domino nostro Ihesu Christo ***F*** *3* Deo et *4* > omn. sanct. 𝔏***F*** *5* quae] quam ***F*** | — vobis ***F*** *6* in vob.] et nobis ***F*** | > qua aud. die ***A*** *7* Ephafra ***F***¹ Epaphrodito ***F***² *8* (— *vers*) *9* in agnit. ***A***¹ *10* amb.] + in dilectione ***F*** | — in 2º [𝔏]𝔗***A*** *11 fin*: *12* — Deo] + et 𝔖 | vos ***A***, *it 13* | parte ***F*** *14* — per sang. eius *et* 𝔖 | et rem. 𝔖

1 T 6,16. J 1,18. Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturae:
J 1,3.10. E 1,10.21. 16 quoniam in ipso condita sunt universa in
caelis, et in terra, visibilia, et invisibilia, sive
throni, sive dominationes, sive principatus,
sive potestates: omnia per ipsum, et in ipso
Prv 8,25–27. E 1,22. H 1,3. 17 creata sunt: et ipse est ante omnes, et omnia
15. E 1,22; 4,15; 5,23. 18 in ipso constant. Et ipse est caput corporis
Act 4,2; 26,23. 1 K 15,20. Ecclesiae, qui est principium, primogenitus ex
R 8,29. Ap 1,5. mortuis: ut sit in omnibus ipse primatum
E 1,23. 2,9. J 1,16. 19 tenens. quia in ipso complacuit, omnem ple-
E 1,7.10; 2,13 ss. 20 nitudinem inhabitare: et per eum reconciliare
1 J 2,2. omnia in ipsum, pacificans per sanguinem
crucis eius, sive quae in terris, sive quae in
E 2,1.12; 4,18. 21 caelis sunt. Et vos cum essetis aliquando 3
R 5,10. alienati, et inimici sensu in operibus malis:
E 2,11.14.16; 5,27. 22 nunc autem reconciliavit in corpore carnis eius
per mortem, exhibere vos sanctos, et imma-
Mc 16,15. 23 culatos, et irreprehensibiles coram ipso: si
1 T 3,16. E 3,17. H 3,14. tamen permanetis in fide fundati, et stabiles,
et immobiles a spe Evangelii, quod audistis,
quod praedicatum est in universa creatura,
quae sub caelo est, cuius factus sum ego
Paulus minister.

E 3,1.13. 24 Qui nunc gaudeo in passionibus pro vo-
Act 9,16. 1 Th 3,10. bis, et adimpleo ea, quae desunt passionum
Christi, in carne mea pro corpore eius,
E 3,2.7 s. 25 quod est Ecclesia: cuius factus sum ego
minister secundum dispensationem Dei, quae
data est mihi in vos, ut impleam verbum
R 16,25.26. E 3,3.5.9.10. 26 Dei: mysterium, quod absconditum fuit a

---

15 omni *AF* *16* quia | et in cael. *A*
18 > ipse in omn. *F*
19 plen. divinitatis *F* | habitare : + corporaliter *F*
20 reconciliari *A*² | > caelis *et* terris *F*
21 sensus *F* *22* ut exhiberet 𝕾
23 ab *F* (in) *25* > min. ego *F* | in vobis 𝕾

θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, 1 T 6,16. J 1,18.
ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς 16 J 1,3.10. E 1,10.21.
καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε
θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι·
τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· ˈκαὶ 17 Prv 8,25–27. E 1,22. H 1,3.
αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ 15. E 1,22; 4,15; 5,23.
συνέστηκεν, καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώμα- 18 Act 4,2; 26,23.
τος, τῆς ἐκκλησίας· ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος R 8,29. 1 K 15,20.
ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρω- Ap 1,5.
τεύων, ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα 19 E 1,23. 2,9. J 1,16.
κατοικῆσαι ˈκαὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα 20 E 1,7.10; 2,13 ss. 1 J 2,2.
εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ
σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς
4 εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας 21 E 2,1.12; 4,18. R 5,10.
ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς
ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ἐν 22 E 2,11.14.16 5,27.
τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου,
παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλή-
τους κατενώπιον αὐτοῦ, εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει 23 Mc 16,15. 1 T 3,16.
τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι E 3,17. H 3,14.
ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ 1 K 15,58.
κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν,
οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.
5 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, 24 E 3,1.13.
καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων Act 9,16.
τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος 1 Th 3,10.
αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία, ˈἧς ἐγενόμην ἐγὼ διά- 25 E 3,2.7 s.
κονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δο-
θεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ, τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν 26 R 16,25.26. E 3,3.5.9.10.

---

16 *εν* 2° : W pr *τα* | *επι* : R pr [*τα*] *17* H *αὐτὸς ἔστιν*
18 W *σωματος της* | *αρχη* : H pr [*η*] *20* HR [*δι αυτου*]
21.22 H *πονηροις*, (W.) — *νυνι* ... *θανατου*, — *22* hW
αποκατηλλαγητε

15 (*πρωτοτόκος* Norden) *19* (*κατοικισαι* Venema *cj*)
22 *αποκαταλλαγεντες* ***D*FG*** | *θανατου* : + *αυτου* ***אAPa***
23 *παση* : + *τη* ***Kaϛ*** *24* *παθημασιν* : + *μου* ***א^{3}aϛ***

αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν — νῦν δὲ ἐφανερώθη
1 T 1,1. R 16,25. 27 *τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι*
E 1,18; 3,9. *τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου*
ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς
22. 3,16. E 4,13. 28 *τῆς δόξης· ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθετοῦντες*
πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρω-
πον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα
Ph 4,13. E 3,7.20. 29 *ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ· εἰς ὃ καὶ κοπιῶ*
ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνερ-
2 *γουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει. Θέλω γὰρ ὑμᾶς* 6
1,7; 4,12. Act 20,38. *εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν*
Λαοδικίᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑόρακαν τὸ πρόσωπόν μου
1,26. E 3,18. 2 *ἐν σαρκί, ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν,*
συνβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς πᾶν πλοῦτος
τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ
1,27. Is 45,3. Prv 2,3.4. 3 *μυστηρίου τοῦ θεοῦ, Χριστοῦ, ¹ ἐν ᾧ εἰσιν πάντες*
E 3,19. 1 K 1,24.30. *οἱ* **θησαυροὶ τῆς σοφίας** *καὶ γνώσεως* **ἀπόκρυφοι.**
R 16,18. E 5,6. 4 *Τοῦτο λέγω ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν*
1 K 5,3. 5 *πιθανολογίᾳ. εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ*
1 K 14,40. 1 P 5,9. *πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν*
τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.
6 *Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν*
E 3,17; 2,20.22. 7 *κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ¹ ἐρριζωμένοι καὶ* 8
ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι τῇ
πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν εὐ-
20. E 5,6. 8 *χαριστίᾳ. Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συ-*
λαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης 2
κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ

---

27 ος : ℋR *ο* **2**,*1* R *Λαοδικεια* | R *εωρακαν* *2* RT *συμβιβ.* | W *του θεου Χριστου* h[81] *τ. ϑ. ὁ ἐστιν Χριστος* [2] *τ. ϑ. και Χ.* [3] *τ. ϑ.* [4] *τ. ϑ. πατρος τ. Χ.* [5] *τ. ϑ. και πατρος τ. Χ.* [6] *τ. ϑ. πατρος και τ. Χ.* [7] *τ. ϑ. εν Χριστω* [8] *cj του εν Χριστω* *4* W *τουτο δε* *6* W *Χριστόν,* *7 περισσ.* : HR+ [*εν αυτη*] *8* h *εσται υμας*

---

27 τουτου : *του θεου* ***D*FG*** *28 — παντ. ανθρ. 2⁰* ***D*FG*** | fin + *Ιησου* ***Kaϛ*** **2**,*1 υπερ* : *περι* ***FGaϛ*** | *Λαοδικια* : + *και των εν Ιεραπολει* ***10a*** *2 συμβιβασθεντων* ***KLaϛ*** | *παντα πλουτον* ***Daϛ*** *3 και* : + *της* ***Aaϛ*** *4 μη τις* ***KLaϛ***

saeculis, et generationibus, nunc autem mani-
festatum est sanctis eius, quibus voluit Deus 27 T 11,1.
notas facere divitias gloriae sacramenti huius R 16,25. E 3,9. 1,18.
in Gentibus, quod est Christus, in vobis spes
gloriae, ' quem nos annunciamus, corripientes 28 22.
omnem hominem, et docentes omnem homi- E 4,13.
nem, in omni sapientia, ut exhibeamus om-
nem hominem perfectum in Christo Iesu. in 29 Ph 4,13.
quo et laboro, certando secundum operatio- E 3,7.20.
nem eius, quam operatur in me in virtute,
4 Volo enim vos scire qualem solicitudinem ha- 2
beam pro vobis, et pro iis, qui sunt Laodiciae, 1,7. Act 20,38.
et quicumque non viderunt faciem meam in
carne: ut consolentur corda ipsorum, instructi 2 1,26. E 3,18.
in charitate, et in omnes divitias plenitudinis
intellectus, in agnitionem mysterii Dei Patris 1,27. Is 45,3. Prv 2,3.4.
et Christi Iesu: in quo sunt omnes thesauri 3 E 3,19. 1 K 1,24.30.
5 sapientiae, et scientiae absconditi. Hoc autem 4 R 16,18.
dico, ut nemo vos decipiat in sublimitate E 4,17. 5,6.
sermonum. Nam etsi corpore absens sum, 5 1 K 5,3.
sed spiritu vobiscum sum: gaudens, et videns 1 K 14,40.
ordinem vestrum, et firmamentum eius, quae
in Christo est, fidei vestrae.
6 Sicut ergo accepistis Iesum Christum 6 E 4,17.
Dominum, in ipso ambulate, ' radicati, et 7 E 3,17; 2,20.22.
superaedificati in ipso, et confirmati fide,
sicut et didicistis, abundantes in illo in gra-
7 tiarum actione: Videte ne quis vos deci- 8 20. E 5,6.
piat per philosophiam, et inanem fallaciam
secundum traditionem hominum, secundum

---

26 in saec. in gen. *F* *27* Christus in vobis, *28* — omn. hom. 2º [𝔏]*F* *29* et virtutem *F*

2,*1* his | Laudiciae *A*¹ *2* agnitione | — et 2º *4* subtilitate (supt- 𝔏*A*) *5* etsi] et *A*¹ *6* > Chr. Ies. *7* in fide 𝔖 | — in illo | actionem *F* *8* vide *A*¹ | (manem 𝔗⁶⁴ ᶜ ⁵⁴)

elementa mundi, et non secundum Christum:
17. J 1,14.16. 9 quia in ipso inhabitat omnis plenitudo divini-
E 1,21. 10 tatis corporaliter: et estis in illo repleti, qui
est caput omnis principatus, et potestatis:
1 P 3,21. R 2,29. 11 in quo et circumcisi estis circumcisione non
manu facta in expoliatione corporis carnis,
3,1. R 6,4. E 1,19 s. 12 sed in circumcisione Christi: consepulti ei in
baptismo, in quo et resurrexistis per fidem
operationis Dei, qui suscitavit illum a mortuis.
E 2,1.5. 13 Et vos cum mortui essetis in delictis, et prae- 8
putio carnis vestrae, convivificavit cum illo,
E 2,14.15. 1 P 2,24. 14 donans vobis omnia delicta: delens quod ad-
versus nos erat chirographum decreti, quod
erat contrarium nobis, et ipsum tulit de me-
1,13. 15 dio, affigens illud cruci: et expolians princi-
patus, et potestates traduxit confidenter, palam
R 14,1-12. 16 triumphans illos in semetipso. Nemo ergo 9
vos iudicet in cibo, aut in potu, aut in parte
diei festi, aut neomeniae, aut sabbatorum:
H 8,5; 10,1. 17 ¦ quae sunt umbra futurorum: corpus autem
23. 18 Christi. Nemo vos seducat, volens in humi- 10
litate, et religione angelorum, quae non vidit
ambulans, frustra inflatus sensu carnis suae,
E 2,21; 4,15.16. 19 ¦ et non tenens caput, ex quo totum corpus
per nexus, et coniunctiones subministratum,
et constructum crescit in augmentum Dei.
G 4,3.9. 20 Si ergo mortui estis cum Christo ab elementis

---

9 habitat F^1
11 expoliationem F^1 | (— corporis) | — sed
12 (— ei) *13* > ess. mort. *F*
14 adversum 𝔗*A* | decretis
15 — et 1° | confidentem F^1 | conf. palam, 𝔖
16 poto *A* (-um) | (— in 3°) | nominiae *A*
18 humilitatem A^1F^1 | religiones A^1 | videns *F* | amb. frustra , *19* nexu F^1 | coniunctionis *F*
20 — ergo

στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν· ὅτι 9 17. J 1,14.16.
ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος
σωματικῶς, | καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς 10 E 1,21.
ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ἐν ᾧ 11 1 P 3,21. R 2,29.
καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ
ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περι-
τομῇ τοῦ Χριστοῦ, συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βα- 12 3,1. R 6,4. E 1,19 s. Ph 3,8.
πτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως
τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ
νεκρῶν· καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας τοῖς παραπτώ- 13 E 2,1.5.
μασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνε-
ζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν
πάντα τὰ παραπτώματα· ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν 14 E 2,14.15. 1 P 2,24.
χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν,
καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ
τῷ σταυρῷ· ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς 15 1,18. H 6,6.
ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας
αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.
Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει καὶ ἐν 16 R 14,1–12.17.
πόσει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νεομηνίας ἢ σαββάτων, ἅ 17 H 8,5; 10,1.
ἐστιν σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.
μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινο- 18 23.
φροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ ἑόρακεν ἐμ-
βατεύων, εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς
αὐτοῦ, | καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ 19 E 2,21; 4,15.16.
σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον
καὶ συνβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.
Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ 20 G 4,3.9.

12 W βαπτισμω | εκ : [R] W+ των 13 υμας 2° : h ημας | παραπτωματα : HR,W. 14 W χειρογραφον, | h ημιν· 15 εξουσιας : W+ και | H παρρησια θρ. 16 και : hRT ἢ | RT νουμηνιας 17 α : hW ο 18 h[s] † θελ. ... εμβ. † | θελ. εν ταπ. : h[s1] — εν [1] cj εν εθελοταπεινοφροσυνη | T θρησκια | h[s1] α μη ([2] ουχ) εορακ. εμβατ. [3] cjj ἀέρα ([4] cjj αἰώρᾳ) κενεμβατευων

10 ος : ο BDa 11 σωμ. : + των αμαρτιων KLaϚ 13 τοις : pr εν AmϚ, it D* ante τη | — υμας 2° DaϚ | ημιν : υμιν LaϚ[e] 15 αυτω : αὑτω Ϛ 19 κεφ. : + Χριστον D* 20 ει ουν ℵ[s]aϚ

Is 29,13. 21 κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· μὴ
Mt 15,9. 22 ἅψῃ μηδὲ γεύσῃ μηδὲ θίγῃς, ἅ ἐστιν πάντα εἰς
G 6,8. Tt 1,14. φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ **ἐντάλματα καὶ**
R 13,14. 23 **διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων**; ἅτινά ἐστιν λόγον
1 T 4,3. μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκίᾳ καὶ ταπεινο-
φροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι
Ps 110,1. 3 πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός. Εἰ οὖν συνηγέρ- 8
2,12. θητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός
Mt 6,33. Ph 3,19. 2 ἐστιν **ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος**· τὰ ἄνω φρονεῖτε,
R 6,2. 3 μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ
1 K 15,43. 4 ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· ὅταν
Ph 1,21. G 2,20. ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς
σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.
R 6,6; 8,13. 5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορ- 9
E 4,19; 5,3.5. Ap 21,8. νείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ
E 5,6. 6 τὴν πλεονεξίαν ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, δι' ἃ
Tt 3,3. 7 ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ· ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιε-
E 4,25.26.31.29; 5,4. 8 πατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν τούτοις· νυνὶ δὲ
ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν,
κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόμα-
E 4,25.22. 9 τος ὑμῶν· μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυ-
σάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν
E 4,24. Gn 1,27. 10 αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινού-
μενον εἰς ἐπίγνωσιν **κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος**
G 3,28. 11 αὐτόν, ˈὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περι-
1 K 15,28. τομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος,
ἐλεύθερος, ἀλλὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός.
1 P 2,9. 12 Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ
E 4,2.32; 5,1. ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα,

23 W *εστιν,* | RW *εθελοθρησκεια* | *και 2°* : [H] | h^{s} † [*και*] *αφειδια ... σαρκος* † *3,4 ημων* : hT *υμων* *5* W *κακην κ.* | H *ειδωλολατρια* *11 αλλα* : RW + *τα* *12* H *θεου,* | h — *και*

23 ταπεινοφρ. : + *του νοος* ***FG*** | (*αφειδια*) *3,4* — *συν αυτω* ***A*** *5 μελη* : + *υμων* ***Amϛ*** | — *κακην* ***FG*** *6 α* : *ο* ***C*a*** | fin + *επι τους υιους της απειθειας* ***ℵAplϛ*** *7 τουτοις* : *αυτοις* ***Faϛ*** *8* fin + *μη εκπορευεσθω* ***FG*** *11 ενι* : + *αρσεν και θηλυ* ***D*FG*** | *δουλ.* : + *και* ***AD*a*** *12* — *του* ***AD*a***

huius mundi: quid adhuc tamquam viventes
in mundo decernitis? Ne tetigeritis, neque 21 G 6,8.
gustaveritis, neque contrectaveritis: quae sunt 22 Is 29,13.
omnia in interitum ipso usu, secundum prae- Mt 15,9.
cepta, et doctrinas hominum: quae sunt ratio- 23 R 13,14.
nem quidem habentia sapientiae in super- 1 T 4,3.
stitione, et humilitate, et non ad parcendum
corpori, non in honore aliquo ad saturitatem
1 carnis. Igitur, si consurrexistis cum Christo: 3 Ps 110,1.
quae sursum sunt quaerite, ubi Christus est 2,12.
in dextera Dei sedens: quae sursum sunt 2 Mt 6,33.
sapite, non quae super terram. Mortui enim 3 R 6,2.
estis, et vita vestra est abscondita cum Christo
in Deo. Cum Christus apparuerit, vita vestra: 4 1 K 15,43.
tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria. Ph 1,21. G 2,20.
2 Mortificate ergo membra vestra, quae 5 R 6,6; 8,13.
sunt super terram: fornicationem, immundi- E 4,19; 5,3.5.
tiam, libidinem, concupiscentiam malam, et Ap 21,8.
avaritiam, quae est simulacrorum servitus:
propter quae venit ira Dei super filios incre- 6 E 5,6.
dulitatis: in quibus et vos ambulastis ali- 7
3 quando, cum viveretis in illis. Nunc autem 8 E 4,25.26.31.29;
deponite et vos omnia: iram, indignationem, 5,4.
malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de
ore vestro. Nolite mentiri invicem, expoliantes 9 E 4,25.22.
vos veterem hominem cum actibus suis, et 10 E 4,24. Gn 1,27.
induentes novum eum, qui renovatur in agni-
tionem secundum imaginem eius, qui creavit
illum. ubi non est Gentilis, et Iudaeus, circum- 11 G 3,28.
cisio, et praeputium, Barbarus, et Scytha, ser-
vus, et liber: sed omnia, et in omnibus Christus.
4 Induite vos ergo sicut electi Dei, sancti, et 12 1 P 2,9.
dilecti, viscera misericordiae, benignitatem, E 4,2.32; 5,1.

20 — huius | in hoc m. ***F*** *21* tetigeris n. gustaveris | contract- ***F*** contrectaveris *22* interitu | secum ***A*** *23* > ad non
3,*1* conresurrexistis 𝔗***AF***[1] | — cum *2* supra ***F***[1] *3* > absc. est *4* Cum autem 𝔖 | — et ***F*** *5* — ergo ***A***[1] | simulachr- 𝔖***A*** *6* in fil. diffidentiae ***F*** *7* viveritis ***A*** *8 fin* + non procedat ***F***[2] *9* mentire ***F*** | eius *10* — et ***F*** | novum, eum qui | agnit. Dei 𝔖 | cr. eum *11* est] + masculus, et femina, 𝔖 *12* (— ergo)

Mt 6,14; 17,17. E 4,2.32; 5,2. 13 humilitatem, modestiam, patientiam: suppor-
tantes invicem, et donantes vobismetipsis si
quis adversus aliquem habet querelam: sicut
R 13,8.10. E 4,3. 14 et Dominus donavit vobis, ita et vos. Super 15
omnia autem haec, charitatem habete, quod
E 4,3.4. Ph 4,7. 1 K 12,13.27. 15 est vinculum perfectionis: et pax Christi ex-
ultet in cordibus vestris, in qua et vocati
E 5,19. 16 estis in uno corpore: et grati estote. Verbum
Christi habitet in vobis abundanter, in omni
sapientia, docentes, et commonentes vosmet-
ipsos, psalmis, hymnis, et canticis spirituali-
bus, in gratia cantantes in cordibus vestris
1 K 10,31. E 5,20. 17 Deo. Omne, quodcumque facitis in verbo aut
in opere, omnia in nomine Domini Iesu Chri-
sti, gratias agentes Deo et Patri per ipsum.
18–c 4,1: E 5,22–6,9. 18 Mulieres subditae estote viris, sicut oportet, 16
1 P 3,7. 19 in Domino. Viri diligite uxores vestras, et 17
20 nolite amari esse ad illas. Filii obedite pa- 18
rentibus per omnia: hoc enim placitum est
21 in Domino. Patres, nolite ad indignationem 19
provocare filios vestros, ut non pusillo animo
22 fiant. Servi obedite per omnia dominis 20
carnalibus, non ad oculum servientes, quasi
hominibus placentes, sed in simplicitate
23 cordis, timentes Deum. Quodcumque fa-
citis, ex animo operamini sicut Domino,
24 et non hominibus: scientes quòd a

---

13 [in] invic. | vobis ipsis | — et 2º *A*¹
14 > haec car. aut. *F*¹ | habentes *F* — habete
15 quo *A*
16 in psalm. 𝔖 | [et] hymn. | — et 2º | spirital-
17 Dom.] + nostri 𝔖 | — Christi] + facite 𝔖
19 Viris *F*¹ | — vestras
20 Fili *F*
21 iracundiam *F*
22 t. dominum *23* sicuti *F*

ταπεινοφροσύνην, πραΰτητα, μακροθυμίαν, ˡἀνεχό- 13 Mt 6,14; 17,17. E 4,2.32; 5,2.
μενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις
πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ ὁ κύριος ἐχαρί-
σατο ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς· ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις 14 R 13,8.10. E 4,3.
τὴν ἀγάπην, ὅ ἐστιν σύνδεσμος τῆς τελειότητος.
καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς 15 E 4,3.4. Ph 4,7. 1 K 12,13.27.
καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώ-
ματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. ὁ λόγος τοῦ Χρι- 16 E 5,19. 1,28.
στοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ
διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτούς, ψαλμοῖς
ὕμνοις ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν τῇ χάριτι ᾄδοντες
ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ θεῷ· καὶ πᾶν ὅ τι 17 1 K 10,31. E 5,20.
ἐὰν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι
κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ πατρὶ δι'
αὐτοῦ.

3 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς 18 18—c 4,1: E 5,22—6,9.
ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖ- 19 1 P 3,7.
κας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, 20
ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ
εὐάρεστόν ἐστιν ἐν κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθί- 21
ζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ 22
δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα
κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλίαις ὡς ἀνθρωπάρε-
σκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας φοβούμενοι τὸν
κύριον. ὃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς 23
τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδότες ὅτι ἀπὸ 24 R 12,11.

---

13 κυριος : hT *χριστος* *15* H [*ενι*] *16 Χριστου* : h *κυριου* | HR *πλουσιως εν π. σοφια· διδ. κ. ν. εαυτοὺς ψ., υ., ω.* | RT *πνευματικαις, εν* | ℋ— *τη* | H *χαριτι*, *17 εαν* : T *αν* *22* RW *οφθαλμοδουλειαις* h *-λιᾳ* | HR *καρδιας, φοβ.*

---

13 κυρ. : *θεος* ℵ* *14 ο* : *ος* ℵ****D**** *ητις* ℵ[3]*a*ς | *τελ.* : *ενοτητος* ***D*FG*** *15 Χρ.* : *θεου* ***K****a*ς *it 16* ***AC**** *16 ψ. και υ. και ω.* ***K****a*ς | *εν τη καρδια* ***K****a*ς | *θεω* : *κυριω* ***KA***ς *17 θεω και π.* ***D****a*ς *18 ανδρασιν* : pr *ιδιοις* ***L****a*ς + *υμων* ***D*G*** *19 γυν.* : + *υμων* ***D*FG****a* *20 εν* : *τω* ς *21 ερεθ.* : *παροργιζετε* ℵ***A****a* *22 κυριον* : *θεον* ***K****a*ς *23 ο* : *και παν οτι* ***K****a*ς | *κυριω* : + *δουλευοντες* ***A****a*

κυρίου ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κλη-
R 2,11. 25 *ρονομίας. τῷ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε·* | *ὁ γὰρ*
ἀδικῶν κομίσεται ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσ-
Lv 25,43.53. 1 T 6,15. **4** *ωπολημψία. Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσό-*
τητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ
ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.
1 Th 5,17. E 6,18. Ph 4,6. 2 *Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν* 85
R 15,30. E 6,18.19. 2 Th 3,1. 1 K 16,9. 3 *αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ, προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ*
ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου,
λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ
E 6,20. 4 *δέδεμαι, ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλῆσαι.*
E 5,15.16. 1 Th 4,12. 5 *Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν*
E 4,29. Mc 9,50. 1 P 3,15. 6 *ἐξαγοραζόμενοι. ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι,*
ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ
ἀποκρίνεσθαι.
E 6,21. Ph 1,12. 7 *Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ*
ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύν-
E 6,22. 8 *δουλος ἐν κυρίῳ, ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ*
τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ
Phm 10. 9 *τὰς καρδίας ὑμῶν, σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ*
ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν
γνωρίσουσιν τὰ ὧδε.
Act 19,29; 27,2; 18,27. 10 *Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός*
μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, (περὶ οὗ
ἐλάβετε ἐντολάς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε
11 *αὐτόν,)* | *καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες*
ἐκ περιτομῆς οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βα-
σιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρη-
1,7. 12 *γορία. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν,*

---

24 HR *κληρονομιας·* *25* RT *κομιειται* 4,*3 Χριστου* : W *θεου* (*4* H invite *μὲ*) *7* H *Τύχικος* *9* RT *γνωριουσιν* *10* T *, περι ... εντολας, — εαν ... αυτον, —* *11* HR *περιτομης, ουτοι* *12* W *ο εξ υμων δουλος*

---

24 κληρ. του κυριου ημων Ιησου Χριστου ω δουλευετε ***FG*** *25* fin + *παρα τω θεω* ***FG*** 4,*1 ουρανοις* ***D*** *a* ***ς*** *2* — *εν ευχαρ.* ***D**** *3 λογου* : + *εν παρρησια* ***A*** | *ὁ* : *ον* ***BFG*** *8 γνω et υμων* ***C*** *a* ***ς*** *9* fin + *πραττομενα* ***FG***

Domino accipietis retributionem hereditatis.
Domino Christo servite. ¦ qui enim iniuriam 25 R 2,11.
facit, recipiet id, quod inique gessit: et non
21 est personarum acceptio apud Deum. Domini, 4 Lv 25,43.53.
quod iustum est et aequum, servis praestate:
scientes quòd et vos Dominum habetis in caelo.
22 Orationi instate, vigilantes in ea in gra- 2 1 Th 5,17. E 6,18. Ph 4,6.
tiarum actione: orantes simul et pro nobis, 3 R 15,30.
ut Deus aperiat nobis ostium sermonis ad E 6,18.19.
loquendum mysterium Christi (propter quod 2 Th 3,1. 1 K 16,9.
etiam vinctus sum) ut manifestem illud ita ut 4 E 6,20.
23 oportet me loqui. In sapientia ambulate ad 5 E 5,15.16. 1 Th 4,12.
eos, qui foris sunt: tempus redimentes. Sermo 6 E 4,29. Mc 9,50.
vester semper in gratia sale sit conditus, ut scia- 1 P 3,15.
tis quomodo oporteat vos unicuique respondere.
24 Quae circa me sunt, omnia vobis nota 7 E 6,21.
faciet Tychicus charissimus frater, et fidelis
minister, et conservus in Domino: quem misi 8 E 6,22.
ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat, quae circa
vos sunt, et consoletur corda vestra, ¦ cum 9 Phm 10.
Onesimo charissimo, et fideli fratre, qui ex
vobis est. Omnia, quae hic aguntur, nota
facient vobis.
25 Salutat vos Aristarchus concaptivus meus, 10 Act 19,29; 27,2; 18,27.
et Marcus consobrinus Barnabae, de quo ac-
cepistis mandata: si venerit ad vos, exci-
pite illum: ¦ et Iesus, qui dicitur Iustus: qui 11
sunt ex circumcisione: hi soli sunt adiutores
mei in regno Dei, qui mihi fuerunt solatio.
26 Salutat vos Epaphras, qui ex vobis est, 12 1,7.

---

25 — ap. Deum *4,1* Dominis F^1 | sc. quoniam | caelis F^1 *2* — in ea F^1 | (— in 2°) *3* ost. verbi ***F*** | mysteria ***A*** *4* illum ***F*** *5* sapientiam A^1 *7* sunt omnia , | Thycicus ***A*** | — conservus ***F*** *8* — ad 2° ***F*** | cognoscant F^1 *9* > est ex vob. | Qui omnia 𝔊 | agunt ***F*** | faciet ***A*** *10* Aristharcus ***F*** | suscipite ***F*** *11* Ihesus ***F*** | — mei | (— in) *12* Ephaphras ***F***

servus Christi Iesu, semper solicitus pro vobis
in orationibus, ut stetis perfecti, et pleni in
13 omni voluntate Dei. Testimonium enim illi per-
hibeo quòd habet multum laborem pro vobis,
et pro iis, qui sunt Laodiciae, et qui Hiera-
2 T 4,10.11. Phm 24. 14 poli. Salutat vos Lucas medicus charissimus, 27
15 et Demas. Salutate fratres, qui sunt Laodi- 28
ciae, et Nympham, et quae in domo eius est,
16 Ecclesiam. Et cum lecta fuerit apud vos epi- 29
stola haec, facite ut et in Laodicensium Ecclesia
legatur: et eam, quae Laodicensium est, vos
Phm 2. 17 legatis. Et dicite Archippo: Vide ministerium, (30)
quod accepisti in Domino, ut illud impleas.
1 K 16,21. 2 Th 3,17. 18 Salutatio, mea manu Pauli. Memores estote (31)
vinculorum meorum. Gratia vobiscum. Amen.

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD THESSALONICENSES PRIMA.

Act 15,40; 16,1.19; 17,1.10. 2 Th 1,1. 1 PAULUS, et Silvanus, et Timotheus Ec- (1)
clesiae Thessalonicensium in Deo Patre, et
Domino Iesu Christo. Gratia vobis, et pax.
2 Th 1,11. 2 Gratias agimus Deo semper pro omnibus
vobis, memoriam vestri facientes in orationibus
1 K 13,13. Kol 1,4.5. 3 nostris sine intermissione, memores operis fidei
vestrae, et laboris, et charitatis, et sustinentiae
spei Domini nostri Iesu Christi, ante Deum et
2 Th 2,13. 4 Patrem nostrum: scientes fratres, dilecti a Deo, 2

13 his | Hieropoli ***F***[1] *15* Laud- ***A*** | ecclesia *16* epistula, f. | ea quae 𝔖***A*** + est ***F***[2] | Laud- 2° ***A*** | vobis legatur 𝔖 ad vos legatur ***F*** *18* Gr.] + Domini nostri Iesu Christi 𝔖 + d. n. ***F*** *Subscr.* Explicit ad Colosenses [inc. ad Laodicenses — Exp. ad Laodicenses ***F*** *al*] inc. ad Timotheum I (Incipit epist. I ad Timotheum) 𝔏 *Sequitur in* ***F*** ad Laodicenses *quam vide in praefat.*

Inscr. Incipit Epistula ad Th. prima 1,*1* Thes-sallo- ***F*** | Patre nostro 𝔖 dom. nostro ***F***[2] | (ℭ *inc. v. 2* Gratia | pax] + a deo patre nostro et domino Ihesu Christo ***F*** *2* — vestri [𝔏]𝔗***A*** *2.3* , sine interm. memores

δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ
ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα σταθῆτε τέλειοι καὶ
πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ.
μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ 13
ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικίᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει.
ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ 14 2 T 4,10.11. Phm 24.
Δημᾶς. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικίᾳ ἀδελφοὺς 15 R 16,5.
καὶ Νύμφαν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῆς ἐκκλησίαν. 1 K 16,19. Phm 2.
καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιή- 16 1 Th 5,27.
σατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ,
καὶ τὴν ἐκ Λαοδικίας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε.
καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν ἣν 17 Phm 2.
παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.
Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνη- 18 1 K 16,21.
μονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. 2 Th 3,17.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

6 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ- 1 Act 15,40; 16,1.19; 17,1.10. 2 Th 1,1.
κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ
Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.
1 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων 2 2 Th 1,11.
ὑμῶν, μνείαν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν,
ἀδιαλείπτως ˈ μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς 3 1 K 13,13. Kol 1,4.5. 4 Mcc 17,4. Apc 2,2.
πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπο-
μονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, εἰδό- 4 2 Th 2,13.
τες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ [τοῦ] θεοῦ, τὴν

---

13 R Λαοδικεια | H Ιερᾷ Πολει *15* R Λαοδικεια | RT Νυμφᾶν | αυτης : RT αυτων *16* R Λαοδικειας
1,*2* W παντοτε, π. π. υμων μν. *4* [του] : T—RW

---

12 στητε *Am*ϛ | πεπληρωμενοι *Ka*ϛ *13* πονον : κοπον *D***FG* ζηλον *KLa*ϛ ποθον *10a* αγωνα *6a* *15* αυτης : αυτου *Da*ϛ *18* fin + αμην *Da*ϛ
Subscr. εγραφη απο Ρωμης δια Τυχικου και Ονησιμου
1,*1* πατρι : + ημων *A* | ειρηνη : + απο θεου πατρος ημων και κυριου Ιησου Χριστου *ℵAm*ϛ *2* μνειαν υμων *CDm*ϛ

1 K 2,4 s. 5 ἐκλογὴν ὑμῶν, ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη
εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει
καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πληροφορίᾳ πολλῇ,
καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς.
2,19. 1 K 4,16. 6 καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου,
Act 13,52. 2 Th 3,7.9. δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς
4,10. 2 Th 3,9. 7 πνεύματος ἁγίου, ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον πᾶσιν
Ph 3,17. 1 P 5,3. τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ.
R 1,8. 8 ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ
μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλ' ἐν παντὶ
τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν,
Act 14,15. 9 ὥστε μὴ χρείαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι· αὐτοὶ γὰρ
1 K 12,2. J 17,3. περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν
πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν
ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀλη-
5,9. Tt 2,13. 10 θινῷ, καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρα-
Act 17,31. R 5,9. νῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυό-
Ap 6,17. μενον ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.
1,5.9. 2 Th 3,7. 2 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν
Act 16,20–24; 17,1–5. 2 τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ' ἀλλὰ προπα-
θόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν Φιλίπ-
ποις ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι
πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ
3 ἀγῶνι. ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης
Jr 11,20. 4 οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ, ἀλλὰ καθὼς
1 T 1,11. G 1,10. δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγ-
γέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέ-
σκοντες, ἀλλὰ θεῷ τῷ **δοκιμάζοντι τὰς καρδίας**
Act 20,33. 5 ἡμῶν. οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακίας ἐγενή-
Mc 12,40. 2 P 2,3. θημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονε-

---

5 𝔎— εν 4⁰ | fin W, 7 h τυπους 8 T και εν τη Αχαΐα | T αλλα 9 ημων : h υμων 10 των 2⁰ : [H] **2**,*1* fin W. 5 RW κολακειας | H om εν 2⁰

---

5 ημων : (א pr) του θεου *C* | εις : προς ***AD**a* | πληροφ. : pr εν ***A**m*ϛ 6 χαρας : + και ***B*** 8 (κυριου·) | αλλα και εν ***KL**a*ϛ 10 εκ 3⁰ : απο ***CD**a*ϛ **2**,*3* ουδε 2⁰ : ουτε ***K**a*ϛ 4 τω θεω τω ***A**a*ϛ

electionem vestram: quia Evangelium nostrum 5 1 K 2,5.
non fuit ad vos in sermone tantum, sed et in
virtute, et in Spiritu sancto, et in plenitudine
multa, sicut scitis quales fuerimus in vobis
propter vos. Et vos imitatores nostri facti 6 1 K 4,16. Act 13,52.
estis, et Domini, excipientes verbum in tribu- 2 Th 3,9.
latione multa, cum gaudio Spiritus sancti: ita 7 4,10. 2 Th 3,9.
ut facti sitis forma omnibus credentibus in Ph 3,17. 1 P 5,3.
Macedonia, et in Achaia. A vobis enim dif- 8 R 1,8.
famatus est sermo Domini, non solum in Ma-
cedonia, et in Achaia, sed et in omni loco
fides vestra, quae est ad Deum, profecta est,
ita ut non sit nobis necesse quidquam loqui.
Ipsi enim de nobis annunciant qualem introi- 9 Act 14,15.
tum habuerimus ad vos: et quomodo conversi 1 K 12,2. J 17,3.
estis ad Deum a simulacris, servire Deo vivo,
et vero, ¹ et expectare Filium eius de caelis 10 5,9. Tt 2,13.
(quem suscitavit ex mortuis) Iesum, qui eri- Act 17,31. R 5,9.
puit nos ab ira ventura.

3 Nam ipsi scitis, fratres, introitum nostrum 2 1,5.9. 2 Th 3,7.
ad vos, quia non inanis fuit: sed ante passi, 2 Act 16,20–24; 17,1–5.
et contumeliis affecti (sicut scitis) in Philip-
pis, fiduciam habuimus in Deo nostro loqui ad
4 vos Evangelium Dei in multa solicitudine. Ex- 3
hortatio enim nostra non de errore, neque de
immunditia, neque in dolo, ¹ sed sicut pro- 4 Jr 11,20.
bati sumus a Deo ut crederetur nobis Evan- 1 T 1,11. G 1,10.
gelium: ita loquimur non quasi hominibus
placentes, sed Deo, qui probat corda nostra.
5 Neque enim aliquando fuimus in sermone adu- 5 Act 20,33.
lationis, sicut scitis: neque in occasione ava- Mc 12,40. 2 P 2,3.

---

5 — et 1º | virtutem ***F*** | — in 5º ***A*** *6* (— et 2º) | tribulationem ***F*** *7* Mached- ***AF*** , *it 8* (-iam ***F***) *8* (— et in Ach.) | — et 2º | vobis ***F*** (?) *9* simulachr- 𝔖***A***

2,*1* Nam et 𝔖 | > scit. ipsi ***A***¹ *2* passi multa 𝔖[ℭ] | (contumelia) | (— in 1º) | domino ***F*** *3* (— de 2º)

J 5,41.44. 6 ritiae: Deus testis est: ¹ nec quaerentes ab ho-
minibus gloriam, neque a vobis, neque ab
7 aliis. Cum possemus vobis oneri esse ut
Christi Apostoli: sed facti sumus parvuli in
medio vestrum, tamquam si nutrix foveat filios
8 suos. Ita desiderantes vos, cupide volebamus
tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed
etiam animas nostras: quoniam charissimi
1 K 4,12. 9 nobis facti estis. Memores enim estis fratres 6
Act 20,34. laboris nostri, et fatigationis: nocte ac die
2 Th 3,8. 2 K 11,27. operantes, ne quem vestrum gravaremus, prae-
10 dicavimus in vobis Evangelium Dei. Vos te-
stes estis, et Deus, quàm sancte, et iuste, et
sine querela, vobis, qui credidistis, fuimus:
Act 20,31. 11 sicut scitis, qualiter unumquemque vestrum
E 4,1. Ph 1,27. 12 (sicut pater filios suos) ¹ deprecantes vos, et
2 Th 1,5. 1 P 5,10. consolantes, testificati sumus, ut ambularetis
digne Deo, qui vocavit vos in suum regnum,
et gloriam.

1,2. G 1,11. 13 Ideo et nos gratias agimus Deo sine inter-
2 Th 2,13. missione: quoniam cum accepissetis a nobis
verbum auditus Dei, accepistis illud, non ut
verbum hominum, sed (sicut est vere) verbum
G 1,22. 14 Dei, qui operatur in vobis, qui credidistis. vos 7
enim imitatores facti estis fratres Ecclesiarum
Dei, quae sunt in Iudaea in Christo Iesu: quia
eadem passi estis et vos a contribulibus ve-
Act 2,23; 7,52. 15 stris, sicut et ipsi a Iudaeis: qui et Dominum
occiderunt Iesum, et Prophetas, et nos perse-
cuti sunt, et Deo non placent, et omnibus homi-

---

7 possumus ***F*** possimus | — vobis | on.] in gratia ***F***[1]
8 vos cupimus communicare vobiscum ***F***
9 laborem nostrum et fatigationem | ac] et | — in ***A***
10 testis ***A*** | affuimus 𝔖
11 sicut 2°] tamquam
13 — illud | (— vere)

ξίας, θεὸς μάρτυς, ˈ οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων 6 J 5,41.44.
δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων, ˈ δυνάμενοι 7 2 K 11,9. 1 K 3,2. 1 P 2,2.
ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλὰ ἐγενή-
θημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἐὰν τροφὸς θάλπῃ
τὰ ἑαυτῆς τέκνα· οὕτως ὁμειρόμενοι ὑμῶν ηὐδο- 8
κοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον
τοῦ θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι
ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε. μνημονεύετε γάρ, ἀδελ- 9 1 K 4,12. Act 20,34. 2 Th 3,8. 2 K 11,27.
φοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς
καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί
τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ 10
δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενή-
θημεν, καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς 11 Act 20,31. 1 K 4,15.
πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ ˈ παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ 12 E 4,1. Ph 1,27. 2 Th 1,5. 1 P 5,10.
παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρόμενοι εἰς τὸ περι-
πατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς
εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.
7 Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ 13 1,2. G 1,11. 2 Th 2,13.
θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς
παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώ-
πων ἀλλὰ καθὼς ἀληθῶς ἐστιν λόγον θεοῦ, ὃς
καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ὑμεῖς 14 G 1,22.
γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν
τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν
ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν
Ἰουδαίων, τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων 15 Act 2,23; 7,52; 21,13. R 15,31.
Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάν-
των, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώ-

---

7 R *αλλ* | H *νηπιοι* (h[r] ut text) | W *υμων. ως … τεκνα,* *8* H *ὁμειρομενοι* | RT *ευδοκουμεν* *10 (non 13)* W nova sectio *11* RW *οιδατε,* *12* RT *παραμυθουμενοι, και* | h *καλεσαντος* *13* RT *εστιν αληθως*

---

8 γεγενησθε **Καϛ** *9 νυκτος γαρ* **Καϛ** *13* — *Και (1°)* **Dαϛ** *15 (Ιησουν, κ. τ. πρ. και)* | *τους* : + *ιδιους* **KLαϛ**

Gn 15,16. 16 *ποις ἐναντίων, κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λα-*
Mt 12,28; 23,32.33. *λῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ* **ἀναπληρῶσαι αὐτῶν**
L 21,23; 23,29. **τὰς ἁμαρτίας** *πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς*
ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.
R 1,11.13. Act 20,38. 17 *Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν*
πρὸς καιρὸν ὥρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσο-
τέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν
18 *πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. διότι ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς*
ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ δίς, καὶ
Ph 2,16; 4,1. 19 *ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς*
2 Th 1,4. *ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως — ἢ οὐχὶ καὶ*
ὑμεῖς — ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν
20 *τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν*
Act 17,14.15. 3 *καὶ ἡ χαρά. Διὸ μηκέτι στέγοντες ηὐδοκήσαμεν*
Act 16,1–3. 2 *καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, καὶ ἐπέμψαμεν*
Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ
θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στη-
ρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως
E 3,13. 2 T 3,12. 3 *ὑμῶν* ¹ *τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύ-*
2 Th 1,4. *ταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα·*
2 Th 3,10. 4 *καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν*
Act 14,22. *ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ*
Ph 2,16. 5 *οἴδατε. διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα*
Ap 2,10. *εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρα-*
σεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ
Act 18,5. 6 *κόπος ἡμῶν. Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς*
R 15,23. *ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν*
πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν
ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν
2 Th 1,4. 7 *καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, διὰ τοῦτο παρεκλή-*

---

16 hW *εφθακεν* *19* RW *καυχησεως; ἠ* **3,***1* W *ευδοκησαμεν* *2 διακονον* : hW *συνεργον* | *του θεου* : [h]—W *5* h *την υμων πιστιν*

---

16 οργη : + *του θεου* ***DFG*** *19 καυχ.* : *αγαλλιασεως* ***A*** **3,***1 διοτι* ***B*** *2 διακ. τ. θεου* : *συνεργον* ***B*** : + *και συνεργον ημων* ***KLaς*** | *παραχ.* : + *υμας* ***KLaς*** | *υπερ* : *περι* ***Laς*** *3 μ. σιαινεσθαι* ***FG*** : (*μηδεν ασαινεσθαι* Venema *cj*)

nibus adversantur, prohibentes nos Gentibus 16 Gn 15,16. Mt 12,28; 23,32.33. L 21,23.
loqui ut salvae fiant, ut impleant peccata sua
semper: pervenit enim ira Dei super illos us-
que in finem.
8 Nos autem fratres desolati a vobis ad 17 R 1,11.13. Act 20,38.
tempus horae, aspectu, non corde, abundantius
festinavimus faciem vestram videre cum multo
desiderio: quoniam voluimus venire ad vos: 18
ego quidem Paulus, et semel, et iterum, sed
impedivit nos satanas. Quae est enim nostra 19 Ph 2,16; 4,1. 2 Th 1,4.
spes, aut gaudium, aut corona gloriae? Nonne
vos ante Dominum nostrum Iesum Christum
estis in adventu eius? vos enim estis gloria 20
9 nostra et gaudium. Propter quod non susti- 3 Act 17,14.15.
nentes amplius, placuit nobis remanere Athe-
nis, solis: et misimus Timotheum fratrem no- 2 Act 16,1–3.
strum, et ministrum Dei in Evangelio Christi
ad confirmandos vos, et exhortandos pro fide
vestra: ut nemo moveatur in tribulationibus 3 E 3,13. 2 T 3,12. 2 Th 1,4.
istis: ipsi enim scitis quòd in hoc positi sumus.
Nam et cum apud vos essemus, praediceba- 4 2 Th 3,10. Act 14,22.
mus vobis passuros nos tribulationes, sicut et
10 factum est, et scitis. Propterea et ego amplius 5 Ph 2,16.
non sustinens, misi ad cognoscendam fidem
vestram: ne forte tentaverit vos is, qui tentat,
11 et inanis fiat labor noster. Nunc autem veni- 6 Act 18,5.
ente Timotheo ad nos a vobis, et annunciante no-
bis fidem et charitatem vestram, et quia memo-
riam nostri habetis bonam semper, desiderantes
nos videre, sicut et nos quoque vos: ideo conso- 7 2 Th 1,4.

---

16 praevenit | (en.] autem) | (sup.] semper)
19 coronam ***F*** | — Christum [𝔏]𝔗***AF***[2] | adventum 𝔏𝔗***AF*** 3,*1* (— non)
2 m. domini ***F*** | confortandos 𝔏***F***
4 praedicabamus ***F***(?)
5 his ***F*** *6* — et 4°

lati sumus fratres in vobis in omni necessitate,
8 et tribulatione nostra per fidem vestram, ' quo-
niam nunc vivimus, si vos statis in Domino.
9 Quam enim gratiarum actionem possumus 12
Deo retribuere pro vobis in omni gaudio, quo
gaudemus propter vos ante Deum nostrum,
Kol 1,24. 10 'nocte ac die abundantius orantes, ut videamus
faciem vestram, et compleamus ea, quae de-
2 Th 2,16. 11 sunt fidei vestrae? Ipse autem Deus, et Pater
noster, et Dominus noster Iesus Christus diri-
12 gat viam nostram ad vos. Vos autem Domi-
nus multiplicet, et abundare faciat charitatem
vestram in invicem, et in omnes, quemad-
Ph 1,10. 2 Th 1,7.10. 13 modum et nos in vobis: ad confirmanda corda
vestra sine querela in sanctitate, ante Deum
et Patrem nostrum, in adventu Domini nostri
Iesu Christi cum omnibus sanctis eius. Amen.
2 Th 3,6. 4 De cetero ergo, fratres, rogamus vos et 13
obsecramus in Domino Iesu, ut quemadmodum
accepistis a nobis quomodo oporteat vos am-
bulare, et placere Deo, sic et ambuletis ut ab-
2 undetis magis. Scitis enim quae praecepta de-
5,23. H 10,10. 1 P 1,16. 3 derim vobis per Dominum Iesum. Haec est 14
enim voluntas Dei, sanctificatio vestra: ut
1 K 6,13.15. 4 abstineatis vos a fornicatione, ut sciat un-
usquisque vestrum vas suum possidere in
Jr 10,25. Ps 79,6. 5 sanctificatione, et honore: non in passione
desiderii, sicut et Gentes, quae ignorant
Ps 94,2. 6 Deum: et nequis supergrediatur, neque cir-
cumveniat in negotio fratrem suum: quo-
niam vindex est Dominus de his omnibus,

---

7 > vestr. fid. *10* ac] et *11* — noster 2° | — Christus *12* — Dominus *A*[1] | multiplicat *F* | — vestram *13* adventum 𝔏𝔗*AF* | — Christi 𝔗*A* | — Amen [𝔏]𝔗*F*[1] 4,*1* — (ergo) | > vos oport. (-tet *F*[1]) | sicut et ambulatis | ut et A | (abundatis) *2* dederimus *4* > suum vas *6* et 1°] ut

θημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ
καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, ὅτι νῦν 8 R 14,4. 1K10,12; 16,
ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. τίνα γὰρ 9
εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ
ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς
ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέρας 10 Kol 1,24.
ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ
πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς
8 *πίστεως ὑμῶν; Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ* 11 2 Th 2,16.
ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς κατευθύναι τὴν
ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεο- 12
νάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους
καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, ˈ εἰς 13 Ph 1,10. 2 Th 1,7.10. Zach 14,5.
τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν
ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν
ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ
πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

8 4 2 *Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ* **4** 10. 2 Th 3,6
παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα καθὼς παρε-
λάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν
καὶ ἀρέσκειν θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα
περισσεύητε μᾶλλον. οἴδατε γὰρ τίνας παραγ- 2
γελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.
Τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς 3 5,23. H 10,10 1 P 1,16.
ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, ˈ εἰδέναι 4 1K 6,13.15; 7 1 P 3,7.
ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ
καὶ τιμῇ, μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ 5 Jr 10,25. Ps 79,6. G 4
τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν, *τὸ μὴ ὑπερ-* 6 Ps 94,2. G 5,21.
βαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ, διότι **ἔκδικος κύριος** *περὶ πάντων*

---

13 h *αμεμπτως* | fin hT + *αμην* 4,*1* *Ｈ*— *ουν* | *ινα* 1⁰ : [H]

---

7 δια 2⁰ : pr *και A* *8 στηκητε* ℵ**α*ς *9 θεω* et *θεου* : *κυριω* et *κυριου* ℵ**α* *13 αγιωσ.* : *δικαιοσυνη An* **4**,*1* — *καθως κ. περιπ.* ***KLα***ς *3 της* : (***31*** pr) *πασης* ℵ³*α* *6* (*ἔν τῳ* comm.)

τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρ-
2 Th 2,13.14. 7 τυράμεθα. οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ
L 10,16. 8 ἀκαθαρσίᾳ ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. τοιγαροῦν ὁ ἀθε-
36,27; 37,14. 1 K 6,19. τῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ
διδόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.
6,45: 13,34. 9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γρά-
Jr 31,33.34. φειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς
1. 2 Th 3,4. 10 τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς
πάντας τοὺς ἀδελφοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ.
Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν
E 4,28. 11 μᾶλλον, καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσ-
2 Th 3,8.12. σειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς χερσὶν ὑμῶν,
Kol 4,5. 12 καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, ˈἵνα περιπατῆτε εὐσχη-
1 K 5,12.13. μόνως πρὸς τοὺς ἔξω καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.
1 K 15,20. 13 Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ 5
1,13. E 2,12. τῶν κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ
R 14,9. 14 λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. εἰ γὰρ πιστεύομεν
1 K 15,3.4.12. ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ
θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν
1 K 15,51; 15 αὐτῷ. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου,
7,10.25. Mc 13,26.27. ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν
παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοι-
1 K 15,23.52. 16 μηθέντας· ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν
2 Th 1,7. φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, κατα-
βήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ
Mt 24,31. 17 ἀναστήσονται πρῶτον, ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ
12,26; 14,3; 17,24. περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα
Act 8,39. 2 Th 2,1. ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα·
18 καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. Ὥστε
παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

---

7 T *αλλα* 8 HR— *και* *9* W *ειχομεν* *10 αδελφ.*: [H]W+ *τους*

---

8 δοντα ***Aας*** | *υμας* : *ημας* ***Aας*** *9 εχομεν* ***D*a*** *10 εις* : pr *και* ***B*** *11 ταις* : + *ιδιαις* ***ℵ*ας*** *13 θελω* ***ς*** | *κεκοιμημενων* ***Dας*** | *λυπεισθε* ***Aa*** | — *οι 2⁰* ***FG*** *14 ουτ. ο θ. και* ***B*** *15 κυριου 2⁰* : *Ιησου* ***B*** *16 πρωτοι* ***D*FG*** *17* — *οι περιλειπ.* ***FG*** | *υπαντησιν* ***D*FG*** | *συν 2⁰* : *εν* ***B***

sicut praediximus vobis, et testificati sumus.
non enim vocavit nos Deus in immunditiam, 7 2 Th 2,13.14.
sed in sanctificationem. Itaque qui haec sper- 8 L 10,16. Ez 36,27; 37,14.
nit, non hominem spernit, sed Deum: qui
etiam dedit Spiritum suum sanctum in nobis.
15 De charitate autem fraternitatis non necesse 9 J 13,34. Jr 31,33.34.
habemus scribere vobis: ipsi enim vos a Deo
didicistis ut diligatis invicem. Etenim illud 10 2 Th 3,4.
facitis in omnes fratres in universa Macedonia.
16 *Rogamus autem vos fratres ut abundetis ma-
gis, et operam detis ut quieti sitis, et ut ve- 11 E 4,28. 2 Th 3,8.12.
strum negotium agatis, et operemini manibus
vestris, sicut praecepimus vobis: et ut honeste 12 Kol 4,5. 1 K 5,12.13.
ambuletis ad eos, qui foris sunt: et nullius
aliquid desideretis.
17 Nolumus autem vos ignorare fratres de 13 1 K 15,20. E 2,12.
dormientibus, ut non contristemini sicut et
ceteri, qui spem non habent. Si enim credi- 14 R 14,9. 1 K 15,3.4.12.
mus quòd Iesus mortuus est, et resurrexit:
ita et Deus eos, qui dormierunt per Iesum,
adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in 15 1 K 15,51; 7,10.25. Mc 13,26.27.
verbo Domini, quia nos, qui vivimus, qui re-
sidui sumus in adventum Domini, non prae-
veniemus eos, qui dormierunt. Quoniam ipse 16 1 K 15,23.52. 2 Th 1,7.
Dominus in iussu, et in voce Archangeli, et in
tuba Dei descendet de caelo: et mortui, qui
in Christo sunt, resurgent primi. Deinde nos, 17 Mt 24,31. J 12,26; 17,24. Act 8,39.
qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur
cum illis in nubibus obviam Christo in aera,
et sic semper cum Domino erimus. Itaque 18
consolamini invicem in verbis istis.

---

7 (vos) | inmunditia (imm- 𝕿) *et* sanctificatione *8* spernet 2° ***F*** | vobis *9* habuimus ***A*** | (— vos) | in invic. ***F*** *10* > fac. illud | Mached- ***AF*** | (— autem) *11* (— et 1°) | — ut 2° | praecipimus 𝕾 *12* (𝕮⁹² — „*12*“; 𝕮⁹³ *num. 12—17 pro 13—18*) | desideritis ***A*** *13* > ign. vos ***F*** *14* adducit ***F*** *15* adventu 𝕾 *16* descendit ***F*** | resurgunt ***F*** *17* — nos F^1 | reliqui sumus F^2 | Chr.] domino *18* in invic. ***F*** | — in ***A*** | his verbis ***F***

Mt 24,36. 5 De temporibus autem, et momentis fra- 18
Mt 24,42–44. 2 P 3,10. Ap 3,3; 16,15. 2 tres non indigetis ut scribamus vobis. Ipsi
enim diligenter scitis quia dies Domini, sicut
Jr 6,14. Mt 24,39. J 16,21.22. L 21,34 s. 3 fur in nocte, ita veniet. cum enim dixerint
pax, et securitas: tunc repentinus eis super-
veniet interitus, sicut dolor in utero habenti,
4 et non effugient. Vos autem fratres non estis 19
in tenebris, ut vos dies illa tamquam fur com-
R 13,12. E 5,9. 5 prehendat: omnes enim vos filii lucis estis, et
filii diei: non sumus noctis, neque tenebrarum.
6 Igitur non dormiamus sicut et ceteri, sed vi- 20
7 gilemus, et sobrii simus. Qui enim dormiunt,
nocte dormiunt: et qui ebrii sunt, nocte ebrii
E 6,14–17. Is 59,17. 8 sunt. Nos autem, qui diei sumus, sobrii si-
mus, induti loricam fidei, et charitatis, et ga-
1,10. 2 Th 2,14. 9 leam spem salutis: quoniam non posuit nos
Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per
4,14. R 14,8.9. 10 Dominum nostrum Iesum Christum, qui mor-
tuus est pro nobis: ut sive vigilemus, sive
Jd 20. R 15,2. 11 dormiamus, simul cum illo vivamus. Propter
quod consolamini invicem: et aedificate alter-
utrum, sicut et facitis.
1 K 16,18. 1 T 5,17. 12 Rogamus autem vos fratres ut noveritis 21
eos, qui laborant inter vos, et praesunt vobis
13 in Domino, et monent vos, ut habeatis illos
abundantius in charitate propter opus illo-
2 Th 3,6.11.15. 14 rum: pacem habete cum eis. Rogamus autem
vos fratres, corripite inquietos, consolamini
pusillanimes, suscipite infirmos, patientes
Prv 20,22. R 12,17. 1 P 3,9. 15 estote ad omnes. Videte ne quis malum pro

---

5,*1* scribam *F* *2* (> sic. f. ita in n.)
3 habentis 𝔖 *4* d. ille : > illa dies *F*
5 — enim *A* | fil. dei. et non estis n. *F*
6 — et 1º | sumus *F*
8 [vigilemus et] sobr. | sumus
10 (— simul) *12* — vos 1º *A*
13 et pacem 𝔖 *14* pusillian- 𝔊*AF*

6 *Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί,* 5 Mt 24,36.
οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· αὐτοὶ γὰρ ἀκρι- 2 Mt 24,42–44. 2 P 3,10.
βῶς οἴδατε ὅτι ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ Ap 3,3; 16,15.
οὕτως ἔρχεται. ὅταν λέγωσιν· εἰρήνη καὶ ἀσφά- 3 Jr 6,14. Mt 24,39.
λεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐπίσταται ὄλεθρος J 16,21.22.
ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ L 21,34 s.
ἐκφύγωσιν. ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, 4
9 *ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ· πάν-* 5 R 13,12. E 5,8. L 16,8.
τες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας.
Οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· ' ἄρα οὖν μὴ 6
καθεύδωμεν ὡς οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ
νήφωμεν. οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύ- 7
δουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν·
ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ***ἐνδυσάμενοι θώ-*** 8 E 6,14–17. Is 59,17.
ρακα *πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ* ***περικεφαλαίαν*** *ἐλ-*
πίδα ***σωτηρίας****· ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς* 9 1,10. 2 Th 2,14.
ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀποθανόντος 10 4,14. R 14,8.9.
περὶ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν
ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλή- 11 Jd 20. R 15,2.
λους καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ
ποιεῖτε.

Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς 12 1 K 16,18. 1 T 5,17.
κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν
κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς 13
ὑπερεκπερισσῶς ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν.
εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. ' Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, 14 2 Th 3,6.11.15. 1 K 13,4.
ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε
τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακρο-
θυμεῖτε πρὸς πάντας. ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ 15 Prv 20,22. R 12,17. 1 P 3,9.

---

3 οταν : hW+ *δε* | W *εφισταται* *4* 𝔋 *κλεπτας* *9* h *ο θεος ημας* | H [*Χριστου*] *10 περι* : h *υπερ* *12* Ti-Gr *προιστανομενους* *13* 𝔋 *υπερεκπερισσου* | *εαυτοις* : T *αὑτοις*

---

2 οτι : + *η* ***AKας*** *3 οταν* : + *γαρ* ***KLας*** | *εκφευξονται* ***D*FG*** *5 εσμεν* : *εστε* ***D*FG*** *6 ως* : + *και* ***Dας*** *7 μεθυοντες* ***B*** *11* (*εἶς* : *εἱς*) *13 ηγεισθε* ***B***

κακοῦ τινι ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώ-
Ph 4,4. 16 *κετε εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. Πάντοτε*
L 18,1. R 12,12. Kol 4,2. 17 *χαίρετε, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε,*
E 5,20. 18 *ˡἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ*
Nu 11,28. *ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.*
L 9,49. 1 K 14,30.39. 19 *τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε,*
1 K 14,1. 20 *προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε·*
1 K 14,29. 1 J 4,1. 21 *πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε·*
Job 1,1.8; 2,3. 22 ***ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.***
2 Th 3,16. H 13,20. 23 *Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτε-* 7
λεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ
καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου
2,12. 1 K 1,9. 2 Th 3,3. 24 *ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. πιστὸς ὁ καλῶν*
ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.
2 Th 3,1. 25 *Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν.*
1 K 16,20. 26 *Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλή-*
Kol 4,16. 27 *ματι ἁγίῳ. Ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον ἀναγνω-*
σθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς.
28 *Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*
μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

1 Th 1,1. **1** *Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ-* 9(
κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ
R 1,7. 2 *κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ*
θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
2,13. 1 Th 1,2.3; 3,12. 3 *Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ* 1
ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυ-
ξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς

---

15 T *αποδοι* | *διωκετε* : hW+ *και* *19* T *ζβεννυτε* *21* H [*δε*] *25 περι* : [H]W pr *και* *27 αδελφοις* : hW pr *αγιοις* *1,2 πατρος* : [R]T+ *ημων*

---

27 ορκιζω ℵm𝔊 *28* fin + *αμην* ℵ*A*m𝔊
Subscriptio: *εγραφη απο Αθηνων vl απο Κορινθου vl* Laodicea

malo alicui reddat: sed semper quod bonum
est sectamini in invicem, et in omnes. Sem- 16 Ph 4,4.
per gaudete. Sine intermissione orate. 17 L 18,1. R 12,12. Kol 4,2.
In omnibus gratias agite: haec est enim 18 E 5,20.
voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis.
22 Spiritum nolite extinguere. 19 1 K 14,30.39.
Prophetias nolite spernere. 20 1 K 14,1.
Omnia autem probate: quod bonum est 21 1 K 14,29. 1 J 4,1.
tenete.
Ab omni specie mala abstinete vos: 22 Job 1,1.8; 2,3.
23 Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per om- 23 2 Th 3,16. H 13,20.
nia: ut integer spiritus vester, et anima, et
corpus sine querela in adventu Domini nostri
Iesu Christi servetur. Fidelis est, qui voca- 24 1 K 1,9. 2 Th 3,3.
vit vos: qui etiam faciet.
24 Fratres orate pro nobis. 25 2 Th 3,1.
Salutate fratres omnes in osculo sancto. 26 1 K 16,20.
25 Adiuro vos per Dominum ut legatur epistola 27
haec omnibus sanctis fratribus.
Gratia Domini nostri Iesu Christi vobis- 28
cum. Amen.

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD THESSALONICENSES SECVNDA.

(1) PAULUS, et Silvanus, et Timotheus: Ec- 1 1 Th 1,1.
clesiae Thessalonicensium in Deo Patre nostro,
et Domino Iesu Christo. Gratia vobis, et pax 2 R 1,7.
a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo.
Gratias agere debemus semper Deo pro 3 2,13. 1 Th 1,2.3.
vobis, fratres, ita ut dignum est, quoniam super-
crescit fides vestra, et abundat charitas unius-

15 in 1°] — $A^1 F^1$ *pr* et *18* > en vol. dei est *20* prophetiam *F* *22* > vos abst. *F* *23* ut] et | adventum *F* | — nostri *F* | conservetur 𝕾 *27* — haec *28* — Amen 𝕿*A* *Subscr.* Expl. ad Thessal. prima

Inscr. Incipit epistula ad Th. sec. 𝖂 Epistula ad Thess. II 𝕿 1,*1* Thessallo- *F* *2* (— et Dom.) *3* > deo semper

2 K 7,4. Ap 1,9. 1 Th 2,19; 3,2.7.

4 cuiusque vestrum in invicem: ita ut et nos
ipsi in vobis gloriemur in Ecclesiis Dei, pro
patientia vestra, et fide, et in omnibus perse-
cutionibus vestris, et tribulationibus, quas

1 Th 2,12. Ph 1,28. L 21,36. Ap 18,6.7. R 12,19.

5 sustinetis ' in exemplum iusti iudicii Dei, ut
digni habeamini in regno Dei, pro quo et pa-
6 timini. si tamen iustum est apud Deum retri-

Mt 25,31. 1 Th 3,13; 4,16.

7 buere tribulationem iis, qui vos tribulant: et
vobis, qui tribulamini, requiem nobiscum in
revelatione Domini Iesu de caelo cum angelis

R 2,8. Is 66,15. Jr 10,25. Ps 79,6. 1 P 4,17.

8 virtutis eius, in flamma ignis dantis vindictam
iis, qui non noverunt Deum, et qui non obe-
diunt Evangelio Domini nostri Iesu Christi.

Is 2,10.19.21.

9 qui poenas dabunt in interitu aeternas a facie

1 Th 3,13. Kol 3,4. Ps 89,7; 68,36 Lxx. Is 49,3; 2,11.17.

10 Domini, et a gloria virtutis eius: cum venerit
glorificari in sanctis suis, et admirabilis fieri
in omnibus, qui crediderunt, quia creditum est
testimonium nostrum super vos in die illo.

1 Th 1,2.3.

11 In quo etiam oramus semper pro vobis: ut
dignetur vos vocatione sua Deus noster, et
impleat omnem voluntatem bonitatis, et opus

Is 24,15; 66,5. Ml 1,11.

12 fidei in virtute, ut clarificetur nomen Domini
nostri Iesu Christi in vobis, et vos in illo secun-
dum gratiam Dei nostri, et Domini Iesu Christi.

1 Th 4,13–17.

2 Rogamus autem vos fratres per adventum 2
Domini nostri Iesu Christi, et nostrae congre-

3,17.

2 gationis in ipsum: ut non cito moveamini a ve-
stro sensu, neque terreamini, neque per spiritum,
neque per sermonem, neque per epistolam tam-
quam per nos missam, quasi instet dies Domini.

---

3 vestr.] *pr* omnium *4* — et 1º [𝔏]𝔗*A* | — et 3º *5* habemini F^1 | — in 2º *6* his ,*it 8* *7* revelationem *F* *8* — Christi F^1 *9* (habent) | interitum *A* | — a 2º F^1 *11* — noster [𝔏]*A* | bonit. suae 𝔖 *12* — nostri 1º ℭ 92 c. corr. 𝔏A^1 | Dom. nostri 𝔖ℭ 92 c. corr.

2,*1* (— aut. ,*it 13.16*) *2* > sens. vestro *F* — vestro [𝔏] | a nobis *F* | — missam

ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, ὥστε αὐτοὺς 4 2 K 7,4.
ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐνκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις Ap 1,9. 1 Th 2,19; 3,2.7.
τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως
ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν
αἷς ἀνέχεσθε, ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ 5 1 Th 2,12. Ph 1,28. L 21,36.
θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας
τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε, ' εἴπερ δίκαιον 6 Ap 18,6.7. R 12,19.
παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς
θλίψιν ' καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' 7 Mt 25,31. 1 Th 3,13; 4,16.
ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ'
οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ ' **ἐν πυρὶ** 8 R 2,8. Is 66,15.
φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ **εἰδόσιν θεὸν** Jr 10,25. Ps 79,6.
καὶ **τοῖς** μὴ **ὑπακούουσιν** τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου 1 P 4,17.
ἡμῶν Ἰησοῦ, οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώ- 9 Is 2,10.19.21.
νιον **ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης**
τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς 10 1 Th 3,13. Kol 3,4.
ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς Ps 67,36 Lxx; 88,8 Lxx.
πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν Is 49,3; 2,11.17.
ἐφ' ὑμᾶς, **ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.** Εἰς ὃ καὶ προσευ- 11 1 Th 1,2.3.
χόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς
κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδο-
κίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει,
ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 12 Is 24,15; 66,5.
ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ Ml 1,11.
θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρου- 2 1 Th 4,13–17.
σίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν
ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευ- 2 3,17.
θῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε
διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστολῆς
ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου.

---

4 h ενεχεσθε 8 W, εν φλογι πυρος δ. 10 επιστευθη : h[81] επιστωθη [a] idem cj 2,1 ημων 1° : [H]—W 2 κυ-[ριου : h.—W,

---

4 καυχασθαι **DEaϛ** 7.8 (δυν., αυτου εν π. φλογος δ.) 8 εν : pr και **FG** 9 ολεθριον **A** 10 πιστευουσιν **ϛ** 11 πλη-ρωσει **AKa** 12 Ιησου 1° : + Χριστου **AFaϛ** 2,2 μητε θρ. **Eaϛ**

1 T 4,1. 1 J 2,18; 4,3. J 17,12. 3 μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον·
ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀπο-
καλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς
Dn 11,36. Ez 28,2. 4 ἀπωλείας, ὁ ἀντικείμενος **καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ**
πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν
εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθίσαι, ἀποδεικνύντα ἑαυ-
5 τὸν ὅτι ἔστιν **θεός**. Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν
6 πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; καὶ νῦν τὸ κατέ-
χον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ
Act 20,29. 1 T 3,16. 7 αὐτοῦ καιρῷ. τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται
τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου
Is 11,4. Job 4,9. Ap 19,15.20. 8 γένηται. καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ **ἄνομος**,
ὃν ὁ κύριος Ἰησοῦς **ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στό-**
ματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς
Mt 24,24. Ap 13,11—13. 9 παρουσίας αὐτοῦ, οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέρ-
γειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις
2 K 2,15; 4,3. 1 T 2,4. 10 καὶ τέρασιν ψεύδους ' καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας
τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀλη-
R 1,28. 2 T 4,4. 1 Th 2,16. 11 θείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. καὶ
διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλά-
R 1,32. 1 K 13,6. 12 νης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ἵνα κρι-
θῶσιν πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ
εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ.

1,3. E 1,4. Dt 33,12. 1 Th 1,4; 2,13; 4,7. 1 P 1,2. 13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάν- 3
τοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ **ἠγαπημένοι ὑπὸ κυρίου**,
ὅτι εἵλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν
1 Th 4,7; 5,9. R 8,30. 14 ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, εἰς
ὃ καὶ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς
περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
3,6. 1 K 11,2.23. 15 στοῦ. Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε 9

---

3 ανομιας : hRW *αμαρτιας* *4* RT *ἐστὶν* | H *θεός* —. *6* W *εαυτον* *8 Ιησους* : [H]—W | h *αναλοι* *12* hRT *απαντες* *13* hW *απαρχην* *14* HR— *και*

---

4 θεου : + *ως θεον* ***Καϛ*** *5 ετι εμου οντος* ***D**** *8 αναλωσει* ***Καϛ*** *10 της αδικ. εν τ.* ***Καϛ*** | *αληθ.* : + *Χριστου* ***D**** *11 πεμψει* ***Καϛ*** *12 ευδοκ.* : + *εν* ***Αaϛ*** *14 υμας* : *ημας* ***ABD****

Ne quis vos seducat ullo modo: quoniam nisi 3 1 T 4,1.
venerit discessio primùm, et revelatus fuerit 1 J 2,18; 4,3. J 17,12.
homo peccati, filius perditionis, ' qui adversatur, 4 Dn 11,36. Ez 28,2.
et extollitur supra omne, quod dicitur Deus,
aut quod colitur, ita ut in templo Dei sedeat
ostendens se tamquam sit Deus. Non reti- 5
netis quòd cum adhuc essem apud vos, haec
dicebam vobis? Et nunc quid detineat scitis, 6
ut reveletur in suo tempore. Nam mysterium 7 Act 20,29. 1 T 3,16.
iam operatur iniquitatis: tantum ut qui tenet
nunc, teneat, donec de medio fiat. Et tunc 8 Is 11,4. Job 4,9.
revelabitur ille iniquus, quem Dominus Iesus Ap 19,15.20.
interficiet spiritu oris sui, et destruet illu-
stratione adventus sui eum: cuius est adven- 9 Mt 24,24. Ap 13,11–13.
tus secundum operationem satanae in omni
virtute, et signis, et prodigiis mendacibus, ' et 10 2 K 2,15; 4,3.
in omni seductione iniquitatis iis, qui pereunt:
eo quòd charitatem veritatis non receperunt
ut salvi fierent. Ideo mittet illis Deus opera- 11 1,28. 2 T 4,4.
tionem erroris ut credant mendacio, ut iudi- 12 R 1,32.
centur omnes, qui non crediderunt veritati,
sed consenserunt iniquitati.

3 Nos autem debemus gratias agere Deo 13 1,3. E 1,4. Dt 33,12.
semper pro vobis fratres dilecti a Deo, quòd 1 Th 1,4; 2,13; 4,7.
elegerit vos Deus primitias in salutem in
sanctificatione spiritus, et in fide veritatis:
in qua et vocavit vos per Evangelium nostrum 14 1 Th 4,7; 5,9.
in acquisitionem gloriae Domini nostri Iesu
4 Christi. Itaque fratres state: et tenete 15 3,6.

---

4 extolletur ***F^2*** | omnem ***F*** | — Dei ***F***
5 adh. ess.] > ***F^2*** essemus adhuc ***F^1*** essemus ***A*** essem 𝕷 | dicebamus ***AF^1***
7 > nunc tenet ***F*** (tenent teneant ***F^1***)
8 revelabit ***F^1*** | sui, (*9*) eum c.
9 — et 1° ***A*** *10* — et ***A*** | his
11 ($\mathfrak{C}^{92}$ — *„11"*, $\mathfrak{C}^{93}$ *num. 11–16 pro 12–17*) | mittit
13 cf 1 | > grat. deb. ***F*** | vos] nos | — in 3°
14 quo 𝕷 | quisitionem ***A***

traditiones, quas didicistis, sive per sermonem,
1 Th 3,11-13. 16 sive per epistolam nostram. Ipse autem
Dominus noster Iesus Christus, et Deus et
Pater noster, qui dilexit nos, et dedit conso-
lationem aeternam, et spem bonam in gratia,
17 exhortetur corda vestra, et confirmet in omni
opere, et sermone bono.
Kol 4,3. 1 Th 5,25. 3 De cetero fratres orate pro nobis ut ser- 5
mo Dei currat, et clarificetur, sicut et apud
2 vos: et ut liberemur ab importunis, et malis
1 Th 5,24. 3 hominibus: non enim omnium est fides. Fi- 6
delis autem Deus est, qui confirmabit vos, et
1 Th 4,10. 2 K 7,16. G 5,10. 4 custodiet a malo. Confidimus autem de vobis,
in Domino, quoniam quae praecipimus, et fa-
5 citis, et facietis. Dominus autem dirigat corda
vestra in charitate Dei, et patientia Christi.
Mt 18,17. R 16,17. 1 Th 5,14; 4,1. 6 Denunciamus autem vobis fratres in no- 7
mine Domini nostri Iesu Christi, ut subtraha-
tis vos ab omni fratre ambulante inordinate,
et non secundum traditionem, quam accepe-
1 Th 2,1; 1,6. 7 runt a nobis. Ipsi enim scitis quemadmodum
oporteat imitari nos: quoniam non inquieti
1 K 4,12. 1 Th 2,9. Ph 3,17. 8 fuimus inter vos: neque gratis panem mandu-
cavimus ab aliquo, sed in labore, et in fati-
gatione, nocte et die operantes, ne quem ve-
Mt 10,10. 1 Th 1,6.7. 1 K 4,16. 9 strum gravaremus. Non quasi non habuerimus
potestatem, sed ut nosmetipsos formam dare-
Gn 3,19. 1 Th 3,4; 4,11. 10 mus vobis ad imitandum nos. Nam et cum
essemus apud vos, hoc denunciabamus vobis:
quoniam si quis non vult operari, nec man-
1 Th 5,14. 11 ducet. Audivimus enim inter vos quosdam 8

16 cf 1 | gratiam ***F*** *17* Et exh. ***F***¹ consoletur ***F***²
3,*1* domini *3* dominus | — est ***F***¹ | confirmavit 𝔊***AF***
4 vobis fratres, 𝔖 | quaecumque 𝔖 | praecepimus ***F***
6 inquiete ***F*** | accepistis ***F*** *7* — enim ***A*** | oport. vos ***F***
8 — in 2° | [et] nocte *10* — hoc den. vob. ***F***¹ (*suppl.* hoc den. ***F***²) | (manducat) *11* Audimus 𝔗***A***

τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου
εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν 16 1 Th 3,11–13
Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ
ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ
ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς 17
καρδίας καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ
ἀγαθῷ.

93 4 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, 3 Kol 4,3. 1 Th 5,25.
ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται καθ-
ὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν 2 Js 25,4.
ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων
ἡ πίστις. Πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίξει 3 1 Th 5,24.
ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. πεποίθαμεν 4 1 Th 4,10. 2 K 7,16.
δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν [καὶ] G 5,10.
ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. Ὁ δὲ κύριος κατευθύναι 5
ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ
εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

5 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι 6 2,15.
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς Mt 18,17. R 16,17.
ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος 1 Th 5,14; 4,
καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρελάβετε παρ'
ἡμῶν. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι 7 1 Th 2,1; 1,6
ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, ' οὐδὲ δωρεὰν 8 1 K 4,12. 1 Th 2,9.
ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ Ph 3,17.
μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ
μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν· οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν 9 Mt 10,10. 1 Th 1,6.7.
ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς 1K 4,16; 9,6.1
τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, 10 Gn 3,19. 1 Th 3,4; 4,1
τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει
ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν γάρ τινας 11 1 Th 5,14.

---

16 H [ο] *θεος* *16.17* W *αγαθήν, εν χαριτι π.* 3,4 [*και*] : W—T *6 κυριου* : h[R]T+ *ημων* | hRT *παρελαβοσαν* | *παρ* : W *αφ*

---

16 ο πατ. : και πατ. ***Αας*** **3,***3 κυρ. : θεος* ***AD*a*** *4 παραγγ. : + υμιν* ***Αας*** *+ και εποιησατε* ***BFG*** *8 νυκτα κ. ημεραν* ***Amς***

περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζο-
1 Th 4,11. 8. 12 *μένους ἀλλὰ περιεργαζομένους· τοῖς δὲ τοιούτοις*
παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ
Χριστῷ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυ-
G 6,9. 13 *τῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ*
6. 1 K 5,9.11. 14 *ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες. εἰ δέ τις οὐχ ὑπα-*
κούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον
σημειοῦσθε, μὴ συναναμίγνυσθαι αὐτῷ, ἵνα ἐν-
1 Th 5,13.14. 15 *τραπῇ· καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθε-*
1 Th 5,23. 14,27; 16,33. 16 *τεῖτε ὡς ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης* 6
δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ.
ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.
,2. 1 K 16,21. 17 *Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστιν*
18 *σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. ἡ χάρις*
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων
ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

Kol 1,27. 1 *Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ἐπι-*
ταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τῆς
Tt 1,4. 2 T 1,2. 2 *ἐλπίδος ἡμῶν ¹ Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει·*
Ph 2,20.22 *χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χρι-*
στοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
Act 20,1. 3 *Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ,* 1
πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς
4,7. 4 *τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν ¹ μηδὲ προσέχειν μύθοις*
καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκζητήσεις
παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν

---

13 H *ενκακησητε* *14* T *σημειουσθε· μη συναναμιγνυσθε*
1,*4 οικονομιαν* : h^r *οικοδομην*

---

12 δια του κυριου ημων Ι. Χριστου **KLaς** *14 ημων* : *υμων* **Ba** | *μη* : pr *και* **D*Faς** *16 τοπω* **A*D*a** *18* fin + *αμην* **Amς** Subscriptio: *εγραφη απο Αθηνων* (*vl Ρωμης vl* e Laodicea Pisidiae) per Tychicum *vl* per Silvanum et Tych. *vl δια Σιλουανου και Τιμοθεου*
HTW hic ad Hebr.
1,*1 επαγγελιαν* א *2 πατρος ημων* **KLaς** *4 ζητησεις* **DFmς**

ambulare inquiete, nihil operantes, sed curiose
agentes. Iis autem, qui eiusmodi sunt, de- 12 1 Th 4,11.
nunciamus, et obsecramus in Domino Iesu 8.
Christo, ut cum silentio operantes, suum pa-
9 nem manducent. Vos autem fratres nolite 13 G 6,9.
deficere benefacientes. Quòd si quis non obe- 14 6. 1 K 5,9.11.
dit verbo nostro per epistolam, hunc notate,
et ne commisceamini cum illo ut confundatur:
et nolite quasi inimicum existimare, sed cor- 15 1 Th 5,13.14.
ripite ut fratrem. Ipse autem Dominus pa- 16 1 Th 5,23.
cis det vobis pacem sempiternam in omni
loco. Dominus sit cum omnibus vobis.
Salutatio, mea manu Pauli: quod est signum 17 2,2. 1 K 16,21.
in omni epistola. ita scribo. Gratia Domini 18
nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD TIMOTHEVM PRIMA.

(1) PAULUS Apostolus Iesu Christi secundum 1 Kol 1,27.
imperium Dei Salvatoris nostri, et Christi Iesu
spei nostrae: Timotheo dilecto filio in fide. 2 Tt 1,4.
Gratia, misericordia, et pax a Deo Patre, et 2 T 1,2.
Christo Iesu Domino nostro.
Sicut rogavi te ut remaneres Ephesi cum 3 Act 20,1.
irem in Macedoniam, ut denunciares quibusdam
ne aliter docerent, neque intenderent fabulis, et 4 4,7.
genealogiis interminatis: quae quaestiones prae-
stant magis quàm aedificationem Dei, quae est in

---

11 ambulantes 𝔗*A* (-ri) *12* his *14* abaudit F^1 aboed. F^2 | ne] non *16* Dom. 1º] Deus 𝔖 | — sit *17* epistulam *F* *18* Amen 𝔗*F* *Subscr.* Explicit ad. Th. secunda + Inc. ad Colossenses (Colosenses) 𝔏 *Sequitur* ad Hebr. *in* 𝔏

Inscr. Ep. b. P. a.] Incipit 1,*1* > Chr. I. | — et *F* *2* — et 1º [𝔏]F^1 | pat. [nostro] *3* remaneris *AF* | Mached- *AF* | ut 2º] et *A* | denuntiarem *F*

R 13,10. G 5,6. 5 fide. Finis autem praecepti est charitas de
corde puro, et conscientia bona, et fide non
6,4.20. 6 ficta. A quibus quidam aberrantes, conversi
7 sunt in vaniloquium, volentes esse legis doc-
tores, non intelligentes neque quae loquuntur,
R 7,12. 8 neque de quibus affirmant. Scimus autem 2
quia bona est lex, si quis ea legitime utatur:
9 sciens hoc quia lex iusto non est posita, sed
iniustis, et non subditis, impiis, et peccatori-
bus, sceleratis, et contaminatis, parricidis, et
6,3. 10 matricidis, homicidis, | fornicariis, masculorum
concubitoribus, plagiariis, mendacibus, et pe-
riuris, et si quid aliud sanae doctrinae adver-
6,15. 11 satur, quae est secundum Evangelium gloriae
Act 9,15. 12 beati Dei, quod creditum est mihi. Gratias
1 K 15,9.10. G 1,13–16. ago ei, qui me confortavit Christo Iesu Domino
nostro, quia fidelem me existimavit, ponens
13 in ministerio: qui prius blasphemus fui, et
persecutor, et contumeliosus: sed misericordiam
Dei consecutus sum, quia ignorans feci in in-
14 credulitate. Superabundavit autem gratia
Domini nostri cum fide, et dilectione, quae
L 15,2; 19,10. 15 est in Christo Iesu. Fidelis sermo, et omni 3
4,9. acceptione dignus: quòd Christus Iesus venit
in hunc mundum peccatores salvos facere,
16 quorum primus ego sum: Sed ideo miseri-
cordiam consecutus sum: ut in me primo
ostenderet Christus Iesus omnem patientiam
ad informationem eorum, qui credituri sunt
R 16,27. 17 illi, in vitam aeternam. Regi autem saecu-
lorum immortali, invisibili, soli Deo honor,
et gloria in saecula saeculorum. Amen.
6,12. Jd 3. 18 Hoc praeceptum commendo tibi fili Timo- 4
thee, secundum praecedentes in te prophetias

---

5 aut.] enim ***F*** | (praeceptum) | (scientia) *8* eam 𝔗 ei F^{1} *9* Scientes 𝔊 | > iusto lex non est | patricidis *et* 𝔊 *10* — et 1º | periuriis ***F*** *12* in Chr. 𝔊 | quia (qui) | : *pro* , 3º *et* — : 𝔊 *13* primus ***F*** | > fui blasph. | — Dei *14* — autem ***A*** *15* quia *16* primum ***F*** | exemplum ***F*** deformationem *17* et invis. 𝔊 | (— Amen) *18* Timotheae ***AF***

πίστει· τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη 5 R 13,10. G 5,6.
ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ Mt 5,8. 2 T 2,22.
πίστεως ἀνυποκρίτου, ὧν τινες ἀστοχήσαντες ἐξ- 6 6,4.20.
ετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, θέλοντες εἶναι νομο- 7
διδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσιν μήτε
περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. οἴδαμεν δὲ ὅτι κα- 8 R 7,12.
λὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, ' εἰδὼς 9
τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ
ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις
καὶ βεβήλοις, πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις, ἀνδρο-
φόνοις, ' πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, 10 6,3.
ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ
διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς 11 6,15.
δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.
2 Χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ 12 Act 9,15.
τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο θέμενος 1 K 15,9.10. G 1,13–16.
εἰς διακονίαν, τὸ πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ 13
διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν
ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις 14
τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης 15 L 15,2; 19,10.
ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς 4,9.
τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι· ὧν πρῶτός εἰμι
ἐγώ· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ 16
ἐνδείξηται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ἅπασαν μακρο-
θυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πι-
στεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τῷ δὲ βα- 17 R 16,27.
σιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ ἀοράτῳ μόνῳ θεῷ,
τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
3 Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον 18 4,14; 6,12. Jd 3.
Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας,

---

4 HR πιστει, 12 h ενδυναμουντι 16 𝔎R Χριστος Ιησους 17 HR αφθαρτω, αορατω, μ.

---

8 χρησηται *AP* 12 και χαριν *DKaς* | (με, Χρ.) 13 το : τον *KLaς* | οντα με *A* 17 αφθ. : αθανατω *D** | μονω : + σοφω *KLaς*

3,9 6,10. 19 ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, ˈἔχων
πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες ἀπωσά-
2 T 2,17. 1 K 5,5. 20 μενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· ὧν ἐστιν Ὑμέ-
ναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ,
ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

Ph 4,6. 2 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι 4
δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ
2 πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων
τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον
βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι.
1,1; 4,10. 3 τοῦτο καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος
4,3. Ez 18,23. 2 T 2,25; 3,7. H 10,26. 4 ἡμῶν θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι
2 P 3,9. 5 καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. εἷς γὰρ θεός,
R 3,29.30. H 12,24. εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος
G 1,4; 2,20. Mt20,28.Tt2,14. 6 Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ
2 T 1,11. 7 πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις· εἰς ὃ ἐτέθην
G 2,7.8. ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος, ἀλήθειαν λέγω, οὐ
ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀλη-
Ph 2,14. 8 θείᾳ. Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας
ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς
1 P 3,3–5. 9 ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. Ὡσαύτως γυναῖκας ἐν
καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης
κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσίῳ ἢ
5,10. 10 μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ' ὃ πρέπει
γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων
E 5,22. 11 ἀγαθῶν. γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ 5
1 K 14,34. Gn 3,16. 12 ὑποταγῇ· διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ
Gn 1,27; 2,7.22. 1 K 11,8.9. 13 αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀδὰμ
Gn 3,6. 2 K 11,3. 14 γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὕα. καὶ Ἀδὰμ οὐκ
ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει

---

18 hT *στρατευση* 2,*8* ℋ *διαλογισμων* *9* h *κοσμιως* | hRT *χρυσω* *12* W *αλλα* *13* H *Εὕα*

2,*1* *παρακάλει* ***D*FG*** *3* *τουτο γαρ* ***Dmϛ*** *6* *οὗ το μ. κ. ι. εδοθη* ***D*FG*** *7* *ο επιστευθην* ***A*** | *λεγω* : + *εν Χριστω* ***KLaϛ*** | *πιστει* : *γνωσει* ℵ *πνευματι* ***A*** *9* *ωσαυτως και* ***Dmϛ*** | *τας γ.* ***KLaϛ*** | *και* 2° : *η* ***KLaϛ*** *14* *απατηθεισα* ***KLaϛ***

ut milites in illis bonam militiam, habens fidem, 19 3,9; 6,10.
et bonam conscientiam, quam quidam repel-
lentes, circa fidem naufragaverunt: ex quibus 20 2 T 2,17.
est Hymenaeus, et Alexander: quos tradidi 1 K 5,5.
Satanae, ut discant non blasphemare.

5 Obsecro igitur primùm omnium fieri ob- 2 Ph 4,6.
secrationes, orationes, postulationes, gratiarum
actiones pro omnibus hominibus: pro regibus, 2
et omnibus, qui in sublimitate sunt, ut quie-
tam, et tranquillam vitam agamus in omni
pietate, et castitate. hoc enim bonum est, et 3 1,1; 4,10.
acceptum coram Salvatore nostro Deo, qui 4 Ez 18,23.
omnes homines vult salvos fieri, et ad agni- 2 P 3,9.
6 tionem veritatis venire. Unus enim Deus, 5 R 3,29.30.
unus et mediator Dei et hominum homo Chri- H 12,24.
stus Iesus: qui dedit redemptionem semet- 6 G 1,4; 2,20.
ipsum pro omnibus, testimonium temporibus Mt 20,28. Tt 2,14.
suis: in quo positus sum ego praedicator, et 7 2 T 1,11.
Apostolus (veritatem dico, non mentior) doc- G 2,7.8.
8 tor Gentium in fide, et veritate. Volo ergo 8
viros orare in omni loco, levantes puras ma-
nus sine ira, et disceptatione. Similiter et 9 1 P 3,3–5.
mulieres in habitu ornato, cum verecundia, et
sobrietate ornantes se, et non in tortis crini-
bus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa:
sed quod decet mulieres, promittentes pieta- 10 5,10.
tem per opera bona. Mulier in silentio dis- 11 E 5,22.
cat cum omni subiectione. Docere autem 12 1 K 14,34.
mulieri non permitto, neque dominari in virum: Gn 3,16.
sed esse in silentio. Adam enim primus for- 13 Gn 1,27; 2,7.22. 1 K 11,8.9.
matus est: deinde Heva. et Adam non est seduc- 14 Gn 3,6.
tus: mulier autem seducta in praevaricatione 2 K 11,3.

---

20 quis *A*¹ | Hymineus 𝔊 *F* Hymeneus
2,*1* primo *2* subl. constituti sunt 𝔖 *3* salvatori *A*¹*F* *4* ad] in *F*¹ *5* (— et 1°) | , homo : homo , *A* *6* pro multis *F* | cuius test. temp. s. confirmatum est 𝔖 *9* ver. et sobr. , | — et 3° *10* pudicitiam *A* | per bonam conversationem *F* *11* (mulieres . . . discant) *12* mulierem *F* *13* prior figuratus *A* | Eva 𝔗 Euua *F* Eua

5,14. 15 fuit. Salvabitur autem per filiorum genera-
tionem, si permanserit in fide, et dilectione,
et sanctificatione cum sobrietate.
Act 20,28. 3 Fidelis sermo: Si quis episcopatum desi- 8
Tt 1,6.7. 2 derat, bonum opus desiderat. Oportet ergo
episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris
virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudi-
3 cum, hospitalem, doctorem, non vinolentum,
non percussorem, sed modestum: non litigio-
1 Sm 2,12. 4 sum, non cupidum, sed suae domui bene prae-
positum: filios habentem subditos cum omni
5 castitate. Si quis autem domui suae praeesse
nescit, quomodo Ecclesiae Dei diligentiam ha-
6 bebit? Non neophytum: ne in superbiam ela-
5,10. 7 tus, in iudicium incidat diaboli. Oportet autem
1 K 5,12.13. 2 K 8,21. illum et testimonium habere bonum ab iis, qui
foris sunt, ut non in opprobrium incidat, et
Ph 1,1. Act 6,3. 8 in laqueum diaboli. Diaconos similiter pudi-
cos, non bilingues, non multo vino deditos,
16. 9 non turpe lucrum sectantes: habentes myste-
10 rium fidei in conscientia pura. Et hi autem
probentur primùm: et sic ministrent, nullum
Tt 2,3. 11 crimen habentes. Mulieres similiter pudicas,
non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus.
2. 12 Diaconi sint unius uxoris viri: qui filiis suis
13 bene praesint, et suis domibus. Qui enim
bene ministraverint, gradum bonum sibi ac-
quirent, et multam fiduciam in fide, quae
14 est in Christo Iesu. Haec tibi scribo spe- 9
2 T 2,20. 15 rans me ad te venire cito. si autem tarda-
E 2,19–22. H 3,6. vero, ut scias quomodo oporteat te in domo
Dei conversari, quae est Ecclesia Dei vivi,
J 1,14. J 16,10. 16 columna et firmamentum veritatis. Et mani-
R 1,4. Mc 16,19. 9.

15 (aut.] enim) | regenerationem F^1 | permanserint 3,*2* ergo] enim 𝔊 | esse : 𝔊 | — pudicum (*post* prud. *supplet* F^2) *3* (litigos-) | — sed 2º *6* superbia | (incedat , *it 7*) *7* his | — in 2º *8* Diacones *F* | (turpilucrum) *9* (fide) *10* hii *F* (hic) | (ministrentur) *12* diacones | praesunt *13* > sibi bonum | adquirunt *F* | — et . . . Iesu F^1 | (— in 1º) *14* scribo fili Thimothee 𝔊 | — me | > venire ad te *15* > te oport. *A*

γέγονεν· σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν 15 5,14.
μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ
σωφροσύνης.
6 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, 3 Act 20,28.
καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον 2 Tt 1,6.7.
ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφά-
λιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν,
ˈμὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, 3
ἀφιλάργυρον, ˈτοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, 4 1 Sm 2,12.
τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος,
(εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, 5
πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται;) μὴ νεόφυτον, 6
ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου.
δεῖ δὲ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, 7 5,10. 1 K 5,12.13.
ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ 2 K 8,21.
διαβόλου. Διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ δι- 8 Ph 1,1. Act 6,3.
λόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχρο-
κερδεῖς, ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν 9 16; 1,19.
καθαρᾷ συνειδήσει. καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθω- 10
σαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες.
γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφα- 11 Tt 2,3.
λίους, πιστὰς ἐν πᾶσιν. διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς 12 2.
γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ
τῶν ἰδίων οἴκων. οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες 13
βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται καὶ πολλὴν
παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ταῦτά 14
σοι γράφω ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ τάχειον· ἐὰν 15 2 T 2,20. E 2,19–22.
δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ H 3,6.
ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος,
7 στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας. καὶ ὁμολο- 16 J 1,14. J 16,10. R 1,4. Mc 16,19. 9.

---

*15.*3,*1* H *σωφροσυνης· πιστ. ο λογος. (Ει τις* nov. sect. inc.*)* 3,*1 Πιστος* : h[r] *ανθρωπινος* *4* W *,μετα* *14* H [*προς σε*] R *πρός σε* | T *ταχιον* HR *εν ταχει*

3,*3 πληκτην* : + *μη αισχροκερδη* ***37ας*** *7 δε* : + *αυτον* ***DKας*** *8* — *σεμνους* **ℵ*46*a** *15.16* (*ζωντος.* et *αληθειας και*)

2 Th 2,7. 4 Macc 16,1. γουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυ-
στήριον·

ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκί,
ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι,
ὤφθη ἀγγέλοις,
ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν,
ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ,
ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

J 16,13. 4 Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις
2 T 3,1. 2 P 3,3. Jc 3,15. καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέ-
Jd 18. 1 J 2,18. χοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαι-
2 Th 2,3. 2 μονίων, ¹ ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστηρια-
Gn 9,3. 3 σμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κωλυόντων γαμεῖν,
1 K 10,30.31. 2 J 1. ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετά-
λημψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνω-
Gn 1,31. 4 κόσι τὴν ἀλήθειαν. ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν,
Act 10,15. καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανό-
5 μενον· ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύ-
6 ξεως. Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς
ἔσῃ διάκονος Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς
λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας
1,4; 6,20. 7 ᾗ παρηκολούθηκας· τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώ-
2 T 2,16.23. Tt 1,14; 3,9. δεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς
6,6. 8 εὐσέβειαν. ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον *8*
ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέ-
λιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ
1,15. 9 τῆς μελλούσης. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀπο-
2,3.4. 10 δοχῆς ἄξιος· εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνι-
ζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν
σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

---

16 *ος* : h[r1] *ὅ* [2] *θεος*   4,*1.2* W *δαιμονιων εν*   *3* h[s] † *κωλ....* *απεχ.* † | *απεχεσθαι* : h[s1] *cj και γευεσθαι* [2] *cj η απτεσθαι* | W *αληθειαν,*   *6* h *παρηκολουθησας*   *10* *αγωνιζ.* : hW *ονειδιζομεθα* | h *ηλπισαμεν*

16 ομολογουμεν ως μ. ***D**** syr lect | (*μυστ. ος εφ.· εν σ. εδ., εν πν. ω.*) 4,*1 πλανης* ***Pa*** *2 κεκαυτηρ.* ***CDmϚ*** *6 ης* ***A80a*** *10 γαρ* : + *και* ***FGaϚ***

feste magnum est pietatis sacramentum, 2 Th 2,7.
quod manifestatum est in carne,
iustificatum est in spiritu,
apparuit angelis,
praedicatum est Gentibus,
creditum est in mundo,
assumptum est in gloria.

10 Spiritus autem manifeste dicit, quia in **4** J 16,13. 2 T 3,1. 2 P 3,3. Jd 18. 1 J 2,18. 2 Th 2,3.
novissimis temporibus discedent quidam a
fide, attendentes spiritibus erroris, et doctrinis
daemoniorum, in hypocrisi loquentium men- 2
dacium, et cauteriatam habentium suam con-
scientiam, prohibentium nubere, abstinere a 3 Gn 9,3. 1 K 10,30.31.
cibis, quos Deus creavit ad percipiendum cum
gratiarum actione fidelibus, et iis, qui cogno-
verunt veritatem. Quia omnis creatura Dei 4 Gn 1,31. Act 10,15.
bona est, et nihil reiiciendum quod cum gra-
tiarum actione percipitur: sanctificatur enim 5
per verbum Dei, et orationem. Haec pro- 6
ponens fratribus, bonus eris minister Christi
Iesu, enutritus verbis fidei, et bonae doctrinae,
11 quam assecutus es. Ineptas autem, et aniles 7 1,4; 6,20. 2 T 2,16.23. Tt 1,14; 3,9.
fabulas devita: exerce autem teipsum ad pi-
etatem. Nam corporalis exercitatio, ad mo- 8 6,6.
dicum utilis est: pietas autem ad omnia utilis
est, promissionem habens vitae, quae nunc est,
12 et futurae. Fidelis sermo, et omni acceptione 9 1,15.
dignus. In hoc enim laboramus, et maledici- 10 2,3.4.
mur, quia speramus in Deum vivum, qui est
Salvator omnium hominum, maxime fidelium.

---

16 — in mundo . . . gloria F^1

4,*1* descendent A^1 *2* (habentes) | > consc. suam *A* *3* et abst. 𝔖 | his *4* — est *6* (bonis) | > Ies. Chr. *A* | (secutus) *7* (an.] inanes) | — autem 2° *8* futura *F* *10* (— enim) | (maled.] + et benedicimus) | speravimus | (— Salvator)

11 12 Praecipe haec, et doce. Nemo adolescentiam 13
Tt 2,15. tuam contemnat: sed exemplum esto fidelium
in verbo, in conversatione, in charitate, in
13 fide, in castitate. Dum venio, attende lectioni,
5,22. 14 exhortationi, et doctrinae. Noli negligere gra-
Act 6,6; 8,17. 2 T 1,6. tiam, quae in te est, quae data est tibi per
prophetiam, cum impositione manuum pres-
2 T 3,13. 15 byterii. Haec meditare, in his esto: ut pro- 14
R 11,14. 16 fectus tuus manifestus sit omnibus. Attende
tibi, et doctrinae: insta in illis. Hoc enim
faciens, et teipsum salvum facies, et eos, qui
te audiunt.

Lv 19,32. 5 Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut 15
2 patrem: iuvenes, ut fratres: anus, ut matres:
5. 3 iuvenculas, ut sorores in omni castitate: Vi- 16
4 duas honora, quae vere viduae sunt. Si qua
autem vidua filios, aut nepotes habet: discat
primùm domum suam regere, et mutuam vi-
cem reddere parentibus: hoc enim acceptum
Jr 49,11. 5 est coram Deo. Quae autem vere vidua est,
L 2,37; 18,7. et desolata, speret in Deum, et instet obse-
6 crationibus, et orationibus nocte ac die. Nam
7 quae in deliciis est, vivens mortua est. Et
8 hoc praecipe ut irreprehensibiles sint. Si
quis autem suorum, et maxime domesticorum
curam non habet, fidem negavit, et est in-
9 fideli deterior. Vidua eligatur non minus
sexaginta annorum, quae fuerit unius viri
H 13,2. 10 uxor, in operibus bonis testimonium habens,
J 13,14. si filios educavit, si hospitio recepit, si sanct-
orum pedes lavit, si tribulationem patienti-
bus subministravit, si omne opus bonum sub-
11 secuta est. Adolescentiores autem viduas de- 17
vita: Cum enim luxuriatae fuerint in Christo,

11 — haec *F* (¹ > et haec *F*²) *13* et exhort. *F* | — et *14* manum *F* *16* faciens (2°) *F*¹ (facias) | — eos | audiuunt *F*¹

5,*3* (verae) *4* (habeat) | discant | (— prim.) *5* speravit (-at) | (deo) | instat | ac] et *F* *7* (— hoc) *8* (et 1°] ei) *10* (recipit) | omnes *A*¹ -em *F*

9 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. μηδείς σου 11 12
τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου Tt 2,15.
τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ,
ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ. ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ 13
ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. μὴ 14 5,22.
ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ Act 6,6; 8,17. 2 T 1,6.
προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρε-
σβυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου 15 2 T 3,13.
ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ πᾶσιν. ἔπεχε σεαυτῷ καὶ 16 R 11,14.
τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν
καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

10 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει 5 Lv 19,32.
ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, ˡ πρεσβυτέρας 2
ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ. 3 5.
11 Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. * εἰ δέ τις χήρα 4
τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν
ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς
προγόνοις· τοῦτο γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ. ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη 5 Jr 49,11. L 2,37; 18,7.
ἤλπικεν ἐπὶ θεὸν καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν
καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ἡ δὲ 6
σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν. καὶ ταῦτα παράγ- 7
γελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὦσιν. εἰ δέ τις τῶν 8 Mt 5,46. L 6,32 s.
ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν
πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. χήρα 9
καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα γεγονυῖα,
ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, ˡ ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, 10 H 13,2. J 13,14.
εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας
ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ
ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. νεωτέρας δὲ χήρας παραι- 11
τοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ,

---

12 W sect. inc. (non 11) | H *αγνια* 5,*2* H *αγνια*
5 επι : ℌR+ [*τον*] | *θεον* : hW *Κυριον* *8* hRT *προνοειται*

---

12 αγαπη : + *εν πνευματι* **KLaς** *14 πρεσβυτερου* **ℵ*37**
15 εν πασιν **KLaς** *16* (*σεαυτω, κ. τ. δ. ε.*) 5,*4 καλον και*
αποδ. **37aς** *8 οικειων* : pr *των* **CKaς**

Ap 2,4. 12 *γαμεῖν θέλουσιν, ˈ ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην*
2 Th 3,11. 13 *πίστιν ἠθέτησαν· ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν*
περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ
ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ
1 K 7,9. 2,15. 14 *δέοντα. βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνο-*
γονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι
15 *τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· ἤδη γάρ τινες*
16 *ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. εἴ τις πιστὴ*
ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω
ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.
R 12,8. Ph 2,29. 17 *Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς* *12*
ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ
Dt 25,4; 24,15. 1 K 9,9. L 10,7. 18 *διδασκαλίᾳ. λέγει γὰρ ἡ γραφή·* ***βοῦν ἀλοῶντα***
οὐ φιμώσεις*, καί· ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ*
Dt 19,15. 2 K 13,1. Mt 18,16. 19 *αὐτοῦ. κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παρα-*
δέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ***ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων.***
G 2,14. 20 *Τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα*
L 9,26. 21 *καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. Διαμαρτύρομαι*
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν
ἐκλεκτῶν ἀγγέλων ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προ-
4,14. 2 J 11. Ap 18,4. 22 *κρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν. χεῖρας* *13*
ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις
23 *ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει. Μηκέτι ὑδρο-*
πότει, ἀλλὰ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον
24 *καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. Τινῶν ἀνθρώ-* *14*
πων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν προάγουσαι εἰς
25 *κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν· ὡσαύτως*
καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως
E 6,5. Tt 2,9.10. 6 *ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται. Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ* *15*
ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς

---

16 τις : W+ *πιστος ἤ* | hRT *επαρκεισθω* *19* h^{rv}— *εκτος ... μαρτυρων* *20 τους* : H+ [*δε*] *25* W *δυναται*

---

13 (*λανθανουσιν* Mangey) *18 κημωσεις **D*** | *του μισθου : της τροφης* א* *21 προσκλησιν **ADLa*** *23 στομ.* : + *σου **FGaς*** *25 ωσαυτως δε **AFG***

nubere volunt: habentes damnationem, quia 12 Ap 2,4.
primam fidem irritam fecerunt. simul autem 13 2 Th 3,11.
et otiosae discunt circuire domos: non solum
otiosae, sed et verbosae, et curiosae, loquen-
tes quae non oportet. Volo ergo iuniores 14 1 K 7,9. 2,15.
nubere, filios procreare, matresfamilias esse,
nullam occasionem dare adversario maledicti
(18) gratia. Iam enim quaedam conversae sunt 15
18 retro satanam. Si quis fidelis habet viduas, 16
subministret illis, et non gravetur Ecclesia:
19 ut iis, quae vere viduae sunt, sufficiat. Qui 17 R 12,8. Ph 2,29.
bene praesunt presbyteri, duplici honore digni
habeantur: maxime qui laborant in verbo et
doctrina. Dicit enim Scriptura: Non alligabis 18 Dt 25,4; 21,15. 1 K 9,9. L 10,7.
os bovi trituranti. Et: Dignus est operarius
20 mercede sua. Adversus presbyterum accusa- 19 Dt 19,15. 2 K 13,1. Mt 18,16.
tionem noli recipere, nisi sub duobus aut tri-
21 bus testibus. Peccantes coram omnibus argue: 20 G 2,14.
22 ut et ceteri timorem habeant. Testor coram 21 L 9,26.
Deo, et Christo Iesu, et electis angelis, ut
haec custodias sine praeiudicio, nihil faciens
23 in alteram partem declinando. Manus cito 22 4,14. 2 J 11. Ap 18,4.
nemini imposueris, neque communicaveris pec-
catis alienis. Teipsum castum custodi. ¹ Noli 23
adhuc aquam bibere, sed modico vino utere
propter stomachum tuum, et frequentes tuas
24 infirmitates. Quorundam hominum peccata 24
manifesta sunt, praecedentia ad iudicium:
quosdam autem et subsequuntur. Similiter et 25
facta bona, manifesta sunt: et quae aliter se
25 habent, abscondi non possunt. Quicumque 6 E 6,5. Tt 2,9.10.
sunt sub iugo servi, dominos suos omni honore

---

12 prima *F* *13* (otiose discent) | circumire | sol. [autem] | — et 3º F^{1} *14* iuveniores *15* post Sat. 𝔖 satanan *16* si quis f.] si qua f. : + vel si qua fidelis *F* | (illi sed) | et] ut 𝔗*A* | his | qui A^{1} | verae *F* *17* in doctr. *A* *18* infrenabis | mercedem suam A^{1} *19* — sub *F* | aut] et *20* Peccantem *A* | — et *21* angel. eius 𝔖F^{2} | facias F^{2} | aliam *23* > vino modico *24* praecidentia *F* | quorundam aut. subseq. 𝔖

dignos arbitrentur, ne nomen Domini et doc-
Phm 16. 2 trina blasphemetur. Qui autem fideles habent
dominos, non contemnant, quia fratres sunt:
sed magis serviant, quia fideles sunt et dilecti,
qui beneficii participes sunt.
G 1,6–9. 2 T 1,13. 3 *Haec doce, et exhortare. ¦ Si quis aliter 26
docet, et non acquiescit sanis sermonibus Do-
mini nostri Iesu Christi, et ei, quae secundum
4 pietatem est, doctrinae: superbus est, nihil
B sciens, sed languens circa quaestiones, et pugnas
verborum: ex quibus oriuntur invidiae, con-
2 T 3,8; 4,4. Tt 1,14. 5 tentiones, blasphemiae, suspiciones malae, ¦ con-
D 1 flictationes hominum mente corruptorum, et
qui veritate privati sunt, existimantium quae- 27
4,8. Ph 4,11.12. H 13,5. 6 stum esse pietatem. Est autem quaestus
Eccl 5,14. Job 1,21. 7 magnus pietas cum sufficientia. Nihil enim
intulimus in hunc mundum: haud dubium
Prv 30,8. 8 quòd nec auferre quid possumus. Habentes
autem alimenta, et quibus tegamur, his con-
Prv 23,4; 28,22. 9 tenti simus. Nam qui volunt divites fieri, in-
2 cidunt in tentationem, et in laqueum diaboli,
et desideria multa inutilia, et nociva, quae
mergunt homines in interitum, et perditionem.
E 5,5. 10 Radix enim omnium malorum est cupiditas:
quam quidam appetentes erraverunt a fide, et
2 T 2,22; 3,17. 11 inseruerunt se doloribus multis. Tu autem o 28
homo Dei haec fuge: sectare vero iustitiam, pie-
tatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetu-
1 1 K 9,25.26. 2 T 4,7. 12 dinem. Certa bonum certamen fidei, apprehende
vitam aeternam, in qua vocatus es, et confes-

6,*1* (— et) *2* contemnat ***F*** | hortare 𝔗***A*** *3* ei qui ***F*** *4* — est | pugnans ***A***[1] *5* quia (qui a?) ***F*** *7* in mund. 𝔏𝔗 in mundo ***A*** | haud] aut ***F*** | (— h. dub.) | verum tamen ***F*** quia *8* sumus ℭ[92] c. corr. *9* (incedunt) | — in 2º | — diaboli | (hominem) *10* avaritia ***F*** | (inserunt) *11* — o ***F*** *12* confessus es ***F***

ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ
καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. οἱ δὲ πιστοὺς 2 Phm 16.
ἔχοντες δεσπότας μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελ-
φοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί
εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμ-
βανόμενοι.
16 Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. ¹ εἴ τις ἑτερο- 3 G 1,6–9. 2 T 1,13.
διδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις,
τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ'
εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, ¹τετύφωται, μηδὲν ἐπιστά- 4
μενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας,
ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι
πονηραί, διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων 5 2 T 3,8; 4,4.
τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομι- Tt 1,14.
ζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ἔστιν δὲ 6 4,8. Ph 4,11.12 H 13,5.
πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας· οὐδὲν 7 Eccl 5,14.
γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγ- Job 1,21.
κεῖν τι δυνάμεθα· ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκε- 8 Prv 30,8.
πάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. οἱ δὲ βουλό- 9 Prv 23,4; 28,22
μενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ
παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλα-
βεράς, αἵτινες βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς
ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. ῥίζα γὰρ πάντων τῶν 10 E 5,5.
κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι Mt 6,24.
ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς
περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. Σὺ δέ, ὦ ἄν- 11 2 T 2,22; 3,17
θρωπε θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην,
εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραϋπαθίαν.
ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ 12 1 K 9,25.26.
τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὡμολόγη- 2 T 4,7. H 12,1.

---

2 h *αγαπητοί,* *3* W sect inc | T *προσεχεται* *7 οτι* : h[81] *αληθες οτι* ² *δηλον οτι* ³ — ⁴ *idem cjj* *8* hW *διατροφην* *11 θεου* : h pr *του* | R *πραϋπάθειαν*

---

4 γεννωνται φθονοι ***D**** | *ερεις* ***DFGa*** *5* fin + *αφιστασο απο των τοιουτων* ***KLaς*** *7 οτι* : pr *δηλον* ***KLaς*** *9 παγιδα* : + *του διαβολου* ***D*FG*** | *ανονητους 2 pc* vg *10 πολλαις* : *ποικιλαις* ℵ* *11 πραοτητα* ***KLaς*** *12 ην* : + *και* ***37aς***

σας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν
J 18,36.37; 19,11. 13 *μαρτύρων. παραγγέλλω ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ* *17*
ζῳογονοῦντος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ
μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πειλάτου τὴν καλὴν
14 *ὁμολογίαν, τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον ἀν-*
επίλημπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν
,11. Ap 17,14. 15 *Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος*
Dt 10,17. *καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόν-*
Ex 33,20. 16 *των καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ὁ μόνος ἔχων*
ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς
ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ καὶ κράτος
Ps 62,11. 17 *αἰώνιον· ἀμήν. Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι* *18*
L 12,20. R 12,16. *παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ*
Jc 1,10. *πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐπὶ θεῷ τῷ παρέχοντι*
18 *ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ἀγαθοεργεῖν,*
πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι,
Mt 6,20. 19 *κοινωνικούς, ¹ ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον*
καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως
4,7. 20 *ζωῆς. Ὦ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον,*
T 1,14; 2,16. *ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντι-*
1,6. 2 T 2,18. 21 *θέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἥν τινες ἐπαγ-*
γελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν.
Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

1 *Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή-*
ματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ

13 παραγγ. : HR+ *σοι* | T— *του* 1° | h *Ιησου Χριστου* *17* hT *υψηλα φρονειν* | *επι* 2° : W *εν* | *θεω* : h pr *τω*

13 ζωοποιουντος ℵ***KLaς*** *16 και φως* ***D**** *17 θεω* : + *(τω) ζωντι* ***DKLaς*** *19 οντως* : *αιωνιου* ***KLaς*** *20 καινοφωνιας* ***FG***
Subscriptio: *εγραφη απο Λαοδικειας* + *ητις εστιν μητροπολις Φρυγιας της Καπατιανης (Πακατιανης)* *vl* *απο Νικοπολεως* *vl* ab Athenis *vl* a Roma + per Titum

sus bonam confessionem coram multis testi-
bus. Praecipio tibi coram Deo, qui vivificat 13 J 18,36.37; 19,11.
omnia, et Christo Iesu, qui testimonium red-
didit sub Pontio Pilato, bonam confessionem:
ut serves mandatum sine macula, irreprehen- 14
sibile usque in adventum Domini nostri Iesu
Christi, quem suis temporibus ostendet beatus 15 1,11. Ap 17,14. Dt 10,17.
et solus potens, Rex regum, et Dominus do-
minantium: qui solus habet immortalitatem, 16 Ex 33,20.
et lucem inhabitat inaccessibilem: quem nul-
lus hominum vidit, sed nec videre potest:
cui honor, et imperium sempiternum: Amen.
29 Divitibus huius saeculi praecipe non sublime 17 Ps 62,11. L 12,20. R 12,16. Jc 1,10.
sapere, neque sperare in incerto divitiarum,
sed in Deo vivo (qui praestat nobis omnia
abunde ad fruendum) bene agere, divites fieri 18
in bonis operibus, facile tribuere, communi-
care, thesaurizare sibi fundamentum bonum 19 Mt 6,20.
in futurum, ut apprehendant veram vitam.
30 O Timothee, depositum custodi, devitans pro- 20 4,7. 2 T 1,14; 2,16.
fanas vocum novitates, et oppositiones falsi
nominis scientiae, quam quidam promittentes, 21 1,6. 2 T 2,18.
circa fidem exciderunt.

Gratia tecum. Amen.

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD TIMOTHEVM SECVNDA.

(1) PAULUS Apostolus Iesu Christi 1
per voluntatem Dei, secundum pro-
missionem vitae, quae est in Christo

14 inrepraehensibilem *F*   *15* qui F^1 | ostendit *F*
16 — et 1° | inhabitans *F* habitans | > vid. null. h. |
(— sed) | cui est gloria h. F^2 *17* superbe sap. *A* |
— vivo   *18* > op. bon.   *20* Timotheae *AF* | vitans F^1
21 — Amen 𝕿   *Subscr.* Exp. ad Timotheum prima +
[scripta de Laudicia. habet versus CCXXX] 𝕷
Inscr. Incipit Epistula ad T. secunda.
1,*1* > Christi Iesu

1 T 1,2. 2 Iesu: Timotheo charissimo filio, gratia, miseri-
cordia, pax a Deo Patre, et Christo Iesu Do-
mino nostro.
Act 23,1; 24,16. Ph 3,5. 3 Gratias ago Deo, cui servio a proge-
nitoribus in conscientia pura, quòd sine
intermissione habeam tui memoriam in ora-
4 tionibus meis, nocte ac die ǀ desiderans te vi-
dere, memor lacrymarum tuarum, ut gaudio
Act 16,1. 5 implear, recordationem accipiens eius fidei,
quae est in te non ficta, quae et habitavit
primùm in avia tua Loide, et matre tua Eunice,
1 Th 5,19. 1 T 4,14. 6 certus sum autem quòd et in te. Propter
quam causam admoneo te ut resuscites gra-
tiam Dei, quae est in te per impositionem
R 8,15. Ap 21,8. 7 manuum mearum. Non enim dedit nobis Deus
spiritum timoris: sed virtutis, et dilectionis,
R 1,16. 8 et sobrietatis. Noli itaque erubescere testi- 2
monium Domini nostri, neque me vinctum eius:
sed collabora Evangelio secundum virtutem
Tt 3,5. 9 Dei: qui nos liberavit, et vocavit vocatione
sua sancta, non secundum opera nostra, sed
secundum propositum suum, et gratiam, quae
data est nobis in Christo Iesu ante tempora
R 16,26. 1 K 15,55.57. H 2,14. 10 saecularia. Manifestata est autem nunc per
illuminationem Salvatoris nostri Iesu Christi,
qui destruxit quidem mortem, illuminavit autem
1 T 2,7. 11 vitam, et incorruptionem per Evangelium: in
quo positus sum ego praedicator, et Apostolus,
2 K 4,2. 12 et magister Gentium. Ob quam causam etiam
haec patior, sed non confundor. Scio enim cui
credidi, et certus sum quia potens est depositum
1 T 6,3. Tt 2,1. 13 meum servare in illum diem. Formam habe sa- 3
norum verborum, quae a me audisti in fide,

---

2 filio . | [et] mis. 𝔏 mis. et 𝔖 ***F***[2] | Patre nostro 𝔖 *3* Deo meo 𝔖***F*** | progen. meis 𝔖 | quam | intermissionem ***F*** | nocte ac die *c. praec. coni* 𝔗𝔚 *de* 𝔏 *non liq.* *4* gaudii ***F*** *5* Eunuce ***F***[1] | (— et 3º) *6* (— te 1º) | manum ***F*** *8* — me ***A***[1] | euangelium ***F*** *9* — sua *10* (manifesta) | (— nunc) *12* — etiam ***F***[1] | (confundar) *13* (habens)

Ἰησοῦ ˈΤιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος, 2 1 T 1,2.
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ ˈπατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν.
1 Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων 3 Act 23,1; 24,16. Ph 3,5.
ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν
περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ
ἡμέρας, ˈἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν 4
δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, ˈὑπόμνησιν λαβὼν 5 Act 16,1.
τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησεν
πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί
σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. Δι' ἣν 6 1 Th 5,19. 1 T 4,14.
αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα
τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν
χειρῶν μου. οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα 7 R 8,15. Ap 21,8.
δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονι-
σμοῦ. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου 8 R 1,16.
ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συν-
κακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ,
τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ, 9 Tt 3,5.
οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ ἰδίαν πρόθεσιν
καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
πρὸ χρόνων αἰωνίων, φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ 10 J 1,4.9; 8,12. R 16,26. 1 K 15,55.57. Tt 2,11. H 2,14.
τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ,
καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον φωτίσαντος δὲ
ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, εἰς ὃ 11 1 T 2,7.
ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος·
ˈδι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαι- 12 2 K 4,2.
σχύνομαι, οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι
ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι
εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαι- 13 1 T 6,3. Tt 2,1.
νόντων λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει

---

2 Χρ. Ιησ. : h κυριου Ιησ. Χρ. *3* HR μου, νυκτος κ. ημερας *4* πληρωθω, : H—,R· *10* W Ιησου Χριστου *11* διδασκ. : R+ [εθνων] *13* ων : h^{s} *cj* ὃν *13.14* W ηκουσας. εν ... Ιησου την

---

5 λαμβανων **D**ας *6* υπομιμνησκω **D** *12* — και 1° ℵ*73

1 T 6,20. 14 *καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· τὴν καλὴν παρα-*
θήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦν-
4,16. 15 *τος ἐν ἡμῖν. Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν* 2
με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστιν Φύγελος καὶ
16 *Ἑρμογένης. δῴη ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου*
οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν καὶ τὴν ἅλυσίν
Act 28,30. 17 *μου οὐκ ἐπαισχύνθη, ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ*
Jd 21. 18 *σπουδαίως ἐζήτησέν με καὶ εὗρεν· — δῴη αὐτῷ*
ὁ κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ· — καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον
σὺ γινώσκεις.
2 *Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι*
2 *τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ*
διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς
ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους
1,8; 4,5. 3 *διδάξαι. Συνκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης* 3
1 K 9,7. 4 *Χριστοῦ Ἰησοῦ. οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται*
ταῖς τοῦ βίου πραγματίαις, ἵνα τῷ στρατολογή-
4,8. 5 *σαντι ἀρέσῃ. ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται*
1 K 9,7. 10. 6 *ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. τὸν κοπιῶντα γεωργὸν*
7 *δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. νόει ὃ*
R 1,3; 2,16. *λέγω· δώσει γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν.*
1 K 15,4.20. 2 Sm 7,12. 8 *μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν,*
E 3,1.13. Act 28,31. *ἐκ σπέρματος Δαυείδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου·*
Ph 2,17. Ph 1,12–14. 9 *ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ἀλλὰ*
Kol 1,24. 10 *ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται. διὰ τοῦτο πάντα*
ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σω-
τηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης
2 K 4,11. 11 *αἰωνίου. πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν,* 4
Mt 10,33. 12 *καὶ συνζήσομεν· εἰ ὑπομένομεν, καὶ συνβασιλεύ-*
R 8,17.

---

15 T *Ἑρμογενης* *17* W *σπουδαιοτερως* | W *ευρεν.* *18* W *ημερα.* *2,4* RW *πραγματειαις* *9* H *κακουργος. αλλα ... δεδεται·* *11* W *λογος.* *12* R *συμβασιλ.*

---

15 Φυγελλος ***Aaϛ*** *16 επησχυνθη* ***ℵ*Kaϛ*** *17 σπουδαιοτερον* ***Kaϛ*** *18 διηκ. : + μοι* ***31.37a*** ***2,3*** *συ ουν κακοπαθησον* ***KLaϛ*** *6 προτερον* ***ℵ**** *7 ο : α* ***Daϛ*** | *δωη* ***KLaϛ***

et in dilectione in Christo Iesu. Bonum de- 14 1 T 6,20.
positum custodi per Spiritum sanctum, qui
habitat in nobis. Scis hoc, quòd aversi sunt 15 4,16.
a me omnes, qui in Asia sunt, ex quibus est
Phigelus, et Hermogenes. Det misericordiam 16
Dominus Onesiphori domui: quia saepe me
refrigeravit, et catenam meam non erubuit:
sed cum Romam venisset, solicite me quaesi- 17
vit, et invenit. Det illi Dominus invenire mi- 18 Jd 21.
sericordiam a Domino in illa die. Et quanta
Ephesi ministravit mihi, tu melius nosti.

4 Tu ergo fili mi confortare in gratia, quae 2
est in Christo Iesu: et quae audisti a me per 2
multos testes, haec commenda fidelibus homi-
nibus, qui idonei erunt et alios docere. Labora 3 1,8; 4,5.
5 sicut bonus miles Christi Iesu. Nemo militans 4
Deo implicat se negotiis saecularibus: ut ei
placeat, cui se probavit. Nam et qui certat 5 4,8.
in agone, non coronatur nisi legitime certa-
6 verit. Laborantem agricolam oportet primùm 6 1 K 9,7. 10.
de fructibus percipere. Intellige quae dico: 7
dabit enim tibi Dominus in omnibus intellec-
7 tum. Memor esto Dominum IESUM CHRISTUM 8 R 1,3; 2,16. 1 K 15,4.20.
resurrexisse a mortuis ex semine David, se- 2 Sm 7,12.
cundum Evangelium meum, in quo laboro us- 9 E 3,1.13. Act 28,31.
que ad vincula, quasi male operans: sed ver- Ph 2,17. Ph 1,12–14.
bum Dei non est alligatum. Ideo omnia sustineo 10 Kol 1,24.
propter electos, ut et ipsi salutem consequan-
tur, quae est in Christo Iesu, cum gloria caelesti.
8 Fidelis sermo: Nam si commortui sumus, et 11 2 K 4,11.
convivemus: si sustinebimus, et conregna- 12 Mt 10,33.

---

13 — in 2° *14* vobis F^1 *15* Scis enim 𝔖 | Philetus 𝔖 Phigellus ℭ$^{93.98}$ Phygelus | Hermogenis *F* *16* Onesifori *17* venissem A^1 | quaesiit F^1 *18* a Deo 𝔖 | (illo) | — mihi | > mel. tu 2,*1* mihi *F* | gratiam A^1 *2* audistis *F* | (commendo) *4* probabit *AF* *5* agonem *F* | coronabitur 𝔖 *6* accipere *7* intellegere F^1 | > intell. in omn. 𝔏𝔗*F* *8* — Domin. *9* labor *F* | alleg- *F* *10* — et *F* *12* sustinemus 𝔗*A* | conregnavimus *A*

bimus: si negaverimus, et ille negabit nos:
R 3,2.3. Nu 23,19. 13 si non credimus, ille fidelis permanet, negare
1 T 6,4. Tt 3,9. 14 seipsum non potest. Haec commone: testi-
ficans coram Domino. Noli contendere verbis:
ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem
1 T 4,6. Tt 2,7.8. L 12,42. 15 audientium. Solicite cura teipsum probabilem
exhibere Deo, operarium inconfusibilem, recte
1 T 4,7; 6,20. 16 tractantem verbum veritatis: Profana autem, 9
et vaniloquia devita: multum enim proficiunt
1 T 1,20. 17 ad impietatem: et sermo eorum ut cancer
serpit: ex quibus est Hymenaeus, et Philetus,
18 ˡqui a veritate exciderunt, dicentes resurrectio-
nem esse iam factam, et subverterunt quo-
Nu 16,5.26. Is 26,13; 28,16.17. J 10,14. 19 rundam fidem. Sed firmum fundamentum Dei 10
stat, habens signaculum hoc: Cognovit Do-
minus qui sunt eius, et discedat ab iniquitate
1 K 3,12. 20 omnis, qui nominat nomen Domini. In magna 11
autem domo non solum sunt vasa aurea, et
argentea, sed et lignea, et fictilia: et quaedam
quidem in honorem, quaedam autem in con-
3,17. 21 tumeliam. Si quis ergo emundaverit se ab
istis, erit vas in honorem sanctificatum, et
utile Domino ad omne opus bonum paratum.
1 T 6,11; 1,5. 22 Iuvenilia autem desideria fuge, sectare vero 12
iustitiam, fidem, spem, charitatem, et pacem
cum iis, qui invocant Dominum de corde
1 T 4,7. 23 puro. Stultas autem, et sine disciplina quae- 13
stiones devita: sciens quia generant lites.
Tt 1,7. 24 Servum autem Domini non oportet litigare:
sed mansuetum esse ad omnes, docibilem,
1 T 2,4. 25 patientem, ˡ cum modestia corripientem eos,
qui resistunt veritati: nequando Deus det il-

---

12 negabimus : -avimus *F*^{2} | negavit *AF* *13* (credidimus) | manet *14* cor. Deo 𝔖 | > verb. cont. | in nih. | — enim | — est | — nisi *15* probabile *F* | oper. inreprehensibilem *F*^{2} | *16* aut. inaniloquia | proficient *17* Hymeneus : Hymineus *F* | Phyletus *F* *18* — esse] > iam esse *F* | subvertunt *19* stetit | Discedat | invocat 𝔖 *20* non sol. autem *A*^{1} | — quid ... quaed. 2º *F*^{1} | contumelia *F* *21* mundaverit *AF* | omnem *F* *22* — spem | — et | his *23* evita *F*^{1} *25* — veritati | > det illis deus

σομεν· εἰ ἀρνησόμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·
εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι 13 R 3,2.3. Nu 23,19.
γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται. Ταῦτα ὑπομίμνησκε, 14 1 T 6,4. Tt 3,9.
διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μὴ λογομαχεῖν,
ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόν-
των. σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ 15 1 T 4,6. Tt 2,7.8. L 12,42.
θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν
λόγον τῆς ἀληθείας. τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας 16 1 T 4,7; 6,20.
περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας,
ˈκαὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν 17 1 T 1,20.
ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός, οἵτινες περὶ τὴν 18
ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες ἀνάστασιν ἤδη γε-
γονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τήν τινων πίστιν. ὁ 19 Nu 16,5.26. Is 26,13; 28,16.17. J 10,14.
μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων
τὴν σφραγῖδα ταύτην· **ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας
αὐτοῦ**, καί· ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ **ὀνο-
μάζων τὸ ὄνομα κυρίου**. ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ 20 1 K 3,12. R 9,21.
ἔστιν μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ
ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ
εἰς ἀτιμίαν· ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ 21 3,17.
τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμήν, ἡγιασμένον,
εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἡτοιμασμένον. τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, 22 1 T 6,11; 1,5. Mt 5,8.
δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην
μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς
καρδίας. τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις 23 1 T 4,7.
παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσιν μάχας· δοῦλον δὲ 24 Tt 1,7; 3,2. Mt 12,19.
κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι ἀλλὰ ἤπιον εἶναι πρὸς
πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ˈἐν πραΰτητι παι- 25 3,7. 1 T 2,4; 4,3. H 10,26. Act 11,18.
δεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μή ποτε δῴη αὐ-

---

14 θεου : hW *κυριου*   *17* H *Φίλητος*   *18 αναστασιν* : h[R]W pr *την*   *21* W *εις τιμην ηγιασμ.*   *22 μετα* : h+ *παντων*   *25* hW *δώη*

---

12 αρνουμεθα ***Dας***   *13 — γαρ* ***Kας***   *14 λογομαχει* ***AC**** | *επ* : *εις* ***Dmς***   *16 καινοφωνιας* ***FG***   *19 κυριος* : + *παντας* ***א****   *21 ηγιασμ.* : + *και* ***KLας***   *24 νηπιον* ***D*FG***

τοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας,
L 5,10. 26 *καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος,*
ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.
1 T 4,1. 3 *Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις* 6
R 1,29 ss. 2 *ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί· ἔσονται γὰρ οἱ ἄν-*
θρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερή-
φανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι,
3 *ἀνόσιοι, ' ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς,*
Ph 3,19. 4 *ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, ' προδόται, προπετεῖς, τετυ-*
Mt 7,15.21. R 2,20. Tt 1,16. 5 *φωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ' ἔχοντες*
μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνη-
Mt 23,14. Tt 1,11. 6 *μένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. ἐκ τούτων γάρ*
εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτί-
ζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα
2,25. 1 T 2,4; 4,3. H 10,26. 7 *ἐπιθυμίαις ποικίλαις, πάντοτε μανθάνοντα καὶ*
μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνά-
Ex 7,11.22. 1 T 6,5; 1,12. 8 *μενα. ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντ-*
έστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ
ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδό-
9 *κιμοι περὶ τὴν πίστιν. ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ*
πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν,
10 *ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. Σὺ δὲ παρηκολούθησάς* 7
μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ
πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ,
Act 13,50; 14,5.19. Ps 34,20. 11 *' τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο*
ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγ-
μοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρύσατο ὁ
Mt 16,24. Act 14,22. 12 *κύριος. καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς*
1 T 4,1.15. 13 *ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. πονηροὶ δὲ ἄν-*
θρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον,

---

26 W *αυτου,* 3,*8 Ιαμβρης* : h[r] *Μαμβρῆς* *10* h *παρηκολουθηκας* *12* R *ευσεβως ζην*

3,*1 γινωσκετε* ***AFGa*** *2 αχαρ.* : *αχρηστοι* ***C*K*** *3 — αστοργοι* ℵ *6 αιχμαλωτευοντες* ***KLa***ϛ | *τα γ.* ϛ *9 διανοια* ***A*** *10 — τη αγαπη* ***A115*** *11 εγενοντο* ***A38a*** | *Αντιοχ.* : + *α δια την Θεκλαν επαθεν* ***46***

lis poenitentiam ad cognoscendam veritatem,
¹et resipiscant a diaboli laqueis, a quo captivi 26
tenentur ad ipsius voluntatem.
14 Hoc autem scito, quòd in novissimis die- 3 1 T 4,1.
bus instabunt tempora periculosa: erunt ho- 2 R 1,29 ss.
mines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi,
blasphemi, parentibus non obedientes, ingrati,
scelesti, ¹sine affectione, sine pace, criminato- 3
res, incontinentes, immites, sine benignitate,
¹proditores, protervi, tumidi, et voluptatum 4 Ph 3,19.
amatores magis quàm Dei: habentes speciem 5 Mt 7,15.21. R 2,20.
quidem pietatis, virtutem autem eius abne- Tt 1,16.
gantes. Et hos devita: ¹ex his enim sunt, qui 6 Mt 23,14. Tt 1,11.
penetrant domos, et captivas ducunt mulier-
culas oneratas peccatis, quae ducuntur variis
desideriis: semper discentes, et numquam ad 7 2,25.
scientiam veritatis pervenientes. Quemad- 8 Ex 7,11.22.
modum autem Iannes, et Mambres restiterunt 1 T 6,5; 1,12.
Moysi: ita et hi resistunt veritati, homines
corrupti mente, reprobi circa fidem, ¹sed ultra 9
non proficient: insipientia enim eorum manifesta
15 erit omnibus, sicut et illorum fuit. Tu autem 10
assecutus es meam doctrinam, institutionem, pro-
positum, fidem, longanimitatem, dilectionem,
patientiam, ¹persecutiones, passiones: qualia mi- 11 Act 13,50; 14,5.19.
hi facta sunt Antiochiae, Iconii, et Lystris: qua- Ps 34,20.
les persecutiones sustinui, et ex omnibus eripuit
me Dominus. Et omnes, qui pie volunt vivere in 12 Mt 16,24. Act 14,22.
Christo Iesu, persecutionem patientur. Mali 13 1 T 4,1.15.
autem homines, et seductores proficient in peius,

25 ignoscendam ***F***[1] *26* capti **3**,*2* et erunt | par. inoboedientes *4* — et | voluptatium *5* > quid. spec ***A*** | (— eius) *6* petrant ***F***[1] *8* (— autem) | Iamnes | hii ***F*** | restituerunt ***F***[1] *9* (— et) *10* > doctr. meam ***F*** *11* Iconio ***F***[1] | — et 1° | (— et 2°) | > me erip. *12* > vol. pie | (patiuntur)

2,2. 14 errantes, et in errorem mittentes. Tu vero 16
permane in iis, quae didicisti, et credita sunt
J 5,39. 15 tibi: sciens a quo didiceris. et quia ab in-
Ps 119,99. fantia sacras litteras nosti, quae te possunt
instruere ad salutem, per fidem, quae est in
2 P 1,19–21. 16 Christo Iesu. Omnis scriptura divinitus in- 17
R 15,4. spirata utilis est ad docendum, ad arguendum,
ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia:
1 T 6,11. 17 ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus
Act 10,42. 4 bonum instructus. Testificor coram Deo, et 18
R 14,9.10. 1 P 4,5. Iesu Christo, qui iudicaturus est vivos, et mor-
tuos, per adventum ipsius, et regnum eius:
Act 20,20.31. 2 praedica verbum, insta opportune, importune:
argue, obsecra, increpa in omni patientia, et
1,13. 1 T 4,1. 3 doctrina. Erit enim tempus, cum sanam doc- 19
trinam non sustinebunt, sed ad sua desideria
coacervabunt sibi magistros, prurientes auri-
1 T 4,7. 2 Th 2,11. 4 bus, et a veritate quidem auditum avertent,
2,3. E 4,11. 5 ad fabulas autem convertentur. Tu vero vi- 20
gila, in omnibus labora, opus fac Evangelistae,
Ph 2,17. 6 ministerium tuum imple. Sobrius esto. Ego
1 K 9,25. enim iam delibor, et tempus resolutionis meae
1 T 6,12. Ph 3,14. Act 20,24. 7 instat. Bonum certamen certavi, cursum con-
2,5. 1 P 5,4. 8 summavi, fidem servavi. In reliquo reposita
Jc 1,12. Ap 2,10. est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi
Dominus in illa die iustus iudex: non solum
autem mihi, sed et iis, qui diligunt adven-
tum eius.
21. 1,4. 9 Festina ad me venire cito. Demas 21
Kol 4,14. 10

---

13 errore ***F*** *14* his *15* possent ***F*** possint
16 Omnis enim 𝔖 | div. instituta ***F*** | **et util. ad** |
corrigendum *17* **omnem *F* | — bonum *A*[1]**
4,*1* > Chr. I. | et] ac | per] et *3* ad] secundum ***F***
5 vigila in o., | (— tuum) | — Sobr. esto
6 > meae resol. *7* > certavi certam. ***F*** *8* (reddit) |
illo ***F*** | his *9* > ven. ad me *10* (ℭ *inc. v.*
9 Demas *10* Crescens)

πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. σὺ δὲ μένε ἐν οἷς 14 2,2.
ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες,
ˈκαὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ 15 J 5,39. Ps 119,99.
δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως
τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος 16 2 P 1,19–21. R 15,4.
καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἐλεγμόν,
πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιο-
σύνῃ, ˈἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς 17 1 T 6,11. Tt 1,16.
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος. Διαμαρτύρο- 4 Act 10,42. R 14,9.10. 1 P 4,5.
μαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ
μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ τὴν
ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· κήρυξον 2 Act 20,20.31.
τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγξον,
ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ
καὶ διδαχῇ. ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης 3 1,13. 1 T 4,1.
διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας
ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσιν διδασκάλους
κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας 4 1 T 4,7. Tt 1,14. 2 Th 2,11.
τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους
ἐκτραπήσονται. σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακο- 5 2,3. E 4,11.
πάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν δια-
κονίαν σου πληροφόρησον. Ἐγὼ γὰρ ἤδη 6 Ph 2,17. 2 P 1,14. 1 K 9,25.
σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου
ἐφέστηκεν. τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι, τὸν 7 1T 6,12. Ph 3,14. Act 20,24.
δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν 8 2,5. 1 P 5,4. Jc 1,12. Ap 2,10.
ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν
ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ
δίκαιος κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσι
τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.
Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως· Δημᾶς 9 21. 1,4.
10 Kol 4,14.

---

15 ιερα : R pr [*τα*] *16* T *παιδιαν* *4,1* h *κριναι* | *βασ. αυτου* : R,W. *2* hT *παρακαλεσον, επιτιμησον*

---

14 τινος **Dας** *16* — *και* syr | *ελεγχον* **Dας**
4,1 διαμαρτ. ουν εγω **KLας** | *, και την* : *κατα την* **Kας**
5 κακοπαθ. : + *ως καλος στρατιωτης Χριστου Ιησου* **A**
6 της εμης αναλ. **Dας** *8* — *πασι* **D***

γάρ με ἐγκατέλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ
ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλατίαν,
Act 15,37. 11 *Τίτος εἰς Δαλματίαν· Λουκᾶς ἐστιν μόνος μετ'*
Kol 4,10. *ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστιν*
Act 20,4. 12 *γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν δὲ*
E 6,21. Kol 4,7. 13 *ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. τὸν φελόνην, ὃν ἀπέλιπον*
ἐν Τρῳάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ
1 T 1,20. 2 Sm 3,39. 14 *βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ*
Ps 28,4; 62,13. Prv 24,12. *χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο·* ***ἀποδώσει***
15 ***αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·*** *ὃν καὶ σὺ*
φυλάσσου· λίαν γὰρ ἀντέστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις.
1,15. 16 *Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι παρ-*
Mc 14,50. *εγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς*
Ps 22,22. 17 *λογισθείη· ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνά-*
Dn 6,21. 28. Act 23,11; *μωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ*
27,23. *καὶ ἀκούσωσιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρύσθην* ***ἐκ***
18 ***στόματος λέοντος.*** *ῥύσεταί με ὁ κύριος ἀπὸ παν-*
τὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν
αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων, ἀμήν.
Act 18,2. 1,16. R 16,3. 19 *Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησι-*
Act 19,22. 20 *φόρου οἶκον. Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ,*
Act 20,4; 21,29. *Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα.*
21 ˡ*Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεταί*
σε Εὔβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία
καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.
G 6,18. 22 *Ὁ κύριος μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις*
Ph 4,23. Phm 25. *μεθ' ὑμῶν.*

---

10 ℋ *εγκατελειπεν* | *Γαλατιαν* : h^r T *Γαλλιαν* *12* H *Τύχικον* *13* ℋ *απελειπον* *16* ℋ *εγκατελειπον* *19* *Ακυλαν* : h^r+, *Λέκτραν την γυναικα αυτου και Σιμαίαν και Ζηνωνα τους υιους αυτου,* *20* ℋ *απελειπον* *21* H [*παντες*] [*22* *κυριος* : h+ *Ιησους*

---

11 αγαγε ***A*** *14 αποδωη* ***Καϛ*** *15 ανθεστηκε* ***KPaϛ*** *17 ακουση* ***Καϛ*** *18 και ρυσ.* ***KPaϛ*** *22 η χ. μ. υμ. : ερρωσο εν ειρηνη* ***D**** | fin + *αμην* ***Dmϛ***

Subscriptio: *εγραφη απο Λαοδικειας : εγρ. απο Ρωμης + οτε εκ δευτερου παρεστη Παυλος τω καισαρι Ρωμης Νερωνι*

enim me reliquit, diligens hoc saeculum, et
abiit Thessalonicam: Crescens in Galatiam,
Titus in Dalmatiam. Lucas est mecum solus. 11 Act 15,37.
Marcum assume, et adduc tecum· est enim Kol 4,10.
mihi utilis in ministerium. Tychicum autem 12 Act 20,4.
misi Ephesum. Penulam, quam reliqui Troade 13 E 6,21. Kol 4,7.
apud Carpum, veniens affer tecum, et libros,
22 maxime autem membranas. Alexander aera- 14 1 T 1,20.
rius multa mala mihi ostendit: reddet illi Do- 2 Sm 3,39. Ps 28,4; 62,13.
minus secundum opera eius: quem et tu de- 15 Prv 24,12.
23 vita: valde enim restitit verbis nostris. In 16 1,15.
prima mea defensione nemo mihi affuit, sed
omnes me dereliquerunt: non illis imputetur.
Dominus autem mihi astitit, et confortavit 17 Ps 22,22.
me, ut per me praedicatio impleatur, et Dn 6,21. 28. Act 23,11;
audiant omnes Gentes: et liberatus sum de 27,23.
ore Leonis. Liberavit me Dominus ab omni 18
opere malo: et salvum faciet in regnum suum
caeleste, cui gloria in saecula saeculorum. Amen.
24 Saluta Priscam, et Aquilam, et Onesi- 19 Act 18,2. 1,16. R 16,3.
phori domum. Erastus remansit Corinthi. 20 Act 19,22.
Trophimum autem reliqui infirmum Mileti. Act 20,4; 21,29.
25 Festina ante hiemem venire. * Salutant te 21
Eubulus, et Pudens, et Linus, et Claudia, et
fratres omnes.

Dominus Iesus Christus cum spiritu tuo. 22
Gratia vobiscum. Amen.

---

10 dereliquit | Thessallo- *F* | Galatia *F* Galliam | Dalmatia *F* *11* — enim *F*[1] | ministerio 𝔖*F* *12* Tythicum *F*[2] *13* pannulam *F*[1] pae- | Throade *F* | adfers *F* | — tecum *14* reddat Dom. *16* — me *A*[1] | reputetur *17* leonis 𝔖𝔚 *18* liberabit | regno suo *F* | — Amen *F* *19* Priscillam *F* | Onesifori *20* Throphemum *F* *21* hiemen *F* | Salutat | Eubolus *F* | — et 3° *22* nobiscum *AF*

Subscr. Exp. ad Timotheum secunda + [scripta de Laudicia habet versus CLXXII] 𝔖

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD TITVM.

1 PAULUS servus Dei, Apostolus autem (1)
Iesu Christi secundum fidem electorum Dei,
et agnitionem veritatis, quae secundum pie-
2 tatem est ¹ in spem vitae aeternae, quam pro-
misit qui non mentitur, Deus, ante tempora
E 1,9.10. 3 saecularia: manifestavit autem temporibus
1 T 1,1.11. suis verbum suum in praedicatione, quae cre-
dita est mihi secundum praeceptum Salvato-
1 T 1,2. 4 ris nostri Dei: Tito dilecto filio secundum
communem fidem, gratia, et pax a Deo Patre,
et Christo Iesu Salvatore nostro.
5 Huius rei gratia reliqui te Cretae, ut ea, 2
quae desunt, corrigas, et constituas per civi-
tates presbyteros, sicut et ego disposui tibi.
1 T 3,2–4. 6 Si quis sine crimine est, unius uxoris vir,
filios habens fideles, non in accusatione luxu-
1 K 4,1. 7 riae, aut non subditos. Oportet enim epi-
2 T 2,24. scopum sine crimine esse, sicut Dei dispen-
1 P 5,2. satorem: non superbum, non iracundum, non
vinolentum, non percussorem, non turpis
8 lucri cupidum: sed hospitalem, benignum,
2,1. 1 T 1,10. 9 sobrium, iustum, sanctum, continentem, ¹ am-
2 T 4,3. plectentem eum, qui secundum doctrinam
est, fidelem sermonem: ut potens sit ex-
hortari in doctrina sana, et eos, qui con-
10 tradicunt, arguere. Sunt enim multi etiam
inobedientes, vaniloqui, et seductores: maxi-
1 T 3,6. 11 me qui de circumcisione sunt: quos oportet

Inscr. Incipit Epistula ad Titum 1,*1* > Chr. Ihesu ***F*** | *fin* : *3* — Dei ***F***¹ *4* fidem. *5* (— et 2º) | > tibi disp. *7* turpilucri 𝕿***AF*** *8* ben.] + prudentem 𝕾 | > sanct. iust. ***A*** *9* sit] + et *10* — etiam ***A***² et | inobedientes v. , 𝕾 | (— et)

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ 1
Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν
ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν ¹ *ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς* 2
αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ
χρόνων αἰωνίων, ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν 3 E 1,9.10.
λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' 1 T 1,1.11.
ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, Τίτῳ γνησίῳ 4 1 T 1,2.
τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ
θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος
ἡμῶν.

Τούτου χάριν ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ 5 Act 14,23.
λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν
πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην, ¹ *εἴ τίς ἐστιν* 6 1 T 3,2–4.
ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά,
μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. δεῖ γὰρ 7 1 K 4,1.
τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκο- 2 T 2,24. 1 P 5,2.
νόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ
πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ¹ *ἀλλὰ φιλόξενον, φιλά-* 8
γαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, ¹ *ἀντεχό-* 9 2,1. 1 T 1,10. 2 T 4,3.
μενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα
δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ
ὑγιαινούσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶν 10
γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρενα-
πάται, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς περιτομῆς, ¹ *οὓς δεῖ* 11 2 T 3,6.

---

1 W *Χριστου Ιησου* h *Χριστου [Ιησου]* *2.3* H *αιωνιων εφ. ... ιδιοις,* *5* ℋ *απελειπον* *10* W *πολλοί,*

---

2 επ : εν ***FGIi*** *4 και 1⁰ : ελεος* ***AKaς*** | *και 2⁰ : + κυριον* ***Faς*** *5 κατελιπον* ***Kaς*** *κατελειπον* ***LP*** | *επιδιορθωσης* ***AD*a*** *9 εν ... υγιαινουση : τους εν παση θλιψει* ***A*** | fin + *μη χειροτονειν διγαμους μηδε διακονους αυτους ποιειν, μηδε γυναικας εχειν εκ διγαμιας· μηδε προσερχεσθωσαν εν τω θυσιαστηριω λειτουργειν το θειον. τους αρχοντας τους αδικοκριτας και αρπαγας και ψευστας και ανελεημονας ελεγχε ως θεου διακονος* **109** *10 πολλοι : + και* ***Dmς*** | *— της* ***Amς***

1 P 5,2. ἐπιστομίζειν, οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν
Epimenides, de oraculis. 12 διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν. εἶπέν
τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης·
Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες
ἀργαί.
2 T 4,2. 13 ˈἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν
ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ
1 T 4,7. 2 T 4,4. 14 πίστει, μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ
Mt 15,9. Kol 2,22. ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν.
Mt 15,11. 15 πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιαμ-
R 14,20. μένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίαν-
2 T 3,5.17. 16 ται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. θεὸν
Ps 14,1.3. 1 J 2,3–5. ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται,
βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον
ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.
1 T 6,3. 2 T 1,13. 2 Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδα-
1 T 5,1. 2 σκαλίᾳ. Πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνούς,
σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ
1 T 3,11. 3 ὑπομονῇ· πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι
ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μηδὲ οἴνῳ πολλῷ
4 δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ˈἵνα σωφρονί-
ζωσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους,
E 5,22. 5 ˈσώφρονας, ἁγνάς, οἰκουργούς, ἀγαθάς, ὑποτασ-
σομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ
6 θεοῦ βλασφημῆται. Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρα-
1 T 4,12. 7 κάλει σωφρονεῖν ˈπερὶ πάντα, σεαυτὸν παρεχόμενος
1 P 5,3. τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀφθορίαν,
1 P 2,15. 8 σεμνότητα, ˈλόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ

13 H [*εν*] 2,*3 μηδε* : h *μη* 4 RT *σωφρονιζουσιν* 5 W *οικουργους αγαθας*, 6.7 HR *σωφρονειν· π. παντα σ.* 7 h *εργων εν τ. διδασκαλια*,

11 fin + *τα τεκνα οι τους ιδιους γονεις υβριζοντες η τυπτοντες επιστομιζε και ελεγχε και νουθετει ως πατηρ τεκνα* ***109*** *12 ειπεν δε* ℵ****FG*** *14 εντολ. : γενεαλογιαις* ***47*** *15 παντα :* + *μεν* ***KLaς*** *16 μη ειδεναι* ***37*** | — *και* 2⁰ et *αγαθον* ℵ* 2,*3 ιεροπρεπει Ca* *5 οικουρους* ***HKaς*** | *θεου* : + *και η διδασκαλια C5* *7 παντας εαυτον* ***1.37**** | *αδιαφθοριαν* ***Laς*** *αφθονιαν* ***FG*** | *σεμνοτ.* : + *αφθαρσιαν* ***KLaς***[1]

redargui: qui universas domos subvertunt, J 10,12. 1 P 5,2.
docentes quae non oportet, turpis lucri gratia.
Dixit quidam ex illis, proprius ipsorum propheta: 12
Cretenses semper mendaces, malae bestiae,
ventres pigri.
Testimonium hoc verum est. Quam ob causam 13 2 T 4,2.
increpa illos dure, ut sani sint in fide, non 14 1 T 4,7.
intendentes Iudaicis fabulis, et mandatis hominum,
aversantium se a veritate. Omnia 15 Mt 15,11. R 14,20.
munda mundis: coinquinatis autem, et infidelibus
nihil est mundum, sed inquinatae sunt
eorum et mens, et conscientia. Confitentur 16 2 T 3,5.
se nosse Deum, factis autem negant: cum
sint abominati, et incredibiles, et ad omne
opus bonum reprobi.

3 Tu autem loquere quae decent sanam 2 1 T 6,3. 2 T 1,13.
doctrinam: Senes ut sobrii sint, pudici, pru- 2 1 T 5,1.
dentes, sani in fide, in dilectione, in patientia:
Anus similiter in habitu sancto, non crimina- 3 1 T 3,11.
trices, non multo vino servientes, bene do-
centes: ut prudentiam doceant adolescentulas, 4
ut viros suos ament, filios suos diligant, pru- 5 E 5,22.
dentes, castas, sobrias, domus curam habentes,
benignas, subditas viris suis, ut non
blasphemetur verbum Dei: Iuvenes similiter 6
hortare ut sobrii sint. In omnibus teipsum 7 1 T 4,12. 1 P 5,3.
praebe exemplum bonorum operum, in doc-
trina, in integritate, in gravitate, verbum 8 1 P 2,15.
sanum, irreprehensibile: ut is, qui ex

11 subvertent F^1 | oportent *F* | turpilucri *F* *12* (quidem) | ips.] eorum *A* | ventris 𝔖ℭ^{92}*F* *14* — se F^2 *15* — est *16* Et confit. *F* | sunt 𝔗A^1F | omnem *F*
2,*1* decet *2* — in *ter* 𝔏𝔗A^2 — 1° 2° A^1 *3* Unus F^1 | criminatores A^1 -tices F^1 | > vino multo | deditos F^1 -as F^2 *4* > dilig. *et* am. *F* | — suos 2° *5* > sobr. cast. *F* — sobr. | > suis vir. *6.7* sobrii in omnibus. Te ips. *F* *7* in int.] integritatem 𝔏𝔗*A* + in castitate F^2 | in gr.] gravitatem 𝔏𝔗*A* *8* in verb. *F* | inrepraehensibilem 𝔏*AF* *pr* et F^2 | his A^1 | ex] est *F*

adverso est, vereatur, nihil habens malum di-
E 3,5. 1 T 6,1. 1 P 2,18. 9 cere de nobis: Servos dominis suis subditos 4
esse, in omnibus placentes, non contradicentes,
1,3. 10 non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam
ostendentes: ut doctrinam Salvatoris nostri
11 Dei ornent in omnibus. Apparuit enim
gratia Dei Salvatoris nostri omnibus homini-
E 1,4. 1 J 2,16. 12 bus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem,
et saecularia desideria: sobrie, et iuste, et
1 K 1,7. R 5,2. Ph 3,20. 13 pie vivamus in hoc saeculo, expectantes bea-
tam spem, et adventum gloriae magni Dei, et
G 1,4. 1 T 2,6. E 2,10. Ps 130,8. Ex 19,5. Dt 14,2. Ez 37,23. 1 P 3,13. 14 Salvatoris nostri Iesu Christi: qui dedit semet-
ipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni
iniquitate, et mundaret sibi populum accepta-
1 T 4,12. 15 bilem, sectatorem bonorum operum. Haec 5
loquere, et exhortare, et argue cum omni im-
1 P 2,13. 3 perio. Nemo te contemnat. Admone illos
principibus, et potestatibus subditos esse,
dicto obedire, ad omne opus bonum paratos
Ph 4,5. 2 esse: neminem blasphemare, non litigiosos
esse, sed modestos, omnem ostendentes man-
1 K 6,11. E 2,2; 5,8. 3 suetudinem ad omnes homines. Eramus enim
aliquando et nos insipientes, increduli, errantes,
servientes desideriis, et voluptatibus variis, in
malitia et invidia agentes, odibiles, odientes
2,11. Prv 8,31. 4 invicem. Cum autem benignitas, et humanitas
E 2,8.9. J 3,5. E 5,26. 2 T 1,9. 5 apparuit Salvatoris nostri Dei: non ex operibus
iustitiae, quae fecimus nos, sed secundum suam
misericordiam salvos nos fecit per lavacrum re-

---

8 (vincatur) | > dic. mal. 𝔊*F*
9 esse in omn., 𝔊*F*
10 salutaris *F* | > dei nostri *A*
11 — nostri 𝔊𝔗*A* | in omn. *F*
13 spectantes *F* | Dei et *15* et saec exh. *F*[1]
3,*1* (— bonum) *2* (litigo-) | — sed [𝔊]𝔗*A*[1]
3 en.] ergo *F* | > et nos aliq. | et incred. [𝔊]*F*
4 > dei nostri *F*

ἐναντίας ἐντραπῇ μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν
4 φαῦλον. Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι 9 E 6,5. 1 T 6,1. 1 P 2,18.
ἐν πᾶσιν, εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, ' μὴ 10 1,3.
νοσφιζομένους, ἀλλὰ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένους
ἀγαθήν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ σωτῆρος
ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη γὰρ 11 2 T 1,10.
ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις,
' παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν 12 E 1,4. 1 J 2,16.
καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως
καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχό- 13 1 K 1,7. R 5,2. Ph 3,20.
μενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς
δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Χρι- G 1,4. 1 T 2,6. E 2,10.
στοῦ Ἰησοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα 14 Ps 130,8.
λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθα- Ex 19,5. Dt 14,2.
ρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν Ez 37,23. 1 P 3,13.
ἔργων. Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ 15 1 T 4,12.
ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς σου περι-
5 φρονείτω. Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξ- 3 1 P 2,13.
ουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν
ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι, μηδένα βλασφημεῖν, 2 Ph 4,5. 2 T 2,23.24.
ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους
πραΰτητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Ἦμεν γάρ 3 1 K 6,11. E 2,2; 5,8.
ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι,
δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις,
ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες
ἀλλήλους. ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία 4 2,11. Prv 8,31.
ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων 5 E 2,4.8.9. J 3,5. E 5,26. 2 T 1,9.
τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς ἀλλὰ κατὰ
τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιν-

---

9 RT *υποτασσεσθαι, εν πασιν ευ.* *10 μη* : h *μηδε* | *πιστ. ενδεικν. αγαθην* : h *ενδεικν. αγαπην* *13* h *ημων,* | hR *Ιησου Χριστου* 3,*1 αρχαις* : W+ *και* | H *υποτασσεσθαι πειθαρχειν*

---

8 ημων : *υμων* ***Αας*** *10* — *την* 2^{0} ***KLας*** *11 σωτ.* : pr *η* ***Κας*** *15 διδασκε* ***A*** | *καταφρονειτω* ***1α*** 3,*1 πειθαρχ.* : ***F*** pr ***A*** + *και* *2 πραΰτ.* : *σπουδην* א *3 ανοητοι* : + *και* ***D*** *5 α* : *ων* ***Κας***

Joel 3,1. 6 γενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, οὗ
ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
R 3,24. 7 τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου
χάριτι κληρονόμοι γενηθῶμεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς
14. 8 αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βού-
λομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν
ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτά
1 T 4,7. 9 ἐστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· μωρὰς
δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔριν καὶ μάχας
νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μά-
2 J 10. Mt 18,15.16. 10 ταιοι. αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευ- 6
1 T 6,4.5. 11 τέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται
ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος.
2 T 4,12. 12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τυχικόν,
σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ
Act 18,24. 13 γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν
1 K 3,5.6. καὶ Ἀπολλῶν σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν
2,14. E 4,28.29. 14 αὐτοῖς λείπῃ. μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι
Mt 7,19. καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας
χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.
2 K 5,16. 15 Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι
τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

9 R ερεις *10* h^{rv}— *και δευτεραν* *12* R *πρός σε* | H *Τύχικον* *13* R *Απολλῶ* | hT *λιπη*

---

5 πνευμ. : pr *δια* ***D*FG*** *7 γενωμεθα* ***Καϛ*** *8 τα καλα* ***Καϛ*** *9 γενεαλ.* : *λογομαχιας* ***FG*** *15 ασπασασθε* ***A*** | *χαρις* : + *του κυριου* ***D*** : + *τ. θεου* ***FG*** | fin + *αμην* ***FGmϛ***

Subscriptio: *προς Τιτον (+ της Κρητων εκκλησιας πρωτον επισκοπον χειροτονηθεντα) εγραφη απο Νικοπολεως της Μακεδονιας* (missa per Arteman *vl* per Zenam et Apollo).

generationis, et renovationis Spiritus sancti,
quem effudit in nos abunde per Iesum Chri- 6 Joel 3,1.
stum Salvatorem nostrum: ut iustificati gratia 7 R 3,24.
ipsius, heredes simus secundum spem vitae
6 aeternae. Fidelis sermo est: et de his volo 8 14.
te confirmare: ut curent bonis operibus prae-
esse qui credunt Deo. Haec sunt bona, et
7 utilia hominibus. Stultas autem questiones, 9 1 T 4,7.
et genealogias, et contentiones, et pugnas legis
8 devita. sunt enim inutiles, et vanae. Haere- 10 2 J 10. Mt 18,15.16.
ticum hominem post unam, et secundam cor-
reptionem devita: sciens quia subversus est, 11 1 T 6,4.5.
qui eiusmodi est, et delinquit, cum sit proprio
iudicio condemnatus.
9 Cum misero ad te Artemam, aut Tychi- 12 2 T 4,12.
cum, festina ad me venire Nicopolim: ibi
enim statui hiemare. Zenam legisperitum, et 13 Act 18,24. 1 K 3,5.6.
Apollo solicite praemitte, ut nihil illis desit.
Discant autem et nostri bonis operibus prae- 14 2,14. E 4,28.29. Mt 7,19.
esse ad usus necessarios: ut non sint infructuosi.
10 Salutant te qui mecum sunt omnes: sa- 15 2 K 5,16.
luta eos, qui nos amant in fide.
Gratia Dei cum omnibus vobis. Amen.

---

6 infudit ***F*** | in nobis F^2 | > Chr. Ies. ***A*** *7* in grat. ***F*** *8* (nolite confirmari) | curam habeant ***F*** | in deo ***F*** (in deum) *10* correctionem ***F*** *11* — cum sit *12* Artheman | vel Tythicum ***F*** | Nicho- ***A*** -li ***F*** *13* Zenan 𝕿***A*** | ut] et ***A*** *14* nostris ***F*** *15* — eos | — Amen [𝕷]𝕿***F*** *Subscr.* Explicit ad Titum + [scripta. habet versus CXVII] 𝕷

EPISTOLA
BEATI PAVLI APOSTOLI
AD PHILEMONEM.

E 3,1. 1 PAULUS vinctus Christi Iesu, et Timo- (1)
theus frater: Philemoni dilecto, et adiutori
Kol 4,17. 2 nostro, ǀ et Appiae sorori charissimae, et Ar-
2 T 2,3. chippo commilitoni nostro, et Ecclesiae, quae
R 1,7. 3 in domo tua est. Gratia vobis, et pax a Deo
Patre nostro, et Domino Iesu Christo.
4 Gratias ago Deo meo, semper memoriam 2
5 tui faciens in orationibus meis, audiens cha-
ritatem tuam, et fidem, quam habes in Do-
Ph 1,9. 6 mino Iesu, et in omnes sanctos: ut communi-
catio fidei tuae evidens fiat in agnitione om-
nis operis boni, quod est in vobis in Christo
2 K 7,4. 7 Iesu. Gaudium enim magnum habui, et con-
solationem in charitate tua: quia viscera sanc-
8 torum requieverunt per te, frater. Propter 3
quod multam fiduciam habens in Christo Iesu
9 imperandi tibi quod ad rem pertinet: propter
charitatem magis obsecro, cum sis talis, ut
Kol 4,9. Paulus senex, nunc autem et vinctus Iesu
1 K 4,15. 10 Christi: Obsecro te pro meo filio, quem genui
G 4,19. 11 in vinculis, Onesimo, ǀ qui tibi aliquando inuti-
lis fuit, nunc autem et mihi, et tibi utilis,
12 ǀ quem remisi tibi. Tu autem illum, ut mea vi-
Ph 2,30. 13 scera, suscipe: quem ego volueram mecum de-
tinere, ut pro te mihi ministraret in vinculis
2 K 9,7. 14 Evangelii: sine consilio autem tuo nihil volui
1 P 5,2.

Inscr. Incipit Epistula ad Ph. *1* > Ies. Chr. | — et 2º *A* *2* Apiae 𝔖ℭ92 | — chariss. | Arcippo *A* | > est in d. tua *F* *4* promemoriam *F*1 *5* audiens] + fidem et *F*1 *6* agnitionem *A* | — operis | — quod est | — est in vob. *A* in nobis 𝔏𝔗 in nobis est *F* *7* habuimus *F* | caritatem tuam *F* *8* habentes *F*1 *9* es *F*1 | Ihesu Christo *F* *10* pro] de *A* *11* > tibi et mihi *12* — tibi | ut] id est : *pr* id est *F* | > visc. mea *F* *13* retinere *F*

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος 1 E 3,1.
ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ
ἡμῶν ˡ καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συν- 2 R 16,5. 1 K 16,19.
στρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· Kol 4,17. 2 T 2,3.
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν 3 R 1,7.
καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
1 *Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου* 4 E 1,15.16.
ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ἀκούων σου 5 Kol 1,3.4.9.
τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν
κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ὅπως 6 Ph 1,9.
ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν G 5,6.
ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστόν·
χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ 7 2 K 7,4.
ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέ- 12.20.
παυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. Διό, πολλὴν ἐν Χριστῷ 8
παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, διὰ 9
τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς
Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ
2 *Ἰησοῦ, ˡ παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν* 10 Kol 4,9. 1 K 4,15.
ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς, Ὀνήσιμον, ˡ τόν ποτέ σοι 11 G 4,19.
ἄχρηστον νυνὶ δὲ καὶ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, ὃν 12 7.20.
ἀνέπεμψά σοι, αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα·
ˡ ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα 13 Ph 2,30.
ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγ-
γελίου, χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα 14 2 K 9,7. 1 P 5,2.

---

4 W *παντοτε,* 5 *προς* : ℋ *εις* 6 H [*του*] | *ημιν* : hT *υμιν* 9 *πρεσβύτης* : h^s *cjj πρεσβευτὴς* | *παρακαλω* : T·W. | h *νυν* | *Ιησου* : R·HR+ — 11 ℋR— *και* 1^0 12 H *σοι αυτ.* R *σοι· αυτ.*

Inscriptio: *προς Φιλημονα + και Απφιαν και Αρχιππον (τον διακονον)* 1 *δεσμιος* : *αποστολος* ***D**** *δουλος* **33a** | *αγαπητω* : + *αδελφω* ***D**** 2 *αδελφη* : *αγαπητη* ***KLϛ*** 6 *παντος* : + *εργου* ***FGa*** | *Χριστον Ιησουν* ***Dmϛ*** 7 *χαριν* ***KLaϛ*** | *εχομεν πολλην* ***KLaϛ*** 10 *ον* : + *εγω* ***A*** | *δεσμοις μου* ***Caϛ*** 12 *ανεπεμψα· συ δε αυτον* ***Daϛ*** | *σπλ.* : + *προσλαβου* ***CDaϛ***

ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου
15 ᾖ ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον. τάχα γὰρ διὰ τοῦτο
ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς,
1 T 6,2. 16 ˈοὐκέτι ὡς δοῦλον ἀλλὰ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν
ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ
R 14,1; 15,7. 17 καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. εἰ οὖν με ἔχεις κοι-
18 νωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. εἰ δέ τι ἠδίκησέν
G 6,11. 2 Th 3,17. 19 σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα· ἐγὼ Παῦλος
ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω
7.10.12. 20 σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. ναί, ἀδελφέ,
ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ
σπλάγχνα ἐν Χριστῷ.
21 Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς
Ph 1,25; 2,24. 22 ὅτι καὶ ὑπὲρ ἃ λέγω ποιήσεις. ἅμα δὲ καὶ ἑτοί-
μαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευ-
χῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.
Kol 1,7; 4,12. 23 Ἀσπάζεταί σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου
Kol 4,10.14. Act 27,2. 24 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ˈΜᾶρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς,
Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.
G 6,18. Ph 4,23. 2 T 4,22. 25 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ
πνεύματος ὑμῶν.

---

16 T *ουκ ετι*   *25* *κυριου* : + hRW *ημων*

---

19 (*λεγω· σοι,*) | fin + *εν κυριω* ***D**** *20* *Χριστω* : *κυριω* ***Καϛ*** *21* *α* : *ο* ***Daϛ*** *23* *ασπαζονται* ***KLaϛ*** | (*Ιησου* : , *Ιησους* *vel* + , *Ιησους* Zahn *cj* , cf. Kol 4,11) *25* fin + *αμην* ***ℵCmϛ***

Subscriptio: *προς Φιλημονα (και Απφιαν δεσποτας του Ονησιμου και προς Αρχιππον τον διακονον της εν Κολοσσαις εκκλησιας) εγραφη απο Ρωμης (δια Ονησιμου οικετου). [Αλλα δη και μαρτυς Χριστου γεγενηται ο μακαριος Ονησιμος εν τη Ρωμαιων πολει επι Τερτουλλου τηνικαυτα την επαρχικην εξουσιαν διεποντος τη των σκελων κλασει την ψηφον υπομεινας του μαρτυριου.]*

facere, uti ne velut ex necessitate bonum tuum
esset, sed voluntarium. Forsitan enim ideo 15
discessit ad horam a te, ut aeternum illum
reciperes: iam non ut servum, sed pro servo 16 1 T 6,2.
charissimum fratrem, maxime mihi: quanto
autem magis tibi et in carne, et in Domino?
Si ergo habes me socium, suscipe illum sicut 17
me: Si autem aliquid nocuit tibi, aut debet: 18
hoc mihi imputa. Ego Paulus scripsi mea 19 G 6,11. 2 Th 3,17.
manu: ego reddam, ut non dicam tibi, quod
et teipsum mihi debes: ' ita frater. Ego te 20 7.
fruar in Domino: Refice viscera mea in Domino.

Confidens in obedientia tua scripsi tibi: 21
sciens quoniam et super id, quod dico, facies.
Simul autem et para mihi hospitium: nam 22 Ph 1,25; 2,24.
spero per orationes vestras donari me vobis.

4 Salutat te Epaphras concaptivus meus in 23 Kol 1,7; 4,12.
Christo Iesu, ' Marcus, Aristarchus, Demas, et 24 Kol 4,10.14.
Lucas, adiutores mei.

Gratia Domini nostri Iesu Christi cum 25
spiritu vestro. Amen.

---

14 necessitatem ***F***
15 Forsitam ***F*** | secessit ***F*** | in aet. 𝔖
16 sicut ***F*** | pro] plus | — et 1º ***F*** | caritate F^1 | *fin*.
20 Itaque ***F*** | frater, 𝔏𝔗*A* facies. 𝔖 | — te A^1 | fuar F^1 | Dom. 2º] Christo 𝔖***F***
21 — in | oboedientiae tuae F^1 | — et ***F***
24 Aristharcus ***F*** | — et
Subscr. Explicit ad Philemonem + (Philimonem) [scripta de urbe Roma. habet versus XXXIIII]. Inc. ad Hebraeos 𝔏

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD HEBRAEOS.

1 MULTIFARIAM, multisque modis olim (1)
Ps 2,8. J 1,3. 2 Deus loquens patribus in Prophetis: novissime,
Kol 1,16. Mt 21,38. diebus istis locutus est nobis in Filio, quem
constituit heredem universorum, per quem fe-
Ps 110,1. 3 cit et saecula: qui cum sit splendor gloriae,
2 K 4,4. Kol 1,15. et figura substantiae eius, portansque omnia
9,14.26. Mc 16,19. verbo virtutis suae, purgationem peccatorum
faciens, sedet ad dexteram maiestatis in ex-
Ph 2,9. 4 celsis: tanto melior Angelis effectus, quanto
Ps 2,7. 5 differentius prae illis nomen hereditavit. Cui 2
2 Sm 7,14. 5,5. Act 13,33. enim dixit aliquando Angelorum:

Filius meus es tu, ego hodie genui te?

Et rursum:

Ego ero illi in patrem, et ipse erit mihi in filium?

Dt 32,43 Lxx. 6 Et cum iterum introducit primogenitum in
R 8,29. Ps 97,7. orbem terrae, dicit:

Et adorent eum omnes Angeli Dei.

Ps 104,4. 7 Et ad Angelos quidem dicit:

Inscr. Incipit Epistula ad Hebr. (*habet* 𝔏 *inter* II Thess. *et* I Tim.)
1,*1* Multifariae 𝔏*A* -rie 𝔗 | (multis) et multis
3 portans quoque | Sed et ***F*** sedit
4 (tantum)
5 rursus ***F*** | patre 𝔏***AF*** | filio *A*
7 (— et 1°)

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

1 *Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς* 1
λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ¹ *ἐπ'* 2 **Ps 2,8. J 1,3.**
ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν **Kol 1,16. Mt 21,38.**
υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ
ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας· ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς 3 **Ps 110,1.**
δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων **Sap 7,25 s. 2 K 4,4.**
τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, **Kol 1,15. 9,14.26.**
καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος ***ἐκάθισεν*** **Mc 16,19.**
ἐν δεξιᾷ *τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, τοσούτῳ* 4 **Ph 2,9.**
κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώ- **1 P 3,22.**
2 *τερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. Τίνι* 5 **Ps 2,7.**
γάρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων· **2 Sm 7,14. 5,5. Act 13,33.**

υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε;

καὶ πάλιν·

ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται
μοι εἰς υἱόν;

ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν 6 **Dt 32,43 Lxx.**
οἰκουμένην, λέγει· **R 8,29. Kol 1,18.**

καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. **Ps 97,7.**

καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· 7 **Ps 104,4.**

Ad Hebr hic R; de HTW vide p. 391. 527
1,5 *σε* : H,W·

1,2 *εσχατων* ***47ς*** 3 *καθ.* : pr *δι εαυτου* ***KLaς*** | *αμ.* : + *ημων* ***KLaς*** 4 — *των* ***B*** 7 *αγγ.* 1° : + *αυτου* ***D****

ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα,
καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα·
Ps 45,7.8. 8 πρὸς δὲ τὸν υἱόν·
ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος,
καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος ῥάβδος τῆς βασι-
λείας αὐτοῦ.
9 ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν·
διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε, ὁ θεός, ὁ θεός σου ἔλαιον
ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.
Ps 102,26–28. 10 καί·
σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας,
καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί·
11 αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις·
καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται,
Is 34,4. Ap 6,14. 12 καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς,
ὡς ἱμάτιον καὶ ἀλλαγήσονται·
σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.
Ps 110,1. Mt 22,44. Act 2,34. 13 πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε·
κάθου ἐκ δεξιῶν μου
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν
ποδῶν σου;
Dn 7,10. Ps 34,8; 91,11. Act 5,19; 12,7. 14 οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς δια-
κονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρο-
Act 8,6.12. 2 νομεῖν σωτηρίαν; Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως
προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μή ποτε παρα-
Act 7,38.53. G 3,19. Dt 33,2 Lxx. 2 ρυῶμεν. εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος
ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρα-
10,29. 12,25. Mt 3,7; 22,5. Act 10,37. L 1,2. 3 κοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς
ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας;
ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου,

---

8 hRW , *ο θεός,* | H [*του αιωνος*] | W *καί·* | *αυτου* : hRT *σου* *9* T *αδικιαν* | HR *σε ο et σου, ελ.* *12* T *αλλαξεις* | *ως ιματ.* : [R]—T 2,*3.4* H *σωτηριας, ... θελησιν;*

---

7 πνευμα ***Da*** *8 — και* ***KLaς*** | *— η* ***Daς*** | *— της* 1^0^ ***Daς*** | *ραβδ.* 2^0^ : pr *η* ***Daς*** *11 διαμενεῖς* ***D***^3^***M*** *14 διακονιας* ***B*** 2,*2 αγγελου* ***L***

Qui facit Angelos suos spiritus,
et ministros suos flammam ignis.
Ad filium autem: 8 Ps 45,7.8.
Thronus tuus Deus in saeculum saeculi:
virga aequitatis, virga regni tui.
Dilexisti iustitiam, et odisti iniquitatem: 9
propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo
exultationis prae participibus tuis.
Et: 10 Ps 102,26–28.
Tu in principio Domine terram fundasti:
et opera manuum tuarum sunt caeli.
Ipsi peribunt, tu autem permanebis, 11
et omnes ut vestimentum veterascent:
et velut amictum mutabis eos, et mutabuntur: 12
tu autem idem ipse es, et anni tui non
deficient.
(2) 3 Ad quem autem Angelorum dixit aliquando: 13 Ps 110,1.
Sede a dextris meis,
quoadusque ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum?
4 Nonne omnes sunt administratorii spiritus, in 14 Dn 7,10.
ministerium missi propter eos, qui hereditatem Ps 34,8; 91,11. Act 5,19; 12,7.
capient salutis? Propterea abundantius 2
oportet observare nos ea, quae audivimus ne
forte pereffluamus. Si enim qui per Angelos 2 Act 7,38.53. G 3,19.
dictus est sermo, factus est firmus, et omnis
praevaricatio, et inobedientia accepit iustam
mercedis retributionem: quomodo nos effu- 3 10,29. 12,25.
5 giemus si tantam neglexerimus salutem? *quae
cum initium accepisset enarrari per Dominum

---

8 (— D.), deus, | et virga (1º) (et, V. *A*) *9* te, 𝔏𝔗*A* | tuus, | laetitiae *F* *10* manum *F* *11* omnia 𝔏*AF* | sicut 𝔗*A* | veterescent *12* involves 𝔏*F* | eos] + ut vestimentum [𝔏]*F* | — ipse | est *F*¹ *13* donec *F* | scabill- 𝔏*AF* | (— pedum) *14* capiunt 𝔖*F*
2,*1* effluamus *2* — est 1º *F*

ab eis, qui audierunt, in nos confirmata est,
Mc 16,20. 1 K 12,4.11. 2 K 12,12. 4 contestante Deo signis et portentis, et variis
virtutibus, et Spiritus sancti distributionibus
secundum suam voluntatem.
5 Non enim Angelis subiecit Deus orbem (3)
Ps 8,5-7. 6 terrae futurum, de quo loquimur. Testatus
est autem in quodam loco quis, dicens:
Quid est homo quòd memor es eius, 6
aut filius hominis quoniam visitas eum?
7 Minuisti eum paulominus ab Angelis:
gloria et honore coronasti eum:
et constituisti eum super opera manuum tuarum.
1 K 15,27. 8 Omnia subiecisti sub pedibus eius:
In eo enim quòd omnia ei subiecit, nihil di- 7
misit non subiectum ei. Nunc autem necdum
Ph 2,8.9. 9 videmus omnia subiecta ei. Eum autem, qui 8
modico quàm Angeli minoratus est, videmus
Iesum propter passionem mortis, gloria et
honore coronatum: ut gratia Dei, pro omni-
R 11,36. 10 bus gustaret mortem. Decebat enim eum, 9 (4)
propter quem omnia, et per quem omnia, qui
multos filios in gloriam adduxerat, auctorem
salutis eorum per passionem consummare.
Mc 3,34.35. Mt 25,40. J 20,17. 11 Qui enim sanctificat, et qui sanctificantur, ex
uno omnes. Propter quam causam non con-
Ps 22,23. 12 funditur fratres eos vocare, dicens:
Nunciabo nomen tuum fratribus meis: 10
in medio Ecclesiae laudabo te.
Is 8,17. Is 8,18. 2 Sm 22,3. 13 Et iterum:
Ego ero fidens in eum.
Et iterum:
Ecce ego, et pueri mei, quos dedit mihi Deus.

---

3 nobis ***F*** *5* — Deus | (loquitur) *6* > aut. est ***A*** | — quis ***F*** *7* minorasti ***F*** | gloriam et honorem ***F*** , *it 9* ***F***[1] | manum ***F*** *8* > ei omnia | demisit ***F*** *9* angelis ***F*** *10* (— et per q. o.) | passiones | consummari 𝕾 *11* — Qui ... omnes ***F*** | — qui 2° ***A*** *12* (ℭ *inc. v.* Nunciabo) *13* (— Ego) | (— mei) | > mihi dedit 𝕷ℭ***AF***

ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, ꜌ *συνεπι-* 4 Mc 16,20. 1 K 12,4.11. 2 K 12,12.
μαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν
καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἁγίου
μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.
Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν 5 6,5. E 1,21.
μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. διεμαρτύρατο δέ 6 Ps 8,5–7.
πού τις λέγων·
τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ;
ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν;
ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ᾽ ἀγγέλους, 7
δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν,
πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. 8 1 K 15,27.
ἐν τῷ γὰρ **ὑποτάξαι** *αὐτῷ τὰ* **πάντα** *οὐδὲν ἀφῆκεν*
αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ
3 *τὰ* **πάντα ὑποτεταγμένα·** *τὸν δὲ* **βραχύ τι παρ᾽** 9 Ph 2,8.9.
ἀγγέλους ἠλαττωμένον *βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ*
πάθημα τοῦ θανάτου **δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανω-**
μένον, *ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται*
θανάτου. Ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι᾽ ὃν τὰ πάντα 10 R 11,36.
καὶ δι᾽ οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν
ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ
παθημάτων τελειῶσαι. ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ 11 11,16. Mc 3,34.35.
οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι᾽ ἣν αἰτίαν οὐκ Mt 25,40. J 20,17.
ἐπαισχύνεται **ἀδελφοὺς** *αὐτοὺς καλεῖν, λέγων·* 12 Ps 22,23. J 17,6.
ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου,
ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε·
καὶ πάλιν· 13 Is 8,17. Is 8,18. 2 Sm 22,3.
ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ᾽ αὐτῷ·
καὶ πάλιν·
ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ θεός.

---

6 αυτου : HR, *7 fin* H+ [*και κατεστησας αυτον επι τα εργα των χειρων σου*] *8 αυτω* 1° : [H]—W *9 χαριτι* : h^rW *χωρις* — Ps 8,7. 1 K 15,27.

---

4 συνμαρτυρουντος ***B*** | — *τε* ***MPa*** | *αυτου : του θεου* ***D*E**** *6 τι : τις* ***C*P*** *11 καλων 17*

17. 2 T 1,10. J 12,31. Ap 12,10. 1 K 15,56. 14 Ἐπεὶ οὖν τὰ **παιδία** κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ
σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν
αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ
κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστιν τὸν διά-
15 βολον, καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου
Is 41,8 s. 16 διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. οὐ
γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ **σπέρ-**
5,1. Ps 22,23. Ph 2,7. 17 **ματος Ἀβραὰμ** ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὤφειλεν κατὰ
πάντα **τοῖς ἀδελφοῖς** ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων
γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν,
4,15.16. 18 εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. ἐν
ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς
πειραζομένοις βοηθῆσαι.
4,14; 9,15; 10,23. 3 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου 60
μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα
Nu 12,7. 2 τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, **πιστὸν** ὄντα τῷ ποιή-
σαντι αὐτόν, ὡς καὶ **Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ**
3 **αὐτοῦ**. πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωϋσῆν
ἠξίωται καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου
4 ὁ κατασκευάσας αὐτόν. πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευά-
ζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ πάντα κατασκευάσας θεός.
Nu 12,7. 5 καὶ **Μωϋσῆς** μὲν **πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ**
ὡς **θεράπων** εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων,
R 15,4. E 2,19. Kol 1,23. 6,11; 10,23. 6 Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ **τὸν οἶκον αὐτοῦ**· οὗ
οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν τὴν παρρησίαν καὶ τὸ
καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κα-
Ps 95,7–11. 7 τάσχωμεν. Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον·
σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
Ex 15,23; 17,7. Nu 20,2–5. 8 μὴ **σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ**
παραπικρασμῷ

---

15 T *δουλιας* 3,2 *ολω* : [H]—W *6 μεχρι τελ. βεβ.* : [H]—W *7 αγιον* : h ,

---

14 αυτων : + *παθηματων* ***D****syr^hr^ *17 ταις αμαρτιαις* ***A17*** 3,4 (*τινος.*) | *τα παντα* ***Laς*** *6 ου* : *ος* ***D*M*** | *εανπερ* ***ACaς***

Quia ergo pueri communicaverunt carni, et 14 17. 2 T 1,10. J 12,31. Ap 12,10. 1 K 15,56.
sanguini, et ipse similiter participavit eisdem:
11 *ut per mortem destrueret eum, qui habebat
mortis imperium, id est, diabolum: et libera- 15
ret eos, qui timore mortis per totam vitam
12 obnoxii erant servituti. Nusquam enim Ange- 16 Is 41,8 s.
los apprehendit, sed semen Abrahae appre-
hendit. Unde debuit per omnia fratribus 17 Ps 22,23. Ph 2,7.
similari, ut misericors fieret, et fidelis ponti-
fex ad Deum, ut repropitiaret delicta populi.
In eo enim, in quo passus est ipse et tentatus, 18 4,15.
potens est et eis, qui tentantur, auxiliari.

13 Unde fratres sancti, vocationis caelestis 3 4,14.
participes, considerate Apostolum, et ponti-
ficem confessionis nostrae Iesum: qui fidelis 2 Nu 12,7.
est ei, qui fecit illum sicut et Moyses in omni
domo eius. Amplioris enim gloriae iste prae 3
Moyse dignus est habitus, quanto ampliorem
honorem habet domus, qui fabricavit illam.
14 Omnis namque domus fabricatur ab aliquo: 4
15 qui autem omnia creavit, Deus est. Et Moyses 5 Nu 12,7.
quidem fidelis erat in tota domo eius tam-
quam famulus, in testimonium eorum, quae
dicenda erant: Christus vero tamquam filius in 6 R 15,4. E 2,19. Kol 1,23. 6,11; 10,23.
domo sua: quae domus sumus nos, si fiduciam,
et gloriam spei usque ad finem, firmam retine-
16 amus. Quapropter sicut dicit Spiritus sanctus: 7 Ps 95,7–11.
Hodie si vocem eius audieritis,
nolite obdurare corda vestra, sicut in ex- 8 Ex 17,7. Nu 20,2–5.
acerbatione

---

14 > sang. et carni | hisdem 𝔏*F* iisd. 𝔗 isd. *A* | (— mortis) *15* et] ut *F* | liberare *F*¹ *17* et per *A*¹ | similare (*pr* [se] 𝔏) | et ut repr. 𝔖 *18* — et 1° | — et 2°

3,*1* pontifice *F*¹ *2* praefecit 𝔖 | domu *A*¹ | illius *3* > hab. (-itatus *A*¹) est | quantum *F*¹ + magis *F*² | habent *F*¹ | illum *F*¹ *4* — est *5* toto *F* *6* (fidem) | firmum *A* (*sec.* Tr) *8* exacervationem *A*¹

secundum diem tentationis in deserto,
9 ubi tentaverunt me patres vestri:
10 probaverunt, et viderunt opera mea ¦ quadraginta annis:
Propter quod infensus fui generationi huic,
et dixi: Semper errant corde.
Ipsi autem non cognoverunt vias meas,
Nu 14,21–23. 11 sicut iuravi in ira mea:
Si introibunt in requiem meam.
12 Videte fratres, ne forte sit in aliquo vestrum **17** (6)
cor malum incredulitatis, discedendi a Deo
1 Th 5,11. 13 vivo: sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies, donec Hodie cognominatur, ut non
6,11. 11,1. 14 obduretur quis ex vobis fallacia peccati. Participes enim Christi effecti sumus: si tamen
initium substantiae eius usque ad finem fir-
Ps 95,8. 7. 15 mum retineamus. Dum dicitur: **18**
Hodie si vocem eius audieritis,
nolite obdurare corda vestra, quemadmodum in illa exacerbatione.
Ex 17,1 ss. 16 Quidam enim audientes exacerbaverunt: sed **19**
non universi qui profecti sunt ex Aegypto per
Nu 14,29. 1 K 10,10. 17 Moysen. Quibus autem infensus est quadraginta annis? Nonne illis, qui peccaverunt, quorum ca-
Nu 14,22 s. 11. 18 davera prostrata sunt in deserto? Quibus autem iuravit non introire in requiem ipsius, nisi illis,
19 qui increduli fuerunt? Et videmus, quia non po-
Ps 95,11. 4 tuerunt introire propter incredulitatem. Timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem eius, existimetur aliquis ex vobis
2 deesse. Etenim et nobis nunciatum est, quem- **20** (7
admodum et illis. sed non profuit illis sermo

10 annos 𝕷*F* , *it 17* | offensus 𝕷*F* *11* , sicut] . quibus 𝕾 , *it* 4,3 *12* Vidite *F*[1] | discendi *F* *13* qui *F*[1] *14* — eius [𝕷]*F*[2] *16* exacerv. ? *A* | ab Aeg. | *fin* ? 𝕷𝕿*A* *17* annos *18* (intrare) | illi *F*[1] | creduli *A*[1] *19* qui *F* | intr.] + in requiem ipsius 𝕾*F*
4,*1* aliqui 𝕷𝕿*AF* | nobis 𝕾 *2* — et 1° *F*[1]

κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
οὗ ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ 9
καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου ¹ **τεσσεράκοντα ἔτη.** 10
διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ
καὶ εἶπον· ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·
αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου,
ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· 11 Nu 14,21–23.
εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.
Βλέπετε, ἀδελφοί, μή ποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρ- 12 12,15.
δία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ
ζῶντος, ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην 13 1 Th 5,11.
ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ Mc 4,19. 2 Th 2,10.
σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας· μέτ- 14 6,11. 11,1.
οχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, ἐάνπερ τὴν
ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κα-
τάσχωμεν. ἐν τῷ λέγεσθαι· 15 Ps 95,8. 7.
σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παρα-
πικρασμῷ.
τίνες γὰρ ἀκούσαντες **παρεπίκραναν**; ἀλλ' οὐ πάν- 16 Ex 17,1 ss.
τες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; τίσιν 17 Nu 14,29. 1 K 10,10.
δὲ **προσώχθισεν τεσσεράκοντα ἔτη**; οὐχὶ τοῖς ἁμαρ-
τήσασιν, **ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ**; τίσιν 18 Nu 14,22 s. 11.
δὲ **ὤμοσεν** μὴ **εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν**
αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; καὶ βλέπομεν ὅτι 19
οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν. Φοβηθῶ- 4 Ps 95,11.
μεν οὖν μή ποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελ-
θεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν
ὑστερηκέναι. καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθά- 2
περ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς

---

10 ετη : H·W, *11 μου 2°* : ℋ·W, *13* H *τό Σημ.* (*it* R *Σημ.*) | hW *εξ υμων τις* *14.15* W *κατασχωμεν εν* *15* h *ακουσητε*, — | H *Μη* *17* T *αμαρτησασιν*; ... *ερημω.*

---

9 επειρ. : + *με* **KLaς** | *εν δοκιμ.* : *εδοκιμασαν με* **KLaς** *10 εκεινη* **Caς** *14 υποστ.* : + *αυτου* **Aa** *16 τινὲς ... παρεπικραναν,* **LMaς** *17 δε* : + *και* **A** | *αμ.* : *απειθησασιν* **A47** 4,1 *καταλ.* : + *της* **D***

ἀκοῆς ἐκείνους μὴ συνκεκερασμένος τῇ πίστει
3,11. Ps 95,11. 3 τοῖς ἀκούσασιν. **Εἰσερχόμεθα** γὰρ εἰς **τὴν κατά-**
παυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν·
ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου·
εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου,
καίτοι **τῶν ἔργων** ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενη-
Gn 2,2. 4 θέντων. εἴρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτως·
καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ
Ps 95,11. 5 **ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ·** καὶ ἐν τούτῳ
πάλιν· **εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.**
6 ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς **εἰσελθεῖν** εἰς αὐτήν,
καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ **εἰσῆλθον** δι'
3,7. Ps 95,7.8. 7 ἀπείθειαν, ¹ πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, **σήμερον**, ἐν
Δαυεὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς προ-
είρηται·
σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.
Dt 31,7. Jos 22,4. 8 εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ
9 ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ἄρα ἀπολεί-
Gn 2,2. Ap 14,13. 10 πεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. ὁ γὰρ
εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς
κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ **ἀπὸ τῶν**
Ps 95,11. 11 ἰδίων **ὁ θεός.** Σπουδάσωμεν οὖν **εἰσελθεῖν εἰς** 6
ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις
Jr 23,29. 12 ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. Ζῶν γὰρ ὁ
Is 49,2. E 6,17. 1 K 4,5. λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ
J 12,48. Ap 19,15. πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διϊκνούμενος ἄχρι
μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ
μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν
13 καρδίας· καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον

---

2 h^8 † *μη . . . ακ.* † | ℋR *συνκεκερασμενους* | *ακουσασιν* : h^{81} *ακουσθεισιν* ² *cj ακουσμασιν* 3 *γαρ* : h *ουν* | *την* 1⁰ : [H]—W 4 fin H,W. 7 h *προειρηκεν*

---

2 *ακουσθεισιν* ***71*** 3 *εισερχωμεθα ουν* ***AC17a*** 6 *απιστιαν* א* 7 *ειρηται* ***KLaς*** 8 *αν* : *αρα* ***B*** 12 *εναργης* ***B*** | (—, post *πν.*)

auditus, non admistus fidei ex iis, quae audi-
erunt. Ingrediemur enim in requiem, qui 3 3,11. Ps 95,11.
credidimus: quemadmodum dixit:
21 Sicut iuravi in ira mea:
Si introibunt in requiem meam:
22 *et quidem operibus ab institutione mundi per-
fectis. Dixit enim in quodam loco de die 4 Gn 2,2.
septima sic: Et requievit Deus die septima ab
23 omnibus operibus suis. Et in isto rursum: 5 Ps 95,11.
24 Si introibunt in requiem meam. Quoniam 6
ergo superest introire quosdam in illam, et ii,
quibus prioribus annunciatum est, non introi-
25 erunt propter incredulitatem: iterum terminat 7 3,7. Ps 95,7.8.
diem quendam, Hodie, in David dicendo, post
tantum temporis, sicut supra dictum est:
26 Hodie si vocem eius audieritis,
nolite obdurare corda vestra.
27 Nam si eis Iesus requiem praestitisset, num- 8 Dt 31,7.
28 quam de alia loqueretur, posthac, die. Itaque 9 Jos 22,4.
relinquitur sabbatismus populo Dei. Qui 10 Gn 2,2.
enim ingressus est in requiem eius: etiam Ap 14,13.
ipse requievit ab operibus suis, sicut a suis
29 Deus. Festinemus ergo ingredi in illam requi- 11 Ps 95,11.
em: ut ne in idipsum quis incidat incredulitatis
30 exemplum. Vivus est enim sermo Dei, et effi- 12 Jr 23,29.
cax, et penetrabilior omni gladio ancipiti: et Is 49,2. E 6,17.
pertingens usque ad divisionem animae ac J 12,48.
spiritus, compagum quoque ac medullarum, et Ap 19,15.
discretor cogitationum et intentionum cordis.
Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu 13

---

2 admixtis | his *3 cf* 3,*11* | factis *4* — in | dominus ***A*** | — omnibus ***F*** *5* sto F^1 *6* > quosd. intr. | — in A^1 | hi 𝔗 hii *7* quandam F^2 | sic post *et* — sicut F^1 *8* alio *et* — die F^1 *9* (sabbatissimus) *10* — est A^1 *11* (incedat) *12* > enim est dei sermo | ac 2°] et

eius: omnia autem nuda et aperta sunt oculis
3,1; 6,20; 7,26; 8,1; 9,11. 14 eius, ad quem nobis sermo. Habentes ergo 31
pontificem magnum, qui penetravit caelos,
Iesum filium Dei: teneamus confessionem.
2,17. 15 Non enim habemus pontificem, qui non possit
compati infirmitatibus nostris: tentatum autem
per omnia pro similitudine absque peccato.
1 J 3,21. R 3,25. 16 Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gra- (9)
tiae: ut misericordiam consequamur, et gra-
tiam inveniamus in auxilio opportuno.

5 Omnis namque Pontifex ex hominibus 32
assumptus, pro hominibus constituitur in iis,
quae sunt ad Deum, ut offerat dona, et sacri-
4,15. 2 ficia pro peccatis: qui condolere possit iis,
qui ignorant, et errant: quoniam et ipse cir-
Lv 9,7; 16,6. 3 cumdatus est infirmitate: et propterea debet,
quemadmodum pro populo, ita etiam et pro
Ex 28,1. 4 semetipso offerre pro peccatis. Nec quisquam
sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo,
Ps 2,7. 1,5. Act 13,33. 5 tamquam Aaron. Sic et Christus non semet-
ipsum clarificavit ut pontifex fieret: sed qui
locutus est ad eum:

Filius meus es tu, ego hodie genui te. 33

c 7. Ps 110,4. 6 Quemadmodum et in alio loco dicit:

Tu es sacerdos in aeternum, secundum or-
dinem Melchisedech.

Mt 26,39–46. 7 Qui in diebus carnis suae preces, suppli-
cationesque ad eum, qui possit illum sal-
vum facere a morte cum clamore valido,
et lacrymis offerens, exauditus est pro sua
Ph 2,8. 8 reverentia: Et quidem cum esset Filius 34
Dei, didicit ex iis, quae passus est, obe-

---

13 aut.] enim 𝔖*F* *14* spei nostrae conf. 𝔖 et conf. eius *F* *15* — pontif. *A*[1] | similitudinem *A*[1] *16* gratiae eius 𝔖 gloriae *F*[2] (gratia)

5,*1* his , *it 2.8* *2* ignoranter err. *A* *3* et pro pop. | — et 2º *4* (vocatus est) *5* ita *F*[1] *6* (— et) | — loco | Melcis- *F* , *it 10* *7* > salv. ill. | > a morte fac. | et exaud. | — est *8* — Dei | *cf 1*

αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς
ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.
3 Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς 14 8,1; 6,20; 7,26 8,1; 9,11.
οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς
ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον 15 2,17.18.
συνπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον
δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας.
προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ 16 10,22. 1 J 3,21. R 3,25.
τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὕρω-
μεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.
Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανό- 5 2,17.
μενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν
θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ
ἁμαρτιῶν, μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν 2 4,15. 7,28.
καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθέ-
νειαν, ' καὶ δι' αὐτὴν ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ 3 Lv 9,7; 16,6.
λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν περὶ
ἁμαρτιῶν. καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τι- 4 Ex 28,1.
μήν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθώσπερ
καὶ Ἀαρών. Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν 5 Ps 2,7. 1,5. Act 13,33.
ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας
πρὸς αὐτόν·

υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε·

καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· 6 c 7. Ps 110,4.

σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχι-
σεδέκ.

ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε 7 Mt 26,39–46.
καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν
ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων
προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας,
' καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπα- 8 Ph 2,8.

5,*1* H [τε] ***6* fin W,**

---

16 — *ευρωμεν* ***B*** 5,*3* *δια ταυτην* ***Kaς*** | *εαυτου* : *αὐτου* ***BD*a*** | *περι* 3° : *υπερ* ***Kaς***

Is 45,17. J 17,1.5. 9 *κοήν, καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο πᾶσιν τοῖς ὑπακούου-*
Ps 110,4. 10 *σιν αὐτῷ αἴτιος* **σωτηρίας αἰωνίου**, *προσαγορευθεὶς*
ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς **κατὰ τὴν τάξιν Μελχι-**
σεδέκ.

6,12. 11 *Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευ-*
τος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς.
1 K 3,1–3. 1 P 2,2. 12 *καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρό-*
νον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τινα
τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ
γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, οὐ στερεᾶς
E 4,14. 13 *τροφῆς. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος*
Ph 1,10. R 16,19. 14 *λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστιν· τελείων δέ*
Gn 2,17; 3,5. *ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθη-*
τήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ
6 *τε καὶ κακοῦ. Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ*
9,14. 1 K 3,10. *Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ*
πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ
2 *νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, ˈβαπτισμῶν*
διδαχήν, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεως νε-
3 *κρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. καὶ τοῦτο ποιήσο-*
10,26.27.32. Mt 12,31. 1 J 5,16. 4 *μεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ θεός. Ἀδύνατον γὰρ τοὺς*
ἅπαξ φωτισθέντας γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς
τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύ-
2,5. 1 P 2,3. 5 *ματος ἁγίου ˈκαὶ καλὸν γευσαμένους θεοῦ ῥῆμα*
Kol 2,15. 6 *δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καὶ παραπεσόντας,*
πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας
ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζον-
Gn 1,11 s. 7 *τας. γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον*
πολλάκις ὑετὸν καὶ τίκτουσα **βοτάνην** *εὔθετον*
ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει
Gn 3,17 s. 8 *εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ·* **ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας**

---

12 T *τίνα* | *ου* : h[R]W pr *και*   *6,2* hRT *διδαχης* | *αναστ.* : hRT+ *τε*   *4* h *φωτισθεντας,*

---

13 γαρ 2⁰ : + *ακμην D**   6,*3 ποιησωμεν ACDa*

dientiam: et consummatus, factus est omni- 9 Is 45,17.
bus obtemperantibus sibi, causa salutis aeter- J 17,1.5.
nae, appellatus a Deo pontifex iuxta ordinem 10 Ps 110,4.
Melchisedech.
De quo nobis grandis sermo, et ininter- 11
pretabilis ad dicendum: quoniam imbecilles
35 facti estis ad audiendum. Etenim cum debe- 12 1 K 3,1–3.
retis magistri esse propter tempus: rursum 1 P 2,2.
indigetis ut vos doceamini quae sint elementa
exordii sermonum Dei: et facti estis quibus
lacte opus sit, non solido cibo. Omnis enim, 13 E 4,14.
qui lactis est particeps, expers est sermonis
36 iustitiae: parvulus enim est. Perfectorum 14 Ph 1,10.
autem est solidus cibus: eorum, qui pro con- R 16,19. Gn 2,17.
suetudine exercitatos habent sensus ad dis-
37 cretionem boni ac mali. Quapropter inter- 6
mittentes inchoationis Christi sermonem, ad 9,14.
perfectiora feramur, non rursum iacientes fun-
damentum poenitentiae ab operibus mortuis,
et fidei ad Deum, baptismatum doctrinae, im- 2
positionis quoque manuum, ac resurrectionis
mortuorum, et iudicii aeterni. Et hoc facie- 3
38 mus, si quidem permiserit Deus. Impossibile 4 10,26.27.
est enim eos, qui semel sunt illuminati, gu- Mt 12,31. 1 J 5,16.
staverunt etiam donum caeleste, et parti-
cipes facti sunt Spiritus sancti, gustaverunt 5 1 P 2,3.
nihilominus bonum Dei verbum, virtutesque
saeculi venturi, et prolapsi sunt; rursus re- 6
novari ad poenitentiam, rursum crucifigentes
sibimetipsis filium Dei, et ostentui haben-
39 tes. Terra enim saepe venientem super se 7 Gn 1,11 s.
bibens imbrem, et generans herbam oppor-
tunam illis, a quibus colitur: accipit bene-
dictionem a Deo. proferens autem spinas, 8 Gn 3,17 s.

9 causam F^1 *10* iusta F^1 *11* > grand. nob. | interpretabilis 𝔖F^1 *12* deberitis *A* | rursus ℭ*F* | (sunt) *13* exparsa F^1 6,*1* sermone F^1 | perfectionem | feramus F^1 | iacentes *A* facientes F^1 | fide *F* *4* (domum) | caelestem *F* | > sunt facti *5* virtutisque *F* *6* > renov. rurs. (rursum *A*) | sibimet ipsi *F* *7* germinans 𝔖 | accepit *A*F^1

ac tribulos, reproba est, et maledicto proxima:
9 cuius consummatio in combustionem. Con- 40
fidimus autem de vobis dilectissimi meliora,
10,32–34. 10 et viciniora saluti: tametsi ita loquimur. Non
enim iniustus Deus, ut obliviscatur operis
vestri, et dilectionis, quam ostendistis in no-
mine ipsius, qui ministrastis sanctis, et mini-
3,14. Ph 1,6. 11 stratis. Cupimus autem unumquemque ve- 41
strum eandem ostentare solicitudinem ad ex-
12 pletionem spei usque in finem: ut non segnes
efficiamini, verum imitatores eorum, qui fide,
Gn 22,16.17. 13 et patientia hereditabunt promissiones. Abra- 42
hae namque promittens Deus, quoniam nemi-
nem habuit, per quem iuraret, maiorem, * iura- 43
14 vit per semetipsum, ' dicens: Nisi benedicens
benedicam te, et multiplicans multiplicabo te.
15 Et sic longanimiter ferens, adeptus est repro-
Ex 22,10. 16 missionem. Homines enim per maiorem sui 44
iurant: et omnis controversiae eorum finis,
17 ad confirmationem, est iuramentum. In quo
abundantius volens Deus ostendere pollicita-
tionis heredibus immobilitatem consilii sui,
Nu 23,19. 1 Sm 15,29. 18 interposuit iusiurandum: ut per duas res im-
mobiles, quibus impossibile est mentiri Deum,
fortissimum solatium habeamus, qui confugi-
Lv 16,2.12. 19 mus ad tenendam propositam spem, quam
sicut anchoram habemus animae tutam ac
firmam, et incedentem usque ad interiora ve-
5,6. Ps 110,4. 20 laminis, ubi praecursor pro nobis introivit
Iesus, secundum ordinem Melchisedech ponti-
fex factus in aeternum.
Gn 14,17–20. 7 Hic enim Melchisedech, rex Salem, sa- 45
cerdos Dei summi, qui obviavit Abrahae

---

8 (reprobata) *9* salutis 𝕷***F***² | tamen etsi 𝕷 tamen si ***A*** *10* iniust. est 𝕾 | ministratibus (2°) ***F***¹ *12* fidem ***F***¹ | promissionis ***F***¹ *13* iurabit ***A*** *16* sui] sibi ***F***² | omnes ***F***¹ | iuramenti ***F***¹ *17* pollicitationes ***F*** -citanis ***A*** *18* (— est) | (mentire) | prop.] promissionis ***F***² *19* habeamus ***F***¹ | ad] in *20* intro iit (introit ***A***) | Melci-' ***F*** Melchisedec ***A***
7,*1* Melchisedec ***A***

καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ **κατάρας** ἐγγύς, ἧς τὸ
2 τέλος εἰς καῦσιν. Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, 9
ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ
καὶ οὕτως λαλοῦμεν. οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπι- 10 10,32–34.
λαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης ἧς
ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες
τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ἐπιθυμοῦμεν δὲ 11 3,6.14. Ph 1,6.
ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν
πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους,
ˈἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πί- 12 5,11.
στεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγ-
8 γελίας. Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, 13 Gn 22,16.17.
ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσεν
καθ' ἑαυτοῦ, ˈλέγων· **εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε** 14
καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε· καὶ οὕτως μακροθυ- 15
μήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. ἄνθρωποι γὰρ 16 Ex 22,10.
κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς
ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· ἐν ᾧ 17 R 11,29; 15,8.
περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς
κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς
βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, ἵνα διὰ δύο πραγ- 18 Nu 23,19. 1 Sm 15,29. Kol 1,5.
μάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι
θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόν-
τες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· ἣν ὡς 19 Lv 16,2.12.
ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν
καὶ **εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσμα-
τος,** ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, 20 5,6. Ps 110,4.
κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος
εἰς τὸν αἰῶνα.
9 Οὗτος γὰρ ὁ **Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς** 7 Gn 14,17–20.
τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ **συναντήσας** Ἀβραὰμ

18 θεον : hT pr *τον*   *7,1 ο 2º* : h „MSS" *ος*

9 αγαπ. : *αδελφοι* ℵ*1   *10 της* : pr *του κοπου* ***KLaς***
11 πληροφ. : + *της πιστεως 17*   *14 ει μην* : *ἡ μην* ***KL*aς***
ει μη C   *16 γαρ* : pr *μεν* ***CKaς***   *17 επιδειξασθαι A47* |
τοις κλητοις κληρ. 37

ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ
2 **εὐλογήσας αὐτόν, ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέ-**
ρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασι-
λεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ **βασιλεὺς Σαλήμ,**
Ps 110,4. 3 ὅ ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης, ¹ ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγε-
νεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος
ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει
4 **ἱερεὺς** εἰς τὸ διηνεκές. Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος
οὗτος, ᾧ **δεκάτην** Ἀβραὰμ **ἔδωκεν** ἐκ τῶν ἀκροθι-
Nu 18,21. 5 νίων ὁ πατριάρχης. καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν
Λευεὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν
ἀποδεκατοῖν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ᾽ ἔστιν
τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ
6 τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ· ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος
ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα
7 τὰς ἐπαγγελίας **εὐλόγηκεν.** χωρὶς δὲ πάσης ἀντι-
λογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται.
8 καὶ ὧδε μὲν **δεκάτας** ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι
9 λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. καὶ
ὡς ἔπος εἰπεῖν, δι᾽ Ἀβραὰμ καὶ Λευεὶς ὁ δεκάτας
10 λαμβάνων δεδεκάτωται· ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ
8,6. Ps 110,4. 11 πατρὸς ἦν ὅτε **συνήντησεν αὐτῷ Μελχισεδέκ.** Εἰ 4
18.19. μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευειτικῆς ἱερωσύνης
ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ᾽ αὐτῆς νενομοθέτηται, τίς ἔτι
χρεία **κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ** ἕτερον ἀνίστασθαι
ἱερέα καὶ οὐ **κατὰ τὴν τάξιν** Ἀαρὼν λέγεσθαι;
12 μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ
13 νόμου μετάθεσις γίνεται. ἐφ᾽ ὃν γὰρ λέγεται
ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ᾽ ἧς οὐδεὶς
Gn 49,10. 14 προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ· πρόδηλον γὰρ ὅτι
Is 11,1. L 1,78. ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυ-

---

4 ω : hT+ και 5 H ιερατιαν

---

5 αποδεκατουν ℵApl*ς* 6 τον Αβρ. AKa*ς* | ευλογησεν ACPa 11 — ην B | αυτην 39 αυτη Ka*ς* | νενομοθετητο KLa*ς* 13 προσεσχ. : προσεσχεν AC μετεσχεν P71 14 ημων : + Ιησους 17.31

regresso a caede regum, et benedixit ei: cui 2
et decimas omnium divisit Abraham: primùm
quidem qui interpretatur rex iustitiae: deinde
autem et rex Salem, quod est, rex pacis, ꞁ sine 3 Ps 110,4.
patre, sine matre, sine genealogia, neque ini-
46 tium dierum, neque finem vitae habens, * assi-
milatus autem Filio Dei, manet sacerdos in
perpetuum. Intuemini autem quantus sit 4
hic, cui et decimas dedit de praecipuis Abra-
ham patriarcha. Et quidem de filiis Levi 5 Nu 18,21.
sacerdotium accipientes, mandatum habent
decimas sumere a populo secundum legem, id
est, a fratribus suis: quamquam et ipsi exi-
47 erint de lumbis Abrahae. Cuius autem gene- 6
ratio non annumeratur in eis, decimas sumpsit
ab Abraham, et hunc, qui habebat repromis-
siones, benedixit. Sine ulla autem contra- 7
dictione, quod minus est, a meliore benedicitur.
48 Et hic quidem, decimas morientes homines 8
accipiunt: ibi autem contestatur, quia vivit.
Et (ut ita dictum sit) per Abraham, et Levi, 9
qui decimas accepit, decimatus est: adhuc 10
enim in lumbis patris erat, quando obviavit
49 ei Melchisedech. Si ergo consummatio per 11 Ps 110,4. 18.19.
sacerdotium Leviticum erat (populus enim sub
ipso legem accepit) quid adhuc necessarium fuit
secundum ordinem Melchisedech, alium surgere
sacerdotem, et non secundum ordinem Aaron
dici? Translato enim sacerdotio, necesse est 12
ut et legis translatio fiat. In quo enim haec 13
dicuntur, de alia tribu est, de qua nullus al-
tari praesto fuit. Manifestum est enim quòd 14 Gn 49,10. Is 11,1.
ex Iuda ortus sit Dominus noster: in qua tri-

2 — et 1° | quia *F*[1] *3* adsimulatus 𝕷 *4* — et *F*[1] *6* — ab *8* contestatus (-os *F*[1]) *9* (accipit, *it 11*) *10* [et] in *11* — fuit *12* — et [𝕷]*F* | lex *F*[1] *13* ala tribus *F*[1] | altario *14* — est | sit] est *A*

bu nihil de sacerdotibus Moyses locutus est.
Ps 110,4. 15 Et amplius adhuc manifestum est: si secun-
dum similitudinem Melchisedech exurgat alius
16 sacerdos, qui non secundum legem mandati
carnalis factus est, sed secundum virtutem
5,6. Ps 110,4. 17 vitae insolubilis. Contestatur enim: Quoniam 50
tu es sacerdos in aeternum, secundum ordi-
18 nem Melchisedech. Reprobatio quidem fit 51
praecedentis mandati, propter infirmitatem
9,9. 19 eius, et inutilitatem: nihil enim ad perfectum
adduxit lex: * introductio vero melioris spei, (15)
20 per quam proximamus ad Deum. Et quan-
tum est non sine iureiurando (alii quidem sine
Ps 110,4. 21 iureiurando sacerdotes facti sunt, hic autem 52
cum iureiurando per eum, qui dixit ad illum:
Iuravit Dominus, et non poenitebit eum: tu es
8,6; 12,24. 22 sacerdos in aeternum:) in tantum melioris te- 53
23 stamenti sponsor factus est Iesus. Et alii
quidem plures facti sunt sacerdotes, idcirco
Ps 110,4. 24 quòd morte prohiberentur permanere: hic autem
eo quòd maneat in aeternum, sempiternum ha-
R 8,34. 1 J 2,1. Ap 1,18. 25 bet sacerdotium. Unde et salvare in perpetuum
potest accedentes per semetipsum ad Deum:
semper vivens ad interpellandum pro nobis.
4,14. 26 Talis enim decebat ut nobis esset pontifex,
sanctus, innocens, impollutus, segregatus a pec-
Lv 16,6.15. 27 catoribus, et excelsior caelis factus: qui non
habet necessitatem quotidie, quemadmodum
sacerdotes, prius pro suis delictis hostias of-
ferre, deinde pro populi: hoc enim fecit semel,
Ps 2,7; 110,4. 5,1.2. 28 seipsum offerendo. Lex enim homines constituit
sacerdotes infirmitatem habentes: sermo autem

---

15 Melci- ***F*** , *it* *17* | exsurget *18* praeciden-tis ***F*** *19* maximamus ***A*** *20* — sac. f. s. ***A***[1] + [ei] 𝔊 *23* sac.] + secundum legem 𝔖 *25* perpetuo (-tua) | accedens 𝔖 | pro eis *26* peccatis ***A*** *27* > cotid. nec. | populo ***F***[2] | se

λὴν περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλάλησεν. καὶ 15 Ps 110,4.
περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ **κατὰ τὴν**
ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ *ἀνίσταται* **ἱερεὺς** *ἕτερος, ὃς* 16
οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης γέγονεν ἀλλὰ
κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. μαρτυρεῖται γὰρ 17 5,6. Ps 110,4.
ὅτι **σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελ-**
χισεδέκ. *ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης* 18 13,9. R 8,3.
ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές,
οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ 19 6,18; 9,9.
κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. καὶ 20
καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας, — οἱ μὲν γὰρ
χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ 21 Ps 110,4.
μετὰ ὁρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν·
ὤμοσεν κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ ἱερεὺς
εἰς τὸν αἰῶνα· *— κατὰ τοσοῦτο καὶ κρείττονος* 22 8,6; 9,15; 12,24.
διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. καὶ οἱ μὲν 23
πλειόνές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ
κωλύεσθαι παραμένειν· ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν 24 13,8.
εἰς τὸν αἰῶνα *ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην·* Ps 110,4.
ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς 25 R 8,34. 1 J 2,1.
προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν Ap 1,18.
εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. τοιοῦτος γὰρ 26 1,3; 4,14.
ἡμῖν καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος,
ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ
ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· ὃς οὐκ ἔχει 27 Lv 16,6.15.
καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρό-
τερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν,
ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ
ἑαυτὸν ἀνενέγκας. ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθ- 28 Ps 2,7; 110,4.
ίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ 5,1.2.

---

26 και 1º : [H] [R] *27* H *(τουτο ... ανενεγκας·)* | hT *προσενεγκας*

---

16 σαρκικης ***Και*** *17 μαρτυρει* ***CKaς*** *21* fin + *κατα την ταξιν Μελχισεδεκ* ***ADmς*** *22 τοσουτον* ***Kaς*** | — *και* ***Daς*** *27 θυσιαν* ***DP*** *28 ιερεις* ***D***

τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον **υἱὸν εἰς τὸν**
αἰῶνα τετελειωμένον.

4,14. Ps 110,1. 8 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον
ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς **ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ** τοῦ θρόνου
Nu 24,6 Lxx. 2 τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἁγίων
λειτουργὸς καὶ **τῆς σκηνῆς** τῆς ἀληθινῆς, **ἣν ἔπη-**
5,1. 3 **ξεν ὁ κύριος**, οὐκ ἄνθρωπος. Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς
εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται·
ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ.
4 εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ᾽ ἂν ἦν ἱερεύς, ὄντων
Kol 2,17. Ex 25,40. 5 τῶν προσφερόντων κατὰ νόμον τὰ δῶρα· οἵτινες
ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων,
καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν
τὴν σκηνήν· ὅρα γάρ φησιν, **ποιήσεις πάντα κατὰ**
7,22; 9,15; 12,24. 2 K 3,6. 6 **τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει**· νῦν δὲ
διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείτ-
τονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν
7 ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη
ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος.
Jr 31,31–34. 10,16.17. 8 μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς λέγει·
ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος,
καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν
οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν,
Ex 19,5.6. 9 **οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν**
αὐτῶν
ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν
ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου,
ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου,
κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος.
2 K 6,16. 10 **ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ**

---

28 H *υἱόν*, *8,6* hRT *νυνι* | W *τετευχεν* *7* W *ετερας*
8 hW *αυτοις*

---

1 επι : εν ***A*** | *ουραν. : υψηλοις* ***17*** *2 ουκ* : pr *και*
AKaς *4 ουν : γαρ* ***Kaς*** | *οντων : + των ιερεων* ***KLaς*** |
κ. τον νομον ***Dmς*** *6 — και* ***D*Ka*** *9 ημεραις* ***B34***
10 διαθ. : + μου ***AD***

iurisiurandi, qui post legem est, Filium in
aeternum perfectum.
54 Capitulum autem super ea, quae dicuntur: 8 4,14. Ps 110,1.
Talem habemus Pontificem, qui consedit in
dextera sedis magnitudinis in caelis, sancto- 2 Nu 24,6 Lxx.
rum minister, et tabernaculi veri, quod fixit
55 Dominus, et non homo. Omnis enim pontifex 3 5,1.
ad offerendum munera, et hostias constituitur:
unde necesse est et hunc habere aliquid, quod
offerat: si ergo esset super terram, nec esset 4
sacerdos: cum essent qui offerrent secundum
56 legem munera, ' qui exemplari, et umbrae de- 5 Kol 2,17.
serviunt caelestium. Sicut responsum est. Ex 25,40.
57 Moysi, cum consummaret tabernaculum: * Vide
(inquit) omnia facito secundum exemplar, quod
tibi ostensum est in monte. Nunc autem me- 6 7,22; 12,24.
58 lius sortitus est ministerium, * quanto et me- 2 K 3,6.
lioris testamenti mediator est, quod in meli-
59 oribus repromissionibus sancitum est. Nam 7
si illud prius culpa vacasset: non utique se-
60 cundi locus inquireretur. Vituperans enim 8 Jr 31,31—34.
eos dicit: 10,16.17.

Ecce dies venient, dicit Dominus:
et consummabo super domum Israel, et
super domum Iuda testamentum novum,
non secundum testamentum, quod feci pa- 9 Ex 19,5.6.
tribus eorum
in die, qua apprehendi manum eorum ut
educerem illos de Terra Aegypti:
quoniam ipsi non permanserunt in testa-
mento meo:
et ego neglexi eos, dicit Dominus:
Quia hoc est testamentum, quod disponam 10
domui Israel

8,*2* Dom.] Deus 𝔊 *3* offerenda | esse *A* | et 2º] ut F^1 *4* (cum] qui) | offerent *F* *5* (exinpari) | inquid 𝔏F^1 | quid F^1 | montem F^1 *6* (— et) | sanctum *8* (— enim) | veniunt *9* fecit *et* adpraehendit F^1 | man. illorum | (eos) *10* — est

post dies illos, dicit Dominus:
Dando leges meas in mentem eorum,
et in corde eorum superscribam eas:
et ero eis in Deum,
et ipsi erunt mihi in populum:
11 et non docebit unusquisque proximum suum,
et unusquisque fratrem suum, dicens: Co-
gnosce Dominum:
quoniam omnes scient me
a minore usque ad maiorem eorum:
12 quia propitius ero iniquitatibus eorum,
et peccatorum eorum iam non memorabor.
R 10,4. 13 Dicendo autem novum: veteravit prius. Quod 61
autem antiquatur, et senescit, prope inter-
itum est.
9 Habuit quidem et prius, iustificationes 62
Ex 25,23.30.31. 2 culturae, et Sanctum saeculare. Tabernaculum
enim factum est primum, in quo erant cande-
labra, et mensa, et propositio panum, quae
Ex 26,33. 3 dicitur Sancta. Post velamentum autem se-
cundum, tabernaculum, quod dicitur Sancta
Ex 16,33. 4 sanctorum: aureum habens thuribulum, et ar-
Nu 17,25. Ex 25,16.21. cam testamenti circumtectam ex omni parte
auro, in qua urna aurea habens manna, et
virga Aaron, quae fronduerat, et tabulae testa-
Ex 25,18. 5 menti, superque eam erant Cherubim gloriae
Ex 26,34. obumbrantia propitiatorium: de quibus non est
Nu 18,3.4. 6 modo dicendum per singula. His vero ita 63
compositis: in priori quidem tabernaculo sem-
per introibant sacerdotes, sacrificiorum officia
Ex 30,10. 7 consummantes: in secundo autem semel in (19)
Lv 16,2.14.15. anno solus pontifex non sine sanguine, quem of-

10 Dabo 𝔖 | mente *F*^{2} (-es) *11* — et 2° *F*^{1} | fr.] patrem *F* | minorem *F*^{1} *12* peccata *F* | illorum *13* veterabit 𝔏𝔗*AF* 9,*1* iustificationis *F*^{2} | saecularem *F*^{1} *2* inerant *3* secundum t. *4* turi- (-bo- *F*) *et* 𝔖 | arca *F* | una urna *A*^{1} *5* — erant | cherubin | (in gloria) | > modo non est *A* *7* offerret 𝔖

μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος,
διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν
καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν.
καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ 11
καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· γνῶθι τὸν κύριον,
ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με
ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν.
ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, 12
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.
ἐν τῷ λέγειν καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην· τὸ 13 R 10,4.
δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.
Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας 9
τό τε ἅγιον κοσμικόν. σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη 2 Ex 25,23.30.31.
ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ
ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται Ἅγια· μετὰ 3 Ex 26,33.
δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη
Ἅγια Ἁγίων, χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν 4 Ex 16,33. Nu 17,25. Ex 25,16.21.
κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάν-
τοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ
μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ
αἱ πλάκες τῆς διαθήκης, ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χε- 5 Ex 25,18. Ex 26,34.
ρουβεὶν δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ
ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. τούτων δὲ 6 Nu 18,3.4.
οὕτως κατεσκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην σκη-
νὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας
ἐπιτελοῦντες, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυ- 7 Ex 30,10. Lv 16,2.14.15.
τοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος ὃ προσ-

---

10 hT *καρδιαν* 9,*1* H [*και*] *2 αρτων* : h[r]+ *και το χρυσουν θυμιατηριον et in v.* 4 — *χρ. et* — *θυμ. και* *2 Αγια* (T *α-*) : hW *τα αγ.* *3 Αγ. Αγιων* (T *α. α.*) : hW *τα αγ. των αγ.* *4* cf 2

---

10 καρδίᾳ ***B*** | *γραψω* ***B*** *11 μικρου* : + *αυτων* ***Laς*** *12 ου* : pr *και των ανομιων αυτων* ***ADmς*** 9,*1 πρωτη* : + *σκηνη* ***47aς*** *2 ἁγία* ***ς*** *4* — *ἡ 2⁰* ***B37***

φέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημά-
10,19. 8 *των, τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου,*
μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς
10,1.2; 13,9. 9 *πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν, ἥτις παραβολὴ εἰς*
τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἣν δῶρά τε καὶ
θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδη-
Lv 11,2. Lv 15,18. Nu 19,13. 10 *σιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώμασιν*
καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, δικαιώ-
ματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.
6,20. 10,1. 11 *Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν γενομέ-*
νων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας
σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης
Dn 9,24. 12 *τῆς κτίσεως, οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων,*
διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς
Lv 16,3.14.15. Nu 19,9.17. 10,4. 13 *τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος. εἰ γὰρ τὸ*
αἷμα τράγων καὶ ταύρων καὶ σποδὸς δαμάλεως
ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους ἁγιάζει πρὸς τὴν
1 P 1,18.19. 1 J 1,7. Ap 1,5. 1 K 15,45. 6,1. 14 *τῆς σαρκὸς καθαρότητα, πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα*
τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν
προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνεί-
δησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν
8,1; 7,22; 8,6; 12,24. 1 T 2,5. 15 *θεῷ ζῶντι. καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς*
μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπο-
λύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων
τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου
16 *κληρονομίας. Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη*
17 *φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· διαθήκη γὰρ ἐπὶ νε-*
κροῖς βεβαία, ἐπεὶ μή ποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέ-
18 *μενος. ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐν-*
Ex 24,3 ss. Lv 14,4. Nu 19,6. 19 *κεκαίνισται. λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ*

---

10 δικαιωμ. : hW pr *και* *11 γενομ.* : hRT *μελλοντων* *14 ημων* : hRT *υμων* *17 ποτε* : *H* *τοτε* | *διαθεμενος* : h; W, *18* T *ουδ* | W *εγκεχ.*

---

9 ητις : + *πρωτη* ***D*E*** | *ην* : *ον* ***Kaς*** *10 δικαιωμασιν* ***Kaς*** *12 αγια* : + *των αγιων* ***P*** *14 αιωνιου* : *αγιου* ℵ³***D*P*** | *ζωντι* : + *και αληθινω* ***AP21*a***

fert pro sua, et populi ignorantia: hoc signi- 8 10,19.
ficante Spiritu sancto, nondum propalatam
esse sanctorum viam, adhuc priore taberna-
culo habente statum. quae parabola est tem- 9 10,1.2.
poris instantis: iuxta quam munera, et hostiae
offeruntur, quae non possunt iuxta conscien-
tiam perfectum facere servientem, solummodo 10 Lv 11,2.
in cibis, et in potibus, et variis baptismatibus, Lv 15,18. Nu 19,13.
et iustitiis carnis usque ad tempus correctio-
64 nis impositis. Christus autem assistens pon- 11 6,20. 10,1.
tifex futurorum bonorum, per amplius et per-
fectius tabernaculum non manufactum, id est,
65 non huius creationis: neque per sanguinem 12
hircorum, aut vitulorum, sed per proprium
sanguinem introivit semel in Sancta, aeterna
redemptione inventa. Si enim sanguis hir- 13 Lv 16,3.14.15.
corum, et taurorum, et cinis vitulae aspersus Nu 19,9.17.
inquinatos sanctificat ad emundationem car-
nis: quanto magis sanguis Christi, qui per 14 1 P 1,18.19.
Spiritum sanctum semetipsum obtulit immacu- 1 J 1,7. Ap 1,5. 1 K 15,45. 6,1.
latum Deo, emundabit conscientiam nostram ab
operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi?
66 Et ideo novi testamenti mediator est: ut morte 15 12,24. 1 T 2,5.
intercedente, in redemptionem earum praevari-
cationum, quae erant sub priori testamento,
repromissionem accipiant qui vocati sunt aeter-
67 nae hereditatis. Ubi enim testamentum est: 16
mors necesse est intercedat testatoris. Testa- 17
mentum enim in mortuis confirmatum est:
alioquin nondum valet, dum vivit qui testatus
est. Unde nec primum quidem sine sanguine 18
68 dedicatum est. Lecto enim omni mandato 19 Ex 24,3 ss. Lv 14,4. Nu 19,6.

---

7 et pro pop. ***F*** *9* (servitutem) *10* et in var. 𝔖 (*hic inc. v.* ℭ) | baptismis | (— usq. ad t. c.) *11* (— autem) *12* aut] et | > inv. red. ***A***[1] *14* (— per) | emundavit 𝔏***A*** Et mundavit ***F*** | vestram | urienti ***F***[1] | *fin* . 𝔏𝔗***A*** *15* priore | accipiat ***F*** *16* — est 1º *17* — enim ***A***[1] *18* ne

legis a Moyse universo populo: accipiens san-
guinem vitulorum, et hircorum cum aqua et
lana coccinea, et hyssopo: ipsum quoque lib-
Ex 24,6–8. Mt 26,28. 20 rum, et omnem populum aspersit, dicens: Hic
sanguis testamenti, quod mandavit ad vos
Lv 8,15.19. 21 Deus. Etiam tabernaculum, et omnia vasa
Lv 17,11. E 1,7. 22 ministerii sanguine similiter aspersit: Et om-
nia pene in sanguine secundum legem mun-
dantur: et sine sanguinis effusione non fit
8,5. 23 remissio. Necesse est ergo exemplaria qui- (22)
dem caelestium his mundari: ipsa autem cae-
11.12. 1 J 2,1. 24 lestia melioribus hostiis quàm istis. Non enim 69
in manufacta Sancta Iesus introivit exempla-
ria verorum: sed in ipsum caelum, ut appa-
25 reat nunc vultui Dei pro nobis: Neque ut
saepe offerat semetipsum, quemadmodum Pon-
tifex intrat in Sancta per singulos annos in
1 K 10,11. 12. G 4,4. 26 sanguine alieno: alioquin oportebat eum fre-
quenter pati ab origine mundi: nunc autem
semel in consummatione saeculorum, ad de-
stitutionem peccati, per hostiam suam appa-
Gn 3,19. 27 ruit. Et quemadmodum statutum est homini-
Is 53,12. 10,10.12.14. Ph 3,20. 2 T 4,8. 1 P 2,24. 28 bus semel mori, post hoc autem iudicium: sic
et Christus semel oblatus est ad multorum ex-
haurienda peccata: secundo sine peccato ap-
parebit expectantibus se, in salutem.

8,5. 7,19. 10 Umbram enim habens lex futurorum 70
bonorum, non ipsam imaginem rerum: per
singulos annos eisdem ipsis hostiis, quas of-
ferunt indesinenter, numquam potest acce-
2 dentes perfectos facere: alioquin cessassent of-

---

19 Moysen *F* | hysopo *22* — sanguine *A*[1] sane *F*[1] | > mund. sec. leg. | si *F*[1] | fusione | fuit *F* *23* ista *A* (*Tr.*) *24* manu factis sanctis | introiit | verborum *F* *26* dist- *F* (destructionem) *28* — est | apparuit *F* | omnibus exsp. 𝔖 | — se *F* 10,*1* Umbra *F* | > bon. fut. | isdem 𝔚 hisd. *A*[2] iisd. 𝔗 | accidentes *F* *2* non cess.

τὸν νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν
τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τῶν τράγων μετὰ ὕδατος
καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ
βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν, λέγων· 20 Ex 24,6–8. Mt 26,28.
τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς
ὑμᾶς ὁ θεός. καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ 21 Lv 8,15.19.
σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐράντισεν.
καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ 22 Lv 17,11. E 1,7.
τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται
ἄφεσις. ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν 23 8,5.
ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ
τὰ ἐπουράνια κρείττοσιν θυσίαις παρὰ ταύτας.
οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἅγια Χριστός, 24 11.12. 1 J 2,1.
ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐ-
ρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ
ὑπὲρ ἡμῶν· οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, 25
ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ'
ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ, ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν 26 1 K 10,11. 12. G 4,4.
πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νυνὶ
δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν
τῆς ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται.
καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ 27 Gn 3,19.
ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, ¹ οὕτως καὶ ὁ 28 Is 53,12. 10,10.12.14. Ph 3,20. 2 T 4,8. 1 P 2,24.
Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ **πολλῶν ἀνενεγ-**
κεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθή-
σεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.
Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγα- 10 8,5. 7,19.
θῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ'
ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν
εἰς τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχο-
μένους τελειῶσαι· ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσ- 2

---

19 T— τον 1° 10,*1* h^{s} † κατ' εν. . . . τελ. † | θυσιαις : h+ αυτων | ας : h^{s1} — h^{s2} T αις | 𝕳R δυνανται

---

19 — και τ. τραγ. $ℵ^{3}$**KL**a *25* αγια : + των αγιων $ℵ^{3}$**37**a *26* αποθανειν **47**a | — της 1° **C**aς *28* σωτ. : + δια πιστεως **AP31** 10,*2* — ουκ **H*74**a$ς^{e}$

φερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν
ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ κεκαθαρισμένους;
Lv 16,21. 3 *ἀλλ᾽ ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ᾽ ἐνιαυτόν·*
11. 9,13. Is 1,11 ss. 4 *ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν*
Ps 40,7–9. 5 *ἁμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει·* *13*
θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ
κατηρτίσω μοι·
6 **ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας.**
7 **τότε εἶπον· ἰδοὺ ἥκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου**
γέγραπται περὶ ἐμοῦ,
τοῦ ποιῆσαι ὁ θεὸς τὸ θέλημά σου.
8 *ἀνώτερον λέγων ὅτι* **θυσίας καὶ προσφορὰς καὶ**
ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας
οὐδὲ εὐδόκησας, *αἵτινες κατὰ νόμον προσφέρονται,*
Mt 6,10; 26,39.42. G 1,4. 9 ˈ*τότε εἴρηκεν·* **ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά**
σου. *ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ.*
9,12.28. 10 *ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς* **προσ-**
Ex 29,38. 1.4. 11 **φορᾶς τοῦ σώματος** *Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. Καὶ*
πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκεν καθ᾽ ἡμέραν λειτουργῶν
καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵ-
10.14. 12 *τινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας· οὗτος*
δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς
Ps 110,1. 13 *τὸ διηνεκὲς* **ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ,** *τὸ λοι-*
πὸν ἐκδεχόμενος **ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ**
12. 7,25. 14 **ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ.** *μιᾷ γὰρ προσφορᾷ*
τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους.
15 *Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ*
γὰρ τὸ εἰρηκέναι·
8,10. Jr 31,33. 16 **αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι** *πρὸς αὐτοὺς*
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος·

---

4 h *τραγ. κ. ταυρ.* *6.8* RT *ηυδοκησας* *9* fin T·(Ti,) W— *11* h *αρχιερευς*

---

*4 αφελειν **L73a*** *8 θυσιαν και προσφοραν **Kaς*** | *κ. τον νομον **Daς*** *9 ποιησαι : + , ο θεος,* ℵ[3]***Laς*** *10 δια :* pr *οι **KLaς***[1] | *σωματος : αιματος **D**** *12 ουτος : αυτος **KLaς*** | *εκ δεξιων **A31*** *14 (μία γαρ προσφορὰ* Bengel) *15 προειρηκεναι **KLaς***

ferri: ideo quòd nullam haberent ultra con-
scientiam peccati, cultores semel mundati: sed. 3 Lv 16,21.
in ipsis commemoratio peccatorum per singu-
71 los annos fit. impossibile enim est sanguine 4 11. Is 1,11 ss.
taurorum et hircorum auferri peccata. Ideo 5 Ps 40,7–9.
ingrediens mundum dicit:
Hostiam, et oblationem noluisti: corpus
autem aptasti mihi:
holocautomata pro peccato non tibi placu- 6
erunt.
Tunc dixi: Ecce venio: in capite libri 7
scriptum est de me:
Ut faciam, Deus, voluntatem tuam.
Superius dicens: Quia hostias, et oblationes, 8
et holocautomata pro peccato noluisti, nec
placita sunt tibi, quae secundum legem offe-
runtur, tunc dixi: Ecce venio, ut faciam, Deus, 9
72 voluntatem tuam: *aufert primum, ut sequens
statuat. In qua voluntate sanctificati sumus 10 9,12.28.
per oblationem corporis Iesu Christi semel.
73 Et omnis quidem sacerdos praesto est quoti- 11 Ex 29,38. 1.4.
die ministrans, et easdem saepe offerens hostias,
24) 74 quae numquam possunt auferre peccata: hic 12 10.14.
autem unam pro peccatis offerens hostiam, in
sempiternum sedet in dextera Dei, de cetero 13 Ps 110,1.
expectans donec ponantur inimici eius sca-
bellum pedum eius. Una enim oblatione, con- 14 12.
75 summavit in sempiternum sanctificatos. Con- 15
testatur autem nos et Spiritus sanctus. Post-
quam enim dixit:
Hoc autem testamentum, quod testabor ad illos 16 8,10. Jr 31,33.
post dies illos, dicit Dominus,

2 *fin?* 4 sanguinem *F* 5 — autem *F* 6 holocaust- *et* 𝔊, *it* 8 | et pro p., *it* 8 | placuit 7 capitulo *F* | deus meus *F* 8 *cf* 6 9 dixit | (statuit) 10 > Chr. I. | in semel 12 sed *F* sedit 13 scabill- 𝔊*AF* 14 Unam *F*

Dando leges meas in cordibus eorum,
et in mentibus eorum superscribam eas:
Jr 31,34. 8,12. 17 et peccatorum, et iniquitatum eorum iam
18 non recordabor amplius. Ubi autem horum
remissio: iam non est oblatio pro peccato.
Mt 27,51. 19 Habentes itaque fratres fiduciam in in- 76 (25
9,8. 20 troitu Sanctorum in sanguine Christi, quam
initiavit nobis viam novam, et viventem per
Zch 6,11 ss. Nu 12,7. 21 velamen, id est, carnem suam, ǀ et sacerdotem
Ez 36,25. 4,16. E 5,26. 22 magnum super domum Dei: accedamus cum
vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda
a conscientia mala, et abluti corpus aqua
4,14. 23 munda, teneamus spei nostrae confessionem
indeclinabilem, (fidelis enim est qui repromisit)
13,1. 24 et consideremus invicem in provocationem
3,13. 37. 25 charitatis, et bonorum operum: non deserentes
collectionem nostram, sicut consuetudinis est
quibusdam, sed consolantes, et tanto magis
6,4–8. 1 T 2,4. 26 quanto videritis appropinquantem diem. Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam
notitiam veritatis, iam non relinquitur pro
Is 26,11 Lxx. 27 peccatis hostia, terribilis autem quaedam expectatio iudicii, et ignis aemulatio, quae con-
Nu 15,30; 35,30. Dt 17,6. 28 sumptura est adversarios. Irritam quis faciens 77 (2
legem Moysi, sine ulla miseratione duobus vel
Ex 24,8. 2,3. 29 tribus testibus moritur: quanto magis putatis
deteriora mereri supplicia qui filium Dei conculcaverit, et sanguinem testamenti pollutum
duxerit, in quo sanctificatus est, et spiritui

---

16 : Dabo 𝔖 | mente
18 — est
24 et non cons. ***F***
25 > est consu. | — sed ***F***
26 derelinquitur ***F***
27 quidam ***F***
28 — testibus ***A***

διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν 17 Jr 31,34. 8,12.
οὐ μὴ μνησθήσομαι ἔτι. ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, 18
οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.
Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσο- 19 Mt 27,51.
δον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ἣν ἐνεκαίνισεν 20 9,8.
ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ κατα-
πετάσματος, τοῦτ᾽ ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ˡ καὶ 21 3,6. Zch 6,11 ss Nu 12,7.
ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, προσερχώ- 22 Ez 36,25. 4,16. E 5,26.
μεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ
πίστεως, ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδή-
σεως πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι
καθαρῷ· κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος 23 4,14.
14 ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος, ˡ καὶ κατα- 24 13,1.
νοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ
καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυν- 25 3,13. 37. 13,22.
αγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρα-
καλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε
ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν. Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτα- 26 6,4–8. 1 T 2,4; 4,3. 2 T 2,25; 3,7.
νόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς
ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυ-
σία, φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ **πυρὸς** 27 Is 26,11 Lxx.
ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος **τοὺς ὑπεναντίους**. ἀθε- 28 Nu 15,30; 35,30 Dt 17,6.
τήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν **ἐπὶ**
δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· πόσῳ δοκεῖτε 29 Ex 24,8. 2,3.
χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ
θεοῦ καταπατήσας καὶ **τὸ αἷμα τῆς διαθήκης**
κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦμα

---

16 fin R· — *16.17* H *αυτους*, — *Και* (scribendumne *καί·*?) *22* HR *ῥεραντ.* | W *καθαρω* ,

---

*16 επι των διανοιων **Καϛ*** | fin + *υστερον λεγει **31a***
*17 μνησθω **ΚLαϛ*** *22 ερραντισμενοι **Καϛ*** *25 παρακαλ.* :
+ *εαυτους **17a*** *28 οικτ.* : + *και δακρυων **D**** *29* — *εν ω ηγιασθη **A***

Dt 32,35.36. 30 *τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα·*
Ps 135,14. R 12,19. ***ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω**· καὶ πάλιν· **κρι-***
12,29. 31 ***νεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ.** φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν*
6,4; 12,4. 32 *εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος. Ἀναμιμνῄσκεσθε δὲ* 15
τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολ-
1 K 4,9. 33 *λὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, τοῦτο μὲν*
ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο
δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέν-
Mt 6,20; 19,21.29. 34 *τες. καὶ γὰρ τοῖς δεσμίοις συνεπαθήσατε, καὶ*
τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς
προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσ-
11,6. 35 *σονα ὕπαρξιν καὶ μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε οὖν*
τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μεγάλην μισθα-
6,12. L 21,19. 36 *ποδοσίαν. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν ἵνα τὸ*
θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγ-
γελίαν.
25. Is 26,20. 37 *ἔτι γὰρ **μικρὸν ὅσον ὅσον,***
Hb 2,3. L 21,28. Jc 5,8. *ὁ **ἐρχόμενος** ἥξει **καὶ οὐ χρονίσει**·*
Hb 2,4. R 1,17. 38 *ὁ **δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται,***
G 3,11. *καὶ ἐὰν **ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου***
ἐν αὐτῷ.
1 P 1,9. L 21,19. 39 *ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν **ὑποστολῆς** εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ*
***πίστεως** εἰς περιποίησιν ψυχῆς.*
3,14. 2 K 5,7. 11 *Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγ-* 16
39. 2 *μάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν ταύτῃ γὰρ*
Gn 1. 3 *ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν*
κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ
12,24. Gn 4,4. 4 *ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγονέναι. Πίστει*
Mt 23,35. *πλείονα θυσίαν Ἅβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκεν τῷ*
θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦν-

---

29 fin RW; *38* H *δικ.* [*μου*] 11,*1* h *υποστασις πραγματων*, *4* H *Καὶν*

---

30 ανταπ. : + *λεγει κυριος* ***Am*ς** | *παλιν* : + *οτι* ***D*** *33 θεατρ.* : *ονειδιζομενοι* ***D**** *34 δεσμιοις* : *δεσμοις* Orig *δεσμοις μου* ***ℵm*ς** | *εαυτ.* : *εαυτοις* ***Da*** pr *εν* **ς** | *υπαρξ.* : + *εν ουρανοις* ***KLa*ς** 11,*3 τα βλεπομενα* ***Ka*ς**

78 gratiae contumeliam fecerit? Scimus enim 30 Dt 32,35.36.
qui dixit: Mihi vindicta, et ego retribuam. Et Ps 135,14. R 12,19.
iterum: Quia iudicabit Dominus populum suum.
79 Horrendum est incidere in manus Dei viventis. 31 12,29.
Rememoramini autem pristinos dies, in quibus 32 6,4.
illuminati, magnum certamen sustinuistis pas-
sionum: et in altero quidem opprobriis, et 33 1 K 4,9.
tribulationibus spectaculum facti: in altero
autem socii taliter conversantium effecti. Nam 34 Mt 6,20; 19,21.29.
et vinctis compassi estis, et rapinam bonorum
vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscen-
tes vos habere meliorem, et manentem sub-
(27) 80 stantiam. Nolite itaque amittere confidentiam 35 11,6.
vestram, quae magnam habet remunerationem.
Patientia enim vobis necessaria est: ut volun- 36 6,12. L 21,19.
tatem Dei facientes, reportetis promissionem.

Adhuc enim modicum aliquantulum, 37 25. Is 26,20. Hb 2,3. L 21,28. Jc 5,8.
qui venturus est, veniet, et non tardabit.
81 iustus autem meus ex fide vivit. 38 Hb 2,4. R 1,17 G 3,11.
quòd si subtraxerit se, non placebit ani-
mae meae.

82 Nos autem non sumus subtractionis filii in 39
perditionem, sed fidei in acquisitionem animae.
83 Est autem fides sperandarum substantia 11 3,14. 2 K 5,7.
rerum, argumentum non apparentium. In 2
hac enim testimonium consecuti sunt se-
(28) 84 nes. Fide intelligimus aptata esse sae- 3 Gn 1.
cula verbo Dei: ut ex invisibilibus visibilia
85 fierent. Fide plurimam hostiam Abel, quàm 4 Gn 4,4. Mt 23,35.
Cain, obtulit Deo, per quam testimonium
consecutus est esse iustus, testimonium

---

30 vindictam 𝔖𝔐 | — et 1º | reddam | iudicavit 𝔏*AF* *31* incedere *F* *32* inluminatum *F* | susten- *AF* *33* expectaculum *F* *34* suscipitis *F*¹ *36* ut] et *F* *37* , aliquantulumque 𝔖 quantulum | tardavit *AF* *39* — filii 11,*1* sperandorum s., rerum arg. n. parentum *2* haec *F* *4* fidem *F*¹

perhibente muneribus eius Deo, et per illam
Gn 5,24. 5 defunctus adhuc loquitur. Fide Henoch trans- 86
latus est ne videret mortem, et non inveniebatur:
batur: quia transtulit illum Deus: ante trans-
lationem enim testimonium habuit placuisse
7,25; 10,35. 6 Deo. Sine fide autem impossibile est placere
Deo. Credere enim oportet accedentem ad
Deum quia est, et inquirentibus se remune-
Gn 6,8.9. 13—22; 7,1. 7 rator sit. Fide Noe responso accepto de 87
R 4,20. iis, quae adhuc non videbantur, metuens ap-
R 3,22.24. tavit arcam in salutem domus suae, per quam
damnavit mundum: et iustitiae, quae per fidem
Gn 12,1.4. 8 est, heres est institutus. Fide qui vocatur 88
Abraham obedivit in locum exire, quem ac-
cepturus erat in hereditatem: et exiit, nesciens
Gn 23,4; 26,3; 35,12. 9 quo iret. Fide demoratus est in Terra repro-
missionis, tamquam in aliena, in casulis habi-
tando cum Isaac, et Iacob coheredibus repro-
10 missionis eiusdem. Expectabat enim funda-
menta habentem civitatem: cuius artifex, et
Gn 17,19; 21,2. 11 conditor Deus. Fide et ipsa Sara sterilis vir- 89 (2
tutem in conceptionem seminis accepit, etiam
praeter tempus aetatis: quoniam fidelem credi-
R 4,19. Gn 15,5; 22,17; 32,13. 12 dit esse eum, qui repromiserat. Propter quod
et ab uno orti sunt (et hoc emortuo) tam-
quam sidera caeli in multitudinem, et sicut
arena, quae est ad oram maris, innumera-
Ps 39,13. 1 Chr 29,15. 13 bilis. Iuxta fidem defuncti sunt omnes 90
Gn 23,4; 47,9. isti, non acceptis repromissionibus, sed a
1 P 1,1; 2,11. longe eas aspicientes, et salutantes, et con-
fitentes, quia peregrini, et hospites sunt

4 perhibentem ***F*** | illum ***F*** *5* Enoc ***F*** Enoch habebat *6* — est [𝕷]𝕿***F*** | — Deo | accidentem ***F*** | (qui) | fit *7* his | (— adhuc) | aptavit *bis scr.* ***F*** | heris ***F***[1] *9* moratus | terram ***F*** *11* Sarra | sterel- ***AF*** | in] et ***F*** | conceptione 𝕾 | — eum | promiserat *12* — et 1° ***A*** | sunt [ei] | — hoc ***F*** | horam 𝕷 hora ***F*** *13* iusti ***F***

τος **ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ,** *καὶ δι᾽ αὐτῆς*
ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ. Πίστει Ἑνὼχ μετετέθη τοῦ 5 Gn 5,24.
μὴ ἰδεῖν θάνατον, **καὶ οὐχ ηὑρίσκετο διότι μετέθη-**
κεν αὐτὸν ὁ θεός. *πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως με-*
μαρτύρηται **εὐαρεστηκέναι τῷ θεῷ·** *χωρὶς δὲ πί-* 6 7,25; 10,35. R 10,14.
στεως ἀδύνατον **εὐαρεστῆσαι·** *πιστεῦσαι γὰρ δεῖ*
τὸν προσερχόμενον [τῷ] θεῷ, ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς
ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. Πίστει 7 Gn 6,8.9. 13–22; 7,1.
χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, Ps 37,29.
εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν R 4,13. R 3,22.24.
τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι᾽ ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον,
καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρο-
νόμος. Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν 8 Gn 12,1.4.
ἐξελθεῖν *εἰς τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς*
κληρονομίαν, καὶ **ἐξῆλθεν** *μὴ ἐπιστάμενος ποῦ*
ἔρχεται. Πίστει **παρῴκησεν** *εἰς γῆν τῆς ἐπαγ-* 9 Gn 23,4; 26,3; 35,12.
γελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ 6,12.17.
Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συνκληρονόμων τῆς ἐπαγ-
γελίας τῆς αὐτῆς· ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμε- 10 Ap 21,14.19 s.
λίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς
ὁ θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς 11 Gn 17,19; 21,2. L 1,45.
καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν
ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον.
διὸ καὶ ἀφ᾽ ἑνὸς ἐγενήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρω- 12 R 4,19.
μένου, **καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει** Gn 15,5; 22,17; 32,13.
καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης Ex 32,13.
ἡ ἀναρίθμητος. *Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι* 13 Dn 3,36 Lxx. 39. Ps 39,13.
πάντες, μὴ κομισάμενοι τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ 1 Chr 29,15.
πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ Gn 23,4; 47,9; 49,13.
ὁμολογήσαντες ὅτι **ξένοι καὶ παρεπίδημοί** *εἰσιν ἐπὶ* J 8,56. 1 P 1,1; 2,11.

---

4 h[31] *αυτου τω θεω* [2] *αυτω του θεου* [3] *idem cjj* 5 RT *ευηρεστηκεναι* 6 *[τω]* : W—T 11 h *αυτῇ Σαρρᾳ* 12 RT *εγεννηθησαν* 13 *κομισ.* : W *λαβοντες*

---

4 *λαλειται* ***Daς*** 5 *μεταθεσ.* : + *αυτου* ***Kaς*** 8 *ο καλ.* ***AD**** | *τον τοπ.* ***Kaς*** 11 *Σαρρα* : + *στειρα* ***D**** : + *στ. ουσα* ***P*** : + *η στειρα* ***37*** | *ηλικ.* : + *ετεκεν* ***Kaς*** 13 *προσδεξαμενοι* ***A*** | *ιδοντ.* : + *και πεισθεντες* ***ς***

14 **τῆς γῆς.** οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν
15 ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. καὶ εἰ μὲν ἐκείνης
ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν
2,11. Ex 3,6. Mc 12,26.27. J 14,2. 16 ἀνακάμψαι· νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ'
ἔστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς
ὁ θεὸς θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασεν γὰρ
Gn 22. Jc 2,21. 17 αὐτοῖς πόλιν. Πίστει **προσενήνοχεν** Ἀβραὰμ **τὸν**
Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ **τὸν** μονογενῆ προσέφερεν
Gn 21,12. 18 ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, πρὸς ὃν ἐλαλήθη
R 4,17. 19 ὅτι **ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα**, λογισάμενος
ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός· ὅθεν
Gn 27,28.29. 39.40. 20 αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. Πίστει καὶ
περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ
Gn 48,15.16. Gn 47,31. 21 τὸν Ἠσαῦ. Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον
τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησεν, καὶ **προσεκύνησεν ἐπὶ**
Gn 50,24. 22 **τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ.** Πίστει Ἰωσὴφ τελευ-
τῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευ-
Ex 2,2. 23 σεν καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει
Μωϋσῆς γεννηθεὶς **ἐκρύβη τρίμηνον** ὑπὸ τῶν πα-
τέρων αὐτοῦ, διότι **εἶδον ἀστεῖον** τὸ παιδίον, καὶ
Ex 2,11.12. 24 οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. Πίστει
Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς
4 Mcc 15,2.8. 25 θυγατρὸς Φαραώ, μᾶλλον ἑλόμενος συνκακου-
χεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν
Ps 89,51 s; 69,10. 13,13. 10,34.35. 26 ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος
τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν **τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χρι-
στοῦ**· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν.
Ex 2,15; 12,51. 27 Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν
θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν
Ex 12,12.13. 28 ἐκαρτέρησεν. Πίστει πεποίηκεν **τὸ πάσχα** καὶ τὴν
πρόσχυσιν **τοῦ αἵματος**, ἵνα μὴ **ὁ ὀλοθρεύων** τὰ

14 fin W, *15* T *μνημονευουσιν* *20* *και* 1⁰ : [R]—T
23 fin h^r+ *πιστει μεγας γενομενος Μωυσης ανειλεν τον Αιγυπτιον κατανοων την ταπεινωσιν των αδελφων αυτου.*

15 εξηλθον ***KLας*** *19 εγειραι* ***AP*** | *δυναται* ***A***
23 διατ. : δογμα ***A***

super terram. Qui enim haec dicunt, signifi- 14
cant se patriam inquirere. Et si quidem ipsius 15
meminissent de qua exierunt, habebant uti-
que tempus revertendi. nunc autem meliorem 16 Ex 3,6.
appetunt, id est, caelestem. Ideo non con- Mc 12,26.27.
funditur Deus vocari Deus eorum: paravit
91 enim illis civitatem. Fide obtulit Abraham 17 Gn 22.
Isaac, cum tentaretur, et unigenitum offerebat, Jc 2,22.
qui susceperat repromissiones: ad quem dic- 18 Gn 21,12.
tum est: Quia in Isaac vocabitur tibi semen:
arbitrans quia et a mortuis suscitare potens 19 R 4,17.
est Deus: unde eum et in parabolam accepit.
92 Fide et de futuris benedixit Isaac Iacob, et 20 Gn 27,28.29. 39.40.
93 Esau. Fide Iacob, moriens, singulos filiorum 21 Gn 48,15.16.
Ioseph benedixit: et adoravit fastigium virgae Gn 47,31.
94 eius. Fide Ioseph, moriens, de profectione 22 Gn 50,24.
filiorum Israel memoratus est: et de ossibus
95 suis mandavit. Fide Moyses, natus, occul- 23 Ex 2,2.
tatus est mensibus tribus a parentibus suis,
eo quòd vidissent elegantem infantem, et non
timuerunt regis edictum. Fide Moyses grandis 24 Ex 2,11.12.
factus negavit se esse filium filiae Pharaonis,
magis eligens affligi cum populo Dei, quàm 25
temporalis peccati habere iucunditatem, mai- 26 Ps 89,51 s; 69,10.
ores divitias aestimans thesauro Aegyptiorum, 13,13. 10,34.35.
improperium Christi: aspiciebat enim in re-
munerationem. Fide reliquit Aegyptum, non ve- 27 Ex 2,15; 12,51.
ritus animositatem regis: invisibilem enim tam-
quam videns sustinuit. Fide celebravit pascha, 28 Ex 12,12.13.
et sanguinis effusionem: ne qui vastabat

---

13 supra *15* illius
16 repetunt ***F*** | caelestis ***F***
17 in quo 𝔖 | susciperat ***F***
19 parabola *20* Isac ***F*** *23* elig- 𝔊***A***
25 — peccati ***F*** *26* thensauros ***F***
27 reliquid 𝔊***AF*** | sustenuit ***F***

Ex 14,22.27. 29 primitiva, tangeret eos. Fide transierunt Mare 96
rubrum tamquam per aridam terram: quod
Jos 6,20. 30 experti Aegyptii, devorati sunt. Fide muri 97
Jos 2,11.12; 6,17.23. Jc 2,25. Iericho corruerunt, circuitu dierum septem.
31 Fide Rahab meretrix non periit cum incredulis, 98
Jud 6,11; 4,6; 15,20; 12,7. Act 3,24. 32 excipiens exploratores cum pace. Et quid 99
adhuc dicam? Deficiet enim me tempus enar-
rantem de Gedeon, Barac, Samson, Iephte,
Jud 14,6. 1 Sm 17,34.35. Dn 6,23. 33 David, Samuel, et Prophetis: qui per fidem
vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti
sunt repromissiones, obturaverunt ora leonum,
Dn 3,23—25. 34 extinxerunt impetum ignis, effugerunt aciem
gladii, convaluerunt de infirmitate, fortes facti
1 Rg 17,23. 2 Rg 4,36. 2 Mcc 6,18—7,42. 35 sunt in bello, castra verterunt exterorum: ac-
ceperunt mulieres de resurrectione mortuos
suos: alii autem distenti sunt non suscipien-
tes redemptionem, ut meliorem invenirent re-
Jr 20; 37; 38. 36 surrectionem. Alii vero ludibria, et verbera
2 Chr 24,21. 37 experti, insuper et vincula, et carceres: lapi-
dati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione
gladii mortui sunt, circuierunt in melotis, in
pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti:
38 quibus dignus non erat mundus: in solitudini-
bus errantes, in montibus, et speluncis, et in
13. 39 cavernis terrae. Et hi omnes testimonio fidei
40 probati, non acceperunt repromissionem, Deo
pro nobis melius aliquid providente, ut non
sine nobis consummarentur.
10,36. R 7,21. 1 K 9,24. 12 Ideoque et nos tantam habentes im- 100

30 Hiericho | ruerunt | circumiti *A* circuĩti F^2 *31* Raab | peribit A^1 | *fin* + et alia via eiciens F^2 *32* deficit F^2 | Baruc *A* | Sampson *F* | Iepthae 𝔊 Iaetae F^2 leptae F^2 Iepthe | et Samuhel *33* devicerunt *34* extincx- 𝔊*AF* | effugaverunt 𝔖 *35* m. suos [filios] | accipientes (?) F^2 *37* — secti sunt F^1 | circumierunt *38* et in m. 𝔊F^2 et m. | et in sp. F^2 *39* hii *F* | testimonium *A* *40* ut ne
12,*1* tantum *A*

πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν 29 Ex 14,22.27.
ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς γῆς, ἧς πεῖραν
λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. Πίστει τὰ 30 Jos 6,20.
τείχη Ἰερειχὼ ἔπεσαν κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέ-
ρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς 31 Jos 2,11.12; 6,17.23.
ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ᾽ Jc 2,25.
εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει με γὰρ 32 Jd 6,11; 4,6 15,20; 12,7
διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ, Σαμ- Act 3,24.
ψών, Ἰεφθάε, Δαυείδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν 13,22.
προφητῶν, οἳ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασι- 33 Jd 14,6. 1 Sm 17,34.3
λείας, ἠργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγε- Dn 6,23.
λιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ˡἔσβεσαν δύναμιν 34 Dn 3,23–25.
πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρης, ἐδυναμώθησαν R 4,19 s.
ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ,
παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων. ἔλαβον γυναῖκες 35 1 Rg 17,23.
ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ 2 Rg 4,36. 2 Mcc 6,
ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρω- 18–7,42.
σιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· ἕτεροι 36 Jr 20; 37; 3
δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι
δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ἐλιθάσθησαν, ἐπειράσθη- 37 2 Chr 24,21.
σαν, ἐπρίσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρης ἀπέθανον, Mt 23,37. Ascensio
περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, Jes. 5,11 ss
ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ˡὧν οὐκ 38
ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ
ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.
Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως 39 2. 13.
οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ θεοῦ περὶ 40
ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς
ἡμῶν τελειωθῶσιν.

17 *Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περι-* **12** 10,36. R 7,2 1 K 9,24. 1 T 6,12.

---

33 W *ειργασαντο* *34* fin T· *35* h„MSS“ *γυναικας* *37* hR *επρισθ., επειρασθ.* h[81] *επρισθ.* [3] *idem cjj* [2] *επειρασθ.* [4] *cjj ενεπρησθησαν, επρισθ.* [5] *cjj επειρωθησαν (επηρ.), επρισθ.* | H *αιγιοις* *38* H *κοσμος επι* | *επι* : h *εν*

---

29 — γης ***KLaϛ*** *32 B. τε και Σ. και* ***Kaϛ*** *39 τας επαγγελιας* ***A80***

κείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι
πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι᾽ ὑπο-
μονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα,
2,10. Ps 110,1. 2 *ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τε-*
Mt 25,21. *λειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ*
χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης καταφρονήσας,
Nu 16,37 Lxx. 3 ***ἐν δεξιᾷ*** *τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ* ***κεκάθικεν.*** *ἀνα-*
L 2,34. G 6,9. *λογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ*
τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτὸν *ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ*
10,32–36. 4 *κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. Οὔπω*
μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν
Prv 3,11.12. 5 *ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως,*
ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται·

υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου,
μηδὲ ἐκλύου ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·
Ap 3,19. 6 ***ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει,***
μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.

7 *εἰς* ***παιδείαν*** *ὑπομένετε· ὡς* ***υἱοῖς*** *ὑμῖν προσφέρεται*
ὁ θεός· τίς γὰρ ***υἱὸς*** *ὃν οὐ* ***παιδεύει*** *πατήρ,*
Ps 73,14.15. 8 *εἰ δὲ χωρίς ἐστε* ***παιδείας,*** *ἧς μέτοχοι γεγόνασιν*
Nu 16,22. 9 *πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐχ* ***υἱοί*** *ἐστε. εἶτα τοὺς*
μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς
καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ μᾶλλον ὑποταγησό-
10 *μεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; οἱ*
μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν
αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ
2 K 4,17.18. 11 *μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ. πᾶσα μὲν παι-*
Jc 3,18. *δεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι*
ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς
δι᾽ αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.

---

3 ℌ εαυτους *5.7.8.11* T *παιδι-* *7* W *υπομενετε.* *11* h[81] † *μεν* 1° † : hW *δε* h[82] —

---

4 ουπω γαρ ***D*La*** *5 — μου* ***D*37*** *7 εις : ει* **ς** | *γαρ : + εστιν* ***Daς***

positam nubem testium, deponentes omne pon-
dus, et circumstans nos peccatum, per patien-
tiam curramus ad propositum nobis certamen:
aspicientes in Auctorem fidei, et consumma- 2 2,10. Ps 110,1.
torem Iesum, qui proposito sibi gaudio susti- Mt 25,21.
nuit crucem, confusione contempta, atque in
dextera sedis Dei sedet. Recogitate enim eum, 3 Nu 16,37 Lxx.
qui talem sustinuit a peccatoribus adversum L 2,34.
semetipsum contradictionem: ut ne fatigemini, G 6,9.
101 animis vestris deficientes. Nondum enim us- 4
que ad sanguinem restitistis, adversus pecca-
tum repugnantes: et obliti estis consolationis, 5 Prv 3,11.12.
quae vobis tamquam filiis loquitur, dicens:

102 Fili mi, noli negligere disciplinam Domini:
neque fatigeris dum ab eo argueris.
Quem enim diligit Dominus, castigat: 6 Ap 3,19.
flagellat autem omnem filium, quem recipit.

103 In disciplina perseverate. Tamquam filiis vo- 7
(31) bis offert se Deus: *quis enim filius, quem non
corripit pater? Quòd si extra disciplinam 8 Ps 73,14.15.
estis, cuius participes facti sunt omnes: ergo
104 adulteri, et non filii estis. Deinde patres qui- 9 Nu 16,22.
dem carnis nostrae, eruditores habuimus, et
reverebamur eos. non multo magis obtempe-
rabimus Patri spirituum, et vivemus? Et illi 10
quidem in tempore paucorum dierum, secun-
dum voluntatem suam erudiebant nos: hic
autem ad id, quod utile est in recipiendo
105 sanctificationem eius. Omnis autem disciplina 11 2 K 4,17.18.
in praesenti quidem videtur non esse gaudii, Jc 3,17.
sed moeroris: postea autem fructum pacatis-
simum exercitatis per eam, reddet iustitiae.

---

1 — ad *2* autorem ***F***[2] | sustenuit ***F*** confusionem ***F*** | adque 𝕮***F*** | sedit *3* semet ipsos *4* — enim | adversum *5* consolationes ***F*** *7* disciplinam ***F*** | perseverantem ***F***[1] | — se *9* > hab. erud. | — eos | — non ***A***[1] | multos ***F***[1] | obtemparavimus ***A*** -perav- ***F*** *11* mer- ***A*** maer- | reddidit ***A*** reddit

Is 35,3. 12 Propter quod remissas manus, et soluta ge- (32)
Prv 4,26 Lxx. 13 nua, erigite, ¹ et gressus rectos facite pedibus
vestris: ut non claudicans quis erret, magis
Ps 34,15. 14 autem sanetur. Pacem sequimini cum om- 106
Mt 5,8. R 12,18. 2 T 2,22. nibus, et sanctimoniam, sine qua nemo vide-
Dt 29,17 Lxx. 15 bit Deum: contemplantes nequis desit gratiae
Act 8,23. Dei: nequa radix amaritudinis sursum germi-
nans impediat, et per illam inquinentur multi.
Gn 25,33.34. 16 Ne quis fornicator, aut profanus ut Esau: 107
qui propter unam escam vendidit primitiva
Gn 27,30–40. 17 sua: scitote enim quoniam et postea cupiens (33)
hereditare benedictionem, reprobatus est: non
enim invenit poenitentiae locum, quamquam
Ex 19,12.16.18. 18 cum lacrymis inquisisset eam. Non enim 108
Dt 4,11. accessistis ad tractabilem montem, et accen-
sibilem ignem, et turbinem, et caliginem, et
Ex 19,16.19; 19 procellam, ¹ et tubae sonum, et vocem verbo-
20,19. Dt 5,23. rum, quam qui audierunt, excusaverunt se, ne
Ex 19,13. 20 eis fieret verbum. Non enim portabant quod 109
dicebatur: Et si bestia tetigerit montem, la-
Dt 9,19. 21 pidabitur. Et ita terribile erat quod videbatur.
Moyses dixit: Exterritus sum, et tremebundus.
Ap 14,1. G 4,26. 22 Sed accessistis ad Sion montem, et civitatem
Ap 21,2. Ap 5,11. Dei viventis, Ierusalem caelestem, et multorum
L 10,20. 23 millium Angelorum frequentiam, ¹ et Ecclesiam
primitivorum, qui conscripti sunt in caelis, et
iudicem omnium Deum, et spiritus iustorum
9,15. 11,4. 24 perfectorum, et testamenti novi mediatorem
Gn 4,10. 1 P 1,2. Iesum, et sanguinis aspersionem melius lo-
2,2; 10,28.29. 25 quentem quàm Abel. Videte ne recusetis lo- (34)
quentem. * Si enim illi non effugerunt, recusantes 110
eum, qui super terram loquebatur: multo magis

---

13 gressos ***F*** | — quis *14* sanctimonia ***A*** | dominum *15* (nequid) *18* — montem | accessibilem 𝔖 *20* Etsi 𝔏 *21* et, 𝔗*A* | dicebatur ***F***² (, *pro* .) *22* accesistis ***F*** | Hierus- | frequentiae *23* ecclesiarum ***A*** | spiritum 𝔖 *24* sparsionem

18 Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα 12 Is 35,3.
γόνατα ἀνορθώσατε, καὶ **τροχιὰς ὀρθὰς ποιεῖτε** 13 Prv 4,26 Lxx.
τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ
δὲ μᾶλλον. **Εἰρήνην διώκετε** μετὰ πάντων, καὶ 14 Ps 34,15. Mt 5,8. R 12,18
τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον, 2 T 2,22.
ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος 15 Dt 29,18 Lxx. Act 8,23.
τοῦ θεοῦ, **μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ** 3,12; 10,24.
καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσιν οἱ πολλοί, μή τις 16 Gn 25,33.34.
πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως
μιᾶς **ἀπέδετο τὰ πρωτοτόκια** ἑαυτοῦ. ἴστε γὰρ 17 Gn 27,30–40.
ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλο-
γίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ
εὗρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.
19 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυ- 18 Ex 19,12.16.18 Dt 4,11.
μένῳ πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ ζόφῳ καὶ θυέλλῃ ˈ **καὶ** 19 Ex 19,16.19; 20,19.
σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαν- Dt 5,23.
τες παρῃτήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον·
ˈ οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· **κἂν θηρίον** 20 Ex 19,13.
θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται· καί, οὕτω φο- 21 Dt 9,19.
βερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· **ἔκφο-**
βός εἰμι καὶ ἔντρομος· ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν 22 Ap 14,1. G 4,26 Ap 21,2.
ὄρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἰερουσαλὴμ ἐπου- Ap 5,11.
ρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει ˈ καὶ ἐκ- 23 L 10,20; 18,7. 2 T 4,8. Ap 6,10
κλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς,
καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων
τετελειωμένων, καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, 24 8,6; 9,15. 11,4 Gn 4,10.
καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ 1 P 1,2.
τὸν Ἄβελ. Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λα- 25 2,2; 10,28.29.
λοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς
παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον

13 h *ποιησατε* *15* *H* *δι αυτης* *16* RT *απεδοτο* *17* TiW *απεδοκιμασθη·* *19* *H*— *μη* *21* W *ουτως* | *εντρ.*: h *εκτρομος* *22* hT *αγγελων πανηγυρει,* W *αγγελων, πανηγυρει,* *23* W *κριτη,*

15 — *οι* ***D**a*ς *18* *ψηλαφ.*: + *ορει* ***D**a*ς *19* *προσθειναι* ***A*** *20* fin + *η βολιδι κατατοξευθησεται* ς *22* — *και* 1° ***D**** *24* *τον* : *το* ***L*** *25* *εφυγον* ***K**a*ς

Hg 2,6. 26 *ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· οὗ ἡ*
Jdc 5,4.5.
Ps 114,7; 68,9. *φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται*
λέγων· ***ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω οὐ μόνον τὴν γῆν***
Ps 96,9–11. 27 ***ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν.*** *τὸ δὲ ἔτι* ***ἅπαξ*** *δηλοῖ τὴν*
τῶν σαλευομένων μετάθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα
9,14. Ph 3,3. 28 *μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον*
L 1,74. *παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύωμεν*
εὐαρέστως τῷ θεῷ, μετὰ εὐλαβείας καὶ δέους·
Is 33,14.
Dt 4,24; 9,3. 29 *καὶ γὰρ* ***ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.***
J 13,34. 2P 1,7. **13** 2 *Ἡ φιλαδελφία μενέτω.* ˈ *τῆς φιλοξενίας μὴ* 20
R 12,13. 1P 4,9.
Gn 18,3; 19,2.3. *ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες*
10,34; 11,37. 3 *ξενίσαντες ἀγγέλους. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς*
Mt 25,36. *συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ*
G 5,19.21. 4 *ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ*
E 5,5. *ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους γὰρ καὶ μοιχοὺς κρι-*
Dt 31,6.8. 5 *νεῖ ὁ θεός. Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι*
Jos 1,5. 1T 6,6. *τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν·* ***οὐ μή σε ἀνῶ***
Ps 118,6. 6 ***οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω·*** *ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς*
λέγειν·

κύριος ἐμοὶ βοηθός, οὐ φοβηθήσομαι·
τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

17. 24. 7 *Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλά-*
1K 4,16; 10,13. *λησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦν-*
τες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν
1 K 3,11.
Ap 1,17. 8 *πίστιν. Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ*
E 4,14. 2K 1,21. 9 *αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Διδαχαῖς ποικίλαις* 21
R 14,17.
7,18; 9,9 s. *καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι*
βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς
8,4.5. 10 *οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦντες. ἔχομεν θυ-*
σιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ

---

25 h *ουρανου* *27* H *δέ* | H [*την*] *28* W *λατρευομεν* | HR *θεω μετα* 13,5 T *εγκαταλειπω* *8* HR *αυτός,* *9* h *περιπατησαντες* *10* H [*εξουσιαν*]

---

26 σειω ***DKaς*** *28 εχομεν* ***ℵKP*** | *δεους : αιδους* ***MPa*** 13,4 *γαρ : δε* ***Caς*** *6 ου :* pr *και* ***ADaς*** *8* fin + *αμην* ***D**** *9 περιφερεσθε* ***KLaς***

nos, qui de caelis loquentem nobis avertimus.
cuius vox movit terram tunc: nunc autem 26 Hg 2,6.
111 repromittit, dicens: Adhuc semel: et ego mo-
vebo non solum terram, sed et caelum. Quod 27
112 autem, Adhuc semel, dicit: declarat mobilium
translationem tamquam factorum, ut maneant
ea, quae sunt immobilia. Itaque regnum im- 28
mobile suscipientes, habemus gratiam: per
quam serviamus placentes Deo, cum metu et
reverentia. Etenim Deus noster ignis con- 29 Is 33,14. Dt 4,24; 9,3.
sumens est.
113 Charitas fraternitatis maneat in vobis. 13 J 13,34. 2 P 1,7.
Et hospitalitatem nolite oblivisci, per hanc enim 2 R 12,13. 1 P 4,9. Gn 18,3; 19,2.3.
latuerunt quidam, Angelis hospitio receptis.
(35) Mementote vinctorum, tamquam simul vincti: 3 Mt 25,36.
et laborantium, tamquam et ipsi in corpore
114 morantes. Honorabile connubium in omnibus, 4 G 5,19.21. E 5,5.
et thorus immaculatus. Fornicatores enim, et
adulteros iudicabit Deus. Sint mores sine 5 Dt 31,6.8. Jos 1,5. 1 T 6,8.
115 avaritia, contenti praesentibus: * ipse enim dixit:
Non te deseram, neque derelinquam. ita ut 6 Ps 118,6.
confidenter dicamus:

Dominus mihi adiutor: non timebo
quid faciat mihi homo.

116 Mementote praepositorum vestrorum, qui 7 17. 1 K 4,16.
vobis locuti sunt verbum Dei: quorum intuentes
117 exitum conversationis, imitamini fidem. Iesus 8 1 K 3,11. Ap 1,17.
(36) Christus heri, et hodie: ipse et in saecula. Doc- 9 E 4,14. 2 K 1,21. R 14,17.
118 trinis variis, et peregrinis nolite abduci. Opti-
mum est enim gratia stabilire cor, non escis: quae
119 non profuerunt ambulantibus in eis. Habemus 10 8,4.5.
altare, de quo edere non habent potestatem, qui

---

25 (caelo) | avertimur *26* nunc] modo | — et 1º *28* immobilem *F*[1] *29* consummens *A*[1]
13,*1* — in vobis *2* placuerunt 𝔖*F* *4* conub- | tor- | iudicavit *F* *6* adiut. est | : q. f. m. homo? *A*
8 — in *A*[1] *9* > enim est | stabiliri | inambulantibus 𝔗*A*

Lv 16,27. 11 tabernaculo deserviunt. Quorum enim ani-
malium infertur sanguis pro peccato in Sancta
per pontificem, horum corpora cremantur ex-
Mt 21,39. 12 tra castra. Propter quod et Iesus, ut sancti-
J 9,22. ficaret per suum sanguinem populum, extra
11,26; 12,2. 13 portam passus est. Exeamus igitur ad eum 120
11,10; 12,22. 14 extra castra, improperium eius portantes. Non
Lv 7,12. enim habemus hic manentem civitatem, sed
2 Chr 29,31. Ps 50,14.23. 15 futuram inquirimus. Per ipsum ergo offera-
Is 57,19. Hos 14,3. mus hostiam laudis semper Deo, idest, fruc-
Ph 4,18. 16 tum labiorum confitentium nomini eius. Be-
neficentiae autem, et communionis nolite ob-
livisci: talibus enim hostiis promeretur Deus.
1 Th 5,12. 17 Obedite praepositis vestris, et subiacete eis. 121
Ez 3,18. Ipsi enim pervigilant quasi rationem pro ani-
mabus vestris reddituri, ut cum gaudio hoc
faciant, et non gementes: hoc enim non ex-
pedit vobis.
2 K 1,12. 18 Orate pro nobis: * confidimus enim quia 122
Act 24,16. bonam conscientiam habemus in omnibus bene
19 volentes conversari. Amplius autem deprecor
Is 63,11. vos hoc facere, quò celerius restituar vobis.
Zch 9,11. Is 55,3. Jr 32,40. 20 Deus autem pacis, qui eduxit de mortuis 123
Ez 37,26. J 10,12. 1 Th 5,23. pastorem magnum ovium, in sanguine testa-
1 P 2,25. menti aeterni, Dominum nostrum Iesum Chri-
21 stum, ' aptet vos in omni bono, ut faciatis
eius voluntatem: faciens in vobis quod pla-
ceat coram se per Iesum Christum: cui est
Jc 1,21. 22 gloria in saecula saeculorum. Amen. Ro- 124
go autem vos fratres, ut sufferatis verbum
solatii. Etenim perpaucis scripsi vobis.

---

12 — per ***F*** *14* futura ***F*** *16* beneficientiae 𝕿***A***
17 subiacite ***F*** *18* habemus : 𝕾, 𝖂 *19* ut quo
20 (— nostrum) | — Christ.
21 (perficiat) | > vol. eius | — in 2º ***A*** | placuit ***F*** |
— est | — Amen ***F***
22 (— autem) | — ut ***A***

τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζῴων 11 Lv 16,27.
**τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρ-
χιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς
παρεμβολῆς.** διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ 12 Mt 21,39. J 9,22.
ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. 2 K 5,21.
τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω **τῆς παρεμ-** 13 11,26; 12,2.
βολῆς τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες· οὐ γὰρ 14 11,10; 12,22.
ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν Lv 7,12.
ἐπιζητοῦμεν. Δι' αὐτοῦ οὖν **ἀναφέρωμεν θυσίαν** 15 2 Chr 29,31. Ps 50,14.23.
αἰνέσεως διὰ παντὸς **τῷ θεῷ**, τοῦτ' ἔστιν **καρπὸν** Is 57,19. Hos 14,3.
χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. τῆς δὲ 16 Ph 4,18.
εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύ-
ταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός. Πείθεσθε 17 1 Th 5,12. Ez 3,18.
τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ 7. 24.
ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον
ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ
μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.
Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ ὅτι 18 2 K 1,12. Act 24,16.
καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλον-
τες ἀναστρέφεσθαι. περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ 19 Is 63,11.
τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχειον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν. Zch 9,11. Is55,3; 63,11ss.
Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, **ὁ ἀναγαγὼν** ἐκ νεκρῶν 20 Lxx. Jr32,40. Ez37,26.J10,12.
τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν **ἐν αἵματι** 1 Th 5,23.
διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, ˈκατ- 21 1 P 2,25.
αρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι
τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον
ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. Παρακαλῶ δὲ 22 10,25; 11,32. Jc 1,21.
ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρα- Act 13,15.
κλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν.

---

15 *ουν* : [R]—*ℌ* *19* RT *ταχιον* *21* *παντι* : R+ [*εργω*] | *ποιων* : hW pr *αυτω* h[81] pr *αυτος* [2] *idem cjj* *22* h *ανεχεσθαι*

---

*17 αποδωσονται περι υμων **D**** *20 Ιησουν Χριστον **D***17a* *21 εργω και λογω αγαθω **A*** | *ημιν* : *υμιν **ACPaϛ***

23 *Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυ-*
μένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχειον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς.
7. 17. 24 *Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ*
πάντας τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ
τῆς Ἰταλίας.
25 *Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.*

---

23 **RT** *ταχιον* *25 υμων* : **hR+** *αμην*

---

23 — *ημων* ***KPaς*** *25 υμων* : *των αγιων* ***D****
Subscriptio: *εγραφη απο Ρωμης vl απο Ιταλιας (vl Αθηνων) δια Τιμοθεου*

Cognoscite fratrem nostrum Timotheum di- 23
missum: cum quo (si celerius venerit) vide-
bo vos.
Salutate omnes praepositos vestros, et 24
omnes sanctos. Salutant vos de Italia fratres.
Gratia cum omnibus vobis. Amen. 25

---

23 vobis demissum ***F***
24 — fratres
25 — Amen ***F***
Subscr. [Exp. ad Hebraeos feliciter: seq. epist. sancti Iacobi ***F***] 𝔊 Explicit ad Hebraeos

EPISTOLA CATHOLICA

BEATI IACOBI APOSTOLI.

1 P 1,1. Act 15,23. 1 IACOBUS Dei, et Domini nostri Iesu (1)
Christi servus, duodecim tribubus, quae sunt
in dispersione, salutem.
R 5,3–5. 1 P 1,6. 2 Omne gaudium existimate fratres mei,
1 P 1,7. 3 cum in tentationes varias incideritis: scientes
quòd probatio fidei vestrae patientiam opera-
4 tur. Patientia autem opus perfectum habet:
ut sitis perfecti et integri in nullo deficientes.
Prv 2,3–6. 5 Si quis autem vestrum indiget sapientia, po-
stulet a Deo, qui dat omnibus affluenter, et
Mc 11,24. 6 non improperat: et dabitur ei. Postulet autem
in fide nihil haesitans: qui enim haesitat, si-
milis est fluctui maris, qui a vento movetur
7 et circumfertur. non ergo aestimet homo ille
8 quòd accipiat aliquid a Domino. Vir duplex
2,5. 9 animo inconstans est in omnibus viis suis. Glo-
rietur autem frater humilis in exaltatione sua:
1 P 1,24. 1 T 6,17. 10 dives autem in humilitate sua, quoniam sicut
Is 40,6.7. 11 flos foeni transibit: exortus est enim sol cum
ardore, et arefecit foenum, et flos eius decidit,
et decor vultus eius deperiit: ita et dives in

Inscr. [Epistulae Catholicae A] Epistula Sancti Iacobi [Apost.] 𝔏 (*qui Epp. Cath. inter Act. et Epp. Paul. habet*) Incipit Epistula Iacobi | Cath.] Canonica 𝔖

1,*1* tribus *F*¹ *2* temtationibus variis *4* — autem [𝔏]*A* | habeat *5* sapientiam | afluenter *F* *6* en.] autem *F* | (tempestati m. quae) *7* (accipiet) *8* duplici 𝔏*F* | animo , | — est *9* (exultatione)

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

1 Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦ- 1 1 P 1,1. Act 15,23.
λος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ
χαίρειν.
Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν 2 R 5,3–5. 1 P 1,6.
πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ὅτι 3 1 P 1,7.
τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπο-
μονήν. ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα 4 Mt 5,48.
ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.
Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ 5 Prv 2,3–6. Mt 7,7.
τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς καὶ μὴ ὀνειδί-
ζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, 6 Mc 11,24.
μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν
κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ.
μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεταί 7
τι παρὰ τοῦ κυρίου, ¹ ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος 8
ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Καυχάσθω δὲ ὁ 9 2,5.
ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ὁ δὲ πλού- 10 1 P 1,24. 1 T 6,17.
σιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι **ὡς ἄνθος χόρ-
του** παρελεύσεται. ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν 11 Is 40,6.7.
τῷ καύσωνι καὶ ἐξήρανεν **τὸν χόρτον**, καὶ **τὸ ἄνθος**
αὐτοῦ **ἐξέπεσεν** καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου
αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς

Inscriptio: H pr *επιστολαι καθολικαι et* indicem *et* — *επιστολη*
1,6 R *πιστει μηδεν* 7.8 ℌ *κυριου ανηρ* 9 *ο* 1^{0} : [H]

1,3 *δοκιμον* ***28a*** 5 *μη* : *ουκ* ***K1a*** 7 — *τι* ℵ*a*
8 *ανηρ* : + *γαρ* ***33*** 9 — *ο* 1^{0} ***B*** 10 *ταπ.* : *πιστει* ***137***
11 — *αυτου* 1^{0} ***69*** 2^{0} ***B***

2,5. Dn 12,12. R 8,28. 2 T 4,8. 12 πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. **Μακάριος** ἀνὴρ
1 P 5,4. 1 K 2,9; 9,25. ὃς **ὑπομένει** πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος
Ap 2,10. λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο
13 τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μηδεὶς πειραζόμενος λε-
γέτω ὅτι ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπεί-
ραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα.
R 7,7.8. 14 ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας
R 7,10. 15 ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· εἶτα ἡ ἐπιθυμία
συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀπο-
G 6,7. 16 τελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. Μὴ πλανᾶσθε, 2
1 J 1,5. 17 ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ
Mt 7,11. J 3,3.27. πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν καταβαῖνον
3,15.17. ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ᾽ ᾧ οὐκ ἔνι
J 1,13. 18 παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. βουληθεὶς
1 P 1,23. Ap 14,4. ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς
ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.
Eccl 7,9. 19 Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ πᾶς 22
Sir 5,13. ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ
E 4,26. 20 λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν· ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς
Kol 3,8. 21 δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ ἐργάζεται. διὸ ἀποθέμενοι
1 P 2,1. πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας ἐν πραΰ-
τητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον
Mt 7,26. 22 σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λό-
R 2,13. γου, καὶ μὴ ἀκροαταὶ μόνον παραλογιζόμενοι
3,6. 23 ἑαυτούς. ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ
οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ
24 πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· κατ-
ενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως
2,12. R 8,2. 25 ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον
J 13,17. 1 P 1,12.

---

14 W *πειραζεται ,* *15* HR *αποκυει* *17* H *εστιν,* *18 αυτου* : h *εαυτου* *21* W *πραϋτητι,* *22* T *μονον ακροαται*

---

*12 ανθρωπος **A70a** | επηγγ. : + ο κυριος **KLaς** 13 απο : υπο* ℵ *16 μηδε **13** 17 κατερχομενον **27a** | απο : παρα **Ka** | αποσκιασματος* ℵ* ***B*** *19 ιστε : ωστε et — δε **KLaς** 20 ου κατεργαζεται **C*Kaς** 21 πραϋτ. : + σοφιας **P** | υμων : ημων **La** 22 λογου : νομου **C²38a** , it 23 **83a***

2 itineribus suis marcescet. Beatus vir, qui 12 Dn 12,12.
suffert tentationem: quoniam cum probatus 2 T 4,8. 1 P 5,4.
fuerit, accipiet coronam vitae, quam repromisit 1 K 9,25. Ap 2,10.
Deus diligentibus se. Nemo cum tentatur, 13
dicat quoniam a Deo tentatur: Deus enim in-
tentator malorum est: ipse autem neminem
tentat. Unusquisque vero tentatur a concupi- 14 R 7,7.8.
scentia sua abstractus, et illectus. Deinde 15 R 7,10.
concupiscentia cum conceperit, parit pecca-
tum: peccatum vero cum consummatum fuerit,
3 generat mortem. Nolite itaque errare fratres 16
mei dilectissimi. Omne datum optimum, et 17 1 J 1,5.
omne donum perfectum desursum est, de- Mt 7,11. J 3,3.
scendens a Patre luminum, apud quem non 3,15.17.
est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio.
Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis, ut 18 J 1,13.
simus initium aliquod creaturae eius. 1 P 1,23. Ap 14,4.

Scitis fratres mei dilectissimi. Sit autem 19 Eccl 7,9.
omnis homo velox ad audiendum: tardus autem
ad loquendum, et tardus ad iram. Ira enim 20 E 4,26.
4 viri, iustitiam Dei non operatur. Propter quod 21 Kol 3,8.
abiicientes omnem immunditiam, et abun- 1 P 2,1.
dantiam malitiae, in mansuetudine suscipite
insitum verbum, quod potest salvare animas
vestras. Estote autem factores verbi, et non 22 Mt 7,26.
auditores tantum: fallentes vosmetipsos. Quia 23 R 2,13.
si quis auditor est verbi, et non factor:
hic comparabitur viro consideranti vultum
nativitatis suae in speculo: consideravit enim 24
se, et abiit, et statim oblitus est qualis
fuerit. Qui autem perspexerit in legem 25 2,12. R 8,2. J 13,17.

11 marcescit *F* *12* quon.] quia *13* quia *F*
15 dehinc *A* dein | concup. [sua]
18 — enim | > aliq. init. *A*
19 dilecti *21* (suscipe) | verb. dei *A*
24 en.] autem *F*
25 lege perfectae 𝔖 lege p-a

perfectam libertatis, et permanserit in ea, non
auditor obliviosus factus, sed factor operis:
Ps 34,14. 26 hic beatus in facto suo erit. Si quis autem 5
putat se religiosum esse, non refrenans lingu-
am suam, sed seducens cor suum, huius vana
27 est religio. Religio munda, et immaculata
apud Deum et Patrem, haec est: Visitare pu-
pillos, et viduas in tribulatione eorum, et im-
maculatum se custodire ab hoc saeculo.

1 K 2,8. 2 Fratres mei, nolite in personarum accep- 6
tione habere fidem Domini nostri Iesu Christi
H 10,25. 2 gloriae. Etenim si introierit in conventum
vestrum vir aureum annulum habens in veste
candida, introierit autem et pauper in sordido
3 habitu, et intendatis in eum, qui indutus est
veste praeclara, et dixeritis ei: Tu sede hic
bene: pauperi autem dicatis: Tu sta illic; aut
4 sede sub scabello pedum meorum: nonne iu-
dicatis apud vosmetipsos, et facti estis iudices
1 K 1,26 L 12,21. 5 cogitationum iniquarum? Audite fratres mei
dilectissimi, nonne Deus elegit pauperes in
hoc mundo, divites in fide, et heredes regni,
6 quod repromisit Deus diligentibus se? Vos
autem exhonorastis pauperem. Nonne divites
per potentiam opprimunt vos, et ipsi trahunt
7 vos ad iudicia? Nonne ipsi blasphemant bonum
Lv 19,18. 8 nomen, quod invocatum est super vos? Si ta- 7
men legem perficitis regalem secundum Scrip-

---

25 — in ea 𝔏𝔗***F*** | (— factus) *26* [et] non
27 Relig. autem ***A*** | (dominum) | — et 4°
2,*1* acceptionem ***F***
2 conventu (conspectu) vestro | anulum
3 — in [𝔏]***F*** | — ei | ista ***F***[1] | scabillo 𝔏***AF***
5 promisit *6* adtrahunt ***A***
7 b. nom. Christi ***F***[3]

τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὐκ
ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς
ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.
Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσ- 26 Ps 34,14.
σαν ἑαυτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν ἑαυτοῦ, τούτου
μάταιος ἡ θρησκεία. θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαν- 27
τος παρὰ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπι-
σκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐ-
τῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

3 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε 2 1 K 2,8.
τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς
δόξης. ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν 2 H 10,25.
ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ
δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, ἐπιβλέψητε δὲ 3
ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ
εἴπητε· σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ
εἴπητε· σὺ στῆθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν
μου, οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ 4
διαλογισμῶν πονηρῶν; Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου 5 1,12.
ἀγαπητοί. οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς 1 K 1,26; 2,9. L 12,21; 6,20.
τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους
τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐ-
τόν; ˈὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ 6
πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλ-
κουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; οὐκ αὐτοὶ βλασφη- 7
μοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ᾽ ὑμᾶς;
εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γρα- 8 Lv 19,18.

---

26 R *θρῆσκος* | *εαυτου bis* : hRT *αὐτου* | T *θρησκια* *27* T *θρησκια* | T— *τω* **2,***1* h *Χριστου,* | H *δοξης;* *3 επιβλ. δε* : RT *και επιβλ.* | *εκει* : *H post η καθου* *4 ου διεκρ. ... πονηρων;* : h *διεκρ. ... πονηρων.* *6 υμων* : T *υμας*

---

25 ουκ : pr *ουτος* ***KLaς*** *26 ει δε* ***CPa*** | *ειναι* : + *εν υμιν* ***KLaς*** *27 θρησκεια γαρ* ***A70a*** | *θεω πατρι* ***99a*** **2,***1 της δοξης* : ante *του κυριου* ***69a — 13*** *2 εις* : + *την* ***AKaς*** *3 υπο* : *επι* ***B³P13a*** pr *ωδε* ℵ***Kaς*** | *υποποδ.* : + *των ποδων* ***A13*** *4 και ου* ***KLaς*** *5 του κοσμου* ***KLaς*** | *βασιλ.* : *επαγγελιας* ℵ****A*** *7 ουκ* : *και* ***A13***

φήν· ἀγαπήσεις **τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν,**
Dt 1,17. 9 *καλῶς ποιεῖτε· εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἁμαρ-*
τίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς
Mt 5,19. G 3,10. 10 *παραβάται. ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ,*
Ex 20,13.14. Dt 5,17 s. 11 *πταίσῃ δὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ὁ γὰρ*
εἰπών· **μὴ μοιχεύσῃς,** *εἶπεν καί·* **μὴ φονεύσῃς·** *εἰ*
δὲ οὐ μοιχεύεις, φονεύεις δέ, γέγονας παραβάτης
1,25. 12 *νόμου. οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ*
Mt 5,7; 18,29.34; 25,45.46. 13 *νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. ἡ γὰρ*
κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυ-
Mt 7,21; 21,29. 14 *χᾶται ἔλεος κρίσεως. Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί* 4
μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ;
15 *μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν;* ¹ *ἐὰν ἀδελφὸς*
ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς
1 J 3,17. Jdc 18,6. 16 *ἐφημέρου τροφῆς, εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν·*
ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε,
μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος,
17 *τί τὸ ὄφελος; οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ*
G 5,6. 18 *ἔργα, νεκρά ἐστιν καθ' ἑαυτήν. ἀλλ' ἐρεῖ τις·*
σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν
πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, κἀγώ σοι δείξω ἐκ
Mc 5,7. 19 *τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν. σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς*
ἐστιν ὁ θεός; καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια
20 *πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν. θέλεις δὲ γνῶναι,*
ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων
Gn 22,9.10.12. H 11,17. 21 *ἀργή ἐστιν; Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων*
ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας **Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ**
22 **τὸ θυσιαστήριον;** *βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει*
τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις

14.16 H— *το* *18 εχεις* : h; | *εχω* : H. *19 εις εστιν ο θεος* (R·T;) : H *εις θεος ἔστιν;* hW *εις ο θεός ἐστιν;* *22* T *συνεργει* | H *αυτον και*

---

11 ειπας ***A*** | *εγενου* ***A13*** | *αποστατης* ***A*** *13 ανιλεως* ***Laς*** | *κατακαυχασθω* ***A13a*** + *δε* ***A13a*** *15 εαν δε* ***ADplς*** | *λειπ.* : + *ωσιν* ***ALmς*** *16 και ειπη* ***A13a*** *18* — *σου* ***68*** | *χωρις* : *εκ* ***KLmς*** | *εργων* 1° : + *σου* ***CKaς*** | — *μου latt* | *πιστ.* : + *μου* ***AKmς*** *20 αργη* : *νεκρα* ***ℵAplς***

turas: Diliges proximum tuum sicut teipsum:
bene facitis: ¹ si autem personas accipitis, pec- 9 Dt 1,17.
catum operamini, redarguti a lege quasi trans-
gressores. Quicumque autem totam legem 10 Mt 5,19. G 3,10.
servaverit, offendat autem in uno, factus est
omnium reus. Qui enim dixit, Non moe- 11 Ex 20,13.14. Dt 5,17 s.
chaberis, dixit et, Non occides. Quòd si non
moechaberis, occides autem, factus es trans-
gressor legis. Sic loquimini, et sic facite sicut 12 1,25.
per legem libertatis incipientes iudicari. Iudi- 13 Mt 5,7; 18,29. 34; 25,45.46.
cium enim sine misericordia illi, qui non fecit
misericordiam: superexaltat autem misericor-
8 dia iudicium. Quid proderit fratres mei si 14 Mt 7,21; 21,29.
fidem quis dicat se habere, opera autem non
habeat? Numquid poterit fides salvare eum?
Si autem frater, et soror nudi sint, et indi- 15
geant victu quotidiano, dicat autem aliquis 16 1 J 3,17.
ex vobis illis: Ite in pace, calefacimini et
saturamini: non dederitis autem eis, quae ne-
cessaria sunt corpori, quid proderit? Sic et 17
fides, si non habeat opera, mortua est in
9 semetipsa. Sed dicet quis: Tu fidem habes, 18 G 5,6.
et ego opera habeo. ostende mihi fidem tuam
sine operibus: et ego ostendam tibi ex operi-
bus fidem meam. Tu credis quoniam unus 19 Mc 5,7.
est Deus: Bene facis: et daemones credunt,
et contremiscunt. Vis autem scire o homo 20
inanis, quoniam fides sine operibus mortua
est? Abraham pater noster nonne ex ope- 21 Gn 22,9.10.12.
ribus iustificatus est, offerens Isaac filium su-
um super altare? Vides quoniam fides co- 22 H 11,17.
operabatur operibus illius: et ex operibus fides

---

8 diligis ***AF*** | facis ***F*** *11* [. occidens] autem | est ***F***¹ *13* facit 𝔖 fecerit | **superexultat** | iudicio *15* et 1°] aut | sunt ***F*** | indigent 𝔏***F*** *16* ex] de | caleficam- ***A*** -ficiem- ***F*** | [et] non | corporis *17* habet ***F*** | semetipsam ***F*** *18* (dicit, dicat) | aliquis ***A*** *19* deus? 𝔗 | Benefacis 𝔖 | contremes- *20* otiosa *21* — suum 𝔏 *22* — et [𝔏]***F***

Is 41,8. Gn 15,6. R 4,3. 2 Chr 20,7.
23 consummata est? Et suppleta est Scriptura,
dicens: Credidit Abraham Deo, et reputatum
est illi ad iustitiam, et amicus Dei appellatus
J 8,39. R 4,12. 24 est. Videtis quoniam ex operibus iustificatur
H 11,31. Jos 2,4.15; 6,17. 25 homo, et non ex fide tantum? Similiter et
Rahab meretrix, nonne ex operibus iustificata
est suscipiens nuncios, et alia via eiiciens?
17. 26 Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est,
ita et fides sine operibus mortua est.
1,19. **3** Nolite plures magistri fieri fratres mei, 10
1,26. 2 scientes quoniam maius iudicium sumitis. In
multis enim offendimus omnes. Si quis in
verbo non offendit: hic perfectus est vir. potest
3 etiam freno circumducere totum corpus. Si
autem equis frena in ora mittimus ad consen-
tiendum nobis, et omne corpus illorum circum-
4 ferimus. Ecce et naves, cum magnae sint, et
a ventis validis minentur, circumferuntur a
modico gubernaculo ubi impetus dirigentis
5 voluerit. Ita et lingua modicum quidem mem-
brum est, et magna exaltat. *Ecce quantus 11
Mt 15,11.18.19; 12,36.37. 6 ignis quàm magnam silvam incendit! Et
lingua ignis est, universitas iniquitatis. Lin-
gua constituitur in membris nostris, quae
maculat totum corpus, et inflammat rotam
nativitatis nostrae inflammata a gehenna.
7 Omnis enim natura bestiarum, et volu-
crum, et serpentium, et ceterorum domantur,
Ps 140,4. 8 et domita sunt a natura humana: lingu-
am autem nullus hominum domare potest:

22 fin . 𝔏𝔗*A* *23* Cred. [autem] | ei *A* *24 fin* . *25* sim. autem et 𝔏𝔗 | Raab *26* emortuum

3,*1* (magis) *2* > circumd. freno *A* *3* equorum | frenos | *fin* : *4* > Et ecce 𝔖 | : circumf. autem 𝔖*F* | — a *F*¹ | in pectus diligentis *F*¹ *5* exultat *6* [ita] et | iniquitatis l. 𝔗 | inflammat a geh. *F*² *7* repentium 𝔏𝔗*F* | ceterorumque 𝔗*A* etiam cet. | domata *A*

ἐτελειώθη, καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· 23 Is 41,8. Gn 15,6. R 4,3
ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ,** καὶ **ἐλογίσθη αὐτῷ 2 Chr 20,7.
***εἰς δικαιοσύνην**, καὶ **φίλος θεοῦ** ἐκλήθη. ὁρᾶτε* 24 J 8,39. R 4,12
ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πί-
στεως μόνον. ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ 25 H 11,31. Jos 2,4.15; 6,17
ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ
ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς 26 17.
πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς
ἔργων νεκρά ἐστιν.

4 5 *Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου,* **3** 13.1,19.
εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λημψόμεθα. πολλὰ γὰρ 2 1,26.
πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗ-
τος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον
τὸ σῶμα. εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς 3 Ps 32,9.
τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς
ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. ἰδοὺ 4
καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων
σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου
πηδαλίου ὅπου ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλεται·
οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ με- 5
γάλα αὐχεῖ. ἰδοὺ ἡλίκον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει·
καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας, ἡ γλῶσσα 6 Mt 15,11.18.19 12,36.37.
καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον 1,23.
τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως Sir 5,13 Lxx.
καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. πᾶσα γὰρ φύσις 7
θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων
δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρω-
πίνῃ, τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δαμάσαι δύναται 8 Ps 140,4.

---

26 ℋ— γαρ **3**,*1.2* **HR** *λημψομεθα· ... απαντες.* *5.6* **T** *αναπτει η γλωσσα. πυρ, ο κ. τ. αδικιας,* (**W** *πυρ. ... αδικιας)* *6 η σπιλ.* : **T** *και σπ.* *8* **T** *δυναται δαμασαι*

---

23 φιλος : δουλος ***69a*** *24 ορατε τοινυν* ***KLaϛ*** *25 ουτως και* ***C*** | *αγγ. : κατασκοπους* ***CLa*** *26 των εργων* ***Amϛ*** **3**,*2 δυναμενος* ***ℵ14a*** *3 ιδε* ***CPa*** | *εις το στομα* ***A5a*** | *εις 2°: προς* ***Aplϛ*** *4 οπου αν* ***Aplϛ*** *5 ωσαυτως* ***A5a*** | *μεγαλαυχει* ***ℵKaϛ*** | *ηλικον : ολιγον* ***A*Kaϛ*** *6 αδικιας* : + *ουτως* ***Paϛ*** + *ουτ. και* ***L106*** | *γενεσ.* : + *ημων* ***ℵ7a***

ἀνθρώπων· ἀκατάστατον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανα-
Gn 1,27. 9 τηφόρου. ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν κύριον καὶ
Mal 2,10. πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώ-
10 πους τοὺς **καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ** γεγονότας· ἐκ τοῦ
αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα.
11 οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι.ˡ μήτι
ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ
12 τὸ πικρόν; μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας
ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ
1; 2,18. 13 ποιῆσαι ὕδωρ. Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν 6
1 P 2,12. ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα
E 4,31. 14 αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν
ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατα-
1,5.17. 15 καυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. οὐκ
1 T 4,1. ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ
16 ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης· ὅπου γὰρ ζῆλος
καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον
1,5.17. 17 πρᾶγμα. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή
ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ
ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, ἀνυπό-
Is 32,17. Mt 5,9. 18 κριτος. καρπὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπεί-
Ph 1,11. H 12,11. ρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.
R 7,23. 4 Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ
1 P 2,11. ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομέ-
2 νων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ
ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε
ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. οὐκ ἔχετε
3 διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμ-
βάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς
6,26. R 8,7. 4 ὑμῶν δαπανήσητε. μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι
1 J 2,15.

14 H *εριθιαν* | T *καταx. της αλ. και ψ.* *15* RT fin. *16* H *εριθια* | *εκει* : W+ *και* 4,2 h *φονευετε.* | W *πολεμειτε,* | *ουκ* 2⁰ : T pr *και* *3.4* T *, μοιχαλιδες.*

8 ακατασχετον ***CKaς*** | *(fin;)* *9 κυριον : θεον* ***KLaς*** *12 ουτως ουδεμια πηγη αλυκ. και γλ.* ***KLaς*** *13 τις : ει τις 7a —* ***Ka*** *14 δε : + αρα* ***APa*** *17 και ανυποκριτος* ***KLaς*** 4,*1 — ποθεν* 2⁰ ***KLaς*** *2 (φθονειτε* Erasmus) *4 μοιχοι και μοιχαλιδες* ***KLaς***

inquietum malum, plena veneno mortifero.
In ipsa benedicimus Deum et Patrem: et in 9 Gn 1,27.
ipsa maledicimus homines, qui ad similitudi-
nem Dei facti sunt. Ex ipso ore procedit 10
benedictio, et maledictio. Non oportet, fra-
tres mei, haec ita fieri. Numquid fons de 11
eodem foramine emanat dulcem, et amaram
aquam? Numquid potest, fratres mei, ficus 12
uvas facere, aut vitis ficus? Sic neque salsa
dulcem potest facere aquam. Quis sapiens, 13 2,18.
et disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona 1 P 2,12.
conversatione operationem suam in mansue-
12 tudine sapientiae. Quòd si zelum amarum 14 E 4,31.
habetis, et contentiones sint in cordibus ve-
stris: nolite gloriari, et mendaces esse adver-
sus veritatem. non est enim ista sapientia 15 1,5.17.
desursum descendens: sed terrena, animalis,
diabolica. Ubi enim zelus et contentio: ibi 16
inconstantia, et omne opus pravum. Quae 17 H 12,11.
autem desursum est sapientia, primùm qui- 1,17.
dem pudica est, deinde pacifica, modesta, sua-
dibilis, bonis consentiens, plena misericordia,
et fructibus bonis, non iudicans, sine simula-
tione. Fructus autem iustitiae, in pace semi- 18 Is 32,17.
natur, facientibus pacem. Mt 5,9.

13 Unde bella, et lites in vobis? Nonne hinc? 4 R 7,23.
ex concupiscentiis vestris, quae militant in 1 P 2,11.
membris vestris? Concupiscitis, et non habe- 2
tis: occiditis, et zelatis: et non potestis adi-
pisci: litigatis, et belligeratis, et non habetis,
propter quod non postulatis. Petitis, et non 3
accipitis: eo quòd male petatis: ut in concupi-
scentiis vestris insumatis. Adulteri nescitis quia 4 L 6,26. R 8,7. 1 J 2,15.

---

9 (dominum) | ad] + imaginem, et 𝔖 *12* f. olivas f. | salsam F^1 *13* operam s. F^1 opera sua F^2 | mansuetudinem *A* *14* sunt [𝔏]*F* — 𝔚 (caritatem) *15* — enim *16* ibi [et] *17* — bon. cons. [𝔏]𝔗*A* (*al. suppl. ante* suad.) | — non *et* , 𝔖*F* *18* — in p. F^* in pacem F^1

4,*1* inter vos *A* | hinc , 𝔚 — 𝔖*A* *2* — et 5° | (postulastis) *3* accipietis *A*

amicitia huius mundi, inimica est Dei? * Qui- 14
cumque ergo voluerit amicus esse saeculi hu-
Ex 20,3.5. Mt 6,24. G 5,17. 5 ius, inimicus Dei constituitur. An putatis
quia inaniter Scriptura dicat: Ad invidiam
Prv 3,34 Lxx. concupiscit spiritus, qui habitat in vobis?
Job 22,29. Mt 23,12. 1 P 5,5. 6 ¹ Maiorem autem dat gratiam. Propter quod
dicit: Deus superbis resistit, humilibus autem
E 6,12. 1 P 5,8.9. 7 dat gratiam. Subditi ergo estote Deo, resi-
Zch 1,3. Is 1,16. 8 stite autem diabolo, et fugiet a vobis. Ap-
propinquate Deo, et appropinquabit vobis.
Emundate manus, peccatores: et purificate
9 corda, duplices animo. Miseri estote, et lu-
gete, et plorate: risus vester in luctum con-
1 P 5,6. 10 vertatur, et gaudium in moerorem. Humilia-
mini in conspectu Domini, et exaltabit vos.
11 ¹ Nolite detrahere alterutrum fratres. Qui de-
trahit fratri. aut qui iudicat fratrem suum,
detrahit legi, et iudicat legem. Si autem iu-
dicas legem: non es factor legis, sed iudex.
Mt 7,1. R 2,1; 14,4. 12 Unus est legislator, et iudex, qui potest per-
dere, et liberare. Tu autem quis es, qui
iudicas proximum?
Prv 27,1. 13 Ecce nunc qui dicitis: Hodie, aut crastino 15
ibimus in illam civitatem, et faciemus ibi qui-
dem annum, et mercabimur, et lucrum faciemus:
L 12,20. 14 ¹ qui ignoratis quid erit in crastino. Quae est
Ps 39,6.12. enim vita vestra? vapor est ad modicum parens,
Act 18,21. 15 et deinceps exterminabitur; pro eo ut dicatis:

---

4 deo 1º ***F*** | (constituetur)
5 aut | inhabitat *7* igitur | (dei)
8 domino | adpropinquavit ***AF*** | (duplici)
9 (— et plor.) | (luctu) | gaudius ***F*¹**
10 exaltavit ***AF*¹**
11 de alt. 𝔏***F*** | fratres mei 𝔖***A*** | est ***F***
12 est enim 𝔖 | (ℭ *inc. v. 13* Tu)
13 (quid) | crastina 𝔏***F*** | > quid. ibi
14 sit ***A*** | crastinum *et* 𝔖 | (ℭ *inc. v. 15* Quae) |
> en. est | — et | exterminatur 𝔏***F***

ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστιν; ὃς
ἐὰν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς
τοῦ θεοῦ καθίσταται. ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ 5 Ex 20,3.5. Gn 4,7. Mt 6,2
γραφὴ λέγει· πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα G 5,17. unde
ὃ κατῴκισεν ἐν ἡμῖν; μείζονα δὲ ***δίδωσιν χάριν·*** 6 Prv 3,34 Lxx Job 22,29.
διὸ λέγει· ***ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-*** Mt 23,12. 1 P 5,5.
7 ***πεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.*** *ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ·* 7 E 6,12. 1 P 5,8.9.
ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν·
ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγίσει ὑμῖν. καθαρίσατε 8 Zch 1,3. Is 1,16.
χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι.
ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ 9 L 6,25. Ap 3,17.
γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μετατραπήτω καὶ ἡ χαρὰ
εἰς κατήφειαν. ταπεινώθητε ἐνώπιον κυρίου, καὶ 10 1 P 5,6.
ὑψώσει ὑμᾶς. Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελ- 11 Lv 19,16.
φοί. ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ἢ κρίνων τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον·
εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ
κριτής. εἷς ἐστιν νομοθέτης καὶ κριτής, ὁ δυ- 12 Mt 7,1. R 2,1; 14,4.
νάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ
κρίνων τὸν πλησίον;

6 *Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἢ αὔριον πορευ-* 13 Prv 27,1.
σόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ
ἐνιαυτὸν καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν· οἵ- 14 L 12,20.
τινες οὐκ ἐπίστασθε τῆς αὔριον ποία ἡ ζωὴ Ps 39,6.12.
ὑμῶν. ἀτμὶς γάρ ἐστε ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη,
ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη· ἀντὶ τοῦ λέγειν 15 Act 18,21.

---

4 T *εστιν τω θεω* 5 *λεγει· ... ημιν; :* h[1] *λεγει; ... ημιν;* h[2]T *λεγει; . . . ημιν,* W *λεγει — . . . ημιν,* 6 *χαριν* 1° : T.W— 8 RT *εγγιει* 9 T— *και* 2° | hRT *μεταστραφητω* 12 *ℋ ἔστιν* W *ἐστὶν* hRT *εστιν ο* 14 W *επιστασθε ,* | *της :* RT pr *το* h pr *τα* | hRT *αυριον· ποια γαρ* (R [*γ.*]) *η ζωη υμων;* (W—) | h— *γαρ* | *ℋ— η* 2°

---

4 *τ. κοσμου τουτου* ***א68*** | *ἐχθρὰ* ***7*** 5 (*φθον. : τον θεον?* Ps 42,2) | *κατωκησεν* ***Kaς*** 6 *— διο . . . χαριν* ***LPa*** 7 *— δε* ***KLaς*** 9 *— και κλαυσ.* ***15a*** 10 *ταπ. : + ουν* ***א56*** 11 *η : και* ***KLaς*** | *ουκ : ουκετι* ***Pal*** 12 *— και κριτ.* ***KLaς*** | *— δε* ***ς*** | *ος κρινεις τον ετερον* ***KLaς*** 13 *η : και* ***AKaς*** | *ενιαυτ. : + ενα* ***KLaς***

ὑμᾶς· ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσομεν καὶ
16 ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν
ταῖς ἀλαζονίαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη
12,47. R 14,23. 17 πονηρά ἐστιν. εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ
L 6,24. 5 ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν. Ἄγε νῦν οἱ 5
πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαι-
Mt 6,19. 2 πωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ὁ πλοῦτος
ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα
Prv 16.27. Judith 16,17. 3 γέγονεν, ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται,
καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ
φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς **πῦρ**. **ἐθησαυρίσατε**
Lv 19,13. Dt 24,14.15. 1 3,5. Is 5,9. ob 31,38–40. 4 ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. ἰδοὺ ὁ **μισθὸς** τῶν ἐργατῶν
τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἀφυστερη-
μένος **ἀφ' ὑμῶν κράζει**, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάν-
των **εἰς τὰ ὦτα κυρίου σαβαὼθ** εἰσελήλυθαν.
L 16,19.25. Jr 12,3. 5 ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέ-
'rv 3,34 Lxx. Hos 1,6 Lxx. 6 ψατε τὰς καρδίας ὑμῶν **ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς**. κατεδικά-
σατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

Dt 11,14. Joel 2,23. Zch 10,1. Jr 5,24. L 21,19. H 10,36. 7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρου- 8
σίας τοῦ κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν
τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ
H 10,25. 1 Th 2,16; 3,13. 8 ἕως λάβῃ **πρόϊμον καὶ ὄψιμον**. μακροθυμήσατε
καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ
9 παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν. μὴ στενάζετε,
ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ
Mt 5,12. 10 κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν. ὑπόδειγμα λά-
βετε, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακρο-

15 ℌ θελη | , και ζησομεν : T και ζησομεν, 16 RW αλαζονειαις 5,3 υμων ως πυρ. (h·) εθ. : ℌ υμων· ως πυρ εθ. 6 H δικαιον. | ℌ υμιν; 9 T κατ αλληλων, αδελφοι, 10 H κακοπαθιας

16 κατακαυχασθε ℵ7a 5,1 κλαυσονται 13 3 ως : pr ο ιος AP5a 4 απεστερημενος APm 5 — και A73 | εν : pr ως KLaϛ 7 εως 2° : + ου 68a : + αν ℵPϛ | λαβη : + υετον AKaϛ : + καρπον ℵ 8 μακροθ. : + ουν ℵL9a 9 αδελφ. : + μου A13 , it 10 ℵKaϛ 10 εχετε post μακροθ. pro λαβετε A13 | κακοπ. : καλοκαγαθιας ℵ

Si Dominus voluerit. Et: Si vixerimus, facie-
mus hoc, aut illud. Nunc autem exultatis in 16
superbiis vestris. Omnis exultatio talis, ma-
ligna est. Scienti igitur bonum facere, et 17 L 12,47. R 14,23.
16 non facienti, peccatum est illi. Agite nunc 5 L 6,24.
divites, plorate ululantes in miseriis vestris,
quae advenient vobis. Divitiae vestrae putre- 2 Mt 6,19.
factae sunt: et vestimenta vestra a tineis
comesta sunt. Aurum, et argentum vestrum 3 Prv 16,27.
aeruginavit: et aerugo eorum in testimonium
vobis erit, et manducabit carnes vestras sicut
ignis. Thesaurizastis vobis iram in novissi-
mis diebus. Ecce merces operariorum, qui 4 Lv 19,13.
messuerunt regiones vestras, quae fraudata Dt 24,14.15.
est a vobis, clamat: et clamor eorum in aures Ml 3,5. Is 5,9. Job 31,38–40.
Domini sabbaoth introivit. Epulati estis super 5 L 16,19.25.
terram, et in luxuriis enutristis corda vestra Jr 12,3.
in die occisionis. Addixistis, et occidistis 6 Prv 3,34 Lxx.
iustum, et non restitit vobis. Hos 1,6 Lxx.

Patientes igitur estote fratres usque ad 7 Dt 11,14.
17 adventum Domini. * Ecce agricola expectat Joel 2,23. Zch 10,1.
pretiosum fructum terrae, patienter ferens Jr 5,24. L 21,19.
donec accipiat temporaneum, et serotinum. H 10,36.
Patientes igitur estote et vos, et confirmate 8 H 10,25.
corda vestra: quoniam adventus Domini 1 Th 2,16; 3,13.
appropinquavit. Nolite ingemiscere fratres 9
in alterutrum, ut non iudicemini. Ecce
iudex ante ianuam assistit. Exemplum ac- 10 Mt 5,12.
cipite, fratres, exitus mali, laboris, et pati-

---

15 — Dom. A^1 | . Et: Si] et 𝔗*A* , et si
5,*1* Age A^1F | — vestris *3* — vobis 2° | — iram
4 qui fraudatus | ipsorum | Sabaoth | introiit
5 in die (diem *A*) occ. *c. seqq. coni.* ***F*** *6* Adduxistis 𝔖*A* |
— et 1° | — et 2° | resistit 𝔏𝔗*A* restituit F^1
7 fratr. [mei] | temporivum 𝔏***F*** *8* — igitur | — et 2°
| dom. [iam] | appropinquabit 𝔖*AF* (adpr- *AF*)
9 ingemescere 𝔏*AF* | ad ian. A^1 *10* — exitus mali

entiae, Prophetas: qui locuti sunt in nomine
Dn 12,12. 11 Domini. Ecce beatificamus eos, qui susti-
Ps 103,8; 111,4. Job 1,21.22. nuerunt. Sufferentiam Iob audistis, et finem 18
Domini vidistis, quoniam misericors Dominus
Mt 5,34–37. 12 est, et miserator. Ante omnia autem fra- 19
tres mei nolite iurare, neque per caelum, ne-
que per terram, neque aliud quodcumque
iuramentum. Sit autem sermo vester: Est,
est: Non, non: ut non sub iudicio decidatis.
Ps 50,15. Kol 3,16. 13 Tristatur aliquis vestrum? oret: Aequo ani-
Mc 6,13. 14 mo est? psallat. Infirmatur quis in vobis?
inducat presbyteros Ecclesiae, et orent super
eum, ungentes eum oleo in nomine Domini:
Mc 16,18. 15 et oratio fidei salvabit infirmum, et alleviabit
eum Dominus: et si in peccatis sit, remitten-
16 tur ei. Confitemini ergo alterutrum peccata
vestra, et orate pro invicem ut salvemini: mul-
1 Rg 17,1; 18,1. 17 tum enim valet deprecatio iusti assidua. Elias 20
L 4,25. Act 14,15. homo erat similis nobis passibilis: et oratione
oravit ut non plueret super terram, et non
1 Rg 18,42. 18 pluit annos tres, et menses sex. Et rursum
oravit: et caelum dedit pluviam, et terra de-
G 6,1. 19 dit fructum suum. Fratres mei, si quis ex
vobis erraverit a veritate, et converterit quis
Ps 51,15. 20 eum: scire debet quoniam qui converti fecerit
Prv 10,12. 1 P 4,8. peccatorem ab errore viae suae, salvabit ani-
mam eius a morte, et operiet multitudinem
peccatorum.

10 per proph. *A* *11* — eos | (dei) | (quia) | > est dom. *12* sermo v.] vestrum | uti 𝔏*F* *13* Trist. autem a. v.: 𝔖 | oret aeq. an. et ps. 𝔖𝔚 *14* aliquis ex v. *F* | vobis. 𝔖 *15* adlevabit 𝔏 (all- 𝔗*A* -avit *F*) | remittetur 𝔏𝔗*F* dimittentur *17* Helias *18* rursus 𝔗*A* *19* — a *F*[1] *20* qui[cumque] | vitae *A* | salvavit *F* | operit 𝔚 cooperit *A* *Subscr.* [Legi meum *F*[2]] [Expl. epistula sancti Iacobi ad dispersos *F*] 𝔏 Explicit epistula Iacobi

ϑυμίας τοὺς προφήτας, οἳ ἐλάλησαν ἐν τῷ ὀνό-
ματι κυρίου. ἰδοὺ **μακαρίζομεν τοὺς ὑπομείναντας·** 11 Dn 12,12.
τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου Ps 103,8; 111 Job 1,21.22.
εἴδετε, ὅτι **πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ κύριος καὶ οἰκ-**
τίρμων. *Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ* 12 Mt 5,34–37.
ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε
ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ
9 *τὸ οὒ οὔ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε. Κακο-* 13 Ps 50,15. Kol 3,16.
παϑεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσϑω· εὐϑυμεῖ τις;
ψαλλέτω. ἀσϑενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσϑω 14 Mc 6,13.
τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευ-
ξάσϑωσαν ἐπ᾽ αὐτὸν ἀλείψαντες ἐλαίῳ ἐν τῷ
ὀνόματι τοῦ κυρίου. καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως 15 Mc 16,18.
σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος·
κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεϑήσεται αὐτῷ. ἐξο- 16 Act 12,5.
μολογεῖσϑε οὖν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας, καὶ προσ-
εύχεσϑε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαϑῆτε. πολὺ ἰσχύει
δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. Ἠλείας ἄνϑρωπος 17 1 Rg 17,1; 18 L 4,25. Act 14,15.
ἦν ὁμοιοπαϑὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο
τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς
ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· καὶ πάλιν προσηύ- 18 1 Rg 18,42.
ξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκεν καὶ ἡ γῆ ἐβλά-
στησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς. Ἀδελφοί μου, ἐάν 19 G 6,1.
τις ἐν ὑμῖν πλανηϑῇ ἀπὸ τῆς ἀληϑείας καὶ ἐπι-
στρέψῃ τις αὐτόν, γινώσκετε ὅτι ὁ ἐπιστρέψας 20 Ps 51,15. Prv 10,12. 1 P 4,8.
ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν
αὐτοῦ ἐκ ϑανάτου καὶ **καλύψει πλῆϑος ἁμαρτιῶν.**

---

11 h— ο *12* H *τό Ναί* et *τό Οὔ* *13.14* W *υμιν, ... τις, ... υμιν,* *14 αλειψ.* : R+ *αυτον* | H [*του κυριου*] *16* hRT *ευχεσϑε˙* | RT *ιαϑητε·* *17* R *Ἡλίας* *18* hRT *εδωκεν υετον* *20* (W *γιν.,*) hRT *γινωσκετω* | *αυτον* 2⁰ : [R] : hW *post ϑανατου*

---

10 — εν ***AKaς*** *11 υπομενοντας* ***Kaς*** | *ελεος* ***27.29*** | *πολυευσπλαγχνος* ***1a*** | *— ο κυριος* ***KLa*** *12 δε* 2⁰ : + *ο λογος* ℵ*****8a*** | *εις υποκρισιν* ***KLaς¹*** *15 προσευχη* ***P27a*** | *αφεϑησονται* ***P7a*** *16 — ουν* ***Laς*** | *τα παραπτωματα* ***KLaς*** *19 — μου* ***Laς*** | *της* : + *οδου της* ℵ***5a*** *20* fin + *αμην* ***40***

ΠΕΤΡΟΥ Α

Jc 1,1. Gn 23,4. Ps 39,13. 1 *Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς* 1
παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καπ-
R 8,29. H 12,24. 2 *παδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας,* ¹ *κατὰ πρόγνωσιν*
2 Th 2,13. *θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν*
Ex 24,3–8. *καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν*
καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.
23; 2,10. 3 *Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν*
Jc 1,18. E 2,4. *Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀνα-*
γεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστάσεως
Kol 1,12. 4 *Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, εἰς κληρονομίαν ἄφθαρ-*
τον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν
10,28; 17,11. 5 *οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς* ¹ *τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρου-*
5,3.4. 1 K 2,5. G 3,23. *μένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκα-*
5,2. 2 K 4,17. 6 *λυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε,*
,10. H 12,11. Jc 1,2. *ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πει-*
Prv 17,3. 7 *ρασμοῖς, ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πο-*
Ml 3,3. R 2,7.10. *λυτιμότερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς*
Jc 1,3. *δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν*
17,20; 20,29. 8 *καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὃν οὐκ*
2 K 5,7. 2 T 4,8. *ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες πιστεύον-*
τες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδο-
R 6,22. 9 *ξασμένῃ, κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως*
Mt 13,17. 10 *σωτηρίαν ψυχῶν. περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν*
L 10,24. Act 7,52. *καὶ ἐξηραύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς*
Ps 22. Is 53. 11 *χάριτος προφητεύσαντες, ἐραυνῶντες εἰς τίνα ἢ*
L 24,26. Ap 19,10. *ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ*
προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ
E 3,10. 12 *τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ*
L 2,13. Jc 1,25. Henoch 1,2.

1,7 *δοκιμιον* : h[81] *δοκιμον* ² *idem cj* 8 H *αγαλλιατε* 9 *πιστ.* : RT + *υμων* 11 *εδηλου το* : h *εδηλουτο*

4 εν ουρανω ℵ *6 δεον εστιν* ***ACplϛ*** | *λυπηθεντας* ℵ*** ***La*** *7 πολυ τιμιωτερον* ***KLaϛ*** | *χρυσου* ***B*** *8 ειδοτες* ***AKplϛ*** | *ορ.* : + *πιστευετε* Polycarp vg *10 ημας* ***Ka*** *11* — *Χριστου* ***B*** | *προμαρτυρουμενον* ***AP1a***

EPISTOLA
BEATI PETRI APOSTOLI
PRIMA.

PETRUS Apostolus Iesu Christi, electis 1 Jc 1,1.
advenis dispersionis Ponti, Galatiae, Cappa-
dociae, Asiae, et Bithyniae ˡsecundum prae- 2 R 8,29.
scientiam Dei Patris, in sanctificationem Spi- H 12,24.
ritus, in obedientiam, et aspersionem sanguinis
Iesu Christi: Gratia vobis, et pax multiplicetur.
(1) Benedictus Deus et Pater Domini nostri 3 23. Jc 1,18.
Iesu Christi, qui secundum misericordiam su- E 2,4.
am magnam regeneravit nos in spem vivam,
per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis,
ˡin hereditatem incorruptibilem, et incontami- 4 Kol 1,12.
natam, et immarcescibilem, conservatam in
caelis in vobis, qui in virtute Dei custodimini 5 J 10,28; 17,11.
per fidem in salutem, paratam revelari in R 5,3.4. 1 K 2,5. G 3,23.
tempore novissimo. In quo exultabitis, modi- 6 R 5,2. 2 K 4,17.
cum nunc si oportet contristari in variis ten- 5,10. H 12,11. Jc 1,2.
tationibus: ut probatio vestrae fidei multo 7 Prv 17,3.
2 pretiosior auro (quod per ignem probatur) * in- Ml 3,3. R 2,7.10.
veniatur in laudem, et gloriam, et honorem Jc 1,3.
in revelatione Iesu Christi: quem cum non 8 J 17,20; 20,29.
videritis, diligitis: in quem nunc quoque non 2 K 5,7. 2 T 4,8.
videntes creditis: credentes autem exultabitis
laetitia inenarrabili, et glorificata: reportantes 9 R 6,22.
finem fidei vestrae, salutem animarum. De 10 Mt 13,17.
qua salute exquisierunt, atque scrutati sunt pro- L 10,24.
phetae, qui de futura in vobis gratia propheta-
verunt: scrutantes in quod, vel quale tempus 11 Ps 22. Is 53.
significaret in eis Spiritus Christi: praenuncians L 24,26. Ap 19,10.
eas quae in Christo sunt passiones, et poste-
riores glorias: quibus revelatum est quia non 12 E 3,10. L 2,13.

Inscr. Incipit epistula Petri prima 𝔐 | Ep.] + Canonica 𝔖 | Sancti P. A (ad Gentes *F*) prima 𝔏 1,*1* Asiae [Frigiae] | Bythi- *A* Bythy- *F* *2* praescientia *F*¹ | et [in] asp *3* > magn. mis. suam | > Chr. I. 𝔏*F* *4* — in 3° [𝔏]𝔗*A* *6* exultatis (*F*¹) *7* pr. sit auro | perit per i. probato *F* (-tio *F*¹) | et [in] gl. | revelationem *A* *8* — creditis | cred. aut.] quem cum (+ non *A*¹) videritis *A* (*cf p.* 584)

sibimetipsis, vobis autem ministrabant ea,
quae nunc nunciata sunt vobis per eos, qui
evangelizaverunt vobis, Spiritu sancto misso
de caelo, in quem desiderant Angeli prospicere.
L 12,35. 13 Propter quod succincti lumbos mentis ve- 3
E 6,14. strae, sobrii perfecte sperate in eam, quae
offertur vobis, gratiam, in revelationem Iesu
R 12,2. 14 Christi: quasi filii obedientiae, non configurati
E 2,3; 4,17. 15 prioribus ignorantiae vestrae desideriis: sed
secundum eum, qui vocavit vos, Sanctum:
et ipsi in omni conversatione sancti sitis:
Lv 11,44; 19,2; 20,7. 16 quoniam scriptum est: Sancti eritis, quoniam
Ps 89,27. 17 ego Sanctus sum. Et si patrem invocatis
Jr 3,19. Ml 1,6. Mt 6,9. eum, qui sine acceptione personarum iudicat
R 2,11. 2 K 5,11. secundum uniuscuiusque opus, in timore in-
Is 52,3. 18 colatus vestri tempore conversamini. Scientes
1 K 6,20; 7,23. 4,3. G 3,3. quòd non corruptibilibus auro, vel argento
redempti estis de vana vestra conversatione
Is 53,7. H 9,14. 19 paternae traditionis: sed pretioso sanguine
quasi agni immaculati Christi, et incontami-
R 16,25.26. 20 nati: praecogniti quidem ante mundi consti-
E 1,4. tutionem, *manifestati autem novissimis tem- 4
J 14,6. 21 poribus propter vos, qui per ipsum fideles
R 4,24. Kol 1,27. estis in Deo, qui suscitavit eum a mortuis, et
dedit ei gloriam, ut fides vestra, et spes esset in
1 J 5,1. 22 Deo: Animas vestras castificantes in obedientia
4,8. charitatis, in fraternitatis amore, simplici ex
Dn 6,27. 23 corde invicem diligite attentius: renati non ex
J 1,13. Jc 1,18. semine corruptibili, sed incorruptibili per ver-
Is 40,6.7. 24 bum Dei vivi, et permanentis in aeternum: quia
Jc 1,10.11.

(*ad p.* 583) *8* exultatis | in laet. F^1 *9* anim. vestrarum 𝔖AF^2 *10* nobis 𝔏 | gratia dei F^2 *11* — Christi F^1 sanctus F^2

12 sibi ipsis | — nunc F | adnuntiata 𝔗A *13* sobrii [estote] | , perfecti, 𝔖 | revelatione | > Chr. I. F *15* ut et 𝔖 | (ipsi] vos omnes) | > sancti in o. conv. *16* estote A | quia *18* non [in] corr. | > arg. v. auro *19* praetio F^1 | > incont. et immac. Chr. : (+ Ihesu F^2) inmac. et incont. Iesu Chr. A *20* > const. mundi | in nov. F^2 *22* vestr.] + per spiritum F^2 | oboedientiam | amore simplici, | corde [puro] *23* [quasi] ren. non | — ex A^1F^2 | — in aet. [𝔏]F^1

ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη
ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι
ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦ-
σιν ἄγγελοι παρακύψαι.
2 2 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας 13 L 12,35. E 6,14. G 5,4 s.
ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερο-
μένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ.
ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς 14 R 12,2. E 2,3; 4,17.
πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ 15
κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι
ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, διότι γέγραπται· 16 Lv 19,2; 11,4[illegible] 20,7.
ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιος. καὶ εἰ **πατέρα ἐπι-** 17 Ps 89,27. Jr 3,19. Ml 1,6. Mt 6,9.
καλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμπτως κρίνοντα κατὰ
τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας R 2,11. 2 K 5,1[illegible]
ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε, εἰδότες ὅτι οὐ **φθαρ-** 18 Is 52,3. 1 K 6,20; 7,2[illegible]
τοῖς, ἀργυρίῳ ἢ **χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε** ἐκ τῆς μα- 4,3. G 3,13.
ταίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ἀλλὰ 19 Is 53,7. H 9,1[illegible]
τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου
Χριστοῦ, προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κό- 20 R 16,25.26. E 1,4.
σμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων
δι' ὑμᾶς ˡ τοὺς δι' αὐτοῦ πιστοὺς εἰς θεὸν τὸν 21 J 14,6. R 4,24. Kol 1,27.
ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα,
ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.
Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς 22 1 J 5,1. 4,8.
3 ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, * ἐκ καρ-
δίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, ἀναγεγεννη- 23 Dn 6,27. J 1,13. Jc 1,[illegible] Dt 4,33. 5,2[illegible] Lxx.
μένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου
διὰ λόγου **ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος.** διότι 24 Is 40,6.7. Jc 1,10.11.

---

12 h αυτὰ *a* | HR— *εν* *13* H *νηφοντες τελειως,* *14* H *συνσχημ.* *16 γεγρ.* : [H]W+ *οτι* | *οτι* : T *διοτι*

---

12 (*διενοουντο* Harris *cj*) *16 διοτι : διο* ***ℵC*** | *γενεσθε* ***KPmϛ*** | *αγιος ειμι* ***CKmϛ*** *20 εσχατων* ***KLPa*** | *ημας* ***A4a*** *21 πιστευοντας* ***ℵCplϛ*** *22 αληθ.* : + *δια πνευματος* ***KLPaϛ*** | *εκ καθαρας καρδ.* ***ℵ*Cplϛ*** *23 σπορ.* : *φθορας* ***ℵAC*** | fin + *εις τον αιωνα* ***KLPaϛ***

πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος,
καὶ πᾶσα δόξα αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου·
ἐξηράνθη ὁ χόρτος,
καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν·
Is 40,8. 25 τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
τοῦτο δέ ἐστιν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.
E 4,22. Jc 1,21. 2 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον 3
καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλα-
H 5,12.13. 2 λιάς, ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον
Mt 18,3. 1 K 3,2. γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε εἰς
Ps 34,9. 3 σωτηρίαν, εἰ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος.
Ps 118,22. Is 28,16. 4 πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώ-
Mt 21,42. Act 4,11. πων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκ-
1 K 10,4. E 2,21.22. 5 τὸν ἔντιμον, καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδο-
9. R 12,1. μεῖσθε οἶκος πνευματικὸς εἰς ἱεράτευμα ἅγιον,
ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους θεῷ
Is 28,16. 6 διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. διότι περιέχει ἐν γραφῇ·
R 9,33. ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἐκλεκτὸν ἀκρογω-
νιαῖον ἔντιμον,
καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ.
Ps 118,22. 7 ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δὲ
Mt 21,42. λίθος ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος
8,14. R 9,33. 8 ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας | καὶ λίθος προσκόμ-
ματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἳ προσκόπτουσιν τῷ
Is 43,20 s. 9 λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν· ὑμεῖς δὲ
: 19,6; 23,22 Lxx. γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον,
Act 26,18. 2 K 4,6. λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε
5,8. Ph 2,15. Ap 1,6. τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμα-
Hos 1,6.9; 2,3.25. 10 στὸν αὐτοῦ φῶς· οἵ ποτε οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς
R 9,25. θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

2,*1* ℋ υποκρισιν *5* T εποικοδομεισθε | W Χριστου, *6* εκλεκτον (W,) ακρ. : RT ακρογ. εκλ. *7* λιθος : T λιθον *10* R οἱ ποτὲ

---

24 — ως 1° *A4a* | αυτης : αυτου ℵ* ανθρωπον *KLPaϛ*
2,*2* — εις σωτ. *Laϛ* *3* ειπερ *CKaϛ* *5* — εις *KLPaϛ* *6* διο και ϛ *7* απειθουσιν *AKaϛ* *8* (ετεθη Harris cj) *9* ημεις *31*

omnis caro ut foenum:
et omnis gloria eius tamquam flos foeni:
exaruit foenum,
et flos eius decidit.
Verbum autem Domini manet in aeternum. 25 Is 40,8.
5 *hoc est autem verbum, quod evangelizatum
est in vos. Deponentes igitur omnem malitiam, 2 E 4,22. Jc 1,21.
et omnem dolum, et simulationes, et invidias,
et omnes detractiones, ¹ sicut modo geniti in- 2 H 5,12.13. Mt 18,3. 1 K 3,2.
fantes, rationabile, sine dolo lac concupiscite:
ut in eo crescatis in salutem: ¹ si tamen gu- 3 Ps 34,9.
stastis quoniam dulcis est Dominus. Ad quem 4 Ps 118,22. Is 28,16. Mt 21,42. Act 4,11.
accedentes lapidem vivum, ab hominibus qui-
dem reprobatum, a Deo autem electum, et
6 honorificatum: et ipsi tamquam lapides vivi 5 E 2,21.22. 9. R 12,1.
superaedificamini, domus spiritualis, sacer-
dotium sanctum, offerre spirituales hostias, ac-
ceptabiles Deo per Iesum Christum. Propter 6 Is 28,16. R 9,33.
quod continet Scriptura:
Ecce pono in Sion lapidem summum angu-
larem, electum, pretiosum:
et qui crediderit in eum, non confundetur.
Vobis igitur honor credentibus: non credenti- 7 Ps 118,22. Mt 21,42.
bus autem lapis, quem reprobaverunt aedifi-
cantes, hic factus est in caput anguli: et la- 8 Is 8,14. R 9,33.
pis offensionis, et petra scandali his, qui of-
fendunt verbo, nec credunt in quo et positi Is 43,20 s. Ex 19,6; 23,22 Lxx.
7 sunt. Vos autem genus electum, regale sacer- 9 Act 26,18. 2 K 4,6.
dotium, gens sancta, populus acquisitionis: E 5,8. Ph 2,15.
ut virtutes annuncietis eius, qui de tenebris Ap 1,6.
vos vocavit in admirabile lumen suum. Qui 10 Hos 1,6.9; 2,3.25. R 9,25.
aliquando non populus, nunc autem populus
Dei: qui non consecuti misericordiam, nunc
autem misericordiam consecuti.

---

24 — ut 𝔗A^1 | — eius 2º | cecidit ***F*** *25* (— Dom.) | in vobis 𝔖𝔚 **2**,*2* inf. rationabiles 𝔖***F*** | et sine | (— ut) *3* — tamen [𝔏]𝔗F^1 | gustatis | — est [𝔏]𝔗***F*** *4* — Ad F^2 *5* domos spirituales 𝔖 (-es *et A*) | spiritalbis *6* ang.] + probatum 𝔖 | et omnis q. AF^2 | in eo ***A*** | confunditur A^1 *7* autem , L. *8* et L. | — his [𝔏]F^1 *10* pop. 1º] + Dei 𝔖 | non 2º] + aliquando F^2 | secuti 1ºA^1

Ps 39,13. G 5,17.24. 11 Charissimi, obsecro vos tamquam advenas 8
E 2,19. Jc 4,1. et peregrinos abstinere vos a carnalibus de-
Is 10,3. 12 sideriis, quae militant adversus animam, ' con-
Mt 5,16. Jc 3,13. versationem vestram inter Gentes habentes
bonam: ut in eo, quod detrectant de vobis
tamquam de malefactoribus, ex bonis operi-
bus vos considerantes, glorificent Deum in
die visitationis.
R 13,1–7. 13 Subiecti igitur estote omni humanae crea- (9)
Tt 3,1. turae propter Deum: sive regi quasi praecel-
14 lenti: sive ducibus tamquam ab eo missis ad
vindictam malefactorum, laudem vero bono-
3,16. 15 rum: quia sic est voluntas Dei, ut benefaci-
entes obmutescere faciatis imprudentium ho-
G 5,13. 16 minum ignorantiam: quasi liberi, et non quasi
velamen habentes malitiae libertatem, sed
R 12,10. 17 sicut servi Dei. Omnes honorate: fraterni-
Prv 24,21. Mt 22,21. tatem diligite: Deum timete: Regem honori-
E 6,5. Tt 2,9. 18 ficate. Servi subditi estote in omni timore
dominis, non tantum bonis et modestis, sed
19 etiam dyscolis. Haec est enim gratia, si pro-
pter Dei conscientiam sustinet quis tristitias,
3,14.17; 4,13.14 20 patiens iniuste. Quae enim est gloria, si pec-
Mt 5,10. cantes, et colaphizati suffertis? Sed si bene
facientes patienter sustinetis: haec est gratia
Mt 16,24. 21 apud Deum. In hoc enim vocati estis: quia et
J 13,15. R 4,12. 2 K 12,18. Christus passus est pro nobis, vobis relinquens
Is 53,9. J 8,46. 22 exemplum ut sequamini vestigia eius. qui pec-
2 K 5,21. catum non fecit, nec inventus est dolus in ore
Jr 11,20. 23 eius: qui cum malediceretur, non maledicebat:
cum pateretur, non comminabatur: tradebat
Is 53,12. 24 autem iudicanti se iniuste: qui peccata nostra
1 J 3,5. R 3,24 s.; 6,11. H 9,28.

---

11 — vos 1° *12* detrahunt 𝕿*A* detractant *13* — igitur *14* dictam *F*[1] | malorum *A* *16* > mal. hab. *F* *17* [et] omnes *18* — estote (*F*[1]) | dom. vestris *F*[2] | discolis *19* > consc. dei | astinet *F*[2] *20* est gratia 𝕾 > gl. est | et patientes | gloria *F* *21* (— et) | pro vobis | > rel. vobis *22* > dol. inv. est *A* | ipsius *F* *23* > se iudic. 𝕿*A*

Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς **παροίκους καὶ παρε-** 11 Ps 39,13. G 5,17.24.
πιδήμους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵ- E 2,19. Jc 4,1.
τινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· τὴν ἀναστρο- 12 Is 10,3.
φὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν, ἵνα ἐν Mt 5,16. Jc 3,13.
ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν κα-
λῶν ἔργων ἐποπτεύοντες δοξάσωσιν τὸν θεὸν **ἐν**
ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.
24 Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν 13 R 13,1–7. Tt 3,1.
κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, εἴτε ἡγεμόσιν 14
ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακο-
ποιῶν ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· ὅτι οὕτως ἐστὶν 15 3,16.
τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν
τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· ὡς ἐλεύθεροι, 16 G 5,13.
καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν
ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς θεοῦ δοῦλοι. πάντας τιμή- 17 R 12,10. Prv 24,21.
σατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, **τὸν θεὸν φοβεῖσθε,** Mt 22,21.
τὸν βασιλέα τιμᾶτε. Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι 18 E 6,5. Tt 2,9.
ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς
ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς.
τοῦτο γὰρ χάρις εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει 19 R 13,5.
τις λύπας πάσχων ἀδίκως. ποῖον γὰρ κλέος εἰ 20 3,14.17; 4,13.14
ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' Mt 5,10.
εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο
χάρις παρὰ θεῷ. εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι 21 Mt 16,24.
καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμ- J 13,15. R 4,12.
πάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνε- 2 K 12,18.
σιν αὐτοῦ· ὃς **ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ εὑρέθη** 22 Is 53,9. J 8,46 2 K 5,21.
δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ὃς λοιδορούμενος 23 Jr 11,20.
οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου
δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· ὃς **τὰς ἁμαρτίας** ἡμῶν 24 Is 53,4.12.5. 1 J 3,5. R 3,24 s.; 6,11 H 9,28.

---

15 H φιμοιν 24 ημων : h υμων

---

11 απεχεσθε **ACLP** 12 εποπτευσαντες **AKας** 13 υποταγ. ουν **KLPας** | (κρισει?) 14 εκδ. : + μεν **Pας** 16.17 (δουλοι παντ.) 19 χαρις : + παρα τω θεω **C7a** | θεου : (**A+**) αγαθην **C15a** 20 υπομενετε bis **5a** | τουτο : + γαρ **A13a** 21 — και **A3a** | απεθανεν **ℵ5a** | ημων ημιν **2ας**

αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύ-
λον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιο-
Is 53,6. Ez 34,5. 5,4. J 10,12; 21,15–18. Mt 9,36. 25 *σύνῃ ζήσωμεν· οὗ **τῷ μώλωπι ἰάθητε**. ἦτε γὰρ*
***ὡς πρόβατα πλανώμενοι**, ἀλλὰ ἐπεστράφητε νῦν*
ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.
E 5,22. Tt 2,5. Mt 5,16. 3 *Ὁμοίως γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀν-*
δράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ
τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερ-
2,12. 2 *δηθήσονται, ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν*
Is 3,18–24. 1 T 2,9. Ap 17,4. 3 *ἀναστροφὴν ὑμῶν. ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλο-*
κῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως
4 *ἱματίων κόσμος, ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας*
ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέως καὶ ἡσυ-
χίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πο-
5 *λυτελές. οὕτως γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες*
αἱ ἐλπίζουσαι εἰς θεὸν ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασ-
Gn 18,12. Prv 3,25. 6 *σόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς Σάρρα ὑπήκου-*
*σεν τῷ Ἀβραάμ, **κύριον αὐτὸν καλοῦσα**· ἧς ἐγενή-*
*θητε τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ **φοβούμεναι***
E 5,25. 7 *μηδεμίαν **πτόησιν**. Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοι-*
κοῦντες κατὰ γνῶσιν ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ
γυναικείῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ συνκληρο-
νόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐνκόπτεσθαι τὰς
R 12,16. 8 *προσευχὰς ὑμῶν. Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες,* 5
συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, ταπεινόφρο-
Mt 5,44. R 12,14. 1 Th 5,15. 2,23. 9 *νες, μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν*
ἀντὶ λοιδορίας, τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς
τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.

---

24 μωλωπι : T+ *αυτου* 25 RT *αλλ* 3,1 *H*— *και* 4 *H του ησυχιου και πραεως* 6 h (*ως ... καλουσα, ης εγεν. τεκνα,*) | H *υπηκουεν* 7 H *γνωσιν, ως ασθ. σκ. τω γυναικειω απον. τιμην,* | [*H*R *συνκληρονομοι* 7 HR *εγκοπτ.* | h *ταις προσευχαις*

---

*25 πλανωμενα **CKaς*** | *ημων **L3a*** 3,1 *αι γυν. **Cmς*** 3 *εκ πλοκης **2a*** | — *τριχων **C*** | *και : η **C*** 5 *εις : επι* *ℵaς*+ *τον ℵς* 7 — *Οι **B*** | *συνοικ. κ. γν. : συνομιλουντες ℵ** | *χαριτος* : pr *ποικιλης ℵ**A**al* it + *7al* *8 ταπ. : φιλοφρονες **KPς*** *9 οτι* : pr *ειδοτες **LPaς***

ipse pertulit in corpore suo super lignum: ut
peccatis mortui, iustitiae vivamus: cuius li-
vore sanati estis. Eratis enim sicut oves er- 25 Is 53,6. Ez 34,5.
rantes, sed conversi estis nunc ad pastorem, 5,4. J 10,12.
0) 9 et episcopum animarum vestrarum. Simi- 3 E 5,22.
liter et mulieres subditae sint viris suis: ut Tt 2,5.
et si qui non credunt verbo, per mulierum
conversationem sine verbo lucrifiant, conside- 2 2,12.
rantes in timore castam conversationem ve-
stram. Quarum non sit extrinsecus capilla- 3 Is 3,18–24.
tura, aut circumdatio auri, aut indumenti ve- 1 T 2,9. Ap 17,4.
stimentorum cultus: sed qui absconditus est 4
cordis homo, in incorruptibilitate quieti, et
modesti spiritus, qui est in conspectu Dei lo-
cuples. Sic enim aliquando et sanctae mu- 5
lieres, sperantes in Deo, ornabant se, sub-
iectae propriis viris. Sicut Sara obediebat 6 Gn 18,12.
Abrahae, dominum eum vocans: cuius estis Prv 3,25.
filiae benefacientes, et non pertimentes ullam
) 10 perturbationem. Viri similiter cohabitantes 7 E 5,25.
secundum scientiam, quasi infirmiori vasculo
muliebri impartientes honorem, tamquam et
coheredibus gratiae vitae: ut non impediantur
orationes vestrae. In fine autem omnes un- 8 R 12,16.
animes, compatientes, fraternitatis amatores,
misericordes, modesti, humiles: non reddentes 9 Mt 5,44.
malum pro malo, nec maledictum pro male- R 12,14. 1 Th 5,15.
dicto, sed econtrario benedicentes: quia in 2,23.
hoc vocati estis, ut benedictionem hereditate
possideatis.

---

24 super] per ***A*** | iust. eius F^2 | viveremus
3,*1* — et 1° [𝔏]𝔗***F*** | — sint [𝔏]𝔗F^1 | > suis viris | — et si F^2 | verbo dei F^2 *2* (sanctam) | vestr.] harum F^2 *3* > sit non | capillaturae ***F*** | , vestimentorumve 𝔖 *4* > cord. est | quod | locuplex ***A***F^2 *5* domino ***A*** *6* Sarra | oboedivit 𝔗***A*** | timentes *7* vaso | mulieri ***F*** | inpertientes | — et | (vit.] vestrae) | ut ne *8* finem 𝔏***F*** fide 𝔖***A*** | unian- ***F*** | — modesti *9* nec] vel

Ps 34,13–17. Jc 1,26. 10 Qui enim vult vitam diligere,
et dies videre bonos,
coerceat linguam suam a malo,
et labia eius ne loquantur dolum:
11 Declinet a malo, et faciat bonum:
inquirat pacem, et sequatur eam:
12 Quia oculi Domini super iustos,
et aures eius in preces eorum:
Vultus autem Domini super facientes mala.
R 8,34. 13 Et quis est qui vobis noceat, si boni
Mt 5,10. 14 aemulatores fueritis? Sed et si quid patimini
2,20. Is 8,12. propter iustitiam, beati. Timorem autem
eorum ne timueritis, et non conturbemini.
Is 8,13. 15 Dominum autem Christum sanctificate in cor-
1,3.13. dibus vestris, parati semper ad satisfactionem
omni poscenti vos rationem de ea, quae in
2,12. 16 vobis est, spe. sed cum modestia, et timore,
conscientiam habentes bonam: ut in eo, quod
detrahunt vobis, confundantur, qui calumnian-
tur vestram bonam in Christo conversationem.
14. 2,20. 17 Melius est enim benefacientes (si voluntas Dei 11
2,21–24. 18 velit) pati, quàm malefacientes. quia et Chri-
R 6,10. E 2,18. H 9,28; 10,10. stus semel pro peccatis nostris mortuus est,
J 6,63. iustus pro iniustis, ut nos offerret Deo, morti-
ficatus quidem carne, vivificatus autem spiritu.
4,6. 19 In quo et his, qui in carcere erant, spiritibus
Gn 7,7.17. 20 veniens praedicavit: qui increduli fuerant ali-
quando, quando expectabant Dei patientiam
in diebus Noe, cum fabricaretur arca: in qua
pauci, id est octo animae salvae factae sunt per

10 et 1°] + cupit F^2 | > vid. dies | — eius [𝕷]𝕿F^1 sua F^2 *11* decl. autem (A^2) | persequatur F^1 | (— eam) *12* in] ad F^2 | *fin* + [ut perdat de terra memoriam eorum] *14* — propter . . . conturb. F^1 *15* fide et spe 𝕾 spe et fide F^2 spes 𝕷 *16* de vobis *et* 𝕾 (+ tamquam F^2 + [t. de malefactoribus]) | (quia) *17* enim ut 𝕾 | > vel. vol. dei *18* — nostris (F^1) | mortificatos 𝕾A | — quidem | vivificatos 𝕾A^2 *20* expectabat dei patientia

ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν 10 Ps 34,13–17. Jc 1,26.
καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς
παυσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ
καὶ χείλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον,
ἐκκλινάτω δὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, 11
ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν·
ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους 12
καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν,
πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.
Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ 13 R 8,34.
ζηλωταὶ γένησθε; ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιο- 14 Mt 5,10. 2,20.
σύνην, μακάριοι. **τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε** Is 8,12.
μηδὲ ταραχθῆτε, **κύριον** *δὲ τὸν Χριστὸν ἁγιάσατε* 15 Is 8,13. 1,3.13.
ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἕτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολο-
γίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν
ὑμῖν ἐλπίδος, ἀλλὰ μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου, 16 2,12.
συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε
καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν
ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν. κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποι- 17 14. 2,20.
οῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν
ἢ κακοποιοῦντας. ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ 18 2,21–24. R 6,10. E 2,18.
ἁμαρτιῶν ἀπέθανεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα H 9,28; 10,10.
ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ J 6,63.
ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι· ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυ- 19 4,6.
λακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ἀπειθήσασίν 20 Gn 7,7.17.
ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν
ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν
ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι'

---

11 T— *δε* *17* fin W, *18 απεθ.* : hW *επαθεν* | RT *ημας*

---

10 γλωσσαν et χειλη : + *αυτου* ***LPaς*** *13 ει et γενοισθε* ***B*** | *μιμηται* ***KLaς*** *14 μακ. εστε* ***א*** | — *μηδε ταρ.* ***BL*** *15 Χριστ.* : *θεον* ***KLPς*** | *ετοιμοι δε* ***AKaς*** | *απαιτουντι* ***Aa*** *16* — *αλλα* ***KLPaς*** | *καταλαλωσιν υμων ως κακοποιων* ***אAplς*** *17 θελει* ***ς*** *18* — *τω θεω* ***B*** | — *μεν* ***A**** | *τω πν.* ***ς*** *19* (*εν ω κ.* : *Ενωχ* Schulz *cj* : + *Ενωχ* Harris *cj*) | *πνευματι* ***137*** *20 απαξ εδεχετο* ***2a*** | *την τ. θ. μακροθυμιαν* ***א**** | *ολιγαι* ***CKaς***

E 5,26. H 10,22. 21 *ὕδατος. ὃ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βά-*
πτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου ἀλλὰ συνει-
δήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀναστά-
E 1,20.21. Ps 110,1. Kol 1,16. 22 *σεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ θεοῦ,*
πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέ-
2 K 5,14 s. R 6,2.7. 2 P 2,14. 4 *λων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων. Χριστοῦ οὖν*
παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν
ὁπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπαυται ἁμαρ-
1 J 2,16.17. 2 *τίας, εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ*
θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι
E 2,2.3. Tt 3,3. 3 *χρόνον. ἀρκετὸς γὰρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ*
βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, πεπορευμένους
ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις,
4 *πότοις καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις. ἐν ᾧ ξενί-*
ζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς
Act 10,42. R 14,9.10. 2 T 4,1. 5 *ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· οἳ ἀποδώσου-*
σιν λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ
3,19. Sap 3,4. R 8,10. 1 K 5,5. 6 *νεκρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη,*
ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι δὲ
κατὰ θεὸν πνεύματι.
1 K 10,11. 1 J 2,18. 7 *Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε*
Prv 10,12. 1,22. Jc 5,20. 1 K 13,7. 8 *οὖν καὶ νήψατε εἰς προσευχάς· πρὸ πάντων τὴν*
εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη
Mt 18,22. H 13,2. 9 *καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν· φιλόξενοι εἰς ἀλλή-*
L 12,42. 10 *λους ἄνευ γογγυσμοῦ· ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χά-*
ρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ
R 3,2; 12,7. 1 K 10,31. Ap 1,6. 11 *οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ· εἴ τις λαλεῖ,*
ὡς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἧς

---

21 ο : h[81] *ω* [2] *idem cj* *22 θεου* : h[r]+ , deglutiens mortem ut vitae aeternae haeredes efficeremur, 4,*1* *Ж αμαρτιαις* (W—,) *3* H *ειδωλολατριαις* (W,) *5 εχ. κριναι* : H *κρινοντι*

---

21 ημας ***CKaς*** *22 του θεου* ***Aplς*** 4,*1 παθοντος* : + *υπερ ημων* ***Amς*** | *σαρκι 2⁰* : pr *εν* ***KPaς*** *3 γαρ* : + *ημιν* ***CKaς*** : + *υμιν* *א*a* | *χρον.* : + *του βιου* ***KLaς*** | *θελημα* ***KLaς*** | *κατεργασασθαι* ***KLaς*** *7* — *και* *א** | *εις* : + *τας* ***KLaς*** *8 προ π. δε* ***KLaς*** | *καλυψει* ***אLPaς*** *9 γογγυσμων* ***KLaς*** *11 ης* : *ως* ***KLa***

12 aquam. Quod et vos nunc similis formae sal- 21 E 5,26. H 10,22.
vos facit baptisma: non carnis depositio sor-
dium, sed conscientiae bonae interrogatio in
Deum per resurrectionem Iesu Christi, qui 22 E 1,20.21. Ps 110,1. Kol 1,16.
est in dextera Dei, deglutiens mortem ut vitae
aeternae heredes efficeremur: profectus in
caelum subiectis sibi angelis, et potestatibus,
13 et virtutibus. Christo igitur passo in carne, 4 R 6,2.7.
et vos eadem cogitatione armamini: quia qui
passus est in carne, desiit a peccatis: Ut 2 1 J 2,16.17.
iam non desideriis hominum, sed voluntati
Dei, quod reliquum est in carne vivat tem-
poris. Sufficit enim praeteritum tempus ad 3 E 2,2.3. Tt 3,3.
voluntatem Gentium consummandam his, qui
ambulaverunt in luxuriis, desideriis, vinolen-
tiis, comessationibus, potationibus, et illicitis
idolorum cultibus. In quo admirantur non 4
concurrentibus vobis in eandem luxuriae con-
fusionem, blasphemantes. Qui reddent ratio- 5 Act 10,42. R 14,9.10. 2 T 4,1.
nem ei, qui paratus est iudicare vivos et
14 mortuos. Propter hoc enim et mortuis evange- 6 3,19. Sap 3,4. R 8,10. 1 K 5,5.
lizatum est: ut iudicentur quidem secundum
homines in carne, vivant autem secundum
Deum in Spiritu.
15 Omnium autem finis appropinquavit. *Est- 7 1 K 10,11. 1 J 2,18.
ote itaque prudentes, et vigilate in orationibus.
Ante omnia autem, mutuam in vobismetipsis 8 Prv 10,12. 1,22. Jc 5,20. 1 K 13,7.
charitatem continuam habentes: quia charitas
operit multitudinem peccatorum. Hospitales in- 9 H 13,2.
vicem sine murmuratione: Unusquisque, sicut 10 L 12,42.
accepit gratiam, in alterutrum illam admini-
strantes, sicut boni dispensatores multiformis
gratiae Dei. Si quis loquitur, quasi sermones Dei: 11 R 3,2. 12,7. 1 K 10,31.
si quis ministrat, tamquam ex virtute, quam

---

21 fecit *A* | carnalis *F* *22* — deglut. ... effic. [𝔏]𝔗F^1 **4**,*1* — in 2° | desit *A* *2* > hom. desid. | voluntate *3* — his | in desid. *A* | comesat- 𝔗*A* comisat- | pot.] + ebrietatibus, 𝔖 *4* quod F^1 | ammir- *A* *5* (et] ac) *6* — in 2° *F* *7* adpropinquabit AF^2 *8* — aut. | vobis-sos F^1 vosmet ipsos | > hab. cont. *A* | co-operit *A* *10* accipit *A* *11* — Si quis 1° ... Dei F^1

administrat Deus: ut in omnibus honorificetur
Deus per Iesum Christum: cui est gloria, et
imperium in saecula saeculorum: Amen.

1,6.7. 12 Charissimi, nolite peregrinari in fervore, 16
qui ad tentationem vobis fit, quasi novi ali-
Act 5,41. Jc 1,2. 13 quid vobis contingat: sed communicantes
R 8,17. 2 T 2,12. Christi passionibus gaudete, ut et in revela-
2,20. L 10,6. 14 tione gloriae eius gaudeatis exultantes. Si
Act 5,41. Ps 89,51.52. exprobramini in nomine Christi, beati eritis:
Is 11,2. quoniam quod est honoris, gloriae, et virtutis
Dei, et qui est eius Spiritus, super vos re-
15 quiescit. Nemo autem vestrum patiatur ut 17
homicida, aut fur, aut maledicus, aut alieno-
Act 11,26; 16 rum appetitor. Si autem ut Christianus, non
26,28. Ph 1,20. erubescat: glorificet autem Deum in isto no-
Ez 9,6. 17 mine. quoniam tempus est ut incipiat iudicium
Jr 25,29. 2 Th 1,8. a domo Dei. Si autem primùm a nobis: quis
H 3,6. 1 K 11,32. finis eorum, qui non credunt Dei Evangelio?
Prv 11,31. L 23,31. 18 Et si iustus vix salvabitur, impius, et pecca-
Ps 31,6. 19 tor ubi parebunt? Itaque et hi, qui patiuntur
L 23,46. secundum voluntatem Dei, fideli Creatori
commendent animas suas in benefactis.

Mt 17,5. 5 Seniores ergo, qui in vobis sunt, ob- 18
2 J 1. R 8,17. Ap 1,9. secro, consenior et testis Christi passio-
num: qui et eius, quae in futuro revelanda
J 10,12. 21,16. 2 est, gloriae communicator: pascite qui in
Phm 14. Tt 1,11. Act 20,28. vobis est gregem Dei, providentes non co-
1 T 3,2–7. acte, sed spontanee secundum Deum: neque
2 K 1,24. 3 turpis lucri gratia, sed voluntarie: neque
Tt 2,7; 1,11. Ph 3,17. 1 Th 1,7.

11 — saeculor. | — Amen *12* mirari ***F***[2]
13 revelationem *A* *14* — eritis 𝔏𝔗***F***[1] | quod . . . vos] glor. dei spir. in vobis | *fin* + ab aliis (illis ***F***[2]) blasphematus, a vobis autem honorificatus
15 aut.] enim | ut] quasi *17* — est | de domo (-u *A*) | qui f. *18* iust. quidem 𝔖 | salvatur 𝔏***F*** | apparebunt ***F***[2]
19 hii | commendant
5,*2* > est in vob. | coacto (-os 𝔏𝔗*A*)

*χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζηται ὁ θεὸς
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.*

3 6 *Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει* 12 1,6.7.
πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν
συμβαίνοντος, ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ 13 Act 5,41. Jc 1,2
Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀπο- R 8,17. 2 T 2,12.
καλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι.
εἰ **ὀνειδίζεσθε** *ἐν ὀνόματι* **Χριστοῦ**, *μακάριοι, ὅτι* 14 2,20. L 10,6. Act 5,41.
τὸ τῆς δόξης καὶ **τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα** *ἐφ' ὑμᾶς* Ps 89,51.52. Is 11,2.
ἀναπαύεται. *μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς* 15
ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτριεπίσκοπος· Act 11,26; 26,28.
εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω 16 Ph 1,20.
δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ. ὅτι [ὁ] καιρὸς 17 Ez 9,6.
τοῦ **ἄρξασθαι** *τὸ κρίμα* **ἀπὸ τοῦ οἴκου** *τοῦ θεοῦ·* Jr 25,29. 2 Th 1,8.
εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπει- H 3,6. 1K 11,32
θούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; καὶ εἰ **ὁ δίκαιος** 18 Prv 11,31 Lxx
μόλις σῴζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φα- L 23,31.
νεῖται; *ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα* 19 Ps 31,6.
τοῦ θεοῦ πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυ- L 23,46.
χὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

8 7 *Πρεσβυτέρους οὖν ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συν-* 5 Mt 17,5.
πρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθη- 2 J 1. R 8,17. Ap 1,9.
μάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι
δόξης κοινωνός· ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον 2 J 10,12; 21,16. Phm 14. Tt 1,11.
τοῦ θεοῦ, μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἑκουσίως κατὰ Act 20,28. 1 T 3,2–7.
θεόν, μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως, ˡ μηδ' 3 2 K 1,24. Tt 2,7; 1,11. Ph 3,17. 1Th 1,7

14 δοξης : hʳ + *και δυναμεως* | fin hʳ + *κατα μεν αυτους βλασφημειται, κατα δε υμας δοξαζεται* *15* W *αλλοτριοεπισκοπος* *17* [ο] : RW—T | *αφ* : W *απο* *18* R(T) *καὶ Ei* | *ο 2º* : [H] W+ *δε* | *αμαρτ.* : hT pr *ο* *19* *ℋ— αυτων* 5,*1 ουν* : T+ *τους* | R *συμπρεσβ.* *2 θεου* : hʳ [R] + *επισκοπουντες* | *κατα θεον* : hʳ[R]—H

11 (·*ᾧ ἔστιν*) *14 επαναπεπαυται* ℵ³*4a* *16 Χρηστ-* ℵ* | *ονοματι* : *μερει* ***KLPaϛ*** *17 υμων* ℵ****A²*** *19 εν αγαθοποϊαις* ***A5a*** 5,*1* — *ουν* ***KLaϛ*** | *ο 1º* : *ως* ***P1a*** | (fin .) *2 μηδε* : *μη* ***ALa***

ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινό-
2,25. H 13,20. 1 K 9,25. 4 μενοι τοῦ ποιμνίου· καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρ-
2 T 4,8. χιποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης
E 5,21. Prv 3,34 Lxx. 5 στέφανον. Ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρε-
Mt 23,12. J 13,4.14. σβυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις τὴν ταπεινοφρο-
Jc 4,6. σύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι **ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις**
ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.
Job 22,29. Jc 4,10. 6 Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ
Ps 55,23. 7 θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ˈπᾶσαν **τὴν μέ-**
Mt 6,25. Ph 4,6. **ριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτόν**, ὅτι αὐτῷ
Ps 22,14. 1 Th 5,6. 8 μέλει περὶ ὑμῶν. Νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντί-
18,3. Jc 4,7. Mt 5,25. Ap 5,5. δικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περι-
E 6,11–13. 9 πατεῖ ζητῶν τίνα καταπιεῖν· ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ
τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ
1,6. 10 ἐν τῷ κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. Ὁ 8
1 Th 2,12. δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν
αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ, ὀλίγον παθόντας
αὐτὸς καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει.
11 ˈαὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
H 13,22. 12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς
λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ
ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ,
Act 12,12.25. 2 T 4,11. 13 εἰς ἣν στῆτε. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι
1 K 16,20. 14 συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. ἀσπάσασθε
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.
Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

---

5 H [ο] 6 T χειραν 8 H— τινα hW τινὰ 10 Χριστω : h pr τω | W παθοντας, | HR— , θεμελιωσει 11 H— των αιωνων 12 HR θεου· | W εστηκατε

---

5 ομ. δε ℵ*a | αλληλ. : + υποτασσομενοι **KLaς** 6 fin + επισκοπης **APa** 7 περι ημων ℵ*a 8 ο : pr οτι **Laς** | καταπιη **Aaς** 9 — τω **AKaς** | — υμων **La** 10 ημας **Kaς** | Χριστω Ιησου **AKaς** | καταρτισαι **KLPaς** , it στηριξαι σθενωσαι θεμελιωσαι ς 11 η δοξα και το κρατος ℵ**Lmς** 13 Βαβ. : + εκκλησια ℵa 14 Χριστω Ιησου ℵmς | fin + αμην ℵmς

ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex
animo. Et cum apparuerit princeps pastorum, 4 2,25. H 13,20.
percipietis immarcescibilem gloriae coronam. 1 K 9,25. 2 T 4,8.
Similiter adolescentes subditi estote senioribus. 5 E 5,21.
(20) 19 Omnes autem invicem humilitatem insi- Prv 3,34 Lxx. Mt 23,12.
nuate, quia Deus superbis resistit, humilibus J 13,4.14. Jc 4,6.
autem dat gratiam. Humiliamini igitur sub 6 Job 22,29.
potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore Jc 4,10.
visitationis: omnem solicitudinem vestram 7 Ps 55,23.
proiicientes in eum, quoniam ipsi cura est de Mt 6,25. Ph 4,6.
vobis. Sobrii estote, et vigilate: quia ad- 8 Ps 22,14. 1 Th 5,6.
versarius vester diabolus tamquam leo ru- L 18,3. Jc 4,7. Mt 5,25. Ap 5,5.
giens circuit, quaerens quem devoret: Cui 9 E 6,11–13.
resistite fortes in fide: scientes eandem pas-
sionem ei, quae in mundo est, vestrae fra-
(21) 20 ternitati fieri. Deus autem omnis gratiae, 10 1,6.
qui vocavit nos in aeternam suam gloriam in 1 Th 2,12.
Christo Iesu, modicum passos ipse perficiet,
confirmabit, solidabitque. Ipsi gloria, et im- 11
perium in saecula saeculorum: Amen.

Per Silvanum fidelem fratrem vobis, ut 12 H 13,22.
arbitror, breviter scripsi: obsecrans et con-
testans, hanc esse veram gratiam Dei, in qua
statis. Salutat vos Ecclesia, quae est in Ba- 13 Act 12,12.25. 2 T 4,11.
bylone coëlecta, et Marcus filius meus. Salu- 14 1 K 16,20.
tate invicem in osculo sancto:

Gratia vobis omnibus, qui estis in Chri-
sto Iesu. Amen.

---

3 formae | gregi | et ex 𝕷*F*[1] *5* (aut.] enim) | (dominus) *6* (ut et) *8* — et | vig.] + et excitamini *F*[2] | circuiit *F*[2] *9* — in 1[o] | eadem passionum 𝕷𝕿*F*[1] | fraternitatis *A* *10* [et] conf. 𝕷 confirmavit *A* | [et] sol. 𝕷 solidabit *11* — gloria et *12* > vob. fid. fr. | qua et *A* | state *13* — Eccl. [𝕷]𝕿*F*[1] | collecta 𝕾 cum el- *F*[1] conel- *14* vob. in (cum) omn. *F* | — Iesu | — Amen 𝕷𝕿*A*
Subscr. Exp. epistula sancti (apostoli) Petri [ad gentes prima *F al*] 𝕷 Explicit epistula Petri prima

EPISTOLA

BEATI PETRI APOSTOLI

SECVNDA.

1 SIMON Petrus, servus, et Apostolus Iesu (1)
Christi, iis, qui coaequalem nobiscum sortiti
sunt fidem in iustitia Dei nostri, et Salvatoris
Jd 2. 2 Iesu Christi. Gratia vobis, et pax adimpleatur
in cognitione Dei, et Christi Iesu Domini nostri:
1 P 2,9. 2 K 4,4.6. 3 quomodo omnia nobis divinae virtutis suae,
quae ad vitam, et pietatem donata sunt, per
cognitionem eius, qui vocavit nos propria glo-
4 ria, et virtute, per quem maxima, et pretiosa
nobis promissa donavit: ut per haec effici-
amini divinae consortes naturae: fugientes eius,
quae in mundo est, concupiscentiae corrupti-
G 5,6.22. Jd 3. 5 onem. Vos autem curam omnem subinferentes, 2
ministrate in fide vestra virtutem, in virtute
6 autem scientiam, in scientia autem abstinen-
tiam, in abstinentia autem patientiam, in pa-
G 6,10. 7 tientia autem pietatem, in pietate autem amo-
rem fraternitatis, in amore autem fraternitatis
8 charitatem. Haec enim si vobiscum adsint, et
superent, non vacuos, nec sine fructu vos con-
stituent in Domini nostri Iesu Christi cognitione.
1 J 2,9.11. 9 Cui enim non praesto sunt haec, caecus est,
et manu tentans, oblivionem accipiens pur-
10 gationis veterum suorum delictorum. Quapro- 3
pter fratres magis satagite ut per bona opera
certam vestram vocationem, et electionem,

Inscr. Epist.] + Canonica 𝔖 Incipit Epistula Petri Secunda 𝔚 Epistula P. A. II 𝔗 1,*1* his | nobis *2* agnitione *A* cognitionem F^1 | — Dei et Chr. Ies. *3* qui modo . . donavit F^2 | piet.] + pertinent F^2 | sunt] est | [in] propr. *4* quae 𝔏𝔗 quam *A* que F^1 | consortis F^1 *5* — omnem A^1 | (ministrare) *8* en.] autem omnia *A* | — si 𝔏𝔗 | vobiscum] vobis cum *F* | nec | et *F* *10* agite *A* | (bonam operam)

ΠΕΤΡΟΥ Β

1 *Συμεὼν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ* 1
Χριστοῦ τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν
δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ
Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν 2 Jd 2. Kol 1,10.
ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
Ὡς τὰ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ 3 1 P 2,9. 2 K 4,4.6.
τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς
ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ
ἀρετῇ, δι' ὧν τὰ τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν ἐπαγ- 4 2 K 7,1. E 4,22.
γέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας
κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ
ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν 5 G 5,6.22.
πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει
ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ¹ ἐν 6
δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ
τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν,
¹ ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ 7 G 6,10.
φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρ- 8
χοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους
καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
ἐπίγνωσιν· ᾧ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλός 9 1 J 2,9.11.
ἐστιν μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ
2 *τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν. διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί,* 10

1,*1* 𝔎 *Σιμων* *2.3* HR *ημων, ως* *3* HR— *τα* 1⁰ | 𝔎 *ημας δια δοξης και αρετης* *4* hRT *τ. ημιν και μεγιστα* | fin W, *9* W *εστιν,* | hT *αμαρτηματων*

1,*1* *εις δικαιοσυνην* א | *θεου : κυριου* א *2* — *του θ. κ. Ιησ.* ***P Ψ*** | *Ιησου* : + *Χριστου* א***A****α* *4* *την εν τω κ. επιθυμιαν φθ.* א | — *τω* ***CK****α*ϛ *5* (*και : κατ* Piscator *cj*) | *αυτο τουτο : αυτοι* ***A*** *7* fin + *εν δε τη αγαπη την παρακλησιν* **40** *8* *υπαρχ. : παροντα* ***A****ϛα*

σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν
ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ
J 8,5; 10,7. 11 *ποτε. οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται*
ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ
κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Jd 5. 12 *Διὸ μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ*
Kol 1,6. *τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ*
2 K 5,1. 13 *παρούσῃ ἀληθείᾳ. δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον*
εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν
J 21,18.19. 14 *ὑπομνήσει, εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις*
2 T 4,6. *τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν*
L 9,31. 15 *Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι· σπουδάσω δὲ καὶ*
ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν
L 9,43. 16 *τούτων μνήμην ποιεῖσθαι. οὐ γὰρ σεσοφισμένοις*
μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ
παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου
Mt 17,5. 17 *μεγαλειότητος. λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς*
2,7. Gn 22,2. Is 42,1. *τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε*
ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· ὁ υἱός μου ὁ
ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα, —
18 *καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐ-*
ρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ἁγίῳ
19 *ὄρει. καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν*
λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ
φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυ-
γάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις
20 *ὑμῶν· τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προ-*
2 T 3,16.17. 21 *φητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται· οὐ*
γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη προφητεία ποτέ,

---

10 σπουδασατε : h^{r} + *ινα δια των καλων [υμων] εργων* | *ποιεισθαι :* h^{r1} *-εισθε* ^{2} *-ησθε* *17* **RT** *ουτος εστιν ο υιος μου ο αγαπητος, εις* | **W** **fin**. *18* **RT** *εν τω ορει τω αγιω* (**W**,) *21* **T** *ποτε προφητεια*

---

11 — και σωτ. ***32a*** *12 ουκ αμελησω* ***KLaϛ*** *13 εν* 2° : + *τη* ***ℵA*** *17 του θεου* ***ℵC*** *18 εκ του ουρ.* ***ℵA*** *19 η ημερα* ***ℵP*** *20 γραφη προφητειας* ***69a*** | (*επιλυσις?*)

faciatis: haec enim facientes, non peccabitis
aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur 11 J 3,5; 10,7.
vobis introitus in aeternum regnum Domini
nostri, et Salvatoris Iesu Christi.
Propter quod incipiam vos semper com- 12 Jd 5.
monere de his: et quidem scientes et confir-
matos vos in praesenti veritate. Iustum autem 13 2 K 5,1.
arbitror quamdiu sum in hoc tabernaculo,
suscitare vos in commonitione: certus quòd 14 J 21,18.19.
velox est depositio tabernaculi mei secundum
quod et Dominus noster Iesus Christus signi-
4 ficavit mihi. Dabo autem operam et frequen- 15 L 9,31.
ter habere vos post obitum meum, ut horum
memoriam faciatis.
Non enim doctas fabulas secuti notam 16 L 9,43.
fecimus vobis Domini nostri Iesu Christi vir-
tutem, et praesentiam: sed speculatores facti
illius magnitudinis. Accipiens enim a Deo 17 Mt 17,5.
Patre honorem, et gloriam, voce delapsa ad
eum huiuscemodi a magnifica gloria: Hic est
Filius meus dilectus, in quo mihi complacui,
ipsum audite. Et hanc vocem nos audivi- 18
mus de caelo allatam, cum essemus cum ipso
(5) in monte sancto. Et habemus firmiorem 19
propheticum sermonem: cui benefacitis at-
5 tendentes quasi *lucernae lucenti in caliginoso
loco donec dies elucescat, et lucifer oriatur
in cordibus vestris: hoc primum intelligen- 20
tes quòd omnis prophetia Scripturae propria
interpretatione non fit. Non enim volun- 21 2 T 3,16.17.
tate humana allata est aliquando prophetia:

12 — vos 2º *13* in incommotione *F*[1]
15 et] ut *F*[2] | vos] + possitis *F*[2] | horum omnium 𝔊
16 indoctas 𝔊 | facimus *F* | — et praes. *A* *17* de-
labsam *F* | — a 2º *F* | conplacuit *F pr* bene *F*[2] |
— ips. aud. *19* > luc. dies *A*[1] lucescat

sed Spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti
Dei homines.

Mt 24,11. 2 Fuerunt vero et pseudoprophetae in po-
1 T 4,1. Dt 13,2 ss. pulo, sicut et in vobis erunt magistri mendaces,
Jd 4. qui introducent sectas perditionis, et eum,
qui emit eos, Dominum negant: superducentes
Is 52,5. 2 sibi celerem perditionem. Et multi sequentur
eorum luxurias, per quos via veritatis blas-
R 16,18. 3 phemabitur: et in avaritia fictis verbis de
2 K 9,5. 1 Th 2,5. vobis negotiabuntur: quibus iudicium iam
olim non cessat: et perditio eorum non dor-
Gn 6. 4 mitat. Si enim Deus angelis peccantibus non 6
Jd 6. pepercit, sed rudentibus inferni detractos in
tartarum tradidit cruciandos, in iudicium re-
3,6. Gn 8,18. 5 servari. Et originali mundo non pepercit, sed
octavum Noe iustitiae praeconem custodivit,
Gn 19,25. 6 diluvium mundo impiorum inducens. Et ci-
Jd 7. vitates Sodomorum, et Gomorrhaeorum in ci-
nerem redigens, eversione damnavit: exemplum
7 eorum, qui impie acturi sunt, ponens: et iu-
stum Lot oppressum a nefandorum iniuria, ac
Ez 9,4. 8 luxuriosa conversatione eripuit: aspectu enim,
et auditu iustus erat: habitans apud eos, qui
de die in diem animam iustam iniquis operibus
1 K 10,13. 9 cruciabant. Novit Dominus pios de tentatione
Ap 3,10. Jd 6. eripere: iniquos vero in diem iudicii reservare
Jd 7.8.16. 10 cruciandos: magis autem eos, qui post carnem
in concupiscentia immunditiae ambulant, do-
minationemque contemnunt, audaces, sibi pla-
centes, sectas non metuunt introducere blasphe-

2,*1* inducent *A* introducunt *F* | superdoc- F^1 superinduc- F^2 *2* sequuntur *A* | blasphematur 𝔊F^1 *3* — in A^1 | factis F^1 *4* rugientibus *A* | in iudic. cruciatos *5* dilluv- *F* *6* Gomorrae- *7* Loth | iniusta F^1 | — ac lux. | eruit *A* *8* erat hab. | diem de die *9* deus *F* | > cruc. res. *10* carn. alteram F^2 | concup. [sua] | — introducere : facere AF^2

ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν
ἀπὸ θεοῦ ἄνθρωποι.

3 *Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ,* 2 Mt 24,11.
ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες 1 T 4,1. Dt 13,2 ss.
παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγορά- Jd 4.
σαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες
ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν· καὶ πολλοὶ ἐξακολου- 2 Is 52,5.
θήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς
τῆς ἀληθείας **βλασφημηθήσεται**· *καὶ ἐν πλεονεξίᾳ* 3 R 16,18.
πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα 2 K 9,5. 1 Th 2,5.
ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ
νυστάζει. εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων 4 Gn 6.
οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειροῖς ζόφου ταρταρώσας Jd 6.
παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, καὶ ἀρχαίου 5 3,6. Gn 8,18.
κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιο-
σύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσε-
βῶν ἐπάξας, καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας 6 Gn 19,25.
τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελ- Jd 7.
λόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς, καὶ δίκαιον Λὼτ κατα- 7
πονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ
ἀναστροφῆς ἐρύσατο, — βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ 8 Ez 9,4.
ὁ δίκαιος ἐνκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας
ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν, — οἶδεν 9 1 K 10,13.
κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους Ap 3,10. Jd 6
δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν, μά- 10 Jd 7.8.16.
λιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ
πορευομένους καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας.
τολμηταὶ αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφη-

2,4 T *σιροις* 6 H— *καταστροφη* | H *ασεβεσιν* 7 RT *ερρυσατο* (TW·) 8 ℋ— *ο* | W fin. 9 T *πειρασμων* | W *τηρειν.* (nov. sect.) 10 HR *τολμηταί, αυθ.* | H *τρεμουσιν,*

---

21 (οι) αγιὸι (του) θεου ανθρ. ℵ***AK***(ϛ) **2**,*2 οδος : δοξα* ℵ[3]***A*** *3 νυσταξει* ***KL*** *4 σειραις* ***KLa*ϛ** | *κολαζομενους τηρειν* ℵ***A5a*** *10 εν επιθυμιαις* ***CPa*** | *πορνευομενους* ***31***

Jd 9. 11 μοῦντες, ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες
ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν παρὰ κυρίῳ βλάσφη-
Jd 10. Ps 49,13. 12 μον κρίσιν. οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῷα γεγεννημένα
φυσικὰ εἰς ἅλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν
βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρή-
Jd 12. 13 σονται, ˥ ἀδικούμενοι μισθὸν ἀδικίας· ἡδονὴν ἡγού-
μενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι καὶ μῶμοι
ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχού-
14 μενοι ὑμῖν, ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος
καὶ ἀκαταπαύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς
ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας
Nu 22,7. 15 ἔχοντες, κατάρας τέκνα· καταλείποντες εὐθεῖαν
Ap 2,14. Jd 11. ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ
Βαλαὰμ τοῦ Βεώρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν,
Nu 22,28. 16 ˡ ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον
ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον ἐκώλυσεν
Jd 12.13. 17 τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. οὗτοί εἰσιν πηγαὶ
ἄνυδροι καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι,
Jd 16. 18 οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους τετήρηται. ὑπέρογκα
γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπι-
θυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγως ἀποφεύγον-
J 8,34. 19 τας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, ἐλευθερίαν
αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες
R 6,16. τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ δεδούλωται.
Mt 12,45. 20 εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν
ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ,

---

11 H [*παρα κυριω*] *12* T *γεγενημενα* *12.13* T *φθαρησονται κομ.* *13 αδικ.* : RT *κομιουμενοι* | *απαταις* : hR *αγαπαις* *14* H *ακαταπαστους* *15* h *καταλιποντες* | hRT *Βοσορ* (W.) | hW— *ος* | h *ηγαπησαν* *18* T *αποφευγοντας,* *19 τουτω* : R+ [*και*] *20 κυριου* : hT+ *ημων*

---

12 αυτοι δε ℵ | *αγνοουντες βλασφημουσιν* ℵ | *και φθ.* : *καταφθαρησονται* ***KLaϛ*** *13 απατ.* : *αγνοιαις* ***27a*** *14 μοιχαλιας* ℵ***A*** | *πλεονεξιαις* ***ϛ*** *15 την ευθειαν* ***ϛ*** *16 παρανοιας* vg | *αφ. εν ανθρωποις φ.* ***B*** *17 και ομ.* : *νεφελαι* ***Laϛ*** | *τετηρ.* : pr *εις αιωνα* ***Amϛ*** *18 ασελγειας* ***P15a*** | *ολιγως* : *οντως* ℵ****Cmϛ*** | *αποφυγοντας* ***KLaϛ*** *19 υπαρχ.* : *οντες* ***A27*** *20 και σωτ.* : + *ημων* ***4a*** — ***La***

7 mantes: ubi angeli fortitudine, et virtute cum 11 Jd 9.
sint maiores, non portant adversum se exe-
crabile iudicium.
Hi vero velut irrationabilia pecora, natu- 12 Jd 10. Ps 49,13.
raliter in captionem, et in perniciem in his
quae ignorant blasphemantes in corruptione
sua peribunt, percipientes mercedem iniusti- 13 Jd 12.
tiae, voluptatem existimantes diei delicias:
coinquinationes, et maculae deliciis affluentes,
in conviviis suis luxuriantes vobiscum, oculos 14
habentes plenos adulterii, et incessabilis de-
licti. Pellicientes animas instabiles, cor exer-
citatum avaritia habentes, maledictionis filii:
derelinquentes rectam viam erraverunt, secuti 15 Nu 22,7. Ap 2,14. Jd 11.
viam Balaam ex Bosor, qui mercedem ini-
quitatis amavit: correptionem vero habuit suae 16 Nu 22,28.
vesaniae: subiugale mutum animal, hominis
voce loquens, prohibuit prophetae insipientiam.
8 Hi sunt fontes sine aqua, et nebulae turbini- 17 Jd 12.13.
bus exagitatae, quibus caligo tenebrarum
reservatur. Superba enim vanitatis loquen- 18 Jd 16.
tes, pelliciunt in desideriis carnis luxuriae
eos, qui paululum effugiunt, qui in errore con-
versantur: libertatem illis promittentes, cum 19 J 8,34. R 6,16.
ipsi servi sint corruptionis: a quo enim quis
superatus est, huius et servus est. Si enim 20 Mt 12,45.
refugientes coinquinationes mundi in cogni-
tione Domini nostri, et Salvatoris Iesu Christi,

---

12 et perib. *13* voluntatem *A* | dilic- *bis A* | coinquinationis 𝔖 *A* coinq. et mac., | conviis *F* | — suis *A* *14* adulterio | incessabiles (-li *A*) | delicto *A* | pelicentes | avaritiae *15* sec. sunt *A* *16* s. ves.] [propriae iniquitatis] | — animal | in hom. *et* 𝔖 | prophetiae *F*[1] *17* nubulae *F*[1] *18* superbia *AF*[2] | sanitatis *F* | pellicent (perl- *F*[1]) *20* coinquinationis *A*

his rursus implicati superantur: facta sunt
L 12,47.48. Jd 8. 21 eis posteriora deteriora prioribus. Melius
enim erat illis non cognoscere viam iustitiae,
quàm post agnitionem, retrorsum converti ab
eo, quod illis traditum est sancto mandato.
Prv 26,11. 22 Contigit enim eis illud veri proverbii: Canis
reversus ad suum vomitum: et, Sus lota in
volutabro luti.

1,13. 3 Hanc ecce vobis, charissimi, secundam 9
scribo epistolam, in quibus vestram excito in
Jd 17. 2 commonitione sinceram mentem: ut memores
sitis eorum, quae praedixi verborum a sanctis
Prophetis, et Apostolorum vestrorum, prae-
1 T 4,1. Jd 18. 3 ceptorum Domini et Salvatoris. hoc primum
scientes, quòd venient in novissimis diebus
in deceptione illusores, iuxta proprias con-
Is 5,19. Ez 12,22. Mt 24,48. 4 cupiscentias ambulantes, ' dicentes: Ubi est
promissio, aut adventus eius? ex quo enim
patres dormierunt, omnia sic perseverant ab
Mt 24,38. Gn 1,2.6.9. Ps 24,2. 5 initio creaturae. Latet enim eos hoc volen-
tes, quòd caeli erant prius, et terra, de aqua,
2,5. Gn 7,21. 6 et per aquam consistens Dei verbo: per quae,
10. 7 ille tunc mundus aqua inundatus periit. Caeli
autem, qui nunc sunt, et terra eodem verbo
repositi sunt, igni reservati in diem iudicii,
Ps 90,4. 8 et perditionis impiorum hominum. Unum 10
vero hoc non lateat vos, charissimi, quia
unus dies apud Dominum sicut mille anni,
Hb 2,3. 1 T 2,4. 9 et mille anni sicut dies unus. Non tardat
Dominus promissionem suam, sicut quidam

20 impliciti *22* — enim [𝔏]𝔗*A* | > vom. suum *A*
3,*1* > exc. vestr. | commonitionem *A*F^2 commotionem F^1
2 verb. sanctorum prophetarum *3* deceptionem *A*
4 patr. nostri F^2 *5* (— per) *6* quem F^1 | (— tunc) |
(— aqua) *7* sunt igni, 𝔏 | servati *9* prom. . . .
exist.] promissis

τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν
αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. κρεῖττον 21 L 12,47.48. Jd 3.
γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δι- Mt 21,32.
καιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ὑποστρέψαι ἐκ τῆς παρα- H 10,26.
δοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. συμβέβηκεν αὐτοῖς 22 Prv 26,11.
τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· ***κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ***
τὸ ἴδιον ἐξέραμα, *καί· ὗς λουσαμένη εἰς κυλισμὸν*
βορβόρου.

4 *Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω* 3 1,13.
ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει
τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, μνησθῆναι τῶν προειρη- 2 Jd 17.
μένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ
τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ
σωτῆρος, ¹ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσον- 3 1 T 4,1. Jd 18.
ται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμ-
παῖκται κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευό-
μενοι ¹ καὶ λέγοντες· ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς 4 Is 5,19. Ez 12,22.
παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοι- Mt 24,48.
μήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως.
λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ 5 Mt 24,38. Gn 1,2.6.9.
ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος Ps 24,2.
συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, δι' ὧν ὁ τότε κόσμος 6 2,5. Gn 7,21.
ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ 7 10.
καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶν
πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας
τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. Ἓν δὲ τοῦτο μὴ 8 Ps 90,4.
λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι ***μία ἡμέρα παρὰ***
κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία.
¹ οὐ βραδύνει κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες 9 Hb 2,3. 1 T 2,4

21 T *κρεισσον* 3,3 T *αυτων επιθυμιας* 4 W *ἔστιν*
5 h *συνεστωτα* 7 *αυτω* : W *αυτου*

21 *επιστρεψαι* ***KLaς*** pr *εις τα οπισω* ***ℵA*** | *εκ* : *απο* ***ℵA***
22 *συμβ.* : + *δε* ***Caς*** *γαρ vg* | *κυλισμα* ***ℵmς*** 3,3 *εσχατον*
KLaς | — *εν εμπαιγμ.* ***KLaς*** 6 *δι ον* ***31*** 7 *τω αυτω* :
αυτου ***ς*** | *(πυρι,)* | *ασεβειας* ***A*** 9 *βραδυνεῖ* ***P***

βραδυτῆτα ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς,
μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς
1 Th 5,2.3. 10 *μετάνοιαν χωρῆσαι. Ἥξει δὲ ἡμέρα κυρίου ὡς*
7. Mt 24,29.35. Ap 20,11. *κλέπτης, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται,*
Is 66,16. *στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ*
11 *ἐν αὐτῇ ἔργα εὑρεθήσεται. Τούτων οὕτως πάν-*
των λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν
Is 34,4. 12 *ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, προσδοκῶντας*
καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ
ἡμέρας, δι' ἣν ***οὐρανοὶ*** *πυρούμενοι λυθήσονται*
Is 65,17; 66,22. 13 *καὶ* ***στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται. καινοὺς*** *δὲ* ***οὐρα-***
Ap 21,1.27. ***νοὺς*** *καὶ* ***γῆν καινὴν*** *κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ*
1 K 1,7.8. 14 *προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ. Διό,*
Jd 24. *ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι*
R 2,4. 15 *καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, καὶ τὴν*
1 K 3,10. Ap 2,21. *τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε,*
καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος
κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν,
16 *ὡς καὶ ἐν πάσαις ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς*
περὶ τούτων, ἐν αἷς ἐστιν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ
ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς
λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν.
Mc 13,5.9.33. 17 *Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε*
ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέ-
Jd 25. 18 *σητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ, αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ*
Eph 4,13. *γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χρι-*
στοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος.

---

9 εις 1° : T *δι* *10* W *η ημ.* | T— *οι* | *ευρεθησεται* (W ;) : h^{81v} *ουχ ευρεθησεται* h^{82} RT *κατακαησεται* h^{83} *αφανισθησονται* ^{4v} — ^{5} — *και γη . . . ευρεθ.* ^{6} *cjj ρυησεται* *11 ουτως* : T *ουν* | *υμας* :[H]—W *12 τηκεται* (H·R;) : h^{81} *τακησεται* ^{2} *-ονται* ^{3} *cj τηξεται* *13* T *καινην γην* | T *τα επαγγελματα* *15.16* W *υμιν ως . . . επιστολαις,* *16 πασαις* : T+ *ταις* *18* fin R+ [*αμην*]

---

9 υμας : ημας ***KLaς*** *10 κλεπτης : + εν νυκτι* ***CKaς*** | (*ευρεθ. : κριθησεται?*) *11 υμ. : ημας* ℵ* *12 θεου : κυριου* ***CPa*** *13 κατα : και* ***A*** *14 αμωμοι* ***A5a*** *16 αις οις* ***CKaς*** | *εισιν* ***A13a*** *18 γνωσει : πιστει* ***P31***

existimant: sed patienter agit propter vos,
nolens aliquos perire, sed omnes ad poeni-
tentiam reverti. Adveniet autem dies Domini 10 1 Th 5,2.3.
ut fur: in quo caeli magno impetu transient, 7. Mt 24,29.35. Ap 20,11.
elementa verò calore solventur, terra autem Is 66,16.
et quae in ipsa sunt opera, exurentur. Cum 11
igitur haec omnia dissolvenda sint, quales
oportet vos esse in sanctis conversationibus,
et pietatibus, expectantes, et properantes in 12 Is 34,4.
adventum diei Domini, per quem caeli ar- Jd 5.
dentes solventur, et elementa ignis ardore
11 tabescent? Novos vero caelos, et novam ter- 13 Is 65.17; 66,22.
ram secundum promissa ipsius expectamus, Ap 21,1.27.
in quibus iustitia habitat. Propter quod 14 1 K 1,7.8.
charissimi haec expectantes, satagite imma- Jd 24.
culati, et inviolati ei inveniri in pace. et Do- 15 R 2,4.
mini nostri longanimitatem, salutem arbitre- 1 K 3,10.
mini: sicut et charissimus frater noster Paulus
secundum datam sibi sapientiam scripsit vo-
bis, sicut et in omnibus epistolis, loquens in 16
eis de his, in quibus sunt quaedam difficilia
intellectu, quae indocti, et instabiles depra-
vant, sicut et ceteras Scripturas, ad suam
ipsorum perditionem. Vos igitur fratres prae- 17 Mc 13,5.9.33.
scientes custodite, ne insipientium errore tra-
ducti excidatis a propria firmitate. crescite 18 Jd 25.
vero in gratia, et in cognitione Domini nostri,
et Salvatoris Iesu Christi. Ipsi gloria et nunc,
et in diem aeternitatis. Amen.

9 aliquem ***A*** *10* sicut ***A*** | fur in nocte ***F***[2] | qua | transeunt ***A*** | caelo resolventur ***F***[1] | — terra ... exur. *11* > haec igit. | (sunt) | > esse vos *12* adventu 𝔗***A*** | (— diei) | dei | quam | *fin*. *13* sec.] et *et* 𝔖 *14* satis agite *15* arbitramini *16* — et 3° ***F*** | — ipsorum ***F***[2] *17* transducti *18* gratiam ***F*** | — in 2° [𝔏]***F*** | cognitionem ***F*** | die *Subscr.* [Legi ***F***[2]] Explicit epistula Petri secunda

EPISTOLA

BEATI IOANNIS APOSTOLI

PRIMA.

J 1,1.14. L 24,39. Act 17,27. 1 QUOD fuit ab initio, quod audivimus, 1
quod vidimus oculis nostris, quod perspexi-
mus, et manus nostrae contrectaverunt de
J 1,4. 2 verbo vitae: et vita manifestata est, et vidi-
mus, et testamur, et annunciamus vobis vitam
aeternam, quae erat apud Patrem, et appa-
Mt 13,17. J 17,20. 3 ruit nobis: quod vidimus et audivimus, an-
nunciamus vobis, ut et vos societatem habe-
atis nobiscum, et societas nostra sit cum
J 15,11; 16,24. 2 K 1,24. 4 Patre, et cum Filio eius Iesu Christo. Et haec
scribimus vobis ut gaudeatis, et gaudium ve-
strum sit plenum.
Jc 1,17. 5 Et haec est annunciatio, quam audivimus
ab eo, et annunciamus vobis: Quoniam Deus
2,4. J 3,21. 6 lux est, et tenebrae in eo non sunt ullae. Si 2
dixerimus quoniam societatem habemus cum
eo, et in tenebris ambulamus, mentimur, et
H 9,14. Ap 1,5; 7,14. 7 veritatem non facimus. Si autem in luce
ambulamus sicut et ipse est in luce, socie-
tatem habemus ad invicem, et sanguis Iesu
Christi, Filii eius, emundat nos ab omni pec-
2,4. Prv 20,9. 8 cato. Si dixerimus quoniam peccatum non
habemus, ipsi nos seducimus, et veritas in
Prv 28,13. 9 nobis non est. Si confiteamur peccata no-
stra: fidelis est, et iustus, ut remittat nobis
peccata nostra, et emundet nos ab omni
10 iniquitate. Si dixerimus quoniam non

Inscr. Epist.] + Canonica 𝔊 Incipit Epistula Iohannis prima
1,*1* quod 3°] et *A* | — quod 4° F^2 | temtaverunt *A* *3* adnunt.] + et [𝔏]𝔗 *pr* et *A* | — cum 2° A^1 *4* scripsimus *A* | — gaudeatis et [𝔏]𝔗*A* | nostrum *5* audimus 𝔏*AF* *6* > non fac. ver. *7* lucem 1° F^1 | ambulemus | — Christi [𝔏]*F* | mundat | — ab *A* *9* > et iust. est *A* | (— nostra 2°)

ΙΩΑΝΟΥ Α

1 Ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν 1 J 1,1.14.
τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες L 24,39.
ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς, — Act 4,20; 17,2
ˈκαὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρ- 2 J 1,4.
τυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν 4,9. R 3,21.
αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη
ἡμῖν, — ˈὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλ- 3 Mt 13,17.
λομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε J 17,20.
μεθ' ἡμῶν. καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ 7. 1 K 1,9.
τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χρι- Ph 1,5.
στοῦ. καὶ ταῦτα γράφομεν ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ 4 J 15,11; 16,2
ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. 2 K 1,24. 2 J 1
Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' 5 Jc 1,17.
αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς
ἐστιν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία.
Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ 6 2,4. J 3,21.
καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ
οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ 7 3. H 9,14.
περιπατῶμεν ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινω- Ap 1,5; 7,14.
νίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ J 17,21.
υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. 2 K 6,16–18.
ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς 8 2,4. Prv 20,9
πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ἐὰν 9 Prv 28,13.
ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ
δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρίσῃ
ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ 10

Inscr. RT *Ιωαννου*

1,*1—3* T *ζωης· και ... εφ. ημιν· ο* 4 h *υμων* 5 H *ουκ εστιν εν αυτω ουδεμ.*

1,*2* *εωρακ.* : pr ὃ ***B40*** *3* — *και* 2⁰ ***KLaς*** *4 ημεις : υμιν* ***CKaς*** | fin + *εν ημιν* ***C**** *5 επαγγελια* ***CPaς*** *7 αλληλ. : αυτου* ***A**** | *Ιησου Χριστου* ***AKLaς***

ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν καὶ ὁ λόγος
8,34. H 7,25. J 14,16. **2** αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Τεκνία μου, ταῦτα 2
γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἁμάρτητε. καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ,
παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν
Kol 1,20. J 11,51 s. 2 Χριστὸν δίκαιον· καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστιν περὶ
τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ
3 μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. καὶ ἐν
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς
1,8. 4,20. Tt 1,16. 4 ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. ὁ λέγων ὅτι ἔγνωκα
αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης
J 14,21.23. 5,3. 5 ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· ὃς δ'
ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ
ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. Ἐν τούτῳ γινώ-
J 13,15. 6 σκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν· ὁ λέγων ἐν αὐτῷ
μένειν ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν καὶ
αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.
J 13,34. Mt 5,17. 7 Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, 23
ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ
ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε.
R 13,12. J 13,34; 15,10.12. 8 πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς
ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται
4,20. 9 καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. ὁ λέγων
ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν
R 14,13.15. J 11,9. 10 ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. ὁ ἀγαπῶν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον
11,10; 12,35. 11 ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ,
καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν
1 K 6,11. 12 τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, τεκνία,

2,*1* H πατερα Ιησ. *2* h μονων *5* W ἐν (2⁰) *et* εσμεν. *6* HR— ουτως *10* hRT ουκ εστιν εν αυτω

2,*4* — οτι *CKaς* | — και (2⁰) *AP* | — εν τουτω ℵ | αληθεια : + του θεου ℵ *7* αγαπ. : αδελφοι *KLaς* | fin + απ αρχης *KLaς* *8* υμιν 2⁰ : ημιν *AP* | σκοτια : σκια *A* , it 9 *100* *12* παιδια *27a*

peccavimus: mendacem facimus eum, et ver-
3 bum eius non est in nobis. Filioli mei, **2** R 8,34. H 7,25 J 14,16.
haec scribo vobis, ut non peccetis. Sed et
si quis peccaverit, advocatum habemus apud
Patrem, Iesum Christum iustum: et ipse est 2 Kol 1,20. J 11,51 s.
propitiatio pro peccatis nostris: non pro no-
stris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.
Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, 3
si mandata eius observemus. Qui dicit se 4 1,8. 4,20.
nosse eum, et mandata eius non custodit,
mendax est, et in hoc veritas non est. Qui 5 J 14,21.23. 5,3.
autem servat verbum eius, vere in hoc cha-
ritas Dei perfecta est: et in hoc scimus quo-
niam in ipso sumus. Qui dicit se in ipso 6 J 13,15.
manere, debet, sicut ille ambulavit, et ipse
ambulare.

4 Charissimi, non mandatum novum scribo 7 J 13,34. Mt 5,17.
vobis, sed mandatum vetus, quod habuistis
ab initio: Mandatum vetus est verbum, quod
audistis. Iterum mandatum novum scribo vo- 8 R 13,12. J 13,34; 15,10.12.
bis, quod verum est et in ipso, et in vobis:
quia tenebrae transierunt, et verum lumen iam
lucet. Qui dicit se in luce esse, et fratrem 9 4,20.
suum odit, in tenebris est usque adhuc. Qui 10 R 14,13.15. J 11,9.
diligit fratrem suum, in lumine manet, et
scandalum in eo non est. Qui autem odit 11 J 11,10; 12,35
fratrem suum, in tenebris est, et in tenebris
ambulat, et nescit quo eat: quia tenebrae ob-
5 caecaverunt oculos eius. Scribo vobis, filioli, 12 1 K 6,11.

---

10 faciemus *A*[1] | > in n. non est *A*
2,*1* — et [𝔏] *3* (Et] sed)
4 eum] Deum 𝔖 | hoc] eo *A* , *it* 5 1°
5 — et *6* sicut [et]
8 (item) | > est ver. | (nobis) | quoniam | > lum. ver.
9 (— se) | (ambulare)
11 [manet et] amb. | quoniam

quoniam remittuntur vobis peccata propter
1,1. J 1,1. 13 nomen eius. Scribo vobis patres, quoniam
cognovistis eum, qui ab initio est. Scribo vo-
bis adolescentes, quoniam vicistis malignum.
E 6,10. 14 Scribo vobis infantes, quoniam cognovistis
patrem. Scribo vobis iuvenes, quoniam fortes
estis, et verbum Dei manet in vobis, et vici-
Jc 4,4. 15 stis malignum. Nolite diligere mundum, ne- 6
J 5,42. que ea, quae in mundo sunt. Si quis diligit
Prv 27,20. 16 mundum, non est charitas Patris in eo: quo-
Jc 4,16. Tt 2,12. niam omne, quod est in mundo, concupiscen-
tia carnis est, et concupiscentia oculorum, et
superbia vitae: quae non est ex Patre, sed
Mt 7,21. 17 ex mundo est. Et mundus transit, et concu-
1 P 4,2. piscentia eius. Qui autem facit voluntatem
Dei, manet in aeternum.

Mt 24,5.24. 18 Filioli, novissima hora est: et sicut audi- 7
1 P 4,7. 1 K 10,11. stis quia Antichristus venit: et nunc Anti-
christi multi facti sunt; unde scimus, quia
Act 20,30. 19 novissima hora est. Ex nobis prodierunt,
1 K 11,19. sed non erant ex nobis. nam, si fuissent ex
nobis, permansissent utique nobiscum: sed ut
manifesti sint quoniam non sunt omnes ex
27. 1 K 2,15. 20 nobis. Sed vos unctionem habetis a Sancto, et
21 nostis omnia. Non scripsi vobis quasi ignoran-
tibus veritatem, sed quasi scientibus eam: et
quoniam omne mendacium ex veritate non

---

12 remittentur *A*
14 quia 𝕿 | patrem] + scribo vobis, patres, quia cognovistis eum qui ab initio est | scribo 2°] scripsi *A* | iuv.] adulescentes | quia | > in vob. man.
16 > in m. est 𝕿*A* | — est 2° | ocul. est
17 transibit *A* | (domini)
18 antechr- *bis* *F*[1] | et nunc] n. autem *A* nunc | (quoniam) *19* mansissent *F* | fiant 𝕷*F*
20 (a deo) *21* Quia non *F*

ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ. γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν 13 1,1. J 1,1.
ἀπ᾽ ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενική-
κατε τὸν πονηρόν. ἔγραψα ὑμῖν, παιδία, ὅτι 14 E 6,10.
ἐγνώκατε τὸν πατέρα. ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες,
ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ᾽ ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν, νεα-
νίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν
2 ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. Μὴ 15 Jc 4,4. J 5,42.
ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν
τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ
πατρὸς ἐν αὐτῷ· ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ 16 Prv 27,20. Jc 4,16.
ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφ- Tt 2,12.
θαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ
τοῦ πατρός, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. καὶ ὁ 17 Mt 7,21. 1 P 4,2.
κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ
ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκού- 18 Mt 24,5.24. 1 P 4,7.
σατε ὅτι ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι 1 K 10,11.
πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη
ὥρα ἐστίν. ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθαν, ἀλλ᾽ οὐκ ἦσαν ἐξ 19 Act 20,30. 1 K 11,19.
ἡμῶν· εἰ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἦσαν, μεμενήκεισαν ἂν
μεθ᾽ ἡμῶν· ἀλλ᾽ ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν
πάντες ἐξ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ 20 27. 1 K 2,15.
τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντες. οὐκ ἔγραψα ὑμῖν 21
ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ᾽ ὅτι οἴδατε
αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ

---

14 H [*του θεου*] *16* RW *αλαζονεια* *17* H [*αυτου*] | *αιωνα* : h^r + quomodo [et] ille manet in aeternum *19* W *εξηλθον* | RT *ει γαρ ησαν εξ ημων* *20* H *αγιου·* | ℋ — *και* 2° | *παντες* (ℋ *παντες* —) : hR *παντα*.

---

13 τον 2° : το ℵ**95** *14 εγραψα 1° : γραφω* **K**α**ς** | *τον 3° : το* **B** *15 πατρος : θεου* **AC3**α *18 ο αντιχριστος* **AKL**α**ς**

22 ἔστιν. Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνού-
μενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός
ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ
4,15. J 5,23; 15,23. 23 τὸν υἱόν. πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν
πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα
7. 24 ἔχει. ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω.
ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ
25 ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. καὶ
αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο
26 ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ταῦτα
20. J 14,26; 16,13. Jr 31,34. 27 ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. καὶ
ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ μένει ἐν
ὑμῖν, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς·
ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῦ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ
πάντων, καὶ ἀληθές ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος,
καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μένετε ἐν αὐτῷ.
3,2; 4,17. 28 Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ἐὰν
φανερωθῇ σχῶμεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν
3,7.10. 29 ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ἐὰν εἰδῆτε
ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι καὶ πᾶς ὁ
ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.
5,20. J 1,12.13. J 16,3. E 1,5. 3 ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ
ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν. διὰ τοῦτο
ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.
2,28. R 8,17. 2 K 3,18. Ph 3,21. Kol 3,4. Ex 34,29. 2 ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανε-
ρώθη τί ἐσόμεθα. οἴδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωθῇ
ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς
H 12,14. 2 K 7,1. 3 ἐστιν. καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ'
αὐτῷ ἁγνίζει ἑαυτὸν καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστιν.

---

24 εν 4^0 : [H]—W 27 hT υμας, | αλλ ως : h αλλα | h ψευδος· 29 και : [R]—ℋ | fin HRT dist. 3,1 HR καί ἐσμεν.

---

23 — ο ομολογ.... εχει KLaς 24 υμεις 1^0 : + ουν KLaς 25 ημιν : υμιν B31 27 χρισμα 1^0 : χαρισμα B10 | αυτου 2^0 : αυτο Amς | — και 5^0 A | μενειτε Kaς 28 οταν KLaς | εχωμεν ℵ*Kaς 3,1 ημιν : υμιν BK* | — και εσμεν KLaς | ημας : υμας ℵ*KLa 2 οιδ. δε KLaς

est. Quis est mendax, nisi is, qui negat 22
quoniam Iesus est Christus? Hic est Anti-
christus, qui negat Patrem, et Filium. Omnis, 23 4,15.
qui negat Filium, nec Patrem habet. qui con- J 5,23; 15,23.
8 fitetur Filium, et Patrem habet. Vos quod 24 7.
audistis ab initio, in vobis permaneat: Si in
vobis permanserit quod audistis ab initio, et
vos in Filio, et Patre manebitis. Et haec est 25
repromissio, quam ipse pollicitus est nobis,
vitam aeternam. Haec scripsi vobis de his, 26
qui seducunt vos. Et vos unctionem, quam 27 20. J 14,26; 16,13.
accepistis ab eo, maneat in vobis. Et non Jr 31,34.
necesse habetis ut aliquis doceat vos: sed
sicut unctio eius docet vos de omnibus, et
verum est, et non est mendacium. Et sicut
docuit vos: manete in eo. Et nunc filioli ma- 28 3,2; 4,17.
nete in eo: ut cum apparuerit, habeamus
fiduciam, et non confundamur ab eo in ad-
ventu eius. Si scitis quoniam iustus est, 29 3,7.10.
scitote quoniam et omnis, qui facit iustitiam,
ex ipso natus est.

9 Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, 3 5,20. J 1,12.13.
ut filii Dei nominemur et simus. Propter hoc J 16,3. E 1,5.
mundus non novit nos: quia non novit eum.
Charissimi, nunc filii Dei sumus: et nondum 2 2,28. R 8,17.
apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum 2 K 3,18. Ph 3,21.
apparuerit, similes ei erimus: quoniam videbi- Kol 3,4. Ex 34,29.
mus eum sicuti est. Et omnis, qui habet hanc 3 H 12,14.
spem in eo, sanctificat se, sicut et ille sanctus est.

---

22 — is *A* his *F*[1] | Ies. non est
24 Quia si 𝔖 | > ab in. aud. 2º
25 promissio *A* | poll. est [dare] | vobis *AF*
26 eis *F* *27* — vos 1º 𝔖
28 adventum *F*[1] *29* — et [𝔏]𝔗*A*
3,*1* sumus | — nos *F*[1]
2 fili *F* | apparuerit 1º *F* | (scitis) | sicut *F*
3 > spem hanc

Mt 7,23. 4 Omnis, qui facit peccatum, et iniquitatem 12
Is 53,4.5.9. 1 P 2,24. 5 facit: et peccatum est iniquitas. Et scitis
quia ille apparuit ut peccata nostra tolleret:
R 6,14. 6 et peccatum in eo non est. Omnis, qui in
eo manet, non peccat: et omnis, qui peccat,
2,29. 7 non vidit eum, nec cognovit eum. Filioli,
nemo vos seducat. Qui facit iustitiam, iustus
J 8,44. 8 est: sicut et ille iustus est. Qui facit pecca-
tum, ex diabolo est: quoniam ab initio dia-
bolus peccat. In hoc apparuit Filius Dei, ut
e. 5,18. 9 dissolvat opera diaboli. Omnis, qui natus
est ex Deo, peccatum non facit: quoniam se-
men ipsius in eo manet, et non potest pec-
10 care, quoniam ex Deo natus est. In hoc ma-
nifesti sunt Filii Dei, et filii diaboli. Omnis,
qui non est iustus, non est ex Deo, et qui
J 13,34; 15,12. 11 non diligit fratrem suum: quoniam haec est
annunciatio, quam audistis ab initio, ut dili-
Gn 4,8. 12 gatis alterutrum. Non sicut Cain, qui ex
maligno erat, et occidit fratrem suum. Et
propter quid occidit eum? Quoniam opera
eius maligna erant: fratris autem eius, iusta.
Mt 5,11. J 15,18.19. 13 Nolite mirari fratres, si odit vos mundus. 11
2,11. J 5,24. 14 Nos scimus quoniam translati sumus de morte
ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui non
Mt 5,21.22. J 8,44. 15 diligit, manet in morte: omnis, qui odit fra-
trem suum, homicida est. Et scitis quoniam
omnis homicida non habet vitam aeternam in
J 13,1.14; 15,13. G 2,20. R 9,3. 16 semetipso manentem. In hoc cognovimus

---

5 quoniam | — nostra 𝔊𝔗***AF***
6 videt ***F***
10 (manifestati) | ex] de | *fin* + [non est ex deo]
11 audivimus ***F*** | diligamus
12 — qui | iuxta ***F***[1]
13 nos ***AF*** *14* ad] in
15 (quia) | se

πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, 4 Mt 7,23.
καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. καὶ οἴδατε ὅτι 5 Is 53,4.5.9. J 1,29. 1 P 2,24.
ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἄρῃ, καὶ
ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μέ- 6 R 6,14.
νων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν
αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. Τεκνία, μηδεὶς πλα- 7 2,29.
νάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός
ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν· ὁ ποιῶν τὴν 8 J 8,44.
ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς
ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ
υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.
4 Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ 9 6. 5,18. 2 K 13,8.
ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ
δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται.
ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ 10
τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιο-
σύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγε- 11 J 13,34; 15,12
λία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν
ἀλλήλους· οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν 12 Gn 4,8.
καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν
τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πο-
νηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.
7 μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κό- 13 Mt 5,11. J 15,18.19.
σμος. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ 14 2,11. J 5,24.
θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελ-
φούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. πᾶς 15 Mt 5,21.22. J 8,44.
ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν,
καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν
αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν 16 J 13,1.14; 15,13. G 2,20. R 9,3; 16,4.

---

7 τεκνια : h *παιδια* *10* fin W, *12* H *Καὶν* *13 Μη* : T *Και μη* *15 αυτου* : h *εαυτου* | *αυτω* : hT *εαυτω*

---

5 αμαρτ. : + *ημων* ℵ*Ca*ϛ *8 ο δε π.* **A25a** *10 ποιων δικ.* : *ων δικαιος Ψ latt* *11 επαγγελια* ℵ**CP** *13 αδελφ.* : + *μου* **KL**aϛ *14 αδελφ.* : + *ημων* ℵ**68** | *αγαπων* : + *τον αδελφον* **CK**aϛ

τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν
4,20. Dt 15,7. 17 ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θεῖναι. ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν
βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
χρείαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ'
αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;
c 1,22; 2,15.16. 18 Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ,
19 ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. ἐν τούτῳ γνωσόμεθα
ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ
L 15,22. 20 πείσομεν τὴν καρδίαν ἡμῶν ˡ ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ
ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς
5,1.2. H 4,16. 21 καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα. Ἀγαπητοί,
ἐὰν ἡ καρδία μὴ καταγινώσκῃ, παρρησίαν ἔχο-
Mc 11,24. 22 μεν πρὸς τὸν θεόν, καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβά-
νομεν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν
J 6,29; 15,17. 23 καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. καὶ αὕτη
ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν
4,13. R 8,9. 24 ἀλλήλους καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. καὶ ὁ
τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς
ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν
ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

1 Th 5,21. Mt 7,15. 4 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ 8
δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν,
ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν
1 K 12,3. 2 κόσμον. ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ
θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν
2,18. J 8,47. 3 σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, καὶ πᾶν

---

18 W *αλλ'* *19 εν* : [R]T pr *και* | RT *τας καρδιας* | *ημων* : T·W, *20 οτι* 1⁰ : R *ο τι* *21 καρδια* : T+ *ημων* | *καταγ.* : RT+ *ημων* *22* H *αν* *23* hRT *πιστευωμεν* 4,2 h *εληλυθεναι*

---

16 τιθεναι ***KLaς*** *17 μενεῖ* ***B³Ka*** *18 — τη* ***ℵPaς*** | *— εν* ***Kaς*** *19 γινωσκομεν* ***KLaς*** *20 — οτι 2⁰* ***A13a*** *21 αγαπ.* : *αδελφοι* ***ℵ*** *22 απ* : *παρ* ***KLaς*** *23 — ημιν* ***KLa*** 4,2 *γινωσκεται* ***Ka***

charitatem Dei, quoniam ille animam suam
pro nobis posuit: et nos debemus pro fratri-
bus animas ponere. Qui habuerit substantiam 17 4,20. Dt 15,7.
huius mundi, et viderit fratrem suum neces-
sitatem habere, et clauserit viscera sua ab
12 eo: quomodo charitas Dei manet in eo? Fi- 18 Jc 1,22; 2,15.16.
lioli mei, non diligamus verbo, neque lingua,
sed opere et veritate. in hoc cognoscimus 19
quoniam ex veritate sumus: et in conspectu
eius suadebimus corda nostra. Quoniam si 20
reprehenderit nos cor nostrum: maior est Deus
corde nostro, et novit omnia. Charissimi, si 21 R 5,1.2. H 4,16.
cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam
habemus ad Deum: et quidquid petierimus, 22 Mc 11,24.
accipiemus ab eo: quoniam mandata eius
custodimus, et ea, quae sunt placita coram
eo, facimus.
Et hoc est mandatum eius: Ut credamus 23 J 6,29; 15,17.
in nomine Filii eius Iesu Christi: et diligamus
alterutrum, sicut dedit mandatum nobis. Et 24 4,13. R 8,9.
qui servat mandata eius, in illo manet, et
ipse in eo: et in hoc scimus quoniam manet
in nobis de Spiritu, quem dedit nobis.

13 Charissimi, nolite omni spiritui credere, 4 1 Th 5,21. Mt 7,15.
sed probate spiritus si ex Deo sint: quo-
niam multi pseudoprophetae exierunt in
mundum. in hoc cognoscitur spiritus Dei: 2 1 K 12,3.
omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum
in carne venisse, ex Deo est: et omnis 3 2,18. J 8,47.

---

16 — Dei | > pro nob. an. suam | fr. nostris an. nostras ***F***
17 — huius | necesse *18* — mei 𝕷𝕿*A* | nec
19 suadeamus 𝕷***F***[1] -demus
20 — nostrum [𝕷]***F*** , *it 21*
22 quodcumque *23* fili ***F*** *24* > nobis dedit
4,*1* mundo ***F*** *2* Et omnis ***F***

spiritus, qui solvit Iesum, ex Deo non est, et
hic est Antichristus, de quo audistis quoniam
Mt 12,29. 4 venit, et nunc iam in mundo est. Vos ex
Deo estis filioli, et vicistis eum, quoniam ma-
ior est qui in vobis est, quàm qui in mundo.
J 15,19. 5 Ipsi de mundo sunt: ideo de mundo loquun-
J 8,47. 6 tur, et mundus eos audit. Nos ex Deo sumus.
Qui novit Deum, audit nos: qui non est ex
Deo, non audit nos: in hoc cognoscimus Spi-
ritum veritatis, et spiritum erroris.
2,29. 7 · Charissimi, diligamus nos invicem: quia 14
charitas ex Deo est. Et omnis, qui diligit,
8 ex Deo natus est, et cognoscit Deum. Qui
non diligit, non novit Deum: quoniam Deus
J 3,16. 9 charitas est. In hoc apparuit charitas Dei in
nobis, quoniam Filium suum unigenitum misit
19. 2,2. 10 Deus in mundum, ut vivamus per eum. In
hoc est charitas: non quasi nos dilexerimus
Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos, et
misit Filium suum propitiationem pro pecca-
Mt 18,33. 11 tis nostris. Charissimi, si sic Deus dilexit
nos: et nos debemus alterutrum diligere.
J 1,18. 12 ¹ Deum nemo vidit umquam. Si diligamus in- 15
vicem, Deus in nobis manet, et charitas
3,24. R 5,5. 13 eius in nobis perfecta est. In hoc cogno-
scimus quoniam in eo manemus, et ipse in
nobis: quoniam de Spiritu suo dedit nobis.
J 3,17. 14 Et nos vidimus, et testificamur quoniam

---

3 Iesum Christum ***A*** | Antichristi (antech- ***F***¹) | de quo] quod 𝔏𝔗***AF*** quem
4 eos
5 locuntur ***AF***
7 — nos | quoniam | est.] — . 𝔏 ,
8 (vidit)
10 dileximus ***F*** | — prior
11 (— sic) *13* intellegimus | Spir. sancto s. 𝔖

πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐκ τοῦ θεοῦ
οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ
ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν
ἤδη. ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ 4 Mt 12,29. L 11,22.
νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν
ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν· 5 J 15,19.
διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος
αὐτῶν ἀκούει. ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὁ γι- 6 J 8,47.
νώσκων τὸν θεὸν ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ
τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν
τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς
πλάνης.

5 *Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη* 7 2,29.
ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ
θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν θεόν. ὁ μὴ 8
ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη
ἐστίν. ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ 9 J 3,16. 1,2. R 3,21.
ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλ-
κεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ.
ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπή- 10 19. 2,2. J 15,12.
καμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς
καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν
ἁμαρτιῶν ἡμῶν. ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς 11 Mt 18,33.
ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους
ἀγαπᾶν. θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγα- 12 J 1,18.
πῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ
ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστιν. Ἐν 13 3,24. R 5,5.
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς
ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν
ἡμῖν. καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι 14 J 3,17.

---

3 μη ομολογει : h *λυει* *10* hRT *ηγαπησαμεν*

---

3 Ιησ. κυριον ℵ *Ιησ. Χριστον* ***KLaς*** *+ εν σαρκι εληλυθοτα* ℵ***KLaς*** *6 — ος ... ημων* ***ALa*** | *εκ τ.* : *εν τουτω* ***A*** *7 ο αγ.* : *+ τον θεον* ***A*** *8 ου γινωσκει* ***A3a*** *10 εκεινος* ***A*** | *απεσταλκεν* ℵ *13 εδωκεν* ***A13a*** *14 εθεασαμεθα* ***A27a***

ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου.
5,5. 15 ὃς ἐὰν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ 6
θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ
8. 16 θεῷ. καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν
τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. Ὁ θεὸς
ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ
2,28. 17 μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. Ἐν τούτῳ τε-
τελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν
ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς
ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.
18 φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία
ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλα-
σιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ
10. J 15,12. 19 ἀγάπῃ. ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος
2,4. 20 ἠγάπησεν ἡμᾶς. ἐάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τὸν
θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν·
ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν,
τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν οὐ δύναται ἀγαπᾶν.
Mc 12,29–31. 21 καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ
ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.
4,15.16. 1 P 1,22.23. J 8,42. 5 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς 10
ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν
γεννήσαντα ἀγαπᾷ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ.
2 ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ
θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς
J 14,15.23.24. Mt 11,30. 2 J 6. 3 αὐτοῦ ποιῶμεν. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ
θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ
J 16,33. 4 ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν, ὅτι πᾶν τὸ γεγεν-
νημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη

---

15 RT *αν* | *Ιησους* : H+ [*Χριστος*] *16 μενει* 2[o] : [H] *18* W *αλλα* **5**,*1 αγαπα* : RT+ *και* *3* fin R.

---

15 ομολογη ***A5*** | *Ιησους* : + *Χριστος* ***B*** *16 πιστευομεν* ***A13*** *17 εσομεθα* ℵ *19 αγαπ.* : pr *ουν* ***Aϛa*** : + *τον θεον* ***ℵ13*** : + *αυτον* ***KLaϛ*** | *αυτος* : *ο θεος* ***A5a*** *20 ου* : *πως* ***AKmϛ*** *21 απο του θεου* ***A*** **5**,*1 τον* 2[o] : *το* ***ℵ31*** *2 τηρωμεν* ***ℵKmϛ***

Pater misit Filium suum Salvatorem mundi.
Quisquis confessus fuerit quoniam Iesus est 15 5,5.
Filius Dei, Deus in eo manet, et ipse in Deo.
Et nos cognovimus, et credidimus charitati, 16 8.
16 quam habet Deus in nobis. * Deus charitas
est: et qui manet in charitate, in Deo manet,
et Deus in eo. In hoc perfecta est charitas 17 2,28.
Dei nobiscum, ut fiduciam habeamus in die
iudicii: quia sicut ille est, et nos sumus in
hoc mundo. Timor non est in charitate: sed 18
perfecta charitas foras mittit timorem, quoniam
timor poenam habet. qui autem timet, non
est perfectus in charitate. Nos ergo diliga- 19 10.
mus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos.
Si quis dixerit quoniam diligo Deum, et fra- 20 2,4.
trem suum oderit, mendax est. Qui enim
non diligit fratrem suum quem videt, Deum,
quem non videt, quomodo potest diligere? Et 21 Mc 12,29–31.
hoc mandatum habemus a Deo: ut qui diligit
Deum, diligat et fratrem suum.
17 Omnis, qui credit, quoniam Iesus est Chri- 5 4,15.16. 1 P 1,22.23. J 8,42.
stus, ex Deo natus est. Et omnis, qui diligit
eum qui genuit, diligit et eum qui natus est
ex eo. In hoc cognoscimus quoniam diligi- 2
mus natos Dei, cum Deum diligamus, et man-
data eius faciamus. Haec est enim charitas 3 J 14,15.23.24. Mt 11,30.
Dei, ut mandata eius custodiamus: et mandata
eius gravia non sunt. Quoniam omne, quod 4 J 16,33.
natum est ex Deo, vincit mundum: et haec

---

14 — suum *15* Quicumque *A*
16 (— nos) | credimus | — et 2° *A*[1] | caritati dei *A*[1]
17 — Dei | > nobisc. car. *A* | est [in caritate] | (simus) *18* (foris)
19 — Deum : invicem *A*
20 (en.] autem) | (vidit *bis*)
21 ab eo | — et *F*
5,*1* — genuit, dil. et eum qui *F* | — et 2°
2 natus *F*[1] | deo, *A* (*Tr.*) *4* vicit 1° *F*

est victoria, quae vincit mundum, fides nostra.
4,4. 5 Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit
J 19,34.35. 6 quoniam Iesus est filius Dei? hic est, qui
venit per aquam et sanguinem, Iesus Christus:
non in aqua solum, sed in aqua et sanguine.
Et spiritus est, qui testificatur, quoniam Chri-
7 stus est veritas. Quoniam tres sunt, qui te-
stimonium dant in caelo: Pater, Verbum, et
8 Spiritus sanctus: et hi tres unum sunt. Et
tres sunt, qui testimonium dant in terra:
Spiritus, et aqua, et sanguis: et hi tres unum
J 5,32.36; 8,18. 9 sunt. Si testimonium hominum accipimus, 18
testimonium Dei maius est: quoniam hoc est
testimonium Dei, quod maius est, quoniam
R 8,16. 1 K 15,15. 10 testificatus est de Filio suo. Qui credit in
filium Dei, habet testimonium Dei in se. Qui
non credit Filio, mendacem facit eum: quia
non credit in testimonium quod testificatus
11 est Deus de Filio suo. Et hoc est testimo-
nium, quoniam vitam aeternam dedit nobis
J 3,36. 12 Deus. Et haec vita in Filio eius est. ꜝ Qui habet
Filium, habet vitam: qui non habet Filium,
J 20,31. 13 vitam non habet. Haec scribo vobis: ut 19
sciatis quoniam vitam habetis aeternam, qui
3,21.22. J 14,13; 16,23. 14 creditis in nomine Filii Dei. Et haec est
fiducia, quam habemus ad eum: Quia quod-

---

4 — est ***F*** *5* vicit ***F*** | (— mundum)
6 sanguinem 2º ***F***¹
7 quia *7.8* — in caelo ... in terra *8* — hi
9 — *hic* quod maius est *et fin* + quoniam hoc est testimonium dei quod maius est ***F*** | quia (2º)
10 filium] filio | — filio ***A***¹ filium 𝔏***F*** | quoniam 𝔏𝔗***AF*** | credidit (***A***¹) | in testimonio
11 — est 1º ***F***¹ | — est 2º ***A***
12 fil. Dei 1º 𝔖 2º 𝔖𝔚
13 scripsi | (habeatis)
14 — est ***F*** | (ad] in) | eum] Deum 𝔖

ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις
ἡμῶν. Τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ 5 4,4.
πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; οὗτός 6 J 15,26; 19,34.35.
ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς
Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ
ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ
μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. ὅτι 7
τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ 8
ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.
εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, 9 J 5,32.36; 8,18.
ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη
ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ὅτι μεμαρτύρηκεν
περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν 10 R 8,16. 1 K 15,15. J 3,33.
τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ. ὁ μὴ
πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι
οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρη-
κεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ αὕτη ἐστὶν 11
ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ὁ θεὸς ἡμῖν,
καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν. ὁ ἔχων 12 J 3,36.
τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ
θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

1 *Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε* 13 J 20,31.
αἰώνιον, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ
θεοῦ. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς 14 3,21.22. J 14,13; 16,23.

---

5 εστιν 1⁰ : [H] W+ *δε* *6 αιματος :* h[r]+ *και πνευματος* | h *μονω* | *το πνευμα 2⁰ :* h[r] Christus *8 το πν. κ. το υδ. κ. το αιμα :* h[r] *(7)* in terra, spiritus [et] aqua et sanguis, et hi tres unum sunt in Christo Jesu : *(8)* et tres sunt qui testimonium dicunt in caelo, Pater Verbum et Spiritus *10* ℌ *εν αὐτω* | *τω θεω :* h[81] *τω υιω* [1] Jesu Christo [1v] — [1] *idem cjj* *11* RT *ημιν ο θεος*

---

4 ημων : υμων ***L3a*** *5 τις δε* ℵ***Ka*** *6 αιματος : πνευματος* ***54a*** *7 μαρτ. : + εν τω ουρανω, ο Πατηρ, ο Λογος, και το Αγιον Πνευμα· και ουτοι οι τρεις εν εισι. (8) Και τρεις εισιν οι μαρτυρουντες εν τη γη* ***ς*** *9 οτι 2⁰ : ην* ***KLPaς*** *10 μαρτ. 1⁰ : + του θεου* ***Aa*** | *ουκ επιστευσεν* ***A5a*** *13 τοις πιστ. : οι πιστευοντες* ***A5al*** | *υμιν τοις πιστευουσιν εις το ονομα του υιου του θεου ινα ειδητε οτι ζωην εχετε αιωνιον και ινα πιστευητε εις το ονομα του υιου του θεου* ***KPLalς***

αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ
15 ἀκούει ἡμῶν. καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὃ ἐὰν
αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτή-
Mt 12,31. H 6,4–6. 16 καμεν ἀπ' αὐτοῦ. Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει,
καὶ δώσει αὐτῷ ζωήν, τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς
θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ
17 ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. πᾶσα ἀδικία ἁμαρ-
τία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.
3,9. J 17,15. 18 Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ
ἁμαρτάνει, ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ
G 1,4. J 8,47. 19 αὐτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. οἴδαμεν
ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν
J 17,3. R 9,5. 1 K 2,12. E 4,18. Ap 3,7. 20 τῷ πονηρῷ κεῖται. οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ
θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώ-
σκομεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ,
ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ
1 K 10,14. 21 ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος. Τεκνία, φυλά-
ξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

ΙΩΑΝΟΥ Β

Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις
1 P 5,1. 3 J 1. J 8,32. 1 T 4,3. 1 αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ
μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν,
ˈδιὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ'
J 5,38; 8,44. 1 J 3,15; 1,8; 2,4. 2 ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις
1 T 1,2. 2 T 1,2. 3 ἔλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ Ἰησοῦ

15 R αν (2°) *16* W αιτησει και *18* W αλλα | W εαυτον *20* hW αληθινον, | HR καί ἐσμεν | Χριστω : W·
Inscr. RT *Ιωαννου* *1* h *Ἐκλέκτη* | hT *Κυρίᾳ*

14 ο τι αν αιτ. ***A31**al* | θελ. : ονομα ***A*** *15* απ : παρ ***AKm*ς** *16* fin + τις ***15**a* *17* — ου ***13**a* *20* και οιδαμεν οτι ***A**a* | τον : το ℵ****L*** | αληθ. : + θεον ***A5**a* | (— , post αληθ.) | — Ιησ. Χρ. ***A**al* | (Χρ. : + οντες Harnack *cj*) *21* εαυτους ***AK**a*ς** | fin + αμην ***KL**a*ς** *2* ενοικουσαν ***A*** ουσαν ***13**a* *3* ημων : υμων ***K*ς**^{e} | Ιησου : pr κυριου ℵ***K**a*ς**

cumque petierimus: secundum voluntatem eius,
audit nos. Et scimus quia audit nos quid- 15
quid petierimus: scimus quoniam habemus
petitiones quas postulamus ab eo. Qui scit 16 Mt 12,31. H 6,4–6.
fratrem suum peccare peccatum non ad mor-
tem, petat, et dabitur ei vita peccanti non
ad mortem. Est peccatum ad mortem: non
pro illo dico ut roget quis. Omnis iniquitas, 17
peccatum est: et est peccatum ad mortem.
Scimus quia omnis, qui natus est ex Deo, 18 3,9. J 17,15.
non peccat: sed generatio Dei conservat eum,
et malignus non tangit eum. Scimus quo- 19 G 1,4. J 8,47.
niam ex Deo sumus: et mundus totus in ma-
ligno positus est. Et scimus quoniam Filius 20 J 17,3. R 9,5.
Dei venit, et dedit nobis sensum ut cogno-
scamus verum Deum, et simus in vero Filio
eius. Hic est verus Deus, et vita aeterna.
Filioli, custodite vos a simulacris. Amen. 21 1 K 10,14.

EPISTOLA
BEATI IOANNIS APOSTOLI
SECVNDA.

1 SENIOR Electae dominae, et natis eius, 1 1 P 5,1. 3 J 1. J 8,32.
quos ego diligo in veritate, et non ego solus,
sed et omnes qui cognoverunt veritatem, ' pro- 2 J 5,38; 8,44, 1 J 3,15; 1,8; 2,4.
pter veritatem, quae permanet in nobis, et
nobiscum erit in aeternum. Sit vobiscum gra- 3 1 T 1,2. 2 T 1,2.
tia, misericordia, pax a Deo Patre, et a Christo

14 pet. :] — : *et* 𝔖 *15* quoniam *16* petit *A* petet | dabit ei vitam | peccantibus 𝔏𝔗*A* | est [enim] | — quis *18* quoniam *20* vero, 𝔏*A* | eius [Iesu Christo] | — Deus *A* *21* simulachr- 𝔖*A* | — Amen *Subscr.* [Legi *F*²] Explicit epistula Iohannis prima

Inscr. Ep.] + Canonica 𝔖 Incipit Epistula Iohannis secunda

1 Electae] el- *2* — propter veritatem [𝔏]*F* *3* nobiscum *A* | [et] miser. | — a 2º *A*

Iesu Filio Patris in veritate, et charitate.
4 Gavisus sum valde, quoniam inveni de filiis 2
tuis ambulantes in veritate, sicut mandatum
1 J 2,7. 5 accepimus a Patre. Et nunc rogo te domina,
non tamquam mandatum novum scribens tibi,
sed quod habuimus ab initio, ut diligamus
6 alterutrum. Et haec est charitas, ut ambule-
mus secundum mandata eius. * Hoc est enim 3
mandatum, ut quemadmodum audistis ab initio,
1 J 2,13; 4,1-3. 7 in eo ambuletis: quoniam multi seductores
exierunt in mundum, qui non confitentur Ie-
sum Christum venisse in carnem: hic est se-
G 4,11. 8 ductor, et antichristus. Videte vosmetipsos,
ne perdatis quae operati estis: sed ut merce-
1 J 2,23. 3 J 9. 9 dem plenam accipiatis. Omnis, qui recedit, 4
et non permanet in doctrina Christi, Deum
non habet: qui permanet in doctrina, hic et
2 Th 3,6. 3 J 8. 1 Rg 13,17. 10 Patrem et Filium habet. Si quis venit ad vos,
et hanc doctrinam non affert, nolite recipere
1 T 5,22. Ap 18,4. 11 eum in domum, nec Ave ei dixeritis. Qui
enim dicit illi Ave, communicat operibus eius
malignis.
3 J 13. 12 Plura habens vobis scribere, nolui per (5)
chartam, et atramentum: spero enim me fu-
turum apud vos, et os ad os loqui: ut gaudium
13 vestrum plenum sit. Salutant te filii sororis
tuae Electae.

---

4 veritatem F^1 | (accipimus) *5* (— ut) *6* Hoc mand. est *7* fitetur A^1 | venientem in carne | antechr- F^1 *9* [scimus quoniam] Omnis | praecedit (-det A^1) | manet 1° | — et 2° [𝕷]*F* | > fil. et patr. *10* domu *A* | have , *it 11* *11* illius (— A^1) | *fin* + Ecce praedixi vobis, ut in die Domini non confundamini: 𝕾 *12* cartam 𝕷A^1F^2 cartham F^1 | (— me) | apud] ad 𝕷*F* | > sit plen. 𝕿*A* *13* fili *F* | El.] el- : ecclesiae *F* | *fin* + Amen *F* *Subscr.* [Legi F^2] Explicit epistula Iohannis secunda

Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ
ἀγάπῃ.
1 *Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου* 4
περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβο-
μεν παρὰ τοῦ πατρός. καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, 5 1 J 2,7.
οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινήν, ἀλλὰ ἣν
εἴχαμεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. καὶ 6 1 J 5,3.
αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς
ἐντολὰς αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολή ἐστιν, καθὼς ἠκού-
σατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. ὅτι 7 1 J 2,18; 4,1–3
πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ
ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί·
οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. βλέπετε 8 G 4,11.
ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ ἠργασάμεθα, ἀλλὰ
μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. πᾶς ὁ προάγων καὶ 9 1 J 2,23. 3 J 9.
μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ
ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα
καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ 10 2 Th 3,6. 3 J 8. 1 Rg 13,17.
ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐ-
τὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· ὁ 11 1 T 5,22. Ap 18,4.
λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐ-
τοῦ τοῖς πονηροῖς.
2 *Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ* 12 1 J 1,4. 3 J 13.
χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι πρὸς
ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ
ἡμῶν πεπληρωμένη ᾖ. Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα 13
τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.

---

5 T *Κυρια* | RT *εντολ. καινην γραφ. σοι* | W *ειχομεν* 6 *καθως*: T pr *ινα* | fin W, 7 H *εξηλθαν* 8 RT *ειργασασθε* 11 fin h[r]+ Ecce praedixi vobis ut in diem Domini [nostri Jesu Christi] non confundamini. 12 *ημων* : ℋR *υμων*

---

4 *ελαβον* **ℵ13a** 7 *εισηλθον* **KLaϛ** 8 *απολεσωμεν* et *απολαβωμεν* **KLaϛ** | *πληρης* **L** 9 *παραβαινων* **KLaϛ** | *διδαχη* 1° : *αγαπη* **13** | *διδ.* 2° : + *του Χριστου* **KLaϛ** 11 — *αυτω* **Ka** 12 *εχω* **ℵ*A*a** | *γραψαι* **A17a** | *ελπιζω γαρ* **A5a** | *ελθειν* **KLPaϛ** 13 *εκλεκτ.* : *εκκλησιας* **15a** + *της εν Εφεσω* **114** | fin + *η χαρις μεθ υμων* **68a** + *αμην* **KLmϛ**

ΙΩΑΝΟΥ Γ

2 J 1. Act 20,4. 1 *Ὁ πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ*
ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.
2 *Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι* 1
2 J 4. 3 *καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. ἐχά-*
ρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούν-
των σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περι-
Phm 10. 4 *πατεῖς. μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα*
ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.
5 *Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς*
Tt 3,13. 6 *ἀδελφοὺς καὶ τοῦτο ξένους, οἳ ἐμαρτύρησάν σου*
τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις
Act 20,35. 1 K 9,12.15. 7 *προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόμα-*
τος ἐξῆλθαν μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνι-
H 13,2. 2 J 10. 8 *κῶν. ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς*
τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.
Mt 20,27. 2 J 9. 9 *Ἔγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων*
10 *αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. διὰ τοῦτο,*
ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ λό-
γοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος
ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς
καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλη-
σίας ἐκβάλλει.
1 J 3,6.9. 11 *Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν.*
ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὁ κακοποιῶν
J 19,35; 21,24. 12 *οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν. Δημητρίῳ μεμαρτύρηται* 2
ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ
ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας ὅτι ἡ μαρτυρία
ἡμῶν ἀληθής ἐστιν.

Inscr. RT *Ιωαννου* *3* T— *γαρ* *4* ℋ *χαριν* *7* W *εξηλθον* *9* HR *Διοτρέφης* *10* T— *εκ* *12 υπο* 2° : RW *υπ'*

---

2 (περι : προ?) 4 — τη ℵ***Km**ϛ *5 εργαζη* ***A*** | *τουτο : εις τους* ***KLa***ϛ *6 ποιησας προπεμψεις* ***C*** *7 εθνων* ***KLa***ϛ *8 απολαμβανειν* ***KLa***ϛ | *αληθεια : εκκλησια* ℵ****A*** *9 εγραψα αν* ℵ[3]***13a*** | *— τι* ***KLa***ϛ *10 βουλ. : επιδεχομενους* ***C5a*** *11 ο δε κ.* ***L31a***ϛ *12 οιδατε* ***KLa***ϛ

EPISTOLA
BEATI IOANNIS APOSTOLI
TERTIA.

1 SENIOR Gaio charissimo, quem ego diligo 1 2 J 1.
in veritate. Act 20,4.
Charissime, de omnibus orationem facio 2
prospere te ingredi, et valere, sicut prospere
agit anima tua. Gavisus sum valde venienti- 3 2 J 4.
bus fratribus, et testimonium perhibentibus
veritati tuae, sicut tu in veritate ambulas.
Maiorem horum non habeo gratiam, quàm ut 4
2 audiam filios meos in veritate ambulare. Cha- 5
rissime, fideliter facis quidquid operaris in
fratres, et hoc in peregrinos, ¹qui testimonium 6 Tt 3,13.
reddiderunt charitati tuae in conspectu Ec-
clesiae: quos, benefaciens, deduces digne Deo.
Pro nomine enim eius profecti sunt, nihil acci- 7 Act 20,35. 1 K 9,12.15.
pientes a Gentibus. Nos ergo debemus suscipere 8 H 13,2.
huiusmodi, ut cooperatores simus veritatis. 2 J 10.
3 Scripsissem forsitan Ecclesiae: sed is, 9 Mt 20,27. 2 J 9.
qui amat primatum gerere in eis, Diotrephes,
non recipit nos. propter hoc si venero, com- 10
monebo eius opera, quae facit: verbis ma-
lignis garriens in nos: et quasi non ei ista
sufficiant: neque ipse suscipit fratres: et eos,
qui suscipiunt, prohibet, et de Ecclesia eiicit.
4 Charissime, noli imitari malum, sed quod 11 1 J 3,6.9.
bonum est. Qui benefacit, ex Deo est: qui
malefacit, non vidit Deum. Demetrio testi- 12 J 19,35; 21,24.
monium redditur ab omnibus, et ab ipsa veri-
tate, sed et nos testimonium perhibemus: et
nosti quoniam testimonium nostrum verum est.

Inscr. Ep.] + Canonica 𝔊 Incipit epistula Iohannis tertia *1. 2* verit. caritatis. Ideo in omn ***F***(1) *3* [de] venient. *4* ambulantes *6* perhibuerunt ***F*** | bene facies deducens (ducens ***A***) *7* — eius | gentilibus 𝔏𝔗***F*** *8* sumus ***F***¹ *9* forsitam ***F*** | his ***F*** | genere ***A*** | Diotripes ***A*** | recepit ***F*** *10* commoneam | nec | suscepit ***F*** | cupiunt *11* emitari ***F***¹ | videt 𝔊***A*** *12* — sed | nos] + autem 𝔏𝔗***F***

2 J 12 13 Multa habui tibi scribere: sed nolui per 5
14 atramentum, et calamum scribere tibi. Spero
autem protinus te videre, et os ad os loque-
15 mur. ¹ Pax tibi. Salutant te amici. Saluta
amicos nominatim.

EPISTOLA CATHOLICA
BEATI IVDAE APOSTOLI.

Mt 13,55. 1 IUDAS Iesu Christi servus, frater autem 1
Iacobi, his, qui sunt in Deo Patre dilectis, et
2 P 1,2. 2 Christo Iesu conservatis, et vocatis. Miseri-
cordia vobis, et pax, et charitas adimpleatur.
1 T 1,18. 2 P 1,5; 2,21. 3 Charissimi, omnem solicitudinem faciens
scribendi vobis de communi vestra salute, ne-
cesse habui scribere vobis: deprecans super-
G 2,4. 2 P 2,1 s. 4 certari semel traditae sanctis fidei. Subintroi-
erunt enim quidam homines (qui olim prae-
scripti sunt in hoc iudicium) impii, Dei nostri
gratiam transferentes in luxuriam, et solum
Dominatorem, et Dominum nostrum Iesum
Christum negantes.
Nu 14,35. 1 K 10,5. 2 P 1,12. 5 Commonere autem vos volo, scientes semel 2
omnia, quoniam Iesus populum de terra Aegypti
salvans, secundò eos, qui non crediderunt, per-
Gn 6. J 8,44. 2 P 2,4.9. 6 didit: Angelos vero, qui non servaverunt suum
principatum, sed dereliquerunt suum domici-
lium, in iudicium magni diei, vinculis aeternis
Gn 19,4–25. 2 P 2,6.10. 7 sub caligine reservavit. Sicut Sodoma, et 3
Gomorrha, et finitimae civitates simili modo

---

13 > scr. tibi *14* loquimur ***F*** *15* (𝕮 — *„15"*) | Saluta tu 𝕾 | per nomen | *fin* + [amen (vale)] *Subscr.* [Legi ***F***²] Explicit epistula Iohannis tertia

Inscr. Cath] Canonica 𝕾 Incipit Epistula Iudae *1* — sunt | > I. Chr. 𝕷𝕮***AF*** | — et 2º *4* — et 2º ***A***¹***F*** *5* Ihesus ***F*** *6* angelus ***F***¹ | dei ***F*** | [iudicio] reserv. *7* Gomorra

3 *Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ* 13 2 J 12.
μέλανος καὶ καλάμου σοι γράφειν· ἐλπίζω δὲ 14
εὐθέως σε ἰδεῖν, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλή-
σομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι. 15
ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

ΙΟΥΔΑ

Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ 1 Mt 13,55. 1 J 5,18.
Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἠγαπημένοις καὶ
Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς. ἔλεος ὑμῖν 2 2 P 1,2.
καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.
1 *Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν* 3 1 T 1,18. 2 P 1,5; 3,21.
ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας, ἀνάγκην
ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ
ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. παρεισεδύ- 4 G 2,4. 2 P 2,1 s.
ησαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμ-
μένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ
ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν
μόνον δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν
ἀρνούμενοι. Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, 5 Nu 14,35. 1 K 10,5. 2 P 1,12.
εἰδότας ἅπαξ πάντα, ὅτι κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰ-
γύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας
ἀπώλεσεν, ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν 6 Gn 6. J 8,44. 2 P 2,4.9.
ἑαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκη-
τήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις
ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν· ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα 7 Gn 19,4—25. 2 P 2,6.10.
καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον

***1** h[8] cj θεω pro εν θεω et εν Ιησου pro Ιησου 2⁰* **3** HR *σωτηριας αν.* **4** RT *παρεισεδυσαν* | W *κριμα ασεβεις,* **5** *ειδοτας* : W+ *υμας* | *κυριος* : h *Ιησους* h[81] *ο θεος* ' *cjj δ* **6** *υπο ζοφον* : h[re]+ *αγιων αγγελων*

---

*13 ουκ εβουληθην **A** 15 φιλοι et φιλους : αδελφοι **A3a** et -ους **33a** | fin + αμην **L15a** 1 ηγαπ. : ηγιασμενοις **KLaϛ** 2 ειρηνη : + εν κυριω **163** 3 ημων : υμων **6a** — **KLaϛ** 4 δεσπ. : + θεον **KLaϛ** | και 2⁰ : + τον 5 (απαξ post κυριος) | παντα : τουτο **KLaϛ** 6 τε : δε **A54** | δεσμοις : + αλυτοις και **13***

τούτοις ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρ-
κὸς ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δί-
2 P 2,10. 8 κην ὑπέχουσαι. Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι
ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα
Dn 12,1. Zch 3,2. 2 P 2,11. (Assumptio Mosis) 9 δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. Ὁ δὲ
Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινό-
μενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ
ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ
2 P 2,12. 10 εἶπεν· **ἐπιτιμήσαι σοι κύριος.** οὗτοι δὲ ὅσα μὲν
οὐκ οἴδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς
τὰ ἄλογα ζῷα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται.
Gn 4,8. a31,16; cp.16. 2 P 2,15. 11 οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, 2
καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν,
Ez 34,8. 2 P 2,13.17. 12 καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο. Οὗτοί 2
εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες συνευω-
χούμενοι ἀφόβως, **ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες**, νεφέλαι
ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθι-
νοπωρινὰ ἄκαρπα δὶς ἀποθανόντα ἐκριζωθέντα,
Is 57,20. 2 P 2,17. Gn 5,21. 13 κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν
αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκό-
Dt 33,2. Zch 14,5. Henoch 1,9 (5,4). 14 τους εἰς αἰῶνα τετήρηται. Ἐπροφήτευσεν δὲ καὶ
τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνὼχ λέγων· ἰδοὺ
Mt 25,31. Mt 12,36. Ml 3,13. 15 **ἦλθεν κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν αὐτοῦ**, ποιῆσαι
κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς
ἀσεβεῖς περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν
ὧν ἠσέβησαν καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν
Lv 19,15. 2 P 2,10.18. 18. 16 ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. Οὗτοί
εἰσιν γογγυσταὶ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας
αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ
ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

---

11 H *Καιν* *12* T *σπιλαδες,* | *αφοβως,* : HR *, αφοβως* *13* h *πλανητες* | h— *ο* | h— *του* *15* *σκληρων* : T+ *λογων* *16* HR *γογγυσται, μεμψ.* | H *ωφελιας*

8 κυριοτητας ℵ *9 σοι* : pr *εν* ***B**** Orig *12* — *οι* ***Kmς*** | *αγαπ.* : *απαταις* ***AC*** *ευωχιαις* ***6a*** *13 απαφριζοντα* ***C*** *15 π. τ. ασεβ.* : *πασαν ψυχην* ℵ | — *ασεβειας* ℵ***C6*** *16 επιθ. εαυτων* ***CLPa***

exfornicatae, et abeuntes post carnem alteram,
factae sunt exemplum, ignis aeterni poenam
sustinentes. Similiter et hi carnem quidem 8 2 P 2,10.
maculant, dominationem autem spernunt, maie-
statem autem blasphemant. Cum Michael 9 Dn 12,1. Zch 3,2. 2 P 2,11.
Archangelus cum diabolo disputans altercare-
tur de Moysi corpore, non est ausus iudicium
inferre blasphemiae: sed dixit: Imperet tibi
Dominus. Hi autem quaecumque quidem 10 2 P 2,12.
ignorant, blasphemant: quaecumque autem
naturaliter, tamquam muta animalia, norunt,
4 in his corrumpuntur. Vae illis, quia in via 11 Gn 4,8. Nu 31,16; 16,22. 2 P 2,15.
Cain abierunt, et errore Balaam mercede ef-
fusi sunt, et in contradictione Core perierunt:
Hi sunt in epulis suis maculae, convivantes 12 Ez 34,8. 2 P 2,13.17.
sine timore, semetipsos pascentes, nubes sine
aqua, quae a ventis circumferuntur, arbores
autumnales, infructuosae, bis mortuae, eradi-
catae, ¦ fluctus feri maris, despumantes suas 13 Is 57,20. 2 P 2,17.
confusiones, sidera errantia: quibus procella
tenebrarum servata est in aeternum. Pro- 14 Gn 5,21. Dt 33,2. Zch 14,5.
5 phetavit autem et de his septimus ab Adam
Enoch, dicens: Ecce venit Dominus in sanc-
tis millibus suis ¦ facere iudicium contra om- 15 Mt 25,31.
nes, et arguere omnes impios de omnibus
operibus impietatis eorum, quibus impie
egerunt, et de omnibus duris, quae locuti
sunt contra Deum peccatores impii. Hi sunt 16 2 P 2,10.18.
murmuratores querulosi, secundum desideria
sua ambulantes, et os eorum loquitur su-
perba, mirantes personas quaestus causa.

---

7 (aeternae) *8* hii , *it 10. 12. 16. 19* | Maiestates ***F*** *9* Micahel ***F*** | arcang- ***F***[1] | (*nonne* increpet?) *11* qui 𝔖***F*** | — in 1° | — in 2° *13* confessiones ***F*** | > in aet. serv. est *14* — et | — de 𝔏𝔗***F***[1] | (veniet) | (militibus) *15* Deum] eum *16* quaerellosi 𝔏***F*** querello- | illorum | superbiam 𝔖𝔚 -bia ***F***

2 P 3,2. 17 Vos autem charissimi memores estote ver- 6
borum, quae praedicta sunt ab Apostolis Do-
1 T 4,1. 18 mini nostri Iesu Christi, qui dicebant vobis,
2 P 3,3. quoniam in novissimo tempore venient illu-
sores, secundum desideria sua ambulantes in
1 K 2,14. 19 impietatibus. Hi sunt, qui segregant semet-
ipsos, animales, Spiritum non habentes.
Kol 2,7. 20 Vos autem charissimi superaedificantes
1 Th 5,11. vosmetipsos sanctissimae vestrae fidei, in Spi-
21 ritu sancto orantes, vosmetipsos in dilectione
Dei servate, expectantes misericordiam Do-
mini nostri Iesu Christi in vitam aeternam.
22 Et hos quidem arguite iudicatos: illos vero
Am 4,11. 23 salvate, de igne rapientes. Aliis autem mi-
Zch 3,2 ss. Jc 5,19.20. seremini in timore: odientes et eam, quae
Ap 3,4. carnalis est, maculatam tunicam.
1 Th 5,23. 24 Ei autem, qui potens est vos conservare 7
Ph 1,10. 2 P 3,14. sine peccato, et constituere ante conspectum
gloriae suae immaculatos in exultatione in
R 16,27. 25 adventu Domini nostri Iesu Christi. Soli Deo
1 T 1,17. 2 P 3,18. Salvatori nostro, per Iesum Christum Domi-
num nostrum, gloria et magnificentia, impe-
rium et potestas ante omne saeculum, et
nunc, et in omnia saecula saeculorum. Amen.

17 — nostri [𝔏]*F* *18* novissimis temporibus 𝔖 | > sua desid. | amb. impietatum *19* — semetipsos 𝔏𝔗*F* | spiritu *F*[1] *20* sanctissime *F*[1] | nostrae fid. in Sp. s., 𝔖 *21* ipsi vos 𝔏*F* ipsos vos | (— dei) | — expect. ... aet. *23* salutate *F*[1] | timorem *F*[1] | odientem *F* | — et *A* *24* potest | — in adv. D. n. I. Chr. *25* cui glor. *A* | — et 1° | — et 3° *F* | omni *F* | — saeculorum

Subscr. [Legi *F*[2]] Explicit epistula Iudae.

3 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων 17 2 P 3,2.
τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἔλεγον ὑμῖν· ἐπ' ἐσχά- 18 1 T 4,1. 2 P 3,3.
του τοῦ χρόνου ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἑαυ- 16.
τῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. Οὗτοί 19 1 K 2,14.
εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχον-
τες. ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἑαυ- 20 Kol 2,7.
τοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει, ἐν πνεύματι ἁγίῳ E 6,18. 1 Th 5,11.
προσευχόμενοι, ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε, 21
προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. καὶ οὓς μὲν ἐλεᾶτε 22
διακρινομένους σώζετε **ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες**, οὓς 23 Am 4,11.
δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς Zch 3,2 ss. Jc 5,19.20.
σαρκὸς **ἐσπιλωμένον χιτῶνα**. Ap 3,4.
4 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίστους 24 1 Th 5,23.
καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους Ph 1,10. 2 P 3,14.
ἐν ἀγαλλιάσει, μόνῳ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ 25 R 16,27.
Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη κρά- 1 T 1,17. 2 P 3,18.
τος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν
καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

---

18 HR — τον *20.21* W προσευχομενοι εαυτους *22.23* ελεατε διακρ. . . . ελεατε : h[s1]RT ελεγχετε διακρ. , ους δε σωζετε . . . ελεατε h[s2] ελεατε διακρ. , ους δε σωζ. . . . αρπ. [ους δε ελεατε] [s] *cjj* — ελεατε 1⁰ *24.25* , μονω : W μονω,

---

18 υμιν : + οτι ***ACmς*** | εν εσχατω χρονω ***KLaς*** | ελευσονται ***AC²5*** | (— των ασεβ.?) *21* τηρησωμεν ***BC**** *22* διακρινομενοι ***KLaς*** *22.23* και ους μεν εκ πυρος αρπαζετε διακρινομενους δε ελεατε Clem. Alex. Hieron. *24* υμας : αυτους ***KPς*** | απταιστ. κ. : + ασπιλους και ***C6a*** | αμωμ. : αμεμπτους ***A*** *25* μονω : + σοφω ***KLaς*** | — δια . . . ημων ***KPaς*** | — προ . . . αιωνος ***KPaς*** | — παντας ***ℵ27*** | αιωνας : + των αιωνων ***L13a***

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΟΥ

19. 22,6. 1 *Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ*
Dn 2,28.29. *ὁ θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ **δεῖ γενέσθαι*** 1
ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγ-
9. 6,9. 2 *γέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάνῃ, ' ὃς ἐμαρ-*
τύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν
22,7.10. 3 *Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν. Μακάριος ὁ ἀναγινώ-*
σκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφη-
τείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ
γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

Ex 3,14.15. Is 41,4. 4 *Ἰωάνης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ*
3,1 ; 5,6. *Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ **ὁ ὢν** καὶ ὁ **ἦν***
11,2 s. Lxx. ch 3,9 ; 4,6. *καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων*
Ps 89,28.38 ; 130,8. 5 *ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ*
Is 40,2. *Χριστοῦ, **ὁ μάρτυς ὁ πιστός**, ὁ **πρωτότοκος τῶν***
14. J 18,37. Kol 1,18. ***νεκρῶν** καὶ ὁ **ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς** γῆς. Τῷ*
19,16. 7,14. H 9,14. *ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ **λύσαντι** ἡμᾶς **ἐκ τῶν** ἁμαρ-*
1 P 2,5.9. 6 ***τιῶν** ἡμῶν ἐν τῷ αἷματι αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν*
19,6. Is 61,6. *ἡμᾶς **βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ** καὶ πατρὶ αὐτοῦ,*
αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν

Inscr. RT *Ιωαννου, it -νν-* 1,*1.4.9.*
1 H *θεος δειξαι* | H *Ιωανει* *2* T *ἴδεν (it ἴδ-* 4,*1.* 6,*1.2.5.8.9.12.* 7.*1.2.9.* 8,*2.13.* 9,*1.17.* 14,*1.14.* 15,*1.2.5.* 16,*13.* 19,*19.* 20.*1.4* ; *at cf* Ti-Gr *ad* 6,5.*)* *3* T *τον λογον* *4 α* : h *των* *5* h[r] *λουσαντι* | H [*ημων*] *6* H — *και επ. ... αυτου,* — | *ημας* : h *ημιν* | *των αιων.* : [R]—H

---

*2 — του θεου **28a*** | fin + *και ατινα εισι και ατινα χρη γενεσθαι μετα ταυτα **1.7a*** *3 προφ.* : + *ταυτης **7a*** *4 απο* 1° : + *θεου **Q8m*** | *ἃ* : + *εστιν **Paς—80*** *5 των* 1° : pr *εκ **1aς*** | *εκ* : *απο **PQaς*** *6 ποιησαντι **Q7a*** | *ημας* : *ημων **C*** | *βασιλεις και **P1aς** -ειον **Qa*** | *ιερατευμα **13a***

APOCALYPSIS

BEATI IOANNIS APOSTOLI.

APOCALYPSIS Iesu Christi, quam dedit 1 19. Dn 2,28.29.
illi Deus palam facere servis suis, quae oportet
fieri cito: et significavit, mittens per Angelum
suum servo suo Ioanni, qui testimonium per- 2 9. 6,9.
hibuit verbo Dei, et testimonium Iesu Christi,
quaecumque vidit. Beatus, qui legit, et audit 3 22,7. 22,10.
verba prophetiae huius: et servat ea, quae in
ea scripta sunt: tempus enim prope est.

1 Ioannes septem Ecclesiis, quae sunt in Asia. 4 8. Ex 3,14.15. Is 41,4.
Gratia vobis, et pax ab eo, qui est, et qui erat, 3,1; 5,6. Is 11,2 Lxx.
et qui venturus est: et a septem spiritibus, Zch 3,9; 4,6.
qui in conspectu throni eius sunt: et a Iesu 5 Ps 89,28.38; 130,8.
Christo, qui est testis fidelis, primogenitus mor- Is 40,2. 3,14. J 18,37.
tuorum, et princeps regum terrae, qui dilexit 18. Kol 1,18.
nos, et lavit nos a peccatis nostris in sanguine 19,16. 7,14. H 9,14.
suo, ' et fecit nos regnum, et sacerdotes Deo et 6 5,10. 1 P 2,5.9.
Patri suo: ipsi gloria, et imperium in saecula Ex 19,6. Is 61,6.

Inscr. Liber Ap. 𝔊 | Incipit Apocalypsis Iohannis Apostoli

1,*1* quam] quae *F* | — illi A^{1} | (— per) | Ioh- *semper* *3* et qui audiunt | prophetae F^{1} | — huius 𝔏𝔗*F* | servant | in illa 𝔗*A* *4* Iohannis *A* , *it 9* *5* ab *6* nostrum regn. | — et 2° | gloriam F^{1}

Dn 7,13. Zch 12,10.12.14. J 19,37. L 23,27.28.

7 saeculorum: Amen. Ecce venit cum nubibus,
et videbit eum omnis oculus, et qui eum pu-
pugerunt. Et plangent se super eum omnes
tribus terrae: Etiam: Amen.

Ex 3,14. Is 41,4. Am 4,13 Lxx. 4. 4,8; 21,6.

8 Ego sum α, et ω, principium, et finis, dicit
Dominus Deus: qui est, et qui erat, et qui
venturus est, omnipotens.
9 Ego Ioannes frater vester, et particeps in
tribulatione, et regno et patientia in Christo
Iesu: fui in insula, quae appellatur Patmos
10 propter verbum Dei, et testimonium Iesu: Fui
in spiritu in Dominica die, et audivi post me
11 vocem magnam tamquam tubae, dicentis:
Quod vides, scribe in libro: et mitte septem
Ecclesiis, quae sunt in Asia, Epheso, et Smyr-
nae, et Pergamo, et Thyatirae, et Sardis, et
12 Philadelphiae, et Laodiciae: Et conversus
sum ut viderem vocem, quae loquebatur mecum:

Ez 1,26; 8,2; 9,2.11 Lxx. 2,1. Dn 7,13. Dn 10,5.6.

13 Et conversus vidi septem candelabra aurea: et
in medio septem candelabrorum aureorum si-
milem filio hominis, vestitum podére, et prae-

Dn 7,9; 10,6. 2,18; 19,12.

14 cinctum ad mamillas zona aurea: caput autem
eius, et capilli erant candidi tamquam lana
alba, et tamquam nix, et oculi eius tamquam

Ez 1,24; 43,2. 2,18.

15 flamma ignis, et pedes eius similes aurichalco,
sicut in camino ardenti, et vox illius tamquam

Jud 5,31 20. 2,1. 2,12.16; 19,15.

16 vox aquarum multarum: et habebat in dextera

---

7 (veniet) | pupuce- A^1 pupunxe- A^2 | — et 3° A^1 | sup. eo *F* *9 cf 4* | — Christo | insulam qui A^1 | P-ph- *F* Path- | (— dei) *11* — quae s. in A. | Ephesum | Zmyrnam : Z-ae *F* | Pergamum | Thyatiram | Philadelphiam : Fil-fiae *F* | Laodiciam *12* loquebantur F^1 *13* — sept. [𝔏]𝔗A^1 | — aur. | filium A^1 | poderem 𝔗*A* | mammillas 𝔏*F* | zonam auream *14* — eius 1° A^1 | — et 2° 𝔏𝔗A^1 aut *F* | tamq. 3°] velut | flammam F^1 *15* aeric- F^1 oric- F^2 orich-

αἰώνων· ἀμήν.

*Ἰδοὺ **ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν**, καὶ **ὄψεται*** 7 Dn 7,13.
***αὐτὸν** πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οἵτινες **αὐτὸν ἐξεκέντησαν**,* Zch 12,10. 12.14.
***καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς**.* J 19,37. L 23,28.27.
ναί, ἀμήν.

*Ἐγώ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, λέγει **κύριος ὁ θεός**,* 8 Ex 3,14. Is 41, 4. 4,8; 21,6.
***ὁ ὢν** καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, **ὁ παντοκράτωρ**.* Am 3,13 Lxx

2 *Ἐγὼ Ἰωάνης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συνκοινω-* 9 6,9.
νὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν
Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ
διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.
ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ 10 15; 4,2.
ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος
ˡλεγούσης· ὃ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμ- 11
ψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς
Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ
εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδελφίαν καὶ εἰς Λαοδι-
κίαν. Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις 12 20. Ex 25,3
ἐλάλει μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ
*λυχνίας χρυσᾶς, καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν **ὅμοιον*** 13 Ez 1,26; 8,2 9,2.11 Lxx
υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιε- 2,1; 14,14; 15 Dn 7,13; 10,5
***ζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσᾶν**· ἡ δὲ* 14 Dn 7,9; 10,6
κεφαλὴ αὐτοῦ** καὶ **αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευ- 2,18; 19,12.
κὸν ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ
***πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ** ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ ὡς* 15 10,1.
*ἐν καμίνῳ πεπυρωμένης, **καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς*** Ez 1,24; 43, 2,18.
***φωνὴ ὑδάτων πολλῶν**, καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ* 16 Jd 5,31. 20. 2,1. 2,12.16; 10,1 19,15.

---

8 HR *Ὦ* T *ω* W *ὠ* | H *κυριος,* *9 την* : T pr *δια* *10* hW *φωνην μεγ. οπισθεν* (W *οπισω*) *μου* *11* T *Ζμυρναν* | R *Φιλαδέλφειαν et Λαοδίκειαν* *13* W *εμμεσω* (*it* 2,*1.* 4,*6.* 5,*6 bis* 6,*6.* 22,*2*) | hRW *υιω* | T *μασθοις* W *μαζοις* *14* HR *ερ. λευκόν, ως* *15* h *πεπυρωμενοι* T *-νω*

---

*7 μετα : επι **C*** | *οψονται* ***ℵ1a*** *8 ω : + αρχη και τελος* ***ℵ*1aϛ*** *9 κοινωνος* ***6a*** | *βασιλ.* : pr *εν τη* ***P1aϛ*** | *εν Χριστω* ***A25a*** *εν Χρ. Ιησου* ***Qa*** *Ιησου Χριστου* ***1aϛ*** *11 λεγουσης : + εγω ειμι το Α και το Ω ο πρωτος και ο εσχατος και* ***P1aϛ*** | *Θυατειραν* ***ACQa*** *12 και* 1⁰ : + *εκει* ***Qa*** *13 των : + επτα* ***ℵQaϛ*** | *ομοιωμα* ***A*** *16 εχων* *ειχεν* ***ℵ*a*** — ***A41*** 8.17. 2,8; 22,

Mt 17,2. αὐτοῦ ἀστέρας ἑπτά, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
Ex 34,29. ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις
αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.
s 44,2.6; 48,12. 17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας
Dn 8,18; 10,15–19. αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ
Mt 17,7. ἐπ' ἐμὲ λέγων·
μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος
H 7,25. 18 |καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς
Is 48,6 Lxx. Dn 2,29. 19 τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου. γράψον οὖν ἃ εἶδες
Ml 2,7. 20 καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ μέλλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα. τὸ
μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓς εἶδες ἐπὶ τῆς
δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς·
οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰ-
σιν, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.
1,13.16.20. 2 Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· 3
Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν
τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ
9.13.19. 2 λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν
8,1.8.15. 1 J 4,1. κόπον καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ
1 Th 1,3. βαστάσαι κακούς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας
ἑαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ εὗρες αὐ-
3 τοὺς ψευδεῖς· καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας
1 T 5,12. 4 διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακες. ἀλλὰ
ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην
16.22. 3,3.19. 5 ἀφῆκες. μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτωκες, καὶ
μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ
μή, ἔρχομαί σοι καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ
5. Ps 139,21. 6 τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. ἀλλὰ

18 W νεκρός, | H — *και εγ. ... αιωνων*, — *19* R ἅ *εισιν* | HR *γινεσθαι* | fin HW.R·T, *20* h[81] *επτα pro επτα επτα* [2] *idem cjj* **2**,*1 της* : H *τω* | RW *χρυσεων* *4* W *αλλ* | W *αφηκας* *5* RW *πεπτωκας*

16 αστερες ***A41*** *17 επεθηκε* ***ℵας*** *18 αιωνων* : + *αμην* ***Qας*** *19 — ουν* ***1ας*** *20 ους : ων* ***Qας*** | *εν τη δεξια* ***A*** **2**,*2 κοπον* : + *σου* ***ℵQας*** | — *και* 3° ***A*** *3 εβαπτισας* ***1*** *5 εκπεπτωκας* ***Pας*** | *σοι* : + *ταχυ* ***Qας***[e]

sua stellas septem: et de ore eius gladius Mt 17,2.
utraque párte acutus exibat: et facies eius
sicut sol lucet in virtute sua. Et cum vidissem 17 Is 44,6; 48,12.
eum, cecidi ad pedes eius tamquam mortuus. Dn 8,18; 10,15–19.
Et posuit dexteram suam super me, dicens:
Noli timere: ego sum primus, et novissi-
mus, [1] et vivus, et fui mortuus, et ecce sum 18 H 7,25.
vivens in saecula saeculorum, et habeo claves
2 mortis, et inferni. Scribe ergo quae vidisti, 19 Is 48,6 Lxx. Dn 2,29.
et quae sunt, et quae oportet fieri post haec.
Sacramentum septem stellarum, quas vidisti 20 Ml 2,7.
in dextera mea, et septem candelabra aurea:
septem stellae Angeli sunt septem Ecclesia-
rum: et candelabra septem, septem Eccle-
siae sunt.

ANgelo Ephesi Ecclesiae scribe: 2 1,13.16.20.
Haec dicit, qui tenet septem stellas in
dextera sua, qui ambulat in medio septem
candelabrorum aureorum: Scio opera tua, et 2 9.13.19. 3,1.8.15. 1 J 4,1.
laborem, et patientiam tuam, et quia non
potes sustinere malos: et tentasti eos, qui se
dicunt Apostolos esse, et non sunt: et invenisti
eos mendaces: et patientiam habes, et susti- 3
nuisti propter nomen meum, et non defecisti.
Sed habeo adversum te, quòd charitatem tuam 4 1 T 5,12.
primam reliquisti. Memor esto itaque unde ex- 5 16.22. 3,3.19.
cideris: et age poenitentiam, et prima opera fac.
sin autem, venio tibi, et movebo candelabrum
tuum de loco suo, nisi poenitentiam egeris. Sed 6 15. Ps 139,21.

---

16 still- (*A*? *it 20*) *F*[1] | (de] ex) | exiebat *18* — et vivus *F* | (— sum) *19* — et 1° *A* *20* stellae] sigilla *A*

2,*1* Et Ang. 𝔖 | dicet *A*[1] | (habet) *2* lab. [tuum] | — tuam *A* | potest *A*[1] | dicent *F* | > esse ap. *F* — esse *3* susten- *A* | defic- *A* *4* adversus | te pauca 𝔖 | reliqueris *F* *5* veniam t. cito 𝔖

hoc habes, quia odisti facta Nicolaitarum,
11.17.26. 7 quae et ego odi. Qui habet aurem, audiat
3,5.12.21; 22,2. Gn 2,9; 3,22.24. quid Spiritus dicat Ecclesiis: Vincenti dabo
Ez 31,8 Lxx. L 23,43. edere de ligno vitae, quod est in Paradiso
2 K 12,4. Dei mei.

Is 44,6; 48,12. 8 Et Angelo Smyrnae Ecclesiae scribe:
1,17.18. Haec dicit primus, et novissimus, qui
3,9. Jc 2,5. 9 fuit mortuus, et vivit: Scio tribulationem tu-
2 K 11,14.15. am, et paupertatem tuam, sed dives es: et
blasphemaris ab his, qui se dicunt Iudaeos
esse, et non sunt, sed sunt synagoga sa-
Dn 1,12.14. 10 tanae. Nihil horum timeas quae passurus
Mt 10,28. 3,11. 2 T 4,8. es. Ecce missurus est diabolus aliquos ex
Jc 1,12. vobis in carcerem ut tentemini: et habebitis
tribulationem diebus decem. Esto fidelis us-
que ad mortem, et dabo tibi coronam vitae.
20,14. 11 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat
Ecclesiis: Qui vicerit, non laedetur a morte
secunda.

1,16. Is 49,2. 12 Et Angelo Pergami Ecclesiae scribe:
H 4,12. 19,15. Haec dicit qui habet rhomphaeam utra-
13,2. 3,8. 13 que parte acutam: Scio ubi habitas, ubi
14,12. sedes est satanae: et tenes nomen me-
um, et non negasti fidem meam. Et in die-
bus illis Antipas testis meus fidelis, qui
occisus est apud vos, ubi satanas habitat.

---

6 — et *F* | odi] dico *F*
7 aur. [audiendi] | dabo ei , *it 17*
8 Zm- | — Eccl- *A*[1] | scribae *F*[1] , *it 12 AF*[1] *18 F*[1]
9 — tuam 2° [𝔏] | dicent *F* (ducunt) | synagogae 𝔖
10 eorum *A* | — aliquos
11 laeditur 𝔏*F* | (— a)
12 rompheam | ex utr. 𝔖 [in] utr.
13 inhabitas *F* | — illis | mei *F*[2]

τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν,
ἃ κἀγὼ μισῶ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα 7 11.17.26. 3,5.12.21. 22,2. Gn 2
λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ 3,22.24. Ez 31,8 Lx
φαγεῖν ***ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς***, *ὅ ἐστιν* ***ἐν τῷ παρα-*** L 23,43.
δείσῳ τοῦ θεοῦ. 2 K 12,4.

4 *Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας* 8 Is 44,6; 48
γράψον· 1,11.17.18.

Τάδε λέγει ὁ ***πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος***, *ὃς ἐγένετο*
νεκρὸς καὶ ἔζησεν· οἶδά σου τὴν θλίψιν καὶ τὴν 9 3,9. Jc 2,5
πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν 2 K 11,14.1
ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ
οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. μὴ φοβοῦ 10 Dn 1,12.14.
ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει βάλλειν ὁ διάβο- 1 Th 3,5. Mt 10,28.
λος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα ***πειρασθῆτε***, *καὶ* 3,11. 2 T 4
ἕξετε θλίψιν ***ἡμερῶν δέκα.*** *γίνου πιστὸς ἄχρι* Jc 1,12.
θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.
Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς 11 20,14.
ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ
θανάτου τοῦ δευτέρου.

5 *Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας* 12 1,16. Is 49, H 4,12.
γράψον· 19,15.

Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστο-
μον τὴν ὀξεῖαν· ¹οἶδα ποῦ κατοικεῖς· ὅπου ὁ 13 13,2. 3,8.
θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, 14,12. 1,5.
καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός μου, ὃς
ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ σατανᾶς κατοικεῖ.

---

7 W *εκκλησιαις· (it 11)* | *θεου* : h+ *μου* *8 της* : H *τω* | T *Ζμυρνη* *10 μη* : hT *μηδεν* | *εξετε (sic et* h^1*)* : *H* *εχητε* h^2 *εχετε* *11* (cf 7) *12 της* : h^8 *cjj τω* *13* h^8 † *και εν ταις . . . υμιν* † | h^{8}T — *και* 3^0 | *ημερ.* : W+ *αις* : h^8+ [*εν*] *αις* | T *Αντειπας* h^8 *cjj Αντιπα* | *μου ο* : HR *μου, ο* | *μου* 4^0 : [H] | h^8 — *ος*

---

7 ταις : + *επτα* ***A*** | — *αυτω* ***ℵa*** | *εν μεσω του παραδεισου* ***1aϛ*** *8* — *ος* ***2m*** *9 σου* : + *τα εργα και* ***ℵQaϛ*** | — *εκ* ***P1aϛ*** *10 παθειν* ***Q2a*** | *ιδου* : + *δη* ***Q6a*** | *βαλειν* ***Q1aϛ*** | *ημερας* ***Q2a*** *12* — *την οξειαν* g Primasius *13 οιδα* : + *τα εργα σου και* ***Qaϛ***

Nu 31,16; 14 ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦν-
25,1.2. Jd 11. τας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλὰκ
βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον **τῶν υἱῶν** Ἰσραήλ, **φα-**
6. 15 **γεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι.** οὕτως ἔχεις καὶ σὺ
κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν ὁμοίως.
12. 1,16. 16 μετανόησον οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ
πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόμα-
Ps 78,24. 17 τός μου. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα
2,2; 65,15. λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι **δώσω αὐτῷ**
8,12; 19,12. Mcc 2,4–8. **τοῦ μάννα** τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆ-
φον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον **ὄνομα καινὸν**
γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.
Dn 10,6. 18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας 6
1,14.15. γράψον·

Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων **τοὺς**
ὀφθαλμοὺς [αὐτοῦ] **ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες**
19 **αὐτοῦ** ὅμοιοι **χαλκολιβάνῳ**· οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ
τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν
καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχα-
4.14. 20 τα πλείονα τῶν πρώτων. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ
1 Rg 16,31. 2 Rg 9,22. ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἡ λέγουσα ἑαυ-
Nu 25,1.2. 1 Ti 2,12. τὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς
2 P 3,15. 21 δούλους **πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα**· καὶ
ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει
22 μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. ἰδοὺ βάλλω
αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ'
αὐτῆς εἰς θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσου-
,10; 62,13. 23 σιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς· καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς
,20; 17,10. ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ

---

14 H *αλλα* | h— *οτι* *15* HR— *των* *16* T— *ουν* *17* T *νικουντι* *18* *της* : H *τω* | [*αυτου*] : TR—W | T *φλοξ* *19* T— *σου* 2° *20* T *αλλ* | *γυναικα* : h+ *σου* | *εαυτην* : T *αὑτην* *22* W *μετανοησωσιν* | *αυτης* 2° : h *αυτων*

---

14 φαγειν : pr *και* ***Q6a*** *15 ομοιως* : ***(Pa+)*** *ο μισω* ***1ϛ*** *17 αυτω* : + *φαγειν* ***P1aϛ*** | *του* 1° : pr *εκ* ***ℵa*** *απο* ***1aϛ*** *20 σου* : + *πολυ* ***ℵa*** + *πολλα* ***28a*** + *ολιγα* ***1ϛ*** *21 και ου* : *ει μεν* ***38*** *22 ιδου* : + *εγω* ***1ϛ***

Sed habeo adversus te pauca: quia habes 14 Nu 31,16; 25,1.2.
illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Jd 11.
Balac mittere scandalum coram filiis Israel,
edere, et fornicari: ita habes et tu tenentes 15 3.
doctrinam Nicolaitarum. Similiter poeniten- 16 12. 1,16.
tiam age: si quo minus veniam tibi cito et
pugnabo cum illis in gladio oris mei. Qui 17 Ps 78,24.
habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis: Is 62,2; 65,15. 3,12.
Vincenti dabo manna absconditum, et dabo
illi calculum candidum: et in calculo nomen
novum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit.

Et Angelo Thyatirae Ecclesiae scribe: 18 Dn 10,6.
Haec dicit Filius Dei, qui habet oculos 1,14.15.
tamquam flammam ignis, et pedes eius simi-
les aurichalco: Novi opera tua, et fidem, et 19
charitatem tuam, et ministerium, et patien-
tiam tuam, et opera tua novissima plura pri-
oribus. Sed habeo adversus te pauca: quia 20 1.14.
permittis mulierem Iezabel, quae se dicit pro- 1 Rg 16,31. 2 Rg 9,22.
pheten, docere, et seducere servos meos, for- Nu 25,1.2.
nicari, et manducare de idolothytis. Et dedi 21
illi tempus ut poenitentiam ageret: et non
vult poenitere a fornicatione sua. Ecce mit- 22
tam eam in lectum: et qui moechantur cum
ea, in tribulatione maxima erunt, nisi poeni-
tentiam ab operibus suis egerint. et filios 23 Ps 7,10; 62,13.
eius interficiam in morte, et scient omnes Jr 11,20; 17,10.

---

14 — quia | Balaac ***F*** *15* (ℭ *inc. v. 16* . Simil.) similiter. 𝔏𝔗***A*** *16* si nihilominus ***F*** | venio ***F*** *17 cf 7* | abscondita ***F*** | illi] ei ***F*** | — et 2º ***F*** calculum 2º ***A***¹ | — nomen ***F***¹ — nov. ***F***² *18* Tyathirae ***A*** (*it 24?*) | oculus ***A***¹ | ut | flamma 𝔏***F*** | oric- 𝔏***A*** orich- aeric- ***F*** -cho ***A*** *19* operam tuam ***F***¹ | > carit. et fid. | — tuam 1º | mysterium ***F*** | — et op tua ***F*** *20* — pauca | permittes ***A***¹ | Hiezabel *21* illis *et* agerent ***F*** | paeniteri *22* Ecce ego 𝔖 | mitto *et* 𝔖 | tribulationem maximam | — erunt | > eg. ab op. suis 𝔗 eg. ab op. eius *23* mortem ***AF***¹

Ecclesiae, quia ego sum scrutans renes, et
corda: et dabo unicuique vestrum secundum
24 opera sua. Vobis autem dico, et ceteris qui
Thyatirae estis: Quicumque non habent doc-
trinam hanc, et qui non cognoverunt altitu-
dines satanae, quemadmodum dicunt, non
3,11 25 mittam super vos aliud pondus: tamen id,
Ps 2,8. 26 quod habetis, tenete donec veniam. Et qui
vicerit, et custodierit usque in finem opera
12,5. 27 mea, dabo illi potestatem super Gentes, ' et
reget eas in virga ferrea, et tamquam vas
Ps 2,8.9. 28 figuli confringentur, sicut et ego accepi a
Patre meo: et dabo illi stellam matutinam.
3,6.13.22. 29 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat
Ecclesiis.

5,6. 1,16. 3 ET Angelo Ecclesiae Sardis scribe:
Haec dicit qui habet septem Spiritus Dei,
et septem stellas: Scio opera tua, quia nomen
19. Ez 34,4. 2 habes quòd vivas, et mortuus es. Esto vigi-
lans, et confirma cetera, quae moritura erant.
Non enim invenio opera tua plena coram Deo
1 Th 5,2. 3 meo. In mente ergo habe qualiter accepe-
16,15. Mt 24,43. ris, et audieris, et serva, et poenitentiam
age. Si ergo non vigilaveris, Veniam ad te
tamquam fur, et nescies qua hora veniam
Jd 23. 4 ad te. Sed habes pauca nomina in Sardis,
qui non inquinaverunt vestimenta sua: et
ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt.
Ex 32,32.33. 5 Qui vicerit, sic vestietur vestimentis albis,
Ps 69,29. ',4; 6,11; 7,9.13. et non delebo nomen eius de Libro vitae,
Ph 4,3. Mt 10,32. et confitebor nomen eius coram Patre meo,

---

23 sua] vestra *24* — et 1° | qui 1°] quia 𝔖ℭ 92 c. corr., 93 | quicum ***F***¹ | — et 2° | altitudinis ***A***¹ *26* et 2°] + qui | ei ***A*** *27* illas | — et 2°

3,*3* — et audieris ***F*** | (ergo] enim) | — ad te 1° *4* ambulant 𝔖***AF*** (-averunt) *5* (nomina eorum)

ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐραυνῶν **νεφροὺς καὶ**
καρδίας, καὶ **δώσω** ὑμῖν **ἑκάστῳ κατὰ τὰ** ἔργα
ὑμῶν. ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατεί- 24
ροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες
οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν·
οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος· ¹πλὴν ὃ ἔχετε 25 3,11.
κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν ἥξω. Καὶ ὁ νικῶν καὶ 26 Ps 2,8.9
ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, **δώσω αὐτῷ**
ἐξουσίαν ἐπὶ **τῶν ἐθνῶν**, καὶ **ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν** 27 12,5. Ps Sal 17,26.
ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρί-
βεται, ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου, 28
καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. Ὁ ἔχων 29 3,6.13.22.
οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· 3 5,6. 1,16.
Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ
θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· οἶδά σου τὰ ἔργα,
ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. γίνου 2 19. Ez 34,4. L 22,32.
γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον
ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ εὕρηκά σου ἔργα πεπληρω-
μένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου· μνημόνευε οὖν πῶς 3 1 Th 5,2. 16,15. Mt 24,43.
εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ μετανόησον.
ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ὡς κλέπτης, καὶ οὐ
μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ. ἀλλὰ ἔχεις 4 Jd 23.
ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ
ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν
λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν οὕτως περι- 5 Ex 32,32.33. Ps 69,29. 4,4; 6,11; 7,9. Ph 4,3. Mt 10,32.
βαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω
τὸ ὄνομα αὐτοῦ **ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς**, καὶ ὁμο-
λογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου

---

28 W *προϊνον* 3,*1* *της* : h[v] *τω* h[s] id *cjj* *2* *εργα* : h[R]T pr *τα* *3* hT *γνωση*

---

23 υμων : αυτου Q38 *24 τοις 1⁰ : και ς | βαλω* ℵ*Q1ς*
25 αν ηξω : ανοιξω Q2a *27 συντριβησεται PQa* 3,*1 οτι 2⁰ : και Q6a* *2 τηρησον 9a | α ημελλες αποβαλλειν Q2a | — μου 1ς* *3 — ουν* ℵ*14 | — και ηκ. κ. τηρει Q2a | γρηγ. : μετανοησης* ℵ* Primas. | *ηξω* 1⁰ : + *επι σε* ℵ*Qaς*
4 α : οι 1a *5 ουτως : ουτος PQaς*

6 *καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς*
ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
Is 22,22. 7 *Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας* 8
Job 12,14. *γράψον·*
6,10; 19,11. *Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων* ***τὴν***
1 J 5,20. ***κλεῖν Δαυείδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ***
1 K 16,9. 8 ***κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει·*** *οἶδά σου τὰ ἔργα·*
ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεῳγμένην, ἣν
οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις
δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον καὶ οὐκ
2,9. 9 *ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ἰδοὺ διδῶ ἐκ τῆς συνα-*
Is 60,14; 49,23; 45,14; 66,23. *γωγῆς τοῦ σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰου-*
Ps 86,9. Is 43,4. *δαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ*
ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ***ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν***
ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, *καὶ γνῶσιν ὅτι* ***ἐγὼ ἠγά-***
13,10. H 10,36. 10 ***πησά σε.*** *ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς*
L 21,19. 2 T 2,12. *μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρα-*
σμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης
ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.
1,3; 2,5.10.25. 11 *ˡ ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ*
Ez 48,35. 12 *τὸν στέφανόν σου. Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦ-*
Is 62,2; 65,15. G 2,9. *λον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ*
14,1; 22,4. 21,2. 19,12. *ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ᾽ αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ*
θεοῦ μου καὶ ***τὸ ὄνομα τῆς πόλεως*** *τοῦ θεοῦ μου,*
τῆς καινῆς Ἰερουσαλὴμ ἡ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ***τὸ ὄνομά*** *μου*
13 ***τὸ καινόν.*** *Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα*
λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
Ps 89,38. Prv 8,22. 1,5. J 1,3. Kol 1,15. 14 *Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας γράψον·* 9

---

7 *της* : h^{v} *τω* h^{s} id *cjj* | R *Φιλαδελφεια* | *ο αγιος,* (**T**—,) *ο αληθ.* : h *ο αληθινος, ο αγιος* | *κλειν* : hT+ *του* | *κλειων* : h *κλειει* | *ανοιγει* : RT *ανοιξει* 8 H *εργα,* — *ιδου . . . αυτην,* — 9 H *ψευδονται,* — 14 *της* : h^{s} *cjj* *τω* | R *Λαοδικεια*

---

7 *Δαυειδ* : *αδου* ***7*16a*** 9 *διδωμι* ***PQaϚ*** *δεδωκα* ℵ | *γνωση* ℵ***14*** 11 *ερχ.* : pr *ιδου* ***28aϚ*** 12 — *μου* 1^{0} ***11a*** | *εκ* : *απο* ***2a*** | — *μου* 5^{0} ***Qa***

et coram angelis eius. Qui habet aurem, 6
audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.
Et Angelo Philadelphiae ecclesiae scribe: 7 Is 22,22.
Haec dicit Sanctus et Verus, qui habet Job 12,14.
clavem David: qui aperit, et nemo claudit: 6,10.
claudit, et nemo aperit: ' Scio opera tua. Ecce 8 1 K 16,9.
dedi coram te ostium apertum, quod nemo
potest claudere: quia modicam habes virtutem,
et servasti verbum meum, et non negasti no-
men meum. Ecce dabo de synagoga satanae, 9 2,9.
qui dicunt se Iudaeos esse, et non sunt, sed Is 60,14; 49,23; 45,14; 66,23;
mentiuntur: Ecce faciam illos ut veniant, et 43,4.
adorent ante pedes tuos: et scient quia ego
dilexi te ' quoniam servasti verbum patientiae 10 13,10. H 10,36.
meae, et ego servabo te ab hora tentationis, L 21,19. 2 T 2,12.
quae ventura est in orbem universum tentare
habitantes in terra. Ecce venio cito: tene 11 1,3; 2,5. 2,10.
quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam.
Qui vicerit, faciam illum columnam in templo 12 Ez 48,35.
Dei mei, et foras non egredietur amplius: et Is 62,2; 65,15. G 2,9.
scribam super eum nomen Dei mei, et nomen 14,1; 22,4. 21,2. 19,12.
civitatis Dei mei novae Ierusalem, quae de-
scendit de caelo a Deo meo, et nomen meum
novum. Qui habet aurem, audiat quid Spi- 13
ritus dicat Ecclesiis.
Et Angelo Laodiciae ecclesiae scribe: 14 Ps 89,38. Prv 8,22. 1,5. J 1,3. Kol 1,15.

---

7 Filadelfiae *F* | scribae *F*[1] : Scribe: 𝔖[1] ℭ[98] : scribe: 𝔖[2] ℭ[92.93] (in 𝔖 tectura „scribe:" iuxta, non supra : 1⁰ agglutinata est) | cludit *bis* 𝔏*A*[1]*F* | et cl. 2⁰ *F*
8 osteum *F*[1] | cludere 𝔏*AF*[1]
9 (sciant) | *fin* . 𝔏𝔗*A*(*F*) : 𝔚
10 > te serv. | ad horam *F* | in terram *A*
11 — Ecce
12 — et n. civ. D. mei *F* | Hierus- | descendet *F* | — a *F* | (— et 4⁰) | — meum *F*
13 aures *F* , *it* 22
14 > ecc. Laod. *F* | (ecclesie: Scribae: 𝔖[1])

Haec dicit Amen, testis fidelis, et verus,
2,2. R 12,11. 15 qui est principium creaturae Dei. Scio opera
tua: quia neque frigidus es, neque calidus:
16 utinam frigidus esses, aut calidus: ' sed quia
tepidus es, et nec frigidus, nec calidus, inci-
Hos 12,9. 1 K 3,18; 4,8. 17 piam te evomere ex ore meo. quia dicis:
quòd dives sum, et locupletatus, et nullius
egeo: et nescis quia tu es miser, et misera-
1 P 1,7. Is 55,1. 16,15. 18 bilis, et pauper, et caecus, et nudus. Suadeo
tibi emere a me aurum ignitum probatum ut
locuples fias, et vestimentis albis induaris, et
non appareat confusio nuditatis tuae, et col-
Prv 3,12. 1 K 11,32. H 12,6. 19 lyrio inunge oculos tuos ut videas. Ego quos
amo, arguo, et castigo. Aemulare ergo, et
Mc 13,34. L 12,36; 22,29. J 14,23. 20 poenitentiam age. Ecce sto ad ostium, et
pulso: siquis audierit vocem meam, et aperu-
erit mihi ianuam, intrabo ad illum, et coenabo
Mt 19,28. 21 cum illo, et ipse mecum. Qui vicerit, dabo
ei sedere mecum in throno meo: sicut et ego
vici, et sedi cum patre meo in throno eius.
22 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat
Ecclesiis.

Ex 19,16-24. Dn 2,29. 1,10. 19. 11,12. 4 Post haec vidi: et ecce ostium apertum 3
in caelo, et vox prima, quam audivi tamquam
tubae loquentis mecum, dicens: Ascende
huc, et ostendam tibi quae oportet fieri
1,10. Ez 1,26; 10,1. Is 6,1. Ps 47,9. 2 post haec. Et statim fui in spiritu: et ecce
sedes posita erat in caelo, et supra sedem se-

---

14 dicit: 𝔖ℭ
17 dices *A*¹*F* | — quòd 𝔖 | mirabiles *A*¹
18 et 2º] ut 𝔖
20 — mihi | introibo (*pr* [et])
22 cf 13
4,*1* — et 1º *F* | tuba *F* | fieri] + cito 𝔖
2 — Et 1º *et* 𝔖 | sedis *AF*¹ | super *A* | — sedem *F*

Τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ ***πιστὸς*** *καὶ*
ἀληθινός, ἡ ***ἀρχὴ τῆς κτίσεως*** *τοῦ θεοῦ· οἶδά σου* 15 2,2. R 12,11.
τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον
ψυχρὸς ἦς ἢ ζεστός. οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ 16
οὔτε ζεστὸς οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ
στόματός μου. ὅτι λέγεις ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ 17 Hos 12,9. 1 K 3,18; 4,8.
πεπλούτηκα *καὶ οὐδὲν χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας*
ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς
καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι 18 1 P 1,7. Is 55,1. 16,15.
παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα
πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ
μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου, καὶ
κολλούριον ἐγχρῖσαι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέ- Prv 3,12.
πῃς. *ἐγὼ* ***ὅσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω·*** 19 1 K 11,32. H 12,6.
ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. Ἰδοὺ ἕστηκα ἐπὶ τὴν 20 Mc 13,34. L 12,36; 22,29 s J 14,23.
θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς
μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς
αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ'
ἐμοῦ. Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ 21 Mt 19,28.
ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα
μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.
Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς 22
ἐκκλησίαις.

10 *Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη* 4 Ex 19,16.24. Dn 2,29.
ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα 1,10. 19. 11,12
ὡς ***σάλπιγγος*** *λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων·* ***ἀνάβα***
ὧδε, καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα.
εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος 2 1,10.
ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ***ἐπὶ τὸν θρόνον καθή-*** Ez 1,26; 10,1. Is 6,1. Ps 47,9

---

14 αληθινος : H pr [o] *17* H *ελεινος* h *ο ελεινος*
18 RT *κολλυριον* | T *ἔγχρισαι* *20 θυραν* 2^{0} : hT+ *και*
4,*1.2* H *γενεσθαι. μετα ταυτα ευθεως*

---

16 και ουτε : ου 2a *17 — οτι* 2^{0} ℵ***PQa*** | *ουδενος*
ℵ***PQaς*** *19 ζηλωσον* ℵ***P1aς*** 4,*1 λαλουσαν* ℵ | *λεγουσα*
ℵ^{3}***Paς*** *2 και ευθεως* ***P1aς*** | *επι του θρονου* ***P1aς***

Ez 1,26–28. 3 μενος, καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰά-
σπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἶρις **κυκλόθεν τοῦ θρόνου**
Is 24,23. 8,4; 5,10. 4 ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. καὶ κυκλόθεν τοῦ
θρόνου θρόνους εἴκοσι τέσσαρας, καὶ ἐπὶ τοὺς
θρόνους εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημέ-
νους περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ
Ex 19,16. Ez 1,13. 8,5; 11,19; 16,18. 1,4. Zch 4,2. 5 ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. καὶ
ἐκ τοῦ θρόνου **ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ**
καὶ βρονταί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι
ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἅ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα
Ez 1,5.18.22.26; 10,1. Is 6,1. 6 τοῦ θεοῦ· καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα
ὑαλίνη **ὁμοία κρυστάλλῳ**· **καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου**
καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσερα ζῷα γέμοντα ὀφ-
Ez 1,10. 10,14. 7 **θαλμῶν** ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. καὶ τὸ ζῷον **τὸ**
πρῶτον ὅμοιον **λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον** ζῷον ὅμοιον
μόσχῳ, **καὶ τὸ τρίτον** ζῷον **ἔχων τὸ πρόσωπον**
ὡς **ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον** ζῷον ὅμοιον **ἀετῷ**
Is 6,2.3; 41,4. Ez 1,18; 10,12. Ex 3,14. 8 πετομένῳ. καὶ τὰ τέσσερα ζῷα, **ἓν καθ' ἓν** αὐ-
τῶν **ἔχων ἀνὰ πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν** καὶ ἔσωθεν
γέμουσιν ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν
ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες·

ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκρά-
τωρ, ὁ ἦν καὶ **ὁ ὢν** καὶ ὁ ἐρχόμενος.

Is 6,1. Ps 47,9. Dn 4,31; 6,26; 12,7. 9 Καὶ ὅταν δώσουσιν τὰ ζῷα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ
εὐχαριστίαν τῷ **καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ τῷ ζῶντι**
5,14. 10 **εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων**, πεσοῦνται οἱ εἴκοσι
τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ **καθημένου ἐπὶ**
τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν **τῷ ζῶντι εἰς τοὺς**

---

4 θρονους 1⁰ : ℋR θρονοι | τεσσαρας 1⁰ : HR τεσσαρες | ℋ — εν 5 εισιν : W εστιν 6 T ενπροσθεν 7 h εχον 8 W εχον 9 ℋ επι του θρονου

---

3 και ο καθημ. : + ην ϛ — 1a 4 — και 1⁰ Q2a | θρονους 2⁰ : + ειδον 49aϛ + τους Qaϛ 5 α : αι Qaϛ | — τα Qa 6 — ως 1aϛ 7 — ως Qa | ανθρωπος P1aϛ 8 ειχον ℵϛ | εσωθεν : pr εξωθεν και Qa | αγιος : novies Qa 9 δωσωσιν ℵQa δωσι 2a

dens. Et qui sedebat similis erat aspectui 3 Ez 1,26-28.
lapidis iaspidis, et sardinis: et iris erat in
circuitu sedis similis visioni smaragdinae. Et 4 Is 24,23. 3,4; 5,10.
in circuitu sedis sedilia vigintiquattuor: et
super thronos vigintiquattuor seniores seden-
tes, circumamicti vestimentis albis, et in ca-
pitibus eorum coronae aureae: Et de throno 5 Ex 19,16. Ez 1,13. 8,5; 11,19; 16,18. 1,4. Zch 4,2.
procedebant fulgura, et voces, et tonitrua:
et septem lampades ardentes ante thronum,
qui sunt septem spiritus Dei. Et in conspectu 6 Ez 1,5.18.22.26; 10,1. Is 6,1.
sedis tamquam mare vitreum simile crystallo:
et in medio sedis, et in circuitu sedis quat-
tuor animalia plena oculis ante et retro. Et 7 Ez 1,10; 10,14.
animal primum simile leoni, et secundum ani-
mal simile vitulo, et tertium animal habens
faciem quasi hominis, et quartum animal si-
mile aquilae volanti. Et quattuor animalia, 8 Is 6,2.3; 41,4. Ez 1,18; 10,12. Am 4,13 Lxx. Ex 3,14.
singula eorum habebant alas senas: et in cir-
cuitu, et intus plena sunt oculis: et requiem
non habebant die ac nocte, dicentia:

Sanctus Sanctus, Sanctus Dominus Deus
omnipotens, qui erat, et qui est, et qui ven-
turus est.

Et cum darent illa animalia gloriam, et ho- 9 Is 6,1. Ps 47,9. Dn 4,31; 6,26; 12,7.
norem, et benedictionem sedenti super thro-
num, viventi in saecula saeculorum, ¹ proci- 10 5,14.
debant vigintiquattuor seniores ante seden-
tem in throno, et adorabant viventem in

---

3 hiasp- 𝔊*F* | sardini | hiris *F* | circuito *F*¹ | visionis *A* | zmar-
4 viginti [et] quattuor 2º | circumamictos | coronas aureas
5 procedunt | fulgora 𝔗*A* | quae
6 (— in 3º) *7* volantis *F*
8 senas in 𝔊 | habent 2º | ac] et
9 — viv. in saec. saec. *A*
10 procedebant *A* procident | adorabunt

saecula saeculorum, et mittebant coronas suas
ante thronum dicentes:

11 Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam, et honorem, et virtutem: quia tu creasti omnia, et propter voluntatem tuam erant, et creata sunt.

Is 6,1; 29,11. 5 ET vidi in dextera sedentis supra thro- 4
Ps 47,9. 4,2. Ez 2,9.10. num, librum scriptum intus et foris, signatum
2 sigillis septem. Et vidi Angelum fortem, prae-
dicantem voce magna: Quis est dignus ape-
3 rire librum, et solvere signacula eius? Et
nemo poterat neque in caelo, neque in terra,
neque subtus terram aperire librum, neque
4 respicere illum. Et ego flebam multum, quo-
niam nemo dignus inventus est aperire librum,
Gn 49,9.10. 5 nec videre eum. Et unus de senioribus dixit
Is 11,1.10. 22,16. mihi: Ne fleveris: ecce vicit leo de tribu Iuda,
1 P 5,8. radix David, aperire librum, et solvere septem
Is 53,7; 11,2. 6 signacula eius. Et vidi: et ecce in medio
J 1,29.36. 4,5. Zch 4,10. throni et quattuor animalium, et in medio
seniorum, agnum stantem tamquam occisum,
habentem cornua septem, et oculos septem:
qui sunt septem spiritus Dei, missi in om-
Is 6,1. Ps 47,9. 7 nem terram. Et venit: et accepit de dex-
Ps 141,2. 8 tera sedentis in throno librum. Et cum
14,2; 15,2; 8,3.4. aperuisset librum, quattuor animalia, et vi-
gintiquattuor seniores ceciderunt coram
agno, habentes singuli citharas, et phialas
aureas plenas odoramentorum, quae sunt

---

10 mittent *11* et deus 𝔗*A*
5,*1* dexteram 𝔏*A*¹ | super | foris,] — , 𝔏𝔗*A* foras *F*
2 et praedic. *A* | Qui *A*
3 — neque 1° | terra 2° *F*
5 dicit | fleberis *A* | — solvere
6 corona *A*¹ | — septem 3°
7 in] de 𝔏*F* | — librum (*suppl. A² post* accepit)
8 thiaras *F* | fialas

αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους
αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες·
ἄξιος εἶ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν 11 E 3,9.
τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν,
ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά
σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

11 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ **καθημένου ἐπὶ** 5 Is 6,1; 29,11.
τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον **ἔσωθεν καὶ ὄπι-** Ps 47,9.
σθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. καὶ εἶδον 2 4,2. Ez 2,9.10.
ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς
ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας
αὐτοῦ; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὐδὲ 3
ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ
βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ ἔκλαιον πολύ, 4
ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον
οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων 5 Gn 49,9.10.
λέγει μοι· μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ **λέων ὁ ἐκ** Is 11,1.10.
τῆς φυλῆς **Ἰούδα**, **ἡ** ῥίζα Δαυείδ, ἀνοῖξαι τὸ 22,16. 1 P 5,8.
12 βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ. Καὶ 6 Is 53,7; 11,2.
εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων J 1,29.36.
ζῴων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων **ἀρνίον** ἑστη- 4,5. Zch 4,10.
κὸς **ὡς ἐσφαγμένον**, ἔχων κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλ-
μοὺς ἑπτά, οἵ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ
ἀπεσταλμένοι **εἰς πᾶσαν τὴν γῆν**. καὶ ἦλθεν καὶ 7 Is 6,1. Ps 47,9
εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς **τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ**
θρόνου. Καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσερα 8 Ps 141,2.
ζῷα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν 14,2; 15,2;
ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν καὶ 8,3.4.
φιάλας χρυσᾶς γεμούσας **θυμιαμάτων**, αἵ εἰσιν

5,*3* R *ηδυνατο* | *ουδε bis* : hT *ουτε* *4 και* : [H]R+ *εγω* *6* hT *εστηκως* | H *τα [επτα] πν.* | hT *απεσταλμενα* *8 αι* : hT *α*

---

10 βαλλουσι ℵ**Qa*ς *11 ησαν* : pr *ουκ Qa* : *εισιν P a*ς **5**,*1 οπισθεν* : *εξωθεν PQa* | *(εσωθεν, κ. οπ. κατ.)* *4 ανοιξαι* : + *και αναγνωναι 1a*ς *5 τας* : pr *λυσαι* ℵς *6 ειδον* : (ς +) *και ιδου και A* *7 ειληφ.* : + *το βιβλιον 1*[2]*a*ς *8 κιθαρας 1a*ς

s 33,8; 144,9. 9 ***αἱ προσευχαὶ*** *τῶν ἁγίων. καὶ* ***ᾄδουσιν ᾠδὴν και-***
7,9; 14,3.4. ***νὴν*** *λέγοντες·*
ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς
σφραγῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας
τῷ θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ
Ex 19,6. 10 *γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, καὶ ἐποίησας*
Is 61,6. *αὐτοὺς* ***τῷ θεῷ*** *ἡμῶν* ***βασιλείαν*** *καὶ* ***ἱερεῖς,***
6; 20,6; 22,5. *καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.*
1 Rg 22,19. 11 *καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν*
Dn 7,10. *κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζῴων καὶ τῶν πρεσβυτέ-*
ρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ***μυριάδες μυριάδων***
7,12. Is 53,7. 12 ***καὶ χιλιάδες χιλιάδων,*** *λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ·*
1 Chr 29,11. *ἄξιός ἐστιν τὸ* ***ἀρνίον*** *τὸ* ***ἐσφαγμένον*** *λαβεῖν*
Ph 2,9.10. *τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ*
ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.
6,1. Ps 47,9. 13 *καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς*
καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης
[ἐστίν], καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντας·
τῷ ***καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ*** *καὶ τῷ ἀρνίῳ*
ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ
κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
1,10; 19,4. 14 *καὶ τὰ τέσσερα ζῷα ἔλεγον· ἀμήν, καὶ οἱ πρε-*
σβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

5,1.2. 4,6; 6 *Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν* *13*
5,6.8. *ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων*
b 1,8; 6,1–3. 2 *ζῴων λέγοντος ὡς φωνῇ βροντῆς· ἔρχου. καὶ εἶδον,*
καὶ ἰδοὺ ***ἵππος λευκός,*** *καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐ-*
τὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ

---

10 HR *βασιλευουσιν* *11* *φωνην* : h[R]T pr *ως*
12 ℌR *αξιον* *13* [*εστιν*] : W—T | *ηκουσα* : T pr *και* |
h *λεγοντα* | ℌ *επι του θρονου* 6,*1* RT *φωνὴ*

---

*9 τω θεω : (**16a** pr* ℵ***P*ς+*) ημας* ***1*** *10 αυτους : ημας* **ς** |
βασιλεις ***Qpl*ς** | *ιερατειαν* ℵ | *βασιλευσομεν* **ς** *13 παντα, :*
, παντας ***2a*** *14 λεγοντα το αμ.* ***Qa*** | *οι : + εικοσι*
τεσσαρες **ς** | fin + *ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων* **ς**
6,*1 οτε : οτι* ***Qa*** | *ερχου : + και ιδε (it 3.5.7)* ℵ*a*

orationes sanctorum: et cantabant canticum 9 Ps 33,3; 144,9.
novum, dicentes:
Dignus es Domine accipere librum, et aperire signacula eius: quoniam occisus es, et
redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni
tribu, et lingua, et populo, et natione: et 10 Ex 19,6. Is 61,6.
fecisti nos Deo nostro regnum, et sacerdotes: et regnabimus super terram. 1,6; 20,6; 22,5.
Et vidi, et audivi vocem angelorum multorum 11 1 Rg 22,19. Dn 7,10.
in circuitu throni, et animalium, et seniorum:
et erat numerus eorum millia millium, ¹ dicen- 12 Is 53,7. 1 Chr 29,11. Ph 2,9.10.
tium voce magna:
Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, et divinitatem, et sapientiam, et fortitudinem, et honorem, et gloriam, et benedictionem.
Et omnem creaturam, quae in caelo est, et 13 Is 6,1. Ps 47,9.
super terram, et sub terra, et quae sunt in mari, et quae in eo: omnes audivi dicentes:
Sedenti in throno, et Agno: benedictio, et honor, et gloria, et potestas in saecula saeculorum.
Et quattuor animalia dicebant: Amen. Et viginti 14 4,10; 19,4.
quattuor seniores ceciderunt in facies suas: et adoraverunt viventem in saecula saeculorum.

5 ET vidi quòd aperuisset Agnus unum de 6 5,1.2. 4,6; 5,6.8.
septem sigillis, et audivi unum de quattuor animalibus, dicens, tamquam vocem
tonitrui: Veni, et vide. Et vidi: et ecce 2 Zch 1,8; 6,1–3.
equus albus, et qui sedebat super illum habebat arcum, et data est ei corona, et

9 cantant | > nov. cant. | — domine + deus [𝔏] *10* nos] eos | regnabunt *12* divinitatem] *num* divitias? *13* et [quae] super | — et sub terra 𝔚 et s. terram 𝔏𝔗*A* | ea *14* — vig quatt. | — in fac. suas | — viv. in s. s. 6,*1* signaculis | dicentem | thonit- *AF* *1* — et vide *2* — Et vidi [𝔏]*F*

4,7. 3 exivit vincens ut vinceret. Et cum ape-
ruisset sigillum secundum, audivi secundum
4 animal, dicens: Veni, et vide. Et exivit alius
equus rufus: et qui sedebat super illum, da-
tum est ei ut sumeret pacem de terra, et ut
invicem se interficiant, et datus est ei gladius
4,7. 5 magnus. Et cum aperuisset sigillum ter-
tium, audivi tertium animal, dicens: Veni, et
vide. Et ecce equus niger: et qui sedebat
super illum, habebat stateram in manu sua.
6 Et audivi tamquam vocem in medio quattuor
animalium dicentium: Bilibris tritici denario,
et tres bilibres hordei denario, et vinum, et
4,7. 7 oleum ne laeseris. Et cum aperuisset sigil-
lum quartum, audivi vocem quarti animalis
Hos 13,14. 8 dicentis: Veni, ¹ et vide. Et ecce equus palli-
Ez 5,12; 14,21; 29,5; 33,27; 34,28. dus: et qui sedebat super eum, nomen illi
Jr 14,12; 15,3. Mors, et infernus sequebatur eum, et data est
illi potestas super quattuor partes terrae, inter-
ficere gladio, fame, et morte, et bestiis terrae.
8,5; 14,18; 16,7. 9 Et cum aperuisset sigillum quintum: vidi
subtus altare animas interfectorum propter
3,7. Zch 1,12. verbum Dei, et propter testimonium, quod
Ps 79,5.10. Dt 32,43. 10 habebant, ¹ et clamabant voce magna, dicentes:
18,10. Gn 4,10. 2 Rg 9,7. Usquequo Domine, (sanctus, et verus) non iudi-
Hos 4,1. cas, et non vindicas sanguinem nostrum de iis,
8,4.5; 7,9.13.14. 11 qui habitant in terra? Et datae sunt illis singu-
Mt 23,32. lae stolae albae: et dictum est illis ut requiesce-
rent adhuc tempus modicum donec compleantur

---

3 — et vide *4* interficerent ***F*** | ei 2º] illi
5 et vide.] . et vidi *, it 8* | eum | statera ***F***
6 dicentem | trittici ***AF*** | denario *bis*]
+ uno 𝔖 | nec leseris ***A***
8 cf 5 | (ℭ *inc. v.* Et ecce) | desuper, | inferus |
besteis ***A*** *9* > quint. sig. | altarem ***A***¹
10 — non 2º | his | super terram 𝔗***A*** terra ***F***
11 — illis 1º ***F*** eis 𝔏𝔗***A*** | > temp. adhuc 𝔏𝔗 |
impleantur (-atur ***A***¹)

14 *ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ. Καὶ ὅτε ἤνοι-* 3 4,7.
ξεν τὴν σφραγῖδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευ-
τέρου ζῴου λέγοντος· ἔρχου. καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος 4
ἵππος πυρρός, *καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη*
αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλ-
λήλους σφάξουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα με-
15 *γάλη. Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν* 5 4,7.
τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζῴου λέγοντος· ἔρχου.
καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ***ἵππος μέλας***, *καὶ ὁ καθή-*
μενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων 6
ζῴων λέγουσαν· χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς
χοίνικες κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν
16 *οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφρα-* 7 4,7.
γῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου
ζῴου λέγοντος· ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος 8 Hos 13,14.
χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα Ez 5,12; 14,21 29,5; 33,27;
αὐτῷ [ὁ] ***θάνατος***, *καὶ ὁ* ***ᾅδης*** *ἠκολούθει μετ'* 34,28.
αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρ- Jr 14,12; 15,3
τον τῆς γῆς, ***ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ***
καὶ ἐν θανάτῳ καὶ *ὑπὸ τῶν* ***θηρίων τῆς*** *γῆς.*
17 *Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον* 9 1,2.9; 8,5;
ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγ- 12,11; 14,18
μένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρ- 16,7; 20,4.
τυρίαν ἣν εἶχον. καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέ- 3,7. Zch 1,12. Ps 79,5.10.
γοντες· ***ἕως πότε***, *ὁ* ***δεσπότης*** *ὁ ἅγιος καὶ ἀληθι-* 10 Dt 32,43. 18,10; 19,2.
νός, οὐ ***κρίνεις*** *καὶ* ***ἐκδικεῖς τὸ*** *αἷμα* *ἡμῶν* ***ἐκ τῶν*** Gn 4,10. 2 Rg 9,7.
κατοικούντων ἐπὶ τῆς *γῆς; καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ* 11 Hos 4,1. 3,4.5; 7,9.13.14
στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσων- Mt 23,32.
ται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρωθῶσιν καὶ οἱ

---

4 αυτω 1° : [H] | H [*εκ*] *6 κριθων* : W+ *του*
8 αυτου 1° : [H] | [*ο*] : W—T *9* W— *δια 2°* *11* H
αναπαυσονται | hRT *πληρωσωσιν*

---

2 νικων ινα ν. ***26****vg* *3.5.7* cf 1 *8 ακολουθει* ***1a****ς* |
μετ. α. : *αυτω* ***ℵQ****a* | *αυτοις* : *αυτω* ***Q****a* *9 μαρτυρ.* : + *του*
αρνιου ***Q****a* *10 εκ* : *απο* ***P1a****ς* *11 ετι post χρονον* ***A***

σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλ-
Is 13,10; 50,3. 12 *λοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. Καὶ εἶδον*
Ez 32,7.8. Joel 3,3.4. *ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς*
Mt 24,29. L 21,25. *μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ* **ἥλιος** *ἐγένετο μέλας ὡς σάκ-*
Act 2,20. *κος τρίχινος, καὶ ἡ* **σελήνη** *ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα,*
Is 34,4; 13,10. 13 *καὶ* **οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν** *εἰς τὴν γῆν,*
ὡς συκῆ *βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου*
H 1,12. 14 *μεγάλου σειομένη,* **καὶ ὁ οὐρανὸς** *ἀπεχωρίσθη* **ὡς**
βιβλίον ἑλισσόμενον, *καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ*
Ps 48,5; 2,2. 15 *τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν.* **καὶ οἱ βασιλεῖς**
Is 24,21; 34,12. Jr 4,29. **τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες** *καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ*
Is 2,10.19.21. Mc 6,21. *πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύ-*
θερος **ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς**
Hos 10,8. 16 **τὰς πέτρας** *τῶν* **ὀρέων, καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν**
Is 6,1. Ps 47,9. L 23,30. **καὶ ταῖς πέτραις· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε**
ἡμᾶς *ἀπὸ προσώπου τοῦ* **καθημένου ἐπὶ τοῦ θρό-**
Joel 2,11; 3,4. 17 **νου** *καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, ὅτι* **ἦλθεν ἡ**
Zph 1,14.18. Ml 3,2. R 2,5. **ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς** *αὐτῶν,* **καὶ τίς δύναται**
L 21,36. **σταθῆναι;**
Jr 49,36. 7 *Μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶ-*
Ez 7,2; 37,9. Dn 7,2. Zch 6,5. *τας* **ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς**, *κρατοῦντας*
Mt 24,31. **τοὺς τέσσαρας ἀνέμους** *τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ*
ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε
2 *ἐπὶ πᾶν δένδρον. καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαί-*
νοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ
ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν
ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ
Ez 9,4.6. 3 *τὴν θάλασσαν, ˡ λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε*
τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι **σφραγίσωμεν**
τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν **ἐπὶ τῶν μετώπων**

12 T *μελας εγενετο* *13* T *βαλλουσα* *14* h *ελισσομενος* *16* H *πεσατε* | T *επι τω θρονω* *17 αυτων* : W *αυτου* *7,1 μετα* : h[R]T pr *και* | *παν* : [h]RW *τι* *2* hW *ανατολων* | hW *εκραζεν* *3 μητε 1º* : hW *και*

12 σεισμος : pr *ιδου* ***Aς*** | — *ολη* ***P1aς*** *15 ελευθ.* : pr *πας* ***P1aς*** *7,1 μετα ταυτα* ***P1aς*** | — *επι της γης* ***A*** | *επι δενδρον* ***A*** *2* — *αυτοις* ***16a***

conservi eorum, et fratres eorum, qui inter-
ficiendi sunt sicut et illi. Et vidi cum ape- 12 Is 13,10.
ruisset sigillum sextum: et ecce terraemotus Ez 32,7.8. Joel 3,3.4.
magnus factus est, et sol factus est niger L 21,25.
tamquam saccus cilicinus: et luna tota facta
est sicut sanguis: et stellae de caelo cecide- 13 Is 34,4; 13,10.
runt super terram, sicut ficus emittit grossos
suos cum a vento magno movetur. et caelum 14
recessit sicut liber involutus: et omnis mons,
et insulae de locis suis motae sunt: et reges 15 Ps 48,5; 2,2.
terrae, et principes, et tribuni, et divites, et Is 24,21; 34,12. Jr 4,29.
fortes, et omnis servus, et liber absconderunt Is 2,10.19.21. Mc 6,21.
se in speluncis, et in petris montium: et di- 16 Hos 10,8.
cunt montibus, et petris: Cadite super nos, Is 6,1. Ps 47,9. L 23,30.
et abscondite nos a facie sedentis super thro-
num, et ab ira Agni: quoniam venit dies 17 Joel 2,11; 3,4.
magnus irae ipsorum: et quis poterit stare? Sph 1,14.18. Ml 3,2. R 2,5.
6 POst haec vidi quattuor Angelos stantes 7 Ez 7,2; 37,9.
super quattuor angulos terrae, tenentes quat- Dn 7,2. Zch 6,5. Mt 24,31.
tuor ventos terrae ne flarent super terram,
neque super mare, neque in ullam arborem.
Et vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu 2
solis, habentem signum Dei vivi: et clamavit
voce magna quattuor Angelis, quibus datum
est nocere terrae, et mari, | dicens: Nolite no- 3 Ez 9,4.6.
cere terrae, et mari, neque arboribus, quoad-
usque signemus servos Dei nostri in frontibus

---

11 — et fratr. eor. ***F***
12 cum] *pr* et [𝔏]*A* | — ecce | > factus est magn. | (— est 2°) | (— tota)
13 — de caelo 𝔏*F* caeli | mittet *F* mittit | — a | (— magno)
14 (mutati)
15 — in 2°
16 Cadete 𝔏*A* | (— nos 2°) | faciem *F*¹ | (supra)
7,*1* supra q. 𝔗*A* | ne flaret ventus
3 noli *A*¹ | et] neque

14,1.3. 4 eorum. Et audivi numerum signatorum, cen-
tum quadraginta quattuor millia signati, ex
omni tribu filiorum Israel.
5 Ex tribu Iuda duodecim millia signati:
Ex tribu Ruben duodecim millia signati:
Ex tribu Gad duodecim millia signati:
6 Ex tribu Aser duodecim millia signati·
Ex tribu Nephtali duodecim millia signati:
Ex tribu Manasse duodecim millia signati:
7 Ex tribu Simeon duodecim millia signati:
Ex tribu Levi duodecim millia signati:
Ex tribu Issachar duodecim millia signati:
8 Ex tribu Zabulon duodecim millia signati:
Ex tribu Ioseph duodecim millia signati:
Ex tribu Beniamin duodecim millia signati.
6,11. 9 Post haec vidi turbam magnam, quam dinu- 7
merare nemo poterat ex omnibus gentibus, et
tribubus, et populis, et linguis: stantes ante
thronum, et in conspectu Agni, amicti stolis
Is 6,1. Ps 47,9. 12,10. 10 albis, et palmae in manibus eorum: et clama-
bant voce magna dicentes:
Salus Deo nostro, qui sedet super thronum,
et Agno.
5,11. 11,16. 11 Et omnes Angeli stabant in circuitu throni,
et seniorum, et quattuor animalium: et ceci-
derunt in conspectu throni in facies suas, et
5,12. 12 adoraverunt Deum, dicentes,
Amen. Benedictio, et claritas, et sa-
pientia, et gratiarum actio, honor, et

5—8 XII ***F*** *ubique* | — signati 2°—11°
6 Neptalim 𝔏***F*** Nephthalim 𝔗 Nepthalim
7 Symeon | Isachar 𝔏𝔗***F***
8 (Zabolon) | (signatorum *3°*)
9 tribus et populus ***F*1** | stolas albas (sth- ***F*1** ,*it 13*)
10 sedit ***A*1**
12 et honor

19 αὐτῶν. Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγι- 4 9,16; 14,1.3.
σμένων, ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες
ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ·
ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, 5
ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες, 6
ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες, 7
ἐκ φυλῆς Λευεὶ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ἰσσαχὰρ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες, 8
ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Βενιαμεὶν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγι-
σμένοι.

20 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολύς, ὃν ἀριθ- 9 5,9; 6,11.17. Gen 15,5.
μῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους
καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώπιον
τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλη-
μένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερ-
σὶν αὐτῶν· καὶ κράζουσιν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· 10 Is 6,1. Ps 47,12,10.
ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ **καθημένῳ ἐπὶ**
τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ.
καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ 11 5,11. 11,16.
θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων
ζῴων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ
πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, λέ- 12 5,12.
γοντες·
ἀμήν, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ
ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ

---

6 H *Νεφθαλιμ* *7* R *Λευϊ* | T *Ισσάχαρ* *9* W *ειδον οχλον πολυν — και αρ. α. ο. εδυνατο —* | W *εστωτας* | T *φοινικας* *11* H *ιστηκεισαν*

---

4 εσφραγισμενων (2⁰) *Qa* *5—8 δωδεκα : ιβ'* ***PQaς***
7 Ισαχαρ ***CQ1ς*** *(***ς***° Ισασχαρ)* *9 — αυτον* ***Qm*** *10 κραζοντες* ***1ς***

ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων· ἀμήν.
13 *Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων*
μοι· οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς
Dn 12,1. 14 *λευκὰς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; καὶ εἴρηκα*
Ez 37,3. Gn 49,11. *αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι· οὗτοί*
,10. Mt 24,21. H 9,14. *εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς* ***θλίψεως*** *τῆς μεγάλης*
22,14. ***καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν*** *καὶ ἐλεύκαναν*
s 6,1. Ps 47,9. 15 *αὐτὰς* ***ἐν τῷ*** *αἵματι τοῦ ἀρνίου. διὰ τοῦτό εἰσιν*
1,19; 14,15.17; 15,5.8; 16,1; *ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν*
21,3.22. *αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ*
ὁ ***καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου*** *σκηνώσει ἐπ' αὐ-*
Is 49,10. 16 *τούς.* ***οὐ πεινάσουσιν*** *ἔτι* ***οὐδὲ διψήσουσιν*** *ἔτι,*
Ps 121,6. ***οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα,***
Ez 34,23. 17 *ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου* ***ποιμανεῖ***
r 2,13; 31,16. 5,6. Ps 23,2. ***αὐτοὺς καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς*** *ἐπὶ* ***ζωῆς πηγὰς ὑδά-***
21,4. Is 25,8. ***των· καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν***
ὀφθαλμῶν *αὐτῶν.*
Zch 2,17. Hb 2,20. 8 *Καὶ ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην,* 21
Mt 24,31. 2 *ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμίωρον. καὶ εἶδον*
τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἳ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκα-
σιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες.
Am 9,1. 3 *Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ* ***ἐστάθη ἐπὶ τοῦ***
5,8. ***θυσιαστηρίου*** *ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη*
αὐτῷ ***θυ****μιάματα πολλά, ἵνα δώσει* ***ταῖς προσευχαῖς***
τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν
Ps 141,2. 4 *τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς*
τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς *τῶν ἁγίων ἐκ*
Lv 16,12. 5 *χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. καὶ εἴ-*
Ex 19,16. Ez 10,2. *ληφεν ὁ ἄγγελος* ***τὸν λιβανωτόν,*** *καὶ* ***ἐγέμισεν*** *αὐ-*

---

12 αμην 2° : [H] 8,*1* W *ημιωριον* *2* h *εδοθη*
3 του θυσιαστηριου : hW *το θυσιαστηριον*

---

13 — εισιν ***1a*** *14 ειρηκα : ειπον* ***Qa*** | *— μου* ***A1ς*** | *επλατυναν* ***1a*** *16 — ετι 1° κα 2°* ***Pa*** | *ουδε μη : ουδ ου μη* ***Qa*** *17 ποιμαινει et οδηγει* ***2a*** | *ζωσας* ***1aς*** | *εκ : απο* ***κaς*** *8,1 οτε* ***κPaς*** *3 δωση* ***PQaς***

virtus, et fortitudo Deo nostro in saecula
saeculorum, Amen.
Et respondit unus de senioribus, et dixit mihi: 13
Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt? et
unde venerunt? Et dixi illi: Domine mi, tu 14 Dn 12,1.
scis. Et dixit mihi: Hi sunt, qui venerunt de Gn 49,11. 3,10. Mt 24,21.
tribulatione magna, et laverunt stolas suas, H 9,14. 22,14.
et dealbaverunt eas in sanguine Agni. ideo 15 Is 6,1. Ps 47,9.
sunt ante thronum Dei, et serviunt ei die ac 11,19; 14,15.17; 15,5.8; 16,1;
nocte in templo eius: et qui sedet in throno, 21,3.22.
habitabit super illos: non esurient, neque si- 16 Is 49,10.
tient amplius, nec cadet super illos sol, neque
ullus aestus: quoniam Agnus, qui in medio 17 Ez 34,23.
throni est, reget illos, et deducet eos ad vitae Jr 2,13; 31,16. 5,6. Ps 23,2.
fontes aquarum, et absterget Deus omnem 21,4. Is 25,8.
lacrymam ab oculis eorum.
8 ET cum aperuisset sigillum septimum, fac- 8 Zch 2,17.
tum est silentium in caelo, quasi media hora. Hb 2,20.
Et vidi septem Angelos stantes in conspectu 2 Mt 24,31.
Dei: et datae sunt illis septem tubae. Et alius 3 Am 9,1.
Angelus venit, et stetit ante altare habens thu- 5,8.
ribulum aureum: et data sunt illi incensa multa,
ut daret de orationibus sanctorum omnium su-
per altare aureum, quod est ante thronum Dei.
Et ascendit fumus incensorum de orationi- 4 Ps 141,2.
bus sanctorum de manu Angeli coram Deo.
Et accepit Angelus thuribulum, et implevit il- 5 Lv 16,12. Ex 19,16. Ez 10,2.

---

13 et dixit] dicens | *cf 9*
14 illis *A*[1] | (— mi) | veniunt
15 (super thronum) | (habitat) *16* nec] neque 𝔏𝔗
17 deducit *A*[1] | fontis *F* | (abstergit) | — Deus *F* | ex
8,*1* (— in caelo)
3 turabulum 𝔏*AF* turib- 𝔖𝔚 | ut d. de orat.] — de 𝔚 quae sunt orationes *F* | ante thr.] in conspectu *F* | — Dei
4 sanct.] + et [𝔏]*A*[2] + omnium . . . orationibus sanctorum *ex v. 3.4 sine* Dei *F*
5 turib- 𝔖𝔚 + aureum 𝔖 turab- *F*

lud de igne altaris, et misit in terram, et
facta sunt tonitrua, et voces, et fulgura, et
6 terraemotus magnus. Et septem Angeli,
qui habebant septem tubas, praeparaverunt se
ut tuba canerent.
Ez 38,22. 7 Et primus Angelus tuba cecinit, et facta
Joel 3,3. Ex 9,23–26. est grando, et ignis, mista in sanguine, et
16,2. missum est in terram, et tertia pars terrae
combusta est, et tertia pars arborum concre-
mata est, et omne foenum viride combustum
Jr 51,25. 8 est. Et secundus Angelus tuba cecinit: et
Ex 7,20.21. 16,3. tamquam mons magnus igne ardens missus
est in mare, et facta est tertia pars maris
9 sanguis, et mortua est tertia pars creaturae
eorum, quae habebant animas in mari, et
Is 14,12. 10 tertia pars navium interiit. Et tertius Ange-
Dn 8,10. 16,4. lus tuba cecinit: et cecidit de caelo stella
magna, ardens tamquam facula, et cecidit in
tertiam partem fluminum, et in fontes aqua-
11 rum: et nomen stellae dicitur Absinthium; et
facta est tertia pars aquarum in absinthium:
et multi hominum mortui sunt de aquis, quia
6,12. Ex 10,21. 12 amarae factae sunt. Et quartus Angelus
16,8. tuba cecinit: et percussa est tertia pars solis,
et tertia pars lunae, et tertia pars stellarum,
ita ut obscuraretur tertia pars eorum, et diei
non luceret pars tertia, et noctis similiter.
14,6; 9,12; 13 Et vidi, et audivi vocem unius aquilae volan-
11,14; 12,12. tis per medium caeli, dicentis voce magna: Vae,

---

5 igni *A* | thonit- *F* | fulgora 𝔗*AF* | — magnus *6* paraverunt | ut tubicinarent *F* *7* mixta | sanguinem *A* | concrem.] conbusta (𝔚 com-) | omnem faenum viridem *F*[1] *8* (sanguines) *9* — eorum | habent (habet *F*[2]) | — in mari *10* tertiam] terram in *F* | — in 2° *F* *11* absentius *F* Absinthius | absentium *F* | homines *F*] amare *A* *12* — ita | et 5°] ut *F* | lucerent *F*[1] | nocte *F* (nocti) nox *13* caelum (— *al*) | (dicens)

ιὸν ἐκ τοῦ **πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου** καὶ ἔβαλεν
εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο **βρονταὶ** καὶ **φωναὶ καὶ**
ἀστραπαὶ καὶ **σεισμός**.

Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλ- 6
πιγγας ἡτοίμασαν αὐτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν.
22 Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· καὶ **ἐγένετο χάλαζα** 7 Ez 38,22. Joel 3,3. Ex 9,23–26. 16,2.
καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη **εἰς τὴν**
γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρί-
τον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς
23 κατεκάη. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν· 8 Jr 51,25. Ex 7,20.21. 16,3.
καὶ **ὡς ὄρος** μέγα **πυρὶ καιόμενον** ἐβλήθη εἰς τὴν
θάλασσαν· καὶ **ἐγένετο** τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης
αἷμα, καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν 9
ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον
24 τῶν πλοίων διεφθάρησαν. Καὶ ὁ τρίτος ἄγ- 10 Is 14,12. Dn 8,10. 16,4.
γελος ἐσάλπισεν· καὶ **ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ**
ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν
ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς
τῶν ὑδάτων. καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται 11
ὁ Ἄψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων
εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον
25 ἐκ τῶν ὑδάτων ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέ- 12 6,12. Ex 10, 16,8.
ταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον
τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρί-
τον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν
καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ
νὺξ ὁμοίως.
Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ πετομένου 13 14,6. 9,12; 11,14; 12,
ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ

---

5 hW *βρ. κ. αστρ. κ. φωναι* 6 RT *αὐτους* W *εαυτους* 7 T *μεμιγμενον* 13 *αετου* : h[r] *αγγελου* | *ουαι* 1° 2° : H *Οὐαί οὐαί*

---

7 *πρωτος* : + *αγγελος* **1**ας 8 — *πυρι* **Q**α 9 *τριτον* 1° : + *μερος* אα | — *των εν τη θαλ.* **1**α | *ψυχην* א 11 — ο א*ας | *αψινθιον* א* | *εις αψινθιον* אα 12 *φαινη* **P**ας *φανῇ al* 13 *αετου* : pr *αγγελου ως* **13** | *ουαι* : pr *τρις* **7**α

οὐαὶ οὐαὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν
λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων
τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

8,10. 20,1. 16,10; 17,8. **9** *Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον* 26
ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν,
καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσ-
Gn 19,28. Ex 19,18. Joel 2,2.10. 2 *σου. καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου·* ***καὶ***
ἀνέβη καπνὸς *ἐκ τοῦ φρέατος* ***ὡς καπνὸς καμίνου***
μεγάλης, καὶ ***ἐσκοτώθη*** *ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ*
Ex 10,12.15. 3 *καπνοῦ τοῦ φρέατος. καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλ-*
θον ***ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν****, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία*
Ez 9,4. 7,3. 4 *ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. καὶ*
ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀδικήσουσιν ***τὸν χόρτον τῆς***
γῆς *οὐδὲ* ***πᾶν χλωρὸν*** *οὐδὲ* ***πᾶν δένδρον****, εἰ μὴ*
τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν ***τὴν σφρα-***
5 ***γῖδα*** *τοῦ θεοῦ* ***ἐπὶ τῶν μετώπων****. καὶ ἐδόθη αὐ-*
τοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ᾽ ἵνα βα-
σανισθήσονται μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς
αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄν-
Job 3,21. L 23,30. 6 *θρωπον. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις* ***ζητήσουσιν***
οἱ ἄνθρωποι ***τὸν θάνατον καὶ οὐ*** *μὴ εὑρήσουσιν*
αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει
Joel 2,4. 7 *ὁ θάνατος ἀπ᾽ αὐτῶν. καὶ* ***τὰ ὁμοιώματα*** *τῶν*
ἀκρίδων ὅμοιοι ***ἵπποις*** *ἡτοιμασμένοις* ***εἰς πόλεμον****,*
καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι
χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀν-
Joel 1,6. 8 *θρώπων, καὶ εἶχαν τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν,*
Joel 2,5. 9 *καὶ* ***οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων*** *ἦσαν,* ˈ*καὶ εἶχον*
θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν
πτερύγων αὐτῶν ***ὡς φωνὴ ἁρμάτων*** *ἵππων πολ-*

---

13 h *τοις κατοικουσιν* 9,*3 αυτοις* : HR *αυταις* *4 ut* 3 | W *αδικησωσιν* *5* ℌR *αυταις* *6* hW *ευρωσιν* *7 ομοιοι* : 1⁰ ℌR *ομοια* *8* W *ειχον* *9* H *ειχαν*

9,*2* — *και ... αβυσσου* ℵ*Qa* | *μεγαλης* : (*36a* +) *καιομενης Qa* | *εσκοτισθη* ℵ*Pa*ϛ | — *εκ τ. κ. τ. φρεατος* ℵ* *4 ανθρ.* : + *μονους 49a*ϛ | — *του θεου 1a* *5 πεντε* : *εξ* Primas. *6 φευξεται Qa*ϛ *7 στεφ. χρυσοι Qa*

vae, vae habitantibus in terra de ceteris vo-
cibus trium Angelorum, qui erant tuba
canituri.
ET quintus Angelus tuba cecinit: et vidi 9 8,10. 20,1.
stellam de caelo cecidisse in terram, et data 16,10; 17,8.
est ei clavis putei abyssi. Et aperuit puteum 2 Gn 19,28.
abyssi: et ascendit fumus putei, sicut fumus Ex 19,18. Joel 2,2.10.
fornacis magnae: et obscuratus est sol, et aer
de fumo putei: Et de fumo putei exierunt 3 Ex 10,12.15.
locustae in terram, et data est illis potestas,
sicut habent potestatem scorpiones terrae:
et praeceptum est illis ne laederent foenum 4 Ez 9,4.
terrae, neque omne viride, neque omnem ar- 7,3.
borem: nisi tantum homines, qui non habent
signum Dei in frontibus suis. et datum est 5
illis ne occiderent eos: sed ut cruciarent men-
sibus quinque: et cruciatus eorum, ut crucia-
tus scorpii cum percutit hominem. Et in die- 6 Job 3,21.
bus illis quaerent homines mortem, et non L 23,30.
invenient eam: et desiderabunt mori, et fugiet
mors ab eis. Et similitudines locustarum, 7 Joel 2,4.
similes equis paratis in praelium: et super
capita earum tamquam coronae similes auro:
et facies earum tamquam facies hominum.
Et habebant capillos sicut capillos mulierum: 8 Joel 1,6.
et dentes earum, sicut dentes leonum erant:
et habebant loricas sicut loricas ferreas, et vox 9 Joel 2,5.
alarum earum sicut vox curruum equorum mul-

---

31 (habitatoribus) | super terram 𝔗*A* | vocib.] + tubae

9,*1* terra ***F*** | illi *2* — Et ap. put. ab. *A* | — fumus 2° ***F*** *3* — putei | > pot. illis *A* *4* omnem 1° A^{1} | — suis 𝔏𝔗*A* *5* (dictum) | (— est) | (— eos) | cruciarentur | — ut 2° A^{1} *6* — Et 1° *A* | > mors fugiet ***F*** | ipsis *7* proel- *et* 𝔖 | eorum A^{1} | (coronas) | tamq. 2°] sicut *8* — sicut cap. ***F*** | — dentes 2°

19. 10 torum currentium in bellum: et habebant
caudas similes scorpionum, et aculei erant in
caudis earum: et potestas earum nocere ho-
1. 11 minibus mensibus quinque: et habebant super
se regem angelum abyssi, cui nomen He-
braice Abaddon, Graece autem Apollyon, La-
8,13; 11,14. 12 tine habens nomen Exterminans. Vae unum
abiit, et ecce veniunt adhuc duo vae post haec.
8,3. Ex 30,1–3. 13 Et sextus Angelus tuba cecinit: et audivi
vocem unam ex quattuor cornibus altaris
Gn 15,18. 14 aurei, quod est ante oculos Dei, ׀ dicentem
Dt 1,7. Jos 1,4. 16,12. sexto Angelo, qui habebat tubam: Solve quat-
tuor angelos, qui alligati sunt in flumine magno
8,7–12. 15 Euphrate. Et soluti sunt quattuor Angeli,
qui parati erant in horam, et diem, et men-
sem, et annum: ut occiderent tertiam partem
16 hominum. Et numerus equestris exercitus
vicies millies dena millia. Et audivi numerum
17 eorum. Et ita vidi equos in visione: et qui
sedebant super eos, habebant loricas igneas,
et hyacinthinas, et sulphureas, et capita equo-
rum erant tamquam capita leonum: et de
ore eorum procedit ignis, et fumus, et sulphur.
18 Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars
hominum de igne, et de fumo, et sulphure, quae
19 procedebant de ore ipsorum. Potestas enim
equorum in ore eorum est, et in caudis eorum.
nam caudae eorum similes serpentibus, habentes

---

10 — erant | caudibus ***F*** (cauda) | — et 3° *11* habent ***F*** | angelorum A^1 | hebraeice 𝔏𝔗 (-icae F^1) ebreice ***A*** | — autem ***F*** | apollion ***AF*** | et lat. | — hab. nom. ***F*** habet nom *12* — et *13* , unum | — quattuor *14* habet A^1 | Eufrate *16* — Et 2° *17* habentes (𝔏)𝔗***AF*** | iacinth- ***A*** hyacintinas | sulphoreas ***A*** | ipsorum | sulphor ***F*** *18* — Et 1° | — de 2° | sulphore ***A*** | qui procedebat ex *19* nam et ***A*** | caud. illorum ***F***

λῶν **τρεχόντων** εἰς **πόλεμον**. καὶ ἔχουσιν οὐρὰς 10 19.
ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς
αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώ-
πους μῆνας πέντε. ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα 11 1.
τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ
Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολ-
λύων. Ἡ Οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχεται 12 8,13; 11,14.
ἔτι δύο Οὐαὶ μετὰ ταῦτα.
27 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα 13 8,3. Ex 30,1–
φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσια-
στηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, λέγοντα 14 Gn 15,18. Dt 1,7. Jos 1
τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· λῦσον τοὺς 16,12.
τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ **τῷ πο-
ταμῷ τῷ** μεγάλῳ **Εὐφράτῃ**. καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσ- 15 8,7–12.
σαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ
ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνω-
σιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὁ ἀριθμὸς 16 7,4.
τῶν στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δισμυριάδες μυ-
ριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. καὶ οὕτως 17
εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ τοὺς καθη-
μένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ
ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν
ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομά-
των αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον.
ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ 18
τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ
καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν
στομάτων αὐτῶν. ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν 19
τῷ στόματι αὐτῶν ἐστιν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐ-
τῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι

---

10 ομοιας : h *ομοιοις* h[s] *cjj ομοια* *11 ονομα* 1⁰ : T pr ω *13* HR— *τεσσαρων* *16* H *δις μυριαδες*

---

10 η εξ. αυτ.** : **εξουσιαν εχουσιν του Qm** **11 — τον Qa** **12 ερχονται PQmς** **12.13 (ουαι. Μετα ταυτα και)** **13 — Και ℵ** **15 — και ημερ. ℵ1** **16 ιππου 2a** | **δυο μυριαδων μυριαδας ℵ** **μυριαδες μυριαδων Qa

s 2,8.20; 17,8. 20 *κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. καὶ οἱ λοιποὶ*
Dn 5,4.23. *τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς*
s115,4; 135,15. 16,9.11.21. 1 K 10,20. *πληγαῖς ταύταις, οὐδὲ μετενόησαν ἐκ τῶν* ***ἔργων***
τῶν χειρῶν αὐτῶν*, ἵνα μὴ* ***προσκυνήσουσιν τὰ***
δαιμόνια καὶ τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ
καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε
βλέπειν *δύνανται* ***οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν,***
2 Rg 9,22. 21 *καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ*
τῶν φαρμακιῶν *αὐτῶν οὔτε ἐκ* ***τῆς πορνείας*** *αὐ-*
τῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.
15 8; 5,2; 4,3. Mt 17,2. **10** *Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα* 28
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ
ἶρις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός,
8; 5,1. 2 *καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἠνεῳγ-*
μένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν
ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς,
Jr 25,30. 3 *καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται.*
Hos 11,10. Am 1,2; 3,8. *καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς*
18,26; 12,4.9. 4 *ἑαυτῶν φωνάς. Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρον-*
ταί, ἤμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ λέγουσαν· ***σφράγισον*** *ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ*
Dt 32,40. 5 *βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. Καὶ ὁ ἄγγελος,*
ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς
γῆς, ***ἦρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐ-***
Dn 12,7. Gn 14,22.19. 6 ***ρανόν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας***
Ps 146,6. Neh 9,6. *τῶν αἰώνων,* ***ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν***
Ex 20,11. 6,11; 12,12. ***αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασ-***
Dt 29,28. 7 ***σαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ****, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται,* ⸆ *ἀλλ'*
Am 3,7. Dn 9,6.10. Zch 1,6. *ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου,*

5. 16,17.19; 17,17. Act 3,21.

20 ουδε (sic et h²*) : ℌ ου* h¹ *ουτε* *21 ℌ φαρμάκων* R *-ακειῶν* 10,4 T *εμελλον* *6* H *[και τ. θαλ. κ. τα εν αυτη]* | *εσται : ℌ ·*

20 — και τα χαλκα ***2m*** 10,*1 — αλλον* ***Q1*** | *— η* ***P1ς*** | *της κεφαλης* ***ℵPaς*** *3 — αι ℵ*a* *4 οτε : οσα ℵa* | *μη αυτα γρ. : μετα ταυτα γραφεις* ***1a*** *5 — την δεξιαν* ***A1aς*** *6 — και τ. γην κ. τα εν αυτη* ***Aa***

capita: et in his nocent. Et ceteri homines, 20 Is 2,8.20; 17,8.
qui non sunt occisi in his plagis, neque poe- Dn 5,4.23.
nitentiam egerunt de operibus manuum sua- Ps 115,4; 135,15. 16,9.11.21.
rum, ut non adorarent daemonia, et simulacra 1 K 10,20.
aurea, et argentea, et aerea, et lapidea, et
lignea, quae neque videre possunt, neque
audire, neque ambulare, ׀ et non egerunt poe- 21 2 Rg 9,22.
nitentiam ab homicidiis suis, neque a venefi-
ciis suis, neque a fornicatione sua, neque a
9 furtis suis. ET vidi alium Angelum fortem 10 5,2. 4,3.
descendentem de caelo amictum nube, et iris Mt 17,2.
in capite eius, et facies eius erat ut sol, et
pedes eius tamquam columnae ignis: et habe- 2 5,1.
bat in manu sua libellum apertum: et posuit
pedem suum dextrum super mare, sinistrum
autem super terram: et clamavit voce magna, 3 Jr 25,30.
quemadmodum cum leo rugit. Et cum cla- Hos 11,10. Am 1,2.
masset, locuta sunt septem tonitrua voces suas.
Et cum locuta fuissent septem tonitrua voces 4 Dn 8,26; 12,4.9.
suas, ego scripturus eram: et audivi vocem
de caelo dicentem mihi: Signa quae locuta
sunt septem tonitrua: et noli ea scribere.
Et angelus, quem vidi stantem super mare, 5 Dt 32,40.
et super terram, levavit manum suam ad cae-
lum: et iuravit per viventem in saecula saecu- 6 Gn 14,19.22.
lorum, qui creavit caelum, et ea quae in eo Neh 9,6. Ex 20,11.
sunt: et terram, et ea quae in ea sunt: et mare, Ps 146,6. 6,11. Dn 12,7.
et ea quae in eo sunt: Quia tempus non erit
amplius: sed in diebus vocis septimi angeli, 7 Am 3,7. Dn 9,6.10. Zch 1,6. 11,15. 16,17.19. 17,17. Act 3,21.

---

20 occi ***F***[1] | — his ***F*** | adorent ***A*** | — daemonia ***A***[1] | simulach- 𝔖𝔏***A*** *21* benefic- ***AF***[1]
10,*1* hiris erat in ***F*** | columna
2 (supra 1⁰) *3* quemammodum ***AF***[1]
4 — voces suas | — ego : *pr* et 𝔖[𝔏] | — mihi | — et 3⁰ | eas ***F***[1]
5 angelum | supra *bis* , *it 8*
6 eo 1⁰] illo | — ea 4⁰ [𝔏]***F*** | > ampl. non erit

cum coeperit tuba canere, consummabitur
mysterium Dei, sicut evangelizavit per servos
4.2. 8 suos Prophetas. Et audivi vocem de caelo
iterum loquentem mecum, et dicentem: Vade,
et accipe librum apertum de manu angeli
Ez 2,8; 3,1–3. 9 stantis super mare, et super terram. Et abii
ad angelum, dicens ei, ut daret mihi librum.
Et dixit mihi: Accipe librum, et devora illum:
et faciet amaricari ventrem tuum, sed in ore
10 tuo erit dulce tamquam mel. Et accepi librum
de manu angeli, et devoravi illum: et erat in
ore meo tamquam mel dulce: et cum devo-
Jr 1,10; 25,30. 11 rassem eum, amaricatus est venter meus: et
Dn 3,4; 7,14. dixit mihi: Oportet te iterum prophetare
Gentibus, et populis, et linguis, et regibus
Ez 40,3. 11 multis. ET datus est mihi calamus similis
Zch 2,5.6. 2 K 6,16. virgae, et dictum est mihi: Surge, et metire
templum Dei, et altare, et adorantes in eo.
Zch 12,3 Lxx. Is 63,18. 2 atrium autem, quod est foris templum, eiice
Ps79,1. Dn8,10. L 21,24. foras, et ne metiaris illud: quoniam datum
3. 12,6.14; 13,5. est Gentibus, et civitatem sanctam calcabunt
2. 3 mensibus quadraginta duobus: et dabo duobus
testibus meis, et prophetabunt diebus mille
Zch 4,3.11–14. 4 ducentis sexaginta, amicti saccis. Hi sunt
duae olivae, et duo candelabra in conspectu
2 Rg 1,10. 2 Sm 22,9. 5 Domini terrae stantes. Et si quis voluerit
Jr 5,14. L 9,54 s. eos nocere, ignis exiet de ore eorum, et de-
vorabit inimicos eorum: et si quis voluerit

---

7 et consumm- 𝔏𝔗*A* | (— dei) *8* Et vox quam audivi (+ dicentem A^1) de | — et 2° A^1 | — et 3° | > libr. accipe A^2 | *cf 5* *9* dicit | — librum 2° [𝔏]𝔗*AF* | dev. eum 𝔗*A* | amaricare *10* dev. eum | tamq. dulcem F^1 *11* — et 1° *F* | dicit A^2F dicunt | > pop. et gent.

11,*1* et d. est m.] dicens *2* — autem *F* | foris] infra 𝔖 | metieris | eum | datus F^1 | quadr. et d. *F* *3* (— duobus) | (XL) | saccos *4* duo 1° *A* | — et duo cand. *F* | — Domini A^1 | stantia 𝔖 *5* > eos vol. | eor. 1°] ipsorum *A* illorum | devoravit *A*

ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθη τὸ μυστήριον
τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν **τοὺς ἑαυτοῦ δούλους**
τοὺς προφήτας. Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ 8 4. 2.
οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ καὶ λέγου-
σαν· ὕπαγε λάβε τὸ βιβλίον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ
χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης
καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον, 9 Ez 2,8; 3,1.
λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι **τὸ βιβλαρίδιον. καὶ** λέγει
μοι· **λάβε καὶ κατάφαγε** αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου
τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν **τῷ στόματί σου** ἔσται γλυκὺ
29 ὡς μέλι. καὶ ἔλαβον **τὸ βιβλαρίδιον** ἐκ τῆς χειρὸς 10
τοῦ ἀγγέλου **καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ**
στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό,
ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. καὶ λέγουσίν μοι· δεῖ 11 Jr 1,10; 25 Dn 3,4; 7,1
σε πάλιν **προφητεῦσαι** ἐπὶ **λαοῖς καὶ ἔθνεσιν καὶ**
γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς. Καὶ ἐδόθη 11
μοι **κάλαμος** ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων· ἔγειρε καὶ Ez 40,3. Zch 2,5.6. 2 K 6,16.
μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον
καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. καὶ τὴν αὐλὴν 2 Zch 12,3 L: Is 63,18. Ps79,1. Dn8 L 21,24.
τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν καὶ μὴ αὐ-
τὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη **τοῖς ἔθνεσιν**, καὶ τὴν πόλιν 3. 12,6.14; 1
τὴν ἁγίαν **πατήσουσιν** μῆνας τεσσεράκοντα δύο.
30 καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύ- 3 2.
σουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα περι-
βεβλημένοι σάκκους. οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι 4 Zch 4,3.11-
καὶ αἱ δύο **λυχνίαι** αἱ **ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς**
γῆς ἑστῶτες. καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, 5 2 Rg 1,10. 2 Sm 22,9.
πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν **καὶ κατ-** Jr 5,14.
εσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θελήσῃ L 9,54 s.

---

7 σαλπιζειν : h· 8 T βιβλαριδιον 9 W απηλθον 11,2 εξωθεν 2⁰ : W εξω | δυο : [H]W pr και 3 H περιβεβλημενους h[s1] -νοι [2] cjj -νοις 4 αι 3⁰ : [H] 5 θεληση : h[1] θελει [2] θελησει

---

7 τους δουλους αυτου **Q**a 8 λαλουσα et λεγουσα **1**a**ϛ** 9 δος **P1**a**ϛ** 10 επικρ. : εγεμισθη ℵ (+ πικριας post μου ℵ[3]) 11,1 ραβδω : + και ο αγγελος εισтηκει **36ϛ**[θ] 2 εξωθεν 1⁰ : εσωθεν ℵ**1ϛ**[1]

αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι.
1 Rg 17,1. Jc 5,17. 6 οὗτοι ἔχουσιν τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν,
x 7,17.19.20. 1 Sm 4,8. ἵνα μὴ **ὑετὸς βρέχῃ** τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας
αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ **τῶν ὑδάτων**
στρέφειν αὐτὰ **εἰς** αἷμα καὶ **πατάξαι** τὴν γῆν **ἐν**
Dn 7,3.7.21. 7 **πάσῃ πληγῇ** ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν. Καὶ ὅταν τε-
?,17; 13,1.7; ?,8; 19,19. λέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ **θηρίον** τὸ
ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν **πό-**
λεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς.
19. Is 1,9.10. L 13,34. 8 καὶ τὸ πτῶμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πό-
λεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς
Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν
9 ἐσταυρώθη. καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυ-
λῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτῶμα αὐτῶν
ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν
Ps 105,38. 10 οὐκ ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς μνῆμα. καὶ οἱ κατοι-
κοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ
εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι
οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοι-
Ez 37,5.10. Gn 15,12. 11 κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ μετὰ [τὰς] τρεῖς ἡμέ- 31
ρας καὶ ἥμισυ **πνεῦμα ζωῆς** ἐκ τοῦ θεοῦ **εἰσῆλθεν**
ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν,
καὶ **φόβος** μέγας **ἐπέπεσεν ἐπὶ** τοὺς θεωροῦντας
2 Rg 2,11. 4,1. 12 αὐτούς. καὶ ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ λεγούσης αὐτοῖς· ἀνάβατε ὧδε· καὶ ἀνέβη-
σαν **εἰς τὸν οὐρανὸν** ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν
Ez 38,19.20. Dn 2,20. 13 αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
ἐγένετο **σεισμὸς μέγας**, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως
ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα
ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι

---

6 **T**— *την* 1^{0} *10* **T** *πεμπουσιν* *11* [*τας*] : **RW**—**T** | *εν* : [**HR**] *12* **hW** *φωνην μεγαλην … λεγουσαν*

---

7 το θηριον : + το τεταρτον ***A*** | *— και αποκτ. αυτους* ***1.12a*** *8 τα πτωματα αυτ.* ***ℵP1aϛ*** *+ εασει* ***79*** *9 βλεψουσιν* ***ϛ*** | *αφησουσι* ***Qmϛ*** | *μνηματα* ***98aϛ*** *10 χαρησονται* ***38*** *11 εισηλθ. εις αυτους* ***ℵQa*** *12 ηκουσα* ***Qa*** | *αναβητε* ***Qaϛ*** *13 ωρα : ημερα* ***Qa***

eos laedere, sic oportet eum occidi. Hi ha- 6 1 Rg 17,1.
bent potestatem claudendi caelum, ne pluat Jc 5,17. Ex 7,17.19.20.
diebus prophetiae ipsorum: et potestatem 1 Sm 4,8.
habent super aquas convertendi eas in sangui-
nem, et percutere terram omni plaga quoties-
cumque voluerint. Et cum finierint testimo- 7 Dn 7,3.7.21.
nium suum, bestia, quae ascendit de abysso, 13,1.7; 17,8.
faciet adversum eos bellum, et vincet illos, et
occidet eos. Et corpora eorum iacebunt in 8 16,19. Is 1,9.10.
plateis civitatis magnae, quae vocatur spiri- L 13,34.
tualiter Sodoma, et Aegyptus, ubi et dominus
eorum crucifixus est. Et videbunt de tribubus, 9
et populis, et linguis, et Gentibus corpora
eorum per tres dies, et dimidium: et corpora
eorum non sinent poni in monumentis. et 10 Ps 105,38.
inhabitantes terram gaudebunt super illos, et
iucundabuntur: et munera mittent invicem,
quoniam hi duo prophetae cruciaverunt eos,
qui habitabant super terram. Et post dies 11 Ez 37,5.10.
tres, et dimidium, spiritus vitae a Deo intra- Gn 15,12.
vit in eos. Et steterunt super pedes suos,
et timor magnus cecidit super eos, qui vide-
runt eos. Et audierunt vocem magnam de 12 2 Rg 2,11.
caelo, dicentem eis: Ascendite huc. Et ascen- 4,1.
derunt in caelum in nube: et viderunt illos
inimici eorum. Et in illa hora factus est 13 Ez 38,19.20.
terraemotus magnus, et decima pars civitatis Dn 2,20.
cecidit: et occisa sunt in terraemotu nomina
hominum septem millia: et reliqui in timorem

6 clud- 𝔏***AF*** | in dieb. ***F*** | eorum ***F*** | sanguine ***F*** *7* bestiae A^1 | adversus illos | vinc. eos ***F*** | occ. illos *8* — iacebunt (*et* A^1, *suppl.* A^2 *post* magnae) | spirital- *9* > pop. et trib. (tribus F^1) | sinunt *10* (terrae) | s. illis ***A*** | iocund- ***A*** | [ad] invicem | cruaverunt ***F*** | habitant 𝔗A^1 inhabitant | — super ***F*** *11* accidit ***F*** | videbant ***F*** *12* illis | ascende A^1 | vid. eos ***F*** *13* occisi | in] de ***F*** | terrae moto A^1F^1 | timore 𝔏***F***

sunt missi, et dederunt gloriam Deo caeli.
15. 9,12. 12,12. 14 Vae secundum abiit: et ecce vae tertium
Dn 2,44; 7,14.27. 15 veniet cito. Et septimus angelus tuba ce- 11
Zch 14,9. Ex 15,18. cinit: et factae sunt voces magnae in caelo
Ob 21. dicentes:
Ps 2,2; 10,16; 22,29. Factum est regnum huius mundi, Domini
nostri et Christi eius, et regnabit in saecula
saeculorum: Amen.
4,4.10. 7,11. 16 Et viginti quattuor seniores, qui in conspectu
Dei sedent in sedibus suis, ceciderunt in fa-
Am 4,13 Lxx. 17 cies suas, et adoraverunt Deum, ¦ dicentes:
Ex 3,14. Is 41,4. 4,8; 18,8; 19,6. Gratias agimus tibi Domine Deus omni-
potens, qui es, et qui eras, et qui venturus
es: quia accepisti virtutem tuam magnam,
15,1. R 2,5. 18 et regnasti. Et iratae sunt Gentes, et ad-
Ps 2,1.5.12; 46,7; 99,1; venit ira tua, et tempus mortuorum iudi-
115,13. Am 3,7. cari, et reddere mercedem servis tuis Pro-
Dn 9,6.10. phetis, et sanctis, et timentibus nomen tu-
Zch 1,6. um pusillis, et magnis, et exterminandi eos,
qui corruperunt terram.
1 Rg 8,1.6. 19 Et apertum est templum Dei in caelo: et
2 Chr 5,7. Ex 9,24; 19,16. visa est arca testamenti eius in templo eius,
15,5. 4,5. et facta sunt fulgura, et voces, et terraemotus,
et grando magna.

12 ET signum magnum apparuit in caelo: 12
Mulier amicta sole, et luna sub pedi-
bus eius, et in capite eius corona stel-
Is 66,7. 2 larum duodecim: et in utero habens,
Mch 4,10.

---

14 — et | — ecce *F*
15 Ihesu Christi *F* | regnavit *AF* | — Amen
17 (ℭ *inc. v.* Gratias) | > tibi ag. A^1 | Deus noster o. 𝔖 | — et qui vent. es | et quia *F* qui *A*
18 iudicare *F* | terminandi A^1
19 fulgora | voces,] + et tonitrua, 𝔖
12,*1* paruit 𝔗*A* | coronam F^1

ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν **τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ**.
Ἡ Οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ Οὐαὶ ἡ 14 15. 9,12. 12,1
τρίτη ἔρχεται ταχύ.
2 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγέ- 15 Ps 22,29. Ob 21. Ps 10,16; 2,2. Dn 2,44; 7,14.27. Zch 14,9. Ex 15,18.
νοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντες·
ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου **τοῦ κυρίου**
ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ **βασιλεύσει**
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι, οἱ ἐνώπιον 16 4,4.10. 7,11.
τοῦ θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν,
ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν
τῷ θεῷ, λέγοντες· 17 Ex 3,14. Is 41. 4,8; 15,8; 18, 19,6.
εὐχαριστοῦμέν σοι, **κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκρά-**
τωρ, **ὁ ὢν** καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύνα-
μίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας· καὶ 18 15,1. R 2,5. Ps 2,1.5.12; 46,7; 99,1; 115,13. Am 3,7. Dn 9,6.10. Zch 1,6.
τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου
καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι
τὸν μισθὸν **τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις**
καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ **τοῖς φοβουμένοις** τὸ ὄνομά
σου, **τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις**, καὶ
διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.
3 καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ 19 1 Rg 8,1.6. 2 Chr 5,7. Ex 9,24; 19, 15,5. 4,5.
ὤφθη **ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης** αὐτοῦ ἐν τῷ **ναῷ**
αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο **ἀστραπαὶ** καὶ **φωναὶ** καὶ
βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ **χάλαζα** μεγάλη.

Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ 12 Gn 37,9.
περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω
τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς
στέφανος ἀστέρων δώδεκα, καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, 2 Is 66,7. Mch 4,10.

---

16 οἱ 2⁰ : ℋ [οἱ] hR οἳ | *καθημενοι* : hR *καθηνται* T *οἳ καθηνται* *17 οτι* : hT pr *και* | H *ειληφες* *18* HR *τους μικρους κ. τους μεγαλους* 12,2 h *εχουσα κραζει,*

---

15 fin + *αμην* ℵ*α* *17 ην* : + *και ο ερχομενος* ***28α*ϛ** *18 αγιοις τοις φοβ.* ***1α*** | *διαφθειραντας* ***C7α*** *19* — *ο 2⁰* **ℵQ*α*ϛ** | — *και σεισμος* ***Qα***

9. Dn 7,7. 3 καὶ κράζει **ὠδίνουσα** καὶ **βασανιζομένη τεκεῖν**. καὶ
ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δρά-
κων μέγας πυρρός, ἔχων **κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέ-
ρατα δέκα** καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ
Dn 8,10. 4 διαδήματα, καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον
τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς **εἰς
τὴν γῆν**. Καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναι-
κὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέ-
2,27. Is 66,7. Jr 20,15. 9,15. Ps 2,9. 5 κνον αὐτῆς καταφάγῃ. καὶ **ἔτεκεν υἱόν, ἄρσεν**, ὃς
μέλλει **ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ**·
καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ
Mt 2,13. 11,2.3. 6 πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς
τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον
ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας
Dn 10,13.21; 12,1. 7 χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα. Καὶ ἐγένετο πόλε- *34*
μος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ **Μιχαὴλ** καὶ οἱ ἄγγελοι αὐ-
τοῦ **τοῦ πολεμῆσαι** μετὰ τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ
,11. Dn 2,35. 8 δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, καὶ
οὐκ ἴσχυσεν, **οὐδὲ τόπος εὑρέθη αὐτῶν** ἔτι ἐν
L 10,18. J 12,31. Gn 3,1.14. Zch 3,1.2. 9 τῷ οὐρανῷ. καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, **ὁ
ὄφις** ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος **Διάβολος** καὶ **ὁ Σα-
τανᾶς**, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη
εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ
7,10; 11,15. Job 1,11. Zch 3,1. L 22,31. Mt 28,18. J 12,31. 10 ἐβλήθησαν. καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ
οὐρανῷ λέγουσαν·

ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ
ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία
τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ
τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτοὺς
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός.

---

3 hT *πυρρος μεγας* *4* H *ἑστηκεν* *5* T *υιὸν α.* W *υιὸν αρσενα* *6* hT *τρεφουσιν* *7* T— *τον* 1⁰ *8* hT *ισχυσαν* *9* H *καὶ Ο Σατ.* | H *ολην*, —

---

2 εκραξεν C1a -ξεν Qa 3 πυρος CQa 5 αρρενα ℵ*1aς* | — *εν P1a* | *ηρπαγη* ℵ*a 6* — *εκει* 1⁰ *C1aς* | *εκτρεφωσιν Qa 8 ισχυον Q* | *ουδε : ουτε P1aς* | *αυτων : αυτοις* ℵ³*a αυτω 6a 10 κατηγορος τ.* codd. praeter *A* omnes *ς*

clamabat parturiens, et cruciabatur ut pariat.
Et visum est aliud signum in caelo: et ecce 3 9. Dn 7,7.
draco magnus rufus habens capita septem, et
cornua decem: et in capitibus eius diademata
septem, et cauda eius trahebat tertiam par- 4 Dn 8,10.
tem stellarum caeli, et misit eas in terram,
et draco stetit ante mulierem, quae erat pa-
ritura: ut cum peperisset, filium eius devora-
ret. Et peperit filium masculum, qui recturus 5 Is 66,7.
erat omnes Gentes in virga ferrea: et raptus 19,15. Ps 2,9.
est filius eius ad Deum, et ad thronum eius,
et mulier fugit in solitudinem ubi habebat 6 Mt 2,13.
locum paratum a Deo, ut ibi pascant eam 11,2.3.
13 diebus mille ducentis sexaginta. Et factum 7 Dn 10,13.21;
est praelium magnum in caelo: Michael, et 12,1.
angeli eius praeliabantur cum dracone, et
draco pugnabat, et angeli eius: et non valu- 8
erunt, neque locus inventus est eorum am-
plius in caelo. Et proiectus est draco ille 9 L 10,18.
magnus, serpens antiquus, qui vocatur diabo- J 12,31. Gn 3,1.14.
lus, et satanas, qui seducit universum orbem: Zch 3,1.2.
et proiectus est in terram, et angeli eius cum
illo missi sunt. Et audivi vocem magnam in 10 11,15.
caelo dicentem: Job 1,11. Zch 3,1.

> Nunc facta est salus, et virtus, et regnum L 22,31. Mt 28,18.
> Dei nostri, et potestas Christi eius: J 12,31.
> quia proiectus est accusator fratrum
> nostrorum, qui accusabat illos ante con-
> spectum Dei nostri die ac nocte.

---

2 et clamans *A* et clamat | cruciatur | pareat *A*
3 (alium) | cap. suis | > sept. diad.
4 et [in] cauda | dracho *F*, *it 7 bis 9.13.16.17*
5 erit *6* (fugiat) | habet | illam | (quadrag.)
7 proel- *et* 𝔊 *bis*, *it 17* | — magnum | Micahel *F* | c. drachonem *F*[1]
8 > ampl. eor. *A* *9* seducet *A* | — et 3°
10 domini *bis A* | quia] qui *A*[1]

R 8,37. 17. 7,14. 11 Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem
Agni, et propter verbum testimonii sui, et
non dilexerunt animas suas usque ad mor-
Is 44,23; 49,13. 12 tem. propterea laetamini caeli, et qui ha-
bitatis in eis. Vae terrae, et mari, quia
descendit diabolus ad vos, habens iram
magnam, sciens quòd modicum tempus
habet.
13 Et postquam vidit draco quòd proiectus esset
in terram, persecutus est mulierem, quae pe-
6. Dn 7,25; 12,7. 14 perit masculum: et datae sunt mulieri alae
duae aquilae magnae ut volaret in desertum
in locum suum, ubi alitur per tempus et tem-
pora, et dimidium temporis a facie serpentis.
15 Et misit serpens ex ore suo post mulierem,
aquam tamquam flumen, ut eam faceret trahi
16 a flumine. Et adiuvit terra mulierem, et ape-
ruit terra os suum, et absorbuit flumen, quod
11,12. 19,10. 1 J 5,10. 13,7. Gn 3,15. 17 misit draco de ore suo. Et iratus est draco
in mulierem: et abiit facere praelium cum
reliquis de semine eius, qui custodiunt man-
data Dei, et habent testimonium Iesu Christi.
18 Et stetit supra arenam maris.
11,7; 17,3.9.12. Dn 7,7. 13 ET vidi de mari bestiam ascendentem,
habentem capita septem, et cornua decem,
et super cornua eius decem diademata, et
Dn 7,4–6. 12,3. 2 super capita eius nomina blasphemiae. Et
bestia, quam vidi, similis erat pardo, et pe-
des eius sicut pedes ursi, et os eius sicut os
leonis. Et dedit illi draco virtutem suam,

---

11 illum | animam suam 𝔏𝔗*A* *12* ira magna ***F***[1] *13* est | et persec. ***A***[1] *14* > mul. duae al. (> d. a. m. *A*[2] — alae ***F***[1]) *15* > aq. post mul. ***F*** *16* (audivit) *17 cf 7* | et qui hab. *A* | — Christi *18* super | har- **13**,*1* mare | et hab. ***A*** | nomen ***F*** *2* bestiam | — pedes 2° | dracho ***F*** , *it 4.11.*

καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ 11 J 12,25.
ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐ- R 8,37.
τῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν 17; 6,9; 7,14.
ἄχρι θανάτου. διὰ τοῦτο ***εὐφραίνεσθε, οὐ-*** 12 Is 44,23; 49,13. 10,6; 18,20.
ρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· *οὐαὶ τὴν*
γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβο-
λος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς
ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

5 *Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν,* 13
ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενα. καὶ 14 6. Is 40,31.
ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ Dn 7,25; 12,7.
τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν
τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ ***καιρὸν καὶ και-***
ροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ *ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως.*
καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω 15
τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν πο-
ταμοφόρητον ⸀*ποιήσῃ. καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ* 16
γυναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ
κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ
τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ 17 11,7; 14,12; 19,10.19.
τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ 1 J 5,10.
τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούν- 13,7. Gn 3,15
των τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρ-
6 *τυρίαν Ἰησοῦ· καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς* 18
θαλάσσης.

Καὶ εἶδον ἐκ ***τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον,*** 13 11,7; 17,3.9.12.
ἔχον κέρατα δέκα *καὶ* ***κεφαλὰς ἑπτά,*** *καὶ ἐπὶ τῶν* Dn 7,3.7.8; 11,36.
κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κε-
φαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας. καὶ τὸ ***θηρίον*** 2 Dn 7,4–6.
ὃ εἶδον ἦν ***ὅμοιον παρδάλει,*** *καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ* 12,3.
ὡς ἄρκου, *καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ* ***ὡς στόμα λέοντος.*** L 4,6.
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ

---

12 ουρανοι : h pr *οι* | H *πρ. υμας*, *17.18* T *Ιησου. Και εσταθην* (nov. sect. inc.) **13,***1* h *ονομα* *2* hT *λεοντων*

---

12 ουαι : + *τοις κατοικουσι* **1ς**

17,8. 3 καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. καὶ
μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς
θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθερα-
πεύθη. καὶ ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θη-
4 ρίου, ¹ καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδωκεν
τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ
θηρίῳ λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς
Dn 7,8.11.25; 11,36. 5 δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; καὶ ἐδόθη αὐτῷ
11,2; 12,6.14. **στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας**, καὶ ἐδόθη
αὐτῷ ἐξουσία **ποιῆσαι** μῆνας τεσσεράκοντα δύο.
6 καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς
τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν
σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας.
11,7; 12,7; 19,19. 7 καὶ ἐδόθη αὐτῷ **ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων**
Dn 7,21. **καὶ νικῆσαι αὐτούς**, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ
πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος.
Dn 12,1. 8 καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες
Ps 69,29. Is 53,7. ἐπὶ τῆς γῆς, οὗ οὐ **γέγραπται** τὸ ὄνομα αὐτοῦ
2,12. 3,5. 17,8. **ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς** τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγ-
9 μένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Εἴ τις ἔχει οὖς,
Jr 15,2. 10 ἀκουσάτω. **εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλω-**
Mt 26,52. 14,12. **σίαν ὑπάγει**· εἴ **τις ἐν μαχαίρῃ** ἀποκτενεῖ, δεῖ
αὐτὸν **ἐν μαχαίρῃ** ἀποκτανθῆναι. ῟Ωδέ ἐστιν ἡ
ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.
16,13. 11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ
Mt 7,15; 12,34. εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων.
2.4.5.7. 12 καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ

---

3 RT εϑαυμασεν *4* hW προσεκ. το ϑηριον | R ομ. τω ϑηριω; *5* W βλασφημα | δυο : [H]W pr και *7* H [και εδοϑη ... νικ. αυτους] *10* h αποκτεινει h[s1] αποκτανϑηναι ² — ³ cjj αποκτεινειν ⁴ cjj -ναι

---

3 — εκ ***Q*1ς*** *4* δυνατος ***Qa*** *5* βλασφημιαν (it 6) ***PQ*** | ποιησαι : pr πολεμον ***Qςe*** : + ο ϑελει ℵ *6* ut 5 | τους : pr και ***P1aς*** *7* — και λαον ***1aς*** *8* αυτον : αυτω ℵ***Paς*** | οὗ : ων ℵ***aς*** | αυτου : αυτων ℵ****9*** | τη βιβλω ℵ****1ς*** *10* ει τις (εις) αιχμαλωσιαν απαγει εις αιχμ. υπαγει ***33a*** *11* — δυο ***2a*** *12* εποιει 1⁰ ***38*** 2⁰ ***Qa***

et potestatem magnam. Et vidi unum de 3 17,8.
capitibus suis quasi occisum in mortem: et
plaga mortis eius curata est. Et admirata
est universa terra post bestiam. Et adorave- 4
runt draconem, qui dedit potestatem bestiae:
et adoraverunt bestiam, dicentes: Quis simi-
lis bestiae? et quis poterit pugnare cum ea?
Et datum est ei os loquens magna, et blas- 5 Dn 7,8.11.25. 11,2; 12,6.14.
phemias: et data est ei potestas facere men-
ses quadraginta duos. Et aperuit os suum 6
in blasphemias ad Deum, blasphemare nomen
eius, et tabernaculum eius, et eos, qui in caelo
habitant. Et est datum illi bellum facere 7 11,7. Dn 7,21.
cum sanctis, et vincere eos. Et data est illi
potestas in omnem tribum, et populum, et
linguam, et gentem, | et adoraverunt eam omnes, 8 Dn 12,1. Ps 69,29. Is 53,7. 12,12. 3,5. 17,8.
qui inhabitant terram: quorum non sunt scri-
pta nomina in Libro vitae Agni, qui occisus
est ab origine mundi. Si quis habet aurem, 9
audiat. Qui in captivitatem duxerit, in capti- 10 Jr 15,2. Mt 26,52. 14,12.
vitatem vadet: qui in gladio occiderit, oportet
eum gladio occidi. Hic est patientia, et
14 fides Sanctorum. Et vidi aliam bestiam 11 16,13. Mt 7,15.
ascendentem de terra, et habebat cornua duo
similia Agni, et loquebatur sicut draco. Et 12 2.4.5.7.
potestatem prioris bestiae omnem faciebat

---

3 — vidi | cap. eius ***F*** | morte ***F*** | ammir- ***A***
4 quia
5 os loq.] loqui ***F*** | — et 2º ***A*** | blasphemiae | ei 2º] illi | et duo ***F***
6 blasphemia ***A*** *7* > datum est | illos | ei
8 adorabunt eum | habitant ***A***
9 aures ***F***
10 — duxerit | in c. vadit (> vadit in c. ***A***) | in gladio 2º ***F***

in conspectu eius: et fecit terram, et habi-
tantes in ea, adorare bestiam primam, cuius
Mt 24,24. 13 curata est plaga mortis. Et fecit signa magna,
2 Th 2,9.10. 1 Rg 18,24–39. ut etiam ignem faceret de caelo descendere
Dt 13,2–4. 14 in terram in conspectu hominum. Et seduxit
19,20. habitantes in terra propter signa, quae data
sunt illi facere in conspectu bestiae, dicens
habitantibus in terra, ut faciant imaginem
bestiae, quae habet plagam gladii, et vixit.
Dn 3,5.6. 15 Et datum est illi ut daret spiritum imagini
bestiae, et ut loquatur imago bestiae: et
faciat ut quicumque non adoraverint imagi-
19,20. 16 nem bestiae, occidantur. Et faciet omnes
pusillos, et magnos, et divites, et pauperes,
et liberos, et servos habere characterem in
17 dextera manu sua, aut in frontibus suis. et
nequis possit emere, aut vendere, nisi qui
habet characterem, aut nomen bestiae, aut
17,9. 15,2. 18 numerum nominis eius. Hic sapientia est.
1 Rg 10,14. Esra 2,13. Qui habet intellectum, computet numerum be-
stiae. Numerus enim hominis est: et numerus
eius sexcenti sexaginta sex.
Ez 9,4. 7,4. 3,12. **14** ET vidi: et ecce Agnus stabat supra 15
montem Sion, et cum eo centum quadra-
ginta quattuor millia habentes nomen eius,
et nomen Patris eius scriptum in

---

12 fec.] facit 𝔏𝔗*F* | inhabitantes | in eam *AF*
13 facit 𝔗*F* | (facerent) | conspectum *A*
14 seducit (-cet *A*) | in t. 1°] terram (terrae) | in terram (2°) *F* | (gradiae)
15 > ut et | faciet *F* | — ut 3° *A* | adoraverit | occidatur
16 caracter , *it 17* | dextra | — sua
17 (posset) | nisi quis *A*¹ | aut nom.] nominis (-ine *A*) *18* eius] + est | sescenti | *ad* DCLX.VI *i. m.* TEITAN *F*²
14,*1* super *F* | illo

ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν
αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον
τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου
αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ 13 Mt 24,24. 2 Th 2,9.10. 1 Rg 18,24–8
ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν
ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. καὶ πλανᾷ τοὺς κατοι- 14 Dt 13,2–4. 19,20; 20,3.8.
κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη
αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς
κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ,
ὃς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. καὶ 15 Dn 3,5.6.
ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου,
ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ
[ἵνα] ***ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι*** *τοῦ*
θηρίου ἀποκτανθῶσιν. καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς 16 19,20.
μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους
καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς
δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χει-
ρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν,
[καὶ] ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ 17
μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ
38 *τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὧδε ἡ σοφία* 18 17,9. 15,2. 1 Rg 10,14. Esra 2,13.
ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ
θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν. καὶ ὁ
ἀριθμὸς αὐτοῦ ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.
39 *Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἑστὸς ἐπὶ τὸ* 14 Ez 9,4. 7,3.4. 3,12. Joel 3,5.
ὄρος Σιών, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσεράκοντα
τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ
τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ***ἐπὶ τῶν***

---

13 T *καταβαιν. εκ τ. ουρ.* *15 αυτω (sic et* h[81]*)* : H *αυτη* h[82] *cj* — [3] *cj αυτη τη γη* [4] *cj τη γη* | hW *ποιησει* | *[ινα]* : W—T | T *προσκυνησουσιν* | h *την εικονα* *16 δωσιν* : h *δωσει* h[82] *idem cjj* [1] *δωσουσιν* *17 [και]* : W—T | hW *δυναται* *18 αυτου* : h+ *εστιν* | T *χξς´* | h *εξακοσιαι* | *εξηκοντα* : h[r] *δεκα*

---

13 εποιει ***31*** *14 πλανα* : + *τους εμους* ***2a*** | *ὃ* ℵ***1ς*** | *ειχε* ***Qa*** | —*την* ℵ***Qm*** *16 των μετωπων* ***Q1aς*** *17 το χαρ. . . . θηριου : το χαρ. του θηριου η το ονομα αυτου* ℵ***al*** **14,**1 — *το* 1° ***P1aς*** | *αυτου* 1° : + *αριθμος* ***Qa***

Ez 1,24; 43,2. 1,15. 2 **μετώπων** αὐτῶν. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ **ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν** καὶ ὡς φωνὴν
βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς κι-
θαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν.
Ps 33,3; 40,4; 96,1; 98,1; 144,9; 149,1. Is 42,10. 5,9. 3 καὶ **ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν** ἐνώπιον τοῦ θρόνου
καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζῴων καὶ τῶν πρε-
σβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν
εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες,
2 K 11,2. E 5,27. 5,9. Jc 1,18. 4 οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ
γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν.
οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ.
οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ
Ps 32,2. Is 53,9. Zph 3,13. 5 τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, καὶ **ἐν τῷ στόματι** αὐτῶν
οὐχ εὑρέθη ψεῦδος· ἄμωμοί εἰσιν.
8,13. 6 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν με- 40
σουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελί-
σαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ
πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν,
Ex 20,11. Ps 146,6. 15,4. 7 ˈλέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ
δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως
αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε **τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρα-
νὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν** καὶ πηγὰς ὑδάτων.
Dn 4,27. 18,2. Is 21,9. Jr 51,7.8. 8 Καὶ ἄλλος ἄγγελος δεύτερος ἠκολούθησεν λέγων· 41
ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣ **ἐκ τοῦ οἴνου**
τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας **αὐτῆς πεπότικεν πάντα**
13,12—17. 9 **τὰ ἔθνη**. Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθη- 42
σεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τις προσ-
κυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμ-
βάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ
Is 51,17. Ps 75,9. Gn 19,24. Ez 38,22. 14,19. Jr 25,15. 19,20. 10 τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς **πίεται ἐκ τοῦ οἴνου**

3 ωδην : HR pr *ως* *3.4* h— . *ουτοι εισιν* *4* HR *υπαγει* *5 αμωμοι* : T+ *γαρ* *7 θαλ.* : T pr *την* *8* HR *αλλ. δευτ. αγγ.* | H [*αγγελος*]

4 ηγορασθ. : pr *υπο Ιησου Qa* *6* — *επι 1⁰ Qaς* | *κατοικουντας Aaς* *7 θεον* : *κυριον Qa* *8* — *επεσεν 2⁰ CQa* *9 αυτοις* : *αυτω A*

frontibus suis. Et audivi vocem de caelo, tam- 2 Ez 1,24; 43,2. 1,15.
quam vocem aquarum multarum, et tamquam
vocem tonitrui magni: et vocem, quam audivi,
sicut citharoedorum citharizantium in citharis
suis. Et cantabant quasi canticum novum 3 Ps 33,3; 40,4; 96,1; 98,1; 144,9; 149,1
ante sedem, et ante quattuor animalia, et
seniores: et nemo poterat dicere canticum, Is 42,10. 5,9.
nisi illa centum quadragintaquattuor millia,
qui empti sunt de terra. Hi sunt, qui cum 4 2 K 11,2.
mulieribus non sunt coinquinati: Virgines E 5,27. 5,9. Jc 1,18.
enim sunt. Hi sequuntur Agnum quocumque
ierit. Hi empti sunt ex hominibus primitiae
Deo, et Agno, ¹ et in ore eorum non est inven- 5 Ps 32,2.
tum mendacium: sine macula enim sunt ante Is 53,9. Sph 3,13.
thronum Dei.

Et vidi alterum Angelum volantem per 6 8,13.
medium caeli, habentem Evangelium aeternum,
ut evangelizaret sedentibus super terram, et
super omnem gentem, et tribum, et linguam,
et populum: ¹ dicens magna voce: Timete Do- 7 Ex 20,11.
minum, et date illi honorem, quia venit hora Ps 146,6. 15,4.
iudicii eius: et adorate eum, qui fecit caelum,
et terram, mare, et fontes aquarum. Et 8 Dn 4,27.
alius Angelus secutus est dicens: Cecidit, ce- 18,2. Is 21,9. Jr 51,7.8.
cidit Babylon illa magna: quae a vino irae
fornicationis suae potavit omnes gentes. Et 9 13,12–17.
tertius Angelus secutus est illos, dicens voce Mt 10,28.
magna: Si quis adoraverit bestiam, et ima-
ginem eius, et acceperit characterem in fronte
sua, aut in manu sua: et hic bibet de vino 10 Is 51,17. Ps 75,9. Gn 19,24. Ez 38,22. 16,19. Jr 25,15. 19,20.

---

2 thon- ***F*** | cithared- ***F*** *3* poterant A^1 | *num* discere? *4* Hi 2º] + qui 𝔏𝔗*A* + sunt qui | se-cunt- *A* | abierit | omnibus A^1F *5* ipsorum | — enim (A^1) | — ante thr. Dei *6* caelum *7* dicentem *A* | timite *A* | deum | et mare *8* — irae ***F*** | potionavit *9* > ang. tert. A^2 alius ang. tertius | — illos F^1 | car- , *it 11* *10* biberit ***F***

irae Dei, quod mistum est mero in calice irae
ipsius, et cruciabitur igne, et sulphure in con-
spectu Angelorum sanctorum, et ante con-
Is 34,9.10. 11 spectum Agni: et fumus tormentorum eorum
19,3. ascendet in saecula saeculorum: nec habent
requiem die ac nocte, qui adoraverunt besti-
am, et imaginem eius, et si quis acceperit
2,13. 12 characterem nominis eius. Hic patientia
13,10. 12,17. Sanctorum est, qui custodiunt mandata Dei,
Is 57,2. H 4,10. 13 et fidem Iesu. Et audivi vocem de caelo, di-
1 K 15,58. centem mihi: Scribe: Beati mortui, qui in
Domino moriuntur. Amodo iam dicit Spiritus,
ut requiescant a laboribus suis: opera enim
Dn 7,13; 10,16. 14 illorum sequuntur illos. Et vidi et ecce nu-
Mt 13,39.41. bem candidam: et super nubem sedentem
similem Filio hominis, habentem in capite suo
coronam auream, et in manu sua falcem acu-
Joel 4,13. 15 tam. Et alius Angelus exivit de templo,
Mc 4,29. clamans voce magna ad sedentem super nu-
bem: Mitte falcem tuam, et mete quia venit
hora ut metatur, quoniam aruit messis terrae.
16 Et misit qui sedebat super nubem, falcem
17 suam in terram, et demessa est terra. Et
alius Angelus exivit de templo, quod est in
Joel 4,13. 18 caelo, habens et ipse falcem acutam. Et
15. alius Angelus exivit de altari, qui habebat po-
testatem supra ignem: et clamavit voce magna
ad eum, qui habebat falcem acutam, dicens:

---

10 qui mixtus | ang. [et] sanct.
11 in saec. saec. ascendit | accepit *A* | *cf 9*
12 — est *F*
13 — mihi | moriuntur a modo. 𝔏𝔗*A* | secu- 𝔏*AF*
14 supra *F* , *it 16* | (filium) *15* alter | messes *A*[1]
16 messa est t. 𝔐 messuit terram *F* demessuit eam 𝔖
18 — exivit | habet | — ad eum 𝔏*A*[1]*F* („qui 2° *om A**" *Treg*) | habet 2° 𝔗*A*[1]

τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου Ps Sal 8,15.
ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσε-
ται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων καὶ
ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανι- 11 Is 34,9.10. 19,3.
σμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ
ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυ-
νοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ
τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.
Ὧδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες 12 2,13. 2 T 4,7. 13,10. 12,17.
τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.
Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· 13 Is 57,2. H 4,1 1 K 15,58.
γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀπο-
θνήσκοντες ἀπ' ἄρτι. ναί, λέγει τὸ πνεῦμα, ἵνα
ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα
αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.

13 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ 14 Dn 7,13; 10,1 Mt 13,39.41. 1,13.
τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου,
ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν
καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. καὶ ἄλλος 15 Joel 4,13. Mt 13,30. Mc 4,29.
ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ
μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· πέμψον
τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα
θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. καὶ 16
ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον
14 αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. Καὶ 17 14.
ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ
οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. καὶ 18 Joel 4,13. 15.
ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, [ὁ]
ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ
μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ λέγων·

---

10 W *βασανισθησονται* | *αγγελ. αγιων* : **h** *των αγγελων* W *των αγ. αγγελ.* *13* TW *απαρτι* *14* W *υιω* *14.15* W *οξυ· και* *16* **h** *επι την νεφελην* *17.18* W *οξυ· και* *18* H [*εξηλθεν*] | [o] : W—T

---

10 εκ του ποτηριου ***Aa*** *13 απαρτι. : ·απαρτι* ***Qa*** | *— ναι* **א*** | *αναπαυσονται* ***Q1a*** *18 φωνη : κραυγη* ***Caς***

πέμψον σου ***τὸ δρέπανον*** *τὸ ὀξὺ καὶ τρύγησον*
τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν
19,15. 19 *αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ*
δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἄμ-
πελον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ
Joel 4,13. 20 *τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. καὶ* ***ἐπατήθη ἡ ληνὸς*** *ἔξωθεν τῆς*
Is 63,3. H 13,12 s. *πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν*
χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

Lv 26,21. 15 *Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα* 45
; 6,17. 12,1.3. 11,18; 16,17. *καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας* ***πληγὰς***
ἑπτὰ *τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυ-*
4,6. 13,15.18. 5,8. 2 *μὸς τοῦ θεοῦ. Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλί-*
νην μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ
θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ
ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑστῶτας ἐπὶ τὴν
Dt 9,26 Lxx; 32,4. *θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ.*
Jos 14,7. 3 *καὶ* ***ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ***
Ex 15,1.11; 34,10. ***θεοῦ*** *καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες·*
5,9.12. Ps 111,2; ***μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου,*** *κύριε ὁ*
39,14; 145,17. Jr 10,6.7. *θεὸς ὁ παντοκράτωρ·* ***δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ***
Ps 86,9. 4 *αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς* ***τῶν ἐθνῶν· τίς οὐ***
Ml 1,11. Jr 16,19–21. *μὴ φοβηθῇ, κύριε, καὶ* ***δοξάσει τὸ ὄνομά σου;***
14,7. *ὅτι μόνος ὅσιος, ὅτι* ***πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσιν***
καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, *ὅτι τὰ δι-*
καιώματά σου ἐφανερώθησαν.
Ex 40,34. ,19. Act 7,44. 5 *Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς* ***τῆς***
Lv 26,21. 6 ***σκηνῆς τοῦ*** *μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐξῆλθον*
Ez 28,13. 1,13. *οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς* ***ἑπτὰ πληγὰς*** *ἐκ*
τοῦ ναοῦ, ***ἐνδεδυμένοι λίνον*** *καθαρὸν λαμπρὸν*

---

20 εξακοσιων : h[r1] *εξακοσιων εξ* [2] *διακοσιων* **15**,*2 εχοντας* : W+ *τας* *3 εθνων* : ℋ *αιωνων* *4* H *σου, οτι μονος οσιος;* *6* H *εξηλθαν* | *οι 2°* : [H] | *λινον (sic et* h[r]*)* : H *λιθον*

---

19 την μεγαλην ℵ*a*ϛ *20 εξω* ℵ*a*ϛ **15**,*2 και 4°* : + *εκ του χαραγματος αυτου (και) (1)a*ϛ *3 βασιλευ* ℵ**a* *4 φοβηθη* : + *σε 6a*ϛ *5 και 2°* : + *ιδου* ϛ *6* — *εκ τ. ναου Qa*

Mitte falcem tuam acutam, et vindemia bo-
tros vineae terrae: quoniam maturae sunt
uvae eius. Et misit Angelus falcem suam 19 19,15.
acutam in terram, et vindemiavit vineam ter-
rae, et misit in lacum irae Dei magnum: et 20 Joel 4,13.
calcatus est lacus extra civitatem, et exivit Is 63,3.
sanguis de lacu usque ad frenos equorum per
stadia mille sexcenta.

ET vidi aliud signum in caelo magnum, 15 Lv 26,21.
et mirabile, Angelos septem, habentes plagas 6,17. 12,1.3. 11,18.
septem novissimas: Quoniam in illis consum-
mata est ira Dei. Et vidi tamquam mare 2 4,6. 13,15.18.
vitreum mistum igne, et eos, qui vicerunt be- 5,8.
stiam, et imaginem eius, et numerum nominis
eius, stantes super mare vitreum, habentes Dt 32,4. Jos 14,7.
citharas Dei: et cantantes canticum Moysi 3 Am 4,13 Lxx. Ex 15,1.11; 34,10.
servi Dei, et canticum Agni, dicentes: 5,9.12.

Magna, et mirabilia sunt opera tua Domine Ps 111,2; 139,14; 145,17.
Deus omnipotens: iustae et verae sunt viae Jr 10,6.7.
tuae, Rex saeculorum. Quis non timebit te 4 Ps 86,9.
Domine, et magnificabit nomen tuum? quia Ml 1,11. 14,17.
solus pius es: quoniam omnes gentes ve-
nient, et adorabunt in conspectu tuo, quo-
niam iudicia tua manifesta sunt.

16 Et post haec vidi, et ecce apertum est tem- 5 Ex 40,34. 11,19.
plum tabernaculi testimonii in caelo: et 6 Lv 26,21.
exierunt septem Angeli habentes septem pla- Ez 28,13.
gas de templo, vestiti lino mundo, et candido, 1,13.

---

18 botruos 𝔏*F*² boruos *F*¹ botrus *A*
19 — acutam
20 laco *F* | — mille *A*¹ | sescenta
15,*2* — tamq. *F* | mixtum | (igni) | illius (1º) | supra | (citharam)
3 — sunt *bis* | Rex] *pr* Domine 𝔖 | caelorum *A*
4 — te 𝔏𝔗 | magnificavit *AF* | — es | manifestata
5 — et 2º *A*¹
6 — sept. 2º *A* | lino] lapide | — et 2º

4,6-8. 14,10. 7 et praecincti circa pectora zonis aureis. Et
unum de quattuor animalibus dedit septem
Angelis septem phialas aureas, plenas ira-
cundiae Dei viventis in saecula saeculorum.
Lv 26,21. Ex 40,34. 8 Et impletum est templum fumo a maiestate
1 Rg 8,10. Dei, et de virtute eius: et nemo poterat in-
Is 6,4. Ez 44,4. troire in templum, donec consummarentur
Is 66,6. Ps 69,25. 16 septem plagae septem Angelorum. ET audivi
Jr 10,25. Sph 3,8. vocem magnam de templo, dicentem septem
15,7. Angelis: Ite, et effundite septem phialas irae
Dt 28,35. 2 Dei in terram. Et abiit primus, et effudit
Ex 9,10.11. 8,7. phialam suam in terram, et factum est vulnus
saevum, et pessimum in homines, qui habe-
bant characterem bestiae: et in eos, qui ado-
Ex 7,17-21. 3 raverunt imaginem eius. Et secundus An-
8,8. gelus effudit phialam suam in mare, et factus
est sanguis tamquam mortui: et omnis anima
Ex 7,19-24. 4 vivens mortua est in mari. Et tertius effu-
Ps 78,44. 8,10. dit phialam suam super flumina, et super
Ps 119,137; 5 fontes aquarum, et factus est sanguis. Et
145,17. audivi Angelum aquarum dicentem: Iustus
Ex 3,14. Dt 32,4. Is 41,4. es Domine qui es, et qui eras sanctus, qui
Is 49,26. 6 haec iudicasti: quia sanguinem Sanctorum,
Ps 79,3. et Prophetarum effuderunt, et sanguinem eis
Am 4,13 Lxx. 7 dedisti bibere: digni enim sunt. Et audivi
Ps 19,10; 119,137. alterum ab altari dicentem: Etiam Domine
9,13. 19,2. Deus omnipotens vera, et iusta iudicia tua.
8,12. 8 Et quartus Angelus effudit phialam suam in
solem, et datum est illi aestu affligere homines,
11.21. 9,20.21. 9 et igni: et aestuaverunt homines aestu magno,
et blasphemaverunt nomen Dei habentis

---

7 unus ex q. | — sept. 2° ***F*** | fialas | iracundia ***F***
8 (consumerentur) 16,*1* fial- ,*it 2.3.4.8.10.12.17.*
2 primus Angelus 𝔊 | et 4°] ac | habent | car-
-ter ***F*** | — in 3° | ador. bestiam et im. 𝔊
3 — Angelus ,*it 8.10.12.17.* *4* tertius Angelus 𝔊 |
ℭ92 effugit *5* aq.] quartum ***F*** | — Domine | qui
1°] *pr* [et] | quia haec *6* fuderunt | digni
en.] ut digni (𝔏)*A* digni *7* alt. ab alt.] — ab
alt. 𝔊*A* altare | dicens *8* aestus ***F*** | affi-
cere (eff- ***F***1?) | — et 3° [𝔏]***F*** | igne 𝔊

καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς.
καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζῴων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ 7 4,6–8. 14,10.
ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ
τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ 8 11,17. Lv 26,
καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, **καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο** Ex 40,34. 1 Rg 8,10.
εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ Is 6,4. Ez 44
46 **πληγαὶ** τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων. Καὶ ἤκουσα μεγάλης 16 Is 66,6.
φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· Ps 69,25. Jr 10,25.
ὑπάγετε καὶ **ἐκχέετε** τὰς ἑπτὰ φιάλας **τοῦ θυμοῦ** Sph 3,8. 15,7.
τοῦ θεοῦ **εἰς τὴν γῆν**. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος 2 Dt 28,35.
καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· **καὶ** Ex 9,10.11. 8,7.
ἐγένετο ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώ-
πους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ
47 τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. Καὶ ὁ 3 Ex 7,17–21. 8,8.
δεύτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασ-
σαν· **καὶ ἐγένετο αἷμα** ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ
48 ζωῆς **ἀπέθανεν, τὰ ἐν** τῇ θαλάσσῃ. Καὶ ὁ 4 Ex 7,19–24. Ps 78,44.
τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς **τοὺς ποτα-** 8,10.
μοὺς καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· **καὶ ἐγένετο**
αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέ- 5 Ps 119,137; 145,17.
γοντος· **δίκαιος εἶ**, ὁ **ὢν** καὶ ὁ ἦν, ὁ **ὅσιος**, ὅτι Ex3,14. Dt3 Is 41,4.
ταῦτα ἔκρινας, ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν 6 Is 49,26.
ἐξέχεαν, καὶ αἷμα **αὐτοῖς** δέδωκας **πεῖν**· ἄξιοί Ps 79,3.
εἰσιν. Καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· 7 Ps 19,10; 119,137.
ναί, **κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ** καὶ 9,13. 19,2.
49 **δίκαιαι αἱ κρίσεις σου**. Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεεν 8 8,12.
τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ
καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. καὶ ἐκαυ- 9 11.21. 9,20.
ματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασ-
φήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν

16,*4* h εγενοντο *5* HR [ο] οσιος *6* αιμα 1⁰ : T αιματα | [hT εδωκας

---

7 — εν ℵ*α *8* εκ του καπνου *Qα* | — επτα 2⁰ *P1α*
16,*1* ναου : ουρανου ***13*** — εκ τ. ναου *Qα* *2* εις : επι ***1α*ς** |
επι : εις ***1α*ς** *3* ζωσα ℵ*α*ς | — τα ℵ*α*ς *5* δικαιος : +
κυριε ς *9* εβλασφ. : + οι ανθρωποι *Qα*

ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόη-
Ex 10,21. 10 σαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεεν 50
Is 8,21.22. 9,1. τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου·
καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ **ἐσκοτωμένη**, καὶ
9. Dn 2,20. 11 ἐμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, καὶ
ἐβλασφήμησαν **τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ** ἐκ τῶν πό-
νων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετ-
Gn 15,18. 12 ενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ ὁ ἕκτος 51
1,7. Jos 1,4. ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ **τὸν ποταμὸν τὸν**
Is 11,15.16; ,2.25; 44,27. **μέγαν Εὐφράτην**· καὶ **ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ,**
Jr 50,38. 9,14. ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν **ἀπὸ**
12,9. 13,1. 13 **ἀνατολῆς ἡλίου**. Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ
3,11. Ex 8,3. δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ
Rg 22,21–23. ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα
13,13. 19,19. 14 τρία ἀκάθαρτα ὡς βάτραχοι· εἰσὶν γὰρ πνεύματα
δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ
τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν
αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης
3,3.18. 15 **τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος**. Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς
1 Th 5,2. κλέπτης· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέ-
Jd 5,19.31. 16 πωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. Καὶ συνήγαγεν
Rg 9,27; 23,29. Zch 12,11. αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστί
Is 66,6. 17 Ἁρμαγεδών. Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεεν τὴν φιάλην 52
10,7; 11,15; 15,1. αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθεν **φωνὴ** μεγάλη
ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα· γέγονεν.
Ex 19,16. 18 καὶ ἐγένοντο **ἀστραπαὶ** καὶ **φωναὶ** καὶ **βρονταί**,
Dn 12,1. ; 8,5; 11,19. καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, **οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ'**
οὗ ἄνθρωπος **ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς**, τηλικοῦτος

---

12 Ευφρ. : [H]R pr *τον* | hW *ανατολων* *14 ημερ. τ. μεγ.* : h *μεγ. ημ.* *16* H *Ἑβραϊστί Ἂρ Μαγεδών* *17 αερα* : H· — W, | *γεγονεν* : H·—R· *18* ℌ *ανθρωποι εγενοντο* | H *γης τηλ. ... μεγας,*

---

9 — την **CQaς** *13 βατραχους* ℵ*a *14 α εκπ.* : *εκπορευεσθαι* ℵ*ς¹ | *ημερ.* : + *εκεινης* **Q1aς** *15 ερχεται* ℵ*a *16 Αρμ.* : *Μαγεδ(δ)ων* (**Q**)*a* *17 — μεγαλη* **A1a** | *ναου* : *ουρανου* **1.12.18** | — *απο του θρονου* ℵ *18 — εγενετο* 1⁰ **Qa**

potestatem super has plagas, neque egerunt
poenitentiam ut darent illi gloriam. Et 10 Ex 10,21. Is 8,21.22. 9,1.
quintus Angelus effudit phialam suam super
sedem bestiae: et factum est regnum eius
tenebrosum, et commanducaverunt linguas
suas prae dolore: et blasphemaverunt Deum 11 9. Dn 2,20.
caeli prae doloribus, et vulneribus suis, et
non egerunt poenitentiam ex operibus suis.
Et sextus Angelus effudit phialam suam in 12 Gn 15,18. Dt 1,7. Jos 1,4 Is 11,15.16; 41,2.25; 44,27 Jr 50,38. 9,14.
flumen illud magnum Euphraten: et siccavit
aquam eius, ut praepararetur via regibus ab
ortu solis. Et vidi de ore draconis, et de ore 13 12,9. 13,1. 13,11. Ex 8,3. 1 Rg 22,21–23
bestiae, et de ore pseudoprophetae spiritus
tres immundos in modum ranarum. Sunt enim 14 Am 4,13 Lxx. 13,13. 19,19.
spiritus daemoniorum facientes signa, et pro-
cedunt ad reges totius terrae congregare illos
in praelium ad diem magnum omnipotentis
Dei. ¹ Ecce venio sicut fur. Beatus, qui vigi- 15 3,18. 1 Th 5,[illegible]
lat, et custodit vestimenta sua, ne nudus am-
bulet, et videant turpitudinem eius. Et con- 16 Jud 5,19.31. 2 Rg 9,27; 23,2[illegible] Zch 12,11.
gregabit illos in locum, qui vocatur Hebraice
Armagedon. Et septimus Angelus effudit 17 Is 66,6. 10,7; 11,15.
phialam suam in aerem, et exivit vox magna
de templo a throno, dicens: Factum est. Et 18 Ex 19,16. Dn 12,1. 4,5; 8,5; 11,1[illegible]
facta sunt fulgura, et voces, et tonitrua, et ter-
raemotus factus est magnus, qualis numquam
fuit ex quo homines fuerunt super terram: talis

---

10 commandaverunt *F*[1]
11 — suis 1° *F*
12 illum *A* | Eufraten | (aqua) | praeparetur *A*
13 drach- *F* | pseud. exire spir. 𝔖
14 — et 𝔗*A* | procedent 𝔏*AF* | proel- *et* 𝔖 | > dei omnipot.
15 turpidinem *F*
16 congregavit | Hebraeice 𝔏 -aeicae *F* | Armageddon 𝔖 Magedon *F* Hermagedon
18 fulgora | — factus est *F*

Dn 4,27. 19 terraemotus, sic magnus. Et facta est civitas
Is 51,17. Jr 25,15. magna in tres partes: et civitates Gentium
11,8. 14,10. ceciderunt. et Babylon magna venit in me-
moriam ante Deum, dare illi calicem vini in-
6,14; 20,11. 20 dignationis irae eius. Et omnis insula fugit,
9. Ex 9,23. 21 et montes non sunt inventi. Et grando magna
sicut talentum descendit de caelo in homines:
et blasphemaverunt Deum homines propter
plagam grandinis: quoniam magna facta est
vehementer.

Jr 51,13. 17 ET venit unus de septem Angelis, qui 17
15,1. habebant septem phialas, et locutus est me-
cum, dicens: Veni ostendam tibi damnationem
meretricis magnae, quae sedet super aquas
Is 23,17. 2 multas, cum qua fornicati sunt reges terrae,
14,8; 18,3. et inebriati sunt qui inhabitant terram de vino
Dn 7,7. 3 prostitutionis eius. Et abstulit me in spiritu
13,1. in desertum. Et vidi mulierem sedentem super
bestiam coccineam, plenam nominibus blas-
phemiae, habentem capita septem, et cornua
Ez 28,13.16 4 decem. Et mulier erat circumdata purpura, et
Jr 51,7. coccino, et inaurata auro, et lapide pretioso, et
margaritis, habens poculum aureum in manu
sua, plenum abominatione, et immunditia forni-
2 Th 2,7. 5 cationis eius: Et in fronte eius nomen scri-
14,8; 16,19. Dn 4,27 ptum: Mysterium: Babylon magna, mater forni-
18,24. 6 cationum, et abominationum terrae. Et vidi
mulierem ebriam de sanguine sanctorum, et

---

19 memoria ***F*** | ei | (eius] dei)

21 > hom. deum | et quoniam ***F***

17,*1* — qui ***A***¹ | habebat s. fial. ***F*** | (sedit)

3 > desertum (-to ***F***) in spir. | plena ***F***¹

4 (inaurato 𝕮 93.98.1618.24) | (margaritas) | abominationem ***F***¹ -num | inmunditiae ***A***² | et forn. ***F***

5 — et abom. ***F***¹

σεισμὸς οὕτω μέγας. καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ με- 19 Dn 4,27.
γάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν Is 51,17. Jr 25,15.
ἔπεσαν. καὶ **Βαβυλὼν** *ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον* 11,8. 14,10.
τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ ***τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ***
θυμοῦ *τῆς ὀργῆς* ***αὐτοῦ***. *καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν,* 20 6,14; 20,11.
καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. καὶ ***χάλαζα*** *μεγάλη ὡς* 21 9. Ex 9,23.
ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς
ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν
θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν
ἡ πληγὴ αὐτῆς ***σφόδρα***.

53 *Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόν-* 17 Jr 51,13.
των τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ 15,1.
λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς
μεγάλης τῆς καθημένης ***ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν, μεθ'*** 2 Is 23,17.
ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, *καὶ* ***ἐμεθύσθη-*** 14,8; 18,3.
σαν *οἱ κατοικοῦντες* ***τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου*** *τῆς*
πορνείας ***αὐτῆς***. *καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον* 3 Dn 7,7.
ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ 13,1.
θηρίον *κόκκινον, γέμοντα ὀνόματα βλασφημίας,*
ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ ***κέρατα δέκα***. *καὶ ἡ γυνὴ* 4 Ez 28,13.16
ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ Jr 51,7.
κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαρ- 18,16.
γαρίταις, ἔχουσα ***ποτήριον χρυσοῦν*** *ἐν τῇ χειρὶ*
αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς
πορνείας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα 5 2 Th 2,7.
γεγραμμένον, μυστήριον, ΒΑΒΥΛΩΝ Η ΜΕ- 14,8; 16,19 Dn 4,27.
ΓΑΛΗ, *Η ΜΗΤΗΡ ΤΩΝ ΠΟΡΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ*
ΒΔΕΛΥΓΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ. καὶ εἶδον τὴν γυ- 6 18,24.
ναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ

17,*3* W *γεμον τα ονομ.* | *εχον* : H *εχων* hT *εχοντα* *4* hT *χρυσω* | hT *γεμων* *5* RT *γεγραμμενον·* | R *ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ* : W· (TW omnia, H *μυστ.* typis minusc.) *6* RT *ειδα*

17,*3* — *εν 2a* *4* — *και* 3° ***PQa*** | *αυτης* 2° : *της γης* ***Qa*** : + *και τ. γης* ℵ *5* (— *μυστηριον* Spitta *cj*) | (*πόρνων* Griesbach) : *πορνειῶν* Arethas vg *6* *εκ του αιμ.* 1° : *τω αιματι* ℵ* — *εκ* ℵ^{c}***PQ*** | — *και* 2° ***Qa***

ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύ-
7 *μασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα. καὶ εἶπέν μοι ὁ* 54
ἄγγελος· διὰ τί ἐθαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστή-
ριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζον-
τος αὐτὴν τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ
a 7,3; 12,1. 8 *δέκα κέρατα.* **Τὸ θηρίον** *ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν,*
Ps 69,29. *καὶ μέλλει* **ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου** *καὶ εἰς*
1.2. 13,3.8; 3,5. *ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ θαυμασθήσονται οἱ κατοι-*
κοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, **ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα**
ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς *ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,*
βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ
13,18. 13,1. 9 *παρέσται.* ¹ *ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ*
κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται
10 *ἐπ' αὐτῶν, καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν·* ¹ *οἱ πέντε*
ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθεν, καὶ
8. 19,20. 11 *ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. καὶ τὸ θη-*
ρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστιν,
καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει.
13,1. 12 **καὶ τὰ δέκα κέρατα** *ἃ εἶδες* **δέκα βασιλεῖς εἰσιν,**
Dn 7,20.24. *οἵτινες βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν*
ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ
13 *θηρίου. οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν, καὶ τὴν*
δύναμιν καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν.
Dt 10,17. 14 *οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν καὶ τὸ ἀρ-*
Dn 2,47. 19,14.16.19. *νίον νικήσει αὐτούς, ὅτι* **κύριος κυρίων ἐστὶν** *καὶ*
βασιλεὺς βασιλέων, *καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ*
1. Is 8,7. 15 *ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. Καὶ λέγει μοι·* **τὰ ὕδατα**
7,2; 51,13. *ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι*
12.13. 18,8. 16 *εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. καὶ τὰ δέκα κέρατα*
Is 47,8. *ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρ-*

---

7 **hT** *σοι ερω* *8* **hRT** *υπαγειν* | **RT** *θαυμασονται* *9 επ αυτων* : R·HT[3] (non[4]). *10.11* ℌ *μειναι, και ... ουκ εστιν.* *13 εξουσιαν* : **hT** pr *την*

---

8 κατοικ. την γην ℚ*a* | *τα ονοματα* ℵ*P*a**ϛ** | *του βιβλιου* ℚ*a* | *καίπερ ἔστιν* **ϛ** *11 αυτος : ουτος* ℵℚ*a* | *ογδ.* : pr *ο* ℵ*a* *12 ουπω : ουκ* **A** *15 ειπεν* **A**

de sanguine martyrum Iesu. Et miratus sum
cum vidissem illam admiratione magna. Et 7
dixit mihi Angelus: Quare miraris? Ego dicam
tibi sacramentum mulieris, et bestiae, quae
portat eam, quae habet capita septem, et cor-
nua decem. Bestia, quam vidisti, fuit, et non 8 Dn 7,3; 12,1.
est, et ascensura est de abysso, et in interitum Ps 69,29. 13,1.2. 13,3. 3,5.
ibit: et mirabuntur inhabitantes terram (quo-
rum non sunt scripta nomina in Libro vitae
a constitutione mundi) videntes bestiam, quae
erat, et non est. Et hic est sensus, qui 9 13,18. 13,1.
habet sapientiam. Septem capita: septem
montes sunt, super quos mulier sedet, et reges
septem sunt. Quinque ceciderunt, unus est, 10
et alius nondum venit: et cum venerit, opor-
tet illum breve tempus manere. Et bestia, 11 8. 19,20.
quae erat, et non est: et ipsa octava est: et
de septem est, et in interitum vadit. Et decem 12 13,1.
cornua, quae vidisti, decem reges sunt: qui Dn 7,20.24.
regnum nondum acceperunt, sed potestatem
tamquam reges una hora accipient post bestiam.
Hi unum consilium habent, et virtutem, et po- 13
testatem suam bestiae tradent. Hi cum Agno 14 Dt 10,17.
pugnabunt, et Agnus vincet illos: quoniam Dn 2,47. 19,16. 19,14.
Dominus dominorum est, et Rex regum, et qui
cum illo sunt, vocati, electi, et fideles. Et dixit 15 1. Is 8,7.
mihi: Aquae, quas vidisti ubi meretrix sedet, Jr 47,2; 51,13
populi sunt, et Gentes, et linguae. Et decem 16 12,13. 18,8.
cornua, quae vidisti in bestia: hi odient for-

---

6 ammiratione 𝔏*A* *7* > tibi dicam | (bestiam) | (eum) | quae 2°] qui ***A***[1]***F*** | > dec. corn. ***F*** *8* bestiam (***F***[1]) | mirabantur ***AF*** | quae] quia (qui ***F*** *sec. Ln, non Re*) *9* septemontes ***F*** | sedet. et 𝔏 *11* — et de VII est ***F***[1] | — in ***A***[1] | vadet *12* nond.] non ***F*** | h. accipiunt (+ [et]) *13* tradunt 𝔏𝔗*A* *14* voc. et el. 𝔖[𝔏] *15* Aquas q. (Aquam quam) *16* in b.] et bestiam (-a)

nicariam, et desolatam facient illam, et nu-
dam, et carnes eius manducabunt, et ipsam
10,7. 17 igni concremabunt. Deus enim dedit in corda
eorum ut faciant quod placitum est illi: ut
dent regnum suum bestiae donec consummen-
Ps 2,2; 89,28. 18,10. 18 tur verba Dei. Et mulier, quam vidisti, est
civitas magna, quae habet regnum super reges
10,1. Ez 43,2. 18 terrae. ET post haec vidi alium Angelum 18
descendentem de caelo, habentem potestatem
magnam: et terra illuminata est a gloria eius.
Dn 4,27. 14,8. Is 13,21; 21,9; 34,11.14. Jr 9,10; 50,39; 51,8. 2 Et exclamavit in fortitudine dicens: Cecidit,
cecidit Babylon magna: et facta est habitatio
daemoniorum, et custodia omnis spiritus im-
mundi, et custodia omnis volucris immundae,
Is 23,17. Jr 25,15.27; 51,7. Nah 3,4. 3 et odibilis: quia de vino irae fornicationis
eius biberunt omnes gentes: et reges terrae
cum illa fornicati sunt: et mercatores terrae
de virtute deliciarum eius divites facti sunt.
Is 48,20; 52,11. Jr 50,8; 51,6.9.45. 1 T 5,22. 2 J 11. 2 K 6,17. 4 Et audivi aliam vocem de caelo, dicentem: Exite
de illa populus meus: ut ne participes sitis de-
lictorum eius, et de plagis eius non accipiatis.
Gn 18,20.21. Jr 51,9. 5 Quoniam pervenerunt peccata eius usque ad
caelum, et recordatus est Dominus iniquitatum
Ps 137,8. Jr 50,15.29. 2 Th 1,6. 6 eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis: et
duplicate duplicia secundum opera eius: in po-
Jr 50,29. Is 47,7.8. 7 culo, quo miscuit, miscete illi duplum. Quantum
glorificavit se, et in deliciis fuit, tantum date

---

16 igne 𝔖
17 ut non fac. ***F*** | > illi est plac. 𝔏 > illi pl. est 𝔗***AF*** > est illi plac.
18 mulierem ***F***
18,*1* — a ***A*** *2* fortit.] forti voce | volucres ***F***[1] | — et odib.
3 et quia ***A*** | de ira f. | dilic- ***A***
4 — de caelo ***F*** *5* deus 𝔏***F***
6 illis 𝔏 | — et 1º | — vobis | quod | miscuit vobis 𝔖 | miscite
6.7 . Duplum quant. ***F***

νην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμ-
νήν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν
κατακαύσουσιν [ἐν] πυρί· ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς 17 10,7.
τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, Prv 21,1.
καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην καὶ δοῦναι τὴν βασι-
λείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθήσονται οἱ
λόγοι τοῦ θεοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες ἔστιν ἡ 18 Ps 2,2; 89,28
πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ **τῶν** *βα-* 18,10.
σιλέων **τῆς** *γῆς.*

55 *Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαί-* 18 10,1. Ez 43,
νοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην,
καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. καὶ ἔκρα- 2 Dn 4,27.
ξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· **ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν** 14,8. Is 13,21; 21
ἡ *μεγάλη, καὶ ἐγένετο* **κατοικητήριον δαιμονίων** 34,11.14.
καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ Jr 9,10; 50,39
φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημ- 51,8.
μένου, ὅτι ἐκ **τοῦ οἴνου** *τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας* 3 15. Is 23,17
αὐτῆς πέπωκαν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ *βασιλεῖς* Jr 25,15.27; 51,7.
τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, *καὶ οἱ ἔμποροι* Nah 3,4.
τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς
ἐπλούτησαν. Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν 4 Is 48,20; 52
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· **ἐξέλθατε ὁ λαός** *μου* Jr 50,8; 51,6.9.45.
ἐξ αὐτῆς, *ἵνα μὴ συνκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις* 1 T 5,22. 2 J
αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· 2 K 6,17.
ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς *αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι* **τοῦ οὐ-** 5 Gn 18,20.21
ρανοῦ, *καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα* Jr 51,9.
αὐτῆς. **ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν**, *καὶ* 6 Ps 137,8. Is 40,2.
διπλώσατε τὰ διπλᾶ **κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς**· *ἐν τῷ* Jr 50,15.29 2 Th 1,6.
ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· ὅσα 7 Jr 50,29.
ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε Is 47,7.8.

---

16 [εν] : RW—T 18,3 HR [του οινου] | *Ж* πεπτωκαν 4 h εξ αυτης, ο λαος μου 6 H [τα] διπλα 7 αὑτην : H αὑτην W εαυτην

---

16 — και γυμνην Qa 17 τελεσθωσιν Qa 18 της : pr επι Qa 18,2 εν ισχυι φωνη μεγαλη ς | δαιμονων Paς | ακαθ. 1[o] : + και μεμισημενου Aa 3 — του θυμου Primas. | **πεπτωκασιν** ℵ(A)Qa 4 εξελθε CQa 6 απεδ. : + υμιν 1aς

αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ
αὐτῆς λέγει **ὅτι κάθημαι** *βασίλισσα* **καὶ** *χήρα* **οὐκ**
Is 47,9. 8 **εἰμὶ καὶ πένθος οὐ** *μὴ* **ἴδω·** *διὰ τοῦτο* **ἐν** *μιᾷ*
Jr 50,31.34. 11,17; 15,8; *ἡμέρᾳ* **ἥξουσιν** *αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πέν-*
17,16. *θος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι*
Ez 26,16; 9 **ἰσχυρὸς κύριος** *ὁ θεὸς ὁ* **κρίνας** *αὐτήν.* **καὶ κλαύ-**
7,30.33.35. 23,17. 17,2. **σουσιν καὶ κόψονται** *ἐπ᾽ αὐτὴν* **οἱ βασιλεῖς τῆς**
18,18. *γῆς οἱ μετ᾽* **αὐτῆς πορνεύσαντες** *καὶ στρηνιάσαν-*
τες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως
Dn 4,27. 10 *αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον*
Ez 26,17. 14,8; 18,16. *τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαὶ οὐαί, ἡ*
Is 21,9. Jr 51,8. *πόλις ἡ μεγάλη,* **Βαβυλὼν** *ἡ* **πόλις** *ἡ* **ἰσχυρά,** *ὅτι*
Ez 27,36.31. 11 *μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου. καὶ οἱ* **ἔμποροι** *τῆς*
γῆς **κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν** *ἐπ᾽ αὐτήν, ὅτι τὸν*
27,12.13.22. 12 *γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, γόμον χρυσοῦ*
καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν
καὶ βυσσίνου καὶ πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ κοκ-
κίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος
ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου
Ez 27,13. 13 *καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, καὶ κιν-*
νάμωμον καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον
καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν
καὶ σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ
14 *ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ* **ψυχὰς ἀνθρώπων.** *καὶ*
ἡ ὀπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν
ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ
ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ εὑρή-
Ez 27,36.31. 15 *σουσιν. οἱ* **ἔμποροι** *τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ᾽*
αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον
τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς **κλαίοντες καὶ πενθοῦντες,**

---

8 H [*Κυριος*] 9 hT *κλαυσονται* | *αυτην* : h *αυτῇ* 10.16.19 H *ουαί ουαί* 10 h *μιαν ωραν* 12 h[81] † *μαργαριτων* † h *-ίτας* h[82] *-ίταις* [8] *-ίτου* 14 W cf 23 | T *απωλοντο* | W *αυτα ου μη*

---

7 — *και πενθος* ***1*a*** | *καθιω* ***Qa*** *καθως* ***2a*** 8 *ημερα* : *ωρα* ***14a*** 11 *κλαυσουσι κ. πενθησουσιν* ***Qa*** | *επ αυτη* ***6aϚ*** 12 *σηρικου* ***Ϛ*** | *ξυλου* : *λιθου* ***Avg*** 13 — *και αμωμον* ***א³QϚ*** | — *και οινον* ***Q*** 14 *ευρης* ***Qa***

illi tormentum et luctum: quia in corde suo
dicit: Sedeo regina: et vidua non sum: et
luctum non videbo. Ideo in una die venient 8 Is 47,9. Jr 50,31.34. 17,16.
plagae eius, mors, et luctus, et fames, et igne
comburetur: quia fortis est Deus, qui iudica-
bit illam. Et flebunt, et plangent se super 9 Ez 26,16; 27,30.33.35. Ps 48,4 Lxx. Is 23,17. 17,2.
illam reges terrae, qui cum illa fornicati sunt,
et in deliciis vixerunt; cum viderint fumum
incendii eius: longe stantes propter timorem 10 Dn 4,27. Ez 26,17. 14,8. Is 21,9. Jr 51,8.
tormentorum eius, dicentes: Vae, vae civitas
illa magna Babylon, civitas illa fortis: quo-
niam una hora venit iudicium tuum. Et ne- 11 Ez 27,36.31.
gotiatores terrae flebunt, et lugebunt super
illam: quoniam merces eorum nemo emet am-
plius: merces auri, et argenti, et lapidis pre- 12 Ez 27,12.18.22.
tiosi, et margaritae, et byssi, et purpurae,
et serici, et cocci, (et omne lignum thyinum,
et omnia vasa eboris, et omnia vasa de lapide
pretioso, et aeramento, et ferro, et marmore,
et cinnamomum) et odoramentorum, et ungu- 13 Ez 27,13.
enti, et thuris, et vini, et olei, et similae, et
tritici, et iumentorum, et ovium, et equorum,
et rhedarum, et mancipiorum, et animarum
hominum. Et poma desiderii animae tuae 14
discesserunt a te, et omnia pinguia, et prae-
clara perierunt a te, et amplius illa iam non
invenient. Mercatores horum, qui divites 15 Ez 27,36.31.
facti sunt, ab ea longe stabunt propter timo-
rem tormentorum eius, flentes, ac lugentes,

---

8 (uno) | [et] mors | igni | iudicavit 𝔏𝔗 *9* cum illam ***F***[1] *10* , Babylon civ. 𝔏𝔗***A*** *12* mercem 𝔏𝔗***A*** | margaritis 𝔏***F*** -ti 𝔗***A*** | sirici 𝔏***F*** | thynum ***F*** *13* cinnamomum et amomum *et* 𝔖 (ℭ[92] cina-) | unge- | turis *et* 𝔖 | similae trittici ***AF*** | rae- ***F*** red- *14* p. tua des. anim. discessit | clara *14.15* invenient merc. ***F*** *15* sunt ab ea, (. ***F***) | ac] et ***F***

17,4. 16 ¹et dicentes: Vae, vae civitas illa magna, quae
amicta erat bysso, et purpura, et cocco, et
deaurata erat auro, et lapide pretioso, et
Is 23,14. 17 margaritis: quoniam una hora destitutae sunt
Ez 27,27–29. tantae divitiae, et omnis gubernator, et omnis,
qui in lacum navigat, et nautae, et qui
Ez 27,32. 18 in mari operantur, longe steterunt, ¹et clama-
Is 34,10. verunt videntes locum incendii eius, dicentes:
Ez 27,30–34; 26,19. 19 Quae similis civitati huic magnae? Et mise-
runt pulverem super capita sua, et clama-
verunt flentes, et lugentes, dicentes: Vae, vae
civitas illa magna, in qua divites facti sunt
omnes, qui habebant naves in mari de pretiis
Dt 32,43. 20 eius: quoniam una hora desolata est. Exulta
Is 44,23. Jr 51,48. super eam caelum, et sancti Apostoli, et Pro-
phetae: quoniam iudicavit Deus iudicium ve-
Ez 26,21. 21 strum de illa. Et sustulit unus Angelus
Dn 4,27. Jr 51,63.64. fortis lapidem quasi molarem magnum, et
misit in mare, dicens: Hoc impetu mittetur
Babylon civitas illa magna, et ultra iam non
Is 24,8. 22 invenietur. Et vox citharoedorum, et musico-
Ez 26,13. rum, et tibia canentium, et tuba non audie-
tur in te amplius: et omnis artifex omnis
artis non invenietur in te amplius: et vox
Jr 7,34; 16,9; 25,10. 23 molae non audietur in te amplius: et lux
Is 23,8; 47,9. lucernae non lucebit in te amplius: et vox
sponsi, et sponsae non audietur adhuc in te:
quia mercatores tui erant principes terrae, quia
Jr 51,49. 24 in veneficiis tuis erraverunt omnes gentes. Et
6,10; 17,6; 19,2. in ea sanguis prophetarum et sanctorum inven-
Mt 23,35.37. tus est: et omnium, qui interfecti sunt in terra.

16 byssino | — erat 2° 𝔗*F* est *17* divitiae [eius]. | omnes q. *et* navigant | locum | in m.] mari 𝔗*F* maria *19* et dic. [𝔏]*A* | — illa | habent *20* (exultate . . . caeli) | s. et apost. *21* impetum *F*¹ | mittitur *F* | > i. m. c. 𝔗*A* > magna illa civ. *22* cithared- *A* -raed- *F* | in te 1° 3°] in ea *F* | — et omnis art. .. inv. in te ampl. *F* *23* in te 1°] tibi | benef- *AF*¹

¹*λέγοντες· οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περι-* 16 10. 17,4.
βεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον,
καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ
μαργαρίτῃ, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος 17 Is 23,14. Ez 27,27–
πλοῦτος. καὶ πᾶς **κυβερνήτης** *καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τό-*
πον πλέων **καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν**
ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν **ἔστησαν** ¹**καὶ ἔκραζον** 18 9. Ez 27,3 Is 34,10.
βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέ-
γοντες· **τίς ὁμοία** *τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ;* ¹**καὶ ἔβα-** 19 Ez 27,30– 26,19.
λον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον
κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, *λέγοντες· οὐαὶ οὐαί,*
ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ **ἐπλούτησαν πάντες** *οἱ*
ἔχοντες **τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότη-**
τος *αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ* **ἠρημώθη. Εὐφραίνου** 20 Dt 32,43. Is 44,23. Jr 51,48. 12,12.
ἐπ' αὐτῇ, **οὐρανὲ** *καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι*
καὶ οἱ προφῆται, **ὅτι ἔκρινεν** *ὁ θεὸς τὸ κρίμα*
ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς 21 Ez 26,21. Dn 4,27. Jr 51,63.64
λίθον *ὡς μύλινον μέγαν,* **καὶ ἔβαλεν εἰς** *τὴν θά-*
λασσαν λέγων· **οὕτως** *ὁρμήματι βληθήσεται* Βα-
βυλὼν *ἡ μεγάλη πόλις, καὶ* **οὐ** *μὴ* **εὑρεθῇ** *ἔτι.* **καὶ** 22 Is 24,8. Ez 26,13.
φωνὴ *κιθαρῳδῶν καὶ* **μουσικῶν** *καὶ αὐλητῶν καὶ*
σαλπιστῶν **οὐ** *μὴ* **ἀκουσθῇ ἐν σοὶ** *ἔτι, καὶ πᾶς*
τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι,
καὶ φωνὴ μύλου *οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι,* ¹**καὶ** 23 Jr 7,34; 25,10. Is 23,8; 47
φῶς λύχνου *οὐ μὴ φάνῃ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ* **φωνὴ**
νυμφίου καὶ νύμφης *οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι·*
ὅτι [οἱ] ἔμποροί σου ἦσαν **οἱ μεγιστᾶνες τῆς** *γῆς,*
ὅτι **ἐν τῇ φαρμακίᾳ σου** *ἐπλανήθησαν πάντα τὰ*
ἔθνη, καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων 24 Jr 51,49. 6,10; 17, 19,2. Mt 23,35.3
εὑρέθη καὶ **πάντων τῶν ἐσφαγμένων** *ἐπὶ* **τῆς** *γῆς.*

---

16 cf 10 | *εν* : [H]—R | hT *χρυσω* | W *μαργαριταις* *18* HR *εκραξαν* *19* h *επεβαλον* | HR *εκραξαν* | cf 10 *21* T *μύλον* W *μυλικὸν* *22* H [*πασης τεχνης*] *23* *ετι·* : huc vers. 14 W *cj* | [*οι*] : RT—W | R *φαρμακεια* *24* T *αιματα*

---

16 — ουαι 2⁰ ***Qa*** | *βυσσον* ***Qa*** | *πορφυραν* ***Pa*** *17 τοπον* : *ποντον* ***469*** : mare Primas. : lacum vg (locum Hieron.) : *των πλοιων* ***Pa*** *20— και οι 2⁰* ***C1ς*** *21 — ισχυρος* ***A*** *23 φανῃ* ***ς*** | *— οτι 1⁰* ***2a***

Ps 104,1. 11,15. **19** *Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου* 56
πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων·
ἀλληλούϊα· *ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ*
2 Rg 9,7. 2 *δύναμις τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὅτι* **ἀληθιναὶ καὶ**
Ps 19,10; 119,137. **δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ·** *ὅτι ἔκρινεν τὴν*
16,7. 6,10. 18,24. *πόρνην τὴν μεγάλην ἥτις ἔφθειρεν τὴν γῆν*
Dt 32,43. *ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ* **ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα**
τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς.
Ps 104,35. Is 34,10. 3 *καὶ δεύτερον εἴρηκαν·* **ἀλληλούϊα·** *καὶ* **ὁ καπνὸς**
,14. Is 6,1. ,9; 106,48. 4 **αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.** *καὶ*
ἔπεσαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ
τέσσερα ζῷα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ **καθη-**
μένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ *λέγοντες·* **ἀμὴν ἀλληλούϊα.**
,24; 115,13; ; 135,1. 5 *καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα·*
αἰνεῖτε τῷ θεῷ ἡμῶν, **πάντες οἱ δοῦλοι αὐ-**
τοῦ, οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ
μεγάλοι.
Dn 10,6. 1,24; 43,2. 3,1; 97,1; 99,1. .17; 12,10. 6 *Καὶ ἤκουσα* **ὡς φωνὴν** *ὄχλου πολλοῦ καὶ* **ὡς φω-**
νὴν ὑδάτων πολλῶν *καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυ-*
ρῶν, λεγόντων·
ἀλληλούϊα, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος ὁ θεὸς
Ps 118,24. 21,2.9. Mt 22,2. 7 *ἡμῶν* **ὁ παντοκράτωρ. χαίρωμεν** *καὶ ἀγαλ-* 57
λιῶμεν, *καὶ δώσομεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν*
ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοί-
's 45,14.15. Is 61,10. Mt 22,11 s. 8 *μασεν ἑαυτήν, καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάλη-*
ται βύσσινον λαμπρὸν καθαρόν· τὸ γὰρ βύσ-
σινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν.
. L 14,15. 9 *Καὶ λέγει μοι· γράψον· μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον*
τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι·
22,8.9. t 10,25.26. 12,11.17. 10 *οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν. καὶ ἔπεσα*

---

1 H *ἀλληλουιά* (ubique, 3.4.6) *5 απο* : T *εκ* | *οι φοβ.* : W pr *και* *6* hW *λεγοντες* | H [*ημων*] *7* hRT *δωμεν* *9 αληθινοι* : hW pr *οι*

---

1 μετα : pr *και* ***1ας*** | — *ως* ***1ας***[1] | — *και η δυν.* Primas. *7 αγαλλιωμεθα* ***Qας*** *8 καθ. και λαμπρ.* ***1ας*** *9* — *του γαμου* ℵ****Pa***

19 POst haec audivi quasi vocem turbarum 19 Ps 104,1. 11,15.
multarum in caelo dicentium:
Alleluia: Salus, et gloria, et virtus Deo no-
stro est: quia vera, et iusta iudicia sunt 2 2 Rg 9,7. Ps 19,10; 119,137.
eius, qui iudicavit de meretrice magna, quae
corrupit terram in prostitutione sua, et 16,7. 6,10. Dt 32,43.
vindicavit sanguinem servorum suorum de
manibus eius.
Et iterum dixerunt: Alleluia. Et fumus eius 3 Ps 104,35. Is 34,10.
ascendit in saecula saeculorum. Et ceciderunt 4 5,14. Is 6,1.
seniores vigintiquattuor, et quattuor animalia, Ps 47,9; 106,48.
et adoraverunt Deum sedentem super thro-
num, dicentes: Amen: Alleluia. Et vox de 5 Ps 22,24; 115,13; 134,1; 135,1.
throno exivit, dicens:
Laudem dicite Deo nostro omnes servi eius:
et qui timetis eum pusilli, et magni.
Et audivi quasi vocem turbae magnae, et sicut 6 Dn 10,6.
vocem aquarum multarum, et sicut vocem Ez 1,24; 43,2.
tonitruorum magnorum, dicentium: Ps 93,1; 97,1; 99,1; 104,35. Am 4,13 Lxx.
Alleluia: quoniam regnavit Dominus Deus 11,15.17.
noster omnipotens. Gaudeamus, et exulte- 7 Ps 118,24.
mus: et demus gloriam ei: quia venerunt 21,2.9.
nuptiae Agni, et uxor eius praeparavit se.
Et datum est illi ut cooperiat se byssino 8 Ps 45,14.15.
splendenti, et candido. Byssinum enim iusti- Is 61,10.
ficationes sunt Sanctorum.
Et dixit mihi: Scribe: Beati, qui ad coe- 9 L 14,15.
nam nuptiarum Agni vocati sunt: et dixit
mihi: Haec verba Dei vera sunt. Et cecidi 10 22,8.9. Act 10,25.26. 12,11.17.

19,1 voc. magnam t. | tubarum *A* | Sal.] Laus 𝔖*A*
2 quia iud. 𝔏𝔗(*F*¹?) | eius] tuis *A*
5 omnes [gentes] servi
6 tubae 𝔏*AF* | tonitruum (tho- *F* -trum *A*¹)
8 byssinum splendens ([et] 𝔏) candidum
9 dicit *bis* (2⁰ *et* 𝔖) | (— Beati) | > vera dei : verba d. 𝔏*F*

1 P 1,11. ante pedes eius, ut adorarem eum. Et dicit
mihi: Vide ne feceris: conservus tuus sum,
et fratrum tuorum habentium testimonium
Iesu. Deum adora. Testimonium enim Iesu
Ez 1,1. Ps 96,13. 6,2. 1,5; 3,14. Is 11,4.5. 2 Macc 3,25; 11,8. 11 est spiritus prophetiae. Et vidi caelum
apertum, et ecce equus albus, et qui sedebat
super eum, vocabatur Fidelis, et Verax, et
Dn 10,6. 1,14; 2,18. 3,12. 12 cum iustitia iudicat, et pugnat. Oculi autem
eius sicut flamma ignis, et in capite eius dia-
demata multa, habens nomen scriptum, quod
Is 63,1.2. J 1,1. 13 nemo novit nisi ipse. Et vestitus erat veste
aspersa sanguine: et vocatur nomen eius,
17,14. 14 Verbum Dei. Et exercitus qui sunt in caelo,
sequebantur eum in equis albis, vestiti byssino
12,5. Ps 2,9. 14,19.20. Is 11,4; 63,3. Am 4,13 Lxx. Joel 4,13. J 12,48. H 4,12. 15 albo, et mundo. Et de ore eius procedit
gladius ex utraque parte acutus: ut in ipso
percutiat Gentes. Et ipse reget eas in virga
ferrea: et ipse calcat torcular vini furoris
Dt 10,17. Dn 2,47. 17,14. 1 T 6,15. 16 irae Dei omnipotentis. Et habet in vestimento,
et in foemore suo scriptum: Rex regum, et
Dominus dominantium.

Ez 39,4.17—20. 17 Et vidi unum Angelum stantem in sole,
et clamavit voce magna, dicens omnibus avi-
bus, quae volabant per medium caeli: Venite,
6,15. 18 et congregamini ad coenam magnam Dei: ut
manducetis carnes regum, et carnes tribuno-
rum, et carnes fortium, et carnes equorum, et

---

11 vocatur ***F*** | Ver.] + vocatur | — cum 𝔏𝔗 | iustitiam ***F***
12 — autem ***F*** | — in *et* eius 2*o* ***A***¹
13 vestem aspersam | sanguinem ***F***¹ | vocabatur ***F*** 𝔖
14 sequebatur ***F***² | byssinum album mundum
15 ipsius | — ex u. parte | eos | > ferrea virga ***F***
16 in 2*o*] super ***F***
17 — et 3*o*

ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ. 1 P 1,11.
καὶ λέγει μοι· ὅρα μή· σύνδουλός σού εἰμι καὶ J 5,39.
τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν
Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία
Ἰησοῦ ἐστιν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

Ez 1,1.
Sap 18,15.
58 **Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεῳγμένον**, καὶ ἰδοὺ ἵπ- 11 6,2. 1,5; 3,1
πος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾽ αὐτὸν καλούμενος Is 11,4.5.
πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν **δικαιοσύνῃ κρίνει** 2 Macc 3,25 11,8.
καὶ πολεμεῖ. **οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ** φλὸξ **πυρός**, 12 Ps 96,13. Dn 10,6.
καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά, 1,14; 2,17. 3,
ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ
αὐτός, καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον 13 Is 63,1.2. J 1
αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ λόγος
τοῦ θεοῦ. καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐ- 14 8. 17,14.
ρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ᾽ ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυ-
μένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν. καὶ ἐκ **τοῦ στό-** 15 12,5. 2,27. 1, Ps 2,9.
ματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν 14,19.20.
αὐτῇ **πατάξῃ τὰ ἔθνη**· καὶ αὐτὸς **ποιμανεῖ αὐτοὺς** Is 11,4; 63,
ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς **πατεῖ τὴν ληνὸν** τοῦ Sap 18,16. Joel 4,13.
οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς **τοῦ θεοῦ τοῦ παντο-** L 19,27. J 12,48. H 4,12.
κράτορος. καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν 16 Dt 10,17.
μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· ΒΑΣΙΛΕΥΣ Dn 2,47. 17,14. 1 T 6,
ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΣ ΚΥΡΙΩΝ.
Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, 17 Ez 39,4.17– Mt 24,28.
καὶ ἔκραξεν ἐν φωνῇ μεγάλῃ **λέγων πᾶσιν τοῖς**
ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι· **δεῦτε**
συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ, ἵνα 18 6,15.
φάγητε σάρκας **βασιλέων** καὶ σάρκας χιλιάρχων
καὶ **σάρκας ἰσχυρῶν** καὶ σάρκας **ἵππων** καὶ τῶν

---

11 καλουμενος : [H]W post πιστος 12 φλοξ : h pr ως 13 βεβαμμενον (sic et h[81]) : H ῥεραντισμενον h[83]T περιρεραμμενον h[82] ερραμμενον ' cjj ῥεραμμενον | H ο Λογος τ. ϑ. R Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ 14 τα 2° : [R]—T | βυσσ. λευκον : h λευκοβυσσινον 17 εν 2° : [H]—R

---

12 ονομα : pr ονοματα γεγραμμενα και Qa 15 οξεια : pr διστομος Qa 17 ενα : αλλον ℵa

καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ἐλευ-
θέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων.
Ps 2,2. 19 Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ **τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς**
11,7; 12,17; ,7; 17,12–14. καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν **συνηγμένα** ποιῆσαι
16,14.16. τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου
Gn 19,24. 20 καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. καὶ ἐπιάσθη 59
Is 30,33. Ez 38,22. τὸ θηρίον καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ
,1. 13,11–17. 20,10. ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνη-
Dn 7,11.26. σεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ
τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλή-
θησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τῆς **καιο-**
Ez 39,17.20. 21 **μένης ἐν θείῳ.** καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν
τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ
ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ **πάντα τὰ**
ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.
9,1. 2 P 2,4. 20 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐ- 60
Jd 6. ρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἅλυσιν
18,1. Zch 3,1. 2 μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. καὶ ἐκράτησεν
12,9. τὸν δράκοντα, **ὁ ὄφις** ὁ ἀρχαῖος, ὅς ἐστιν **Διάβο-**
λος καὶ ὁ **Σατανᾶς**, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη,
2 Th 2,9.10. 3 ˡκαὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν
καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ
ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ
6,9. 4 ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν χρόνον. Καὶ 61
Dn 7,9.22.27. εἶδον **θρόνους**, καὶ **ἐκάθισαν** ἐπ' αὐτούς, **καὶ κρίμα**
L 22,30. **ἐδόθη** αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων
1 K 6,2. διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ
τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα
ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ

---

18 ℌR *επ αυτους* *19 αυτων* : W *αυτου* *20* h *κ. ο μετ αυτου,* **20**,*2* h *τον οφιν τον αρχαιον* | *ος* : T *ὁ* | *Διαβ.* (TW *διαβ.*) : T pr *ο* | H *καὶ* ʽO *3* T *αυτον λυθηναι*

---

18 επ αυτοις ℵ | — *και 7⁰ Qa* *19* — *τον* ***P1aϛ*** *20 μετ* : pr *οι* ***Aa*** pr *ο et* — *ο* 1⁰ *Qa* | *την εικονα* ℵ**a* | *την καιομενην Qaϛ* **20**,*1 εν τη χειρι* ℵ*a* *3 πλανα Qa* | — *ετι 1a* | *μετα* : pr *και 1aϛ*

sedentium in ipsis, et carnes omnium libero-
rum, et servorum, et pusillorum, et magno-
rum. Et vidi bestiam, et reges terrae, et 19 Ps 2,2.
exercitus eorum congregatos ad faciendum 17,12–14.
praelium cum illo, qui sedebat in equo, et 16,14.16.
cum exercitu eius. Et apprehensa est bestia, 20 Gn 19,24.
et cum ea pseudopropheta: qui fecit signa Is 30,33.
coram ipso, quibus seduxit eos, qui accepe- Ez 38,22. 13,1. 13,11–17. 20,10.
runt characterem bestiae, et qui adoraverunt Dn 7,11.26.
imaginem eius. Vivi missi sunt hi duo in
stagnum ignis ardentis sulphure: Et ceteri 21 Ez 39,17.20.
occisi sunt in gladio sedentis super equum,
qui procedit de ore ipsius: et omnes aves
saturatae sunt carnibus eorum.

ET vidi Angelum descendentem de caelo, 20 9,1. 2 P 2,4.
habentem clavem abyssi, et catenam magnam Jd 6.
in manu sua. Et apprehendit draconem, ser- 2 Gn 3,1. Zch 3,1.
pentem antiquum, qui est diabolus, et sata- 12,9.
nas, et ligavit eum per annos mille: et misit 3 2 Th 2,9.10.
eum in abyssum, et clausit, et signavit super
illum ut non seducat amplius gentes, donec
consummentur mille anni: et post haec opor-
tet illum solvi modico tempore. Et vidi 4 Dn 7,9.22.27.
sedes, et sederunt super eas, et iudicium da- L 22,30.
tum est illis: et animas decollatorum propter 1 K 6,2.
testimonium Iesu, et propter verbum Dei,
et qui non adoraverunt bestiam, neque
imaginem eius, nec acceperunt characterem
eius in frontibus, aut in manibus suis, et

18 et 6° 8°] ac *19* — et 4° *F* | exercitum A^1
20 ea] illo | pseudoprophetae *F* | car- |
> qui et | adorant | ardentis [et] | sulphore *F*
21 equum [et] qui
20,*1* descentem A^1
2 dracho- *F* | serp. [illum] ant. | (illud)
3 clusit *A* | — et 4°
4 (— est) | car- | [eius] 2° 𝔏

vixerunt, et regnaverunt cum Christo mille
1 K 15,23. 1 Th 4,16. 5 annis. Ceteri mortuorum non vixerunt, donec
consummentur mille anni: * Haec est resurrectio 21
Is 61,6. 5,10. 6 prima. Beatus, et sanctus, qui habet partem
in resurrectione prima: in his secunda mors
non habet potestatem: sed erunt sacerdotes
Dei et Christi, et regnabunt cum illo mille
7 annis. Et cum consummati fuerint mille
Ez 7,2; 38,2. Ez 38,9.15. 8 anni, solvetur satanas de carcere suo, et exibit, et seducet Gentes, quae sunt super quat-
tuor angulos terrae, Gog, et Magog, et congre-
Hb 1,6. gabit eos in praelium, quorum numerus est
Jr 11,15; 12,7. Ps 87,2; 78,68. 9 sicut arena maris. Et ascenderunt super la-
2 Rg 1,10. Ez 38,22; 39,6. titudinem terrae, et circuierunt castra sancto-
Zch 12,9. rum, et civitatem dilectam. Et descendit
Gn 19,24. Ez 38,22. 19,20. 14,10.11. 10 ignis a Deo de caelo, et devoravit eos: et
Diabolus, qui seducebat eos, missus est in
stagnum ignis, et sulphuris, ubi et bestia, et
pseudopropheta cruciabuntur die ac nocte in
saecula saeculorum.
Is 6,1. Dn 2,35; 7,9. 11 Et vidi thronum magnum candidum, et
Ps 114,7.3. Mt 25,31—46. sedentem super eum, a cuius conspectu fugit
2 P 3,7.10.12. terra, et caelum, et locus non est inventus
Ps 28,4; 62,13; 69,29. 12 eis. Et vidi mortuos magnos, et pusillos
Jr 17,10. stantes in conspectu throni, et libri aperti
Dn 7,10. 3,5. Ph 4,3. sunt: et alius Liber apertus est, qui est
R 2,6. vitae: et iudicati sunt mortui ex his, quae
scripta erant in libris secundum opera ipso-
J 5,28.29. 13 rum. et dedit mare mortuos, qui in eo erant:
et mors, et infernus dederunt mortuos suos,

6 resurrectionem ***F*** | sunt 𝔏𝔗***AF*** *7* Et] Sed ***A*** | solvitur ***F*** *8—10* (ℭ *inc. v. 8* Et ascend. *9* Et descend. *10* et pseudopr.) *8* exivit *et* congregavit 𝔏***AF*** | proel- *et* 𝔖 | har- *9* circumierunt *10* sulphoris 𝔏***A*** | et 3°] est ***F*** | pseudoprophetae 𝔏***F*** -tis ***A*** | , et cruciab. *11* aspectu ***F*** | locus [eius] | ab eis *13* inferus | — suos

ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια
2 ἔτη. οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελε- 5 1 K 15,23. 1 Th 4,16.
σθῇ τὰ χίλια ἔτη. Αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη.
μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει 6 Is 61,6. 5,10.
τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει
ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς **τοῦ θεοῦ** καὶ τοῦ Χρι-
στοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ' αὐτοῦ [τὰ] χίλια ἔτη.
3 Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται 7
ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξελεύσε- 8 Ez 7,2; 38,2. Ez 38,9.15.
ται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν **ταῖς τέσσαρσιν
γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ Μαγώγ**, συναγα-
γεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐ-
τῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. καὶ ἀνέβησαν 9 Hb 1,6. Jr 11,15; 12, Ps 87,2; 78,6 2 Rg 1,10.12. Ez 38,22; 39, Zch 12,9.
ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρ-
εμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν **τὴν ἠγαπη-
μένην· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέ-
φαγεν αὐτούς**· καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς 10 Gn 19,24. Ez 38,22. 19,20. 14,10.1
ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ **πυρὸς καὶ θείου**, ὅπου
καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βα-
σανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων.
4 **Καὶ εἶδον θρόνον** μέγαν λευκὸν καὶ τὸν **καθή-
μενον** ἐπ' αὐτὸν οὗ **ἀπὸ τοῦ προσώπου** ἔφυγεν 11 Is 6,1. Dn 2,35; 7,9 Ps 114,7.3. Mt 25,31—46. 2 P 3,7.10.12.
ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ **τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς**.
καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς 12 Ps 28,4; 62,1 69,29. Jr 17,10. Dn 7,10. 3,5. Ph 4,3. R 2,6.
μικρούς, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, **καὶ βιβλία
ἠνοίχθησαν**· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη, ὅ ἐστιν τῆς
ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμέ-
νων ἐν τοῖς βιβλίοις **κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν**. καὶ 13 J 5,28.29.
ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ,
καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς

---

5 οι λοιποι : h pr και 6 T αλλα | [τα] : TR—W 9 πυρ : h+ απο του θεου 10 θειου : hT pr του 11 ℌR [επ αυτου

---

4 χιλια : pr τα Qaς 5 — οι ... ετη ℵa 7 οταν τελεσθη : μετα Qa 8 — τα 2° ℵa | Μαγωγ : pr τον Qaς + και ℵa 9 εκυκλωσαν ℵaς 10 — και 3° ℵaς

τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ
1 K 15,26.54 s. 14 **ἔργα αὐτῶν**. καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθη-
Is 25,8. σαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ θάνατος
Dn 12,1. 15 ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. καὶ εἴ τις
Ps 69,29. 9,20. Mt 25,41. **οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος**,
ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.
s 65,17; 66,22. 21 Καὶ εἶδον **οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν**· ὁ γὰρ
2 P 3,13. 20,11. πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ
s 52,1; 61,10. H 11,10.16. 2 θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. καὶ τὴν **πόλιν τὴν ἁγίαν**
12,22. G 4,26. **Ἰερουσαλὴμ** καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ
10. 19,7.8. οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην **ὡς νύμφην**
ch 2,10. Is 8,8. 3 **κεκοσμημένην** τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ ἤκουσα φωνῆς
z 37,27; 48,35. 2 Chr 6,18. μεγάλης ἐκ τοῦ θρόνου λεγούσης· **ἰδοὺ ἡ σκηνὴ**
J 1,14. τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, **καὶ σκηνώσει μετ᾽**
αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, **καὶ αὐτὸς**
7,17. 4 **ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτῶν** ἔσται, **καὶ ἐξαλείψει πᾶν δά-**
s 25,8; 35,10; 65,19.17. **κρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν** αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος
Jr 31,16. οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε **πένθος** οὔτε **κραυγὴ** οὔτε πό-
Is 6,1; 43,19. Ps 47,9. 5 νος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι **τὰ πρῶτα** ἀπῆλθαν. καὶ
,2; 5,1; 19,9. 2 K 5,17. εἶπεν ὁ **καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ**· **ἰδοὺ καινὰ**
ποιῶ πάντα. καὶ λέγει· γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ
Is 55,1. Zch 14,8. 6 λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσιν. καὶ εἶπέν μοι·
1,8. 22,17. γέγοναν. ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ
τέλος. ἐγὼ τῷ **διψῶντι** δώσω ἐκ τῆς πηγῆς **τοῦ**
2 Sm 7,14. Ps 89,27. 7 **ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν**. ὁ νικῶν κληρονομήσει
2,7. Zch 8,8. ταῦτα, καὶ ἔσομαι **αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται**
Gn 19,24. Is 30,33. 8 **μοι υἱός**. τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδε-
Ez 38,22. H 10,38.39. 22,15. 20,14. 3,5. Kol 3,5. λυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ φαρ-

---

21,*1* W *απηλθον* *3 ανθρωπων* : W. | hW *λαος* | T *εσται μετ αυτων* | fin hW+ *αυτων θεος* *4 εκ* : h *απο* | T—*ο* | *οτι* : [R]—H | h *απηλθεν* W *απηλθον* *5 λεγει* : h+ *μοι* *6 εγω* 1⁰ : W+ *ειμι* | H Ὦ R Ω T ω W ὦ | *δωσω* : T+ *αυτω*

13 εδωκεν Aa | *αυτων : αυτου Qa* *14 — ουτος ... πυρος* ***1.18**a* *15 τω βιβλιω Qa* **21**,*3 θρονου : ουρανου* ***PQa*ς** *4 εξαλ. : + ο θεος* ***A1*ς** *+ απ αυτων Qa* *6 γεγονα* ***ℵ*PQ*** *7 κληρονομ. : δωσω αυτω Qa* | *αυτω : αυτων* ***A1**a* *8 απιστοις : + και αμαρτωλοις Qa*

qui in ipsis erant: et iudicatum est de singu-
lis secundum opera ipsorum. Et infernus, et 14 1 K 15,26.54 s.
mors missi sunt in stagnum ignis. Haec est
mors secunda. Et qui non inventus est in 15 Dn 12,1. Ps 69,29. 19,20. Mt 25,41.
Libro vitae scriptus, missus est in stagnum
ignis. ET vidi caelum novum, et terram 21 Is 65,17; 66,22. 2 P 3,13. 20,11.
novam. Primum enim caelum, et prima terra
abiit, et mare iam non est. Et ego Ioannes 2 Is 52,1; 61,10. H 11,10.16. H 12,22. G 4,26. 19,7.8.
vidi sanctam civitatem Ierusalem novam de-
scendentem de caelo a Deo, paratam, sicut
sponsam ornatam viro suo. Et audivi vocem 3 Zch 2,10. Is 8,8. Ez 37,27; 48,35. 2 Chr 6,18. J 1,14.
magnam de throno dicentem: Ecce taberna-
culum Dei cum hominibus, et habitabit cum
eis. Et ipsi populus eius erunt, et ipse Deus
cum eis erit eorum Deus: et absterget Deus 4 7,17. Is 25,8; 35,10; 65,19.17. Jr 31,16.
omnem lacrymam ab oculis eorum: et mors
ultra non erit, neque luctus, neque clamor, ne-
que dolor erit ultra, quia prima abierunt. Et 5 Is 6,1; 43,19. Ps 47,9. 4,2; 5,1. 2 K 5,17.
dixit qui sedebat in throno: Ecce nova facio
omnia. Et dixit mihi: Scribe, quia haec verba
fidelissima sunt, et vera. Et dixit mihi: Fac- 6 Is 55,1. Zch 14,8. 1,8. 22,17.
tum est, ego sum α, et ω: initium, et finis. Ego
sitienti dabo de fonte aquae vitae, gratis. Qui 7 2 Sm 7,14. Ps 89,27. 2,7. Zch 8,8.
vicerit, possidebit haec, et ero illi Deus, et ille
erit mihi filius. Timidis autem, et incredulis, et 8 Gn 19,24. Is 30,33. Ez 38,22. H 10,38.39. 22,15. 20,14. E 5,5. Kol 3,5.
execratis, et homicidis, et fornicatoribus, et ve-

---

14 inferus | > mors sec. est | *fin* + stagnum ignis (+ in st. ign. ***A*** (+ ignis))
15 > est inv.
21,*2* – ego Ioannes | > civ. s. Hierus. nov. vidi | , a Deo p. 𝕾 | a viro ***F***[1] (?)
3 habitavit ***A*** -tat ***F***
4 quia] quae 𝕲𝕮
5 dicit Scribe
6 Et ego 1º ***F*** | vivae | – gratis ***F***
7 – *vers* ***A***[1]
8 excaecatis ***A*** exsecr- ***F*** | venif- ***A*** benef- ***F***[1]

neficis, et idololatris, et omnibus mendacibus,
pars illorum erit in stagno ardenti igne, et
sulphure: quod est mors secunda.
Lv 26,21. 15,1.6.7. 19,7. 9 Et venit unus de septem Angelis habenti- 22
bus phialas plenas septem plagis novissimis, et
locutus est mecum, dicens: Veni, et ostendam
Is 52,1. Ez 40,2. Mt 4,8. 10 tibi sponsam, uxorem Agni. Et sustulit me
in spiritu in montem magnum, et altum, et
ostendit mihi civitatem sanctam Ierusalem de-
3.23. Is 58,8; 60,1.2.19. 11 scendentem de caelo a Deo, habentem clari-
tatem Dei: et lumen eius simile lapidi pre-
tioso tamquam lapidi iaspidis, sicut crystallum.
Ez 48,31-35. 12 Et habebat murum magnum, et altum, haben-
tem portas duodecim: et in portis Angelos
duodecim, et nomina inscripta, quae sunt no-
13 mina duodecim tribuum filiorum Israel. Ab
Oriente portae tres: et ab Aquilone portae
tres: et ab Austro portae tres: et ab Occasu
14 portae tres. Et murus civitatis habens funda-
menta duodecim, et in ipsis duodecim nomina
Ez 40,3.5. 15 duodecim Apostolorum Agni. Et qui loque-
batur mecum, habebat mensuram arundineam
auream, ut metiretur civitatem, et portas eius,
Ez 43,16; 48,16.17. 16 et murum. et civitas in quadro posita est, et
longitudo eius tanta est quanta et latitudo: et
mensus est civitatem de arundine aurea per
stadia duodecim millia: et longitudo, et altitudo,
17 et latitudo eius aequalia sunt. Et mensus est mu-
rum eius centum quadraginta quattuor cubito-
18 rum, mensura hominis, quae est angeli. Et erat
structura muri eius ex lapide iaspide: ipsa vero

8 idolatris | sulphore *A* *9* fial. | — et 3° *11* — et | iaspidi A^2 *12* habens | — et in port. a. XII *F* | angulos *A* | scripta *13* — et 1° 2° 3° [𝔏]*F* | > occasu *et* austro 𝔗*A* *14* — duodec. 3° 𝔗 | agni] *pr* et [𝔏]*F* *15* har- *(it 16)* -dinem *F* *16* — eius *F* | — aurea | — et 5° | > lat. et alt. (— et alt. *F*) *17* murus

μακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέ-
σιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ **καιομένῃ**
πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.
7 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν 9 Lv 26,21. 15,1.6.7. 19,
ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τῶν γεμόντων τῶν **ἑπτὰ**
πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ
λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα
τοῦ ἀρνίου. **καὶ ἀπήνεγκέν** με ἐν πνεύματι ἐπὶ 10 Is 52,1. Ez 40,2. Mt 4,8. 2.
ὄρος μέγα καὶ **ὑψηλόν**, καὶ ἔδειξέν μοι **τὴν πόλιν**
τὴν ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἔχουσαν **τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ**· 11 3.23. Is 58,8 60,1.2.19.
ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ
ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι· ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ 12 Ez 48,31–35 Ex 28,21; 39
ὑψηλόν, ἔχουσα **πυλῶνας** δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς
πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ **ὀνόματα** ἐπιγε-
γραμμένα, ἅ ἐστιν **τῶν** δώδεκα **φυλῶν υἱῶν** Ἰσραήλ.
ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ **πυ-** 13
λῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ
ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς. καὶ τὸ τεῖχος τῆς 14
πόλεως ἔχων θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν
δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρ-
νίου. Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν **μέτρον κά-** 15 Ez 40,3.5.
λαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς
πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. καὶ ἡ πόλις 16 Ez 43,16; 48,16.17.
τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ
πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ
ἐπὶ σταδίων δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ
πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν. **καὶ** ἐμέτρη- 17
σεν **τὸ τεῖχος** αὐτῆς ἑκατὸν τεσσεράκοντα τεσσά-
ρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου.
καὶ ἡ ἐνδώμησις **τοῦ τείχους** αὐτῆς **ἴασπις**, καὶ 18

9 W *τας γεμουσας* *13 νοτου ... δυσμων* : W *δυσμων ... νοτου* *14* W *εχον* *16 οσον* : W+ *και* | hRW *σταδιους*

9 των γεμ. των : *γεμουσας* ***Q*** | (— *την γυναικα* Koennecke) *10 πολιν* : + *την μεγαλην* ***1aς*** *12 εστιν* : + *(τα) ονοματα* ***A(Q)a*** *15* — *και το τειχος αυτης* ***Qa*** *18 και* 1° : + *ην* ***Qaς***

ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ.
Is 54,11.12. 19 **οἱ θεμέλιοι** τοῦ τείχους τῆς πόλεως **παντὶ λίθῳ**
τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασπις,
ὁ δεύτερος σάπφειρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέ-
20 ταρτος σμάραγδος, ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος
σάρδιον, ὁ ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλ-
λος, ὁ ἔνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος,
ὁ ἑνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος.
22,2. 21 καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρῖται· ἀνὰ
εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου.
καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς
n 4,13 Lxx. 22 ὕαλος διαυγής. Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ·
ὁ γὰρ **κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ** ναὸς αὐτῆς
ı. Is 24,23; 60,1.19 s. 23 ἐστιν, καὶ τὸ ἀρνίον. καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν
ἔχει **τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης**, ἵνα φαίνωσιν
αὐτῇ· ἡ γὰρ **δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν** αὐτήν, καὶ
39,28; 138,4. Is 60,3.5. 24 ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. **καὶ περιπατήσουσιν**
τὰ ἔθνη διὰ **τοῦ φωτὸς** αὐτῆς, **καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς**
Is 60,11. ı. Zch 14,7. 25 **γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν** αὐτῶν εἰς αὐτήν· **καὶ οἱ**
πυλῶνες αὐτῆς **οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας**, **νὺξ** γὰρ
26 οὐκ ἔσται ἐκεῖ· καὶ οἴσουσιν **τὴν** δόξαν καὶ τὴν
2,1. Dn 12,1. Ps 69,29. ,15. Ph 4,3. 27 τιμὴν **τῶν ἐθνῶν** εἰς αὐτήν. καὶ **οὐ μὴ εἰσέλθῃ**
εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ [ὁ] ποιῶν βδέλυγμα καὶ
ψεῦδος, εἰ μὴ **οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς**
Ez 47,1.7. Zch 14,8. Joel 4,18. 22 τοῦ ἀρνίου. Καὶ ἔδειξέν μοι **ποταμὸν ὕδατος** 68
ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, **ἐκπορευόμενον ἐκ**
21. Ez 47,12. 2 τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. **ἐν μέσῳ**
τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ **τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν**
n 2,9; 3,22. **καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς** ποιοῦν καρποὺς δώδεκα,
κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοῦν **τὸν καρπὸν αὐτοῦ**,

---

22 *ναος* : W pr *ο* *27* [*ο*] : RT—W 22,*1.2* H *αρνιου εν μεσω τ. πλατ. αυτης·* *2* hT *ποιων* | hRT *αποδιδους*

---

19 οι : pr *και* ℵ**α*Ϛ *20 αμεθυσος 1a* *23 φαινωσιν* : + *εν* ***49α*Ϛ** | *αυτῃ· η γαρ* : ·*αυτη γαρ η Qa* *24 δοξαν* : + *και (την) τιμην (Q)α*Ϛ *26* fin + *ινα εισελθωσιν Q* 22,*1 μοι* : + *καθαρον* ***1*Ϛ**

civitas aurum mundum simile vitro mundo.
Et fundamenta muri civitatis omni lapide pre- 19 Is 54,11.12.
tioso ornata. Fundamentum primum, iaspis:
secundum, sapphirus: tertium, calcedonius:
quartum, smaragdus: | quintum, sardonyx: sex- 20
tum, sardius: septimum, chrysolithus: octa-
vum, beryllus: nonum, topazius: decimum,
chrysoprasus: undecimum, hyacinthus: duo-
decimum, amethystus. Et duodecim portae, 21 22,2.
duodecim margaritae sunt, per singulas: et
singulae portae erant ex singulis margaritis:
et platea civitatis aurum mundum, tamquam
vitrum perlucidum. Et templum non vidi in 22 Am 4,13 Lxx
ea. Dominus enim Deus omnipotens templum
illius est, et Agnus. Et civitas non eget sole, 23 22,5. Is 24,23
neque luna ut luceant in ea. nam claritas 60,1.6.10.13.
Dei illuminavit eam, et lucerna eius est Agnus. 19.20.
Et ambulabunt gentes in lumine eius: et reges 24 Ps 89,28.
terrae afferent gloriam suam, et honorem in Is 60,3.5.
illam. Et portae eius non claudentur per 25 Is 60,11.
diem: nox enim non erit illic. Et afferent 26 22,5. Zch 14,7
gloriam, et honorem gentium in illam. Non 27 Is 52,1. Dn 12,1
intrabit in eam aliquod coinquinatum, aut Ps 69,29.
abominationem faciens, et mendacium, nisi qui 20,15. Ph 4,3.
23 scripti sunt in libro vitae Agni. ET ostendit 22 Gn 2,9; 3,22.
mihi fluvium aquae vitae, splendidum tamquam Ez 47,1.7.
crystallum, procedentem de sede Dei et Agni. Zch 14,8.
In medio plateae eius, et ex utraque parte flu- 2 21,21. Ez 47,12
minis lignum vitae, afferens fructus duodecim,
per menses singulos reddens fructum suum,

---

18 auro mundo *19* — Et | iaspidis ***F*** | secundus *et sic* -us . . . duodecimus | sapphyr- ***F*** saphir- | calcid- 𝔏𝔗***A*** carced- | zmar- *20* sardonix | sardinus (-donius ***F***) | crysolitus | bir- ***A*** byr- ***F*** -ill- ***AF*** | topadius ***A*** -gius ***F***[1] | chrysso- ***A*** crysoprassus | yac- 𝔏 iac- (-cintus ***F***) | ametistus ***F*** *21* et [in] sing. | ex sing.] singulae ***F*** | plateae ***F*** *22* in eam ***F***[1] *23* — in ***A*** | illuminabit 𝔖 *24* ambulant ***F*** | per lumen *25* clud- ***F*** | est ***F*** *27* Nec | intravit ***F*** | ea (illa ***F***) | aliquid | — aut 𝔏***A*** et | > fac. abom. | [et] agni

22,*1* flumen ***F*** | vivae 𝔖𝔚 | chry- ***F*** *2* (platea) | — et 1° ***F*** singula reddentia 𝔏𝔗***A***[1]***F*** (-os r-es ***A***[2])

Zch 14,11. 3 et folia ligni ad sanitatem Gentium. Et
omne maledictum non erit amplius: sed sedes
's 17,15; 42,3. Dei, et Agni in illa erunt, et servi eius servi-
21,3. 3,12. Mt 5,8. 4 ent illi. Et videbunt faciem eius: et nomen
Is 60,19. 5 eius in frontibus eorum. Et nox ultra non
21,25. 5,10. Dn 7,18.27. erit: et non egebunt lumine lucernae, neque
lumine solis, quoniam Dominus Deus illumi-
nabit illos, et regnabunt in saecula saeculorum.
Dn 2,28. 6 Et dixit mihi: Haec verba fidelissima
Nu 27,16. ,1. 1 K 14,32. sunt, et vera. Et Dominus Deus spirituum
prophetarum misit Angelum suum ostendere
Is 40,10. 7 servis suis quae oportet fieri cito. Et ecce
2.20. 3,11; 1,3. venio velociter. Beatus, qui custodit verba
19,10. 8 prophetiae libri huius. Et ego Ioannes, qui
audivi, et vidi haec. Et postquam audissem,
et vidissem, cecidi ut adorarem ante pedes
9 angeli, qui mihi haec ostendebat: et dixit
mihi: Vide ne feceris: conservus enim tuus
sum, et fratrum tuorum prophetarum, et eorum,
qui servant verba prophetiae libri huius:
10,4. 10 Deum adora. Et dicit mihi: Ne signa-
)n 8,26; 12,4. 1,3. veris verba prophetiae libri huius: tempus
Dn 12,10. 11 enim prope est. Qui nocet, noceat adhuc: et
qui in sordibus est, sordescat adhuc: et qui
iustus est, iustificetur adhuc: et sanctus, sancti-
's 28,4; 62,13. Jr 17,10. 12 ficetur adhuc. Ecce venio cito, et merces
7. 3,11. ?s 40,10. R 2,6. mea mecum est, reddere unicuique secundum
s 44,6; 48,12. 1,17. H 13,8. 13 opera sua. Ego sum α, et ω, primus, et

---

3 sed] et
5 (— non 2°) | lumen *bis* ***A*** | — lucernae ***F*** | — lum. 2° [𝕷] | inluminat (-avit ***F***)
6 > et vera sunt | spiritum 𝕷***F*** omnipotens ***A***
8 — Et 1° ***AF*** | haec, 𝕷𝕮***A*** (hoc) | (adorem)
9 dicit | — enim | — prophetiae
9.10 — Deum . . . huius ***F***
11 et iustus iustitiam faciat adhuc
13 — sum

καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.
ʹ καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος 3 Zch 14,11.
τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ
δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, καὶ ὄψονται 4 Ps 17,15; 42,3
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν 3,12; 7,3; 14,1
μετώπων αὐτῶν. καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐκ 5 Mt 5,8. Is 60,19.
ἔχουσιν χρείαν φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, 21,25. 5,10.
ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτίσει ἐπ' αὐτούς, καὶ βασιλεύ- Dn 7,18.27.
σουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

9 Καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀλη- 6 Dn 2,28.
θινοί, καὶ ὁ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν Nu 27,16.
προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι 1,1. 1 K 14,32 21,5; 19,11.13.
0 τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. καὶ 7 Is 40,10.
ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους 12.20. 3,11; 1,3
τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.
Κἀγὼ Ἰωάνης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. καὶ 8 19,10.
ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπρο- 1 J 1,1.3.
σθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι
ταῦτα. καὶ λέγει μοι· ὅρα μή· σύνδουλός σού εἰμι 9
καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τη-
ρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ
1 προσκύνησον. Καὶ λέγει μοι· μὴ σφραγίσῃς 10 10,4.
τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· Dn 8,26; 12,4 1,3.
ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω 11 Dn 12,10.
ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος
δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω Is 40,10.
ἔτι. Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' 12 Ps 28,4; 62,13 Jr 17,10.
ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν αὐ- 7. 2,23. 3,11.
τοῦ. ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ 13 R 2,6. Is 44,6; 48,12
1,8.11.17.
H 13,8.

---

5 φωτος 2° : H φως | RT φωτιει | H [επ]. 6 h— ο 1° 6.7 H ταχει· και Ιδου ερχ. ταχυ· 8 hic *eti* H (ut T) Ιωαννης | T ο βλεπ. κ. ακουων τ. | hW εβλεπον | T δεικνυντος 11 h ρυπαρευθητω 11—14 H ετι. — Ιδου ... τελος. — Μακ. 13 H Ὦ R Ω T ω W ὠ | h— ο *bis*

---

5 ετι : εκει **1ς** | ουχ εξουσιν χρ. **A** | — φωτος 1° **PQ1aς** 6 λεγει **Qa** 9 — και 3° **1a** | λογους : + της προφητειας **38** 11 δικαιωθητω **38.79** vg^cl 12 εστιν : εσται **Qaς**

Jn 2,9; 3,22; 49,11. 14 ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. μακάριοι οἱ **πλύ-
νοντες τὰς στολὰς αὐτῶν**, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία
αὐτῶν ἐπὶ **τὸ ξύλον τῆς ζωῆς** καὶ τοῖς πυλῶσιν
21,8.27. 1 K 6,9.10. 15 εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ
φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ
εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.
1,1. 1,2. Is 11,1.10; 14,12. 5,5. L 1,78. Nu 24,17. 2,28. 16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρ-
τυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ
εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυείδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμ-
πρὸς ὁ πρωϊνός.
Zch 14,8. 21,6. R 8,23. Is 55,1. J 7,37. 17 Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου.
καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ **ὁ διψῶν ἐρ-
χέσθω**, ὁ θέλων **λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν**.
15,1.6. Dt 4,2; 13,1; 29,19. 18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι **τοὺς λόγους** 7
τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις
ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ὁ θεὸς ἐπ' **αὐτὸν τὰς**
Jn 2,9; 3,22. 19 πληγὰς **τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· καὶ**
ἐάν τις **ἀφέλῃ ἀπὸ** τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς
προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐ-
τοῦ ἀπὸ **τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς** καὶ ἐκ τῆς πόλεως
τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.
1 K 11,26; 16,22. 20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναί, ἔρχομαι ταχύ.
Ἀμήν, ἔρχου κύριε Ἰησοῦ.

2 Th 3,18. R 16,24. 21 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων.

---

15 T *ποιων κ. φιλων* *16 επι* : hW *εν* | W *πρoϊνος* *17* h— *το et η* *18* T *επ αυτον ο θεος* *21 Ιησου* : H+ [*Χριστου*] | *παντων* : HR *των αγιων*

---

14 πλυνοντες ... αυτων : *ποιουντες τας εντολας αυτου Qpl*ϛ *16* — *επι 1.4a* *18* — *επ αυτον A** | *τας* 1^{0} : + *επτα Qa* *19* — *εκ Aa* *20* fin + *χριστε* ℵ³*4a* *21 μετα παντων των αγιων Qa* | fin + *αμην* ℵ*Qpl*ϛ

novissimus, principium, et finis. Beati, qui 14 Gn 2,9; 3,22; 49,11.
lavant stolas suas in sanguine Agni: ut sit
potestas eorum in ligno vitae, et per portas
intrent in civitatem. Foris canes, et venefici, 15 21,8.27. 1 K 6,9.10.
et impudici, et homicidae, et idolis servientes,
et omnis, qui amat, et facit mendacium.
Ego Iesus misi Angelum meum, testi- 16 1,1. 1,2. Is 11,1.10; 14,12. 5,5. L 1,78. Nu 24,17.
ficari vobis haec in Ecclesiis. Ego sum radix,
et genus David, stella splendida, et matutina.
Et spiritus, et sponsa dicunt: Veni. Et 17 Zch 14,8. 21,6. R 8,23. Is 55,1. J 7,37.
qui audit, dicat: Veni. Et qui sitit, veniat:
et qui vult, accipiat aquam vitae, gratis.
Contestor enim omni audienti verba pro- 18 15,1.6. Dt 4,2; 13,1; 29,19.
phetiae libri huius: Si quis apposuerit ad
haec, apponet Deus super illum plagas scri-
ptas in libro isto. Et si quis diminuerit de 19 Gn 2,9; 3,22.
verbis libri prophetiae huius, auferet Deus
partem eius de libro vitae, et de civitate
sancta, et de his, quae scripta sunt in libro isto.
dicit qui testimonium perhibet istorum. 20
Etiam venio cito: Amen. Veni Domine Iesu.

Gratia Domini nostri Iesu Christi cum 21
omnibus vobis. AMEN.

---

14 — in sang. Agni | — sit ***A***[1] | per p.] portis | civ. [sanctam]. *15* benef- ***F*** | inpudicitiae *et* — et homic. ***F*** *16* testificiari ***A***[1] | (ecclesias) *17* sp. dicit ***F*** | — et 4[o] ***A*** 5[o] *18* enim] ego | audenti ***F*** | huius. 𝔏𝔗***A*** | apponit d. ***A*** *19* demin- 𝔏***A*** | — libri ***A*** | ligno v. *20* Dicet ***F*** | istorum.] — . 𝔏𝔗***A*** | (— Am. V. D. I.) *21* — vobis | — Amen [𝔏]𝔗***F***

Subscr. Exp. apocalypsis sancti Iohannis feliciter ***F*** uictor famulus xpi et eius gratia episc. capuae legi apud basilicam consta . . . ianam d. XIII. kal. maias ind. nona q . . n p̄ c̄ basili ū c̄ cos

Iterato legi ind. X. die prid. iduum april ***F***[2]

Explicit liber apocalypsis sancti Iohannis apostoli et euangelistae deo gratias PRO A ME ***A*** Expliciunt apocalypsis amen. *al* 𝔏

Explicit Apocalypsis Iohannis Apostoli

Collatio Evangelii secundum Matthaeum

a Frid. Blass editi

cum

Novo Testamento Graeco Stutgardiano.

Ad editionem nonam appendix.

Cum exemplaria editionis nostrae tertiae impressa essent et bibliopegarum manibus tradita, ab editore mihi transmissum est Evangelium secundum Matthaeum cum variae lectionis delectu edidit Fridericus Blass (Lipsiae, B. G. Teubner MCMI). Incidi in lectiones, quas ipse in apparatum meum inferiorem recipiendas constitueram et, nescio quo casu, omiseram, ut 7,14 *τί* pro *ὅτι* (quam angusta ℵ² B² latt syr^cu); totum contuli, societasque biblica hanc collationem imprimendam statuit.

Differt ergo celeberrimus philologus Halensis ab editione Stutgardiana in orthographicis, scribens

ι pro *ει*, velut *Δαυίδ*, *Ὀζίας*, *Ἰωσίας*, *Ἰωακίμ*, *Ἐλιακίμ*, *Ἀχίμ*, *Νεφθαλίμ*, *Ἠλίας*, *Χοραζίν*, *τραπεζίταις*, *ῥαββί*, *Νινευῖται*, *Γεθσημανί*, *Ἰεριχώ*, *Πιλᾶτος*, *ἠλί*, *ἰδέα*;

ει pro *ι* *Καισαρείας*, *δανείσασθαι*;

quoad accentus: *Θαμάρ*, *Ἀβία*, *Ἰωαθάμ*, *Ἀχάζ*, *Ἐλεαζάρ*, *Μανασσή*, *Βηθφαγῆ*, *Ῥαμᾶ*;

θλῖψις; *ἰδοὺ τινές*; *εἰσίν* etc (12,30; 13,56; 18,20; 22,30); *πρός σε* 14,28; 25,39; *ν ἐφελκ.* *πᾶσιν* 2,16; 23,20; *βλέπουσιν* 18,10; *βαστάσασιν* 20,12; *εἰσι* 15,14; *οὕτω* 3,15; quoad initiales *Μαμωνᾷ*; *ὁ χριστός* 24,23; 26,68; 27,22; *ἔρριψαν*,

ἐρριμμένος; συμπνίγειν, συλλαλεῖν, παλιγγενεσία, μή γε, μή τι, ἄρα γε, τουτέστιν; Ἠλίας, Ἠσαίας, Ἰερεμίας.

Fortasse haud inutile erit praemonere lectores, in constituendo textu editorem Halensem plus quam manuscriptis biblicis auctoritatis tribuisse citationibus patrum (cf. 7,15 *δέρμασιν* pro *ἐνδύμασιν* e Tertulliano [et Justino]) et versionibus (cf. 15,27 *καὶ ζῇ* e versionibus syriacis additum, quod aliis rectius *καὶ σώζονται* transferri videbitur; cf. Lc 3, 10. 12. 14); sed de talibus ipsius editoris praefatio adeunda est.

1,*3* *Ἐσρων* bis *5* *Βοοζ* bis | *Ωβηδ* bis *6* *[τον βασ.]* 1) *7.8* = W *10* *Μανασσή, Μανασσῆ* | = W *11* = h^r *12* *[Μετα δε τ. μ. Β.] Ιεχονιας δε* | *16* — *τον* 1^0 *18* — *Ιησου* *20* = hRT *24* = RW

2,*2* *ἔστιν* *3* — *ο βασ.* *4* — *παρ αυτων* *6* *[ουδαμως]* | — *γαρ* *7* *ηκριβασεν* *8* *[ακριβως]* *9* *επανω του παιδιου* *11* *ειδ.* : *ευρον* *13* = h *16* *ηκριβασεν* *19* *[κατ οναρ]* | *[εν Αιγ.]* *21* *ηλθεν* *22* *βασιλ.* : + *επι* *23* = T

3,*1* *[δε]* *3* *[γαρ]* | *[ενθ. π. τ. τρ. α.]* *4* — *αυτου* 1^0 *5* *περιχωρος* : *περαν* *6* — *ποταμω* *7* *[επι το βαπτ.]* *9* — *εν εαυτ.* | *δυνατος* *11* *[οπ. μ. ερχ.]* | *[εστιν]* | *[και πυρι]* *12* — *αυτου* 3^0 *16* *[βαπτ. . . . υδατος]*

4,*4* *[αλλ επι παντι ρηματι θεου]* *5* *ἵστησιν* *7* *ου πειρασεις* *10* — *ο Ιησους* *13* *Ναζαρεθ* *16* *κ. οι καθημενοι* *17* *τοτε* : + *γαρ* | *λεγειν* : + *οτι* | = h *21* — *τον τ. Ζεβ.* | — *τον αδ. αυτου* *22* — *ευθεως* | — *αυτων* *23* *περιηγ. ολην την Γαλιλαιαν* *24* *εξηλθεν* | *Συριαν* : *συνοριαν* | *[συνεχομ.]*

5,*1* — *αυτω* *4.5* = ⊣ h^r ⊢ T *9* = W *10* *[οτι . . . ουρανων]* et in marg. lit. minusc. —*δικ.*, *οτι αυτοι εσονται τελειοι. και μακαριοι οι δεδιωγμενοι ενεκα εμου, οτι εξουσι τοπον οπου ου διωχθησονται* *11* *διωξωσιν υμας και ονειδισωσιν* | *[ψευδομ.]* *15* — *αυτον* *16* *οπως βλεποντες θαυμαζωσιν και *δοξαζωσιν* 2) *18* *εως αν* 1^0 : *εαν* *20* — *οτι* *21* etc = R *22* *αυτου* 1^0 : + *[εικη]* *24* — *εκει* | *καταλλαγηθι* *28* = T *29* *και μη* : *η* , it 30 | *βλ. εις γ.* : *εν γεεννη* *30* *εις γ. απ.* :

---

1) Blass quam plurimas lectiones uncis inclusit, de quibus utrum ad ipsum autorem pertinerent, incertus haesit.

2) Asterisco notat Blass lectiones coniecturales; v. 7,25; 16,23; 17,27; 22,31; 25,1; 26,50; 27,46.

εν γεεννη *31 βιβλιον αποστασιου* *32 υμιν ος αν απολυση* | *αν* *36* [*ομοσης*] *37 δε υμων τὸ ναι ναι και τὸ ου ου* (cf h^r) *39 ραπισει* |· = T *42* — *απο σου* *45 αγαϑ. και πονηρ. και τον υετον αυτου βρεχει*

6,*1* — *δε* | = T *6* [*σου*] 1° | — *σου* 2° *8 αιτ. αυτ.* : *ανοιξαι το στομα* *10 ελϑετω* W *14* — *τα παραπτ. αυτ.* *15 υμων* : *υμιν* et — *τα παρ. υμων* *18* = hW | [*τω εν τω κρ.*] | [*ο βλ. εν τ. κρ.*] *19.20* [*ϑησαυρους*] *21* — *εστιν* | [*σου*] 1° 2° | — *εσται* *22* = T *23* [*εστιν*] *25* = T | — *υμων* 2° | *ουχι πλ. εστ. η ψυχη* *27* — *μεριμνων* *28 και* : *οτι* et — *τι* *32* [*ο ουρ.*] *33* [*πρωτ.*] | *βασ.* : + *των ουρανων* | [*και τ. δικαιοσ.*] | — *αυτου* *34 ἑαυτῇ*

7,*6* — *υμων* | = W *8* = hW *9* — *ανϑρωπος* *11* [*δοματα*] | [*δωσει α. τ. α. α.*] *12* — *ουν* | = RW | — *ουτως* *13 οτι*] *τι* , it 14 | = H |. *απερχομενοι* *14* — *η πυλη* *15 δερμασιν* *18 ενεγκ.* : *ποιειν* bis [*19*] *24* — *τουτους* | *ομοιωσω αυτον* *25* — *και* 1° 2° 3° , it 27 | **προσεπαισαν* *26* — *τουτους*

8,*1 καταβαντι δε απο* *3* = R | [*αυτ. η λεπρ.*] *4 προσενεγκε* *5.8 χιλιαρχος* *6* — *κυριε* *8* [*ο παις μ.*] *9 ανϑρ. ων, υπο εξουσ. εχων υπ* | [*και*] *λεγ.* *11 μετα* : *εις κολπους* | [*εν τ. β. τ. ουρ.*] *12* = ⊣ h^r ⊢ T | *εις το σκ. τ. εξ.* : *εξω* | [*εκει ... οδ.*] *13 χιλιαρχω* *15* [*της χειρ.*] *19* — *γραμματευς* *21* [*των μαϑητ.*] *22* = T *23* = HR | — *αυτω* 2° *29* — *ωδε* *30 ου μακραν*

9,*3* = T *5* — *και* *9* — *εκειϑεν* | *επι το τελ. καϑ.* *10 και ανακειμενων εν* | — *και* 2° | [*ελϑ.*] *11* [*ο διδ. υμ.*] *12* = H *13 δικ. καλ.* *16* [*αιρει ... γιν.*] *17* [*ει δε ... συντηρ.*] *18* — *αυτοις* | *εἷς ελϑων* | — *οτι* T *21* [*μονον*] *22* = T *27* — *εκειϑεν* | = ℋ *28* — *ο Ιησ.* *29 ομματων* *31* [*αυτον*] [*34*] = H

10,*1* [*μαϑ. αυτ.*] | *εξουσ. εκβαλλειν τα πνευματα τα ακαϑαρτα και* *2* — *και* 2° *3 Λεββαιος* ⊣ h^r ⊢ T *4* — *ο* 2° *5* = T *7* — *οτι* *8* — *νεκρ. εγ.* *11* — *η κωμην* | [*εως αν εξελϑ.*] *13* = W *14 οσοι ... δεξωνται ... ακουσωσι* | — *της οικ. η* | — *εκεινης* *19* [*πως η*] | *λαλησετε* | *εν ... λαλ.* : *ο λογος εν ανοιξει του στοματος υμων* *21 τεκνον* : + *εις ϑανατον* *23* — *εν τη πολει ταυτη* | *εις την ετ.* : *εκ πολεως εις πολιν* | — *γαρ* | — *του* W *24* — *αυτου* *25 ο δουλ.* : *τω δουλω* | = hW | = RT *28 τον κ. ψυχ. κ. σω. δυν.* *29 εις την παγιδα* *32.33* = T *34 ειρ. ηλϑ. βαλ.* | [*βαλ. ειρ.*] *35 ανϑρ.* : *υιον* *42* = HR | [*μονον*] | = h^r

11,*1* — *αυτου* *2* — *αυτου* *4 Ιωανη α βλεπ. κ. ακ.* *5 και λεπροι* *6* — *εστιν* | = HR *10* — *εγω* | — *σου* 2° *16 γεν. ταυτ.* : *βασιλειαν των ουρανων* | — *ταις* | *α προσφ.*

τ. ετ. : και 20 — αυτον | Βηθσαϊδα 23 αι εν σοι γεν. 24 — υμιν 27 — μου | [τις επιγιν.]

12,1 επορευετο 2 — εν σαββατω 4 ο : ους 5 ανεγν. εν τ. ν. : οιδατε | — τοις σαββασιν | εν τω ιερω οι ιερεις 11 — εσται et ανθρωπος ος | — ἓν 13 — υγιης 18 = T 22 = ℋ | — τον κωφον 23 — παντες | οχλοι λεγοντες 24.27 RT 28 — εγω 32 = hW 34 λαλει : εκβαλλει 35 εκβαλλει 2º : λαλει 37 των λογων : του στοματος 1º 2º 38 [αυτω] | = W 39 — αυτοις 40 [ην] 43 δε εξελθ. το ακ. πν. | πορευεται 44 = RW 45 εισερχεται εις αυτον και εσται | [τη πον.] 46 μητ. αυτον κ. οι αδελφοι ειστ. [47] = hRW 48 — αυτω | και : η | — εισιν | = W 49 = T | — αυτον 50 ποιη | [του εν ουρ.]

13,1 — της οικιας 3 σπειραι 5 αλλα] ἃ , it 7.8 | [επεσεν] , it 7.8 7 = hT 10 — αυτω 11 — των ουρανων 13 = HR 14 πληρουται 15 εκαμμυσαν [μηποτε επιστρεψωσιν, και ιασομαι αυτους], — ergo ιδωσιν ... συνωσιν και 16 = W 17 = T | [οτι] 19 τουτο εστ. το ... σπαρεν 20 το ... σπαρεν τουτο εστιν· , it 22.23 | ευθεως 21 ευθεως εσκανδαλισθη 23 ος δη : και τοτε 24 ιδιω αγρω 25 — αυτου 28 [ο δε] | = H 29 [συλλεγ. τα ζιζ.] | [αυτοις] 30 — αυτα 1º 2º | — εις | δεσμὰς δεσμὰς | = ℋ | — μου 32 αυξηση | ελθειν] et [και] 33 αλλην ... αυτοις : αλλη παραβολη 36 — αυτω | — αυτου 38 — εισιν 2º 39 εχθρ. εστιν ο σπ. ο διαβ. 41 — αυτου 1º 43 — ο εχ. ωτα ακ. 44 — τω | ευρ. ανθρ. : ο ευρ. 46 [ενα] | παντα οσα : α 48 [οτε επληρ.] 51 — παντα | — αυτω 52 — ο δε | = h 56 — αυτου 57 [Ιησους] 58 [εκει]

14,2 [αυτος] 3 — εδησεν και | — Φιλιππου 5 οτι : επει 6 γενεσιων δε αγομενων 7 αν 8 [ωδε επι πινακι] 10 τον Ιω. 12 αυτο 13 = hT 14 [εξελθων] | οχλ. πολ. | περι αυτων 15 [ηδη] | = ℋR | [εις τ. κωμας] 16 = T | — αυτοις 17 [ωδε] 18 — ωδε 19 — τους αρτους 20 [των κλασμ.] 21 [ανδρες] | — ωσει 22 = T | = ℋ | — αυτον 26 = T 27 ευθεως | = T 28 — αυτω | [κυριε] 29 ο Πετρ. | = hR 34 επι ... Γενν. : εις την γην Γεννησαρ 35 [αυτον] | [εκεινου] | [ολην] | — εκεινην | — παντας 36 — αυτον | [μονον] | εσωθησαν

15,3 — αυτοις 4 ειπεν : ενετειλατο 5 ὠφελήθης 6 — αυτου 1º 2º | τον λογ. : την εντολην 8 [απεχει] 11 — τουτο κ. τ. α. 13 — μου 14 = hT 17 εισερχομενον 22 [Χαναν.] | = h 23 — αυτου 26 — καλον | δουναι 27 — γαρ | fin + και ζη 28 — αποκρ. ο Ι. | — αυτη 29 — εκει 30 [και ετ. π.] 31 = hW | = ℋ | — και 1º 2º | = hT 32 Ιησ. ειπεν τοις μαθηταις αυτ. | — ηδη 33 — τοσουτοι ωστε 34 = RT 36 [επτα] 37 = RT 38 [ανδρες]

16,*1* [*οι*] *2* — *αυτοις* *2.3* *οψιας ... δυνασθε* literis minoribus inter cancellos [ ] *3* fin = H *4* [*και μοιχ.*] *5* *ελθοντος εις το π. επελ. οι μαθηται* *6* — *Ιησ.* *7* *οι δε* : *τοτε* | — *λεγοντ.* *8* = T *10* = RT *11* *ειπον· προσεχετε απο* *12* = RW | *αλλ* W *13* — *αυτον* *14* *ειπον* | *αλλοι* : *οι* *17* — *δε ο Ιησ.* | — *αυτω* | — *τοις* *18* — *οτι* | *επι την πετραν* *19* *καγω δε σοι* | — *της βασιλειας* *20* = hRT *21* — *Ιησ. Χρ.* (cf h) | *δεικνυναι* *22* *Π. λεγει* [*αυτω*] *επιτιμων* (cf hW) | [*σοι*] *23* *οπισω* * *σου* | [*αλλα τα τ. ανθρ.*] *24* — *ο Ιησ.* *26* — *ολον* | — *αυτου* *27* *τα εργα* *28* — *οτι*

17,*8* — *αυτων* | *αυτ.* [*τον Ιησουν*] cf hRT *11* *ερχεται αποκαταστησαι* *12* [*ηδη*] *13* — *οι μαθ.* | — *του βαπτ.* *14* — *αυτον* *15* [*κυριε*] | = hRT *17* [*εως π. α. υ.*] *18* [*ο παις*] *19* [*τω Ιησ.*] *20* *απιστιαν* | [*γαρ*] | — *ενθεν εκει* *22* *Αναστρεφομενων* *26* [*αυτ. ο Ιησ.*] *27* *π. βαλε αγκιστ.* [*εις την θαλ.*] | — *ανοιξ. το στ. α.* | * *ευρησει*

18,*1* *ημερα* *5* — *ἓν* *6* [*τ. πιστ. εις εμε*] | *περι* : *εις* *7* [*το σκανδ.*] *8* — *σου* 2⁰ | [*αυτον*] | *η δυο* 2⁰ : *και* | [*το αιων.*] *9* [*και β. α. σ.*] *10* = [h] | [*μου τ. εν ουρ.*] *12* = T | *πορευθεις επι τα ορη* *14* [*μου τον εν ουρ.*] | *εἷς* *15* *αμαρτ.* : + *εις σε* *16* = h *17* = RW | [*και*] 1⁰ *18* [*υμιν*] *19* — [*αμην*] T *21* — *αυτω* *22* — *ο Ιησ.* | *αλλ* *23* [*βασιλει*] *24* = T *25* — *αυτου* | — *ο κυριος* *26* — *σοι* *27* — *ο κυρ. τ. δ. εκ.* *28* — *εκεινος* *29* — *σοι* *30* *ηθελησεν* *31* = W | [*τα γενομενα*] | *αυτων* | [*π. τ. γ.*] *32* — *αυτω* | [*εκεινην*] *34* — *οὗ* | — *παν* | — *αυτω* *35* *και υ. ποι. ο π. μου* [*ο ουρ.*]

19,*2* — *εκει* *4* = RT | — *απ αρχης* | — *αυτους* *5* — *και ειπεν* | *ενεκεν* *6* *μια σαρξ* *8* — *οτι* *9* = hW *11* [*τον λογον*] | = H *12* [*ευνουχοι*] 2⁰ 3⁰ *13* *επετιμων* *14* [*Ιησους*] *15* [*αυτοις*] *18* = hT | = hRT *22* = T *23* — *αυτου* | *δυσκολ. πλουσ.* *24* — *εστιν* | *εισελθειν* ante *καμ.* pon. | = hRT | *του θεου* : *των ουρανων* *25* [*λεγ. ... σωθ.*] *26* — *εστιν* *28* — *Ιησ.* *29* *οικιαν η αγρους*

20,*2* *μετ αυτων* | — *αυτου* *5* [*οι δε απ.*] | = W | — *ωραν* *6* [*εξελθ.*] *7* — *οτι* *9* = RT | — *ωραν* *10* — *ελθοντες* *12* = hW *13* = W *14* *δε* : + *και* | — *τω εσχατω* *16* [*οι*] 1⁰ 2⁰ *17* *Και αναβαινων* hRT | [*ο Ιησ.*] | — *εν τη οδω* *21* — *αυτη* | — *ουτοι* | *σου* 1⁰ post *δεξιων* pon *22* — *αυτω* *23* [*μου*] 2⁰ | = HR *24* *τοτε ηγανακτ. οι δ.* | — *αδελφ.* *25* — *οιδατε οτι* | — *αυτων* 2⁰ *26* *παρα δε υμιν ουκ εσται ουτως* | *ο θελων εν υ. γεν. μεγ.* <*ουτος*> *εστω παντων διακ.* *27* *ο θελων* | — *εν υμιν* | *εστω παντων εσχατος* *28* fin = h[r] literis minoribus in marg. *και* 1⁰ : + *μη* | *ελ. ειναι* : *ελαττωθηναι*

| [εισερχ. δε και] 30 = T | = hT , it 31 31 εκραζον | — κυριε 33 ημων οι οφθ. 34 — ο Ιησ. | = W

21,1 ηγγισεν et ηλθεν | εις 3° : προς | [τοτε ο Ιησ.] 2 — αυτοις | — ευθυς 3 ευθεως 7 επ αυτον | — αυτων 2° 8 — εαυτων 9 — αυτον | = T 12 ο Ιησ. | εξεβ. : + εκ του ιερου του θεου | — εν τω ιερω , it 14 16 — οτι 18 = h 19 — μιαν | — εν αυτη 19.20 — η συκη 23 — διδασκοντι 25 ην : εστιν | = hRT 27 = R 28 προσελθ. . . . ειπ. : λεγει τω πρωτω | [τεκνον] | [σημερον] 29—31 = RT 30 = T 31 του π. το θ. | [οτι] | — οι et αι 32 [και αι π.] | ουδε ιδ. μετ. 33 — εν αυτω 34 — πρ. τ. γ. | — αυτου 2° 35 — αυτου | ον δε ελιθ. ον δε απεκτ. 36 [αυτοις] 37 — προς αυτους 41 — αυτους | — αυτω 42 — εν ταις γραφ. | υμων 43 [του θεου] [44] = T

22,1 [αυτοις] | — λεγων 2 ποιων et — και 1° v. 3 4 — μου 1° 2° 6 — αυτου 7 τας πολεις α. [ενεπρ.] 8 — αυτου | — εστιν 10 — εκεινοι | οσους | — τε | γαμος 11 [τους ανακ.] | — εκει 12 [εταιρε] 13 [ο βασ.] | αρατε αυτον ποδων και χειρων και | [αυτον] 14 [εισιν] 16 — αυτω | — αυτων 17 — ειπον ουν ημιν 20 — και 1° 21 — ουν | τω Καισαρι 22 = W 23 — αυτω | οι λεγ. | αναστ. : ζωην των νεκρων 24 — αυτου 1° 2° , it 25 | — και αναστ. σπ. τ. αδ. αυτ. 25 γαμησας 27 — παντων 28 τη αναστ. : τω τελει 30 αναστ. : ζωη των νεκρων | — τω 31 αναστ. : *ζωης | — υμιν 32 = RW 34 ιδοντες 35 — νομικος 37 [εν 1° . . . σου 4°] 38 αυτη πρ. κ. μεγ. εντ. 39 — αὑτῇ 40 — ολος 43 κυρ. αυτ. καλει 46 ωρας

23,3 ειπωσιν : λεγωσιν | ποιησατε κ. τηρ. : ποιειτε 4 αυτοι . . . αυτων : τω δε δακτ. 6 τας πρωτοκλισιας 7 ραββι ραββι 8 κληθ. ραβ. : καλεσητε διδασκαλον επι της γης | διδ. : + ο εν τοις ουρανοις | αδελφ. : μαθηται 9 fin + παντες δε υμεις αδελφοι εστε [10] 13 — δε [16—22] 23 βαρεα | = T 24 = HR 25 γεμ. ακαθαρσιας [εξ αρπαγ. και αδικιας] 26 [πρωτον] | — αυτου 27 = hW | = h[r] 34 — εγω | [και εξ . . . υμων] 35 εκκεχυμενον | — του 1° 3° | [υιου Βαραχ.] 36 παντα [ταυτα] 37 αυτην : σε | = W 38 — υμιν 39 υμιν απ αρτι, ου μη με ιδ. εως

24,2 [αποκρ.] | — ου 1° 3 — αυτω 4 — αυτοις 6 — εστιν 9 — των εθνων 10 — και 1° 17 — αυτου 21 [τοτε] | ουδε μη 22 [εκειναι] 1° 26 — εστιν 27 φαινει 28 [εαν η] | [συναχθ.] | και οι 30 [και κοψ. π. αι φ. τ. γ.] | οψεσθε 31 [σαλπιγγ.] | = hRW | — αυτου 33 = T 34 = RT [35] 37 = T 38 = T | [αχρι . . . κιβ.] 39 = HR 40 δυο εσοντ. 43 = W 45 — εστιν | διδοναι 46 — αυτου 47 — οτι 48 = T 49 — αυτου

25,*1* ελαβον et *εξελθειν | = T | απαντησιν *2.3* αι π. δε ησαν φρον. και αι π. μωραι, αιτινες λ. *4* — εαυτων *7* — εκειναι | αυτων *8* ειπον *9* = hT *14* [αυτου] *15* [και] 1° | [εδωκεν] *16* [και εποιησεν] cf T *18* [απελθων] *20* — ταλαντα 3° 4° | επεκερδησα , it 22 *21* επει επ , it 23 *22* — ταλαντα 3° *25* [απελθ.] | [εν τη γη] *26* — αυτω *27* — ουν *29* — παντι *32* εριφιων *33* — αυτου *34* [αυτου] *35* εποτ. με : εδωκατε μοι πιειν , it 42 *36* ασθενης *38* ειδομεν σε *39* η ποτε σε ειδ. *40* — ο βασιλ. *41* οι κατηρ. | ὃ ητοιμασεν ο πατηρ μου (= ⊣ h^r ⊢)

26,*1* — παντας | — αυτου *7* αλαβ. μ. εχ. β. | εξεχεεν *10* — αυτοις | — γαρ *11* τους πτ. γαρ παντ. *15* = W *20* = W *22* — αυτω | — εἷς | — ειμι *23* — την χειρα *24* — ο ανθρ. εκ. *26* αυτων δε εσθιοντ. | [ο Ιησ.] *28* — γαρ | μου : + το | εκχυνομενον *29* — τουτου | αμπ. : + ταυτης | εως αν πιω αυτο καιν. μ. υ. εν *31* — ο Ιησ. *33* — αυτω *34* — εν | πριν αλεκτοροφωνιας *35* = RT *36* — αυτου | — εκει *39* = T | — εστιν *40* προς αυτους *41* προσευχ. μη εισελθειν *42* — λεγων | — μου *44* [παλιν] | — παλιν (2°) *47* — Και | [πολυς] *48* — αυτον | = T *49* — ευθεως *50* — Ιησ. | εταιρε : * αἷρε *51* = W | — αυτου 1° *52* — σου *53* — αρτι | πλειους *58* = T *59* ο δε αρχιερευς *60* δυο : + ψευδομαρτυρες *61* = RT *62* = HR *63* — Ιησ. *64* — ο Ιησ. | υμιν απ αρτι, *65* [νυν] *66* = RT *72* [οτι ... ανθρ.] *73* — και συ | = h^r *74* = RT *75* — οτι

27,*3* — και πρεσβ. *4* = RT *6* ειπον *10* = h *11* — ο ηγεμ. *12* απεκρινετο *14* — προς *16* ειχεν *17* — αυτοις | υμιν; *18* αυτον, *21* [απο τ. δυο] | ειπον *22* ποιησωμεν *23* — λεγοντες *24* = hT *28* ενεδυσαν et — περιεθ. αυτω *29* [πλεξ.] | εθηκαν | ενεπαιξον *33* — λεγομενος *35* = hRT *36* — εκει *37* — αυτου 2° | [ουτος εστ. Ιησ.] *40* = hW *43* νυν : + αυτον *44* — συν *45* [επι π. τ. γην] *46* Ἠλὶ ἠλὶ λαμα *αζαφθανί *47* — οτι *48* — εξ αυτων | — τε *49* = hT | σωσαι *50* — παλιν *51* = T | — εως κ. ε. δυο | ερραγησαν *53* [εξελθ. ... αυτου] *54* = T *55* — απο | [τω Ι. α. τ. Γ.] *56* — εν αις ην | — του | = hRW *59* = T *60* — αυτο *61* — εκει | Μαρια *64* — της *66* τ. ταφ. σφρ. τ. λ. : σφρ. τ. ταφ.

28,*1* = ℋR *2* — και 2° *3* — λευκον *5* — ο αγγελος *6* [ουκ ε. ωδε] | — γαρ *7* [ταχυ πορ.] | — απο τ. νεκρ. | — ιδου *8* [μεγαλης] | — αυτου *9* απηντησεν *10* — ο Ιησ. *11* = T *12* — τε *14* [τουτο] *15* = hR | [παρα Ιουδ.] | = T *18* = T *19* πορευεσθε | = T

Addere hic liceat nonnulla quibus supra in praefatione spatium commodum deerat.

1. Prodiit a. 1902 Evangelium secundum Johannem, cum variae lectionis delectu edidit Fridericus Blass. Lipsiae, Teubner. Plenam collationem praecedenti similem institui; qualem in usum verti possit, cogitandum erit, quando de redintegrando apparatu decerni potest, postquam editio Sodeniana lucem aspexerit.

2. Eodem anno secunda recensionis Weissianae editio publicata est, sic intitulata: Das Neue Testament. Handausgabe von D. Bernhard Weiss. Zweiter Band. Die Paulinischen Briefe und der Hebräerbrief (694 pp.). Dritter Band. Apostelgeschichte — Katholische Briefe — Apokalypse (VI. 534 pp.), et a. 1905 Erster Band. Die vier Evangelien (VIII. 616 pp.).

   Consulto omisi in apparatu meo lectiones quas erroneas esse partim ab ipso editore edocèbar; mutavi textum et apparatum, ubicumque e maioritatis principio mutandi erant.

3. Versuum divisio abhinc a quarta editione plene congruit cum ea quam H. v. Soden, Die Schriften des Neuen Testaments I, 484 s. praescribit. Discrepat a Stephanica anni 1551 quinque tantum in locis Lc 24,45 s, Act 2,47 s, 24,19 ss, 1 K 7,33 s, Phil 1,16 s.

4. Pro quinta impressione loci paralleli revisi et aucti sunt; in sexta — editionis graecae, quae quintam editionis graeco-germanicae praecessit — perplurimi additi; cf. e. g. Mt 3,16; 4,5.8; Lc 1,5; 2,8.12. — Quae ad editionem septimam, octavam, nonam accesserint, vide in praefatione.

Maulbronnae, 20. Febr. 1903; 25. Jul. 1904; 16. Febr. 1906
17. Jun. 1908; 14. Oct. 1909; 8. Febr. 1912.

EB. NESTLE.

Novum Testamentum Latine. Textum Vaticanum cum apparatu critico ex editionibus et libris manu scriptis collecto imprimendum curavit **D. Eb. Nestle.** Editio quarta recognita. 1921. Taschenausgabe 24°, mit Karten.

— Leinen, halbsteif, Rotschnitt (No. 525) . . Mk. 1000.—
— Doppelleinen, biegsam, Rotschnitt (No. 526) „ 1300.—

Novum Testamentum Graece et Latine. Utrumque textum cum apparatu critico ex editionibus et libris manu scriptis collecto imprimendum curavit **D. Eb. Nestle.** Editio sexta recognita. 1921. Taschenausgabe 24°, mit Karten.

— Leinen, halbsteif, Rotschnitt (No. 528) . . Mk. 1300.—
— Doppelleinen, biegsam, Rotschnitt (No. 529) „ 2000.—

Novum Testamentum Graece et Germanice. Neues Testament griechisch und deutsch, bearbeitet von **D. Eb. Nestle.** Elfte Auflage, 1921. Taschenausgabe 24°, mit Karten.

— Leinen, halbsteif, Rotschnitt (No. 516) . . Mk. 1300.—
— Doppelleinen, biegsam, Rotschnitt (No. 518) „ 2000.—
— Leder, biegsam, Goldschnitt (No. 519) } z. Zt. vergriffen!
— in 2 Leinenbändchen mit Rotschnitt und Futteral (No. 520) . . . . . } z. Zt. vergriffen!

Neues Testament mit Psalmen, deutsch. Neu durchgesehener Luthertext, Versziffern und Parallelstellen am Rand, am Fuss jeder Seite die Abweichungen des alten Luthertextes von 1545, Luthers Randglossen etc., bearbeitet von **D. Eb. Nestle.** Zweite Auflage, 1915. Taschenausgabe 24°, mit Karten.

— Leinen, halbsteif, Farbschnitt (No. 522) . Mk. 1000.—
— Doppelleinen, biegsam, Rotschnitt (No. 523) „ 1200.—

[illegible]